


HANDBOUND
AT THE



UNIVERSITY OF
TORONTO PRESS



Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Toronto

ANIMADVERSIONES

DEPARTMENTAL LIBRARY

VARIORUM

10.

CRITICÆ ET EXEGETICÆ

IN

ARISTOTELIS

DE RHETORICA

LIBROS TRES.

54414
1403

OXONII,

E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO.

M^DCCCXX.

PRÆFATIO.

DE prioribus Aristotelicæ hujusce commentationis editionibus ab Aldina principe usque ad novissimam Bipontinam plene ac luculenter egerunt Buhlius et Vaterus; ille, in præfatione ad Operum Aristotelis Biponti impressorum volumen quartum: hic, in proœmio ad *Animadversiones*, quæ prodierunt *Lipsiæ* 1794. pp. 217. 8vo. Utrumque scriptum, huic nostræ præfationi subjectum, nobis nihil fere aliud reliquit, nisi ut de ratione hujus editionis, et de subsidiis, quibus usi simus, breviter dicamus.

Typographo itaque tradidimus exemplar editionis Bipontinæ, non tamen ut in omnibus religiose sequeretur, quum nobis ad manus esset apparatus criticus, quem si usurpare Buhlio licuisset, contextum auctoris locis haud paucis puriorem limatioremque reddere potuisset. Sunt autem codices MSS. quos Parisiis excutiendos curavimus, isti:

A. n. 1741. Bibliothecæ Regiæ, membranaceus, sæc. XI. omnium fortasse, quotquot supersunt, vetustissimus atque optimus. Hujus ipsius Codicis ope, a Nicolao Rodulpho Cardinale sibi commodati, philosophi verba singulis fere paginis restituit Victorius. Nos lectiones aliquot, quæ Victorii diligentiam fugerant, instituta denuo collatione, deprehendimus: hoc tamen fidenter testari possumus, Victorium in plerisque collatoris munere egregie perfunctum esse. Nemo ita oculis valet, ut minutula quædam subinde eum non fallant.

B. ejusdem Bibliothecæ n. 1869. Chartaceus sæc.

XIV. Habet hic codex scholia, eadem omnino cum iis quæ edita sunt, si ultima duo folia excipias, teste catalogi auctore. Convenire ea putamus cum Laudiano MS. de quo mox dicendum erit.

C. ejusdem Bibliothecæ n. 1818. Chartaceus, sæc.

XVI. Hic codex ab homine non inerudito descriptus est, qui autem ex ingenio loca haud pauca reformasse videtur. Lectiones hinc enotatæ non prorsus rejici quidem, nec sine summa tamen cautione adoptari debent. Rectius fecissemus, si III. 2, 15. vulgata retinuissemus. Nam Aristoteles, brevitatis studiosissimus, haud raro præterit, quæ ex orationis serie et sententiarum nexu colligere oportet.

D. n. 2338. ejusdem Bibliothecæ, Chartaceus, sæc. XV.

E. ejusdem Bibliothecæ, n. 2116. Chartaceus, olim Colbertinus, manu Angeli Vergetii descriptus.

Latinae versionis antiquæ exemplar in membranarum exaratum e Bibliotheca Collegii Balliolensis nostris usibus humanissime concesserunt istius collegii Magister et Socii.

Scholorum codicem MS. suppeditavit Bibliotheca Bodleiana Laud. Gr. 49. Hic codex chartaceus est, et licet admodum recens, utpote qui non sit ante sæc. XVI. finem, vel sæc. XVII. initium exaratus, ex eo scholia edita, si modo res tanti sit, multis locis emendari possunt. In fine hujus MS. duo extant folia ab editis diversa, quæ, præter alia vilioris pretii, insigne fragmentum Chærii complectuntur, hinc a nobis emendatius, quam antea, vulgatum in animadvers. ad III. 14, 4.

His copiis instructi, contextum auctoris recognoscere, et pravis expulsis lectionibus, legitimas saltem, si non ubique veras, reponere decrevimus. Nam ea lectio legitima est, quæ fide exemplorum ve-

terum uitur; nec ideo tamen vera, quia codices quotquot hodie servantur vel optimi, plurimis in locis corrupti, ipsam auctoris manum, qua unice vera lectio continetur, minime repræsentant. Et fecissemus procul dubio rectius, si recentiorum testium spreta auctoritate, etiam in levissimis sequendum proposuissemus Rodolphianum codicem, quem litera A designavimus. Quæ res quum non sit integra, monentur lectores ut inferiorem marginem passim consulant, et scripturas codicum ibi indicatas diligenter examinent. Ne quid enim critici instrumenti studiosis deesset, varietatem universam, prout ad nos missa est, textui substravimus, verbis Sylburgianæ editionis, quacum codices commissi sunt, a parte sinistra positis, et uncino ubique segregatis.

Subsequuntur volumine altero animadversiones partim criticæ partim exegeticæ, maxime quidem e doctorum virorum commentariis excerptæ, qui hoc opus illustrandum in se recepissent. In quibus describendis, digerendis, et ad hodiernum usum ac consuetudinem aptandis, necnon in locis auctorum veterum inibi passim citatorum indagandis, et cum editionibus recentioribus conferendis, quantum operæ impenderimus, tædiique devoraverimus, ab aliis potius, talium rerum peritis, malimus expendi, quam a nobismet ipsis ambitiose commemorari.

CORRIGENDA.

- I. 2, 3. [καὶ ὁ, τοιαῦτα] deleantur uncini.
 I. 5, 3. l. εὐσθίνεια
 II. 6, 23. l. ἄπαθεν
 II. 8. tit. l. ΕΛΕΟΥ.
 II. 19, 1. in v. l. l. δυνατοῦ, et 8 δυνατὰ
 II. 20, 6. et 21, 6. l. φάναι
 III. 2, 12. l. σικύας
 III. 11, 6. προῖζαπατῶν
 III. 16, 7. l. Πηνελόπην

ANIMADVERSIONES VARIORUM

AD

LIBRUM PRIMUM

RHETORICORUM ARISTOTELIS.

RHETORICE Aristotelis accommodata est ætati, qua interfuit oratoris auditorum animos flectere, iisque argumentatione persuadere, honestum esse aliquid aut utile aut justum. Hoc enim persuadere significat; sententiam auditoribus argumentando probare, non animos malis artibus captare. Contra, cujusmodi erant rhetores, quos Aristoteles capite primo reprehendit, quique disciplina sua, præter rationem conformandæ orationis, ejusque partium collocandarum, nihil exponerent; pæne ejusmodi sunt seriores artis magistri, ut Hermogenes aliique, qui in describendis orationis partibus et in ponendis præceptorum exemplis maxime versantur. Neque absonum id erat a rationibus temporis. Cum enim tota liberarum civitatum administratio ab eo suspensa esset, quod civibus placeret et persuaderi posset: postea libertate et *αὐτονομία* adempta non nisi in eo oratoribus opera fuit ponenda, ut in corona civium, orationes audire assuetorum, de re quadam bene dissererent (*ἐπιδείξεις*), atque in judiciis clientium caussam tuerentur. Auditoribus vero ut placerent dicentes, conformatione et ornatu orationis magis quam vi argumentorum efficere poterant. In judiciis idem conducebat, magis tamen accurata caussarum partitione et definitione orator juvabatur. Hæc igitur tractantur ab illis rhetoribus. Inter utrâque hujus disciplinæ methodum quasi mediam viam videtur tenere auctor Rhetoricæ ad Alexandrum, quæ perperam, ut opinor, Aristoteli tribuitur. Recentiori vero ætate quæ habentur orationes, in iis id fere agitur, ut edoceantur auditores. Cumque v. c. concionatores sacri, qui ad agendum auditores excitant, ipsa morum doctrina vetentur in utilitate, jucunditate, et laude facinorum maximam partem morari: docent magis, quid faciendum sit,

quam persuadent animis. Quanquam oratores excipio politicos in quibusdam, quæ hodieque sunt, civitatibus liberis. Atque ita effectum est, ut rhetoricis recentiorum libris prope sola bene dicendi et scribendi præcepta contineantur, et dicendi scribendique genera diversa ex doctrina pulchri æstimentur. Itaque inter hanc et Aristoteleam disciplinæ rationem multum differt.

Seriores illi Græcorum rhetores, ut dixi, potissimum ostendebant, quomodo proœmium aut epilogus conformandus esset; et cum paullo longius de enarratione et probatione disputarent, hac ratione simul locum de inventione argumentorum quadamtenus tractabant. Aristoteles contra statim in principio operis declarat, persuasionem et probationem omnino propositam esse arti oratoriæ; atque eo, quæ præcipit, omnia referuntur. Quæ igitur ad persuadendum pertinent, integris duobus libris exponit, ita ut L. I. c. 1—3. propositum significet, c. 4.—L. II. c. 19. de materia argumentorum, ut de utilitate, honestate, de perturbationibus animi et de affectionibus hominum externis, quantum huc pertinebat, et quantum oratores iis juventur, disputet, et L. II. c. 19—26. de ipsa probationis argumentationisque ratione præcipiat. Libro tertio denique de conformatione et ornatu orationis dicit.

Ejusmodi libros, in quibus Aristoteles ea, quæ philosophia continentur, consulto non subtiliter exposuit, patet, inter esotericos libros numerari non posse, qualemcunque statuas librorum Aristotelis exotericorum esotericorumque vim et discrimen esse: quanquam ea res multis adhuc difficultatibus obsepta est, quæ non sunt hujus loci. VATER.

ἀντίστροφος.] *Rhetorica dialecticæ ex altera parte respondet* &c. Proœmio utitur, non extrinsecus petito, ut Plato, et eum secutus Cicero, solet, et ut hunc quoque ipsum in iis libris, quos ἐξωτερικοὺς vocabat, interdum facere solitum Cicero libro quarto epistolarum ad Atticum scribit: sed connexo ac cohærenti cum iis rebus, de quibus explicaturus est, ut in Ethicis ad Nicomachum, in Physicis, in libris de Sapientia, et aliis. Videtur autem hoc proœmium quatuor præcipuis partibus contineri. Quarum in prima docet, permagnam esse Rhetorices cum Dialectica similitudinem, quasque germanitatem. In secunda ostendit, ut ceterarum rerum, ita et dicendi artem quandam confici posse. In tertia, veteres dicendi magistros, et eos quoque, qui tum ejus se artis doctores profitebantur, in quibusdam levibus, et nugatoriis rebus, et ipsius artis accessionibus, quasque appendicibus occupatos, ea omnia, quæ vere ad artem pertineant, et in quibus vis ac robur ipsius positum est, omisisse. Postremo, quia nonnulli Rhetoricam criminabantur, ut quæ multorum malorum et

privatim, et publice effectrix esset; demonstrat, injuste atque immerito id fieri; neque iccirco vituperandam artem, quod ea nonnulli ad hominum perniciem abuterentur: cum præsertim magnas utilitates, si quis ea recte utatur, adferat; multisque nominibus dignissima sit, in qua plurimum operæ ac studii collocetur. Cicero I. de Invent. initio. Hæc prope omnia necessario tractanda fuerunt principio horum librorum propter Platonem. Plato enim cum Dialecticam mirabiliter extulisset, Rhetoricam contra depresserat, abjecerat, omni-que dignitate spoliaverat: cum eam adulationis particulam quandam esse diceret, neque alio loco habendam, quam artem coquorum. Ac de Dialectices quidem laudibus, multa sunt in Parmenide, in quibus illud, nisi qui se in ea diligenter exercuerit, nunquam ad veritatis cognitionem perventurum, et lib. 7. de Repub. ait, eam, ὥσπερ θριγκὸν τοῖς μαθήμασιν ἐπάνω κεῖσθαι, id est, quasi *pinna culum quoddam, et fastigium in summo disciplinarum positam esse: neque ullam esse superiorem*. De Rhetorica vero nota sunt illa in Gorgia, ἐμπερίαν τινὰ εἶναι καὶ τριβὴν, ἀλλ' οὐ τέχνην. Et ἀντίστροφον εἶναι τῇ μὲν ἰατρικῇ δικαιουσύνην, τῇ δὲ ὀψοποιητικῇ ῥητορικῇ. Quo respiciens Cicero in magna laude Isocrati ponit, quod Plato exagitator omnium Rhetorum, hunc miretur unum. Ne quem igitur a Rhetorices studio Platonis revocaret auctoritas, ei statim a principio occurrere Aristoteles voluit, his verbis: ἡ ῥητορικὴ ἀντίστροφός ἐστιν, οὐ τῇ μαγειρικῇ, ὥς φησι Σωκράτης παρὰ Πλάτωνα, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλ' ἐκείνῃ τῇ κατ' αὐτὸν τὸν Πλάτωνα ἀπασῶν τῶν τεχνῶν ἀκροτάτῃ καὶ προφερεστάτῃ διαλεκτικῇ. *Rhetorica æqualis, quasque gemina est, non arti coquinæ, ut apud Platonem ait Socrates, longe id quidem a vero abest, sed ei, quæ ipsius Platonis judicio summum ac principem locum inter omnes artes obtinet, Dialecticæ*. Hæc Aristotelis hoc loco sententia est: hæc causa, cur hinc potissime sibi exordientum putaverit. Sed quoniam vox ἀντίστροφος negotium hac tempestate exhibuit hominibus eruditissimis, de vi ac potestate illius paulo mihi plura dicenda sunt, ne quid, quod ad horum librorum intelligentiam pertineat, quantum quidem a me præstari poterit, omittatur. Ἀντίστροφα igitur dicuntur, quæ non plane quidem eadem sunt, sed tamen inter se pro proportionem respondent. Sic non male dixerit aliquis, radicem in arboribus esse ἀντίστροφον ori animalium; quod ut animalia ore, sic arbores radicibus sumunt, quo alantur. Sic oculus dicamus licet ἀντίστροφον menti; quod enim est animo mens, id oculus est in corpore. Sic Plato septimo de Repub. τὴν μουσικὴν ait esse ἀντίστροφον τῆς γυμναστικῆς: quoniam quod efficit in corporibus gymnastica, idem præstat in animis musica. Et in eodem libro, juvenum animos exercendos esse ἀντιστρόφως τοῖς περὶ τὸ σῶμα γυμνασίαις. Sic Aristoteles quarto

πολιτικῶν, e quatuor oligarchiæ generibus, id quod postremo loco posuerat, ait esse ἀντίστροφον τῇ τυραννίδι ἐν ταῖς μοναρχίαις, καὶ τῇ τελευταίᾳ ἐν ταῖς δημοκρατίαις. Et in eodem libro, id tyrannidis genus, quod omnium pessimum est, ἀντίστροφον εἶναι τῇ βασιλείᾳ. Ergo aut eundem locum, aut eandem, aut certe comparem vim obtinent ἀντίστροφα, sed non in iisdem: suntque partim similia, partim dissimilia. Atque hoc divinitus expressit Plato in Gorgia, qui cum dixisset τῇ ἱατρικῇ ἀντίστροφον εἶναι τὴν δικαιοσύνην: statim addidit: ἐπικοινωνοῦσι μὲν δὴ ἀλλήλαις, ὅμως δὲ διαφέρουσι τι ἀλλήλων, ut jam ex Platone dicamus, ἀντίστροφα εἶναι τὰ ἐπικοινωνοῦντα μὲν ἀλλήλοις, ὅμως δὲ διαφέροντά τι ἀλλήλων. Sic Plutarchus in commentario, πῶς δεῖ τὸν νέον τῶν ποιημάτων ἀκούειν, ait Poëticen ἀντίστροφον εἶναι τῇ ζωγραφίᾳ: quod illa quidem sit, ut Simonides dicebat, vocalis pictura, hæc autem quasi muta quædam et tacita poësis. Sic in Categoriis duplum et dimidium, dominus et servus, et similia, dicuntur ἀντιστρέφειν: quod ut duplum dimidii duplum est, ita dimidium dupli dimidium: ut dominus servi dominus, ita servus domini servus. Sic libro primo Analyticorum ἀντιστρέφειν dicuntur enunciationes, quæ ordine tantum extremorum differunt: Ut, *quiddam jucundum est turpe: quiddam turpe est jucundum. Nihil quod optabile sit, turpe est, nihil quod turpe sit, optabile est.* Sic præana προκαταρκτικόν, ait Demetrius, ἀντίστροφον εἶναι τῷ καταληκτικῷ, quod temporibus pares cum sint, longam syllabam ille primam habeat, hic ultimam. Sic ἀντιστρέφειν dicuntur versus, qui etiamsi inversi legantur, versus esse non desinunt, ut ille Virgilii: *Musa mihi caussas memora, quo numine læso.* Erit enim et sic hexameter: *Læso numine quo, memora caussas mihi Musa.* In Odis Pindari, et in choris Tragicorum, itidem in choris Aristophanis, quæ ἀντιστροφῇ dicitur, ea τῇ στροφῇ, et numero et genere versuum, prorsus æqualis est. Ἀντιστροφὴν denique vocant Geometræ, ut auctor est Proclus lib. 3. comment. in primum elementorum Euclidis, cum duo problemata ita inter se affecta sunt, ut collocatione tantum partium differant, sitque quod in uno concluditur, alterius hypothesis, et contra. Quibus ex omnibus, aliisque ejusdem generis, liquido perspicui potest, ἀντιστρόφου nomine aliud nihil, nisi æqualitatem quandam, indicari, ut, cum ait Aristoteles, τὴν ῥητορικὴν ἀντίστροφον εἶναι τῇ διαλεκτικῇ, significet, hanc illi quodammodo æqualem esse, eique, quod ait Cicero, *altera ex parte respondere*: quomodo et Alexander Aphrodisiensis exponit libro primo commentariorum in Topica. Neque enim ullo modo dissentit Cicero ab Alexandro, neque ullam harum partium repugnantiam ostendere voluit, cum dixit *ex altera parte*, sed hoc significavit, si quis ex una parte Dialecticam statuatur, ex altera Rhetoricam, hoc est, si eas

inter se contendat ac comparet, fore, ut intelligat, esse alteram alteri æqualem. Hoc enim valet et apud Græcos ἀντὶ, et apud Latinos *ex altera parte*, pro quo interdum etiam dicimus, *contra*. Virgilius: *Carthago Italiam contra*, id est, e regione, ἐναντίον τῆς Ἰταλίας, ἀντικρύ: et ex Græco ἐναντίον fecit Propert. *inante*: *Si quis vult fama tabulas anteire vetustas, Hic dominam exemplo ponat inante meam*. Dicitur et pro eodem *ex adversum*. Terentius in Phorm. act. 1. sc. 2. et in Adelph. act. 4. sc. 2. *Ex adversum ei loco tonstrina erat quædam*. Imo vero ipsa vox, *contra*, sola ac per se posita, interdum significat ἀντιστροφὴν, ut, omnis homo est animal, sed non contra, ἀλλ' οὐκ ἀντιστρέφει, et æqualitatem. Plautus: *is amat*, &c. *Atticis, et illa illum contra*, &c. Idem: *Illic homo carus non est, amo contra*. Male autem Victorius putavit in his verbis explicandis Ciceronem ab Alexandro dissentire; et illis verbis, *ex altera parte*, repugnantiam quandam inter has artes indicari. Male etiam Majoragius ea ita accepit, ac si Cicero dixisset, non ex utraque parte respondere Rhetoricam Dialecticæ, sed tantum ex altera. Prorsus enim *ex altera parte* significat ἐναντίον, e regione: neque verius quidquam est, quam et totam Rhetoricen toti Dialecticæ, et instrumenta quibus utitur Rhetor, iis quibus utitur Dialecticus, altera ex parte respondere, ut e sequentibus magis intelligetur. MURETUS.

ἡ ῥητορικὴ ἀντίστροφος ε. τ. δ.] *Rhetorica est similis Dialecticæ*. Ita ad sententiam recte vertit Æmilius Portus. Id enim se hic dixisse, affirmat Aristoteles ipse c. seq. §. 7. Ἔστι γὰρ μὲν τὴν τῆς διαλεκτικῆς καὶ ὁμοίωμα, καθάπερ καὶ ἀρχόμενοι εἵπομεν. Ἀντίστροφα proprie dicuntur, quæ ex adverso locata similitudine quadam sibi mutuo respondent, quomodo in humano corpore primæ costæ, hinc a dextro, illinc a sinistro latere sibi occurrentes, ἀντίστροφοι, i. e. sibi respondentes nominantur, ut in commentario de partibus humani corporis p. 343. notavit J. Camerarius. Transfertur inde ad alia, proportionem quadam inter se affinia. Unde IV. Polit. v. 4. et c. vi. §. ult. quarta oligarchiæ species tyrannidi et extremæ democratiæ, et c. x. 7. tyrannis regno dicitur ἀντίστροφος, propter similitudinem. Et Plutarchus in De audiendis Poetis c. xii. (p. 17. F.) poësin picturæ ἀντίστροφον esse scribit, quod sit poësis velut loquens pictura, pictura autem ex adverso sit quasi tacens poësis. Cicero in Or. ad Brutum c. 32. Græcam Aristotelis vocem in hunc modum Latine expressit: *Ante hunc, Zenonem, Aristoteles principio artis Rhetoricæ dicit illam quasi ex altera parte respondere Dialecticæ* — *Ex altera parte* i. e. e regione. Si nimirum statuamus ab una parte Dialecticam, ab altera Rhetoricam, liquido deprehendemus ambarum convenientiam. Per Dialecticam porro hic

intelligitur illa Logicæ pars, quæ analyticæ opponitur, et ἐξ ἐνδόξων, i. e. iis quæ homines vel omnes vel multi approbant, sententias aut suas defendit, aut impugnat alienas. Comprehensa est ab Aristotele octo libris Topicorum. Analytica contra non ad hominum opiniones, sed ad rei ipsius naturam unice respicit, eamque ut est, et cur ita sit, ex veris, primis, et immediatis propositionibus cognoscere docet, nec opinionem, sed scientiam gignere satagit. Inter *opinantem* vero et *scientem* tantundem fere interest, quantum inter oculatum et auritum testem, quorum hic quod aliorum relatu accipit, ille quod coram vidit, pronunciat. Dialecticus ex eo quod receptum est, quod multi affirmant, et ob id verisimile est, notitiam suam accipit; at analyticus mentis oculum ad res ipsas convertit, et ex harum certis principiis scientiam suam haurit. Qui de Dialecticæ, Rhetoricæ, et Analyticæ differentiis luculentius quiddam legere cupit, adeat Philippi Scherbii de isthoc argumento tres disputationes, et Michaelis Piccarti Isagogen in lectionem Aristotelis c. iv. SCHRADER.

Locum, qui sequitur, ex Alexandri Aphrodisiensis Comm. in Topica Aristot. p. 4. non sine fructu legent studiosi juvenes: τοιαύτην δ' οὖσαν αὐτὴν (διαλεκτικὴν) εἰκότως καὶ ἀντίστροφόν φησιν ὁ Α. εἶναι τῇ ρητορικῇ, ἐπειδὴ κακείνη περὶ τὰ πιθανὰ, ἃ, τῷ ἐνδόξῳ εἶναι, καὶ αὐτὰ ἐστὶ τοιαῦτα· τὸ γὰρ ἀντίστροφον ἀντὶ τοῦ ἰσόστροφόν τε καὶ περὶ τὰ αὐτὰ στρεφομένην καὶ καταγινομένην λέγει. Οὐ γὰρ ὡς τῶν ἐπιστημῶν ἐκάστη, περὶ τι γένος ἀφωρισμένον οὖσα, τὰ οἰκεία ἐκείνῳ τῷ γένει καὶ καθ' αὐτὸ ὑπάρχοντα δείκνυσί τε καὶ λαμβάνει διὰ τῶν οἰκείων ἀρχῶν ἐκείνῳ τῷ γένει, οὕτως καὶ αὗται· οὔτε γὰρ ἐν τι γένος τὸ ὑποκείμενον αὐτῶν ἐκατέρω, οὔτε περὶ οὗ ἂν τὸν λόγον ποιῶνται διὰ τῶν οἰκείων ἐκείνῳ, καὶ ἐν τῇ οὐσίᾳ ὄντων αὐτοῦ, δεικνύουσιν ἃ δεικνύουσιν, ἀλλ' ἦτε πραγματεία αὐταῖς περὶ κοινά. Διαλεκτικοῦ γὰρ ὁμοίως μὲν περὶ μουσικῶν, ὁμοίως δὲ περὶ ἱατρικῶν, ἔτι δὲ περὶ γεωμετρικῶν, φυσικῶν τε, καὶ ἡθικῶν, καὶ λογικῶν, καὶ περὶ πάντων τῶν προτεθέντων ἐπιχειρεῖν· αἱ τε γὰρ δείξεις ἐκ κοινῶν τε, καὶ ἐνδόξων, καὶ οὐκ οἰκείων τοῖς προκειμένοις. Οὐ γὰρ δι' ἱατρικῶν ἀρχῶν, ὁ διαλεκτικὸς τῶν κατὰ ἱατρικὴν τὴν δείκνυσιν· ἱατροῦ γὰρ τοῦτο· οὐδὲ διὰ γεωμετρικῶν, τὰ γεωμετρικά· ἦν γὰρ ἂν γεωμέτρης· ἀλλ' ἔστιν ἴδιον αὐτῷ, τὸ περὶ πάντων τῶν προτεθέντων δι' ἐνδόξων συλλογίζεσθαι. Τίνα δὲ ἐστὶ τὰ ἐνδόξα, ὀλιγον ὕστερον ἔσται γνῶριμον. Καὶ ὁ ρήτωρ δὲ, εἰ καὶ μὴ περὶ παντός, ὁμοίως τῷ διαλεκτικῷ, ἀλλ' οὖν οὐδὲ αὐτὸς περὶ ἐν τι γένος ἀφωρισμένον· καὶ γὰρ περὶ ἱατρικῶν ὁ ρήτωρ λέγει, καὶ περὶ φιλοσόφων, καὶ περὶ μουσικῶν, μάλιστα δὲ περὶ τῶν πολιτικῶν· δοκεῖ γὰρ τοῦ ρήτορος οἰκεία ὕλη εἶναι ἢ ἐν τοῖς πολιτικοῖς τε, καὶ πρακτοῖς, καὶ περὶ ἀπάντων, περὶ ὧν ἂν λέγῃ, καὶ αὐτὸς ἐκ πιθανῶν τινα, καὶ ἐνδόξων τὰς ἐπιχειρήσεις ποιῇσεται ὁμοίως τῷ διαλεκτικῷ· καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς εἰς τὰ ἀντικείμενα ἐπιχειρεῖ, τὸ αὐτὸ ποτὲ μὲν καλόν, ποτὲ δὲ οὐ καλόν· καὶ ποτὲ μὲν συμφέρον, ποτὲ δὲ μὴ· καὶ ποτὲ μὲν δίκαιον, ποτὲ δὲ μὴ, δεικνύς. Ὡστε κοινὸν αὐταῖς καὶ τοῦτο, τὸ, ὁμοίως πρὸς ἀμφοτέρω τὰ ἀντικείμενα ταῖς

δυνάμεισι χρῆσθαι. Οἱ μὲν γὰρ κατὰ τὰς ἐπιστήμας, εἰ καὶ γινώσκουσιν τῶν ἀντικειμένων, ἀλλὰ σκοπὸς γε αὐτοῖς ὁ κατὰ τὴν ἐπιστήμην ἰατροῦ μὲν τὸ ὑγιαίνειν, ἀλείπτου δὲ τὸ εὐεξίαν περιποιεῖν, ἄλλω δὲ ἄλλό τι ἀφωρισμένως, τὸ βέλτιον τῶν ἀντικειμένων τῶν περὶ ἃ πραγματεύεται. Καὶ γὰρ ἡ γνῶσις αὐτοῖς ἢ τῶν ἀντικειμένων, οὐ προηγουμένη ἀλλὰ ἐπομένη τῇ τούτων γνῶσει· ἔπεται γὰρ τῇ τῶν ὑγείας ποιητικῶν ἐπιστήμῃ καὶ ἡ τῶν νοσοποιεῖν δυνάμενων γνῶσις· ὁ δὲ διαλεκτικός τε καὶ ὁ ῥήτωρ, ὁμοίως τὴν τῶν ἀντικειμένων δεῖξιν σκοπὸν ἔχουσι, διὸ καὶ δυνάμεις αὐτὰς καλοῦσι. Τὸ γὰρ κυρίως δυνάμενόν τι, τὰ ἀντικείμενα δύναται. Λέγουσι μὲν γὰρ τινες αὐτὰς δυνάμεις καλεῖσθαι, διὰ τὸ ἐν δυνάμει τι καὶ ὑπεροχῇ ποιεῖν τοὺς χρωμένους αὐταῖς· οἱ γὰρ πολλοὶ τοὺς τοιοῦτους τεθαυμάκασιν, ὥς πλέον τῶν ἄλλων δυνάμενους, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ δύνασθαι καὶ εὖ καὶ κακῶς αὐταῖς χρῆσθαι τοὺς ἔχοντας, διὰ τοῦτο γὰρ καὶ τῶν ἀγαθῶν τὰ ὀργανικά δυνάμεις καλεῖσθαι. Ἄλλ' οὖν εἰ καὶ ταῦτα αὐταῖς παρακολουθεῖ, ἀλλὰ κυρίως εἰσὶ δυνάμεις, διὰ τὸ ὁμοίως τὰ ἀντικείμενα δύνασθαι· οὐδὲ γὰρ μᾶλλον ὁ διαλεκτικός, καθὼ τοιοῦτος, τόδε ἢ τὸ ἀντικείμενον αὐτῷ συλλογίζεται· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ῥήτωρ. Κοινὸν γοῦν αὐταῖς, τό τε μὴ περὶ ἓν τι γένος ἀφωρισμένον πραγματεύεσθαι, καὶ τὸ δι' ἐνδόξων, καὶ πιθανῶν, καὶ μὴ δι' οἰκείων ἀρχῶν τῷ προκειμένῳ, καὶ τὸ ὁμοίως περὶ τὰ ἀντικείμενα ἀλλήλοις εἶναι· διαφέρουσι δὲ ἀλλήλων, τῷ τὴν μὲν διαλεκτικὴν περὶ πᾶσαν ὕλην τῇ δυνάμει χρῆσθαι, καὶ μὴ διεξοδικούς ποιεῖσθαι τοὺς λόγους, ἀλλ' ἐν ἐρωτήσῃ τε καὶ ἀποκρίσει (ἀπὸ γὰρ τούτου μᾶλλον τὸ ὄνομα αὐτῆς,) καὶ καθολικωτέρας, καὶ κοινωτέρας τὰς ἀποφάνσεις ποιεῖσθαι· τὴν δὲ ῥητορικὴν, μῆτε περὶ πᾶσαν ὕλην ὁμοίως εἶναι τῇ διαλεκτικῇ, περὶ γὰρ τὴν πολιτικὴν μᾶλλον ὁ ῥήτωρ, ὥς προεῖρηται, καὶ διεξοδικῶς γε ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χρῆται τῷ λόγῳ, καὶ περὶ τῶν καθ' ἕκαστα μᾶλλον λέγει· πρὸς γὰρ τὰς περιστάσεις, καὶ τὰς τύχας τε, καὶ τοὺς καιροὺς, καὶ τὰ πρόσωπα, καὶ τοὺς τόπους, καὶ τὰ τοιαῦτα, τοὺς λόγους σχηματίζει, ἅπερ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστά ἐστι, περὶ τῶν τοιούτων γὰρ αἵ τε δίκαι, καὶ αἱ συμβουλαί, καὶ τὰ ἐγκώμια. Aristotelem respexit Aristides Quintilianus De Mus. I. p. 2. Διαλεκτικὴ δὲ καὶ ἡ ταύτης (sic) ἀντίστροφος, ψυχὴν μὲν ὤνησεν πρὸς φρόνησιν, εἰ μουσικῇ παραλάβοι κεκαθαρμένην. ubi vide Meibomium. Isocrates Or. ad Philip. p. 94. C. habet ἀντίστροφα τούτων. Plato Rep. VII. p. 522. A. μουσικὴ—ἀντίστροφος τῆς γυμναστικῆς. ibid. p. 530. D. ἀντίστροφον αὐτοῦ. Sed X. p. 605. A. ποιητὴν—ἀντίστροφον τῷ ζωγράφῳ. De usu hujus v. consulatur etiam Theæt. p. 158. C. Phileb. p. 40. D. Legg. XII. p. 951. A. Clemens Alex. Quis Dives p. 936, 6. τῷ γὰρ ὑψουμένῳ καὶ μεγαλυνομένῳ ἀντίστροφος ἢ πρὸς τὸ ταπεινὸν μεταβολὴ καὶ πτώσις. Strom. VII. p. 855, 25. οἶνεῖ γὰρ ἀντεπιστροφὴ τις ἐστὶ τῆς προνοίας ἢ τοῦ γνωστικοῦ ὁσιότης, καὶ ἀντίστροφος εὐνοια τοῦ φίλου τοῦ Θεοῦ. Schol. Platonis p. 196. Ἀντίστροφον ἀντὶ τοῦ ἰσόστροφον. Schol. ad Aphthonium in Montefalconii Bibl. Coislin. p. 595. πόσαι ῥητορικαὶ καὶ ποῖαι, καὶ ποίαν σὺν θεῷ μετερχόμεθα. εἰσὶν οὖν πᾶσαι πέντε. ἡ ἀντίστροφος τῇ φιλοσοφίᾳ, ἣ ἐχρησάτο Πυθα-

γόρας, καὶ Σωκράτης, καὶ Πλάτων. Εἰ γὰρ καὶ περὶ τῶν αἰὲ ὡσαύτως ἐχόντων πραγμάτων τοὺς λόγους ὡς φιλόσοφοι ἐποιῶντο· ἀλλ' οὐν τινι πειθοῖ κεχρημένοι· καὶ τὸ ὁμολογημένον γὰρ χωρὶς πειθοῦς ἀποδείξαι ἀμύχανον. ἢ ἀντίστροφος τῇ πολιτικῇ, ἣς ἠγγήσαντο Μιλτιάδης, Κίμων, Θεμιστοκλῆς. τούτων (f. τούτῳ) δὲ διαφέρει ἢ ἀντίστροφος τῇ πολιτικῇ τῆς ἀντιστροφῆς τῇ φιλοσοφίᾳ, τῷ τὴν μὲν τῇ φιλοσοφίᾳ ἀντίστροφον περὶ τῶν καθόλου διαλαμβάνειν· τὴν δὲ τῇ πολιτικῇ ἀντίστροφον οὐχ οὕτως. ἢ ἀντίστροφος τῇ διαλεκτικῇ. τούτῳ δὲ διαφέρει τῆς ῥητορικῆς ἢ διαλεκτικῇ, τῷ τὴν μὲν διαλεκτικὴν κατὰ πρῶτον καὶ ἀπόκρισιν ποιεῖσθαι τὴν ζήτησιν, τὴν δὲ ῥητορικὴν διεξοδικῶς περὶ τῶν πολιτικῶν διαλαμβάνειν πραγμάτων. ἠγγήσαντο δὲ καὶ ταύτης Δημοσθένης τε καὶ Λυκούργος, καὶ ἄλλοι ῥήτορες. ἢ ἀντίστροφος τῇ συκοφαντικῇ, ἣς ἠγγήσαντο Ἀριστογείτων. ἢ ἀντίστροφος τῇ κολακευτικῇ, ἣς ἠγγήσαντο Δημάδης καὶ Ἀριστόδemos. Vide etiam Victorium ad h. l. Wytttenbachium ad Plutarchi p. 17. Schneiderum ad Aristot. Polit. p. 245. Quomodo τὰ ἀντίστροφα et τὰ ἀντιστρέφοντα inter se differant, docet J. Scaliger, sub Yvonis Villiomari nomine latens, in Animadv. ad locos Controv. R. Titii III. 21.

I, I. ἀμφοτέραι γάρ.] *Ambæ enim quibusdam ejusmodi versantur in rebus.* Rhetoricæ et Dialecticæ similitudinem a solo hic arcessit objecto artis utriusque, quod sunt res omnes, quatenus illæ hominum omnium intelligentiæ atque assensioni sunt accommodæ, sive naturales illæ sint, sive morales, sive civiles, sive theoreticæ, sive practicæ. Præter objectum, alia quoque nonnulla ambæ hæ disciplinæ habent communia, quæ ex parte Rhetor noster indicat infra et cap. seq. SCHRADER.

I, I. ἀ κοινὰ] Disserendi et dicendi ars in hujusmodi rebus versantur, quæ a cunctis hominibus intelligi ac cognosci possunt, non tamen subtiliter acuteque ab illis, sed crasso modo, ac tamquam per caliginem perspiciuntur: γνωρίζει hic, nisi fallor, actionem non significat, sed πάθος potius, quomodo Attici scriptores sæpe loquuntur. VICTOR.

I, I. Ἀφωρισμένης.] Arist. Elench. Sophist. I. 11. Νῦν δ' οὐκ ἔστιν ὁ διαλεκτικὸς περὶ γένους τι ὠρισμένον, οὐδὲ δεικτικὸς οὐθενὸς, οὐδὲ τοιοῦτος, οἷος ὁ καθόλου· οὔτε γάρ ἐστιν ἅπαντα ἐν ἐνὶ τινὶ γένει, οὔτε εἰ εἴη, οἷον τε ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἀρχὰς εἶναι τὰ ὄντα.

"Ωστε οὐδεμία τέχνη τῶν δεικνουσῶν τινα φύσιν, ἐρωτηματικὴ ἔστιν· οὐ γὰρ ἔξεστιν ὅποτερονοῦν τῶν μορίων δοῦναι· συλλογισμὸς γὰρ οὐ γίνεται ἐξ ἀμφοῖν. Ἡ δὲ διαλεκτικὴ, ἐρωτηματικὴ ἔστιν. Εἰ δ' ἐδείκνυσεν, εἰ καὶ μὴ πάντα, ἀλλὰ τὰ γε πρῶτα καὶ τὰς οἰκείας ἀρχὰς, οὐκ ἂν ἠρώτα· μὴ διδόντος γάρ, οὐκ ἂν ἔτι εἶχεν, ἐξ ὧν ἔτι διαλέξεται πρὸς τὴν ἔνστασιν. Ἡ δὲ αὐτὴ, καὶ πειραστικὴ· οὐδὲ γὰρ ἡ πειραστικὴ τοιαύτη ἔστιν, οἷα ἡ γεωμετρία, ἀλλ' ἦν ἂν ἔχοι καὶ μὴ εἰδώς τις. Ἐξεστι γὰρ πείραν λαβεῖν καὶ τὸν μὴ εἰδῶτα τὸ πρᾶγμα τοῦ μὴ εἰδότης, εἴπερ καὶ δίδωσιν, οὐκ ἐξ ὧν οἶδεν, οὐδὲ ἐκ τῶν ἰδίων, ἀλλ' ἐκ τῶν ἐπομένων, ὅσα τοιαῦτά ἐστιν, ἃ εἰδῶτα μὲν, οὐδὲν κωλύει μὴ εἰδέναι τὴν τέχνην· μὴ εἰδῶτα δὲ, ἀνάγκη ἀγνοεῖν. Ὡστε φανερόν, ὅτι οὐθενὸς ὠρισμένου ἢ

πειραστική ἐπιστήμη ἐστί. Διὸ καὶ περὶ πάντων ἐστί· πᾶσαι γὰρ αἱ τέχναι χρωῦνται καὶ κοινοῖς τισι.

Διὸ πάντες καὶ οἱ ἰδιῶται τρόπον τινὰ χρωῦνται τῇ διαλεκτικῇ, καὶ πειραστικῇ· πάντες γὰρ μέχρι τινος ἐγχειροῦσιν ἀνακρίνειν τοὺς ἐπαγγελλομένους. Ταῦτα δὲ ἐστί κοινά. Ταῦτα γὰρ οὐδὲν ἥττον ἴσασιν αὐτοὶ, καὶ δοκῶσι λίαν ἔξω λέγειν· ἐλέγχουσιν οὖν ἅπαντες· ἀτέχνως γὰρ μετέχουσι τούτου, οὐ ἐντέχνως ἢ διαλεκτική ἐστί· καὶ ὁ τέχνη συλλογιστικῇ πειραστικός, διαλεκτικός.

1, 1. ἀφωρισμένης.] *Nec ulla certa arte continentur, sed ex omnibus fere disciplinis, artibus, ac scientiis petuntur, et ad dicendum adhibentur.* SCHRADER.

1, 1. μετέχουσιν ἀμφοῖν.] *Quocirca et omnes quodammodo utriusque participes sunt.* Dialecticarum et Rhetoricarum materiarum non capaces tantummodo omnes sunt, sed et easdem in disserendo et dicendo palam exercent. SCHRADER.

1, 1. πάντες γὰρ] Jamblichus Stobæi LXXIX. p. 471. Πάντες ἄνθρωποι χρωῦνται τῷ διαλέγεσθαι, ἔμφυτον ἐκ νέων ἔχοντες τήνδε τὴν δύναμιν, καὶ μέχρι τινός, οἱ μὲν μᾶλλον, οἱ δὲ ἥττον αὐτῆς μετέχοντες. Τὸ δὴ τῶν θεῶν δῶρον, οὐδένα τρόπον δεῖ προΐεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐν μελέταις, καὶ ἐμπειρίαις, καὶ τέχναις αὐτὸ κρατύνειν ἄξιον. "Ορα γὰρ ὅτι καὶ παρ' ὅλον τὸν βίον διατελεῖ χρησιμώτατον ὃν διαφερόντως, ἐν μὲν ταῖς ἐντεύξεσι προσομιλοῦν τοῖς ἀνθρώποις κατὰ τὰς κοινὰς ἐννοίας καὶ δόξας· ἐν δὲ ταῖς εὐρέσεσι τῶν τεχνῶν, τὰς πρώτας ἀρχὰς αὐτῶν ἀνευρίσκον· λογιζόμενον δὲ πρὸ τῶν ἔργων, ὅπως αὐτὰ χρή πράττειν· προγυμνασίαν δὲ καὶ πρὸς τὰς κατὰ φιλοσοφίαν ἐπιστήμας θαυμασίας θῆας μεθόδους παρεχόμενον. Εἰ δὲ δεῖ καὶ τὰ πρὸ τούτων ἐννοεῖν, οὐκ ἐστὶν οὐδὲν μῶριον φιλοσοφίας, ἀνευ τοῦ κατὰ διαλεκτικὴν λόγου παραγιγνόμενον. Ἀλλὰ καὶ εἴ τι φυσικὸν δόγμα ἀνευρίσκωμεν, λογικῶς αὐτὸ βεβαιούμεθα, καὶ ὅσα περὶ θεῶν σκεπτόμεθα, λόγος διαλεκτικός ἐστὶν ὁ συγκατασκευάσας· ὅλως δὲ οὐδὲν οὔτε εἰπεῖν οὔτε ἀκοῦσαι δυνατόν, ἀπαλλαγέντας τῆς μεθόδου ταύτης. Καὶ γὰρ αὐτὸ τὸ μὴ χρῆναι διδάσκειν διαλεκτικὴν, διαλεκτικῶς ἐπιχειροῦντας δεῖ καταμανθάνειν, εἴτε οὖν ἐπιτηδευτέον, εἴτε μὴ διαλεκτικὴν ἀσκεῖν· καὶ γὰρ ἐστὶν ἄτοπον εἰ τὰ μὲν ἄλλα πάντα λόγῳ κρίνομεν, αὐτὴν δὲ ἀφήσομεν τὴν ἀκριβεστάτην τοῦ λόγου θεωρίαν· καὶ λόγῳ προέχοντες τῶν ἄλλων ζῶων, καὶ τοῦτο ἐξαίρετον ἀγαθὸν κερτιζόμενοι τῆς ἀνθρωπείας φύσεως, εἰκὴ καὶ ὡς ἔτυχε κατ' αὐτὸν ἐνεργήσομεν. κ. τ. λ.

1, 1. ἐξετάζειν—κατηγορεῖν] *Anquirere in alienam opinionem et suam tueri, Dialecticæ; defendere et accusare, Rhetoricæ proprium munus est.* SCHRADER.

Υπέχειν λόγον valet *sustinere quæstionem*, et quod dixeris contra studium adversarii verum esse tueri. Ut in Topic. init. αὐτοὶ λόγον ὑπέχοντες. Demosthenes tamen modum hunc loquendi in iudicium transtulit, ac pro Ctesiphonte inquit ταῦτα ἀναμνήσω, καὶ τούτων ὑπέξω τὸν λόγον. VICTOR. Vide Budæi Comm. L. G. p. 173.

1, 2. Τῶν μὲν οὖν πολλῶν] *Ad h. l. videtur Cicero respexisse De Orat. II. 8. Etenim cum plerique temere ac nulla ratione*

causas in foro dicant; nonnulli autem propter exercitationem, aut propter consuetudinem aliquam, callidius id faciant, non est dubium, quin, si quis animadverterit quid sit, quare alii melius, quam alii dicant, id possit notare. VICTOR.

1, 2. εἰκῇ] *Temere*, i. e. nulla neque arte neque exercitatione prævia, sed solius naturæ ductu. Ἀπὸ ταυτομάτου id appellat §. seq. ἀτέχνως Soph. Elench. XI. 9. εἰκῇ, ὡς ἔτυχεν Hesych. *Ut fert natura* Terent. Andr. IV. 4. 56. *Fortuito* Cicero in Bruto c. 29. Nonnullorum nempe primi in dicendo conatus simulac audiuntur, approbantur. Gallicus interpretes illud εἰκῇ vertit *par hazard*, *Italus a caso*. SCHRADER. In Xenoph. Œcon. II. 18. εἰκῇ opponitur γνώμη συντεταμένη—Τοὺς μὲν γὰρ εἰκῇ ταῦτα πράττοντας, ζημιουμένους ἑώρων, τοὺς δὲ γνώμη συντεταμένη ἐπιμελουμένους, καὶ θάττον καὶ ῥᾶον καὶ κερδαλεώτερον κατέγωναν πράττοντας.

1, 2. Οἱ δὲ διὰ συνήθειαν, ἀπὸ ἕξεως] Ed. Isingr. οἱ δὲ διὰ συνήθειαν, καὶ ἀπὸ ἕξεως. Non male. Expressit idem Georgius Trapezuntius (ed. cum Averrhois paraphrasibus Venet. 1550, fol.) *exercitatione ac habitu*. Cicero de invent. proœm. *Ac si volumus hujus rei, quæ vocatur eloquentia, sive studii, sive exercitationis cujusdam, sive facultatis a natura profectæ, considerare principium, reperiemus*—. Vulgatum tamen defendi potest, si cum Victorio (v. Comment. pag. 5. ed Florent. 1579, fol.) post συνήθειαν distinguas. Cod. Accoramb. (p. 130.) et edd. Ald. (Rhet. Aldi p. 161.) Froben. (Basil. 1529, 4.) Riccobon. (Francof. 1588, 8.) Spirens. (1598, 8.) legunt: οἱ δὲ καὶ συνήθειαν ἀπὸ ἕξεως. Ed. Londin. (1696, 4.) ὑπὸ ἕξεως. BUHLE.

1, 2. Ἀμφοτέρως ἐνδέχεται] Ald. Bas. 1. 2. Isingr. Frob. Ricc. Spir. ἀμφοτέρα ἐνδέχεται. Idem sequi Hermolaum Barbarum in versione Latina, notavit Morelius. Ἀμφοτέρως e Codd. et Georgii Trapezuntii versione restituit Victorius. BUHLE.

1, 2. Ἐπεὶ δ' ἀμφοτέρως ἐνδέχεται.] Sententia hæc declaratur: Quia potest intelligi, quid sit causæ, cur et qui temere dicunt, et qui propter exercitationem, id assequuntur, quod volunt: inde colligi potest, qua via ingrediendum sit, ut idem assequamur. Enuntiatio, quæ sequitur: δι' ὃ γὰρ ἐπιτυγχ. ad protasin periodi quodammodo pertinet. Planius enim dixisset Aristoteles: ἐπεὶ ἀμφοτέρως ἐνδέχεται, καὶ, δι' ὃ ἐπιτυγχάνουσι ἀμφοτέροι, τὴν αἰτίαν θεωρεῖν ἐνδέχεται· ὃν λον κ. τ. λ. Cicero (de Or. II. 8.) quamvis eandem sententiam ex hoc fonte duxisse videatur Majoragio: tantum tamen abest, ut plane eadem proponat, ut alio transferat sententiam. Artis enim præcepta inveniri posse, Aristoteles inde colligit, quod utrique possint dicere, et causæ, cur possint, perspicua sit. Cicero contra id ex eo derivat, quod intelligi possit, cur alii aliis melius dicant, et quidem cur, qui propter exercitationem, callidius, quam qui temere id faciant.—Verior lectio ἀμφοτέρως auctoritate prisci Interpret. firmatur. In edd. vett. legitur ἀμφοτέρω. VATER.

1, 2. δῆλον—ὁδοποιεῖν.] *Constat fieri posse, ut hæc ad certam viam rationemque redigantur.* In Aristotelis nostri lectione passim oninium primo ad conclusionem quam demonstrare nititur, mox etiam ad principia, quæ illi probandæ admovent, est attendendum. Hic loci conclusio demonstranda est, *Rhetorica et Dialectica certa quadam arte comprehendere queunt.* Huic confirmandæ adhibet tria ista principia, tanquam hypotheses. 1. Experientia constat, esse, qui solius naturæ, vel etiam solius exercitationis beneficio, bene dicant disserantque. 2. Cur ambo illi, aut alterutri bene dicant disserantve, ejus effectus causam sagax auditor observare potest. Cic. in Bruto c. 50. *Mihi cane, et populo, mi Brute, dixerim: ut qui audient, quid efficiatur, ego etiam cur ita efficiatur intelligam.* 3. Causam cur opus aliquod recte efficiatur nosse et docere, artis est. Ars enim habitus est, recta ratione quidpiam efficiens, ut docetur Ethic. VI. 4. Metaphys. I. 1. *Eos qui artem tenent, inquit, quam eos qui experientiam habent sapientiores esse putamus—quoniam illi quidem sciunt causam, hi vero minime. Experti enim sciunt quidem quod est, propter quid autem nesciunt.* Οἱ μὲν γὰρ ἔμπειροι τὸ ὅτι μὲν ἴσασι, διότι δ' οὐκ ἴσασιν. Οἱ δὲ, qui artem tenent, τὸ διότι καὶ τὴν αἰτίαν γνωρίζουσι. Ex his principiis recte fit hæc demonstratio: Cujus operis recte facti causa perspicui potest, ejus etiam ars quædam sive recta conficiendi ratio doceri potest. Atqui eorum, quæ vel casu vel consuetudine bene dicuntur disserunturve, causa perspicui potest. Ergo recte dicendi disserendique ars tradi potest. SCHRADER.

1, 2. ὁδοποιεῖν.] Metaphys. I. 3. p. 8. προϋόντων δὲ οὕτως, αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ὁδοποίησεν αὐτοῖς καὶ συνηγάγκασε ζητεῖν. Cic. de Div. II. 1. *Si optimarum artium vias tradere civibus meis.* VICTOR. BUHLE.

1, 2. Τὴν αἰτίαν θεωρεῖν.] MSS. Victorii et Morel. vetus interpres Latinus, Georg. Trapezunt. ed Veneta (Barthol. Zannetti 1536, 8.) Camot. Majorag. τούτου τὴν αἰτίαν θεωρεῖν. BUHLE.

1, 2. Πάντες ἤδη ἂν.] Ald. Bas. Ven. Cam. Ricc. Spir. Victor. Majorag. ἤδη πάντες ἂν. BUHLE.

1, 2. Τὸ δὲ τοιοῦτον.] Argumentum hoc sumpsit Quintilianus, cum Rhetoricen artem esse probare volens, inquit, II. xvii. 42. *Qua in re alius se inartificialiter, alius artificialiter gerat, in ea esse artem. Inartificialiter autem appellavit, quod hic Aristoteles ἀπὸ ταῦτομάτου, et artificialiter, quod idem διὰ συνηθειαν vocavit, non valde venustis et elegantibus verbis, nec satis apposite rem ipsam exprimentibus: et Cicero etiam De Oratore. Sed quæ sua sponte homines eloquentes facerent, ea quosdam observasse.* VICTOR.

1, 3. τέχναι τῶν λόγων.] Libros de arte dicendi. Plato Phædr. p. 266. B. ἐν βιβλίῳ τοῖς περὶ λόγων τέχνης γεγραμμένοις.

Idem paullo post nomina eorum recensuit, qui in hoc scribendi genere sese exercerent, et quos fortasse h. l. respexit Aristoteles. Sextus Empiricus adv. Math. II. 8. Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῷ πρώτῳ τῶν ῥητορικῶν τεχνῶν ἀπλούστερον παραδίδωσι τὴν ῥητορικὴν, τεχνὴν λόγων. Καὶ ζητουμένου πρὸς αὐτὸν ὅτι καὶ ἡ ἰατρικὴ τέχνη ἐστὶ λόγων ἰατρικῶν, ἀπολογούμενοί τινες φασίν, ὅτι ἡ ἰατρικὴ τοὺς λόγους ἐφ' ἑτερόν τι ἀναφέρει τέλος, καθάπερ τὴν ὑγίειαν· ἡ δὲ ῥητορικὴ ἀντικρὺς ἐστὶ λόγων τέχνη.

I, 3. Ὀλίγον πεποιήκασιν αὐτῆς μόριον] Petrus Victorius ad h. l. “*Vidi etiam in quibusdam πεπορίκασιν quam scripturam*” “*vetus translatio videtur sequi; (hæc enim habet: adepti*” “*sunt.) In margine quoque antiquissimi libri varia hæc lectio*” “*eadem manu adnotata est: οὐδὲν, ὡς εἰπεῖν, πεπορίκασιν αὐτῆς*” “*μόριον· nec tamen repudiandam receptam lectionem censeo.*” Georg. Trapezunt. vertit: *parvam ipsius particulam adinven-
nerunt. Legit igitur quoque πεπορίκασιν. Edd. in πεποιήκασιν
conspirant. Pro αὐτῆς Ald. Bas. Ricc. Spir. habent αὐτοῦ. Casaub. in margine monuit, alios legere αὐτῶν. BUHLE.*

Αὐτῆς μόριον scil. τῆς Ῥητορικῆς. Grammaticæ paullo durius id elicias ex verbis τὰς τέχνας τ. λόγων. Sed hæc sermonis negligentia sæpius in Aristotele reperitur. Nulla mutatione egemus. VATER.

I, 3. Αἱ γὰρ πίστεις.] Quintilianus quoque V. 8. de hoc queritur, quod ætatis suæ oratores hanc partem, in qua totos illos occupari oporteret, aut omnino relinquant, aut negligenter admodum tractent. *Pars altera probationum quæ est tota in arte, constatque rebus ad faciendam fidem apposis, plerumque aut omnino negligitur, aut levissime attingitur ab iis, qui argumenta, velut horrida et confragosa vitantes, amœnioribus locis desident. Nec tamen vitio id fieri scriptorum artis docet, qui potiore partem in artibus tradendis omisissent, sed ignavia oratorum, ac detrectatione laboris. VICTOR.*

I, 3. Αἱ γὰρ πίστεις ἔντεχνόν ἐστι μόνον.] Cum Oratores persuadendi causa et rationes afferant, et affectus moveant, et mores suos amabiles præ se ferant, et res amplificent, et adversarios crimentur, et dictionis quoque ornatu animos ad assensum adducere conentur, ac multa alia, quibus finem suum consequantur, adhibere soleant, docet Aristoteles ex omni illo apparatu, si rem recte æstimes, solas rationes, quæ id, quod orator affirmat, demonstrent, artificiosas esse. Quæ assertio comparate intelligenda est, quod videlicet omnium maxime et potissimum a rationibus dependeat persuasio. Reliqua enim, quæ appendices hic dicuntur, simul tamen μόρια τῆς τέχνης, particulæ artis, ibidem appellantur, quæ excludi prorsus ab arte nequeunt. SCHRADER.

I, 3. Τὰ δ' ἄλλα προσθήκαι] Sic e Codd. emendavit Victorius. Ald. Bas. Ven. Cam. Ricc. Spir. singulariter προσθήκη· quemadmodum in antecedentibus: αἱ γὰρ πίστεις ἔντεχνόν ἐστι. BUHLE.

1, 3. *σῶμα τῆς πίστεως.*] *Fidei nervus* vertit Muretus, qui *ῥῶμα* legendum esse contendit. Cum autem hujus lectionis nec in Græcis codicibus, nec in vetustissimis duobus interpretibus Latinis, qui in memb. MSS. in Academia nostræ Bibliotheca asservantur, ullum exstet vestigium, retinemus merito omnibus libris vulgatam lectionem, *σῶμα πίστεως*, *corpus probationum*, qua voce per metaphoram enthymemata appellantur, quod ut robur in corpore est et in lacertis, non in externo ornatu, in casside, in plumis, aut armorum fulgore, quæ quidem terrere hostem possunt, sternere non possunt; ita præcipua vis persuadendi in rationibus ex ipsa re petitis consistit, non in illis ad judicem aut adversarium appendicibus. SCHRADER.

1, 3. *Ὅπερ ἐστὶ σῶμα.*] In Bipont. exemplo impressum est *ἄπερ*, quod vix Græcum est. Illud recte habet. Cum enim relativum, duobus nominibus eodem numero adhibitis interjectum, fere ad posterius accommodetur, ex analogia existimari debet, Græcos et Romanos, cum diversi numeri substantiva jungerent, eadem loquendi ratione usos esse. Eodem ducunt certiora pleraque hujus generis exempla. Vid. Cic. de Fat. c. 1. Verr. V. 55. Catil. II. 12. Jul. Cæs. B. Civ. II. 19. Nostro in loco etiam alia ratio suppetit. *Ὅπερ* potest intelligi, ut τοῦτο τὸ πρᾶγμά ἐστι σῶμα, quemadmodum L. III. c. 2. §. 7. μεταφορᾶς καὶ ὅτι τοῦτο πλεῖστον δύναται.—*Σῶμα τῆς πίστεως* non verterim: *robur et nervum fidei faciendæ*, ut enthymema sit *πίστις* potentissima, sicuti robur militis; ceteræ autem fidei faciendæ rationes sint minus efficaces, ut arma. De efficacia hic sermo non est. *Σῶμα* ex usu linguæ Græcæ est id, quo ipsa res continetur, ut fluvii *σῶμα* aqua est. Majoragius recte vertit: *ipsa natura et substantia*. Itaque enthymema est id, in quo uno ipsa et vera persuadendi ratio cernitur. Metaphora hæc est: cetera, quibus fides solet fieri, extra rem sunt, et ad ipsam *πίστιν* plane non pertinent, ut figura et color corporum, quorum materia consideratur. Atque de hac vera *πίστει*, quæ argumentis nititur, de ἀποδείξει disputatur in hoc proæmio, cf. §. 9. et II. Ad enthymema autem referuntur omnia, quibus argumentatio efficitur. Qui versatus est in ταῖς ἐντέχνοις πίστεσι, est ἐνθυμηματικὸς, et enthymema est οἰκειότατον τῶν πίστεων, potissima probatio, cujus hoc munus et nomen proprium est.—Ejusmodi aliquam significationem voc. *σῶμα*, si retineretur, esse debere, Muretus, acutissimi judicii vir, sine dubio intellexit. Qui cum *ῥῶμα* substitui vellet, arbitrabatur *σῶμα* illud non significare. At eodem modo Aristot. Meteor. II. 4. τὴν ξηρὰν ἀναθυμίασιν vocat τὸ σῶμα τοῦ ἀνέμου, et paullo post τὴν ὕλην. Alia hujusmodi vid. apud Casaub. ad Athen. II. 6. p. 89. VATER.

1, 3. *ἔξω τοῦ πράγματος.*] Non ad rem quæ in quæstione est, et inter oratorem et auditorem controversa. SCHRADER.

1, 3. *πραγματεύονται* valet hic *scribunt, pertractant*; ut infra; οὐδὲν γὰρ ἐν αὐτοῖς ἄλλο *πραγματεύονται*, *nihil aliud in suis illis libris agunt*. Unde *πραγματεῖαι* *Scriptiones commentationesque* et ab hoc ipso, et ab aliis bonis auctoribus vocantur. VICTOR.

1, 4. *τοιαῦτα πάθη*.] Bene monet Victorius his verbis Aristotelem *διαβολὴν* non complexum esse, sed posteriores duas tantum res, i. e. misericordiam et iracundiam, ceterasque quæ eandem naturam haberent. “*Διαβολή*,” inquit Muretus, “non est *πάθος*: sed pertinet ad iudicem ponendum ἐν *πάθει*.”

1, 4. *πρὸς τὸν δικαστὴν*.] Ad iudicem aliquo modo commo-
vendum pertinent. VICTOR.

1, 4. *Εἰ περὶ πάσας ἦν τὰς κρίσεις*. Verba *τὰς κρίσεις* Muretus delet, et ad *πάσας* subaudit *πόλεις* ex voc. *πόλεων*, quod sequitur. Qua mutatione non est opus. Nam vis et usus particulae *περὶ* magis convenit vulgatæ lectioni, quam conjecturae Mureti, et institutum hoc magis ad civitatum iudicia, quam ad civitates pertinet. Huc accedit, quod in verbis *περὶ πάσας τὰς κρίσεις* ipsum inest id, quod Muretus desiderat: *περὶ τὰς κρίσεις τὰς πανταχοῦ, τὰς πάσων τῶν πόλεων*. VATER.

Bene defendis *τὰς κρίσεις*, quibus verbis mirandum est, id quod narrat Muretus, etiam quosdam codd. caruisse; aliud tamen fortasse residet leve mendum in *ἐνίαις τε νῦν*. Scio, Aristoteli tritissimum esse usum iuncturae *τε—καί*: sed, nescio quo modo, hic ea mihi non magis videtur apta et suo loco, quam si scribas, *καὶ ἐν ἐνίαις νῦν ἐ. τ. π. καὶ μάλιστα* etc. Putabam aliquando *τανῦν*, quo modo uterque philosophus loquitur non raro. At simile est exemplum istius iuncturae in ipso hoc cap. §. 13. Simillimum sane, si verum est. Sed ibi *τοῦτό τε* vel mutandum in *τοῦτο δέ*, quam sedem particulae illustrasti §. 11. vel cum aliquot libris scr. *τοῦτό τι*. WOLF.

1, 4. *Ἐν ταῖς εὐνομουμέναις*] Non agnoscunt ἐν Ald. Bas. Ven. Cam. Ricc. Spir. Victor. Majorag. Addidit præpositionem ex ed. Morel: Sylburgius. BUHLE.

1, 4. *οὐκ ἂν εἶχον ὁ λ.*] Affectus enim movere, quod unum illi didicerunt, hic non licet, rationes enthymematibus conclusas afferre nesciunt. SCHRADER.

1, 4. *“Ο, τι λέγουσιν*] Ald. Bas. Cam. Ricc. Spir. Maj. ζ, *τι λέγουσιν*. Minus bene. BUHLE.

1, 5. *Ἀπαντες γὰρ, οἱ μὲν—οἱ δὲ*.] Notabilis syntaxis, inde ab Homero scriptori optimo cuique usitata. v. Clark. ad Odyss. XII. 73. VATER.

1, 5. *Ἐν Ἀρείῳ πάγῳ*.] In hoc Atheniensium severo iudicio oratoribus non licuisse affectus movere, aut proœmio epilogove iudicium animos ad partes pellicere tradunt Lucianus in Hermotimo p. 266. et Anachars. p. 741. Lysias Or. 11. Quintilianus loco non uno, aliique plurimi. SCHRADER. In eodem fere argumento versatur Lycurgus c. Leocr. p. 143. *Ποίησομαι δὲ καὶ γὰρ τὴν κατηγορίαν δικαίαν, οὗτε ψευδόμενος οὐδὲν, οὐτ’*

ἔξω τοῦ πράγματος λέγων. Οἱ μὲν γὰρ πλείστοι τῶν εἰς ὑμᾶς εἰσιόντων πάντων ἀτοπώτατον ποιοῦσιν· ἢ γὰρ συμβουλεύουσιν ἐνταῦθα περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων, ἢ κατηγοροῦσι καὶ διαβάλλουσι πάντα μᾶλλον, ἢ περὶ οὗ μέλλετε τὴν ψῆφον φέρειν. Ἔστι δ' οὐδέτερον τούτων χαλεπὸν, οὐδ' ὑπὲρ ὧν μὴ βούλεσθε γνώμην ἀποφύνασθαι, οὐδ' ὑπὲρ ὧν μηδεὶς ἀπολογήσεται, κατηγορίαν εὐρεῖν. Ἀλλ' οὐ δίκαιον ὑμᾶς μὲν ἀξιῶν δικάειν τὴν ψῆφον φέρειν, αὐτοὺς δὲ μὴ δικάειν τὴν κατηγορίαν ποιῆσθαι. Τούτων δ' αἵτιοι ὑμεῖς ἐστε· τὴν γὰρ ἐξουσίαν ταύτην δεδώκατε τοῖς ἐνθάδε εἰσιούσι· καὶ ταῦτα, κάλλιστον ἔχοντες τῶν Ἑλλήνων παράδειγμα, τὸ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ συνέδριον, ὃ τοσούτον διαφέρει τῶν ἄλλων δικαστηρίων, ὥστε καὶ παρ' αὐτοῖς ὁμολογεῖσθαι τοῖς ἀλισκομένοις δικάειν ποιῆσθαι τὴν κρίσιν· πρὸς δὲ δεῖ καὶ ὑμᾶς ἀποβλέποντας, μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς ἔξω τοῦ πράγματος λέγουσιν· οὕτω γὰρ ἔσται τοῖς τε κρινόμενοις ἄνευ διαβολῆς ὁ ἀγὼν, καὶ τοῖς διώκουσιν ἥκιστα συκοφαντεῖν, καὶ ὑμῖν εὐορκωτάτην ψῆφον ἐνεγκεῖν. Athenæus XIII. p. 590. E. Ὑπερίδης συναγορεύων τῇ Φρύνῃ, ὡς οὐδὲν ἦνυε λέγων, ἐπίδοξοί τε ἦσαν οἱ δικασταὶ καταψηφιούμενοι, παραγαγὼν αὐτὴν εἰς τοῖς μφανῆς, καὶ περιγῆξας τοὺς χιτωνίσκους, γυμνά τε τὰ στέρνα ποιήσας, τοὺς ἐπιλογικούς οἴκτους ἐκ τῆς ὄψεως αὐτῆς ἐπερρήτόρευσε, δεισιδαιμονῆσαι τε ἐποίησεν τοὺς δικαστὰς τὴν ὑποψήτιν καὶ ζάχορον Ἀφροδίτης ἐλέω χαρισαμένους μὴ ἀποκτεῖναι. Καὶ ἀφειθείσης ἐγγράφη μετὰ ταῦτα ψήφισμα· Μηδένα οἰκτιρίζεσθαι τῶν λέγοντων ὑπέρ τινος, μηδὲ βλεπόμενον τὸν κατηγορούμενον ἢ τὴν κατηγορουμένην κρίνεσθαι. Appuleius Metam. X. p. 214. *Tunc demum clamatus inducitur etiam reus; et exemplo legis Atticæ, Martiique iudicii, causæ patronis denuntiat præco, neque principia dicere, neque misericordiam commovere. Ubi vide J. Pricæi Comment. p. 599.*

1, 5. ὁρθῶς τοῦτο νομίζοντες.] At ipse de affectibus et aliis quæ extra rem sunt in his libris diligenter egit. Nempe, ut ipse admonuit III. 14. πρὸς φαῦλον γὰρ ἀκροατὴν, καὶ τὰ ἔξω τοῦ λόγου ἀκούοντα, quales plerique omnes esse deprehenduntur. SCHRADER.

1, 5. δικαστὴν διαστρέφειν.] Non oportet iudicem distorquere si rectus sit et integer, at si perversus ille sit, a nobis alienus, et animo mobilis, tum sane flectere illum, nobis conciliare, et in via recta retinere merito annitimur. Tradidit itaque Aristoteles affectus movendi modum, non tamen ut illo ad iudicem depravandum orator abutatur, sed ut ad verum et justum, rationibus confirmatum, veluti vento quodam illum concitet, ac impellat. SCHRADER.

1, 5. Εἰς ὀργὴν προάγοντας.] Ven. et Cam. εἰς ὀργὴν προσάγοντας. BUHLE.

1, 5. κανόνι—στρεβλόν.] Lucretius IV. 516. *Denique ut in fabrica, si prava est regula prima Normaque si fallax rectis regionibus exit,—Omnia mendose fieri, etc.* Vide Berglerum ad Alciphron. II. 2. p. 211.

1, 5. Τοῦτον ποιήσει στρεβλόν] Isingr. τοῦτο ποιήσῃ στρεβλόν. Sylb. Casaub. Duwall. τοῦτο ποιήσει στρεβλόν. Melius, ut nos dedimus, quod et Codd. et edd. ceteræ omnes habent. BUHLE.

1, 5. Futurum ποιήσει nec grammatica ratione nec consuetudine defenderim. Corrigendum puto ποιήσεις. In ed. Isingr. quæ sæpe correctiones habet ex ingeniis doctorum hominum, certe rectum tempus legitur, ποιήσῃ. In eadem est §. 8. ὥσπερ ἐλέγομεν. Neque male. Receptum λέγομεν facile feram quidem, non tamen commendem, in hoc præsertim scriptore. Muretus: ut modo dicebamus. WOLF.

1, 6. ἀμφισβητούντος, *controversantis*, actoris et rei. Οὐδέν ἐστιν ε. τ. δ. In optima nempe republica, ubi judicia accuratissime sunt constituta, id enim ex sup. hic repetendum est. Atque in tali foro, ut affectus concitare vetitum, ita nec justitiam, nec magnitudinem facti, de quo disceptatur, opus est ostendere; ipse enim iudex quid hujus sit ex legibus compertum habet. Ceterum cum Noster infra non facti tantum, sed et justi ac injusti, magni et parvi, locos tradat, intelligendum est, ideo id fieri, quoniam ille oratorem non in Areopago tantum, aut in Platonica, sed in quavis etiam corrupta rep. dicturum informat. SCHRADER.

1, 6. ἀμφισβητούντων.] Animadvertendum tangere hic Aristotelem, de quibus existere controversias putat. Ἀμφισβητήσεις ipse vocat: Græci magistri dicendi στάσεις: acerrime enim contenditur in judicio, facta ne res sit an non facta: ut qualitas ipsius magnitudoque, si factam conceditur, quæstionem gignit; tres enim, quamvis alii plures fecerint, credidit ipse status esse caussarum. Ita vero se rem habere infra suis locis declarabitur. VICTOR. Proleg. Schol. Hermogen. στάσις καλεῖται ἡ ἐν δικαστηρίοις ἀμφισβήτησις.

1, 7. νομοθετεῖν καὶ δικάζειν.] *Leges ferre ac judicare*. Rectius Sigonius, *leges condere, et jus constituere*, non enim de iudice, sed de legislatore hic est sermo. SCHRADER.

1, 7. ἐξ ὑπογυίου.] *re adhuc recenti*. Rectius Sigonius *derepente*; ita enim illud ἐξ ὑπογυίου accipitur quoque II. 22. 11. SCHRADER. Exempla hujus vocis multa collegit H. Stephanus Thes. I. p. 880, 881. nostri non oblitus, qui et χρόνου subaudiri docuit dudum ante Leisnerum ad Bosium. Scribendum autem suspicor ὑπογύου, non ὑπογυίου, sic enim MSS. optimi satis constanter, tam Grammaticorum, quam reliquorum auctorum veterum. Eadem est confusio in γύας et γυίας. Vid. Porson. ad Eurip. Hec. 458. Phœn. 655. Suidas v. Ἄρτι e Schol. Aristoph. Nub. 145. Ἄρτι ἀντὶ τοῦ ἐξ ὑπογύου· ἵνα αὐτοσχεδιάζειν δοκῶσι, καὶ πάντα ἐξ ὑπογύου λέγειν. Eustath. II. N. p. 920, 30. Δῆλον δὲ ὅτι παρὰ τὰ γυῖα, ὃ τὰς χεῖρας ἰδίᾳ δηλοῖ πολλὰ χροῦ, γίνεται καὶ ἐγγύη, ἡ ὥσανεὶ ἐν χερσὶ τιθεῖσα τὸ κατεγγυηθέν

καὶ τὸ ἐγγυαλίζω, ἤγουν ἐν χερσὶ τίθημι· καὶ τὸ ὑπόγυον, ὃ καὶ ἐξ ὑπογύου λέγεται, τὸ ἐγγύς φασὶ προσδόκιμον, ἢ παραυτικά γεγονόες, καὶ, ὡς εἶπεῖν, πρόχειρον, ἢ μᾶλλον ὑποχείριον. Schol. Platonis p. 138. ἐξ ὑπογυίου (sic edd.) ἐκ τοῦ σύνεγγυς, ἀπερισκέπτως, παραυτά. Priscianus XVIII. in fine, secundum MS. perantiquum, olim Gruteri, nunc Bibliothecæ Academicæ Leidensis, *Illi ὑπόγυον dicunt quod paulo ante, vel mox fuit, et ex hoc Romani e vestigio dixerunt, vel quod stans aliquis in eodem vestigio facit, unde statim quoque dicitur, vel quantum tempus est in uno vestigio faciendo, quod est brevissimum.* Nos in sermonibus familiaribus phrasi non dissimili utimur, *out of hand*. Ceterum cum fructu consulantur Suidas, Etymologus, T. Magister, necnon Mœris cum nota Piersoni.

I, 7. οὔτε περὶ τῶν παρόντων.] Non leguntur hæc in omnibus MSS. a Victorio collatis, nec expresserunt ea vetus interpret Latinus et Hermolaus Barbarus; quare uncini a me adhibiti sunt. In marg. ed. Venetæ pro περὶ τῶν παρόντων legitur ἐπὶ τῶν παρόντων, sicut etiam in sequentibus pro περὶ μελλόντων iterum ἐπὶ μελλόντων. BUHLE.

οὔτε περὶ τῶν παρόντων.] Absunt quidem hæc verba ab omnibus libris scriptis Victorii et prisco Intpr. Ob similitudinem tamen eorum, quæ sequuntur, breve hoc enuntiatum facile excidere potuit. Bene locum suum tenet. Adsit enim necesse est aliquid, quo περὶ μελλόντων referas. Ed. Bas. ἐπὶ τ. παρόντων et ἐπὶ μελλ. eademque et Cam. ἤδη ἐπὶ παρ. loco τοῦ περὶ. VATER.

I, 7. συνήρηται.] Alii libri habent συνήρηται quod placet. Πρὸς οὗς ait Victor. ἐκκλησιαστάς καὶ δικαστάς. Ego παρόντας, καὶ ἀφωρισμένους, ὥστε μηκέτι κ. τ. λ. Cæsar apud Sallustium: *Omnes homines, P. C. qui de rebus dubiis consultant, ab odio, amicitia, ira atque misericordia, vacuos esse decet. Haud facile animus verum providet, ubi illa officiunt.* MURETUS. Cicero pro Marcello c. 9. *Servi igitur iis etiam iudicibus, qui multis post sæculis de te iudicabunt, et quidem haud scio an incorruptius quam nos: nam et sine amore et sine cupiditate, et rursus sine odio et sine invidia iudicabunt.*

I, 7. Συνήρηται πολλάκις.] Teste Morelio Codd. fere omnes habent συνήρηται. Idem ante oculos habuit vetus interpret Latinus. G. Trapezuntius vertit: *connexa sit*. Legunt συνήρηται quoque edd. Veneta et Majorag. BUHLE.

πρὸς οὗς—συνήρηται πολλάκις.] Muretus ad vocc. πρὸς οὗς supplet παρόντας καὶ ἀφωρισμένους. Sed cum ea, quæ antecedunt, περὶ τ. παρόντων ἀ. π. μελλόντων, sine dubio neutro genere accipienda sint: multo facilius subauditur πρὸς ἐκκλησιάστην καὶ δικάστην. Notandum est, ἐκκλησιάστην cum eo, qui in iudiciis iudicat, cum δικάστη, sæpe conjungi, quod qui in concione sententiam dicit, utramque personam tuetur et suavis

et iudicis. Judicium enim rei, de qua deliberatur, est penes hunc æque ac penes ceteros. v. Aristot. de Rep. III. 11. Igitur commination hoc ita vertendum est: *apud quos amor odiumve et commodum privatum conjunctum est cum re tractanda, eique adhæret.* Ita expressum est vocabulum *συνήζηται*, quod cum sit in libris scriptis, in prisco Intrpr. et ed. Veneta, præferre cum Mureto non dubito. *Συνηρῆσθαι* hoc significatu dici, exemplis probandum est, quæ vix inveniri poterunt. Vocis *συνήρηται* retentæ si qua est significatio, hæc est: adversus iudices oratores simul (cum aliis argumentis) complectuntur oratione amorem et odium et utilitatem ad iudices redundaturam. Quæ durior est ratio. VATER.

1, 7. τὸ ἀληθές,] Polit. III. 12. p. 92. ἀλλὰ μὴν εἰσάγονται γε ἐφ' ἑαυτοὺς οἱ ἰατροὶ κάμνοντες ἄλλους ἰατρούς· καὶ οἱ παιδοτρίβαι γυμναζόμενοι, παιδοτρίβας· ὥς οὐ δυνάμενοι κρίνειν τὸ ἀληθές, διὰ τὸ κρίνειν περὶ τε οἰκείων, καὶ ἐν πάθει ὄντες.

1, 7. ἐπισκοτεῖν τῇ κρίσει] Codd. Victorii plures ἐπισκοπεῖν. Idem sequitur vetus versio Latina. In ed. Paris. ex Victoriana expressa (1549, 8.) legitur ἐπισκοπεῖν, quamvis in ipso Victorii textu reperiatur ἐπισκοτεῖν, quod minime mutandum est. BUHLE.

1, 7. ἐπισκοτεῖν.] Tenebras afferre, et caliginem offundere alicui rei. Demosth. Olynth. II. p. 26. ἀλλ' οἶμαι νῦν ἐπισκοτεῖ τοῦτοῖς τὸ κατορθοῦν· αἱ γὰρ εὐπραξίαι δειναὶ συγκρύψαι καὶ συσκιᾶσαι τὰ τοιαῦτα ὀνειδίη. Isocrates de Pace p. 160. D. τὸ γὰρ πρὸς χάριν ῥηθὲν ἐπισκοτεῖ τῷ καθορᾶν ἡμᾶς τὸ βέλτιστον. VICTOR. Sic Menander Stobæi XCI. p. 366. Grot. τοῦτο μόνον ἐπισκοτεῖ Καὶ δυσγενεῖα καὶ τρόπου πονηρία, Καὶ πᾶσιν οἷς ἔσχηκεν ἄνθρωπος κακοῖς Τὸ πολλὰ κекτῆσθαι· τὰ δ' ἄλλ' ἐλέγχεται. Aristopho ib. XCVI. p. 389. τὸ τέλος ἅπασιν ἐστὶ τοῖς πτωχοῖσι νύξ· Ἐπισκοτεῖ γὰρ τοῖς κακοῖσι πανταχοῦ. Musonius ib. XVII. p. 160, 20. Τὴν γὰρ ἀναθυμίασιν τὴν ἀπ' αὐτῆς (κρεῶδους τροφῆς) θολωδεστέραν οὖσαν, ἐπισκοτεῖν τῇ ψυχῇ. Eubulus Athenæi II. p. 43. F. numeris suis a Porsono restitutus τὸ μὲν ὕδωρ τοὺς αὐτὸ μόνον πίνοντας εὐρετικούς ποιεῖν, τὸν δ' οἶνον ἡμῖν τῷ φρονεῖν ἐπισκοτεῖν. Aristotele apud Stobæum XX. p. 174. Ὡς περὶ ὁ καπνὸς ἐπιδάκνων τὰς ὄψεις, οὐκ ἔᾤ βλέπειν τὸ κείμενον ἐν τοῖς ποσίν· οὕτως ὁ θυμὸς ἐπαιρόμενος τῷ λογισμῷ ἐπισκοτεῖ.

1, 7. Ἰδὺ ἢ λυπηρόν] Ven. Cam. et Majorag. ἡδὺ καὶ λυπηρόν. BUHLE.

1, 8. Ὡς περὶ λέγομεν] Isingr. ὥς περὶ ἐλέγομεν. BUHLE.

1, 9. Cf. Mureti Var. Lectt. IV. 11. BUHLE.

1, 9. ποιόν τινα.] Quodam modo affectum. Homines ab Aristotele ποῖοί τινες appellantur, qui his aut illis moribus præditi sunt, aut ita conformatum ingenium habent: et ut homines, ita etiam facta, quæ ab ipsis proveniunt, quasi easdem qualitates redolentia, ita vocantur. VICTOR.

I, 9. *περὶ τῶν ἐντέχνων πίστεων.*] *De artificiosis probationibus.* De locis enthymematum et subjectis propositionibus, unde syllogismi queant extrui, qui rem propositam demonstrent. SCHRADER.

I, 9. *Ἐνθυμηματικός.*] Ad invenienda enthymemata promtus. SCHRADER.

I, 10. *Διὰ γὰρ τοῦτο*] Marg. Ven. *διὰ γοῦν τοῦτο.* BUHLE.

I, 10. *καλλίονος καὶ πολιτικωτέρας.*] *Cum pulchrior ac civilior sit concionalium tractatio* (perperam omisit Muretus quod sequitur, *ἢ περὶ τὰ συναλλάγματα*) *quam ea quæ de contractibus est.* Judiciale genus in contractibus et litibus privatorum versatur, deliberativum vero in iis, quæ ad civium omnium felicitatem pertinent: pulchrius autem et laudabilius utique est illud bonum quod ad plures, et civilius quod ad totam civitatem redundat. SCHRADER.

I, 10. *πραγματείας.*] Hoc verbo sæpe utitur Aristoteles, atque ita vocat opus accurate perfectum, sive potius quod adhuc sub incude est, et fit, tractationemque ipsam operis, et diligentem alicujus studii explicationem. Initio Topico- rum: *ἡ μὲν πρόθεσις τῆς πραγματείας μέθοδον εὑρεῖν* &c. Animadvertendum an Cicero cum in de Orat. I. inquit, *Illud autem est hujus institutæ scriptionis ac temporis, πραγματείαν* exprimere voluerit. VICTOR.

I, 10. *ἢ τῆς περὶ τὰ συναλλάγματα.*] Muretus jure offenditur his verbis, quæ in versione omittit. Nam hæc generis judicialis appellatio in his libris alibi nusquam invenitur. Præterea hæc abundant. In antecedenti enim oratione inest id, quod comparativo respondet. Quod si quis non intellexit, adscripsit fortasse verba *ἢ περὶ τ. σ.* VATER.

I, 10. *ἥττόν ἐστι κακοῦργον.*] In concione minus loci est veritatis ac fraudi, quam in judicio. SCHRADER.

I, 10. *καὶ ἥττον—κοινότερον.*] In concione et in senatu verba facere magis commune ac popolare esse, inquit, quam forensis dictio sit; apertior enim illic planiorque est progrediendi modus, et qui imperitos quoque non valde latere possit. Ratio judiciorum nihil simplex aut sincerum habet; multisque ac pravis artibus instructa est, quibus pervertere fidem judicum solet: quare facile possunt illic fallacias pravi oratores adhibere. *Κοινότερον* appellari, quod a multitudine quoque atque imperitis tractatur, testimonio etiam Ciceronis confirmatur, qui in Ep. quadam ad Atticum, XIII. 10. cum de scriptis suis loqueretur, et, ad quos ea mitteret, cogitaret, Græco hoc verbo usus est. *Ad Dolabellam ut scribis, ita puto faciendum: κοινότερα quædam et πολιτικώτερα: faciendum certe aliquid est: valde enim desiderat.* VICTOR.

I, 10. *κακοῦργον.*] Infra III. 2, 7. *τῶ μὲν σοφιστῇ ἑμωυμίαι χρήσιμοι παρὰ ταύτας γὰρ κακοურγεῖ.* “Verbum κακοურγεῖν,”

inquit Wolfius in Demosth. Leptin. p. 334. “solenne puto de disputatore captiosis rationibus agente, aut verum malitiose occultante. Plato Gorg. p. 483. A. et 489. B. κακούργειν ἐν τοῖς λόγοις. De Rep. I. p. 341. B. πρὸς ταῦτα κακούργει καὶ συκοφάντει. Et paullo superius ibidem, Οἷσι μ' ἐξ ἐπιβουλῆς ἐν τοῖς λόγοις κακούργοῦντα σε ἔρρεσθαι, ὡς ἡρόμην.” Vide etiam Rep. I. p. 338. D. Hipp. Min. p. 373. B. ταραττει ἐν τοῖς λόγοις, καὶ ἔοικεν ὥσπερ κακούργοῦντι.

I, IO. Ἀλλὰ κοινότερον.] Ibidem et in marg. Isingr. pro ἀλλὰ legitur ὅτι. BUHLE.

Δικολογίας.] Ed. Isingr. δικαιολογίας. Sæpe in his libris eadem lectionis diversitas invenitur, ut I. 9, 38. Nisi in optimis exemplaribus et scriptis et impressis legeretur δικολογία et δικολογεῖν, non damnandum esset δικαιολογεῖν. Usitatior est hæc forma; imprimis apud Lucianum. Utra Aristoteli placuerit, hand dixerim. Certe eadem utrumque significatione dici, nemo dubitet. VATER.

I, IO. ἐνταῦθα.] In deliberatione de salute publica. Κριτῆς generatim hic vocatur qui in cunctis dicendi generibus iudicat, atque existimat, vel de sententia, vel de caussa, vel de ingenio oratoris. SCHRADER.

I, IO. Περὶ τῶν οἰκείων.] Ald. Isingr. Spir. περὶ οἰκείων, omisso articulo τῶν. Notatur eadem lectio in marg. ed. Ven. Ipse hujus ed. textus, ut et Frob. Ricc. Majorag. ἐπὶ οἰκείων. BUHLE.

I, IO. ἀναλαβεῖν.] Membranæ Balliolenses reddunt *captare*: Muretus, *accurare*, *excipere*: Portus, *reficere*, *recreate*, ἢ μεταφορὰ ab *agrotis*; vel *conciliare*. Omnes hæc notiones a primaria *resumendi*, *ad se recipiendi*, facile deducuntur. Exempla posuit H. Stephanus Thes. II. p. 559. D. E. F. Hoc ipso loco utitur J. Camerarius *Utriusque linguæ Comment.* p. 287.

I, IO. πρὸς τὸ αὐτῶν σκοπούμενοι etc.] Hanc consuetudinem oratorum expressit Plato Theætet. p. 162. A. Ἐπιστάμενοι τὸν δεσπότην λόγῳ τε θωπεῦσαι, καὶ ἔργῳ χαρίσασθαι. VICTOR.

I, IO. Κριταὶ τοῦτο τηροῦσιν.] In Marg. Ven. κριταὶ τηροῦσιν, omisso τοῦτο. BUHLE.

I, IO. ἐκεῖ.] In genere deliberativo. SCHRADER.

I, II.] Ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν] Ald. Ven. Bas. Ricc. Spir. Majorag. ὡς εἰπεῖν ἀπλῶς. BUHLE.

I, II. Περὶ δὲ συλλογισμοῦ—μέρους τινός.] Omisit hæc vertendo Muretus. A particula ἐπεὶ hoc enuntiatum quidem non pendet, neque adeo gratum necessariumve est, ut omitti non posset: abjici tamen id non debet. Aristoteles enim sæpius quædam inserit, quæ a constructione periodi non suspensa, sed parentheseos signis includenda sunt, vid. c. vii. 3. et 33. III. c. 18. alibi. Præterea scripta logica tam sæpe

citatur in his libris, ut etiam hic citasse videri queat. VATER.

I, II. Ἡ μέρους τινὸς] Ἡ μορίου τινὸς, in marg. Ven. BUHLE.

I, II. συλλογισμοῦ—ἅπαντος] De syllogismo omni, Topico, demonstrativo, Rhetorico, Sophistico. *Dialecticæ* voce tota Logica hic denotatur. SCHRADER.

I, II. περὶ δὲ συλλογισμοῦ—μέρους τινος.] Totam dialecticam de omni syllogismo agere, nec ullum relinquere quem non accurate pertractet, manifestum est: libri enim Topicorum de dialectico syllogismo, duo vero ἀναλυτικῶν ὑστέρων de demonstrativo, unus περὶ σοφιστικῶν ἐλέγχων, ut inscriptio declarat, de sophistico agit: quem tamen potius quomodo refelli possit, quam quomodo conslari, docet. Quo pacto dialecticæ partem aliquam de omni syllogismo disserere verum sit, diligenter cogitandum est: et quæ sit pars illa, quæ totum hoc munus sustineat, et sola sejuncta a reliquis partibus hoc conficiat. Libros autem, nisi fallor, duos intelligit προτέρων ἀναλυτικῶν: ratio enim, quam excogitavit constituendarum propositionum, et quas formas figurasve appellavit, conveniunt omnibus syllogismis: nec ullus est, qui ipsis non contineatur. Discrimina multa postea illi a materia recipiunt. Aristoteles autem ipse lib. II. hoc docuit, Ὅτι δὲ οὐ μόνον οἱ διαλεκτικοὶ καὶ ἀποδεικτικοὶ συλλογισμοὶ διὰ τῶν προειρημένων γίνονται σχημάτων, ἀλλὰ καὶ οἱ ῥητορικοὶ, καὶ ἀπλῶς ἡτισοῦν πίστις, καὶ ἡ καθ' ὅποιαν οὖν μέθοδον, νῦν ἂν εἴη λεκτέον. Animadvertendum autem ipsum hic totum, ut ita loquar, corpus rationis et viæ, quæ περὶ λόγους versatur, appellare dialecticam; contra atque aliis in locis facere consuevit: plerumque enim, quæ ex probabilibus concludit, dialecticam vocat. VICTOR.

I, II. Δῆλον, ὅτι] Sic legunt Ven. Cam. Isingr. et Majorag. Aliæ habent δῆλον δ' ὅτι. Verum turbat δὲ totam periodum; nam a δῆλον incipit apodosis: quare illud non admisi. BUHLE.

I, II. δῆλον.] Apodosis sive redditio illius ἐπεὶ quod præcessit. Legendum autem fortasse erit δῆλον οὖν; id enim series sententiæ requirit. SCHRADER.

Δῆλον δ' ὅτι.] Interpretes consentiunt, his verbis apodosin incipere. Quam ob causam particula δὲ plerisque displicuit, quam Schraderus in οὖν mutandam esse censet, Buhlius V. Cl. delevit. At vel in his libris aliquoties delendum foret, si verum esset, particulæ δὲ in apodosi locum non esse. Ut enim hic, ita etiam c. iv. §. 2 et 3. x. 4. ita Polit. VIII. 6, 19. legitur. Edd. Ald. et Victorii in omnibus his locis δὲ habent, et Victorius c. x. 4. affirmat, se in omnibus libris scriptis δὲ invenisse, Aristotelem sæpe ita loqui, nec quemquam ea re turbari. In optimis Atticis δὲ illud inveniri, mo-

nuit Wolfius, vir summus, mihi ob maxima in me merita per totam vitam summa cum pietate venerandus, in Comm. ad Demosth. or. Lept. p. 297. Plerumque a VV. DD. ejusmodi in locis δὲ in δὴ aut γε mutatur: ut a Moro in Paneg. Isocr. c. 27. et alias. VATER.

I, II. ἐκ τινῶν καὶ πῶς.] Qui didicit non tantum ex quibus propositionibus, et quomodo collocatis, fiat syllogismus, sed et quo pacto cum demonstrativorum tum topicorum syllogismorum principia, illorumque copiam nobis parare queamus, hic enthymematum inveniendorum promptitudine omnes alios, auxilio isto destitutos, superabit. SCHRADER.

I, II. Πρὸς τοὺς λογικοὺς συλλογισμοὺς] Cam. πρὸς τοὺς λογιστικούς συλλογισμούς. BUHLE.

λογικοὺς συλλογισμοὺς.] Logicam appellari, quæ etiam a conflandis syllogismis *syllogistica* Græco vocabulo nominatur, rationem omnem disserendi, notum est. Illa autem plures partes habet, quæ a materia, et propositionibus quas captant, variantur, ut ἀποδεικτικά, quæ reliquis exquisitior est, pars illius est, et dialectica: necnon ea quoque, quæ in temptandis excutiendisque illis manet, qui aliquam sibi alicujus rei notitiam adsciscunt: sed ratio etiam, viaque conficiendarum fallaciarum rationum, quæ sophistica vocatur. Hic autem videtur, (quod ex iis, quæ adjungit, elicitur) meliorem perfectioremque illius partem intelligere, et quo reliquæ referuntur: propositum enim philosopho est verum invenire, quod demonstrativa sola præstat: reliquæ enim probabili contentæ sunt. Non attingeret autem ipse illas, nisi utiles sibi ad demonstrativam forent, ac cognitionem veri adjuvarent. VICTOR.

I, II. ἀληθές—ἀληθείας.] Ethic. Eudem. I. 6. ἔχει γὰρ ἕκαστος οἰκεῖόν τι πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Metaphys. I. min. c. 1. Ἡ περὶ τῆς ἀληθείας θεωρία, τῇ μὲν χαλεπή, τῇ δὲ ῥαδία. Σημεῖον δὲ τὸ μήτε ἀξίως μηδένα δύνασθαι τυχεῖν αὐτῆς, μήτε πάντας ἀποτυγχάνειν, ἀλλ' ἕκαστον λέγειν τι περὶ τῆς φύσεως κ. τ. λ.

I, II. περὶ ποῖά ἐστι.] Quibus in rebus versentur. Versantur autem circa res quidem omnes, infr. 2, 1. at præcipue circa res contingentes, et quidem tales, quæ veniunt in consultationem I. 2, 12. maxime omnium circa hypothesin sive quæstionem finitam I. 3, 1. SCHRADER.

I, II. τό τε γὰρ ἀληθές] Quid enim verum, quod analytica, et quid simile veri, quod dialectica docet, sit, perspicere ejusdem est facultatis sive ingenii: nam qui verum indagare novit, multo magis verisimile poterit reperire: hoc enim illo facilius inventu, et δυνάμει ἐπόμενον facultate consequens est, ut Noster infra vii. 5. loquitur. Ex hoc ergo jam allato principio amplius firmatur ista modo proposita conclusio, *Logicæ peritus ad Rhetoricam aptior est*. Quem enim Logica, i. e. analytica et dialectica, ad verum et ad veri simile promptius

inveniendum instruxit, ejusdem ingenium ad Rhetoricam per hoc præcoluit et præparavit; quippe quæ pariter veri, imprimis autem verisimilis inventionem docet. SCHRAEDER.

Τό τε γὰρ ἀληθές—πρὸς τὴν ἀλήθειάν ἐστι. Cum paullo ante dictum sit, quæ inesse debeant in oratore, ut persuadere possit; nunc notatur, ita affectum alius artis institutione ad ipsum persuadendi munus non indigere. Dialectica enim edoctus verum cognoscit, eoque cognito simul verisimile. Quare etiam orator et quod πιθανόν est, et τὸ φαινόμενον πιθανόν simul intelligit. Hæc hujus loci explicatio legitur §. 14, quo, quæ ante dicta sunt, repetuntur, quique eo magis huc referri debet, quod de hac re nullo alio in loco disputatum est, quo posset referri. Itaque Victorius nobis deserendus est, qui hujus loci vim in eo ponit, quod τὸ ἀληθές Dialecticæ, et τὸ ὁμοιον τῷ ἀληθεῖ Rhetoricæ conveniat. Præclarum est, quod Aristoteles adhuc præcepit, oratoris esse, in orationibus nihil tractare, nisi quod ad declarandam et demonstrandam causam pertineat; pravi hominis autem, judicium benevolentiam captare, eorumque animos privata utilitate proposita corrumpere. Caussarum patronis ostendendum esse, rem ita esse aut non esse, gestam esse aut non esse; honestatem turpitudinemque rei non esse demonstrandam, quod hæc judicem necesse sit ipsum per se scire. Harum legum rigida severitas ne iis, quæ postea ab Aristotele tractantur, videatur plane adversari, hæc notanda sunt. Aristoteles in hoc proœmio significat, quemadmodum res debeat esse. Cum vero judicia concionesque non habeantur ad hanc formulam, cum multa dicenda sint propter pravitatem auditorum (III. 1, 5. c. 14. extr.): jam inde a capite proximo incipit proponere Rhetoricen sæculo et civibus suis accommodatam. Ad illa, quæ propter pravitatem et imperitiam auditorum dicenda sunt, pertinent ea, quæ primo libro de utilitate, justitia, honestate et jucunditate demonstranda; secundi parte prima de ira aliisque animi perturbationibus et affectibus, et tertio de oratione ornanda disputantur; id quod Aristoteles ipse III. 1, 5. non obscure significat. Paucissimi vero sunt loci in his libris, in quibus monstretur via pervertendi causæ veritatem: ut c. xv, 25. significando incommodo, quod iudicibus ex hac causa exoritur; §. 26. quæstionibus per tormenta habitis universe vituperandis, et II. 4. extr. eos, qui non sunt inimici amicive, tales esse ostendendo. Ejusmodi instrumentorum interdum usus est ad causam bonam tuendam. Atque hac de causa putaverim ea prolata esse. Præterea cum nostro in loco §. 12. dicatur: *contraria persuadere posse oportet, non ut utrumque faciamus: neque enim mala persuadenda sunt; sed et ut ne nos illa ratio lateat, et si quis injuste eo dicendi artificio utatur, refellere et confutare*

ipsi possimus, quæ ab eo afferuntur: his igitur verbis Aristoteles simul de consilio, quod in pravis artificiis declarandis habuit, dixisse existimandus est. Itaque hoc procemio effigiem rei publicæ administrandæ et justæ jurisdictionis non expressit quidem, attamen umbram delineavit: et in hac specie philosophi animo obversata iudices sunt tam probi et tam periti, ut eos de honestate aut turpitudine facinoris monere supervacaneum sit. In plerisque rebus publicis ætate sua florentibus intellexit aliam esse iudiciorum formam, ad quam apposite jam tractat Rhetoricen (vid. §. 4. et III. 1, 5.) Cur vero non declaret statim, se non ita, ut ex procemio existimari poterit, de Rhetoricis esse disputaturum, causa hæc est, quod apud omnes constat, præcepta dicendi non posse accommodari ad doctrinam justæ, sed oportere constitutioni civitatum, in quibus dicendum est, et hominum affectionibus convenire. Præterea Aristoteles sæpe prætermittit, quæ ab aliis scriptoribus transeundo notantur. Ut cum bona et utilia enumeret, dicit alia esse, quæ omnes bona esse consentiant; alia, quæ dubitationem aliquam habeant. Jucundorum honestorumque, quæ postea recensentur, idem discrimen est, sed hoc non declaratur. VATER.

I, II. Τὰ πλείω τυγχάνουσι] Ven. Cam. et Majorag. τὰ πλείστα τυγχάνουσι. BUHLE.

I, II. Καὶ οἱ ἄλλοι] Suspectum mihi est καί. Abest quoque ab Isingr. BUHLE.

I, II. Πρὸς τὸ δικολογεῖν] Edd. Cam. et Isingr. πρὸς τὸ δικαιολογεῖν. Male. BUHLE.

12. Χρήσιμος δέ ἐστιν.] Sex locos ex his libris laudat Dionysius Halicarn. in Epist. ad Annæum (c. 6.) Hos non affert memoriter, sed exscribit ex libro suo; id quod perspicitur ex ratione, qua laudat Aristotelem. Ob antiquitatem, qua vel vetustissimum Victorii librum superant, testimonia hæc memoratu dignissima sunt. Nostro in loco primam partem §. 12. Χρήσιμος δέ ἐστιν—πρὸς τ. πολλοὺς ἐντεύξεως exscripsit (ed. Sylb. t. ii. p. 121.) Sylburgius pleraque conformavit ad ea, quæ in his libris Aristoteleis leguntur. Itaque lectionis diversitatem ex edd. Sylburgiana antiquioribus notabo. Hic igitur in Dionysio legitur: διὰ γε τὸ φύσει εἶναι, quæ lectio certe melior est vulgari τε, nisi utrumque deles, quod aliæ ex edd. vett. τε, aliæ τὸ omittunt. Præterea Dionysius pro διδασκαλίας γὰρ habet διδασκαλία γὰρ, et ἐν τοῖς Πολιτικοῖς λέγομεν pro ἐν τοῖς Τοπικοῖς ἐλέγομεν. VATER.

I, 12. Χρήσιμος—ἡττᾶσθαι.] Cum sua vi veræ ac justæ res meliores valentioresque sint, quam contrariæ, si quis hujusmodi causam haberet, atque infans esset, idemque apud eos iudices causam diceret, qui, quales plurimi sunt, non veritatem spectarent, neque, ut æquum erat, judicarent, sed

ab eloquentia adversarii abriperentur, necessario inferiores illæ, ac victæ e judicio discederent. Hoc autem turpe admodum est, et reprehensionem meritam habet, non posse veritatem jus suum tua culpa tueri; et quamvis bona causa ad te delata sit, non ita illam tractare, ut vis probitasque ipsius intelligatur. Ἐὰν μὴ κατὰ τὸ προσήκον αἱ κρίσεις γίνωνται. Nisi recte exerceantur judicia, nisi vere expendantur causæ, ac de rebus illic, ut oportet, statuatur, necesse est res veras et æquas vinci a falsis et iniquis, opera eorum judiciorum: δι' αὐτῶν enim intelligo, κρίσεων: aliter enim ipsis non opus foret eloquentia, nec superarentur umquam in contentionibus a contrariis, sed ne iudicibus quidem corruptis tam gravem plagam acciperent, nisi a patronis proderentur, qui ob infantiam non possint ipsis opitulari, et eorum bonitatem jusque tueri. Posset etiam existimari δι' αὐτῶν, cum inquit, ἐναντίων accipi voluisse, quo ipso verbo antea usus fuerat, i. e. per contraria eorum, ut res falsas, et iniquas intellexerit. VICTOR. Similiter Euripides Alexandr. fr. 3. Ἀγλωσσία δὲ πολλάκις ληθθεῖς ἀνὴρ, Δίκαια λέξας, ἤττον ἐυγλώσσου φέρει.

I, 12. Ἐπὶ δὲ—λέγοντας.] Qui gravem aliquam scientiam haberent, ejusque præsidio se ab omni negotio liberare posse putarent, ac facile, quod vellent, omnibus persuadere, non intelligunt personas iudicum, neque apud quos verba facturi sint, cogitant: quæ enim exquisite, a scientia quapiam accepta, dicuntur, percipi ab imperitis hominibus non possunt: sed ingeniis excultis indigent, et quæ principia illius ipsius scientiæ noverint: nec umquam fidem faceret, qui subtiliter atque e præceptis alicujus scientiæ apud rudes homines disputaret, sed oportet pervulgata ratione uti, et argumentis, quæ ex communibus ducta constructaque sint. Λέγοντας ἀπ' ἐκείνης, ducentes inde argumenta: instrumento aliquo exquisitæ illius scientiæ utentes, indeque auxilium petentes: acuta namque illa ratio tota relinquenda est, nec fructum ullum fert, si apud tales dicas. VICTOR.

I, 12. Διὰ τε τὸ φύσει εἶναι] Ald. et Froben. διὰ τε φύσει εἶναι, omisso articulo τό. Ricc. Spir. Cam. Isingr. διὰ τὸ φύσει εἶναι, omissa dictione enclitica τε. Hanc lectionem vulgatæ prætulerim; quare τε uncinis seclusi. BÜHLE.

I, 12. Post verba, καὶ τὰ δίκαια τῶν ἐναντίων, Muretina translatio auctior est toto versu, et tali, qui ὁμοιοτελεύτῳ facillime oculos scribarum fallere posset. Ita enim vertit ille: *Utilis autem rhetorica est, tum quia natura quidem vera et justa potentiora sunt falsis et injustis: non tamen semper etiam in vulgus facilia ad persuadendum.* Postremum hoc quum diu frustra quæsieram in exemplaribus meis, ecce, in Riccoboni paraphrasi sic scriptum invenio, οὐκ ἀεὶ δὲ καὶ τοῖς πολλοῖς τὰδε εὐπιστότερα τῶν ἐναντίων. Verum hæc uti non admodum ne-

cessaria sunt ad sententiam, ita in iis Riccoboni potius, Muretum vertentis, quam Aristotelis manum agnosco. Utut est, notabilis est adjectio hæc Interpretis, elegantissimi quidem, sed qui non temere elegantiam et perspicuitatem posthabere solet fidei et diligentiae codicum, neque alias enarratorem agit interpretando. WOLF.

I, 12. διδασκαλίας.] Accuratiores doctrinæ est, acroamatice propositæ. Διδασκαλικὸς λόγος Sophist. Elench. c. 2. §. 3. appellatur, qui ex propriis principiis demonstrat, qualem non nisi exculpta ingenia capere possunt. SCHRADER.

I, 12. διὰ τῶν κοινῶν.] Talia sunt loci *de felicitate, de bono, de justo, de jucundo* &c. et propositiones sub illis locis infra ab Aristotele magno numero allatæ. SCHRADER.

I, 12. Ἐν τοῖς Τοπικοῖς] Cf. Topic. I. 2. BUHLE.

I, 12. ἐντεύξεως.] Alexander Aphrod. ad Topic. p. 17. ἐντεύξεις interpretatur συνουσίας. Cicero sane *congressus colloquiaque* appellavit. Acad. IV. 2, 6. *Quasi vero clarorum virorum aut tacitos congressus esse oporteat, aut ludicros sermones, aut rerum colloquia leviorum.* Et in Philipp. XII. 11. *Nempe in Antonii congressum colloquiumque veniendum est.* Plutarchus in Alcib. p. 196. ubi narrat eum, cum reip. jam tum adolescens se dedisset, nullo negotio reliquis superatis oratoribus, certamen sibi instituisse cum Phæace quodam et Nicia, tradit, Phæacem fuisse ἐντευκτικὸν ἰδίᾳ, quod in congressibus his privatisque colloquiis multum valeret, ac loqueretur illic satis apte ad fidem faciendam: eundem tamen naturæ vitio non potuisse valde ferre concionum contentiones, quare in facultate dicendi longe inferiorem fuisse acerrimo illi, et eloquentissimo juveni. VICTOR.

I, 12. τάναντία δὲ δ. π.] Huc respicit Cicero De Orat. III. 21. §. 80. *Sin aliquis extiterit aliquando, qui Aristotelis more de omnibus rebus in utramque sententiam possit dicere, et in omni causa duas contrarias orationes, præceptis illius cognititis, explicare* &c. Vide et Orator. c. 14. ad fin. Confer etiam Plutarchum in Alexandro p. 706. A. ex VICTOR.

I, 12. ἐν τοῖς συλλογισμοῖς.] Nempe ut in Dialecticis, ita hic quoque, *contraria persuadere posse oportet.* Etenim tam is qui in senatu, v. g. pro bello suscipiendo, quam qui contra bellum, et tam qui pro actore, quam qui pro reo in judicio dicit, apta ad persuadendum argumenta afferre debet. At sententiæ istæ sunt contrariæ. Nec diversi tantum contraria persuadere tenentur, sed et iidem, temporibus diversis. Ergo contraria persuadendi facultas necessaria est. Exempla leguntur infra libri hujus c. vii. 13. item II. 25. 2. ubi simul cur id fieri commode possit, caussa hæc affertur, quod ἐνδοξα, i. e. probabilia, e quibus oratorii syllogismi fere consunt, multa sint inter se contraria. Venustum contraria persua-

dendi exemplum exstat apud Plutarch. in Alexandro p. 705. E. ubi argumentum contra Antipatrum ab Alexandro allatum in contrarium flectit Cassander. SCHRADER. Plutarchi verba sunt: Αὐθις δὲ πρὸς τοὺς κατηγοροῦντας Ἀντιπάτρου λέγειν τι βουλόμενον τὸν Κάσανδρον ἐκκρούων, Τί λέγεις, ἔφη, τοσαύτην ὁδὸν ἀνθρώπους μὴδὲν ἀδικουμένους, ἀλλὰ συκοφαντοῦντας ἐλθεῖν; φήσαντος δὲ τοῦ Κασάνδρου τοῦτο αὐτὸ σημεῖον εἶναι τοῦ συκοφαντεῖν, ὅτι μακρὰν ἤκουσι τῶν ἐλέγχων· ἀναγελάσας ὁ Ἀλέξανδρος, Ταῦτα ἐκεῖνα, ἔφη, σοφίσματα τῶν Ἀριστοτέλους εἰς ἐκάτερον τῶν λόγων· οἰμωξόμενοι ἂν μικρὸν ἀδικοῦντες φάνητε τοὺς ἀνθρώπους.

1, 12. οὐχ ὡς ἀμφοτέρα πρ.] Nempe si alterutrum contrariorum aperte falsum, noxium, injustum sit, nemo bonus id suadebit: at si quid rectius sit, non satis liqueat, tum adversariis rationibus allatis dubium commode discutietur. Quod si quis tam sit malignus, ut manifeste vera, utilia, justa oppugnet, tum contraria persuadendi facultas bonis id affert commodi, ut cavere talium fallacias rectius possint. SCHRADER.

1, 12. Τὰ φαῦλα πεῖθαι] Isingr. in marg. τὰ φαῦλα ποιεῖν. Georg. Trapezuntius vertit: *nam mala faciunda non sunt.* BUHLE.

1, 12. Λύειν ἔχωμεν] Ven. Cam. et Majorag. λύειν αὐτοὶ ἔχωμεν. Pro antecedentibus τοῖς λόγοις αὐτοῖς μὴ δικαίως Cod. Victorii habet: μὴ δικαίως τοῖς λόγοις αὐτοῖς. Eundem verborum ordinem secuti sunt vetus interpres et Georg. Trapezuntius. BUHLE.

1, 12. τἀληθῆ καὶ τὰ βελτίω.] Animadvertenda verba Aristotelis, quam apposite locutus sit: nam ἀληθῆ ad dialecticam pertinent, βελτίω ad oratorem: idem etiam statim custodivit: εὐσυλλογιστότερα namque ad vera illa, artemque dialectici: πιθανώτερα vero ad βελτίω, munusque oratoris, manifesto pertinent. VICTOR.

1, 12. Πρὸς δὲ τούτοις] Abest δὲ ab Ald. Ven. Cam. Ricc. Bas. Victor. Majorag. et a veteribus versionibus Latinis. Tuentur autem illud Accorambon. Spir. et edd. reliquæ. BUHLE.

1, 13. εἰ δ'.] Locutio elliptica. Sensus est, *si quis autem dicat, vel sin obijciat aliquis.*

1, 12. Τοῦτό τε κοινόν ἐστι] Edd. Ald. Bas. Spir. τοῦτό τι κοινόν ἐστι. BUHLE.

1, 13. τοῦτό τε κοινόν.] Ovid. Trist. II. 266. *Nil prodest, quod non lædere possit idem.* SCHRADER.

1, 13. πλὴν ἀρετῆς.] Archytas Stobæi I. p. 15. Τῶν ἀγαθῶν ἃ μὲν οὐκ ἔχει ὑπερβολὰν, οἷον ἀρετὰ· οὐ γὰρ ἐστὶν ὑπερβάλλουσα τις ἀρετὰ, καὶ ὑπερβαλλόντως τις ἀγαθός. Ἄ γὰρ ἀρετὰ στάθμαν ἔχει τὸ δέον, καὶ ἐστὶ τῷ δέοντος ἕξις ἐν τοῖς πρακτοῖς· ἃ δ' εὐτυχία καὶ τὰν

ὑπερβολὰν ἐπιδέχεται καὶ τὰν μήωσιν· ὑπερβάλλουσα δὲ γεννᾷ τινὰς κακίας, καὶ ἐξίστησι τὸν ἄνθρωπον ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἕξιος. Conf. Xenophont. Cyrop. IV. 1. 15. Plato Menone p. 87. E. Ποῖά ἐστιν ἃ ἡμᾶς ὠφελεῖ· ὑγίεια φαμὲν καὶ ἰσχύς, καὶ κάλλος, καὶ πλοῦτος δὴ· ταῦτα λέγομεν καὶ τὰ τοιαῦτα ὠφέλιμα. οὐχί; Ναί. Ταῦτά δὴ ταῦτα μὲν ἐνίοτε καὶ βλάπτειν—⁵ Ἀρ' οὐχ, ὅταν μὲν ὀρθὴ χρήσις ὠφελεῖ, ὅταν δὲ μὴ, βλάπτει. Isocrates Nicocle init. Εἰσὶ τινὲς οἱ δυσκόλως ἔχουσι πρὸς τοὺς λόγους, καὶ διαμέμφονται τοὺς φιλοσοφούντας· καὶ φασιν αὐτοὺς οὐκ ἀρετῆς, ἀλλὰ πλεονεξίας ἕνεκα ποιεῖσθαι τὰς τοιαύτας διατριβάς. Ἡδῶς ἂν οὖν πυθοίμην τῶν οὕτω διακειμένων, διὰ τί τοὺς μὲν εὖ λέγειν ἐπιθυμοῦντας φεύγουσι, τοὺς δ' ὀρθῶς πράττειν βουλομένους ἐπαινοῦσιν; Εἰ γὰρ αἱ πλεονεξίαι λυποῦσιν αὐτοὺς, πλείους καὶ μείζους ἐκ τῶν ἔργων, ἢ τῶν λόγων εὐρήσομεν γιγνομένας. Ἐπειτα κακῆϊνο ἄτοπον, εἰ λέληθεν αὐτοὺς, ὅτι τὰ περὶ τοὺς Θεοὺς εὖσεβοῦμεν, καὶ τὴν δικαιοσύνην ἀσχοῦμεν, καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς ἐπιτηδεύομεν, οὐχ ἵνα τῶν ἄλλων ἑλαττον ἔχωμεν, ἀλλ' ὅπως ἂν ὡς μετὰ πλείστων ἀγαθῶν τὸν βίον διάγωμεν. Ὡστ' οὐ κατηγορητέον τούτων τῶν πραγμάτων ἐστίν, δι' ὧν ἂν τις μετ' ἀρετῆς πλεονεκτῇσει· ἀλλὰ τῶν ἀνθρώπων, τῶν περὶ τὰς πράξεις ἐξαμαρτανόντων, ἢ τοῖς λόγοις ἐξαπατώντων, καὶ μὴ δικαίως χρωμένων αὐτοῖς. Θαυμάζω δὲ τῶν ταύτην τὴν γνώμην ἐχόντων, ὅπως οὐ καὶ τὸν πλοῦτον, καὶ τὴν ῥώμην, καὶ τὴν ἀνδρείαν κακῶς λέγουσιν. Εἴπερ γὰρ διὰ τοὺς ἐξαπατῶντας, καὶ τοὺς ψευδομένους, πρὸς τοὺς λόγους χαλεπῶς ἔχουσι, προσήκει καὶ τοῖς ἄλλοις ἀγαθοῖς αὐτοὺς ἐπιτιμᾶν. Φανήσονται γὰρ τινες καὶ τῶν ταῦτα κεντημένων ἐξαμαρτάνοντες, καὶ πολλοὺς διὰ τούτων κακῶς ποιοῦντες. Ἀλλὰ γὰρ οὐ δίκαιον, οὐδ' εἴ τινες τοὺς ἀπαντῶντας τύπτειν, τῆς ῥώμης κατηγορεῖν· οὔτε διὰ τοὺς ἀποκτινύντας τὴν ἀνδρείαν λοιδορεῖν· οὐδ' ὅλως τὴν τῶν ἀνθρώπων πονηρίαν ἐπὶ τὰ πράγματα μεταφέρειν· ἀλλ' αὐτοὺς ἐκείνους ψέγειν, ὅσοι τοῖς ἀγαθοῖς κακῶς χρῶνται, καὶ τοῖς ὠφελεῖν δυναμένοις, τούτοις βλάπτειν τοὺς συμπολιτευομένους ἐπιχειροῦσι.

1, 13. Ὑγίειας] Ald. Ven. Bas. Ricc. Spir. Majorag. ὑγείας, contracte. Hujusmodi scripturæ diversitati enotandæ amplius non immorabor; semel eam notasse sufficiat. Buhle. De hujus vocis orthographia vide Piersonum ad Mœrin, p. 310. Porsonum ad Euripid. Orest. 229.

1, 13. Τοιούτοις γὰρ ἂν τις] Eædem edd. ut et Victor. τούτοις γὰρ ἂν τις. Dedit Sylburgius τοιούτοις ex ed. Moreliana. Buhle.

1, 14. Οὐκ ἔστιν οὔτε] Abest οὔτε ab Isingr. Buhle.

1, 14. ὅτι οὐ τὸ πείσαι.] Non dubium est, quin verba illa dirigantur adversus id quod apud Platonem ait Gorgias p. 453. A.: τὴν ῥητορικὴν πειθοῦς δημιουργὸν εἶναι, καὶ τὸ κεφάλαιον αὐτῆς εἰς τοῦτο τελευτᾶν. Muretus Var. Lect. XI. 18.

1, 14. ἄλλας τέχνας—θεραπεῦσαι καλῶς.] Quod hic præcipit, idem paulo diversis verbis in I. Topicorum c. 2. tradidit: ἔξομεν δὲ τελέως τὴν μέθοδον, ὅταν ὁμοίως ἔχωμεν ὥσπερ ἐπὶ τῆς ῥητορι-

κῆς, καὶ ἱατρικῆς, καὶ τῶν τοιούτων δυνάμεων. [τοῦτο δ' ἐστὶ, τὸ ἐκ τῶν ἐνδεχομένων ποιεῖν ἢ προαιρούμεθα] οὔτε γὰρ ὁ ῥητορικὸς ἐκ παντὸς τρόπου πείσει, οὔδ' ὁ ἱατρικὸς ὑγιάσει· ἀλλ' ἐὰν τῶν ἐνδεχομένων μηδὲν παραλίπη, ἱκανῶς αὐτὸν ἔχειν τὴν ἐπιστήμην φήσομεν. Nam quod ad medicum pertinet, Quintilianus quoque idem exposuit: *Et medicus sanitatem ægri petit; si tamen aut valetudinis vi aut intemperantia ægri, aut aliove quo casu summa non contigit, dum ipse omnia secundum rationem fecerit, medicinæ fine non excidet.* Peccavit tamen, quod medicum, qui cuncta ex arte ipsiusque præceptis egerit, fine medicinæ casurum non dixit, quamvis ægrotum non servarit: sine enim omnino excidet, officio non excidet: finis enim est salutem afferre ægroto, morbumque depellere. Non videtur igitur cognitum habuisse discrimen, quod est inter finem et officium. Animadvertendum autem est artes, quas hic intelligit, esse στοχαστικὰς, et in conjectura positas: hujusmodi enim illæ sunt, in quarum potestate positum non est finem suum consequi, sine auxilio rerum externarum. VICTOR. Cicero de Nat. Deor. II. 4. *Ne ægri quidem quia non omnes convalescunt, idcirco nulla ars medicina est.* Ubi v. Davisium.

I, 14. Ἀλλὰ μέχρῃς.] Bas. Cam. ἀλλὰ καὶ μέχρῃς. Non male. Paulo post pro τό, τε πῖθανον Ald. Bas. Cam. τό γε πῖθ. VATER.

I, 14. Τὸ φαινόμενον ἰδεῖν πῖθανόν] Isingr. τὸ φαινόμενον πῖθανόν ἰδεῖν. BUHLE.

I, 14. Ὁ γὰρ σοφιστικὸς οὐκ ἐν τῇ δυνάμει, ἀλλ' ἐν τῇ προαιρέσει] Cod. Victorii: ἡ γὰρ σοφιστικὴ (non ἡ μὲν, ut habet Sylburgius.) Idem expressit vetus versio Latina. In vulgata lectione consentiunt Georgius Trapezuntius, et edd. omnes. BUHLE.

Ὁ γὰρ σοφιστικὸς οὐκ ἐν τῇ δυνάμει—κατὰ τὴν δύναμιν. Ordo, quo collocata sunt enuntiata, sententiam obscurat. Præcedebat, eadem animi facultate perspicui et probabile, et id, quod probabile videretur. Jam additur, arte oratoria utrumque tractandum esse, quia oratores alii eo, quod revera probabile sit, utantur; alii eo, quod hanc speciem præ se ferat. Nam et qui omnem, quam possunt, operam in eo ponunt, ut verum intelligatur et persuadeatur (ὁ κατὰ τὴν ἐπιστήμην s. δύναμιν ῥήτωρ); et qui fictis argumentis verisimilitudinis colorem inducunt, et consulto auditores decipiunt (ὁ κατὰ τὴν προαίρεσιν); utrique igitur uno nomine oratores appellantur. Ex oppositis illustrantur hæc. In Dialecticis contra hæc separata sunt. Sophista et Dialecticus in alterutra re singulatim studium collocant. Ibi qui voluntatem sequitur in persuadendo (ὁ κ. τ. προαίρεσιν), Sophista vocatur; Dialecticus contra, qui facultatem suam et vim argumentorum. De elocutione κ. τ. προαίρ. et δυν. vid. Eth. Nicom. III. 13. extr. Πλὴν significat *soul*, contra. Victorius jam notavit, in similitudine Dialectices

et Rhetorices esse caussam, cur πλὴν sit pro ἀλλά. Nam excipitur aliquid, in quo differant. Τὸ εἶναι οὐκ ἐν τῇ δυνάμει ἀλλ' ἐν τῇ προαιρέσει ad oratorem quoque pertinet, sed etiam contrarium. VATER.

I, 14. Duobus verbis persecat ea, quæ apud Platonem in Hippiâ minore fusius ac copiosius disputantur. MURETUS.

I, 14. Dialecticus potest sed non vult; sophista et potest et vult fallere. Ethic. Nic. IV. 7. οὐκ ἐν τῇ δυνάμει δ' ἐστὶν ὁ ἀλαζὼν, ἀλλ' ἐν τῇ προαιρέσει. Πλὴν ἐνταῦθα, i. e. in studio oratorio, ἐκεῖ δὲ, in dialectico. SCHRADER. Topic. IV. 5. p. 332, 12. ed. Sylb. Ὅρῳ δὲ καὶ εἴ τι τῶν ψεκτῶν ἢ φευκτῶν εἰς δύνάμιν ἢ τὸ δυνατόν ἐθήκεν· οἷον τὸν σοφιστὴν, τὸν δυνάμενον ἀπὸ φαινομένης σοφίας χρηματίζεσθαι ἢ διάβολον, τὸν δυνάμενον διαβάλλειν, καὶ ἐχθροὺς ποιεῖν τοὺς φίλους· ἢ κλέπτην, τὸν δυνάμενον τὰ ἀλλότρια λάτρεα κλέπτειν· οὐδὲς γὰρ τῶν εἰρημένων τῷ δυνατός εἶναι τι τούτων, τοιοῦτος λέγεται· δύναται μὲν γὰρ καὶ ὁ θεὸς, καὶ ὁ σπουδαῖος, τὰ φαῦλα δρᾶν· ἀλλ' οὐκ εἰσι τοιοῦτοι· πάντες γὰρ οἱ φαῦλοι κατὰ προαίρεσιν λέγονται.

I, 14. σοφιστής.] Sophisten esse voluit Aristoteles, qui quæstus studio captus, videri sapiens vellet: in libro enim περὶ σοφιστικῶν ἐλέγχων inquit I. 2. καὶ ὁ σοφιστὴς χρηματιστής ἀπὸ φαινομένης σοφίας, ἀλλ' οὐκ οὔσης. Cicero inanis gloriæ cupiditatem addidit: Lucull. 23. *Sophistæ appellantur hi, qui ostentationis aut quæstus causa philosophantur.* VICTOR.

CAP. II.

2, 1. Ἔστω δὲ ἡ ῥητορική.] Scholiastes Aphthonii in Montefalconii Bibl. Coislin. p. 593. Εἰδέναι δεῖ ὡς πολλοὶ τῶν ῥητόρων καὶ τῶν φιλοσόφων πολλοὺς ὅρους τῆς ῥητορικῆς ἀποδεδώκασιν. Ἀριστοτέλης γοῦν ὁ φιλόσοφος, οὕτως ὠρίσατο· ῥητορική ἐστι δύνάμεις τεχνική τοῦ περὶ ἕκαστον ἐνδεχομένου πιθανοῦ λόγου. Ἠμάρτηται δ' οὗτος ὁ ὅρος κατὰ τὸ ἐλλείπον. Δύο γὰρ κακίαι ὅρων πεφύκασιν, ὑπεροχή τε καὶ ἑλλείψις. Εἰ μὲν γὰρ ὑπερέχει ὁ ὅρος τῇ λέξει, ἐλλείπει τοῖς πράγμασιν· εἰ δὲ ἐλλείπει τοῖς λόγοις, πλεονάζει τοῖς πράγμασιν. Ἐπεὶ οὖν ὁ Ἀριστοτέλους ὅρος ἐνέλειψε τῇ λέξει μὴ προστιθέντος πολιτικοῦ καὶ διεξοδικοῦ, ἐπλεονάσε τῷ πράγματι. Οὐ μόνον γὰρ τὴν ῥητορικὴν ἐνταῦθα, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν τὴν διαλεκτικὴν περιλαμβάνει. Τούτῳ δὲ διαφέρει τῆς διαλεκτικῆς ἡ ῥητορική· ὅτι ἡ μὲν διαλεκτικὴ οὐ μόνον περὶ πολιτικοῦ, ἀλλὰ περὶ παντὸς τοῦ προτεθέντος ζητήματος διαλήφεται πιθανῶς κατὰ πεῦσιν καὶ ἀπόκρισιν, ἀλλ' οὐ διεξοδικῶς· ἡ δὲ ῥητορική περὶ τῶν πολιτικῶν μόνον, οὐ διαλεκτικῶς ἀλλὰ διεξοδικῶς. Οὐκοῦν ἀποσκευαστέον τὸν Ἀριστοτέλους ὅρον ὡς ἐλλείποντα τῇ λέξει. Ἐπὶ δὲ Καίσαρος Αὐγούστου Διονύσιος ὁ ἀπὸ Ἀλικαρνάσου καταφέρων τὸ γένος, ὠρίσατο τὴν ῥητορικὴν συνεχῶς καὶ προσηκόντως, εἰρηκῶς, ῥητορική ἐστι δύνάμεις τεχνική πιθανοῦ λόγου ἐν πράγματι πολιτικῷ,

τέλος ἔχουσα τὸ εὖ λέγειν. Οὗτος τοίνυν ὁ ὅρος ἐκρίθη καλῶς ἔχει· οὔτε γὰρ ἐλλείπει, οὔτε πλεονάζει, ἀλλὰ καὶ τὰ ἰδιώματα τῶν ὀρισμῶν ἔχει, λέγω δὴ τὸ ἐκ γένους καὶ συστατικῶν διαφορῶν καὶ ἰδιοτήτων συνεστάναι. Διὰ μὲν γὰρ τοῦ εἰπεῖν, δύναμις, ἐσήμανε τὸ γένος. Ἔστι γὰρ καὶ ἔντεχνος καὶ ἄτεχνος, δύναμις· διὰ δὲ τοῦ, τεχνικὴ, τὴν διαφοράν. Εἴτα καὶ ἐτέραν ἐπιτίθησι διαφοράν, εἰρηκῶς, πιθανοῦ λόγου. Εἴτα ἐπειδὴ οὐ μόνος ὁ ῥήτωρ ἔχει τὸ πιθανόν, ἀλλὰ καὶ ἱατρικὴ καὶ γεωμετρικὴ, (καὶ γὰρ καὶ ἐπὶ τούτων οὐκ ἀπιθάνους δεῖ προσφέρειν τὰς ἀποδείξεις,) προστίθησι τὸ, ἐν πράγματι πολιτικῷ. Προσκεῖται δὲ τῷ ὄρω καὶ τὸ, τέλος ἔχουσα τὸ εὖ λέγειν. Πᾶν γὰρ ὃ μὴ τέλος ἔχει καλόν, ἢ κακοτεχνία ἐστὶν ἢ ψευδοτεχνία, ἢ ματαιοτεχνία. Καὶ κακοτεχνία μὲν ἐστὶν ἡ τῶν φαρμάκων καὶ τῶν γοήτων, ἐπὶ κακῷ γὰρ τῆς πολιτείας εὗρηται· ἄλλο δὲ ἐστὶ φαρμακεία, καὶ ἄλλο γοητεία, καὶ ἄλλο μαγεία· φαρμακεία μὲν γὰρ ἢ δι' ἐλλεβόρου, ἢ διὰ στόματος ἢ διὰ χρίσματος γινομένη· γοητεία δὲ ἢ ἀπὸ τῶν ἐνύλων καὶ ἀκαθάρτων, καὶ κακοποιῶν δαιμόνων προσκαλουμένη. Ἐλαβε δὲ τὸ ὄνομα ἀπὸ τῶν γόνων, ἡγουν τῶν θρῆνων. Μαγεία δὲ, ἢ διὰ τῶν μέσων δαιμόνων ἀγγελικῶν τε καὶ ἐνύλων ἐνεργοῦσα. Ψευδοτεχνία δὲ ἐστὶν ἡ μετὰ τὴν ἐνέργειαν τέλος οὐ καταλιμπάνουσα, ὡς ἡ ὀρχηστική. Καὶ ὁ μὲν ὅρος τῆς ῥητορικῆς οὗτος. Ἔργα δὲ αὐτῆς κατὰ τὸν Θεοδέκτην, προοιμιάσασθαι πρὸς εὐνοίαν, διηγῆσασθαι πρὸς πίστιν, ἀγωνίσασθαι πρὸς ἀπόδειξιν, ἀνακεφαλαιώσασθαι πρὸς ἀνάμνησιν. Τέλος δὲ αὐτῆς, οὐ τὸ πείσαι, ἀλλὰ τὸ πιθαναῖς χρήσασθαι μεθόδοις· ὥσπερ καὶ ἱατρικῆς, οὐ τὸ ὑγιάσαι, ἀλλὰ τὸ ὑγιαστικαῖς χρήσασθαι μεθόδοις· καὶ φιλοσοφίας, οὐ τὸ πάντας ποιῆσαι καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς, ἀλλὰ τὸ καλὰ καὶ ἀγαθὰ συμβουλεῦσαι. Καὶ εἰκότως· ὑπόκειται γὰρ ψυχὴ αὐτοπροαίρετος, αὐτοκίνητος, αὐτεξούσιος, παλίμβολος, θάπτον ἀφ' ἐτέρου ἐφ' ἕτερον καταπίπτουσα, καὶ μᾶλλον ἐπιβρέπῳς ἔχουσα πρὸς τὸ αὐτῇ πείθεσθαι, ἢ ἐτέροις.

2, 1. Ἔστω ἡ ῥητορικὴ.] Hanc et alias Rhetorices definitiones examinat Quintilianus Inst. Or. III. 15.

2, 1. Καὶ πιστικὴ] Riccob. et Victor. Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. καὶ πειστικὴ. Eandem lectionem sequi videntur vetus interpret Latinus, et Georg. Trapezunt. Minus bene. Πιστικὴ est ars, ut recte Sylburgius vocem explicavit, ad fidem praeceptis suis faciendam comparata. BUHLE.

2, 1. πάθη.] Communi vocabulo πάθη vocare consuevit, quaecunque alicui rei adesse dicuntur, extra tamen illius essentiam definitionemque. Unde et πάθη καὶ αὐτὰ in Posterioribus Analyticis dicuntur, quæ de qualibet re præter illius naturam assumptis definitionibus demonstrantur: neque aliud quicquam in syllogismis demonstrativis scientiarum concluditur, nisi πάθη, quæ propter se strato illi adsunt, ut numero par aut impar. VICTOR.

2, 2. Τῶν δὲ πίστεων αἱ μὲν ἄτεχνοί εἰσι, αἱ δὲ ἔντεχνοι. Constat, ἀτέχνους πίστεις, ut testimonia, quæstiones per tormenta, eam ob causam ita appellari, quod non sunt oratoris arte

comparatæ et excogitatæ. Ceteræ omnes dicentis arte inveniuntur, ut causam suam defendat. Id enim est, quod paullo post dicitur διὰ τοῦ λόγου πορίζεσθαι. Cum vero in his πίστεσι ἐντέχνοις numerentur non solum argumenta, ex ipsa causa desumpta, sed etiam ea, quæ moribus et existimatione dicentis et quæ affectibus animi auditorum concitandis continentur: hæc videntur contraria esse iis, quæ c. i. 9. de πίστεσι ἐντέχνοις dicta sunt. Sed duplex est significatio πίστεων ἐντέχνων. Nam et quæ arte comparantur rationes faciendæ fidei, et quæ solius artis oratoriæ sunt propriæ, hoc nomine vocantur: illæ latiori sensu, hæ angustiori, et illæ quidem nostro in loco, posteriores c. i. 9. Discriminis causa est in eo, quod capite primo de iis sermo est, quæ Rhetoricæ propria sunt, quibusque ab aliis artibus omnibus distinguitur. Eadem de causa c. i. πίστις fere est ἀπόδειξις, argumentatio rhetorica, quippe quæ hac arte sola, nullis aliis in auxilium vocatis, efficitur. Nostro in loco et in iis, quæ sequuntur, ut c. viii. 6. aperte dicitur, πίστις sunt rationes et instrumenta fidei faciendæ et persuadendi, quibuscunque oratori opus est. VATER.

2, 2. τῶν δὲ πίστεων.] Vide Quintil. V. i. 1.

2, 2. ἄτεχνα.] Vide Ciceron. de Orat. II. 27.

2, 2. καὶ ὅσα τοιαῦτα.] Non expresserunt hæc vetus interpres Latinus et Georg. Trapezuntius; nec leguntur in Ald. Ven. Cam. Frob. Spir. Majorag. Isingr. καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα. Equidem totum commation, ut suspectum, uncis seclusi. BUHLE.

2, 2. καὶ ὅσα τοιαῦτα.] Commation hoc, quod in edd. vett. non legitur, Victorius ex cod. suo et prisco Intpr. bene restituit. VATER.

2, 2. ἐντέχνα.] Vid. Dionysii Hal. Judicium de Lysia c. 19. p. 494. ed. Reisk.

2, 3. Τῶν δὲ διὰ τοῦ λόγου ποριζομένων πίστεων.] Abest διὰ ab Ald. Ricc. et Frob. Pro ποριζομένων Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. habent ποριζομένων. Minus bene. BUHLE.

2, 4. Ἀξιόπιστον ποιῆσαι.] Ald. Ricc. Spir. Frob. ἀξιόπιστον ποιῆ. Isingr. ἀξιόπιστον ποιεῖν. BUHLE.

2, 4. Περὶ πάντων.] Ald. Ricc. Spir. Frob. Majorag. περὶ πάντα. Minus bene. BUHLE.

2, 4. Τὸ ἀκριβὲς μὴ ἔστιν.] Eæd. edd. μὴ ἔσται. Nescio an melius. BUHLE.

2, 4. Δεῖ δὲ καὶ τοῦτο συμβαίνειν διὰ τὸν λόγον, ἀλλὰ μὴ διὰ τὸ προδεδόξασθαι] Teste Morelio, vetus interpres Latinus videtur legisse: δεῖ δὲ κ. τ. σ. μὴ διὰ τ. λ. ἀ. δ. τ. π. Georgius Trapezuntius vulgatum secutus est. BUHLE.

2, 4. συμβαλλομένην.] Hanc lectionem e MSS. Victorii derivatam explicat et defendit Muretus V. L. II. i. Contra

Lambinus in Ep. ad Muretum (Muret. Opp. I. p. 398.)
 “Scripturam quam substituis, non probo. Denique totum
 “locum sic legendum arbitror: Οὐ γὰρ, ὥσπερ ἔνιοι τῶν τεχνολογούντων, οἱ οὐ τιθέασιν ἐν τῇ τέχνῃ τὴν ἐπιείκειαν τοῦ λέγοντος.
 “i. e. Non enim ita se res habet, ut quidam magistri qui
 “de arte scripserunt, existimant: qui non ponunt in iis, quæ
 “sunt artis, probitatem dicentis. In verbis οὐ γὰρ, subaudien-
 “dum, οὕτως ἔχει.”—“Menda ne nunc quidem carere censeo
 verba Aristotelis, etiam post Lambini præstantem sane emendationem. Hiat enim argumentatio inter ποιόν (sic scribendum non ποῖον) τινα εἶναι τὸν λέγοντα et οὐ γάρ.” SPALDING. ad Quintil. V. 12, 9.

2, 4. Τιθέασιν ἐν τῇ τέχνῃ καὶ τὴν ἐπ.] Post τιθέασιν in marg. ed. Isingr. legitur οὐ. Ald. Ven. Bas. Ricc. Spir. Majorag. καὶ ante τὴν omiserunt. BÜHLE.

2, 4. Καὶ τὴν ἐπιείκειαν τοῦ λέγοντος, ὥς οὐδὲν συμβαλλομένην. Συμβαλλομένην est in cod. Victorii et prisco Intpr. in aliis libris scriptis συμβαλλόμενον, in aliis συμβαλλομένου. Illud rectum, sed interpunctio ante voc. ὥς delenda est. Hæc enim et particula καὶ attulerunt difficultatem, qua hic locus premi visus est. Ea fecit, ut putarent Interpretes, voce λέγοντος finiri enuntiaturum, neque cum verbis ὥς οὐδ. σ. id conjungerent. Ἐπιείκεια τοῦ λέγοντος est id, quod statim ἤθος dicitur, probitas, quæ inesse in dicente, ex oratione intelligitur; non ea, quæ ex vita hominis cognita et spectata est; est bona existimatio, quæ oratione efficitur. Hac enim de re disputatur in iis, quæ proxime antecedunt. Hanc igitur ostentationem integritatis rhetores quidem attigerant in commentariis, sed inutilem esse affirmarant. Neque est absonum a ratione temporis, rhetores quosdam, sophismatis suis et artificiosa argumentorum implicatione nimis confisos, hæc præcepisse. Καὶ negligenter positum significat, rhetores præter alia quædam etiam hoc rejecisse. Sed forsitan melius καὶ cum desit in edd. Ald. Bas. Cam. al. Mureto auctore deleatur. Victorius et Majorag. ἐπιείκειαν accipiunt de vera vitæ integritate, non de ea, quæ oratione exprimitur. Volunt in eo rhetores reprehendi, quod dicentem moribus oratione significandis affirmarent nihil conferre ad fidem faciendam. Hanc effici ipsa integritate vitæ, quam in præceptis artis collocarent. Vix recte. Verba, quæ statim sequuntur, ipse Majorag. vertit: *tanquam si boni mores oratione expressi nullam ad persuadendum vim haberent.* Itaque intelligitur, ἐπιείκειαν tunc duplici sensu accipi, primum de vera integritate; deinde cum repetitum hoc vocabulum ad συμβαλλομένην subaudire oporteat: nihilominus est species probitatis dicendo expressa. Hac de caussa Victorius maluit συμβαλλομένου scil. ἤθους absolute dici. At ne ita quidem difficultas tollitur. Causæ enim nihil est,

cur ἡθός significet ostentationem integritatis, ἐπιείκεια vero vitæ integritatem veram. Quare ratio nostra recte habet, et lucidior fuisset Aristotelis sententia, si scripsisset: οὐ γὰρ ἐστὶ οὕτως, ὥσπερ ἐ. τ. τ. τ. ἐ. τ. τέχνη τὴν ἐπιείκειαν τοῦ λέγοντος οὐδὲν συμβάλλεσθαι πρ. τ. π. *Tantum abest, ut quod illi dicunt, nihil conferat ad persuadendum, ut etiam efficacissimum sit.* VATER.

2, 4. Οὐ γὰρ, ὥσπερ—ὡς οὐδὲν συμβαλλομένην πρὸς τὸ πιθανόν.] Plane Tibi assentior de eo, quod ad ἐπιείκειαν disputas contra Victorium. Illud non video, quid nos juvet ante particulam ὡς deleta interpunctio. Ipsam hanc particulam alteri ὥσπερ parum apte subnexam esse, Tu quoque mihi videris sensisse in extrema notatione, sed, ut aliis quibusdam locis, suspicionem gravioris vitii modestia cohibuisse. Nam si Græcum est, quod scribis, ὥσπερ ἔνιοι τίθέασιν ἐν τῇ τέχνῃ τὴν ἐπιείκειαν τοῦ λ. οὐδὲν συμβάλλεσθαι: quid habet participium pro infinito verbo positum, quod istam particulam magis poscat, vel modo leniorem faciat? Quis vero unquam τίθεται sic simpliciter adhibuit potestate vel dicendi vel attingendi, seu putandi, opinandi? Hoc amplius. Adeone Tu istos artium auctores imprudentes fuisse censes, ut, si illam virtutem dicentis attingerent vel commemorarent in libris suis, eam tamen nihil conferre ad fidem faciendam putarent? Quodsi in hoc errore versabantur, eos aut vanitatem rei pluribus demonstravisse, aut ipsam prorsus omisisse credibile est. Si illud demonstraverant, ἀκυρολόγως adhibitum esset verbum τίθεται; sin id non fecerant, et ne posuerant quidem rem in arte, quid illud est, ἔνιοι τίθέασιν ἐν τῇ τέχνῃ τὴν ἐπιείκειαν, ὡς οὐδὲν συμβαλλομένην? Nam, ut dixi, τίθεται non est putare. Illud esset, ponunt rem in libris, quasi nihil conferat. Nam sic vertendum est ὡς; idque recte, licet aliis verbis, vertit Muretus: sed cetera liberius, quasi vitium obumbrare voluisset. Difficultatem, qua periodi forma laborat, etiam nuperus Editor vidit. Quid multa? Sententiam Aristotelis, nisi ipsa verba, assecutus videtur Lambinus, in longissima illa ad Muretum epistola ita corrigens: οὐ γὰρ, ὥσπερ ἔνιοι τ. τ., οἱ οὐ τίθέασιν ἐν τῇ τέχνῃ τ. ἐ. τ. λ., ὡς οὐδὲν συμβαλλομένην π. τ. πιθανόν. *Non enim ita res est, ut quidam artium auctores putant; qui non ponunt in iis, quæ sunt artis, probitatem dicentis, quasi ea res nullam vim habeat ad persuadendum.* Idem Lambinus ellipticum idioma tangit, οὐ γὰρ ὥσπερ. Jam vide mihi, quam vim recipiant illa, ἐν τῇ τέχνῃ, quæ in alterutra istarum rationum, quas ante tentavi, inepte jacent et languent. WOLF.

2, 4. [Ὡς οὐδὲν συμβαλλομένην.] Variant Codd. Sunt qui legant συμβαλλομένου, quod etiam Ald. Bas. Ricc. Spir. et Victor. agnoscunt. Alii codd. Victorii habent συμβαλλόμενον. Nostram lectionem, approbatam quoque Mureto Var. Lectt. II. 1. sequuntur vetus interpret Latinus, et Ven. Cam. Ma-

jorag. Sylburg. Casaub. Duvall. Schrader. Londin. Lips. Referendum est συμβαλλομένην ad ἐπιείκειαν. Victorius in συμβαλλομένου paulo durius subintelligit τοῦ ἥθους. Melius forsitan suppleatur τούτου, et dicatur, Aristotelem comprehendisse omnino ea, quæ ad mores oratoris pertinent. Utrum tamen legeris, manet in tota periodi compositione aliqua difficultas, nec mendum, quo ea laborat, satis sanatur. Georgius Trapezuntius vertit: *Nec probitas dicendi, (ut quidam eorum reliquerunt, qui artes scripserunt,) nihil affert ad probandum, sed fere, (ut brevi absolvam,) præcipuam mores faciunt fidem.* BUHLE.

2, 4. Κυριωτάτην ἔχει π. τ. ἡ.] Plutarchus in Vita Phocionis, p. 744. A.: Ἐπεὶ καὶ ῥῆμα καὶ νεῦμα μόνον ἀνδρὸς ἀγαθοῦ μυρίοις ἐνθυμήμασι καὶ περιόδοις ἀντίρροπον ἔχει πίστιν.

2, 6. ἐκ τῶν π. ε. π.] *Quæ in quaque re insunt apta ad persuadendum.* Ea sunt rei probandæ, (nempe tam subjecti quam prædicati quæstionis demonstrandæ) definitio, proprietates, consequentia, antecedentia, repugnantia &c. v. Analyt. Pr. I. c. 27. in med. et c. 30. in fine. SCHRADER.

2, 7. Ὅτι ταῦτα τρία ἐστὶ] Sic dedit Victorius, quem ceteræ edd. secutæ sunt. Ante illum legebatur: ὅτι τρία ταῦτά ἐστι. BUHLE.

2, 7. τοῦ συλλογίσασθαι δυναμένου.] Hoc est, qui non tantum syllogismi struendi modum norit, sed et plurimorum syllogismorum principia Dialectica, unde de quaque re confici illi possint, in promptu habeat, aut certe methodum illa investigandi noverit. Modus is docetur Analyt. Pr. I. c. 27. Principia autem Dialecticorum syllogismorum ipsa magno numero perscribuntur 8 libris Topicorum. SCHRADER.

2, 7. τρία ταῦτα ἐστὶ λαβεῖν.] Verba ita construi debere puto: ἐστὶ τοῦ συλλογίσασθαι δυναμένου καὶ τοῦ θεωρῆσαι &c. λαβεῖν τρία ταῦτα: qui enim cuncta hæc præclare tenet, i. e. qui ratione concludere, contemplari naturas hominum ac mores, resque denique bonas ac malas distinguere potest, necnon, quæ vis sit singularum perturbationum didicit, quomodo illæ excitentur, quibusque adjumentis, cum usus venerit, tria illa præstare poterit: qui contra harum rerum rudis erit, munus suum numquam implebit. VICTOR.

2, 7. Τὰ περὶ τὰ ἥθη] Abest prius τὰ ab Ald. Ven. Ricc. Spir. Cam. Bas. Victor. Majorag. quare uncinos adhibui. Addidit illud Sylburgius ex ed. Morel. BUHLE.

2, 7. Καὶ τρίτον τὰ περὶ τ. π.] Ald. Bas. Victor. Cam. τοῦ περὶ τὰ π. Quæ lectio non omnino est rejicienda. Altera ex ed. Morell. a Sylburgio recepta est. VATER.

2, 7. Ἐκ τίνων ἐγγίνεται.] Ven. Cam. Majorag. ἐκ τίνων γίνε-
ται. Georg. Trapezuntius: *ex quibus nascitur.* BUHLE.

2, 7. παραφύες.] Ethic. Nic. i. 6. παραφύαδι γὰρ τοῦτ' ἔοικε, καὶ συμβεβηκότι τοῦ ὄντος.

2, 7. Τῆς περὶ τὰ ἥθη πραγματείας.] Ex emendatione Victorii, qui ita in antiquissimo Codice legi asseruit Comment. p. 16. Expressit idem vetus interpret Latinus. Georg. Trapezuntius, et Ald. Ven. Cam. Bas. Majorag. τῆς περὶ τὰ πάθη πραγματείας. Nostram lectionem veram esse, docet locus infra (cap. 4.) obviuus: ὕπερ γὰρ καὶ πρότερον εἰρηκότες τυγχάνομεν, ἀληθές ἐστιν, ὅτι ἡ Ῥητορικὴ σύγκειται μὲν ἐκ τῆς Ἀναλυτικῆς, καὶ τῆς περὶ τὰ ἥθη Πολιτικῆς. Confer Alexand. Aphrodis. Comment. ad Analyt. Pr. procem. sub fin. Ethic. ad Nicom. I. 2. BUHLE.

2, 7. πολιτικὴν.] Hoc nomine totam philosophiam practicam et hic et Ethic. Nic. I. 2. 10. appellat. Et Magnorum Moralium I. 1. doctrina de moribus diserte pars Politicæ vocatur; quo pertinet etiam Rhet. I. 4, 5. SCHRADER. Vide Mureti Orat. iv. Opp. T. I. p. 237.

2, 7. ὑποδύεται.] Metaphys. III. 2. οἱ γὰρ διαλεκτικοὶ καὶ σοφισταὶ τὸ αὐτὸ μὲν ὑποδύονται σχῆμα τῷ φιλοσόφῳ. VICTOR.

2, 7. οἱ ἀντιποιοῦμενοι.] Carpit sui temporis rhetoras, qui propter conjunctionem quam habet dicendi ars cum civili facultate, quæ totam institutionem sibi propositam habet civitatis, cum hæc in parte tantum versetur, et ipsam in universum civilem facultatem, ut nulla re diversam a rhetorica, sibi arrogabant: et aut ipsi fallebantur, aut alios fallere studebant: neque enim una tantum de causa hæc cupiditas in animis hominum gignitur, partim namque imperitia, partim ostentatione ac vento, partim aliis rebus impelluntur, ut majora sibi tribuant, quam vere sustinere possint. VICTOR.

2, 7. Τὰ δὲ καὶ δι' ἄλλας.] Ald. Bas. Victorii, Cam. τὰ δὲ καὶ ἄλλας. VATER.

2, 7. περὶ οὐδενός—πῶς ἔχει.] Habent hoc commune inter se et disserendi et dicendi ars, quod neutra ipsarum definitæ alicujus rei naturam quærit: ut scientiæ, et artes aliæ facere solent: de quo ipse supra, exemplis et medicinæ et geometriæ et arithmeticiæ allatis, disputavit: neque enim in potestate rerum explicanda occupatæ sunt, sed tantum viam ac rationem tradunt, hanc aut illam rem argumentis quibusdam aut confirmandi aut evertendi: quæ vero vis earum rerum sit, non curant. Hoc valet, ut opinor, πῶς ἔχει. VICTOR.

2, 8. Διὰ τοῦ δεικνύναι.] Bas. διὰ τὸ δεικν. BUHLE.

2, 8. Τῶν δὲ διὰ τοῦ δεικν.—§. 22.] Inde ab hac paragrapho tractatur persuadendi ratio, quæ ab argumentatione et probatione proficiscitur. Quo brevior et subtilior est hæc tractatio, eo est intellectu difficilior, eoque magis explicatione indiget.

Instrumenta probationis sunt exemplum et enthymema. Exemplum eo differt ab inductione dialectica, quod in Dialecticis natura generis ex omnium partium natura demonstratur. In Rhetoricis contra vel uno vel nonnullis eventuum exemplis efficitur, credibile esse aut fieri posse, ut ejusmodi aliquid etiam nunc eveniat. Atque hoc est, quod §. 17. dicitur, exemplum h. e. eventum, quod testimonii loco ab oratore pronuntiatur, ita se habere ad rem probandam, h. e. ad eventum alium similem, ut pars se habet ad partem: cum contra in Dialecticis inductio ad rem demonstrandam, ut ὅλον πρὸς ὅλον, et singula exempla, quibus inductio continetur, ut μέρος πρὸς ὅλον sese habeant. Exemplum et enthymema fere distinguuntur, ut diversa argumentationis genera. Exemplum fit ex singularibus, enthymema ex universalibus (Problem. XVIII. 3.) Interdum tamen enthymema sensu latiori de omni argumentatione universe dicitur. Tunc etiam argumentatio, quæ ex exemplo est, enthymemati, ut forma generi, subjecta est (L. II. 25, 8.) Sed id huc non pertinet; hic manifesto, ut plerumque, distinguuntur. Si quis ita argumentetur: Lacedæmoniis perniciosum fuit bellum cum sociis: idcirco etiam Atheniensibus id nocebit: hoc exemplum est, non enthymema.

Accuratiores est demonstratio, qua ex iis, quæ universe aut fere ita sunt, concluditur. Hæc est probatio per enthymema h. e. per syllogismum. Quibus syllogismi conformatio continetur, ea etiam ad enthymema pertinent. Quanquam in eo differunt, quod orationi non convenit, totam syllogismi formam accurate exprimi. Non hæc est enthymematis, quasi mutili syllogismi, nota propria, ut media propositio, qua argumentum assumitur, fere desit: quanquam enthymema vulgo ita definiunt. Contra in argumento, quod affertur, quodque, ut in syllogismis, universale aut pæne universale est, natura enthymematis maxime cernitur. Ejusmodi argumentum oratores sæpe sine assumptione et sine conclusione pronuntiant, neque eo minus enthymema allatum est. Conclusiones vero rarius omittuntur, quia magnus earum usus est, ad excitandos et permovendos auditorum animos. Deest sæpe ipsa propositio universalis, ut, Omnes, quos ipsi hostes laudare coguntur, boni sunt. Oratori sufficit dicere, Caius ab ipsis hostibus laudatur: ergo bonus est. Illud auditor supplebit. Alibi assumptio sine negotio intelligitur; ut §. 13: Dorieus vicit in certamine, in quo victores coronantur; Olympia enim vicit. Præterea argumentum modo est revera ex universalibus, modo hanc tantum speciem habet. Argumentum modo antecedit conclusionem, modo sequitur. Aut pronuntiata propositione, quæ in syllogismis major vocatur, nectuntur propositiones aliæ, quæ audientium

animos ad conclusionem sensim deducant. Concluditur denique sæpe exclamando; aut in alia periodo inest argumentum, in alia conclusio: prout orationis natura et dicentis in caussis singulis propositum jubet. Ex orationibus enthymematicis, ut ex Demostheneis, hæc facile perspiciuntur. Atque hactenus potissimum sequor Facciolatum, virum doctissimum, qui in prima Acroasium dialect. de enthymemate disserit. Qui tamen cum affirmet, enthymema esse, quod leviter concludat; syllogismum, qui ex caussa rei necessaria ducatur, et ab oratore modo enthymema, modo syllogismum afferri: Aristotelis sententiam puto paullo aliam et diversam esse. Cum enim sæpe dicatur in hoc libro, enthymema omnino ex adverso respondere syllogismo, qui sit in Logicis: omnis argumentatio, quæ fit ex iis, quæ universe aut fere sunt, in Rhetoricis enthymema est. Accedit, quod tantum abest, ut ullo in loco illud enthymematis et syllogismi discrimen notetur, ut §. 14. manifesto etiam rhetorici syllogismi h. e. enthymemata ex necessariis ducantur. Atque ejusmodi sunt enthymemata omnia, quæ ex tecmeriis fiunt. Sed pauciora quidem inde ducuntur propter naturam Rhetorices, quæ in actionibus hominum aliisque rebus, quæ plerumque fiunt, maxime versatur. Enthymema igitur est syllogismus non accurate expressus, sed accommodate ad dictionem oratoriam, ideoque solutior enuntiatorum verborumque compositione. Est etiam in consecutione sententiarum interdum solutior. Sæpe, sed non semper, vel assumptio vel conclusio paullo diversa est a sententia propositionis majoris. Tunc leviter concluditur, sed hæc non est probationum oratoriarum omnium nota propria. In fallacibus Dialectices argumentationibus idem evenit: in oratione dicentis copia vitium facilius occultatur. Orator igitur vel accuratius vel levius concludit (L. II. 22, 10.) sed semper accommodate ad dictionem oratoriam debet concludere.

Enthymematum materia sunt προτάσεις, propositiones, quæ argumento sunt, quibusque efficitur, bonum esse aliquid aut honestum aut majus aut contra. Προτάσεων et materia et conformatio potest considerari. Materiæ bipartita est ratio, de qua §. 20. inde a verbis, τῶν δὲ ἐνθ. μεγ. διαφορὰ, disputatur. Bonum honestum esse aliquid; terram, non solem circumferri, si oratione probaveris; probatio ex Ethicis, Physicisve, non ex Rhetoricis desumpta est. Hæc igitur sunt τὰ ἐνθυμηματα τὰ κατ' ἄλλας τέχνας καὶ δυνάμεις. Alia contra demonstrantur ex propositionibus, quæ propriæ sunt Rhetoricæ aut Dialecticæ, et latissime patent. Multæ ejusmodi propositiones enumerantur L. II. c. 23. seq. Sufficiat significasse locum de similitudine. Similia conveniunt similibus. Si igitur

tur demonstraveris, eventurum esse aliquid, quia in simili causa alias evenit: in sola similitudinis notione non inest significatio hominis aut rei, quæ similis esse dicatur, sed per se ejusmodi argumentatio est *περὶ οὐδὲν ὑποκείμενον* (cf. §. 21. c. IV. 6.) Atque hæc dialectica et rhetorica sunt, *τὰ ἐνθυμήματα τὰ κατὰ Ῥητορικήν*.

Deinde *προτάσεις*, ex quibus sit argumentatio, sua ipsarum natura et conformatione differunt. Tripartita est hæc varietas. Nam *τὰ τεκμήρια*, *τὰ σημεία* et *τὰ εἰκότα* sunt *προτάσεις* (c. III. 7.) Quarum partium discrimen et natura, neque a Victorio neque a Majoragio satis accurate exposita, diligentius notanda est. Solum Aristotelem, certasque ejus declarationes in hac re sequar, quoniam Aristotelis causa hæc dicuntur. Nam in Rhetorica ad Alex. c. 8—15. longe alia horum vocabulorum significatio invenitur. Ita *ἐλεγχος* ibi ferme id est, quod hic *τεκμήριον* vocatur. Præterea etiam Cicero (de Inv. I. 30.) et Quintilianus (V. c. 9 et 10.) alias *τῶν εἰκότων* et *τῶν σημείων* definitiones proposuerunt, quibus deceptus Majoragius vult, Aristotelis *σημεῖα* esse signa, quæ sub sensum cadant et a re effecta ducantur. Quintilianus dicit, Signa esse ejusmodi, ut cruorem cordis. Sed signa Aristotelea latius patent. Nam præter *τεκμήρια*, *σημεῖα* et *εἰκότα* plane nihil est, ex quo enthymemata fiant; id quod ex hoc loco et L. II. c. 25. luculenter apparet. *Τεκμήριον* vero, et *σημεῖον*, quod proprie ita appellatur, continentur latiori *σημείων* nomine, tanquam genere. Itaque *λέγεται ἐνθυμήματα ἐξ εἰκότων καὶ σημείων*.

Demonstratio enim alia est, si ostenditur, revera aliquid esse (*τὰ ἀναγκαῖα*); alia, si verisimile (*τὰ εἰκότα*). Verisimile aliquid esse, verisimilibus propositionibus probatur: ut, opinabile esse, fore, ut Caius petulantem Nepotem, a quo laceratur, castiget, quia irati fere ita agant, Caius autem ad iram propensus sit. Hoc exemplo non convenit dicere: Caius Nepotem, opinor, castigabit: atque *σημεῖον* est, quod Caius iratus est, aut, quod irati fere ita agunt. Contra esse aliquid et necessario esse, per *εἰκότα* non potest confici. Quamvis enim verisimillimum sit, facinus esse perpetratum: eo tamen, factum esse, non potes omnino confirmare. *Σημεῖοις* igitur probantur *τὰ ἀναγκαῖα*. *Σημεῖον* est argumentum, quod arguit rem ita esse, quod tamen non ita comparatum est, ut ejus vim non intelligas, nisi interjectis multis propositionibus, quibus argumentum cum re probanda coherere ostendatur. Ex ipso *σημεῖω* perspicitur, rem ita se habere. Ut in hoc: opinio hæc cadit in naturam humanam; signo est, quod plerique id opinantur.

Σημεῖα vero ad omnia, quæ argumentatione probantur, non

solum ad res in facto positas aut sensibus subjectas pertinere, intelligitur jam ex eo, quod diximus, ex Aristotelis sententia quælibet enthymemata vel verisimilibus vel signis contineri. Nam ex alterutro enthymema formandum est, si utile aut honestum aliquid esse ratione, non exemplis a dicente ostenditur; quanquam ejusmodi argumentationes neque re in facto posita neque sensibus subjecta continentur. Exempla Aristotelis hunc usum confirmant, ut c. III. 6. L. III. 2, 1. Esse vero sæpe idem est ac factum esse, et præsertim in orationibus plerumque tractantur ea, quæ evenerunt aut evenitura sunt. Quæ ut probentur, fere eventis aliis, ut signis, utendum est, ex quibus illa suspensa sunt et consequuntur. (Elench. Sophist. V. 7.)

Sed consecutio hæc vel vera est vel fallax: alia signa revera probant, rem ita esse; aliis perperam opinantur id confici. Vera signa sunt, ἐξ ὧν γίγνεται συλλογισμὸς (§. 17.) h. e. in quibus argumentum cum re probanda artissime conjunctum est, ita ut, si propositio, quæ signo est, vera est, alteram veram esse necesse sit: utque si alterum evenit, alterum evenire omnino oporteat. Hoc est τεκμήριον. Alterum σημείων genus, quod nomine proprio caret, continetur propositionibus ἀσυλλογίστοις, in quibus non inest necessaria consecutio. Τεκμήριον igitur allatum est, si enuntiatum, quo argumento uteris, forma est; alterum vero, quod argumento confirmas, hujus formæ genus (σημείον ὡς τὸ καθ' ἕκαστον πρὸς τὸ καθόλου ὄν). Genus enim necessario inest in unaquaque forma sua. Ut scis aliquem febrim habere: hoc uteris signo, quo probes, eum ægrotare; nam qui febrim habet, ægrotet necesse est. Contra non item consequitur. Conclusio igitur vera non est, si signum genus est, res probanda autem hujus generis forma (σημείον ὡς τὸ καθόλου πρὸς τὸ κατὰ μέρος ἔχον). Nam formis singulis sunt affectiones propriæ, quibus distinguuntur a genere suo et ab ejus ceteris formis. Quamvis igitur genus adesse constet: inde tamen nondum conficitur, formam illam singularem nunc revera conspici. Ut si dixeris, Caium frequenter anhelare, quod scias, et hoc argumento intelligi, eum in febrim incidisse: hoc signum verum non est. Anhelantium alii febrim habent, alii non habent: illorum e numero Caium esse, certe hoc signo non demonstratur. Ne verisimile quidem id fit per signum ejusmodi. Eo enim, quod Socrates simul sapiens et justus est, (quod tertium est Aristotelis exemplum,) verisimile non fit, etiam ceteros philosophos et sapientes et justos esse: efficitur tantum id esse posse. Sæpe autem signa captiosissima sunt, ita ut pæne omnes credant, ex signo tuo id, quod vis, revera consequi. Sæpe enim forma, quam adesse probaturus es,

ferme totum generis ambitum complet, ita ut inter genus et formam haud multum intersit, utque, si genus est, ferme perinde sit, ac si forma sit singularis: aut plura ejusmodi signa in eventu aliquo conjuncta sunt, ita ut omnia indicia congruere videantur. Tunc signo verisimile fit, revera id esse, quod vis: at signum non affertur hoc consilio, ut notes, rem verisimilem et ὡς ἐπὶ τὸ πολλὸν esse; sed ut confirmes, eam omnino esse, aut fallas auditores, qui te id demonstrasse credant. Atque hoc est, in quo τὰ σημεία et τὰ εἰκότα inter se differunt. Τὸ εἰκὸς affertur, ut res verisimilis sit, sed committitur auditorum judicio, an iis quoque ita videatur. Σημείῳ vero qui utitur, sine exceptione ponit, rem esse. Ut, plerumque mentitur Tubero; verisimile est, cum etiam nunc mentiri. Contra: Mentiris Tubero; signo est, quod heri mentitus es. Idem discrimen intercedit inter argumentationes ex exemplis et inter σημεία. Ut, Atheniensibus hoc perniciosum fuit, erit etiam Lacedæmoniis; hoc enim verisimile est. Contra affirmat aliquis: philosophi (omnes) justi sunt; signo est: Socrates et philosophus fuit et justus. Simulat hoc argumento illud confici. Cf. ad hunc locum etiam Anal. Pr. II. c. 29. VATER.

2, 8. Τὸ δὲ φαινόμενος συλλογισμὸς.] Inseruit textui commation hoc fide Cod. MS. antiquissimi Victorius. Legit quoque in Cod. Græco vetus interpret Latinus. Verum abest illud a versionibus Hermolai Barbari, et Georgii Trapezuntii, nec non ab Ald. Ven. Bas. Spir. Cam. Majorag. Muretus Var. Lect. II. 1. recte ea verba abesse putat. *Dicit enim Aristoteles, eorum, quæ faciunt fidem, quod aut demonstrent, aut demonstrare videantur, aliud syllogismum esse, aliud inductionem; quemadmodum et in Dialecticis; se enim vocare enthymema, syllogismum oratorium; exemplum vero, oratoriam inductionem. Verbum φαίνεσθαι et vox καθάπερ (quæ antecedunt) errorem objecisse videntur iis, qui aliquid præterea addendum esse censuerunt. Bene hæc Muretus. Equidem commation illud uncinis compescui.* BÜHLE.

2, 8. Τὸ δὲ φαινόμενος συλλογισμὸς.] Muretus in versione (cf. etiam Var. Lect. II. 1.) non hæc solum, sed omnia, quæ sequuntur usque ad verba ἐνθύμημα συλλογισμὸς, omisit. Prius enuntiatum manifesto scholion est: posterius contra, καὶ ἐνταῦθα—ἐνθύμημα συλλογισμὸς, quanquam deest in edd. Ald. Ven. Bas. Cam. locum tamen suum ex cod. Victorii et prisco Intpr. merito recuperavit. Eo enim omisso oratio non tam bene cohæret, quam si ante verba, καλῶ δ' ἐνθύμημα, vocabulum ἐνθύμημα jam positum sit. VATER.

2, 8. Καὶ ἐνταῦθα ὁμοίως. ἔστι γὰρ τὸ μὲν παράδειγμα ἐπαγωγῇ τὸ δὲ ἐνθύμημα συλλογισμὸς] Non agnoscunt hæc plures Codd. Victorii, Georgius Trapezuntius, et Ald. Ven. Frob. Spir.

Majorag. Restituit ea Victorius ope antiquissimi libri MSti, in quo restiterunt, quæ in reliquis defecere. Expressa quoque sunt a vetere interprete Latino. In Cod. MSto, qui *Francisci Puccii* fuit, (is enim est Cod. cujus Morelius, et ex hujus nota Sylburgius meminit,) legebatur pro vulgato: οὕτως ἐν τῇ Ῥητορικῇ τὸ μὲν ἐνθύμημα τὸ δὲ παράδειγμα· ex qua lectione haud temere aliquis forte colligeret, tam verba hodie in textu recepta, quam ceteras lectiones mera glossemata esse. Interea Hermolaus Barbarus hanc lectionem ante oculos habuit. Vertit enim: *ita apud oratorem per exemplum et enthymema tractatur*. Monendum est, Hermolaum paulo liberius in vertendo versatum esse. Isingr. et Ricc. habent: καὶ ἐνθάδε ὁμοίως ἔχει. ἔστι γὰρ παράδειγμα μὲν ἐπαγωγὴ· ἐνθύμημα δὲ συλλογισμός. Confer. Quintil. Institt. Orat. V. 14. BUHLE.

2, 8. ῥητορικὸν συλλογισμὸν.] Quintilianus V. xiv. 24. *Enthymema ab aliis oratorius syllogismus, ab aliis pars dicitur syllogismi*: nec animadvertit hunc auctorem utroque modo ipsum appellare, hic enim aperte, oratorium syllogismum; in extremo secundo τῶν προτέρων ἀναλυτικῶν, inchoatum imperfectumque syllogismum eum vocavit: ἀτελῆ συλλογισμὸν, partem syllogismi, ut arbitror, reddidit Quintilianus. Eodem autem capite inquit, (V. 10. 3.) *Nunc alii, rhetoricum syllogismum, alii imperfectum syllogismum vocaverunt*. VICTOR. Alexander Aphr. in Top. p. 7. τοιοῦτοι δὲ εἰσιν οἱ ῥητορικὸι συλλογισμοί, οὓς ἐνθυμήματα λέγομεν, καὶ γὰρ ἐν ἐκείνοις δοκεῖ γίνεσθαι διὰ μιᾶς προτάσεως συλλογισμὸς, τῷ τὴν ἑτέραν γινώριμον οὖσαν ὑπὸ τῶν δικαστῶν, ἢ τῶν ἀκροατῶν, προστίθεσθαι. Οἷον, οὗτος ἀξίός ἐστι κολάσεως, προδότης γάρ. προστίθῃσι γάρ ὁ δικαστῆς, ὡς ἑναργές, τὸ, πάντα τὸν προδότην κολάσεως ἀξιὸν εἶναι. ἔχει γὰρ τὸ ὑπὸ τοῦ νόμου λεγόμενόν τε, καὶ τιθέμενον. Διὸ οὐδὲ οἱ τοιοῦτοι κυρίως συλλογισμοί, ἀλλὰ τὸ ὅλον, ῥητορικὸι συλλογισμοί.

2, 8. Ἡ ὄντιν οὖν] Ven. Majorag. Morel. Sylb. Casaub. Duvall. ἢ ὄντιναοῦν. Minus belle. BUHLE.

2, 8. ὅτι οὖν ἢ ὄντιν οὖν.] Cum in genere neutro ὅτι οὖν dixit, intellexit negotium aliquod factumve; cum vero virili ὄντιν οὖν, personam hominemve: usu enim sæpe venit disserentibus ostendere factum aliquod, aut honestum aut turpe; nec non hominem aut probum aut improbum esse. Sive igitur quidpiam, inquit, de facto aliquo sive persona concludatur, necesse est huc descendere. VICTOR. ἢ ὄντιν οὖν plane delendum est: quod ego cum jam pridem conjecissem, confirmatus sum in sententia auctoritate Halicarnassei, qui hunc locum ita citat, ut illam librariorum προσθήκην non agnoscat. MURETUS V. L. XV. 16.

2, 8. ἐκ τῶν ἀναλυτικῶν.] II. 23. Ὅτι δὲ οὐ μόνον οἱ διαλεκτικοὶ καὶ ἀποδεικτικοὶ συλλογισμοὶ διὰ τῶν προσηρημένων γίνονται σχημάτων, ἀλλὰ καὶ οἱ ῥητορικοί, καὶ ἀπλῶς ἡττοῦν πίστις, καὶ ἡ καθ' ὅποι-

ανοῦν μέθοδον, νῦν ἂν εἴη λεκτέον. Ἄπαντα γὰρ πιστεύομεν ἢ διὰ συλλογισμοῦ, ἢ ἐξ ἐπαγωγῆς.

2, 8. Ἐκ τῶν Ἀναλυτικῶν] Cf. Analyt. Prior. II. 23, 24. BUHLE.

2, 8. ἐκάτερον αὐτῶν, syllogismum et inductionem, ἐκατέρω τούτων, enthymemate et exemplo. SCHRADER.

2, 9. Ἐκ τῶν Τοπικῶν] Cf. Topic. I. 10. BUHLE.

2, 9. Ἐκ τῶν Τοπικῶν.] Post hæc verba Muretus inserit hæc : καθάπερ γὰρ καὶ ἐν τοῖς Μεθοδικοῖς, καὶ ἐν τούτοις ὁμοίως ἔχει, quæ omisso voc. εἰρηται ex §. 10. huc transtulit. Quæ sequuntur : ἐκεῖ γὰρ—εἴρ. πρότερον ὅτι, plane omisit. Cur illa transtulerit, caussa fortasse hæc est, quod arbitrabatur similitudinis significationem, quæ est in verbis, καθάπερ—ὁμοίως ἔχει, pertinere ad ea, quæ inde a verbis, ὅτι τὸ μὲν, dicuntur : ἐκεῖ μὲν ἐπαγωγή ἐστίν, ἐνταῦθα δὲ παράδειγμα. Præterea in Topicis hoc syllogismi et epagoges, enthymematis et exempli discrimen non uberius, quam hic, exponitur. Quare etiam Victorius dicit, ad hanc rem declarandam laudari Methodica. Nam etiam Victorius alio ordine enuntiata collocat ; ἐνταῦθα δὲ παράδειγμα. καθάπερ γ. κ. ἐ. τ. Μεθοδικοῖς ἐ., κ. ἐ. τ. ὁμοίως ἔχει· τὸ δὲ τινῶν ὄντων κ. τ. λ. Inde existimari potest, in libris ejus scriptis aliter hæc expressa fuisse, quam in textu vulgari. VATER.

Τὸ μὲν ἐπί.] Edd. Ald. Bas. τὸ μὲν τὸ ἐπί. Ἐπὶ τῶν πόλλων καὶ ὁμοίων in ed. Bipont. male vertitur : apud vulgus ejusque similes. Quem sensum et oratio Græca et sententia loci repudiat. Ostenditur hoc loco, quid discriminis intercedat inter enthymema et exemplum. Quare utrumque describitur, ratione, qua fiant, proposita. Cujusmodi manifesto enthymematis descriptio est, ejusdemmodi exempli debet esse. Quod exemplorum usus est coram multitudine, hæc nota rei propria non est. Τὰ πολλὰ scil. τῶν γενομένων sunt eventa plurima, et id, quod plerumque solet evenire, ut c. VII. 2. τὸ τῶν πολλῶν μέγεθος. Hoc significatu posito non est opus ex idiomate ling. Gr. jungere : ἐκ τῶν πολλῶν τῶν ὁμοίων, ex multis iisque similibus : sed puto separatim dici, ἐπὶ τῶν πολλῶν καὶ τῶν ὁμοίων. Diversa enim est ratio rei, cum multa exempla protuleris, et cum pauca, at similia ; neque argumentatio rhetorica semper fit ex multis exemplis, sed sæpe tantum ex uno. VATER.

2, 9. Καὶ ὁμοίων δεικνυσθαι] Ald. Ven. Bas. Cam. Spir. Majorag. καὶ ὁμοίων ἐπιδείκνυσθαι. Ricc. ἐπιδείκνυται. BUHLE.

2, 10. φανερὸν—ρήτορικῆς.] Appellat (nisi fallor) εἶδος ῥητορικῆς artem ipsam facultatemque dicendi, quam exploratum esse dicit utrumque in se bonum habere : i. e. uti posse et exemplis et enthymematibus. Bona autem appellat, quia ope illorum orator fidem facit, nec parvum inde commodum

capit. Sic infr. II. 20. εἰσὶ δὲ οἱ λόγοι δημηγορικοὶ, καὶ ἔχουσιν ἀγαθὸν τοῦτο. VICTOR.

2, 10. "Οτι καὶ ἐκάτερον ἔχει ἀγαθὸν τὸ εἶδος τῆς 'Ρητορικῆς.] Haud dubie in hoc loco mendum latet. Vetus interpres Latinus non agnoscit ἀγαθόν. Georg. Trapezuntius alia quoque legisse videtur; nam vertit: *nec latet, quod utrumque genus Rhetoricæ laudatur*; quamvis haud improbable sit, eum verba ἔχει ἀγαθόν male cepisse. Hermolaus Barbarus nostram lectionem expressit. Cod. Victorii pro τῆς 'Ρητορικῆς habet τῆς ῥητορείας, scripturæ vitio, ut opinor. Quod si Victorium (Comment. p. 40.) sequaris, ordo verborum ita erit institucndus: ὅτι τὸ εἶδος τῆς 'Ρητορικῆς καὶ ἐκάτερον ἔχει ἀγαθόν. Jam vero εἶδος τῆς 'Ρητορικῆς dictum est pro nomine simplici ἢ 'Ρητορικῇ, et ἐκάτερον ἀγαθόν spectat ad *enthymema* et *exemplum*. Sensus erit: *manifestum est, Rhetoricen utroque bono frui, et enthymemate, et exemplo*. Sic Aristoteles infra Rhet. II. 20: εἰσὶ δ' οἱ λόγοι δημηγορικοὶ, καὶ ἔχουσιν ἀγαθὸν τοῦτο. BÜHLE.

2, 10. "Οτι καὶ ἐκάτερον ἔχει ἀγαθὸν τὸ εἶδος τῆς 'Ρητορικῆς.] Verba ἐκάτερον τὸ εἶδος τ. 'Ρ. jungenda sunt. Alioquin nemo intelligat, quid sit τὸ εἶδος τῆς 'Ρητορικῆς. Nam si vertitur cum Majoragio, *facultatem dicendi*, aut cum Bublilio, *Rhetoricen utroque bono frui*: neutrum ex his hoc nomine significari potuit. Quocunque modo veritas, vocabulum εἶδος non convenit, quod facillime eo refertur, quod exemplum et enthymema sunt species unius generis. Ita nostra ratione accipitur. Neque obstat ordo verborum, quæ II. 1, 1. plane eodem modo collocata sunt. Itaque dicitur: *utramque speciem utilem esse ad persuadendum*. Respondet huic sententiæ, quod paullo post legitur: *persuadendi vim esse in exemplis, sed vehementiorem enthymematis impetum*. Modo eo offendor, quod exemplum et enthymema vocantur species τῆς 'Ρητορικῆς. Nemo enim unquam dixerit, syllogismum esse speciem Logices. Etiam si quis subaudiat 'Ρητορικῆς τέχνης, et species methodi artificiosæ illas esse dixerit: id tamen in vocabulo 'Ρητορικῆς non inest. Quare veram lectionem puto servatam esse in cod. Victorii: τὸ εἶδος τῆς ῥητορείας. Oratorii enim dicendi generis hæc sunt species. Insigniter confirmatur hæc lectio auctoritate testis vetustissimi Dionysii Halic. qui l. c. (ed. Sylb. p. 122.) hunc locum exscripsit inde a §. 8. τῶν δὲ διὰ τοῦ δεικνύναι.—καὶ ἐν τούτοις ὁμοίως ἔχει, et in quo discrepantia lectionis hæc invenitur. Legitur ibi: διὰ τ. δ. ἢ φαίνεσθαι δεικνυσθαι, καθάπερ καὶ ἐν τοῖς 'Αναλυτικοῖς, τὸ μὲν κ. τ. λ. Absunt verba τὸ δὲ φαινόμενος συλλογισμός. Contra simile enuntiatum inseritur statim post verba τὸ δὲ ἐνθ. συλλογισμός: τὸ δὲ φαινόμενον φαινόμενος συλλογισμός. Inde intelligitur, antiquitus diversis additamentis hunc locum corruptum fuisse. Deinde ibi legitur καλῶ γὰρ ἐνθ. desunt verba ἢ ὀντινῶν, quæ etiam Muretus

censet delenda esse (Var. Lect. XV. 16.) et paullo post desunt αὐτῶν ἑκατέρω. §. 9. omisso articulo ἐπὶ πολλῶν καὶ ὁμ., postea παρὰ τὸ ταῦτ' εἶναι ἢ καθ., postremo §. 10. φανερόν δὲ καὶ ὅτι—ἑκατέρω ἔχει ἀγαθὸν εἶδος τῆς ῥητορείας, καθάπερ καὶ ἐν τ. Μεθ. legitur. VATER. Membr. Balliol. *Manifestum est et quod utrumque habet species rhetorice.*

2, 10. Καθάπερ γὰρ καὶ ἐν τοῖς Μεθοδικοῖς] Omiserunt καὶ post γὰρ Ven. Frob. Cam. Ricc. Spir. Majorag. *Methodica* pertinuerunt ad artem disserendi. Non sunt eadem cum Topicis hodie exstantibus, ut nonnulli sibi persuaserunt. Meminit *Methodici*, uno libro constantis, Diogenes Laërtius Vita Aristot. §. 24. vix recte: licet * temere asseruerit Victorius, octo Methodicorum libros a Diogene laudari. Hesychius Milesius citat Topica et Methodica. Simplic. ad Arist. Categ. fol. 7. a. adversus insimulantes Aristotelem, eum plura ad doctrinam de categoriis facientia neglexisse: ἢ πρὸς τοῦτο αὐτὸς Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν ἀπεκρίνατο; καὶ γὰρ ἐν τοῖς Μεθοδικοῖς, καὶ ἐν τοῖς Ὑπομνήμασι, καὶ ἐν ταῖς Διαίρεσιν, καὶ ἐν ἄλλῳ ὑπομνήματι. Muretus (l. l.) ingenio suo nimis indulgens verba inde a καθάπερ γὰρ καὶ, usque ad οἱ δὲ εὐθυμηματικοί, loco movit, et ad §. 8. post verba, παραδείγμα δὲ, ἐπαγωγὴν ῥητορικὴν rejecit. BÜHLE.

2, 10. Εἰσὶ γὰρ αἱ μὲν παραδείγμ.] Vis orationis inest in voc. εἰσί. *Uoluntur vero oratores generibus his.* Si enim modo declararetur, duplicis generis orationes esse, hæc esset mera repetitio ejus, quod jam inerat in enuntiatio: utrumque genus appositum esse ad persuadendum. Etiam hæc, καὶ ῥήτορες—ἐνθυμηματικοί, Muretus omisit. VATER.

2, 10. Καὶ ῥήτορες ὁμοίως οἱ μὲν παραδειγματώδεις, οἱ δὲ ἐνθυμηματικοί] Absunt hæc ab Ven. et Cam. Verba καὶ ῥήτορες ὁμοίως ne Latine quidem vertit Muretus. BÜHLE.

2, 10. Πιθανοὶ μὲν οὖν οὐχ ἥττον] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. καὶ πιθανοὶ μὲν οὐχ ἥττον. BÜHLE.

2, 10. θορυβοῦνται δὲ μᾶλλον.] Pertinacem adversarium validius urgent enthymemata, quam exempla: adeo enim mentem interdum percellunt, ut assensum denegare nullo modo possit. Eodem verbo utitur II. 23. Ita Topic. I. x. inductionem evidentiolem, at syllogismum efficaciorlem esse pronunciat. Cur exemplis potius homines gaudeant quam enthymematibus expendit Probl. XVIII. 3. Διὰ τί τοῖς παραδείγμασι χαίρουσιν οἱ ἄνθρωποι ἐν ταῖς ῥητορείαις καὶ τοῖς λόγοις μᾶλλον τῶν ἐνθυμημάτων; ἢ ὅτι τῶ τε μανθάνειν χαίρουσι καὶ τῶ ταχύ; ῥᾶν δὲ, διὰ τῶν παραδειγμάτων καὶ τῶν λόγων μανθάνουσιν. ἃ γὰρ ἴσασιν ἐστὶ ταῦτα, καὶ ἐπὶ μέρους. τὰ δὲ ἐνθυμήματα ἀπόδειξις ἐστὶν ἐκ τῶν καθόλου, ἃ ἥττον ἴσμεν ἢ τὰ μέρη. ἔτι, οἷς ἂν μαρτυρῶσι πλείους, μᾶλλον πιστεύομεν. τὰ δὲ παραδείγματα καὶ οἱ λόγοι, μαρτυρίαις

* Nequaquam temere: v. §. 23.

ἐοίκασιν. αἱ δὲ διὰ τῶν μαρτύρων, ῥάδιοι πίστεις. ἔτι, τὸ ὅμοιον μανθάνουσιν ἡδέως, τὸ δὲ παράδειγμα καὶ οἱ μῦθοι τὸ ὅμοιον δεικνύουσι. SCHRAEDER. Verba Aristotelis Topic. I. x. hæc sunt: "Ἔστι δ' ἡ μὲν ἐπαγωγή πιθανώτερα καὶ σαφესτέρα καὶ κατὰ τὴν αἴσθησιν γνωριμώτερα, καὶ τοῖς πολλοῖς κοινόν· ὁ δὲ συλλογισμὸς βιαστικώτερος, καὶ πρὸς τοὺς ἀντιλογικοὺς ἐνεργέστερος. Aliam prorsus interpretationem proponit Twiningius Interp. Poët. p. 190. *plauditur vero magis iis, quæ ex enthymematibus constant.* Cujus ratio etsi improbatur viris doctis, nominatim Vatero, non leve tamen præsidium accipit ab Isocrate Panathen. p. 233. B. Ἀλλὰ πάντας τούτους ἑάσας, περὶ ἐκείνους ἐπραγματεύομεν, τοὺς περὶ τῶν συμφερόντων τῇ τε πόλει, καὶ τοῖς ἄλλοις Ἑλλήσι συμβουλευόντας, καὶ πολλῶν μὲν ἐνθυμημάτων γέμοντας, οὐκ ὀλίγων δ' ἀντιθέσεων, καὶ παρισώσεων, καὶ τῶν ἄλλων ἰδεῶν τῶν ἐν ταῖς ῥητορείαις διαλαμπουσῶν, καὶ τοὺς ἀκούοντας ἐπιστημαίνεσθαι καὶ θορυβεῖν ἀναγκαζουσῶν. *ibid.* p. 288. C. Ἀνέγνωστο δ' ὁ λόγος· ἐπρηνημένος δ' ἦν, καὶ τεθορυβημένος, καὶ τεχυχηκῶς ἦν, ὥνπερ οἱ κατορθούντες ἐν ταῖς ἀποδείξεσιν. *et* p. 288. C. τοὺς παρόντας ἀξιόσαντος ἀποφύνασθαι περὶ ὧν παρεκλήθησαν, οὐκ ἐθούρυσαν, ὁ ποιεῖν εἰώθασι πᾶσι τοῖς χαριέντως διειλεγμένοις κ. τ. λ. Plato Euthydem. p. 303. B. Ἐπὶ μὲν γὰρ τοῖς ἔμπροσθεν ἐφ' ἐκάστοις πᾶσι παγκάλως ἐθούρυσον μόνοι οἱ τοῦ Εὐθύδημου ἑρασταί· ἐνταῦθα δὲ ὀλίγου καὶ οἱ κίονες οἱ ἐν τῷ Λυκείῳ ἐθούρυσαν τ' ἐπὶ τοῖν ἀνδρῶν καὶ ἤσθησαν. Idem de concionibus clamore et tumultu probantium vel improbantium obstrepentibus Rep. VI. 492. B. Ὅταν ξυγκαθεζόμενοι ἄνθρωποι πολλοὶ εἰς ἐκκλησίας ἢ εἰς δικαστήρια ἢ θέατρα ἢ στρατόπεδα, ἢ τίνα ἄλλον κοινὸν πλῆθος ξύλλογον ξὺν πολλῷ θορύβῳ τὰ μὲν ψέγῃσι τῶν λεγομένων ἢ πραττομένων, τὰ δὲ ἐπαινῶσιν, ὑπερβαλλόντως ἐκάτερα, καὶ ἐκβοῶντες καὶ κροτοῦντες· πρὸς δ' αὐτοῖς αἱ τε πέτραι καὶ ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἂν ᾤσιν, ἐπηχρῶντες διπλάσιον θόρυβον παρέχῃσι τοῦ ψόγου τε καὶ ἐπαίνου. Vide *et* IX. p. 876. B. Et nescio an si hoc verbum sensu *percellendi, perturbandi*, adhibere voluisset Aristoteles, activa itidem voce dixisset *θορυβοῦσιν*, quo modo *θορυβοῦντες* legitur *infra* III. 7, 5.

2, II. Περὶ αὐτῶν τούτων μᾶλλον διορίσωμεν καθαρώς.] Ald. διορίσομεν. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. mutato paululum verborum ordine: περὶ τούτων αὐτῶν διορίσομεν μᾶλλον καθαρώς. BUHLE.

2, II. Δι' αὐτὸ πιθανὸν καὶ πιστὸν] Ald. πιθανὸν δι' αὐτὸ καὶ πιστὸν. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. καὶ τὸ μὲν ὑάρχει πιθανὸν εὐθὺς καὶ πιστὸν δι' αὐτό. BUHLE.

2, II. Τῷ δεικνύσθαι.] Eædem edd. τῷ ἐνδείκνυσθαι. BUHLE.

2, II. οἶον ἢ Ἰατρ.] Edd. Ald. Bas. οἶον Ἰατρ. VATER.

2, II. Τοῦτο γὰρ ἐντεχνον.] Ibid. τοῦτο μὲν γὰρ ἐντεχνον. BUHLE.

2, II. ἡ διαλεκτικὴ] Topic. I. 9. Οὐδεὶς δὲ πᾶν πρόβλημα, οὐδὲ πᾶσαν θέσιν ἐπισκοπεῖν, ἀλλ' ἦν ἀπορήσειεν ἂν τις τῶν λόγου θεομένων, καὶ μὴ κολάσεως, ἢ αἰσθήσεως. Οἱ μὲν γὰρ ἀπορῶντες πρότερον δεῖ τοὺς θεοὺς τιμᾶν, καὶ τοὺς γονεῖς ἀγαπᾶν, ἢ οὐ, κολάσεως δεόνται· οἱ

δὲ πότερον ἢ χιῶν λευκή, ἢ οὐ, αἰσθήσεως. Οὐδὲ δὴ ὦν σύνεγγυς ἢ ἀπό-
δειξις, οὐδὲ ὦν λίαν πόρρω· τὰ μὲν γὰρ οὐκ ἔχει ἀπορίαν, τὰ δὲ πλείω
ἢ κατὰ γυμναστικήν. SCHRADER.

2, 11. Φαίνεται γὰρ ἄττα.] Emendavit sic Sylburgius. Ante
eum legebatur ἄττα, aspirate; minus recte. BÜHLE.

2, 11. παραληροῦσιν.] Dialectica delectum adhibet, in eli-
gendis ratiocinationibus suis: non enim admittit omnium
opiniones, quoniam etiam stulti ac deliri homines quædam
opinantur: sed ea quærit, quorum ratio probabilis reddi
possit. Ethic. Eudem. I. c. 3. πολλὰ γὰρ φαίνεται καὶ τοῖς παι-
δαρίοις, καὶ τοῖς κάμνουσι καὶ παραφρονούσι, περὶ ὧν ἂν οὐβείς, νοῦν
ἔχων, διαπορήσειε. MAJORAG.

2, 11. Ἐκ τῶν λόγου δεομένων.] Ald. Bas. Majorag. ἐκ τῶν τοῦ
λόγου δεομένων. Pro δεομένων Ven. in margine habet ἀξιῶν.
BÜHLE.

2, 11. καὶ γὰρ ἐκείνη—ἤδη βουλευέσθαι εἰωθότων.] Totum hoc
Muretus rejecit, caussa hac, ni fallor, adductus. Hactenus
exponebatur, artem ipsam non dirigi ad singulos, neque do-
ceri, quid singulis probabile aut salubre esset. Inde a ver-
bis, καὶ γὰρ ἐκείνη, vero de materia syllogismorum, (de iis ἐξ
ὧν συλλογίζονται,) dicitur, quæ disputatio huc non pertinet, sed
demum §. 12. instituitur. Quam ob caussam non puto hæc
Aristotelea esse. Nec deerat occasio scholii infarciendi. Si
quis quid ad verba, καθάπερ καὶ ἡ Διαλεκτική, adscripserat: ne-
cessario alia quædam addenda erant, quibus ad Rhetoricen
rediretur, ad quam initium §. 12. referendum est. Scholi-
astes tamen Græcus Neobarrii, cujus Commentarius hac para-
grapho incipit, illud expressit. VATER.

2, 12. καὶ ἐν τοιούτοις ἀκραταῖς.] Orator et Dialecticus inter
alia etiam auditoribus differunt, illius enim simplicior esse
potest, hujus ut argutior et ad principia scientiarum cogno-
scenda aptior sit oportet. Huc enim inter alia manuducit
Dialectica, ut docetur Top. I. 2, 5. SCHRADER.

2, 12. οἱ οὐ δύνανται διὰ πολλῶν.] Qui non adeo sunt acuta
acie, ut possint cum multa interjecta sunt pervidere. VIC-
TOR. Orator ad eos auditores loquitur, qui non exquisitio-
ribus doctrinis exculti sunt; ideo res acute cernere non pos-
sunt, et ea, quæ sunt a sensibus valde remota, nequaquam in-
telligunt. MAJORAG.

2, 12. Οὕτως ὑπολαμβάνων· οὐδὲν γὰρ πλεον ἢ οὕτως.] Isingr.
ὀρθῶς ὑπολαμβάνων· οὐδὲν γὰρ πλεον οὕτως ἢ οὕτως. BÜHLE.

2, 12. Οὐδὲν γὰρ πλεον ἢ οὕτως ἐνδέχεται συμβουλευεῖν.] In his
verbis certe mendum inest. Ἡ οὕτως enim huc plane non
pertinet. Cujus si ullus esset sensus, hic esset: οὐδὲν πλεον ἢ
περὶ τῶν δυνάτων ἄλλως γενέσθαι συμβουλευεῖν ἐνδέχεται. Quæ el-
ipsis tum per se durior est, quam qua Aristoteles uti posset,
tum hæc vis adverbii οὕτως opposita est significatui τοῦ οὕτως,

quod proxime antecedit in verbis οὕτως ὑπολαμβάνων. Fallitur, si quis fortasse putaverit, levi mutatione particulæ ἢ in εἰ mendum tolli posse. Aristotele indigna est repetitio: εἰ οὕτως ἐστὶ τὸ πρᾶγμα. Qua si usus fuisset, sine dubio scripsisset: εἰ γὰρ οὕτως, οὐδὲν ἐνδ. σ. Nisi igitur cum Mureto (Var. Lect. XII. 13.) verba ἢ οὕτως ἐνδέχεται συμβουλευεῖν deleas: certe ἢ οὕτως delendum erit. Idem ad verba οὐδὲν γὰρ πλεον subaudit τὸ συμβουλευεῖν h. e. ἀνωφελές ἐστι. Eadem sententia legitur c. IV. 3. quem locum jam Sylburgius contulit, quo tamen verba a Mureto ejecta defendi non possunt, quia sententia non mutatur, si tantum οὐδὲν γὰρ πλεον retinetur. VATER.

2, 12. Totum illud, ἢ οὕτως ἐνδέχεται συμβουλευεῖν delendum censeo: legendumque simpliciter οὐδὲν γὰρ πλεον, et ita interpretor: *nullus enim usus ejusmodi deliberationis esset.* Sic Plato lib. IV. Rep. ὅτι ἀνωφελές καὶ πλεον οὐδέν. Idem Ep. V. εἰ μὴ μάτην μὲν κινδυνεύσειν ᾔστο, πλεον δ' οὐδὲν ποιήσειν. Aristoph. Plut. 531. καὶ τοι τί πλεον πλουτεῖν: quod Scholiastes ita exponit, τίς χρεῖα ἐστὶ τοῦ πλουτεῖν. Hoc qui non viderant, putarant aliquid deesse. MURET. V. L. XII. 13. Mureti sententiam probare videtur Valckenærius Diatrib. Eurip. p. 150. qui hanc phrasin multis exemplis illustrat. Et sic sane habet codex antiquus Parisiensis quem voco A. Vulgatam tamen lectionem tueri existimat Sylburgius, quod Philosophus infra dicit, περὶ ὧν οὐδὲν πρό ἔργου συμβουλευεῖν, ut sensus sit, nihil enim amplius profici potest, quam quod sic deliberatur: i. e. incassum enim instituitur ista consultatio.

2, 13. [Ἐνδέχεται δὲ συλλογίζεσθαι.] Hoc loco docere instituit, qualia sint ea, quibus utatur Orator ad probandum. Ac primo duo genera remouet ab Oratore, quæ non ei conveniunt, licet Dialecticis et Philosophis conveniant: deinde tertium genus addit, quod est Oratoris proprium. Ait igitur; qui volunt aliquid ratione concludere, aliquando id faciunt per eas propositiones, quas antea probaverunt: id quod mathematici solent, de quibus ita Cicero Tusc. V. 7. *Mathematicorum iste mos est, non Philosophorum; nam Geometræ cum aliquid docere volunt, si quid ad eam rem pertinet eorum, quæ ante docuerunt, id sumunt pro concesso, et probato: illud modo explicant, de quo ante nihil scriptum est. Philosophi quamcumque rem habent in manibus, in eam, quæ conveniunt, congerunt omnia, etsi alio loco disputata sunt.* Sæpe tamen et Philosophi pro concessis utuntur eis, quæ jam antea demonstrarint, quod Aristoteles sæpe facit, ut in Libris de Cælo utitur iis, quæ probavit in Physicis, et in Libris de Generatione, et aliis etiam in locis. Aliquando vero, qui ratione concludere volunt, sumunt eas propositiones, quæ nondum quidem conclusione probatæ sunt, sed tamen egent probatione, quia vel incertæ sunt, vel non verisimiles, neque cre-

duntur ab aliquo, nisi ratio proferatur, quod accidit in pluribus propositionibus philosophicis, ut imperitus homo non crederet Solem esse longe majorem tota terra, quia sensus videndi non ita judicat. Hæc igitur propositio indiget probatione: sicut illa, Nihil invenitur, quod inane sit; et illa, Planetæ contrario motu moventur, atque cælum, et ab occidente in orientem tendunt, et infinitæ aliæ, quæ subjectis rationibus a philosophis probantur. Hæc duo genera propositionum ab Oratore remota sunt, cujus rei causam subjungit Aristoteles. MAJORAG.

2, 15. 'Ανάγκη—ἐνδόξων.] Quæ tractat orator debent esse facilia, ut ab omnibus intelligi facile possint. Quod ita Cicero docet, De Orat. I. 3. *Dicendi omnis ratio in medio posita, communi quodam in usu, atque in hominum more, et sermone versatur*, quoniam majori ex parte apud imperitos habetur oratio. Quinetiam ipse disceptator, hoc est, judex, et sententiæ moderator, plerumque rudis et ineruditus est; quo fit, ut primum illud genus propositionum, quod aliis propositionibus antea probatum fuerat, intelligere non possit ob longitudinem, imperitus enim non potest in longum cogitationem suam extendere, quod vir eruditus, et in disciplinis versatus facile facit. Atque hæc est causa, cur enthymemata sæpe ex paucioribus fiant, quam syllogismi, ut facilius ab auditoribus percipi possint, sicut infra docebimus. Illa igitur ratio mathematicorum, qua propositionibus antea probatis et concessis utuntur ad sequentium probationem, oratori non est accommodata, neque sane illa altera, quam Dialectici et Philosophi usurpant, ut propositiones sumant, quæ ab imperitorum intelligentia sensuque disjunctæ sint: tales enim propositiones non aptæ sunt ad persuadendum, quia non sumunt ea, quæ manifesta sunt, et verisimilia. Quem autem Aristoteles vocat ἀπλοῦν, quidam *simplicem* vertunt, atque id verbum e verbo, sed tamen non satis Aristotelis sententiam explicant: nam apud Latinos *simplex*, *minime fallacem* significat, non autem *imperitum*: potest enim quis esse doctus et simplex, ut Cicero in Oratore ad Brutum de L. Cælio Antipatro: *O virum simplicem, qui nos nihil celat, sapientem, qui serviendum necessitati putat*. Et Socrates I. de Offic. dicitur *vir bonus, et simplicis veritatis amicus*. Nos igitur *rudem* vertimus. Sic enim et I. de Part. Anim. posuit ἀπλῶς pro *imperite*: λίαν οὖν ἀπλῶς εἴρηται, *valde igitur imperite dictum est*. MAJORAG.

2, 13. Εὐεπακολούθητον.] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. εὐπαρακολούθητον. Idem videtur legisse Scholiastes Græcus a Morelio excerptus, qui interpretatur: τὰ εὐπαρακολούθητα. BUHLE.

2, 13. Εὐπαρακολούθητον.] Schol. εὐσύνοπτον.

2, 13. Τὸ μὲν παράδειγμα ἐπαγωγὴν.] Ven. Isingr. Majorag. addunt ἔχειν. BUHLE.

2, 13. Παράδειγμα ἐπαγωγὴν.] Ed. Cam. addit ἔχειν, quod Victorius etiam in libris scriptis invenit, sed aberat a majori et meliori parte librorum. VATER.

2, 13. ἐξ ὀλίγων.] E syllogismo cujus major per se sit clara, nec prosyllogismo extendi egeat. SCHRADER.

2, 13. πολλάκις ἐλαττόνων ἢ ἐξ ὧν ὁ π. σ.] Imperfecto syllogismo, qui paucioribus constat enunciationibus, sæpius utuntur oratores, quam syllogismo integro. Atque hanc hujus loci mentem esse, liquet ex iis, quæ continuo sequuntur. Integer autem syllogismus hic primus appellatur, quia perfectum natura prius est quam mutilum. SCHRADER.

2, 13. Οὐδὲ δεῖ λέγειν.] Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. οὐδὲν δεῖ λέγειν. Minus bene. BUHLE.

2, 13. Δωριεὺς viri nomen est, qui vicit pancratium certamen, ut narrat Harpocratio: Diagoræ Rhodii, nobilis Olympionicæ, quem Pindarus carmine suo ornavit, filius fuit: et eundem honorem, quem pater cum duobus fratribus admirantibus sane Græcis, consecutus est. Thucyd. III. 8. ἦν δὲ Ὀλυμπιάς, ἣ Δωριεὺς Ῥόδιος τὸ δεύτερον ἐνίκα. Quod vero στεφανίτην ἀγῶνα appellat, ita vocari solitos ludos omnes, quibus corona imponeretur victoribus manifestum est: Æschines c. Ctesiph. (p. 568.) οἷσθ' ἔποτε, ὧν Ἀθηναῖοι, ἐθελῆσαι τινα ἐπασκεῖν εἰς τὰ Ὀλύμπια, ἢ εἰς ἄλλόν τινα στεφανιτῶν ἀγῶνων παγκράτιον—VICTOR. De v. στεφανίτης vid. Wesseling. ad Diod. Sic. I. p. 260.

2, 13. Ὅτι Ὀλύμπια νενίκηκε.] Victor. Mor. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. ὅτι Ὀλύμπια γὰρ νενίκηκε. BUHLE. Hanc lectionem Victorius e cod. antiquissimo videtur hausisse. Certe ad ed. Sylburg. quacum hunc MS. conferendum curavi, nullam varietatem enotatam reperio. Ὅτι, si reddas quia, in eadem periodo cum γὰρ collocari nequit: quamobrem non sine veri specie hanc particulam omittunt codd. reliqui, et veteres edd. Quod si ὅτι eo sensu accipiatur, quo sexcenties usurpant scriptores Græci omnium ætatum, h. e. vel πλεοναστικῶς, vel ut index citationis, utraque particula retineri potest, et fortasse debet; ego certe retinuissem, si res integra esset. De hoc usu particulæ ὅτι præter alios consulendi sunt H. Stephanus Append. de Dial. Attic. p. 75. L. Bosii Exerc. Philol. in S. Marc. XVI. p. 23. necnon Du Cangii Glossar. Gr. in v.

2, 13. Τὸ δὲ, ὅτι στεφανίτης τὰ Ὀλύμπια, οὐδὲ δεῖ.] Ald. Bas. Spir. τὸ δ' ὅτι στεφανίτης, ἐπεὶ τὰ Ὀλύμπια, οὐδὲ δ. π. Isingr. ἐπὶ τὰ Ὀλύμπια. Ricc. τὸ δ' ὅτι στεφανίτης ἐστὶ τὰ Ὀλύμπια, οὐδὲ δεῖ

π. Georg. Trapezuntius vertit: *quod autem, qui Olympia vincit, coronetur, non opus est apponere.* Nostram lectionem accurate expressit Hermolaus Barbarus. BUHLE.

2, 13. Οὐδὲ δεῖ προσθεῖναι.] Edd. Ald. Bas. οὐ δεῖ προσθ. VATER.

2, 14. Ὀλίγα μὲν τῶν ἀναγκαίων.] Ven. Cam. Majorag. ὀλίγα μὲν τὰ ἀναγκαῖα. BUHLE.

2, 14. ῥητορικοὶ συλλογισμοί.] Oratorios syllogismos plerisque omnes ex materia contingenti, paucissimos ex necessaria constare demonstrat. Idem fere asserit inf. II. 22. 3. SCHRADER.

2, 14. Ἀναλυτικῶν.] Analyt. Pr. I. 8. Ἐπεὶ δ' ἕτερόν ἐστιν ὑπάρχειν τε καὶ ἐξ ἀνάγκης ὑπάρχειν, καὶ ἐνδέχῃσθαι ὑπάρχειν (πολλὰ γὰρ ὑπάρχει μὲν, οὐ μέντοι ἐξ ἀνάγκης· τὰ δ' οὐτ' ἐξ ἀνάγκης, οὐθ' ὑπάρχει ὅλως, ἐνδέχεται δ' ὑπάρχειν) δῆλον, ὅτι καὶ συλλογισμὸς ἐκάστου τούτων ἕτερος ἐσται, καὶ οὐχ ὁμοίως ἐχόντων τῶν ὄρων· ἀλλ' ὁ μὲν ἐξ ἀναγκαίων, ὁ δ' ἐξ ὑπαρχόντων, ὁ δ' ἐξ ἐνδεχομένων.

2, 14. Tota sententia, τὰ γὰρ πολλὰ—ἔχειν, omittitur a Mureto, nulla, quod sciam, veteris exemplaris auctoritate. An illam forte ex glossemate adjectam putavit? Nam abesse potest absque detrimento rei et dictionis Aristoteleæ. Immo illud ipsum satis clare statim effertur verbis, τὰ τε πραττόμενα etc. Similia etiam alibi a lectoribus vel enarratoribus olim attexta odorari videor, quorum Tu plura occupavisti; reliqua, quæ non occupavisti, afferre omnia subvercor. Hoc genus suspicionum ut certis argumentis probetur, recentem esse oportet a philosophi lectione. Nam ne horum quidem scriptorum, qui tam studiosi sunt brevitatis, non est passim sua quædam μακρολογία: ridet leo nonnunquam, ut de Thucydide dictum est. Etiam aliarum omissionum, quas plures notavi apud Muretum, præsertim minutarum, causas non omnes in codicum diversitate vel in illius viri conjecturis quæram; quia nonnulla video ab eo negligentius vel ob quandam conformationem Latini styli omitti potuisse. Quo an alio referendæ sint hæ ex uno I. libro, Tui iudicii sit: 2, 19. παράδειγμά ἐστιν. 8, 7. διὰ τίνων τε καί. 11, 16. τῶν ἐναντίων. 12, 32. πάντες ἤ. 15, 22. καὶ τὰ ἐκούσια, quod habet etiam Scholiastes, si modo hic istius hominis major est, quam cuiusvis proletarii codicis, auctoritas. WOLF.

2, 14. Συμβαίνοντα καὶ ἐνδεχόμενα.] Ἐνδεχόμενα absolute positum significat, quæ fieri possunt; id quod hujus loci sententiæ non convenit. Victorius et Majorag. qui vertit, *non eodem modo se semper habent*, subaudiunt ἐνδεχ. καὶ ἄλλως ἔχειν. Quo significatu voc. ἐνδεχόμενα nullo loco usurpatur, analogia etiam adversante. Si igitur ea, quæ subaudiuntur, necessaria essent ad sententiam loci, in orationem Aristotelis inserenda essent. At mutatione hac nihil opus. Ex eo, quod τὰ συμβαίνοντα necessariis opponuntur, per se intelligitur,

illa modo hac, modo alia ratione evenire. Quam ob caussam satius est, verba καὶ ἐνδεχόμενα delere, ut reliquias scholii. Jam Muretus ea omisit, Schol. Gr. contra ante oculos habuit. VATER.

2, 14. ἐνθυμήματα—σημείων.] Analyt. Pr. II. 27. Εἰκὸς δὲ καὶ σημεῖον οὐ ταυτὸν ἐστίν· ἀλλὰ τὸ μὲν εἰκὸς ἐστὶ πρότασις ἐνδοξος· ὃ γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἴσασι οὕτω γινόμενον, ἢ μὴ γινόμενον, ἢ ὄν, ἢ μὴ ὄν, τοῦτο ἐστὶν εἰκὸς· οἷον, τὸ μισεῖν τοὺς φθονοῦντας, ἢ τὸ φιλεῖν τοὺς ἐρωμένους. Σημεῖον δὲ βούλεται εἶναι πρότασις ἀποδεικτική, ἢ ἀναγκαία, ἢ ἐνδοξος. Οὐ γὰρ ὄντος, ἐστίν· ἢ οὐ γενομένου, πρότερον ἢ ὕστερον γέγονε τὸ πρᾶγμα, τοῦτο σημεῖόν ἐστι τοῦ γεγονέναι, ἢ εἶναι. Ἐνθυμήματα μὲν οὖν ἐστὶ συλλογισμὸς ἀτελής ἐξ εἰκότων ἢ σημείων. Legantur etiam sequentia.

2, 15. σημείων.] Diversi Latini scriptores varie Græcam hanc vocem interpretabantur, ut ostendit Quintilianus V. 9. 9. Signum vocant σημεῖον, quanquam id quidam, indicium, quidam vestigium nominaverunt; nec defuerunt etiam qui notam appellarent. Vim hujus nominis et quid σημεῖον esset, docuit Aristoteles in extr. II. lib. τῶν προτέρων ἀναλυτικῶν. VICTOR.

2, 15. εἰκὸς ὡς ἐπιτοπολόν.] Plato in Phædro p. 273. A. de verisimili, et quantopere id sectarentur oratores, disseruit, essequе voluit, ut verbis ejus utar, τὸ πλῆθει δοκοῦν. Cicero in Partit. εἰκὸς verisimile appellavit. Sed appellemus, docendi gratia, verisimile, quod plerumque ita fiat, ut, adolescentiam procliviorē esse ad libidinem. Quintilianus vero V. 10, 16. credibile vocavit, quo etiam in loco tria eorum genera facit. Credibilium genera sunt tria, unum firmissimum, quod fere accidit, ut, liberos a parentibus amari. Alterum vero propensius, eum, qui recte valeat, in crastinum perventurum. Tertium, tantum non repugnans, in domo furtum factum esse ab eo, qui domi fuerit. VICTOR.

2, 15. οὐχ ἀπλῶς δὲ.] Nam et ea quæ per certa intervalla fiunt, ut naturales rerum conversiones, plerumque fieri recte dicentur, si absolute loqui velis, quanquam necessario eveniunt. Quare ad definitionem verisimilis duo addenda censet, primo, materiam illius talem esse quæ aliter atque aliter se habere possit: deinde, quod ita affectum sit ad probandam conclusionem, ut universum ad particulare. Verisimile ergo est propositio eo nomine probabilis, quod asserat quidpiam ut plurimum contingens. Εἰκὸς ἐστὶ πρότασις ἐνδοξος. Prior. II. 27, 1. Verisimiles propositiones sunt, *Matres tenerius amant liberos—Fortes creantur fortibus et bonis—Qui timet in culpa est.* Hæc tamen aliter etiam se habere possunt, sunt enim matres quæ liberos suos oderunt: nec raro sunt heroum filii noxæ: et videas quoque innocentem, cum reus agitur, in judicio trepidare. SCHRADER.

2, 15. Περὶ τὰ ἐνδεχόμενα ἄλλως ἔχειν.] Eædem: περὶ τὰ ἐνδεχόμενα καὶ ἄλλως ἔχειν. BUHLE.

2, 15. Περὶ τὰ ἐνδεχόμενα καὶ ἄλλως ἔχειν.] Muretus hæc non vertit, idque jure. Non enim ista intelligenda sunt ad verba antecedentia, sed hæc: ἀλλὰ τὸ ὡς ἐπιτοπολὺ γιγνόμενον οὕτως ἔχον πρὸς κ. τ. λ. Ex quo patet, illa verba etiam inepte inculcata esse. VATER.

2, 15. Οὕτως ἔχον πρὸς ἐκεῖνο.] Οὕτω πρὸς ἐκεῖνο ἔχον. Ven. Cam. Majorag. BUHLE.

2, 15. καθόλου κ. τ. λ.] Quod quidem verisimile rationem eam habet ad illud, cum quo collatum, hujuscemodi est, quam habet quod in universum fit, ad id quod in parte. Quod vero in universum est, ad id quod est in parte, ita se habet, ut et ipsum complectatur, et ad plura etiam alia pertineat, eandem igitur esse inquit naturam verisimilis: quod ita manifestum fiet. Verisimile cum sit, adolescentes esse proclives ad libidinem, hunc quoque proclivem esse, verisimile est: est enim hic tamquam pars illius totius. VICTOR.

2, 16. τῶν καθ' ἑκάστων τι.] Ut Socrates sapiens est et justus. Πρὸς τὸ καθόλου. Ergo omnes sapientes sunt justi. Ὡς τῶν καθόλου τι. Nulla mater infantem suum occidi volet. Πρὸς τὸ κατὰ μέρος. Hæc infantem dissecari annuit. Ergo hæc mater infantis non est. SCHRADER.

2, 16. τὸ δὲ μὴ ἀναγκαῖον.] Alterum signum, vel altera potius signi species (signum enim genus est, quod duas infra se species habet) id inquam, quod necessario non concludit, suo certo ac proprio vocabulo caret, et generis nomine appellatur, in quo discrepat a tecmerio: id enim appellat διαφορὰν, qua voce aliis multis locis usus est, ut infr. III. 13, 5. δεῖ δὲ εἶδος τὶ λέγοντας καὶ διαφορὰν, ὄνομα τίθισθαι. Et περὶ Ἑρμ. c. 3. Τὸ δὲ οὐχ ὑγιαίνει καὶ τὸ οὐ κάμνει, οὐ ῥῆμα λέγω προσσημαίνει μὲν γὰρ χρόνον, καὶ ἀεὶ κατὰ τινος ὑπάρχει· τῇ δὲ διαφορᾷ ὄνομα οὐ κεῖται· ἀλλ' ἔστω ἀόριστον ῥῆμα. VICTOR.

2, 17. Γίνεται συλλογισμὸς.] Eædem edd. γίνεταί ὁ σ. BUHLE.

2, 17. τέκμαρ.] Eustathius ad Il. H. p. 665, 45. Τεκμαίρεσθαι τὸ τελειοῦν, ἀπὸ τοῦ τέκμωρ, ὃ δηλοῖ τὸ τέλος. Τὸ μέντοι τεκμαίρεσθαι, ἀντὶ τοῦ σημειοῦσθαι, ἀφ' οὗ καὶ τέκμαρ τὸ σημεῖον, οἱ μεθ' Ὁμήρον λέγουσι. Antiqua lingua, quam mox commemorat Aristoteles, non erat ab Homeri dialecto diversa. Vide Il. N. 20. Od. Δ. 373. et alibi. Homeri carmina ea ætate qua vixit Aristoteles propter vetustatem apud vulgus obscuriora fuisse aliunde constat. Ex. gr. Vox ἄποινα invenitur in Iliadis locis minimum viginti et sex: Olympiade tamen CVII. qua orationem c. Aristocratem habuit Demosthenes, ea Athenis prorsus obsoleverat. Dignus est Demosthenis locus, qui hic proponatur. Vetarat scilicet antiqua lex τοὺς ἀνδροφόνους—

μὴ λυμαίνεσθαι μηδὲ ἀποινᾶν. Quam sic explicare pergit orator summus p. 630, 25. τὸ μὲν δὴ μὴ λυμαίνεσθαι, γνώριμον οἶδ' ὅτι πᾶσιν—τὸ δὲ μηδ' ἀποινᾶν, μὴ χρήματα πράττεσθαι· τὰ γὰρ χρήματα ἀποινα ὀνόμαζον οἱ παλαιοί. Adeo universe verum est, quod de Homeri tantum geographia scripsit Strabo VIII. p. 484=513. τὰ δ' Ὁμήρου σκέψεως δεῖται κριτικῆς, ποιητικῶς λέγοντος, καὶ οὐ τὰ νῦν, ἀλλὰ τὰρχαῖα, ὧν ὁ χρόνος ἡμαυρώκε τὰ πολλά.

2, 18. Ἐτι δέ.] Ald. Ven. Bas. Cam. Victor. Ricc. Spir. Majorag. ἔστι δέ. BUHLE.

2, 18. Εἴ τις εἴπειε.] Ald. Bas. Ven. Cam. Ricc. Spir. Majorag. εἴ τις εἴποι. Minus Attice. Victor. et Morel. εἴ τις εἴποιεν. Male. Sylburgius jam Atticismum restituit. BUHLE.

2, 18. Ὅτι οἱ σοφοὶ δίκαιοι.] Ald. Bas. Ven. Ricc. Spir. Majorag. ὅτι σοφοὶ δίκαιοι, omisso articulo. BUHLE.

2, 18. Σωκράτης γὰρ σοφὸς ἦν.] Eadem edd. Σωκράτης γὰρ καὶ σοφὸς ἦν. BUHLE.

2, 18. Αὐτὸν δέ.] Nonnullæ edd. λυτέον δέ. Minus bene. BUHLE.

2, 18. καὶ ἀληθὲς ἦ.] Socratem enim et sapientem et justum verum est.—'Ασυλλόγιστον γάρ. Neque enim syllogismus ex eo confici potest, qui non sit vitiosus in forma. Qualis erit iste: Socrates est justus, Socrates est sapiens: E. Omnes sapientes sunt justi. SCHRADER.

2, 18. Εἴ τις εἴπειε σημειῖον.] Ald. Bas. Ricc. Victor: εἴ τις εἴποιε. Non recte. Ven. Cam. Spir. Majorag. εἴ τις εἴποι. Melius; sed minus Attice. Sic et in sequentibus pro εἴποι, εἴποιε, quod eadem edd. habent, cum Sylburgio et recentioribus editoribus εἴπειεν retinui. BUHLE.

2, 18. τὸ δὲ ὡς τὸ καθόλου.] Universalis affirmans vitiose convertitur simpliciter, fiet enim syllogismus affirmans in secunda figura. SCHRADER.

2, 18. Καὶ τί τεκμήριον.] Abest τί ab Ald. Bas. Ven. Cam. Ricc. Majorag. BUHLE.

2, 18. Ἐν τοῖς Ἀναλυτικοῖς.] Cf. Analyt. Prior. II. 27. BUHLE.

2, 18. Διόρισται περὶ αὐτῶν.] Sane dure additum est περὶ αὐτῶν. Cum nullum ejusmodi exemplum in his libris inveni-
nerim, opinor hæc verba ex paraphrasi quadam manasse. VATER.

2, 19. Καὶ περὶ ποῖα ἐπαγωγὴ.] Al. καὶ ποῖα ἐπαγωγή. BUHLE.

2, 19. Οὐδ' ὡς ὅλον πρὸς μέρος] Deest hoc commation in edd. Ven. et Cam. BUHLE.

2, 19. μέρος πρὸς ὅλον, cum ex singularibus enumeratis colligitur universale, quod fit in inductione: ὅλον πρὸς μέρος, cum ex universali colligitur singulare, quod fit in syllogismo cujus conclusio particularis est aut singularis; ut, *Omnes insidiatores juste interficiuntur, Ergo et Clodius. ὅλον πρὸς ὅλον,*

cum ex una propositione universali colligitur universalis altera, quod pariter fit in syllogismo, et quidem in primæ figuræ modo primo: *Omne animal movetur et sentit: E. et omnis homo movetur et sentit: μέρος πρὸς μέρος*, cum ex uno singulari, quod notius forte est, colligitur singulare alterum, adhuc ignotius. SCHRADER.

2, 19. ὡς μέρος πρὸς ὅλον. Iisdem fere verbis utitur Analyt. Pr. II. 24. ubi inductionis et exempli differentiam sic definit: Καὶ διαφέρει (παράδειγμα) τῆς ἐπαγωγῆς, ὅτι ἡ μὲν ἐξ ἀπάντων τῶν ἀτόμων τὸ ἄκρον ἐδείκνυσεν ὑπάρχειν τῷ μέσῳ, καὶ πρὸς τὸ ἄκρον οὐ συνῆπτε τὸν συλλογισμόν· τὸ δὲ καὶ συνάπτει, καὶ οὐκ ἐξ ἀπάντων δείκνυει.

2, 19. Παράδειγμά ἐστι friget, neque vertitur a Mureto. Ut quodammodo ferri possit, cum Victorio et Majorag. ante voculam ὅταν colo interpungendum est. VATER.

2, 19. Ἐπεβούλευε τυραννίδι] Isingr. ἐπιβουλεύει τυραννίδι. Expressit hunc locum Quinctil. Institt. Orat. V. 11: *Etiam in iis, quæ futura dicemus, utilis similium admonitio est: ut, si quis dicens, Dionysium idcirco petere custodes salutis suæ, ut, eorum adjutus armis, tyrannidem occupet, hoc referat exemplum, eadem ratione Pisistratum ad dominationem pervenisse.* De Dionysio Siculo, Pisistrato Atheniensi, et Theagene Megarensi, tyrannidem affectantibus, v. Herodot. I. 59, ibique Wesseling. Aristot. de Republ. III. 15; V. 5, 10 sq. Cf. Comment. Victorii p. 60, Majoragii p. 25. BUHLE.

2, 19. Ὅτι ἐπεβούλευε τυραννίδι Διονύσιος.] Hic quoque vitium in tempore verbi correxeram ante, quam Isingr. vidi verum dare, ἐπιβουλεύει. Poscunt id seqq. οὐκ ἴσασι πω, εἰ διὰ τοῦτο αἰτεῖ. Nec in exemplis afferendis insolens est hoc tempus, etsi in præterita re. WOLF.

2, 19. Ἦτει τὴν φυλακὴν] Victor. Morel. Syll. Casaub. Duvall. Londin. ἤτει φυλακὴν, omisso articulo. BUHLE.

2, 19. Ὑπὸ τὸ αὐτὸ καθόλου] Ald. Bas. Ven. Cam. Majorag. ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ καθόλου. BUHLE.

2, 19. Ὅτι ὁ ἐπιβουλεύων.] Edd. Ald. Bas. Cam. ὅτι ἐπιβουλεύων. VATER.

2, 19. αἱ δοκοῦσαι.] Probationes has *videri non esse demonstrativas* recte dixit: neque enim necessario illis aliquid concluditur: speciem tantum quandam earum retinent, et magnam sane vim habent ad faciendam fidem; sæpenumero tamen fallunt. VICTOR.

2, 20. Τῶν δὲ ἐνθ. μ. δ.] Cum jam et quæ sint oratoria argumenta, et e quibus rebus conflentur, ostendisset, nunc unde ducere illa oporteat, aggreditur docere. Sejungit autem ipsa primum a ceterarum artium argumentis: enthymemata namque ipsa, sicut syllogismos, quibus utitur dialectica, non ad dicendi modo ac disserendi, sed ad alias quoque artes scientiasque pertinere dicit: ita tamen, ut ars dicendi sua

quædam ac propria habeat enthymemata : ut disserendi ratio suos ac proprios syllogismos : quæ quidem eam ob causam cum ceterarum artium argumentis ita misceantur, ut a paucis dignosci queant. VICTOR.

2, 20. Μεγάλη διαφορά] Cod. Victorii antiquissimus habet μεγίστη διαφορά. Idem legerunt vetus interpret Latinus et Scholiastes Græcus, teste Morelio. BUHLER.

2, 20. Σχεδὸν πάντας ἐστίν.] Cod. Victorii σχεδὸν παρὰ πᾶσιν ἐστίν. VATER.

2, 20. Ὡς περ καὶ—τῶν συλλογισμῶν. Hæc Muretus vertendo omisit, neque ea ullo modo tolerari possunt. Antecedunt hæc : ἓνα τῶν ἐνθυμημάτων ἐστὶ κατὰ τὴν Ῥητορικὴν. Cui sententiæ responderet ejusmodi enuntiatum : ὥς περ καὶ ἔνιοι τῶν συλλογισμῶν κατὰ τὴν Διαλεκτικὴν. At ne hæc quidem dictu necessaria erant, quum jam dicta sint. Ea, quæ in exemplaribus vulgatis leguntur, plane non conveniunt. Quid enim sit, quod κατὰ τ. διαλεκτ. μέθοδον τῶν συλλογισμῶν comparatum sit, non declaratur. Paullo ante pæne eadem loco suo posita erant : hic inde repetita et importune intrusa sunt. VATER.

2, 20. τὰ μὲν γὰρ.] Pompeius periculosissimo bello Mithridatico est præficiendus, quia scientia rei militaris, virtute, auctoritate, felicitate, omnes alios duces antecellit, Rhetoricum est enthymema. Dialecticum autem enthymema est, Quod de animali dicitur, etiam de homine recte dicitur : nam quicquid de genere prædicatur, prædicatur etiam de specie. Porro si dicas, Hæc figura habet tres angulos duobus rectis æquales, ergo est triangulum. Aqua sua natura semper deorsum fertur ; L. est corpus grave. Hoc quidem Physicum, illud Geometricum est enthymema. Singulæ enim artes et scientiæ, ut principia propria, ita etiam domesticas habent conclusiones. SCHRADER.

2, 20. Λαμβάνουσι τοὺς ἀκροατάς.] Ed. Cam. λαμβάνουσί τε τοὺς ἀκρ. Placuit viro docto, in his verbis *Rhetoricæ studiosos* intelligere, qui non sentiant, magistros artem suam deserere. Cujus interpretationis quæ sit caussa vel auctoritas, equidem non reperio. Sæpissime in his libris de auditoribus oratorum sermo est, nusquam de discipulis rhetorum. Nec eo ipsa loci sententia ducit. Itaque ἐνθυμήματα τὰ κατ' ἄλλας τέχνας (hoc enim subaudiendum) quorum discrimen pæne omnes latere ante dicebatur, *latent auditores*, qui putent, oratorem, qui iis utitur, proprio artis munere fungi ; *quin orator qui supra modum hoc enthymematum genere utitur* (ἀπτόμενοι scil. τούτων,) *a munere suo recedit*. Vocula καὶ sequenti καὶ respondet : tum auditores hoc latet, tum oratores simile aliquid patiuntur. Qui si universe, et magis quam ad causam suam pertinet, de jure, de utilitate disputant : jam non disserunt, ut oratores, sed ut philosophi. Inconsulto declinant a proposito, et mu-

nus suum deserunt. Τὰ ἐνθυμήματα τὰ κατ' ἄλλας τέχνας λανθάνουσι significat, latet, ea ex aliis artibus sumpta esse, ut L. III. 8, 5. Hæret tamen difficultas aliqua in eo, quod, cur de relatione, quæ auditores inter et oratorem est, hic dicatur, vix intelligitur. Sane totus locus melius cohæreret, si tantum de oratoribus sermo esset. Ita est, si cum Mureto veritas: *Quo fit, ut oratores interdum imprudentes ab officio et munere suo recedant, propius, quam par est, ea, de quibus dicunt, attingentes.* Ita enim verba τοὺς ἀκροατὰς delentur, ut scholion imperiti lectoris, qui ad λανθάνουσι suppleret, quæ supplenda non essent. Sed nisi jungas, λανθάνουσι καὶ μεταβαίνουσι, *imprudentes egrediuntur*, quod Græcum esse vix puto, tunc etiam alia mutatione opus est. Aristoteles hæc in iis, quæ sequuntur, dilucidius exponi declarat; at locus §. 21, qui nostro respondet, lucis haud multum affert, id quod postea notabitur. VATER.

2, 20. οὕτω κατελιγµένας.] Qualis est illa de actione, quam nondum esse traditam docetur infr. III. 1, 3. De artibus hactenus desideratis admonuit Fr. Baco de Verulamio, in *De augmentis scientiarum.* SCHRADER.

2, 20. Μᾶλλον ἀπτόμενοι κατὰ τρόπον μεταβαίνουσιν] Ald. Bas. et Spir. ante μεταβαίνουσιν insertum habent δεόντως. Ven. Cam. Majorag. οὐ δεόντως. Victorius hoc sustulit, fretus auctoritate Codicis antiquissimi et veteris interpretis Latini. Arbitratus idem est recte, glossam ex paraphrasi Græca manasse. Verba μᾶλλον κατὰ τρόπον ἀπτόμενοι μεταβαίνουσιν ἐξ αὐτῶν ita intelligenda sunt ex Victorii sententia, quasi Aristoteles dixerit, oratores magis, quam oporteat fieri, res ad ignotas sibi artes pertinentes attingere, et tum ex se ipsis demigrare, i. e. finibus suis exire, artificioque suo relicto nomen oratoris amittere. Ἀκροαταῖς non auditores oratoris, sed *Rhetoricæ studiosi* significantur. Videntur hanc interpretationem approbasse editores Lipsienses. Typis enim exprimi jusserunt locum, secuti Schraderi textum, ita: καὶ μᾶλλον ἀπτόμενοι (ἢ) κατὰ τρόπον μεταβαίνουσιν ἐξ αὐτῶν. Cum tamen ἢ non agnoscant Codd. et edd. equidem illud expunxi. Ceterum cf. etiam Schraderi Comment. p. 20. BUHLE.

2, 20. διὸ καὶ—μεταβαίνουσιν ἐξ αὐτῶν.] Discedunt ab officio suo oratores, cum non oratorie, sed physice, mathematice, aut dialectice disserere incipiunt. Quamvis enim de iis quoque quæ singularum artium ac scientiarum propria sunt, oratori dicere liceat, ita tamen id fieri debet, ut et principiis et conclusionibus, quæ captui auditorum accommodata sint, utatur. Quod si enim ad intima artium penetrare, et scientiæ cujusque demonstrationes domesticas adhibere cœperit, jam a se ipso deficiet orator, et alterius artificis, Mathematici puta, aut Physici, personam induet. Poterit e. g. orator e

locis Rhetoricis de medici officio ad popularem quoque intelligentiam apte dicere: at si ex eadem arte ejusque interioribus præceptis, de cura morborum definite agere, ac quid contra scorbutum, contra paralysin, contra hydropem salubre sit, distincte præscribere satagat, jam orator in medicum degeneraverit. SCHRADER.

2, 20. ἀπτόμενοι ἢ κατὰ τρόπον.] Emendata hujus loci lectio Mureto debetur. Κατὰ τρόπον idem fere significat quod δεόντως, quæ vox in libros nonnullos irrepsit, e glossa proculdubio. Hujus locutionis exempla nulla protulit H. Stephanus in Thes. III. p. 1636. F. quare sequentia exhibere placuit. Isocrates Or. ad Philipp. T. I. p. 218. ed. Batt. ἅπαντα γενήσεσθαι κατὰ τρόπον. Areop. p. 281. οὐδὲν γὰρ οἷόν τε γίγνεσθαι κατὰ τρόπον. ibid. p. 315. ὅταν ἔχῃ κατὰ τρόπον ἡμῖν. Vide Platon. Rep. IX. p. 581. B. Contrario sensu ἀπὸ τρόπου Plato Rep. V. p. 470. B. Cratyl. p. 421. D.

2, 20. Μᾶλλον ἀπτ. (ἢ) κατὰ τρόπον.] Ab omnibus exemplaribus præter Lips. ἢ abest. Edd. Ald. Bas. et Schol. Gr. post hæc verba inserunt δεόντως, edd. Ven. Cam. οὐ δεόντως. Δεόντως respondet verbis κατὰ τρόπον, et alterutrum scholion est. Conjici possit in oratione Aristotelis antiquitus fuisse: μᾶλλον ἀπτ. τοῦ δεόντος, magis quam caussæ opus est. Ita res accuratius definitur, quam lectione altera μᾶλλον ἢ κατὰ τρόπον: *justo plus, minus recte*; quam tamen, quod in libris omnibus et scriptis et impressis est, non deleverim. Ceterum ἢ inseratur necesse est, quum adverbium comparativo sine hac vocula nusquam jungatur. VATER.

2, 20. Qui sequitur locus, non leviter impeditus, plura Tuæ sollertię debet adjumenta rectoris interpretationis. Verba, ὥσπερ—συλλογισμῶν, deinde τοὺς ἀκροατὰς, et §. 21. τὰς προτάσεις, omnia imperitarum manuum esse nemo dubitabit. Etiam conjectura Tua, μᾶλλον ἀπτόμενοι τοῦ δεόντος, propter librorum nonnullorum fidem non est improbabilis. Sed est adhuc in eodem loco, quod acumen Tuum exerceat. Primum καὶ non relatum est ad alterum ante μᾶλλον, sed intendit modo, ut sæpe: *quare etiam*. At magis me offendit ἐξ αὐτῶν. Muretus vertit, *a munere suo*; Riccobonus, *a semet ipsis*, ergο αὐτῶν. Neutrum satis placet; in prioribus autem parva luxatura sic tollenda est: Διὸ καὶ μᾶλλον ἀπτόμενοι λαμβάνουσί τε καὶ μεταβ. In reliquis quoque Muretus recedit aliquantum a libris: primum ante τοὺς τόπους injicit τὰ εἶδη: (*quorum et species et locos tradimus*:) post item ἴδια mutat in εἶδη. Mirum hoc est. Nam ex iis, quæ inferius dicuntur, apparet, εἶδη esse τὰς καθ' ἑκαστον γένος ἰδίας προτάσεις; nunc vero quæ manare dicuntur ἐκ τῶν π. ε. ε. κ. γ. προτάσεων, vix possunt esse ipsa εἶδη. Adde quod ante dicebantur διαλεκτικοὶ καὶ ῥητορικοὶ συλλογισμοί: annon id facit, ut etiam ad ἐνθυμήματα relatum

aliquod adjectivum expectes? Est autem §. 22. quod quærimus, ἴδια. WOLF.

2, 21. Οἱ κοινῇ] Codd. quidam Victorii ὅσοι κοινῇ· alii οἱ κοινοί· id quidem expressit vetus interpret Latinus, et legunt Ven. Bas. Cam. Majorag. Spir. "Ὅσοι κοινοί est in marg. ed. Ven. Georg. Trapezuntius vertit: *qui communiter*. Verba subsequētia, περὶ δικαίων καὶ φυσικῶν, καὶ exciderunt in Lips. operarum incuria. BUHLE.

2, 21. Ἐκ τούτου συλλογίσασθαι] Ald. Bas. Ricc. συλλογίσεσθαι. Ven. Spir. Majorag. συλλογίσεσθαι· id quidem non bene. BUHLE.

2, 21. Εἶδει διαφέρει] Ald. Bas. Ricc. Spir. εἶδει διαφέρουσι. Minus Attice. BUHLE.

2, 21. ἴδια.] Suspiciari fortasse posset aliquis ἴδια legi debere, ut adverbium sit, quo sæpe utitur: maxime cum κοινῇ supra dixerit. VICTOR.

2, 21. κακῆйна.] Loci communissimi, qui exstant infr. II. 23.—ταῦτα δὲ.] Loci proprii cujusque artis et scientiæ, de quibus exoterice dicet orator, nunquam autem acroamaticæ. SCHRADER.

2, 21. Ὅσα τις ἂν βελτίους ἐκλέγεται τὰς προτάσεις] Sic dedi ex Cam. et Majorag. Vulgo: Ὅσα τις ἂν βελτίω ἐκλέγεται τὰς προτάσεις. Non recte. BUHLE.

2, 21. Ταῦτα δὲ, ὅσα τις ἂν βελτίω ἐκλέγεται τὰς προτάσεις. Victorius post ἐκλέγεται interpungit, et τὰς προτάσεις facit explicationem vocis ταῦτα. Dura ratio. Ed. Cam. habet βελτίους, manifestam correctionem, in qua tamen non perspicitur, quo modo βελτίους corrumpi potuerit. Contra Muretus τὰς προτάσεις omittit: quod prætulerim. Ejusmodi scholion facile adjiciebatur, ut, ταῦτα illa quæ sint, significaretur. L. III. 2, 7. ejusdemmodi scholion insidet. VATER.

2, 21. Λήσει ποιήσας ἄλλην τέχνην. Latet, alia arte oratorem fungi. Aristoteli hic usus τοῦ λανθάνειν ποιήσαντα non infrequens (cf. L. III. 2, 4. c. 7. 10.) Ut λανθάνῃ orator, eo efficitur, quod in dicendo callide elegit propositiones, quibus probet aliquid. Ejus disputatio tam bene cohæret, ut eum e causa egressum esse, nemo sentiat. Quo artificio auditores falluntur, non ipse artifex. Immo vero ipse artifex falli poterit. Si enim verba βελτίω ἐκλέγεται ita accipiuntur, quo magis propositiones, quos eligit orator, quibusque utitur, ad causam suam appositæ sunt, quo magis primas rei causas iis persequitur et attingit: hoc efficitur, ut inconsulto aliam artem exerceat. Ita λανθάνειν ποιήσαντα vim frequentiore tenet: aliud agendo imprudentem aliud efficere. Atque hæc sententia iis, quæ antecedunt, et quæ sequuntur, illis quidem, præsertim si ex correctione Mureti scribuntur, magis convenire videtur. VATER.

2, 21. Οὐκ ἔτι Διαλεκτική] Ald. Bas. Ricc. Spir. οὐκ ἔστι Διαλεκτική. BUHLE.

2, 21. Ἄλλ' ἐκείνη ἔσται] Isingr. ἀλλ' ἐκείνης ἔσται, fortasse operarum vitio. BUHLE.

2, 22. Πρώτερον οὖν εἴπωμεν] Scholiastes Gr. legit πρῶτον μὲν οὖν εἴπωμεν. Idem expressit vetus interpretes Latinus. BUHLE.

2, 22. Πρῶτον δὲ λάβωμεν] Ald. Bas. Ricc. Spir. πρότερον δὲ λάβωμεν. BUHLE.

2, 22. στοιχεῖα.] Infra II. 22, 13. στοιχεῖον δὲ λέγω καὶ τόπον ἐνθυμήματος τὸ αὐτό. Theophrastus apud Alexand. Aphrod. in Top. I. p. 5. τόπος ἔστιν ἀρχὴ τις, ἣ στοιχεῖον, ἀφ' οὗ λαμβάνομεν τὰς περὶ ἕκαστον ἀρχάς. VICTOR.

CAP. III.

3, 1. ῥητορικῆς εἶδη τρία.] H. e. orationum oratoribus usitarum. Ita enim ipse exponit infr. Non ergo per vocem Rhetorices hic ars, sed potius artis materia intelligitur, quo sensu Vto Metaph. 1. dixit, tres esse philosophias theoreticas h. e. triplicem materiam. Quintil. III. 3. *Quidam genera ea tria Rhetorices dicere maluerunt: optime aulem ii quos secutus est Cicero, qui genera causarum.* SCHRADER.

3, 1. τρία γένη—ἐπιδεικτικόν.] Eustathius ad II. B. p. 221. Ἰστέον δὲ καὶ ὅτι τὸ συμβουλευτικὸν τῆς ῥητορικῆς εἶδος, τὸ ἐκ προτροπῆς καὶ ἀποτροπῆς, ὡς καὶ ἐν τῇ α, οὕτω καὶ ἐν ταῦθα ἐμφανέστατα ὁ ποιητὴς ἐνδείκνυται, ἐν οἷς Ὀδυσσεὺς καὶ ὁ Νέστωρ συμβουλεύουσι. Δείκνυσι δὲ καὶ τὸ δικανικὸν εἶδέναι, τὸ ἐκ κατηγορίας, ἐν οἷς λέγει, ὅτι, δύο ἄνδρες ἐνείκεον εἵνεκα ποινῆς περὶ φόνου δικαζόμενοι. Τοῦ δὲ πανηγυρικοῦ, ὅπερ ἐξ ἐγκωμίου καὶ ψόγου σύγκειται, μύρια καὶ αὐτοῦ μάλιστα παρὰ τῶ ποιητῇ κείνται παραδείγματα, ὅς γε καθὼ ποιητὴς τῷ πανηγυρικοῦ ὑποκρέκει τῆς ῥητορικῆς εἶδει. Scholiastes Aphthonii apud Montefalcon. Bibl. Coislin. p. 594. Ἐκτον δ' ἐστὶ κεφάλαιον πόσα εἶδη τῆς ῥητορικῆς, καὶ εἰ εἶδη, ἀλλὰ μὴ μέρη, καὶ ἐκ ποίων μερῶν τῆς ψυχῆς ἕκαστον προελήλυθεν, καὶ εἰς ποῖον ἕκαστον ἀφορᾷ τέλος, καὶ ποίους τόπους καὶ χρόνους καὶ πρόσωπα διενείμαντο. Τρία τοίνυν τὰ ἀνωτάτω εἶδη τῆς ῥητορικῆς, συμβουλευτικόν, δικανικόν, πανηγυρικόν. Καὶ συμβουλευτικὸν μὲν ἐστὶ δι' οὗ συμβουλεύομεν τὰ πρόσφορα· δικανικὸν δι' οὗ τὰς ἀμφισβητήσεις διακρίνομεν· πανηγυρικὸν δὲ, δι' οὗ τοὺς ἐπαινουμένους ἢ ψεγομένους δημοσιεύομεν. Διαιρεῖται δὲ τὸ μὲν συμβουλευτικὸν εἰς προτροπὴν καὶ ἀποτροπὴν, τὸ δὲ δικανικὸν εἰς κατηγορίαν καὶ ἀπολογίαν, τὸ δὲ πανηγυρικὸν εἰς ἔπαινον καὶ ψόγον. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ μέρη· τὰ δὲ πρὸ αὐτῶν, τὰ εἶδη· τούτω δὴ διαφέρει μέρος εἶδους, τῷ τὸ μὲν εἶδος ὁλόκληρον ἀποτελεῖν ῥήτορα, τὸ δὲ μέρος μῆ. ὅστις γὰρ ἐν τῶν εἰδῶν οἶδεν, ῥήτωρ ἐστίν· οἷον Θηραμένης ὁ Κόθορνος συμβουλεύειν μόνον εἰδώς, ῥήτωρ ἐνομίζετο· καὶ Ζήνων δικάζεσθαι μόνον, ῥήτωρ ἦκουε· καὶ Γοργίας πανηγυρίζειν μόνον, ῥήτωρ ἐκαλεῖτο. Ὡς περ γὰρ ὁλόκληρον εἶδος ἀνθρώπου εἰ ἐπιτεθείη λίθῳ ἢ χαλκῷ, εἶδος λέγομεν ἀποσώζειν τὸν

ἀνδριάντα· ἂν δὲ μέρος ἀνθρώπου, οἷον χεῖρ, ἢ ποῦς, οὐ λέγομεν ἅπαν ἀνειληφέναι τὸ εἶδος, ἀλλὰ μέρος ἀνθρώπου· οὕτως εἰ μὲν τινι τῶν μερῶν ἐξήσκηται τις, ῥήτωρ οὐ νομίζεται· εἰ δὲ τινι τῶν εἰδῶν, ῥήτωρ ἐξ ἀνάγκης ἐστί. Ἀμέλει καὶ οἱ δικολόγοι, δικάζεσθαι μόνον εἰδότες, ῥήτορες καλοῦνται. Προελήλυθε δὲ τὸ μὲν συμβουλευτικὸν ἐκ τοῦ ἐπιθυμητικοῦ τῆς ψυχῆς μέρους· ἐξ ἐπιθυμίας γὰρ ἐπὶ συμβουλὴν τις προάγεται· τὸ δὲ πανηγυρικὸν ἐκ τοῦ λογιστικοῦ· πᾶς γὰρ πανηγυρίζων, λόγῳ χρῆται. τὸ δὲ δικανικὸν ἐκ τοῦ θυμικοῦ· ὃ γὰρ θυμοῦται τις, τούτῳ καὶ δικάζεται. Ἀπορήσειε δ' ἂν τις, πῶς λέγεται τὸ πανηγυρικὸν ἐκ τοῦ λογιστικοῦ προελθεῖν· καίτοι καὶ τοῦ δικάζεσθαι καὶ τοῦ συμβουλευέσθαι διὰ λόγων ἐχόντων τὸ κύρος. Ἐπιλυτέον δὲ οὕτως· ἐν ἐκάστῳ μὲν τῶν τριῶν τῷ λογιστικῷ κεχρήμεθα, ἀλλ' ἀπὸ τῆς κινούσης ἕξεως ἢ ἐπὶ τὸ δικάζεσθαι, ἢ ἐπὶ τὸ πανηγυρίζειν ἔλαβεν ἕκαστον τὴν ὀνομασίαν. Ἐπειδὴ γὰρ πρώτη κίνησις γέγονεν ἀπὸ τοῦ θυμικοῦ, ὑπέρητσε δὲ τούτῳ ὁ λόγος, διὰ τοῦτο λέγομεν ἐκ τοῦ θυμοῦ ἔχειν τὸ δικανικὸν τὴν γένεσιν. Ὁμοίως δὲ ἐπὶ τῶν ἄλλων, ἐπειδὴ ἐν τῷ συμβουλευτικῷ ἢ ἐπιθυμία ἐκίνησε τὸν λόγον, καὶ ἐν τῷ πανηγυρικῷ τὸ λογιστικὸν ἐκ τῆς κυΗΣάσης ἕξεως ἔλαβεν ἕκαστον τὴν προσηγορίαν. Τέλος δὲ δικανικοῦ μὲν, τὸ δίκαιον, πρὸς γὰρ τοῦτο ὁ δικαστὴς ὁρῶν δικάζει· συμβουλευτικοῦ δὲ, τὸ συμφέρον· πανηγυρικοῦ δὲ, τὸ καλόν. Τόποι δὲ τῷ μὲν δικανικῷ, τὰ δικαστήρια· τῷ δὲ συμβουλευτικῷ, τὰ βουλευτήρια· τῷ δὲ πανηγυρικῷ, αἱ ἐκκλησίαι. Χρόνους δὲ εἰλήφασιν τὸ μὲν δικανικὸν τὸν παρεληλυθότα, τὸ δὲ συμβουλευτικὸν τὸν μέλλοντα, τὸ δὲ πανηγυρικὸν τὸν ἐνεστῶτα. Εἰ γὰρ καὶ προὔπαρχουσας πράξεις, καὶ μελλόντων εὐχὰς προαναφέρομεν τῷ ἐγκωμιαζομένῳ, ἀλλ' ὅμως τὸν ἐνεστῶτα θηρώμενοι χρόνον. Πρόσωπα δὲ ἔχουσι, τὸ μὲν δικανικὸν τοὺς δικάζοντας καὶ τοὺς δικαζομένους, τὸ δὲ πανηγυρικὸν τοὺς πανηγυρίζοντας καὶ τοὺς ἀκροατάς, τὸ δὲ συμβουλευτικὸν τοὺς συμβουλευόντας καὶ τοὺς πρὸς οὓς ἢ συμβουλή. *Ridiculum est fere quod notat Hesiodi scholiastes Th. 325. poetam scil. istum tres Rhetoricæ species per Chinæram designasse.*

3, 2. θεωρόν.] Θεωροὺς veteres Græci appellabant, quos publice ad rem divinam faciendam aliquo mitterent. Hinc improba Stratoclis assentatio, ὃς ἔγραψεν ὅπως οἱ πεμπόμενοι κατὰ ψήφισμα δημοσίᾳ πρὸς Ἀντίγονον ἢ Δημήτριον ἀντὶ πρεσβυτῶν θεωροὶ λέγοντο, καθάπερ οἱ Πυθοὶ καὶ Ὀλυμπίαζε τὰς πατρίους θυσίας ὑπὲρ τῶν πόλεων ἀπάγοντες ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς ἐορταῖς. *Plutarch. v. Demetr. p. 893. E.* Vocabantur etiam θεωροί, qui ludos, spectaculaque visebant: ac nundinas demum eas frequentabant, quæ πανηγύρεις dicebantur; cum enim illic plurimi convenirent, orationes sæpe in laudem vituperationemque alicujus recitabantur. Θεωροὺς igitur harum orationum auditores vocat *Aristoteles*, quamvis, ut nomen declarat, illuc potius spectatum quam auditum venerant. *Halicarnasseus* in *vita Lysiae* c. 9. πανηγυρίζοντα earum auscultatorem appellavit: ubi enim servasse illum diligenter id, quod decet, ostenderet, inquit: οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον δικαστῇ τε, καὶ ἐκκλησιαστῇ, καὶ πανηγυρίζοντι διαλεγόμενος ὅχλῳ. *Cicero* ab officio, quo tuncungebantur, illum

auscultatorem appellat Part. 3.: nam verba etiam, quæ addit, *ita ut delectetur*, ad auscultatorem hunc et θεωρὸν pertinent. Θεωροῦς autem hos intellexit Cicero, cum in proœmio V. Tuscul. inquit, *Esse autem quoddam genus eorum, idque vel maxime ingenuum, qui nec plausum, nec lucrum quærerent, sed visendi gratia venirent, studioseque perspicerent quid ageretur &c.* Nam verbum etiam, unde appellati forent, expressit. Perspicuum autem est hic *existimatorem* appellari κριτὴν, non *judicem*: Existimator enim est, qui in judiciis, foroque, et qui in senatu, aut concione, de oratoris causa sententiaque judicat: cum judex proprio nomine sit, qui litigatorem audit. VICTOR. Vide etiam Taylorum ad Marm. Sand. p. 72. Ernest. Lex. Techn. in v. Aristotelis locum citat Gregorius Comm. Hermog. in Or. Gr. Reisk. T. VIII. p. 921.

3, 2. Οἷον ὁ θεωρὸς] Abest οἷον ab Ald. Bas. Ven. Cam. Victor. Ricc. Spir. Majorag. Cic. Partit. cap. III: *Nam aut auscultator est modo, qui audit, aut disceptator, id est, rei sententiæque moderator, ita ut aut delectetur, aut statuatur aliquid. Statuit autem de præteritis, ut judex; aut de futuris, ut senatus. Sic tria sunt genera, judicii, deliberationis, exornationis; quæ, quia in laudationes maxime confertur, proprium habet jam ex eo nomen.* Cf. Quintilian. Institt. Orat. III, 3. BUHLE.

3, 2. Ἔστι δὴ scribendum forsitan, non ἔ. At hoc pusillum est præ aliis, quæ in hoc capite moneri debent. Quid illud est §. 5. ὡς χεῖρον ἀποτρέπει? Quæ Græcitas, ἀποτρέπειν τι, de eo, qui aliquid dissuadet! Nimirum, si eo sensu Græce *res ἀποτρέπεσθαι* diceretur, ac non potius *homines*. Recte quidem eum sensum vi argumentationis extricarunt Intpp. quum verterent, *ut pejus dissuadet*. Sed is in Græcis non prius est, quam correxeris, ὡς χείρονος ἀποτρέπει. h. e. ἀπὸ χείρονος: uti mox, ἀπ' ὠφελίμων ἀποτρέπουσιν. Librariis fraudi fuit propior structura, ὡς βέλτιον συμβουλεύει. Unus fortasse modus esset retinendi vulgati, si quartus casus absolute poni soleret cum particula ὡς, sicut fit cum ὥσπερ, v. c. apud Xenoph. Sympos. I. et Platonem sæpius. Dum vero demonstratur illud, recipies mecum priorem et satis lenem mutationem. WOLF.

3, 4. ὁ μέλλον.] Demosthenes De Corona p. 292, 11. ed. Reiske. τὸ μὲν παρεληλυθὸς αἰεὶ παρὰ πᾶσιν ἀφῆται, καὶ οὐδεὶς περὶ τούτου προτίθησιν οὐδαμοῦ βουλήν. τὸ δὲ μέλλον, ἢ τὸ παρὸν τῇ τοῦ συμβούλου τάξιν ἀπαιτεῖ. Idem De Pac. init. Οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι πρὸ τῶν πραγμάτων εἰώθασι χρῆσθαι τῇ βουλευέσθαι ὑμεῖς δὲ μετὰ τὰ πράγματα. Quomodo differant συμβουλή et παραίνεσις, exponit Ammonius p. 132.

3, 5. συμφέρον.] Cicero adolescens a judicio Aristotelis, hac quoque in re discrepavit: ætas tamen postea ipsum rerumque usus, docuit summum hunc doctorem vere de hac re

statuisse: sententiam enim illam suam veterem repudiavit. In ii. de Invent. *In deliberativo autem Aristoteli placet utilitatem, nobis et honestatem et utilitatem.* In Partitionibus vero, quem librum senex jam scripsit, c. 24. *Est igitur in deliberando finis utilitas.* Secundo tamen libro de Oratore conatur sententiam illam, quam primis vitæ suæ temporibus adamarat, defendere, et contra hunc nostrum, quamvis nomine eum non appellet, per Antonii personam ita disputat: *Ergo in suadendo nihil est optabilius, quam dignitas: nam qui utilitatem putat, non quid maxime velit suator, sed quid interdum magis sequatur, videt: nemo est enim, præsertim in tam clara civitate, quin putet expetendam maxime dignitatem, sed vincit utilitas plerumque; cum subest ille timor, ea neglecta, ne dignitatem quidem posse retineri.* VICTOR.

3, 6. Οὐδέποτε ἂν ὁμολογήσειεν] Ald. Ven. Bas. Cam. Rice. Spir. Majorag. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. οὐδ' ἂν ὁμολογήσαιεν. Minus Attice. Restituerunt Atticismum jam Victorius, Schraderus, et editores Lipsienses. In antecedentibus pro ὡς οὐκ ἔβλαψεν margo cd. Venetæ habet ὡς οὐκ ἔψεγεν. BUHLE.

3, 6. Ὡς δ' οὐκ ἄδικον—πολλάκις οὐδὲν φροντίζουσιν. Hoc ejusdem modi est, ac si paullo ante legeretur, ὅτι δ' οὐκ ἀδικεῖ, οὐδέποτε ἂν ὁμολογήσειεν. Tolle, quæso, importunam negationem, quam ipsa vis verbi φροντίζειν non patitur. Nam est hoc plane, cogitare, reputare, sollicitum esse; minime vero, commemorare in oratione, quod esse oporteret, si negationi locus esset. Sic verto: *Quam autem sit injustum, finitimos populos subjugare, eosque nullius erga nos injuriæ reos, id sæpe non reputant omnino.* Conf. 2, 5, 1. WOLF.

3, 6. ἐν ἐπαίνῳ τιθέασιν.] Huc refer Isocrat. Paneg. p. 120. Batt. κατηγοροῦσί τινες ἡμῶν, ὡς οὐκ ὀρθῶς βουλευομένων, ὅτι τοὺς ἀσθενεστέρους εἰθίσμεθα θεραπεύειν· ὥσπερ οὐ μετὰ τῶν ἐπαινεῖν βουλομένων ἡμᾶς τοὺς λόγους ὄντας τοὺς τοιούτους. Οὐ γὰρ ἀγνοοῦντες, ὅσον διαφέρουσιν αἱ μείζους τῶν συμμαχιῶν πρὸς τὴν ἀσφάλειαν, οὕτως ἐβουλεύσαμεθα περὶ αὐτῶν, ἀλλὰ πολὺ τῶν ἄλλων ἀκριβέστερον εἰδότες τὰ συμβαίνοντα ἐκ τῶν τοιούτων, ὅμως ἡρώμεθα τοῖς ἀσθενεστέροις καὶ παρὰ τὸ συμφέρον βοηθεῖν μᾶλλον, ἢ τοῖς κρείττοσι τοῦ λυσιτελοῦντος ἕνεκα συναδικεῖν. Ἐν ἐπαίνῳ τιθέασι, quod inquit, hunc modum loquendi imitatus est Cicero in Topicis. *Consilio juvare cives magna in laude ponendum est.* In Bruto. *Ipsum Latine loqui, est in magna laude ponendum.* VICTOR.

3, 6. Ὅτι ἐβοήθησε.] Isingr. ὅτι ἐτιμώρησε. BUHLE.

3, 6. Ὅτι ἐβοήθησε.] Lectio ed. Isingr. ὅτι ἐτιμώρησε ex Schol. Gr. videtur manasse. VATER.

3, 6. ἐβοήθησε.] Plato Sympos. p. 179. E. HSt. πεπυσμένος παρὰ τῆς μητρὸς ὡς ἀποθανοῖτο ἀποκτείνας Ἑκτορα, μὴ ποιήσας δὲ τοῦτο, οἴκαδ' ἑλθὼν γηραιὸς τελευτήσοι, ἐτόλμησεν ἐλέσθαι, βοηθήσας

τῷ ἔραστῃ Πατρόκλῳ καὶ τιμωρήσας, οὐ μόνον ὑπέραποθανεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐπαποθανεῖν τετελευτηκότι. VICTOR.

3, 7. Πρῶτον τὰς προτάσεις.] Abest articulus τὰς ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. BUHLE.

3, 9. Ὅτι μέγα ἢ μικρὸν ἢ τὸ δίκαιον ἢ τὸ ἄδικον.] Planum est, τὸ δίκαιον et τὸ ἄδικον et quæ sequuntur, esse subjectum, μέγα et μικρὸν prædicatum. Neque vero in hoc hæreat quisquam, nisi in errorem inductus. VATER.

3, 9. Περὶ ὧν ἐξ ἀνάγκης δεῖ λαβεῖν τὰς προτάσεις.] Victorius et Majorag. prementes verba ἐξ ἀνάγκης, hæc de propositionibus communibus §. 8. et 9. explicatis accipiunt, quoniam earum usus est necessarius in quocunque genere orationis. Obstant vero ea, quæ sequuntur, διαιρετέον ἰδίᾳ περὶ ἐκάστου τούτων. Itaque hæc seorsim illustranda, ex genere eorum sunt, περὶ ὧν δεῖ λαβεῖν τ. προτάσεις. Necessitas, quæ significatur, ad id pertinet, quod jam omnia, quæ probanda sint oratoribus, proposita sunt, *ita ut uno ex his utaris necesse sit*. Hæc enim omnia hoc capite declarata sunt, et tota tractatio hac clausula finitur. Jam de singulis disserit. VATER.

CAP. IV.

4, 2. Περὶ τούτων οὐκ ἔστι συμβουλή.] Ita habent edd. Isingr. Cam. Sylb. Contra edd. Ald. Bas. Victorii, περὶ δὲ τούτων, quæ lectio omnium librorum scriptorum consensu defenditur. Item paullo post §. 3. in omnibus exemplaribus legitur, τοιαῦτα δ' ἔστιν. Cum τούτων et τοιαῦτα respondeant vocc. ὅσα, ὅσων : etiam hic δὲ in apodosi positum est. Sensus eo non mutatur. Quare versionum testimonio in hac caussa opus non est. Cf. c. I. II. VATER.

4, 2. εἶναι ἢ γενέσθαι.] Plato Protag. p. 340. C. Ἔστι δὲ οὐ ταυτόν, ᾧ Πρωταγόρα, ὡς φησι Πρόδικος ὁδε, τὸ εἶναι καὶ τὸ γενέσθαι. Sequuntur in hanc rem multa, longiora tamen quam quæ hic commode exscribantur. Totum locum diligenti lectori per-lustrandum commendamus. Has Sophistarum ineptias facete ridet Antiphanes apud Athenæum L. III. p. 99. A. τὸ πρᾶγμα τοῦτ' οὐκ ἔστιν, εἴπερ γίνεται. Οὐδ' ἔστι γὰρ πω, γινόμενον, ὃ γίνεται. Οὐτ', εἰ πρότερον ἦν, ἔστιν, ὃ γε νῦν γίνεται. Ἔστιν γὰρ οὐκ ὃν οὐδέν. ὃ δὲ μὴ γέγονε πω Οὐκ ἔστιν ὥσπερ γέγονεν, ὃ γε μὴ γέγονε πω. κ. τ. λ.

4, 3. ἐνδεχομένων πάντων.] Cum ostendisset superius neque de rebus necessariis, neque de iis, quæ fieri non possunt, esse deliberationem, sed tantum de iis, quæ contingunt, et esse possunt, ac non esse : nunc ostendit neque de omnibus, quæ contingunt, esse deliberationem. Nam a natura multa possunt evenire, vel non evenire, ut quod quis sit ingeniosus,

aut hebes, memor, aut obliviosus, robusto corpore aut imbecillo, pulcher, aut deformis, de quibus tamen nemo deliberat. Ita etiam a fortuna multa possunt evenire aut non evenire, quæ non cadunt in deliberationem, ut quod quis thesaurum inveniatur aut non inveniatur, pauper aut dives nascatur, obscuro genere, aut illustri: quæ bona possunt quidem optari, sed non tamen arbitrio nostro acquiri. Removet igitur Aristoteles a consilio ea, quæ fortuita sunt, quæ licet contingentia sint, non tamen arbitrio nostro fiunt. Removet etiam naturalia quædam, quæ possunt quidem esse et non esse, non ita tamen ut a voluntate nostra tanquam ab efficiente causa pendeant. MAJORAG.

4, 2. *βουλευέσθαι.*] Cum excusi quidam libri perperam *συμβουλευέσθαι* haberent, *βουλευέσθαι* emendavi cum MSS. et edd. nonnullis: *βουλευέσθαι* enim illi dicuntur, qui consilium cogunt, sententiamque aliorum expectant; *συμβουλευέσθαι*, qui in deliberationem vocati, quid sentiant de ea re, dicunt. VICTOR.

4, 3. *Τὸ βουλευέσθαι, τοιαῦτά ἐστιν, ὅσα.*] Ven. Cam. Isingr. Majorag. *τὸ συμβουλευέσθαι*. Minus bene. Eædem edd. sicut et Ald. Ricc. Spir. Victor. Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. *τοιαῦτα δ' ἐστιν, ὅσα*, ita ut *τοιαῦτα* non ad antecedentia, sed ad sequentia referatur. Nostram lectionem expresserunt vetus interpret Latinus, Hermolaus Barbarus, et Georg. Trapezuntius. Tuentur eandem edd. Schraderi et Lips. BUHLE.

4, 3. *ἀνάγεσθαι εἰς ἡμᾶς.*] De iis tantum consultamus, quorum principium agendi aut non agendi in nobis est, ut deliberat Senatus auctore Cicerone, utrum de Lentulo Cethego et aliis conjuratis supplicium sumat. C. Cæsar non esse morte afficiendos censet, sed in custodia publica retinendos: at contra, M. Cato quam primum necandos existimat. Est autem in potestate Senatus, ut aut hoc, aut illud faciat; quod si certum esset, non posse fieri, neque esset ulla deliberatio: statim enim incideretur. MAJORAG.

4, 4. *κατὰ τὴν ἀληθείαν.*] Certo ac vero. Huic opponitur *τὸ κατὰ δόξαν*. De quo vide Scherbii disp. de differentia analyticæ et dialecticæ thesi xix. et Piccarti Isag. c. vii. SCHRAEDER.

4, 4. *Ἄλλ' ἐμφρονεστέρας.*] Vetus interpret Latinus vertit: *sed illustrioris*. Georg. Trapezuntius: *sed altioris*. Legit igitur uterque *ἀλλ' ἐμφανεστέρας*. Hermolaus vulgatum sequitur. BUHLE.

4, 4. *ἐμφρονεστέρας καὶ μᾶλλον ἀληθινῆς.*] *Ἐμφρονεστέραν* eam appellavit, quæ melius constituta esset: quæ accuratius singulari, majoreque animadversione explicaret: quæque demum *ἐπιστημονικωτέρα* foret, et rei naturam propius attingeret: nam

supra quoque cum peritum, artificemque dicere voluit, ἐμ-
φρονα dixit: magis autem ἀληθινῇ, quæ verius et exquisitius
vim rerum contempletur et explicet: veritas enim contem-
plationis est: illam vero, quæ de vita et moribus agit, intel-
ligit. VICTOR.

4, 4. Διὰ τὸ μήτε—πολλῶν τε πλείων δεδόσθαι.] Utrumque mem-
brum a præp. διὰ pendet. Ergo post μήτε sequi oportet τε,
non δέ, ut edunt. WOLF. Et sic sane C.

4, 5. Confer Piccarti Isagog. cap. vii. BUHLE.

4, 5. Τοῖς σοφιστικοῖς λόγοις.] In marg. Ven. τοῖς πολιτικοῖς
λόγοις. BUHLE.

4, 6. Ὅσῳ δ' ἂν τις ἢ τὴν διαλεκτικὴν.] Dialectica et Rhetorica,
si proprie loquamur, non sunt scientiæ, sed facultates quæ-
dam multis scientiis et artibus communes. Quod si quis
velit eas tractare non communiter tanquam facultates, sed
exquisite tanquam scientias, rem absurdam faciet. Cum
enim eas alienis ornamentis polire voluerit, penitus earum
naturam destruet, et per imprudentiam transibit in alias scien-
tias: ut e. g. cum Rhetorica laudet et vituperet, debet Orator
de virtutibus et vitiis communiter verba facere: sed si volue-
rit exquisite cujusque virtutis naturam indagare, jam non erit
Orator, sed Philosophus, itaque nomen suum amittet. Nam
quæ res aliquas certas subjectas habent, sunt scientiæ, non
autem tantum facultates. Dialectica vero et Rhetorica nul-
lam subjectam habent materiam, præter rationes et argu-
menta, quæ debent accurate diligenterque investigare. Si
qua vero tractant alia præter argumenta, debent ea non ex-
quisite, sed ex communi opinione tractare. MAJORAG.

4, 6. Πειρᾶται κατασκευάζειν.] Isingr. πειράσεται κατασκευά-
ζειν. BUHLE.

4, 6. Τῷ μεταβαίνειν ἐπισκευάζων.] Offendit me verbum ἐπι-
σκευάζων, quo tota periodi structura redditur impedita et dif-
ficilis. Non expressit illud Georg. Trapezuntius. Vetus in-
terpres Latinus habet: *insuper instituens*. Arbitratur itaque
Morelius, legisse eum ἐπικατασκευάζων. Verum hac mutati-
one parum lucramur. Equidem verbo uncinos adhibui.
BUHLE.

4, 6. Τῷ μεταβαίνειν ἐπισκευάζων εἰς ἐπιστήμας.] In nonnullis
Victorii libris ἐπικατασκευάζων legitur. Aristoteles loquitur
de hominibus, qui et Rhetoricam et Dialecticam καθάπερ ἐπι-
στήμας exstruant. Jam hanc sententiam uberius explicaturus
est. Quam, si, deleta voce ἐπισκευάζων, pergit, *istos homines*
migrare in alias disciplinas, (ἀφανίζουσι τὴν φύσιν τῷ μεταβαίν.
εἰς ἐπιστήμας ὑποκειμένων πραγμάτων) non tam accurate ex-
pressit, quam si addit, ejusmodi rhetor ἀφανίζει τὴν φύσιν αὐ-
τῶν, ἐπισκευάζων (αὐτὰς) εἰς ἐπιστήμας ὑποκ. πρ. Præterea cum
Aristoteles adjiciat hæc, ἀλλὰ μὴ μόνον λόγων, apte non dix-

isset, eos, qui justo modo tractent Rhetoricam et Dialecticam, μεταβαίνειν εἰς ἐπιστήμας τῶν λόγων. Quænam disciplinæ hoc nomine vocantur, Rhetorica et Dialectica nondum constituta? Contra justa est oppositio τῶν πραγμάτων et τῶν λόγων, si rhetores, quos Aristoteles reprehendit, dicuntur in Logicis et Rhetoricis juris prudentiam et utilitatis doctrinam subtiliter tractare, non disciplinam orationis et rationis. Ἐπισκευάζων εἰς ἐπιστήμας ex consuetudine sermonis Gr. significat, ὥστε εἶναι ἐπιστήμας. Denique αὐτὰς, quod subauditur, ex verbis τὴν φύσιν αὐτῶν facillime elicitur. Illa, quæ reprehenditur, Rhetorices tractatio fit quidem τῷ μεταβαίνειν, quod cum antecedenti enuntiato jungo: ἀφανίσας τῷ μεταβαίνειν: si quis materiem ex aliis disciplinis corrasam huc transfert. Sed si quid hoc loco inculcatum sit, verba τῷ μεταβαίνειν putem ab aliena manu profecta, et, ut caussa rei significaretur, adscripta esse. Scholii speciem multo magis præ se ferunt, quam aliud quidquam. Nec Schol. Gr. hæc expressit, cum tamen cetera omnia reddiderit, sed ἐπισκευάζων, æque ac nos, conjungit cum verbis εἰς ἐπιστήμας. Si auctoritate opus est huic interpretationi, non deest Mureti, vertentis: *Imprudens naturam ipsarum extinguit et delet, transferendo, ita eas concinnans, ac si non dicendi modo, sed certarum rerum sibi propositarum scientiam et intelligentiam tradant.* VATER.

4, 6. ἐπισκευάζων.] *Concinnans illam, et quasi fucans:* ut Sophist. Elench. init. καὶ γὰρ τὴν ἔξιν οἱ μὲν ἔχουσιν εὖ, οἱ δὲ φαίνονται φυλετικῶς φυσῆσαντες, καὶ ἐπισκευάσαντες ἑαυτούς. καὶ καλοὶ οἱ μὲν διὰ κάλλος, οἱ δὲ φαίνονται κομμώσαντες ἑαυτούς. Sive *muniens et extruens.* Isocrates Paneg. p. 73. B. οὐκ ἀποροῦντες ὅπως ἐπισκευάζωσιν. Demosth. Olynth. iii. p. 36, 17. καὶ τὰς ὁδοὺς ἃς ἐπισκευάζομεν. VICTOR.

4, 7. Ὅμως—ἔπωμεν καὶ νῦν.] Nolo, inquit, eos imitari, qui rationes exquisitas a rhetore quærun, et qui omnem civilem scientiam rhetoris vi et artificio contineri putant, neque eos, qui nihil a civili sententia rhetoricam sumere censent, sed modum quendam in hac re adhibere constitui, ut ea pertractem quæ ad dicendi rationem aliquam utilitatem asserre possunt, et tamen accuratam earum rerum tractationem scientiæ civili reservem. Ex his Aristotelis verbis intelligitur, quod quamvis orator de rebus civilibus verba faciat, non tamen id facit quatenus civilis scientiæ propriæ sunt, sed quatenus a communibus principiis pendent, et ab omnibus intelligi quodammodo possunt. MAJORAG.

4, 7. Καὶ περὶ νομοθεσίας.] Abest περὶ ab Ald. Ven. Bas. Cam. Rice. Spir. Majorag. Victor. BUHLE.

4, 8. περὶ πόρων.] Hac voce generatim via ac ratio parandæ pecuniæ et reddituum denotatur, quo de argumento exstat libellus Xenophontis. SCHRADER.

4, 8. προσόδους.] Respexit fortasse Aristoteles Xenophont. Mem. III. 6, 5.

4, 8. οὐ γὰρ μόνον.] Cicero Paradox. VI. *Ex meo tenui vectigali, detractis sumtibus cupiditatis, aliquid etiam redundabit.* Et mox, *Non esse cupidum, pecunia est: non esse emacem, vectigal est.* SCHRADER.

4, 8. ἱστορικόν.] Animadvertendum ἱστορικὸν hic non valere rerum gestarum explicatorem, sed eum, qui aliqua didicerit, eximiamque eorum cognitionem habeat. Quo sensu videtur Cicero cepisse pro Murena, cum inquit, *Homines literati et historici.* VICTOR.

4, 9. Ὅπως τε ὑπάρχει.] Ven. Cam. Majorag. πόση τε ὑπάρχει. BUHLE.

4, 9. Καὶ πόσῃ ἐνδέχεται.] Ed. Cam. καὶ πόσῃ ἐνδ. VATER.

4, 9. Πολέμους τίνας καὶ πῶς.] Edd. Ald. Bas. Victor. Cam. πολ. πῶς καὶ τίνας. Illud ex ed. Sylb. est. VATER.

4, 9. ἐπίδοξον.] Ἐπίδοξος et res et homo appellatur, de quo aliqua opinio excitata sit, et aliqua existimatio in animis omnium orta. Isocrates in Archidamo p. 117. D.: αἰσχυνοίμην γὰρ ἂν εἰ γεγόνως ἂν Ἑρακλέους, τοῦ δὲ πατρὸς βασιλεύοντος, αὐτὸς δὲ ἐπίδοξος ὦν τυχεῖν τῆς τιμῆς ταύτης. VICTOR. Vide notas ad Ammonium in v. T. Magistrum p. 342. Pierson. Præf. ad Mœrin p. xxxix.

4, 9. Πρὸς οὓς ἐπίδοξον πολεμεῖν.] Vetus interpres Latinus vertit: *adversus quos bellum dubii eventus sit.* Videtur legisse πρὸς οὓς ἀμφίδοξον πολεμεῖν. BUHLE.

4, 9. Πρὸς μὲν τοὺς κρείττους.] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. πρὸς μὲν τοὺς κρείττοντας, incontracte. BUHLE.

4, 9. Ἐφ' αὐτοῖς.] Ald. Ven. Bas. Frob. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ἐπ' αὐτοῖς. Isingr. ἐπ' αὐτῇ, numero singulari, quod equidem malim. BUHLE.

4, 9. Ἔστι γὰρ καὶ ταύτῃ πλεονεκτεῖν.] Vetus interpres Latinus, notante Morelio, legit: ἔστι γὰρ καὶ ταύταις πλεονεκτεῖν. Vulgatum ante oculos habuit Georg. Trapezuntius, qui vertit: *nam hac quoque parte meliores quidam aut imbecilliores esse possunt.* BUHLE.

4, 2. Πῶς ἀποβαίνουσιν.] Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. πῶς ἀναβαίνουσιν. BUHLE.

4, 10. Τηρῶσι μᾶλλον.] Isingr. τηρεῖν μᾶλλον. In marg. ed. Venetæ: τηρῶνται μᾶλλον. Ald. et Bas. 1. 2. Frob. τηρῶν μᾶλλον, vitiose. BUHLE.

4, 11. Ποία ἢ αὐτοῦ τε.] Ed. Isingr. πόση ἢ αὐτόθι τε. Ald. Ven. Bas. Frob. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ποία ἢ αὐτόθι τε. BUHLE.

4, 11. Πρὸς τε τοὺς κρείττους.] Ed. Cam. minus recte τε omittit. VATER.

4, 11. δαπάνῃ.] Quamvis *sumptus* significare soleat, hic,

quod conficitur, e quoque homines vitam producunt, valet : quod denique in aliqua re nutrienda absumitur, i. e. alimentum. In IV autem libro de Ortu animalium, ubi de natura lactis agit, ita quoque habet vetustus liber, c. 8. Οὐ γὰρ ἔτι εἰς πλάσιν τοῦ ἐμβρύου γίγνεται ἡ δαπάνη, cum in excusis τροφή legatur. VICTOR.

4, 11. Ἵνα πρὸς τούτους.] Isingr. Ἵνα πρὸς ταῦτα. Melius. BUHLE.

4, 11. συμβολαί.] Usitatio est hoc sensu forma neutralis. Aristot. Rep. III. 6. p. 74. εἰσὶ γοῦν αὐτοῖς συνθῆκαι περὶ τῶν ἐξαγωγίμων· σύμβολα περὶ τοῦ μὴ ἀδικεῖν, καὶ γραφαὶ περὶ συμμαχίας.

4, 11. Καὶ συνθῆκαι καὶ συμβολαί.] Teste Morelio Codd. quidam habent συμβουλαί· at vulgatum tuentur omnes et interpretes et edd. Mutato verborum ordine edd. Morel. Sylb. Casaub. Duval. Londin. legunt : καὶ συμβολαὶ καὶ συνθῆκαι. BUHLE.

4, 11. Πρὸς δύο γὰρ διαφυλάττειν.] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. πρὸς δύο γὰρ φυλάττειν. BUHLE.

4, 12. Ταῦτα ἀναγκαῖον δύν.] Edd. Ald. Bas. Cam. ταῦτα ἀναγκαῖα δύν. VATER.

4, 12. πολιτειῶν κ. τ. λ.] Hæc cuncta accuratius suis locis ab ipso disputata sunt. Tradit autem Cicero de Fin. V. 4. hunc locum Theophrastum diligentissime persecutum fuisse. Hoc amplius Theophrastus, quæ essent in rep. inclinationes rerum et momenta temporum, quibus esset moderandum. VICTOR.

4, 12. ἀνιεμένη.] Remitti tunc dicit statum multitudinis, cum quædam instituantur aliena ab illa forma reip. et quæ potius convenient dominationi paucorum : contra autem intendi (ἐπιτείνεσθαι) cum major auctoritas populo datur, et novæ quædam rationes inducuntur, accommodatæ multitudini. VICTOR.

4, 12. Οὕτω διατίθεται τὴν ῥῖνα.] Τὴν ῥῖνα Schol. Gr. non videtur in cod. suo habuisse. Idem in edd. vett. deest.

In simili desunto a deformitate nasi tantum notatur utramque deformitatem mutari et desinere. Non in eo vis exempli est, quid sit id, in quod utraque mutetur et abeat. VATER.

4, 12. γρυπότης καὶ ἡ σιμότης.] Hac eadem similitudine usus est Polit. V. 9. cum de eadem re verba faceret : ibi enim hæc longe diligentius et accuratius tractat. Nasus, inquit, quatenus ad formam suam, duo præcipue vitia potest habere ; vel enim nimium depressus est, et quandam quasi planitiem præ se ferens, et tunc dicitur *simus*, qualem habuisse Socratem memorant : vel nimium est elatus, et quasi dorsum habet in medio, quod emineat, et tunc *grypus* vocatur.

Utrumque igitur vitium duobus modis corrumpi potest, vel si remittatur, et ad mediam rectamque formam veniat; tunc enim remotis illis vitiis, rectus erit nasus: vel si nimium intendatur: posset enim simus nasus ita deprimi, ut penitus aboleretur, et ne formam quidem nasi haberet, et tunc neque simus dici posset. Ita etiam dorsum illud, quod est in naso grypo, posset adeo crescere, ut omnem nasi formam auferret, quare neque grypus esset. Duobus igitur modis pravitates illæ nasi corrumpuntur, atque intereunt, vel cum nasus rectam formam recipit, vel cum penitus formam suam amittit. Eadem etiam ratione Democratia et Oligarchia, quæ sunt quasi duo vitia, labesque Reip. duobus modis intereunt, vel cum ad bonam Reip. formam reducuntur, et populus publicam tantum utilitatem quærit, et qui probi viri sunt, ac sapientes, Remp. administrant, vel cum intenduntur, et usque eo procedunt, ut populus ex libidine sua cuncta gerat, et potentiores non amplius publicam, sed privatam tantum utilitatem sequantur. MAJORAG.

4, 12. Οὕτω διατίθεται τὴν ῥῖνα] Non habent τὴν ῥῖνα Ald. Bas. Ricc. Spir. BUHLE.

4, 13. ἐν γὰρ τοῖς νόμοις.] Legum fusius elogium vide apud Demosthenem in Or. pr. c. Aristogitonein p. 492. (774. Reisk.) SCHRADER.

4, 13. Τίς πολιτεία συμφέρει] Vetus interpres Latinus legit τίς πολιτεία συμφέρει, casu dativo, quod melius videbatur Morelio, nescio qua de causa. BUHLE.

4, 13. γῆς περίοδοι.] Erant commentarii in quibus et posituræ urbium locorumque descriptæ forent: et incolarum etiam leges moresque explicati. Eos autem consicere solent accurati et diligentes homines, qui longinquas terras peragant: aut hoc studio delectati, advenas, quæ videre ipsi non potuerint, percunctati sint, ut docet Aristot. Meteor. I. 13. p. 27. Δῆλον δὲ τοῦτο τοῖς θεωμένοις τὰς τῆς γῆς περιόδους· ταύτας γὰρ ἐκ τοῦ πυνθάνεσθαι παρ' ἐκάστων, οὕτως ἀνέγραψαν· ὅσων μὴ συμβέβηκεν αὐτόπτας γενέσθαι τοὺς λέγοντας. Eudoxus, rerum cælestium valde peritus, plures libros ita inscripsit, ut ex Athenæo colligitur, qui lib. VII. p. 288. C. inquit, Εὐδόξος δ' ἐν ἑκτῷ γῆς περιόδου. Schol. Apoll. Rhod. I. 922. ὡς ἱστορεῖ Εὐδόξος ἐν δ. γῆς περιόδου. unde etiam Pytheam quendam hoc titulo libros scripsisse intelligitur. Eadem autem scripta περιηγήσεις et περίπλους vocabant: Athenæus: καὶ ὥσπερ οἱ τὰς περιηγήσεις καὶ τοὺς περίπλους ποιησάμενοι μετ' ἀκριβείας, ἐθέλει πάντα ἐκτίθεσθαι. VICTOR. Addit Schrader Meteor. II. 5. Polit. II. 2, 6. Κτησίας ἐν ᾱ περιόδων Schol. Apoll. Rhod. II. 1015. Vide Valckenær. ad Herodot. V. 49.

4, 13. Τὰς—ἱστορίας.] Putat Morelius, veterem interpretem Latinum legisse αἱ—ἱστορίαι. Verum etiamsi interpres in

versione casum nominativum adhibuerit, vix satis tuto inde colligas, eum eundem in Græco legisse. BUHLE.

4, 13. τὰς—ἱστορίας.] Edd. Ald. Bas. Cam. αἱ—ἱστορίαι. Item, ut videtur, plerique libri scripti Victorii, qui demum ex cod. antiquissimo casum quartum bene restituit.

4, 13. τὰ μέγιστα τοσαῦτά ἐστιν.] Interpretes τὰ μέγιστα cum antecedentibus jungunt; Victorius contra cum verbis τοσαῦτά ἐστιν, nec sine causa. Aristoteles enim §. 7. promisit, ex infinito numero eorum, quæ in deliberationem cadunt, quinque potissimum, quæ maximi momenti essent, explicare. Jam se dicit absolvisse, verbis pæne iisdem utens: τὰ μέγιστα τούτων τοσαῦτά ἐστιν. De his dictum est. Ἐχειν absolute significat, ἔχειν προτάσεις, εὐπορεῖν, ut c. 9. extr. et alias. Neutiquam dicere posset Aristoteles, oratorem non nisi res, quæ maximi momenti sunt, aut earum tantum summa capita intelligere debere. VATER.

4, 13. τὰ μέγιστα.] Fatetur se non omnia tradidisse, de quibus homines consultare solent; id enim infinitum fuisset; sed quæ magni ponderis in illis sunt tantum tetigisse: *stratum* enim nunc intelligit *materiamque* dicens περὶ ὧν. VICTOR.

4, 13. ἐξ ὧν vocat locos, ex quibus eliciuntur argumenta. Εἶδη autem appellare hæc ipsum planum est, i. e. proprias alicujus generis propositiones. VICTOR.

CAP. V.

5, 1. Καὶ τοῦτό ἐστιν, ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν] Isingr. καὶ τοῦτ' ἐστὶν, ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν. BUHLE.

5, 2. Ὅστι παραδείγματος χάριν λάβωμεν.] Iterum hoc loquendi genus legitur c. 9, 2., ejusque hæc videtur esse vis: *Rei illustrandæ caussa de felicitate disputemus*. Παράδειγμα est exemplar. Notione enim felicitatis exposita tanquam norma vult uti, qua judicentur, quæ de deliberatione dicenda sunt. VATER.

5, 2. Πᾶσαι εἰσι] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. πᾶσιν εἰσι. Nescio an melius. BUHLE.

5, 3. μεῖζον] f. μεῖζονα. TOUP.

5, 3. Quatuor affert felicitatis definitiones, quarum pleræque multitudini potius quam sapientibus probantur, oratori autem usui sunt, quod hujus sit cum multitudine e concessis agere principiis. SCHRADER.

5, 3. ἔστω δὴ εὐδαιμονία.] Quia non ad veritatem in his libris, sed ad opiniones hominum disserit, non eam, quam veram putat, nec unam tantum definitionem vitæ beatæ, sed et plures, et ab aliis excogitatas, vel multitudini potius probatas affert. Prima hæc honestorum hominum erat; et sane

ferri potest: multum enim virtuti tribuit: quorum igitur res prosperæ sunt, ac virtutem sequuntur, ii beati putantur. In primo et in decimo libro de Vita et Moribus ad Nicomachum accuratius ipse vim beatitudinis expressit. Plutarchus in lib. Πῶς δεῖ τ. γ. π. α. p. 24. F. εὐδαιμονίαν οἱ φιλόσοφοι λέγουσι τὴν παντελῆ τῶν ἀγαθῶν ἔξιν, ἣ καὶ τελειότητα βίου κατὰ φύσιν εὐροῦντος. Hunc autem locum a felicitate primum affert, eo namque omnia referunt, quæ in vita homines expetunt. Quia vero generatim rursus utilia, et bona ab ipsis expetuntur, ut de bono et utili in universum affert propositiones ac locos. VICTOR.

5, 3. ὁ βίος ὁ μετ' ἀ.] Similem fere Epicureæ Scholæ sententiam copiose illustrat Wyttenbach. ad Plutarch. p. 135. C.

5, 3. Ὁ βίος ὁ μετὰ ἀσφ.] Edd. Ald. Bas. Cam. ὁ βίος μετὰ ἀσφ. VATER.

5, 3. Ἡ εὐθηνία] Expiscatus est hanc lectionem, pro qua etiam εὐθενία, sive εὐθηνία, legi potest, ex vetere versione Latina Morelius. Receperunt eam edd. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. Lips. In aliis edd. legitur εὐσθένεια, quod præclare et erudite defendit Victorius Comment. p. 86. Verterunt vetus interpretes et Hermolaus Barbarus: *abundantia possessionum*. Cf. Suidas v. εὐθενία. Georgius Trapezuntius habet: *possessionum facultas*. BUHLE.

5, 3. εὐσθένεια.] Arbitror hic εὐσθένειαν valere, cum vigent bestię pecudesque, ac cetera, in quibus res familiaris fundata est; et reliqua denique omnis familia, cum ab omni noxa ac morbo procul sunt, cum eximiam corporis firmitatem habent. Aristot. Probl. I. 22. ἢ ὅτι ἕκαστον εὐσθενεῖ ἐν τῇ οἰκείᾳ χώρᾳ τῆς φύσεως. de Nat. An. διὰ τοῦτο καὶ ζητεῖ τόπον ἕκαστον οἰκείον· οἰκείον δὲ ἐν ᾧ περ εὐσθενεῖ. Demosthenes pro Ctesiph. p. 321. Ἀ γὰρ εὐσθενούντων τῶν πραγμάτων ἡρνεῖσθε διοινομένοι, ταῦτ' ἐν οἷς ἔπταισεν ἡ πόλις, ὠμολογήσατε. Idem autem valere videtur, quo crebro etiam ipse utitur, εὐθηνεῖσθαι. Ethic. Nic. I. 9. καὶ ἐνδέχεται τὸν μάλιστα εὐθηνοῦντα, μεγάλας συμφοραῖς περιπεσεῖν. VICTOR.

5, 3. σωμαίων.] Eodem sensu sumitur quo in noto epigrammate σώματα πολλὰ τρέφειν. VICTOR.

5, 3. Σχεδὸν γὰρ τούτων ἐν, ἢ πλείω] Vetus interpretes Latinus legit σχεδὸν γὰρ τούτων τι, ἢ ἐν, ἢ πλείω. Ed. Victor. et quæ hanc presso pede sequuntur, ut Schraderi, Caselii, σχεδὸν γὰρ τι τούτων ἐν, ἢ πλείω. BUHLE.

5, 4. Χρηστοφιλίαν, πλοῦτον.] Muretus πλοῦτον omisit. Idem paullo post edd. vett. sequitur, quæ σωφροσύνην, δικαιοσύνην mutato ordine habent. VATER.

5, 4. τά τ' ἐν αὐτῷ κ. τ. λ.] Eandem bonorum divisionem affert Ethic. Nic. I. 8. 3. alibique: unde Cicero Peripateticam appellat, et sæpius commemorat. Vide De Finibus

III. 13. Tuscul. V. 27. Topic. c. 23. Partit. Or. c. 22. Verba Ciceronis Tusc. V. 30. *Tria genera bonorum, maxima animi, secunda corporis, externa tertia, ut Peripatetici, nec multo veteres Academici secus.* SCHRADER.

5, 5. Εὐγένεια μὲν οὖν ἐστίν.] Abest ἐστίν ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. BUHLE.

5, 5. αὐτόχθονας.] Vide Quintil. III. 7. 26. ibique Spaldingium.

5, 5. Εὐγένεια μὲν οὖν.] Quæ supra nominibus tantum exposuerat, nunc, eorum naturam evolvens, repetit. Primam autem, ut illic quoque fecerat, nobilitatem aggreditur: quam publice, privatimque cogitari posse tradit: communiter enim κοινῇque intellexit, cum inquit *nationi ac civitati*; quod etiam ex adverbio, quod sequitur, *ἰδίᾳ* intelligitur, huic enim ipsi manifesto respondet. Illam igitur, in aliqua natione civitateque spectatam esse, inquit, si ipsi aut illic nati sint, aut multis seculis ibi vixerint: qui enim sedes numquam mutarant, sed in illis locis, quos incolebant, orti erant, αὐτόχθονες a Græcis dicebantur; quam laudem consensu omnium scriptorum Athenienses obtinuerant. Hoc unum autem verbum pluribus Cicero in Or. pro L. Flacco expressit, quum Atheniensium testimonium extolleret. c. 26. *Quæ vetustate ea est, ut ipsa ex sese suos cives genuisse dicatur.* Paucis autem id concessum fuit, ut retinere sedes, in quibus procreati sunt, potuerint. Demosthenes de Fals. Leg. p. 424. testatur id Atheniensibus solis et Arcadibus datum esse: *μόνοι γὰρ ἀπάντων ὑμεῖς αὐτόχθονές ἐστε, κάκεινοι.* VICTOR.

5, 5. Ἐπὶ τοῖς ζηλουμένοις quomodo exprimi eleganter possit, ostendit Cicero Tusc. III. 24. *Nec siletur illud potentissimi regis anapæstum, qui laudat senem, et fortunatum esse dicit, quod inglorius sit.* Euripid. Iph. Aul. v. 16. sic loquitur Agamemnon: *ζηλῶ σε γέρον, ζηλῶ δ' ἀνδρῶν, ὃς ἀκίνδυνον βίον ἐξέπερας' ἀγνώς ἀκλεῆς &c.* Cum idem significare vellet Aristoteles paullo post, inquit, *ἢ ἄλλῳ τῷ τῶν τιμωμένων.* In aliqua arte, quam admirantur omnique honore dignam homines putant: in aliquo præclaro studio, cujus omnes cupidi sunt: quodque arbitrantur beatos efficere cunctos, qui id habeant: nam *ζηλῶ σε γέρον*, hanc vim habet, ut Agamemnon conditionem senis illius sua meliorem dicat: ac, si fieri possit, ostendat, se libenter cum eo vivendi sortem commutaturum: illum enim, beatum; se vero, miserum judicabat VICTOR.

5, 5. Ἰδίᾳ δὲ εὐγένειᾳ ἦ] Cod. Accoramb. Scholiastes Græcus, et vetus interpretes Latinus, legerunt, *ἰδίᾳ δὲ εὐγένειᾳ.* Vertit enim posterior: *singularis.* Idem tuentur Ald. et Ricc. Pro disjunctivo ἢ edd. Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. articulum habent ἢ. BUHLE.

5, 6. εὐτεκνία.] Ista felicitatis pars fructuosa erat Persis:

horum enim reges iis qui liberorum numero familiam et reimp. auxerant, quotannis dabant præmia. Herodot. I. 136. Strabo XV. p. 1041. Nicolaus Damasc. apud Stobæum Serm. 42. Τῷ κοινῷ, *commune* recte vertit Muretus, Latini enim, Græcos imitantes, gentem, nationem, reimp. civitatem appellant *commune*. Cic. in Verr. II. 46. *Statuæ a communi Siciliæ, quemadmodum inscriptum videmus, datæ*. Item, I. 38. *Quomodo iste commune Miliadum vexarit*. SCHRADER.

5, 6. Ἔστι δὲ τῷ κοινῷ μὲν εὐτεκνία] Vetus interpretes Latinus, ἔστι δὲ ἡ κοινὴ μὲν εὐτεκνία* uti mox idem una cum Ald. et Ven. pro ἰδίᾳ δὲ εὐτεκνία, legit ἰδίᾳ δὲ εὐτεκνία. BUHLE.

5, 6. τῷ κοινῷ.] Κοινῷ genti ac populo valet: vocabant enim κοινόν Θεσσαλῶν, κοινόν Ἀχαιῶν, et ita quoque aliarum nationum, ut Cicero quoque *commune Siciliæ* appellavit. VICTOR.

5, 6. Θηλειῶν δὲ] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Majorag. Cod. Accoramb. θήλων δὲ, in neutro. BUHLE.

5, 6. μέγθος.] Lacedæmonii Archidamum regem suum pecunia mulctaverunt, quod pusillam uxorem ducere non esset veritus, caussa exposita, quod is non reges, sed regunculos ipsis statuisset generare. Plutarch. de Educ. Lib. §. 1. SCHRADER.

5, 6. Καὶ φιλεργία] Cam. Isingr. Ricc. φιλοεργία. Orta est hæc lectio ex contracto φιλοργία. De amore erga parentes hic non cogitandum esse, docent sequentia ἀνευ ἀνελευθερίας. BUHLE.

5, 6. Καὶ φιλεργία] Edd. Ald. Bas. Cam. φιλοεργία. VATER.

5, 6. ὥσπερ Λακεδαιμονίοις.] Idem tradit Polit. II. 7. ubi Lacænarum mulierum mollitiem, intemperantiam, avaritiam, et in maritos imperium memorat, ac caussam hujus corruptelæ ait esse maritorum extra patriam expeditiones, et quod Lycurgus hanc reip. partem, mulierum pertinacia victus, recte formare omiserit. SCHRADER.

5, 7. Πλούτου δὲ μέρη νομίσματα, πλῆθος γῆς, χωρίων κτήσεις] Sic legunt Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Victor. Majorag. Codex antiquissimus Victorii habet: νομίσματος πλῆθος, γῆς, χωρίων κτήσεις πλῆθει καὶ μεγέθει καὶ κάλλει διαφερόντων. Morel. Sylb. Casaub. Duwall. Schrader. Londin. Lips. νομίσματος πλῆθος, γῆς, χωρίων κτήσεις, omissis postremis verbis e Cod. Victorii enotatis, quæ statim repetuntur. Equidem pristinam lectionem revocavi, fide etiam veteris interpretis Latini et Georgii Trapezuntii suffultam. In vulgata lectione νομίσματος πλῆθος non bene jungitur, et durior sit oratio, si γῆς sit nude positum et genitivus a κτήσεις pendeat. Verba in Cod. Victor. addita glossam redolent. BUHLE.

5, 7. Νομίσματα, πλῆθος γῆς, χωρίων κτήσεις* ἔτι δὲ ἐπίπλων κτήσεις.] In Cod. Victorii, præterquam quod νομίσματος πλῆθος et ante ἔτι δὲ verba mox repetita, πλῆθει καὶ μεγέθει καὶ κάλλει

διαφερόντων habet: utrobique κτῆσις in numero singulari legitur. In omnibus his sequitur eum Intpr. priscus teste Victorio et Morellio. VATER.

5, 7. Καὶ χρήσιμα] Ald. Bas. Ricc. Spir. addunt: χρὴ εἶναι δηλονότι. Recte hoc glossema ceteri editores omiserunt. In ed. Spir. jam uncini adhibiti sunt. BUHLE.

5, 7. Εἶναι τὴν χρῆσιν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. addunt αὐτῶν. BUHLE.

5, 7. Καὶ ἡ χρῆσις] Ald. Bas. Frob. Spir. καὶ ἡ κτῆσις. Idem tuentur Cod. quidam Victorii, Georgius Trapezuntius et Herm. Barbarus. Sunt tamen alii Victorii libri MSti, qui vulgatum habent. Nihil mutavi, cum dubius hærerem, quid præferendum sit. BUHLE.

5, 8. Τὸ ὑπὸ πάντων σπουδαῖον ὑπολαμβάνεσθαι] Sic recte Isingr. Ricc. Victor. Schrader. et Lips. In aliis minus bene: τὸ ὑπὸ πάντων σπουδαίων ὑπολαμβάνεσθαι. Georg. Trapez. vertit: cum virtuosus a cunctis existimatur. BUHLE.

5, 9. τιμὴ—δόξης.] Honor signum est cum, cui habetur, beneficium haberi. Concise ab auctore dictum a nonnullis pari brevitate, et ob id obscurius est interpretatum. Quis enim intelligat illud Riccoboni, Honor est signum beneficæ opinionis. Δόξα vox ambigua, hic significat opinionem quam quis de eo, cui honorem habet, animo concepit, quo sensu eadem vox infr. II. 2. 3. capitur de illo qui alterum vilipendit, ubi ἐνέργεια δόξης, actus opinionis, idem est atque hoc loco σημεῖον δόξης, signum opinionis, actus enim sive operatio, opinionis signum est. SCHRADER.

5, 9. Εὐεργετικῆς δόξης] Isingr. εὐεργετικῆς ἕξεως. Cod. quidam Victorii pro δόξης habet εὐδοξίας. BUHLE.

5, 9. Οἱ εὐεργετηκότες] Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. οἱ εὐεργετηκότες, cum augmento. Male. Scribi saltem oportuisset οἱ εὐεργετηκότες. Præfixa diphthongus εὐ statim docet, cur in hoc verbo augmentum abesse possit. Miror, Græce doctissimum ceteroquin Sylburgium in hac correctione Morelium secutum esse. Editores Lipsienses nostrum dederunt. BUHLE.

5, 9. Ἀλλ' οἱ τρόποι καὶ οἱ καιροὶ] Isingr. ἀλλ' οἱ τόποι καὶ οἱ καιροὶ, Ort und Zeit. Victor. ad h. l. Comment. p. 94: "Non sine causa autem suspicaretur aliquis hic pro τρόποι legi debere τόποι. Significavit Aristoteles locum ac tempus dicendo ἢ ἐνταῦθα, ἢ ποτέ· infra quoque, ubi tradit locos majoris alicujus rei ostendendæ, conjungit locum ac tempus; ait enim: καὶ οἱ τόποι, καὶ οἱ χρόνοι, καὶ αἱ δυνάμεις· nihil tamen varietatis inveni in libris calamo scriptis; vetus quoque tralatio exprimit pervulgatam lectionem." Georg. Trapezuntius vertit: sed modus profuit atque occasio. Sit judicium penes lectorem. BUHLE.

5, 9. Οἱ τρόποι καὶ οἱ καιροὶ αἴτιοι.] Hic abs Te prætermissa est optima scriptura Isingr. *τόποι*. Quæ cujuscunque ingenio debetur, longe præferenda est receptæ. Beneficia, (sic disputat philosophus,) ex quibus honor comparatur, referuntur maxime ad ea bona, quorum difficilior possessio est, i. e. *majora, vel per se, vel aliquo loco, vel aliquo tempore, ἢ ὅλως, ἢ ἐνταῦθα, ἢ ποτέ*. Ad primum horum pertinet id, quod statim additur, multos sæpe homines honorem consequi ex tenuibus beneficiis, sed beneficiorum ipsorum tenuitatem—quid expectas illatum iri?—alteris duobus momentis extolli, seu, id quod desit ad rem, compensari *locis et temporibus*, i. e. *circumstantiis*, ut vulgo loquimur. Pro *locis* *lègis mores*. His non dubito, quin, si rem spectes, sua vis sit ad illud quod quæritur; sed primum spectanda est ratiocinatio, quæ *locos* poscit. WOLF.

5, 9. *θυσίαι—τροφαὶ δημοσίαι*.] Divinos etiam honores iis, a quibus præclara beneficia acceperant, veteres concedere solebant, atque iis victimas mactabant. Verba Plutarchi sunt in T. Flaminio exponentis quot quantique honores illi a Græcia habiti sint p. 378. B. καὶ θύσαντες αὐτῶν, σπονδῶν γενομένων, ἄδουσι παιᾶνα κ. τ. λ. Thucydides quoque V. 11. narrans Amphipolitas maximis honoribus mortuum Brasidam Lacedæmonium affecisse, tradit eos etiam ipsi instituisse *ἐτησίους θυσίας*. Vide Ethic. Nicom. V. 7. Carminibus etiam morem fuisse celebrari claros viros, notum est: nec non laudationibus soluta oratione confectis, ut Evagoras est Isocratis, ut Agesilaus Xenophontis. Præne cuncta hæc collegit Cicero, aut meliorem illorum partem, in oratione pro Milone, ubi de honoribus, qui haberentur in Græcia tyrannicidis, disputavit. Γέρα, honores certos appellari notum est, quibus item, ut fanis, vivi mortuique antiquitus afficiebantur. Ipse eodem verbo usus est Ethic. Nic. V. 6. *μισθὸς τις ἄρα δοτέος τοῦτο δὲ τιμὴ καὶ γέρας*. Τέμενη agros prisca illi vocabant, regibus suis dicatos, et fortissimis viris, a quibus amplissima beneficia acceperant. Aristophanes Plut. 659. ita videtur sacellum vocasse, cum inquit, *ἔπειτα πρὸς τὸ τέμενος ἤμεν τοῦ θεοῦ*. Quæ sequuntur viæ rationesque optimos ac clarissimos homines decorandi, notæ usitataeque sunt; ut, superiore honestioreque loco cuipiam in sedendo cedere, quod *προεδρία* dicitur, sepulchra, imagines, cibaria e publico. Athenienses autem maxime consuesse cotidianum victum præbere in Prytaneo iis, qui remp. eorum fortiter armis defendissent, planum est: quos ipsos *παρασίτους* appellabant: neque enim hoc tantum nomine impuros quosdam homines vocabant, qui ventri dediti, alienas mensas colunt, sed hos etiam, quos ob præclara in ipsos merita publice alebant. VICTOR. Conf. Homer. Il. M. 310. et seqq.

5, 9. Τὰ βαρβαρικά] Isingr. *ἐτι τὰ βαρβαρικά*. Melius. BUHLE.

5, 9. προσκυνήσεις.] Vide loca quæ collegit Stanleius ad Æschyli Pers. 152. 590. Agam. 928.

5, 9. ἐκστάσεις.] Hoc exemplum attulit Victorius. Plutarch. Artox. p. 1016. C. ἐπαιρόμενος δὲ (Cyrus) τῇ νίκῃ, καὶ μεσὸς ὧν ὁρμῆς καὶ θράσους, διεξήλαυνε βοῶν, “ἐξίστασθε πενιχροί.” τοῦτο δὲ Περσιστὶ πολλάκις αὐτῷ βοῶντος, οἱ μὲν ἐξίσταντο προσκυνοῦντες. Alia dabit Dorvillius ad Chariton. p. 448=473.

5, 9. Ἀμφοτέροις γὰρ ἔχει] In ἀμφοτέροις supplendum est ex antecedentibus κτήματι et τιμῇ· in ἔχει vero δῶρον. Pro ἀμφοτέροις Isingr. habet ἀμφοτέρον, quæ lectio ex emendatione profecta esse videtur. Quod si tamen ἀμφοτέρον malis, pro τιμὴν ἔχει in sequentibus reponendum est τιμὴ ἔχει. BUHLE.

5, 9. Ἀμφοτέροις γὰρ ἔχει, ὧν δέονται.] Ἀμφοτέροις est masculinum. In dono inest utrisque, et pecuniæ et honoris cupidis, id, cujus indigent. Aliis ἀμφοτέροις neutrum videbatur, quasi dictum esset, ἀμφοτέρα ἔχει, ὧν δέονται. Sed magis appositum est ad sententiam, si dicitur, insunt, quorum utrique indigent. VATER.

5, 10. Plato Rep. III. p. 406. A. indicante Victorio: Ἡρόδικος γὰρ παιδοτρίβης ὧν, καὶ νοσώδης γενόμενος, μίξας γυμναστικὴν ἱατρικῇ, ἀπέκναισε μὲν πρῶτον μὲν καὶ μάλιστα ἑαυτὸν, ἔπειτ’ ἄλλους ὕστερον πολλούς. Πῇ δὲ; ἔφη. Μακρὸν, ἣν δ’ ἐγὼ, τὸν θάνατον αὐτῷ ποιήσας. Παρακολουθῶν γὰρ τῷ νοσήματι θανασίμας ὄντι, οὔτε ἰάσασθαι, οἶμαι, οἷος τ’ ἦν ἑαυτὸν, ἐν ἀσχολίᾳ τε πάντων ἱατρευόμενος, διὰ βίου ἔζη ἀποκναιόμενος, εἴ τι τῆς εἰωθυίας διαίτης ἐκβαίῃ. Δυσθανατῶν δὲ ὑπὸ σοφίας, εἰς γῆρας ἀφίκετο. Platonis locum transcripsit Plutarch. de S. N. V. p. 554. C. De ejusdem Herodici deambulatione Plato Phædro init. p. 227. D. ἐγὼ γ’ οὖν οὕτως ἐπιτεθύμηκα ἀκοῦσαι, ὥστε, ἂν βαδίζων ποιῇ τὸν περίπατον Μεγάραδε, καὶ, κατὰ Ἡρόδικον, προσβάς τῷ τείχει πάλιν ἀπίης, οὐ μὴ σου ἀπολείφθω. ubi Scholiastes p. 54. Ἡρόδικος Σηλυμβριανὸς ἱατρὸς ἦν, καὶ τὰ γυμνάσια ἔξω τείχους ἐποιεῖτο, ἀρχόμενος ἀπὸ τινος διαστήματος οὐ μακροῦ, ἀλλὰ συμμέτρου, ἄχρι τοῦ τείχους, καὶ ἀναστρέφων. Vide et Eustath. ad Il. I. p. 763, 16.

5, 10. Οὓς οὐδεὶς] Ald. Bas. Ricc. Spir. ὧν. Nescio an melius. BUHLE.

5, 10. Εὐδαιμονήσεις] Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. εὐδαιμονίσσεις. BUHLE.

5, 10. οὓς οὐδεὶς ἂν εὐδαιμ.] Auctor dialogi de Oratoribus antiquis, Quintiliano et Tacito falso adscriptus, XXIII. 4. Ne in corpore quidem valetudinem medici probant, quæ animi anxietate contingat. Parum est ægrum non esse; fortem et lætum et alacrem volo. Prope abest ab infirmitate, in quo sola sanitas laudatur. SCHRADER.

5, 11. Οἱ πένταθλοι κάλλιστοι] Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. οἱ πένταθλοι κάλλιστα. Minus bene. BUHLE.

5, 11. Γέροντος δὲ.] Intelligi debet κάλλος ἐστὶν, ἔχειν σῶμα et quæ sequuntur; ἀπὸ κοινοῦ enim illa repetenda sunt. VICTOR.

5, 13. Κατὰ τὸ μῆκος καὶ βάθος καὶ πλάτος] Ald. Ven. Bas. Cam. Rice. Spir. Majorag. κατὰ μῆκος, ἢ βάθος, ἢ πλάτος. BUHLE.

5, 13. Μεγέθους δὲ ἀρετῇ—τοσούτῳ μείζονι, ὥστε μὴ βραδυτέρας ποιεῖν τὰς κινήσεις διὰ τὴν ὑπερβολήν.] Non intelligo, quare additum sit μείζονι, vel potius, quo constructionis modo aut usu addi potuerit. *Tanto magis* vertunt Intpp. Debuerant, *tanto majori*. Hoc si nihili est, num aliquid Græce est τοσούτῳ μείζονι? Nisi forte Isingrinii μείζονα, ad tria nomina relatum, præferas, delebo hoc vocabulum, et planus erit sensus: *Staturæ præstantia est, superare plerosque proceritate et crassitudine et latitudine in tantum quantum hæc exsuperantia non officiat celeritati motuum.* WOLF.

5, 13. Τοσούτῳ μείζονι] Isingr. τοσούτῳ μείζονα. BUHLE.

5, 13. τοσούτῳ μείζονι μείζων, ὥστε μῆ.] Quanto majori, eo major, *virtus*, modo ne sit impedimento etc. Sic infr. 7, 6. τὰ ὑπερέχοντα τοῦ αὐτοῦ, μείζονι μείζω. Ita leg. Et cum *duo eandem rem superant*, id quod *magis superat*, *maius* est. Iste est sensus loci. Τὸ μείζων a μείζονι fuit absorptum. TOUR.

5, 13. ὥστε μὴ βραδυτέρας ποιεῖν δ. τ. ὑ.] Hoc etiam declaravit Hippomachus, nobilis alipta; cum enim quosdam videret hoc errore teneri, qui crederent maximum quemque ad has corporis exercitationes aptissimum esse, magnæque staturæ hominem, ac longa brachia habentem, celebrarent, ut pugilem a natura factum, eleganter hac voce stultitiam eorum coarguit: Siquidem, inquit, coronam, ex alto quodam loco aptam, auferre oporteret, recte sentiretis: nec enim parum iste idoneus foret. VICTOR. Sedes hujus historiæ est Plutarch. περὶ φιλοπλουτίας init. T. II. p. 523.

5, 14. Ἰσχυρός ἐστίν] Vetus interpres Latinus et Schol. Gr. in Codd. suis legerunt: ἰσχυρός τις ἐστίν. BUHLE.

5, 14. Παγκρατιαστικός.] In pancratio tractando vim pugilis ac palæstritæ requiri confirmat etiam Quintilianus II. 8, 13. Sicut ille exercendi corpora peritus, non, si docendum pancratiassem suscepit, pugno ferire, vel calce tantum, aut nexus modo, atque in iis certos aliquos docebit, sed omnia quæ sunt ejus certaminis. Pugno enim ferire vel calce cum dixit, expressit, ut puto, studium pugilis: cum vero nexus appellavit, palæstritæ artem indicavit, et verba, nisi fallor, Græca θλίβειν καὶ κατέχειν. Aperte autem Plutarchus Sympos. II. 4. ὅτι γὰρ μέμικται τὸ παγκράτιον ἐκ τε πυγμῆς καὶ πάλης, δῆλον. VICTOR.

5, 14. Τῇ πληγῇ, πυκτικῶς] Sic emendavit Victorius e Cod.

antiquissimo. Idem habet vetus interpres Latinus. Ald. Ven. Bas. Spir. Majorag. τῇ πληγῇ, πληκτικός. Nec aliter legit Georg. Trapezuntius, qui vertit: *percussor*. BUHLE.

5, 14. Ὁ δὲ πᾶσι, πένταθλος] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Victor. Majorag. post πᾶσι insertum habent τούτοις. BUHLE.

5, 15. εὐγρηία.] V. Wytttenbach. ad Plutarch. II. p. 111. B.

5, 15. Οὐδ' ἄλυπος καὶ πολυχρόνιος ἄνευ τύχης διαμείνειεν ἄν] Sic legendum esse censet Muretus Var. Lect. VII. 7. Recte. Nam sensus hanc lectionem necessario exigit. Ald. Ven. Frob. Cam. Ricc. Spir. Majorag. Victor. Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. Schrader. Lips. οὐδ' ἄλυπος καὶ πολυχρόνιος, οὗτ' ἄν εὐτυχῆς διαμείνειεν ἄν. Isingr. pro καὶ πολυχρόνιος habet μὴ πολυχρόνιος, male. Schol. Gr. οὐδὲ πολυχρόνιος. Expressit nostram lectionem in versione sua Sigonius, et adstipulatur quoque illi Hermolaus Barbarus. Monuit idem, non defuisse, qui legerent: οὗτ' ἄν μὴ εὐτυχῆς διαμείνη. BUHLE.

5, 15. Οὐδ' ἄλυπος καὶ πολυχρόνιος, οὗτ' ἄν εὐτυχῆς διαμείνειεν ἄν.] Corporis sanitas et fortuna dicebantur caussæ esse commodæ senectutis. In lectione vulgata hæc nunc prætermittitur. Quare præclara est Mureti emendatio (Var. Lect. VII. 7.), qua ἄνευ τύχης scripsit, neque audiendus est Christoph. Rufus, qui in Antexegem. (Gruteri Lampas T. II. p. 603.) eam rejicit, et ἄν μὴ εὐτυχῆς διαμείνη corrigit. Hæc mutatio altera multo audacior, neque tamen sententiæ loci accommodata est. Nam εὐτυχῆς non solum significat, τύχην causam esse commodæ senectutis, sed etiam adjunctam habet felicitatis notionem, quæ huc non pertinet. Muretus præterea οὗτ' delet, et οὐδ' ἀπαθῆς—διαμείνειεν ἄν jungit. Οὗτ' retinuerim. Est enim in omnibus libris scriptis et impressis, et melius cohæret oratio, si eo retento veritas: *Commoda autem senectus est, cum et sera advenit et molestiæ expers*.—Nisi enim immunis a morbis et robustus quis fuerit: dolore non vacabit, ideoque neque molestia expers erit, neque diu vivet; neque sine fortuna his constanter fruetur. Ita quod πολυχρόνιος est, non soli fortunæ, sed etiam prosperæ valetudini tribuitur, atque eo aperte spectant, quæ sequuntur: *Est autem quædam sine prospera valetudine et sine robore vitæ producendæ ratio*. VATER.

5, 17. ἡ τύχη ἐνίων ὧν ἡ τέχνη.] Simplicius in Aristot. Phys. II. p. 73, 6. inter alia habet hæc: Καὶ τῶν ποιητῶν δὲ ἔνιοι πάντα σχεδὸν εἰς τὴν τύχην ἄγουσιν, ὥστε καὶ τῆς τέχνης οἰκείαν αὐτὴν ποιεῖν, λέγοντες, Τέχνην τύχην ἔστερξε, καὶ τύχη τέχνην. (Agatho apud Aristot. Ethic. Nic. VI. 4.) τὸν εὐτυχοῦντα δὲ καὶ φρονεῖν φασι (Euripid. fr. inc. CCIV.) πρὸς δὲ τούτοις δρῶμεν ἔνια τῶν ἀπὸ τέχνης γινομένων καὶ ἀπὸ τύχην γινόμενα. καὶ γὰρ ὑγίεια καὶ ἀπὸ τύχης δοκεῖ γίνεσθαι ὥσπερ ἀπὸ τέχνης· διψήσας γάρ, καὶ πίων τις ψυχρὸν ὕδωρ, γέγονεν ὑγίης.

5, 17. Ἐνίων μὲν ὧν καὶ αἱ τ.] Edd. Ald. Bas. Victorii, Cam. ἔνίων μὲν καὶ ὧν αἱ τ. Ita, ut videtur, et Schol. Gr. Idem et ed. Cam. paullo post οἶον ὅσον pro οἶον ὅσων.

Ἐνδέχεται δὲ καί. Edd. Ald. Bas. δὲ, et postea in verbis οἶον εἰ οἱ ἄλλοι, vocolam εἰ omittunt.

Ἡ οἱ ἄλλοι Ed. Cam. ἢ εἰ ἄλλοι. VATER.

5, 17. Τέχνη αἰτία] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. τέχνη ἢ αἰτία. BUHLE.

5, 17. Τῶν παραλόγων] Ven. Cam. Majorag. Victor. Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. τῶν παρὰ λόγον. Nescio an melius. BUHLE.

5, 17. Ἡ οἱ ἄλλοι] Ed. Spir. post ἢ repetit εἰ, sed uncis clusum. BUHLE.

5, 17. Εἰ μὴ ἦλθε μόνος ἀεὶ φοιτῶν.] Lucem dabit interpunctio post v. ἦλθε. Unus ex multis sæpe in aliquem locum ire consueverat, idque *solus*: jam aliquando, quum is locus periculum minaretur, (arborem finge tibi seu ædificium casurum,) aberat forte iste; alii autem *tum primum et numero plures* eo iverant, perierantque. Verbis, ἀεὶ φοιτῶν, redduntur ἀπαξ ἐλθόντες; quod vocī μόνος redditur, latet in sententia. WOLF.

CAP. VI.

6, 1. Ἀλλὰ περὶ τῶν] Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν. Non bene. BUHLE.

6, 1, ἀπλῶς, i. e. extra comparisonem. SCHRADER.

6, 2. οὗ ἕνεκα ἀ. αἱ.] Felicitatis, valetudinis, divitiarum, victoriæ caussa, labores, pharmaca, molestiæ, pericula suscipiuntur: ergo felicitas, valetudo, divitiæ, victoria bona sunt, habenturque. SCHRADER.

6, 2. ἔστω δὲ ἀγαθόν.] Plures definitiones *boni* affert; neque enim nunc quæ ipsarum vera sit, et naturam ipsius magis exprimat, curare statuit; neque hoc tempus, ac studium requirit, ut id exquisite tradat: magis enim ratio, quam tenet, adjuvare oratorem potest: plures, inquam, orationes adferre, quæ id adumbrent, si non perfecte expriment. VICTOR.

6, 2. Ἐστω δὲ ἀγαθόν.] Inde ab his verbis explicantur bonorum genera. Ne vero exspectes, ut hic boni et utilis, aut c. 5. felicitatis, aut postea justī honestique absolutæ et subtilissimæ definitiones exhibeantur. His Aristoteles de industria non est usus. C. 10. extr. ipse declarat: *In hac disputatione cujusque rei definitionibus contenti esse debemus, quæ neque exquisitæ sunt neque obscuræ.* Potius partitionibus et singularum unius generis formarum descriptionibus utitur, et partibus enumerandis et definiendis universam utilitatem, honestatemve describit. Idque accommodatè ad propositum suum. Nam in deliberatione, quæ hic tractatur, de bono non quæritur, quale sit, si universe consideretur κατὰ τὴν θεω-

ρίαν, sed de bono κατὰ τὰς πράξεις. Præterea ejusmodi partitiones paratam jam materiem præbent artis oratoriæ studio, qua utantur in habendis orationibus. Facile probatur, bonum aliquid esse, si plene jam enumerata sunt singula, quæ in singulis caussis aut videntur bona esse aut sunt, adjuncta ratione, cur aut videantur aut sint. Ex subtili boni definitione utilitatem singulorum derivare, plus est negotii. Quæ cum ita sint, intelligitur, non omnino et universe bona esse, quæ hic inter bona numerantur. Multa ex his alio tempore forsitan nocent, aut non nisi jucunda sunt. Neque solus locus de utilitate ita explicatur: sed ad hunc eundem modum tractantur tantum non omnia in primo libro et secundi parte majore; justum, honestum, jucundum, ira, pudor, externæ hominum afflictiones, alia. Ut in libro secundo præmissis iræ, pudoris, definitionibus, singula, ob quæ irascantur homines aut pudore afficiantur, singulaque, quibus irascantur et quæ vereantur, hominum genera, recensentur ita, ut ipsa descriptione caussa rei contineatur. Atque hæ sunt, quæ sæpe dicuntur, προτάσεις, propositiones, ex quibus fit argumentatio, hoc vel illud bonum, honestumve, vel pudore irave dignum esse. Inde etiam perspicitur, non alienum esse a proposito, quod simillima hominum rerumque genera seorsim numerantur, ut c. IX. §. 16. 17. 18. 19. Nam in singulis caussis momenta utilitatis aliquanto diversa sunt, et si res, quas utiles esse probaturus es, vel paullo diversæ sunt, aliquanto diversa propositione utaris necesse est. Præterea vel fieri non potuit, vel nullo cum fructu factum esset, ut in hac propositionum enumeratione, justa esset earum consecutio, et quæ inter se similes sunt, conjungerentur. Ordinem igitur certum Aristoteles non tuetur in partibus singulorum generum, quæ recenset, collocandis. VATER.

6, 2. Καὶ οὗ ἐφίεται πάντα] In marg. Ven: καὶ οὗ ἐφίενται πάντες. Melius forsitan. BÜHLE:

6, 2. οὗ ἐφίεται π.] Omnium et hominum et animalium in certa quadam re appetenda consensio haud fallax signum est naturæ omnium eam rem convenire, et ob id bonam esse. Societatem, voluptatem, libertatem appetunt omnia animalia: ergo societas, voluptas, libertas, bona sunt. SCHRADER.

6, 2. εἰ λάβοι νοῦν.] Non quod hoc fieri, sed quod velut hypothesis quædam postulari aut sumi possit, docendi caussa, quod pariter fit in sapientum apologis. Quædam sane adeo sunt indubitata bona, ut si brutis mens aut inanimatis sensus tribueretur, pariter ista et pro bonis agnoscerent et appetrent. Cicero De Finib. I. 11. *Non est igitur voluptas bonum. Hoc ne statuam quidem dicturam pater aiebat, si loqui posset.* et V. 14. *Earum etiam rerum, quas terra gignit, educatio quædam et perfectio est—ut ipsæ vites si loqui possint, ita se*

tractandas tuendasque esse fateantur. Vide eundem ib. IV. 14. V. in Verrem c. 67. SCHRADER.

6, 2. Ὅσα ὁ νοῦς ἀν] Abest ἀν ab Ald. Bas. Ven. Cam. Ricc. Spir. Majorag. BUHLE.

6, 2. Ὁ περὶ ἑκάστον νοῦς] Est mentis nostræ de singularibus actionibus iudicium: itaque rectius locum hunc interpreteris: *Quod mens quæ de unoquoque est unicuique dictaverit.* Differt hæc πρότασις a præcedenti, quod illa de rectæ rationis dictamine in genere sit intelligenda: hæc de eo, quod huic homini, hoc tempore, in hoc singulari negotio agendum esse mens suggerit. *Honestas actiones alacriter esse suscipiendas, pericula esse vitanda, imperare quam parere esse præclarius,* mens in universum dictitat. At si hoc tempore, hoc in loco, hic homo per virium imbecillitatem honesta et gloriosa aggre-
di nequeat, rectius iis nunc quidem abstinebit. Is, qui ad imperium minus se idoneum esse intelligit, melius facit si pareat: cum patria et vita ipsa periclitatur, pericula subeunda esse nemo bonus dubitabit: posteriora enim ista ὁ νοῦς ὁ περὶ ἑκάστον, mens quæ de singularibus decernit, omnino præcipit. Notum est Horatii illud, *Ludere qui nescit campestribus abstinet armis Indoctusque pilæ, discive, trochive, quiescit.* Simplicius ad Epictet. c. 59. *Melior est histrio qui servum bene repræsentat, quam qui domini aut regis personam male agit.* Interdum nempe ὁ νοῦς ὁ περὶ ἑκάστον contrarium dictat ei, quod ὁ νοῦς præcipit in universum. Ita Aristot. Ethic. III. 11. cupiditates quoque communes a propriis distinguit. SCHRADER.

6, 2. Περὶ ἑκάστον νοῦς] Ald. Bas. Ricc. Spir. περὶ ἐκάστου νοῦς. BUHLE.

6, 2. Αὔταρκες sic definit Aristoteles Polit. VII. 5. τὸ γὰρ πάντα ὑπάρχειν, καὶ δεῖσθαι μηδενὸς, αὔταρκες. SCHRADER.

6, 2. Φυλακτικὸν τῶν τοιούτων] Edd. Ald. Bas. φυλακτικὸν τούτων. VATER.

6, 2. ἀκολουθεῖ.] *Consequuntur autem aliquæ res alias duobus modis, aut simul, ut, si valet, sequitur ut vivat; aut postea, ut, didicit, ergo scit.* Addit tertium modum Topic. III. 2. ubi aliquid, quod *re prius* est, rem consequi docetur, ut discenti antecedit ignoratio. Et quartum Rhet. I. 7. *potestate* consequens, ut, ex sacrilegio furtum. Et quintum Post. I. 3. *reciproce.* Minimum ergo quinque sunt consequentium species, πρότερον, ἅμα, ὕστερον, δυνάμει, ἀντικατηγορουμένων. SCHRADER.

6, 2. ἀκολουθεῖ.] Pertinent et ad h. I. et ad cap. 7. sequentia e Top. III. 2. Ὅταν δύο τινα ἢ σφόδρα ἀλλήλοις παραπλήσια, καὶ μὴ δυνάμεθα ὑπεροχὴν μηδεμίαν συνιδεῖν τοῦ ἑτέρου πρὸς ἕτερον, ὁρᾶν ἀπὸ τῶν παρεπομένων. Ὡς γὰρ ἐπεται μείζον ἀγαθὸν, τοῦτ' αἰρετώτερον. Ἄν δ' ἢ τὰ ἐπόμενα κακὰ, ὧ τὸ ἑλαττον ἀκολουθεῖ κακὸν,

τοῦτ' αἰρετώτερον. Ὅντων γὰρ ἀμφοτέρων αἰρετῶν, οὐδὲν κωλύει δυσχερές τι παρέσθαι. Διχῶς δὲ ἀπὸ τοῦ ἔσθαι ἡ σκέψις· καὶ γὰρ πρότερον καὶ ὕστερον ἔπεται· οἷον τῷ μανθάνοντι τὸ μὲν ἀγνοεῖν, πρότερον, τὸ δὲ ἐπίστασθαι ὕστερον. Βέλτιον δ' ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ τὸ ὕστερον ἐπόμενον.

6, 3. ἀκολουθεῖ δὲ διχῶς.] Sunt duæ species consequentium: nam alia *simul* consequuntur, et dicuntur a Quintiliano V. 10, 75. *consequentia naturæ*, ut sapientiæ bonitas consequens est, et vita bonæ valetudini, nam si quis bene valet, naturaliter etiam et necessario vivit: alia vero *postea* consequuntur, et ab eodem Quintiliano dicuntur *consequentia temporis*, quale est illud quod h. l. ponit Aristoteles, Si quis discit, consequitur ut sciat. MAJORAG.

6, 3. ποιητικὰ τριχῶς.] Ponit tres species rerum conficientium, quæ ita distingui possunt. Quæ conficiunt, aut sunt a natura, h. e. intrinsecus, aut extrinsecus adhibentur. A natura sunt, ut temperies humorum, et bona corporis constitutio, conficiens est bonæ valetudinis. Quæ extrinsecus adhibentur, aut sunt tanquam instrumenta, aut sunt actiones: tanquam instrumenta, ut cibaria, quæ salubria sunt, et pharmaca, quæ sæpe conficientia sunt sanitatis: actiones, ut exercitatio corporis, et deambulatio, quæ frequenter bonam valetudinem efficit. Hæc sunt Aristotelis exempla. Sed possumus etiam nos, quos voluerimus, excogitare. Ut, si quærere voluerimus, quæ sint eruditionis conficientia, primo dicemus a natura et intrinsecus esse ingenium, et memoriam; deinde extrinsecus, tanquam instrumenta, esse libros et præceptores; postremo, actiones, ut assiduum studium et exercitatio. Rursus, si quis quærat, quæ ædificii conficientia; primo, intrinsecus, erit ars et cognitio architecti; deinde, extrinsecus, instrumenta fabrorum, atque etiam ipsi fabri, qui tanquam instrumenta ponuntur; postremo, ipsa ædificatio, atque ita in cæteris omnibus. Hæc autem ratio plurimum valet, etiam in judiciali genere vel ad confirmandum vel ad refellendum. Ad confirmandum, ut Cicero probare vult Clodium insidiatorem fuisse: debet igitur quærere, quæ sint insidiarum conficientia. Ac primo, intrinsecus quærit animum Clodii consceleratum, qui a tali facinore non abhorreat, et odium quo Milonem prosequabatur, et cupiditatem, quia sperabat, amoto Milone, suo arbitrio posse Remp. evertere. Deinde extrinsecus quærit instrumenta insidiarum, h. e. servos agrestes, et barbaros in equis expeditos, et electos. Postremo, congressionem et impetum Clodii in Milonem ante oculos ponit. Hoc igitur modo possumus exquirere, quæ singularum rerum conficientia sint. MAJORAG.

6, 3. Τὰ μὲν] Edd. Ven. Cam. et Majorag. addunt γάρ. BUHLE.

6, 6. χωρὶς ῥητέων.] Infra scil. c. 9.

6, 9. Καὶ αἱ ἄλλαι αἱ τοιαῦται] Ald. Bas. Ricc. Spirens. καὶ ἄλλαι αἱ τοιαῦται. Ven. Cam. Majorag. καὶ αἱ ἄλλαι τοιαῦται. BUHLE.

6, 10. Τῶν τοῖς πολλοῖς τιμιωτάτων] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. τῶν πολλοῖς τιμιωτάτων, omisso articulo. BUHLE.

6, 11. Ἀρετὴ γὰρ κτήσεως, καὶ ποιητικὸν πολλῶν] Edd. eædem: καὶ ποιητικὴ πολλῶν. Melius. BUHLE.

6, 12. Καθ' αὐτὸν αἰρετὸν ὁ φίλος, καὶ ποιητικὸν] Cod. antiquissimus Victorii: καθ' αὐτὸν αἰρετὸς ὁ φίλος, καὶ ποιητικός. Idem expressit vetus interpret Latinus. Isingr. Spir. καθ' αὐτὸ αἰρετὸν ὁ φίλος, καὶ ποιητικόν. Non male, ut jam Sylburgius monuit. Georg. Trapezuntius vertit: *nam amicus expetibile per se, et multorum effectivum est.* BUHLE.

6, 14. δυνάμεις τοῦ λ. τ. π.] Conjungit duo, quæ in Themistocle, Pericle, Theramene laudat Cicero De Orat. III. 3. *faciendi dicendique sapientiam.* SCHRADER.

6, 15. εὐφυΐα.] Aristot. Topic. VIII. 5. καὶ τοῦτ' ἔστιν ἡ κατ' ἀλήθειαν εὐφυΐα τὸ δύνασθαι καλῶς ἐλέσθαι τάληθες, καὶ φυγεῖν τὸ ψεῦδος, ὅπερ οἱ πεφυκότες εὐ δύνανται ποιεῖν εὐ.

6, 15. μνήμαι.] Victorio plurale μνήμαι jure displicet. Vix enim pro μνήμη id positum invenias. Forsan μνήμαι ex c. V. 9. librarii menti adhuc obversabantur, præsertim quod et hic paullo ante de τιμῇ sermo fuit. Μνήμη scribendum est. VATER.

6, 15. ἀγχίνοια.] Analyt. Post. I. cap. ult. Ἡ δ' ἀγχίνοιά ἐστιν εὐστοχία τις ἐν ἀσκέπτῳ χρόνῳ τοῦ μέσου. Οἷον, εἴ τις ἴδων, ὅτι ἡ σελήνη τὸ λαμπρὸν ἀεὶ ἔχει πρὸς τὸν ἥλιον, ταχὺ ἐνενόησε διὰ τὸ τοῦτο, ὅτι διὰ τὸ λάμπειν ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἢ διαλεγόμενον πλουσιῶ, ἔγνω, διότι δανεῖζεται ἢ διότι φίλοι, ὅτι ἔχθροι τοῦ αὐτοῦ. πάντα γὰρ τὰ αἷτια τὰ μέσα, ὁ ἴδων τὰ ἄκρα, ἐγνώρισε.

6, 17. ὁμολογούμενα] Quippe e confessis principiis approbata. At quæ sequuntur axiomata dubiis quoque bonis confirmandis inserviunt. Magn. Moral. 2. Τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν πάντα καὶ πάντως αἰρετὰ, τὰ δ' οὐ· οἷον ἡ μὲν δικαιοσύνη καὶ αἱ ἄλλαι ἀρεταί, καὶ πάντα καὶ πάντως αἰρεταί, ἰσχυρὸς δὲ καὶ πλοῦτος καὶ δυνάμεις καὶ τὰ τοιαῦτα οὔτε πάντα οὔτε πάντως. SCHRADER.

6, 18. ἐναντίον.] Cic. Topic. c. 11. *Si stultitiam fugimus, sapientiam sequamur.* VICTOR.

6, 17. ταῦτα μὲν οὖν σχεδόν.] Hæc, quæ supra exposita sunt, ferme bona certa sunt, nec dubitari de illis magnopere solet: alia autem sunt obscura, et quæ non subito aliquis concederet. Ut igitur illa confirmemus, ac bona esse ostendamus, hinc ducere, inquit, argumenta debemus: locus autem plures tradit. Ἀμφισβητήσιμα vocat, de quibus magnæ existunt controversiæ, de quibusque diversi homines varie sentiunt,

ac quæ demum in dubium vocantur. Ἀμφισβητεῖν Cicero controversari reddidit, cum locum hunc Platonis e Protagora exprimeret p. 337. A. Ἐγὼ μὲν καὶ αὐτοῖς, ὃ Πρωταγόρα καὶ Σωκράτης, ἀξιῶ ὑμᾶς συγχωρεῖν, καὶ ἀλλήλοις περὶ τῶν λόγων ἀμφισβητεῖν μὲν, ἐρίζειν δὲ μή. Verba Ciceronis hæc sunt a Prisciano citata: totum autem eum sermonem Cicero in Latinum convertit. *Nunc a vobis, Protagora et Socrates, postulo concedatis alter alteri, et inter vos de hujusmodi rebus controversemini, non concertetis.* VICTOR.

6, 19. συμφέρεῖ τοῖς ἔ.] Cicero pro Murena c. 39. *Si L. Catilina cum suo consilio nefariorum hominum, quos secum eduxit, hac de re posset judicare, condemnaret L. Murenam: si interficere posset, occideret.—Idemne igitur delecti amplissimis ex ordinibus honestissimi atque sapientissimi viri judicabunt, quod ille importunus gladiator, hostis reip. judicaret?* VICTOR.

6, 19. ὃ οἱ ἐχθροὶ βούλονται.] Huc confugit fallacissimus homo Sinon apud Virgilium, et ab hoc loco præsidium petivit, cum, salutem suam callide procurans, quam abjecisse videri volebat, inquit, *Hoc Ithacus velit, et magno mercentur Atridæ.* VICTOR.

6, 20. Διὸ εὖ εἴρηται] Homer. Iliad. α', 255. In verbis Homeri pro γηθήσαι Ald. Bas. et Spir. legunt γηθήση. BUHLE.

6, 20. τὰ κακὰ συνάγει.] Rep. V. 5. συνάγει γὰρ καὶ τοὺς ἐχθίστους ὁ κοινὸς φόβος. VICTOR.

6, 22. Πολλὰ πεπόνηται] Morel. Sylb. Casaub. Duvall. London. πολλὰ πεποίηται. BUHLE.

6, 22. Ὅθεν ταῦτ' εἴρηται] Uterque locus ex Homero depromptus est Iliad. β', vs. 176, et vs. 298. Cf. Cic. de Offic. III. init. BUHLE.

6, 22. Καὶ δὲ κεν εὐχωλὴν Πριάμῳ.] Versus Homericus (II. B. 176.) modo primis verbis tangitur. At hoc loco non de jactatione Priami agitur, sed de eo, quod versibus sequentibus dicitur:

λίποιτε

Ἀργεῖην Ἑλένην, ἧς εἵνεκα πολλοὶ Ἀχαιῶν
ἐν Τροίῃ ἀπόλοντο. VATER.

6, 22. Τὸ ἐπὶ θύραις τὴν ὑδρίαν] Vide Erasmi Adagia II. 1, 75. Fugit tamen hujus proverbii sensus summum virum. Significat enim illud *laboris sui fructum perdere*, quod faciunt, qui aquam cum molestia e loco remotiori petitam, in foribus ipsis urceo incautius offenso, profundunt. BUHLE ex SCHRAEDER.

6, 24. Οἱ ἐχθροὶ καὶ οἱ φαῦλοι] Ald. Ven. Camot. Bas. Ricc. Majorag. οἱ ἐχθροὶ καὶ φαῦλοι. BUHLE.

6, 24. ὃ οἱ ἐχθροὶ—ἐπαινοῦσιν.] Virtutem Æneæ non potuit magis extollere princeps Latinorum poetarum quam cum induxit Diomedem ita loquentem: *Stetimus tela aspera con-*

tra, Contulimusque manus: experto credite, quantus In clypeum assurgat, quo turbine torqueat hastam. VICTOR.

6, 24. *Ο οἱ ἐχθροὶ καὶ οἱ φαῦλοι ἐπαινοῦσι.*] Verborum καὶ οἱ φαῦλοι in Schol. Gr. vestigium nullum est; Muretus onisit, non sine specie, quoniam sane fallax iudicium est in laude improborum. At de veritate enuntiatorum hoc in loco non quaeritur. Quia dixerit aliquis: Immo vero etiam improbi coguntur hæc laudare, virtutemque agnoscere; Aristoteles illud dicere potuit. VATER.

6, 24. *Εἰ καὶ οἱ κακῶς*] Isingr. ἢ καὶ οἱ κακῶς. Minus bene. BUHLE.

6, 24. *Οὓς οἱ φίλοι ψέγουσι*] Schol. Gr. notat lectionem, οὓς οἱ φίλοι οὐ ψέγουσι, teste Morelio. In marg. Ven. plenior ea memoratur: οὓς οἱ φαῦλοι οὐ ψέγουσι. BUHLE.

6, 24. *Οἱ ἐχθροὶ μὴ ψέγουσι*] Sic dedit Victorius e Cod. antiquissimo. Ante eum legebatur οἱ ἐχθροὶ ἐπαινοῦσιν. Muretus totum locum sic constituit: ὥσπερ καὶ φαῦλοι, οὓς οἱ φίλοι ψέγουσι, καὶ οἱ ἐχθροὶ μὴ ψέγουσι, deletis verbis ἀγαθοὶ, οὓς. Conf. Hermolai paraphras. pag. 120; Schrad. Comment. p. 67. Equidem vulgatum retinui, quod Schraderus bene defendit. BUHLE.

6, 24. A contrario ostendit πρότασιν istam esse verisimilem. Quos enim amici ipsi vituperant, vituperatione dignissimos esse oportet: quos vero inimici non vituperant, sed laudibus evehunt, hi nec mereri vituperationem censebuntur. Inimici enim, si quid reprehensione dignum adverterent, haudquam silerent: amicorum vero benevolentia tegeret delicta, ni graviora illa essent, quam ut perferri et celari possent. Muretus contra omnium et codicum, quos quidem inspeximus, fidem, et interpretum mentem, e quadam conjectura illud, ἀγαθοὶ boni, omittit, fortassis ut cum versu Simonidis commodius, id quod antecedit, connectat. Ob eandem causam P. Victorius jam ante mendum hic latere pene erat suspicatus, nec tamen, quæ gravis hujus et magni iudicii interpretis cautio est, e sola conjectatione verba mutilare sustinuit, Simonidis versum mox sat commode interpretatus, ut a Majoragio ob id arrodi minime debuerit. Propositum Simonidis fuit versiculo isto Corinthios exornare, aut certe videri exornasse, quod illi etiam ab hostibus suis non incusentur, sed potius laudentur. Etenim Glaucus Corintho oriundus Trojanis fortiter tulerat auxilium, id quod ad carminis hujus explanationem annotavit Plutarchus initio vitæ Dionis. Ecce ergo hoc Simonidis elogio offendeabantur Corinthii? Nempe nota illis erat poetæ hujus ab Aristotele quoque nostro III. 2. observata versipellis calliditas, dum ita laudat ut simul pungat. Si enim hostes quemquam non reprehendunt, vel ideo id faciunt quod ab eo beneficium acceperint, vel quod

nullum maleficium: prius horum laudabile, posterius illaudabile, et haud dubium ignaviae argumentum est. Prius ergo versu suo indicare, aut indicasse videri voluit Simonides, posterius suspicabantur Corinthii, Simonidi propterea infensi. SCHRADER.

6, 24. Διὸ λελοιδορῆσθαι ὑπέλαβον Κορίνθιοι ὑπὸ Σιμωνίδου ποιήσαντος.] Exercuit hic locus interpretum ingenia, cum alii, in his Victorius, (Comment. p. 113,) cum non ad antecedentia quadrare, adeoque aut in illis verbis, aut in versu Simonidis ab Aristotele citato, mendum latere, sibi persuasissent; alii eum vel hoc vel alio modo explicandum esse censerent. Vide Majorag. Comment. p. 50. Optime mihi rem expediisse visus est Schraderus, cujus confirmatur interpretatio elegis Simonidis in Brunckii *Analectis* T. I. p. 129. N. XXIII. Noster versus Simonideus in *Analectis* desideratur. BUHLE.

6, 24. Σιμωνίδου.] Plutarch. *Vita Dionis* init. "Ἀρα γε, ὥσπερ ὁ Σιμωνίδης φησὶν, ὃ Σ. Σ. τοῖς Κορινθίοις οὐ μηνίειν τὸ Ἴλιον ἐπιστρατεύσασιν μετὰ τῶν Ἀχαιῶν, ὅτι κἀκεῖνοις οἱ περὶ Γλαῦκον ἐξ ἀρχῆς Κορίνθιοι γεγονότες συνεμάχουν προθύμως· οὕτω κ. τ. λ.

6, 24. "Ὅσπερ καὶ φαῦλοι, οὓς οἱ φίλοι ψέγουσι, καὶ ἀγαθοὶ, οὓς οἱ ἐχθροὶ μὴ ψέγουσι διὸ λελοιδορῆσθαι ὑπέλαβον Κορίνθιοι ὑπὸ Σιμωνίδου ποιήσαντος· Κορινθίους δ' οὐ μέμφεται Ἴλιον.] Locus corruptus et male explicatus, maxime a Schradero. Hic vult, propter fortitudinem Glauci, qui Priamo in bello Trojano opem tulit, Lycii, sed Corintho oriundi, Corinthios a Trojanis hostibus esse laudatos; id significasse Simonidem, et hoc esse exemplum enuntiati, ἀγαθοὶ, οὓς οἱ ἐχθροὶ μὴ ψέγουσι. Ne exemplum quidem potest esse, nisi vim verbis attuleris. Glaucum enim Trojani, ut amici, laudant, neque Corinthios, ut hostes, laudant, sed ut homines, quorum fortitudinem ex auxiliatore Glaucō cognoverint. Præterea verba μὴ ψέγουσι vix quidquam aliud sonant, quam ἐπαινοῦσι, quod etiam in edd. vet. ejus loco legitur. Hæc mera repetitio sententiæ paullo ante lectæ, ἀγαθὸν, ὃ οἱ ἐχθροὶ ἐπαινοῦσι, Aristotele indigna est. Errasse Schraderum maxime inde perspicitur, quod hoc loci sensu probato nemo intelligit, cur Corinthii se putaverint λελοιδορῆσθαι. Si Schraderum audias, id ferri plane non potest. Vidit hoc magnus ille Victorius, qui quanquam huic loco lucem non attulit; tamen cum Glauci illius mentionem fecisset, addit: *Nihil hoc ad sensum Aristotelis*. Nam hoc consilio, apparet, iambum Simonideum laudari, ut intelligatur caussa, cur Corinthii se læsos esse opinarentur. Itaque de ratione, qua Corinthii versum intelligerent, nunc agitur, et hæc eorum interpretatio debet convenire præcedentibus, quibuscum hæc verba conjuncta sunt. Quoquo modo Simonides dictum suum intellexerit, ab Aristotele non signifi-

catur, et ne conjectura quidem satis probabili veram ejusmodi fragmenti sententiam assequi potueris. Quæ igitur de amphibolia sententiæ Simonideæ in Commentariis disputantur, iis carere potuissemus. Corinthiorum explicatio, de qua hic quæritur, tantum una est. De ἐχθροῖς postremo dicebatur; jam additur: *Ilium hostibus Corinthiis non detrahit, non irascitur: quo dicto Corinthii se putabant ignominia notari.* Hoc in verbis, διὸ λελοιδορῆσθαι ὑπέλαβον, aperte inest, et necessario subauditur, Corinthios se putasse ut φαῦλους notari. Inde hæc prodit sententia: φαῦλοι, οὓς οἱ ἐχθροὶ μὴ ψέγουσι. Hanc ex ipsa junctura sententiarum intelligitur in antecedentibus expressam esse debere; cumque expressa non sit, mendum in iis inest. Placeat fortasse lectio exempli Argent. Καὶ ἀγαθοὶ, οὓς οἱ ἐχθροὶ ψέγουσι, omissa vocula μὴ. Ita si convertis sententiam, φαῦλοι sunt, quos hostes non vituperant: Corinthii videntur φαῦλοι esse. Sed tunc conversa tantum propositio exemplo expressa est. Præterea μὴ, quod manifesto erat in codice Schol. Gr. non temere inculcari potuit. Restat una tantum eaque aptissima vitii tollendi ratio, qua Muretus in versione jam usus est. Vox ἀγαθοὶ delenda erit, ut scribas: καὶ οὓς οἱ ἐχθροὶ μὴ ψέγουσι, scil. φαῦλοι sunt. Ἀγαθοὶ cur adderetur, caussa est manifesta. Schol. Gr. notat, *Corinthios versus Simonidis forsam perperam intellexisse, cum non senserint, ἀγαθοὺς εἶναι, οὓς οἱ ἐχθροὶ μὴ ψέγουσι.* Id paullo ante legebatur, et inde huc adjectum est, ne Aristoteles sibi ipse adversetur. Aristoteles tamen illud distinxit a verbis, οὓς οἱ ἐχθροὶ μὴ ψέγουσι, interjectis particulis ὥσπερ καί. Cum enim hic ἀγαθὰ ἀμφισβητήσιμα tractentur: modo affirmatur, bonum id esse, quod hostes laudent, modo contrarium. Quemadmodum antea §. 21. legebatur: ἔστι δὲ οὐκ αἰεὶ τοῦτο, ἀλλ' ὡς ἐπιτοπολὺ—οὐδὲν γὰρ καλύει, ἐνίοτε συμφέρειν—ὅθεν λέγεται: plane eodem modo nunc:—οὐκ αἰεὶ ἀγαθόν, ὃ οἱ ἐχθροὶ ἐπαινοῦσι, ὥσπερ καὶ φαῦλοι, οὓς οἱ ἐχθροὶ μὴ ψέγουσι: διὸ λελοιδορῆσθαι κ. τ. λ. In margine edit. Casaub. verba: οὓς οἱ φίλοι ψέγουσι scribuntur ita: οὓς οἱ φαῦλοι οὐ ψέγουσι, quod quidem ex Schol. Gr. manavit, sed, ut opinor, etiam a Schol. perperam intellectum. Id enim qui quondam in exemplari suo adscripsit, explicationem enuntiati statim sequentis, οὓς οἱ ἐχθροὶ μὴ ψέγουσι, adscripsisse videtur. Alioquin iste lectionem prorsus ineptam constituisset. VATER.

6, 24. Optime meruisti de hoc loco, ad Mureti mentem delenda voce ἀγαθοί. Sed non magis ferenda erant ista superius, καὶ οἱ φαῦλοι. Apponere hæc potuit Aristoteles; audio: at longe meliorem et digniorem illo sententiam reddunt abjecta; estque in iis minime obscura forma glossematis. Mox §. 27. ait, delicta committi ab hominibus, quod sperent, vel effugituros se pœnam, vel levi defuncturos esse. Nihili est

ibi. ἐὰν ἡ λανθάνῃ ἡ τιμωρία, ἢ μικρὰ ᾖ. Sensus cogit sic transponi: ἐὰν ἡ λανθάνῃ, ἢ ἡ τιμωρία μικρὰ ᾖ. WOLF.

6, 25. Αἱ θεαί] Juno, Pallas, Venus. Rhet. II. 23. SCHRAEDER.

6, 26. τὰ τοῖς ἐχθροῖς κακά.] Laudem et hoc non parvam olim afferebat, omni ratione incommodare inimicis, quod a nostris moribus institutisque alienum est. Medea, generosi spiritus mulier, apud Euripidem laudat eum, qui se ita in vita gerit, ut gravis molestusque semper sit inimicis, amicis autem bonus ac propitius; et hujusmodi hominum vitam gloria abundare tradit. Idem etiam facit Plutarchus in Comm. de Sera N. V. p. 563. D. cum enim mirifice Thespeium laudaret, inter alias ipsius laudes hanc etiam posuit, neminem tunc vixisse dicens, οὔτε λυπηρότερον ἐχθροῖς, ἢ βεβαίωτερον φίλοις. VICTOR.

6, 26. Προαιροῦνται δὲ πράττειν.] Cum antea inde a §. 8. in singulis enuntiatis subaudiendum esset, ἀγαθὰ ἐστὶ τὰδε: in iis, quæ usque ad finem capitis sequuntur, facilius suppletur, προαιροῦνται. Τὰ δύνατα, τὰ εὐκατέργαστα, aptius dicuntur plerumque expeti, quam bona esse. Manifestior tamen hæc ellipsis est §. 30. in his: καὶ μάλιστα ἕκαστοι, πρὸς ἃ τοιοῦτοι. Ibi necessario intelligitur, ἕκαστοι προαιροῦνται ταῦτα, πρὸς ἃ τοιοῦτοι οἷον οἱ φιλόνηκοι προαιροῦνται τι, εἰ νίκη ἔσται. Aristoteles cum a bonorum tractatione parumper diverterit, a proposito suo non deflexit. Bona enim ea de caussa enumerare cœperat, quod hæc sunt, quæ eligi soleant. VATER.

6, 27. Ταῦτα δὲ διχῶς ἐστὶ] Cod. Victorii, vetus interpret Latinus, Schol. Gr. δυνατὰ δὲ διχῶς ἐστὶ. Idem sequitur Hermolaus Barbarus. Sensus eodem redit. BUHLE.

6, 27. Τὰ τε γινόμενα] Ald. et Bas. τὰ τε γινόμενα. BUHLE.

6, 27. ῥᾶδια.] Cicero de Invent. Facile id dicimus, quod sine magno, aut sine ullo labore, sumptu, molestia, quam brevissimo tempore confici potest. VICTOR.

6, 27. Ὀρίζεται ἡ λύπη.] Intrpr. priscus teste Morellio ὀρίζονται. VATER.

6, 27. Ὀρίζεται ἡ λύπη, ἢ πλήθει χρόνου] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Majorag. ἡ λύπη ἢ πλήθος χρόνου. BUHLE.

6, 27. ἡ λύπη ἢ πλήθει.] Sunt scripti quidam in quibus dandi casu et λύπη et πλήθει legatur; sunt etiam in quibus nominandi eadem illa nomina posita sint, ut in excusis antea legebatur. Ipse fideliorum codd. scripturam secutus sum, quam multis seculis hic hæsisse et antiquissimus liber, et vetus tralatio testantur. Elegantior autem hic, et magis frequens modus est loquendi. Theophrastus I. de Causis c. 7. ὀρίζονται δὲ τινες τοῦτο τριάκονθ' ἡμέραις. Aristot. Ethic. Nic. III. 7. ὀρίζεται γὰρ ἕκαστον τῷ τέλει. VICTOR.

6, 27. Καὶ ἐὰν ὡς βούλονται] Ald. Frob. Ricc. καὶ ἕως ἂν βού-

λονται. Ven. Cam. Ising. Spir. Majorag. καὶ ὡς ἂν βούλωνται. In marg. Ven. καὶ ἔαν ὡς βούλωνται. Optime forsitan; quamvis nostram lectionem ex fidelioribus MSS. Cod. se excerp-
sisse professus sit Victorius. BUHLE.

6, 27. Ἐὰν ὡς βούλωνται.] Ita in fidelioribus libris scriptum inveni, cum excusi antea perperam καὶ ὡς ἂν haberent. Cicero ad Atticum III. 7.: *Sane ita cadebat, ut vellem*: delectamur enim præcipue illis rebus, quæ ita fiunt ut volumus, ac bona nobis esse judicamus. Idem hoc *ex sententia* Latini scriptores dicunt, ut apud Comicum coquus: *Pisces ex sententia nactus sum*. Quod ad scripturam facit, non videtur convenire huic loco quod superioribus ἀπὸ κοινοῦ docui servire: neque hoc ut pars eorum capi debet, quæ προαιροῦνται πράττειν: quamvis manifesto infra redeat ad ea explicanda, quæ facere homines student, atque eligunt. VICTOR. Nescio an in ὡς ἂν βούλωνται lateant vestigia melioris scripturæ, ὅς ἂν βούλωνται.

6, 28. καὶ ἂ μὴδεῖς.] In II. lib. Ἡθικῶν μεγάλων (c. 7. p. 58.) cum voluptatem defenderet contra criminatores ipsius, qui, ut alia multa, ita etiam hoc objiciebant, illam bonum haberi non debere, quia in promptu omnibus ac communis foret, inquit hoc vitium esse ambitiosorum hominum, ac naturæ illius indolisque proprium, ut soli habere aliquid velint, atque ipsius possessione aliis hominibus præstare. Quia igitur hujusmodi non pauci reperiuntur, ideo, quæ nullo socio quispiam possidet, bona existimanda sunt. VICTOR.

6, 28. Περιττά.] *Eximia præter alia περιττά* significare hic puto. Nec tamen negarim περιττά etiam dici, quæ aliqua in domo supersunt, ac redundant. Plutarch. de Cupid. Divit. II. p. 527. C. σεμνύνεται δὲ ὁ πλοῦτος ἐπὶ τοῖς περισσοῖς· καὶ Σκόπαν τὸν Θεσσαλὸν ἐπαινέσαις, ὃς αἰτηθεῖς τι τῶν κατὰ τὴν οἰκίαν ὡς περιττὸν οὕτω καὶ ἄχρηστον, Ἄλλὰ μὴν, ἔφη, τούτοις ἐσμὲν ἡμεῖς εὐδαίμονες καὶ μακάριοι τοῖς περιττοῖς, ἀλλ' οὐκ ἐκείνοις τοῖς ἀναγκαίοις. In VIII. de Rep. c. 6. res nonnullas, ut arbitror, appellavit περιττάς, quæ nec fructum ferunt iis, qui ipsas exercent, nec mores eorum emendant, sed ad splendorem vitæ tantum faciunt, aut pastum potius animorum: ut est subtilior cognitio rerum cælestium, et aliarum hujusmodi rerum consideratio. VICTOR. Eustath. II. Δ. p. 484. Ὁ ἐπαινῶν ἀριστεία τινὰ ὃν οὐκ οἶδεν ὀφθαλμοῖς, εἴποι ἂν ὅτι “ὡς φάσαν οἱ μιν ἴδοντο πο-
νεύμενον· οὐ γὰρ ἔγωγε Ἦντησ' οὐδὲ ἴδον· περὶ δ' ἄλλων φασὶ γενέσθαι,” ἡγοῦν περιγενέσθαι. Ταυτὸν δὲ εἰπεῖν περιττότερον γενέσθαι τῶν ἄλλων. Οὕτω δὲ καὶ περιεῖναι τινων, τὸ περιττότερον ἐκείνων εἶναι· οἶον, περὶ μὲν βουλῇ Δαναῶν ἐστὲ· ὡς νοεῖσθαι τὴν περὶ πρόθεσιν ἐν τοῖς τοιούτοις, ἀντὶ τοῦ περισσοτέρου, ὃς γινόμενος ἐκ τῆς περὶ πρόθεσεως καὶ τοῦ σώω τὸ ὀρμῶ, δηλοῖ τὸν ἄγαν ταχὺν καὶ σωστικόν, καὶ, ἀπλῶς εἰπεῖν, μέγαν καὶ πολὺν κατὰ τινὰ ἀρετὴν· ὡς δηλοῖ τὸ, περιττὸς Ἀριστείδης, καὶ τὸ, περιττὸς τὴν σοφίαν, ὅμοιον ὃν τῷ, πολὺς τὰ θεῖα, καὶ τοῖς τοι-

οὔτοις· λέγει δέ που καὶ Εὐριπίδης ἐπὶ ἐπαίνῳ τὸ, περισσὸς ὢν ἀνὴρ, ἀντὶ τοῦ μέγας, πολὺς. Καὶ οὕτω μὲν, ὡς ἐπὶ πολὺ· λαμβάνεται δέ ποτε τὸ περιττὸν καὶ οὐκ ἐπὶ ἐπαίνου, ὡς καὶ ἐν τῷ, τὸ γὰρ Περισσὰ πράττειν οὐκ ἔχει νοῦν οὐδένα· καὶ ἐν τῷ, Τὰ γὰρ περισσὰ κἀνόνητα σώματα· καὶ εἴη ἂν, πρὸς γε τὸ τοιοῦτον περιττὸν, ἐπαινετὸν μάλιστα τὸ ἀπέριτον.

6, 28. Τιμὴ γὰρ οὕτω μᾶλλον] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Majorag. τιμή· οὕτω γὰρ μᾶλλον. Male. Nostra lectio in margine Ven. jam notata est. Restituit eam Victorius. ΒΥΗΛΕ.

6, 28. τὰ ἀρμόττοντα.] Contra, quæ non congruunt, bona existimari non debent, et hæc causa fuit, cur Telemachus in Odyss. Δ. 601. Menelai munera repudiaret; intelligebat enim sibi parum accommodata esse: quem locum eleganter expressit Horatius in Ep. ad Mecænatem: *Non est aptus equis Ithacæ locus* &c. VICTOR.

6, 28. Τὰ τε προσήκοντα Edd. Ald. Bas. τά γε προσήκοντα. VATER.

6, 28. προσήκοντα κατὰ γένος ἢ κατὰ δύναμιν.] Ajax apud Ovidium Met. XIII. 31. magis sibi quam Ulyssi Achillis arma congruere contendit, primo propter genus et familiam, quod a Jove genus duceret, sicuti etiam Achilles, unde sic ait, *Frater erat, fraterna peto*. Deinde propter fortitudinem propriam, quod Ulyssi longe præstaret. Illum enim tanquam imbellem notat eis versibus: *Sed neque Dulichius sub Achillis casside vertex Pondera tanta feret, nec non onerosa gravisque Pelias hasta potest imbellibus esse lacertis*. Se vero commendat ut fortem et strenuum: *Denique quid verbis opus est, spectemur agendo. Arma viri fortis medios mittantur in hostes, Inde iubete peti, et referentem ornate relatis*. MAJORAG.

6, 28. ὢν ἐλλείπειν οἴονται.] Sententia cupidi hominis apud Flaccum satis accommodatum exemplum est: *O si angulus ille Proximus accedat, qui nunc deformat agellum*. Ut enim pulchrum prædium possideret, existimabat ille sibi particulam eam accedere debere: et quamvis pusilla res foret, cum carere se illa arbitraretur, non contemnebat. VICTOR.

6, 29. πρὸς ᾧ εὐφραίνεται.] Vide Problem. XVIII. 6. citandum infra ad c. 11, 28.

6, 29. ᾧ μηδεὶς φαῦλος.] Hinc ducto argumento, apud Euripidem quidam divitias non se movere dixit, quas etiam sæpe improbiissimi homines facillime consecuti sunt: Fr. Æol. 14. Μὴ πλοῦτον εἶπης· οὐχὶ θαυμάζω θεὸν, ὅν χῶ κάκιστος ῥαδίως ἐκτήσατο. VICTOR.

6, 30. καὶ μάλιστα.] Et singuli in primis expetunt, studioseque in vita persequuntur, quæ ita diligunt, ut inde τοιοῦτοι appellentur: i. e. cupidi amatoresque ipsarum illarum rerum. Eandem sententiam, exemplis tamen variatis, protulit Ethic.

Nic. I. c. 8. Probare vero illic voluit honesta facta, quæque cum virtute administrata sint, suavitates afferre studioso virtutis, eadem ratione qua ceteri homines voluptates capiunt ex illis rebus, a quibus φιλοτοιούτοι vocantur, i. e. amatores earum: ἐκάστῳ δ' ἐστὶν ἡδὺ πρὸς ὃ λέγεται φιλοτοιούτος· οἷον ἵππος μὲν τῷ φιλιππῳ, θέαμα δὲ τῷ φιλοθεώρῳ· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τὰ δίκαια τῷ φιλοδικαίῳ, καὶ ὅλως τὰ κατ' ἀρετὴν τῷ φιλαρέτῳ. VICTOR.

6, 30. Καὶ μάλιστα ἕκαστοι] Edd. eadem et Cam. habent καὶ ἁ μάλιστα ἕκαστοι, et contra paullo post οὖν omittunt in verbis, περὶ μὲν οὖν ἀγαθοῦ. "A Victorius auctoritate cod. antiquissimi et prisci Interpr. delevit. VATER.

6, 30. Οἱ φιλόνοικοι] Ald. Bas. Ricc. φιλόνεικοι. BÜHLE.

CAP. VII.

7, 1. Περὶ τοῦ μείζονος] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. καὶ περὶ τοῦ μείζονος. BÜHLE.

7, 1. ἐπεὶ δὲ πολλάκις.] Cum hoc capite conferatur omnino summi philosophi, Dni Baconi de Verulamio, libellus, *A Fragment of the colours of Good and Evil*.

7, 2. ὑπερέχον—ὑπερεχόμενον.] Hæ definitiones possunt declarari duabus lineis parallelis, quarum una ultra alteram protenditur: item numeris e. g. 6 et 9. Major enim sive linea sive numerus et æquat minorem, et excurrit: minor vero inest in majori. SCHRADER.

7, 2. Καὶ μείζον μὲν ἀεὶ] Ald. Bas. Ricc. Spir. καὶ μείζον μὲν ἀν ἀεὶ. Ven. Cam. Majorag. καὶ μείζον μὲν ἀν εἴη. BÜHLE.

7, 2. καὶ μείζον.] Vide Harrisii *Philosophical Arrangements* c. 9. p. 191.

7, 2. Καὶ πλεῖον] Isingr. addit οὕτως ἔχει. BÜHLE.

7, 2. ἐλλεῖπον.] Animadvertendum quod supra ὑπερεχόμενον vocavit, nunc ἐλλεῖπον ipsum vocare. VICTOR.

7, 3. ἐπεὶ.] Respondet huic ἐπεὶ, quod his omnibus interjectis infra positum est, ἀνάγκη etc. VICTOR.

7, 3. Καὶ οὐ πάντα ἐφίεται· καὶ ὁ νοῦν ἂν καὶ φρόνησιν λαβόντα ἔλοιτο] Ald. Ven. Bas. 1. 2. et Frob. Ricc. Cam. Majorag. καὶ οὐ πάντες ἐφίενται· καὶ ὁ νοῦν ἂν καὶ φρόνησιν λαβόντες ἔλοιτο. Isingr. transposita conjunctione ἔλοιτο ἂν· in ceteris cum illis edd. conspirat. Spir. καὶ οὐ πάντες ἐφίενται· reliqua, ut in textu nostro. Dedit lectionem nostram e Codd. suis Victorius, quem vide Comment. p. 119. Lectionem ex Ald. propagatam expresserunt quoque vetus interpres Latinus et Georgius Trapezuntius. BÜHLE.

7, 3. νοῦν—λαβόντα] Æschylus Agam. 37. οἶκος δ' αὐτὸς εἰς φθογῆν λάβοι Σαφίστατ' ἂν λέξειεν. Euripides Iph. Taur. 51. ἐκ δ' ἐπικράνων κόμας Ξανθὰς καθεῖναι, φθέγμα δ' ἀνθρώπου λαβεῖν. VICTOR.

7, 3. Τὸ δὲ οὗ ἕνεκα τὰ ἄλλα—ταῦτα πεπονθός.] Hæc parentheses signis includenda sunt. Nam neque cum præcedentibus, neque cum iis, quæ sequuntur, constructione cohærent. Videntur autem hac de caussa inserta esse, quod positis bonis, quæ per se eligenda sint, ad propinquas notiones finis, qui per se expetitur, τοῦ τέλους, et utilitatis privatæ, ferretur animus scribentis. Quare hæ notiones appendicis loco illustrantur. Eadem conjunguntur §. 23.

Cetera ita inter se cohærent. In iis, quæ parenthesin antecedunt, repetendo declaratur, plura esse genera bonorum. Atque hæc est protasis, quæ verbis, ὃ ἔπεται τὰ τοιαῦτα, finitur. Apodosi, quæ a voc. ἀνάγκη ordianda est, hæc significantur: *Si plura ex his utilitatis generibus inter se conjuncta sunt, inde majus bonum existit, quam ex singulis.* Hæc est prima significatio rei, quæ aliis præstat utilitate. Jam sequuntur ejusmodi multa alia, in quibus tamen modo de utilitatis præstantia, modo non de utilitatis solum, sed universe de excellentia alterius rei præ altera agitur.

In verbis, αὐτῷ δὲ ἀγαθὸν τὸ πρὸς αὐτὸν, est diversitas lectionis, cum in prisco Intpr. αὐτὸ δὲ ἀγαθὸν legatur. Schol. Gr. expressis verbis et αὐτῷ δὲ ἀγαθὸν et αὐτὸ δὲ ἀγαθὸν laudat. Idem in verbis proximis non πρὸς αὐτὸν, sed πρὸς αὐτὸ in codice suo habuit, idemque est in edd. nonnullis. VATER.

7, 3. Αὐτῷ δὲ ἀγαθὸν τὸ πρὸς αὐτὸν ταῦτα πεπονθός.] Sic emendavi ex Ald. Bas. Ricc. Spir. Georg. Trapezuntius vertit: *quoniam etiam id ipsi bonum, quod sic ad ipsum dispositum est.* Ven. Cam. Victor. Majorag. αὐτῷ δὲ ἀγαθὸν τὸ πρὸς αὐτὸ ταῦτα πεπονθός. Miror Victorium αὐτὸ non offendisse, cum tamen ille prius αὐτῷ egregie explicaverit. Sensus est: *Alicui autem bonum est id, quod respectu ad illum ipsum ita est affectum.* Vetus interpres Latinus, Schol. Gr. et Hermolaus Barbarus legunt: αὐτὸ δὲ ἀγαθόν. In marg. ed. Venetæ notatur lectio: τὸ δὲ ἀγαθόν. Morel. Sylb. Casaubon. Duvall. Londin. Lips. αὐτῷ δὲ ἀγαθὸν τὸ πρὸς αὐτὸ ταῦτα πεπονθός. BUHLE.

7, 3. αὐτῷ δὲ ἀγαθόν.] Subjunxit Aristoteles aliis hypotheseis etiam descriptionem illius boni quod non quidem simpliciter, sed tali vel tali bonum est: quomodo regnum, divitiæ, potentia, robur, sua vi, et simpliciter, hoc est, extra certas circumstantias considerata, bona utique sunt, at non illi bona qui ad semetipsum aut alios perdendos iis abutitur. Vide c. præced. et Magn. Mor. c. 3. Loci hujus hæc est sententia: Ipsi autem, (certo homini, aut rei alicui) id bonum est, quod ad ipsum se habet eo modo, ut universalis boni jam recensitæ descriptiones illi quoque sive homini sive rei conveniant, adeoque applicari, et in suadendo promitti, queant. SCHRADER.

7, 3. Ἀνάγκη τὰ τε πλείω.] Topic. III. 2. Τὰ πλείω ἀγαθὰ

(αἰρετώτερα) τῶν ἐλαττόνων, ἢ ἀπλῶς, ἢ ὅταν τὰ ἕτερα ἐν τοῖς ἑτέροις ὑπάρχη, τὰ ἐλάττω ἐν τοῖς πλείοσιν. Ἐνστασις, εἴ που θάτερον θατέρου χάριν· οὐδὲν γὰρ αἰρετώτερα τὰ ἄμφω τοῦ ἐνός· οἷον, τὸ ὑγιάζεσθαι καὶ ἡ ὑγίεια τῆς ὑγείας· ἐπειδὴ τὸ ὑγιάζεσθαι τῆς ὑγείας ἔνεκεν αἰρούμεθα, καὶ μὴ ἀγαθὰ δὲ μετ' ἀγαθῶν οὐδὲν κωλύει εἶναι αἰρετώτερα· οἷον, εὐδαιμονίαν, καὶ ἄλλό τι ὃ μὴ ἐστὶν ἀγαθὸν, δικαιοσύνης καὶ ἀνδρείας. Καὶ τὰ αὐτὰ μετ' ἡδονῆς, μᾶλλον ἢ ἀνευ ἡδονῆς. Καὶ τὰ αὐτὰ μετὰ ἀλυπίας, μᾶλλον ἢ περ μετὰ λύπης.

7, 3. Καὶ τῶν ἐλαττόνων—ἢ τῶν ἐλαττόνων] In marg. Ven. ἢ τῶν ἐλαττόνων—καὶ τῶν ἐλαττόνων. BUHLE.

7, 3. συναριθμουμένου τοῦ ἐνός.] Ni enim hoc fiat, fallax erit collectio. E. g. Virtus, robur, pulcritudo, divitiæ, junctim sumtæ, præstant virtuti soli. At si virtus inter ista non connumeretur, plura ista, (robur, pulcritudo, divitiæ) virtuti non anteponentur: una enim illa omnibus istis antistat. Quare, ut firma fiat ex hac propositione argumentatio, merito addit Aristoteles unum comparatorum, aut pauca, pluribus istis, quæ sunt ex adverso, jungenda esse. SCHRADER.

7, 4. καὶ ἐὰν τὸ μέγιστον.] Ab eorum quæ sub certis generibus continentur comparatione ad genera ipsa, et vice versa a generibus ad ea quæ sub his continentur argumentari licet, prout vel generum ipsorum, vel eorum quæ sub his continentur, comparatio notior est auditoribus, a notiori enim omnis procedit demonstratio, ut docetur Posterior. I. 1. 1. Ab iis quæ sub genere aliquo continentur, ad genera ipsa argumentatio fit, si ita colligas: Demosthenes summus orator eloquentia plus profuit patriæ quam Archimedes summus Geometra sua geometria. Ergo oratoria præstat Geometriæ. Muræna excellens imperator ad salutem publicam plus contulit, quam Sulpicius Ictus eximia sua juris prudentia. Ergo ars ducendi exercitum jurisprudentiæ antistat. A generibus ad ea quæ sub genere illo continentur hoc modo concludimus: justitia fortitudine est præstantior: ergo vir justissimus, ut Aristides, fortissimo, ut Themistocli, antecellit. SCHRADER.

7, 4. Καὶ αὐτὰ αὐτῶν, καὶ ὅσα αὐτὰ αὐτῶν] Ald. et Isingr. αὐτῶν in utroque membro. Minus recte. Pro ὅσα αὐτὰ margo Ven. habet ἐὰν αὐτά. Melius. BUHLE.

7, 4. Οἷον εἰ ὁ μέγιστος—καὶ εἰ οἱ ἄνδρες.] Edd. Ald. Bas. Cam. utrobique vocolam εἰ omittunt, quam Cam. contra in verbis interjectis addit, καὶ ὅλως εἰ οἱ ἄνδρες. VATER.

7, 4. Καὶ τῶν μεγίστων ἐν αὐτοῖς] Vetus interpres Latinus legisse videtur: καὶ τῶν μεγίστων πρὸς τὰ ἐν αὐταῖς. BUHLE.

7, 5. καὶ ὅταν τότε μὲν τῷδε ἐπηται.] Quædam sive bona sive mala reciproce consequuntur, quædam non. Reciproce consequentia sunt, si est homo, est animal rationale; et contra, si est animal rationale, est homo. Appelluntur ἀντικατηγορού-

μενα Post. I. 3. 7. Quædam autem consequentia non recipiuntur, ut, valet, ergo vivit: homo est, ergo est animal: sacrilegus est, ergo est fur. Neque enim ista retro committuntur, ut vere dicere possimus, vivit, ergo valet: animal est, ergo est homo; fur est, ergo est sacrilegus. Observa jam propositionem istam non de priori, sed de posteriori consequentium genere intelligendam esse. Quæ enim recipiuntur paria sunt, nec alterum altero majus. At quæ non recipiuntur horum illud majus est quod retro agi nequit, e. g. si homo est, sequitur esse animal. At non sequitur si animal est, ergo est homo. Homo ergo majus est. Valet, ergo vivit, vere dicitur: non autem contra, vivit ergo valet: valere ergo majus est. Si sacrilegus est, fur est: non autem si fur est, est sacrilegus. Sacrilegus itaque majus quiddam est, quia altero posito non consequitur. Ratio hujus diversitatis e definitionibus supra allatis constat. Quod enim consequitur inest, quod non consequitur latius est, et alterum includit: includens autem majus est incluso. Locus hic, ni fallor, dialectico quam oratori est convenientior. SCHRADER.

7, 5. *μανθάνειν*—*ἐπίστασθαι*.] Nota hoc non afferri ut exemplum ipsius propositionis, sed ut exemplum secundi generis consequentium. Nam cum *προτάσεως* hujus occasione tria consequentium genera recenseat, singula illa nunc declarat. Nec tamen de omnibus consequentium generibus propositionem ipsam vult intellectam, sed de iis tantum quæ reciproce non consequuntur. Discere autem et scire utique recipiuntur: ut enim vere dixero, *didicit, ergo scit*; ita contra pariter verum est, *scit, ergo didicit*. Licet enim *discere* scientiam præcedat, ex Aristotelis tamen mente scientiam quoque consequi dicitur, ut constat e Top. III. 2. 1. ubi ita docet: *Διχῶς δὲ ἀπὸ τοῦ ἔπεσθαι ἡ σκέψις. Καὶ γὰρ πρότερον καὶ ὕστερον ἔπεται· οἷον τῷ μανθάνοντι, τὸ μὲν ἀγνοεῖν πρότερον, τὸ δὲ ἐπίστασθαι ὕστερον.* SCHRADER.

7, 5. *ἀποστερεῖν*.] Schol. Aristoph. Plut. 373. *ἀποστερεῶ ἐστίν ὅταν παρακαταθήκην παραλαβὼν εἰς διαβολὴν χωρήσω καὶ οὐκ ἐθέλω διδόναι αὐτῷ ἃ ἔλαβον.* Vide infra II. 6. 3. Lege D. Heraldum ad Tertulliani Apologet. p. 20. Exemplum *ἀποστερήσεως* præbebit Isocratis Oratio contra Euthynum.

7, 6. *τὰ ὑπέρεχοντα τοῦ αὐτοῦ μέζονι*.] Duarum rerum personarumve comparatio non satis per se liquida, liquidior sit, cum ad tertium quoddam ambæ contenduntur. Id ergo si fiat, vel ambæ pari intervallo, vel impari, illud tertium superare deprehenduntur. Si pari, æqualia sunt illa duo: sin impari, majus illud erit, quod majore intervallo superat. E. g. Duodenarius et novenarius ambo superant senarium, at duodenarius intervallo majore, hic ergo major est. Apud Ro-

manos et Dictator et Consul Prætori antecellunt, at Dictator longius, ergo et Consule potior est Dictator. SCHRADER.

7, 7. καὶ τὰ μείζονος ἀγαθοῦ.] Eundem hunc locum commutatis verbis exponit in III. Topicorum c. 1. "Ἐτι δύο ποιητικῶν ὄντων, οὗ τὸ τέλος βέλτιον καὶ αὐτὸ βέλτιον. Ad hæc verba Alexander Aphrodisiensis p. 125. 'Ἀσαφῶς εἴρηται διὰ βραχύτητα· ὁ τόπος δὲ ἐστὶ τοιοῦτος· εἰ δύο εἴη τινὰ δύο τελῶν ποιητικά, οὗ τὸ τέλος βέλτιον καὶ αἰρετώτερον, καὶ αὐτὸ βέλτιον. Οὕτως παιδεία γυμνασίῳ δεικνύοιτο ἂν ἀμείνων, εἴ γε γυμνάσια μὲν ὑγείας ἐστὶ ποιητικά, παιδεία δὲ φρονήσεως, καὶ ἐστὶν ἡ φρόνησις τῆς ὑγείας αἰρετώτερον. Πάλιν, τὸ γυμνάζεσθαι τοῦ χρηματίζεσθαι αἰρετώτερον· τὸ μὲν γὰρ πλούτου, τὸ δὲ ὑγείας ποιητικόν, βέλτιον δ' ἡ ὑγεία πλούτου. VICTOR.

7, 7. τοῦτο γὰρ ἦν τὸ μ. ποιητικῶ.] Sic MSS. Vim hujus sermonis cum aliis in locis, tum in III. libro de Animo dilucide explanavit. Significat autem formam et definitionem rei propter se separatim, sicut τὸ εἶναι τόδε totum ipsum ostendit conjunctum ac compositum. Definitionem itaque nunc dicit ac naturam ejus, quod majus bonum conficiat, eam esse in eo constitutam, quod majus videlicet ipsum sit bonum: ut inde sane proficiscatur, majoris boni efficiens ipsum esse. VICTOR.

7, 7. Ταῦτό γὰρ ἂν ἦν τῷ μείζονος ποιητικῶ εἶναι.] Ita præclare hunc locum constituerunt editores Lipsienses, quos equidem secutus sum. Ald. Bas.: τοῦτο γὰρ ἂν ἦν τὸ μείζονος ποιητικῶ εἶναι. Ven. Cam. Ricc. Spir. Majorag. τοῦτο γὰρ ἂν ἦν τὸ μείζονος ποιητικόν εἶναι. Victor. Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Schrader. Londin. τοῦτο γὰρ ἦν τὸ μείζονος ποιητικῶ εἶναι. Conf. Victorii Comment. p. 123. Editores Lipsienses conjecturæ suæ indulgentes textum immutasse, vix credo; unde tamen lectionem nostram, certe omnium verissimam, hauserint, ignoreo. BUHLE.

7, 7. Ταῦτό γὰρ ἂν ἦν τῷ μείζονος ποιητικῶ εἶναι.] Ita hæc leguntur in exemp. Lips. et Bipont. in veteribus omnibus τοῦτο γὰρ ἂν ἦν τό. Victorius et Morellius ἂν omittunt. Victoriana lectio verti poterit: *Hoc enim significabat esse efficiens majoris.* Majoris boni efficientia majora esse tunc ex eo probatur, quod ostensum sit, majoris rei efficientia majora esse. Sed ostensum id antea non est. Aristotelem igitur provocare oporteat ad enuntiationem, quæ exciderit. Quod cum probari nequeat, ἦν ita accipi non potest. Neque caussa, cur ἂν sit omittendum, notata est. Equidem ἂν ἦν contenderim cum constructione harum vocum in apodosi propositionum conditionalium. Sicut enim ibi vertitur, quasi scriptum sit; ἂν εἴη: ita hic verterim: *Si nulla alia de caussa, idcirco fuerint majora, quod majoris boni efficientia sunt!* (τῷ ποιητικῶ εἶναι). Lectionis ταῦτό sensus ita incommodus est, ut id erranti typographo deberi putes. Alii vertunt: *Hoc enim est*

majus; perinde ac si ἐστὶ legeretur. Sed usum loquendi, quo imperfectum pro præsenti ponitur, ex poetis ad Aristotelem transferre noluerim. VATER.

7, 8. καὶ τὸ αἰρετώτερον.] Topic. III. 2. Καὶ τὸ δι' ἑαυτὸ αἰρετὸν τοῦ δι' ἕτερον αἰρετοῦ αἰρετώτερον· οἷον, τὸ ὑγιαίνειν τοῦ γυμνάζεσθαι· τὸ μὲν γὰρ δι' ἑαυτὸ αἰρετὸν, τὸ δὲ δι' ἕτερον.

7, 9. καὶ ἢ τὸ μὲν τέλος.] Aristot. Topic. III. 1. καὶ τὸ τέλος τῶν πρὸς τὸ τέλος αἰρετώτερον δοκεῖ εἶναι. Ubi vide Alexandrum Aphr. p. 124.

7, 10. καὶ τὸ ἥττον προσδεόμενον θατέρου. Hinc ducto argumento Virgilius oleam anteponendam viti docuit: cum enim assiduo cultu, infinitisque laboribus indigere vites ostendisset, inquit,

*Contra, non ulla est oleis cultura; neque illæ
Procurvam expectant falcem, rastrosque tenaces.*

et in fine

Vi propria nituntur, opis haud indiga nostræ. VICTOR.

7, 11. καὶ ὅταν τόδε μὲν.] Ceteræ artes sine agricultura sustentari nequeunt, at agricultura artibus plerisque ceteris carere potest. Cornelius Nepos in Thrasybulo I. 3. *Peloponnesio bello multa Thrasybulus sine Alcibiade gessit, ille nullam rem sine hoc.* Plutarch. in Apophthegm. Reg. §. 84. *De fortitudine et justitia interrogatur Agesilaus, utra harum major esset, respondit nihil opus fore fortitudine, si omnes justii essemus.* SCHRADER.

7, 11. καὶ ὅταν τόδε μὲν ἄνεν τοῦδε.] Hinc ducto argumento Xenophon in Œconom. V. 17. magnum honorem acquisivit agriculturæ: Εὐ μὲν γὰρ φερομένης τῆς γεωργίας, ἔρρωνται καὶ αἱ ἄλλαι τέχναι ἅπασαι· ὅπου δ' ἂν ἀναγκασθῇ ἡ γῆ χερσεύειν, ἀποσβέννυνται καὶ αἱ ἄλλαι τέχναι σχεδὸν τι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. VICTOR.

7, 11. Αὐταρκέστερον δὲ] Alias αὐταρκέστερον γὰρ, quod et Herm. Barbarus reddidit. BUHLE.

7, 12. ἀρχή.] Principium dicitur unde aliquid primum movetur. Ita definit Aristoteles Metaph. IV. 1. Et paullo post: Πασῶν μὲν οὖν κοινὸν τῶν ἀρχῶν, τὸ πρῶτον εἶναι ὅθεν ἢ ἔστιν, ἢ γίνεται, ἢ γινώσκεται. Gen. Animal. V. 7. Τοῦτο γάρ ἐστι τὸ ἀρχὴν εἶναι, τὸ αὐτὴν μὲν αἰτίαν εἶναι πολλῶν, ταύτης δ' ἄλλο ἀνωθεν μηδέν. SCHRADER. Ceterum h. l. interpreteris ac si plene scriptum esset, καὶ ἢ τὸ μὲν ἀρχή. Hujus omissionis exempla posuit Matthiæ Gr. Gr. §. 288. n. d.

7, 12. καὶ ἢ αἰτίον.] Ita argumentatus est Demost. pro Ctesiph. cum Æsch. causam originemque fuisse dixit omnium malorum quæ postea in rep. sequuta sunt: inquit enim: ὁ γὰρ τὸ σπέρμα παρασχὼν, οὗτος τῶν φύτων κακῶν αἴτιος. VICTOR.

7, 12. Αἰτίου καὶ ἀρχῆς] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. αἰτίου ἢ ἀρχῆς. BUHLE.

7, 12. Καὶ δυοῖν ἀρχαῖν.] Ed. Ald. vitiose ἀρχῶν. Sensus est: si duarum rerum utraque profecta est a caussa aliqua, neutra res caussa ipsa est: majus est id, quod a majore caussa efficitur. Contra paullo post ἀνάπαλιν δυοῖν ἀρχαῖν significat, ex duobus principiis alterum etc. VATER.

7, 12. Καὶ ἀνάπαλιν δὲ] Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. καὶ ἀνάπαλιν δέ. BUHLE.

7, 13. Μεῖζόν ἐστι φαίνεσθαι] Deest φαίνεσθαι in Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. Addidit illud e Cod. MSto Victorius. BUHLE.

7, 13. Καὶ γὰρ, εἰ ἀρχῇ] Non habent γὰρ Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Majorag. BUHLE.

7, 13. Λεωδάμας.] V. Ruhenken. Hist. Crit. Orat. Gr. p. LXIII. sive Orat. Gr. Reiskii T. VIII. p. 143. De Callistrato ibid. p. LVIII=140.

7, 13. Ὁ Λεωδάμας κατηγορῶν ἔφη Καλλιστράτου] Ald. Bas. Frob. Ricc. Καλλιστράτω. Isingr. Καλλιστράτου ἔφη. BUHLE.

7, 13. Οὐ γὰρ ἂν πρᾶχθῆναι] Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. οὐ γὰρ ἦν πρᾶχθῆναι. Minus bene, ut in nota jam monuit Sylburgius. BUHLE.

7, 13. Πάλιν δὲ καὶ Χαβρίου] scil. κατηγορῶν Λεωδάμας. In Demosth. orat. Lept. §. 126. Chabrias a Leodamante accusatur, quæ forsitan eadem caussa est, v. Wolfii Comm. p. 368. VATER.

7, 13. Πάλιν δὲ καὶ Χαβρίου] Supplendum est ex antecedentibus κατηγορῶν. Ven. Cam. Majorag. πάλιν δὲ καὶ Χαβρίας. Male. In versione Majoragius nostram lectionem expressit. Hermolaus vero Χαβρίας legit. BUHLE.

7, 13. Ἐπιβουλεύουσιν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ἐπιβουλεύειν. Melius forsitan. Notandum est, ἐπιβουλεύειν h. l. non esse insidias struere, sed deliberare. BUHLE.

7, 13. ἐπιβουλεύουσιν] deliberant. ut Thueyd. III. 20. ἐπιβουλεύουσιν αὐτοῖτε καὶ Ἀθηναίων οἱ συμπολιορκούμενοι. Lysias c. Agoratum p. 452. οἱ δὲ ἐνθάδε ὑπομένοντες, καὶ ἐπιβουλεύοντες ὥστε καταλύσαι τὴν δημοκρατίαν, qui venustissimus scriptor contra συμβουλεύειν pro insidiari videtur accepisse p. 601.: καὶ παρακαλούμενος δὲ μετέχριν τῆς ὀλιγαρχίας ὑπὸ τῶν συμβουλευόντων τῷ πλήθει, οὐκ ἠθέλησεν αὐτοῖς πείθεσθαι. VICTOR. N. B. In loco postremo ἐπιβουλεύοντων dedit Steph. βουλευόντων MSS. Coisl. Vind.

7, 14. Διὰ τὸ χαλεπωτέρην εἶναι] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. διὰ τὸ χαλεπώτερον εἶναι. BUHLE.

7, 14. Ἄλλον δὲ τρόπον] Restitui τρόπον, ut soleinius, et quod Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Victor. Majorag. agnoscunt. Vulgo: ἄλλον δὲ τύπον. BUHLE.

7, 14. Ἀριστον μὲν ὕδωρ] Pindar. Olymp. I. 1. BUHLE.

7, 14. ἀριστον μὲν ὕ.] Vide Platonis Euthydem. p. 304. B.

7, 15. χαλεπώτερον.] Topic. III. 2. Καὶ τὸ χαλεπώτερον· μᾶλλον γὰρ ἀγαπῶμεν ἔχοντες, ἢ μὴ ἔστι ῥαδίως λαβεῖν.

7, 16. ὃ τὸ ἐναντίον μεῖζον.] Exemplum accommodatum erit valetudo ac divitiæ; quæ ambo sunt bona: contraria eorum, morbus et paupertas: majus autem malum corporis morbus quam paupertas: præstat igitur valetudo divitiis. VICTOR.

7, 16. καὶ οὗ ἡ στέργεις.] Pejus est cæcum esse quam surdum: ergo visus auditu præstantior est. Gravius malum est fama quam pecunia privari: ergo bona existimatio præstat divitiis. SCHRADER.

7, 16. ἀρετὴ μὴ ἀρετῆς.] Non virtus et non vitium vocari hic videtur διάθεσις accessioque ad virtutem et vitium, cum plena virtus adhuc et vitium non sunt, nec habitus appellari possunt. VICTOR.

7, 17. καὶ ὧν τὰ ἔργα.] Quia honestiora splendidioraque sunt fortitudinis opera quam temperantiæ, (fortis enim universæ civitati, pellendo hostes, salutem dat, temperans fugit turpes corporis voluptates) et fortitudo ipsa melior temperantia: nec non, quia fœdiora luxuriæ opera sunt, quam timiditatis, luxuria pejor timiditate. VICTOR.

7, 17. Ὡν αἱ κακίαι καὶ αἱ ἀρεταὶ] Abest articulus ante ἀρεταὶ in Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. BUHLE.

7, 17. ἀποβαίνοντα.] Cicero *eventa* vocavit; ut in Topicis 18. *Causarum enim cognitio cognitionem eventorum facit.*

7, 18. καὶ ὧν ἡ ὑπεροχή.] Topic. III. 3. Ἐτι οὗ ἡ ὑπερβολὴ τῆς ὑπερβολῆς αἰρετώτερα, καὶ αὐτὸ αἰρετώτερον, οἶον, φιλία χρημάτων αἰρετώτερα γὰρ ἡ τῆς φιλίας ὑπερβολὴ τῆς τῶν χρημάτων.

7, 18. Μᾶλλον κάλλιον] Ven. Cam. et Majorag. μᾶλλον non habent. Invenit tamen illud in omnibus Codd. MSS. Victorius, quem vide Comment. p. 129. Expressit quoque hoc (non μᾶλλον καλὸν, ut e Morelii nota Sylburgius notavit, qui, quod mireris, ipsum Victorii commentarium non inspexit, quod certissimum habeo) vetus interpret Latinus, Victorio teste. BUHLE.

7, 18. μᾶλλον κάλλιον.] Quod in excusis omnibus libris defecerat, μᾶλλον restitui, inventum a me in cunctis MSS. Vetus quoque tralatio illud expressit. Arbitror autem id sublatum hinc fuisse ab aliquo, qui rectam hanc rationem esse loquendi non putaret; nec posse adjungi μᾶλλον secundæ collationis nominibus: quæ tamen et Aristoteli ipsi et aliis bonis auctoribus usurpata est. De Ortu Anim. V. 7. p. 321. ἔτι δὲ καὶ γέροντας γινομένους, μᾶλλον ὀξυφωνότερους γίνεσθαι. Topic. III. 1. p. 309. καὶ ὅλως τὸ πρὸς τὸ βίου τέλος, αἰρετώτερον μᾶλλον, ἢ περ τὸ πρὸς ἄλλο τι. De Divinat. per Somnum c. 2. ἀταραχώδεστερος γὰρ μᾶλλον ὁ ἀπὸ τῆς νυκτός. Demosth. Olynth. III. p. 31, 26. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ λοιπὸν μᾶλλον, ἔτι ἢ νῦν, τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν φοβερώτερον ποιῆται. Pluribus exemplis usus sum, ut declararem

quantopere peccent, qui quidquid parum frequens et usitatum inveniunt apud antiquos scriptores subito immutant; est autem temeritas eorum omnibus viribus coercenda. VICTOR.

7, 19. Ἡ καὶ βελτιόνων] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ἡ τῶν βελτιόνων. BUHLE.

7, 20. κελεύει.] Significat hic κελεύει *præcipere* et *tradere*: singulæ autem scientiæ stratum suum exponunt, neque e campo suo exeunt; ut, quæ honestior sit, honestiora tradat, hincque honestius ejus quoque stratum sit. Ethic. Eudem. II. c. 3. Ἐν πᾶσι δὲ τὸ μέσον, τὸ πρὸς ἡμᾶς βέλτιστον· τοῦτο γὰρ ἐστίν ὡς ἡ ἐπιστήμη κελεύει, καὶ ὁ λόγος. Ita MSS. VICTOR.

7, 20. Τῶν σπουδαιοτέρων δὲ] Abest δὲ ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. BUHLE.

7, 21. Καὶ ὁ κρίναιεν ἂν—οἱ φρόνιμοι—ἀγαθὸν ἢ μᾶλλον, ἀνάγκη οὕτως ἔχειν.] Ita habent omnes Victorii libri scripti, Interpr. priscus et edd. præter Venetam et quæ eam sequuntur. In Veneta est ἀγαθὸν μᾶλλον, omissa particula disjunctiva, quam lectionem Muretus in versione et Buhlius V. Cl. in. ed. Bipont. expresserunt, quam tamen veram esse non puto. Nam constanti loquendi usu in his et aliis libris dicitur μᾶλλον ἀγαθὸν, non ἀγαθὸν μᾶλλον. Antiqua lectio ita potest defendi. *Quod plurimi et sapientissimi et præstantissimi homines judicaverunt in bonis esse, majus bonum est, quam quod pauci. Item, quod iidem judicaverunt melius esse, quam aliud quid, id eo melius est.* Sed etiam sic aliqua difficultas in junctura verbb. residet. Maluerim igitur non solam particulam ἢ, sed etiam ipsum ἀγαθὸν delere, quod cum fortasse ex sequentibus et ex argumento totius loci additum fuerit, ἢ facile interjiciebatur. In multis hujus capituli propositionibus modo significatur, quid majus sit, non quid majus bonum. Subauditur tunc ἀγαθὸν, quoniam quod de genere, id etiam de forma generis valet, idque nostro in loco postea declaratur. Schol. Gr. utrum conjecturam meam confirmet, an ἀγαθὸν μᾶλλον legerit, non satis manifestum est. VATER.

7, 21. Καὶ ὁ κρίναιεν] Restitui Atticismum ex Ald. Ven. Cam. Bas. I. 2. Frob. Ricc. Isingr. Spir. et Majorag. κρίναιεν. Vulgo κρίναιεν. BUHLE.

7, 21. οἱ κράτιστοι dicens, intellexit, qui inter prudentes quasi principatum obtinent, et omnes alios prudentia ac firmo judicio vincunt: neque enim vitæ probitatem nunc spectat, κράτιστουςve appellat quod optimis moribus præditi sint, ut Ethic. Nic. III. στρατιώτας δ' οὐδὲν ἴσως κωλύει, μὴ τοὺς τοιοῦτους, κράτιστους εἶναι, illic enim quoque optimos milites, et qui in bello utilissimi sint, intellexerit. VICTOR.

7, 21. Ἀγαθὸν μᾶλλον] Sic legunt Ven. Cam. et Majorag. Bene. In ceteris ἀγαθὸν ἢ μᾶλλον, cui lectioni totum hujus capituli argumentum de majori vel minori bono et utili re-

pugnat. Denuo recepit quidem disjunctivam ἢ Victorius propterea, quod eam in omnibus Codd. MSS. reperisset. Verum Codd. auctoritas non tantum valet, ut alia equidem, quam quæ sensus necessario postulat, in textum admittam. Georgius Trapezuntius vertit: *magis esse bonum*. Ante oculos igitur habuit μεῖζον ἀγαθὸν sine disjunctiva. BUHLE.

7, 21. ἢ εἰ κατὰ τὴν φρόνησιν] Isingr. ἢ ἢ κατὰ τὴν φρόνησιν. BUHLE. Et sic nunc editum postulante sensu. v. infr. sect. 22.

7, 21. ἢ ἀπλῶς, ἢ εἰ κατὰ τὴν φρόνησιν ἔ.] Hoc addit, quoniam prudentes non ex habitu suo semper judicant. Ethic. Nic. VII. 3. διχῶς λέγομεν τὸ ἐπίστασθαι· καὶ γὰρ ἔχων μὲν, οὐ χρώμενος δὲ τῇ ἐπιστήμῃ, καὶ ὁ χρώμενος λέγεται ἐπίστασθαι. Vide et Eudem. II. 9. SCHRADER.

7, 21. ἢ ἀπλῶς.] Judicium prudentium omnibus in rebus recipi debere ostendit: id enim arbitror significare, ἀπλῶς, sive *simpliciter*, non magisque in hac re quam in illa: sive *ex ea arte cognitioneque cujus periti sunt, judicare*. Κατὰ τὴν φρόνησιν idem valere existimo, quod verba hæc, quibus in eodem loco exponendo usus est Topic. III. ἢ τοιοῦτοι εἰσιν. VICTOR.

7, 21. Ὁ λαβόντα τὰ πράγματα φρόνησιν ἔλοιτ' ἂν ἕκαστον] Verba τὰ πράγματα videntur mihi per interpolationem imperiti cujusdam librarii in textum migrasse. Occurrit hic locus fere iisdem verbis jam supra: καὶ ὁ νῦν ἂν καὶ φρόνησιν λαβόντα ἔλοιτο. Igitur ausus sum τὰ πράγματα uncinis secludere. BUHLE.

7, 22. τὸ τοῖς βελτιόσιν.] Animi bona bonis corporis prævalent, quia animus est corpore præstantior. SCHRADER.

7, 22. ἢ ἀπλῶς.] Ut viri virtutes præstant muliebribus *simpliciter*. ἢ βελτιόσιν, aut *quatenus meliores sunt*: Viri effeminati actiones deteriores sunt actionibus virilis animi fenninæ. SCHRADER.

7, 22. Ἡ ἀνδρεία] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ἀνδρεία, sine articulo. BUHLE.

7, 22. οἷον τὸ ἀδικεῖσθαι.] Hujus sententiæ Socrates auctor fuit; eumque ipsam laudantem inducit Plato in sermone quem appellavit Gorgiam (p. 469. B. C.) Cicero Latinis verbis expressit cum Trebonii necem deploraret: Philipp. XI. *Miserior igitur qui suscipit in se scelus, quam is qui alterius facinus subire cogitur*. VICTOR. Alios locos indicavit Astius Com. ad Platonis Rep. p. 391.

7, 23. Ὁρέγονται] Cod. Victorii addit ἤδυσθαι. Eandem lectionem sequitur vetus interpres Latinus. BUHLE.

7, 25. Αἵτιοι εἶναι μᾶλλον] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Majorag. αἵτιον εἶναι μᾶλλον. BUHLE.

7, 27. ἐκ τῶν συστοίχων.] Appellat hic σύστοιχα, quemadmodum etiam in Topicis, quæ Cicero *conjugata*. Σύστοιχα autem, quod directo ordine disponantur, atque eandem seriem rerum in descriptione servant. Quintilianum miror hanc argumentationem contempsisse, et omnem ejus vim inanem esse judicasse: hæc enim ipsius verba sunt e lib. V. 10, 85. *His illud adjicere ridiculum putarem, nisi eo Cicero uteretur quod conjugatum vocant, ut, Eos, qui rem justam faciant, juste facere, quod certe non eget probatione.* Quasi non Aristoteles ipsa prius usus sit; et non in forensibus tantum causis ac deliberationibus, sed in gravioribus etiam accuratioribusque disputationibus multum posse judicavit. Quod vero ut notum hoc argumentandi genus supervacaneumque rejicit, tantum abest ut vulgare sit, ut non semper ratione concludi eo possit: non enim si justum bonum, et juste; juste namque quædam perpeti, malum. Non distinguit autem Cicero *conjugata* ab adverbiiis, quæ philosophus πτώσεις, quasi *casus* appellat; inquit enim, c. 3. *Conjugata dicuntur, quæ sunt ex verbis generis ejusdem: ejusdem autem generis verba sunt, quæ, orta ab uno, varie commutantur: ut sapiens, sapienter, sapientia: et quæ sequuntur.* Et sane inter conjugata casus etiam hi recte ponuntur, Aristoteles namque in Topicis II. 3. inquit, Σύστοιχα δὲ λέγεται τὰ κατὰ τὴν αὐτὴν συστοιχίαν πάντα, οἷον δικαιοσύνη, δίκαιος, δίκαιον, δικαίως. Peculiari tamen ac proprio nomine adverbia πτώσεις ab eo appellantur, ut ipse hic, et planius in Topicis ib. testatur, πτώσεις δὲ, οἷον δικαίως καὶ ἀνδρείως καὶ ὑγεινῶς καὶ εὐεχτικῶς καὶ ὅσα τοῦτον τὸν τρόπον λέγεται. Cum autem diversæ nominis hujus notiones apud veteres forent, Simplicius in Comm. in Categorias, cum quæ desiderentur, ut aliqua παράνυμα recte dici possint, ostenderet: requirique etiam doceret, ut dissimilis terminatio nominum eorum esset terminationi vocum, unde derivantur, accurate omnes explicavit, dicens, “Quam ipsam ἀνόμοιον κατάληξιν Aristoteles vocat πτώσιν: πτώσεις namque nominum appellabant antiqui, non tantum quinque hos, qui nunc a grammaticis vocantur *casus*, verum etiam inclinationes has, qualescunque formationes habuerint: unde etiam, quæ nunc μεσότητες vocantur, illi πτώσεις tunc appellabant, quemadmodum ab ἀνδρείως ἀνδρείως, et a καλὸς casum item καλῶς.” Vocari autem ab inferioris quoque ætatis grammaticis adverbia μεσότητας, et ἐπιρρήματα μεσότητος, planum est. Addit autem casus hos omnes solitos appellari, quia imitarentur veros rerum solidarum lapsus, qui proprie ita vocantur, cum hi μεταφορικῶς casus dicuntur: cadunt enim hi quoque cum variantur a primis nominibus in terminatione ipsa. VICTOR.

7, 27. Καὶ τᾶλλα ἀκολουθεῖ] Ald. Bas. καὶ τᾶλλα ἀκολουθεῖ. BUHLE.

7, 27. Οἶον εἰ τὸ ἀνδρείως κάλλιον.] Ed. Ald. εἰ non habet, eadem, Bas. et Cam. ἀνδρείως καὶ κάλλιον. VATER.

7, 27. Καὶ τὸ ἀνδρεῖον εἶναι τοῦ σωφρονεῖν] Ven. Cam. Bas. 1. 2. Frob. Majorag. Ricc. καὶ τὸ ἀνδρεῖον δὲ τοῦ σωφρονεῖν. Notam lectionem Victorius in omnibus Codd. invenit. Notatur ea quoque in marg. Ven. BUHLE.

7, 28. Τοῦ, ὃ μὴ πάντες] Sic bene emendavit Morelius e vetere versione Latina et Schol. Gr. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. Victor. Schrader. et edd. Victorianam sequentes, τοῦ μὴ, ὃ πάντες. Vitiose. BUHLE.

7, 28. Καὶ ὃ οἱ ἀμφισβητοῦντες.] Edd. Ald. Bas. ὃ ἀμφισβητοῦσι. Cam. ὃ ἀμφισβητοῦντες, utraque male. Paulo post τὸ δὲ, οἱ κύριοι ex auctoritate cod. Victorii et ed. Ald. legitur. VATER.

7, 28. Ἡ οὖς οὗτοι κρίνουσι] Ven. Cam. Majorag. ἡ ὃ οὗτοι κρίνουσι. Melius forsitan. BUHLE.

7, 28. οὖς οὗτοι κρίνουσι.] A iudicibus ad causam dirimendam delecti viri intelligentes. SCHRADER.

7, 28. Ὡς ἂν εἰ πάντες φαῖεν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ὡς οἱ πάντες φαῖεν. Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Lond. Schrader. Lips. ὡς ἂν οἱ πάντες φαῖεν. Equidem lectionem reposui, a Victorio Codd. MSS. fide in textum receptam, et a vetere Latino interprete quoque expressam. BUHLE.

7, 28. κύριοι—εἰδότες.] Referri, ut opinor, debet κύριοι ad superius verbum, κρίνοντες: qui enim iudicant statuuntque de aliquibus rebus, tamquam domini earum sunt, et in sua potestate, quid de illis fiat, habent. Quod vero sequitur, οἱ εἰδότες, ad illa, ἡ οὖς οὗτοι κρίνουσι: verisimile enim est ab illis, quorum iuris est de aliqua re statuere, si ipsi aut nolint, aut non possint illi incumbere, electum iri peritos, et intelligentes. VICTOR.

7, 28. Τὸ δὲ, οἱ κύριοι] Sic legunt Ald. Victor. et quæ hanc sequuntur; Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Schrader. London. Lips. Cf. Victorii Comment. p. 135. Bas. 1. 2. Frob. Ricc. τὸ δὲ, κύριοι. Ven. Isingr. Cam. Spir. Majorag. τὸ δὲ, ὡς οἱ κύριοι. BUHLE.

7, 30. Καὶ ὧν αἱ ζημίαι μείζους.] Ζημίαι a quibusdam interpretibus accipiuntur de jacturis, ὧν ἀποβολαὶ μείζους, et hanc rationem nonnullis scriptorum exemplis defendit Chr. Rufus l. l. p. 606. Nihil tamen impedit, quo minus ea, quorum pœnæ majores sunt, flagitia sint, ita ut excellentia magnitudinis universe declaretur. Ita vult Victorius. Prætulerim tamen, ut intelligantur bona, quorum neglectus et administratio mala majores pœnas luit. VATER.

7, 31. καὶ τὰ τῶν—μείζω.] Contra quæ parvis sunt minora, minima sunt. Parmeno ad Gnathonem in Eunucho III. ii. 36.

Tace tu, quem ego esse infra infimos omnes puto homines.
 SCHRADER.

7, 31. Καὶ διαιρούμενα.] Hic aptissimus est locus ad amplificandum, et frequentissimus apud auctores, ut, quod summum dici poterat, in partes dissecetur. Sic enim longe majus et gravius videtur. Hujus generis plurima sunt apud Ciceronem exempla: unum sufficiet ad h. l. illustrandum. Igitur pro Lege Manil. cum ostendere vellet Cicero Pompeium esse peritum rei militaris, satis erat dixisse, in omni genere bellorum eum bene scienterque versatum fuisse, sed ita exaggerat: *Quod denique genus belli esse potest, in quo illum non exercuerit fortuna reip. Civile, Africanum, Transalpinum, Hispaniense, mixtum ex civitatibus atque ex bellissimis nationibus, servile, navale, varia et diversa genera et bellorum et hostium non solum gesta ab hoc uno, sed etiam confecta, nullam rem esse declarant in usu militari positam, quæ hujus viri scientiam fugere possit.* MAJORAG. Vide Harrisii *Philological Inquiries*, p. 58.

7, 31. Πλειόνων γὰρ ὑπεροχὴ φαίνεται] Sic edd. vulgatæ omnes. Victorius ad h. l. (p. 136.) ita: “ In antiquissimo libro scriptum primo fuit, πλειόνων γὰρ ὑπερέχειν φαίνεται emendatum tamen eadem manu, qua liber exaratus, πλειόνων γὰρ ὑπερέχει, ἢ φαίνεται quam scripturam manifesto *vetus latio* sequitur, ut, cum tam prisca sit, non omnino neglegenda videatur.” BUHLE.

7, 31. Πῆσαι λέγουσαν] Deest λέγουσαν in Cod. antiquissimo Victorii, et videtur sane illud interpolatum esse. Uncinos applicavi. BUHLE.

7, 31. Ὅσσα κάκ' ἀνθρώποισι πέλει, τῶν ἄστῳ ἀλώη· Λαοὶ μὲν φθινύθουσι, πόλιν δέ τε πῦρ ἀμαθύνει· Τέκνα δέ τ' ἄλλοι ἄγουσι] Sunt versus Homeri Iliad. i. 588. In vulgatis Homeri edd. sic leguntur:

Κήδε', ὅσ' ἀνθρώποισι πέλει, τῶν ἄστῳ ἀλώη·
 Ἄνδρας μὲν κτείνουσι, πόλιν δέ τε πῦρ ἀμαθύνει,
 Τέκνα δέ τ' ἄλλοι ἄγουσι.

Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. cum vulgatis Homeri edd. conspirant, præterquam quod (excepta Spirens. et Majorag. quæ ὅσσα agnoscunt) pro ὅσσα et πέλει legunt ὅσα et πέλοι. Exhibent eadem edd. tertium quoque versum integrum, addito hemistichio: βαθυζώνους τε γυναῖκας. Pro ἀμαθύνει in ed. Lips. vitiose impressum erat ἀμαδύνει, quod correxi. Ceterum nostram versuum Homericorum lectionem dedit Victorius e Codd. MSS. Vid. Comment. p. 137. BUHLE.

7, 31. τῶν ἄστῳ ἀλώη.] Vide Quintil. VIII. 3. 67. c. n. Spaldingii.

7, 31. Καὶ τὸ συντιθέναι δὲ καὶ ἐποικοδομεῖν, ὥσπερ Ἐπίχαρμος] Abest δὲ ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. BUHLE.

7, 31. ἐποικοδομεῖν ὥσπερ Ἐπίχαρμος.] Cum fabulæ Epicharmi scriptaque omnia perierint, hoc servatum ab eo, exempla inde sumendo, ostendere non possum. Quod tamen nunc ab Aristotele de eo traditur, idem in lib. I. de Ortu Animantium ab ipso exponitur, unde facilius ratio hujus rei intelligitur: inquit igitur, c. 18. p. 181. "Ἐτι δὲ παρὰ ταῦτα, ὡς Ἐπίχαρμος ποιεῖ τὴν ἐποικοδόμησιν, ἐκ τῆς διαβολῆς ἢ λοιδορίας, ἐκ δὲ ταύτης ἢ μάχης, ταῦτα δὲ πάντα ἐκ τινος, ἡ ἀρχὴ τῆς κινήσεώς ἐστιν. Rhetor. ad Alexand. c. 4. Χρὴ δὲ καὶ εἰκάζοντα συμβιβάζειν, καὶ ἐποικοδομοῦντα τὸ ἕτερον ὡς ἐπὶ τὸ ἕτερον, αὖξιν τρόπον τοιῷδε· "Ὅστις δὲ τῶν φίλων κηδεταί, τοῦτον εἰκὸς καὶ τοὺς αὐτοῦ γονεῖς τιμᾶν· ὃς δὲ τοὺς γονεῖς τιμᾷ, οὗτος καὶ τὴν πατρίδα τὴν αὐτοῦ εὖ ποιεῖν βουλήσεται. VICTOR. Aptissimum locum Epicharmi ex Athenæi II. p. 36. C. D. indicavit Schraderus, quem, numeris licet suis solutum, deinceps apponam: Ἐκ μὲν θυσίας θοίνης, ἐκ δὲ θοίνης πόσις ἐγένετο, ἐκ δὲ πόσιος κῶμος, ἐκ κώμου δ' ἐγένετο θuanía· ἐκ δὲ θuanías δίκη, ἐκ δίκης δὲ καταδίκη, ἐκ δὲ καταδίκης πέδει τε καὶ σφάλκος καὶ ζημία. Eustathius ad Homeri II. B. p. 181. ed. Rom. Τὸ δὲ σχῆμα τοῦ ῥηθέντος χωρίου (v. scil. 101.) κλίμακα καὶ κλιμακωτὸν λέγουσιν οἱ παλαιοὶ, ἕτεροι δὲ ἐποικοδόμησιν. Γίνεται δὲ σχῆμα κλιμακωτὸν, ὅταν τὸ λῆγον τῆς φθασάσης ἐννοίας ἀρχὴ γένηται τῆς ἐφεξῆς, οἷον, ὡς εἴ τις εἴπῃ, ὁ βασιλεὺς ἀγαθός, ὁ ἀγαθὸς ἀγαθὰ ποιεῖ, ὁ ἀγαθὰ ποιῶν εὐεργετεῖ, ὁ εὐεργετῶν θεὸν μιμεῖται. Τοιοῦτόν τι κἀνταῦθα τὸ σχῆμα· "Ἡραίστος μὲν ἔδωκε Διὶ, Ζεὺς δὲ τῷ Ἑρμῇ, Ἑρμῆς δὲ Πέλοπι, καὶ καθεξῆς. Κάλλους δὲ σχῆμα κατὰ τοὺς παλαιούς τὸ κλιμακωτὸν, οἰκῶν ὃν πανηγυρικαῖς ἐννοίαις, ὅποια τις ἐνταῦθα καὶ ἡ κατὰ τὸ βασιλικὸν σκηπτρον γενεαλογία. Exemplum etiam præbet Demosthenes de Coron. p. 539. Οὐκ εἶπον μὲν ταῦτα, οὐκ ἔγραψα δέ· οὐδὲ ἔγραψα μὲν, οὐκ ἐπρέσβευσα δέ· οὐδὲ ἐπρέσβευσα μὲν, οὐκ ἔπεισα δὲ Θεβαίους. Cicero pro Milone c. 23. Neque vero se populo solum, sed etiam senatui commisit: neque senatui modo, sed etiam publicis præsidiis et armis: neque his tantum, verum etiam ejus potestati, cui senatus totam rempublicam—commiserat.

7, 31. Καὶ τὸ συντιθέναι δὲ καὶ ἐποικοδομεῖν,] Scil. μεῖζον φαίνεται, negligentius dictum pro τὰ συντεθέντα καὶ ἐποικοδομημένα. Eodem modo paullo post intelligendum est, καὶ ὅτι τὸ συντεθεὶν ἀρχὴ φαίνεται. Fragmentum carminis, in quo Epicharmus ἐποικοδομεῖ in Accorambii Animadvv. ad hunc locum ex libro quodam scripto vulgatum est. Schol. Gr. non versus quidem, sed sententiam Epicharmi plane eandem expressit: ἐφόνευσα τὸν τύραννον, οὐ μόνον δὲ τὸν τύραννον, ἀλλὰ καὶ τὸν τύραννον καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ τοὺς παῖδας καὶ τοὺς ἐφεξῆς τοὺς πέντε ἢ ἕξ τυχὸν μέχρ' οἱ τῶν τριάκοντα ἡρίθμει. Incertum tamen est, an Aristoteli, cum hæc scriberet, hoc Epicharmi dictum in animo fuerit: nam Athenæus I. II. c. 2. aliud exemplum affert, quo Epicharmus enuntiata cumulat et quasi inædificat. Cujus-

modi cum sine dubio plura exempla æque nota essent: non putaverim singulare aliquod hic significari, aut ex oratione Aristotelis excidisse. VATER.

7, 32. Παρά τοὺς ὁμοίους] Sic emendavit Victorius. Ald. Ven. Bas. Ricc. Cam. Spir. Majorag. παρά τοὺς ἄλλους. Georgius Trapezuntius vertit: *præter ceteros*. At vetus interpres Latinus nostram lectionem sequitur, teste Victorio. BUHLE.

7, 32. Τὸ ἐπίγραμμα τῷ Ὀλυμπιονίκῃ· Πρόσθε μὲν ἀμφ' ὁμοῖσιν ἔχων τραχεῖαν ἄσπιλλαν, Ἰχθύς ἐξ Ἀργύρου εἰς Τεγέαν ἔφερον] Epigramma est Simonidis. Laudavit illud Eustath. ad Hom. p. 1761, apud quem legitur *τρηχεῖαν*, et in altero versu εἰς Τεγέην ἔφερε. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Majorag. pro ἄσπιλλαν habent ἀσύλλαν. Minus recte. Est ἄσπιλλα *fiscinæ corbisque* genus, ad pisces venales deportandos aptæ, *σκεῦός τι ἰχθυηρὸν*, ut Eustathius et Scholiastes Græcus ad Rhetorica interpretantur. Quidam e vulgo pisces venales Argis Tegeam, Arcadiæ oppidum, deportare solitus, postea in ludis Olympiacis victor evasit; quod cum talis viri conditionem excedere videretur, Simonides cum hoc epigrammate prædicavit. In Cod. Victorii annotatum est, priorem versum in exemplaribus nonnullis ita legi:

Πρόσθε μὲν τραχεῖαν ἔχων ὁμοῖσιν ἄσπιλλαν,
et addi tertium versum hunc:

Νῦν δὲ κράτος φέρομαι μέγα πᾶσιν Ὀλυμπιονίκαις,
quem Victorius a seriori quodam confictum esse arbitratur, in quo equidem illi non assentior. Scholiastes Gr. p. 15. hunc versum non recte ad encomium de se Iphicratis refert, cujus in sequentibus statim ab Aristotele mentio injicitur, cumque ita legit:

Νῦν δὲ κράτος φέρομαι μετὰ πᾶσιν Ὀλυμπιονίκαις
quæ lectio mihi præferenda esse videtur. BUHLE.

7, 32. Ἐπίγραμμα τῷ Ὀλυμπιονίκῃ.] Animadvertendus modus loquendi, quod dandi casu Ὀλυμπιονίκῃ, non εἰς Ὀλυμπιονίκην, inquit, ut passim Græci et Latini scriptores loquuntur. Cicero pro Archia, *Quod epigramma in eum fecisset*. VICTOR. Vide Matthiæ Gr. Gr. §. 396.

7, 32. ἄσπιλλαν.] Est ἄσπιλλα primo *jugum* humeris utrisque impositum, quemadmodum nostræ solent mulieres, quo onera sublevata facilius portantur: atque in ferendis piscium corbis usus hujus machinæ vel præcipuus, ut ex hoc loco discere licet. Hinc nata certissima Alciphronis I. i. p. 6. emendatio cum Berglero communicata: εὐθύς οὖν ἐψῶναι πλησίον, καὶ ὑπὲρ αὐτῶν καταβαλόντες ἀργύριν, τὰς ἀσπίλλας [τὰς εἰλας edd.] ἐπωμίους ἀνελόμενοι, καὶ τὰς ἐκατέρωθεν σπυρίδας ἐξαργήσαντες ἀστύδ' ἐκ Φαλῆρων ἡπείγνυτο. Eo pacto ordinem verborum esse constituendum puto. Deinde ipsæ fiscellæ vel sportulæ, quæ ab extremis utrinque jugi finibus adnexæ pendebant, ἀσπίλλαι. Eu-

stathius certe Od. ξ. p. 1761 = 545, 52. vel potius Aristophanes Grammaticus ejus auctoritate nititur, καινοφάνους λέξεις recensens, in eo numero ἄσιλλαν exposuerat, σκεῦος τι ἰχθυηρόν. Nec secus Commentator Aristotelis antiquus, σκάφην itidem appellari adfirmans, ob figuræ nimium excavatæ similitudinem. HEMSTERHUS. ad Hesych. v. Ἀστυπολεῖ.

7, 32. Ἰφικράτης.] Iphicrates etiam ignobili genere ortus, fuit enim sutoris filius, ob fortitudinem ac rei militaris scientiam honores amplissimos consequutus est, et copias Atheniensium duxit, qui etiam ne dum stirpis suæ humilitatem tegeret, libenter id prædicare consuevit, existimans se quod supra vires ac fortunas suas fecisset, majore honore dignum. Aristoteles infra Iphicratem admirantem res a se gestas, in hanc vocem narrat erupisse, ἐξ οἶων εἰς οἶα. Qua autem de causa, cum antea ignotus foret, primum celebrari cœperit, docet Plutarchus in Apophthegmasin. VICTOR.

7, 32. Καὶ ὁ Ἰφικράτης αὐτὸν ἐνεγκωμίαζε λέγων, ἐξ ὧν ὑπῆρξε ταῦτα] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ἐνεγκωμίαζε, præpositione augmenti loco repetita, sicut in ἐνεγύησε, παρενεγγύα, et similibus aliis. Dictum Iphicratis accuratius repetitur infra (cap. IX.) ab Aristotele: ἐξ οἶων εἰς οἶα. BUHLE.

7, 33. Τὸ αὐτοφύες] Vide Victorii Comment. p. 139. BUHLE.

7, 33. αὐτοφύες τοῦ ἐπικτήτου.] Huc refer Pindaricum, Σοφὸς δ' ὁ πόλλ' εἰδὼς φυᾶ· μαθόντες δὲ, λαβροὶ παγγλωσσία, ἄκραντα γαρυέμεν Διὸς πρὸς ὄρνιχα θεῖον. Eandem sententiam alibi haud semel inculcat Pindarus.

7, 33. Αὐτοφύες τοῦ ἐπικτήτου· χαλεπώτερον γάρ.] Hæc Victorius eo refert, quod difficile est, id, quod a natura tribui oporteat, studio et industria comparare. Petitus Misc. Obs. I. 20. χαλεπώτερον, quia antea cum voc. σπανιώτερον junctum fuerat, vertit, *rarius et pretiosius*, contra usum linguæ. Mallem equidem αὐτοφύες, *natum*, latius accipere, ut non modo insitum, sed etiam id, *quod domi nascitur*, significet. Te tibi ipsum aliquid comparare difficilium est, quam accipere ab aliis. Itaque difficilium est, αὐτοδίδακτον excellere, quam aliorum institutione adjutum. In verbis, αὐτοδίδακτος δ' εἰμι, edd. Ald. Bas. Cam. δ' omittunt. VATER.

7, 33. Ὁ ποιητής φησιν, Αὐτοδίδακτος δ' εἰμι] Homer. Odyss. X. 347. BUHLE.

7, 34. νέοτητα—ἀφαιρέσειη] Similis locutio est Eurip. Suppl. 447. Πῶς οὖν ἔτ' ἂν γένοιτ' ἂν ἰσχυρὰ πόλεις, Ὅταν τις ὡς λειμῶνος ἥρην ὀστάχυν Τόλμας ἀφαίρῃ ἀπολωτίξῃ νέους; Vide III. 10, 7.

7, 34. Ὡςπερ τὸ ἔαρ.] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ὥσπερ καὶ τὸ ἔαρ. BUHLE.

7, 35. καὶ τὸ δυνατόν τοῦ ἀδυνάτου.] Alexander Aphrodis. in

Top. p. 125. Οὐκέτι τοῦτο ἀπλῶς αἰρετώτερον, ἀλλὰ τῷ αἰρουμένῳ. Σαφὲς δὲ ὁ τόπος· εἰ γὰρ τῶν συγκρινομένων εἷη τὸ μὲν ἀδύνατον, τὸ δὲ δυνατόν, αἰρετώτερον τὸ δυνατόν τούτῳ ᾧ τὸ ἕτερον ἀδύνατον· οἷον, ἐπεὶ μακροβιότης μὲν ἀνθρώπῳ δυνατόν, ἀθανασία δὲ ἀδύνατον, αἰρετώτερον ἂν εἷη ἀνθρώπῳ μακροβιότης ἀθανασίας, ὁμοίως καὶ μετριοπάθεια ἀπαθείας· ἀπλῶς μὲν γὰρ ἀθανασία ἂν εἷη αἰρετώτερον καὶ ἀπάθεια· ἐπεὶ τῷ βελτίονι ταῦτα αἰρετὰ θεῶν· ὅτι γὰρ ἀδύνατα αἰρετὰ λέγει, οὐ τούτοις οἷς ἐστὶν ἀδύνατα, ἀλλὰ ἀπλῶς, εἰ εἷη τοιαῦτα, ἔδειξε διὰ τοῦ τὴν σύγκρισιν ποιήσασθαι τὴν κατὰ τὸ αἰρετώτερον καὶ ἐπὶ τοῦ ἀδυνάτου, τοῦτο γὰρ αἰρετώτερον. Ἀπλῶς μὲν οὖν δύναται καὶ τὸ ἀδύνατον αἰρετώτερον ὃν δεικνυσθαι τοῦ δυνατοῦ· τῷ δὲ αἰρουμένῳ τὸ δυνατόν αἰρετώτερον.

7, 35. τὰ ἐν χρεΐᾳ.] Augest manifesto beneficiorum vim tempus, angustiaque eorum qui beneficium accipiunt, quod etiam Demosthenes in Leptinen significavit p. 471, 1. Πάντες μὲν γὰρ εἰσιν ἴσως ἄξιοι χάριν ἀνταπολαμβάνειν, οἱ προϋπάρχοντες τῷ ποιεῖν ὑμᾶς εὖ· μάλιστα δὲ οἱ παρὰ τὰς χρεΐας. VICTOR.

7, 35. καὶ δυοῖν ἐγγ. τ. τ.] Alexander Aphrodis. in Topic. p. 124. b. ita exponit: ὑγείας αἴτιον καὶ τὸ κέρεσθαι καὶ τὸ γυμνάζεσθαι· ἀλλ' ἐπεὶ τὸ γυμνάσιον ἐγγυτέρω τῆς ὑγείας, ἀμεινον καὶ αἰρετώτερον· τὸ γὰρ ἐγγυτέρω τοῦ τέλους δοκεῖ τὸν αὐτὸν λόγον ἔχειν πρὸς τὸ πρὸ αὐτοῦ αἴτιον, ὃν τὸ τέλος πρὸς αὐτὸ τοῦτο· τέλος γάρ πως καὶ τοῦτο ἐκείνου· οὕτω καὶ ἡ κατ' ἀρετὴν ἐνέργεια τῆς ἕξως αἰρετώτερον· ἐγγυτέρω γὰρ τῆς εὐδαιμονίας, ὃ τέλος ἐστὶν ἀμφοῖν. Δόξαι δ' ἂν οὕτως καὶ τὰ ὑγεινὰ φάρμακα ὡς φυλακτικὰ αἰρετώτερα εἶναι τῶν ποιητικῶν αὐτῆς· τὰ μὲν γὰρ συνυπάρχει τῇ ὑγείᾳ, τὰ δὲ πρὸς αὐτῆς ἐστὶν. Οὕτως ἵππικὴ μὲν ἀμείνων χαλινοποιητικῆς, ἀμφοτέρων συντελουσῶν πρὸς στρατείαν, ὅτι ἐγγυτέρω ἢ ἵππικῇ· τεκτονικὴ δὲ ὑλοτομικῆς, ἀμφοτέρων οὐσῶν πρὸς ναυπηγίαν· καὶ ἰατρικῆς γυμναστικῇ, ἀμφοτέρων πρὸς εὐξίαν συντελουσῶν.

7, 35. Καὶ τὸ αὐτῷ.] Gallo gallinaceo granum tritici melius est, quam in simeto repertus unio: et capellæ virgultum e salice est acceptius, quam massa e fodina argenti, quanquam hæc illis simpliciter antecellunt. Heracliti adagium est apud Aristot. Ethic. X. 5. *Asino culmi et paleæ auro jucundiores sunt.* Contingere etiam potest, ut quod simpliciter et per se malum est, huic individuo hic aut nunc bonum sit, ut *ægrotare* Vibio Crispo, qui cum ob morbum suum Vitellii immanibus comessionibus non interfuisset, et compotatores Imperatoris subinde omnes e crapula perpetua misere periissent, facete dixit, *nisi ægrotassem, mortuus essem*, ut memorat Dio Cassius LXV. c. 2. SCHRADER.

7, 35. Καὶ τὸ αὐτῷ, ἢ ἀπλῶς] Ald. Ven. Cam. Bas. 1, 2. Frob. καὶ τὸ αὐτὸ, καὶ ἀπλῶς. Isingr. καὶ τὸ αὐτῷ τοῦ ἀπλῶς. Codd. quidam Victorii, vetus interpretes Latinus, et Schol. Gr. legerunt: καὶ τὸ αὐτῷ καὶ ἀπλῶς. Georgius Trapezuntius le-

ctionem Aldinam expressit; vertit enim: *præterea quod ipsuri, et simpliciter*. Nostram lectionem firmant alius Victorii Cod. et margo ed. Venetæ. BUNLE.

7, 35. Καὶ τὸ αὐτῷ ἢ ἀπλῶς.] Vera hæc lectio est ex libro quodam scripto Victorii. In edd. vett. est: καὶ τὸ αὐτὸ καὶ ἀπλῶς. Alii libri scripti et priscus Intpr. καὶ τὸ αὐτῷ καὶ ἀπλῶς, itemque Cod. antiquissimus, nisi quod ibi καὶ expunctum, et ἢ superimpositum est. Quarum lectionum omnium vestigia sunt in Schol. Gr. in quo præterea non solum ἀπλῶς expressum est, sed aliis etiam ἄλλοις aut ἄλλως videtur lectum fuisse. Locus, ni fallor, ita corrumpebatur, ut τὸ ἀπλῶς explicaretur, *quod uni prodest*, τὸ αὐτῷ, *quod singulis*; vel ita, ut orta lectione τὸ αὐτὸ, *ipsum bonum*; cum his verbis conjungendum videretur τὸ ἀπλῶς, *quod universe prodest*. Utraque ratione opus erat vocula copulativa καὶ, non disjunctiva. Sed vocc. τὸ αὐτῷ et τὸ ἀπλῶς sæpe in his libris leguntur; hoc utilitatem universe patentem, illud privatam significat. Itaque opponuntur.

7, 35. Καὶ τὸ δυνατόν—τὸ μὲν γὰρ αὐτῷ, τὸ δ' οὐ.] Τὸ δυνατόν cohæret cum τῷ τέλει; nam, cum fieri possit, ut id, quod sequimur, attingatur: hoc magis expetendum est, quam cum id fieri non possit. In pronuntiato, quod statim sequitur, et quo caussa rei adjicitur, hæc supplenda sunt: τὸ μὲν γὰρ δυνατόν ἔσεται αὐτῷ, *assequetur id, quod fieri potest, eoque juvabitur*. Hoc plane diversum est a forma loquendi, de qua modo diximus, τὸ αὐτῷ scil. ἀγαθὸν vel καλόν. VATER.

7, 35. ἐν τέλει τοῦ βίου.] Finem vitæ appellat, non extremum vitæ tempus, sed id quod pro fine ac scopo actionum suarum omnium sibi unusquisque constituit: is autem est, summum loquendo, felicitas, ut docuit supra c. V. 1. De felicitate autem non est una omnium sententia. Quatuor illius descriptiones diversas annotavit Aristoteles supra V. 2. quibus, si varia mortalium ingenia et studia circumspectantur, plures addi possunt. Sensus ergo propositionis hujus est: ea quæ sunt in felicitate, quam sibi quisque ut finem vitæ et actionum suarum (recte an secus, nunc non disquiritur) proposuit, meliora censentur, quam alia quæ ab ea plane sunt diversa, aut absunt longius. Quæcunque enim ad vitæ totius nostræ constitutum summum scopum finemque pertinent, illa bonis omnibus aliis merito a nobis anteponuntur. In fine autem isto sunt, illius definitio, partes, proprietates, adjuncta, effectus. Atque hanc Rhetoris nostri mentem esse liquet e loco illo parallelo Topic. III. i, 16. Τὸ πρὸς τὸ τοῦ βίου τέλος αἰρετώτερον μᾶλλον, ἢ περὶ τὸ πρὸς ἄλλο τι. *Quod ad vitæ finem pertinet, optabilius est eo, quod ad alium quempiam finem*. Addit exemplum, *ut quod ad felicitatem pertinet, optabilius est eo quod ad prudentiam*. SCHRADER.

7, 35. Μᾶλλον ἢ τὰ πρὸς τῷ τέλει] Ven. Cam. Isingr. Ricc. Spir. Majorag. μαῖλλον τὰ πρὸς τῷ τέλει. BUHLE.

7, 35. Μᾶλλον τὰ πρὸς τῷ τέλει.] Victorius meliorum codd. scriptorum et edd. Ald. Ven. consensu dedit hanc lectionem, quæ per se melior est, quam altera: μαῖλλον ἢ τὰ πρὸς τῷ τέλει. Hæc in Schol. Gr. et in edd. Isingr. Cam. Bipont. invenitur; eaque posita, distinguuntur τὰ ἐν τέλει τοῦ βίου et τὰ πρὸς τῷ τέλει, illa ad finem pertinent, hæc a fine remota sunt. Sed hæc distinctio non est vera, quia πρὸς τῷ τέλει id non significat. Quare lectionem priorem præfero. In voce τοῦ βίου videtur vis orationis inesse. Antea de fine universe disputabatur; nunc de fine τοῦ βίου h. e. de eo, quo propositum totius vitæ continetur. Atque hic est verus finis. Quæ igitur ad verum hunc finem pertinent (τὰ πρὸς τῷ τέλει), magis sunt fines, quam alia. Si τέλος τοῦ βίου de vita extrema accipitur, cetera non satis conveniunt. Tunc enim vocabulum τέλος in diversis significatibus parum accurate conjungitur. Muretus legebat, Καὶ τὰ πρὸς τῷ τέλει, ut novum genus bonorum excellentium. VATER.

7, 35. τέλη γὰρ μᾶλλον τὰ πρὸς τῷ τέλει.] Id est, magis sapiunt naturam finis, quæ proxime illi juncta sunt. Itaque τὰ ἐν τέλει, et τὰ πρὸς τῷ τέλει hic non opponuntur, sed eandem fere vim habent. Nec recte Muretus noster peculiarem πρότασιν confecit ex ultimis his verbis, quæ tantummodo sunt præcedentium declaratio. Græcus Scholiastes legit τέλη γὰρ μᾶλλον εἰσι, ἢ τὰ πρὸς τῷ τέλει. Abest autem a libris melioribus ista comparisonis particula, nec agnoscit eam antiquissima versio Latina, prima quæ MS. exstat in Acad. nostræ bibliotheca: ita enim vertit, *Fines magis quæ apud finem.* SCHRADER. Et sic MS. Balliol. ubi *Fines enim m.*

7, 36. τῶν πρὸς δόξαν.] Topic. III. 3. Ὅρος δὲ τοῦ πρὸς δόξαν, τὸ μηδένος συνειδότης μὴ ἂν σπουδάζειν ὑπάρχειν. Alexander p. 139. Οὕτως ὑγίεια κάλλους αἰρετωτέρα· τὴν μὲν γὰρ ὑγίειαν δι' αὐτὴν αἰρούμεθα, καὶ μὴ εἶσεσθαι μέλλῃ, τὸ δὲ κάλλος διὰ τὴν ἐπ' αὐτῷ δόξαν μάταιον γοῦν δοκεῖ τὸ κάλλος εἶναι μὴ γνωριζόμενον.

7, 37. φασὶ] Pronuntiata sunt hæc ex opinione ac iudicio vulgi, quod ex verbo quoque φασὶ declaratur: multitudo enim utilitatem spectat, quæstumque virtuti præfert. Improbam hanc sententiam suadent duo versus apud Plutarch. de Aud. Poet. p. 18. D. Τοῦ μὲν διμαίου τὴν δόκησιν ἄρνησο, τὰ δ' ἔργα τοῦ πᾶν ὁρῶντος ἔνθα κερδανεῖς. Contra Amphiaræus, optimus vir, apud Æschyli S. Theb. 598. Οὐ γὰρ δοκεῖν ἄριστος, ἀλλ' εἶναι θέλει. Thrasymachus vero sophistes fuit, qui injustitiam ornavit, persequendamque esse multis fallacibus argumentis docuit, abjiciendam autem justitiam. VICTOR. Thrasymachi disputatio legitur apud Platonem de Rep. L. I.

7, 38. Καὶ πράττειν τὰ καλὰ] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. καὶ τὸ πράττειν τὰ καλὰ. BUHLE.

7, 39. Ὡστε ὑπάρχει] Cod. quidam Victorii et vetus interpres Latinus ὥστε ὑπερέχει. Vid. Victorii Comment. p. 142. BUHLE.

7, 39. ὥστε ὑπάρχει.] In antiquissimo libro tanquam correctā et emendatā vox illa est ὑπάρχει, et ex ipsa factum ὑπερέχει, quam lectionem sequitur etiam vetus tralatio: et sane hæc verba apud hunc scriptorem negligentia librariorum sæpe depravata sunt, et ob similitudinem inter se commutata. In communi lectione illud molestum est, quod non bene video quam vim illic habeat adverbium ὥστε: neque enim quicquam novi assert, ut faceret, si legeretur ὑπερέχει, esset enim confirmatio ejus, quod dixerat, illud majus bonum esse, cum plura simul, hoc sensu, *quare cum plura sint, superat*. Quæ vero sequuntur verba, enumeratio erunt eorum bonorum, quæ in eo continerentur, quod præstare dixerat: est tamen, si ita etiam legas, in verbis asperitas aliqua. VICTOR.

7, 40. καὶ δυοῖν κ. τ. λ.] E. g. Justitia an fortitudo præstet, clarius liquebit dubitanti, si ambæ Principi apponantur: clarum enim est principem justum forti præstare, unde et justitiam ipsam fortitudini antecellere recte colligas. SCHRADER.

7, 40. Καὶ δυοῖν ὃ τῷ αὐτῷ προστιθέμενον] Ald. Bas. I. 2. et Frob. καὶ δυοῖν αὐ τὶ προστιθέμενον. Ed. Isingr. καὶ δυοῖν ἂν τὶ προστιθέμενον. BUHLE.

7, 40. Ἡ δ' λαμβάνει] Ald. Bas. I. 2. Frob. Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. ἢ λαμβάνει. BUHLE.

7, 40. Πρὸς ἀλήθειαν γὰρ τείνει ταῦτα] Ald. Bas. I. 2. Frob. Isingr. Ricc. πρὸς ἀλήθειαν γὰρ τινα ταῦτα. Ven. τίνει ταῦτα. Vitiose. In marg. Isingr. γὰρ τινι ταῦτα. BUHLE.

7, 40. Διὸ τὸ πλουτεῖν φανεῖν ἂν μείζον ἀγαθὸν τοῦ δοκεῖν] Sic legunt Ald. Bas. Ricc. Spir. Firmavit quoque hanc lectionem Codd. auctoritate Victorius. Cam. et Majorag. διὸ καὶ τὸ πλουτεῖν κ. τ. λ. Ven. διὸ καὶ τὸ πλουτεῖν καὶ δοκεῖν φανεῖν ἂν μείζον ἀγαθὸν τοῦ δοκεῖν. Georg. Trapezuntius vertit: *Ita majus bonum est divitem esse, quam videri*. BUHLE.

7, 40. πλουτεῖν καὶ δοκεῖν.] *Divitem et esse et videri*. Ita Muræus vertit, editos quosdam codices et Gr. Schol. sequutus. Censuit enim verba ista exemplum esse ipsius propositionis. Atque certum sane est plura bona uni antecellere. Τὸ πλουτεῖν καὶ φαίνεσθαι μείζον τοῦ πλουτεῖν καὶ μὴ φαίνεσθαι, ait hic Gr. Schol. Mihi vero potior visa est a P. Victorio publicata ista lectio, τὸ πλουτεῖν φανεῖν ἂν μείζον ἀγαθὸν τοῦ δοκεῖν, *divitem esse, videri potest majus bonum, quam divitem existimari*. Hanc enim in omnibus pene MSS. se invenisse testatur, quam et nostræ expriment veteres duæ tralationes Latinae, scriptæ in mem-

brana. Eandem præfert vetustissima versio, qua ante quadringentos fere annos usus est Ægidius D. Thomæ auditor. Neque vero verbis illis exemplum ipsius προτάσεως, sed rationis propositioni additæ quoddam consecrarium continetur. Et perperam Muretus, sententiæ suæ firmandæ caussa, verba ipsa violenter transmutat, δοκεῖν nempe in πλουτεῖν, quam licentiam Phæbus et Musarum Chorus Criticorum nationi minime indulsit. SCHRADER.

7, 40. Διὸ τὸ πλουτεῖν φανείη ἂν μείζον ἀγαθὸν τοῦ δοκεῖν.] Altera lectio est ex ed. Ven. διὸ τὸ πλουτεῖν καὶ δοκεῖν φανείη κ. τ. λ. Muretus correxit : διὸ τὸ πλουτεῖν καὶ δοκεῖν φανείη ἂν μείζον ἀγαθὸν τοῦ πλουτεῖν. Quæ tamen omnia sententiam non satis explent. In codd. Victorii pæne omnibus et in prisco Intpr. deest τὸ δοκεῖν, quod in Veneta additur. Locus manifesto corruptus est. Hæc enim propositio est exemplum eorum, quæ antecedunt : *Quæ cum adsint, non lateant, præstare iis, quæ lateant.* Exspectaveris igitur, ut dicatur, διὸ τὸ πλουτεῖν καὶ δοκεῖν φανείη ἂν μείζον ἀγαθὸν τοῦ (πλουτεῖν καὶ) μὴ δοκεῖν. Subaudiri potest posterius πλουτεῖν, sed μὴ δοκεῖν abesse non potest, quoniam in latendo est vis hujus exempli. Itaque isto modo putaverim Aristotelem scripsisse, neque dura est mutatio, quoniam in voce δοκεῖν manifesta corruptelæ sedes est. Ad sententiam potest conferri c. V. 7. πλοῦτον μᾶλλον εἶναι ἐν τῷ χρῆσθαι ἢ ἐν τῷ κτῆσθαι. Maluerim tamen hoc exemplum ex alio loco, ubi vel ad orationem Aristotelis pertineret, vel margini adscriptum esset, huc esse translatum. Ut ad verba §. 37. ὅσα εἶναι μᾶλλον ἢ δοκεῖν βούλονται, maxime sunt apposita, quæ nostro in loco vulgo leguntur. Caussa, cur translatum fuerit, est in similitudine argumenti et in iis, quæ antecedunt, πρὸς ἀλήθειαν γὰρ τείνει ταῦτα. Ad hæc quoque exemplum conformabatur, si non aliunde translatum, sed corruptum est. Utramque conjecturam meam firmat Schol. Gr. qui locum nostrum expressit his : Καὶ τὸ πλουτεῖν καὶ φαίνεσθαι μείζον τοῦ πλουτεῖν καὶ μὴ φαίνεσθαι. Ad §. 37. vero exemplum hoc habet : καὶ μᾶλλον ἔχειν τις πλουτεῖν βούλεται ἢ δοκεῖν. VATER.

7, 41. Τοῖς μὲν μόνον] Ald. Ven. Bas. Spir. Cam. Majorag. τοῖς μὲν μόνους. In marg. Ven. τοῖς μὲν μόνως. Nostram lectionem tuentur Codd. Victorii. BUHLE.

7, 41. ἑτερόφθαλμον.] Demosthenes c. Timocratem p. 744. "Οντος γὰρ νόμου (παρὰ τοῖς Λοκροῖς scil.) εἴαν τις ὀφθαλμὸν ἐκκόψῃ, ἀντεκκόψαι παρασχεῖν τὸν ἑαυτοῦ, καὶ οὐ χρημάτων τιμῆσεως οὐδεμιᾶς, ἀπειλῆσαι τις λέγεται ἐχθρὸς ἐχθρῷ, εἴα ἔχοντι ὀφθαλμὸν, ὅτι αὐτοῦ ἐκκόψει τοῦτον τὸν εἶνα. Γενομένης δὲ ταύτης τῆς ἀπειλῆς, χαλεπῶς ἐνεγκὼν ὁ ἑτερόφθαλμος, καὶ ἡγούμενος ἀβίωτον εἶναι αὐτῷ τὸν βίον τοῦτο παθόντι, λέγεται τολμῆσαι νόμον εἰσενεγκεῖν, εἴαν τις εἶνα ἔχοντος

ὁφθαλμὸν ἐκκόψῃ, ἄμφω ἀντεκκόψαι παρασχεῖν, ἵνα τῇ ἴσῃ συμφορᾷ ἀμφοτέροι χρωῶνται. Vide Diodorum Siculum XII. 17. ibique Wesselingium.

7, 41. ἀγαπητὸν *carum* valet, ut puto, idque significare voluit Catullus, cum inquit, *si quid carius est oculis*, quo uno se aliquis consolatur, in quo omnem spem suorum gaudiorum collocatam habet, quo impetrato ac retento contentus vivere potest. VICTOR. Ἀγαπητὸς, seu paganos videas sive Hellenistas, idem quod *μονογενὴς* est, *unicus* sive *unigenitus*. Ita Homero Astyanax ἀγαπητὸς dicitur, non enim alium habebat Hector. II. Z. Ἑκτορίδην ἀγαπητόν. Interpres et Hesychius Ἀγαπητόν, *μονογενῆ*.—Parum igitur dixerunt, qui et hic et in Matthæo *dilecti* voce usi sunt. Ἀγαπητὸς enim, *præter quem alius non datur*; ut cum philosophorum princeps oculum monoculi ἀγαπητόν dixit. D. HEINSIUS, Exercit. Sacr. in Marc. I. v. 11.

7, 41. Τὸν δὲ ἔχοντα] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. τὸν δύο ἔχοντα, sine apostropho. BUHLE.

7, 42. Ἀγαπητὸν γὰρ ἀφήρηται] Ven. Spir. Majorag. ἀγαπητὸν γὰρ μόνον ἀφήρηται. Cam. et Isingr. ἀγαπητὸν γὰρ καὶ μόνον ἀφήρηται. Vetus interpres Latinus legit: ἀγαπητὸν γὰρ μόνως ἀφήρηται. Georg. Trapezuntius vertit: *carum enim et unicum luscus amisit*. Nostram lectionem agnoscunt Ald. Bas. I. 2. Frob. Ricc. et Victorii Codd. omnes. BUHLE.

CAP. VIII.

8, 2. ἔτι.] Non mores tantum et leges, sed et penes quam reip. partem τὸ κύριον, hoc est leges ferendi, et de ceteris omnibus, quæ ad reip. salutem pertinent, statuendi potestas sit, scire oportet. Prout enim summa rerum vel in unius, vel in paucorum, vel in plurium, vel in optimatum, vel in divitum manu est, ita quoque alia est atque alia reip. forma. Quid nomine τοῦ κυρίου comprehendatur disertius tradit Polit. IV. xiv. 4. SCHRADER.

In una republica multi sunt ordines: sed alius alio majorem habet auctoritatem. Qui igitur ordo summam habuerit in civitate potestatem, ejus decreta erunt firma. Verum potestates pro statu reip. distribui solent: itaque quot sunt reip. genera, tot sunt etiam summæ potestates. MAJORAG.

8, 2. κύρια.] In Rep. I. ipse κύριον civitatis appellat τοὺς πολιτευομένους, et qui totam remp. in potestate sua habent, ac de summis rebus ex sententia sua statuunt. In IV. quid κύριον in civitatibus, et quæ vis ejus sit, uberius docet. Demosthenes quoque eodem intellectu idem verbum usurpavit. VICTOR. Demosthenes de F. L. p. 424, 11. ed. Reiske. οἱ δὲ λοιποὶ, καὶ

τὰ κύρια, ἅττα ποτ' ἐστὶν ἐν ἐκάστῃ τῶν πόλεων, οὓς ἔδει τούτους κο-
λάζειν κ. τ. λ.

8, 2. Τὸ σῶζον τὴν πόλιν] Revocavi pristinam lectionem Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. Habent eandem nonnulli Victorii Codd. Georg. Trapezuntius vertit: *quod civitatem conservat*. Alii Victorii Codd. vetus interpret Latinus, et marg. Ven.: τὸ σῶζον τὴν πολιτείαν. Hinc ex ed. Victorii πολιτείαν in omnes ceteras edd. manavit. Attamen vix ab Aristotele scriptum est, *utile esse, quidquid civitatis constitutionem conservet*; quomodo enim fugere potuerit πολιτικώτατον virum, constitutionem civitatis aliquam *pessimam* esse *posse*, non assequor; contra recte dicitur, *utile esse, quidquid civitatem conservet*. Igitur πόλιν legendum est, non πολιτείαν. Nimis Victorius favit nonnunquam Codd. suis. BUHLE.

8, 2. Τὸ σῶζον τὴν πολιτείαν, *quod conservat statum rei publicæ*. Edd. vett. et Bipont. τὴν πόλιν. Contra vulgatum propter auctoritatem meliorum Victorii codd. prisci Intrpr. et Schol. Gr. jure præfertur. Nam in iis, quæ antecedunt et quæ sequuntur, de diversitate status rerum publicarum (τῶν πολιτείων), h. e. de formis civitatum diversis agitur. Itaque πολιτεία est status rei publicæ, quo eodem sensu πόλις, si reciperetur hæc lectio, intelligenda esset. Ne quis cum editore novissimo existimet, incommode dici, *conducit id, quod conservat statum rei publicæ*, quoniam in pessima civitatis constitutione id non prosit. In ejusmodi pronuntiatis sumitur, rem publicam bene esse constitutam, idque eo facilius sumebatur apud veteres, quo sanctiora et antiquiora haberentur instituta patriæ. VATER.

8, 2. Ἡ τοῦ κυρίου ἀπόφασις] Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Schrader. Londin. Lips. ἡ τοῦ κυρίου ἀπόφασις. Quam lectionem si sequaris, sensus exit hic: *Nam dominatus quidem est domini negatio s. recusatio*. Miror editorum stuporem, qui absurdam hanc sententiam esse non animadverterent. Orta est haud dubie lectio ex mendo typographico in ed. Victorii. Ibi impressum est ἀπόφασις. Vertit tamen Victorius: *quod decretum fuerit a principe civitatis*. Equidem jure meo ἀπόφασις reposui. BUHLE.

8, 2. Διήρηται κατὰ] Ald. Ven. Bas. Frob. Cam. Ricc. Majorag. διήρηται καὶ κατὰ. BUHLE.

8, 3. τέσσαρες.] De formis rerump. hoc in loco exoterice, i. e. opinioni receptæ convenienter, loquitur, de quibus omnibus acroamaticè, h. e. accuratius et ex rei veritate, agit Polit. III. et IV. ac succincte Ethic. VIII. x. Quod autem vulgus, quem hic sequitur, quatuor species reip. numeret, indicat quoque Polit. IV. vii. 1. SCHRADER.

8, 3. Εἰσὶ δὲ πολιτεῖαι τέσσαρες.] Aristoteles hic quatuor, aut potius, divisa postea monarchia, quinque partes facit forma-

rum rei publicæ. In Politicis (III. 7. IV. 2.) sex constituuntur. Duplici ratione ibi distinguuntur, primo, utrum rectæ, an pravæ; dein ex diversitate eorum, penes quos in unaquaque potestas est. Nostro in loco nonnisi posteriori ratione. Atque ita Oligarchia et Aristocratia hic discernuntur, quia alii in hac, alii in illa imperant. In Monarchia contra, æque ac in Tyrannide, idem unus est, qui regnet; itemque in Politia, proprio nomine ita vocata, in qua eadem multitudo, sed in Politia, hic prætermissa, accommodata ad communem utilitatem rem publicam administrat. Accurata tractatione hic nihil opus erat. Ab ipso Aristotele ad libros de Republica ablegamur. VATER.

8, 3. Τούτων τι ἂν εἴη] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. τούτων ἂν εἴη. Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. τούτων δὴ ἂν εἴη. Secutus sum Victorium. BUHLE.

8, 4. Κλήρω διανέρονται] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. κλήροι διανέρονται. BUHLE.

8, 4. Ἐν ᾗ οἱ κατὰ παιδείαν.] Ed. Cam. οἱ non habet. VATER.

8, 4. Ἐν τοῖς νομίμοις] Ita dedit Victorius e Cod. MSto. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Majorag. ἐν τοῖς νόμοις. Spir. neutrum habet. BUHLE.

8, 4. κατὰ τάξιν τινα.] Hoc vocat Thucydides I. 13. ἐπὶ ῥητῶν γέρασι πατρικαὶ βασιλείαι.

8, 5. Τὸ δὴ τέλος] Isingr. τὸ δὲ τέλος. Melius. BUHLE.

8, 5. Τὰ πρὸς παιδείαν] Cod. Victorii: τὰ περὶ παιδείαν. BUHLE.

8, 5. Βασιλείας δὲ τὸ ἐνόμως ἐπιστατεῖν.] Legit hæc Schol. Gr. at non legit ullus veterum interpretum Latinorum, nec in ullis MSS. illa reperit Victorius, merito itaque delevit: præsertim cum Aristoteles Tyrannidis voce, ut et alibi fecit, regnum hic complectatur, cui pariter cautionem ac custodiam, sed legum tuendarum caussa, concedit Polit. III. xi. §. pen. SCHRADER.

8, 5. Καὶ τὰ νόμιμα] Ven. Isingr. Spir. his addunt: βασιλείας δὲ τὸ ἐνόμως ἐπιστατεῖν. Agnoscit hæc quoque Scholiastes Græcus. Cum tamen additamentum respuant Codd. MSti omnes, versiones veteris interpretis Latini, Georgii Trapezuntii, et Hermolai Barbari, Ald. Bas. Cam. Ricc. Victorius recte illud textu ejecit. BUHLE.

8, 5. Καὶ τὰ νόμιμα τυράννης δὲ φυλακή.] Aristoteles hoc loco distinguit fines, singulis rebus publicis propositos. Sæpe utitur ejusmodi partitionibus; in quibus opposita accurate explicantur. Quare mirum videtur, prætermissum esse βασιλείας τέλος. Ex Schraderi sententia τυράννης simul complectitur βασιλείαν. Quod ut in aliis locis interdum inveniatur, siquidem τυράννος apud veteres pro μονάρχῃ dicitur, id hic locum habere non potest. Hic enim distinguuntur βασιλεία et τύ-

ῥαννις, ut diversæ rerum publicarum formæ. *Μοναρχίας* δὲ φυλακὴ scribendum erat, nisi Aristotelem justo negligentius scripsisse dixeris. Itaque sine dubio exciderunt ea, quibus finis βασιλείας significaretur. At quæ in Schol. Gr. in edd. vett. et inde in versione Mureti, inseruntur verba: βασιλείας δὲ τὸ ἐννόμως ἐπιστατεῖν, ea loco non quadrant. Perspicitur id ex diversitate sententiarum. Ἐλευθερία enim, πλοῦτος et φυλακὴ, quæ his verbis respondent, sunt ea, quæ assequi cupiant diversis rebus publicis subjecti præfective. Τὸ ἐννόμως ἐπιστατεῖν vero est via, qua tenditur ad finem, non ipse finis. Jam primo tempore lacuna in hoc loco videtur orta esse, quæ cum in aliis codicibus coiret, in aliis hoc, quod declaravi, inciso expleta videtur. Quid vero exciderit, conjectura non assequor, neque ex libris Politicis id tuto colligi poterit. Fortasse etiam in verbis, ἀριστοκρατίας δὲ τὰ πρὸς παιδείαν, mendum aliquod inest, quanquam in omnibus libris ita legantur. Nam luculenter antea declaratum est, non τὰ πρὸς τέλος, sed ipsa τέλη hic spectari. Exspectaveris igitur, ἀριστοκρατίας παιδεία scriptum esse. Ita Schol. Gr. habet: ἀριστοκρατίας τέλος παιδεία καὶ νόμοι. Φυλακὴν de securitate tyranni explicant. Forsan est potius securitas civitatis ab externis hostibus defensæ. VATER.

8, 5. Ὅτι τὰ πρὸς τέλος.] Edd. Ald. Bas. Cam. πρὸς τὸ τέλος. Eædem edd. et quidam libri scripti paullo post §. 6. τὸ μὲν γὰρ ἐκάστου ἦθος. Vulgatum ἐκάστης est ex cod. Victorii. VATER.

8, 5. Ἐκάστης ἦθη] Isingr. ἐκάστης ἔτι, operarum forsitan peccato. BUHLE.

8, 5. Ἐπαναφέροντες] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ἀναφέροντες. BUHLE.

8, 6. Τῶν πολιτειῶν ἐκάστης] Τῶν πολιτειῶν ἐκάστου ed. Isingrin. BUHLE.

8, 6. ἐκάστης ἦθος πιθανώτατον.] Socrates apud Platonem in Gorgia non dissimilem huic sententiam protulit; affirmavit enim cunctos homines gaudere, cum audiunt orationem, quæ conveniat moribus et naturæ ipsorum; angi autem, cum alienam ab ingenio suo, et quæ diversæ indoli apta sit, accipiunt. Qui autem delectantur alicujus sermone, facile etiam illo capiuntur et persuadentur. VICTOR.

8, 6. ταῦτα δὲ ληθθήσεται.] Intelligit indolem ac mores: quæ ipsa perceptum iri tradit auxilio earundem rerum, quas supra appellaverat, i. e. consuetudinum, institutorum, ac rerum utilium, et quæ ipsis rebus publicis conducant: his enim animadversis et observatis, affirmat posse intelligi indolem, ac mores singularum civitatis rectionum. VICTOR.

8, 6. ἦθη φανερά κατὰ τὴν προαίρεσιν.] Hinc est illa moratæ orationis descriptio Rhet. II. xxi. 16. ἦθος δὲ ἔχουσιν οἱ λόγοι ἐν

ᾧσοις δῆλη ἡ προαίρεσις. Poët. c. 6. Ἔστι δὲ ἥθος τὸ τοιοῦτον, ὁ δηλοῖ τὴν προαίρεσιν ὅποιά τις ἐστίν. Διόπερ οὐκ ἔχουσιν ἥθος ἔνιοι τῶν λόγων, ἐν οἷς οὐκ ἔστι δῆλον, ὅ τι προαιρεῖται, ἢ φεύγει ὁ λέγων. SCHRADER.

8, 7. Ἔτι δὲ περὶ τῶν κατὰ τὰς πολιτείας.] Edd. eædem : ἔτι δὲ τῶν περὶ τὰς πολιτείας ἥθων. Illud ex cod. Victorii et prisco Intrp. bene repositum est. VATER.

CAP. IX.

9, 1. Μετὰ δὲ ταῦτα.] Absoluto deliberativo genere, ad demonstrativum transit; id enim manifesto significat, cum ostendit se de virtute ac vitio, honestoque ac turpi disserere velle. Cum autem multæ aliæ res et laudentur et vituperentur, in primis virtus verbis exornatur, ac vitium dedecoratur: ceteræque omnes res ad ea referuntur, et prout hujus aut illius participes sunt, honore aut vituperio dignantur. Genus autem hoc a meliori parte ἐγκωμιστικόν, nec non ἐπιδεικτικόν Græcos rhetoras vocasse notum est: ut πανηγυρικόν etiam, quod in conventibus illis, ubi infinita hominum multitudo, ludorum spectandorum gratia, cogeretur, hujuscemodi orationes fere haberentur. Cicero idem quandoque *exornationem* appellavit. Animadvertendum autem, an quod adnotat Quintilianus verum sit, videri Aristotelem a parte negotiali, h. e. πραγματικῆς, removisse genus hoc dicendi, totumque ad solos audientes relegasse; quod nomine etiam ipso, quo vocatur, significari tradit; id enim ejus nominis, quod ab ostentatione ducitur, proprium esse. Addit vero idem etiam Theophrastum, præceptorem secutum, fecisse, cum contra Romanus mos negotiis etiam hoc munus inseuerit, ut ille accurate docet. Ipse tamen hujus opinionis sum, ut admisceri etiam ipsum sæpe in veris causis existimasse Aristotelem putem; idque infra quoque cum indicasse, cum inquit μετὰ σπουδῆς: neque enim arbitrari possum aliud illis verbis intelligere voluisse, joco an serio, nisi animi causa aliquando hoc fieri, quandoque autem contra, causa majore aliqua hoc negotioque postulante, id adhiberi: secundum enim hoc tempus pertinet, nisi fallor, ad negotium transigendum, cum primum necessitatem nullam in se habeat; quis enim ullius judicii homo crederet eum intellexisse fieri id nunc fortuito temereque, nunc vero diligentia in ea re posita, meditatisque dictionibus? VICTOR.

9, 2. ἐπεὶ δὲ συμβαίνει.] Decrevit in demonstrativo genere locos aperire, quibus et ad laudandum, et ad vituperandum propositiones sumantur eo modo, quo jam in deliberativo docuit. Videndum est, inquit, etiam in hoc genere, sicut in superiore fecimus, unde sumendæ sint propositiones, quo-

niam sæpe fit, ut hoc genus laudandi tractemus, vel tantum oblectationis, atque exercitationis gratia, vel etiam serio, atque studiose, cum vel hominem laudamus, vel Deum, vel inanimatum aliquid, vel animal: sed hæc non exquisite sunt a nobis tractanda, ut in scientiis fieri solet, verum apertius, et pinguiori, quod aiunt, Minerva. Quatuor igitur ponit Aristoteles, quæ laudari solent: hominem, Deum, res inanimatas, animalia. Quod et Quintilianus III. 7, 6. sic ostendit: *Sed proprium laudis est amplificare, et ornare, quæ materia præcipue in Deos et homines cadit: est tamen et aliorum animalium, etiam carentium anima.* MAJORAG.

9, 2. ἀψυχα] His lusibus sese exercebant Sophistæ veteres: Menander Rhetor p. 611. ed. Ald. Ἀμέλει ὅταν χύτρας ἐγκωμιάζωμεν, ἢ ψήφους, ὡς Πολυκράτης, οὐ πάντως καὶ θαυματούχους τὴν χύτραν, ἢ τὰς ψήφους ἐπαινοῦμεν, ἀλλὰ γυμνάζοντες ἑαυτοὺς πιθανοῖς τισι λόγοις. Plato Sympos. p. 177. B. τινὶ ἐνέτυχον βιβλίῳ ἀνδρὸς σοφοῦ, ἐν ᾧ ἐνῆσαν ἅλεις ἐπαινον θαυμάσιον ἔχοντες πρὸς ὠφέλειαν. Isocrates Laud. Helen. p. 210. B. C. ed. H. St. τῶν μὲν γὰρ τοὺς βρομβυλίους καὶ τοὺς ἄλλας, καὶ τὰ τοιαῦτα βουληθέντων ἐπαινέειν, οὐδεὶς πώποτε λόγων ἠπόρησεν. Vide Cresollii Theatrum Rhetorum III. 9.

9, 2. περὶ τούτων.] Nimirum de vitio, virtute, honesto, turpi. τὸν αὐτὸν τρόπον. Eodem modo, quo in genere deliberativo de felicitate, utili, pernicioso, agebatur. SCHRADER.

9, 3. Ὁ ἂν εἰ αὐτὸ αἰρετὸν ὃν ἐπαινετὸν ᾗ] Desiderantur hæc in Ald. et Bas. 1. 2. et Frob. Isingr. pro ἐπαινετὸν ᾗ habet ἐπαινετόν ἐστιν. BUHLE.

9, 3. καλὸν.] Quod cur expetatur nihil in se habet, nullo modo est honestum: quod expetitur, at propter aliud, in utilium refertur censum: quod porro propter se quidem expetitur, attamen laudabile non est, ne illud quidem honestum aut pulchrum censi debet. Ethic. Eudem. VII. 15. *Honestas sunt, quæ cum per se sint eligibilia, laudabilia sunt:—Sanitas inter laudabilia non est, nec robur. Bona hæc quidem sunt, non tamen laudabilia.* Ratio petenda e laudis definitione: quam affert infra §. 33. Honesti definitio altera talis est: *Quod bonum cum sit, jucundum est, eo ipso quod bonum.* Prior definitio considerat honestum, quatenus in se habet unde expeti et eligi mereatur: hæc posterior honestum describit, respectu nostri aut eorum quos delectat, quatenus sua bonitate delectat. Malum enim etiam delectat, nec tamen per se, cum simpliciter consideratum detestabile sit, si quem tamen oblectat, vitio fit corruptæ illius mentis. SCHRADER.

9, 4. Definitiones, quæ sequuntur, non esse accuratas facile liquebit, cum iis, quas in acroamatico ad Nicom. opere perscripsit has conferenti: sunt tamen opinioni hominum

omnes consentaneæ, itaque usui orationum non sufficientes tantum, sed et accommodatiores. Vide infra c. X. SCHRA-
DER.

9, 4. Φυλακτική· καὶ δύναμις.] Edd. Ald. Bas. Cam. καὶ omittunt et voces has jungunt. Contra Cam. §. 6. ἡ ἀρετὴ καὶ δύναμις, addito καὶ. VATER.

9, 4. καὶ πάντων περὶ πάντα.] Proverbium redolent verba hæc: eadem autem, aut paulum immutata, usurpavit Cicero in Ep. ad Cassium XV. 17. *Sed expecta πάντα περὶ πάντων.* Vim autem hanc habent, ut ostendant, qui virtutis compotes sunt, omnia melius quam expertes ipsius facere; et optimum illum animi habitum ad omnes res peragendas adjuvare. VICTOR.

9, 6. Εἴτα ἡ ἐλευθεριότης] Abest articulus ab Ald. Ven. Bas. I. 2. Frob. Cam. Ricc. Majorag. Isingr. εἴτα ἐλευθερίου. Non male. BUHLE.

9, 6. Γὰρ ἐν πολέμῳ.] Edd. Ald. Bas. Cam. ἐν non habent, contra paullo post ἐστὶ interjiciunt: χρήσιμός ἐστι αὐτοῖς. VATER.

9, 8. Καὶ ὑπηρετικοὶ τῷ νόμῳ.] Edd. Ald. Bas. ὑπηρετική. Eædem §. 9. in verbis ἡδονὰς τοῦ σώματος omittunt articulum τοῦ. VATER.

9, 9. Σωφροσύνη δὲ ἀρετὴ] Ald. Bas. Ven. Cam. Ricc. Spir. Majorag. σωφροσύνη δὲ ἐστὶν ἀρετὴ. Magis concinne. BUHLE.

9, 9. Δι' ἧν] Eæd. edd. κατ' ἧν. Verum δι' ἧν, solemnius Aristoteli, legitur etiam in Codd. melioribus Victorii. BUHLE.

9, 12. Μικροψυχία δὲ τὸνναντίον puto scholion esse, assentiens Mureto, qui hæc non vertit. Μικροψυχία enim paullo post iterum notatur. Schol. Gr. et Victorius repetitionis hanc volunt esse caussam, quod μικροπρεπεία duo vitia opposita sint. Tunc vero etiam ἀνελευθερία opponi debebat, ut tertium, et forsàn plura. VATER.

9, 13. Περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν] Vetus interpres Latinus legit περὶ ἀγαθῶν καὶ καλῶν, teste Morelio. Minus bene. BUHLE.

9, 14. τὰ ἀπ' ἀρετῆς γιγνόμενα.] Libellus de Virtute et Vitio, Aristoteli tributus, sub initium: Ἐπαινέτῃ μὲν ἐστὶ τὰ καλὰ, ψεκτὰ δὲ τὰ αἰσχροῦ· καὶ τῶν μὲν καλῶν ἡγοῦνται αἱ ἀρεταί, τῶν δ' αἰσchrῶν αἱ κακίαι. Ἐπαινέτῃ δὲ ἐστὶ καὶ τὰ αἴτια τῶν ἀρετῶν, καὶ τὰ παρεπόμενα ταῖς ἀρεταῖς, καὶ τὰ γινόμενα ἀπ' αὐτῶν, καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν. SCHRA-
DER.

9, 14. σημεῖα τῆς ἀρετῆς.] Virtutis notas appellat, quorum indicio intelligitur virtutem in aliquo esse: quæ enim virtutem significant a virtute profecta esse videntur; neque enim cam indicarent, nisi plerumque inde oriri solerent. Notas vero has, ut cetera signa, consequentes res esse, manareque ex aliquibus rebus perspicuum est: neque enim signa esse possunt, nisi res, quarum signa sunt, existant. VICTOR.

9, 14. Τά τε σημεῖα.] Edd. Ald. Bas. τε omittunt. VATER.

9, 15. Ἀνάγκη, ὅσα τε] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ἀνάγκη τε, ὅσα. BUHLE.

9, 15. Καλὰ εἶναι] Ven. Cam. et Majorag. addunt ταῦτα. BUHLE.

9, 15. Τὰ δικαίως ἔργα] Isingr. τὰ δικαίως ἐργασμένα. BUHLE.

9, 15. Ἐπὶ τὸ ζημιῶσθαι.] Ed. Lips. sequitur Ald. et Isingr. Exempla cetera ἐπὶ τοῦ. VATER.

9, 16. Τῶν αἰρετῶν] Ven. et Isingr. τῶν ἀρετῶν. Melius. BUHLE.

9, 17. τὰ ἀπλῶς ἀγαθὰ.] Talia sunt quæ absolute, citra respectum ad hunc hominem, locum, tempusve, bona sunt. Unde τῶ ἀπλῶς, illi quod simpliciter tale dicitur, opponuntur τὰ αὐτῶ Rhet. I. vii. 35. et III. xiii. 4. τὰ τούτοις Rhet. III. xix. 1. τὰ τινὶ Top. III. i. τὰ ἡμῖν Magn. Ethic. I. 1. τὰ πρὸς ἄλληλα De Gen. Anim. VII. τὰ πῃ, ποῦ, ποτὲ, πρὸς τι Elench. Soph. V. 1. SCHRADER.

9, 17. Ἐποίησε] Ald. Ven. Bas. 1. 2. Frob. Ricc. Spir. Majorag. ἐποίησε. Ed. Isingr. ποιεῖ. BUHLE.

9, 17. ὅσα ὑπὲρ τῆς πατρίδος.] Hæc propositio bene cohæret cum antecedenti, sub eadem enim velut exemplum quoddam continetur, ut a Mureto loco moveri non debuerit. Qui enim, ut patriam juvet, commoda sua negligit, is bonum simpliciter præfert illi, quod huic bonum foret. SCHRADER.

9, 17. τὰ τῇ φύσει ἀγαθὰ.] Cur hanc πρότασιν expunxerit Muretus, non liquet. Sunt profecto laudationibus minime incongruentes materiæ, genus, parentes, patria, pulchritudo, ingenii acumen, solertia, docilitas, tenax memoria, ingenuitas animi magnitudo, et quæ a natura proveniunt bona alia. SCHRADER.

9, 18. Τὰ ζῶντι] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. τὰ ζῶντα. Male. BUHLE.

9, 18. Ἐχει τὰ ζῶντι.] Est emendatio, quæ Victorii ingenio debetur. Idem Schol. Gr. habet. Edd. vett. et libri scripti τὰ ζῶντα. VATER. Habent nonnulli MSS. ζῶντι, si collatoris silentio fidendum.

9, 19. Τῶν ἄλλων ἕνεκα] Ald. Ven. Bas. Cam. Spir. τῶν καλῶν ἕνεκα. Nostra lectio a Victorio e Codd. restituta notatur quoque in marg. Ven. BUHLE.

9, 20. Θέλω τι.] Sapphonis verba aliter constituunt viri eruditi. Vide Blomfieldium in Museo Crit. Cantab. I, p. 17. Hermannum Elem. Rei Metr. III. 16. p. 689. In tanta criticorum discordia nos melius rati sumus cum Nækio scripturam codicum pressius sectari.

9, 20. Ἡ ἐφ' οἷς] Ven. Cam. Majorag. non habent ἡ. BUHLE.

9, 20. Εἰπόντος τοῦ Ἀλκαίου] Primus versus Alcæi est; ceteris quatuor Sappho respondet Alcæo. BUHLE.

9, 20. Θέλω τί τ' εἰπῆν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Majorag. θέλω τί τ' εἰπεῖν. BUHLE.

9, 20. Αἱ δ' ἴκε' σ' ἐσθλῶν ἡμερος ἢ καλῶν] Ald. et Bas. αἱ δ' ἴκες ἐσθλὸν ἡμερον ἢ καλόν. Ven. Cam. et Majorag. αἰθ' ἡκες ἐσθλὸν ἡμερον ἢ καλόν. In marg. ed. Venetæ, et in edd. Victor. et Ricc. αἱ δ' ἴκες ἐς ἐσθλῶν ἡμερον ἢ καλῶν. Spir. αἱ δ' ἴκες ἐς ἐσθλὸν ἡμερον ἢ καλόν. Cum ed. Victoriana consentiunt quoque Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Schrader. Londin. Editio Lipsiensis veram lectionem hic jam reposuit, et metrum restituit. Nam metrum Alcaicum et hendecasyllabum duobus primis versibus, et iambicum dimetrum hypercatalectum versu tertio violatum erat. Vide ejus præf. BUHLE.

9, 20. Καὶ μή τι εἰπῆν] Ald. Ven. Bas. Cam. Majorag. καὶ μήτ' εἰπεῖν. Victor. Spir. Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Schrader. Londin. καὶ μήτ' εἰπῆν. BUHLE.

9, 20. Αἰδῶς κε σεῦ οὐκ εἶχεν ὄμματ'] Edd. vulgatæ omnes præter Lipsiensem: αἰδῶς κέν σε οὐκ εἶχεν ὄμματα. BUHLE.

9, 20. Περὶ τῷ δικαίῳ.] Ex solo cod. Victorii restitutum est; edd. vett. et codd. ceteri perperam περὶ ᾧ δικαίῳ. VATER.

9, 20. Ἀλλ' ἔλεγες περὶ τῷ δικαίῳ] Ald. Bas. et Ven.: ἀλλ' ἔλεγες περὶ ᾧ δικαίῳ. Vitiose. In marg. Ven.: ἀλλὰ περὶ ᾧ δικαίῳ ἔλεγες. BUHLE.

9, 21. ἀγωνιῶσι.] Valet hic manifesto ἀγωνιῶσι *anguntur*, *sollicitantur animo*: ἀγωνίαν autem proprio nomine voluit esse Aristoteles metum quendam, qui nos corripit, cum negotium aliquod majus paullo post incepturi sumus: cum enim non videamus qua potissimum via rationeque id aggressuri simus, ut efficere et ad exitum perducere tuto queamus, valde sollicitamur. Problem. II. 31. ipse hoc tradit, ἢ ὅτι ἀγωνία φόβος τίς ἐστι πρὸς ἀρχὴν ἔργου.—Ad h. l. accommodatum exemplum est, quod Cicero de Themistocle narrat Tusc. IV. 19: *Noctu ambulabat in publico Themistocles, quod somnum capere non posset; quærentibusque respondebat, Miltiadis tropæis se e somno excitari.* VICTOR.

9, 21. Καὶ περὶ ὧν ἀγωνιῶσι] Et ea, de quibus homines solliciti sunt. Gallicus interpres: *Toutes les choses, qui seront pour nous donner de l'inquiétude et du soin.* Ald. Bas. Spir. καὶ περὶ ὧν ἀγωνιῶνται. BUHLE.

9, 21. Verbum ἀγωνιῶσι suspectum videri possit fuisse Mureto, quum vertat *decertant*, i. e. ἀγωνίζονται. In quo videtur erravisse. Nam sensus hic est: Honesta etiam ea putanda sunt, quæ ut nobis comparemus, inquietamur et curam animo suscipimus; nec tamen ita, ut curam metus comitetur:

ex æmulatione enim illa inquietatio oritur etc. Ἀγωνιῶσι verum esse, in primis illud docet, quod sequitur, τοῦτο πάσχοις. WOLF.

9, 21. ἀγωνιῶσι μὴ φοβούμενοι.] Solitudinem intelligit laudis causa susceptam, itaque addit μὴ φοβούμενοι, ut eam distingueret ab angore, qui accedit metu impendentis incommodi: hinc fit ut oratores in magno hominum conventu dicturi expallescant, sollicitique sint: cur ita? quia intelligunt agi de ingenii sui existimatione, et verentur ne labantur: at fur, adulter, metuit, ne, si deprehensus fuerit, det pœnas: qui certat, ne victoriam amittat. PORTUS.

9, 21. Καὶ αἱ τῶν φύσει.] Ed. Cam. αἱ non habet. VATER.

9, 24. Καὶ ἀνδρείου τὸ μὴ ἡττᾶσθαι] Sic omnes Codd. Victor. Georg. Trapezuntius vertit: *et fortis est invictum esse*. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. καὶ ἀνδρείον τὸ μὴ ἡττᾶσθαι. Ita quoque vetus interpretes Latinus. BUHLE.

9, 25. μνημονεύματα, nisi fallor, appellat *elogia*, et *quæ memoriam alicujus ornant*. Plutarchus An Seni p. 786. E. μνημόνευμα videtur appellasse rem, *quæ memoria repetitur*, quod Cicero sæpe *recor-dationem* vocat. Θέαμα δὲ, καὶ μνημόνευμα, καὶ διάνοημα τῶν ὄντων, et *quæ sequuntur*. Non tamen me fugit legi in excusis quibusdam μνημονευτά, cum tamen in reliquis et impressis formis et scriptis libris invenerim μνημονεύματα: quare tantum consensum eorum damnare consilium non fuit; qui ita emendarunt, videntur hoc verbum sic cepisse quasi valeat, *quæ feruntur, quæ prædicantur*. Ubi tamen res efficientes voluptatis hoc ipso in libro infra indicat, μνημονευτά vocat, *quæ memoria adhuc retinemus*: vetera facta dictave quæ recordamur. τὰ μὲν οὖν μνημονευτά ἡδέα ἐστιν. VICTOR. Membrana Balliolenses reddunt, *et memorialia, et magis quæ magis, et quæ non viventi assequuntur sicut honor assequetur*.

9, 25. Καὶ τὰ μνημονεύματα] Ven. Cam. Isingr. Ricc. Spir. Majorag. καὶ τὰ μνημονευτά. Minus bene. Μνημονεύματα sunt ea, *quæ memoriam alicujus ornant*, et de his Aristoteli sermo est. Μνημονευτά sunt ea, ut ipse Aristoteles infra interpretatur, *quæ memoria adhuc retinemus*. Cf. Victorii Comment. p. 161. Vetus interpretes Latinus expressit τὰ μνημονευτά at Georgius Trapezuntius μνημονεύματα. BUHLE.

9, 25. Καὶ τὰ μᾶλλον μᾶλλον. Καὶ ἂ μὴ ζῶντι ἔπεται] Dedit hanc lectionem Victorius ex antiquissimo Codice, et cum hoc facit quoque vetus interpretes Latinus. Incipit tum a καὶ novus locus. Ald. Ven. Bas. Cam. Spir. Majorag. legunt: καὶ τὰ μᾶλλον μᾶλλον· μᾶλλον δὲ καὶ, ἂ μὴ ζῶντι ἔπεται, hoc sensu: *Monumenta magis honorifica sunt præstantiora: magis autem honorifica sunt, quæ mortuum etiam sequuntur*. Equidem hanc lectionem prætulerim. Tuetur eandem Georgius

Trapezuntius. Textum tamen mutare nolui. Codd. quidam Victorii habent : καὶ μᾶλλον τὰ μᾶλλον, ordine verborum aptiori. BUHLE.

9, 25. Καὶ οἷς τιμὴ ἀκολουθεῖ] Cod. quidam Victorii et vetus interpres Latinus : καὶ ἥ τιμὴ ἀκολουθεῖ. BUHLE.

9, 25. περιττὰ.] Quæ aliis sui generis præstant. Gellius I. xiii. *P. Crassus Mucianus traditur quinque habuisse rerum bonarum maxima et præcipua, quod esset ditissimus, quod nobilissimus, quod eloquentissimus, quod juris consultissimus, quod Pontifex Maximus.* Velleius de Pompeio II. 53. *Vir in id evectus, super quod ascendere non potest.* SCHRADER.

9, 25. τὰ μόνω.] In Bibliotheca, quæ prima in urbe ab Asinio Pollione publicata est, unius M. Varronis viventis posita imago est, Plin. VII. 30. *L. Metello tribuit populus R. quod nunquam ulli alii ab condito ævo, ut quoties in senatum iret, curru veheretur ad curiam.* Plin. VII. 43. SCHRADER.

9, 25. Εὐμνημονευτότερα γάρ] Sic dedit Victorius e Codd. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. εὐμνημόνευτα γάρ. BUHLE.

9, 26. οἷον ἐν Λακεδαιμόνι.] Xenophon de Rep. Lac. XI. 3. Ἐφῆκε δὲ (Lycurgus sc.) καὶ κομᾶν τοῖς ὑπὲρ τὴν ἡβητικὴν ἡλικίαν, νομίζων οὕτω καὶ μείζους ἂν καὶ ἐλευθεριωτέρους καὶ γοργοτέρους φαίνεσθαι.

9, 26. Ἐλευθερίας γὰρ σημεῖον] Cod. Victorii et vetus interpres Latinus : ἐλευθέριον γὰρ σημεῖον. BUHLE.

9, 27. βάνανσον.] Ælian. V. H. VI. 6. Βάνανσον δὲ εἰδέναι τέχνην ἄνδρα Λακεδαιμόνιον οὐκ ἐξῆν. Ad quem locum consulatur Perizonius. Xenophon Œcon. IV. 2. καὶ γὰρ αἱ γε βανανσικαὶ καλούμεναι καὶ ἐπὶ ῥῆγτοί εἰσι, καὶ εἰκότως μέντοι πάνυ ἀδοξοῦνται πρὸς τῶν πόλεων. et quæ sequuntur. Lacedæmoniorum institutis multum tribuebat Xenophon, quem igitur h. l. puto ad ea respicere. De v. βάνανσος multa conguessit Valckenær. ad Ammon. p. 215. Aristoteles Eth. Eudem. I. 4. p. 80, 24. βαναύσους δὲ λέγω τὰς ἐδραίας, καὶ μισθαρνικάς.

9, 27. Ἐλευθέριον γάρ] Ex emendatione Victorii. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ἐλευθέριον γάρ. BUHLE.

9, 27. Ἐλευθέριον γάρ, τό.] Vera hæc lectio cod. Victorii et prisco Intpr. debetur. Edd. vett. ἐλευθερίου. VATER.

9, 28. ἐλευθέριον γὰρ τὸ μὴ πρὸς ἄλλον ζῆν.] Aristoteles Metaph. I. 2. p. 5, 25. Ἄλλ' ὥσπερ ἄνθρωπός φαμεν ἐλεύθερος ὁ αὐτοῦ ἕνεκα καὶ μὴ ἄλλου, οὕτως καὶ αὐτὴ μόνῃ ἐλευθέρα οὖσα τῶν ἐπιστημῶν· μόνῃ γὰρ αὕτη αὐτῆς ἕνεκέν ἐστι. Ethic. Nic. IV. 3. ὁ μεγάλψυχος dicitur πρὸς ἄλλον μὴ δύνασθαι ζῆν, ἀλλ' ἢ πρὸς φίλον· δουλικὸν γάρ. Ut vero his locis πρὸς ἄλλον ζῆν inquit, cum in omni vita quempiam commoda alterius spectare, atque illis toto animo servire, significare vellet, ita etiam Demosthenes pro

Ctesiphonte p. 411. Τοῖς δὲ πρὸς ὑμᾶς ζῶσι, καὶ τῆς παρ' ὑμῶν τιμῆς γλιχομένοις. VICTOR.

9, 28. Ληπτέον δὲ καὶ τὰ σύνεγγυς.] Quintil. III. 7. 25. *Quia sit quædam virtutibus ac vitiis vicinitas, utendum proxima derivatione verborum; ut pro temerario, fortem, pro prodigo, liberalem, pro avaro, parcum vocemus: quæ eadem etiam contra valent.*

9, 28. Ὡς ταῦτὰ ὄντα καὶ πρὸς ἔπαινον] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ὡς καὶ ταῦτα ὄντα καὶ πρὸς ἔπαινον. BUHLE.

9, 28. Nempe si rei aut personæ, corpori aut animo, dictis aut factis, labes quædam insit, quam tu a reprehensione vindicare et potius laudare cupias, circumspiciendum est, quod labi illi sit propinquum, et non tantum a vituperatione immune, sed et laudis compos sit. Ita Ovidius instruit amatorem A. A. II. 657. *Nominibus mollire licet mala; fusca vocetur Nigrior Illyrica cui pice sanguis erit. Si pæta est, Veneri similis; si flava, Minervæ: Sit gracilis, macie quæ male viva sua est. Dicabilem quæcunque brevis; quæ turgida, plenam; Et lateat vitium proximitate boni.* Atque istiusmodi verborum permutationes amantibus usu venire Plato quoque Rep. V. p. 474. D. et Lucretius IV. sub finem annotarunt. Contra si bonum quoddam rei aut personæ insit, quod ob certas causas extenuare ac potius culpæ velis, pariter ea quæ bono illi finitima, nec bona sunt, advertes, et ex iis vituperandi materiam depromes. Fecerunt id inimici Dionis Syracusani, dum ut in vita ejus narrat Plutarchus p. 961. B. πιθανὰ κακιῶν προσρήματα ταῖς ἀρεταῖς ἐπιφέροντες αὐτοῦ διέβαλλον, ὑπεροψίαν τὴν σεμνότητα, καὶ τὴν παρρησίαν αὐθάδειαν ἀποκαλοῦντες, καὶ νουθετῶν, κατηγορεῖν ἐδόκει, καὶ μὴ συνεξαμαρτάνων, καταφρονεῖν. Potest autem utraque hæc rerum et verborum sive in melius sive in deterius commutatio ideo verisimilior fieri, quia inter extrema, virtuti opposita, unum extremum altero semper est medio propinquius, ut docetur Magn. Ethic. I. 9. Tacitus Germ. c. 30. *Velocitas juxta formidinem, cunctatio propior constantiæ est.* SCHRADER.

9, 28. ψυχρόν.] *Et in rebus gerendis frigidus.* Ita vertit Muretus, plane recedens a recepta lectione, τὸν εὐλαβῆ καὶ εὐψυχον, nec advertens frigus in rebus gerendis non esse laudis materiam, cum tamen laudabile quiddam insidiatori hic apponi debeat. Interim, ut verum fatear, recepta lectio haud immerito est suspecta, quod non appareat, quomodo animosus possit videri insidiator: itaque vix dubitaverim in textum recipere quod in antiquissimo codice Victorius hic reperit, οἷον τὸν εὐλαβῆ ψυχρόν καὶ ἐπίβουλον. Cautus enim verisimiliter potest et frigidus et insidiator videri. Et sane olim hic non εὐψυχον sed ψυχρόν fuisse lectum arguit altera

vetus Latina versio quæ est in membranis Academiae nostræ, ut et illa quam Ægidius Romanus suo in hæc Rhetorica commentario inseruit. Quod si tamen stet sententia Græca verba ut e Florentina P. Victorii ed. in nostra sunt expressa, retinere, tueri illam hoc modo poterimus, ut cautus et animosus junctim sumtus, dicatur timidus et insidiator, quoniam cautus circumspecte, cunctanter, et occulte: animosus, ubi res tandem poscit, fortiter rem aggreditur: occultus autem et fortis aggressor ipsissimus est insidiator. SCHRADER. Locum Ciceronis in Partit. c. 23. bene advocat Schraderus: *Cernenda sunt diligenter, ne fallant nos vitia quæ virtutem videntur imitari. Nam et prudentiam malitia, et temperantiam immanitas in voluptatibus aspernandis, et magnitudinem animi superbia in animis extollendis, et despicientia in contemnendis honoribus, et liberalitatem effusio, et fortitudinem audacia imitatur, et patientiam duritia immanis, et justitiam acerbitas, et religionem superstitio, et lenitatem molitia animi, et verecundiam timiditas, et illam disputandi prudentiam concertatio captatioque verborum, et hanc oratoriam vim inanis quædam profluentia loquendi. Studiis autem bonis similia videntur ea, quæ sunt in eodem genere nimia.*

9, 28. Τὸν εὐλαβῆ καὶ εὐψυχόν] Reperit in antiquissimo Cod. MS. Victorius ψυχρὸν pro εὐψυχόν. Idem habet vetus interpres Latinus, et versio antiqua MSta Helmstadiensis. Melius forsitan. Vide Schraderi Comment. p. 114. BUHLE.

9, 28. Τὸν εὐλαβῆ καὶ εὐψυχόν.] Muretus vertit: *in rebus agendis frigidus*. Expressit igitur ψυχρὸν, quod poscente sententia ex cod. Victorii et vetere versione Latina Schraderi reducendum est. Schraderus dicit, etiam Ægidium Romanum in versione, Commentario suo subjecta, ψυχρὸν expressisse, quamvis Victorius et Morell. ex suis Intpr. prisci exemplaribus nihil notent diversitatis. Εὐψυχος sensum idoneum non fundit. Nam cum explicetur vel *bene moratus*, vel *prudens*; hæc significatio vocabulo, illa loco non convenit. Si enim verteris: *ut cautum et bene moratum* (dicere oportet) *timidum et insidiatorem*: ἐπίβουλος is est, qui solam bonorum morum speciem præ se fert, qua captet animos hominum, iisque insidietur: idque sane longius petatum est. Huc accedit, quod ψυχρὸν profecto non explicationis caussa margini adscriptum inde in orationem irrepsit; contra a librario, qui hujus vocabuli in hoc loco sensum non attingeret, facile mutari potuit. VATER.

9, 29. Παρακολουθούντων.] Παρακολουθοῦντα sunt, quæ scilicet alicui adjuncta sint, positoque illo et ipsa consequantur. Novam autem rationem tradit purgandi aliquas res aut homines, et eorum vitia in laudes convertendi: cum enim naturas quasdam atque habitus animi plura consequantur, præ-

cupit, ut e consequentibus ipsis, selectu eorum habito, repudiatisque pravis ac reprehensione dignis consequentibus, sumantur, quæ commendare personas illas, aut res possint, quas ornare volumus. VICTOR.

9, 29. οἶον τὸν ὀργίλον—ἀπλοῦν.] De his, qui vitia in melius trahunt, agit. Horatius S. I, 3, 31: *at est truculentior, atque Plus æquo liber: simplex fortisque habeatur.* Nam facile irasci probi homines, simplicisque ingenii solent. Cicero de Legg. I. c. 7. *Solent enim, id quod virorum bonorum est, admodum irasci.* Truculentiores igitur appellarat Horatius, qui admodum irascatur, ac pæne insaniat, qui tamen a bono, quod ita ejus consequens est, simplex potest vocari. VICTOR.

9, 29. παραλογιστικὸν ἐκ τῆς αἰτίας.] Suberit fallacia manans ex causa. PORTUS.

9, 29. Προετικὸς τοῖς πολλοῖς.] Edd. Ald. Bas. προαιρετικός. Paulo post §. 30. Muretus verba ἢ φιλοσόφοις omittit. VATER.

9, 30. Σκοπεῖν δὲ καὶ] Vertit vetus interpres Latinus: *intendere autem oportet.* Hinc suspicatur Morelius, eum legisse, σκοπεῖν δὲ δεῖ. Vix puto. BUHLE.

9, 30. ὥσπερ γὰρ ὁ Σωκράτης.] Apud Platonem Menexeno p. 235. D. Εἰ μὲν γὰρ δεῖοι Ἀθηναίους ἐν Πελοποννησίοις εὖ λέγειν, ἢ Πελοποννησίους ἐν Ἀθηναίοις, ἀγαθοῦ ἂν ῥήτορος δεῖοι τοῦ πείσοντος καὶ εὐδοκιμήσοντος· ὅταν δὲ τις ἐν τούτοις ἀγωνίζεται οὕσπερ καὶ ἐπαίνεῖ, οὐδὲν μέγα δοκεῖ εὖ λέγειν. Vide Quintil. III. 7, 23.

9, 30. Τίμιον δὲ] Deest δὲ in Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. quare uncinis illud compescui. BUHLE.

9, 30. Ὡς ὑπάρχον] Ald. Bas. Ricc. Spir. ὡς ὑπάρχει. Ed. Venet. ὡς ὑπάρχων. BUHLE.

9, 30. ἢ φιλοσόφοις.] Hæc verba cur Muretus expunxerit, non video, nullum enim usquam deprehendo vestigium a priscis libris id abfuisse. Et habent Philosophi quoque quod magni faciant, et ab aliis magni fieri lubenter audiant, ut non solum quid, sed quare quid, speculari, Eudem. I. 6. Caussas rerum etiam vilium rimari, Part. Anim. I. 5. Verum et falsum contemplari, Metaph. II. 2. De omnibus posse speculari, Metaph. III. 2. SCHRADER.

9, 31. προῦπρηγμένων.] Προῦπρηγμένα vocat, res antea virtute alicujus studioque possessas, laudes, quas sibi quispiam labore suo comparaverit. VICTOR.

9, 31. Εἰ ὁ εὐτυχῶν μὲν μέτριος· ὁ δ' ἀτυχῶν μεγαλόψυχος.] Cod. quidam Victorii et vetus interpres Latinus: *εἰ εὐτυχῶν μὲν μέτριος· ἀτυχῶν δὲ μεγαλόψυχος.* BUHLE.

9, 31. Ἡ μείζων γιγνόμενος.] Edd. Ald. Bas. Cam. γενόμενος, idque, ni fallor, melius. VATER.

9, 31. Καὶ καταλλακτικώτερος.] Teste Morellio priscus Intpr. vertit: *et in aliis operosior*, ut legerit, καὶ ἄλλα πρακτικώτερος.

Schol. Gr. utramque lectionem notat, πρακτικώτερος vero in codice suo habuit. VATER.

9, 31. Τοιοῦτον δὲ] Vide supra ad cap. VII. §. 32. BUHLE.

9, 31. Σιμωνίδου.] Locus, nisi totum carmen inveniretur, obscurissimus, qui tamen nunc scrupulum nullum habet. Est autem apud Thucydidem VI. 59. Ἀνδρὸς ἀριστεύσαντος ἐν Ἑλλάδι τῶν ἐφ' ἑαυτοῦ Ἰππίου Ἀρχεδίκην ἥδε κέκευθε κόνις. Ἡ πατὴρός τε καὶ ἀνδρὸς ἀδελφῶν τ' οὐσα τυράννων Παιδων τ', οὐκ ἦρθη νοῦν ἐς ἀτασθαλίην. VICTOR.

9, 32. Διὸ καὶ τὰ συμπτώματα.] Quomodo imponere possimus iis, qui audiunt, docet: omnia enim temptare conceditur oratori, ut faciat fidem. Colligere igitur debemus, si quid etiam casu forteque recte ab eo unquam factum est. Ea autem de causa cupiebat C. Cassius veteres quasdam suas cogitationes, dignitatis plenas, quarum conscius erat M. Cicero, ab ipso divulgari, ut, quæ postea honeste fecisset, consilio ac ratione facta viderentur. Hæc verba Cassii ipsius sunt in epistola, quam scripsit ad Ciceronem. *Ut hæc novissima nostra facta, non subita nec inconvenientia, sed similia illis cogitationibus, quarum tu testis es, fuisse iudices.* Quæ autem συμπτώματα vocat, et quæ ἀπὸ τύχης extare dicit, ita inter se discrepant. Σύμπτωμα est, cum quopiam aliquid agente, et quod nihil ad rem, quæ intervenit, faciat, extrinsecus quippiam excitatum contingit; e. g. deambulante illo solem deficere: ἀπὸ τύχης vero, cum quopiam aliquid agente, alicujus rei gratia, aliquid ex eo actu præter propositum evenit: ut scrobem facientem, ut arborem serat, thesaurum defossum invenire. VICTOR.

9, 33. Ἐπαινος.] Menander Rhet. Ald. p. 610. Τινὲς μὲν οὖν οἶονται ἀδιάφορον εἶναι ἔπαινον ἢ ἐγκώμιον εἰπεῖν, ὡς ταυτὴ δηλοῦντων ἀμφοτέρων τῶν ὀνιμάτων· τινὲς δὲ διαφέρειν φασί· τὸν μὲν ἔπαινον εἶναι μαρτυρίαν τινὸς ἀπ' ἀρετῆς, ἐὰν ἀπὸ μιᾶς ἀρετῆς ἐπαινοῖτο, ὥσπερ τοῦ Ἀριστείδου καὶ τὴν προσωφυμίαν ἔπαινον εἶναι, δίκαιον γὰρ αὐτὸν ἐπονομασθῆναι, καὶ ἄλλον χρηστὸν, καὶ ἄλλον παρβήσιαστήν· τὸ δὲ ἐγκώμιον σεσηματοποιημένον εἶναι· ἐγκωμιάζεσθαι γὰρ οὐ μόνον τὸν δίκαιον λέγομεν, ἀλλὰ καὶ τὸν πολλαῖς ἀρεταῖς κεκοσμημένον. Ἐκαστα κατὰ λέξιν ἐν τοῖς ἐγκωμίοις λέγεται, οἷον γένος, παιδεία, τροφή, προᾶξις, ἀπόγονοι, εὐκλεὴς θάνατος. Τοῦ γὰρ παντὸς τὸ σῶμα ἐγκώμιον εἶναι φασί. Καὶ διαστέλλουσί τε τὸ κλέος, καὶ τὴν δόξαν, καὶ τὸ ἐπίσημον εἶναι, καὶ εὐκλεῆ, καὶ ἐπίδοξον. Κλέος γὰρ εἶναι φασὶ τὴν ἀπὸ ἀρετῆς ἐπιφάνειαν, καὶ εἰ παρ' ὀλίγοις τισὶ μαρτυρεῖται· δόξαν δὲ τὴν παρὰ πολλοῖς ἐπιφάνειαν· καὶ ἡ μὲν πάντως ἀπ' ἀρετῆς γίνεται· ἐπίσημον δ' εἶναι μὴ πάντως τὸ ἀπ' ἀρετῆς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τέχνης τινος καὶ ἐπιτηδεύματος· ὅθεν καὶ κιθαρωδὸν ἐπίσημον λέγομεν, καὶ αὐλήτην. Ἐτεροὶ δὲ ἔπαινον διαφέρειν ἐγκωμίου ἡγοῦνται τῷ μεγέθει καὶ τῷ πλήθει· τὸν μὲν γὰρ σύντομόν τινα καὶ ἀπλοῦν εἶναι, τὸ δὲ ἐγκώμιον πολὺ καὶ μέγα ἐν κατασκευαῖς γινώ-

μενον. Οἱ δ' ὀρθοτέραν εἰπόντες διαφορὰν ἐκείνην φασιν, ὡς διαφέρει ἐπαινος ἐγκωμίου, ἢ τὸ ἀληθὲς τοῦ πιθανοῦ· οἱ γὰρ ὡς φρονοῦσιν, οὕτως ἀποφαινόμενοι ἐπὶ τινων μετ' εὐφημίας, οὗτοι ἐπαινουν λέγουσι, τὸ κεκτησθαι τὴν ἀρετὴν, οὐ τὴν διὰ τοῦ λόγου μαρτυρίαν μόνον παρεχόμενοι, ἀλλὰ καὶ τὴν τῆς γνώμης συγκατάθεσιν· ἀμέλει οἱ παλαιοὶ καὶ τὸ συγκατατίθεσθαι μόνον ἐπαινουν ἐκάλουν, ὡς παρ' Ὀμήρῳ οἱ δ' ἀπῆνευον (forte οἱ δ' ἄρα πάντες ἐπῆνεον ex Il. Ψ. 539. et al.) τὸ δ' ἐγκώμιον μιμῆται μὲν τοῦ ἐπαινοῦ τὴν εὐφημίαν, οὐ μὴν ἔχει γε τὴν συγκατάθεσιν ἀληθῆ παρὰ τῆς ψυχῆς τοῦ τὸ ἐγκώμιον διεξιόντος. Ἀμέλει ὅταν χύτρας ἐγκωμιάζωμεν, ἢ ψήφους, ὡς Πολυκράτης, οὐ πάντως καὶ τεθναυμάκότες τὴν χύτραν ἢ τὰς ψήφους ἐπαινοῦμεν, ἀλλὰ γυμνάζοντες ἑαυτοὺς πιθανοῖς τισι λόγοις. Οἰκείαι δὲ τῷ μὲν ἐγκωμίῳ δόξαι καὶ εὐδοξίαι, τῷ δ' ἐπαίνῳ κλέος καὶ εὐκλεία. Δόξα μὲν γάρ ἐστι τὸ προεیرهμένον· (οἱ οὖν ἐγκωμιάζοντες εἰκότως ταῖς δόξαις τῶν πολλῶν ἀποχρῶνται, πιθανότητων ἐπιμελούμενοι) κλέος δὲ ἐστὶν ἐπαινος κεκριμένος παρὰ σπουδαίων γιγνόμενος· καὶ ἡ εὐκλεία ἐπίτασις πάλιν τοῦ προεیرهμένου. Οἱ γοῦν ἐπαινοῦντες οὐ τὸ πιθανὸν ἀλλὰ τὸ ἀληθὲς ταῖς τῶν σπουδαίων κρίσεσιν συγκατατίθενται. Ἀντικεῖται δὲ πάλιν τῷ μὲν ἐγκωμίῳ ψόγος, τῇ δὲ δόξῃ ἀδοξία. Ψόγος μὲν οὖν ἐστὶν ὁ τῷ ἐγκωμίῳ ἀντικείμενος λόγος κατηγορίαν ἔχων, ἀδοξία δὲ ἐστὶν ἐπίτασις τοῦ προεیرهμένου. Διὸ πάλιν οἱ τὸν ψόγον μεταχειριζόμενοι ταῖς ἀδοξίαις καὶ ταῖς κακοδοξίαις προσχρῶνται. Τῷ δ' ἐπαίνῳ ἀντίκειται ψόγος, ὁμῶνυμος μὲν ἐκείνῳ τῷ ψόγῳ ὃς ἀντέκειτό μοι τῷ ἐγκωμίῳ, ὡς δηλοῦσιν οἱ ὅροι· ψόγος γάρ ἐστιν ὁ τῷ ἐπαίνῳ ἀντικείμενος λόγος, κατηγορίαν τὴν ἀπὸ κακίας ἔχων· δυσκλεῆς δὲ ὁ τῷ κλέει ἀντικείμενος λόγος παρὰ σπουδαίοις γιγνόμενος ἐπίτασιν προσειληφώς· διὸ πάλιν οἱ μεταχειριζόμενοι τὸν ψόγον τὸν ἀντικείμενον τῷ ἐπαίνῳ ταῖς κρίσεσιν τῶν σπουδαίων συγκατατίθενται, πανταχοῦ τὸ ἀληθὲς, οὐ τὸ πιθανόν, ζητοῦντες. Ἐνιοὶ δὲ οὕτως ὀρίζονται· ἐπαινος μὲν ἐστὶ λόγος ἐμφανίζων μέγεθος ἀρετῆς, ἐγκώμιον δὲ λόγος ἐμφανίζων πράξεις καλὰς· καὶ ὅτι τοὺς μὲν θεοὺς ἐπαινοῦντες τὴν παροῦσαν ἀρετὴν πειρώμεθα σεμνύνειν, ἐγκωμιάζοντες δὲ ἀνθρώπους, οἷον τοὺς ἐν Μαραθῶνι μαχεσαμένους, ἢ ἐν Σαλαμῖνι, πράξεις ἀποφαινόμεν καλὰς· καὶ τὴν εὐλογίαν δὲ φασιν εἶδος ἐπαινοῦ, δυνάμενον καὶ ἐν ποιήμασι καὶ ἐν μέλεσι λέγεσθαι, καὶ μὴ πάντως ἐν λόγοις. κ. τ. λ. Hunc locum in paucis e MSS. emendavimus.

9, 33. Ἔστι δ' ἐπαινος λόγος κ. τ. λ.] Difficilior est hujus loci sententia, et constructio interpunctio prava laborat. Declarari discrimen, quod inter ἐπαινον, ἐγκώμιον et μακαρισμὸν sive εὐδαιμονισμὸν intercedit, interpretum consensu constat. Distingui præterea πράξεις et ἔργα, Sturmius putat, secutus speciem (cf. §. 32.). Sed pervertitur loci sententia, si harum vocum diversitas ultra quam huc extenditur. Πράξεις est actio, quatenus agitur, ἔργον res gesta, facinus perpetratum, adjuncta effectus significatione (cf. etiam Plat. Menon. c. 40. init.). Πράξεις igitur consensus cum præceptis virtutis demonstrandus est, et hæc est laus. Itaque cum dicatur δεῖ τὰς πράξεις ἐπιδεικνύναι ὡς τοιαῦτα: in verbis ultimis est vis oratio-

nis. Hæc verba cum antecedentibus artius cohærent; quare ante δὲῖ colo, et post τοιαῦται maxima interpunctione utendum est. In *laudatione* (ἐγκωμίῳ) vero res gestæ enumerantur et describuntur, et orator laudatione fungens operam non in eo ponit, ut ostendat, hanc partem propositi huic virtuti, illi illam convenire. Hoc sumit et amplificando magnitudinem rei exprimit. Potius res istas revera gestas esse, confirmat ex rebus externis, unde simul novus fons laudis manat in hominem, cujus est laudatio; (τὰ δὲ κύκλῳ εἰς πίστιν). Post εἶναι maxima interpunctione, post πράξαντας colo interpungendum est. Nam propositio διὸ—πράξαντας cum antecedentibus non ita conjuncta est, ut ejus caussa in istis insit, quam tamen inesse propter voculam διὸ oporteret, si constructione necterentur. Contra enuntiatum τὰ δ' ἔργα—εἶναι arte cohæret cum vocabulo πράξαντας. Verba πράξαντας et μὴ πεπραχότα sibi respondent, et propositio, διὸ καὶ ἐγκωμιάζομεν πράξαντας, ideo ex ante dictis repetita est, ut adjungeretur, etiam alium quemdam laudari, τὸν μὴ πεπραχότα, id quod duplici particula καὶ quoque significatur. Itaque *utrique laudantur, et qui res gesserunt, et qui nondum gesserunt, sed si occasio data fuisset, gessisse existimandi sunt.* Utrorumque vero inter commendationem hoc differt, quod illorum ἐγκώμιον est, res gestæ enumerari et extolli possunt; his nonnisi ἔπαινος quadrat, quod modo demonstrari potest, eos esse tales, a quibus præclarum facinus exspectari possit. Posterius pronuntiatum, *laudari etiam μὴ πεπραχότα*, ab Aristotele confirmatur his: τὰ ἔργα σημεῖα τῆς ἕξέως ἐστὶ; quo tamen inciso junctura verborum interrumpitur. Aristoteles parumper ex instituta constructione excidit. Planius scripsisset: διὸ καὶ ἐγκωμιάζομεν πράξαντας καὶ ἐπαινοῦμεν καὶ μὴ πεπραχότα, εἰ πιστεύομεν εἶναι τοιοῦτον, ἐπεὶ τὰ ἔργα σημεῖα τῆς ἕξέως ἐστὶ. *Siquidem quo quis sit habitu animi, ex operibus judicatur; contra ex animi habitu de operibus existimari potest.* Hoc argumentum conjunctum est cum iis, quæ ante dicta sunt, *ex virtute majorum et institutionis genere colligi posse, ex hac gente natum et ita educatum esse talem; h. e. esse tali animi habitu præditum.* Atque hunc nexum spectat particula διὸ. Ne cogites de expellendo enuntiato, διὸ καὶ ἐγκωμιάζομεν πράξαντας, ut ex superioribus huc translato. Eo enim expulso antecedentia non satis cohærent cum sequentibus. Alii hoc ipso in loco premunt discrimen inter πράξεις et ἔργα. Nullo sententiæ commodo. In τοῖς πράξεσιν vel actio et propositum considerari potest, vel effectus et eventum. Posterius hoc loco spectatur.

Ex Schol. Gr. intelligitur in nonnullis codd. olim lectum fuisse εὐγένεια καὶ εὐθήεια pro καὶ παιδεία. Præfert tamen vulgatum, ut ad ea, quæ sequuntur, magis appositum. VATER.

9, 33. 'Εγκώμιον.] Aphthonius p. 19. 'Εγκώμιόν ἐστι λόγος ἐκθετικός τῶν προσόντων τινὶ καλῶν· εἴρηται δὲ οὕτως ἐκ τοῦ ἐν ταῖς κώμαις εἶδεν τὸ παλαιόν. Κώμας δὲ ἐκάλουν τοὺς στενωπούς. Διαφέρει δὲ τοῦ ἐπαίνου, τῷ τὸν μὲν ἐπαινον γίνεσθαι ἐν βραχεῖ, τὸ δ' ἐγκώμιον ἐκφέρεσθαι κατὰ τέχνην.

9, 33. τὰ δὲ κύκλω.] Scholiastes: τὰ δὲ κύκλω καὶ ἐκτὸς εἰς πίστιν παραλαμβάνειν. Eandem locutionem usurpat Aristoteles Ethic. Nic. III. 9. Οὐ μὴν ἀλλὰ δόξειεν ἂν εἶναι τὸ κατὰ τὴν ἀνδρείαν τέλος ἡδύ· ὑπὸ τῶν κύκλω δὲ ἀφανίζεσθαι—ubi τέλος est corona et honores, τὰ κύκλω δὲ plagæ et verbera. In hoc loco τὰ κύκλω sunt εὐγένεια καὶ παιδεία et hujusmodi alia, quæ quasi orbem conficiunt et rem cingunt, ad comprobandam illam assumuntur. Maxime ex VICTOR.

9, 33. 'Εξ ἀγαθῶν ἀγαθόν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ἐξ ἀγαθῶν ἀγαθοῦς. BÜHLE.

9, 33. διὸ καὶ ἐγκ. πρ.] Aristoteles Ethic. Nic. I. c. 12. 'Ο μὲν γὰρ ἐπαινος τῆς ἀρετῆς, πρακτικοὶ γὰρ τῶν καλῶν ἀπὸ ταύτης· τὰ δὲ ἐγκώμια τῶν ἔργων, ὁμοίως καὶ τῶν σωματικῶν καὶ τῶν ψυχικῶν. Eudem. II. 1. 'Ἐτι δὲ οἱ ἐπαινοὶ τῆς ἀρετῆς διὰ τὰ ἔργα· καὶ τὰ ἐγκώμια τῶν ἔργων· καὶ στεφανοῦνται οἱ νικῶντες, ἀλλ' οὐχ οἱ δυνάμενοι νικᾶν, μὴ νικῶντες δέ.

9, 33. 'Ἐπεὶ ἐπαινοῦμεν καὶ μὴ πεπραγότα, εἰ πιστεύομεν, εἶναι τοιοῦτον] Ead. edd. et Victor. ἐπεὶ ἐπαινοῦμεν, optative. Vetus interpres Latinus et Hermolaus Barbarus legisse videntur: ἐπεὶ ἐπαινοῦμεν ἂν καὶ μὴ πεπραγότα, εἰ πιστεύομεν, εἶναι τοιούτους. Georg. Trapezuntius vertit: *etiam eum, qui non fecit*, laudaremus, *si talem esse crederemus*. Nostram lectionem dedit Morelius. Mihi ἐπαινοῦμεν magis arridet. In antecedentibus pro τῆς ἕξεως marg. ed. Venetæ habet τῆς πράξεως. BÜHLE.

9, 33. Optime optimus Reizius monuit de solœcismo vulgati ἐπαινοῦμεν, et vel πιστεύομεν, vel ἐπαινοῦμεν ἂν scribendum esse. Mihi quidem posterius hoc prope necessarium videtur. Nam si in hypothesi, per conjunctionem εἰ expressa, verbum optativi modi est, idem modus verbi etiam in thesi est retinendus. Et manifesta est usus hujus ratio. Non enim (barbare loquar, quo sim brevior,) sola hypotheseos possibilitate effici potest theseos actualitas. Hæc tamen lex hactenus tantum vera est, si thesis eam unam rationem habet, quam hypothesis enunciat. Sin thesis habet duas vel etiam plures rationes, tum si hypothesis modo unam earum rationum enunciat, ejus hypotheseos dubitativa negatio nihil obstat, quo minus thesis, ob alteram rationem posita, certo affirmetur. Ut supra 6, 16. Εἰ τῷ ζῆν μὴδὲν ἄλλο ἔποιο ἀγαθόν, καὶ αὐτὸ αἰρετόν ἐστιν. Germ. *Wenn auch kein weiterer Vortheil mit dem Leben verbunden seyn sollte, so ist (bleibt) es doch wünschenswerth*. Sed et illud potest fieri, ut hypothesin actualem thesis sequatur modo possibilis. Ergo si

verbum in hypothesisi, per conjunct. εἰ expressa, indicativo modo positum est, non ideo est idem verbi modus in thesi retinendus; verum in isto, quem proposui, casu locum habet optativus cum particula potentiali. Ut Plato Apol. Socr. princ. Εἰ γὰρ τοῦτο λέγουσιν, ὁμολογοῖν ἂν ἔγωγε εἶναι ῥήτωρ. Idem Cratyl. pr. Εἰ οὖν πῇ ἔχεις συμβαλεῖν τὴν Κρατύλου μαντεῖαν, ἡδέως ἂν ἀκούσαιμι. *Wenn du es errathen kannst, so möchte ich es wohl hören.* Huic autem generi locus, de quo agimus, subjiciendus non est, sed tertio, quod primum proposui, et quod vulgatissimi usus regulam facit. Tamen ne hanc quidem regulam tenere videntur editores nostri, nec explicant Grammatici. Nos: *Wenn wir glaubten, dass er ein solcher wäre—so würden wir ihn loben.* Quo modo Latini has tres formas extulerint, atque an Muretus accurate verterit, *Laudaremus, si crederemus*, hujus loci non est inquirere. Et restant alia quoque in hypotheticis dicendi modis suo loco illustranda. WOLF.

9, 33. ἔργα σ. τ. ε.] Similiter in Probl. XIX. 27. αἱ δὲ πράξεις, ἥθους σημασία ἐστι.

9, 34. Μακαρισμὸς δὲ καὶ εὐδαιμονισμὸς.] Quid discriminis sit inter εὐδαιμονισμὸν, ἔπαινον, et ἐγκώμιον docet, affirmatque superiorem esse dignitate εὐδαιμονισμὸν, complectique eum ἔπαινον atque ἐγκώμιον: non secus atque εὐδαιμονία ipsa beatitudoque virtutem complectatur. Animadvertendum autem est ipsum statim, quod supra exposuerat, servare; tradiderat enim μακαρισμὸν et εὐδαιμονισμὸν unum idemque esse: quare, altero relicto, dicit εὐδαιμονισμὸν in se clausam, et laudem et laudationem habere. Μακαρίζειν vel εὐδαιμονίζειν est *beatum aliquem ac felicem appellare*. Terentius Heaut. II. 4, 1. cum induxit Bacchidem meretricem ita Antiphilam alloquentem, *Equidem te mea Antiphila laudo et fortunatam judico*, vim horum verborum, nisi fallor, expressit. Sententia, ut opinor, hæc est: cum vere quempiam felicem dicimus, necessario laudes ipsius in eo complectimur, et quasi de rebus ab ipso recte factis integram orationem habemus, quod ἐγκώμιον dicitur: quæ enim persona capax est, ut ita dicam, εὐδαιμονισμοῦ, illa eodem tempore ἔπαινω ornatur, et, quod majus etiam est, ἐγκάμω. Verba igitur illa, καὶ ὁ εὐδαιμονισμὸς περιέχει ταῦτα, hoc significant: ταῦτα enim ἔπαινον et ἐγκώμιον vocat, de quibus supra disse-ruerat. Argumento autem ab analogia ducto, hoc probavit: ut enim, inquit, beatitudo necessario virtutes in se continet, ita et εὐδαιμονισμὸς necessario et laudem in ἐγκώμιον includit. Majus autem quid præstantiusque esse εὐδαιμονισμὸν laude declarat ipse Ethic. Nic. I. 12. τοὺς τε γὰρ θεοὺς μακαρίζομεν καὶ εὐδαιμονίζομεν, καὶ τῶν ἀνδρῶν τοὺς θειοτάτους μακαρίζομεν ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἀγαθῶν οὐδεὶς γὰρ τὴν εὐδαιμονίαν ἐπαινεῖ, καθάπερ τὸ δίκαιον, ἀλλ' ὡς θεϊότερόν τι καὶ βέλτιον μακαρίζει. VICTOR. Archytas

Stobæi I. p. 13. Γίνεται δὲ ὁ μὲν ἔπαινος ἐπ' ἀρετᾶ, ὁ δὲ μακαρισμὸς ἐπ' εὐτυχίᾳ. Hippodamus ibid. CI. p. 554. Ἐκ δύο τούτων ἡ ἀνθρωπίνη εὐδαιμονία συγκεφαλαιούται, ἐπαίνω τε καὶ μακαρισμῷ· ἐπαίνω μὲν τῷ ἐξ ἀρετᾶς, μακαρισμῷ δὲ τῷ ἐξ εὐτυχίας. *Sequentia excerpta sunt e MS. nuper in Bibliothecam Bodleianam in- vecto, Canoniciano scil. 41. f. 98.* Διαστέλλουσι μέντοι τὸν μακαρισμὸν καὶ τὸν ἔπαινον οἱ ἔξω σοφοί, ἐπαινέειν λέγοντες τοὺς κατορθοῦντας τὰ ἐφ' ἡμῖν, ἡγουν ἀρετὴν, σοφίαν, καὶ ὅσα σπουδῇ καὶ πόνῳ κτᾶσθαι πε- φύκασιν· μακαρίζεσθαι δὲ τοὺς οὐκ ἐπὶ τοῖς ἐφ' ἡμῖν εὐτυχοῦντας, ἡγουν ἐν ὥρᾳ σώματος, ἐν ἀνδρείᾳ, ἐν συνέσει τῇ φυσικῇ, καὶ τοῖς ὁμοίοις. Ἡ γοῦν ἀγία θεοτόκος ὑμνεῖται μὲν, ἡγουν ἐπαινέεται καὶ δοξάζεται, παρὰ τῶν πιστῶν διὰ τὴν ἄκραν ἀγνεΐαν καὶ καθαρότητα, ἃς κατάρθρωσεν οἰκείᾳ σπουδῇ· μακαρίζεται δὲ, ὅτι τοιούτου εὐτύχησεν ἀγαθοῦ, καὶ τοιούτου ἡξιώθη χαρίσματος τοῦ δέξασθαι ἐν αὐτῇ δηλονότι τὸν θεόν:—

9, 34. τούτοις δὲ οὐ ταῦτά.] Scilicet ἐπαίνω et ἐγκωμίζω.

9, 34. Αὐτοῖς μὲν ταῦτά—οὐ ταῦτά] Isingr. utrobique ταὐτὸ, singulariter. BUHLE.

9, 35. Ἐχει δὲ κοινὸν] Isingr. ἔχει δέ τι κοινόν. BUHLE.

9, 35. Ἄ γὰρ ἐν τῷ συμβουλευεῖν ὑπόθεο ἄν] Ita ded. Victorius. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ἂ γὰρ ἄν ἐν τῷ συμβουλευεῖν ὑποθεοῖο. BUHLE.

9, 36. Καὶ ποῖόν τινα εἶναι] Vetus interpres Latinus ita vertit, ac si legerit: καὶ ὃν καὶ ποῖόν τινα εἶναι. BUHLE.

9, 36. μέγα φρονῶν.] Exemplum ab Isocrate sunitum Evag. p. 197. E. Μέγα φρονῶν οὐκ ἐπὶ τοῖς διὰ τύχην, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς δι' αὐτὸν γινομένοις ἀγαθοῖς. VICTOR. Similiter Panathen. p. 239. C. καὶ μὴ μᾶλλον χαίροντας τοῖς διὰ τύχην ὑπάρξασιν ἀγαθοῖς, ἢ τοῖς διὰ τὴν αὐτῶν φύσιν καὶ φρόνησιν ἐξ ἀρχῆς γιγνομένοις.

9, 37. ἡ δὲ λέξις.] Elocutio vero ipsa erit necessario opposita, cum id, quod immutatur, ex vetante in non vetans transit. PORTUS.

9, 38. τῶν αὐξητικῶν πολλοῖς.] Hanc etiam partem accurate pertractat auctor Rhetorices ad Alexandrum. Quintilianus quoque manifesto hinc sententias illas expressit: *Dum sciamus gratiora esse audientibus, quæ solus quis, aut primus, aut certe cum paucis, fecisse dicetur. Si quid præterea supra spem, aut supra expectationem.* Cum igitur res præstabiles sua vi magnitudineque non habebunt oratores, hoc pacto extollere eas amplificareque poterunt: hæc enim omnia vim habent augendi, unde αὐξητικὰ vocata sunt. VICTOR.

9, 38. Ἡ καὶ ὁ μάλιστα] Abest καὶ ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. Inest aliqua durities in his verbis, si ad antecedentia spectes. Equidem legi malim: ἡ εἰ μάλιστα πεποίηκεν. BUHLE.

9, 38. Ἡ καὶ ὁ μάλιστα πεποίηκεν.] Nemo adhuc explicavit illud ὁ. Natum id videtur ex perperam intellecta structura, et plane delendum. Momenta sunt augendæ laudis, si quis

quid *solus*, vel *primus*, vel *cum paucis*, vel *inter paucos maxime*, i. e. intentius ceteris, fecit. Eodem fere modo loquitur 2, 7, 2. ubi gaudeo certam correctionem mihi a Te præreptam esse, δεομένω. WOLF.

9, 38. Ἄπαντα γὰρ ταῦτα καλὰ] Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. ἅπαντα γὰρ ταῦτα καλόν. BUHLE.

9, 38. Παρὰ τὸ προσήκον] Isingr. εἰ παρὰ τὸ προσήκον. Non male. BUHLE.

9, 38. Παρὰ τὸ προσήκον.] Schol. Gr. εἰ παρὰ τὸ προσήκον.

9, 38. Καὶ εἰς ὃν πρῶτον.] Edd. Ald. Bas. εἰς ὅ. VATER.

9, 38. Εἰ τὰ προτρέποντα καὶ τιμῶντα διὰ τοῦτον] Ald. Ven. Bas. Cam. Majorag. διὰ τούτων. Vetus interpres legisse videtur: εἰ τὰ δέοντα καὶ τιμῶντα τὰ διὰ τοῦτον. Georgius Trapezuntius vertit: *si quibus ad virtutem inflammamur, et quibus honoramur, hæc ab eo inventa sunt*. In marg. ed. Venetæ διὰ τοῦτον, quod et Victorius in Codd. invenit. BUHLE.

9, 38. Εἰς Ἱππόλοχον, καὶ Ἀρμόδιον καὶ Ἀριστογείτονα, τὸ ἐν ἀγορᾷ σταθῆναι] Quis Hippolochus ille fuerit, nescio. Monuit Victorius ex Hieronymi Magii Miscell. lib. IV. Cyriacum Stroxium pro Ἱππόλοχον legere maluisse Ἀντίλοχον, ita ut ad Nestoris filium respexerit Aristoteles. Recte tamen hanc conjecturam Victorius reprobavit. De Hippolochō Thessalo, quem Laïs Corinthia amavit, a Plutarcho memorato, sermo hic esse nequit.—Harmodius et Aristogiton, Hipparcho, Pisistrati filio, Athenarum tyranno, cæso, honorem consecuti sunt, ut statuæ eorum in foro ponerentur. Thucyd. VI. p. 446. ed. Steph. Aristot. Polit. V. 12. Pausan. I. p. 29. Plin. XXXIV. 4. Conf. Cludius von den Skolien der Griechen. Biblioth. d. alten Lit. u. Kunst. P. I. p. 59. BUHLE.

9, 38. Καὶ Ἀρμόδιον—τὸ ἐν ἀγορᾷ σταθῆναι.] Constructio verborum est paullo implicatio. Nam in antecedentibus nihil est, cui subaudito casus quartus necti possit. Εἰς ex vocc. εἰς Ἱππόλοχον repeti nequit. Quare Victorius post Ἱππόλοχον maximam interpunctionem collocat. At articulus impedit, quo minus jungi possit Ἀρμόδιον σταθῆναι. Conjicio post καὶ excidisse voculam ΔΙ. Tunc ex antecedentibus intelligitur εὔρηται δι' Ἀρμόδιον. Maxime lætor, spectatissimo Wolfii iudicio conjecturam meam probari. VATER.

9, 38. Καὶ μὴ καθ' αὐτὸν] Vetus interpres Latinus vertit: *si non ad eundem*. Forsitan legit καὶ μὴ κατὰ τὸν αὐτὸν. BUHLE.

9, 38. ἀντιπαραβάλλειν ὅπερ Ἰσοκράτης.] Panathen. p. 240. Ἱγούμαι δὲ χρῆναι τοὺς βουλομένους ἐγκωμιάσαι τινὰ τῶν πόλεων ἀκριβῶς καὶ δικαίως, μὴ μόνον ποιῆσθαι περὶ αὐτῆς τοὺς λόγους ἧς προειρημένοι τυγχάνουσιν, ἀλλ' ὥσπερ τὴν πορφύραν καὶ τὸν χρυσὸν θεωροῦμεν καὶ δοκιμάζομεν ἕτερα παραδεικνύοντες, τῶν καὶ τὴν ὄψιν ἰμύϊαν ἔχόντων, καὶ τῆς τιμῆς τῆς αὐτῆς ἀξιουμένων, οὕτω καὶ ταῖς πόλεσι παριστάναι, μὴ τὰς μικρὰς ταῖς μεγάλαις, μηδὲ ταῖς πάντα τὸν χρόνον

ὕψ' ἐτέραις οὔσαις, τὰς πάντα τὸν χρόνον ἄρχειν εἰθισμένας· μηδὲ τὰς σώζεσθαι δεομένας πρὸς τὰς σώζειν δυναμένας· ἀλλὰ τὰς παραπλησίαν καὶ τὴν δύναμιν ἔχούσας, καὶ περὶ τὰς αὐτὰς πράξεις γεγενημένας, καὶ ταῖς ἐξουσίαις ὁμοίαις κεχρημένας, οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα τῆς ἀληθείας τύχοιεν. Et quæ sequuntur.

9, 38. "Ὅπερ Ἰσοκράτης ἐποίει διὰ τὴν συνήθειαν τοῦ δικολογεῖν] Magna est in hoc loco lectionis varietas, accurate et acute congesta et dijudicata a Victorio Comment. pag. 175. Ald. Bas. Ricc. et Majorag. διὰ τὴν συνήθειαν τοῦ δικαιολογεῖν. Ven. Cam. διὰ τὴν ἀσυνήθειαν τοῦ δικαιολογεῖν. Vetus interpres Latinus et Hermolaus legerunt διὰ τὴν συνήθειαν καὶ ἀσυνήθειαν τοῦ δικαιολογεῖν. Nostram lectionem, quam Georgius Trapezuntius quoque expressit, dedit Victorius plurimorum Codd. MStorum auctoritate fretus. Isocrates nunquam orationes in foro habuit, scripsit autem orationes in genere judiciali; quare probabile est, Aristotelem, maxime illi infensum, hoc loco eum carpere voluisse. Jam vero patet, primum pro δικαιολογεῖν utique legendum esse δικολογεῖν, i. e. causas in foro dicere; deinde pro συνήθειαν reponendum esse ἀσυνήθειαν· alias enim totum hoc additamentum jejenum et sensu idoneo destitutum est. Prius in textum jam Victorius recepit; alterum non itidem, et nolui post eruditissimum virum equidem mihi tantum sumere, ut in re incerta meo periculo aliquid mutarem. Lectio veteris interpretis et Hermolai haud dubie inde orta est, quod uterque lectionem utramque in Codd. inveniret, et in unam confunderet. BUHLE.

9, 38. Διὰ τὴν συνήθειαν τοῦ δικολογεῖν.] Edd. vett. δικαιολογεῖν (cf. c. I. II.). In cod. Victorii et ed. Ven. est ἀσυνήθειαν, quod ne putes esse ideo præferendum, quod verisimile fuerit, Isocrati invidisse Aristotelem. Si carpitur Isocrates, convicium non rusticum esse oportet. Hic autem de scribendis orationibus sermo est, non de recitandis. Nullo igitur modo ἀσυνήθεια eo referri posset, quod Isocrates nullas in foro orationes habuit. Isocratem vero artis, quæ scribendis orationibus continetur, rudem esse, Aristoteles dicere non potuit; ne acerrimus quidem hostis potuisset. Reprehensio, si qua esset, in eo esset posita, quod Isocrates modo judiciales orationes scripserit, earumque indolem ad cetera genera transtulerit. Quod si alibi datur vitio (cf. c. I. 10.), hic non datur. Aristoteles enim præcipit, ut, quos velis laudare, cum aliis contendas, id quod caussarum patroni soleant facere. Idem l. III. 17, 10. commendatur. Itaque συνήθειαν recte habet. Isocrates non carpitur, neque Aristoteles, ubi in aliis hujus operis locis eum nominatim citat, in eum acerbus est. VATER.

9, 38. πρὸς ἐνδόξους συγκρίνειν.] Eruditissimus poeta Catullus ubi laudes Achillis Parcas explicantes inducit, hoc, quod nunc præcipit philosophus, custodivit: Epith. Pel. et Thet.

Non illi quisquam bello se conferet heros, et quæ sequuntur. Cicero De Or. II. *Est etiam cum ceteris præstantibus viris comparatio in laude præclara.* VICTOR.

9, 39. Πρὸς τοὺς πολλοὺς] Ita reposui e Cod. antiquissimo Victorii. Idem habet vetus interpret Latinus. Vulgo: πρὸς τοὺς ἄλλους. BUHLE.

9, 40. Ἐπιτηδειοτάτη] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ἐπιτηδειοτέρα. Nostrum dedit Victorius e Cod. MSto. BUHLE.

9, 40. Μάλιστα δέχεται τὸ γεγονὸς] In Cam. excidit μάλιστα. Pro γεγονὸς Ald. Ven. Bas. Cam. Spir. Majorag. habent γένος. Correxuit Victorius, secutus Codicum fidem. Vid. Comment. p. 177. BUHLE.

9, 40. ἐνθυμήματα—ἄσαφές.] Quamvis etiam in deliberativo genere sæpe argumentatione utamur, tamen longe magis necessariae sunt in judiciali, quoniam in eo semper est aliquid, quod incertum est, et de quo est controversia vel facti, vel nominis, vel juris: quæ vero dubia sunt et incerta, probanda sunt argumentis. Licet igitur in judiciali genere et exempla et amplificationes adhibeantur, tamen tota fere iudicii vis ab argumentis pendet. MAJORAG.

9, 40. Διὰ τὸ σαφές] Ita dedi ex vetere versione Latina et Isingr. Vulgo: διὰ τὸ ἄσαφές. Verum absurdum est assertum, Aristoteli non tribuendum, ea, quæ facta sunt, melius et facilius demonstrari posse, quoniam obscura sint. BUHLE.

9, 40. Διὰ τὸ ἄσαφές.] Edd. Isingr. et Bipont. et Intrpr. priscus διὰ τὸ σαφές, quod ita vertitur: demonstrationem maxime recipit id, quod factum est, cum clarum sit. At cum res perspicua sit, demonstratione non indiget. Δέχεται ἀπόδειξιν μάλιστα non significat, facilius adhibetur demonstratio, sed, locus demonstrationis maxime in judiciali genere est. Ibi enim disputatur, utrum aliquid factum sit, nec ne. Atque hoc est τὸ ἄσαφές τοῦ γεγονότος. Quod vero δέχεται hac significatione pronuntiatum sit, intelligitur ex locis similibus, qui antecedunt: αὖξιν ἐπιτηδειοτάτη ἐστὶ τοῖς ἐπιδεικτικοῖς potuit etiam hunc ad modum exprimi: τὴν αὖξιν μάλιστα δέχεται τὸ παρὸν, utpote ὁμολογούμενον et σαφές. Quare ἄσαφές est vera lectio. VATER.

9, 41. Ἐχομένων γὰρ τούτων] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. ἐχομένως γὰρ τούτων. Vitiose. BUHLE.

CAP. X.

10, 1. Ald. Ven. Bas. Cam. Majorag. huic capiti et sequentibus inscripserunt: περὶ τοῦ δικανικοῦ εἵδους. BUHLE.

10, 1. συλλογισμούς.] Est enim c. præced. jam præmonitum inter formas argumentationum enthymemata judiciali

generi esse accommodatissima, quibus nempe id, quod in quæstione est, probetur: quatuor autem sunt quæstiones sive status: ut docet Aristot. Rhet. III. xvii. Ad primum, *an sit*, pertinent capita x. xi. et xii. Ad quæstiones *quid et quale sit*, spectat c. xiii. Ad *quantitatis* statum c. xiv. SCHRADER.

10, 2. Νόμος—ἴδιος—κοινός—ἄγραφα. Vide infra 13, 2.

10, 3. Ὅσα ἄγραφα] Ald. Bas. 1. 2. Frob. ὅσα ἔγγραφα. Male. Isingr. ὅσα μὴ ἔγγραφα. BUHLE.

10, 3. ὅσα μὲν οὖν ἐκόντες. Vide Ethic. Nic. III. 2.

10, 3. Εἰδότες ἅπαντα] Ven. Cam. Isingr. Ricc. Spir. Majorag. ἐκόντες καὶ εἰδότες ἅπαντα. BUHLE.

10, 3. Οὐδείς γάρ, ὃ προαιρεῖται, ἀγνοεῖ] Vetus interpres Latinus et Hermolaus Barbarus legerunt: οὐδείς γάρ προαιρεῖται, ὃ ἀγνοεῖ. Sic etiam Georgius Trapezuntius vertit: *nemo enim quæ ignorat eligit*. BUHLE.

10, 4. Περὶ δὲ τοῦτο, ὃ μοχθηροὶ τυγχάνουσιν ὄντες] Isingr. περὶ τοῦτο, περὶ ὃ μοχθηροὶ τυγχάνουσιν ὄντες. Vetus interpres Latinus: περὶ δὲ τοῦτο, περὶ ὃ μοχθηροὶ τυγχάνουσιν ὄντες. Schol. Gr. περὶ δὲ τοῦτο, εἰς ὃ μ. τ. ὁ. BUHLE.

10, 4. Περὶ δὲ τοῦτο, ὃ μοχθηροὶ τυγχάνουσιν ὄντες.] Particulam δὲ vel in γε mutabis, vel, quod malim, abjicies. Ante ὃ autem Isingr. repetit περὶ. Non bene. Dissensus Scholiastæ, scribentis εἰς ὃ, vulgatum quodammodo tuetur: nisi scriptoris consuetudini aptius putes περὶ ὃ μ. τ. ὄντες, ceteraque ad Scholasticos remittenda. WOLF.

10, 4. Ὁ δὲ φιλόνομος] Vetus interpres et Hermolaus: ὁ δὲ φιλόνομος. BUHLE.

10, 4. πικρὸς.] Translato a tristi sapore nomine, πικροὺς Græci appellant, qui accepta injuria non facile placantur, sed diu similitatem gerunt, de quibus accuratius egit Noster Ethic. Nicom. IV. 5. οἱ δὲ πικροὶ, δυσδιάλυτοι, καὶ πόλυν χρόνον ὀργίζονται· κατέχουσι γὰρ τὸν θυμόν· παῦλα δὲ γίνεται ὅταν ἀνταποδιδῶ· ἢ γὰρ τιμωρία παύει τῆς ὀργῆς, ἢ δονὴν ἀντὶ τῆς λύπης ἐμποιοῦσα. Demosthenes hujuscemodi indolem habuisse traditur: et amarus acerbisque natura fuisse in pænis capiendis ab inimicis. Quare verisimile non fit Plutarcho, eum placari potuisse Mīdiæ, accepta pecunia, quæ fertur, si viam evertendi eum vidisset, sed destitisse putat accusatione illa, quia diffiderit se posse condemnare virum et eloquentia, et divitiis, et copia amicorum munitum: ait enim, Αἱ δὲ τρισχίλια καθ' ἑαυτὰς, οὐκ ἂν μοι δοκοῦσι τὴν Δημοσθένους ἀμβλύναι πικρίαν, ἐλπίζοντος καὶ δυναμένου περιγενέσθαι. VICTOR. apud quem vide plura.

10, 4. ἀπατάσθαι.] Perverse de aliqua re sentire significat, ac pravam opinionem de ea habere: nec non falsam disciplinam accepisse. Topic. VI. 4. p. 381. Sylb. τὸ γὰρ μὴ ἔχον ἐπιστήμην, οὐ δοκεῖ ἀγνοεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ διηπατημένον. VICTOR.

10, 4. Περὶ τὸ δίκαιον καὶ ἄδικον] Ita emendavit Victorius ex optimo Cod. MS. Idem expressit vetus interpret Latinus. Ald. Venet. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. περὶ τὸ δίκαιον καὶ ἀγαθόν. Georg. Trapezuntius vertit: *circa bonum et justum*. Hermolaus: *quia justī et rectī rationem ignorant*. BUHLE.

10, 4. Desunt in edd. Ald. Bas. ὁ δ' ἀναίσχυντος δι' ὀλιγωρίαν δόξης. VATER.

10, 4. ὑποκειμένων.] Ὑποκείμενον hic vocat, quod aliquis sibi propositum habet ac spectat, quo mentem cogitationesque suas omnes intendit, ut avaro, pecunia: ambitioso, honor: voluptuario, corporis voluptas. Recentiores *objectum* id appellasse notum est. VICTOR.

10, 5. Πῶς ἔχοντες ἀδικοῦσι] Ex emendatione Victorii. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. πῶς ἔχουσιν ἀδικοῦντες. BUHLE.

10, 6. δῆλον γὰρ ὡς.] Hunc locum copiose persecutus est Cicero pro Milone et in criminando Clodio, et in Milone purgando: cuncta enim in Clodio fuisse ostendit, quæ persuadere ipsi potuerint, ut insidias faceret Miloni: eademque a persona Milonis afuisse. VICTOR.

10, 7. Πάντες δῆ] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. πάντες δέ. BUHLE.

10, 7. Πάντες δῆ.] Intrpr. priscus et edd. vett. πάντες δέ. Edd. Ald. Bas. Cam. paullo post in verbis: δ' αὐτοὺς καὶ ὦν omittunt καί. Ibid. pro τὰ δὲ δι' ἀλόγιστον, cod. Victorii δι' ἄλογον. VATER.

10, 8. βούλησις.] Cicero Tusc. IV. 6. *Quamobrem, simul objecta species est cujuspiam, quod bonum videatur, ad id adipiscendum impellit ipsa natura: id cum constanter prudenterque fit, ejusmodi appetitionem Stoici βούλησιν appellant, nos appellamus voluntatem: eam illi putant in solo esse sapiente: quam sic definiunt; Voluntas est, quæ quid cum ratione desiderat. Quæ autem, ratione aversa, incitata est vehementius, ea libido est, vel cupiditas effrenata, quæ in omnibus stultis invenitur*. Ubi v. Davisium.

10, 8. Ἔστι δὲ ἡ μὲν βούλησις] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ἔστι δὲ ἡ βούλησις. Verba sequentia in textu μετὰ λόγου absunt ab antiquissimo Cod. MSto Victorii. BUHLE.

10, 8. ἀλλ' ἢ ὅ, τ' ἀν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ἀλλ' ἢ ὅταν. Argutatur Morelius, hariolans, veterem interpretem Latinum legisse: ἀλλ' ἢ ὅταν οἰηθῇ (pro vulgato οἰηθείη) λέγειν. BUHLE.

10, 8. Ὡστε πάντα, ὅσα πράττουσιν, ἀνάγκη πράττειν δι' αἰτίας ἐπτά] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ὥστ' ἀνάγκη πάντα, ὅσα πράττουσι, δι' αἰτίας ἐπτά. Nostram lectionem dedit Victorius e Codd. BUHLE.

10, 9. Οὐδὲ διὰ πλοῦτον καὶ πενίαν] Post οὐδὲ leguntur in Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. verba: οἱ πλούσιοι καὶ πένητες, quæ textu expunxit Victorius; nam in omnibus Codd. MStis ab ipso collatis ea desunt. Debentur haud dubie interpolationi. BUHLE.

10, 9. Ἀλλὰ πράξουσιν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ἀλλὰ πράττουσι. BUHLE.

10, 9. Δι' ἥθη καὶ πάθη χρηστά] Ald. Bas. 1. 2. Frob. δι' ἥθη καὶ πάθη καὶ χρηστά. Isingr. δι' ἔθη, nescio an melius; et mox cum articulo, τὰ χρήστα. BUHLE.

10, 9. Δι' ἥθη καὶ πάθη.] In ed. Isingr. scriptum est, δι' ἔθη, quod ferri nequit. Nam de consuetudine non disputatur, sed de iis, qui κατὰ τὰς ἔξεις καὶ διὰ τὴν ἐπιθυμίαν agunt. Ἦθη intellexerim de proposito et consilio. Quod enim sequitur §. 10. δοῦναι καὶ ἐπιθυμῆναι, videtur his verbis respondere. VATER.

10, 10. Ταῖς μὲν τοιαύταις] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ταῖς μὲν τοιαυσί. BUHLE.

10, 10. Τὰ τοιαῦτα ἀκολουθεῖν] Ven. Cam. Majorag. τὰ τοιαῦτα παρακολουθεῖν. BUHLE.

10, 10. Ταῖς δὲ τοιαύταις τὰ τοιάδε] Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. ταῖς δὲ τοιαύταις τὰ τοιάδε. Ald. Ven. Bas. 1. 2. Frob. Ricc. Spir. Majorag. ταῖς δὲ τοιαυσί τὰ τοιάδε. Isingr. post τὰ τοιάδε addit οὐ. Equidem secutus sum Victorium. BUHLE.

10, 10. εὐθύς γάρ.] Recte interpretatur Portus, Nam ne longius abeam. Vide Ruhnkenium ad Timæum p. 56.

10, 10. Εὐθύς γάρ ἴσως τῷ μὲν σώφρονι.] Ἰσως verterim, forte vel verbi causa, non fortasse. Nam non dicitur, fortasse sequuntur etc. Sed ἴσως pertinet ad id, quod Aristoteles ex toto virtutum genere forte unam sumit, ut exemplum. Etiam alibi vocabulum sic legitur. VATER.

10, 10. Διὰ τὸ σώφρον—περὶ τῶν ἡδονῶν] Antiquissimus Victorii liber MStus legit: διὰ τὸ σώφρονα εἶναι, et περὶ τῶν ἡδέων. Posterius confirmat vetus interpres Latinus. Sensus eodem reddit. BUHLE.

10, 10. Περὶ τῶν ἡδονῶν.] Teste Morellio in prisco Intrpr. legitur circa delectabilia, ut περὶ τὰ ἡδεα expresserit. Victorius dicit eum expressisse περὶ τῶν ἡδέων, quod cod. antiquiss. habet. VATER.

10, 10. Περὶ τῶν αὐτῶν τούτων] Notante Morelio, vetus interpres Latinus legit: περὶ τὰ αὐτά. BUHLE.

10, 11. Τῶν τοιούτων ἀκολουθεῖν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. τῶν τοιούτων ἀκόλουθον. BUHLE.

10, 11. Πλουτεῖν δοκεῖτω] Codd. quidam Victoriani δοκεῖ ἑαυτῷ alii δοκῶν ἑαυτῷ, quam scripturam sequuntur vetus interpres Latinus, et Georgius Trapezuntius. Victorius putat, legendum esse δοκεῖ τῷ, pro δοκεῖ τινι. Verum lectio vulgata

bene se habet, nec mutanda est. Sensum in versione Latina exprimere studui. BUHLE.

10, 11. Πλουτεῖν δοκεῖτω.] Idem cod. antiquiss. πλουτεῖν δοκῶν ἐαυτῷ. Teste Morellio in nonnullis libris scriptis est δοκεῖ τῷ, quod Victorius ante conjecerat. VATER.

10, 12. τύχης.] Ethic. Eudem. VIII. 14. p. 215. ed. Sylb. διὸ καὶ ὀριζόμενοι τὴν τύχην τιθέασιν αἰτίαν ἀνάλογον ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ, ὡς οὐσης τινὸς φύσεως. ubi pro ἀνάλογον Victorius mavult ἄλογον. Simile mendum idem sustulit Ethic. M. p. 2, 14. ubi legendum συμβαίνει οὖν αὐτῷ ἐπιστήμας ποιοῦντι τὰς ἀρετὰς ἀναιρεῖν τὸ ἄλογον μέρος τῆς ψυχῆς. Definitionem τῆς τύχης vide Physic. Ausc. II. 5.

10, 12. αἰτία ἀόριστος.] Illos eventus qui a caussa, quam nemo facile definiat, oriuntur, ad fortunam referimus. Aristot. Phys. II. iv. αἰτία ἄδηλος ἀνθρωπίνῃ διανοίᾳ, ὡς θεῖόν τι οὐσα καὶ δαιμονιώτερον. SCHRADER.

10, 12. Μῆτε τεταγμένως] Isingr. μήτε τεταγμένη. BUHLE.

10, 13. Ἐν αὐτοῖς καὶ τεταγμένη.] Edd. Ald. Bas. Cam. τεταγμένως. Illud est ex cod. Victorii et prisco Intpr. VATER.

10, 13. παρὰ φύσιν.] Ut monstra, quæ fortunæ, tanquam caussæ, assignari possunt. Accuratus autem de monstris agit Phys. II. 6. Gen. Anim. IV. 3. Vide et Problem. X. 60. SCHRADER.

10, 13. Οὐδὲν δεῖ—πότερον] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. οὐ δεῖ—πότερον. Victor. Morel. Sylb. Casaub. Schrad. Duvall. Londin. Lips. οὐδὲν δεῖ—πότερα. Equidem οὐδὲν δεῖ retinui, at πότερον, ut melius, recepi. BUHLE.

10, 14. Παρ' ἐπιθυμίαν—δι' αὐτῶν] Ald. Bas. I. 2. Frob. Ricc. Spir. περὶ ἐπιθυμίαν. Minus bene. Ed. Isingr. omisit præpositionem διὰ ante αὐτῶν. BUHLE.

10, 16. Τὰ δοκοῦντα συμφέρειν ἐκ τῶν εἰρημένων ἀγαθῶν] Isingr. τὰ δοκοῦντα συμφέρειν πρὸς τι τῶν εἰρημένων ἀγαθῶν. quæ lectio mihi magis arridet. Consentiant tamen in vulgata vetustæ versiones Latinæ, edd. reliquæ, et Codd. MSti adhuc collati omnes. BUHLE.

10, 17. θυμὸν καὶ ὀργὴν posita ἐκ παραλλήλου videntur, quamvis alia sit vis iræ, alia excarescentiæ: sic enim Cicero θυμὸν reddidit, si quis minute hæc nunc, exquisiteque persequi velit. VICTOR.

10, 17. κόλασις τοῦ πάσχοντος ἕνεκα.] Clemens Alexandr. Strom. VII. p. 895. Θεὸς δὲ οὐ τιμωρεῖται· ἔστι γὰρ ἡ τιμωρία, κακῷ ἀνταπόδοσις· κολάζει μέντοι πρὸς τὸ χρήσιμον καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ τοῖς κολαζομένοις. A. Gellius N. A. VI. 14. Pœniendis peccatis tres esse debere causas existimatum est. Una est, quæ νοθεσία, vel κόλασις, vel παγαίνεσις dicitur; quum pœna adhibetur castigandi atque emendandi gratia, ut is, qui fortuito deliquit, attentior fiat correctiorque; altera est, quam ii, qui vocabula

ista curiosius diviserunt, τιμωρίαν appellant. Ea causa animadvertendi est, quum dignitas auctoritasque ejus, in quem est peccatum, tuenda est, ne prætermissa animadversio contemptum ejus pariat et honorem levet: idcircoque id ei vocabulum a conservatione honoris factum putant. Tertia ratio vindicandi est, quæ παράδειγμα a Græcis nominatur, quum pœnitio propter exemplum est necessaria, ut ceteri similibus a peccatis, quæ prohiberi publicitus interest, metu cognitæ pœnæ deterreantur. Idcirco veteres quoque nostri exempla pro maximis gravissimisque pœnis dicebant. Quando igitur aut spes magna est, ut is, qui peccavit, citra pœnam ipse sese ultro corrigat: aut spes contra nulla est emendari eum posse et corrigi: aut jacturam dignitatis, in quam peccatum est, metui non necessum est; aut non id peccatum est, cujus exemplo necessario metu succurrendum sit: tum, quicquid ita delictum est, non sane dignum esse imponendæ pœnæ studium visum est. Has tres ulciscendi rationes et philosophi alii plurifariam, et noster Taurus in primo commentariorum, quos in Gorgiam Platonis composuit, scriptas reliquit. Plato autem ipse verbis apertis duas solas esse pœniendi causas dicit: unam, quam primo in loco propter corrigendum; alteram, quam in tertio propter exempli metum posuimus. Verba sunt hæc Platonis in Gorgia: προσήκει δὲ παντὶ, τῷ ἐν τιμωρίᾳ ὄντι ὑπ' ἄλλου ὁρθῶς τιμωρουμένῳ ἢ βελτίονι γίνεσθαι, καὶ ὀνίνασθαι, ἢ παράδειγμά τι τοῖς ἄλλοις γίνεσθαι, ἵνα ἄλλοι ὁρῶντες πάσχοντα ἂν ἀν' ἀσχη, φοβούμενοι βελτίους γίνωνται. In hisce verbis, facile intelligas τιμωρίαν Platonem dixisse, non ut supra scripsi quosdam dicere, sed ita ut promiscue dici solet, pro omni pœnititione. Anne autem quasi omnino parvam et contemptu dignam præterierit pœnæ sumendæ causam propter tuendam læsi hominis auctoritatem, an magis, quasi ei, quam dicebat, rei non necessariam prætermiserit, quum de pœnis, non in vita, neque inter homines, sed post vitæ tempus capiendis scriberet, ego in medium relinquo. Aristotelis loco utitur J. Lipsius De Constantia II. 10.

10, 17. Ἴνα ἀποπληρωθῇ] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ἵνα πληρωθῇ. Melius. BUHLE.

10, 17. Περὶ μὲν οὖν τίνα ἐστὶν ἡ ὀργή] Cod. antiquissimus Victorii: τί μὲν οὖν ἐστὶν ἡ ὀργή. BUHLE.

10, 17. Ἐν τοῖς περὶ παθῶν] Non innuuntur singulares et diversi Aristotelis libri, sed respexit philosophus ad Rhet. II. 2. Aliæ edd. περὶ τῶν παθῶν. BUHLE.

10, 18. συνηθὲς καὶ τὸ ἐθιστὸν.] An hæc ἐκ παραλλήλου hic posita sunt, nullumque discrimen inter ipsa, nisi verborum, versatur? Vel potius συνηθὲς valet, quod familiare est alicui, in quo diu vixit, quod in more et consuetudine est omnium; ἐθιστὸν vero, quo aliquis assuetus est, quod longo usu partum? In posteriore hoc verbo, nisi fallor, apparet studium, operaque

ejus, qui accommodatum illud sibi esse ducens, ut id acquireret, laboravit, aut imposita sibi necessitate aliqua diu illud tractavit. In Ethic. Nic. III. 12. de ingenio intemperantis loquens, ait, καὶ γὰρ ἐθισθῆναι ῥᾶον πρὸς αὐτά· πολλά γὰρ ἐν τῷ βίῳ τὰ τοιαῦτα, καὶ οἱ ἐθισμοὶ, ἀκίνδυνοι. In priore vero nulla industria, aut cura, sed potius una cum ætate crevisse, eo verbo intelligitur; ut cum a puero quispiam in illis vixerit, inde factum sit, ut ea ipsi jucunda videantur. Sic videtur hanc vocem cepisse in minore ἃ τῶν μετὰ φυσικὰ c. 3. ἡλικίην δὲ ἰσχυρὸν ἔχει τὸ συνήθες οἱ νόμοι δηλοῦσιν. Quantam vim habet consuetudo, et mos patrius, ut etiam quod aiunt συνήθη ποιεῖν, id est, justa mortuis facere, quia mos omnium est extremo illo munere fungi erga ipsos. Verum autem ac vitæ nostræ mirifice utile Pythagoræ præceptum declarat quanta vis sit consuetudinis: ἐλοῦ βίον τὸν ἀριστον, ἡδὺν δὲ αὐτὸν ἢ συνήθεια ποιήσει. Sed Cicero quoque Tusc. II. c. 17. vim consuetudinis extulit, exemploque venatorum usus est. Qui, ut ipse inquit, *pernoctant in nive, in montibus uri se patiuntur*. VICTOR.

10, 18. φύσει μὴ ἡδέων—ποιοῦσιν.] Perelegans est locus Agatharchidæ p. 61. fragment. ed. H. Steph. Οὕτως ἔχει τι φίλτρον μέγα πᾶσα συνήθεια· καὶ νικᾷ τὴν ἀπὸ τοῦ περιέχοντος δυσχέρειαν ὁ χρόνος, ὁ τὴν πρώτην δεξάμενος εἰς τὸν βίον ἡλικίαν.

10, 18. Ὅταν ἐθισθῶσιν, ἡδέως ποιοῦσιν] Unus Cod. MStus Victorii: ὅταν συνεθίσωσιν. Alii plures: ὅταν συνεθισθῶσιν, ἡδέα ποιοῦσιν, ita ut ποιοῦσιν sit participium dativo casu. Aristot. Problem. Sect. XVIII: τὶ δ' ἂν τινες ἐξ ἀρχῆς ἔλονται, καὶ οἷς ἂν συνεθισθῶσιν. Vulgatum defendunt vetustæ versiones Latinæ et edd. omnes. BUHLE ex Victorio.

10, 18. Ἡ ἀγαθὰ] Ald. Bas. Cam. omittunt disjunctivam ἦ, sicut etiam in sequentibus. BUHLE.

10, 18. οὐχ ἐκόντες.] Non sine causa οὐχ ἐκόντες potius quam ἄκοντες inquit: videtur enim discrimen, quod Ethic. Nic. III. admonuit inter has res esse, servare: neque enim omnes, qui sponte aliquid non agunt, faciunt etiam inviti; qui namque rem prius nescientes, imprudenter eam admiserunt, si nullus animi dolor postea ipsos cepit, sponte fecisse nullo modo dici possunt: neque etiam inviti, quippe cum facto illo delectati sint. Oportet autem ægre tulisse suscepta aliqua culpa, qui judicari volunt se invitos peccasse: quare ita putat vocandos, ac mediam hanc viam in facto eorum existimando tenendam. VICTOR.

10, 18. Κακῶν ἀπαλλαγὴν] Victor. Morel. Sylb. Casaub. Schrader. Duvall. Londin. κακῶν ἢ ἀπαλλαγὴν· nec aliter in sequentibus, ubi et ed. Lips. disjunctivam agnoscit, quam tamen equidem uncinis seclusi. BUHLE.

10, 19. Δεῖ δὲ νομίζειν—ἀκριβεῖς.] Hujuscemodi loci accurate attendendi sunt, qui consilium auctoris detegunt, do-

centque ipsum ad sensus opinionisque multorum in his libris totum se accommodasse. Neque enim debuit hic exquisite omnia pertractare: subtiles enim quæstiones et minute singula pertractantes non pertinent ad oratorem expoliendum. Existimandæ igitur, inquit, sunt huic scriptioni satis definitiones, nec rejici ullo modo, ut imminutæ, debent, quæ de singulis rebus prolatae fuerint, neque obscuræ, neque exquisitæ: obscuræ namque nullo modo probari possent, non exquisitis commode locus hic erit, et non solum ferri poterunt, sed magis huic tempori fortasse quam subtiles quadrabunt. Causa autem tam accurate viam sibi muniendi fuit, quod voluptatis naturam evolvere debebat, de qua diversæ diversorum sententiæ erant. Unde statim, infirmitatem ipsius definitionis indicans, inquit, ὑποκείσθω δ' ἡμῖν, ut qui tempori huic serviebat. VICTOR.

10, 19. Μήτε ἀσαφεῖς, μήτε ἀκριβεῖς] Ven. Isingr. Cam. Ricc. Spir. Majorag. mutato ordine: μήτε ἀκριβεῖς, μήτε ἀσαφεῖς. BUHLE,

CAP. XI.

11, 1. Κίνησιν τινα ψυχῆς] Victor. Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. κίνησιν τινα τῆς ψυχῆς. BUHLE.

11, 1. Vulgarem quandam voluptatis definitionem præmittit, de cujus veritate hoc loco se non laboraturum, sed ut hypothesin accepturum, innuit verbo ὑποκείσθω δ' ἡμῖν. *Positum sit nobis.* Accuratius Voluptatis naturam indagat Ethic. VII. 11. sqq. Inprimis vero X. 4. ubi et hic allatam definitionem ex parte refellit. SCHRADER. Ad hanc definitionem spectare videtur Muretus Or. IV. Opp. T. I. p. 38. ed. Ruhnken. *Is demum motus efficit voluptatem, qui perducit id, quod movetur, ad statum naturæ ipsius accommodatum et congruentem. Itaque corpora cum aut exinanita sunt, aut redundant, tum perceptione cibi ac potitionis, tum depulsione et ejectione superfluentium rerum, lætantur.*

11, 1. κίνησιν τινα.] Alexander in II. lib. Topicorum p. 88. plures definitiones attulit voluptatis: τοῦτο μὲν, ὅτι λεῖα κίνησις, τοῦτο δὲ, ὅτι γένεσις εἰς φύσιν αἰσθητῇ, τοῦτο δὲ, ὅτι ἄλογος διάχυσις, τοῦτο δὲ, ὅτι ἐνέργεια τῆς κατὰ φύσιν ἕξεως ἀνεμπόδιστος, ἥτοι τὸ παρakoλoυθοῦν τέλος ταῖς τελευταίαις ἐνεργείαις. Hic igitur Aristoteles motionem quandam cum dixit, *levem* intellexit. Motionem autem, quia immutatio quædam sit, ut ex eo statu, in quo animus, sive animans sit, ad alium transeat. Esse autem hanc non sinceræ liquidæque, sed imperfectæ voluptatis definitionem, patet. VICTOR.

11, 1. κατὰστασιν.] Locum hunc egregie illustrat Plato Phileb. p. 42. C. D. Εἴρηται που πολλάκις ὅτι τῆς φύσεως ἐκάστων διαφθειρομένης μὲν συγκρίσεις καὶ διακρίσεις, καὶ πληρώσεις καὶ κενώ-

σεσι, καὶ τισιν αὐξαις (ita MS.) καὶ φθίσεσι, λύπαι τε καὶ ἀλγυθόνες καὶ δόλαι καὶ πάνθ' ὅποσα τοιαῦτ' ὀνόματ' ἔχει, ξυμβαίνει γινόμενα. ΠΡ. Ναὶ ταῦτα εἴρηται πολλάκις. ΣΩ. Εἰς δέ γε τὴν αὐτῶν φύσιν ὅταν καθίστηται, ταύτην αὐτὴν κατὰστασιν ἡδονὴν ἀπεδεξάμεθα παρ' ἡμῶν αὐτῶν. Dixerat supra p. 31. D. Λέγω τοίνυν τῆς ἀρμονίας μὲν λυομένης ἡμῖν ἐν τοῖς ζώοις, ἀμα λύσιν τῆς φύσεως καὶ γένεσιν ἀλγυθόνων ἐν τῷ τότε γίνεσθαι χρόνῳ.—πάλιν δὲ ἀρμολτομένης τε καὶ εἰς τὴν αὐτῆς φύσιν ἀπιούσης, ἡδονὴν γίνεσθαι λεκτέον. Metopus Pythag. apud Stobæum I. p. 8, 1. τὸ ἐπιθυματικὸν μέρος ψυχᾶς vocat, οἷον ὀρεκτικὸν καὶ ποθαιτικὸν τᾶς οἰκείας τῷ σώματος συστάσιος.

II, 2. 'Ἢ ἡδονή] Ven. Cam. Ricc. Spir. Majorag. non habent articulum ἡ. BUHLE.

II, 2. Δῆλον, ὅτι] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. δηλονότι. BUHLE.

II, 3. E voluptatis allata definitione tanquam ex hypothesi incipit deducere conclusiones varias, quæ syllogismorum oratoriorum προτάσεις seu principia esse, et id, de quo forte quaeritur, jucundum esse demonstrare possunt. Prima πρότασις, quæ hoc §. continetur, geminum quiddam complectitur, nempe et tendere ad id, quod naturæ convenit, et eo jam potiri: ambo enim jucunda sunt, omnium maxime vero postremum. Ex gr. Ὅمني ἁνὶ ἁνὶ ἁνὶ discere jucundum est, multo maxime vero jucundum est didicisse. Ita sitiēti et bibere suave est, et suavius sitim restinxisse. SCHRADER.

II, 3. Τὸ κατὰ φύσιν ἵνα] Vetus interpres Latinus legit ἵνα. Sic etiam in ed. Victorii impressum est. BUHLE.

II, 3. ἀπειληφότα.] Plutarch. de Sanit. Tuenda II. p. 130. D. E. Ὁ γὰρ οὕτω καταστήσας τὴν ἐν τῷ βάλει ταραχὴν καὶ διάτασιν τοῦ πνεύματος, ἀλύπω τε χρῆται τῷ περιττώματι, καὶ ἀκαιρία τις ἢ χρεία κωλύσῃ τὸ περίπατον, οὐδὲν ἐστὶ πρᾶγμα· τὸ γὰρ οἰκῆον ἢ φύσις ἀπείληφεν.

II, 3. ἔθῃ.] Plutarchus Præc. Sanit. T. p. 132. A. Τὸ ἔθῃς τρόπον τινα φύσις τοῦ παρὰ φύσιν γέγονεν. Cujus dicti acumen aperuit Wyttēbachius.

II, 3. Ὅμοιον γάρ τι] Abest τι ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. BUHLE.

II, 3. Ἐγγὺς γὰρ καὶ τὸ πολλάκις τῷ αἰεὶ] Eædem edd. ἐγγὺς γὰρ τὸ πολλάκις τοῦ αἰεὶ ἐστίν. BUHLE.

II, 4. βίαιον.] Metaphys. IV. 5. τὸ γὰρ βίαιον, ἀναγκαῖον λέγεται, διὸ καὶ λυπηρὸν, ὥσπερ καὶ Εὐηνός φησι· Πᾶν γὰρ ἀναγκαῖον πρᾶγμα ἀναρὸν ἔφυ· καὶ ἡ βία ἀνάγκη τις, ὥσπερ καὶ Σοφοκλῆς λέγει· Ἄλλ' ἡ βία με ταῦτ' ἀναγκάζει ποιεῖν.

II, 4. Καὶ ὁρθῶς εἴρηται] Pentameter statim subsequens laudatur quoque ab Aristotele in Metaphys. IV. 5. et in Ethic. ad Eudemum II. 7; nec non a Plutarcho in libro quod non suaviter vivi possit secundum Epicurum, p. 1102. C. Tribuitur utrobique Eueno Pario, poetæ elegiaco, Philisti

historici præceptori. Legitur tamen idem versus unica voce immutata apud Theognidem vs. 470 :

Πᾶν γὰρ ἀναγκαῖον χρῆμ' ἀνιαρὸν ἔφθ.

Pro διὸ αἱ ἀνάγκαι in antecedentibus Cod. antiquissimus Victorii habet διὸ τὸ ἀναγκαῖον. Melius. Cf. Victorii Comment. p. 194. et Schrader. ad h. l. p. 142. BUHLE.

II, 5. ὅσας μὴ ἐκ τοῦ ὑπολαμβάνειν.] Quas non iudicio suscepimus, neque quod eas res nobis accommodatas opinemur. VICTOR.

II, 5. Σώματος ὑπάρχουσαι] Ed. Cam. ὑπάρχουσιν. Paullo post pro τροφῆς ἐπιθυμία cod. Victorii habet, τροφῆς εἶδος ἐπιθυμίας. VATER.

II, 5. Καθ' ἕκαστον εἶδος τροφῆς ἐπιθυμία] Cod. Victorii: καθ' ἕκαστον εἶδος ἐπιθυμίας. BUHLE.

II, 5. Ὅσα ἐκ τοῦ πεισθῆναι] Vetus interpres Latinus et Ricc. ὅσας, genere feminino. Melius. Nam supra quoque dicitur: ὅσας μὴ ἐκ τοῦ ὑπολαμβάνειν τι ἐπιθυμοῦσιν. BUHLE.

II, 6. φαντασία.] Phantasiam non esse sensum docet Aristot. De Anima III. iii. Eandem tamen imbecillum quendam sensum hic appellat, quoniam illa sensile objectum, non ipsum quidem, sed illius absentis imaginem solummodo quandam, percipit. Cujusmodi imaginem, ex gr. memoria rei dudum præteritæ, ut et spes futuræ objicere phantasïæ et hæc recipere ac fovere valet. Latinis philosophis hanc facultatem *sensum internum* appellari, notum est. SCHRADER. Notandum est, quod Aristoteles ait hoc loco, Phantasiam esse quendam sensum, sed infirmum, cum ipsemet 3. de Anima probare contendat phantasiam non esse sensum, ergo sibi contrarius videtur. Verum hic ex opinione communi loquitur, non exquisite, ut jam sæpius ipse prædixit; itaque sensum appellat, sed ut sententiam suam sequatur, addit esse infirmum, ac debilem sensum. Non est igitur sensus integer, ut ait 3. de Anima, sed est sensus infirmus, ut h. l. affirmat. Licet autem non sit sensus Phantasia, tamen habet magnam cum sensibus similitudinem, quia etiam ipsa res sensiles percipit: sed quia certiora sunt, et evidentiora, quæ sensibus percipimus, quam quæ phantasia comprehendimus, ideo sensus infirmus, imbecillisque vocatur ipsa Phantasia. Cicero in Academicis ita inquit: *De sensibus ipsis quædam dixit nova: quos junctos esse censuit e quadam quasi impulsione oblata extrinsecus, quam ille phantasiam, nos visum appellamus.* Cum autem recordamur, aut speramus, statim e memoria ad cogitationem, et ad phantasiam revocantur species earum rerum, quarum recordatione aut spe ducimur, quæ res plerumque solet esse jucunda. MAJORAG.

II, 6. Καὶ τῷ μεμνημένῳ καὶ τῷ ἐλπίζοντι ἀκολουθεῖν φαντασία τις] Cod. Victorii: αἰὲν ἐν τῷ μεμνημένῳ καὶ τῷ ἐλπίζοντι ἀκολου-

θοῖ ἀν φαντασία τις. Eandem lectionem sequitur Hermolaus Barbarus. BUHLE.

11, 6. Μάλα μεμνημένοις] Cod. Victorii ἄμα μεμν. Minus bene. BUHLE.

11, 6. Δῆλον ὅτι.] Hinc incipit apodosis, non a verbis, καὶ τῷ. Nam propositio, καὶ τῷ—ἐλπίζει, necessario pertinet ad protasin: alioquin id, quod primo enuntiato, ἐπεὶ ὃ ἔστι—πάθους, ponebatur, apodosi non exhauriretur. Sententia loci hæc est: *quum sensu percipiatur id, quod jucundum est, cumque etiam in spe et recordatione sensum aliquem rei optatæ vel perceptæ inesse dixeris, quoniam, quæ in spe et recordatione inest φαντασία τις, vicina est αἰσθήσει: perspicuum est, ex recordatione rei (jucundæ) voluptatem percipi.* Ei δὲ τοῦτο insertum est, ut argumenta antecedentia cogitatione repetantur. L. II. 2, 3. prope eadem sunt periodi compages. VATER.

11, 8. "Οθεν καὶ τοῦτο εἴρηται] Prior versus ab Aristotele excitatus est senarius Euripidis. Cic. de fin. B. et M. II. 32: *Vulgo dicitur, jucundi acti labores; nec male Euripides; concludam, si potero, Latine; Græcum enim hunc versum nostis omnes; Suavis laborum est præteritorum memoria.*—Allusit ad eundem Plutarchus Sympos. cap. 1. In verbis 'Ἀλλ' ἰδὺ τοι, pro 'Ἀλλ' Isingr. habet 'Ως, quod etiam Plutarchus agnoscit, et pro ἰδὺ τοι Ald. Ven. Bas. 1. 2. Cam. Frob. Majorag. ἰδὺ τι Ricc. ἰδὺ τε. Sequentes duo versus sunt Homeri Odys. XV. 399, 400, ubi ita leguntur:

Μνωρόμεν' μετὰ γάρ τε καὶ ἄλγεσι τέρπεται ἀνὴρ,

"Οστις δὴ μάλα πολλὰ πάθη, καὶ πόλλ' ἐπαληθῇ.

Cod. Victorii pro Μνωρόμεν' μετὰ habet Μνησαμένω, ὅτε. BUHLE.

11, 8. Τὸ μὴ ἔχειν κακὸν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Majorag. τὸ μὴ ἔχειν τὸ κακόν. BUHLE.

11, 9. "Οσπερ καὶ "Ομηρος ἐποίησε] Vid. II. XVIII. 109. Abest καὶ ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. BUHLE.

11, 9. τιμωρίας τυχεῖν.] Is τυγχάνει τιμωρίας, cum dat pœnas suæ improbitatis, atque in ipsum ultio cadit. Demosthenes pro Ctesiph. p. 254.: καὶ μὴν ὅταν ᾗ νέα καὶ γνώριμα πᾶσι τὰ πράγματα, εἴαν τε καλῶς ἔχη, χάριτος τυγχάνει· εἴαν θ' ὡς ἐτέρως τιμωρίας. φαίνομαι τοίνυν ἐγὼ χάριτος τετυχηκῶς τότε, καὶ οὐ μέμψεως, οὐδὲ τιμωρίας. VICTOR.

11, 10. Ἀν ἐχόμενοι ἐν τοῖς πυρετοῖς inquit, ut Plato in Philebo ἐχόμενοι ἐν νοσήμασιν? Verba vero ipsius hæc sunt p. 45. B. p. 226. Ald. ἀλλ' οὐχ ὅτι πυρέττοντες καὶ ἐν τοιοῦτοις νοσήμασιν ἐχόμενοι μᾶλλον διψῶσι καὶ ῥιγοῦσι, et quæ sequuntur: vel potius ita interpungi debet oratio, ut ἐχόμενοι sequenti nomini cohæreat, et qui tenentur siti accipiendi sunt? Nam, nisi fallor, οἱ ἐν τοῖς πυρετοῖς, qui feбри vexantur, quamvis nihil aliud addatur, per se comode significare potest. VICTOR.

II, IO. Ἐχόμενοι ταῖς δίψαις] Ven. Cam. Spir. Majorag. ἔχόμενοι καὶ δίψαις. BUHLE.

II, IO. Πιεῖσθαι, χαίρουσι] Cod. Victorii: πιεῖσθαι· χαίρουσι γάρ. BUHLE.

II, II. Ἐρῶντες, καὶ διαλεγόμενοι] Abest καὶ ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. quare uncinos adhibui. BUHLE.

II, II. ποιῶντες.] Ποιεῖν hic, nisi fallor, *pangere* sive *canere* significat. Paulo supra, ὥσπερ Ὀμηρος ἐποίησε. VICTOR.

II, II. Καὶ ποιῶντες] Ald. Bas. I. 2. Frob. Ricc. καὶ ὑποῶντες. Non male. Isingr. καὶ ὑπονοῶντες. BUHLE.

II, II. Ποιῶντες αἰεὶ τι περὶ τοῦ ἐρωμένου.] Ex idiomate linguæ Gr. αἰεὶ pertinet ad voc. χαίρουσι. Hæc enim sententia est: *quotiescunque colloquuntur, scribunt, versusve faciunt de amoribus suis, semper lætantur.* Non dicuntur isti *perpetuo colloqui* etc. VATER.

II, II. ἀρχὴ δὲ τοῦ ἔρωτος.] Ethic. Nic. IX. 5. Ἐοικε δὴ (εὐνοία) ἀρχὴ φιλίας εἶναι· ὥσπερ τοῦ ἐρᾶν ἢ διὰ τῆς ὀφews ἡδονή· μὴ γὰρ προησθεις τῇ ἰδέᾳ, οὐθεὶς ἐρᾷ· ὁ δὲ χαίρων τῷ εἶδει· οὐθὲν μᾶλλον ἐρᾷ, ἀλλ' ὅταν καὶ ἀπόντα ποθῇ καὶ τῆς παρουσίας ἐπιθυμῇ.

II, II. Καὶ ἀρχὴ δὲ τοῦ ἔρωτος] Non habent δὲ τοῦ Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. BUHLE.

II, II. Καὶ ἀρχὴ δὲ τοῦ ἔρωτος γίνεται—τῷ μὴ παρῆναι.] In his paucis tres offensiones sunt, quarum unam Tu bene sustulisti ex grammatica lege, tollendam etiam alibi, ut 2, 7. in v. ὑπερέχει. Alteram sustulisses haud dubie, si Schol. Græcum hic eadem sollertia inspectasses atque tot aliis locis. In illo enim plane legitur, ὅταν λύπη προσγένηται, quod et facillime potuit in vulgatum abire, et optime convenit dativo, τῷ μὴ παρῆναι. Sed memini de Te audire, idem a Victorio notatum ex optimo cod. suo, apud Te autem typographi errore obscuratum esse. Sic ergo in posterum edendum erit. Denique valde me vexavit inculcatum inepto loco ἐρῶσιν. Homines incipiunt amare, quum eos amasii non tantum præsentis aspectus delectat, sed etiam absentis memoria. Χαίρουσιν vides repetendum esse ad part. μεμνημένοι, structura optimo cuique usitatissima, sed scribarum inscitia sæpe obnoxia. Ac ne intelligo quidem, quo modo illud ἐρῶσιν ferat sententia. De incipientis amoris signis agitur. Hujusmodi signum quum notamus in aliquo, qui dicere possumus eum jam amore flagrare? Importunum verbum esse, arguit etiam membrum postremum, si in eo post διὸ καὶ cogitandum est χαίρουσιν, non ἀρχὴ τοῦ ἔρωτος γίνεται. Ita autem est. Attingit illud γλυκύπικρον, χαρὰν λύπη μεμιγμένη: quare statim addit, καὶ ἐν τοῖς πένθεσιν ἐγγίνεται τις ἡδονή. WOLF.

II, II. Ὅταν—χαίρουσιν.] Ed. Cam. χαίρωσιν, idque melius. VATER.

11, 11. "Όταν λυπηρὸς γένηται.] Cod. Victorii λύπη προσγένηται. Schol. Gr. hoc vocabulum etiam in sermone suo habet, quid vero in ejus codice lectum fuerit, non dixerim. VATER.

11, 11. "Όταν λυπηρὸς γένηται] Isingr. ὅταν λύπη προσγένηται. Melius. Adstipulatur quoque huic lectioni Scholiastes Græcus, teste Morelio. BUHLE.

11, 12. Καὶ ἐν τοῖς πένθεσι καὶ θρήνοις ἐγγίγνεται τις ἡδονή] Cod. Victorii: καὶ ἐν πένθεσι καὶ θρήνοις ὡσαύτως ἐπιγίνεται τις ἡδονή. BUHLE.

11, 12. 'Επὶ τῷ μὴ ὑπάρχειν] Sic dedit Victorius e Codd. Ald. Bas. 1 et 2: ἐπὶ τὸ μὴ ὑπάρχειν. Isingr. ἐν τῷ μὴ ὑπάρχειν. Ven. Cam. Ricc. Spir. Majorag. περὶ τὸ μὴ ὑπάρχειν. Nostram lectionem tuetur quoque margo Ven. BUHLE.

11, 12. 'Επὶ τῷ μὴ ὑπάρχειν.] Teste Morellio priscus Intrpr. legit περὶ τοῦ μὴ ὑπάρχειν. VATER.

11, 12. Διὸ καὶ τοῦτ' εἴρηται] Cod. Victorii: ὅθεν καὶ τοῦτ' εἰκότως εἴρηται. Cf. Homer. II. XXIII, 108. In Homeri edd. legitur ὅθ' ἴμερον, pro ὅθ' ἴμερον. Repetitur fere idem versus Odys. IV, 113, 183. BUHLE.

11, 13. Τὸ μὴ τυγχάνειν λυπηρόν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. λυπηρόν ἐστι. BUHLE.

11, 13. Οἱ δ' ὀργιζόμενοι] Vetus interpres Latinus: οἱ γὰρ ὀργ. BUHLE.

11, 14. Τοῖς φιλονίκους] Cam. et Majorag. τοῖς φιλονείκοις. BUHLE.

11, 14. 'Αλλὰ πᾶσι] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ἀλλὰ καὶ πᾶσι. Magis concinne. BUHLE.

11, 14. ἡ ἡρέμα ἢ μᾶλλον.] Occupavit hæc cupiditas animos universorum hominum, aut remissius, aut vehementius. VICTOR.

11, 15. Μαχητικὰς, ut opinor, appellat, in quibus simulachrum pugnae exercetur: acriter enim aliquando inter se præliantur adolescentes animi causa, atque omnia, quæ in vero prælio fiunt, in simulato adumbratoque illo custodiunt. VICTOR.

11, 15. Αὐλητικὰς vero παιδιὰς intellexit, quas sæpe pastores exercent, et qui arte musica delectantur; necesse enim est in illis aliqui superiores sint, ut in bucolico carmine. *An mihi cantando victus?* et paulo post, *Cantando tu illum?* aut *umquam tibi fistula cera Juncta fuit?* et alia in Ecloga, *Posthabui tamen illorum me seria ludo.* VICTOR.

11, 15. Εριστικὰς lusus quosdam vocare videtur, qui toti in contentione quadam positi forent: nam sophistarum lites concertationesque ludos inter ipsum posuisse, mihi verisimile non est: sunt tamen plures scripti libri, in quibus ἐρωτικὰς legatur: quamvis mihi probatissimus, vetus tralatio, alique nonnulli, cum excusis faciant: esse enim quoque lusus quosdam ama-

torios planum est. Athenæus X. p. 427. D. ἦν ἀπ' ἀρχῆς τὸ μὲν σπένδειν ἀποδεδομένον τοῖς θεοῖς· ὁ δὲ κότταβος, τοῖς ἑρωμένοις· ἐχρῶντο γὰρ ἐπιμελῶς τῷ κοτταβίζειν, ὅντος τοῦ παιγνίου Σικελικοῦ· καθάπερ Ἀνακρέων ὁ Τήϊος πεποίηκε, Σικελικὸν κότταβον ἀγκύλῃ παίζων. Hic igitur κότταβος lusus erat, testimonio veteris scriptoris, atque optimi suo in genere poetæ. Ἑρωτικὴ autem vocari potuit παιδιὰ, quia nomine appellare consuerant amores, ac delicias suas : cum quod reliquum erat vini, e poculo sic ejiciebant, ut id resonaret : nam apud Terentium Chærea μεταφορικῶς, ut opinor, furtum Veneris, *lusum* appellavit. Eun. III. 5, 38. *Et quia consimilem luserat jam olim ille lusum.* VICTOR.

11, 15. καὶ ἀστραγαλίσσεις καὶ σφαίρισεις.] Astragalus veteres ludere consuesse notum est, quos *talos* Latini appellarunt. Nam de altero pilæ ludo, quem σφαίρισιν vocat, multi quoque vett. scriptores tradiderunt. Cicero de Senect. *Sibi igitur habeant alii arma, sibi equos, sibi hastas, sibi clavam, sibi pilam, sibi narrationes et cursus, nobis senibus, ex lusionibus multis, talos relinquant et tesseras.* De Orat. III. 15. *Ut homines labore assiduo et cotidiano assueti, cum tempestatis causa opere prohibentur, ad pilam se, aut ad talos, aut ad tesseras conferunt.* VICTOR.

11, 15. κυβείας καὶ πεττείας.] Plutarchus in comm. de S. N. V. p. has et ipse lusiones conjunxit. Κυβείαν aleæ lusum, infamem etiam Romanis hominibus, severisque legibus coercitum. Πεττείαν autem tesserarum, multo honestiorem significare apertum est : nam veteres etiam Græci scriptores discrimen hoc esse inter has lusiones tradunt, quod in alea cubos jaciunt : in tesseris calculos ipsos commovent, et ex alia in aliam sedem transferunt. VICTOR.

11, 15. Καὶ τὰς αὐλητικὰς καὶ ἐριστικὰς] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. καὶ αὐλητικὰς, omisso articulo. Codd. q. Victorii, margo Ven. et edd. Cam. et Majorag. pro καὶ ἐριστικὰς habent quoque καὶ ἑρωτικὰς, quod mihi quidem non placet. BUHLE.

11, 15. Καὶ ἐριστικὰς.] Ita habent cod. Victorii, priscus Intrpr. edd. Ald. Ven. Altera lectio est ἑρωτικὰς. Neutrum aptum. Felicissima emendatione Toupius (Cur. in Suid. P. III. p. 461. T. II. p. 227. ed. Oxon.) scripsit, καὶ καθαριστικὰς. Ut enim taceam αὐλητικὸς et καθαριστικὸς sæpissime jungi, ut in Aristot. Poët. et certamina, quæ in amicorum circulis disputando inirentur, (παιδιὰς ἐριστικὰς) illi ætati sine auctoritate tribui, ad confirmandam emendationem maxime pertinere videtur, quod, si hoc vocabulo novum ludorum genus notatum fuisset, articulus necessario repeti debuisset, ut in antecedentibus. Cum vero idem vir ingeniosissimus cum his verbis statim nectat καὶ ἀστραγαλίσσεις, expulsis aut loco motis iis, quæ interjecta sunt, hæc verborum translatio minus

placet. Παιδιαὶ μαχητικαί, αὐλητικαί, καθαριστικαί, sunt ludi aliquanto seriores: leviores, ἀστραγαλίσαις κ. τ. λ. quæ sequuntur, interjecto pronuntiatio aliquo et interrupto constructionis vinculo jungi, a ratione dicendi Aristotelea plane non abhorret. VATER.

II, 15. ἐσπουδασμένας παιδίας i. e. graves seriosque; indigent enim studio ac cura: ideoque jucundi esse non possunt, nisi assuetis. Αἱ δ' εὐθύς. Hi vero continuo suaves ludi sunt. Significat autem jocularis, et non serios: qui statim, ac incipiunt tractari, jucundi sunt. VICTOR.

II, 15. ἐριστική.] Problem. XVIII. 2. Διὰ τὶ οἱ ἐριστικοὶ λόγοι γυμναστικοὶ εἰσιν; ἢ ὅτι ἔχουσι τὸ νικᾶν, ἢ ἡττᾶσθαι πυκνόν; φιλονείκους οὖν εὐθύς ποιοῦσι· καὶ γὰρ νικῶντες, διὰ τὸ χαίρειν προάγονται μᾶλλον ἐρίξειν· καὶ ἡττῶμενοι, ὡς ἀναμαχοῦμενοι, καὶ οἱ ἐν τοῖς ἄλλοις ἀγῶσι ταῦτό. Διὸ καὶ μαχόμενοι καὶ ἡττοὺς ὄντες, πολλάκις οὐ βούλονται διαλύεσθαι.

II, 16. Ὅτι τοιοῦτος καὶ σπουδαῖος] Cod. Victorii: ὅτι τοιοῦτος, οἷος ὁ σπουδαῖος. BUHLE.

II, 16. Τῶν ἀποθεν] Victor. Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. ἀποθεν habent per ω. Rectius, ut mihi videtur. Vetus interpres Latinus legit ἄλλοθεν. Hinc forte ἀποθεν cum o enatum est. BUHLE.

II, 16. παιδίων ἢ θηρίων.] Adnotandum sæpe conjungere Aristotelem παιδία et θηρία, ut qui pueros ob infirmitatem consilii, vel vacuitatem potius, non magnopere discrepare a beluis putet. Ethic. Eudem. VI. 11. ἔτι τὰ παιδία καὶ τὰ θηρία διώκει τὰς ἡδονάς. conf. ib. c. 12. necnon VII. 2. οὐχ ἂν τοῖς παιδίοις καὶ τοῖς θηρίοις, ἀλλὰ τοῖς καθεστῶσιν. VICTOR.

II, 16. Ὡν τις πολὺ καταφρονεῖ.] Ita omnes libri scripti Victorii. Ed. Ald. καταφρονεῖν, Cam. καταφρονῶν. VATER.

II, 17. Τό, τε γὰρ φιλεῖν] Morel. Sylb. Casaubon. Duvall. Londin. omittunt γάρ. BUHLE.

II, 20. μεταβάλλειν.] Commutari namque est in naturam reverti, unde jam dejectus sis. Senex etiam apud Terentium ex hac re, ut ipse narrat, magnam utilitatem capiebat: ideoque propinquum rus amabat, quod eo commode se ex urbe conferre posset: ait enim, *Ubi satias cœpit fieri, commuto locum.* VICTOR.

II, 20. Ὅθεν εἶρηται] Euripid. Orest. vs. 234. Cf. Ethic. ad Nicom. VII. sub fin. BUHLE.

II, 20. Διὰ τοῦτο γάρ] Cod. Victorii et Isingr. non habent γάρ. BUHLE.

II, 21. Τὸ ἐπιθυμεῖν μαθεῖν] Suspectum mihi est μαθεῖν, neque legitur in Isingr. Quare uncinos applicavi. BUHLE.

II, 21. Τὸ ἐπιθυμεῖν μαθεῖν.] In ed. Ald. deest μαθεῖν, quod maxime cam ob causam suspectum est, quod τὸ θαυμάζειν jucundum esse, ex eo probatur, quod cum τῷ μαθεῖν con-

junctum est; ipsum vero discere in jucundis esse, postea demum ostenditur. VATER.

II, 21. Ἐν δὲ τῷ μανθάνειν εἰς τὸ] Isingr. ἐν δὲ τῷ μανθάνειν τὸ εἰς τὸ, ita ut prius τὸ ad infinitivum καθίστασθαι referatur. BUHLE.

II, 22. Ὡν ἀμφοτέρων ἐφίενται] In marg. ed. Ven. ὦν ἀμφοτέρω ἐφίενται. Male. BUHLE.

II, 22. Ἐστὶ τοὺς πλησίον] Ibidem: ἐστὶ τοῖς πλησίον. BUHLE.

II, 23. Καὶ τὰ τοιαῦτα] Cod. Victorii: καὶ τὰ τοιάδε. BUHLE.

II, 23. Ἡδέα εἶναι τό, τε] Idem Cod. ἡδέα εἶναι οἷον τό, τε. BUHLE.

II, 23. Οὗ τὸ μίμημα] Idem Cod. οὗ τὸ μεμιμημένον. BUHLE.

II, 23. Sequentem locum Aristotelis Part. Animal. I. 5. indicavit Schraderus: Λοιπὸν περὶ τῆς ζωικῆς φύσεως εἰπεῖν, μηδὲν παραλιπόντας εἰς δύναμιν, μήτε ἀτιμότερον μήτε τιμιώτερον. Καὶ γὰρ ἐν τοῖς μὴ κεχαρισμένοις αὐτῶν πρὸς τὴν αἴσθησιν, κατὰ τὴν θεωρίαν ὅμως ἡ δημιουργήσασα φύσις ἀμηχάνους ἡδονὰς παρέχει τοῖς δυναμένοις τὰς αἰτίας γνωρίζειν, καὶ φύσει καὶ φιλοσόφοις. Καὶ γὰρ ἂν εἴη παράλογον καὶ ἄτοπον, εἰ τὰς μὲν εἰκόνας αὐτῶν θεωροῦντες χαίρομεν, ὅτι τὴν δημιουργήσασαν συνθεωροῦμεν, οἷον τὴν γραφικὴν, ἢ τὴν πλαστικὴν αὐτῶν δὲ τῶν φύσει συνεστώτων μὴ μᾶλλον ἀγαπῶμεν τὴν θεωρίαν κ. τ. λ.

II, 23. Ἀνάγκη ἡδέα εἶναι.] Nonnulli libri scripti, ἀνάγκη δέ.

II, 23. Μεμιμημένον, ὥσπερ γραφικὴ κ. τ. λ.] Γραφικὴ et ἀνδριαντοποιία et ποιητικὴ non sunt res imitatione expressæ (μεμιμημένα). Quare Victorius vult artibus significari opera iis perfecta, quod durius est. Twiningius (*Aristotle's Treatise on Poetry translated with Notes and Dissertations*, Lond. 1789.) ut μιμεῖσθαι significatu activo dicatur, μιμούμενον scribit. Hoc quadrat ad admirandum. Equidem hic, ut in proximis, ad *discendum* respici debere ratus, conjeci legendum esse, μεμιμημένον, ὥσπερ γραφικὴ καὶ ἀνδριαντοποιία καὶ ποιητικῇ. VATER.

II, 23. Ὁ ἂν εὖ μεμιμημένον.] Εὖ abest ab edd. Ald. Bas. Cam. Ex cod. Victorii recte restitutum est. Idem cod. paullo post, αὐτὸ τὸ μεμιμημένον pro οὗ τὸ μίμημα. VATER.

II, 24. Καὶ αἱ περιπέτεια] Περιπέτεια est ingens et subita eorum, quæ in fabula aguntur, mutatio in contrarium, (*die Katastrophe*.) Confer Aristot. de Poët. cap. XI; Voss. Institut. poet. I, 4, 17. BUHLE.

II, 24. περιπέτεια.] Latine non reperitur unum verbum, quod illi Græco respondeat. Cicero Epist. V. ad Lucceium scribens vim Græci illius verbi sic expressit; *At viri sæpe excellentis ancipites variique casus habent admirationem*. MAJORAG. ex VICTOR.

II, 24. παρὰ μικρόν.] Physic. Acroam. II. διὸ καὶ τὸ παρὰ

μικρὸν κακὸν ἢ ἀγαθὸν λαβεῖν μέγα ἢ δυστυχεῖν ἢ εὐτυχεῖν ἐστίν· ὅτι ὡς ὑπάρχον λέγει ἡ διάνοια· τὸ γὰρ παρὰ μικρὸν, ὥσπερ οὐδὲν ἀπέχειν δοκεῖ.

11, 25. Τὰ συγγενῇ δὲ κατὰ φύσιν ἀλλήλοις ἐστίν.] Muretus hæc in versione non expressit. VATER.

11, 25. συγγενῇ καὶ ὅμοια.] Epicharmus apud Diogenem Laërt. III. 16. Θαυμαστὸν οὐδὲν ἐστὶ με ταῦθ' οὕτω λέγειν, Οὐθ' ἀνδάνειν αὐτοῖσιν αὐτοὺς, καὶ δοκεῖν Καλῶς γενέσθαι· καὶ γὰρ ἂ κύων κυνὶ Κάλλιστον εἶμεν φαίνεται, καὶ βοῦς βοῖ, "Ὅνος δ' ὄνον κάλλιστόν ἐστιν, ὅς δ' οὐ. In secundo v. οὐθ' dedi pro καὶ, in tertio γενέσθαι pro περὶ γενέσθαι, in ultimo ἐστιν cum Casaubono inserui. De proverbii quæ sequuntur vide Astium ad Platonis Phædr. p. 264. Rep. p. 329.

11, 25. Καὶ αἱ παροιμίαι εἴρηται] Conf. Ethic. ad Nicom. IX, 7. BUHLE.

11, 25. Αἰεὶ τὸν ὁμοῖον] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. καὶ ὡς αἰεὶ τῶ ὁμοίῳ φίλον τὸ ὁμοῖον. BUHLE.

11, 25. Καὶ αἰεὶ τὸν ὁμοῖον est ex Victorii libris scriptis fidelioribus et ex prisco Intrpr. Edd. vett. et alii libri scripti, καὶ ὡς αἰεὶ τῶ ὁμοίῳ φίλον τὸ ὁμοῖον. Eædem edd. paullo post ἐγνώκει, ubi ἐγνων ex cod. Victorii bene scriptum est. VATER.

11, 25. ἐγνων] In primum proverbium nusquam alibi incidi. Par vero huic proverbium legitur in Ethic. Eudem. VII. 1. ubi præne hunc ipsum locum persequitur: ὅθεν εἴρηται, ὡς αἰεὶ τὸν ὁμοῖον ἀγεί θεὸς ὡς τὸν ὁμοῖον· καὶ γὰρ κολοῖός ποτὶ κολοῖόν· ἐγνων δὲ φῶρ τε φῶρα καὶ λύκος λύκον. VICTOR.

11, 25. "Εγνων δὲ θῆρ θῆρα] Ald. Ven. Bas. 1. 2. Frob. Ricc. Cam. Spir. Majorag. ἐγνώκει. Isingr. ἐγνώκε. BUHLE.

11, 25. Παρὰ κολοῖόν] In Ethic. ad Nicom. ad Eudem. (1. 1.) legitur dialecto Dorica: ποτὶ κολοῖόν. BUHLR.

11, 26. "Ὅμοιον καὶ τὸ συγγενές.] Edd. Ald. Bas. Cam. articulum omittunt. Postea pro ἔργα τὰ τέκνα in cod. Victorii ἔργον legitur, idemque §. 29. in verbis ἀνάγκη δὲ voculam δὲ non habet. VATER.

11, 26. Amat suum quisque opus vehementius, quam ab opere suo amaretur, si ex inanimato fieret animatum, ait Noster Ethic. IX. 7. quod caput Ethicorum, cum hoc Rhetoricorum collatum, lucem afferet et accipiet. SCHRADER.

11, 26. οἶον ἔργα.] Plato Rep. I. p. 330. C. Οἱ δὲ κτησάμενοι διπλῇ ἢ οἱ ἄλλοι ἀσπάζονται αὐτά. "Ὡσπερ γὰρ οἱ ποιηταὶ τὰ αὐτῶν ποιήματα καὶ οἱ πατέρες τοὺς παῖδας ἀγαπῶσι, ταύτῃ τε δὴ καὶ οἱ χρηματίζαμενοι περὶ τὰ χρήματα σπουδάζουσιν, ὡς ἔργον ἑαυτῶν, καὶ οὐ κατὰ τὴν χρεῖαν ὥσπερ οἱ ἄλλοι.

11, 26. Καὶ τὰ ἐλλειπῇ ἐπιτελεῖν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. καὶ τὸ τὰ ἐλλειπῇ ἐπιτελεῖν. BUHLE.

11, 27. "Ετι ἐπεὶ] Eædem edd. ἐτι δ' ἐπί. BUHLE.

11, 27. "Ανάγκη, καὶ τὸ ἐπιτιμᾶν] Cod. Victorii: ἀνάγκη, καὶ

τὸ ἄρχειν καὶ τὸ ἐπιτιμᾶν. Eandem lectionem secuti sunt vetus interpres Latinus et Hermolaus Barbarus. BUHLE. Victorium male intellexit cl. Buhlius; ejus verba sunt, "In antiquissimo libro post superiora verba (τοῖς πέλας ἡδὺ εἶναι) legitur καὶ τὸ ἄρχειν: vetus enim tralatio, si non hoc, aliud certe verbum exprimit, quod ab excusis nunc abest, sic enim illa habet, *Et subjicere*. Ac fortasse hoc ipsum, ut quod aliud, diversumque nunc appareat, culpa librariorum commissum sit, qui pro *subigere* perperam scripserint *subjicere*. Sive, quod melius, ut opinor, est, auctor veteris tralationis cepit id verbum, ut inferior ætas usurpare consuevit, ut valeat, *subjicere, in potestatem suam aliquos redigere*."

11, 28. βέλτιστος—διατρίβειν.] Problem. XVIII. 6. Διὰ τὶ ἄπερ ἂν τινες προέλωνται, ἐνδιατρίβουσι τούτοις ἐνιότε φαύλοις οὐσι μᾶλλον ἢ ἐν τοῖς σπουδαιοτέροις; οἷον θαυματοποιὸς, ἢ μίμος, ἢ συρικτὴς μᾶλλον, ἢ ἀστρονόμος, ἢ ῥήτωρ εἶναι ἂν βούλοιοτο ὁ ταῦτα ἐλόμενος. *Ἡ ὅτι βούλονται μὲν ἔνιοι τὰ σπουδαιότατα μεταχειρίζεσθαι, διὰ δὲ τὸ μὴ πιστεύειν ἑαυτοῖς ὡς δυνατομένοις, διὰ τοῦτο οὐ πράττουσιν; *Ἡ ὅτι ἐν οἷς οἶεται ἕκαστος κρατιστεύειν, ταῦτα προαιρεῖται, ὃ δὲ αἰρεῖται, καὶ ἐπὶ τοῦτ' ἐπείξεται, Ἰέμων τὸ πλεῖστον ἡμέρας αὐτῷ μέρος "Ἰν' αὐτὸς αὐτοῦ τυγχάνει κράτιστος ὢν. "Ὅ τι δ' ἂν τινες ἐξ ἀρχῆς ἔλωνται, καὶ οἷς ἂν συνθεσθῶσιν, οὐδὲ κρίνειν δύνανται τὰ βελτίω· διέφθαρται γὰρ ἡ διάνοια διὰ φαύλας προαιρέσεις.

11, 28. Καὶ τὸ, ἐν ᾧ] Abest τὸ ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. BUHLE.

11, 28. Εὐριπίδης.] Citantur hi versus cum alibi tum apud Platonem in Gorg. p. 484. E. Vide Gatakerum ad Marc. Antonin. p. 140. Valckenær. Diatr. Euripid. p. 76. De phrasi βέλτιστος αὐτὸς αὐτοῦ vide Matthiæ Gramm. Gr. §. 460. et quos ille in margine commemoravit.

11, 28. "Ὡς περ καὶ Εὐριπίδης φησὶ] Eædem edd. omittunt καί. BUHLE.

11, 29. Διόρισται δὲ περὶ γελοίων χωρὶς ἐν τοῖς περὶ Ποιητικῆς] In libro de Poetica, quem nunc habemus, locus de ridiculo non exstat; unde conjicere licet, opus Aristotelis de arte poetica non integrum ad nos pervenisse. BUHLE.

11, 29. ἐν τοῖς περὶ ποιητικῆς.] Vide infra III. 18, 7. Tota illa pars librorum de poetica periit, non sine gravi jactura studiosorum. In primo tantum libro, qui unus e tribus reliquus est, ridiculi definitionem attulit. VICTOR.

CAP. XII.

12, 1. Πῶς δὲ ἔχοντες.] Edd. Ald. Bas. πῶς δὲ ἔχουσι. VATER.

12, 1. μὴ δοῦναι δίκην.] Ita magnam vim hujus rei Cicero existimavit, ut audaciæ caput appellare ipsam non dubitarit,

pro Milone dicens, c. 16. *Quis ignorat maximam illecebram esse peccandi impunitatis spem?* VICTOR.

12, 1. Τοῦ κέρδους αὐτοῖς] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. τοῦ κέρδους ἑαυτοῖς. BUHLE.

12, 1. Κοινὰ γὰρ τῶν μερῶν τῆς Ῥητορικῆς ταῦτα πάντων] Ald. Bas. 1. 2. Frob. Ricc. Spir. ταῦτα πάντα. Isingr. κοινὰ γὰρ πάντων τῶν μερῶν τῆς Ῥητορικῆς ταῦτα πάντα. Cam. et Majorag. κοινὰ μὲν pro κοινὰ γάρ. in reliquis cum nostra lectione conspirant, quam etiam ed. Veneta habet. Cod. Victorii: κοινὰ γὰρ ταῦτα πάντων τῶν λόγων. BUHLE.

12, 2. ὕστερον.] Nimirum Rhet. II. 19. SCHRADER.

12, 2. εἰπεῖν δυνάμενοι.] Geta Terentianus Phorm. IV. 3. 34. *An legibus daturum pœnas dices? Sudabis satis Si cum illo inceptas homine, ea eloquentia est.* SCHRADER.

12, 2. ἀγώνων.] *concertationum forensium.* Quo sensu vox ἀγών frequentissime ab Atticis usurpatur. Lysias p. Eratosth. p. 48. οἱ δ' ἀγῶνες δεινότεροι τοῖς ἀδικουμένοις καθίστήκασι, ἢ τοῖς παρὰ τοὺς νόμους τὰς ἀλλοτρίας καταισχύνουσι γυναῖκας. Pro Clitia p. 196. φέρε γὰρ ἂν νυνὶ Ἀνδοκίδης ἀθῶος ἀπαλλαγῇ ἡμῶν ἐκ τοῦδε τοῦ ἀγῶνος. VICTOR.

12, 2. Καὶ ἐὰν πολύφιλοι ᾧσι] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. καὶ ἐὰν πολλοὶ φίλοι ᾧσι. BUHLE.

12, 2. πολύφιλοι.] Sic emendavit Victorius e MSS. citans Lysiam p. 303. οὐ μὲν οὐδὲ πολυφίλους ὑμᾶς, ἐμαυτὸν δ' ἔρημον φίλων.

12, 4. Καὶ ἐὰν φίλοι ᾧσι] Vide de hoc loco Mureti Var. Lectt. II. 11. BUHLE.

12, 4. καὶ πρὸς.] *Et præterea.* Nec male unus Codex pro-καταλλάττονται. Sed melius videtur quod edidi. Pessime vulgo προσκαταλλάττονται.

12, 4. Ἐπεξελθεῖν significat *litem persequi.* Demosthenes adv. Lept. p. 501, 12. Καίτοι καὶ τοῦτ' ἀκούω σε λέγειν, ὡς ἄρα τρεῖς σέ τινες γραψάμενοι πρότεροι τοῦδε, οὐκ ἐπεξῆλθον. Lysias c. Panceleon. p. 736. ἐπισκηψάμενος δὲ τῷ μάρτυρι, οὐκ ἐπεξῆλθεν.

12, 4. Οἷς ἂν φίλοι ᾧσι] Cod. Victorii: οἷς ἂν φιλωσι. BUHLE.

12, 4. Καὶ ἢ ὅλως ἀφιασιν] Abest disjunctiva ἢ ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. BUHLE.

12, 5. οἷον ἀσθενής.] Quintilianus V. 10, 26. iisdem exemplis usus est. *Ducitur enim frequenter in argumentum, species, libidinis; robor, petulantia; iis contraria in diversum.* Hujusmodi quippiam significare voluit M. Cœlius in Ep. ad Ciceronem, cum jocans inquit, VIII. 7. *Ser. Ocella nemini persuasisset se mæchum esse, nisi triduo bis deprehensus esset: et, ut puto, corporis turpitudinem notavit.* VICTOR.

12, 5. Διὰ τὸ ὅλως μηδένα] Eadem edd. omittunt ὅλως: quod cum parum apte sit insertum, equidem illud uncis seclusi. BUHLE.

12, 5. Μηδένα ἂν οἴεσθαι.] Edd. Ald. Bas. Cam. ἂν non habent. Eædem §. 7. vel ὅτι οὐκ ἂν ἐπεχειρήσει, vel ἐπεχειρήσαν. Vulgatum ἐνεχειρήσαν repositum est ex cod. Victorii. VATER.

12, 6. Καὶ τοιαῦτα] Victor. Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. καὶ τὰ τοιαῦτα, cum articulo. BUHLE.

12, 6. Ἄ μὴδὲ εἷς] Cod. Victorii: οἷα μὴδ' ἂν εἷς. BUHLE.

12, 6. Καὶ τὰ ἀδικήματα] Vetus interpres Latinus legit οὕτω καὶ τὰ ἀδικήματα, teste Morelio. BUHLE.

12, 7. Ὅτι οὐκ ἂν ἐνεχειρήσαν] Ald. Bas. 1. 2. Frob. Ricc. ἐπεχειρήσει. Ven. Cam. Isingr. Spir. Majorag. ἐπεχειρήσαν. BUHLE.

12, 8. διάθεσις.] διάθεσιν hic alienationem valere arbitror, quo sensu cepit Plutarchus Solone p. 91. E. τῶν δὲ γενομένων διάθεσιν πρὸς ξένους ἐλαίου μόνον ἔδωκεν· ἄλλα δὲ ἐξάγειν ἐκώλυσεν. Demosth. Olynth. II. p. 22. οὐθ' ὅς' ἂν πορίσωσιν, οὕτως ὅπως ἂν δύνωνται, ταῦτ' ἔχοντες διαθέσθαι. Isocrat. Paneg. p. 49. Α. καὶ πολλῆς ἀπορίας οὔσης, τὰ μὲν, ὅπου χρὴ διαθέσθαι· τὰ δὲ, ὅποθεν εἰσαγαγέσθαι. Valet vero hic, opinor, τρόπος, quibus modus viaque facilis est illa immutandi, quod aut figuram, aut colorem variare possint, aut artificio denique suo aliquo modo facere, ne ipsa cognoscantur. VICTOR.

12, 8. Διάθεσις εὐπορος.] Bene ita scriptum est ex edd. vett. Plurimi libri scripti, διάθεσις εὐποροι, codex antiquiss. διαθέσεις εὐποροι. Idem ἀναβολὴ χρόνου ἢ διαφθοραὶ, pro vulgato, ἀναβολὴ χρόνιος. VATER.

12, 8. ὅσοις μὴ λαθοῦσιν.] Cicero Partit. c. 32. Si cum opinione celandi, aut si patefactum esset, depellendi criminis, vel per-rumpendi periculi, vel in longinquum tempus differendi. Δίωσις δίκης est, cum quispiam a se removet periculum iudicii, et aliquo modo facit, ne causam dicat. VICTOR.

12, 8. Ἀναβολὴ χρόνιος] Isingr. ἀναβολὴ χρόνου. In antecedentibus ὅσοις μὴ λαθοῦσιν pro λαθοῦσιν Cod. Victorii habet λανθάνουσιν. BUHLE.

12, 8. ἐκτίσεως.] Ἐκτισιν multæ pœnæque legibus impositæ dissolutionem significare planum est: inf. §. 25. ἐπιτηροῦσιν ἢ δίκην ἢ ἔκτισιν. Plutarch. Solon. p. 91. E. καὶ κατὰ τῶν ἐξαγαγόντων ἀρὰς τὸν ἄρχοντα ποιεῖσθαι προσέταξε, ἢ ἐκτίνειν αὐτὸν ἑκατὸν δραχμὰς εἰς τὸ δημόσιον. Lysias pro Milite p. 325: ἀδικῶς δὲ ζημιωθεὶς, οὐτ' ὀφείλω, οὔτε ἐκτίσαι δίκαιός εἰμι. VICTOR.

12, 8. Δίωσις τῆς ἐκτίσεως] Notante Morelio, vetus interpres Latinus vertit, depulsio possessionis; videtur itaque legisse δίωσις τῆς κτήσεως. BUHLE.

12, 8. Δίωσις τῆς ἐκτίσεως] Edd. Ald. Bas. κτήσεως. Paullo post §. 9. in verbis, δοκεῖ ἔχειν cod. Victorii ἔχειν omittit. VATER.

12, 9. ζημίας ἀφανεῖς manifesto vocat pœnas, quæ non apparent injuriam facienti, ut metu illarum a scelere abstinere

se debeat, quæ obscuræ admodum et cæcæ sunt, ut perspicere nequeant. VICTOR.

12, 9. Δοκεῖν ἔχειν] Isingr. omisit ἔχειν. BUHLE.

12, 10. λήμματα.] *lucrum*. Demosthen. Olynth. ii. p. 26.
τὰ δὲ λήμματα τῶν ἐφεστηκότων καὶ τῶν στρατιωτῶν. VICTOR.

12, 10. Αἱ δὲ ζημίαι εἰς χρήματα] Ald. Bas. Ricc. Spir. αἱ δὲ ζημίαι ὡς χρήματα. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. αἱ δὲ ζημίαι εἰς χρήματα. Quemnam intelligat Aristoteles Zenonem, pænas simul pro parentibus luentem, non compertum habeo. BUHLE.

12, 10. Ἡ τοιοῦτόν τι] Spir. ἡ τοιούτων τι. BUHLE.

12, 11. πολλάκις λεληθότες.] Phormio Terentianus II. 2. 13.
Quot me censes homines jam diverberasse usque ad necem, Hospites, tum cives? Cedo dum, en unquam injuriarum audisti mihi scriptam dicam? VICTOR.

12, 11. ἀναμάχεσθαι.] Qui tanquam fortunam belli rursus temptare cupiunt, a Græcis ἀναμάχεσθαι dicuntur. Cleomenis, Spartanorum regis, elegantissima vox celebratur a Plutarcho in Laconicis p. 223. E.: cum enim Argivi magna clade accepta, dicerent se velle ἀναμάχεσθαι. Θαυμάζω, ἔφη, εἰ δύο συλλαβῶν προσθήκη νῦν κρείττονες ἐγένεσθε ἢ πρόσθεν ἦτε. Vim hujus verbi intellexit Virgilius, cum a Latino rege hæc dici facit Æn. XI. 306. de Trojanis: *quos nulla fatigant Prælia, nec victi possunt absistere bello*. Rem ipsam feliciter expertus est M. Marcellus, cum priore die victus ab Hannibale fuisset, quod cum audisset parari dux hostium, exclamavit, (Livii XXVII. 14.) *Cum eo nimirum hoste res est, qui nec bonam nec malam ferre fortunam potest. Seu vicit, ferociter instat victis, seu victus est, instaurat cum victoribus certamen*. Græco veteres scriptores passim utuntur, et sæpe etiam ad alia transferunt: ut hic noster in Probl. XVIII. 2. de Sophistis agens: Καὶ γὰρ νικῶντες, διὰ τὸ χαίρειν, προάγονται μᾶλλον ἐρίξειν καὶ ἡττώμενοι, ὡς ἀναμαχοῦμενοι. VICTOR. Alia studiosis suppeditabunt Spanhem. ad Julian. p. 178. Abresch. Dilucid. Thucyd. p. 710. Valckenær. et Wesseling. Herodot. VIII. 109. Wytttenbach. Bib. Crit. X. p. 23. Ceterum editores recentiores fefellisse videntur hæc Victorii verba in Addendis p. ult. "Emenda locum hunc in verbis auctoris οἶον ἀναμάχεσθαι. Videtur enim pro οἶον legi debere οἶαι, ut dixerit "οἶαι ἀναμάχεσθαι, ut alibi idem οἶος διώκειν, οἶος εὖ ποιεῖν, οἶος "κεκτῆσθαι, et infinita alia hujuscemodi." Et frustra hanc lectionem e cod. MS. suspicatus sum hausisse virum doctum, qui eam in marg. ed. Morel. in Bibl. Bodl. reposuit. Debetur enim ea unice Victorio.

12, 11. "Ὡσπερ καὶ ἐν τοῖς πολεμικοῖς, οἶον ἀναμάχεσθαι] Vetus interpres Latinus vertit: *sicut et in bellicis, qui victi penitus volunt vincere*. Conveniunt cum hac versione, quæ habet

Græcus Scholiastes: ὡς γὰρ ἐν τοῖς πολεμικοῖς ὀρμήσαντές τινες κατ' ἐχθρῶν καὶ ἡττηθέντες οὐ στέργουσιν, ἀλλ' ἀναμάχονται. Acute conjecit hinc Morelius, lectum olim fuisse: οἱ ἀποτετυχηκότες ἀναμάχονται, adeoque οἱ in οῖον depravatam esse, et ἀποτετυχηκότες excidisse, id quod facillime fieri potuit, cum idem verbum paulo antea positum sit. Vide tamen Victorii Comment. p. 221. BUHLE.

12, 11. Εἰσὶ γὰρ τινες—οἷον ἀναμάχεσθαι.] Priscus Intpr. Sic ut et in bellicis, qui victi penitus, volunt vincere. Unde Morellius vix recte conjecit, lectum olim fuisse, οἱ ἀποτετυχηκότες ἀναμάχονται. Potius, οἱ καταμαχόμενοι ἀναμάχονται lectum esse dixerim. Nam cum priscus Intpr. verba Aristotelea premat; illa conjectura ejus sententiam non explet. Idem vult, cum prisco Intpr. consentire Schol. Gr. Qui tamen quid in codice suo habuerit, pronunciari vix liceat. Speciminis caussa Scholiastæ verba describo. Καὶ οἱ πολλάκις ἀποτετυχηκότες, ἦτοι πολλάκις ὀρμήσαντες ἀδικῆσαι καὶ μὴ δυνήθέντες ἀδικοῦσιν. Ὡς γὰρ ἐν τοῖς πολεμικοῖς ὀρμήσαντές τινες κατ' ἐχθρῶν καὶ ἡττηθέντες, οὐ στέργουσιν, ἀλλ' ἀναμάχονται καὶ ἐπὶ τῶν παλαιόντων πίπτοντές τινες προσκαλοῦνται πάλιν εἰς πάλιν τὸν ἀντίπαλον, ἵνα ἀναπαλαίσωσιν· οὕτω καὶ οὗτοι πολλάκις ἀποτυχόντες, ὁρμῶσιν εἰς τὸ ἀδικεῖν, ὡς ἂν ὀφεί ποτε τοῦτου ἐπιτύχωσι. Itaque voc. ἀναμάχεσθαι tentandum non est. Sed an possit Græce dici, εἰσὶ τινες, οἷον ἀναμάχεσθαι, equidem valde dubito. Contra, ut ad normam linguæ Græcæ conformetur oratio, conjeci mutatione facillima legendum esse, οἷοι ἀναμάχεσθαι, eo ingenio, ut denovo pugnent, quod Wolfio, præceptorī meo eximie colendo, et Chrph. Rufo (Antex. l. l. p. 607.) placere intelligo. VATER.

12, 12. οἱ γὰρ ἀκρατεῖς.] Impotentes cupiditatum homines hujuscemodi sunt, id est, antepōnunt præsentem voluptatem futuræ ægritudinī. Lucillii versus apud Nonium e lib. xxvi. ipsos perstringit, Qui sex menses vitam ducunt, orco spondent septimum. VICTOR.

12, 12. Οἱ γὰρ ἀκρατεῖς τοιοῦτοι] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. οἱ δ' ἀκρατεῖς. BUHLE.

12, 13. ἐγκρατεῖς καὶ φρονιμώτεροι.] Prudentiores eo nomine sunt, quod minora mala præsentia æquo animo ferunt, ut majorum inde bonorum diuturniorumque compotes fiant. Apud Terentium Phormione, Antipho adolescens, quem pœnitebat facinoris, quod fecerat, exponens se tunc meliore in statu futurum fuisse, si sibi temperare potuisset, inquit, Potitus non essem; fuisset tum illos mihi ægre aliquot dies, At non cotidiana cura hæc angeret animum. Quibus verbis se ἀκρατῇ fuisse declaravit, ac merito tunc plecti. VICTOR.

12, 13. Καὶ φρονιμώτεροι τὰ τοιαῦτα.] Edd. Ald. Bas. Cam. τὰ omittunt. VATER.

12. 16. Ὡς οὐδὲν μᾶλλον ἀδοξοῦντες] Sic recte emendavit

Victorius e Codd. Legebatur in Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Majorag. ὡς οὐδὲν μᾶλλον δόξοντες. Idem expresserunt vetus interpres Latinus, Georgius Trapezuntius, et Hermolaus Barbarus. At Scholiastes Græcus Victorii emendationem confirmat, quam etiam sensus exigere videtur. BUHLE.

12, 18. συλῶντες τοὺς Καρχηδονίους.] Historia ignota est. Suspiciatus sum aliquando legendum esse Χαλκηδονίους. Voces Καρχηδῶν et Χαλχηδῶν in scriptis veterum perpetuo commutantur, quod discere licet ex Aristoph. Equit. 174. et alibi. Fidem huic conjecturæ facit Grammaticus apud Bekkerum Anecd. Gr. p. 303, 27. Σῦλα δοῦναι κατὰ τῆς Χαλκηδονίων πόλεως ἐπεγράψαι τὴν πόλιν ληστεῦσαι. Non aliam videtur historiam spectare Grammaticus quam hic Aristoteles.

12, 18. Οἶον, οἱ συλῶντες τοὺς Καρχηδονίους] Commemoravit Aristoteles Carthaginenses, quoniam a Græcis remotissimi erat. BUHLE.

12, 19. Καὶ τοὺς ῥαθυμῶντας] Cod. Victorii, margo Isingr. et vetus interpres Latinus: καὶ τοὺς ῥαθύμους. BUHLE.

12, 19. αἰσχυνητοῦς.] Hujuscemodi hominibus facinorosum ac turbulentum virum Cleonem insidias tendere solitum, exprobrat illi chorus apud Aristophanem in Equitibus v. 264.: ait enim ipsum summo studio solitum attendere, qui mitis placidive ingenii e numero civium foret, dives ac probus vir, et qui valde negotia molestiasque omnes perhorresceret: atque illi subito calamitatis aliquid moliri ac struere. Καὶ σκοπεῖς γε τῶν πολιτῶν ὅστις ἐστὶν ἀμνοκῶν, Πλούσιος, καὶ μὴ πονηρὸς, καὶ τρέμων τὰ πράγματα. VICTOR.

12, 20. Μυσῶν λείαν.] Demosthen. de Corona p. 248, 23. Reisk. εἰ μὲν γὰρ μὴ ἔχρῃν, ἀλλὰ τὴν ΜΥΣΩΝ ΛΕΙΑΝ καλουμένην τὴν Ἑλλάδα οὖσαν ὀφθῆναι, ζώντων Ἀθηναίων κ. τ. λ. Harpocration in v. παροιμία τίς ἐστὶν οὕτω λεγομένη, ἣν φησι Δήμων ἐν τεσσαρακώστῃ περὶ παροιμιῶν, τὴν ἀρχὴν λαβεῖν ἀπὸ τῶν καταδραμόντων ἀστυγειτόνων τε καὶ ληστῶν τὴν Μυσίαν, κατὰ τὴν τοῦ Τηλέφου τοῦ βασιλέως ἀποδημίαν κέχρηται δὲ τῇ παροιμίᾳ ἄλλοι τε καὶ Στράτις ἐν Μηδείᾳ, καὶ Σιμωνίδης ἐν Ἰάμβοις.

12, 20. Μυσῶν λείαν] Mysi, Asiæ minoris provinciam inhabitantes, imbelles atque inertes habebantur, ut vilis animi eum esse oporteret, qui a Myso spoliaretur. Cic. orat. pro Flacco c. XXVII: *Quid porro in Græco sermone tam tritum atque celebratum est, quam, si quis despiciatui ducitur, ut Mysorum ultimus esse dicatur.* Vide Erasmi Adag. Chil. I. cent. 6. et Victorii Comment. p. 224. BUHLE ex SCHRADER.

12, 21. Καὶ οὐς μηδέποτε, καὶ οὐς πολλάκις] Ald. Bas. I. 2. Frob. Ricc. Spir. καὶ οὐς μηδέποτε. Isingr. καὶ τοὺς μηδέποτε, καὶ τοὺς πολλάκις. Hoc quidem melius. BUHLE.

12, 22. Ὡς οἱ μισούμενοι καὶ φθονούμενοί εἰσι] Vetus interpres Latinus vertit: *tanquam odium et invidiam sustinentes*

Putat itaque Morelius, eum legisse: ὡς μισούμενοι καὶ φθονούμενοι. BUHLE.

12, 23. προγόνων.] Satis accommodatum exemplum est hujus, quod tradit auctor vafri consilii ostendendi: proditum enim litteris est, nisi memoria me fugit, Agathoclem, Siculorum tyrannum, cum classe Ithacenses diripuisset, illique cum eo questi fuissent de tanta injuria, dixissentque non se meritos esse, ut tam male tractarentur, respondisse eum lepide ulcisci se voluisse veterem injuriam, cum rex ipsorum pastori suo oculum effodisset. VICTOR. Vide Plutarch. De S. N. V. p. 557. B. Apopth. p. 176. E.

12, 23. Ἡ ποιησάντων κακῶς] Isingr. ἡ π. φίλως. BUHLE.

12, 23. Ἡ μελλησάντων] Sic restituit Victorius e Codd. Ald. Ven. Bas. 1. 2. Frob. Cam. Majorag. ἡ μελησάντων. BUHLE.

12, 23. Προφάσεως.] Hoc proverbium ita extulit Menander apud Stobæum Flor. Grot. p. 33. Μικρά γε πρόφασίς ἐστι τοῦ πράξαι κακῶς. Alia loca quærenti indicabit Lennepius ad Phalarid. Ep. LXV. p. 195.

12, 24. Προφάσεως δέεται μοῦνον] Isingr. pro δέεται habet δεῖται. Idem legitur in Codd. melioribus MStis. Μοῦνον pro vulgato μόνον legi oportere, ut metrum constet, vidit jam Sylburgius. BUHLE.

12, 24. ῥάδιον.] Theognis 1219. Ἐχθρὸν μὲν χαλεπὸν καὶ δυσμενῇ ἐξαπατῆσαι Κύρνε· φίλον δὲ φίλῳ ῥάδιον ἐξαπατᾶν. Cum sinistrum hominis ingenium pessimumque declarare vellet Lysias in Or. pro Callia, dixit Andocidem consuesse nihil detrimenti afferre inimicis, amicis vero quantum posset incommodi p. 202. ὃς τέχνην ταύτην ἔχει, τοὺς μὲν ἐχθροὺς μὴδὲν ποιεῖν κακόν· τοὺς δὲ φίλους ὅτι ἂν δύνηται κακόν. VICTOR.

12, 24. Δεινὸς εἰπεῖν ἢ πράξαι.] Proprie locutus est: qui enim multum dicendo valent, aut in rebus gerendis navi et industrii sunt, a Græcis δεινοὶ appellantur. Ductor quoque exercitus recte ita laudatur. Consuetudo tamen sermonis non ferebat, ut tibicen aut histrio δεινὸς vocaretur, quanvis multum artificiiis suis valerent, ut subtiliter ipse in Problematibus docuit. VICTOR.

12, 24. Ἐγχειροῦσιν ἐπεξίεναι] Ven. Isingr. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ἐγχειροῦσιν ἐπιέναι. Male. Habet tamen ἐπεξίεναι Isingr. jam in margine. BUHLE.

12, 25. Ἐπιτηροῦσιν ἢ δίκην, ἢ ἔκτισιν] Vetus interpres Latinus vertit: quibus non carum morari, ut obtineant judicium, aut obtineant vindictam. Hariolatur hinc Morelius, interpretem pro ἐπιτηροῦσι legisse ἐπιτυχοῦσι. Parum feliciter. Refellit conjecturam jam Sylburgius. BUHLE.

12, 25. Ξένοι καὶ αὐτουργοί.] Per se res sane plana, verumtamen si quis cupiat ipsam exemplis illustrari, Terentianus

Syrus Adelphis, cum Sannione lenone loquens, inquit, *Præterea autem te aiunt proficisci Cyprum*. Quo audito statim Sannio, consilium illorum intelligens, ingemuit, nec multo post inquit; *Nusquam pedem: perii hercle: hac illi spe hoc incæperunt*, et quæ sequuntur. Præterea Andria Crito, *Nunc me hospitem lites sequi, quam mihi sit facile atque utile, aliorum exempla commonent*. Cum autem αὐτουργοὺς agricolas reddiderim, non me fallit ita etiam alios, qui manu victum sibi quærerent, appellatos: ut Aristot. infra II. 4, 9. καὶ τούτων οἱ ἀπὸ γεωργίας, καὶ τῶν ἄλλων οἱ αὐτουργοὶ μάλιστα. Plerumque tamen ita, qui glebas subigunt, vocabantur: unde in Electra Euripidis agricola, cui nuptam poëta fingit Electram, natione Mycenensis, αὐτουργὸς Μυκηναῖος appellatus: et idem poeta in Oreste eodem nomine ejusdem studii hominem significavit v. 917.: Ὀλιγάκις ἄστὺ καγόρῃς χραίων κύκλον, Αὐτουργὸς, ὅπερ καὶ μόνοι σώζουσι γῆν. Cum rusticis autem præcipue hominibus male agi si diutius in urbe retineantur, in primisque ipsos a foro litibusque abhorrere, et eodem Euripidis testimonio, et Theophylacti, confirmatur, qui id eleganter in epistola quadam expressit. Εἰ γεωργὸς εἶναι βεβούλησαι, τῶν πολιτικῶν θορύβων ἀφίστασο· εἰ δὲ ῥήτορες παρὰ σοὶ καὶ δικαστήρια καὶ βήματα περισπούδαστα, τὴν δίκειλαν ἀφεῖς etc. VICTOR.

12, 25. Ἐπὶ μικρῶν] Victor. Spir. Morel. Sylb. Casaub. Londin. ἐπὶ μικρῶ. Nescio an melius. BUHLE.

12, 25. Οἱ τοιοῦτοι καταπαύονται] Abest οἱ τοιοῦτοι a Cod. Victorii, quare uncinos adhibui. BUHLE.

12, 28. καὶ οἷς χαριῶνται.] Supplendum videtur ἀδικουμένοις, vel ἡδικημένοις. Et quibus lædendis vel læsis gratum facient amicis etc.

12, 28. πρὸς οὓς ζῶσιν.] Ζῆν πρὸς τινα significat, alicui se dedisse, cunctasque actiones suas ad eum dirigere. VICTOR.

12, 28. Καὶ πρὸς οὓς ἐστὶν ἐπεικείας τυχεῖν.] Hæc maxima interpunctione distinguuntur ab antecedentibus. Itaque Majoragius vertit: *Et, qui sperant fore, ut non summo jure, sed ex æquo et bono secum agatur*. Vix recte. Cum Victorio equidem hoc enuntiatum jungo cum antecedentibus: καὶ οἷς χαριῶνται ἢ φίλοις—ἢ ὅλας (τούτοις), πρὸς οὓς ζῶσιν αὐτοὶ, καὶ πρὸς οὓς ἐστὶν ἐπεικείας τυχεῖν, quorum gratia et clementia uti volunt. Alioquin hæc est mera repetitio paragraphi 14. VATER.

12, 29. Ἐγκεκληκότες ὄσι] Vetus interpres Latinus vertit, inclinati. Legit itaque, ἐγκεκληκότες. Insequentibus Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. alium habent membrorum ordinem; nam paradigmaticum, οἷον Κάλλιππος ἐποίησε τὰ περὶ Δίωνα, in illis præponitur ætiologico, καὶ γὰρ τὰ τοιαῦτα κ. τ. λ.

Equidem Victorium secutus sum. De Callippo, ejusque in Dionem scelere, vid. Plutarch. Vita Dion. Opp. T. I. p. 982. et de sera num. vind. cap. 16. Cornelius Nepos Callippum vocat *Callicratem*. Fuit Callippus Atheniensis, Dionis, dum hic Athenis commoraretur, familiaris, ejusque in expeditione in Siciliam comes. Amicitia diremta, Callippus mercenariis militibus Dionem in suspicionem adduxit, apud cives Syracusanos diffamavit, et denique interfecit. In antecedentibus verbis in textu nostro pro *προδιακεχωρηκότες* marg. ed. Venet. legit *προδιακεχειρηκότες*. BUHLE.

12, 29. Ἐγκεκληκότες ᾧσι.] Hoc Schol. Gr. tuetur, priscus Intrpr. contra *ἐγκεκληκότες*.

12, 29. Καὶ γὰρ τὰ τοιαῦτα ἐγγὺς τοῦ μὴ ἀδικεῖν φαίνεται.] Hæc modo legebantur §. 27. Hic diverso loco in exemplaribus inveniuntur. Nam in edd. vett. antecedunt exemplum, οἶον Κάλλιππος Δίωνα : contra sequuntur in ed. Victorii, qui tamen de hac discrepantia nihil notavit. Quare conjicio verba, καὶ γὰρ—φαίνεται, scholion esse ex §. 27. huc importune translatum. VATER.

12, 29. προδιακεχωρηκότες.] A quibus dissociati jam sunt : quibus inimici infensique, rupto amicitiae fœdere, jam facti fuerint : id enim *προδιακεχωρηκότες* valere arbitror : διαχωρῆσαι enim *sejungere dirimereque* est : amicitia namque, quæ conjunctio est animorum, aliqua simultate orta, dirimitur. VICTOR.

12, 30. Αἰνεσίδημος.] Historia hæc, ab aliis autoribus, qui exstant, non commemorata, planam habet sententiam. Ænesidemus nempe Leontinorum tyrannus, cum finitimæ cujusdam gentis libertati immineret, Gelo, rex Syracusanus, illum in populo illo opprimendo prævenit. Ob quod factum, Ænesidemus Geloni, tanquam vigilantiori, cottabia, h. e. præmia misit. Κότταβος ludi genus erat in conviviis, a Siculis inventus, a Græcis frequentatus. Qui operam illi dabant dicebantur κοτταβίζειν, præmia victorum κοτταβίδες et κοττάβια vocabantur : erant placentæ, pocula, et hujusmodi. Adi Athenæum XI. p. 479. et XV. sub init. Pollucis Onom. VI. 19. SCHRADER.

12, 30. Hoc pacto significavit Geloni Ænesidemus victum se ab eo diligentia et festinatione, cum alioquin idem et ipse medicaretur. ἂν μὴ αὐτοὶ concise positum ab Aristotele pro ἂν μὴ αὐτοὶ φθάσωσι vel καὶ μὴ αὐτοὶ ἀδικῶσι. Ante vocem ἀνδραποδισαμένῳ deest populi a Gelone oppressi nomen, aut scribendum τινὰς ἄνδρ. CASAUBON.

12, 30. κοττάβεια.] Ita scribendum, non κοττάβια, docet vel metrum in tribus minimum versiculis apud Athenæum XV. p. 666. E. 667. F. Et hanc scripturam defendit analogia :

nam ut a διδασκαλὸς διδασκαλεῖον, a στρατηγὸς στρατηγεῖον, sic a κότταβος κοττάβειον. De lusu hoc conviviali permulta congressit Meursius *De ludis Græcorum* in v. Κοτταβισμός.

12, 30. Πέμψαι κοττάβια ἀνδροποδισαμένων.] Casaubonus in *Comm. ad Athenæi* XV. c. 1. p. 944. conjicit nomen populi excidisse, aut τινὰς inserendum esse. Illud præferrem; sed Aristoteli licet absolute loqui. Quia hic modo de eo agitur, quod res gesta est; adversus quos gesta sit, reticetur. VATER.

12, 31. Ὡσπερ ἔφη Ἰάσων ὁ Θετταλὸς, δεῖν ἀδικεῖν] Ven. Cam. Isingr. Ricc. Majorag. δεῖ ἀδικεῖν, indicative. Traditur etiam a Plutarcho (præcept. de ger. republica p. 817. F.) Jason, cum multis vim faceret, dixisse: *Necesse est, ut in minutis rebus injuste agant, qui in magnis justitiam velint servare.* BUHLE.

12, 33. Τὰ εὐμετάβλητα] Ald. Bas. Ricc. τὰ εὐμετάβλητα. BUHLE.

12, 33. Εὐμετάβλητα ἢ σχήμασιν] Ed. Ald. ἢ omittit. VATER.

12, 34. Ἄ πολλαχού] Isingr. πολλαχῶς. Ed. Ricc. πολλαχοῖς, vitiose haud dubie pro πολλαχῶς. BUHLE.

12, 35. Καὶ ἐφ' οἷς συγγνώμη.] Edd. Ald. Bas. καὶ εὐθύς συγγνώμη. VATER.

12, 35. Ὅσα αἰσχύνονται.] Lysias c. Simon. p. 135. Μάλιστα ὃ ἀγανακτῶ, ὃ βουλή, ὅτι περὶ τῶν τραυμάτων εἰπεῖν ἀναγκασθήσομαι πρὸς ὑμᾶς, ὑπὲρ ὧν ἐγὼ αἰσχυρόμενος, εἰ μέλλοιεν πολλοὶ μοι συνείσεσθαι, ἢ ἐσχύμην ἀδικούμενος.

12, 35. ἀδιάφορα καὶ ὅμοια] Ἀδιάφορα, quæ sunt ejusdem generis appellavit, nullaque re ab ipsis discrepant; ut nummos eodem signo percussos: Ὅμοια, quæ assimilia ipsis sunt; ut, quamvis multas partes similes habeant, tamen aliquid etiam diversi contineant: hæc enim quoque non facile distinguuntur. VICTOR.

12, 35. φιλοδικεῖν.] Lysias c. Theomnest. I. p. 344. ἀνελεύθερον γὰρ, καὶ λίαν φιλόδικον εἶναι νομίζω, κακηγορίας διμάζεσθαι. Terentianus Crito, ut hanc culpam effugeret, certam spem hereditatis obtinendæ abiecit. Sic enim secum cogitavit: *Clamitent me sycophantam, hereditatem persequi, mendicum.* VICTOR.

CAP. XIII.

13, 1. Ὀρίσται δὴ] Vetus interpres Latinus: *aristat dē.* BUHLE.

13, 2. διχῶς.] Hanc justī, ratione duplicis legis, divisionem clarius proponit *Ethic. V. 7.* SCHRADER.

13, 2. ἴδιον, τὸν δὲ κοινόν.] Legem propriam appellat, quæ singulis civitatibus, nationibusque definita est, quaque inter se illi vivere pepigerunt: quæ tamen simplex non est: altera namque ipsius pars scripto continetur, altera in consuetudine institutisque manet; quæ tamen diversa est a communi, quam cunctæ gentes atque homines, quibuscunque in terris positi sunt, servant; quamvis cum ea huic propriæ conveniat, quod neutra ipsarum monumentis ullis, tabulisque mandata

est: discrepant tamen, quod propriam, non scriptam etiam legem, consensu pactoque ratam habent; communem vero naturæ vi, non pactione, aut voluntatum communione, universi mortales sectantur. VICTOR.

13, 2. Καὶ τούτων] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. καὶ τοῦτον. BUHLE.

13, 2. ἄγραφον.] De legibus non scriptis hæc habet Xenophon Mem. IV. 4, 19. Ἀγράφους δέ τινας οἶσθα, ἔφη, ὧ Ἰππία, νόμους; Τούς γ' ἐν πάσῃ, ἔφη, χώρα κατὰ ταυτὰ νομιζομένους. Ἐχοῖς ἂν οὖν εἰπεῖν, ἔφη, ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὺς ἔθεντο; Καὶ πῶς ἂν; ἔφη· οἷγε οὔτε συνελθεῖν ἅπαντες ἂν δυνηθεῖεν, οὔτε ὁμόφανοί εἰσι. Τίνας οὖν, ἔφη, νομίζεις τεθεικέναι τοὺς νόμους τούτους; Ἐγὼ μὲν, ἔφη, θεοὺς οἶμαι τοὺς νόμους τούτους τοῖς ἀνθρώποις θεῖναι· καὶ γὰρ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις πρῶτον νομίζεται τοὺς θεοὺς σέβειν. κ. τ. λ. Vide Platonem Rep. VIII. p. 563. et Astium p. 591. Platon. Legg. VII. p. 793. A. Demosthenem c. Aristocrat. p. 639. ed. Reisk. Archytas Stobæi XLI. p. 267. Πονηρῶν ἀθέων νόμοι θεῶν ἄγραφοι ἀντινομιζόμενοι, πονηρὰν μοῖραν καὶ ζημίαν τῷ μὴ πειθομένῳ διδόντες, πατέρες καὶ ἡγεμόνες τῶν γεγραμμένων νόμων, καὶ δογματῶν ἀνθρώποις τεθέντων. Hierocles ibid. XXXVII. p. 230. ἔθος ἄγραφός τις εἶναι βούλεται νόμος, καλὸν ἐπιγεγραμμένος νομοθέτην, τὴν τῶν χρωμένων ἀπάντων εὐαρέστησιν, ἵσως δέ που καὶ τοῖς φύσει δίκαιοις ἐγγὺς βάλλων.

13, 2. μαντεύονται.] Quod cuncti mortales divino afflatu pronuntiant; in quo omnes conveniunt, tacito instinctu commoti, μαντεύονται, ut opinor, valet. Similiter Ethic. Nic. I. c. 5. τάχαθὸν δὲ οἰκεῖόν τι καὶ δυσσφαίρετον εἶναι μαντεύμεθα. Plato Charmide p. 169. B. τὴν γὰρ οὖν δὴ σωφροσύνην ὠφέλιμόν τι καὶ ἀγαθὸν μαντεύμαι εἶναι. Quia autem hoc certo non intelligitur, ita, ut opinor, locutus est. VICTOR.

13, 2. Ἀπειρημένον θάψαι τὸν Πολυνείκη] Isingr. ἀνηρημένον. Aliæ edd. Πολυνείκην. Cf. Sophoclis Antigon. vs. 462. Pro ζῇ τοῦτο apud Sophoclem legitur ζῇ ταῦτα· videtur tamen Aristoteles numerum consulto commutasse, ut locutioni suæ hoc verbum responderet. BUHLE.

13, 2. Περὶ τοῦ μὴ κτείνειν.] Locos Empedoclis superstites, qui hanc sententiam complectantur, conguessit Sturzius in perdocta de vita et scriptis Empedoclis commentatione Lips. 1805. 8°. p. 530. 531. ubi ex verbis τοῦτο γὰρ—δίκαιον hexametrum effinxit, qualem nec scripsit Empedocles unquam, nec scribere potuit.

13, 2. Διὰ τ' ἀπλέτου αὐγῆς] Isingr. habet in margine: διὰ τ' ἀπελέτου γῆς. Codd. quidam Victorii: ἀπλέτου αὐ γῆς, quam lectionem amplexus est Hermolaus Barbarus. In eodem versu pro τέταται, quod Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Majorag. legunt, Victorius reposuit jam τέταται. De Empedoclis sententia vid. Stephani poes. philos. p. 24. BUHLE.

13, 2. Καὶ ὡς λέγει ἐν τῷ Μεσσηνιακῷ Ἀλκιδάμας] Hic lacuna est; nam exciderunt verba ex Messeniaca Alcідamantis oratione excerpta; quare, cum ipsa oratio quoque perierit, quid de lege naturæ senserit Alcідamas, nunc quidem ignoramus. Fuit Alcідamas Eleates, philosophus et rhetor, Gorgiæ Leon-
tini discipulus. Frigora orationum ejus reprehendit Aristoteles Rhet. III. 3, et pluribus locis. Exstant adhuc sub Alcідamantis nomine *Ulyssis Oratio de Palamedis proditione*, et *Libellus de Sophistis*. Vid. Reiskii Orat. Gr. Vol. VIII, p. 64, 77. Conjecit *Ruhnkenius*, vir summus, pro Ἀλκιδάμας hoc loco legendum esse Λεωδάμας, cujus supra I. 7, 13. Aristoteles mentionem fecit; ita ut oratio illa habita sit contra Callistrati orationem ἐν τῇ Μεσσηνιακῇ ἐκκλησίᾳ. constat enim, Leodamantem et Callistratum inter se dissensisse. Confuderunt quoque sæpius librarii *Leodamantem* et *Alcідamantem*. Vid. Ruhnken. Hist. crit. Orat. Gr. ap. Reisk. l. l. p. 144. Non ausus tamen sum vulgatam lectionem mutare. BUHLE.

13, 2. Ὡς λέγει ἐν τῷ Μεσσηνιακῷ Ἀλκιδάμας.] Edd. Ald. Bas. Cam. Ἀλκίδαμος. Non affirmaverim, in verbis Aristotelis inesse caussam, unde tuto colligas, Alcідamantis dictum excidisse. Nam interdum desunt pronuntiata scriptorum laudatorum, quippe tum temporis satis nota. Quæ utut sunt, in Schol. Gr. leguntur significata Alcідamantis verba hæc: Ἐλευθέρους ἀφῆκε πάντας θεός (θεοὺς est in Schol. impressum). οὐδένα δοῦλον ἢ φύσις πεποίηκεν. Ad τὸ πάντων νόμιμον hæc respiciunt. VATER.

13, 3. Πρὸς οὓς δὲ διώριται, διχῶς διώριται] Cod. Victor. ἄριται. Vetus interpretes Latinus legit brevius: πρὸς οὓς δὲ διχῶς. BUHLE.

13, 3. Πρὸς οὓς δὲ διώριται, διχῶς διώριται.] Alterutrum διώριται ex vitio scribendi ortum videtur: nam est in libris scriptis discrepantia quædam. Eo omisso facile expeditur sensus verborum. VATER.

13, 3. πρὸς ἓνα—κοινόν.] In V. actione in Verrem Cicero, cum exprobraret ipsi corruptelam filii, quæ ipsius negligentia orta erat, docuit illum δημοσίου ἀδικήματος etiam eo nomine reum esse: *Quibus in rebus, non solum filio, verum etiam reip. fecisti injuriam: suscepas enim liberos non solum tibi, sed etiam patriæ.* VICTOR.

13, 4. Confer supra cap. X. BUHLE.

13, 5. Ὑπὸ ἐκόντων] Cod. optimus Victor. ὑπὸ ἐκόντος. Melius forsitan. BUHLE.

13, 6. Ἐπεὶ δ' ἀνάγκη] Ald. habet ἐπεὶ δ' ἂν κεφάλαιον. Idem tuentur Bas. I. 2. et Frob. Isingr. ἐπεὶ δ' ἀναγκαῖον. BUHLE.

13, 6. Ἐκ τῶν πρότερον] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ἐκ τῶν προτέρων. BUHLE.

13, 6. Τὰ κακὰ διήρχεται] Teste Morelio, alii Codd. habent

διέρχεται, *explicata sunt*. Unus Cod. MStus Victorii legit *εἴρηται*. Confer supra capp. V. et VI. BUHLE.

13, 7. *ἔγκλήματα*.] *Ἐγκλήματα* vocari cum quispiam de aliquo queritur, eumque in iudicium vocat, apertum est: *ἀδίκηματα* vero hic non dixisse, existimari potest, quia eo verbo, quæ inviti imprudentesque faciunt, complexus non esset. VICTOR.

13, 7. *Ἡ πρὸς τὸ ἴδιον εἶναι ἢ καὶ ἀγνοοῦντος, ἢ ἄκοντος*] Ald. Bas. I. 2. Frob. *ἢ πρὸς ἴδιον εἶναι ἢ ἀγνοοῦντος, ἢ ἄκοντος*. Ven. Cam. Spir. Ricc. Isingr. Majorag. *ἢ ἴδιον εἶναι ἢ ἀγνοοῦντος καὶ ἄκοντος*. Vulgatam lectionem prioris membri bene se habere existimo; at in posteriori membro reponendum esse, quod ex edd. Venet. et cett. attuli; nam sequitur in textu *ἢ ἐκόντος καὶ εἰδότος*. BUHLE.

13, 7. *προελομένον*.] Intelligit, quæ διὰ λογισμὸν supra fieri ab hominibus inquit: illa enim, re antea deliberata, geruntur: et tamquam potiora accommodatioraque sumuntur. *Διὰ πάθος* vero, quæ secuti homines appetitionem, expertem rationis, committunt; i. e. cupiditatem et iram. VICTOR.

13, 8. *Ἐν τοῖς περὶ τὰ πάθη*] Vide Rhet. II, 2. BUHLE.

13, 8. *Εἴρηται πρότερον*] Rhet. I. 10, 12. BUHLE.

13, 9. *ἐπίγραμμα*.] Reus et definitum et definitionem obiecti criminis attendet. Vel enim negabit furtum esse, quod commisit, quod est negare τὸ ἐπίγραμμα, *inscriptionem*: vel negat se invito domino rem alienasse, quod est negare περὶ ὃ τὸ ἐπίγραμμα, *de quo est inscriptio*. Eodem modo qui negat contumeliam esse id quod dixit aut fecit, is negat *inscriptionem*: qui vero ignominiae caussa quiddam se dixisse aut fecisse pernegat, is negat id de quo est criminis *inscriptio*. SCHRADER.

13, 9. *λαβεῖν μὲν ἀλλ' οὐ κλέψαι*.] Vide Quintilian. III. 6. 48.

13, 9. *Συγγενέσθαι μὲν*] Abest μὲν ab edd. Ald. Venet. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. Igitur uncinos applicavi. BUHLE.

13, 9. *Ἡ κλέψαι, ἀλλ' οὐχ ἐξουσυλῆσαι*] Excidit integrum hoc commatione e textu edit. Lips. BUHLE.

13, 9. *ἐπεργάσασθαι*.] Diodorus Sic. XVI. 23. Οἱ δὲ Φωκεῖς ἐπεργασάμενοι πολλὴν τῆς ἱερᾶς χώρας τῆς ὀνομαζομένης Κυρραίας, δίκας ὑπεσχον ἐν Ἀμφικτύοσι. Ubi v. Wesselingium. Hinc patet veram esse lectionem *δημοσίαν*.

13, 9. *Ἀλλ' οὐ δημοσίαν*] Ita emendavit Victorius e Codd. Dubito, an recte. Nolui tamen a magni viri auctoritate recedere. Alii Codd. et Ald. Ven. Bas. Cam. Spir. Majorag. *ἀλλ' οὐ δημόσια*. Idem expressit Georgius Trapezuntius. Vetus interpretes Latinus et ed. Riccob. *ἀλλ' οὐ δημοσίαν* id quidem optime. Sensus tum exit: *Et commisisse quidem se facinus, sed privatim, non publice*. BUHLE.

13, 9. *Ἀλλ' οὐ προδιδόναι*] Vertunt vetus interpretes Latinus et

Georgius Trapezuntius: *sed non prodidisse*. Legerunt forsitan: ἀλλ' οὐ προδεδωκέναι; vel προδοῦναι. Melius. BUHLE.

13, 9. Ἐμφανίζειν τὸ δίκαιον arbitror significare, aperire quid æquum sit, cum antea obscurum incertumque foret: explanare quomodo res illæ accipi debeant: proferre in medium, quod multi, qui hæc distinguere non poterant, non videbant, quid de illis sentiendum sit. VICTOR.

13, 10. περὶ οὗ ἡ ἀμυσιβήτης.] In antiquissimo libro non leguntur ea verba, περὶ οὗ. Illa quoque vetus tralatio non exprimit. Quare videndum, num lectio hæc verior, integriorque sit. Si autem, ut in excusis, legatur, antecedentia verba neutri generis erunt, ut factum aliquod tale intelligatur, quemadmodum a me supra explicata sunt: si vero hæc lectio recipiatur, virilis, hoc sensu: *in omnibus autem iis quæstionibus controversia est, utrum qui fecit injustus improbusque sit, an non injustus*. Verba sane, quæ sequuntur, testari videntur, injustum aut non injustum appellatum esse hominem, non negotium aliquod, cum de electione illic agatur, et hanc, ut opinor, lectionem confirmant. Persuasit fortasse nonnullis, ut scripturam immutarent, ac duo illa verba adderent, quia structuram horum verborum sententiamque non percipiebant: πάντα namque τὰ τριαῦτα, quod ait, accipi debet ac si κατὰ πάντα dixisset, consuetudine Attici sermonis. Hoc tantum molestum est, quod de facti natura, non de improbitate vitiove ejus, qui fecit, in judicio quæri videtur: improbum enim quoque factum injustumque proficisci potest ab eo, qui non omnes numeros improbitatis habeat, nec omnino injustus sit. VICTOR.

13, 10. Περὶ οὗ ἡ ἀμυσιβήτης] Uncinis verba περὶ οὗ inclusi; nam suspecta sunt vel eo ipso, quod περὶ οὗ non referri possit ad antecedentia πάντα τὰ τριαῦτα, quo tamen referri oportet. Deinde respuunt ea Cod. optimus Victorii, Ald. Bas. 1. 2. Frob. Ricc. et vetus interpres Latinus. Georgius Trapezuntius vertit: *nam de omnibus his quæstio est, utrum injustus sit et improbus, an non*. BUHLE.

13, 10. προσσημαίνει.] Aristot. π. Ἐρμηνείας c. 3. Ῥῆμα δ' ἐστὶ τὸ προσσημαίνον χρόνον. Ubi Ammonius p. 39. b. ed. Felic. προσσημαίνειν δὲ τὸ πρὸς τῷ πρώτῳ δηλουμένῳ κατὰ δεῦτερον λόγον καὶ ἄλλο τι συνεμφαίνειν. *Præter primum illud, quod eo verbo ostenditur, aliud etiam quippiam, secunda quadam ratione una aperire ac significare*. Quo sane sensu hic accipi debet: nam κλοπή non solum significat aliquid invito domino esse sublatum, sed etiam, qui surripuit, ut suum faceret, surripuisse. Eadem ratio ὕβρεως, ut ipse aperte declarat. Noster Ethic. Eudem. II. 3. Οὐ δεῖ δὲ ἀγνοεῖν ὅτι ἓν τῶν λεγομένων οὐκ ἔστιν ἐν τῷ πῶς λαμβάνειν, ἀν πῶς λαμβάνηται τῷ μᾶλλον πάσχειν· οἷον, μοιχὴς, οὐ τῷ μᾶλλον ἢ δεῖ πρὸς τὰς γαμῖτάς πλησιάζειν· οὐ γάρ ἐστιν

ἀλλὰ μοχθηρία τις αὕτη δὴ ἐστὶ· συνημμένον γὰρ τό τε πάθος λέγεται, καὶ τὸ τοιόνδε εἶναι. Ὅμοίως δὲ καὶ ἡ ὕβρις. Διὸ καὶ ἀμφισβητοῦσι, συγγενέσθαι μὲν φάσκοντες, ἀλλ' οὐ μοιχεῦσαι· ἀγνοοῦντες γὰρ ἢ ἀναγκαζόμενοι· καὶ πατάξαι μὲν, ἀλλ' οὐχ ὕβρισαι. VICTOR.

13, 10. Τοῦ ἀτιμᾶσαι ἐκεῖνον] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. τοῦ ἀτιμᾶσθαι ἐκεῖνον. BUHLE.

13, 10. Ἡ αὐτὸν ἡσθῆναι] Sic emendavi corruptam lectionem vulgatam ἡ αὐτὸς ἡσθῆναι, quæ ferri non poterat, cum ex antecedentibus supplendum esset ἕνεκα τοῦ. Isingr. habet ἡ ἵνα αὐτὸς ἡσθῇ, quæ lectio ex glossa videtur profecta esse. BUHLE.

13, 10. Ἡ αὐτὸς ἡσθῆναι.] In edit. Bipont. ex conjectura scriptum est, ἡ αὐτὸν ἡσθῆναι. Qua mutatione opus non est. Nam verbis, quæ proxime antecedunt, εἰ ἕνεκά του, continetur vocabulum αὐτὸς, quod, ut subjectum, subauditur ad infinitivum ἀτιμᾶσαι. Apud ἡσθῆναι contra pronomen expressum est, quia hic in oppositione agentis et ejus, qui injuria afficitur, quædam vis inest. Pronomen vero sicut ipsum nomen et quidquid ejus vice fungitur, si cum infinitivo conjunctum ad eum ipsum, qui agit, respicit, apud Græcos in primo casu efferri constat. Indocte errant, qui in linguam Gr. idioma Latinæ inferunt, quo etiam his in locis accusativus cum infinitivo nectitur; ut et alii hodie multi, et sæpissime Koeppenius in Observv. ad. Hom. Il. I. v. 77. 161. 170. et alias. Sed ne interjectis quidem particulis ἕνεκα, διὰ, hanc constructionem Græcam mutari, exemplo sint vel in his libris duo alii loci: L. II. 13, 9. ζῶσιν—διὰ τὸ φίλαυτοί εἶναι. L. III. 1, 1. τῷ αὐτοῖ τι πεπονθέναι—πείθονται. VATER.

13, 10. Ἄλλ' εἰ ἐπὶ βλάβῃ.] Edd. Ald. Bas. ἐπὶ βλάβην. VATER.

13, 12. τὰ μὲν καθ' ὑπερβολήν.] Ex iis, quæ scriptis reip. legibus non comprehenduntur, quædam insignis cujusdam aut virtutis aut vitii sunt, quæ non pœnis aut præmiis in rep. constitutis, sed tamen hominum judicio ac sermonibus aut damnantur aut dilaudentur. Viri melioris esse et ista attendere, et quod optimum est, licet scriptum non sit, sequi, docet c. seq. Exemplum hujusmodi virtutis recensentur sect. seq. et pertinent eodem quæ jus naturæ et gentium suadet. SCHRAEDER.

13, 12. Νόμου καὶ γεγραμμένου] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. νόμου καὶ ἐγγεγραμμένου. BUHLE.

13, 13. ἐπισκεῖς Latini æquum et bonum appellant: agit de illo Aristot. Ethic. V. 10. Hic loci describit æquum et bonum, quod sit legis scriptæ supplementum, quatenus videlicet illa peccat universalitate sua: item quod sit jus quoddam scripta lege prætermissum. Prætermissio autem ista, quam æquitas postea supplet, oritur partim a defectu scientiæ Legislatoris, dum nonnulla quæ definiri lege poterant, ipsum fugiunt,

partim ab ipsarum rerum et circumstantiarum maxima varietate, ita comparata, ut quædam plane nequeant, quædam non nisi difficulter possint, lege scripta definiri. Unde quod lex scripta in universum edicit ubique et semper universe valere nequit, sed ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ut *plurimum*. SCHRADER.

13, 13. Ἐπεικῆς.] Ethic. Nic. V. 10. Καὶ ἔστιν αὕτη ἡ φύσις ἡ τοῦ ἐπεικοῦς, ἐπανόρθωμα νόμου, ἢ ἐλλείπει διὰ τὸ καθόλου. Sopater Stobæi XLIII. p. 314. Ἐπεὶ γὰρ πολλάκις ὁ νόμος πικροτέρας τῶν ἀμαρτημάτων ὀρίζει, τὰς τιμωρίας, τὸ λεγόμενον ἐπεικῆς δίκαιον, τὴν ἀνστήσαν τῶν νόμων φωνὴν παραμυθούμενον, ἀμεμφὲς ἐμοὶ δοκεῖ χαρίτων ἀληθινῶν καὶ ἐλευθέρων πρόφρασις. Diotogenes ejusdem XLVI. p. 331, ult. Ἄ δ' ἐπεικῆμα καὶ εὐγνωμοσύνα πάρεδροί τινες ἐντὶ τῆς δικαιοσύνης· ἃ μὲν τὸ ἀπότομον τῆς βλάβας μαλθάνουσα, ἃ δὲ τοῖς ἐπὶ πόσον ἀμπλακίσκουσι συγγνώμας ἀπομερίζουσα.

13, 13. ἀναγκαῖον.] Aristot. Ethic. Nic. V. c. 10. Ἐν οἷς οὖν ἀνάγκη μὲν εἰπεῖν καθόλου, μὴ οἷόν τε δὲ ὀρθῶς, τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πλεόν λαμβάνει ὁ νόμος, οὐκ ἄγνοῶν τὸ ἀμαρτανόμενον, καὶ ἔστιν οὐδὲν ἥττον ὀρθός· τὸ γὰρ ἀμάρτημα οὐκ ἐν τῷ νόμῳ, οὐδ' ἐν τῷ νομοθέτῃ, ἀλλ' ἐν τῇ φύσει τοῦ πράγματός ἐστιν.

13, 13. Διαριθμοῦντας] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. διαριθμοῦντα. Aptius. BUHLE.

13, 14. δακτύλιον.] Anulos ferreos veteres gestare solitos, plures scriptores tradunt. Plinius XXXIII. 4. *Quamquam etiam nunc Lacedæmone ferreo utantur*. Quintilian. VII. 6, 8. eundem pæne locum, quem hic Aristoteles, tractans, inquit, *Qui nocte cum ferro deprehensus fuerit, alligetur*. *Cum anulo ferreo inventum magistratus alligavit*. VICTOR.

13, 14. Καὶ τὸ ἐπεικῆς] Eadem edd. non habent articulum τό. BUHLE.

13, 15. Ποῖά ἐστι τὰ ἐπεικῆ, καὶ οὐκ ἐπεικῆ, καὶ ποῖοι οὐκ ἐπεικῆς ἄνθρωποι· ἐφ' οἷς τε γὰρ δεῖ συγγνώμην ἔχειν, ἐπεικῆ ταῦτα] Victorius ad hunc locum (Comment. p. 241) ita: *In Aldino exemplari, et aliis nonnullis excusis (edd. Basileensibus) hic locus lacer erat; plura enim verba defecerant, quæ postea restituta sunt diligentia eorum, qui iterum Venetiis hoc volumen (non Rhetorum Aldi, sed librorum de Rhetorica) excuserunt; illa quoque ipse in fidelioribus libris inveni; vereor tamen, ne adhuc aliquid desideretur, nec locum omnino integrum esse puto. Quod si ita legeretur: καὶ ποῖοι ἐπεικῆς, καὶ οὐκ ἐπεικῆς ἄνθρωποι, plena, ut arbitror, perfectaue sententia illa foret. Videtur enim Aristoteles, ut supra res in æquas et bonas, et in non æquas et bonas, ita homines dividere debuisset, nec tantum illos, qui æqui bonique non forent, demonstrasse. Verum hæc mera conjectura est, nulla vetere auctoritate fulta.* Ald. et Bas. priora verba sic legunt: ὁποῖά ἐστι καὶ τὰ ἐπεικῆ αὐτά. Reliqua desunt usque ad verba καὶ τὸ τὰ ἀμ. Neque ea expresserunt vetus interpres Latinus, et Georgius Trape-

zuntius. Ven. Cam. Ricc. Spir. Majorag. habent quoque ὁποῖά ἐστι pro ποῖά ἐστι. BUHLE.

13, 15. Ποῖά ἐστι τὰ ἐπεικῆ.] Edd. Ald. Bas. ὁποῖά ἐστι τὰ ἐπεικῆ ταῦτα. Quæ sequuntur, καὶ οὐκ—ἐπεικῆ ταῦτα, ut in libris scriptis, ita in Schol. expressa sunt. Exciderunt ex codice, unde ed. Aldina exscripta est, sine dubio propter homœoteleuton. VATER.

13, 16. Ante verba, ἐφ' οἷς τε γὰρ maxima interpunctio collocanda est, ut hæc cum iis, quæ sequuntur, καὶ τὸ τὰ ἀμαρτ. artius jungantur. Ita demum τε et καὶ sibi respondent. Est hoc ex innumeris exemplum unum, alieno loco posita esse signa sectionum. VATER.

13, 16. De definitionibus infortuniorum, erratorum, et injuriarum, lege plenius docentem Aristotelem Ethic. V. 10. et Grotium de J. B. P. III. xi. 4. Annot. ad Evang. S. Lucæ XXIII. 34. SCHRADER. Themistius Or. I. p. 15. C. ed. Harduin. Τοῦ νόμου πολλάκις μαλᾶσσει τὸν θυμὸν φιλόανθρωπος βασιλεὺς, καὶ προστάττοντος ἀποσφάττειν, εἰ τύχοι, συνέπεισε φυγῇ ζημιῶσαι· ἄλλον τε ἐκείνου φυγαδεύοντος, οὗτος ἤρκεσθαι χρημάτων τι ἀφελεῖν. Ἡμέρου γὰρ ἴσως δίκης, καὶ πρὸς τὸ ὁμόφυλον συμπαθοῦς, κατόπιν ἴστασθαι τῶν ἀδικημάτων ὡς τὰ πολλά, καὶ διακρίνειν ἀμάρτημα, καὶ ἀδίκημα, καὶ ἀτύχημα. Ἔστι δὲ ἀδίκημα μὲν, παρανομία βουλευσαμένου, καὶ προελομένου τῷ λογισμῷ· ἀμάρτημα δὲ, πάθος, οἶμαι, κίνησις σφοδρότερα, ἐπιθυμίας τινός, ἢ ὀργῆς ἄφνω προεξαλλομένης, οὐ συνενδούσης ὁλοκλήρου τῆς ψυχῆς τῷ κινήματι· τὸ δὲ ἀτύχημα, παντελὴς αὐτῇ τις ξυμφορά, καὶ πταῖσμα ἀλλαχόθεν ἄλλω προσαρτώμενον· οἷον, ὑποθώμεθα γὰρ ἐκ τῶν πραγμάτων τὴν σαφήνειαν τῷ λόγῳ, ἀνδροφονῆσαι ἐστὶ μὲν βουλευσάμενον· ἐστὶ δὲ καὶ ἐκ θυμοῦ ἀρπαγέντα· ἐστὶ δὲ καὶ ἀπὸ τύχης, οἷον γυμναζόμενον, ἢ θηρεύοντα, καθάπερ τις ἔχει καὶ Ἀδραστον λόγος Φρύγα τινὰ, καὶ φυγάδα, συγόντα παρὰ βασιλεῖα Λυδῶν, καὶ θηρεύοντα, ἀφέντα ἐπὶ τὸ θηρίον, τούτου μὲν ἀμαρτεῖν, ἀκοντίσαι δὲ τὸν παῖδα τοῦ δεξαμένου.

13, 17. ἀνθρωπίνοις.] Ἀνθρώπινα, in quæ facile homines natura incurrunt. Terentius cum Adelphis ita induxit Hegionem loquentem III. 4, 24. *Persuasit nox, amor, vinum, adolescentia: humanum est*; hoc, ut arbitror, verbum expressit. Aristoteles in Ethic. Nicom. idem sæpe ἀνθρωπικὸν appellavit; ut, IV. ἀνθρωπικώτερον γὰρ τὸ μᾶλλον τιμωρεῖσθαι. VICTOR.

13, 17. μὴ πρὸς τὸν λόγον.] Non verba legis, verum sententiam ejus, qui tulit, spectare. Hinc autem quæstio illa, quæ sæpe in judiciis versabatur, existebat, de scripto et sententia. Cicero pro A. Cæcina, cum sententiam defenderet: *An tu, qui tam diligenter et tam callide verbis controversias non æquitate dijudicas; et jura, non utilitate communi, sed litteris exprimis*, et quæ sequuntur. VICTOR.

13, 18. Ποῖός τις ἦν αἰεὶ] Abest ἦν ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. BUHLE.

13, 18. τὸ μνημονεύειν μᾶλλον.] Cum, pro Ligario dicens, Cicero C. Cæsarem ornaret, de admirabilique ipsius memoria loqueretur, hanc etiam laudem illi tribuit. *Qui oblivisci nihil soles præter injurias.* Declarat autem vox illa ipsum mitem fuisse, naturaque ac consuetudine factum ad ignoscendum. VICTOR.

13, 18. ἀγαθῶν ὧν ἔπαθε μ. ἢ ἐποίησε.] Hoc gratum memoremque declarat; illud, improbum atque inhumanum. Unde, infimæ conditionis homo apud Terentium, Sosias, ferre non potuit, cum audivit beneficia in se collata memorari: atque ait, *Sed hoc mihi molestum est, nam isthæc commemoratio, Quasi exprobratio est immemoris beneficii.* Quod elegantissimis verbis expressit etiam Demosthenes pro Ctesiphonte p. 316: Τὸ δὲ τὰς ἰδίας εὐεργεσίας ἀναμνησκειν μικροῦ δέιν ὁμοίον ἐστὶ τῷ ὀνειδίζειν. VICTOR.

13, 18. μᾶλλον λόγῳ.] Hujusmodi quiddam Thrasonis vox apud Terentium innuit: Eun. IV. 7, 19. *Omnia prius consilio experiri quam armis, sapientem decet.* Quam etiam protulit Jason apud Apollonium Rhod. III. 185. Μὴ δ' αὐτῶς ἀλκῇ, πρὶν ἔπεσσί γε πειρηθῆναι, Τόνδ' ἀπαμείρωμεν σφέτερον κτήρας· ἀλλὰ πάροιθε Λωίτερον μύθῳ μιν ἀρέσσασθαι μετιόντας. VICTOR.

13, 19. εἰς δίκαιαν.] Cicero pro Q. Roscio c. 4. *Quid est in arbitrio? mite, moderatum, quanto æquius et melius id clarius.* De omni autem hac re, ac discrimine inter iudicium et arbitrium, Cicero illic accurate subtiliterque disputavit. VICTOR.

13, 19. Δικαιότης εὐρέθη] Codd. quidam Victorii ἡρέθη. Meliores tamen tuentur nostram lectionem. Vetus interpres Latinus ἡρέθη expressit. BUHLE.

CAP. XIV.

14, 1. ἀπὸ μείζονος ἀδικίας.] Hæc πρότασις recte sequitur ex iis quæ supra 10, 5. docuit: caussas nempe nocendi esse improbitatem, et incontinentiam. Quo major itaque aut improbitas aut incontinentia fuerit, unde injuria proficiscitur, eo major quoque erit injuria ipsa. Qualis enim est caussa, talis et esse solet effectus. SCHRADER.

14, 1. Οἶον δὲ Μελανόπου Καλλίστρατος κατηγορεῖ] Abest δ ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. Habuit Callistratus Melanopum in republica administranda adversarium, quare eum etiam accusavit. Plutarch. Demosthen. p. 851, F. Plura vide ap. Ruhnkenium Hist. crit. Orat. Gr. p. 140, Vol. VIII. Orat. Reiskii; et Victor. Comment. p. 244. BUHLE.

14, 1. Ὅτι παρελογίσατο τρία ἡμιωβέλια ἰερὰ τοῖς ναυποιοῦς] Retinui ἡμιωβέλια, (nam ἡμιωπέλια in textu edit. Lips. vitiose

impressum est,) cum ei et plures Victorii Codd. et Ald. Ven. Bas. Ricc. Spir. Morel. patrocinentur. Cam. et Majorag. habent ἡμιοβόλια· infra tamen Cam. legit ἡμιοβέλια, ut prius typographi errore positum videatur. Suidas v. ἡμιοβόλιον, τὸ ἡμισυ τοῦ ὀβολοῦ. Quis sibi persuaserit, Callistratum reum fecisse Melanopum, quod is sacelli ædificatores *tribus semio-bolis* fraudaverit? Recte igitur Morelius ἡμιοβόλια hoc loco improbavit. Ἠμιοβέλιον Scholiastes Græcus ad Rhetorica interpretatur: εἶδος σταθοῦ μικροῦ. Quare dubito, an Aristotelis sententiam juste explicuerit Victorius, viz. *Callistratum accusasse Melanopum, quod is tres dimidiatos obelos, Deo dicatos, fraude e templo sustulerit*. Puto equidem, excidisse aliquod verbum cum ἡμιοβέλια olim conjunctum; quæ suspicio adeo Georgii Trapezuntii versione firmatur. Nam hujus verba sunt: *ut Melanopum Callistratus accusabat, quod templi custodes decepisset, triaque vascula e sacris minimi ponderis sustulisset*. BUHLE.

14, 1. Ἐπὶ δικαιοσύνης δὲ τοῦναντίον.] Vocula δὲ non obstat, quo minus verum sit, quod antecedenti propositione dicitur, τὰ ἐλάχιστα sæpe maxima esse. Immo vero ista sententia nunc eo confirmatur, quod hic de justitia agatur, justitiæ autem alia ratio sit, alia magnitudinis. Itaque particula adversativa pertinet ad oppositionem, quæ in verbis ἐλάχιστα μέγιστα inest, si tantummodo ex ratione magnitudinis externæ spectantur. VATER.

14, 2. Χαλεπὸν γὰρ καὶ ἀδύνατον.] Cum vertantur hæc a Majoragio: *difficile est enim et omni potentia majus; ἀδύνατον* est prædicatum, et τοῦτο, οὗ μὴ ἔστιν ἴσους subjectum pronuntiatum. Tunc vero subjectum intellectu facilius est, quam prædicatum, quod tamen nonnisi explicationis causa potest adjectum esse. Quare arbitror, hoc enuntiatum separandum esse ab antecedenti, ita ut ἀδύνατον subjectum sit: *id ipsum, quod fieri nequit, molestum est*. Exspectaveris, scriptum esse τὸ ἀδύνατον; sed Aristoteles etiam alibi omisit hunc subjecti articulum, ut c. XII, 2. δίκαιον (τὸ) ἀπειρημένον. VATER.

14, 2. Ἡ γὰρ δίκη καὶ κόλασις] Isingr. ἡ γὰρ κόλασις καὶ δίκη, mutato ordine. BUHLE.

14, 2. Ἡ γὰρ δίκη καὶ κόλασις ἴσους.] Cod. Victorii δίκη κόλασις καὶ ἴσους. Idem cod. et, teste Morellio, priscus Intpr. §. 4. confirmant lectionem vulgatam καὶ δι' ὃ ἄν. Edd. vett. δι' ὧν ἄν. VATER.

14, 3. μεγάλως ἐκόλασεν.] Ἐκόλασεν valet hic, *violavit se, maleque tractavit*: neque enim proprie, qui injuriam non fecit, sed accepit, dicitur puniri: magnitudo autem acceptæ injuriæ impulit, ut sibi non parceret. VICTOR.

14, 3. Ἐπὶ γὰρ μείζονι] Cam. et Majorag. ἔστι γὰρ μείζονι. Idem habet margo Ven. Minus apte. BUHLE.

14, 3. Σοφοκλῆς ὑπὲρ Εὐκτῆμονος συνηγορῶν] Est Sophocles Orator, diversus a Tragico. Vide infra Rhet. III. 18, et Ruhnkenium Hist. crit. Orat. Gr. pag. 128. l. l. Confer Victorii Comment. p. 246. BUHLE.

14, 3. εἰ ὁ παθὼν καὶ ὁ ἀδ.] Sexti Tarquinii flagitium ideo majus est, quod illius fœditate inducta Lucretia, sibi ipsi vim intulit. Et Appii Claudii decemviri sceleratum de L. Virgini filia judicium eo sceleratius est, quoniam pater illo commotus filiam interfecit. Livius III. 48. SCHRADER.

14, 4. πολλάκις τὸ αὐτὸ.] Nec enim is casu aut affectu, sed habitu et pravitate animi, delinquit. SCHRADER.

14, 4. δι' ὃ ἂν ζητηθῇ.] Lysias Or. XXI. p. 36. (XXII. p. 722. Reisk.) frumentariorum mercatorum iniquitatem inde exaggerat, quod ob eam Athenis novum magistratum, σιτοφύλακες, creari necessum fuerit. SCHRADER. Verba Lysiae sunt: Οὕτω δὲ πάλαι περὶ τῆς τούτων πανουργίας καὶ κακονοίας ἡ πόλις ἔγνωκεν, ὥστ' ἐπὶ μὲν τοῖς ἄλλοις ὠνίοις ἀπασι τοὺς ἀγορανόμους φύλακας κατεστήσατε, ἐπὶ δὲ ταύτῃ μόνῃ τῇ τέχνῃ χωρὶς σιτοφύλακας ἀπεκληροῦτε.

14, 4. Καὶ δι' ὃ ἂν] Ald. Bas. Ven. Cam. Majorag. καὶ δι' ἂν ἂν. Nostrum dedit Victorius e Codd. BUHLE.

14, 4. 'Εν Ἀργεῖ ζημιούσι] Cod. Victorii: ζημιούνται. BUHLE.

14, 4. Δι' ὃν ἂν] Cod. Victorii: δι' οὗς ἂν. BUHLE.

14, 5. θηριωδέστερον.] Magn. Moral. II. 5. Ἔστι δὲ ἡ θηριότης ὑπερβάλλουσά τις κακία ὅταν γάρ τινα παντελῶς ἴδωμεν φαῦλον, οὐδ' ἄνθρωπον φαινὲν εἶναι, ἀλλὰ θηρίον.

14, 5. θηριωδέστερον.] Ferinum animi habitum, quem malignitate sua vitii naturam superare dicit, undeque facta hæc immania proficiscuntur, ipse in Ethic. Nic. VII. c. i. persecutus est, copioseque de illo disputavit: vocat autem θηριότητα. VICTOR.

14, 5. τὸ ἐκ προνοίας.] Quo enim major præcessit consultatio, eo certius et firmitus fuit animi propositum. Ex proposito autem facientis facti definitio et qualitas dependet. Contra est, si incogitanter, aut animi quodam æstu, quidquam delinquatur. Mulierem, quæ philtum alicui, amoris illius excitandi causa, præbuerat, unde is extinctus est, absolverunt Areopagitæ, ὅτι οὐκ ἐκ προνοίας, amoris enim conciliandi, non mortis inferendæ causa poculum illud dederat. Magn. Moral. I. xvii. SCHRADER.

14, 5. φοβούνται μᾶλλον ἢ ἐλεοῦσι.] Grande, et huic rei explicandæ mirifice idoneum exemplum adducam, de nece Gn. Magni, quod a Cicerone Quæst. Tusc. III. 27. expositum est. *Constabat eos, qui concidentem vulneribus Gn. Pompeium vidissent, cum in illo ipso acerbissimo miserimoque spectaculo sibi timerent, quod se classe hostium circumfusos viderent, nihil aliud egisse, nisi ut remiges hortarentur, et ut salutem*

adipiscerentur fuga: posteaquam Tyrum venissent, tum afflicti lamentarique cœpisse. VICTOR. Vide II. 8, 12.

14, 5. οἶον ὄρκους.] Aristoph. Acharn. 306. Πῶς δ' ἔτ' ἀν καλῶς λέγοις ἀν, εἴπερ ἐσπέισω γ' ἅπαξ Οἷσιν οὔτε βωμὸς, οὔτε πίστις, οὔθ' ὄρκος μένει;

14, 6. ἐνταῦθα.] Hinc P. Clodii culpam amplificavit Cicero, cum insidiis Gn. Magnum per servum tollere eum voluisse pro Milone dicens, criminatus est: *Insidiator erat in foro collocatus, atque in vestibulo ipso senatus.* VICTOR.

14, 6. Ὅπερ ποιῶσι.] Edd. Ald. Bas. ὅπου ποιῶσι. VATER.

14, 6. Οἱ ψευδομάρτυρες] Cod. Victor. οἱ ψευδομαρτυροῦντες. BUHLE.

14, 6. Ἐν τῷ δικαστηρίῳ] Abest articulus τῷ ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. BUHLE.

14, 6. ὅς οὐ εὖ πεποίησε.] Hunc locum Cicero pæne tractavit in admirabili illa sententia Stoicorum exponenda, *Quod peccata sint paria: (Paradox. 3.) In patris vita violanda multa peccantur; violatur is, qui procreavit: is, qui aluit: is, qui erudit: is, qui in sede ac domo, atque in rep. collocavit: multitudo peccatorum præstat, eoque pœna majore dignus est.* VICTOR.

14, 6. αἰσχύνῃ.] Pudor oritur ob ea quæ turpia sunt, aut nobis, aut iis quos curæ habemus, ut docetur Rhet. II. 6. Quo itaque majorem verecundiam nobis afferunt quæ contingunt, eo major injuria est. SCHRADER.

14, 6. Καὶ ὅτι οὐκ εὖ] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ὅτι τε οὐκ εὖ ποιεῖ. Male. BUHLE.

14, 6. Καὶ ὅτι οὐκ εὖ.] Voc. ποιεῖ, quod in edd. vett. post εὖ adjicitur, ab omnibus libris scriptis abest, ideoque recte a Victorio deletum est. VATER.

14, 7. Ὅ παρὰ τὰ ἀγγραφα δίκαια] Sic locum restituit e Codd. Victorius. Legebatur mendose in Ald. Ven. Bas. Cam. Spir. Majorag. ὁ περὶ τὰ γραφόμενα δίκαιος. Παρὰ legunt quoque Cam. Majorag. et margo Ven. in reliquis cum ceteris conspirantes. Victorii lectionem secutus etiam est vetus interpres Latinus. Georgius Trapezuntius mendosam expressit. BUHLE.

14, 7. Ὅ παρὰ τὰ ἀγγραφα δίκαια.] Edd. vett. ὁ περὶ τὰ γραφόμενα δίκαιος. Ἀγγραφα vero Victorius in omnibus libris scriptis invenit, et inde recte restituit. Nam ex iis, quæ sequuntur, intelligitur, hæc τοῖς γραφομένοις opponi. Παρὰ Victorius ex margine ed. Venetæ sensu poscente recepit. Δίκαια auctoritate solius codicis antiquiss. et prisci Intpr. legitur, qui, teste Morellio, ὁ περὶ τὰ ἀγγραφα δίκαια ante oculos habuit. Schol. manifesto expressit lectionem, ὁ περὶ τὰ ἀγγραφα δίκαιος. VATER.

14, 7. Εἰ παρὰ τὰ γεγραμμένα] Vetus interpres Latinus: εἰ περὶ τὰ γεγραμμένα. BUHLE.

14, 7. Τὰ μὴ ἐπιζήμια] Cod. Victorii et marg. Isingr. τὰ ἀζήμια. BUHLE.

CAP. XV.

15, 1. 2. Τῶν δικανικῶν. Εἰσὶ δὲ πέντε] Ald. Ven. Bas. Cam. Spir. Majorag. τῶν δικανικῶν εἰσι πέντε τὸν ἀριθμὸν. Minus concinne. BUHLE.

15, 1. Ἰδία γὰρ αὐταί.] Ed. Cam. ἰδίαι. VATER.

15, 2. Εἰσὶ δὲ πέντε τὸν ἀριθμὸν.] Cum quinque tradat esse philosophus probationes artis expertes, numerum earum augent magistri dicendi. Quintilianus præcipuas sex esse voluit: nec tamen leges in ipsis numeravit. Idem etiam ostendit adjici illis posse responsa et oracula. Cicero De Or. II. 27. multo plures attulit; eas tamen, qui diligenter attendet, manifesto videbit quinque his generibus ipsarum appellatis a summo hoc doctore contineri: nam Quintilianus etiam responsa, et oracula testimoniorum partes esse tradit. Res quoque judicatæ: rumor ac fama eandem vim habere videntur. Pacta autem, et conventa, et tabulas, συνθηκῶν nomine contineri apertum est. Leges vero, S. C. et decreta complecti arbitror, ut non sine magna ratione minor eorum numerus hic ab Aristotele traditus sit: capita enim tantum earum posuit: qui tamen et ipse, quamvis aliis astrictior, coarctari adhuc posse indicio ipsius videtur: affirmavit enim infra, quæstiones testimonia quædam esse. VICTOR.

15, 4. Φανερόν γάρ] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. φανερόν μὲν γάρ. BUHLE.

15, 4. Τῶ κοινῷ νόμῳ—δικαιοτέροις.] Cod. Victorii, τῷ κοινῷ χρηστέον καὶ τοῖς ἐπεικυστέροις καὶ δικαιοτέροις. VATER.

15, 5. γνώμη τῇ ἀρίστη.] Judices, antequam causas audirent, (ut proditum memoriæ est a Polluce VIII. 10.) jurabant se, de quibus leges statuissent, ex legibus sententiam laturos: de quibus autem nullæ scriptæ leges forent, mente sententiaque æquissimam judicaturos. Oratores postea, ut commodum ipsis erat, hanc posteriorem partem jurisjurandi interpretabantur, et ad causæ suæ utilitatem traducebant, ut nunc docet Aristoteles posse facere, qui premitur lege aliqua scripta: cum enim permissum sit iudicibus uti mente sententiaque optima, ἀρίστη γνώμη nihil aliud esse inquit, nisi non valde uti legibus scriptis, neque omnino se ad illas applicare: contra autem infra, ubi instruit eum, qui secum legem scriptam habeat, ostendit, quomodo possit eludere atque refellere hanc callidam interpretationem horum verborum.—Quod autem, testimonio Pollucis usus, quæ vis hujus rei esset, demonstravi, præterire quoque illud nolo, quin admoneam, legi apud eum γνώμη τῇ δικαιοτάτῃ, non ut apud Aristotelem tribus in his locis, ἀρίστη. Idem tamen ambos

intellexisse puto. Demosthenes quoque in Or. c. Aristocratem, eodem pacto locutus est, qui idem, quod Pollux, manifesto intellexit, p. 652. γνώμη τῇ δικαιοτάτῃ δικάσειν ὁμωμόκασιν. Sed etiam adv. Leptinem. VICTOR. Vide etiam adv. Bæot. p. 1006, 26. Aristot. Polit. III. xvi. p. 92, 1.

15, 5. "Οτι τῇ γνώμῃ τῇ ἀρίστῃ τοῦτ' ἐστι.] Non dubito Græce ita dici posse, ut χρῆσθαι aut κρίνειν intelligatur. Attamen ejusmodi vocabulum multo facilius subauditur, si restituatur lectio cod. Victorii, ὅτι τὸ γνώμη τῇ ἀρίστῃ. Hanc lectionem etiam Mureti auctoritas et exemplorum omnium analogia confirmat. Exempla hujus elocutionis collegit P. Faber de Magg. Rom. in Thes. Salleng. T. III. p. 1163. seq. In nullo articulus τῇ ante voc. γνώμη præmittitur, cf. etiam c. XII, 17. L. II. 25, 10. Demosth. Lept. §. 98. Ceterum quod ad hæc verba intelligendum esse diximus, id vario modo exemplaria vetera adjiciunt. Edd. Ald. Bas. et nonnulli libri scripti, ἀρίστη χρωμένους; Ed. Isingr. et teste Morellio, priscus Intpr. χρωμένοις; Edd. Ven. Cam. ἀρίστη κρίνειν χρωμένους habent. Paullo post pro πάντως in edd. Ald. Bas. Cam. πάντῃ, in cod. Victorii παντελῶς scriptum est, quod Muretus præfert. VATER.

15, 5. Καὶ ὅτι τῇ γνώμῃ—τοῖς γεγραμμένοις] Magna in hoc loco est lectionis varietas. Cod. antiquissimus Victorii habet: καὶ ὅτι τῇ γνώμῃ τῇ ἀρίστῃ τοῦτ' ἐστι, τὸ μὴ παντελῶς χρῆσθαι τοῖς γεγραμμένοις. Ald. Bas. et Ricc. καὶ ὅτι τῇ γνώμῃ τῇ ἀρίστῃ χρωμένους, τοῦτ' ἐστι, τὸ μὴ πάντῃ χρῆσθαι τοῖς γεγραμμένοις. Hanc lectionem sequitur vetus interpretes Latinus. Ven. Cam. Spir. Majorag. καὶ ὅτι τῇ γνώμῃ τῇ ἀρίστῃ κρίνειν χρωμένους. Probabile tamen est, duo verba illa κρίνειν et χρωμένους e glossa in textum migrasse. Equidem lectionem Victorianam servavi, quam etiam Georgius Trapezuntius expressit. Conf. Pollux in Onomast. VIII, 10, apud quem pro γνώμη τῇ ἀρίστῃ legitur, γνώμη τῇ δικαιοτάτῃ. BUHLE.

15, 6. "Οτι ἐπραξε.] Cod. Victorii, ὅτι ἔθαψε. VATER.

15, 6. Τούτων ἐγὼ] Vide supra not. ad c. XIII, §. 2. Pro τούτων Ald. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. habent ταῦτ' οὖν. Male. Vid. Schol. Sophocl. ad h. vs. Ut sensum eo facilius percipiant lectores, posteriori versui ab Aristotele adducto addam ex Antigone versum statim subsequentem:

Τούτων ἐγὼ οὐκ ἔμελλον, ἀνδρὸς οὐδεὸς
Φρόνημα δεῖσα, ἐν θεοῖσι τὴν δίκην
Δάσειν—. BUHLE.

15, 7. ἀληθές—δοκοῦν.] Distinctio inter τὸ ἀληθές et τὸ δοκοῦν, verum et verisimile, sæpe Aristoteli usurpata, non potest obscura esse, attendenti, aliud longe esse rei ipsius naturam ac veritatem, aliud hominum de re opinionem sectari. Hæc sæpe fallit, illa certa est, ac solida, modo penetrari possit: porro legis munus est discernere id quod ex rei veritate ju-

stum est, et societati salutare. At lex positiva, non tam hoc quam quod legislatori, erroribus et affectibus obnoxio, olim visum est, decernit: unde fiet, ut si rigide ubique servetur, a rei veritate, h. e. a naturali æquitate, et a publica utilitate non possit non deerrari. Ergo lex positiva nec obligat semper, nec perpetuo servari debet. Illustris est hac de re locus Ciceronis Legg. I. 15. *Jam vero illud stultissimorum, existimare omnia justa esse, quæ scita sint in populorum institutis aut legibus.* Vide quæ pluribus subjungit. SCHRADER.

15, 7. ἀργυρογνώμων.] Idem est proprie ac δοκιμαστής. Vide Piersonum ad Moerin p. 54.

15, 8. βελτίονος ἀνδρός.] Ratio est, quia scriptæ legis observatio a pœnæ formidine fere oritur, at non scriptæ, a probitate animi et virtutis amore. Præstantius autem est quod a præstantiori principio proficiscitur Rhet. I. 7. Eandem inæqualitatem inter scriptæ et non scriptæ legis observationem c. præc. ex eodem principio arcessivit. SCHRADER.

15, 9. οἶον, ἐνίοτε ὁ μὲν κελεύει.] Exemplum hoc est legis legi repugnantis; ἀντινομία autem id vocatur. Alterius vero exemplum, cum lex aliqua secum ipsa discordat, omisit, ut rei sua vi satis notæ. VICTOR.

15, 9. Ἡ καὶ αὐτὴς αὐτῶν] Abest καὶ ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. BUHLE.

15, 9. Οἶον, ἐνίοτε ὁ μὲν] Eadem edd. οἶον, ὁ μὲν ἐνίοτε. BUHLE.

15, 10. ἀγωγὴν.] H. Stephanus Thes. T. I. p. 64. F. “Ἀγωγή τοῦ νόμου. Arist. Rhet. I. Ipsa via et ratio ducendi legem in hanc vel illam partem, i. e. eliciendi ex ejus verbis hunc vel illum sensum.”

15, 12. Τότε γνώμη τῇ ἀρίστη.] Aptius scribetur, τό, τε. Tunc τε ad sequens καὶ refertur, et solet Aristoteles his vocalis ejusmodi enuntiationes inter se conjungere. VATER.

15, 12. τὸ ἀπλῶς ἀγαθόν.] Hæc ratio opponitur illi, quæ paullo ante contra leges scriptas est allata. Derivatur autem e principiis quæ exstant Rhet. I. 6 et 7. Quod usui suo hic et nunc servit, sumit quisque, non attento quid simpliciter bonum sit: ita leges non quæ simpliciter optimæ, sed quæ huic civitati, hoc tempore, convenientes sunt, approbandæ et servandæ erunt. SCHRADER.

15, 12. παρασοφίζεσθαι.] Scholiastes: ἤτοι σοφώτερον φαίνεσθαι τοῦδε τοῦ τεχνίτου, οἶον, τοῦ ἱατροῦ ἢ γεωμέτρου.

15, 12. παρασοφίζεσθαι significat, ab arte aliqua præceptisque illius discedere, et callide malitioseque aliquid excogitare, aut immutare. Athenæus IV. p. 137. F. hoc verbo usus est, cum de cœna parum sumptuosa loqueretur, in qua coquus verberibus male acceptus esset, quod aliquid ingenio suo arti addidisset, nec priscum ritum servasset. Τὸν δὲ ἐν τῷ

Λυκίσῳ κρέας ταριχηρὸν εἰς τάριχος διασκευάσαντα, μαστιγωθῆναι, ὡς παρασοφίζομενον πονηρῶς. Sensus igitur hujus loci hic erit. Ita etiam refelletur studium eorum, qui contra leges aliquid subtiliter excogitant, si dicetur contingere in hac re, quod in aliis artibus usu venire videmus: neque enim illic prodest velle ingeniosiore et peritiore, quam earum magistri, videri. VICTOR.

15, 12. οὐ γὰρ τοσοῦτον.] Qui præter præcepta medici, aliquid ipse subtiliter excogitat, et addit de suo, is medicum existimat falli, et vult eum corrigere. Fac itaque, inquit Aristoteles, hoc esse verum, et medicum falli: tamen erratum ejus non tantum affert detrimenti, quantum affert prava consuetudo, si paulatim assescant homines non obtemperare potestati, et ei, qui habet imperium. PORTUS.

15, 12, Οἷον τὸν ἱατρὸν] Ita habent Codd. quidam Victorii. Optime. Vulgo: παρὰ τὸν ἱατρὸν, sine sensu, ad antecedentia si spectes. BUHLE.

15, 12. Παρὰ τὸν ἱατρὸν.] Ita edd. pleræque. Ex codicibus nonnullis Victorii Buhlius in ed. Bipont. meliorem lectionem, οἷον τὸν ἱατρὸν, restituit. In cod. Victorii neque οἷον neque παρὰ invenitur. VATER.

15, 13. μαρτύρων.] Vide Quintilian. V. 7.

15, 13. Περὶ δὲ μαρτύρων] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. περὶ δὲ τῶν μαρτύρων. BUHLE.

15, 13. Παλαιούς μὲν] Ab iisdem edd. abest μὲν. BUHLE.

15, 13. Ἀθηναῖοι Ὀμήρῳ μάρτυρι ἐχρήσαντο περὶ Σαλαμῖνος] Quintil. Institt. Orat. V, 11: Neque est ignobile exemplum, Megareos ab Atheniensibus, cum de Salamine contenderent, victos Homeri versu, qui tamen ipse non in omni editione reperiretur, significans, Ajacem naves suas Atheniensibus junxisse. Laertius in Solone narrat nonnullos affirmare ipsum in catalogum Homeri versum inseruisse, qui sequitur illum,

Αἶας δ' ἐκ Σαλαμῖνος ἄγεν δυοκαίδεκα νῆας,
hunc inquam,

Στῆσε δ' ἄγων, ἴν' Ἀθηναίων ἴσταντο φάλαγγες.

Sed etiam Plutarchus in vita ejusdem. Philomelus quoque Phocensis, concitator sacri appellati belli, cum persuadere civibus suis vellet, ne starent judicio Amphictyonum, a quibus magna pecunia multati fuerant, doceretque ipsos decreta eorum rescindere, atque irrita suo jure facere posse, quod superioribus temporibus ipsi Delphici oraculi non participes tantum, sed custodes, ac præsidēs forent, usus est testimonio Homeri, qui cecinit, Αὐτὰρ Φωκείων Σχέδιος καὶ Ἐπίστροφος ἦρχον, Οἱ Κυπάρισσον ἔχον, Πυθῶνα τε πετρήεσαν. Unde planum fieri templi ejus curationem, principatumque ad se pertinere: debereque ipsos patrium jus, injuria creptum, repetere. Hoc memoriæ prodidit Diodorus Siculus XVI. VICTOR.

15, 13. καὶ Τενέδιοι.] Exemplum hoc obscurius: nullam certe ego hujus rei mentionem factam a veteribus aliis scriptoribus inveni. Ex verbis his colligo, Tenedi insulæ incolas, cum Sigiensibus disceptantes, usos et ipsos prisco teste Periandro.: qui, quamvis multis antea seculis mortuus esset, poëma reliquerat, quo præcepta quædam ad bene vivendum, ὑποθήκαι vocatæ a Græcis, continebantur. Laërtius, qui vitam ipsius scripsit, hoc narrat: in eo autem, ut suspicari licet, aliquid fuit, quod causam Tenediorum adjuvaret. Judicium autem illud paulo ante, quam hos libros scriberet Aristoteles, factum est, ut ex verbo ἔναγχος intelligimus: ἔναγχος enim nuper est et modo. Interpres Apollonii III. 294. cum vim hujus adverbii declararet, Menandri comici auctoritate usus est: cujus hæc verba sunt, ἔγγημεν ἔναγχος. VICTOR.

15, 13. Σιγισεῖς] Pro Σιγισεῖς Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. legunt Σιγισεῖς. Minus bene. Vide Sylburgii notam. BUHLE.

15, 13. Καὶ Κλεοφῶν κατὰ Κριτίου] Ald. Ven. Bas. 1. 2. Frob. Spir. καὶ Λεοφρῶν. Aliæ edd. Κλεοφρῶν. Recte ex marg. Ven. jam receperunt Κλεοφῶν Cam. Morel. et ceteræ. De Cleophonte erudite egit Ruhnkenius Hist. crit. Orat. Gr. pag. 128, in Vol. VIII. Orat. Reiskii. Critiam e numero triginta tyrannorum Athenis fuisse, notum est. BUHLE.

15, 13. Κλεοφῶν.] Ita Victorius dedit ex codice antiquissimo, cum antea in exemplis impressis legeretur, Λεοφρῶν. VATER.

15, 13. Καὶ Κλεοφῶν.] Cleophon quoque inquit, in oratione, quam habuit contra Critiam, ostendere volens familiam illam multo tempore antea contumacem improbamque, sive delicatam, ac mollem fuisse (utrumque enim valet, quo utitur philosophus, verbum ἀσελγῆς) prisco teste usus est: nisi enim ita se res haberet (inquit) numquam in elegiis suis Solon cecinisset, Εἰπεῖν μοι Κριτία πυρρότριχι πατὴρ ἀκούειν. Critias autem, qui a Cleophonte insimulatus est, unus e xxx. illis viris fuit, qui impositi a Lacedæmoniis, remp. Atheniensium fregerunt: ingenio autem ipsum multum valuisse, magnumque oratorem, nec malum poëtam fuisse, veteres scriptores tradunt: nam ejus etiam multos versus ex elegiis adducit Athenæus libro x. δειπνοσοφιστῶν: ornasse vero antiquitus Critiæ domum multos, ac claros poëtas, testatur Socrates apud Platonem in Charmide: ita enim illic inducitur adolescentem, unde sermo appellatus est, alloquens: qui, et ipse in ea familia ortus erat, affirmansque domum ejus, et ab Anacreonte, et a Solone, et ab aliis multis poëtis, olim dilaudatam fuisse: ut quæ inter alias omnes excelleret, et pulchritudine, et virtute, et omnibus aliis, quæ vulgo crederentur efficere vitam beatam. Cum igitur Socrates affirmet Solonem celebrasse versibus suis antiquam Critiæ stirpem,

possessione præclarorum bonorum ceteris omnibus præstantem, quomodo ejusdem poetæ testimonio uti potuit accusator junioris Critiæ ad declarandam ejusdem domus improbitatem? Manifesto intelligitur ex verbis Solonis, quædam peccasse in vita veterem Critiam: cum autem id doleret, Solon mandat illi, ad quem scribit, ut suadeat ipsi obtemperare patri: quod si fecerit Critias, affirmat eum optimum ducem, et qui non facile labi posset, secuturum: nihil tamen vetat, quin in familia quoque honesta quandoque aliquis existat, qui ad aliquod tempus non satis modeste temperanterque vivat. Hoc igitur officium Solonis Cleophon, in pejorem partem accipiens, testimonio ipsius jam pridem insolentem, improbamque, sive libidinibus deditam ostendere voluit præclaram stirpem: versum vero hunc Solonis, et eum, qui ipsum consequitur, adducit Proclus, eruditissimus Platonis interpres, in Timæum, sed aliquantum immutatum. *Πυρρότριχιν* autem, an, ut apud eum legitur, *ξανθότριχι* legi debeat, non ausim affirmare. Reliqua vero scripturæ varietas, sensum (ut opinor) non variat: sive enim *εἰπεῖν μοι*, sive *εἰπέμεναι* legatur, quamvis indefinitum tempus sit, mandantis est: valetque, dic Critiæ, et suade illi: *μοι* autem, ut hic legitur, quam vim in ea sententia habeat, planum est: verba sane Procli hæc sunt: *Ἐξηγεστίδου παῖδες ἐγένοντο Σόλων, καὶ Δραπίδης· καὶ Δραπίδου μὲν Κριτίας· οὗ μνημονεύει καὶ Σόλων ἐν τῇ ποιήσει λέγων, Εἰπέμεναι Κριτία ξανθότριχι πατὴρ ἀκούειν· Οὐ γὰρ ἀμαρτινώφ πεῖσεται ἡγεμόνι.* Antiquissimus codex, quem secutus sum, habet *Κλεόφων*: quamvis *Κλεόφρων* emendatum illic alia manu sit: in reliquis manu scriptis, quos vidi, libris, legitur *λεόφρων*. Cleophontis cujusdam magni viri Athenis, mentionem fecit Lysias in oratione contra Agoratum: interfectum autem eum publice docet studio illorum, qui dominatum paucorum constituere volebant, et astute amatores veteres reip. e medio tollebant: Cleophontis vero oratoris, ut improbi, ac turbulenti civis, meminerunt, et Isocrates in oratione de pace, et Æschines contra Ctesiphontem. Qui tenues pilos, eosdemque rufos haberent, juncta e duobus nominibus voce, a Græcis *πυρρότριχες* dicebantur. Aristoteles problematum segmento illo, quo quæ ad colorem pertinent disputat: *καὶ πάντες δὲ οἱ πρὸς ἄρκτον πυρρότριχες.* Gratus autem hic capillorum color in pueris erat, quod etiam Theocritus in vii. Idyllio declarat: quos enim pueros laudat, hujuscemodi comas habuisse tradit: *ἄμφω τῷ ἦτην πυρρότριχῶ, ἄμφω ἀνάβω.* VICTOR. Vide Platon. Charm. p. 157. E.

15, 14. *Τὸ ξύλινον λέγει τεῖχος*] Herodot. VII, 141, ibique Wesseling. Pro *λέγει* Cod. Victorii habet *λέγων*. Melius forsitan. BUHLE.

15, 14. *παροιμίαι, ὥσπερ εἰρηται.*] Supra nusquam dixit, pro-

verbia testimonii genus esse, quod tradidisse se his verbis affirmare videtur. Sensus igitur hujus loci, et quid intellexerit, diligenter attendendum. An significare voluit, ejus generis, cujus antea ostendimus: id est, proverbia quoque sunt testimonia prisca: hujusmodi enim illa esse planum est. VICTOR.

15, 14. ὥσπερ εἴρηται.] At supra nusquam id dixit. An ergo periit locus ubi id dixerat? An potius est, ut ita hæc jungamus, proverbia talia sunt testimonia, qualia modo diximus, antiqua nempe et de futuris rebus? Hoc ut P. Victorio ex parte in mentem venit, ita lubens approbaverim. SCHRAEDER.

15, 14. Ὡσπερ εἴρηται.] Riccobonus: *ut (supra) dictum est.* Sed antea id dictum non est. Quare complures suo jure hæc ita acceperunt, ut proverbii fere adjungitur: *sicuti solent dicere, sicut ab Homero dictum est.* Cum tamen ne hæc quidem ratio satis facilis sit, Muretus vult scribi, αἱ παροιμῖαι καὶ τὸ ὥσπερ εἴρηται. VATER.

15, 14. Μὴ ποτ' εὖ ἔρδεν.] Totum proverbium ita fere conceptum erat: Μὴ ποτ' εὖ ἔρδεν γέροντα, μὴ δὲ παῖδα βάσκανον. Μὴ λαλητικὴν γυναῖκα, μὴ δὲ γείτονος κύνα. Μὴ κυβερνήτην φίλυπνον, μὴ λάλον κωπηλάτην. Vide Suidam vv. Ἀχρηστα. Μήποτ' ε. ε. Diogenianum Cent. VI. 61.

15, 14. Νήπιος.] Vide infra II. 21, 11.

15, 14. Νήπιος, ὃς πατέρα κτείνας, παῖδας καταλείπει] Apud Herodotum I, 155. fertur Cyrus, audita Lydorum defectione, Cræso dixisse: ὁμοίως γάρ μοι νῦν γε φαίνομαι πεποιηκέναι, ὥς εἴ τις πατέρα ἀποκτείνας τῶν παιδῶν αὐτοῦ φείσαιο. Idem proverbium in ore tulisse Philippum, Persei patrem, Macedoniae regem, quocum Romani bellum gesserunt, auctor est Livius Hist. lib. XL. 3. BUHLE ex Victorio. Vide Toup̄ii Emend. Suid. II. p. 185.

15, 15. Ὅσοι γνώριμοι κεκρίκασί τι] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ὅσοι γνώριμοι, καὶ κεκρίκασί τι. BUHLE.

15, 15. Χρήσιμοι γὰρ αἱ τούτων] Eædem edd. καὶ αἱ τούτων. BUHLE.

15, 15. Εὐβουλος ἐν τοῖς δικαστηρίοις] Intelligitur h. l. Eubulus *Anaphlystius*, Demosthenis adversarius, orator Atheniensis. Vid. Ruhnken. Hist. crit. Or. Gr. pag. 146. BUHLE.

15, 15. Ὡς Πλάτων εἶπε] Isingr. ὧ. Verum nihil mutandum est, nam ὅ Attice positum esse pro τούτῳ ὃ, monuit jam Sylburgius. Ceterum non Platoni *philosopho* cum Victorio, Majoragio, Schradero et aliis hoc dictumtribuendum est, sed Platoni *Comico*. Videtur sibi b. Valckenærius in verbis ἐπιδέδωκεν ἐν τῇ πόλει, sublata præpositione ἐν, sinem senarii invenisse. Cf. Ruhnken. I. l. BUHLE.

15, 15. Καὶ οἱ μετέχοντες.] Præterea, qui periculi participes

sunt, si in mendacio deprehendantur, testes novi sunt. Non sunt autem ita appellati, quia intersit eorum, quid de causa judicetur, neque enim res ipsorum agitur, sed quia, si dixerint rem factam esse, quæ facta non sit, sive contra, aut mercede corrupti, aut gratificantes alicui, idque intellectum fuerit, supplicio afficiuntur, cum superiores extra omnem aleam periculi sint: quomodo enim in priscos aliquis testes animadvertat? Sed nec illis etiam, qui paulo antea, quid sui iudicii de aliqua re foret, protulerunt, si forte quispiam eorum præiudicio postea utitur, ea res fraudi esse potest: neque enim ipsi ei auctores fuere, ut existimatione sua uteretur: neque sponte reum premunt, aut eundem iudicio illo suo sublevant. Quare, ne si ipsorum quoque postea iudicium probatum non fuerit, expositi periculo, aut pœnæ ulli sunt. Animadvertenda autem verba, quibus usus est: non enim omnino, inquit, participes periculi, sed tunc cum visi fuerint mentiri. Δόξωσιν autem, quia si credantur etiam mendaces falsique, non tantum si fuerint, plectuntur. VICTOR.

15, 16. Μόνον μάρτυρές εἰσι] Abest μόνον ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. Restituit illud Victorius e Codd. Alii Codd. habent μόνων, quod etiam expressit vetus interpres Latinus. BUHLE.

15, 16. Τοιοῦτοι τῶν τοιούτων.] Cod. Victorii, τοιοῦτοι τούτων. VATER.

15, 17. οἱ δὲ ἄπωθεν—παλαιοί.] Docet, omnium maxime idoneos testes esse priscos: sed et e recentibus illos, qui aliquanto ante factum controversum sententiam dixerunt, fidem mereri. At recentes illi, ad quos periculi aliqua pars pertinet, de facto quidem possunt, at de qualitate facti non possunt testari. SCHRADER.

15, 17. Περὶ τούτων] Cod. Victorii: περὶ τοιούτων. BUHLE.

15, 17. Οἱ δ' ἄποθεν καὶ περὶ τούτων πιστότατοι.] Hæc uncinis inclusa sunt in exemplo Bipont. ut suspecta. At, si qua delenda essent, profecto quæ sequuntur verba, πιστότατοι δὲ οἱ παλαιοί, cum Mureto delenda putarem. Hæc enim scholii speciem habent; illa, καὶ περὶ τούτων, videntur necessaria esse, ut verbis τῶν τοιούτων respondeant. Οἱ ἄποθεν oppositi sunt testibus προσφάτοις, suntque ii, qui antequam caussa agitur, jam testimonium dixerunt. Itaque corrumpi nequeunt. VATER.

15, 17. Πιστότατοι δὲ οἱ παλαιοί] Ita emendavit Victorius e vetere versione Latina et e Codd. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. πιστότατοι γάρ. Minus apte. BUHLE.

15, 17. πιστώματα δὲ περὶ μ.] Retinui περὶ cum optimo MS. probante Porto, qui sic interpretatur: *Docet jam Aristoteles qua ratione fides et auctoritas testibus aut comparari, aut detrahi possit.* Riccobonus: *Hæc autem in testibus ad*

fidem faciendam pondus habent maximum. Victorius cum aliis παρὰ μ. exhibet; quam lectionem sic παραφράζει: “Ducuntur,” inquit, “a testimoniis auctoritates, et qui parum fidei habent, non valde causam adjuvare possunt: hujusmodi autem sunt, qui mercede corrumpi potuerunt, quod a veteribus abest.”

15, 17. Πιστώματα δὲ παρὰ μαρτυριῶν] Ex emendatione Victorii. Ald. Bas. 1. 2. Frob. Spir. πιστώματα γὰρ παρὰ μαρτ. Ven. Cam. Majorag. πιστώμ. γὰρ περὶ μ. Vetus interpret Latinus vertit: *circa testes*. Legit igitur aut περὶ μαρτύρων, aut περὶ μάρτυρας. Omnino autem in hac paragrapho verba, οἱ δ' ἀπώθεν καὶ περὶ τούτων πιστότατοι—et, πιστώματα δὲ παρὰ μαρτυριῶν—suspicionem incurrunt; non cohærent enim cum ceteris, neque Latine ea reddidit Georgius Trapezuntius. Quamobrem etiam uncinos adhibui. BUHLE.

15, 17. Πιστώματα δὲ παρὰ μαρτυριῶν.] Etiam hæc ibidem uncinis secluduntur. Si, ut universe dicta, vertuntur: *rationes vero faciendæ fidei a testimoniis profisciscuntur*: sane speciem scholii præ se ferunt. Sed pertinent ad ea, quæ sequuntur, quæque alioquin orationis vinculo carent. Sequuntur enim rationes, quibus fides per testimonia aut facienda sit, aut deroganda. Atque hæc se expositurum esse, Aristoteles hoc inciso declarat. Eodem modo Schol. Gr. locum intellexit: πιστώματα, inquit, μαρτυριῶν τάδε. Ejusmodi brevibus incisis Aristoteles in transeundo sæpe utitur, ut §. 13. περὶ δὲ μαρτύρων. Cum in edd. vett. legeretur, πιστώματα γὰρ, Victorius δὲ reposuit ex codice antiquiss. et prisco Intrp. VATER.

15, 17. μάρτυρας μὴ ἔχοντι.] Hoc fecit Cicero pro M. Cælio, cum copiam testium non haberet, causaque adversariorum ipsis niteretur: eripere enim testibus auctoritatem et argumentationibus adjungere studuit c. 9. *Equidem vos abducam a testibus: neque hujus judicii veritatem, quæ mutari nullo modo potest, in voluntate testium collocari sinam: quæ facillime effingi, nullo negotio flecti, ac detorqueri potest. Argumentis agemus: signis, omni luce clarioribus, crimina refellemus: res cum re, causa cum causa, ratio cum ratione pugnabit.* VICTOR.

15, 17. ἔξαπατῆσαι.] Animadvertenda vis verbi ἔξαπατῆσαι: neque enim ita accipi debet, quasi verisimilibus imponatur, ac fraus aliqua ipsis adhibeatur, sed valet, non possunt depravari: est enim aliquo modo decipere quempiam, persuadere illi muneribus, ut falsum in judicio proferat. VICTOR.

15, 17. Ἐξαπατῆσαι] Vetus interpret Latinus: ἔξαπατᾶσθαι. BUHLE.

15, 17. οὐχ ὑπόδικα.] Hæc pro testibus contra argumenta: alteram enim partem nunc ornat. Oportere magis credi

testibus, quam argumentis: testes enim metu pœnæ, quam subirent, si falsi aliquid proferrent, in officio contineri; verisimilia et signa non posse in iudicium vocari, nec legibus tradi. Licenter igitur impuneque mentiuntur. Ὑπόδικος vocatur, qui legibus tenetur, qui in jus rapi potest. Rhet. ad Alexand. Καὶ ὁ νομοθέτης οὐκ ἀφῆκε τοὺς ἐξαμαρτάνοντας, ἀλλ' ὑποδίκους ἐποίησε· ὅπως μὴ πάντες ἐξαμαρτάνωνται. Sed iudicibus tradidit, ac legibus subjectos esse voluit. VICTOR.

15, 17. Οὐχ ὑπόδικα] Idem videtur legisse: οὐκ ἀποδεικτικά. Nam vertit: non probativa. Secutus est quoque hanc lectionem Hermolaus Barbarus. BUHLE.

15, 17. Ἐδεῖ μαρτυριῶν] Codd. plures Victorii: ἔδει μαρτύρων, quod etiam dedit vetus interpres Latinus. BUHLE.

15, 18. Μαρτυρίας χρησίμης] Ald. Bas. 1. 2. Frob. Ven. Cam. ἀπορίας χρ. Male. BUHLE.

15, 18. Μαρτυρίας χρησίμης.] Edd. vett. inepte ἀπορίας. Illud Victorius ex libris scriptis melioribus restituit, idque etiam Schol. Gr. tueri videtur. VATER.

15, 18. εἰ μὴ γὰρ κατὰ τ. πρ.] Subaudi εὐπορεῖ μαρτυρίας. Portus: "Nam si de facto et causa ipsa desit testimonium, "quod aut causam nostram confirmet, aut adversarii refellat, "certe de moribus non deerit testimonium, quod aut probi- "tatem nostram commendet, aut improbitatem adversarii "refellat."

15, 18. Τῷ ἀμφισβητοῦντι ἐναντίας] Margo Ven. et Ricc. ἐναντίως. Minus bene. BUHLE.

15, 19. Περὶ τοῦ ἥθους ἢ αὐτοῦ] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. περὶ τοῦ ἥθους αὐτοῦ. Nostram lectionem tuetur Scholiastes Græcus. BUHLE.

15, 20. Περὶ δὲ τῶν συνθηκῶν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. omittunt articulum τῶν. BUHLE.

15, 20. συνθηκῶν.] Vide Quintilian. V. 5.

15, 20. Τοῦ λόγου χρεῖσις] Cod. antiquissimus Victorii: τῶν λόγων. BUHLE.

15, 21. ὅποιοι γὰρ ἂν τινες ᾧσιν οἱ ἐπιγεγραμμένοι.] Quales, ait, fama et existimatione fuerint, qui tabulas obsignarunt, aut custodierunt, quibus pacta continentur, talis opinio de tabulis erit: si obsignatores earum custodesque honesti viri, pacta quoque facta credentur: si contra improbi, ficta illa falsaque habebuntur: pendet enim inde omnis ipsarum auctoritas, et fides: ἐπιγεγραμμένους vero cum vocet, intelligit, quos Quintilianus signatores appellat, ubi de tabulis disputat: tabulas enim vocat, quas Aristoteles συνθήκας. Cicero easdem pacta et conventa: sed etiam, cum de testibus ageret, eadem voce usus est: nam per tabulas quoque testimonia tunc dicebantur. Quod ad custodes pertinet, infamari tabulas ipsorum improbitate, innocentia autem commendari, testatur etiam

Cicero pro Archia poëta, c. 5: *Nam cum Appii tabulæ negligentius asservatæ dicerentur, Gabinii, quamdiu incolumis fuit, levitas, post damnationem calamitas, omnem tabularum fidem resignasset: Metellus, homo sanctissimus modestissimisque omnium, tanta diligentia fuit, ut ad L. Lentulum prælorem et ad iudices venerit, et unius nominis litura se commotum esse dixerit.* VICTOR.

15, 21. συνθήκη νόμος ἐστίν.] Quicquid itaque pro legis religiosa observatione supra fuit allatum, huc quoque accommodari potest. SCHRADER.

15, 21. αἱ συνθήκαι οὐ ποιούσι.] Fr. Portus: "Quid si tollatur particula οὐ? Sensus, ni fallor, erit longe melior: pacta firmant leges, et leges vice versa faciunt rata pacta." At falsum est pactis privatorum, de his enim disceptatur in iudiciis, firmari leges civitatis; neque enim quod pauci inter se paciscuntur, omnes obligat. Tum nec libet tam nobis esse audaculis, ut omnium librorum constanti scriptura insuper habita, demamus, infarciamusve, quod nobis primo intuitu arridet: præsertim cum id quod legimus commodum habet sensum, qualem utique habet, quod hic offendimus. Pactorum nempe firmamentum, inter alia, petendum est e legibus civitatis, quæ, ut pacta civium legitima rata sint, præcipiunt, et contra nitentes cogunt. Referatur jam inter Aristotelea, Ciceroni laudata, pigmenta, quod per schema regressionis hoc ita protulerit. *Non quidem pacta legibus, sed leges pactis auctoritatem et robur conferunt.* SCHRADER.

15, 21. Τῆς περὶ τοὺς μάρτυρας. Ed. Bas. Cam. ἐπὶ τοὺς μάρτυρας.

15, 21. Καὶ αἱ μὲν συνθήκαι οὐ ποιούσι τὸν νόμον κύριον.] Sensus impeditior est. Censent interpretes, naturam τῶν συνθηκῶν hic describi, novamque earum affectionem notari. Victorio hæc placet sententia: pacta conventa non pertinere ad omnes, sed ad singulos, idcirco leges pactis ratas non fieri. Cujus declarationis in ipsis vocabulis certum vestigium non inest, et cavendum est, ne hæc adversari videantur iis, quæ sequuntur, αὐτὸς ὁ νόμος συνθήκη τίς ἐστι. Itaque equidem putaverim, hæc sine vi præcipua dicta et oppositionis caussa propositioni proximæ præmissa esse. Ὁ νόμος pro omnibus legibus universe ponitur. Muretus aliter legebat. Nam vertit: *et pacta quidem non ita demum rata sunt, si cum lege consentiant.* VATER.

15, 22. συναλλάγματα.] Quid συναλλάγματα sint, et quomodo Latine appellentur, docet Ulpianus jurisconsultus de verborum significatione: *Contractum autem ultro citroque obligationem esse, quod Græci συνάλλαγμα vocant: veluti emptionem, venditionem, locationem, societatem.* VICTOR.

15, 22. Κατὰ συνθήκας] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. κατὰ τὰς συνθήκας. BUHLE.

15, 22. Ἀναιρεῖται] Eædem edd. ἀνήρηται. BUHLE.

15, 22. Ἐπιπολῆς ἰδεῖν ἐστίν] Ald. ἐπὶ πολλῆς. Hinc enata esse videtur lectio ἐπὶ πολλοῖς in Ven. Bas. Cam. Spir. Majorag. Male. Scholiastes Gr. ἐπιπολῆς καὶ εὐκόλόν ἐστιν ἰδεῖν. BUHLE.

15, 23. ἐπιπολῆς.] Ut orationem distingueret ac variaret, quæ hic ἐπιπολῆς dixit, infra εὐθεώρητα appellavit: nam idem exprimere eum voluisse verbis ipsius cognosci potest: nullum autem negotium, inquit, est alia, quæ congruere huic quæstioni possunt, inde cognoscere. Τὰ ἐπιπολῆς, nisi fallor, Cicero *eminentia* et *prompta* appellavit in III de Oratore, c. 57: *Discutienda sunt ea quæ obscurant, et ea quæ sunt eminentia et prompta sumenda.* In præmio vero l. 1. manifesto hunc sermonem expressit, cum inquit, *Sed cum illa pateant, in promptuque sint omnibus.* VICTOR.

15, 23. Πρὸς νόμον ἐναντίον μαχέσαιο] Ald. Ven. Bas. Cam. Spir. Majorag. πρὸς ν. ἐναντιούμενον. Reposui μαχέσαιο pro μαχέσαιο, quod Vict. Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Schrader. Lond. Lips. habent. BUHLE.

15, 23. Ἐξαπατῶσιν οἱ τιθέμενοι] Cod. antiquissimus Victorii, et margo Isingr. ἐξαμαρτῶσιν. Melius forsitan. BUHLE.

15, 24. Εἴθ', ὅτι] Sic dedi ex Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. Vulgo: εἶτα, ὅτι. BUHLE.

15, 24. εἶτα ὅτι τοῦ δικαίου βραβευτής.] Explicando etiam officio judicis pro causæ nostræ utilitate, pacta eluduntur: disputabimus enim justī æquique ipsum, tamquam dispensatorem, esse debere: nec quid in pactis conventisque contineatur, ab eo spectari oportere, sed ut, quod justius est, id fiat. VICTOR.

15, 25. Καὶ ἐξαπατηθέντων] Vulgo disjunctim: καὶ ἐξ ἀπατηθέντων. Pristinam scripturam revocavi Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. BUHLE.

15, 25. Ἡ τῶν κοινῶν] Cod. antiquissimus Victorii addit: καὶ τῶν γεγραμμένων ἢ τοῖς οἰκείοις, ἢ τοῖς ἀλλοτρίοις. ἔπειτα—quæ equidem sincera putans non tamen ausus sum in textum recipere. BUHLE.

15, 25. Ὅποτερος ἀν ἧ χρήσιμον] Vetus interpres Latinus vertit: *quodcumque fuerit utile.* Conjicit Morelius, cum legisse: ὁπότερον ἀν ἧ χρ. Nihil refert. BUHLE.

15, 25. Ἐναντιοῦται τοῖς κριταῖς.] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ἐναντιοῦνται. Minus bene. BUHLE.

15, 25. Ἐτι τε εἰ ἄλλοις.] Ed. Cam. ἢ ἄλλοις. Paullo post ἐναντιοῦται auctoritate cod. Victorii legitur, edd. vett. ἐναντιοῦνται. VATER.

15, 26. βάσανοι.] *Quæstiones* Cicero has, Quintilianus (V. 4.) *tormenta*, ut nos quoque vulgo facimus, appellavit. Βασανίζειν quæstionem habere de aliqua re significat, quo verbo Aristophanes in *Ranis* suis usus est, ubi multa quæstionum genera commemoravit v. 631. Καὶ πῶς βασανίζω, κ. τ. λ. VICTOR.

15, 26. Τὸ πιστὸν] Recepit Victorius e Cod. MSto, quem vide in *Comment.* p. 264. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. πίστιν. BUHLE.

15, 26. Οὐκ οὐκον χαλεπὸν οὐδὲν περὶ τούτων ἰδεῖν] Vetus interpres Latinus vertit: *Non difficile autem neque de iis videre.* Legit igitur: οὐ χαλεπὸν δὲ οὐδὲ περὶ τούτων ἰδεῖν. Cod. Victorii hæc et sequentia brevius ita: περὶ τούτων εἰπεῖν τὰ ἐνδεχόμενα. BUHLE.

15, 26. Μαρτυριῶν εἰσιν αὗται] Abest αὗται ab Ald. Ven. Bas. Cam. Spir. Majorag. quare uncinis illud compescui. Eædem edd. pro sequenti εἰς τὴν τε habent ἄν τε, ut in præcedenti membro. BUHLE.

15, 26. διαλύοι τις ἄν.] Ut Cicero pro P. Sulla fecit c. 28. *Quæstiones nobis servorum, ac tormenta accusator minuitur: in quibus, quamquam nil periculi suspicamur, tamen illa tormenta gubernat dolor, moderatur natura cujusque, tum animi tum corporis: regit quæsitior, flectit libido, corrumpit spes, infirmat metus, ut in tot rerum angustiis nihil veritati loci relinquitur.* Idem tamen in *Partit.* c. 14. docet, quomodo hæc disputatio contra quæstiones negligi frangique possit. VICTOR.

15, 26. Διαλύοι ἄν τις τὰ ληθῆ.] Muretus omisit voc. τὰ ληθῆ, quod decretis Aristotelis videtur adversari. At tunc non satis cohæret constructio verborum, quæ nomen in casu quarto positum desiderant. Τὰ ληθῆ igitur recte habet. De illa discrepantia jam dictum est ad c. I. §. 11.—Post verba οἱ κρίνοντες in ed. Veneta multa adduntur, quæ a plerisque omnibus absunt. Ea Schol. Gr. quidem non expressit, sed videtur ipse quoque ante oculos habuisse. VATER.

15, 26. Διαλύοι ἄν τις τὰ ληθῆ, λέγων καὶ ὅλου] Male in nonnullis edd. distinguitur: διαλύοι ἄν τις, τὰ ληθῆ λ. κ. ὅλου. BUHLE.

15, 26. Γεγενημένα παραδείγματα] Vetus interpres Latinus: γεγραμμένα παραδείγματα. Nam vertit: *scripta exempla.* BUHLE.

15, 26. Οἱ κρίνοντες] Addunt Ven. Cam. Spir. Majorag. hæc: Δεῖ δὲ λέγειν, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἀληθεῖς αἱ βάσανοι· πολλοὶ γὰρ στεῖροὶ καὶ λιθόδερμοι, καὶ ταῖς ψυχαῖς ὄντες δυνατοὶ, γενναίως ἐγκαρτεροῦσι ταῖς ἀνάγκαις· οἱ δὲ δειλοὶ καὶ εὐλαβεῖς, πρὸ τοῦ τὰς ἀνάγκας ἰδεῖν, αὐτῶν καταπαρέουσιν, ὥστε οὐδὲν ἐστὶ πιστὸν ἐν βασάνοις.—Licet adscribere Victorii (*Comment.* pag. 265.) de hoc addi-

tamento iudicium: Plures vero hinc versus sustuli, qui cum ab Aldino exemplari abessent, in libro postea Venetiis excuso accreverant. Delevi autem, quia adulterinos putavi; aut enim ex alio scriptore artis hæc pars sumta est, aut Scholion olim fuit, quod importune post in contextum verborum Aristotelis translatum sit; vidi namque scriptos quoque libros, in quibus legeretur; in vetere tamen translatione vestigium ejus nullum. Qui accurate, quæ supra a philosopho jam tradita erant, perpendet, ipsius hæc non esse manifesto intelliget; cuncta enim ille, quæ ad quæstiones pertinentia dicere voluerat, jam explicaverat; sententia vero, quæ his verbis exponitur, superioribus continetur; vox etiam juncta illic est, quæ sermonem Aristotelis non redolet (viz. λιθόδερμος); et omnis denique hæc locutio (e. c. ταῖς ψυχαῖς ὄντες δυνατοὶ) locutionis Aristotelicæ dissimilis videtur. Quibus omnibus de causis aliisque spero consilium meum probatum iri, qui ea hinc sustulerim. BUHLE.

15, 27. ὅρκων.] Quid jusjurandum sit non expressit hic philosophus; auctor rhetorices ad Alexandrum naturam illius his verbis definiit: "Ὁρκος ἐστὶ μετὰ θείας παραλήψεως φάσις ἀναπόδεικτος. Priorem partem, cum et ipse jusjurandum defini- ret, ab eo videtur accepisse Cicero: sic enim Offic. III. 29. Est enim jusjurandum affirmatio religiosa: cum scil. ita se rem habere, testatus deos immortales, aliquis affirmat. Ad- didit autem ille ἀναπόδεικτος, quia ratio ejus, quod pronuntia- tur, non affertur: nec id verum esse, argumento ullo probat- ur. VICTOR.

15, 27. ἢ γὰρ δίδωσι.] Quintilianus Inst. Or. V. 6. Jus- jurandum litigatores aut offerunt suum, aut non recipiunt ob- latum: aut ab adversario exigunt, aut recusant cum ab ipsis exigatur.

Offerre suum sine illa conditione, ut vel adversarius juret, fere improbum est. Qui tamen id faciet, aut vita se tuebitur, ut eum non sit credibile pejeraturum; aut ipsa vi religionis: in qua plus fidei consequetur, si id egerit, ut non cupide ad hoc descendere, sed ne hoc quidem recusare videatur: aut si causa modo patietur litis, propter quam devoturus se ipse non fuerit: aut si præter alia causæ instrumenta, adjicit ex abundanti hanc quoque conscientiae suæ fiduciam.

Qui non recipit, et iniquam conditionem, et a multis contemni jurisjurandi metum dicet: cum et philosophi quidam sint reperti qui deos habere rerum humanarum curam negarent: eum vero qui nullo deferente jurare sit paratus, et ipsum velle de causa sua pronuntiare, et quam id quod offert, leve ac facile credat, ostendere.

At is qui defert, agere modeste videtur, cum litis adversa- rium judicem faciat, et eum cujus cognitio est, onere liberet, qui profecto alieno jurejurando stari quam suo malit.

Quo difficilior recusatio est, nisi forte res est ea, quam credibile sit notam ipsi non esse. Quæ excusatio si deerit, hoc unum relinquetur, ut invidiam sibi ab adversario quæri dicat, atque id agi, ut in ea causa, in qua vincere non possit, queri possit. Itaque hominem quidem malum occupaturum hanc conditionem fuisse, se autem probare malle quæ affirmet, quam dubium cuiquam relinquere, an pejerarit. Consulatur omnino H. Valesius in notas Maussaci ad Harpocratonis Lexic. p. 278.

15, 27. οὐ λαμβάνει.] Qui non capit, ita factum suum tuebatur: non possum adduci, ut jurem pro pecunia acquirenda: putoque flagitium esse capere jusjurandum, ut aut retineantur nummi, aut comparentur. VICTOR.

15, 27. Ἐτι ἄλλως παρὰ ταῦτα] Ald. Bas. et Ricc. ἔτι ἄλλως περὶ ταῦτα. BUHLE.

15, 27. Εἰ ὁμώμοσται οὗτος, ἢ ὑπ' αὐτοῦ] Locus haud dubie est corruptus. Reddidi equidem lectionem a Victorio Codd. MStorum fide exhibitam. Ald. Ven. Bas. 1. 2. Frob. εἰ ὁμώμοσται, καὶ οὗτος ἢ ὑφ' αὐτοῦ. Marg. Ven. et Ricc. καὶ οὕτως ἢ ὑφ' αὐτοῦ. Isingr. Cam. et Majorag. ὁμώμοσται οὕτως, ἢ ὑφ' αὐτοῦ, omisso καί. Hanc lectionem expressit Georgius Trapezuntius. Tuetur eam quoque Spir. præterquam quod hæc pro οὕτως legit οὗτος. Cum sensus turbetur, sive οὕτως, sive οὗτος legas, puto, neutrum in textum admittendum esse; quamobrem οὗτος, quod Victorius recepit, uncis seclusi. BUHLE.

15, 27. Εἰ ὁμώμοσται οὗτος.] Ita Victorius ex libris scriptis omnibus dedit. Edd. Ald. Bas. ὁμώμοσται καὶ οὗτος, edd. Isingr. Cam. καὶ οὕτως. Postea pro ὑπ' ἐκείνου edd. Ald. Bas. ἐπ' ἐκείνου. VATER.

15, 28. Καὶ διότι] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. καὶ ὅτι. BUHLE.

15, 28. Οὐκ ἀποδίδωσι] Ven. Cam. Majorag. addunt χρήματα, sicut ante χρήματα post δίδωσι insertum habent Ald. et Bas. quarum lectionem etiam confirmat Georgii Trapezuntii versio. BUHLE.

15, 28. Τοὺς δὲ, μὴ ὁμόσαντος] Ald. Ven. Bas. 1. 2. Frob. Cam. Spir. Majorag. τοὺς δὲ μὴ ὁμόσαντας. Ed. Isingr. τοῦ δὲ μὴ ὁμόσαντος. At lectio vulgata bene se habet. BUHLE.

15, 28. Κρείττων ὁ ἐν τοῖς δικάσταῖς] Isingr. κρείττων ἢ ὁ ἐν τοῖς δικάσταῖς. BUHLE.

15, 29. Κατωμόσαιτο ἄν] Sic restitui ex Isingr. Ald. Bas. 1. 2. Frob. κατωμόσαντο ἄν. Ricc. κατωμόσαιτο. Spir. κατωμώσατο. Ven. κατωμόσετο. Vitiose. Cam. Majorag. Victor. Morel. Sylb. Casaub. Schrader. Duvall. Londin. Lips. κατωμόσατο. BUHLE.

15, 29. Ὁμόσας μὲν γὰρ] Cod. Victorii: ὁμόσας μὲν οὖν. BUHLE.

15, 29. Οὕτω δὲ ex auctoritate cod. Victorii et prisci Intrpr. legitur. Edd. vett. ὥστε. Paullo post in verbis καὶ εἰ ἰσχυρὸς, edd. Ald. Bas. εἰ omittunt, ed. Cam. καὶ habet. VATER.

15, 29. Οὕτω δὲ] Ald. Bas. Ricc. ὥστε δέ. Ven. Cam. Majorag. ὥστε, omisso δέ. BUHLE.

15, 29. οὐκ ἴση πρόκλησις.] Valens enim imbecilli hominis plagas contemnit; viriumque suarum gnarus, videt a se illum verberibus cæsum iri, ideoque securo animo provocat: imbecillus vero sibi diffidens, hanc pugnam recusabit: ita qui pie deos colit, ad hanc concertationem timidus est, contra, qui improbe de ipsis sentit, audax: cur enim vereatur illos, quos aut non esse, aut humana non curare judicat? Πρόκλησις est provocatio, et quasi invitatio quædam pollicitatioque Rep. IV. 4. p. 105. ἔτι δ' οἱ ἐν ταῖς ἀρχαῖς ἐγκαλοῦντες, τὸν δῆμόν φασι δεῖν κρίνειν· ὁ δὲ ἀσμένως δέχεται τὴν πρόκλησιν. Lysias Περὶ Τραύματος ἐκ προνοίας p. 177. Οὐ γὰρ δὴ πού τὴν γε τούτου πρόκλησιν πιστοτέραν ὑμᾶς νομίζειν δεῖ τῆς ἡμετέρας. VICTOR.

15, 29. Οὐκ ἴση πρόκλησις] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. πρόσκλησις. Minus bene. In antecedentibus pro ἀρμόττει Ald. Bas. et Ricc. male legunt ἀρμόττειν. De sententia conf. Victorium pag. 267, et Schraderi Comment. pag. 192. BUHLE.

15, 29. Προκαλέσαιτο] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. προκαλέσαιο. Nostrum tuctur etiam margo Ven. BUHLE.

15, 30. Ὅτι πιστεύει αὐτῷ.] Scribendum est αὐτῷ, idemque vitium sæpius in his libris invenitur. VATER.

15, 30. Δεινὸν τε.] Ed. Cam. δεινὸν γε. Paullo post §. 31. pro δίδωσι κρίνειν cod. Victorii et Intrpr. priscus κρίσιν habet. VATER.

15, 30. Ὁ ἀσεβὴς διδῶ] Morel. Sylb. Casaub. Duvall. ὁ εὐσεβὴς διδῶ. Male. In sequentibus pro δεινὸν τε τὸ margo Ven. habet δεινὸν γὰρ τό. BUHLE.

15, 31. καὶ ὅτι οὐδὲν δεῖ.] Sensus Aristotelis hic est: Non opus esse adversario, ut ad iudices accedat, precibusque etiam adhibitis cum illis diligenter agat, ut velint causam judicare: liberare enim se cum omni illa cura ac molestia, cum ipsi existimationem totius rei permittit. Docet igitur se liberaliter cum eo agere, in cuius arbitrio totam rem ponat, quem cognitorem litis faciat. VICTOR.

15, 31. Κριτῶν δεῖσθαι· αὐτῷ γὰρ δίδωσι] Cod. Victorii: δικαστῶν δεῖσθαι· τοῦτ' αὖ γὰρ δ. Pro sequenti κρίνειν vetus interpres Latinus legit κρίσιν. Dubito, an jure hanc lectionem Morelius ex illius versione exsculperit. BUHLE.

15, 32. εἰάν δὲ ᾗ γεγεννημένος.] Supra docuerat oportere etiam

cogitare, si juratum antea foret: quod et ipsum duobus modis considerari posset, aut enim ab ipso, aut ab adversario: jusjurandum autem juratum intelligit adversum repugnansque presenti: primo eum instruit, qui sibi ipsi contrarius esse arguitur: docetque quomodo se a perjurii crimine tueri debeat: excusatio autem est, declarare se, quod olim fecit, aut coactum metu, aut deceptum dolo fecisse: qui autem aliquid committunt, quod injustum pravumque sit, si id faciunt sponte scientesque, injuste praveque fecisse existimandi sunt. VICTOR.

15, 32. Διδόναι ἐθέλει] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. διδόναι θέλει, ut in præcedenti membro. BUHLE.

15, 32. Ἐὰν δὲ ἢ γεγενημένος ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἐναντίος, ὅτι οὐκ ἐπιорκία] Ex emendatione Victorii, Codd. MStorum et veteris interpretis Latini auctoritate suffulta. Ald. Ven. Bas. 1. 2. Frob. Spir. Cam. Majorag. ὁῦλον δὲ, ἂν ἢ ἡπατημένος ὑπ' αὐτοῦ ὁ ἐναντίος, ὅτι οὐκ ἐπιорκία. Ed. Isingr. ὁῦλον δὲ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἐναντίου, ὅτι οὐκ ἐπιорκία. Georgius Trapezuntius lectionem Aldinam secutus est. BUHLE.

15, 33. Καὶ ἀπάτη] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. καὶ τὰ ἀπάτη. BUHLE.

15, 33. τῇ διανοίᾳ.] Qui fallendi animo ea, quæ falsa esse norunt, vera esse religiose affirmant, pejerant: non item qui necessitate coacti, aut fraude decepti falsum forte jurarunt. Hæc loci hujus sententia est. De re ipsa vide H. Grotium de J. B. P. II. 13. SCHRADER.

15, 33. Συνακτέον] Margo Ven. συντακτέον. BUHLE.

15, 33. Ἐὰν δὲ τῷ ἀντιδίκῳ.] Quomodo adversarium in crimen vocare, atque exagitare debeamus, docet. Si jusjurandum, quod ab ipso nunc concipitur, veteri jurejurando repugnat: intelligi enim hic debet ὅρκος ἐναντίος. Dicendum igitur est, omnem vitam ac rationes hominum pervertere ac permiscere eum, qui his, quæ juraverit, non stat: nullam enim aliam ob causam institutum est, ut leges non, nisi ab juratis iudicibus tractentur, nisi quia, quæ aliquis juraverit, ea illum rata habere oportere consuerunt. Cum autem ostenderim intelligi hic extra debere, ὅρκος ἐναντίος, in antiquissimo tamen libro ita scriptum offendi, ἐὰν δὲ τῷ ἀντιδίκῳ ἢ ὑπεναντίος καὶ ὁμωμοσμένος. Lectionem autem non variavi, quia suspicatus sum illam declarationem quondam fuisse: ad confirmandam autem opinionem meam id indicasse, valeat. VICTOR.

15, 33. Ἐὰν δὲ τῷ ἀντιδίκῳ ἢ ὁμωμοσμένος] Isingr. ὁμωμοσμένον. Cod. Victorii: ἐὰν δὲ τῷ ἀντιδίκῳ ἢ ὑπεναντίος καὶ ὁμωμοσμένος. BUHLE.

15, 33. Ἐὰν δὲ τῷ ἀντιδίκῳ ἢ ὁμωμοσμένος.] Perinde ac in cod.

Victorii scriptum est ἢ ὑπενάντιος καὶ ὁμωμοσμένος, etiam Schol. Gr. legisse videtur. Verba ejus hæc sunt: εἰ δὲ ὁ ὅρκος ἀμόσθη πολλάκις παρὰ τοῦ ἀντιδίκου σου καὶ ἐναντίως.

Clausulam, περὶ μὲν οὖν—εἰρήσθω τοσαῦτα, cod. Victorii plane omisit. VATER.

15, 33. Ἀξιοῦμεν] Cod. Victorii: ἀξιοῦσιν. Idem in sequentibus habet ἐμμενοῦμεν pro ἐμμένουσιν. BÜHLE.

ANIMADVERSIONES VARIORUM

AD

LIBRUM SECUNDUM

RHETORICORUM ARISTOTELIS.

1, 1. ΕΚ τίνων.] Hoc est *ex quibus locis*. Ita et supra est locutus I. 2. Loci autem isti sunt, *felicitas, bonum, honestum, justum, jucundum* Lib. I. capp. 5. 6. 7. 9. 11. expositi. SCHRADER.

1, 1. Ἐκ τίνων μὲν οὖν δεῖ] Abest οὖν ab edd. Ven. Cam. Isingr. Ricc. Spir. Majorag. BUHLE.

1, 1. ποῖαι δόξαι καὶ προτάσεις.] Δόξαι vocat opiniones, et quasi sylvam, ex quibus postea conflantur propositiones: eadem enim postea, cum ut partes enthymematis considerantur, προτάσεις vocantur. Eodem pacto infra locutus est, et in I. Topicorum, unde, quid significare hic voluerit, aperte elicitur. Δῆλον δὲ ὅτι καὶ ὅσαι δόξαι κατὰ τέχνας εἰσὶ, διαλεκτικαὶ προτάσεις εἰσιν. VICTOR.

1, 1. δόξαι.] Ita vocat ἀξιώματα in locis singulis magno numero libro anteriore allata, quæ eadem, cum syllogismi oratorii partes fiunt, προτάσεις h. e. *propositiones* dicuntur. Δόξαι καὶ προτάσεις, *opiniones et propositiones* junguntur quoque infra 18, 2. SCHRADER.

1, 1. περὶ γὰρ τούτων.] De iis locis, ex iis propositionibus, hæc enim duo membra supr. attulerat. SCHRADER.

1, 1. Ὡς περὶ ἕκαστον εἰπεῖν ἰδίᾳ τὸ γένος τῶν λόγων.] Quo minus hæc jungas cum antecedentibus, περὶ τούτων ἰδίᾳ λέγεται περὶ ἕκαστον, ὥς εἰπεῖν, τὸ γένος τῶν λόγων, constructio nimis implicita impedit, neque ὥς εἰπεῖν alias dividitur. Ἰδίᾳ cum εἰπεῖν nectendum videtur. Sed ne hæc quidem satis aptæ erunt sententiæ: *ut circa unumquodque orationum genus hæc separatim dicam*, aut Sigonii et Riccoboni, *ut proprie in unoquoque genere orationum dicamus* scil. de singulis. Muretus sagaciter scribit, ὥς περὶ ἑκάστου ἐπιειπεῖν ἰδίᾳ τὸ γένος τῶν λόγων, ut unumquodque genus orationum seorsim de singulis, hoc de justo, illud de honesto agat. Ita subauditur, *unumquodque*

γένος, quod forsan haud multo facilius est, quam illa. Conjecerim, ὡς περὶ ἐκάστου ἑκάστον εἰπεῖν ἰδίᾳ τὸ γένος τῶν λόγων. VATER.

I, 2. ἐπεὶ δὲ.] Attende, ut in Aristotele nostro passim, ita hic ante omnia *quid*, et mox *unde* demonstret. Conclusio hic demonstranda est: præter rationes, mores quoque et affectus hic tradendos esse. Huic probandæ affert duo ista principia: Rhetoricæ finis est, de iis, quæ ab oratore dicuntur, recta existimatio et approbatio auditoris. Ad hanc vero obtinendam multum juvant dicentis mores, oratione ostensi, et affectus in auditore, nostro alloquio, commoti: Primum horum est hypothesis, alterum axioma experientia comprobatum. Satis enim constat auditores non tantum rationes ipsas, sed et illum, qui has profert, ejusque scientiam, mores, et in nos animum attendere, ac prout hæc ex oratione elucet, ita rationibus ejus fidem vel adhibere vel derogare. Est et illud notissimum, de eadem re aliter nos existimare cum mens nostra æstuat affectu, aliter cum eadem est sedata. Hinc sequitur et morum et affectuum doctrinam eatenus ad hanc quoque artem pertinere. Idem hoc supra quoque I. 2. pariter est demonstratum. SCHRADER.

I, 2. ἕνεκα κρίσεως.] *Ad existimationem.* At finis est persuadere. Nempe persuasio et existimatio non differunt, nisi ut διδασκαλία et μάθησις, *docere* et *discere* I. Post. i, 1. Eadem enim res est quæ docetur, et quæ discitur, eo tantum differens, quia subministratur a docente, capitur autem a discente. Quomodo Phys. III. 3. de motu docetur, quod moventis et moti idem actus, ἐνέργεια, sit, ea tantum parte diversus, quod ab agente proficiscitur, in patiente recipitur. Eadem ratione persuasio et assensio re congruunt, nominibus differunt, quoniam illa oratoris, hæc auditoris est. SCHRADER.

I, 2. Κρίσεώς ἐστι ἡ Ῥητορική.] Cf. L. I. 3, 2. Καὶ γὰρ τάς. Ed. Cam. καὶ γὰρ καὶ τάς. VATER.

I, 3. ποῖον τίνα.] Ex. gr. rerum agendarum scientem, amantem patriæ, ab iniquitate alienum. Quem enim quis hujusmodi dotibus præditum animadvertit, ab eo nihil, nisi quod rectum et salutare sit, suaderi existimat. Et hujusmodi de dicente opinio auditoris, facit ut promptius illi assentiatur, quam proinde opinionem, ut oratione sua de se excitet orator, merito allaborabit. SCHRADER.

I, 3. Ἐχειν πως] Πως διακεῖσθαι Cod. Vict. BUHLE.

I, 3. Ἐχειν πως] In hac lectione cum edd. vett. manifesto consentit Schol. Gr. Altera, quæ in cod. Victorii est, πως διακεῖσθαι, ex sequentibus manavit. VATER.

I, 4. Ἡ κατὰ μέγεθος] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ἡ κατὰ τὸ μέγεθος. BUHLE.

1, 4. Καὶ εὐέλπιδι ὄντι] Ab iisdem edd. abest ὄντι, quare uncinos applicavi. BUHLE.

1, 4. Τῷ δ' ἀπαθεί] Sic emendavit Victorius e Cod. MSto. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Maj. ἀπειθεί. Idem expressit Hermolaus Barbarus. BUHLE.

1, 4. 'Απαθεί.] Edd. vett. ἀπειθεί, quod etiam in codice Scholiastæ Gr. legebatur: nam scribit, ἀπειθεί ἥτοι μισοῦντι; hac, ni fallor, sententia: ei, cui ob odium ægre persuaderi potest, ut credat aliquid. Neque plane absurda est hæc lectio, qua ἀπειθῆς (*incredulus* et *suspiciator*) εὐέλπιδι, et δυσχεραίνων ἐπιθυμοῦντι inverso ordine opponuntur. Illa tamen melior cod. Victorii auctoritate restituta est, et a Mureto quoque præfertur. VATER.

1, 4. δυσχεραίνοντι.] Qui ægre omne effici posse, multumque difficultatis in rebus positum esse putat: hoc enim quoque valere δυσχεραίνειν adnotavit Budæus, et testimoniis hujus scriptoris confirmavit. VICTOR.

1, 5. διαψεύδονται, *labuntur, decipiuntur*, ut Ethic. Eudem. III. 1. p. 116, 2. Οἱ μὲν δειλοὶ καὶ θρασεῖς διαψεύδονται διὰ τὰς ἑξεις. VICTOR. Sic quidem edd. vett. recentiores ἐπιψεύδονται. Qua tamen auctoritate non satis constat. Victorii interpretationem sic refutat Muretus V. L. VIII. 14. “Quanquam διαψεύδεσθαι interdum valet idem quod labi et decipi, tamen qui in eo, quo recitavi loco, ita exponat, labi ipsum ac decipi puto. Nam is qui cognoscens quid sit optimum factu, nihilo minus, aut malitia aut odio ductus, aliud suadet, διαψεύδεται ex Aristotelis sententia, neque tamen labitur, ac decipitur, sed fallit ac decipit. Ergo præstare arbitror, ut διαψεύδονται exponamus *fallunt*. Quod si quis objiciat, id verbum hoc sensu non convenire in eum qui vir bonus amicusque sit, sed per imprudentiam inutile consilium det; huic ego respondeo, fallere dici nonnumquam etiam illos qui sine ulla mala, ut ait Plautus, malitia, in errorem inducunt eos, quibuscum agunt. Non enim vetus illud jusjurandum ita concipi voluissent, *si sciens fallo*, nisi etiam inscientem posse fallere judicassent.”

1, 6. Οὐκ ὀρθῶς δοξάζουσιν] Vulgo: οὐκ ὀρθῶς τοῦτο δοξάζουσιν. Verum abest τοῦτο hoc molestum ab antiquissimo Victorii Codice, et ab Isingr. Georgius Trapezuntius vertit: *aut enim propter stultitiam non recte opinantur*. Igitur illud textu ejeci. Cf. Mureti Var. lectt. VIII, 14. BUHLE.

1, 6. ἐπεικεῖς.] Hic ἐπεικεῖς *probi*: non enim de æquo et bono, quod ἐπεικεῖς vocant, sermo nunc est: consueverant autem Græci hoc nomen ad alia etiam transferre, ut Aristot. Ethic. Nic. V. docet: ac multis præterea veterum scriptorum testimoniis confirmari posset. VICTOR.

I, 6. οὐκ εὖνοι.] Pericles apud Thucyd. II. 60. τῇ τε πόλει δύσνους οὐκ ἂν ὁμοίως τί οἰκείως φράζοι.

I, 6. παρὰ ταῦτα οὐδέν.] Cur munere quis suo haud recte fungatur, fit, vel quia non potest, vel quia non vult, vel quia nec vult nec potest; Rhet. II. 19. Præter has autem officii prætermissi caussas, summam nullam esse potest. Omnes vero caussæ istæ comprehenduntur tribus illis autoritatis conciliandæ adminiculis, quæ jam sunt enumerata. SCHRAEDER.

I, 6. Καὶ παρὰ ταῦτα οὐδέν.] Dudum animadversum est, his respici ad verba §. 5. τρία ἐστὶ τὰ αἷτια—ἐστὶ δὲ ταῦτα. Muretus vertit: *neque alia præterea ejus rei caussa reperiri potest.* Quem nexum tamen multis propositionibus interjectis Aristoteles obscuravit. Itaque parum apta est interpunctio, quæ vulgo maximum signum ante Διόπερ, et colon ante καὶ παρὰ ponunt. Sic verba, καὶ παρὰ ταῦτα οὐδέν, ad proxima, quæ antecedunt, non ad remotiora referuntur. Et ante καὶ et post οὐδέν maxima interpunctio collocanda est. VATER.

I, 8. Λεκτέον νῦν] Abest νῦν a Cod. Victorii. BUHLE.

I, 8. Ἔστι δὲ τὰ πάθη—οἷς ἐπεται λύπη καὶ ἡδονή.] Eadem τῶν πάθων definitio Ethic. Nicom. II. 4. Eudem. II. 2. invenitur. Λύπη καὶ ἡδονή significat, λύπη ἢ ἡδονή, non utraque conjunctim. Ne eo seducaris, quod c. II. 2. ira cum voluptate copulatur, §. 1. vero et c. IV. 31. λύπη esse dicitur. Illic enim spes ad iram accedens, hic ipsius iræ affectus consideratur. Cum vero diversa genera τοῦ ἐπείσθαι sint, hic significari videtur τὸ ἀκολουθεῖν ἅμα (cf. L. I. 6. init.) *Voluptas vel dolor cum ipsa animi perturbatione conjunctus est.* Nam in proximis capitibus πάθη plerumque ita definiuntur, ut sint λύπαι. Et Nicom. II. 5. metus, fiducia, commiseratio voluptati dolorive, ut generibus, subjiciuntur: οἷον καὶ φοβηθῆναι καὶ θαρρῆσαι καὶ ἐπιθυμῆσαι καὶ ἀποστραφῆναι καὶ ἐργισθῆναι καὶ ἐλεῆσαι καὶ ὅλως ἡσθῆναι καὶ λυπηθῆναι κ. τ. λ.

Πάθη vero non solum vehementiores animi perturbationes vocantur, sed etiam affectus ceteri, ut desperatio, ira, mæstitia, perinde ac tristitia tranquillior et indignatio. Itaque πάθος est conditio animi, quocumque modo affectus est, (κινούμενος, πεπονθώς τ). Cum vero animus aliquid patitur, hæc non est qualitas (ποιότης) animi. Atque ita πάθος distinguitur a δυνάμει et ab ἔξει. Δυνάμεις sunt animi humani affectiones, quibus, qui irascuntur, irasci dicuntur, quibusque efficitur, ut ad iram aliquis propensus sit. Ἐξίς contra est habitus animi et consuetudo, qua quis ad iram odiumve revera proclivis est, ut iracundia, timiditas, fortitudo animi. Nostro in loco hac distinctione opus non erat. Hic enim hæc non ita, ut in disciplina psychologiæ tractantur, sed ad usum accommodate

enumerantur ea, propter quæ animus, ut ira, commoveri soleat, et ii, in quos soleat, et externæ affectiones hominum, qui propensi sint, ut ad iram.

Cum etiam cupiditate et desiderio animus aliquo modo afficiatur; etiam cupiditas et impetus animi, h. e. conditio animi, qua quid appetat, inter πάθη numerantur. Detestatio et desiderium non minus, quam πάθη cetera, cum sensu lætitiæ dolorisve conjuncta sunt: sed in quibusdam πάθεσι hic sensus minus, quam cupiditas consideratur. Atque hæc, ut opinor, caussa est, cur in definienda ira c. II. et amore c. IV. ἡ ὀρεξις et τὸ βούλεσθαι, ut genus, adhibentur. Quod Eudem. III. 3. etiam vitiosæ animi perturbationes, quæ mediocritatibus opponuntur, ut iracundia, et magis habitus sunt, quam motus singuli, πάθη appellantur; id huc non pertinet. Hæc enim est alia vocabuli significatio, eaque huc non referenda, quia libri Ethicorum ad Nicom. usus scribendi et decretorum Aristotelis certiores testes sunt. Ibi πάθη de singulis animi motibus usurpantur; ac tantum abest, ut in his insit aliquid vitiositatis, ut ipsa virtus et in ταῖς πράξεσι et in τοῖς πάθεσι cerni affirmetur. VATER.

I, 8. Ἔστι δὲ τὰ πάθη ὅσα μεταβάλλοντες.] Non perfecte nunc exprimit naturam perturbationum, sed, unde intelligi possint, exponit. Sunt igitur, inquit, omnes illæ perturbationes, quæ faciunt, ut nos immutati, non eodem modo de iisdem rebus sentiamus, sed sæpe a nobismetipsis, præteritisque nostris judiciis, discrepemus: nec male Terentius Eunuchus sua hoc expressit, cum Parmenonem, ingentem varietatem morum in animo vitæque adolescentis ob amorem factam, admirantem inducit: *Di boni! quid hoc morbi est? adeon' homines immutarier Ex amore ut non cognoscas eundem esse*, et quæ sequuntur. Μεταβάλλειν autem est *mutationem in se suscipere*, quomodo etiam boni Latini sermonis auctores aliquando verbo *mutare* utuntur. Ut Varro L. L. IV. p. 40, 25. R. R. II. 2. p. 76, 4. Nec tamen πάθη cunctæ, quæ in animis nostris mutationes fiunt, vocantur, ut si forte ex alia in aliam cogitationem traducimur, sed illæ tantum, quas consequitur voluptas et ægritudo. Sic et in Ethic. Nic. II. πάθη explicat, ὅλως οἷς ἐπεται ἡδονὴ καὶ λύπη. VICTOR.

I, 9. τὴν ὀργὴν ἐμποιεῖν.] Valent hæc verba, *ita commovere animos eorum qui audiunt, ut irascantur*. Ethic. Nicom. IV. c. 5. τὸ μὲν πάθος ἐστὶν ὀργή· τὰ δὲ ἐμποιοῦντα, πολλὰ καὶ διαφέροντα. Cum Aristoteles in Metaph. IV. 29. dixerit, καὶ ὁ ἄλλοις ἐμποιοητικὸς τῶν τοιούτων λόγων, Cicero eandem sententiam enuntians in Oratore, inquit, *Inserit novas opiniones, evellit insitas*: verbum tamen Latinum translatum. In I de Oratore Cicero vim hujus sermonis, ut arbitror, expressit, cum inquit, *Cum iratum adversario judicem facere vult*. VICTOR.

1, 9. Ἐπὶ τῶν ἄλλων] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Maj. περὶ τῶν ἄλλων. BUHLE.

CAP. II.

2, 1. Ἐστω δὴ ἡ ὀργή] Edd. eadem: ἔστω δ' ἡ ὀργή. BUHLE.

2, 1. Ὀργὴ ὀρεξις.] Sic etiam Stoici postea iram definierunt, paulum inmutatis verbis: ὀργὴ ἐστὶν ἐπιθυμία τιμωρίας τοῦ δοκούντος ἡδικηκέναι οὐ προσηκόντως. His autem verbis Cicero definitionem eorum expressit (Tusc. IV. 9.): *Ira est libido puniendi ejus, qui videatur læsisse injuria*. Quam autem nunc satis commodam ducit iræ definitionem Aristoteles, criminatur in lib. I. de Anim. c. 1. p. 4. ut dialecticam atque inanem, quod formam absque materie complectatur: ut autem ei, qui vim ipsius exquisite vellet exprimere, satis hæc esse non potest, ita illi, qui dicendi artem tradat, idonea est: neque enim hic iræ natura perfecte quæritur, sed hactenus illa explicatur, ut, quomodo verbis eam commovere orator debeat, non ignoret. VICTOR.

2, 1. ὀργή.] In iræ definitione hic allata notanda veniunt; genus, *appetitus*; comitans, *dolor*: objectum, *ultio*; caussa, ὀλιγωρία, h. e. *inconveniens nostri aut nostrorum neglectus*. Brevius definitur Ira De Anim. I. 1. p. 4, 8. ὀρεξις ἀντιλοπῆσεως, *appetitus reponendi dolorem*. Vocem ὀλιγωρίας vetustissimus interpretes Latinus *parvi pensionem*, Hermolaus Barbarus et G. Trapezuntius *contemptum*, Joh. Sturmius et Æm. Portus *contentionem*, P. Victorius *parvi ducere*, Majoragius *negligentiam*, Muretus et Theodorus Goulston *neglectum*, Ant. Riccobonus *despicientiam* verterunt. Varietas hæc inde oritur, quod in Latio vox certa non sit, quæ Græcæ huic plane respondeat. Omnium proxime significationem Græcæ vocis exprimere videtur vetustissimus interpretes Latinus, dum *parvipensionem*, ut et Averrois interpretes dum *vilipensionem* exponunt. Cum autem neutra harum sit Latina, retineamus cum Majoragio et Mureto vocem *neglectus*; *negligi* enim, classicis scriptoribus est ὀλιγορῆσθαι. Vide Terent. Adelph. IV. 3, 16. Heaut. II. 3, 116. Nec repugnem Græcam ipsam Latine scribi, cum vis illius ac partes e §. 3. hujus capitis pateant. SCHRADER.

2, 1. Ὀλιγορῆσαν τῶν εἰς αὐτόν.] Si voc. τῶν sanum esset, significare deberet *τινῶν*: quod Græcum non est. Ne *τινῶν* quidem satis aptum est, quia abundat; nam alias ejusmodi in loco non additur (cf. c. IX. init.) et quia si additum esset, sine dubio singulare *τινὸς* vel *του* legeremus. Forsan hoc vocabulum librariorum errore substitutum est in locum voculæ ἦ vel potius *τήν*. VATER.

2, 1. Μὴ προσηκόντως] Isingr. μὴ προσηκόντων, operarum forsitan peccato. BUHLE.

2, 2. Εἰ δὲ] Ita dedit Victorius. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Maj. ἐπεὶ δὲ, quod etiam legerunt vetus interpres Latinus, et Georgius Trapezuntius. BUHLE.

2, 2. Ἡ τῶν αὐτοῦ τινά τι] Uncis inclusi τινά' nam abest illud ab omnibus Victorii Codd. et ab Ald. Bas. Frob. et Victorii. Edd. Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Lond. ἢ τὸν αὐτοῦ τι. Minus bene. BUHLE.

2, 2. Τὴν ὑπὸ τῆς ἔλπιδος.] In edd. Ald. Bas. Victorii, Isingr. Cam. Sylb. ἀπὸ legitur. Hoc per se melius est: nam spes, quasi fons est, ex quo manet jucunditas. Sed ne intelligitur quidem, qua auctoritate inde ab exemplo Schrad. editum sit ὑπό. VATER.

2, 2. Ἐφέται αὐτῷ] Addidit αὐτῷ Victorius e Codd. BUHLE.

2, 2. Αὐτῷ δυνάτων.] Hæc Muretus omittit, forsitan etiam præcedens αὐτῷ. Sane prius αὐτῷ vix placeat: sed multo minus αὐτῷ δυνάτων huc pertinebit, quod merito deleri existimo. Aristoteles vix dixerit, *iratum appetere ea, quæ possit efficere*. Oratio ut sibi constet, tantummodo addendum erat, *iratum cupere*, quo probaretur, eum lætari. Argumentatio facile intelligetur his suppletis: atqui si iratus appetit; ea appetit, quæ se consecuturum putat, (τὰ φαινόμενα δύνата, non τὰ δύνата): ergo lætatur. VATER.

2, 2. Εἴρηται περὶ θυμοῦ] Homer. Il. XVIII, v. 109. Confer Rhet. I, 11. BUHLE.

2, 2. Ἐγγινομένη φαντασία ἡδονὴν ποιεῖ] Cod. Victorii: γιγνομένη φαντασία ἡδονὴν ἐμποιεῖ. BUHLE.

2, 2. φαντασία.] Φαντασίαν Cicero *visionem* vocare consuevit: Aristoteli vero hic, ut superiore quoque in libro, phantasia est cogitatio quædam vehemens alicujus rei, cum ita in ea occupati sumus, ut non animo ipsam versare, sed manu tractare, et tunc ipsum gerere eam nobis videamur. VICTOR.

2, 2. φαντασία.] Geta Terentianus tali phantasia animum suum pascebat Adelph. III. 2, 12. *Vix sum*, inquit, *compos animi, ita ardeo iracundia*, et quæ sequuntur. SCHRADER.

2, 3. Ὅσα δὲ μηδὲν, ἢ πάνυ μικρά.] Idem: ὅσα δὲ μηδὲν τι, ἢ μικρόν. BUHLE.

2, 3. Τρία δ' ἔστι.] Particulam Victorius ex codice antiquiss. et prisco Intrpr. restituit. Abest ab edd. Ald. Bas. Cam. At jure retinetur (cf. ad L. I. c. 1 et 4.). Protasis et apodosis ita cohærent: *Quando igitur neglectus est actus opinionis de re aliqua ita conceptæ, ut ea nihili facienda videatur*, quandoque triplici modo hæc opinio ostenditur, *tria sunt genera neglectus*. VATER.

2, 4. "Α γὰρ οἶονται μηδενὸς ἄξια εἶναι] Idem : ὅσα γὰρ οἶονται μηδενὸς ἄξια. BUHLE.

2, 4. Φαίνεται καταφρονεῖν] Margo ed. Ven. : φ. ὀλιγωρεῖν. BUHLE.

2, 4. ἐπηρεασμὸς.] Multa de hoc vocabulo habent Wassius ad Thucydidem I. 26. Wetstenius ad S. Matthæi V. 44. Wyttenbachius ad Plutarch. p. 135. D. Observat Victorius, ἐπηρεῖαν sæpe appellasse Demosthenem, cum improbitatem hanc significare vellet, et animum, qui captus esset studio lædendi quempiam voluptatis suæ causa. Ut pro Ctesiph. p. 229, 8. Ἐχθροῦ μὲν ἐπηρεῖαν ἔχει, καὶ ὕβριν, καὶ λοιδορίαν καὶ προσηλακισμόν. Et post : p. 229, 14. οὐδ' ἐν ἐπηρεῖας τάξει τοῦτο ποιεῖν.

2, 4. Ἐπεὶ οὖν οὐχ ἵνα αὐτῷ τι scil. ἐπηρεάζει vel ἐμποδίζει. Hæc est protasis, ὀλιγωρεῖ apodosis. Ita Muretus, Majorag. aliique locum accipiunt : resque ipsa id postulat. Quemadmodum enim Aristoteles paullo ante contemptum, et §. 6. contumeliam probat inter neglectus numeranda esse : ita hic nihil aliud agit, nisi ut demonstret, τὸν ἐπηρεάζοντα ὀλιγωρεῖν. Hac in demonstratione medius terminus est τὸ lædere sine studio commodi sui, quod ad utrumque pertinet. Eodem modo paullo ante τὸ οἶσθαι μηδενὸς ἄξιον εἶναι τι et τὸ ἀτιμάζω in ceteris neglectus generibus adhibentur. Nam §. 6. pro ὁ δ' ἀτιμάζων ὀλιγωρεῖ scribi poterat : ἐπεὶ δ' ἀτιμάζει, ὀλιγωρεῖ. In edd. Isingr. et Bipont. contra fidem testium veterum et haud apposite ad sententiam loci in iis, quæ sequuntur, pro δῆλον γὰρ, impressum est, δῆλόν ἐστι, ut hæc sit apodosis. Tunc ὀλιγωρεῖ abundat. Δῆλον γὰρ recte habet. Hoc enim est argumentum, quo ostenditur, quem sine studio commodi tui lædas, eum a te revera negligi. Paullo post ad ἐφοβεῖτο γὰρ supplendum est : εἰ γὰρ βλάψῃ ὑπελάμβανε, ἐφοβεῖτο ἄν. VATER.

2, 4. Δῆλόν ἐστι] Hoc recepi ex Isingr. alias enim apodosis desideratur. Vulgo : δῆλον γὰρ. BUHLE.

2, 4. Ὡστε φίλος εἶναι] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ὥστε φίλον εἶναι. Melius. In marg. ed. Ven. totus hic locus ita legitur : οὗτ' ἐν τινι λόγου ἄξιον ὠφελήσῃν· ἐσπούδασε γὰρ ἂν ὑπ' αὐτοῦ φιλεῖσθαι· quæ tamen lectio videtur Scholio ortum debere. BUHLE.

2, 4. Ὡστε φίλος εἶναι.] Edd. vett. φίλον. Buhlius vertit : ut amicus esset aller. Hæc si esset sententia, necessario φίλον scriberetur. Sed φίλος, quod cum a Victorio receptum sit, ejus librorum scriptorum fide editum esse videtur, ad istum ipsum, qui φροντίσεις, pertinet. Ita vertendum est : daret operam, ut alteri amicus esset. VATER.

2, 5. Τὸ βλάπτειν καὶ λυπεῖν] Cod. Victorii : τὸ πράττειν καὶ λέγειν· quæ lectio mihi magis arridet. BUHLE.

2, 5. Γένηται αὐτῷ ἄλλο, ἢ ὅτι ἐγένετο, ἀλλ' ὅπως ἡσθῇ] Idem Codex: γένηται αὐτῷ τῷ δρῶντι ἄλλο, ἀλλ' ὅπως ἡσθῇ. Verba ἢ ὅτι ἐγένετο vetus quoque interpret Latinus non agnoscit. BUHLE.

2, 5. Ἄλλο, ἢ ὅτι ἐγένετο.] Victorius dicit, hæc verti posse: *aliud, quam quod jam factum est* (ἢ ὅ, τι ἐγένετο), idque dedit Majoragius. Sed antea aliquid factum esse, hic non spectatur, et, si hoc tantummodo significaretur, *aliud quam quod jam est*, his verbis id expressum non esset. Sententia, ni fallor, hæc est: ἢ (μὴ), ὅτι (αὐτῷ τι) ἐγένετο, *neque quod jam lacessitus est injuria*. Huc respicit, quod statim sequitur, οἱ γὰρ ἀντιποιοῦντες, quodque alioquin sine conjunctione adjectum esset. VATER.

2, 6. Διὸ καὶ οἱ νέοι] Abest καὶ ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Major. BUHLE.

2, 6. νέοι.] Plato Euthyd. p. 273. A. ὑβριστῆς δὲ, διὰ τὸ νέος εἶναι.

2, 6. Ὁ δὲ ἀτιμάζων ὀλιγωρεῖ τὸ γάρ.] Ut intelligatur vis voculæ γάρ, hoc intelligendum est, *Quod nihili est, id nullo in pretio habetur*. Itaque si quis quid in honore non habet, sed ejus dignitati detrahit, id, ut nullo dignum pretio, negligit. VATER.

2, 6. Διὸ λέγει ὀργιζόμενος ὁ Ἀχιλλεὺς] Homer. Il. I, 356; IX. 644. BUHLE.

2, 7. προσήκειν.] Quæ sequuntur, non tantum a contrario doctrinam de oligoria sive neglectu, sed et illam definitionis iræ particulam μὴ προσηκόντως, *non convenienter*, illustrent. SCHRADER.

2, 7. Οἴονται πολυωρεῖσθαι] Isingr. ὀλιγωρεῖσθαι. Perperam. BUHLE.

2, 7. ῥητορικὸς.] Vocantur ῥητορικὸι disertī et eloquentes homines. Isocrates Nicocl. p. 28. B. Καὶ ῥητορικοὺς μὲν καλοῦμεν, τοὺς ἐν τῷ πλήθει λέγειν δυναμένους. VICTOR.

2, 7. Διὸ εἴρηται] Homer. Il. II, 196. Pro διοτρεφέων βασιλῶν vulgata Homeri exempla habent singulariter, διοτρεφέος βασιλῆος. Posterior versus Homericus ab Aristotele laudatus exstat Il. I, 92. BUHLE.

2, 7. Διοτρεφέων βασιλῶν.] In Homeri Il. II. 196. singulare, Διοτρεφέος βασιλῆος, legitur. Sed cum hæc sententia in proverbium abiisset, universe pronuntianda erat plurali numero. VATER.

2, 7. Ὅφρα τελέσῃ.] Victorius hæc jure delevit, quod ab omnibus ejus libris scriptis aberant. Desunt etiam in edd. Ald. Bas. VATER.

2, 8. Ὑφ' ὧν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Major. ἀφ' ὧν. Minus usitate. BUHLE.

2, 8. Ἡ ποιεῖ—ἡ δι' αὐτοῦ] Cod. Victorii ἡ ποιεῖ αὐτὸς ἡ δι' αὐτόν τις ἡ τῶν αὐτοῦ τις. VATER.

2, 9. Ἐάν τε κατ' εὐθυρίαν οὖν ἀντικρούῃ τις] Cod. Victorii: εἰάν τε οὖν κατ' εὐθυρίαν ὅτιοῦν ἀντικρούσῃ τις. BUHLE.

2, 9. εἰάν τε κατ' εὐθυρίαν—φαίνεται ποιεῖν.] E. g. Chærea Terentianus valde iratus factus est Archimenidi, qui ipsum remoratus est, virginem, quam aspexerat, eximia forma sectantem: neque tamen senex ille umquam cogitavit amorem ipsius impedire, aut aliquid molestiæ eidem exhibere: opera tamen illius importuna idem effectum est, ac si studuisset disturbare ejus cupiditatem. Nam Chæream vehementer commotum fuisse erga Archimenidem ipsemet declaravit. Κατ' εὐθυρίαν autem valet *directo*: et, ut Cicero, translato sermone usus, aliquando inquit, *per cursum rectum*. Terentius certe, cum Ἐαυτὸν τιμωρουμένῳ inquit, *Immo ut recta via rem narret*, hoc expressit. Ita quoque locutus est Auctor II de Part. Anim. c. 8. Τὴν δὲ φύσιν ἔχει τῆς σαρκὸς, οὐ κατ' εὐθυρίαν, ἀλλὰ κατὰ κύκλους διαιρετήν. Idem valet Demetrio ἐξ εὐθείας, nisi fallor. Παραينوῦντες αὐτοῖς μὴ ἀμαρτάνειν, οὐκ ἐξ εὐθείας ἐροῦμεν. VICTOR. Part. Anim. II. 11. Ἀκούει γὰρ οὐ κατ' εὐθυρίαν, ἀλλὰ πάντοθεν· ἡ δ' ὄψις εἰς τὸ ἔμπροσθεν ὁρᾷ γὰρ κατ' εὐθυρίαν.

2, 9. Ἐάν δὲ μὴ, ὁμοίως—ποιεῖν,] *Sin non* scil. *directo* adverteretur, attamen adverteretur, *peræque tamen idem facere videtur*. Schol. Gr. jungit, εἰάν δὲ μὴ ὁμοίως, quod prætulero. Alioquin ὁμοίως abundet. Paulo post in verbis, εἰάν τε ἄλλο τι ἐνοχλῇ οὕτως ἔχοντα, Schol. Gr. οὕτως ἔχον legit. Ejus verba sunt: καὶ ἂν ἐνοχλῇ τι ἄλλο ἔχον οὕτως, ἥτοι τοιοῦτόν τι. Vulgatum tamen multo aptius est. Οὕτως ἔχων est ὁ λυπούμενος καὶ ἐφριμένός τις. VATER.

2, 9. ἂν τε μὴ συμπράττῃ.] Commoti enim animo non bene res existimant, atque oportere putant cunctos ad desideria sua sublevanda se convertere. In XI Ep. ad Atticum Cicero, de Pompeianis loquens, inquit: *Omnes enim, qui in Italia remanserunt, hostium numero habebuntur: infensi enim erant illis, quod communem causam deseruissent: nec, quemadmodum ipsi facerent, remp. enixe defenderent*. VICTOR.

2, 9. Οὕτως ἔχοντα, τοῖς πᾶσιν ὀργίζεται] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. οὕτως ἔχον. Spir. οὕτως ἔχων, quod si sequaris, comma post ἔχοντα tollendum et ante οὕτως reponendum est. Vetus interpretes Latinus quidem et Georgius Trapezuntius vertunt: *omnibus, cum sic se habeat, irascitur*. Nostram lectionem dedit Victorius e Cod. MSto. BUHLE.

2, 10. Ὅλως ἐπιθυμοῦντες] Cod. Victorii: ἐπιθυμοῦντές τι, et mox in textu omittit μὲν post μάλιστα. BUHLE.

2, 10. Ὅλως ἐπιθυμοῦντες.] Significat ὅλως *uno nomine*. Ad summam, inquit, quicumque cupiditate aliqua incensi sunt:

ne singulos enumerem, universum genus eorum, qui vehementi cujusvis rei desiderio affecti sunt: hi namque generatim ad iram proni, cum ad exitum perducere nequeunt suas voluptates, cum desideria ipsorum rectum cursum non tenent: hoc enim valere arbitror, μή κατορθοῦντες. VICTOR.

2, 10. Ὑπὸ τοῦ ὑπάρχοντος πάθους] Isingr. ὑπὸ τοῦ ἐνυπάρχοντος πάθους. Pro ὑπὸ melius puto legi ἀπό. BUHLE.

2, 11. Ὡσπερ καὶ τέρπει.] Quod sequitur, τὸ πόλυ παρὰ δόξαν, Muretus videtur omisisse. Facile suppleri potest, neque jucunda est hæc repetitio, quanquam non omnino abhorret ab usu scribendi Aristotelis (cf. c. III, 11.) VATER.

2, 11. Τὸ πολὺ παρὰ δόξαν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. τὸ πολὺ καὶ παρὰ δόξαν. Male. BUHLE.

2, 11. ὥραι.] Ut cibi et somni horæ. Caprarius apud Theophrastum I. 15. οὐ θέμις, ᾧ ποιμᾶν, τὸ μεσαμβρινόν, οὐ θέμις ἄμμιν Συρίσδεν· τὸν Πᾶνα δεδοίκαμες· ἥ γὰρ ἀπ' ἀγρας Τανίκα κεκμακῶς ἀμπαύεται· ἐντὶ δὲ πικρὸς, Καὶ οἱ αἰεὶ δριμύτια χολὰ ποτὶ ῥινὶ κάθηται. SCHRADER.

2, 11. διαθέσεις.] Affectiones animi corporisve: ut morbus, mœror, pudor, metus. Seneca De Ira II. 19. *Vinum incendit iram, quia auget calorem.* et III. 10.: *vetus dictum est, a lasso rixam quæri.* Æque autem et ab esuriēte, et a sitiēte, et ab omni homine, quem aliqua res urit; nam uti ulcera ad levem tactum, deinde etiam ad suspicionem tactus condolescunt: ita animus affectus minimis offenditur. Adeo ut quosdam salutatō, epistola, oratio, et interrogatio in litem evocent. SCHRADER.

2, 11. ἡλικίαι.] Seneca De Ira I. 13. in fin. *Iracundissimi infantes, senesque, et ægri sunt, et invalidum omne natura querulum est.* SCHRADER.

2, 11. Ἐὰν γένηται] Ex emendatione Victorii. Ald. et Bas. εἰ γὰρ γένηται. Ven. Cam. Ricc. Majorag. εἰ γὰρ γένηται. BUHLE.

2, 12. Conf. Casaub. ad Persii Satiras I, p. 102. BUHLE.

2, 12. καταγελῶσι καὶ χλευάζουσι.] C. Cassius in Ep. ad Ciceronem de Cn. Pompeio Cn. Magni f. loquens, inquit, (Ep. ad Div. XV. 19.) *Scis quam se semper a nobis derisum putet: vereor ne nos rustice gladio velit ἀντιμυκτηρίσαι.* E quibus verbis percipitur reformidasse Cnei rude sævumque ingenium Cassium, si ille vicisset: qui tamen nullam justam causam inimicitiarum adversus ipsos haberet: sed tantum putaret se ab illis derisum, unde ira exorta erat. *Ludibrio vero quempiam afficere χλευάζειν* est: id autem, ut opinor, manet in conformatione oris, gestuque quodam corporis, ad notam turpitudinemque alicui inurendam, apto: cum vultu scilicet, aliave hujuscemodi ratione personam alicujus deho-

nestamus: χλεῦην enim, sive χλευασίαν, sive χλευασμὸν (his enim verbis in eadem re exprimenda boni auctores utuntur) esse speciem contumeliæ, testatur aperte ipse Topic. VI. 3. p. 372. Καθάπερ οἱ τὸν προπηλακισμόν, ὕβριν μετὰ χλευασίας, ὀρίζονται· ἡ γὰρ χλευασία ὕβρις τις. VICTOR.

2, 13. Οἱ δ' ἐπὶ τῇ ιδέᾳ] Cogitandum est de *ideis* Platoniciis. BUHLE.

2, 14. 'Επειδὴν δὲ] Cod. Victorii: ἐπειδὴν γάρ. BUHLE.

2, 14. In egregia animadversione, qua A. docet, cavillationibus et irrisionibus rerum maxime eos pungi et ad iram provocari, qui suspicentur, illas res, quibus tamen se præditos videri volunt, ne inesse quidem sibi, aut non videri inesse, (ut doctrinam quandam vel pulchritudinem formæ, ιδέαν,) eos contra, quid in se dicatur, non laborare, qui sibi illas virtutes vere inesse putent: in hoc igitur loco discere cupiam constructionem verborum, ἐπειδὴν δὲ σφόδρα οἴωνται ὑπάρχειν ἐν τούτοις, ἐν οἷς σκώπτονται. Posterius ἐν οἷς est de quibus, propter quæ; ut Latine in ponitur, quod interdum offendit doctissimos viros, tanquam Bentleium ad Cic. Tusc. 5, 9, 24. (in verbis: *Theophrastus ab omnibus philosophis vexatur in eo libro.*) Hodie vulgus in his et similibus scribit *super*, bonam Latinitatem ignorans, an priscam scilicet affectans nimis docte. Prius ἐν τούτοις non capio. Σφόδρα εἶναι ἐν πράγματι τινι forsan est Græca locutio, quanquam nihil affirmare possum; sed σφόδρα ὑπάρχειν eadem vi dici, non affirmanti credam, sed exemplis docenti. Verbis εἶναι, ὑπάρχειν, τυγχάνειν, suus cuique locus est. Hic quoque *res*, puto, dicuntur ὑπάρχειν, h. e. *adesse, inesse*, quod et in verbo δοκεῖν intelligitur. Quapropter vitiosus est ordo ed. Isingr. ἢ μὴ δοκεῖν ἐν τούτοις, ἐν ὁ. σκ. Ne multa: ἐν τούτοις muto in ἐαυτοῖς seu αὐτοῖς. Corruptum hic pronum fuit, si quis illud ad sequentia conformandum putasset. WOLF.

2, 14. 'Εν τούτοις, ἐν οἷς σκώπτονται] In Isingr. verba hæc locum habent post antecedentia ἢ μὴ δοκεῖν. BUHLE.

2, 16. Εἰθισμένοις τιμᾶν] Ald. Ven. Bas. Cam. Major. addunt μάλλον. BUHLE.

2, 16. Εἰθισμένοις τιμᾶν.] Μᾶλλον, quod post τιμᾶν in edd. vett. sine commodo sententiæ inculcatum est, in prisco Intpr. et libris scriptis omnibus deest. Ideo recte deletum est. VATER.

2, 16. ὁμιλῶσι.] 'Ομιλεῖν significat degere vitam cum aliquo, ac familiariter cum eo versari. Unde ὁμιλίας etiam *consuetudines victus*. Ethic. Nic. IV. ἐν δὲ ταῖς ὁμιλίαις, καὶ τῷ συζῆν, καὶ λόγων καὶ πραγμάτων κοινωνεῖν. Valet igitur hic, *nisi, cum una fuerint, ut solebant, adversus illos se gesserint, ac consuetum honorem ipsis habuerint*. VICTOR.

2, 16. Ταῦτὰ γὰρ ἂν ποιεῖν] Ald. Ven. Bas. Cam. Major. ταῦτὸν γὰρ ἂν ποιεῖν. Isingr. ταῦτὸν γὰρ ἂν ποιοῖεν· hoc quidem melius forsitan. BUHLE.

2, 16. Ταῦτὰ γὰρ ἂν.] Edd. Ald. Bas. Cam. ταῦτόν. Post ποιεῖν maxima interpunctione utendum. Quod §. 17. sequitur, πάντες, ad plerasque omnes, quæ antecedunt, propositiones, et παρ' ἡττόνων ad τοὺς μὴ ἀντιποιοῦντας εὖ refertur, ut παρ' ἡττόνων εὐποιούμενοι. Omnes ejusmodi homines contemnere videntur alteros, alii ut se inferiores, alii, qui gratiam non referunt, ut si a clientibus suis officia acceperint. VATER.

2, 16. Τὴν ἴσην ἀνταποδοῦσι] Sic dedit Victorius e Codd. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. ἀποδιδούσι. BUHLE.

2, 17. καὶ οἱ μὲν—παρ' ἡττόνων.] Schol. καὶ οἱ μὲν, ἤτοι οἱ μὴ τιμῆσαντες, οὓς εἰώθασι τιμᾶν, ὡς ἔθος εἶχον, καταφρονοῦσι τῶν πρότερον τιμωμένων, καὶ (f. ὡς) ἡττόνων γενομένων· οἱ δὲ, ἤτοι μὴ μόνον (μὴ) ἀντευεργητήσαντες ἀλλὰ καὶ μᾶλλον βλάψαντες, καταφρονοῦσι τῶν ἀντευεργετησάντων, ὡς παρ' ἡττόνων δοκοῦντες εὐεργετηθῆναι. Melius puto ita suppleas: καὶ οἱ μὲν ἐναντία ποιοῦντες καταφρονοῦσιν, ὡς ἡττόνων αὐτῶν ὄντων· οἱ δὲ οὐκ ἀντιποιοῦντες, ὡς παρ' ἡττόνων εὐεργετηθέντες.

2, 17. Quamvis conveniat omnibus in hoc, ut contemnere videantur, non eodem tamen modo contemptui habere existimantur, sed duobus, quos exponit. Et sane ipsorum alteri, ut inferiores, humilioresque: nisi enim hujusmodi esse crederent, ipsis non adversarentur: quis enim contra potentiores sponte contendit, præliaturque? Alteri vero, ut a tenuioribus ornati, ac commodis aucti, et qui hoc facere tenebantur, ac sine culpa officia illa prætermittere non poterant: quare ipsi omni onere soluti sunt, nec laborare debent, ut paria officia in eos conferant. VICTOR.

2, 18. Ὑπόκειται γὰρ ἡ ὀργή (scil. εἶναι) τῆς ὀλιγωρίας, πρὸς τοὺς μὴ προσήκοντας, scil. καὶ εἶναι πρὸς τούτους, οἷς μὴ προσήκει ὀλιγορεῖν.] Positum est propter neglectum iram incendi adversus eos, quibus non convenit, quempiam negligere. Quanquam non intelligo, quomodo μὴ προσήκοντες significare possint homines, quibus non convenit quempiam negligere; ideoque conjicio, forsitan scribendum esse, μὴ προσηκόντως. VATER. Verum vidisse Vaterum monstrat ipse Aristoteles supra §. 1. Redeat igitur προσηκόντως, et subintellige ὀλιγορῶντας. Sensum optime expressit Victorius. Statuimus enim iram excitari propter contemptum adversus eos, quos minime decet, scil. contemnere.

2, 18. Πρὸς τοὺς μὴ προσήκοντας] Addidit negativum μὴ ex Codd. et vetere versione Latina Victorius. Nam illa deest in Ald. Ven. Bas. et Cam. BUHLE.

2, 19. "Ωσπερ ὁ Ἀντιφῶντος Πλήξιππος τῷ Μελέαργῳ] Meminit Antiphontis Tragici, et fabulæ ejus Plexippi nomine inscriptæ,

Athenæus XV, p. 673, F. Conf. Rhet. II, 6. Plexippus fuit Althææ, matris Meleagri, frater, et una cum Toxeo fratre ab ipso Meleagro necatus est, cum, apro Calydonio interfecto, ægre illi tulissent præmium hujus certaminis Atalantæ ab amatore datum esse. Forte Antipho hoc ipsum significavit: Plexippum nempe iniquo animo accepisse, conjunctum sibi sanguine Meleagrum non intellexisse cupiditatem animi ipsius, et quantopere flagraret desiderio laudis ejus. BUHLE ex VICTOR.

2, 20. τοῖς κακὰ ἀγγ. ὀργ.] Byrrhia Terentianus hoc non ignorabat, cum Charino ero suo rem odiosam narraturus esset. Idem etiam cognitum habuit apud Sophoclem in Antigona nuntius, qui regi rem odiosam narrare coactus est: inquit enim, videns in quem locum venisset, v. 277. Στέργει γὰρ οὐδείς ἄγγελον κακῶν ἐπῶν. VICTOR.

2, 22. Ἐάν τις ὀλιγωρεῖ.] Ita edd. Ald. Bas. cæque sæpissime indicativum cum vocula ἐάν jungunt. Quæ sermonis vitia cum recte tantum non semper deleta sint, etiam hic cum edd. Victorii, Cam. Sylb. ὀλιγορεῖ scribendum est. VATER.

2, 23. Μὴ βοηθεῖν] Ita dedit Victorius, Codicis antiquissimi fidem secutus. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. μὴ βοηθοῦσιν. BUHLE.

2, 23. Μὴ βοηθεῖν ex prisco Intpr. et cod. Victorii est. Alteram lectionem, μὴ βοηθοῦσιν, quæ in ceteris libris scriptis et in edd. vett. invenitur, non omnino damnam. Schol. Gr. verba sunt: οἷς μὴ βοηθεῖν αἰσχροῦν. Cum constructionem verborum mutaverit, et αὐτοῖς omiserit, βοηθοῦσι scribere vix potuit. Itaque de ejus lectione non constat. VATER.

2, 24. Πρὸς σπουδάζοντας] Edd. eadem: πρὸς τοὺς σπουδάζοντας, cum articulo. BUHLE.

2, 26. Οἷον καὶ τῶν ὀνομάτων οὕσα παρὰ μικρὸν] Ald. Bas. Frob. Ricc. Spir. περὶ μικρόν. Isingr. οἷον καὶ ἡ—περὶ μικρόν. Cod. Victorii: οἷον καὶ ἡ τῶν ὀνομάτων οὕτως οὕσα παρὰ μικρόν. Georgius Trapezuntius vertit: *velut nominum oblivio, quamvis res minima sit.* BUHLE.

2, 26. Οὕσα παρὰ μικρὸν,] *quanquam haud multum peccaveris in pronuntiando nomine.* Sic recte legitur auctoritate cod. Victorii et ed. Cam. Itemque Schol. Gr. habet, qui hoc exemplo utitur, si quis Theodorum vocaverit Dorotheum. Aristoteles sæpius hac forma loquendi utitur. Ceterum edd. Ald. Bas. περὶ μικρόν, *quanquam res pusilla sit.* VATER.

2, 27. Ἀμα εἰρηται] Restituit Victorius ἅμα e Codd. Abest illud ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. BUHLE.

2, 27. Τούτοις ἐνόχους valet, ea admisisse, ob quæ homines irascuntur: ad culpas enim factaque ipsorum videtur pertinere: ac demum eam partem refert, quam διὰ ποῖα appella-

vit: τοιούτους vero, natura ac moribus tales: patefaciendum enim eos ejusmodi esse, cujusmodi sunt, qui iram adversus se in animis aliorum moveant. VICTOR.

CAP. III.

3, 1. Ἐναντίον τῷ πρᾶυνεσθαι, καὶ ὀργῇ πρᾶότητι] Ald. Bas. et Rice. ἐναντίον τοῦ πρ. καὶ ὀργῇ πρᾶότητος, quæ structura et alibi usurpatur. BUHLE.

3, 1. Πῶς ἔχοντες] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. πῶς τε ἔχοντες. BUHLE.

3, 2. πρᾶυνσις.] Est motus is πρᾶυνσις, quo ad πρᾶότητα, quæ lenitas est, qui commoto iratoque animo sunt, feruntur. Κατάστασις autem *sedatio, constitutioque* ejus motus esse videtur: ἡρέμησις vero hic valet *requielis et cessationis quasi inductio*: cum, qui ante perturbato animo erant, studio atque opera oratoris tranquilluntur, et motus illi turbidi, qui tamquam tempestates ac procellæ ipsos agitabant, componuntur ac sedantur. Res ipsa facile intelligitur. Latinum nomen, par Græco, quo vim ipsius exprimamus, non reperitur. Aliud igitur esse ἡρέμιαν, aliud ἡρέμησιν, apertum est. In V. Nat. Ausc. c. 6. valet Aristoteli ἡρέμησις, *via progressusque ad quietem*. VICTOR.

3, 3. Μὴδὲν τούτων,] scil. quæ faciunt ὀλιγωροῦντες. VATER.

3, 4. Ὅσοι καὶ αὐτοὶ εἰς αὐτοὺς] Non habent αὐτοὶ eadem edd. BUHLE.

3, 4. μεταμελομένοις.] Pœnitentia signum est ignorantiam præcessisse. Ignorantia autem habet quidpiam inviti. vid. Ethic. III. 1. SCHRADER.

3, 5. ὁμολογοῦντας.] Ita Davus Pamphilum mitigat Terent. Andr. III. 5, 15. cum delicti sui pœnam multo graviorem, quam Pamphilus exigeret, se meritum ultro fatetur. SCHRADER.

3, 5. ἀναισχυντία τ. τ. φ. ἀ.] Hunc locum illustrat D. Heraldus ad Arnob. p. 14. citans Aristoph. Equit. 296. seqq.

3, 6. ταπεινουμένους.] Hoc remedium hostilis iræ mortisque vitandæ temptasse fortissimum juvenem narrat Virgilius, cum de Turno cecinit, *Ille humilis, supplexque oculos dextramque protendens*. Nec frustra sane temptasse, nisi nova res, objecta oculis Æneæ, incipientem ipsum flecti mitigarique a misericordia revocasset. VICTOR.

3, 6. κύνες—καθίζονται.] Testimonium forte auctoritatemque Homeri secutus est, quem poetam in primis philosophus amabat: ille namque cani tribuit. Odyss. Ξ. 26. Ἐξαπίνης δ' Ὀδυσῆα ἴδον κύνες ὑλακώμαροι. Οἱ μὲν κεκλήγοντες ἐπέδραμον, αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς ἔζετο κερδοσύνη. Καθίζοντας valere *prostratos humique jacentes* apertum est. Hic autem erat habitus corporis eo-

rum, qui misericordiam implorabant. Sophocles init. *Œdip. Tyr.* et Aristophanes Pluto id ostendunt. Demosthenes pro Ctesiph. p. 262. Οὐκ ἐν Μουρυχίᾳ ἐκαθέζετο : i. e. non supplex prostratus in templo jacuit. Lysias apud Dionys. Halicarn. in Vita c. 14. ἰκέται μὲν αὐτοὶ τῶν θεῶν καθίζοντες. VICTOR.

3, 7. Δοκεῖ γὰρ σπουδάζεσθαι.] Vulgo σπουδάζεσθαι sensu activo accipi videtur, ut a Majoragio, *videntur enim nostri esse studiosi*. Sed subjectum est is, quocum agitur, quique in honore habetur. Recte Riccobonus : *videtur enim curari, sed non contemni*. VATER.

3, 8. καὶ τοῖς δεομένοις.] In V. Philippica Cicero, nisi hanc fortunam subiisset, pacem non posse dari Antonio affirmans, inquit ; *Pacem vult Antonius : arma ponat, roget, deprecetur*. VICTOR.

3, 9. Ἡ μὴ εἰς τοιοῦτους] Ald. Bas. et Ricc. ἡ μὴ τοιοῦτους, omissa εἰς. BUHLE.

3, 10. Ὅλως δ' ἐκ τῶν ἐναντίων—πραῦντικά.] Hæc quasi in parenthesi dicta sunt. In ed. Bipont. vertitur, *ex contrariis itæ* ; et vix recte sectionis signo hæc separantur ab antecedentibus, quibuscum artissime cohærent. Cum de contumelia et neglectu sermo esset, scriptori in memoriam revocabantur ea, quæ c. 2. de his dicta erant. Itaque negligentius nequit : *omnino ex iis, quæ* (contemptui et ejusmodi aliis) *opposita sunt, sumere oportet, quæ deliniant animos*. Alioquin interjecta non essent. Nam junctura propositionum aliquantum disrumpitur. VATER.

3, 10. Τὰ πραῦντικά] Cod. Victorii et margo ed. Isingr. τὰ πραῦνοντα. Totum hoc commation suspicor interpolatum esse ; seriem enim locorum intempestive interrumpit. BUHLE.

3, 10. Καὶ οὓς φοβοῦνται καὶ αἰσχύνονται] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. καὶ οὓς φοβοῦνται, καὶ οὓς αἰσχύνονται. BUHLE.

3, 11. Ὀλιγωρία ἄλυπον] Ald. cum ceteris Victoriana antiquioribus : ὀλιγωρία ἄλυπος. Nostrum dedit Victorius e Cod. MSto. BUHLE.

3, 12. ἄλυπον—μετὰ λύπης.] Eodem argumento Ethic. Nic. III. 2. distinxit προαίρεσιν a cupiditate : καὶ ἡ μὲν ἐπιθυμία ἡδέος καὶ ἐπίλυπος, ἡ προαίρεσις δὲ οὔτε λυπηρά, οὔθ' ἡδέος. Nam sic fideliores codices eo loco habent, non ἐπιλύπου et λυπηροῦ, ut exclusi omnes. VICTOR.

3, 12. Ἡ δ' ὀργὴ μετὰ λύπης.] Hæc est caussa, cur, cui irascamur, eum non contemnamus. Si enim injuria nobis dolorem inurit, tunc neque injuriam, neque ejus auctorem parvi pendimus. Alioquin non doleremus. Ὀλιγωρία ἄλυπὸν est, quia neglectum non effecit injuria, quæ præcesserit, et dolor inde haustus. VATER.

3, 12. ἐν εὐημερίᾳ.] Εὐημερίᾳ hic valet, *cum in aliqua re*

eximie nos gessimus, magnamque eo facto laudem adepti sumus: cum aliquis dies nobis pulcher illuxit: inde enim nomen hoc ductum est. Cicero in Epistola quadam ad Atticum (V. 21.) neutro genere hoc verbum usurpavit, idem significare volens: inquit enim de Parthis loquens: *Recesserant illi quidem ab Antiochia ante Bibuli adventum, sed nullo nostro εὐημερήματι.* Plutarchus in v. Demosthenis: *Εὐημερήσαντος δὲ τοῦ Καλλιστράτου καὶ θαυμασθέντος ὑπερβυῶς.* VICTOR.

3, 12. Καὶ ἡδονῇ μὴ ὑβριστικῇ] Ex emendatione Victorii. Ald. Ven. Bas. Cam. Major. καὶ ἡδονῇ μὴ ὑβριστικῶς. Conjecit Sylburgius μὴ ὑβριστικοί. Sed nihil muto: nam sequitur: καὶ ἐν ἑλπίδι ἐπιεικεῖ. BUHLE.

3, 12. Καὶ (ἐν) ἡδονῇ μὴ ὑβριστικῇ, in qua non sunt contumeliosi, καὶ ἐν ἑλπίδι ἐπιεικεῖ, in qua sunt æqui. Ἐλπις ἐπιεικὴς vulgo vertitur, spes bona, spes felicitatis. Vix poterit hoc significare. VATER.

3, 12. κεχρονικότες.] Cleon apud Thucydid. III. 38. Θαυμάζω μὲν τῶν προθέντων αὐθις περὶ Μυτιληναίων λέγειν, καὶ χρόνου διατριβὴν ἐμποίησαντων, ὃ ἐστὶ πρὸς τῶν ἡδικοκτόων μᾶλλον. Ὁ γὰρ παθὼν τῷ δράσαντι ἀμβλυτέρα τῇ ὀργῇ ἐπεξέρχεται. Eustathius ad II. Ω. p. 1342, 46. Ὁ διὰ μέσου καιρὸς μαλάττει τὴν ἐν τοῖς θυμومένοις σκληρότητα, ὥστε ἀληθεύειν τὸν εἰπόντα, ὅτι (Soph. Electr. 179.) χρόνος εὐμαρὴς θεός.

3, 12. Ἐτι κεχρονικότες] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. ἔτι δὲ κεχρονικότες. BUHLE.

3, 12. παύει γὰρ ὀργήν.] Hoc aperte significavit Virgilius, cum acerbam Junonis iram in Trojanos declarare vellet. *Junonis gravis ira, et inexaturabile pectus, Quam nec longa dies, pietas nec mitigat ulla.* VICTOR.

3, 13. παρ' ἄλλου ληφθεῖσα τιμωρία.] Cui æque aut minus forte iratus erat. Tanta enim est primi impetus in ira vis, ut cupiditatem fere omnem effundat. Exemplo est Alexander ille Magnus, qui, cum Græcis iratus Thebarum direptione atque eversione animum Leonis instar exsaturasset, Atheniensibus pepercit, ut observat Plutarchus in Alexandro p. 671. Habet vero hoc omnis flagrans cupiditas, ut semel expleta languescat. Unde a Theodoro tragædo provide factum, quod nollet quenquam vel levissimum actorem ante se agere, ut tradit Aristot. VII. Polit. c. ult. Romani in Decemviros animadversuri, omnium potentissimum, Appium, primum judicio destinarunt, verebantur enim, si a tenuioribus inciperent, ne civium iræ adversum eminentissimos ultimis judiciis remissiones fierent, quæ in prioribus judiciis solent esse acriores, ut notat Dionys. Halic. XI. 51. Ceterum Philocrates Demosthenis in reip. administratione adversarius, Ergophilus et Callisthenes ambo Atheniensium duces e superstitie Græco-

rum historia noti sunt, non item aliunde notum est illud, quod de iisdem Aristoteles hic retulit. SCHRADER.

3, 13. Ἐτέρου ὀργήν] Recte monuit Victorius, non iram intelligi, quæ incensus ille ipse, sed quæ contra eum excitata est. BUHLE.

3, 13. Ἡ παρ' ἄλλου] Isingr. καὶ ἡ παρ' ἄλλου. BUHLE.

3, 13. ὅταν ἄλλον ἴδω διαβεβλημένον.] Similem locum ex Lysiae Or. Ὑπὲρ τῶν Ἀριστοφάνους χρημάτων indicavit Victorius, p. 615. Ἀκούω γὰρ ἔγωγε ὅτι πάντων δεινότατόν ἐστι διαβολή· μάλιστα δὲ τοῦτο ἔχοι ἂν τις δεινότατον, ὅταν πολλοὶ ἐπὶ τῇ αὐτῇ αἰτίᾳ εἰς ἀγῶνα καταστῶσιν· ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ τελευταῖοι κρινόμενοι σώζονται· πεπαυμένοι γὰρ ὀργῆς, αὐτῶν ἀκροῶσθε, καὶ τοὺς ἐλέγχους ἥδη θέλοντες ἀποδέχεσθε.

3, 13. Οἶον συνέβη] Cod. Victorii: ὁ συνέβη. BUHLE.

3, 13. Ἐπὶ Ἐργοφίλῳ.] Edd. Ald. Bas. Cam. ἐπὶ Ἐργοφίλου. VATER.

3, 13. Ἐργοφίλου.] Historia, ad quam alludit Aristoteles, nunc non exstat. Ergophili nescio cujus meminit Demosthenes de F. Leg. p. 398, 2. c. Aristocr. p. 655, 2.

3, 13. Ἀφῆσαν] Ald. Bas. et Ricc. ἀφῆσαν. Ven. Cam. Spir. Major. ἀφῆκαν. BUHLE.

3, 14. ἐὰν ἔλωσι.] Ἐλεῖν convincere alicujus criminis significat, ac condemnare, ut Demosthenes pro Ctesiph. init. Καὶ τούτῳ μὴ ἐλεῖν γραφήν. Hoc autem potius hic arbitror significare, quam si vicerint bello, in potestatemque ipsi eorum venerint. VICTOR.

3, 14. ἐὰν μείζον κακόν.] Justinus XXVII. 2. Seleucus cum adversus civitates, quæ defecerant, ingentem classem comparasset, repente orta tempestate classem naufragio amittit, nec quicquam illi ex tanto apparatu præter nudum corpus, et spiritum, et paucos naufragii comites residuos fortuna fecit. Misera quidem res: sed optanda Seleuco fuit, siquidem civitates, quæ odio ejus ad Ptolomæum transierant, velut Diis arbitris satisfactum sibi esset, repentina animorum mutatione in naufragii misericordiam versæ, imperio se ejus restitunt. SCHRADER.

3, 14. Ἡ οἱ ὀργιζόμενοι] Abest οἱ ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. Confer Mureti Var. Lectt. lib. VIII. cap. 2. BUHLE. Æquiore animo se puniri ferunt, quicunque se, qui puniantur, dignos putant. Quocirca Aristoteles libro secundo De Arte rhetorica, inter ea quæ ad mitigandum animum pertinent, ponit id quoque, ut iis qui sibi factam injuriam censent, ostendamus, ipsos priores in injuria inferenda fuisse, et merito ipsis contingere ea de quibus queruntur; ira enim ex opinione injuriæ nascitur; quare si desinent putare injuriam sibi fieri, irasci desinent. Sed in

ejus rei tractatione quædam verba sunt, quorum sententiam Victorium assecutum esse non existimo. Sunt autem hæc : *Διὸ τῷ λόγῳ δεῖ προκολάζειν ἄγανακτοῦσι γὰρ ἦττον κολαζόμενοι καὶ οἱ δοῦλοι* : quæ ita exponuntur a Victorio : *Ne facile irascamur, et ex tenui quaque ac sæpe injusta caussa accendamus animo, qua ex re magna sæpe mala exoriuntur, præcipit, quo modo nos gerere debeamus. Ne temere igitur, inquit, in alios irruiamus, non est cunctandum ratione animum præparare, et quasi ante motum illum castigare : hæc enim caussa est, cur servi male mulctati æquo animo ferunt, nec valde indignantur : antea enim iniquam suam conditionem cogitantes, tolerandis miseriis se præpararunt : Id autem apud Plautum in milite servum decere Periplectomenus tradit. Nam homini servo suos domitos habere oportet oculos, et manus, orationemque. Hæc Victorius ; quæ an vera sint, nescio : mihi quidem non videntur. Credo autem, hoc Aristotelem dicere : Cum reapse punire aliquem volumus, prius eum oratione esse castigandum, atque efficiendum, ut ipse plane intelligat, quasque oculis cernat, se commeritum pœnam. Nam et servi minus indigne ferunt supplicia, quæ de ipsis sumuntur, si hoc modo cum eis agamus.* MURETUS.

3, 16. *Τῶν καθέκαστον*] Cod. Victorii : *πρὸς τὸν καθέκαστον*. Melius. BUHLE.

3, 16. *Ἡ γὰρ ὀργὴ τῶν καθ' ἑκάστων*.] Non sufficit irato, indignationem aliis ostendisse, aut multos simul pœnis affecisse, modo ut puniatur is, cui irascimur. *Ira in singulos ardet.* Cod. Victorii habet, *πρὸς τὸν καθ' ἑκάστων*, quæ est explicatio casus secundi, qui tamen etiam §. 13. eodem modo usurpabatur. VATER.

3, 16. *Ὁρθῶς πεπολήται*] Homer. Odyss. X, 504. Confer notam Sylburgii. BUHLE.

3, 16. *Τοῖς τεθνεῶσι*] Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. *τοῖς τεθνῶσι*. BUHLE.

3, 16. *Ἀλλήσουσι οὐδ'*.] Hæc Muretus vertendo omisit, ut scholion, quo *αἰσθανομένοις* explicatum fuerit. Certe *ἀλλήσουσι* otiosum et importune positum est ; præsertim cum illud, quod latius patet, sequatur. VATER.

3, 16. *Κωφεῖν γάρ*] Hom. Iliad. XXIV, 54. BUHLE.

3, 17. *Καταπραΰνειν*] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. *πραΰνειν*. BUHLE.

3, 17. *Αὐτοὺς μὲν παρασκευάζουσι*] Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. *αὐτοὺς μὲν γὰρ π.* BUHLE.

3, 17. *παρασκευάζουσιν* dandi casus est, pendetque ab adverbio *λεκτέον*, quo significatur, quam viam tenere ipsos oporteat, ut efficiant, quod volunt. VICTOR.

CAP. IV.

4, 2. ἐκείνου ἕνεκα.] Cicero de Nat. Deorum I. ult. *Amicitiam si ad fructum nostrum referemus, non ad illius commodum, quem diligimus, non erit ista amicitia, sed mercatura quædam utilitatum suarum. Prata et arva et pecudum greges diligantur isto modo, quod fructus ex eis capiuntur. Hominum caritas et amicitia gratuita est.* Aristoteles Ethic. IX. 5. in fine. Οὐδὲ φίλος, εἰ θεραπεύει αὐτὸν διὰ τινὰ χρῆσιν. SCHRADER.

4, 4. Καὶ οἷς δὴ] Sic dedi e Cod. MSto Victorii. Vulgo: καὶ οἷς ἤδη. Minus bene. BUHLE.

4, 4. Καὶ οἷς ἤδη ταῦτά ἀγαθά.] Cod. Victorii, καὶ οἷς δὴ, quod in ed. Bipont. receptum est: *et quibus igitur eadem bona sunt.* Ita hoc ex antecedentibus colligitur. Sed Aristoteles alibi, cum ejusmodi propositiones jungat, hac particula rarissime utitur. Accedit, quod tunc sine dubio καὶ δὴ, aut ex consuetudine Aristotelis, διὸ καὶ scriptum esset. Ἡδὴ igitur retinendum est, quod ita veritas: *qui jam eo pervenerunt, ut eadem bona ducant, eadem mala.* Consensui voluntatis et optatorum, qui in iis, quæ proxime antecedunt et sequuntur, et §. 7. significatur, hæc interpretatio, ni fallor, magis convenit, quam Victoriana: *qui jam eandem fortunam experti sunt.* VATER.

4, 4. Ταῦτά γὰρ τούτοις] Isingr. ταῦτά γὰρ τούτους. Melius forsitan. BUHLE.

4, 4. Ταῦτά γὰρ τούτοις βούλεσθαι ἀνάγκη.] Si cum Mureto vertitur, *eos enim necesse est idem velle, τούτους* legendum est. Quæ quamquam facilis est correctio, non est tamen necessaria. Vulgatum enim hunc ad modum explicari potest: *communibus inimicis amicisve eadem hos velle necesse est.* Sequitur: Ὡστε ἄπερ αὐτῶ, καὶ ἄλλω βουλόμενος. *Qui alii eadem, quæ sibi, exoptat, illi amicus est.* Muretus videtur legisse: ὥστε, ἄπερ αὐτῶ καὶ ἄλλος, βουλόμενος, nam ita hæc expressit: *Itaque cum alii velit ea, quæ ille quoque alter vult, videtur ei, quocum ita voluntate consentit, amicus esse.* Nulla mutatione opus est. VATER.

4, 5. Ἡ ἐν τοιοῦτοις καιροῖς] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ἢ εἰ ἐν τ. κ. BUHLE.

4, 5. Ἡ οὖς ἀν οἴωνται βούλεσθαι ποιεῖν εὔ.] Mureti versio ostendit, eum priorem partic. in καὶ mutasse. Id haud dubie est melius. Nam de novo genere eorum, qui amantur, loqui incipit. WOLF.

4, 6. Καὶ τοὺς φιλοῦντας.] Ita habent edd. vett. Καὶ φιλοῦντας Victorius bene recepit ex codice antiquiss., Sylburgius ex Victorio. Plane ita §. 7. ad voc. μισοῦντας articulus non est adjectus. Victorii exemplar Schraderus et novissimi editores deseruerunt. VATER.

4, 8. Καὶ εἰς σωτηρίαν] Eædem edd. καὶ σωτηρίαν, omissa præpositione. BUHLE.

4, 8. Καὶ τοὺς ἀνδρείους] Morel. Syll. Casaub. Duvall. καὶ ἀνδρείους, sine articulo. BUHLE.

4, 9. Μὴ ἀφ' ἐτέρων] Ald. Bas. et Ricc. μὴ ἀφ' ἐτέρου. BUHLE.

4, 9. οἱ ἀπὸ γεωργίας.] Quod agricolæ pium quæstum sequantur, et in studio occupati sint, quod male cogitare non sinit, sapientissimus etiam vir M. Cato in libro suo de Re Rustica affirmavit: qui locus, si ille Græcas litteras artesque magis amasset, ab Aristotele sumptus videri potuit: in primo enim libro de *Tuenda re familiari*, cum agriculturam ornaret, sic inquit I. 2.: 'Ἡ δὲ γεωργικὴ μάλιστα, ὅτι δικαία· οὐ γὰρ ἀπ' ἀνθρώπων, οὐθ' ἐκόντων, ὥσπερ καπηλεῖα, καὶ αἱ μισθαρνίαι· οὔτε ἀκόντων, ὥσπερ αἱ πολεμικαί. Quid autem supra hic intellexerit, cum inquit, τοὺς μὴ ἀφ' ἐτέρων ζῶντας, ope hujus loci facilius percipi potest: hic enim quoque eodem pacto locutus est: nam eam ob causam justum esse cultorem agri docet, quia aliis non eripit, quibus ipse utatur: duobus autem modis extorqueri pecuniæ ab hominibus solent, aut scientibus volentibusque, voluptate aliqua delinitis; aut invitis, ut bello, furto, et hujuscemodi injuriis. VICTOR.

4, 9. τῶν ἄλλων οἱ αὐτουργοί.] Sensus talis est: Ex eorum numero qui opera sua victum parant maxime justus est agricolæ, καὶ τῶν ἄλλων, i. e. in ceteris autem, iis nempe qui ex aliis hominibus vivunt, et inde necessaria capiunt, *opifices* inprimis justus est, manibus enim suis laborant, ut habeant, unde vivant. Paulus sane justitiam suam hoc argumento ostendit Act. XX. 33. ad Thess. II. 3. 8. Neque αὐτουργοὶ sunt qui suos agros colunt, ut Muretus vertit, sed qui suis manibus laborant, qui operas non conducunt, nec ergastula habent, nec servis in faciendo opere utuntur, ipsi laborum immunes. Hesychius; αὐτουργός, ὁ δι' ἑαυτοῦ ἐργαζόμενος. Summa eorum quæ hoc §. dicuntur, hæc est: Omnes qui suo labore sibi victum parant, justus censentur, justissimi inter hos sunt agricolæ, proximi opifices. At qui aliis graves sunt, ut milites, caupones, parasiti, fœneratores, prædones, injusti partim sunt, partim habentur. SCHRADER.

4, 11. Ἡ ἐν οἷς θαυμάζουσιν αὐτοὺς] Hanc lectionem sensus mihi exigere videbatur. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Major. ἐν οἷς θ. αὐτ. omissa disjunctiva ἢ. Victor. Spir. Morel. Syll. Casaub. Duvall. Schrader. Londin. Lips. ἢ ἐν τοῖς θ. αὐτοὺς. Mutavi equidem τοῖς in οἷς. BUHLE.

4, 11. Ἡ ἐν τοῖς θαυμάζουσιν αὐτοὺς, aut apud eos, qui ipsos admirantur. Ἡ Victorius adjecit ex prisco Intpr. Idem, cum in libris scriptis et impressis omnibus legeretur, ἐν οἷς, emendavit ἐν τοῖς. Idque recte, ut opinor. Si ἢ οἷς pro mascu-

lino accipias, sententia eadem manebit: sed junctura verborum, pro ἐν τούτοις, οἱ θαυμάζουσι, adhibitorum, nimis dura est. Itaque si οἷς retinetur, οἷς, πᾶσιν, βελτίστοις, et θαυμαζομένοις neutro genere positum est. Sic intellexit etiam Schol. Gr. Εὐδοκιμεῖν ἐν τινι tunc est, virtutis alicujus in bona existimatione esse; et ἐν τούτοις, ἐν οἷς θαυμάζουσι αὐτοὺς, earum virtutum, in quibus istos ipsos admirari solent. Sed ne hæc quidem ratio facilis est. Præterea ἐνδοκιμεῖν ἐν τινι vix ita usurpatur: contra θαυμαζόμενοι et θαυμάζοντες genere masculino sæpe junguntur ab Aristotele (cf. c. VI. §. 15. 24.). VATER.

4, 12. Συνδιαγαγεῖν.] Edd. Ald. Bas. Cam. συνδιάγειν. VATER.

4, 12. ἡδεῖς—συνδιημερεῦσαι.] Ethic. Nic. VIII. 5. Οὐδὲς δὲ δύναται συνημερεῦειν τῷ λυπηρῷ, οὐδὲ τῷ μὴ ἡδεῖ. VICTOR.

4, 12. Τοιοῦτοι δ' οἱ εὗκοι.] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. τοιοῦτοι δὲ καὶ οἱ εὗκ. BUHLE.

4, 12. εὗκοι.] Faciles, propitii, commodi homines. Cicero Offic. I. 25. In liberis populis exercenda est facilitas, et altitudo animi, quæ dicitur: ne, si irascamur, aut intempestive accedentibus, aut impudenter rogantibus, in morositatem, inutilem et odiosam, incidamus. Hæc Cicero. Contra difficiles dicuntur δύσκοι, morosi, qui ad aliorum mores non facile se accommodant, sed si quid ingenio, aut potius morbo ipsorum minus concinens, ab alio dicitur, agiturve, statim irritantur, et in iram effunduntur. SCHRADER.

4, 12. Φιλόνοικοι.] Eadem edd. præter Spir. φιλόνικοι, solemnii errore. BUHLE.

4, 12. Μὴ φιλόνοικοι.] Tale ingenium fuisse in filio, quem liberto laudabat, narrat Terentianus Simo. Facile omnes perferre ac pati, Cum quibus erat cumque, iis se dedere, Eorum obsequi studiis, adversus nemini. VICTOR.

4, 13. ἐπιδέξιαι.] Ethic. Nic. IV. c. 8. ἐπιδέξιον esse inquit, qui nomine alio εὐτράπελος vocaretur, cum virtutem ipsam mediocritatemque, quæ in jocis facetiisque esset, ἐπιδέξιότητα non incommode appellari posse diceret. Ἀμφότεροι autem hic inquit, cum de unis iisdemque loquatur, quia ipsos, ut alios atque alios considerat: diversa enim præstant, duplicemque naturam ac potestatem in se habent: dicendi scilicet in alios, et aliorum dicta æquo animo tolerandi. Quod vero adjunxit ἐμμελῶς, et lepide eleganterque valet, significat dicta omni acerbitate vacare debere, vel potius leporis plena esse, ut grata esse possint. Quia igitur illi quoque iisdem studiis tenentur, et valde delectantur, cum vident suas in illos voces æquo animo accipi, ideo σπεύδειν εἰς ταῦτα τῷ πλησίον hic nunc dicti sunt. Eodem vero adverbio in eadem re exponenda illic usus est, οἱ δ' ἐμμελῶς παίζοντες, εὐτράπελοι προσαγορεύονται. VICTOR.

4, 13. Καὶ τῷ τωθάσαι] Cod. Victor. καὶ τῷ παῖσαι. Annotavit Victorius, in aliis MSS. non integrum omnino locum esse, sed apparere non parva vestigia ejusdem lectionis. Reperitur illa quoque in marg. ed. Venetæ. BUHLE.

4, 13. Σπεύδουσι τῷ πλησίον] Isingr. σπουδάζουσι τῷ πλησίον. BUHLE.

4, 17. Καὶ τοὺς μὴ μνησικάκους.] Cod. Victorii, μὴ μνησικαχοῦντας. VATER.

4, 17. μνησικάκους.] Μνησικακῆσαι valere firmas in memoria veteres injurias tenere notum est. Id autem verbum intellexit Cicero, cum Philipp. I. inquit, c. 1. *Græcum etiam verbum usurpavi, quo tum in sedandis discordiis usa erat civitas illa.* Æschines enim, de eadem re loquens contra Ctesiphontem, inquit, Νῦν δὲ ἐκεῖνοι μὲν μεγάλων κακῶν συμβάντων, ἔσωσαν τὴν πόλιν, τὸ κάλλιστον ἐκ παιδείας ῥῆμα φθεγξάμενοι, μὴ μνησικακῆσαι. VICTOR.

4, 17. Πρὸς τοὺς ἄλλους] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. πρὸς ἄλλους, sine articulo. BUHLE.

4, 18. Μηδὲ εἰδότες μήτε τὰ τῶν πλησίον κακά.] Plato in Theæteto, cum ingenium eorum effingere, qui sapientiæ operam darent, hoc elegantissimis verbis persecutus est, p. 173. D. Εὐ δὲ ἢ κακῶς τι γέγονεν ἐν πόλει, ἢ τί τῳ κακόν ἐστιν ἐκ προγόνων γεγονός, ἢ πρὸς ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν, μᾶλλον αὐτὸν λέληθεν, ἢ οἱ τῆς θαλάττης λεγόμενοι χόες. VICTOR.

4, 18. Τοῦτο ὁρᾷ] Cod. Victorii et Isingr. ταῦτα δρᾷ. BUHLE.

4, 19. Ἡ σπουδάζουσι] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. ἡ τοῖς σπουδάζουσι. BUHLE.

4, 19. Ἡ σπουδάζουσι.] Ita idem codex. Edd. vett. ἡ τοῖς σπουδάζουσι. Paullo post in verbis σπουδαίως πως ἔχοντας, Schol. Gr. et edd. vett. ὡσαύτως pro πως habent. VATER.

4, 19. Σπουδαίως πως ἔχοντας] Eadem edd. ὡσαύτως ἔχοντας. In marg. Isingr. pro ὡσαύτως notatum est πως. Veram lectionem e MSS. restituit Victorius. BUHLE.

4, 20. Καὶ ταῦτα μάλιστα πεπονθότας.] Cum antecedentibus hæc artius conjungenda sunt. Nam omnia, quæ inde a vocabulo οἶον sequuntur, ad illud οἶον pertinent, et species sunt τῶν σπουδαίως πως πρὸς αὐτοὺς ἐχόντων, non nova genera eorum, quos amore prosequi solent. Id inde intelligitur, quod alioquin in his propositionibus articulus additus fuisset, quam consuetudinem Aristoteles in novo genere ordiendo tam constanter servat, ut ter simul neglexisse argui non debeat. Itaque inter has propositiones non potest interpunctio maxima collocari. VATER.

4, 20. Βούλονται αὐτοῖς] Cam. et Major. βούλονται αὐτοῖς, ut αὐτοῖς positum sit pro ὑπ' αὐτῶν. BUHLE.

4, 21. ὁμοίους.] Hinc jocus Martial. VIII. ep. 35. Cum

sitis similes, paresque vita, Uxor pessima, pessimus maritus, Miror non bene convenire vobis. Diluitur illo quod Aristoteles hic addit, nisi eorum alter alteri obstet. SCHRADER.

4, 21. Κεραμεὺς κεραμεῖ] Hesiod. Opp. et D. vs. 25:

Καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει, καὶ τέκτονι τέκτων. BUHLE.

4, 23. εἰ δὲ μὴ ταὐτὸ.] Sin vero hoc non sit, idem quoque hoc pacto usu venit, i. e. invidia, et odium inter ipsos excitatur, ne dum se amare possint: ut illis scilicet contingebat, qui cum iisdem studiis dediti essent, commoda æmulorum impediabant: ταὐτὸ enim manifesto refertur ad illud, κεραμεὺς κεραμεῖ. Quod vero inquit εἰ δὲ μὴ, in epistola quadam ad Atticum L. II. 16. Cicero, cum eundem sensum proferre vellet, Græca verba usurpavit. *Si possunt discedere, ne causa optima in Senatu pereat, ego satisfaciam publicanis:* εἰ δὲ μὴ, et quæ sequuntur; cum ejus gentis hic modus loquendi proprius esset, crebroque in Græco sermone usurparetur, nec tam tritus Latinis hominibus, Latinis verbis expositus, adhuc foret. Plinius *alioqui reddidit*, cum Theophrasti locum hunc ex VIII. libro de Stirpibus exprimeret c. 7. Τὸ δὲ τρίτον πρόβητα ἐπαφῆσιν· οὕτω γὰρ φύει τὸν καυλὸν· εἰ δὲ μὴ, φυλλομανεῖ. *Tertio depascunt, alioqui folia tantum fierent.* Non indiser-tus poeta, quicumque ille fuit, cujus hoc carmen est inter-lusus in custodem hortorum, *sin* dixit, ut arbitror. *Donec proterva nil mei manu carpes Licebit ipsa sis pudicior Vesta:* Sin—*hæc mei te ventris arma laxabunt.* Horatius Ep. I. 1. 65. *Si non. Isne tibi melius suadet, qui rem facias, rem Si possis, recte; si non, quocunque modo rem.* Item in Ep. ad Nun-
cium 68. *Si non, his utere mecum.* VICTOR.

4, 23. ὥστε μὴ αἰσχύνεσθαι τὰ πρὸς δόξαν.] Martial. ad Cris-pum X. 14. *Nil aliud video, quo te credamus amicum, Quam quod me coram pedere, Crispe, soles.* SCHRADER.

4, 24. Ἡ ὕφ' ὧν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. καὶ ὕφ' ὧν. BUHLE.

4, 25. Ἐὰν μὴ μέλλῃ] Eædem edd. ἐὰν μὴ μέλλωσιν. Minus Attice. BUHLE.

4, 26. Καὶ τοῖς ὁμοίως] Isingr. καὶ οἱ ὁμοίως. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. sequens καὶ in textu non agnoscunt. BUHLE.

4, 26. φιλοφίλους.] Ethic. Nic. VIII. τοὺς γὰρ φιλοφίλους ἐπαινοῦμεν. Terentius in Phormione hoc verbum expressit, ut puto, cum inquit, III. 3. 29. *Solus est homo amico amicus.* Nam vetus interpretes tradit hæc Apollodori verba fuisse, unde totam fabulam transtulit poëta. Μόνος γε ἐπίσταται φι-
λεῖν τοὺς φίλους [Μόνος φιλεῖν γε τοὺς φίλους ἐπίσταται.] VICTOR.

4, 26. Ἐγκαταλείποντας· μάλιστα γὰρ—τοὺς φιλεῖν ἀγαθοὺς] Cod. Victorii: ἐγκαταλιπόντας· μάλιστα δὲ—τοὺς φιλαγαθοὺς. BUHLE.

4, 27. Πρὸς αὐτοὺς] In marg. Ven. πρὸς φίλους. Victor. et Lips. πρὸς αὐτούς. Non bene. BUHLE.

4, 27. Πλαττομένους πρὸς αὐτούς.] Edd. Ald. Bas. Cam. ἑαυτοῦς; edd. Sylb. Bipont. αὐτούς; alterutrum etiam Schol. Gr. ante oculos habuit. Illic αὐτοῦς ad eos, qui amant, refertur; hic αὐτοῦς s. ἑαυτοῦς ad eos, qui non πλάττονται, quosque amare solent. Rectius cum Victorio scribitur αὐτοῦς, quod Muretus vertit, *qui apud se nihil fingunt*. Si enim πρὸς αὐτοὺς legitur, verti debet, *qui sibi nihil affingunt*. Sed ut ne Græcitatem verborum ita junctorum in dubium vocem, sequenti Aristotelis argumentatione, ex his verbis ducta, conficeretur, istos homines omnibus amicos esse, quia coram nemine sibi aliquid affingunt, omnibusque vitia sua aperiunt. Hoc huc non pertineret. Itaque angustius verba accipienda sunt: *solere homines amicitiae vinculis eos amplecti, quos intelligant coram ipsis nihil fingere*. Pronomen *ipsis* vero non poteris reciproco αὐτοῦς significare, nisi centum alios locos in his libris mutaveris. VATER.

4, 27. Καὶ οἷς θαρρόμεν] Cod. Victorii et vetus interpres Latinus: καὶ οὖς θαρρόμεν. Nescio, an melius. Georgius Trapezuntius: *et quibus confidimus*. BUHLE.

4, 28. ἑταιρία, *sodalitas*, est eorum qui sæpe una versantur, seriis jocularibusve studiis pariter dediti. οἰκειότης, *necessitudo*, est arcta societate et necessariis officiis, longo jam usu firmata, familiaritas. συγγένεια, *cognatio*, inter eos est, qui gentis, familiæve sunt ejusdem, et locorum licet intervallo disjuncti, sanguinis tamen communione propinqui. Posteriores duas species complexus est Hegio Terentianus in Adelph. III. 4, 48. *Cognatus mihi erat, una a pueris parvuli Sumus educti: una semper militice et domi Fuimus: paupertatem una pertulimus gravem*. SCHRADER.

4, 28. Ἑταιρία, οἰκειότης, συγγένεια] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. ἑταιρία, καὶ οἰκειότης, καὶ συγγένεια. BUHLE.

4, 29. Καὶ οὐ δι' ἕτερον] Cod. Victor. καὶ οὐ διά τι ἔτ. BUHLE.

4, 30. Δεῖ θεωρεῖν] Ibidem: ἔστι θεωρεῖν. BUHLE.

4, 31. Τῶν πρὸς ἑαυτὸν, itidemque iterum paullo post. Utrobique Schol. Gr. reddit, *quæ adversus ipsum facta sunt*, quod, ni fallor, propter ea, quæ sequuntur, præferendum est versioni vulgari, *quæ ad nos pertinent*. VATER.

4, 31. Οἷον Καλλιάν, ἢ Σωκράτην] Sic utique legendum est, cum pendeant hæc nomina ab antecedentibus περὶ τὰ καθήκιστα. Idem tuentur vetus interpres Latinus, Georgius Trapezuntius, et Spir. Ald. et Bas. οἷον Καλλιάν Σωκράτει. Ven. et Ricc. οἷον Καλλιάν, Σωκράτην. Cam. et Major. Καλλιὰ, Σωκράτη. Victor. Morel. Sylb. Casaub. Schrader. Duvall. Londin. Lips. οἷον Καλλιὰ, ἢ Σωκράτει. BUHLE.

4, 31. Καὶ ἡ μὲν τοῦ λυπῆσαι ἐφίεται· ἡ δὲ τοῦ κακῶσαι μάλλον] Cod. Victorii: καὶ τὸ μὲν λύπης ἔφεσις, τὸ δὲ κακοῦ. BUHLE.

4, 31. ἡ μὲν τοῦ λυπῆσαι, ἡ δὲ τοῦ κακῶσαι.] Plutarch. II. p. 538. D. E. Παντελῶς ἕτερόν ἐστι τοῦ μίσους πάθος ὁ φθόνος, εἰ δὲ ὦν ἐκεῖνο πραῦνεται, τοῦτο λυπεῖται καὶ παροξύνεται. "Ἦδη τοίνυν καὶ τὴν προαίρεσιν αὐτὴν ἐκατέρου πάθους σκοπῶμεν. "Ἔστι δὲ μισοῦντος μὲν προαίρεσις, κακῶς ποιῆσαι· καὶ τὴν δύναμιν οὕτως ὀρίζονται, διὰ-θεσίῃ τινι καὶ προαίρεσιν ἐπιτηρητικὴν τοῦ κακῶς ποιῆσαι· τῷ φθόνῳ δὲ τοῦτο γοῦν ἄπεστι. Πολλοὺς οἱ φθονοῦντες τῶν συνήθων καὶ οἰκείων, ἀπολέσθαι μὲν οὐκ ἂν ἐθέλοιεν, οὐδὲ δυστυχῆσαι, βαρύνονται δὲ εὐτυχοῦντας· καὶ κωλύουσι μὲν, εἰ δύνανται, τὴν δόξαν αὐτῶν, καὶ λαμπρότητα, συμφορὰς δὲ ἀνηκέστους οὐκ ἂν προσβάλλοιεν, ἀλλ' ὥσπερ οἰκίας ὑπερχούσης, τὸ ἐπισκοποῦν αὐτῆς καθελόντες, ἀρκοῦνται.

4, 31. Αἰσθῆσθαι γὰρ βούλεται] Ex emendatione Victorii. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. αἰσθάνεσθαι γὰρ βούλεται. BUHLE.

4, 31. "Ἔστι δὲ τὰ μὲν λυπηρὰ κ. τ. λ.] Hæc ἐν παρενθήκῃ dicta sunt, ut, quid intercedat discriminis inter τὰ κακὰ et τὰ λυπηρὰ, ostenderetur. Odio ardens non curat, utrum, quæ infligit, mala sentiantur, nec ne. Sed nihilominus sæpe fit, ut multo majori malo inimicum afficiat, quam iratus. Nam præter mala, quæ acerba sunt (τὰ λυπηρὰ), alia sunt quædam, quæ quamvis minus sentiantur, majora tamen sint. Ut si quis odio adductus effecerit, aliquem injustum existere aut stultum: hoc malum maximum est, quamvis ille alter parum sentiat. VATER.

4, 31. Καὶ τὸ μὲν μετὰ λύπης.] Ed. Cam. μὲν omittit.—C. I. 8. declaratum est, φιλίαν, ideoque etiam ἔχθραν, ad πάθη pertinere, quæ in voluptate et dolore cernantur. Cui decreto adversari videtur, quod hic dicitur, τὴν ἔχθραν sine dolore esse (τὸν μισοῦντα οὐ λυπεῖσθαι). Itaque λυπεῖσθαι verterim, non exacerbari injuria (cf. c. VII, 3.). Non necesse est, ut injuria irritetur, qui oderit: iraturum oportet irritari. Nisi malueris Aristotelem hanc ob causam affirmare, odium sine dolore esse, quod cupiditas nocendi in odio dominatur, non dolor: etsi cum ea semper, ut opinor, conjuncta sit λύπη aliqua, indignatio, sive detestandus videtur is, quem odisti, sive tantummodo displicet. VATER.

4, 31. ἐλέήσειεν.] Ulysses apud Sophoclem in Ajace fabula, se misericordiam cepisse, narrat, malorum Ajacis, quamvis infensi hominis: sic enim loquitur v. 121: ἐποικτεῖρω δὲ νιν Δύστηνον ἔμπης καίπερ ὄντα δυσμενῇ. Erat enim illa simultas, quæ inter Ulyssem et Ajacem flagrabat, orta ex contentione de armis Achillis, non odium vetus: neque enim fortissimum virum et in eo bello maxime utilem, odio prosequi Ulysses potuit; nec ante id tempus inimicitias cum eo ullas gerebat. VICTOR.

4, 32. Ἀμφισβητοῦντας] Cod. Victorii: ἀμφισβητοῦντος. BUHLE.

CAP. V.

5, 1. Καὶ τίνας, καὶ πῶς ἔχοντες] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Major. καὶ τίνα, καὶ πῶς ἔχοντας. Veram lectionem e MSS. restituit Victorius. In textu ed. Lips. ἔχοντας legitur operarum peccato. BUHLE.

5, 1. Ἔστω δὲ φόβος] Φόβον Cicero, nunc *metum* nunc *reformidationem* appellavit. Cum enim Stoici ita definirent, (vel potius definitione hac accepta a veteribus uterentur; meminit enim ejus Philosophus Ethic. Nicom. III. 6.) Φόβος ἔστι προσδοκία κακοῦ, ipse in Tusc. IV. 7. inquit, *Metus opinio impendentis mali, quod intolerabile esse videatur*. In Partit. c. 4. *In suasionem autem spem aut reformidationem deliberantis*. In Problematibus etiam Aristoteles dixit, Metum ægritudinem quandam ac dolorem esse. VICTOR.

5, 1. Ὡδ' ἔσται φανερόν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Major. ὧδ' ἔστι φανερόν. BUHLE.

5, 1. Ἡ ταραχὴ] Isingr. καὶ ταραχή. BUHLE.

5, 1. Ἡ φθορὰς δύναται] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. δύνανται. BUHLE.

5, 1. Ἄν μὴ πόρρω] Eædem edd. ἀ μὴ πόρρω, et in sequentibus φαίνεται pro φαίνηται. BUHLE.

5, 1. ἀν μὴ πόρρω.] Ornate in hanc sententiam Pindarus Nem. VI. 94. τὸ δὲ παρ ποδὶ ναὸς ἐλισσόμενον Αἰεὶ κυμάτων λέγεται Παντὶ μάλιστα δονεῖν Θυμόν.

5, 1. Οὐδὲν φροντίζουσιν] Ibidem: οὐδὲ φροντίζουσιν. BUHLE.

5, 2. σημεῖα.] Ut sunt navigantibus signa tempestatum, ac procellarum: nam φοβερά ipsa intellexit eruditissimus poëta, cum inquit Æn. I. 91. *Præsentemque viris intemptant omnia mortem*. Et quæ apud Terentium Chremetem, probum ingenuumque adolescentem, perterruerunt, e primo item illo genere terribilium fuere. Eun. IV. 6. 15. *Viden tu illum Thais? militem secum ad te quantas copias adducere*. Quod cum cognovisset vafra mulier, ait, *Num formidolosus obsecro es, mi homo?* VICTOR.

5, 3. Ἐχθρα τὲ καὶ ὀργή] Eædem edd. non habent τὲ. Non male. BUHLE.

5, 4. Καὶ ἀδικία δύναμιν ἔχουσα τῷ προαιρεῖσθαι γάρ.] Inter hæc enuntiata supplendum est: δῆλον γάρ, ὅτι βούλεται, nam *injustus eo ipso injustus est, quod velit*. VATER.

5, 5. ἀρετῇ, h. e. animi magnitudo, contumelia affecta. Contumelia enim iram movet, et magni quidem animi viris maximam. Iratus cupientissimus est vindictæ: quod si cupiditati vires accedant, patratur cupitum. Cicero ad Attic. II. 21. *Timeo tam vehemens vir (Pompeius) tamque acer in ferro, et tam insuetus contumeliæ, ne omni animi impetu, dolori*

et iracundiae pareat. Sane contumelia affecti integra regna everterunt. Quod pluribus docet Aristoteles Polit. V. x. 20. SCHRADER.

5, 6. φόβος.] Metus subditorum, inter causas conjurationis refertur, Polit. V. x. 36. SCHRADER.

5, 6. ἐν παρασκευῇ.] Nempe ut malum, quod sibi impendere animadvertunt, amoliantur. Cicero Offic. I. 7. *Atque illae quidem injuriae, quae nocendi causa de industria inferuntur, saepe a metu proficiscuntur, cum is qui nocere alteri cogitat, timet, ne, nisi id fecerit, ipse aliquo afficiatur incommodo.* Metus Tib. Gracchum impulit ut fieret popularis, Florus III. xiv. 2. Idem affectus C. Cæsarem, et in Gallia Guisios permovet, ut summa imis miscere, et omnia turbare mallent, quam rerum suarum reddere rationes. Vid. J. Zevcotii ad Flori jam citatum caput observationes. SCHRADER.

5, 7. χείρους καὶ ἥττους τοῦ κερδαίνειν.] χείρους pejores moribus et ingenio significat. ἥττους κερδαίνειν inquit, ut lepidissimus Comicus, et Attici sermonis norma Plut. 362. Ὡς οὐδὲν ἄτεχνῶς ὑγιές ἐστιν οὐδὲνός, Ἄλλ' εἰς τοῦ κέρδους ἅπαντες ἥττονες. VICTOR.

5, 7. συνειδότες πεποιηκότι τὸ δεινόν.] Hinc, monente Victorio, argumentum sumpsit Lysias Apolog. pro Cæde Eratosthenis p. 46. οὐτὲ συνῆδει κακὸν οὐδὲν, ὃ ἐγὼ δεδιώς μὴ τις πύθηται, ἐπεθύμουν αὐτὸν ἀπολέσαι.

5, 8. Ἠδικημένοι, ἢ νομίζοντες ἀδικεῖσθαι] Ald. Bas. Frob. et Ricc. ἡδικούμενοι. Vitiose. Isingr. ἀδικούμενοι. Ven. Cam. et Major. ἡδικημένοι νομίζοντες ἀδ. Spir. ἀδικούμενοι οἱ νομίζοντες. Nostrum dedit Victorius. Georgius Trapezuntius: *qui passi injuriam sunt, aut pati se putant.* BUHLE.

5, 8. τηροῦσι καιρόν.] Quod autem nunc, se junctis vocibus, inquit, τηρεῖν καιρὸν, i. e. *tempus diligenter servare*, alibi conjunctis καιροφυλακεῖν inquit: ut Rep. VIII. 3. Διὰ τοῦτο δεῖ παιδὶς εἰσάγεσθαι, καιροφυλακοῦντας τὴν χρῆσιν. Demosthenes c. Aristocr. p. 678. Καὶ ἔργῳ ἑαυτὸν ἐξήλεγγεν ὅτι καιροφυλακεῖ τὴν πόλιν ἡμῶν. VICTOR.

5, 8. καὶ οἱ ἡδικηκότες.] Tacitus vit. Agricolaë c. 42. *Proprium humani ingenii est, odisse, quem læseris.* Ubi vide Lipsium.

5, 10. Τοῖς κρείττοσιν αὐτῶν] Non habent αὐτῶν Ald. Bas. Ven. Cam. Ricc. Spir. Major. BUHLE.

5, 10. Καὶ οὐς φοβοῦνται.] Superioris loci sententia non valde ab hac discrepat; eadem tamen omnino non est: nam cum superiores illos φοβερούς manifesto vocarit, ea in se habere ipsos declaravit, quæ jure optimo metui possunt, et intelliguntur horribilia esse. Hic, nisi fallor, loquitur de his, quorum vires opesque obscuriores sunt, nec fomidosi esse creduntur: qui tamen cum a firmioribus, quam nos simus, reformidentur, a nobis quoque, judicium eorum sequentibus,

reformidari debent: ac tanto magis debent, quanto magis nos imbecilliores sumus. Supra de illis locutus est, quos constaret etiam nobis formidolosos esse: hic de illis, quos formidolosos nobis esse ex iudicio et opinione aliorum cognosceremus. VICTOR.

5, 10. τοῖς ἥττοσιν αὐτῶν] Vetus interpret Latinus, et margo Ven. τοῖς κρείττοσιν αὐτῶν. Cf. Victor. p. 324. BUHLE.

5, 10. τοῖς ἥττοσι αὐτῶν ἐπιτιθέμενοι.] Schol. Gr. et priscus Intrpr. τοῖς κρείττοσι, quanquam Schol. utramque lectionem nominatim laudat. Muretus quoque κρείττοσι præfert. At eo, quod adhuc hominibus, qui minus, quam nos, valerent, injuriam intulerunt, non excluditur, eos etiam majoribus vim facere posse. Idcirco dicitur, ἢ ἥδη ἢ αὐξηθέντες. Κρείττοσι ferri non posset, quia tunc αὐξηθέντες aptum non esset. VATER.

5, 10. ἢ γὰρ ἥδη φ.] Dum in impotentiores irruunt, aut certe cum victoria in hos potiti viribus erunt redditi auctiores. De Nino Justinus I. i. 8. *Domitis proximis, cum accessione virium fortior ad alios transiret, et proxima quæque victoria instrumentum sequentis esset, totius orientis populos subegit.* Exemplum insigne exstat in III. Philipp. Demosthenis p. 46 = 115. 116. Reisk. ubi orator increpat Athenienses quod incrementa potentiae Philippi negligant. SCHRADER.

5, 11. Καὶ τῶν ἡδικημένων] Ven. Cam. Spir. Major. καὶ οἱ φίλοι τῶν ἡδικημένων. Male. BUHLE.

5, 11. Καὶ τῶν ἡδικημένων.] Schol. Gr. edd. Ven. Cam. καὶ οἱ φίλοι τῶν ἡδικημένων. Sed ab omnibus libris scriptis absunt verba οἱ φίλοι, inepte intrusa. VATER.

5, 11. ὀξύθυμοι.] Ὀξύθυμοι a Græcis appellantur, quod acutæ bilis sint, ac nullo negotio excandescant: eosdem ὀχυρόλους et ἀκροχόλους vocant. Horatius *cerebrosos* vertit. *Donec cerebrosus prosilit unus.* Idem etiam verbum expressit, cum inquit, *O te Bollane cerebri Felicem.* Nam veteres etiam interpretes ejus poetæ tradunt, Bollanum oxycholum eum intellexisse. VICTOR.

5, 11. ὀξύθυμοι.] Euripides in *Medea* v. 320. Γυνὴ γὰρ ὀξύθυμος, ὡς δ' αὐτως ἀνὴρ, Πᾶρον φυλάσσειν, ἢ σιώπηλος σοφός. Statius Cæcilius apud Gellium N. A. xv. 9. *Nam hi sunt inimici pessimi, fronte hilara Corde tristi, quos neque ut apprendas, neque ut mittas, scias.*

5, 11. Ἄδηλοι γὰρ, εἰ ἐγγύς] Retinui hanc lectionem, editoribus Lipsiensibus quoque approbatam. Habent eam Codd. quidam Victorii, margo Ven. et Cam. Spir. et Major. Ald. Bas. Morel. Sylburg. Casaub. Duvall. ἄδηλοι γ. οἱ ἐγγύς. Victor. Riccob. Londin. ἄδ. γ. ἢ ἐγγύς. Morelio placet, ex veteri versione Latina restitui: ἄδηλον γὰρ, ἢ ἐγγύς. BUHLE.

5, 11. Ὡστ' οὐδέποτε φανεροί] Ex emendatione Victorii. Ald.

Ven. Cam. et Bas. ὥστ' οὐδέποτε φοβερόν. Male. Alii Codd. teste Morelio, pro φανεροὶ legunt φανερόν. BUHLE.

5, 12. Ὅσα, ἂν ἀμάρτωσιν] Cod. Victorii: ὅσα ἀμαρτάνουσιν. BUHLE.

5, 12. βοήθειαι.] Sect. præcedenti ἐπανόρθωσις correctio est mali præteriti, βοήθεια auxilium mali imminentis. Anterior ergo propositio loquitur de malo quod jam evenit, hæc de eo quod impendet. Geta Terentianus Phorm. I. 4, 3. utrumque est complexus: *Quæ neque uti devitem scio, neque quomodo me inde extraham.* Donatus ad hunc locum: *Ruina aut vitanda est, aut extrahenda sunt ex ea corpora quæ oppresserit.* SCHRADER.

5, 12. Ὡς δ' ἀπλῶς εἰπεῖν.] Ed. Cam. δὲ omittit. VATER.

5, 13. Μετὰ προσδοκίας] Ibidem additur τινός. BUHLE.

5, 13. Μηδὲν ἂν παθεῖν] Codd. plures Victorii, et margo Ven. μηδὲν ἀντιπαθεῖν. Non bene. BUHLE.

5, 13. Μηδὲν ἂν παθεῖν.] Priscus Intpr. et plures libri scripti, μηδὲν ἀντιπαθεῖν. VATER.

5, 13. Οὐδὲ τούτους ὑφ' ὧν μὴ οἴονται.] Accommodatum exemplum est, et valde etiam elegans, Polyphemi, qui in fraudem incidit, et maximum detrimentum accepit, quod sibi noceri non posse putabat a pusillo et tenuissimarum virium homine: Od. I. 513. Ἄλλ' αἰεὶ τινα φῶτα μέγαν καὶ καλὸν ἐδέγμην Ἐνθάδ' ἐλεύσεσθαι μεγάλην ἐπιειμένον ἀλκήν. Nūn δέ μ' ἐὼν ὀλίγος τε καὶ οὐτιδανὸς καὶ ἄκις Ὀφθαλμοῦ ἀλάσσειν ἐπεὶ μ' ἔδαμάσσατο οἶνω. VICTOR.

5, 14. Καὶ δοκοῦντες] Non agnoscunt commation hoc Ald. Ven. Bas. Frob. Ricc. Spir. Major. nec versio Georg. Trapezuntii. Restituit illud ex Codd. Victorius. BUHLE.

5, 14. Ποιεῖ δὲ τοιούτους.] Edd. Ald. Bas. Cam. τοὺς τοιούτους. VATER.

5, 14. ἤδη πεπονθέναι π. ν.] Seneca Ep. V. *Desines timere, si sperare desieris.* Inde est, quod hostem ad desperationem minime adigendum esse docent rei militaris scriptores. Desperatio enim excutit metum omnem, et audaciam ac ferociam in animis accendit. Vide Vegetium III. 21. ubi et notissimam Scipionis sententiam laudat, *Viam hostibus, qua fugiant, muniendam esse.* Frontinus Strateg. II. 6. decem exempla recenset hostium a victoribus dimissorum, ne clausi desperarent, et prælium inperterriti redintegrarent. SCHRADER.

5, 14. Ἦδη πεπονθέναι] Eædem edd. addunt πάντα. Georg. Trapezunt. vertit: *qui jam perpressos omnia se gravia putant.* BUHLE.

5, 14. οἱ ἀποτυμπανιζόμενοι ἤδη.] Hæc verba Hermolaus Barbarus, Majoragius, Muretus, de iis qui jam ad supplicium ducuntur, Trapezuntius et Riccobonus de his qui extreme

torquentur, vetus interpres, Sturmius, Victorius, Sigonius et Portus de iis qui supplicio extremo ipso jam afficiuntur, accipiunt. Rectius posteriores, ut patebit e Lib. II. 6, 27. Illic enim deductio ad supplicium effertur per μέλλων ἀποτυμπανίζεσθαι. Ergo, qui hic dicuntur ἀποτυμπανιζόμενοι ἤδη, sunt qui in misero illo casu extremo jam versantur. τύμπανον inter alia et flagrum aut fustem, item supplicium fuste peragi solitum, significare ex Hesychio, Suida, Schol. Aristoph. Plut. v. 476. et Etymol. M. scimus: Hesychius inter alia τυμπανίζεται interpretatur ἰσχυρῶς τύπτεται, *valide feritur*, item τύμπανον, εἶδος τιμωρίας, species pœnæ, nempe ipsa illa quæ Latinis *fustigatio*, et *fustuarium* appellatur, pœna flagellatione gravior, ad mortem enim usque continuata. Hoc supplicii genere qui afficiuntur, dicuntur ab Aristotele h. et seq. c. ἀποτυμπανίζεσθαι. Eadem tamen vox etiam de castigatione, quæ mortifera non sit usurpatur, ut cum Themistius Or. I. Sophistas ait discipulos suos ἀποτυμπανίζειν. Vide Ludov. Cresollii Theatrum Rhetorum V. 6. Grotii item annotata ad II. Maccabæorum VI. 20. et Ep. Hebr. II. 35. SCHRADER. Plura de h. v. collegerunt Gataker Adv. Post. p. 908. Wytttenbach. ad Plutarch. p. 170. A.

5, 15. Καὶ ὑπὸ τούτων] Eadem edd. καὶ ὑπὸ τοιούτων. BUHLE.

5, 16. Καὶ περὶ τῶν φοβερῶν] Ibidem: καὶ τῶν φοβερῶν, omissa περὶ. BUHLE.

5, 16. Ἐναντίον τῷ φόβῳ, καὶ τὸ θαρράλεον τῷ φοβερῷ] Edd. Ald. et Bas. ἐναντίον τῷ φοβερῷ. Reliqua, quæ in ceteris edd. leguntur, in illis desunt. BUHLE.

5, 16. Τῶν σωτηρίων] Ald. Ven. Cam. Bas. Ricc. Spir. Major. post σωτηρίων addunt ἐστίν. BUHLE.

5, 16. Τῶν δὲ φοβερῶν ἢ μὴ ὄντων, ἢ πόρρῳ ὄντων] Exciderunt hæc commatia e textu ed. Lips. operarum peccato. BUHLE.

5, 17. Ἔστι δὲ θαρράλεά τά, τε δεινὰ πόρρῳ ὄντα, καὶ τὰ θαρράλεα ἐγγύς] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. τά, τε ὄντα δεινὰ πόρρῳ, καὶ θαρράλεα ἐγγύς. Posterius θαρράλεα mihi suspectum est, quare uncinos adhibui. Puto, aliud verbum olim ejus loco lectum fuisse. Georgius Trapezuntius vertit: *sunt autem, in quibus confidendum est, et pericula, cum longe ab-sunt, et secunda, cum prope adsunt*. BUHLE.

5, 17. θαρράλεά τά τε δεινὰ.] Δεινὰ mala vertit Cicero De Fin. I. 20. cum Epicuri sententiam exprimeret. Epicuri ipsius verba hæc sunt Diog. Laërt. X. 148. Ἡ αὐτὴ γνώμη θαρρεῖν τε ἐποίησεν, ὑπὲρ τοῦ μηθὲν αἰώνιον εἶναι δεινόν, μηδὲ πολυχρόνιον. Ciceronis vero hæc: *eadem scientia confirmavit animum, ne quod aut sempiternum, aut diuturnum timeret malum*. VICTOR.

5, 17. Οἷς ταῦτα συμφέροι] Ald. Ven. Bas. Cam. Spir. Ma-

jor. εἰς ταῦτα συμφερόμενοι. Minus bene. Nostrum habet quoque margo Ven. BUHLE.

5, 17. Οἷς ταῦτα συμφέρει.] In edd. vett. cum male impressum esset, εἰς ταῦτα συμφερόμενοι, vulgatum restitutum est ex cod. Victorii et prisco Intpr. Præterea, ut ταῦτά pro ταῦτα legatur, sententia exigit, idque et Muretus probat, et in codice Schol. Gr. legebatur. VATER.

5, 18. κατωρθῶσθαι.] Κατορθώματα *recta* vel *recte facta* a Cicerone appellari notum est. Κατορθῶσαι *fortunatum in aliquo negotio esse* significat, et quem aliquis sibi proponit, finem adipisci. Sic etiam optimus Attici sermonis auctor Aristophanes locutus est. (Plut. 350.) Ἦν μὲν κατορθώσωμεν εὖ πρᾶταιν ἀσί. VICTOR.

5, 18. ἐὰν πολλάκις ἐληλυθότες.] Hinc sumpto argumento Æneas apud nostrum poëtam fractos animos Trojanorum confirmavit, ac bene sperare jussit: *Neque enim ignari sumus ante malorum* dicens, et *Vos et Scylleam rabiem, penitusque sonantes Accestis scopulos*, et quæ sequuntur. VICTOR.

5, 18. διχῶς.] Magn. Ethic. I. 21. Ἔστι γὰρ καὶ κατ' ἐμπειρίαν τις ἀνδρείος, οἷον οἱ στρατιῶται· οὗτοι γὰρ οἶδασιν δι' ἐμπειρίαν, ὅτι ἐν τοιούτῳ τόπῳ, ἢ ἐν τοιούτῳ καιρῷ, ἢ οὕτως ἔχοντι, ἀδύνατόν τι παθεῖν—Πάλιν οὖν εἰσιν ἀνδρεῖοι ἐκ τοῦ ἐναντίου τῆς ἐμπειρίας· οἱ γὰρ ἄπειροι τῶν ἀποβησομένων οὐ φοβοῦνται διὰ τὴν ἀπειρίαν. SCHRAEDER.

5, 18. Διχῶς γὰρ ἀπαθεῖς] Ed. Ald. ἀπειθεῖς. VATER.

5, 18. διχῶς γὰρ ἀπαθεῖς.] Tritum apud Græcos proverbium a priore horum modorum pendet, quo affirmatur *suave esse bellum in experto*. Γλυκὺς ἀπείρων πόλεμος. VICTOR.

5, 18. Καὶ οἱ βοηθείας] Eædem edd. οἱ τε βοηθείας. Non melius, cum antecesserit οἱ τε ἄπειροι, cui respondere oportet καί. BUHLE.

5, 21. ἂν τὰ πρὸς θεούς.] Quantam afferat animis hominum spem hæc existimatio poëtæ sæpe declarant: ut Virgilius XII. *Primusque Tolumnius augur, Hoc erat in votis, inquit, quod sæpe petivi. Accipio agnoscoque deos: me, me duce ferrum Corripite o Rutuli. In eodem etiam libro, Ne qua meis esto dictis mora Juppiter hac stat.* VICTOR. Habebat hunc Rhetoris nostri locum in mente H. Grotius cum ad Matth. VIII. 26. scriberet: *Verum est quod Aristoteles dixerat, habere cur forti excelsoque sint animo, qui de rebus divinis recte judicant.* SCHRADER.

5, 21. σημείων καὶ λογίων.] Signa sunt, ut quod augur Tolumnius vidit: necnon quod Anchises Æn. II. *Ex ea fatus erat senior, subitoque fragore Intonuit ævum, et de cælo lapsa per umbras Stella &c.* Nam quantopere confirmant nos, eodem hoc exemplo facile cognosci potest, cum repente tanta

commutatio in animo Anchisis facta sit. *Jamjam nulla mora est, sequor* &c. Cicero σημεία hæc quoque, nunc notas, nunc signa vocavit Divin. II. 21. *Quam scite per notas nos certiores facit Juppiter*: et post, *Hoc igitur per gallinas Juppiter tantæ civitati signum dabat*. Eodem autem in libro multa hujuscemodi narrat, ut ostenta illa tristitia, quæ Lacedæmoniis acciderunt ante Leuctricam calamitatem. Λόγια oracula esse, ac responsa deorum constat. Plutarch. in Pelopida p. 288. E. Χρησμοὶ δὲ καὶ λόγια τοῖς Σπαρτιάταις ἀεὶ προὔφερον εὐλαβεῖσθαι, καὶ φυλάττεσθαι τὸ Λευκτρικὸν μήνιμα. Nicia p. 531. E. Ἄλλ' ἑτέρους ἔχων μάντις ὁ Ἀλκιβιάδης, ἐκ δὲ τινων λογίων προὔφερε παλαιῶν μέγα κλέος τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ Σικελίας ἔσεσθαι. VICTOR.

5, 21. Θαῤῥαλέον γὰρ ἡ ὀργή.] Hæc est ratio, cur ii fidentiores sint, qui Deos sibi fore propitios sperant. Nam iracundia solet homines confidentes efficere, quam Peripatetici quasi *cotem fortitudinis* esse dicunt, ut testis est Cicero, innocentes autem homines, qui neminem offendunt, cum afficiuntur injuria, vehementius irasci solent, et freti conscientia sua confidentiores fiunt, quia persuasum habent, Deum iis auxiliari solere, qui injuria fuerint affecti. MAJORAG.

5, 21. Θαῤῥαλέον—τοῖς ἀδικουμένοις.] Hæc sana esse, mihi persuadere non possum. Cur enim hic ira immisceatur, nemo intelligat. Si quid dicitur, sententia hæc est: *ira facit aliquid ad confidendum, plus tamen spes divini auxilii*. Sed si significatur, ira fiduciam effici, necesse est, ut intelligas, injuria affectum quoque confidere, quod ante dictum non est, prætermitti tamen non potuit. Alioquin hæc sine ullo orationis aut sententiæ vinculo adjecta sunt, et facile ad ineptias aliquis delabi poterit, ut Schol. Gr., qui ὀργὴν de ira divina injuriis concitata hic accipi somniat. Equidem putaverim, hæc spuria, et ex locis similibus, ut c. XII, 9. margini adscripta esse. VATER.

CAP. VI.

6, 2. αἰσχύνῃ.] Agunt de hoc affectu Aristoteles Ethic. Nic. II. 7. et IV. 9. Alexand. Aphrod. quæst. moral. IV. 21. SCHRADER.

6, 2. περὶ τὰ αὐτὰ ταῦτα] Eadem edd. περὶ αὐτὰ ταῦτα, omisso articulo τὰ. BUHLE.

6, 3. Εἰ δὲ ἔστιν] Ibidem: εἰ δ' ἔστιν. BUHLE.

6, 3. ἀποβαλεῖν ἀσπίδα, ἢ φυγεῖν] Cod. Victorii: τὸ ἀποβαλεῖν. Neglecto articulo, ἀποβαλεῖν recepi, ut rectius. Vulgo minus apte ἀποβάλλειν. BUHLE.

6, 3. παρακαταλήκην] Idem Cod. addit: ἢ ἀδικῆται. BUHLE.

6, 3. ἀποστερῆσαι.] Vide I. 7. Cicero Tusc. III. 8. eandem sententiam Latinis verbis eleganter expressit: *Sed quia nec*

qui propter metum præsidium relinquit, quod est ignavice; nec qui propter avaritiam clam depositum non reddidit, quod est injustitiæ. VICTOR.

6, 4. Ὅπου οὐ δεῖ] Ibidem: οὐ οὐ δεῖ. Fortasse hæc lectionis varietas e scripturæ compendio orta est. BUHLE.

6, 5. Ἡ παροιμία] Vid. Erasmi Adag. Chil. I, Cent. 9. BUHLE.

6, 5. καὶ ἀπὸ νεκροῦ φέρειν.] Tritum enim proverbium hoc significabat, a cadavere etiam fructum capere, quod contra avaros ac sordidas artes exercentes dicebatur. Ab hac nota ignominiaque vacui omnino non erant qui corpora occisorum hostium pecunia accepta parentibus suisque reddebant; qui mos apud priscos frequens erat, ut Æn. IX. *Sit qui me raptum pugna pretiove redemptum Mandet humo solita.* Quare Æneas X., ut magnanimus, hoc facere neglexit, immensamque vim auri repudiavit. *Argenti atque auri memoras quæ multa talenta Natis parce tuis.* Magis tamen hæc culpa hærebatur in avaris prætoribus, qui parentes pretium pro sepultura liberorum poscerent: quod Cicero Verri objecit. VICTOR.

6, 6. βοηθεῖσθαι παρὰ τῶν ἥττον εὐπόρων.] De hoc apud Terentium in Phormione queritur servus: cum enim dedecori sit opulentioribus, si quis vere cogitet, grave non minus est, durumque tenuioribus, ut ipse eleganter accurateque exponit, I. 1. 18. *Quam inique comparatum est, ii, qui minus habent, Ut semper aliquid addant ditioribus;* et quæ sequuntur. VICTOR.

6, 7. καὶ δανεῖζεσθαι ὁ δ. ἀ.] Hujuscemodi ingenium carpit in Gellio Martialis, (IX. 47.) qui, ut facilius denegare posset, semper in expolitionibus ædificiorum occupatus erat: omnibus enim notum studium illud magnos sumptus postulare. Arbitrabatur igitur, se hac ratione posse sine culpa denegare. *Gellius ædificat—Oranti nummos ut possit dicere amico Unum illud verbum Gellius, ædifico.* VICTOR.

6, 8. τὸ δ' ἐπαινέειν παρόντα.] Hoc egregie expressit Terentius Adelphis II. 4. 6. *Ah vereor coram in os te laudare amplius, Ne id assentandi magis, quam quod gratum habeam, facere existimes.* VICTOR.

6, 8. Καὶ τὸ ὑπεραλλεῖν ἐπ' ἀλγοῦντι] Cod. Victorii: καὶ τὸ ὑπ. ἀλγοῦντι παρόντα. BUHLE.

6, 9. Ἐν ἐξουσίᾳ μᾶλλον ὄντες.] Edd. Ald. Bas. Cam. ὄντες non habent. VATER.

6, 11. Ἀλαζονείας γάρ] Ald. Ven. Cam. Bas. Spir. Ricc. Major. ἀλαζονεία γάρ. BUHLE.

6, 11. Ἐπὶ τῶν ἄλλων] Cod. Victorii: ἀπὸ τῶν ἄλλ. Non probō. BUHLE.

6, 11. αἰσχυντιλὰ (sic) quæ vulgo homines verecundantur: quæ violare pudorem, dignitatemque existimantur: ut infra,

αἰσχύνονται δὲ οὐ μόνον αὐτὰ τὰ ῥηθέντα αἰσχυντιλὰ, quamvis hic antiquissimus liber habeat ἀναίσχυντα: nec tamen non receptam lectionem probō; sed idem etiam alia re discrepat a ceteris, quod ἀπὸ τῶν ἄλλων habet, ut sæpe supra locutus est, non ἐπὶ. VICTOR.

6, 11. Καὶ αἰσχυντιλὰ] Ibidem: καὶ ἀναίσχυντα. BUHLE.

6, 12. Ἐπὶ τούτοις τὸ καλῶν.] In iisdem edd. legitur, τὸ τῶν καλῶν; idque forsan melius. VATER.

6, 12. Ἡλικίας] Ibidem, et in marg. Isingr. ἡλικιώτας. BUHLE.

6, 12. αἰσχυρὸν γ. τ. μὴ μετέχειν.] Cicero Tusc. I. 2. *Summam eruditionem Græci sitam censebant in nervorum vocumque cantibus. Igitur et Epaminondas, princeps meo iudicio Græciæ, fidibus præclare cecinisse dicitur: Themistoclesque aliquot ante annos, cum in epulis recusaret lyram, est habitus indoctor.*

6, 12. Παιδεύσεως ἐπὶ τοσοῦτον] Ven. Cam. Spir. Major. παιδεύσεως καὶ ἐπὶ τ. BUHLE.

6, 12. παιδεύσεως.] Designat inprimis quatuor illas artes, Grammaticen, gymnasticen, musicam, et artem pingendi: in his enim quatuor artibus, Aristotelis ævo, pueros inprimis erudiri solitos memorat ille Polit. VIII. iii. 1. SCHRADER.

6, 12. Δὲ ἑαυτὸν φαίνεται οὕτω γὰρ ἤδη ἀπὸ κακίας μᾶλλον, ἢ αὐτὸς] Deficiunt hæc in Ald. Ven. Cam. Bas. et Spir. Restituit ea e Cod. antiquissimo Victorius. BUHLE.

6, 13. τὰ μὲν εἰς ἀκολασίαν.] Turpe est ea pati quæ ab intemperantia alterius profisciscuntur, sive sponte quis illa, sive invitus perferat: at quæ a violentia alterius solent patrari, ea si quis sponte ferat, pudori non sunt. Ut si ludi ac joci gratia quisquam se supplantari patiat. Ratio diversitatis hujus est, quia prior illa perpressio ab animi vitio oritur, nam si quis flagitiis alterius ultro serviat, intemperans est et ipse, sin invitus, pro ignavo et nimium timido est habendus. Posterior non item: qui enim vi alterius sponte sua cedit, concessæ recreationis caussa id facere potest. SCHRADER.

6, 14. Οὐδεὶς δὲ δόξης.] Edd. eadem habent, οὐδεὶς δὲ τῆς δόξης. VATER.

6, 18. Καὶ τὰ ἐν ὀφθαλμοῖς est ex cod. Victorii, itemque Schol. Gr. legisse videtur. Sæpe Aristoteles ita loquitur. Edd. Ald. Bas. Cam. ἐν ὀφθαλμοῖς—Ab hominibus, quos vereantur, transitum est ad res, quæ pudorem moveant. Quæ cum inter se conjunctissima sint, Aristoteles haud multum deflexisse putari debet. Ἐν ὀφθαλμοῖς significat, in conspectu aliorum. Ne vero hæc loquendi forma ter diverso sensu usurpata esse videatur, quod ad Aristotelis accuratum scri-

bendi genus quadrare non putem; neve, quod sequitur, ἐν ὀφθαλμοῖς γὰρ ἀμφοτέρω, cum Buhlio vertatur, *in oculis enim (nostris) utrique sunt*, ita rem expediverim. Exempli loco affertur, ἐν ὀφθαλμοῖς εἶναι αἰδῶ, in quo verba ἐν ὀφθαλμοῖς pre-menda non sunt. Si quis in conspectu aliorum peccat, si alios intueri eum oportet, pudor vultum incedit. Ita pudor *in oculis habitare* dicitur, et sententia eodem redit, quod diximus, *in conspectu aliorum esse*. Demum ἐν ὀφθαλμοῖς ἀμφο-τέρω plene scribitur, διὰ τὸ ἐν ὀφθαλμοῖς εἶναι τινα κατ' ἀμφοτέρω, *utrobique, (quod agitur,) sit in conspectu aliorum*. Ab iis enim, *qui semper nobiscum una futuri sunt*, quicquid agimus, conspicitur, itidemque ab iis, *qui attente observant*, quicquid agimus. Itaque utraque ratione, quæ facimus, sunt in con-spectu aliorum. Altera explicatio, *utrique in oculis (nostris) sunt*, non satis convenit ad homines, qui attento animo cer-nunt, quid fiat; præterquam quod tunc τὸ ἐν ὀφθαλμοῖς alio, quam antea, sensu accipitur. VATER.

6, 18. ἐν ὀφθαλμοῖς.] Cum et antea et deinceps, non de rebus, sed de hominibus loquatur, hic mutat genus, et res, non personas, designat. Itaque aut trajectory est hæc πρότασις e parte prima, aut ita exponenda, ut non tam πρότασις quam προτάσεως principium habeatur, quod posterius verisimile fit, cum infr. hoc principium repetat, et inde veritatem genuinæ προτάσεως confirmet. Propositio itaque ipsa non hoc sed se-quenti §. continetur, et duo hominum genera complectitur, 1, eos, qui perpetuo nobiscum una sunt, 2. qui quando nobis adsunt, attente nos observant. Amborum enim rationem habemus, et ob id turpe quiddam illis præsentibus agere verecundamur. At qui vel rarius nobiscum versantur, vel, si forte adsunt, minus in nos sunt curiosi, horum minorem ha-bemus rationem. Hujus ergo propositionis veritas demon-stratur ex hoc axioma, quo ea quæ in conspectu multorum et palam geruntur, cautius gerenda esse ratio ipsa admonet, et vulgare adagium confirmat. Mens adagii hujus est, quod pudor oculos maxime et vultum afficiat, atque in his prodatur, unde fit, ut, qui verecundantur, oculos fere demittant aut avertant. Indidem est, quod impudentem designaturi di-cere soleamus, frons illi periit, frontem perfrexit. SCHRA-DER.

6, 18. Καὶ τὰ ἐν φανερώ] Cod. Victorii addit μάλλον. BUHLE.

6, 18. παροιμία ἐν ὀφθαλμοῖς εἶ. αἰ.] Ad hoc proverbium re-spexit Apollonius Rhodius cum Venerem cum Junone ac Pallade loquentem ita induceret III. 92. Ὅτις γὰρ, ἀναιδέτω περ ἐόντι Τυτθῇ γ' αἰδῶς ἔσσειτ' ἐν ὄμμασιν· αὐτὰρ ἐμῷ Οὐκ ὀφθαλμοῖς. VICTOR. Conf. Euripid. Cresphont. fr. III. Aristoph. Vesp.

445. Athenæus XIII. p. 564. B. et Casaub. Suidas v. Αἰδώς. Eustathius II. N. p. 923, 17. Od. ξ. p. 1754, 39.

6, 18. Διὰ τοῦτο] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. καὶ διὰ τοῦτο. BUHLE.

6, 19. Περὶ ταῦτα ἐνόχους] Isingr. περὶ ταῦτά ἐν. Sequentia in edd. antiquioribus corrupta et perturbata Victorius integritati restituit, plurimum Codd. MStorum auctoritatem secutus. Leguntur enim in Ald. Ven. Bas. Cam. et Spir. ita: περὶ ταῦτα ἐνόχους· ὁ δὲ γὰρ, τοῖς φαινόμενοις ἀμαρτάνειν τὰναντία δοκεῖν τούτοις· καὶ τοὺς μὴ συγγνωμονικούς· ἃ γὰρ τις αὐτὸς ποιεῖ, ταῦτα λέγεται τοῖς πέλας μὴ νεμεσῆν. Eadem expressit Georgius Trapezuntius. At vetus interpres Latinus Victorianam lectionem confirmat. BUHLE.

6, 19. Μὴ περὶ ταῦτα.] Melius scribetur ταῦτά. Ita Muretus vertit, *eidem culpæ*. Paullo post ante verba, ἃ γὰρ τις αὐτὸς ποιεῖ, subaudiendum est; Ad veniam autem tribuendam faciles non sunt, qui se eodem modo peccare non putant; *quæ enim aliquis ipse faciat etc.* VATER.

6, 19. μὴ συγγνωμονικούς.] *Minime proclives ad ignoscendum.* Μὴ συγγνωμονικόν, vel συγγνώμονα potius significavit Cicero, cum in Or. pro L. Muræna, de decretis Stoicorum loquens, quomodoque illi sapientem suum fingerent, declarans, inquit, *Neque cujusquam delicto ignoscere.* Virgilius, cum *faciles nymphas* appellavit, συγγνωμονικάς intellexit. VICTOR.

6, 19. Ὅστε ἂν μὴ ποιεῖ] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. ὥστε ἂν μὴ ποιῇ. Nostrum e Codd. dedit Victorius. BUHLE.

6, 20. ἐξαγγελτικούς—ἐξαγγέλλειν.] Eos etiam verentur, qui, quod viderunt, parum ipsis probatum, libenter commemorare solent, ac multis prodere. A contrario quoque hoc probat, dicens, peccata namque flagitiaque aliorum occultare ac reticere perinde est atque judicare illa peccata non esse: parum enim aut nihil refert illorum, qui in aliquo facinore deprehensi sunt, non videri sua illa existimarique peccata, aut aliis non enuntiari: intelligunt enim, nisi divulgata illa fuerint, se non existimationem perdituros, neque periculum legum magistratuumque subituros. VICTOR.

6, 20. Ἡ μὴ ἐξαγγέλλειν.] Supplendum est, *τινὰ, quasi μὴ ἐξαγγέλλοντά τινα εἶναι, et neminem efferre foras.* Vulgo vertitur, ut si legèretur, ἐξαγγέλλεσθαι. VATER.

6, 20. Καὶ οἷς ἡ διατριβή.] Subaudiri oportet, καὶ αἰσχύνοντο τούτους, οἷς ἡ διατριβή. Aliter Victorius, qui supplet, καὶ ἐξαγγελτικοί, οἷς. Vix recte. Nam descripto hoc hominum genere additur, *κακολόγοι γὰρ πῶς οὗτοι καὶ ἐξαγγελτικοί*, quæ, si Victorium sequeris, mera erit repetitio. Contra nostra ratione bene hoc adjungitur. Sic enim hæc caussa est, ex antec-

dentibus petita, cur istos vereantur, quoniam statim ante demonstratum est, hominum, qui quæque libenter enuntient, (τῶν ἐξαγγελτικῶν), plerosque omnes pudere. Præterea Aristoteles accurate non scriberet, si hoc enuntiato, καὶ ἐξαγγελτικοί εἰσι, sequenti, in quo omnes consentiunt, καὶ αἰσχύνονται intelligendum esset. Causa difficultatis, ni fallor, hæc est, quod, cum, ἐξαγγελτικοί δὲ—τοὺς ἀμαρτάνοντας, quasi in parenthesis prolatum esset, Aristoteles ab instituta constructione, qua hominum, quos vereantur, genera casu quarto posuit, in hisce duabus propositionibus paullisper declinavit, et demum tertio abhinc enuntiato ea rursus utitur, repetita voce αἰσχύνονται. VATER.

6, 20. Καὶ καμωδοποιῶς] Respexit Aristoteles ad comœdiam veterem. BUHLE.

6, 20. καμωδοποιῶς.] Veteris appellatæ comœdiæ poetas intelligit: hi enim in insectandis peccatis, sceleribusque aliorum toti occupati erant, ac fabulas plenas probrorum in innocentissimos etiam homines docebant, ut Horatius quoque noto carmine testatur. VICTOR.

6, 20. Ἡδοξήκοτες] Ald. Ven. Bas. Cam. Spir. Major. ἡξιωκότες. Georgius Trapezuntius, Hermolaus Barbarus et vetus interpres Latinus idem tuentur. Nescio, an melius. BUHLE.

6, 20. Ἡδοξήκοτες ἐν αὐτοῖς.] Ex codice antiquiss. Victorius hanc lectionem restituit. Edd. vett., priscus Intpr. et major librorum scriptorum pars consentiunt in altera, ἡξιωκότες. In aliis libris scriptis etiam aliud vocabulum fuisse Victorius testatur. At testibus hisce omnibus præferendus est codex ille aureus, qui, ut centum aliis in locis, ita hic quoque lectionem veram servavit, quæ ad sequentia, τὰ γὰρ βέλτιστα τεθέανται, et ad argumentum totius loci (cf. §. 14. 24.) mire quadrat. Videtur vir doctus hæsitare, quam præferat lectionem, sed ἡξιωκότες nullum sensum fundit. Cujus vocis si qua posset adhiberi significatio, hanc oporteret: *siquidem apud istos nunquam tales se præbuerunt*. Quæ tamen apta non est, quia deest, quales se præbuerint, et quia ne hoc quidem ad verendum aliquid faciat, si quis putet, se alicui nondum benevolentiam suam ostendisse. Vera lectio, quæ, præter Muretum, Majoragio quoque et Riccobono, alibi fere edd. vett. sequentibus, probatur, etiam a Schol. Gr. notata est. Ita habet: Γράφεται καὶ οὐδέν πως ἡδοξήκοτες, quod ita explicatur: εἶγε οὐδέποτε ἐφάνημεν αὐτοῖς ἄδοξοι· ἀλλ' ὡς ἀεὶ τιμώμενοι παρ' αὐτῶν, ἐκτελοῦμεν καὶ τὴν αἴτησιν.

Τοιοῦτοι refertur ad τοὺς πρῶτόν τι δεηθέντας, ἐν οἷς οὐδέν πως ἡδοξήκασιν. Talium igitur hominum duo genera sunt, et qui recens amici nobis esse cupiant, et qui nullius nobis turpitudinis

conscii sint; quæ quidem magis ad posterius ex illis duobus, quod nondum male de altero existimant, respiciunt. Hæc supplendi ratio cui non satis facilis videatur, is conijcere posset, antea pro ἡδοξήκοτες legendum esse, ἀπηξιωκότας. Sed hoc nihil opus. Paulo post pro, τὰ γὰρ βέλτιστα τεθέανται, Schol. Gr. habet, τὰ γὰρ βέλτιστα τίθενται. VATER.

6, 20. Διὸ εὖ ἔχει ἡ τοῦ Εὐριπίδου ἀπόκρισις πρὸς τοὺς Συρακουσίους] Responsum ab Aristotele prætermissum explicavit Schol. Græcus: Εὐριπίδης πρὸς τοὺς Συρακουσίους πρεσβὺς ἀποσταλῆς, καὶ περὶ εἰρήνης καὶ φιλίας δεόμενος, ὡς ἐκεῖνοι ἀνένευον, εἶπεν· ἔδει, ἄνδρες Συρακούσιοι, εἰ καὶ δι' οὐδὲν ἄλλο, ἀλλὰ γε διὰ τὸ ἄρτι ὑμῶν δέεσθαι, αἰσχύνησθαι ἡμᾶς ὡς θαυμάζοντας. Contendit Ruhnkenius (Hist. crit. Orat. Gr. Vol. VIII. Orat. Reisk. p. 150), tam apud Aristotelem, quam apud Scholiastem pro Εὐριπίδου legendum esse Ὑπερίδου. Hyperidem enim varias pro republica Atheniensium legationes suscepisse, non Euripidem. Cui sententiæ sagacissimi viri quamvis faveam, nolui tamen textum Aristotelis immutare, cum incertum sit, an hoc responsum Syracusanis datum Aristoteles vere innuerit; neque enim de fonte constat, unde Græculus narratiunculam hauerit. Conf. Victor. Comment. p. 345, et Majorag. p. 138. BUHLE.

6, 20. ἡ τοῦ Εὐριπίδου ἀπ. π. Σ.] In hanc historiam numquam incidi: quæ autem a Græco interprete traduntur, ficta, ut arbitror, et cominenticia sunt: consuevit enim, cum aliquid ignorat, audacter fingere; nedum enim ille, quod abditum est, aliunde, studio et diligentia eruere possit: ea etiam, quæ satis nota et pervulgata sunt, sæpe ignorat: minutas vero quasdam hujuscemodi res ab auctoribus, qui supersunt, rerum non narrari mirum videri non debet. Syracusanos, reliquosque Siculos fabulis Euripidis valde delectatos esse, ac carmen ipsius studiose conquirere ac perdiscere solitos, ostendit Plutarchus in Nicia. Quare ingenio suo elegantissimus poëta absens multis saluti fuit, post res adversas Atheniensium in Sicilia: qui enim in manus hostium vivi venerunt, si quid Euripidis recitare potuissent, liberaliter tractabantur, ac salvi etiam domum dimittebantur: alii etiam, qui e prælio aufugerant, cum in insula errarent, quo vitam perducerent, carmina Euripidis canendo, sibi feruntur comparasse. VICTOR.

6, 20. καὶ τῶν πάλαι—συνειδότες.] Intelligi hic ἀπὸ κοινοῦ debet τοιούτοις εἰσι: respondetque manifesto pars hæc superiori illi, cum inquit, οἳ τε: quis enim non videt sententiam illam imperfectam esse, atque aliud membrum requiri. VICTOR.

6, 21. Τὰ σημεῖα] Ald. Bas. Frob. Cam. Major. addunt αὐτῶν. BUHLE.

6, 21. τὰ σημεῖα.] Ut apud Terentium Adelphis Æschinus

erubuit, cum vidit patrem, ostium impudicæ domus pulsasse ipsum, intellexisse, culpamque inficiando a se remove re conatus est: nec tamen fores pulsasse crimen fuit, sed quia indicium erat meretriciæ consuetudinis: quod etiam Micio expressit, cum simulans se id credere, inquit, *Ita: nam mirabar, quid hic negotii esset tibi.* VICTOR.

6, 21. λέγοντες.] Hinc præceptum Isocratis ad Demonicum p. 5. A. Ἄ ποιεῖν αἰσχρὸν ταῦτα νόμιζε μηδὲ λέγειν εἶναι καλόν. VICTOR.

6, 22. Δηλώσοντας αὐτοῖς] Ex emendatione Victorii. Nec aliter habent vetus interpres Latinus et Georgius Trapezuntius. Ald. Ven. Cam. Bas. Ricc. Spir. Major. τοὺς δηλώσοντας αὐτούς. Utrum malueris, sensus fere eodem redit. BUHLE.

6, 22. Δηλώσοντας αὐτοῖς recte restitutum est ex cod. Victorii et prisco Intpr. Αὐτοὺς præter edd. vett. habent codd. quidam scripti. VATER.

6, 23. Πολὺ καταφρονοῦσι] Vetust interpres Latinus, Georgius Trapezuntius, et Ald. Ven. Bas. Cam. Spir. et Major. πολλοὶ καταφρονοῦσι. Minus bene. Nostrum tuentur Codd. Victorii. BUHLE.

6, 23. Ὡν πολὺ καταφρονοῦσι τῆς δόξης τοῦ ἀληθεύειν.] Muretus omittit τοῦ ἀληθεύειν. Si retinetur, ni fallor, sensus hic est: *quorum existimationem valde contemnunt, ut nullum absit, quin eam veram esse putent.* Vulgo vertitur, *quorum, quod ad veritatem pertinet, existimationem contemnunt.* Paullo post pro τὰ πρὸς τὸν νόμον in quibusdam exemplaribus legitur, τὰ πρὸς τὴν δόξαν μόνον. Utramque lectionem Schol. Gr. expressis verbis laudat, et hanc quidem omisso voc. τήν: vulgatam sequitur. VATER.

6, 23. Παιδία καὶ θηρία] Eadem edd. θηρία καὶ τὰ παιδία. BUHLE.

6, 23. Τὰ πρὸς τὸν νόμον] In marg. Ven. et Isingr. τὰ πρὸς τὴν δόξαν μόνον. Vulgatum bene defendit Victor. Comment. p. 347. BUHLE.

6, 23. τὰ πρὸς τὸν νόμον.] Appellat hic πρὸς νόμον quæ antea πρὸς δόξαν vocarat: νόμος namque Græcis *existimatio* etiam est, et *judicium*, quo intellectu sumebatur ab illis, qui aiebant, νόμῳ χραιρῆν εἶναι, νόμῳ γλυκὺ, id est, *colores ex opinionibus, ac iudiciis hominum; itidem etiam saporibus, non ex veritate, quæ nulla est in his rebus, perpendi debere:* cujus in primis sententiæ Democritus fuit: id autem expressit Cicero I. Academ. ad Varro- nem, cum, de illo ipso loquens, inquit, *Opinionibus et institutis omnia teneri.* Eodem pacto locutus est Laërtius in Pyrrhone IX. 61. Καὶ ὁμοίως ἐπὶ πάντων μηδὲν εἶναι τῇ ἀληθείᾳ, νόμῳ δὲ καὶ εἶναι πάντα τοὺς ἀνθρώπους πράττειν. Quia igitur visum non nullis est, quædam turpia ac fœda habentur, quæ hujusmodi non sunt, ut ipse docuit Ethic. Nic. IV. quam-

vis illic πρὸς δόξαν appellet, quæ hic πρὸς νόμον. Idem tamen eodem verbo aliis in locis eodem intellectu usus est, ut ibid. V. 5. ubi de vi hujus vocabuli νόμισμα disputat, ὅτι οὐ φύσει, ἀλλὰ νόμῳ ἐστὶ: totam autem rem aperit in libro Sophist. Elench. I. 12. declaratque νόμον valere morem institutumque, quod ex hominum judiciis, opinionibusque pendet: ὁ γὰρ νόμος δόξα τῶν πολλῶν. VICTOR.

6, 24. Οὔτοι ἢ ὁρῶντες] Sic recte e Codd. vetere versione Latina, et marg. Ven. emendavit Victorius. Ald. Ven. Bas. Cam. Spir. Major. Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. οὔτοι οἱ ὁρῶντες. Perperam. Georgius Trapezuntius: illi vel oculis videntes. BUHLE.

6, 24. Σάμου κληρουχίας.] Κληροῦχοι appellabantur, quos Athenienses mittebant in victas urbes, locaque bello capta, tamquam colonos; quod singulis certus modus agri divideretur, atque assignaretur, vocati: κληρουχία vero res ipsa dicebatur. Κληροῦχοι a Cicerone agripetæ, vel agrarii vocantur de Nat. Deor. I. 26. cum de Epicuro loqueretur, et hanc ipsam, de qua orationem habuit Cydias, divisionem agrorum intelligeret, inquit, Pamphilum quendam, Platonis auditorem, ait a se Sami auditum: ibi enim Adolescens habitabat cum patre et fratribus, quod in eam pater ejus Neocles agripeta venerat. Laertius in Epicuro c. 1. eandem historiam prodidit: τοῦτόν φασιν ἄλλοι τε καὶ Ἡρακλείδης ἐν τῇ Σωτῖωνος ἐπιτομῇ, κληρουχισάντων Ἀθηναίων τὴν Σάμον, ἐκεῖ τραφεῖναι. VICTOR.

6, 24. Ὡσπερ Κυδίας] Samii in potestatem Atheniensium redacti sunt a Pericle. Durissimas deditionis conditiones memoravit Thucyd. I, p. 48; nulla tamen divisionis agrorum inter colonos ab Atheniensibus Samum missos ab eo mentio fit. Attulit ista divisio Atheniensibus haud parum dedecoris, quare etiam Isocrates (Paneg. p. 63) cives suos purgare conatus est. Cydias in oratione sua eam dissuasit. Floruit Cydias Ol. CVII, ut docuit Ruhnkenius Hist. crit. Or. Gr. Vol. VIII. Orat. Reiskii p. 153. Plura huc spectantia vide ap. Victor. Comment. p. 348; Schrader. in Comment. p. 283. BUHLE.

6, 24. In Cydiæ oratione hoc πιθανὸν Aristoteles observavit, quod Athenienses a divisione agri Samii dehortaturus, cogitare illos jussit et animo concipere, ac si Græci universi circumstiterent, et veluti corona cingerent agri alieni divisores, atque injustitiam illam coram spectarent. Obtutus enim ille adstantium Græcorum, licet effectus, in ruborem dare iniquitatis ministros poterat. Ciceroni III. de Oratore c. 53. ficta personæ inductio, Auctori ad Herenn. IV. 53. conformatio appellatur, et definitur, cum aliqua, quæ non adest, persona confingitur, quasi adsit. SCHRADER.

6, 24. ὀρᾶσθαι—οὐ βούλονται.] Hecuba apud Euripidem, (v. 962.) cum Polymestore, Thracum rege, loquens, consilium suum ulciscendi Polydorum, ope hujus sententiæ, textit : cum enim rectis oculis eum, ut interfectorem filii, spectare non posset, finxit, se pudore ac verecundia impeditam, humi oculos tenere : quod nollet, se ab eo, qui ipsam beatam quondam vidisset, in tanta miseria constitutam aspectari. Idem etiam egregie expressit Cicero in peroratione pro L. Muræna c. 41. *Ibit igitur in exilium miser. quo ? ad Orientisne partes in quibus annos multos legatus fuit, et exercitus duxit, et res maximas gessit ? At habet magnum dolorem, unde cum honore decesserit, eodem cum ignominia reverti.* VICTOR.

6, 25. Ἄ κατασχυνούσιν] Cod. Victor. ἂ κατασχύνουσιν. BUHLE.

6, 24. ἔργα—προγόνων.] Phædra apud Euripid. Hippol. 424. Δουλοῖ γὰρ ἄνδρα, καὶ θρασύσπλαγχός τις ἦ, Ὅταν συνειδῇ μητρὸς ἢ πατρὸς κακά. Animadvertendum autem accurate quid intersit inter ἔργα et πράγματα : non enim arbitror idem omnino utrumque verbum significare. An ἔργα præterita opera ac facta vocavit, quæ ex ipsorum turpi vita, sceleratisque facinoribus in memoria hominum restiterint ; πράγματα vero res, negotiaque, quæ ab ipsis gerantur, ac tunc ipsum administrentur ? VICTOR.

6, 24. εἶσι δὲ οὗτοι.] Hi autem sunt, scilicet, ὑπὲρ ὧν αἰσχύονται, qui supra explicati sunt, ut majores, cognatique, nec non ii quoque, qui ex ipsis pendent : id est, quorum magistri consiliariiue fuere : si enim qui disciplinam et artem ab aliquo accepit, aliquid sceleris molitur, ea res non eum tantum, verum etiam auctorem disciplinæ illius, et qui artem tradidit, deturpat : unde non defuere, qui Platonem insimularent, quod ex ipsius schola prodiisset interfecto hospitis, summi viri, Callippus : quamvis ipse, se purgans, docuerit aliunde in familiaritatem Dionis venisse impurum illum et nefarium hominem, nec umquam in familia sua fuisse : Polycrates quoque Sophistes accusationem Socratis scribens, ipsi, ut probum, objecit, quod Alcibiadem, turbulentum et inutilem reipublicæ civem, auditorem habuisset. Eadem ratio est consiliariorum ; ipsi enim quoque præstare debent, quæ a consultoribus gerantur. VICTOR.

6, 25. Ὡν διδάσκαλοι] Ibidem : ἢ ὧν διδάσκαλοι. Non male. BUHLE.

6, 26. Καὶ ποιοῦσι] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. καὶ non agnoscunt. BUHLE.

6, 27. Ὅθεν καὶ Ἀντιφῶν] De Antiphonte conf. supra not. ad lib. II, cap. 2, §. 19. Adde Victorii Comment. pag. 350. BUHLE.

6, 27. Ἀντιφῶν ὁ ποιητής.] De hoc Antiphonte, ab oratore ejusdem nominis diverso, vide P. Van Spaan Dissert. in Orat. Gr. Reiskii T. VII. p. 827.

CAP. VII.

7, 1. Notandum est χάριν Græcis, ut *gratiam* Latinis, duo significare: 1. *Beneficium*. 2. *Beneficii gratiam memoriam et cupiditatem illud remunerandi*. Prima significatione non notat affectum, notat autem significatione altera. Utraque hic occurrit et secunda quidem in principio, prima in fine hujus §. Ambæ junguntur in illo Sophoclis, χάρις χάριν τίκτει, h. e. *beneficium remunerandi voluntatem parit*. SCHRADER.

7, 1. Χάριν ὑπουργεῖν.] Χάριν non solum *gratiam*, sed etiam *beneficium* significat, hocque nostro in loco, si lectio sana est. Sed χάριν scholion esse putem. Nam præterquam quod minus bene in declaranda vocis alicujus significatione vox eadem, quamvis diverso sensu, usurpatur; accedit, quod ὑπουργεῖν absolute significat, *adjuvare*, neque alibi ejusmodi vocabulum adjicitur. VATER.

7, 2. Ὑπουργεῖν τῷ δεομένῳ] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. ὑπουργεῖν δεομένῳ, sine articulo. BÜHLE.

7, 2. Αὐτῷ τῷ ὑπουργοῦντι] Vetus interpres Latinus vertit, *sibi subvenienti*. Videtur itaque legisse, τῷ αὐτῷ ὑπουργοῦντι. In sequentibus verba ἡ μεγάλων bis posita sunt in textu ed. Lips. operarum errore. BÜHLE.

7, 2. Ἄν ἡ σφόδρα δεομένων] Ald. Ven. Bas. Frob. Cam. Ricc. Spir. Major. ἂν ἡ σφόδρα δεομένων. Isingr. ἂν ἡ σφόδρα δεομένων. BÜHLE.

7, 2. Ἡ σφόδρα δεομένων.] Cod. Victorii, δεομένων, itidemque Schol. Gr. qui ἡ δεομένων μεγάλων καὶ χαλεπῶν jungit. Δεομένων, ni fallor, melius est. Nam minus accurate duo genitivi diverso sensu juxta se positi sunt. Δεομένων genitivus absolutus est; ad μεγάλων supplere oportet, ἡ μεγάλων ἢ ἡ χάρις vel ἡ ὑπουργία. Paullo post ἡ (scil. ἂν τις ὑπουργῇ) ἐν καίροις τοιούτοις significat: iis temporibus, quibus valde indiget alter, aut magni pretii et difficile est auxilium. VATER.

7, 3. Δέσεις δέ εἰσιν αἱ ὀρέξεις] Vetus interpres Latinus legit, καὶ αἱ ὀρέξεις. Male. BÜHLE.

7, 3. Τοῦ μὴ γιγνομένου] Ald. Ven. Bas. Cam. Spir. Major. τοῦ μεταγιγνομένου. Legerunt ita quoque Georgius Trapezuntius et Hermolaus Barbarus. At Codd. plures Victorii, margo ed. Venetæ, et vetus interpres Latinus nostrum agnoscunt. BÜHLE.

7, 3. Τῆς δέσεως] Sic dedit Victorius e Cod. antiquissimo, et vetere versione Latina. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir.

Major. τῆς αἰτήσεως. Scholiastes Græcus et margo ed. Venetæ, τῆς αἰσθήσεως. BUHLE.

7, 3. ἐν Λυκείῳ τὸν φορμόν.] Quis, cui, quando dederit, incertum est. Aristoteles enim strictim hic refert, quod aliunde plenius discere nunc non licet. Pauperi, mendico, exuli humi cubanti, stoream sive mattam, quam substernat, præbere, benignitas est, eo major quo opportunior, et magis necessaria. SCHRADER.

7, 4. Καὶ ἐφ' οἷς γίγνεται χάρις.] Edd. Ald. Bas. καὶ πῶς γίγνεται. VATER.

7, 4. Τοιοῦτόν τι ὑπηρετοῦντας] Isingr. ante ὑπηρετοῦντας insertam habet disjunctivam ἢ. Non bene. BUHLE.

7, 5. ποιεῖν ἀχαρίστους.] Ἀχαρίστους hic appellat, quibus gratia non habetur: non ingratos, et qui in alios grati non sint: quo sensu nomen hoc passim capitur. Ποιεῖν ἀχαρίστους spoliare illos gratia, qui videri volunt beneficium dedisse: id est, efficere oratione nostra, ne id præstitisse credantur. VICTOR.

7, 5. ποιεῖν ἀχαρίστους.] h. e. facere ut affectu illo, qui ad gratiam habendam referendamve fertur, vacui fiant auditores. SCHRADER.

7, 5, Ἀπὸ τύχης συνέπεσον] Ex emendatione Victorii. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. ἀπὸ τύχης συνέπεσον. BUHLE.

7, 5. ἀπέδωκαν ἀλλ' οὐκ ἔδωκαν.] Inter Macedonum regem Atheniensesque magna quondam lis de his nominibus fuit, cum se Philippus Halonesum Atheniensibus δοῦναι, id est *muneris dare ac largiri* paratum esse diceret: illi autem sibi regem insulam hanc ἀποδοῦναι, id est *reddere ac restituere* vellent: tanta vis in duabus syllabis erat, ut non verbis de hoc tantum, sed armis quoque certatum sit. Demosthenes autem civibus suis auctor fuerat, ne acciperent, si δοῦναι, ἀλλὰ μὴ ἀποδοῦναι pergeret: unde et ab Æschine, (p. 475. sq.) acerrimo ipsius adversario, et ab comicis poëtis, (Athenæi VI. p. 223. D.) non parum eo nomine exagitatus est: majoris tamen ponderis res erat, quam videbatur, ut ex hoc quoque loco intelligitur. VICTOR.

7, 5. Ἀπέδωκαν, ἀλλ' οὐκ ἔδωκαν] Eædem edd. excepta Spirensi, ἀπέδωκαν, οὐκ ἔδωκαν, omisso ἀλλά. BUHLE.

7, 6. τοῖ] Substantia, sive rei natura, ut cibus famelico, vestis nudo, pecunia egeno, consilium auxio, navis, currus, equus fugienti, accommoda sunt, et maxime grata. SCHRADER.

7, 6. τοσόνδι.] E prædicamento quantitatis peti vel maxime potest, cum amplificatio, tum diminutio beneficii. Artaxerxes Thenistocli urbes plures donavit, Magnesiam, quæ pa-

nem, Lampsacum quæ vinum, Myntem quæ obsonium præberet. Corn. Nep. in Themistocle X. 3. Urbium harum numerus et magnitudo augment beneficium. SCHRADER.

7, 6. τοιονδὶ.] Xenophon Exped. I. ix. 25. Κύρος γὰρ ἔπεμπε βίκους οἴνου ἡμιδρεῖς πολλάκις, ὅποτε πάνυ ἡδὺν λάβοι, λέγων, ὅτι οὐπω δὴ πολλοῦ χρόνου τούτου ἡδίστοι οἶνω ἐπιτύχοι κ. τ. λ. SCHRADER.

7, 6. σημείον,] h. e. animi parum benevoli. SCHRADER.

7, 6. φαῦλα εἰδώς.] Ut Calaber ille hospes quem Horatius ridet Ep. I. 7, 14. SCHRADER.

7, 6. εἰ ἔλαττον μὲν] Ita f. leg. Si minus dederint, quam par esset. TOUR.

7, 6. Εἰ ἔλαττον μὴ ὑπρέτησαν] Vetus interpret Latinus vertit: si minori non succurrerunt. Legit itaque: εἰ ἐλάττονι μὴ ὑπρέτησαν. Non bene. BUELE.

7, 6. Εἰ ἔλαττον μὴ ὑπρέτησαν.] Edd. eadem et Cam. μὴ ὑπρέτησε. Itidem, ut videtur, Schol. Gr. VATER.

CAP. VIII.

8, 1. ἔλεος.] Stoici homines illiusque familiæ principes, ita misericordiam definierunt, ut a sententia Aristotelis non discreparent. Laërtius in Zenone §. 3.: ἔλεος οὖν ἐστὶ λύπη ὡς ἐπὶ ἀναξίως κακοπαθοῦντι. Cicero autem Tusc. IV. 8. ita expressit: *Misericordia est ægritudo ex miseria alterius, injuria laborantis.* Φαινόμενον κακὸν appellat, quod nobis malum videatur: possemus enim in hoc falli, atque eam miseriam esse judicare, quæ minime sit: nec non ob eundem animi nostri errorem eos quandoque misereri, qui fortunati sint, quod ea in se habeant, quæ nos falso mala judicemus: adjungens vero φθαρτικῶ καὶ λυπηρῶ, cujus generis mala esse debeant, ostendit: sunt enim diversæ naturæ plura et atrocia mala, quæ, quamvis aliquem oppresserint, non miseret nos illius: si quis enim injustus est, si timidus, si intemperans, si illiberalis, et si magnis gravibusque vitiis premitur, misericordia illius non movemur: oportet, ut aut mortem, aut dolorem magnum afferant. Iisdem igitur malis, in probro viro positis, misericordia in animo alicujus commovetur, quibus imminetibus illi ipsi, ac propinquis, timet. Quod autem addidit τοῦ ἀναξίου τυγχάνειν, vitam etiam moresque ejus, qui adversa fortuna utitur, multum valere ostendit, ut misericordia excitetur: quamvis enim nihil eorum, quæ supra tradita sunt, requiratur; si improbus ipse, flagitiisque inquinatus fuerit, quamvis ejus etiam generis malis prematur, miserque ex omni parte sit, misericordia nos illius non capit. Quod si probum, innocentemque virum paupertate laborantem, aut acerrimis corporis doloribus oppressum videmus, miseret nos illius: in-

dignus enim erat his malis, proculque ab ipsis ob animi virtutes esse debebat. VICTOR.

8, 2. Ἐπὶ φαινομένῳ κακῷ] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. ἐπὶ τῷ φαινομένῳ κακῷ. BUHLE.

8, 2. Προσδοκήσειεν ἄν παθεῖν] Eædem edd. προσδοκήσειε παθεῖν, omisso ἄν. BUHLE.

8, 2. Προσδοκήσειεν ἄν παθεῖν.] Edd. vett. ἄν omittunt, quod tamen per se non debet suspectum videri, nam ἄν sæpius in eodem enuntiato bis positum invenitur. VATER.

8, 2. Καὶ τοῦτο, ὅταν.] Cod. Victorii et priscus Intrpr. καὶ τούτων ὅταν. Tunc τούτων ad τῶν αὐτοῦ referendum, aut potius scribendum est, τούτων ὅ, τ' ἄν. VATER.

8, 3. Οὐδὲν γὰρ ἄν] Vetus interpres Latinus, οὐδὲ γὰρ ἄν. BUHLE.

8, 3. Εἰ γὰρ ἅπαντα] Idem legit, notante Morelio, οἱ γὰρ ἅπαντα. BUHLE.

8, 3. Παθεῖν τι κακὸν] Idem, et Cod. Victorii: παθεῖν μηδὲν κακόν. BUHLE.

8, 4. Οἱ τε πεπονθότες] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Maj. omittunt dictionem encliticam τε. Minus bene. BUHLE.

8, 4. δειλότεροι μᾶλλον.] Μᾶλλον δειλοτέρους inquit ut I. 7, 18, locutus videtur, cum ait καὶ τὸ φιλεταῖρον εἶναι τοῦ φιλοχρήματος μᾶλλον κάλλιον: hunc enim modum loquendi sæpe usurpatum fuisse a veteribus Græcis scriptoribus multis exemplis collectis illic docui. Testatur autem Simplicius in librum Κατηγοριῶν eodem pacto locutum hunc fuisse, de his, quæ cum aliquo conferuntur, agentem: καὶ τὸ ἀνισαίτερον μᾶλλον καὶ ἥττον: ita enim tunc legebatur: qui tamen locus postea a recentioribus, mendosum ipsum falso opinantibus, depravatus est: ἀνισον enim illic nunc legitur. Sed hujus locutionis doctissimus interpres rationem reddit, declarans hæc, ceteraque hujusmodi, posse intendi ac remitti. Videtur itaque μᾶλλον, secundæ collationis nominibus adjunctum, præstantiam ejus, quod confertur, ad illud, cum quo confertur, augere. VICTOR.

8, 4, εὐλόγιστοι γάρ.] Εὐλόγιστοι sunt, qui accurate ducunt rationem rerum humanarum, nec plus ipsis tribuunt quam vere tribuendum sit: quos autem infra ἀλογίστους vocavit, his respondere puto, contrariosque significare. VICTOR.

8, 5. Γονεῖς, ἢ τέκνα] Eædem edd. γονεῖς, καὶ τέκνα. In sequentibus pro αὐτοῦ τε legunt αὐτοῦ γάρ. BUHLE.

8, 5. Τὰ εἰρημένα] Eædem edd. διὰ τὰ εἰρημένα. Nostram lectionem præbuerunt Victorii Codd. Referendum est τὰ εἰρημένα ad antecedens ταῦτα. BUHLE.

8, 5. Αὐτοῦ τε γὰρ ταῦτα καὶ (τοιαῦτα,) οἷα παθεῖν, τὰ εἰρημένα.] Postrema verba conjungi debent, interpunctione deleta, ut patiantur ea, de quibus ante dictum est. Alioquin εἰρημένα plane idem est ac ταῦτα, idque sine caussa repetitur, et simul

constructio interrumpitur. Nostra ratio nulla difficultate premitur, nam etiam ea, quæ passos misereri soleant, significata sunt, καὶὰ φαρτικά καὶ λυπηρά, ut huc τὰ εἰρημένα respiciant. VATER.

8, 6. Καὶ μήτε] Eadem edd. καὶ οἱ μήτε. BUHLE.

8, 6. 'Εν ὀργῇ, ἢ θάρρει] Vict. Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. ἐν ὀργῇ καὶ θάρρει. Minus apte. BUHLE.

8, 6. 'Ἄλλ' οἱ μεταξὺ τούτων.] Edd. Ald. Bas. ἄλλ' ἀεὶ μεταξύ. VATER.

8, 6. ἐκπεπληγμένοι.] Accommodatum hic valde exemplum est de nece Cn. Magni, quo in primo libro usus sum c. 14. 'Εκπεπληγμένους autem intelligit metu percussos, pavore consternatos: qui enim ob ingentem vim metus quasi ad stuporem rediguntur, ἐκπεπληγμένοι vocantur. VICTOR.

8, 7. Κὰν οἶωνται, τινὰς εἶναι ἐπεικεῖς] Cod. Victorii: κὰν οἶονται, τινὰς εἶναι ἐπεικῶν. BUHLE.

8, 7. ὁ γὰρ μηδένα οἰόμενος.] Talis erat Timon ille Atheniensis Ciceroni Tusc. IV. 11. Læl. 23. memoratus, item Mamercus, scito Martialis epigrammate derisus V. 29. SCHRADER.

8, 7. 'Ὅλως δὲ, ὅταν ἔχη οὕτως] Ald. Bas. 1. 2. Frob. et Ricc. καὶ ὅλως δὲ, ὅταν οὕτως. Ven. Cam. Spir. Major. καὶ ὅλως δὲ, ὅταν οὕτως ἔχει. Isingr. καὶ ὅλως δὲ, ὅταν οὕτως ἔχωσιν. Equidem Victorium secutus sum. BUHLE.

8, 7. ἀναμνησθῆναι.] Quod ad recordationem veterum incommodorum pertinet, vimque, quam habent ad nos misericordes efficiendos, cum eadem, aut paria in aliis spectamus, Virgilius ex persona Didonis hoc significavit, cum ita illam, cum Trojanis loquentem inducit; *Non ignara mali, miseris succurrere disco*. Theseus quoque apud Sophoclem Œd. Col. 562. ὡς οἶδ' αὖτ' αὐτὸς, ὡς ἐπαίδεύθην ξένος, "Ὡσπερ σὺ, χ' ὅστις πλεῖστ' ἀνὴρ ἐπὶ ξένης" Ἡθλησα κινδυνεύματ' ἐν τῷ μῶ κάρα. "Ὡστε ξένον γ' ἄν οὐδ' ἐν' ὄνθ', ὥσπερ σὺ νῦν, Ὑπεκτραποίμην μὴ οὐ συνεκσώζειν" ἐπεὶ "Ἐξοῖδ' ἀνὴρ ὦν κ. τ. λ. Animadvertendum autem hic ἐλπίσαι de rebus malis dixisse Aristotelem, ut Virgilius quoque fecit, cum eandem reginam, ita loquentem, induxit. *Hunc ego si potui tantum sperare dolorem*. Sophocles Œd. Tyr. 771. ἐλπίδας appellavit opinionem futurorum malorum Κού μὴ στερηθῆς γ' ἐς τοσοῦτον ἐλπίδων 'Εμοῦ βεβῶτος. Consuetudo tamen sermonis *sperare* rebus secundis, *metuere* autem adversis tribuit. VICTOR.

8, 8. "Ὅσα τε γὰρ τῶν λυπηρῶν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. ὅσα τε γὰρ ἐκ τῶν λυπηρῶν. BUHLE.

8, 8. "Ὅσα τε γὰρ τῶν λυπηρῶν.] 'Εκ, quod ante τῶν in edd. vett. est, Victorius delevit auctoritate codicis antiquiss. et prisci Intpr. Statim post in verbis ὀδυνηρῶν φαρτικά Muretus φαρτικά non expressit vertendo. VATER.

8, 8. ὅσα τε γὰρ.] Λυπηρὰ et ὀδυνηρὰ ita differunt, ut prius animi, posterius corporis dolorem designet. Ceterum assentiar propemodum aut Mureto, illud φθαρτικά, aut Hermolao, illud ἀναιρετικά, vertere omittenti: omnino enim alterutrum abundare videtur. Duum nempe generum mala e definitione hic repetit, φθαρτικά et λυπηρά. Φθαρτικά vero et ἀναιρετικά idem plane notant: unde mox inter φθαρτικά recenset mortes. Si tamen cuiquam religio est id in textu delere, quod vel non satis capit, vel non probat, sequatur P. Victorii, eruditi, gravis, et considerati interpretis, qualemcunque hujus loci declarationem. SCHRADER.

8, 8. ὅσα ἀναιρετικά.] Nisi fallor, cum supra inquit ὅσα τε γὰρ τῶν λυπηρῶν καὶ ὀδυνηρῶν φθαρτικά, non dixit res omnes, quæ interimunt, esse miserabiles, sed docere voluit, quæ mala e genere malorum, ægritudinem animo, et cruciatum corpori importantium, miserabilia forent: affirmavitque hujuscemodi tantum illa esse, quæ interitum afferrent: sunt enim non paucae res, quæ animum sollicitant, et corpus vexant, quæ misericordiam aliis non movent, ut si leviora etiam illa sint. Nunc vero generatim, non ad ea, quæ dolorem tantum faciunt, sermonem referens, inquit, cuncta mala, quaecunque illa sint, quæ perdendi vim habent, et ἀναιρετικά sunt, misericordiam excitare. VICTOR.

8, 10. Διὸ καὶ] Abest διὸ a Cod. Victorii. BUHLE.

8, 10. Ἀπὸ τῶν φίλων] Abest τῶν ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. BUHLE.

8, 10. αἰσχος ἀσθένεια ἀναπηρία.] Easdem has corporis labe conjunxit, et iisdem verbis appellavit Ethic. Nic. III. quo etiam in loco misericordiam excitare ipsas dixit. VICTOR.

8, 10. ὅθεν προσῆκεν—συμβῆναι.] Hinc docte eleganterque misericordiam expressit Catullus, cum Ariadnam infelicem casum suum ita deplorantem induxit, ac merita sua ingrato infidoque amatori objicientem. *Certe ego te in medio versantem turbine leti Eripui, ac potius germanum amittere crevi, Quam tibi fallaci supremo in tempore deessem: Pro quo dilaceranda feris dabor, alitibusque Præda, neque injecta tumulabor mortua terra.* VICTOR.

8, 10. Τὸ πολλάκις τοιοῦτο] Eædem edd. τὸ πολλάκις τοιοῦτον. BUHLE.

8, 11. πεπονθός.] Velleius Paterc. II. 70. *Deciderat Cassii caput, cum evocatus advenit, nuncians Brutum esse victorem.* SCHRADER.

8, 11. Καὶ τὸ πεπονθός γενέσθαι τι ἀγαθόν] Isingr. καὶ τὸ πεπονθότι. Melius forsitan. BUHLE.

8, 11. Διοπίθει—τέθνεωτι] Quisnam ille *Diopithes* fuerit, incertum est. Alius est hujus nominis, cujus, ut vatis magnæ

auctoritatis, meminerunt Aristophanes in Equitibus, et Plutarchus in vita Lysandri; alius, memoratus a Demosthene in oratione Philippica tertia, erat copiarum Atheniensium dux. Misit Diopithi, uter horum tandem ille fuerit, rex Persarum munera amplissima, quibus tamen Diopithes frui non poterat, cum mortuus esset, antequam illa ad eum pervenirent. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. legunt ὅτι τεθνεῶτι. Eliminavit ὅτι Victorius Codd. auctoritate. BUHLE.

8, 11. Βασιλέως, τεθνεῶτι.] Edd. vett. ὅτι τεθνεῶτι, sed a prisco Intrpr. et a libris scriptis ὅτι abest. Paulo post ταῦτα καὶ τοιαῦτα sine dubio est mendum ed. Lips. in Bipontina repetitum. Edd. omnes, ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα. VATER.

8, 11. Καὶ τὸ ἢ μηδὲν] Eadem edd. καὶ τὸ μηδὲν, sine disjunctiva. BUHLE.

8, 12. Ἐγγὺς ὧσιν οἰκειότητι] Eadem edd. ἐγγὺς ὧσιν οἰκειότητος, ut alibi passim οἱ ἐγγὺς γένους. BUHLE.

8, 12. Οἰκειότητι est ex cod. Victorii. Edd. vett. casu secundo hoc habent. Eademque §. 13. ἐπ' αὐτῶν—ἐπ' ἄλλων pro ἐφ' αὐτῶν—ἐπ' ἄλλων. VATER.

8, 12. Διὸ καὶ Ἀμασις] De Psammenito hoc narravit Herodotus III, 14; quare Aristoteles aut memoria lapsus, aut alios scriptores ab Herodoto dissidentes secutus est. BUHLE.

8, 12. Ἐπὶ τὸ ἀποθανεῖν] Isingr. ἐπὶ τῷ ἀποθ. Minus recte. BUHLE.

8, 12. ἐκκρουστικόν.] Ἐκκρουστικὸν quod facultatem exturbandi aliunde quippiam, ejiciendique habet, appellatur: cum enim Cicero Tusc. IV. 35. inquit, *Etiam novo quodam amore veterem amorem, tamquam clavo clavum, ejiciendum putant*, hoc verbum expressit: in ea enim sententia exponenda Græci eo uti consueverant. Plutarchus in Comment. quo docet vitam ab Epicuro laudatam, ne jucundam quidem esse, de dolore loquens, inquit, p. 1087. μόλις ὑπ' ἄλλων πόνων, ὥσπερ ἡλων σφοδρότερων, ἐκκρουόμενος ἀπαλλάττεται. Sic etiam Ethic. Nic. III. 12. accusans effrenatas cupiditates, inquit, καὶ μεγάλαι, καὶ σφοδραὶ ὧσι, καὶ τὸν λογισμὸν ἐκκρούουσι. VICTOR.

8, 12. θεινόν—ἐλεεινοῦ.] Shaksperius nostras K. Lear A. v. sc. 3. *This judgment of the heavens, that makes us tremble, Touches us not with pity.* Ad quem locum Tyrwhittus: *If Shakspeare had studied Aristotle all his life, he would not perhaps have been able to mark with more precision the distinct operations of terror and pity.*

8, 12. πολλάκις τῷ ἐναντίῳ χ.] Miserabile lenit animos ac mitigat, atrocitas, h. e. malum ingens et truculentum, eosdem duos sæpe reddit, et inexorabiles; itaque peccarint oratores, si malum nimium exaggerent, tum cum misericordiam ciere

volunt; quod enim immane et horrendum esse intelligitur, animum non tam ad misericordiam, quam ad horrorem, ad vindictam, ad furorem interdum impellit. SCHRADER.

8, 13. Ἐλεοῦσιν ἐγγύς] Ibidem: ἐλεοῦσιν τοὺς ἐγγύς. Quod si τοὺς admittamus, legendum est quoque in sequentibus ὄντας pro ὄντος. Cod. Victorii non αὐτοῦ τοῦ δεινοῦ, sed αὐτοῖς τοῦ δεινοῦ, sed αὐτοῖς τοῦ δεινοῦ legit. BUHLE.

8, 13. Κατὰ ἡλικίαν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. κατὰ ἡλικίας. Eædem edd. sequentia commatia sic habent: καὶ τὰ ἥθη, καὶ τὰς ἕξεις, καὶ τὰ ἀξιώματα, καὶ τὰ γένη. BUHLE.

8, 13. Ἐπ' ἄλλων γιγνόμενα] Eædem edd. ἐπ' αὐτῶν γιγνόμενα. Male. In antecedentibus restituit Victorius e Codd. et vetere versione Latina καὶ ἐνταῦθα, quæ verba edd. Victoriana antiquiores non agnoscunt. BUHLE.

8, 14. πάθη.] Πάθη vocat hic, non motus animi, de quibus nunc accurate copioseque agit, sed casus quosdam sævos et atroces, cujusmodi in tragædiis tractari consuerunt; ipse enim quoque in primo libro de Arte Poetarum hoc valere πάθους affirmavit, dicens esse factum, quod perdendi vim habeat, aut dolorem corpori inurat, ut sunt, inquit, neces in aperto, acerrimi corporis cruciatus, vulnera, hujuscemodique alia. Quod vero μυριοστὸν ἔτος inquit, finitum tempus pro infinito posuit: est autem usitatus modus loquendi. VICTOR.

8, 14. Ἀνάγκη τοὺς συναπεργαζομένους.] Hæc manifesto est ἀπόδοσις illius ἐπεὶ: positus enim illis, necessario, quod nunc narrat, consequitur: Non potest fieri, inquit, quin illi, quorum acerbi casus exponuntur, expressi repræsentatique iisdem corporis gestibus, quibus in malo sustinendo usi fuerunt, ac vocibus, et vestitu, ad summamque omnibus rebus, quibus actores fabularum utuntur, studiumque illud proprium ipsorum requirit, miserabiliores sint, ac majorem luctum afferant iis, qui cernunt. Συναπεργάζεσθαι valere quod ostendi, manifestum est: eodem autem verbo usus est Poet. c. 17. Δεῖ δὲ τοὺς μυθοὺς συνιστάναι καὶ τῇ λέξει συναπεργάζεσθαι, ὅτι μάλιστα πρὸ τῶν ὀμμάτων τιθέμενον: et paullo post, ὅσα δὲ δυνατόν καὶ τοῖς σχήμασι συναπεργαζόμενον. VICTOR. Vide Twiningium p. 375.

8, 14. Σχήμασι] Isingr. σχήματι. BUHLE.

8, 14. Καὶ ὅλως τῇ ὑποκρίσει] Cod. Victorii, et vetus interpretes Latinus: καὶ ὅλως ἐν ὑποκρίσει. BUHLE.

8, 14. ἐγγύς γὰρ ποιοῦσι.] Hoc quoque fuerat consilium T. Labieni, accusatoris C. Rabirii, quem arguebat necesse L. Saturninum, cum in concionem Saturnini imaginem attulit: de qua Cicero in defensione ipsius: quærebat enim reo invdiam facere, et animos multitudinis misericordia commovere, refricans ita veterem plagam. VICTOR.

8, 15. Διὰ τὸ αὐτὸ] Idem: διὰ τοῦτο. BUHLE.

8, 16. Ἐσθῆτάς τε] Abest dictio enclitica τε ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. BUHLE.

8, 16. Καὶ λόγους τῶν ἐν τῷ πάθει ὄντων] Vetus interpres Latinus, Cod. Victorii, et Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. καὶ λόγους, καὶ ὅσα ἄλλα τῶν ἐν τῷ πάθει ὄντων. Georgius Trapezuntius vertit: *et verba, cum jam morirentur*. Itaque τῶν ἐν τῷ πάθει ὄντων in Codice suo non legit. BUHLE.

8, 16. καὶ μάλιστα.] Præsertim vero, inquit, misericordiam movet, si eos, qui crudeliter interfecti sunt, oratores ostenderit in ipsis illis acerbissimis casibus fortes fuisse, constan- tique animo mortem tulisse: *cum enim*, ut Cicero (De Or. II. 52.) inquit, qui prorsus hoc significare voluit, *singuli casus humanarum miseriarum graviter accipiantur, tamen afflicta ac prostrata virtus maxime luctuosa est*. VICTOR.

8, 16. ὄντας ἐλεεινὸν] Non habent ἐλεεινὸν Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. Reposuit illud e MSto et vetere versione Latina Victorius. BUHLE.

8, 16. Καὶ ὡς ἀναξίου τε ὄντος] Ald. Ven. Bas. Frob. Cam. Majorag. καὶ ὡς ἀναξίους τε ὄντας. BUHLE.

8, 16. Ἀναξίου τε ὄντος.] Cum in edd. vett. et Schol. Gr. sit ἀναξίους τε ὄντας, illud libris scriptis melioribus et prisco Intrpr. auctoribus recte legitur. VATER.

8, 16. ἐσθῆτας. Quintilianus VI. 1. 31. *Populum Romanum egit in furorem prætexta Cæsaris prolata in foro cruenta. Sciebatur interfectum eum, corpus denique ipsum impositum lecto erat, vestis tamen illa sanguine madens ita repræsentavit imaginem sceleris, ut non occisus esse Cæsar, sed tum maxime occidi videretur*. Vide de hac M. Antonii eloquentia Plutarchum p. 922. B. Suetonium Jul. 84. Appianum Bell. Civ. II. 146. SCHRADER.

CAP. IX.

9, 1. νέμεσιν.] Quod Græco par sit, nostri Latinum verbum non habent: et hæc causa est, cur externo sæpe usi illi sint. Qui hoc facere noluerunt, *indignationem* dixerunt: non plene tamen, nisi fallor, vim hujus rei Latinum nomen exprimit. Horatius cum in Ode in Menam, S. Pompeii liber- tum, *liberrima indignatio* inquit, νέμεσιν intellexit. Plinius quoque eo verbo usus est. *Ab Antonio proscriptus est Nonius senator, filius Strumæ Nonii, quem Catullus in sella curuli visum indigne tulit*. Nam intelligi a Plinio epigramma, *Quid est, Catulle, quid moraris emori*, apertum est; ut etiam motum illum animi Catulli a Græcis appellari nemesin, constat. VICTOR.

9, 1. Τῷ γὰρ λυπεῖσθαι] Ald. Bas. Frob. Ricc. et Spir. τὸ
VOL. II. R

γὰρ λυπεῖσθαι, sicut etiam in sequentibus legunt τὸ λυπεῖσθαι. Male. Isingr. τὸ γὰρ λυπεῖσθαι, at in sequentibus agnoscit τῷ λυπεῖσθαι. Sic etiam vetus interpret Latinus. BUHLE.

9, 1. ἤθους χρηστοῦ.] Ex hoc aperte colligitur, quantopere discreparit a sententia iudicioque Stoicorum, qui misericordiam vituperabant: nam omnem Peripateticorum familiam laudasse, quod hic princeps ipsius facit, hos affectus, tradit etiam Plutarchus in Homeri vita c. cxxxii. Πάλιν δὲ τῶν περὶ Ἀριστοτέλην ἀστεῖα πάθη ἡγουμένων τὴν νέμεσιν, καὶ τὸν ἔλεον, (τὸ γὰρ τοὺς ἀγαθοὺς δάκνυσθαι ἐπὶ τοῖς πλησίον, εἰ παρ' ἀξίαν εὐτυχοῦσι, νέμεσις καλεῖται· τὸ δὲ λυπεῖσθαι, εἰ παρ' ἀξίαν δυστυχοῦσιν, ἔλεος λέγεται) ταῦτα καὶ Ὅμηρος προσήκειν τοῖς ἀγαθοῖς νομίζει, ὅπου καὶ τῷ Διὶ ἀνατίθηναι αὐτά· κ. τ. λ. VICTOR.

9, 2. Καὶ ἔλεειν] Restituit hæc verba Victorius e MSto, et vetere versione Latina. Desunt in Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. BUHLE.

9, 3. Ὡς συνεγγὺς ὢν καὶ ταῦτόν] Eædem edd. ὡς συνεγγὺς τε καὶ ταῦτόν ὢν. BUHLE.

9, 3. Λύπη γὰρ] Eædem edd. λύπη μὲν γάρ. BUHLE.

9, 3. Λύπη γὰρ ταραχώδης. Edd. Ald. Bas. λύπη μὲν. VATER.

9, 3. οὐ τοῦ ἀναξίου.] Magn. Ethic. I. 28. Νέμεσις δὲ ἐστὶ μεσότης φθονερίας καὶ χαίρεκακίας· ἀμφοτέραι γὰρ αὗται ψεκταὶ εἰσιν· ὁ δὲ νεμεσητικός· ἐπαινετός. Ἔστι δὲ ἡ νέμεσις περὶ ἀγαθὰ, ἃ τυγχάνει ὑπάρχοντα ἀναξίῳ ἔντι, λύπη τίς. Νεμεσητικός οὖν ὁ ἐπὶ τοῖς τοιοῦτοις λυπητικός· καὶ αὐτός γε πάλιν οὗτος λυπήσεται, ἂν τινα ἴδῃ κακῶς πράττοντα ἀνάξιον ὄντα. Ἡ μὲν οὖν νέμεσις καὶ ὁ νεμεσητικός, ἴσως τοιοῦτος· ὁ δὲ γε φθονερός ἐναντίος τούτῳ· ἀπλῶς γάρ, ἂν τε ἀξίος τις εἴη, ἂν τε μὴ, τοῦ εὖ πράττειν, λυπηθήσεται. Ὁμοίως τούτῳ ὁ ἐπιχαίρεκακος ἡσθήσεται κακῶς πράττοντι καὶ τῷ ἀξίῳ καὶ τῷ ἀναξίῳ· ὁ δὲ γε νεμεσητικός οὐ, ἀλλὰ μεσότης τίς ἐστὶ τούτων.

9, 3. ἴσον καὶ ὅμοιον.] Ἴσον ὅμοιονque inquit, ut veteres Græci auctores in fœderibus faciendis loqui solebant: necnon, ut Cicero quoque in lib. xiii. epistolarum ad Atticum de literis ad Cæsarem dictatorem missis, dixit, *Nec mehercule scripsi aliter, ac si πρὸς ἴσον ὅμοιονque scriberem*. Discrimen autem esse inter ἴσον et ὅμοιον tradunt veteres grammatici ostendisse etiam Euripidem, cum inquit, (Phœn. 504.) οὐδ' ὅμοιον οὐθὲν, οὐτ' ἴσον βροτοῖς. Esse vero ὅμοιον qualitatis, ἴσον quantitatis, perspicuum est. VICTOR.

9, 3. τὸ δὲ μὴ ὅτι αὐτῷ κ. τ. λ.] Omnes qui invident et qui indignantur hoc habent commune, ut propter aliena bona perturbentur. Sed ejus perturbationis causa non inde nascitur, quod putent illa bona aliena sibi detrimentum aliquod aut damnum allatum, sed quia bona illis evenerunt, quibus potius male optant, et quos nihil habere boni cuperent. Cum autem dolemus alicui bonum ejusmodi evenisse, quod nobis aliquo modo nocere posset, tunc ea perturbatio non Nemesis

aut invidia vocatur, sed metus potius. Quo enim feliciorum fortunam habent inimici nostri, eo sunt insolentiores, et in nobis metus duplicatur, cum audimus inimicum nostrum aut opibus aut dignitatibus auctum. MAJORAG.

9, 3. Ἀπασιν ὁμοίως] Ibidem: ὁμοίως πᾶσιν. Magis concinne. BUHLE.

9, 3. Τὸ μὲν φθόνος· τὸ δὲ νέμεσις] Ibidem mutato ordine: τὸ μὲν νέμεσις· τὸ δὲ φθόνος. BUHLE.

9, 3. Ἀλλὰ φόβος] Cam. φθόνος, haud dubie operarum peccato. BUHLE.

9, 3. Ἄν διὰ τοῦτο] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ἂν δι' αὐτὸ τοῦτο. BUHLE.

9, 4. Ἐπὶ τοῖς ἀναξίως κακοπραγοῦσιν—τοῖς ἐναντίοις κακοπραγοῦσιν] Cod. Victorii, margo Isingr. et vetus interpres Latinus: ἐπὶ τοῖς ἀναξίως κακοπραγοῦσιν—τοῖς ἐναντίως κακοπραγοῦσιν. Melius. BUHLE.

9, 4. Ἡ ἄλυστος ἔσται.] Edd. eadem ἢ ἄλυστος πῶς ἔσται. VATER.

9, 4. Οἶον, τοὺς πατραλίας] Ven. Cam. Spir. Majorag. οἶον, διὰ τοὺς πατραλίας. BUHLE.

9, 4. Οἶον τοὺς πατραλίας.] Ita omnes libri scripti et priscus Intrpr. Hoc est anacoluthon. Aristoteles casum quartum posuit, ut pergeret, οὐδεὶς ἂν ἐλεήσει χρηστός; post, interjecto inciso aliquo, ex hac constructione excidit, et passiva voce utitur. Correctione, quæ in edd. Ven. Cam. invenitur, οἶον διὰ τοὺς opus non est. VATER.

9, 5. ὁ γὰρ αὐτός ἐστιν.] Invidus et ἐπιχαιρέκακος sunt duo diversa extrema indignationis. Nemesin enim inter virtutes, atque inter φθονερίαν et χαιρέκακίαν mediam collocat Aristot. Ethic. Nic. II. 7. Magn. Ethic. I. 28. Non itaque idem sunt sed potius opposita. Nihilominus hæc est indoles utriusque hujus extremi, et uni horum obnoxius, sit et alteri. SCHRAEDER.

9, 5. Στερήσει, καὶ τῇ φθορᾷ] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. στερήσει καὶ φθορᾷ, non repetito articulo. BUHLE.

9, 6. Τίσι τε νεμεσῶσι] Non agnoscunt eadem edd. particulam τε. In sequentibus pro καὶ πῶς habent καὶ ὅπως. BUHLE.

9, 7. Ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἀγαθοῖς] Ald. Bas. et Ricc. ἐπὶ πᾶσι ἀγαθοῖς. BUHLE.

9, 8. Εἰ δίκαιος] Cam. omisit εἰ. BUHLE.

9, 8. Νεμεσῇ τούτῳ] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. νεμεσῇ τούτῳ. BUHLE.

9, 8. Εἰσὶν οἱ ἀγαθοί.] Ed. Cam. articulum omittit; item edd. Ald. Bas., in quibus hæc ita leguntur: οἷς, ὡς ἀπλῶς εἰπεῖν, ἀνάξιοι εἰσὶν ἀγαθοῖς. VATER.

9, 8. Καὶ οἱ τὰ φύσει] Ald. Bas. et Ricc. καὶ εἰ οἱ τὰ φύσει. Non bene. BUHLE.

9, 9. Καὶ διὰ τοῦτο] Vetus interpres Latinus et Cod. Victorii: ἢ διὰ τοῦτο. BUHLE.

9, 9. Καὶ διὰ γένους] Ita correxit Victorius fide MStorum. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. καὶ διὰ γένος. BUHLE.

9, 9. Διὰ γένους.] Edd. vett. διὰ γένος. Illud libri scripti omnes et Schol. Gr. Aliquanto post edd. vett. καὶ διὰ τὸν πλοῦτον. Auctoritate optimorum codd. καὶ a Victorio deletum est. VATER.

9, 9. Ἀρχοντες διὰ τὸν πλοῦτον] Eaedem edd. ἄρχοντες καὶ διὰ τὸν πλοῦτον. Expunxit καὶ Victorius. Recte. BUHLE.

9, 11. γάμοι διαφέροντες.] Uxorem h. e. summo loco natam, corporisque atque animi dotibus eximiam; sic Plutarchus in Pelop. p. 279. C. Πελοπίδα δὲ ἦν γάμος λαμπρός. Objecit, quod ad arma pertinet, Ajax apud Ovidium Ulyssi, in contentione de armorum judicio. VICTOR.

9, 11. Ἐὰν οὖν ἀγαθὸς ὢν μὴ τοῦ ἀρμόττοντος τυγχάνῃ.] Muretus vertit perinde ac si scriptum esset, τοῦ μὴ ἀρμόττοντος: *Evenit, ut interdum, etsi vir bonus consequatur aliquid boni, quia tamen id bonum ipsi non convenit, commoveatur indignatio.* At si ἀγαθὸς ὢν hoc sensu prolatum esset: id, ni fallor, aliquo modo significatum esset, ut addito περ. Manet quidem difficultatis aliquantulum, si cum Sigonio reddis: *Si, qui bonus est, rem convenientem non adipiscatur, movet stomachum;* quia potius dicendum erat, si, qui malus est, rem non convenientem adipiscatur. Sed propositio hæc facile potest intelligi, declarata altera, quæ ex adverso posita est. Buhlius, ut sæpe, Mureti lectionem in versione, vulgarem in oratione Græca expressit. VATER.

9, 11. Τὸν ἤττω τῷ κρείττονι] Eaedem edd. τὸν ἤττω κρείττονι. Minus concinne, ut jam sensit Sylburgius. Ibidem in sequentibus μάλιστα μὲν οὖν omissum est οὖν. BUHLE.

9, 11. Ὅθεν καὶ τοῦτ' εἴρηται] Homer. Iliad. XI. 542. Alter versus ab Aristotele excitatus a vulgatis Homeri editionibus abest; occurrit autem in vita Homeri Plutarcho adscribi solita, ubi pro νεμέσασχ' ὅτ' legitur νεμέσασθ' ὅτι, sicut Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. habent νεμέσησεν ὅτι, invito metro. BUHLE.

9, 11. Αἶαντος δ' ἀλέεινε.] Duo hi continentes versus apud Homerum nunc minime leguntur: non pauci enim ex eo poemate olim a criticis sublatis sunt: prior sane in XI. Iliadis (Λ. 542) legitur, nec sequitur ipsum, qui hic ipsi adjunctus est: eum tamen locum arbitror significari, posterioremque hunc illic defecisse suspicor. Eosdem vero Plutarchus in vita ejus poëtæ adducit c. cxxxii. VICTOR.

9, 11. Ζεὺς γὰρ οἱ νεμέσασχ'.] Edd. Vett. νεμέσησεν. Victorio iudice aut νεμέσασχ' aut νεμέσησ' scribendum est. Utrumque in libris scriptis inveniri dicit, illud in fidelioribus. Hoc Muretus et Wolfius præferunt. VATER.

9, 11. Ταῦτα γάρ] Eædem edd. ταῦτά τε γάρ. BUHLE.

9, 12. Τυγχάνουσιν ὄντες] Reposuit ὄντες e Codd. Victorius, quod in edd. iisdem exciderat. BUHLE.

9, 12. Τυγχάνουσιν ὄντες.] *Οντες, quod edd. vett. omittunt, ex cod. Victorii et prisco Intrpr. est. Ex eodem codice restitutum est ἡξιῶσθαι, cum edd. vett. ἀξιῶσθαι habeant. VATER.

9, 12. Τῶν ὁμοίων ἡξιῶσθαι] Itidem ex emendatione Victorii. Edd. eædem: τῶν ὁμοίων ἀξιῶσθαι. Lectionem Victorianam confirmat vetus interpres Latinus. BUHLE.

9, 13. Σπουδαῖοι τυγχάνουσι.] Muretus vult scribi, οὐ τυγχάνουσι, qui cum boni gravesque viri sint, ea non consequuntur. Quocum consentire nequeo. Pronuntiati caussa hæc adjicitur. *Injustitiam qui odit, et, quid injustum sit, intelligit, iste indignatur.* Inde perspicitur, hic non quæri, utrum aliquid consecuti fuerint, nec ne; sed tantummodo de eo, quod possint et velint recte judicare. *Οντες τυγχάνουσι pro εἰσι est positum. *Secundo loco, si sint boni et virtute præditi.* Schol. Gr. cum vulgato facit. VATER.

9, 13. Κρίνουσί τε γὰρ εὖ, καὶ τὰ ἀδίκᾳ μισοῦσι] Edd. eædem: κρίνουσι γὰρ εὖ, καὶ τὸ ἀδίκον μισοῦσι. Georgius Trapezuntius: *oderuntque, quod injustum est.* BUHLE.

9, 14. Πράξεων] Codd. quidam Victorii: πραγμάτων. BUHLE.

9, 14. Ὁρεγόμενοι τινῶν πράξεων.] Ita præter edd. vett. etiam priscus Intrpr. et Schol. Gr. Πράξεων vix placeat. Νεμεσῶσι ὀρεγόμενοι τινῶν πράξεων significat, *indignari eos, qui quod alter potest facere et facit, se efficere posse optent.* Quod cum sane obscurius ita significatum fuerit, magis convenit, sicut alias φιλότιμοι cum aliis, qui alicujus rei cupidi sint, junguntur (L. I. 6. extr.), ita hic adjici, ὀρεγόμενοι τινῶν πραγμάτων. Quam lectionem, cum non solum in nonnullis proleteriis codicibus, sed etiam in egregio illo et antiquissimo reperta sit, anteponendam esse arbitror. Paulo post pro τυγχάνουσι haud bene edd. Ald. Bas. Cam. τυγχάνωσι. VATER.

9, 15. Διὸ καὶ οἱ ἀνδραποδώεις] Non habent καὶ Ald. Bas. Ven. Cam. Ricc. Majorag. BUHLE.

9, 15. Οὗ αὐτοὺς οἶονται] Ald. Bas. Frob. Ven. Cam. Ricc. Spir. Majorag. Victor. Morel. Sylb. Casaub. Schrader. Duval. Londin. οὗ αὐτοὺς οἶονται. Recte ex Isingr. in Lips. receptum αὐτοὺς, quod recipiendum esse, jam Sylburgius monuerat. In antecedentibus οὐδὲν γὰρ ἐστὶ τοιοῦτον non agnoscunt τοιοῦτον plures Victorii Codices. BUHLE.

CAP. X.

10, 1. φθόνος.] Xenophon Memor. III. 9. φθόνον δὲ σκοπῶν ὅτι εἴη, λύπην μὲν τινα ἐξεύρισκεν αὐτὸν ὄντα, οὐ τι μέντοι τὴν ἐπὶ φίλων ἀτυχίαις, οὔτε τὴν ἐπ' ἐχθρῶν εὐτυχίαις γιγνομένην· ἀλλὰ μόνους ἔφη φθονεῖν τοὺς ἐπὶ ταῖς τῶν φίλων εὐπραξίαις ἀνιωμένους. Æschyl. Agam. 841. Παυροῖς γὰρ ἀνδρῶν ἐστι συγγενὲς τόδε, Φίλον τὸν εὐτυχοῦντ' ἄνευ φθόνου σέβειν. Utrumque locum excerpſit Stobæus tit. xxxviii.

10, 1. Περὶ τοὺς ὁμοίους] Ald. Bas. Ven. Ricc. Spir. ἐπὶ τοὺς ὁμοίους. BUHLE.

10, 1. Μὴ ἵνα τι αὐτῶ.] Muretus felicissime emendat, μὴ ἵνα μὴ τι αὐτῶ: quare vertit, *ut ne quid eveniat*. Idque sine dubio hac de caussa, quod Aristoteles nullo in loco, quod negari vix poterit, negavit, invidentes sibi cupere, quæ videant in aliis. At dixerat, metu non effici, ut invideant, (c. IX. §. 3. μὴ ὅτι τι συμβήσεται). Quam sententiam Aristoteles hic repetiſſe videtur, et nonnisi aliter expressisse: μὴ ἵνα μὴ τι αὐτῶ scil. συμβαίῃ. Idem, ni fallor, Schol. Gr. ante oculos habuit, quod ita reddit: οὐχὶ, διότι αὐτοῖς μέλλει γενέσθαι τι κακόν. Sæpe in his libris legitur, ἵνα τι αὐτῶ, *ut lucretur ali- quid*: hoc librariorum menti obversatum corruptioni ansam dedisse existimo. VATER.

10, 1. μὴ ἵνα τι.] Nimium sibi iterum indulget Muretus noster, dum μὴ ἵνα τι transmutat in μὴ ἵνα μὴ τι citra necessitatem. Plana enim est lectionis, quam invenit, præ illa, quam intrusit, sententia, nempe ista: Invidus dolet ob bonum alterius, μὴ ἵνα τι αὐτῶ, non quod ex alterius bono ipse quippiam mali sibi metuat, aut ex alterius malo sibi quidquam boni speret, sed quod alterius felicitatem spectare haut sustineat. Sua nimirum commoda, dum invidia æstuat, non attendit, nec animo propterea angitur, quod res secundæ alterius vel sibi officiant, vel ad se ab ipso translatum iri, speret: Id enim si animo verset, alterius generis affectus fuerit. Invidus autem, qua talis, una ea de caussa dolet, quod bonis quibusdam ornatum cernit eum, in quo ferre ista nequit. SCHRADER.

10, 2. Καθ' ἡλικίαν, καθ' ἔξιν.] Cod. Victorii, καθ' ἡλικίας, κατὰ ἔξεις. VATER.

10, 2. κατὰ ἔξιν—ὑπάρχοντα.] Κατὰ ἔξιν similes appellat, qui artibus, scientiis, et hujuscemodi rebus pares sunt: κατὰ δόξαν vero gloria, dignitate, et hominum erga ipsos existimatione similes: κατὰ τὰ ὑπάρχοντα patrimonio ac re familiari. VICTOR.

10, 2. Οἷς μικροῦ ἐλλείπει] Isingr. οἷς μικρὸν ἐλλείπει. BUHLE.

10, 2. Καὶ εὐτυχοῦντες] Cod. Victor. καὶ οἱ εὐτυχοῦντες. BUHLE

10, 3. Καὶ ὅλως οἱ φιλόδοξοι] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. καὶ οἱ ὅλως φιλόδοξοι. Minus apte. BUHLE.

10, 3. μικροψυχοί.] De hac labe et opposita illi virtute agit Aristoteles Eth. IV. 3. In libello De Virtutibus et Vitiis Aristoteli tributo pusillanimitas ita describitur p. 227. ed. Sylb. Μικροψυχίας δὲ ἐστὶ τὸ μῆτε τίμην μῆτε ἀτιμίαν, μῆτε εὐτυχίαν μῆτε ἀτυχίαν δύνασθαι φέρειν, ἀλλὰ τιμώμενον μὲν χαυνοῦσθαι, μικρὰ δὲ εὐτυχήσαντα ὑπεξαίρῃσθαι· ἀτιμίαν δὲ, μηδὲ τὴν ἐλαχίστην ἐνέγκειν δύνασθαι· ἀπότευγμα δὲ, ἄτην καὶ ἀτυχίαν κρίνειν μεγάλην· ὀδύρεσθαι δὲ ἐπὶ πᾶσι, καὶ δυσφορεῖν. Ἐτι δὲ τοιοῦτός ἐστιν ὁ μικρόψυχος, οἷος πάντα τὰ ὀλιγωρήματα καλεῖν ὕβριν καὶ ἀτιμίαν, καὶ τὰ δι' ἄγνοian ἢ λήθην γιγνόμενα. Ἀκολουθεῖ δὲ τῇ μικροψυχίᾳ, μικρολογία, μεμψιμοιρία, δυσελπιστία, ταπεινότης. SCHRADER.

10, 4. Φιλοτιμοῦνται ἔργοις] Codex Victorii addit : ἢ κτήμασι. BUHLE.

10, 4. Δεῖν αὐτοὺς ἔχειν.] Necessario αὐτοὺς scribendum videtur, et ita jam impressum est in exemplis accuratioribus, ut Victorii, Sylburgii, Casauboni. Itidem haud multo post, παρ' αὐτοῖς legendum erit. VATER.

10, 5. καὶ ἡλικία.] Hoc tamquam fundamento nisus est Fabius Maximus apud T. Livium ad extinguendum invidiæ crimen, quo flagrare se intelligebat, quia adversabatur pulcherrimo conatui florentissimi juvenis : docuit enim si nullæ aliæ res ab ea culpa ipsum vindicarent, ætatem saltem liberare debere, quod nulla æmulatio seni cum P. Scipione esse posset, qui ne filio quidem ipsius æqualis foret. VICTOR.

10, 5. Τὸ συγγενὲς] In Bruto (c. 42.) quoque Cicero hoc eleganter expressit, cum ita loquentem ipsum de se ac Ser. Sulpicio induxit, quorum amicitiam multarum rerum similitudo contaminare non poterat. *Simul illud gaudeo, quod et æqualitas vestra, et pares honorum gradus, et artium studiorumque finitima vicinitas, tantum abest ab obtreptatione invidiæ, quæ solet lacerare plerosque, uti ea non modo exulcerare vestram gratiam, sed etiam conciliare videatur.* VICTOR.

10, 5. Τὸ συγγενὲς γὰρ καὶ] Idem : τὸ συγγενὲς καὶ γάρ. BUHLE.

10, 5. Παρ' αὐτοῖς, ἢ παρὰ] Ibidem : παρ' αὐτοῖς, καὶ παρὰ. BUHLE.

10, 5. Πρὸς τούτους, καὶ περὶ τὰ τοιαῦτα] Ibidem : πρὸς τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα. BUHLE.

10, 6. Ἐπειδὴ δέ.] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ἐπειδὴ δέ. BUHLE.

10, 6. Ὅθεν εἴρηται] Vetus interpres Latinus, et Cod. Victorii : διόπερ εἴρηται. BUHLE.

10, 7. Καὶ τοῖς—φθονοῦσι.] Hæc paragraphus in Cod. Victorii loco movetur et, præmissis iis, quæ sequuntur, ante δῆλον γὰρ collocatur. VATER.

10, 7, Ἡ οἱ μόλις] Isingr. οἱ ἡ μόλις. Melius. BUHLE.

10, 8. Ὡν ἢ κεκτημένων] Abest disjunctiva ἢ ab Ald. Bas. Ven. Cam. Ricc. Spir. Majorag. BUHLE.

10, 8. Εἰσὶ δὲ καὶ οὗτοι, ἑγγυς καὶ ὅμοιοι.] Facile intelligetur, non omnes, qui nanciscantur aut perficiant aliquid, quod nobis non licet, eo ipso nobis ἑγγυς καὶ ὁμοίους εἶναι. Potius declaratur, qui sint ii, quibus id, quod volunt, consecutis et bene rem gerentibus, aliquod nobis dedecus confletur. Itaque ἑγγυς καὶ ὅμοιοι non est prædicatum; neque articulus deesse poterit, sed scribendum erit, οἱ ἑγγυς καὶ ὅμοιοι. Οἱ propter exitum vocis οὗτοι facile absorberi potuit. Καὶ ante ὅμοιοι, quod deest in edd. vett. Victorius ex antiquissimo et aliis libris scriptis bene restituit. VATER.

10, 8. Ἐγγυς καὶ ὅμοιοι] Eadem edd. ἑγγυς ὅμοιοι. Non male. BUHLE.

10, 9. πρεσβύτεροι.] Non sine causa igitur multi suspectam habebant sententiam Q. Fabii de non transportando in Africam exercitu: putabantque ipsum impedire consilium P. Scipionis obtreptationis magis atque invidiæ causa, quam quod non intelligeret rationem illam belli gerendi utilissimam esse reipublicæ, ac posse liberare Italiam maximis malis, quia non ferret æquo animo crescentem in dies gloriam fortissimi juvenis: tota enim illa bene gerendæ reipublicæ laus antea ipsius erat. VICTOR.

10, 9. Πρεσβύτεροι γὰρ νεωτέρους.] Γε in edd. Ald. Bas. Cam. omittitur. VATER.

10, 11. ὥς γὰρ μὴ ἔχοντες.] Quomodo affecti dolent. Ita vertit Muretus, omissa negandi particula, quæ in Græco hic comparet. Firmat Mureti correctionem veteris tralationis in membrana scriptæ exemplum nostrum primum, in quo legitur, Quomodo enim habentes tristantur, sic habentes de contrariis delectabuntur. Unde ab hujus interpretis Græco codice negandi particulam abfuisse liquet. Veritas autem hujus lectionis e re ipsa quoque fiet manifesta, si per προτάσεις a §. 2 ad 9 transeas, et huc illas applies. Ambitiosi e. g. dolent honore alterius, iidem, sive eodem modo affecti, gaudent alterius opprobrio. Qui res magnas gerunt, et fortuna utuntur prosperrima, dolent, si alium ad eundem fortunæ gradum cernant evectum: iisdem vero illi gaudent cum alios longe infra si relinqui conspiciunt. SCHRADER. In membr. Bal-liol. locus sic redditur: Quomodo enim (qñō. n. sic MS.) habentes tristantur sic habentes delectabuntur.

10, 11. Ὡς γὰρ μὴ ἔχοντες λυποῦνται.] Muretus censet, omisso μὴ, legendum esse, ὥς γὰρ ἔχοντες, hancque lectionem Schraderus in antiquæ versionis Latinæ codice membranaceo invenit. Si hæc tantummodo ad verba, quæ antecedunt, postrema, πῶς ἔχοντες, referrentur, tunc ἔχοντες bis significa-

ret, *ita affecti*, et tunc, ni fallor, sine dubio $\mu\eta$ delendum esset. Nam versio Majoragii, qui, retento $\mu\eta$, utrobique ita vertit, ferri vix poterit: *Quo enim modo non sunt affecti, cum dolent, eodem modo affecti contrariis rebus lætabuntur.* Cum enim hujus gaudii natura e natura doloris, quæ in loco de invidia declarata est, definiatur: quæ demum est illa significatio, si dicitur, quomodo invidi non sunt affecti, eodem modo sentiunt nacti id, quod volunt? Itaque intelligetur, $\epsilon\chi\omicron\nu\tau\epsilon\varsigma$ bis significare *possidentes*, *nacti*, et respici ad bona, quæ invidentes appetant, non ad solam animi affectionem. Recte Riccobonus, *ut enim non habentes molestia afficiuntur, sic habentes ex contrariis voluptatem percipiunt.* VATER.

IO, II. 'Ως γὰρ $\mu\eta$ $\epsilon\chi\omicron\nu\tau\epsilon\varsigma$ λυποῦνται, οὕτως $\epsilon\chi\omicron\nu\tau\epsilon\varsigma$ ἐπὶ τοῖς ἐναντίοις ἡσθῆσονται.] Hic nollem Riccoboni rationem prætulisses Muretinæ correctioni. Hæc mihi, sive tenorem sententiarum seu usum sermonis spectanti, verissima videtur. Dabo Tibi paraphrasin meam: Nam *quo modo affligitur invidus*, quum ceteris hominibus acciderunt alia atque ea, quæ iis accidere vellet, *eodem modo lætetur necesse est*, si contra evenit, h. e. si mala iis acciderunt. Utrobique videlicet idem affectus est animorum, eadem $\epsilon\chi\iota\varsigma$. WOLF.

IO, II. 'Επὶ τοῖς ἐναντίοις] Isingr. καὶ ἐπὶ τοῖς ἐναντίοις. Cod. Victor. ἐπὶ τοῖς ἐναντίως. BUHLE.

IO, II. Οἷοι οἱ εἰρημένοι] Ven. Cam. Spir. Majorag. οἷοι καὶ οἱ εἰρημένοι. BUHLE.

CAP. XI.

II, I. Πῶς δ' $\epsilon\chi\omicron\nu\tau\epsilon\varsigma$ ζηλοῦσι] Sic recte emendavit Victorius e MSto, et vetere versione Latina. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. πῶς δ' $\epsilon\chi\omicron\nu\sigma\iota\nu$ οἱ ζηλοῦντες. Idem quoque expressit Georgius Trapezuntius. Conf. ad hanc §. Victorii Comment. p. 385. BUHLE.

II, I. ζῆλος.] *Æmulationem* ζῆλον reddidi, ut Cicero Tusc. IV. 8. fecit: eundem enim hunc affectum Stoici eodem nomine appellabant: nam ζῆλον ille expressit, cum æmulationem definiit. Eam autem principes illius familiæ æmulationis definitionem afferebant, quæ non valde ab Aristotelea discreparet. Hyperbaton vero hic est, pendetque omnis sententia usque ad verba illa ἀνάγκη δὲ ζηλωτικούς. VICTOR.

II, I. οὐχ ὅτι ἄλλω.] Cicero Tusc. IV. 8. *Æmulatio ægritudo*, si eo, quod concupierit, alius potiatur, ipse careat. Idem in eodem libro c. 26. *Cum sit æmulantis angī alieno bono, quod ipse non habeat.* VICTOR.

II, I. Τὸν πλησίον $\mu\eta$ $\epsilon\chi\epsilon\iota\nu$] Ald. et Bas. omiserunt $\mu\eta$ $\epsilon\chi\epsilon\iota\nu$. Male. BUHLE.

11, 1. Ζηλωτικούς μὲν εἶναι] Abest μὲν ab Ven. Cam. Isingr. Ricc. Spir. Major. BÜHLE.

11, 1. Ὡς μὴ ἔχουσι.] Sententia, quæ sequitur, *neminem ea, quæ fieri non possunt, expetere*, postulat antecessisse aliam, ad quam referatur. Quare, ut opinor, Muretum sequi debemus, qui præcipit, interjicienda esse hæc, ἐνδεχόμενον αὐτοῖς λαβεῖν, (quibus carent, cum tamen eorum capaces sint), quæ desint in vulgatis. Conjicere licet, hæc eum in libro quodam scripto invenisse. Nam, ubi ipse emendat, aliter loquitur. Accedit, quod in æmulatione plurimum ab eo pendet, ut æmulaturus putet, se ea, quæ cupit, assequi posse. Neque alia ratione locus expediendus videtur. Si in sequenti enuntiato, οὐδεὶς γὰρ—ἀδύνατα, malis γὰρ in δὲ mutare, hæc sententia sine vinculo male suspensa est. Ne vero totum commation, οὐδεὶς—ἀδύνατα, delendum esse existimes, vetant verba, quæ sequuntur. Vix enim tunc Aristoteles scripsisset: Διὸ οἱ νέοι—τοιούτοι; sed, ni fallor, sic perrexisset: Διὸ οἱ νέοι καὶ οἱ μεγαλοψυχοί. Post incisum aliquod τοιούτοι illud fere additur. VATER.

11, 1. Post ὥς μὴ ἔχουσιν quædam verba excidisse intelliget, qui rationem Aristoteli continuo additam cum præmissa conclusione contendet. Neque enim ratio illa locum habet nisi de iis loquatur, qui se bonorum illorum compotes fieri posse arbitrantur. Tale ergo quiddam supplendum hic est, quod et Muretus fecit. SCHRADER.

11, 1. Ἔστι γὰρ ταῦτα] Isingr. ἔστι δὲ ταῦτα. BÜHLE.

11, 1. Ὡς γὰρ προσήκον—προσῆκε—ἀγαθῶν.] Pro προσῆκε edd. Ald. Bas. Cam. προσήκεν. Sententia loci facile perspicitur: cum bona quædam excellentia nacti fuerint, appetunt τὰ ἔντιμα, et se dignos fortuna volunt præstare. At in propositione universe expressa imperfectum προσῆκε locum non habet. Deinde difficultas aliqua in eo est, quod τὰ τοιαῦτα τῶν ἀγαθῶν necessario sunt bona ἔντιμα, quæ æmulentur. Hoc vero in legendo vix suspicari poteris, quia paullo ante τὰ τοιαῦτα τῶν ἀγαθῶν, πλοῦτος, πολυφιλία, ἀρχαί, nominata sunt, et ad hæc ipsa refertur τὰ ἀγαθῶς ἔχουσι, quasi dictum esset, ἔχουσι τὰ τοιαῦτα τῶν ἀγαθῶν. Atque his, ni fallor, caussis adductus Muretus correxit, ὥς προσήκον αὐτοῖς ἀγαθοῖς εἶναι, ὅτι προσῆκει τοῖς ἔχουσι τὰ τοιαῦτα τῶν ἀγαθῶν. Γὰρ una cum ζηλοῦσι deletum est, quod, si ζηλοῦσι inculcatum erat, γὰρ hujus caussa inserere oportebat. Plane non dubito, scholion in hoc loco insidere, cujus tamen ut origo manifestior sit, putem, potius, quam ἀγαθῶς, spuria esse verba, τὰ τοιαῦτα τῶν ἀγαθῶν, et, ὅτι προσῆκει, forsan etiam γὰρ et ζηλοῦσι. Τὰ τοιαῦτα τῶν ἀγαθῶν facilius, quam ἀγαθῶς, ut explicatio hujus vocis, ex antecedentibus addi potuit, et in ed. Cam. revera deest. Ita prodit

brevis enuntiatio, ὡς προσήκον ἀγαθοῖς εἶναι τοῖς ἀγαθῶς ἔχουσι. Vel, ut γὰρ ἐζηλοῦσι, quod non prorsus damnem, retineantur, ὡς γὰρ προσήκον ἀγαθοῖς εἶναι τοῖς ἀγαθῶς ἔχουσι, ζηλοῦσι scil. ἀγαθοῖς εἶναι. Ὡς προσήκον absolute positum est pro ὅτι προσήκει. Atque inde puto apparere hoc, quod in vulgatis præter illud legitur, scholion esse. VATER.

11, 1. Τὰ τοιαῦτα τῶν ἀγαθῶν] Omissa sunt hæc in ed. Major. In edit. Camotii vero non solum hæc, sed etiam sequentia, καὶ οὗς οἱ ἄλλοι ἀξιοῦσι, exciderunt. BUHLE.

11, 3. καὶ ὧν πρόγονοι.] Solere homines maxime sectari, quæ majores propinque cum laude tractarint, docet Cicero de Offic. I. *Quorum vero patres aut majores in aliqua gloria præstiterunt, eorum plerique in hoc genere laudis student excellere.* Ipsum quoque illum, quem defendebat, idem servasse magna in re præclaraque narrat in Orat. pro L. Flacco. *Quod maxime florere in generis sui gloria viderat, laudem patriæ in libertatem vindicandæ, Prætor adamarat.* VICTOR.

11, 3. Ζηλωτικοὶ περὶ ταῦτα.] Edd. Ald. Bas. Cam. ζηλωτοί. Illud Victorius ex codd. MSSis emendavit. Paulo post hæc subaudienda sunt: καὶ (οἶόνται) ἀξιοῖ (εἶναι) τούτων. VATER.

11, 3. διαφερόντως hic eximie valet, ac *supra reliquos omnes.* In IV. Ethic. Nic. c. 6. aliter accipi debet; significat enim ibi *non uno modo.* Διαφερόντως δ' ὁμιλήσει τοῖς ἐν ἀξιώμασι, καὶ τοῖς τυχοῦσιν. VICTOR.

11, 4. τοῖς πλησίον.] Τοὺς πλησίον dicens, intellexit, illo excepto, qui ea possidet, pæne cunctos alios, ut infinitis locis locutus est: et quandoque τοὺς πέλας, cum eosdem significare vult, inquit, ut Ethic. Nic. IV. ὅσων ἀγαθῶν ἀπόλαυσις τοῖς πέλας. VICTOR.

11, 6. Ἡ οὗς πολλοὶ θαυμάζουσιν, ἢ οὗς αὐτοὶ θαυμάζουσιν] Posterior commation non agnoscunt Ald. Bas. et Frob. Isingr. prius θαυμάζουσιν omittit. Georgius Trapezuntius: *aut quos multi admirantur, aut quos ipsi.* Equidem posterius θαυμάζουσιν expungendum esse puto. BUHLE.

11, 7. λογογράφων.] Hos Græci λογογράφους appellabant, qui studiose conficiebant orationes, laudem aut vituperationem alicujus continentes: sive etiam causas forenses componebant, quibus alii in judiciis uterentur: hæc autem plerumque ab oratoribus exagitabantur, ut inanes, et callide fictæ. Æschines c. Timarchum p. 114. Καίτοι λογογράφος γέ τις φησὶν, ὁ μηχανώμενος αὐτοῖς τὴν ἀπολογία, ἐναντία μὲ λέγειν ἑμαυτῷ. Quos hic significat philosophus, manifeste intellexit Cicero, cum lib. II. de Orat. c. 84. ita induxit Antonium loquentem: *Ipsi enim Græci, magis legendi, et delectationis aut hominis alicujus ornandi, quam utilitatis hujus forensis causa, laudationes scriptitaverunt, quorum sunt libri quibus Themistocles,*

*Aristides, Agesilaus, Epaminondas, Philippus, Alexander, alii-
que laudantur.* VICTOR. Vide Ammonium c. nota Valcke-
nærii p. 90. Ernest. Lex. Techn. in v. Λογογραφία. Schol.
Platonis p. 63. Λογογράφους γὰρ ἐκάλουν οἱ παλαιοὶ τοὺς ἐπὶ μισθῶν
λόγους γράφοντας, καὶ πιπράσκοντας αὐτοὺς εἰς δικάστηρια. Ῥήτορας
δὲ τοὺς δι' ἑαυτῶν λέγοντας.

11, 7. Ὡστε ζηλωῶσαι τινας, ἢ ζηλοῦσθαι] Cam. et Major. ὥστε
ζηλοῦσθαι, omissis intermediis. BUHLE.

11, 7. Ἐξ ὧν αἱ πίστεις] Isingr. καὶ ἐξ ὧν αἱ πίστεις. Melius.
BUHLE.

CAP. XII.

12, 1. ἥθη.] Mores hic non significant ipsos vitiorum vir-
tutumve habitus, sed quiddam habitum, affectum, ætatem et
fortunas hominum consequens, dum indolem atque inclina-
tionem isthinc ortam secuti homines, hoc probant in vita,
illud damnant, hoc eligunt, illud fugiunt. Proderit vero cum
his capitibus conferre quæ Horatius in Ep. ad Pisones futuro
Poetæ præcipit v. 156. et seqq. *Ætatis cujusque notandi sunt
tibi mores*: Aristotelicis hisce concisiora, at magnam partem
convenientia. SCHRADER.

12, 1. ἥθη.] Hic ἥθη valent indolem atque ingenium, et
tamquam hominum proprietates: quæ scilicet probent ac
damnent, quæ sequantur ac fugiant in vita: non videntur
enim hic ἥθη pro moribus absolute poni, cum mores habitus
sint: habitus vero inter reliqua complura, ex quibus ἥθη con-
siderantur, et quæ videlicet consequantur, enumerati sint.
Quare non ἥθη simpliciter, verum ἥθη κατὰ τὰ πάθη inquit.
Hoc quoque intellectu ἥθος ipse et in lib. de Arte Poët. et
aliis in libris crebro usurpavit. Quod tamen hic vocat ἥθος
Cicero *mores* appellasse videtur in Or. de lege agraria ad
Quirites, qui sane locus a sententia, quæ hic exponitur, non
discrepat: inquit enim, c. 35. *Non ingenerantur hominibus
mores, tam a stirpe generis ac seminis, quam ex iis rebus,
quæ ab ipsa natura loci, et a vitæ consuetudine suppeditantur,
quibus alimur et vivimus. Carthaginienses fraudulentis et
mendaces, et quæ sequuntur.* VICTOR.

12, 1. Κατὰ τὰ πάθη] Ald. et Bas. καὶ τὰ πάθη. Male.
BUHLE.

12, 1. Τὰ δὲ ἥθη ποῖοι τινες κατὰ τὰ πάθη καὶ τὰς ἔξεις καὶ τὰς ἡλι-
κίας καὶ τὰς τύχας διέλθωμεν.] Edd. Ald. Bas. καὶ τὰ πάθη. Nec ali-
ter, ut videtur, Schol. Gr. cujus verba hæc sunt: Ποῖοι δὲ εἰσι
κατὰ τὰ ἥθη καὶ κατὰ τὰ πάθη διέλθωμεν. Sic hominum affectiones
quinque modis considerantur, quod huc vix quadrat. Tunc e-
nim sicut τῶν πάθων et τῶν ἔξεων, ita etiam τῶν ἥθων quædam de-
scriptio adjecta esse deberet; nec quisquam intelligat, quæ de-

num sint ἥθη ab ἔξεις, et πάθη separata, cum mores non nisi aut in affectibus aut in habitibus animi cernantur. De externis ætatum habitibus, ut de vestitu, Aristoteles nusquam disserit, neque ii ad mores pertinent, nisi ad propensionem quandam, ut ad caussam, referantur, atque hæc τῶν ἔξεων est. Non magis satisfacit altera interpretandi ratio, qua vulgo volunt Aristotelem promisisse, se hominum mores secundum ea, quæ vim habeant ad mores conformandos, secundum perturbationes et habitus animi et ætatem et fortunam esse explicaturum; et tunc illis, quæ jam disputata fuerint, prætermisissis, ad ætates et fortunas perrexisse. Quis enim statim finito loco de perturbationibus animi ita inquiet: *Jam quales moribus sint pro affectibus, pro habitibus animi, pro ætatibus et pro fortunis, posthac persequamur*; et mox transgredietur ad locum de ætatibus? his verbis: *cum vero de affectibus et habitibus jam disputatum sit, qui mores consequantur ætates et fortunas, explicemus*. Accedit, quod, quanquam prima libri parte declaratur, quales sint homines, ut cum irascantur; qui tamen mores sequantur et habitus et perturbationes animi, nondum expositum est. Quam ob caussam Aristoteles dicere nequit, se de his jam disseruisse. Separanda sunt illa quatuor; τὰ πάθη et αἱ ἔξεις ad ipsa ἥθη pertinent, ut partes τῶν ἥθων; et ætatum fortunarumque diversarum mores, h. e. perturbationes et habitus, ab Aristotele proponuntur. Hoc ipsa tractatione confirmatur; nam quæcunque, ut hoc capite de juvenibus, dicuntur, eorum vel ad πάθη vel ad ἔξεις pertinent. Quod vero adjicitur, *de his jam dictum esse*; id ad declarandam eorum naturam et notionem respicit, quæ cum jam exposita sit, non uberius excutitur. Sic verto: *Moribus vero quales sint ratione affectuum et habituum animi in diversis ætatibus et fortunis, posthac explicemus*. Aut cum Mureto: *Nunc autem, qui mores, aut animorum motus aut habitus, unamquamque ætatem ac fortunam consequi solent, explicemus*. Modo ne jungas, qui aut mores aut animorum motus aut habitus; quæ enim lectioni Aldinæ, eadem et huic rationi obstant. Utrum καὶ τὰ πάθη, an κατὰ τὰ πάθη legas, haud multum intererit; sententia non mutatur. Sed κατὰ τὰς ἔξεις scribendum videtur, quod etiam I. M. Gesnero placuit. Hic (Chrestom. Gr. XI.) καὶ τὰ πάθη—κατὰ τὰς ἔξεις legit, itidemque, ni fallor, Muretus.

⁷Hθη, mores, et agendi rationem et propensionem, unde illa oritur, continent. Accurate de usu hujus vocis apud Aristot. disputat Twiningius (in Versione Poeticæ p. 47).

Restat tamen, ut opinor, difficultas aliqua in hoc capitis exordio. Cur enim, cum statim ante locum de τοῖς πάθεσι Aristoteles finiverit clausula hac: *Quænam igitur ea sunt, quibus animorum motus aut excitari aut sedari queant,—expli-*

catum est; jam ut de re nondum tacta pergat: *Nunc autem, qui mores aut animorum motus—explicemus. Dico autem animorum motus, iram et cupiditatem aut talia: hoc equidem vix intelligo.* Quintilianus (V. 10. init.) ita scribit, quasi ab Aristotele hoc libro plura, quam quæ nunc leguntur, ut, quid milites, quid rustici petant, tractata essent. Quæ quamquam fortasse magis, quam videtur, universe a Quintiliano dicta, ideoque non premenda sint: hic saltem locus est, ubi videri possit aliquid excidisse. Tunc enim in promptu esset caussa, cur rursus τὰ πάθη describantur. VATER.

12, 1. εὐτυχίαν καὶ δυστυχίαν.] Non mediocris bona aut mala fortuna εὐτυχία aut δυστυχία vocata est: sed hoc nomen a Græcis usurpatur, cum magnitudinem res habet ac modum superat. Testatur hoc Aristoteles Auscult. Phys. II. 5. quo etiam loco tradit eruditissimus interpretes Simplicius p. 77. b. καὶ γὰρ πανταχοῦ τὸ εὖ, τὸ μέγεθος καὶ τὸ ἐκπρεπὲς προστίθουσιν ὥσπερ εὐκλεῖ λέγομεν οὐ τὸν ὅπως οὖν ἐπίδοξον, ἀλλὰ τὸν πάνυ, καὶ εὐμαθὴ ὁμοίως. Ὅμοίως δὲ καὶ τὸ δὺς μέγεθος, τὸ ἀντικείμενον σημαίνει μέγεθος. VICTOR.

12, 2. Εἴρηται καὶ] Victor. Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. εἴρηται δὲ καί. Conf. Rhet. I, 9. BUHLE.

12, 2. Τύχην δὲ λέγω] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. τύχας δὲ λέγω. Melius forsitan. Conf. §. 1. BUHLE.

12, 2. Εὐγένειαν, καὶ πλοῦτον, καὶ δυνάμεις] Eadem edd. εὐγένειαν, πλοῦτον, δυνάμεις, omissa conjunctione. BUHLE.

12, 3. Ὡς ἂν ἐπιθυμήσωσι] Cam. et Major. ὡς ἂν ἐπιθυμήσωσι. BUHLE.

12, 3. Τῆς περὶ τὰ ἀφροδίσια] Revocavi pristinam lectionem, quam etiam sequens commation, καὶ ἀκρατεῖς ταύτης, exigit. Tuentur eam Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. Georgius Trapezuntius: *maxime autem ex cupiditatibus ejus sequaces sunt, quæ ex rebus venereis est.* Victorius, secutus Codicem antiquissimum et veterem interpretem Latinum, mutavit τῆς in ταῖς. Sed nihil mutandum erat. Quam facile enim fieri potuit, ut librarii ταῖς pro τῆς exararent. BUHLE.

12, 3. εὐμετάβολοι καὶ ἀψίκοροι.] Horatius priorem vocem eleganter expressit, et mutatur in horas: posteriorem quoque vertit ut opinor, cum inquit, et amata relinquere pernix: is enim est ἀψίκορος, quem cito omnis rei fastidium capit, ac simul atque attigit, satius illa expletusque est. VICTOR.

12, 4. τάχῃ δὲ παύονται.] Hoc quoque Plato in Ep. ad Dionis propinquos scripsit, cum suspectum se Dionysii, tunc adolescentis, ingenium habuisse doceret, quamvis bonam indolem præ se ferret: αἱ γὰρ ἐπιθυμίαι τῶν τοιούτων, ταχεῖαι. VICTOR.

12, 4. οὐ μεγάλα.] Non magna hic, nisi fallor, non firma,

non perdurantia significat. Si quis autem non magna levia intelligeret, repugnaret id superiori sententiæ, cum σφόδρα ἐπιθυμοῦσιν inquit. C. Cæsar, quod commune omnium ejus ætatis Aristoteles hic esse vult, uni M. Bruto tribuit: acrem enim illum vehementemque in desideriis suis esse inquit: fortasse quod æquales etiam in ea re Brutus superaret. Nota autem Cæsaris vox de ingenio ipsius: *magni refert quid velit, sed quidquid vult, valde vult*. Plutarchus cum his verbis eam exponeret, ætatem addidit: Οὗτος ὁ νεανίας οὐκ οἶδα ὃ μὲν βούλεται· πᾶν δ', ὃ βούλεται, σφόδρα βούλεται. VICTOR.

12, 4. θυμικοὶ καὶ ὀξύθυμοι.] Horatius de pueri ingenio: *et iram Colligit, ac ponit temere*. Θυμικοὶ sunt, qui facile excandescunt: θυμὸν enim Cicero excandescentiam vertit. Ὀξύθυμοι qui levioribus de causis, et pusilla quaque injuria lacerant, subito irascuntur. Nam Latinos etiam scriptores *animum*, Græcos imitantes, appellasse iracundiam, apertum est: ut Horatius, *Animum rege, qui nisi paret, Imperat*. VICTOR.

12, 5. ὑπεροχῆς.] Cicero de Finib. V. 22. de puerorum ingenio loquens: *Quanta studia decertantium sunt? quanta ipsa certamina? ut illi efferuntur lætitia cum vicerint? ut pudet victos*—Quos illi labores non ferunt, ut æqualium principes habeantur. VICTOR.

12, 6. Τὸ Πιττακοῦ—ἀπόφθεγμα] Dictum hoc Pittaci interdixit. BUHLE.

12, 7. κακοήεις dicuntur, qui in deteriore partem fere accipiunt quæ audiunt ac vident. Ita enim hæc vox exponitur ab ipso Aristotele c. seq. SCHRADER.

12, 7. εὐήθεις, h. e. ingenii simplicis ac fatui, beneque de omnibus existimant: εὐήθεια enim, quamvis bonam indolem præ se ferat, tamen vitio tribuitur: εὐήθειςque a Græcis appellantur, qui antiquorum morum sunt, qui fraudem nunquam timent, et quæcunque vident aut audiunt, in meliorem partem interpretantur. Plato Rep. III. p. 409. A. Διὸ δὲ καὶ εὐήθεις, νέοι ὄντες, οἱ ἐπεικεῖς φαίνονται, καὶ εὐεξαπάτητοι ὑπὸ τῶν ἀδίκων, ἅτε οὐκ ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς παραδείγματα ὁμοιοπαθεῖν τοῖς πονηροῖς. VICTOR.

12, 8. ὥσπερ οἱ οἰνώμενοι.] Aristot. Problem. XXX. I. "Ὅτι πάντας ὁ οἶνος, ὁ πολὺς, εὐέλπιδας ποιεῖ, καθάπερ ἡ νεότης τοὺς παῖδας.

12, 8. Διὰ τὸ μῆπω πολλὰ ἀποτετυχηκέναι] Cod. Victor. et vetus interpretes Latinus: *διὰ τὸ μὴ πολλὰ ἀποτετυχ.* BUHLE.

12, 8. Τῇ γὰρ πρώτῃ] Ald. Bas. et Riccob. τῇ γοῦν πρώτῃ. BUHLE.

12, 9. Θαυράλειον ἐστί.] Ingeniosa est conjectura ornatissimi Ulrici (in descriptione singulari de c. XII—XVII, quæ in Opp. Civium Scholæ Turicensis, qui in certamine publico præmium tulerunt, 1791, p. 101 seq. impressa est): θαυράλειον

ἐστὶ legi vult. Hoc ex adverso responderet τῷ ὀργιζομένῳ; sed ut respondeat, non omnino necesse est. Sæpe ab altera constructione ad alteram cito transitur. Neque cum ante legatur, τὸ εὐέλπιδα εἶναι θαρρύνει ποιεῖ: hæc mera repetitio est. Additur enim caussa et explicatio rei, ἀγαθόν τι ἐλπίζειν. VATER.

12, 10. Καὶ αἰσχυνητοί· οὐ γὰρ πῶ καλὰ ἕτερα ὑπολαμβάνουσι, ἀλλὰ πεπαιδευται ὑπὸ τοῦ νόμου μόνον.] Idem Ulricus conjicit, ἀλλ' ἂν legendum esse, quod vox ἕτερα postulet. Ad Grammaticen ita jungere, aut ejusmodi aliquid intelligere oportet; at non raro hæc loquendi forma in unaquaque lingua negligitur, dummodo sententiæ inter se oppositæ sint. Hic si ἀλλ' ἂν legeris, aut ἄλλα pro εἰ μὴ acceperis, μόνον non solum supervacaneum, sed vix convenire videtur.—Muretus vult, *juvenes a lege tantum institutos, quod nondum perceperint, quæ pulchra sint, expetenda esse, facile pudeferi.* Sed νόμος non est rigida pædagogi lex, ad quam educati sint juvenes, neque consuetudo ab educatione contracta, quod Gesnero placeat; sed *opiniones et judicia hominum, quæ ad eorum instituta accommodata sunt.* Huc ducunt loci paralleli, c. VI, 23. *Pudor nos subit, apud familiares, eorum, quæ ad veritatem; apud externos autem, eorum, quæ ad opinionem* (τὰ πρὸς τὸν νόμον); et c. XIII, 10. qui nostro manifeste opponitur, *Senes inverecundi potius quam verecundi sunt: qui enim non æque curant id, quod pulchrum est, et id, quod utile, de opinione aliorum* (τοῦ δοκεῖν) *non laborant.* Itidem Elench. Soph. XII, 8 et 11. dicitur, Ἦν δὲ τὸ μὲν κατὰ φύσιν αὐτοῖς τὸ ἀληθές· τὸ δὲ κατὰ νόμον τὸ τοῖς πολλοῖς δοκοῦν.—Ὁ νόμος δόξα τῶν πολλῶν. Quæ igitur ad mores et judicia hominum instituta est agendi ratio, pulchri et honesti speciem habet. Si quis autem non intelligit, alia quoque pulchra esse, et ita, quid revera pulchrum honestumque sit, judicare non potest; is ab ea, quam de moribus suis habeat, persuasionem non pendet, sed a judicio aliorum. Inde demum scit, quid sit honestum, ideoque sæpius putabit se offendisse et facilius pudori obnoxius erit. Verterim: *nondum etiam aliud honestum esse assequuntur, sed sola hominum consuetudine et opinione magistra usi sunt.* VATER.

12, 11. Οὕπῳ ταπεινῶνται] Eædem edd. ποτὲ ταπεινοῦνται. BUHLE.

12, 12. τῶν συμφερόντων.] Idem docuit Horatius A. P. 164. *Utilium tardus provisor.* VICTOR.

12, 12. Τῷ γὰρ ἔθει.] Impressi libri omnes, τῷ γὰρ ἔθει. Haud dubie ἔθει vitium est ed. Lipsiensis, quod inde traxit Bipontina. Sin conjectura est; vix quadrat. Nam qui consuetudinem aliorum in agendo sequitur, per hoc commodo perinde ac honestati vivere poterit, prout comparati sunt,

quos sequatur. Accedit, quod ex c. XIII, 14. qui locus nostro plane respondet, statim intelligitur, ἡθεῖ recte habere. Ex eodem loco perspicitur, quid sit τῷ ἡθεῖ ζῆν: sensu turpitudinis et honesti duci in agendo; et cur conjungatur cum verbis, ἡ δ' ἀρετὴ (quæ scil. τῷ ἡθεῖ efficitur) τοῦ καλοῦ ἐστὶ. Ibi enim legitur, τὸ ἡθὺς ἐστὶ τῆς ἀρετῆς. VATER.

12, 13. Καὶ φιλόφλοι.] Cod. Victor. et vetus interpres Latinus addunt: καὶ φίλοι. BUHLE.

12, 14. Παρὰ τὸ Χιλώνειόν.] Chilonis sententia: Μηδὲν ἄγαν. *Ne quid nimis. Moderata durant.* BUHLE.

12, 14. παρὰ τὸ Χιλώνειον.] Contra ac fieri debere sapientissimus vir Chilon censebat, qui laudavit hanc sententiam, vel ipsius potius auctor fuit, μηδὲν ἄγαν, quam Latinis verbis protulit Terentius And. I. 1. 32. *Horum ille nihil egregie præter cætera Studebat, et tamen omnia hæc mediocriter.* Pamphilus igitur non congruentes mores ætati habebat, de quo pater hæc pronuntiat. VICTOR.

12, 14. παρὰ τὸ Χιλώνειον.] De hoc proverbio nonnulla lectu digna habet Scholiastes Euripid. Hippol. 264.

12, 14. Οἱ καὶ εἰδέναι.] Molestum est hoc loco pronomen relativum οἱ. Non agnoscunt etiam illud Cod. Victorii, vetus interpres Latinus, Georg. Trapezuntius, et ed. Isingr. Igitur uncinos applicavi. BUHLE.

12, 14. Διῃσχυρίζονται.] Διῃσχυρίζεσθαι asseverare significat, ac contendere. In VI. de Nat. Anim. c. 21. ἐνιοὶ δὲ διῃσχυρίζονται δέκα μῆνας κύειν ἡμερολογδόν. VICTOR.

12, 14. Τοῦτο γὰρ αἰτίον ἐστὶ καὶ τοῦ, πάντα ἄγαν.] Gesnerus scribit, τούτου—καὶ τὸ πάντα ἄγαν, quocum Ulricus consentit. Illud tamen vulgatum defendi poterit. Nam opinio juvenum, qua se omnia scire, et certum uniuscujusque rei modum cognoscere putant, non minus dici poterit caussa esse, cur modum excedant, quam contra, τὸ πάντα ἄγαν, caussa, cur omnia se scire opinentur. Præterea hæc propositio ad præcedentem idcirco adjicitur, ut hæc opinio juvenibus propria esse ostendatur. Atqui jam declaratum est, propriam esse juvenum affectionem, qua omnia supra modum faciant. Quæ si affectio eo effici dicatur, quod se omnia scire et rerum omnium naturam et rationem assecutos esse putent; inde intelligitur, etiam hoc juvenibus inesse oportere. Nam ubi effectus conspicitur, caussa non deerit. Sic γὰρ et καὶ bene quadrant; hoc quidem ita, ut istam juvenum opinionem præter alia etiam hoc consequatur, ut modum excedant, (cf. c. XIII, 12. αἰτίον καὶ τῆς ἀδολεσχίας). Certe alioquin caussa non esset adjecta, cur juvenes modum excedant, et moris est Aristoteli ejusmodi causam afferre. Alteri lectioni καὶ vix conveniet. Tunc enim, ni fallor, scribendum erat, καὶ τοῦ-

του γὰρ αἴτιον τὸ πάντα ἄγαν, ut τούτου et καὶ conjungerentur. VATER.

CAP. XIII.

13, 1. Ἥττον τε ἄγαν ἅπαντα] Isingr. ἄγαν τε ἥττον πάντα. BUHLE.

13, 2. οἶνται.] Contra ac juvenes, qui cuncta se nosse, ac comperta habere affirmant: hi enim suspicari se dicunt, scire nihil: οἶμαι enim, qui nihil certi de aliqua re habet, dicere consuevit. Ut Aristoph. Plut. 114. Chremylus: οἶμαι γὰρ οἶμαι, ξὺν θεῷ δ' εἰρήσεται. Latini homines *arbitror*, quo verbo testes in judicio semper utebantur, ut Cicero pro Fonteio docet. *Qui primum illud verbum consideratissimum nostrae consuetudinis, arbitror, quo nos etiam tum utimur, cum ea dicimus jurati, quae comperta habemus, quae ipsi vidimus, ex toto testimonio suo sustulit, atque omnia se scire dixit.* VICTOR.

13, 2. Καὶ ἀμφοισθητοῦντες] Codex Victorii: καὶ ἀμφοιδοξοῦντες. BUHLE.

13, 3. Καχύποπτοι] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. ταχύποπτοι. Nostrum dedit Victorius e Codd. et vetere versione Latina. Georgius Trapezuntius: *suspiciosi namque sunt.* Conf. Victorii Comment. p. 401. In marg. ed. Venetiae afferuntur lectiones: καὶ ὑπόπτοι—ἢ καχύποπτοι. BUHLE.

13, 3. Καχύποπτοι.] Edd. vett. ταχύποπται. Illud praeter libros scriptos etiam Schol. Gr. Idem, ut videtur, §. 5. πρὸς τὸν βίον legit, quod Victorius dedit. Edd. vett. habent περὶ τὸν βίον. VATER.

13, 3. καχύποπτοι.] Plato quoque Republ. III. p. 409. verbo hoc usus est: ὁ δὲ δεινὸς ἐκείνος καὶ καχύποπτος, ὁ πολλὰ ἡδονικῶς, καὶ πανοῦργος, καὶ σοφὸς οἰόμενος εἶναι. VICTOR.

13, 4. Διὰ ταῦτα.] Probo Ulrici correctionem, ταῦτά. VATER.

13, 4. Κατὰ τὴν Βίαντος ὑποθήκην] Cic. Lael. cap. 16: *Negabat* (Scipio Africanus), *ullam vocem inimiciorem amicitiae potuisse reperiri, quam ejus, qui dixisset, ita amare oportere, ut aliquando esset osurus.* BUHLE.

13, 4. Βίαντος ὑποθήκην.] Ὑποθήκην *praeceptum* hic significare, atque utilem vitae degendae sententiam, manifestum est: nam plures sunt hujus verbi intellectus. Hesiodus ita inscriptum librum edidisse diu creditus est: primus autem Aristophanes grammaticus, ut Quintilianus tradit, ὑποθήκας negavit esse hujus poetae. Latinis his verbis expressit priorem partem vocis Biantis M. Cicero in Laelio, contraque eam accurate disputavit c. 16. *Negabat ullam vocem inimiciorem amicitiae*

potuisse reperiri, quam ejus, qui dixisset, ita amare oportere, ut aliquando esset osurus. Ut ex hoc vero Aristotelis loco intelligimus, non amicitiam tantum ille, sed etiam odium remissum ac mediocre esse volebat. VICTOR. Hanc Biantis sententiam multi postea frequentarunt; e. g. Sophocles Aj. 687. ἐγὼ δ' ἐπίσταμαι μὲν ἀρτίως ὅτι Ὅ τ' ἐχθρὸς ἡμῖν ἐς τοσόνδ' ἐχθαρτέος Ὡς καὶ φιλήσαν αὐθις· ἐς τε τὸν φίλον τοσαῦτ' ὑπουργῶν ἀφελεῖν βουλήσομαι Ὡς αἰὲν οὐ μενοῦντα. Ubi vide Lobeckium. Demosth. c. Aristocr. p. 660, 24. ἔστι γὰρ οὐχ ὑγιαίνοντων ἀνδρῶν, οἶμαι, οὐδ', ὅταν τινα ὑπειλήθωσι φίλον, οὕτω πιστεύειν, ὥστε, ἂν ἀδικεῖν ἐπιχειρῇ, τὸ ἀμύνεσθαι σφῶν αὐτῶν ἀφελέσθαι, οὐδ', ὅταν ἐχθρόν τινα ἡγῶνται, οὕτως αὖ μισεῖν, ὥστε, ἂν παυσάμενος βούληται φίλος εἶναι, τὸ ποιεῖν ἐξεῖναι ταῦτα κωλύσαι· ἀλλ' ἀχρὶ τούτου καὶ φιλεῖν, οἶμαι, χρὴ καὶ μισεῖν, μηδετέρου τὸν καιρὸν ὑπερβάλλοντας.

13, 5. Τῶν πρὸς τὸν βίον] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. τῶν περὶ τὸν βίον. BUHLE.

13, 6. ἀνελεύθεροι] *Plautus maketh it a wonder to see an old man beneficent.* Milit. Gl. III. 1, 40.: *Benignitas hujus ut adolescentuli est.* BACON. *Dign. Adv. Learn.* I. p. 84. ed. 1753. fol.

13, 7. πάντα φοβητικοί.] Hoc quoque pulchre expressit Horatius: *Gel quod res omnes timide gelideque ministrant.* VICTOR.

13, 7. προωδοπεποίηκε.] *Problem. XXX. p. 215, 22. ὥστε φοβηρόν τι ὅταν εἰσαγγελῇ, εἰάν μὲν ψυχροτέρας οὔσης τῆς κράσεως τύχη, δειλὸν ποιεῖ· προωδοπεποίηκε γὰρ τῷ φόβῳ, καὶ ὁ φόβος καταψύχει.* Part. Anim. II. 4. Ὅ γὰρ φόβος καταψύχει· προωδοποιεῖται οὖν τῷ πάθει τὰ τοιαύτην ἔχοντα τὴν ἐν τῇ καρδίᾳ κράσιν. VICTOR.

13, 7. Προωδοπεποίηκε] Eadem edd. προωδοποίηκε, onmisso posteriori augmento. Non bene. BUHLE.

13, 7. φόβος κατάψυξίς τις.] *Virgil. Æn. I. 69. Extemplo Æneæ solvuntur frigore membra.* Servius: *Frigore, i. e. timore, et est reciproca translatio, nam et timor pro frigore, et frigus pro timore ponitur.* SCHRADER.

13, 8. Καὶ μάλιστα] *Vetus interpres Latinus, et Cod. Victorii: καὶ μᾶλλον.* BUHLE.

13, 8. Διὰ τὸ ἀπόντος—καὶ οὐ—ἐπιθυμοῦσι.] *Ingeniosa est Ulrici, conjectura, διὰ τὸ ἀπόντος, quia vita senibus plane abesse dici non possit; ea tamen non prorsus necessaria. Si enim universe pronuntiatur, Propterea quod rei absentis est desiderium, facile suppleri potest sententia: Quo vero quid magis amovetur, eo magis abest. Itaque ἀπεῖναι latius quidem est, sed idem significat, quod ἀπείναι. Senibus longe major pars vitæ præterit, ergo abest. Hoc de senibus omnibus valet: jam de senibus decrepitis dicendum erat, quod sit verbis, καὶ οὐ ἐνδεῖς μάλιστα ἐπιθυμοῦσι. Quod discessit, ejus*

idecirco non tanta necessitas est, quanta vitæ ei, qui vivere jam desiturus est. *Μάλιστα* hoc loco respondet superiori *μάλιστα*. Hanc ob causam non consentio cum Ulrico, qui posterius enuntiatum inter scholia refert. VATER.

13, 8. Καὶ οὗ δὲ ἐνδεῖς] Abest δὲ a versione Georgii Trapezuntii, et ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. Quamobrem uncinis illud compescui. BUHLE.

13, 9. Καὶ φίλαιοι μᾶλλον] Sic emendavi fretus auctoritate Cod. Victorii, veteris interpretis Latini, et edd. Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. Versiones Latinæ MStæ Helmstad. habent: *amatores sui*. Vid. Schraderi Comment. p. 350. In aliis edd. legitur: καὶ φιλαίτιοι μᾶλλον. Sic etiam Georgius Trapezuntius: *accusandi quoque studiosi magis*. Voce *φιλαίτιος* usus est sæpius Cicero, cum Latinam ei respondentem non haberet, v. c. Epist. ad div. III, 7. V, 7; ad Atticum XIII, 20. Verum querulam et objurgandi cupidam indolem senum infra demum Aristoteles attigit; quare lectio *φίλαιοι* mihi præferenda visa est. Sequitur eandem Hermolaus Barbarus. BUHLE.

13, 9. Καὶ φιλαίτιοι.] Jure a Buhlio V. Cl. recepta est vera lectio, *φίλαιοι*, testibus nixa fidelissimis, ad quos Schol. Gr. accedit. *Φίλαιοι* potissimum hanc ob causam mihi præferendum videtur, quod paullo post τὸ φιλαύτους εἶναι τοὺς πρεσβυτέρους affertur, ut causa, cur *ad utilitatem omnia dirigant*. Nec solet Aristoteles, ut causam, ponere, quod antea probatum non est. Atqui debet in antecedentibus inesse, senes *φιλαύτους εἶναι*. Ergo ita legendum est. Muretus hic, nescio quomodo, vulgatum sequitur. VATER.

13, 9. *φίλαιοι*.] Varia lectio hunc locum reddit ambiguum. In nonnullis enim libris *φιλαίτιοι*, in aliis *φίλαιοι* est expressum. *Φιλαίτιος* significat objurgandi cupidum, qua voce, quod Latinam commodam non haberet, Cicero utitur ad Appium Pulchrum III. Ep. 7. v. 7. et XIII. ad Attic. ep. 20. Cum utraque lectio hic ferri possit, sunt enim senes et *φιλαίτιοι* et *φίλαιοι*, prætulerim tamen posteriorem: 1. Quia in antiquissimo codice Græco MS. P. Victorii *φίλαιοι* est scriptum. 2. Ambæ versiones Latinæ vetustissimæ quæ in membrana scriptæ asservantur in Bibliotheca nostræ Acad. Juliæ vertunt *amatores sui*. 3. Quia infra hanc senum indolem repetit, et, ut solet, conclusionem ibi allatam, tanquam principium sequentis constituit. 4. Ratio addita rectius convenit in *φίλαιτον* quam in *φιλαίτιον*. 5. Querulam et objurgandi cupidam senum indolem infra indicat Aristoteles, ut cur idem fere h. l. scribere voluerit, causa non comparet. SCHRADER.

13, 11. Διὰ τὴν ἐμπειρίαν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir.

Major. διὰ τε τὴν ἐμπειρίαν. Non male, cum mox sequatur καὶ ἔτι διὰ τὴν δειλίαν. BUHLE.

13, 11. ἐμπειρίαν.] Æschines c. Timarch. p. 50. Οἱ πρεσβύτεροι τῷ μὲν εὖ φρονεῖν ἀκμάζουσιν, ἡ δὲ τόλμα αὐτοὺς ἄρχεται ἐπιλείπειν, διὰ τὴν ἐμπειρίαν.

13, 11. Τὰ γὰρ πλεῖστα τῶν πραγμάτων] Cod. Victorii, margo Ven. et vetus interpres Latinus: τὰ γὰρ πλείω τῶν γινομένων. Melius forsitan. Cf. tamen supra §. 1. BUHLE.

13, 11. Ἀποβαίνει γοῦν] Ibidem: ἀποβαίνει γάρ. BUHLE.

13, 12. Τὸ μὲν λοιπὸν] Ita mutavit Victorius e Codice antiquissimo, et vetere versione Latina. Ald. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. τὸ μὲν μέλλον. Vix necesse erat, ut Victorius vulgatam lectionem mutaret. BUHLE.

13, 12. ἀδολεσχίας.] Vide Cephalum apud Platon. Rep. I. pp. 328. 329.

13, 13. Οὔτε ἐπιθυμητικοὶ, οὔτε πρακτικοὶ] Cod. Vict. et vetus interpres Latinus alio ordine: οὔτε πρακτικοὶ, οὔτε ἐπιθυμητικοὶ. BUHLE.

13, 13. Διὸ σωφρονικοὶ] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. διὸ καὶ σωφρονικοὶ. BUHLE.

13, 13. σωφρονικοὶ.] Σωφρονικοὶ vocantur, qui naturæ impulsu disciplinaque a turpibus voluptatibus abhorrent. Ethic. Nic. VII. καὶ γὰρ δίκαιοι, καὶ σωφρονικοὶ, καὶ ἀνδρεῖοι, καὶ τᾶλλα ἔχομεν εὐθὺς ἐκ γενετῆς. Quod autem inquit οἱ τηλικούτοι, senes manifesto intellexit, qui ad hanc ætatem pervenerunt: similiter Ethic. Nic. VIII. οὐ γὰρ τὸ ἡδὺ οἱ τηλικούτοι διώκουσι. VICTOR.

13, 13. Ἐπιθυμῖαι ἀνείκασι] Cam. ἐπιθυμῖαι ἀνείκαστοι. BUHLE.

13, 14. Κατὰ τὸ ἦθος] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. non agnoscunt articulum τό. BUHLE.

13, 14. Εἰς κακουργίαν] Ex emendatione Victorii. Eædem edd. εἰς ἀδικίαν. BUHLE.

13, 14. κακουργίαν—ὑβριν.] Rep. IV. 11. Τῶν δ' ἀδικημάτων, τὰ μὲν γίγνεται δι' ὑβριν, τὰ δὲ διὰ κακουργίαν.

13, 14. Εἰς κακουργίαν ex Cod. Victorii est, edd. vett. εἰς ἀδικίαν. VATER.

13, 15. Διὰ ταῦτό] Cod. Victorii et vetus interpres Latinus: διὰ ταῦτά. BUHLE.

13, 15. Πάντα γὰρ οἶονται] Vetust interpres Latinus: πάντες γὰρ οἶονται. BUHLE.

13, 15. Ἦν ἐλεητικόν] Idem, et Cod. Victorii: ἦν ἐλεητικόν. BUHLE.

13, 15. Φιλογέλοι] Cod. Victor. φιλόγελοι, risus cupidī. Idem videtur tueri vetus interpres Latinus. BUHLE.

CAP. XIV.

14, 1. Θρασύτης γάρ] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. θρασύτητος γάρ. BUHLE.

14, 1. Καλῶς δὲ πρὸς ἄμφω] Abest δὲ ab iisdem edd. BUHLE.

14, 2. Οὔτε πᾶσι πιστεύοντες.] Hæc desunt in edd. Ald. Bas. VATER.

14, 2. Κρίνοντες μᾶλλον.] Eædem edd. κρίνοντες μόνον. Nostrum reposuit Victorius e Codd. BUHLE.

14, 2. Καὶ οὔτε πρὸς τὸ καλὸν—ἀλλὰ πρὸς ἄμφω] Ibidem hæc desiderantur. Victorius (Comment. p. 408) ad h. l. ita: *Hæc—verba restitui, inventa a me in pluribus scriptis exemplaribus; sed a vetere quoque tralatione illa expressa sunt.* Georgius Trapezuntius ea non habet. BUHLE.

14, 2. Πρὸς τὸ ἀρμόττον] Abest articulus τὸ ab iisdem edd. BUHLE.

14, 3. Ἐν γὰρ τοῖς νέοις] Vetus interpres Latinus: ἐν δὲ τοῖς νέοις. BUHLE.

14, 3. Ὅσα μὲν διήρρηται] Margo ed. Venetæ: διήρρηται. Minus bene. Ald. διείρηται, operarum vitio, quod etiam observatur in Bas. et Frob. BUHLE.

14, 3. Ταῦτα ἄμφω ἔχουσιν] Restituit ἄμφω ex Codd. Victorius; nam deest in edd. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. BUHLE.

14, 3. Ταῦτα ἄμφω ἔχουσιν.] Ἀμφω, quod edd. vett. non habent, ex libris scriptis omnibus recte restitutum est, et in Schol. Gr. quoque legitur. Paullo post §. 5. pro μέχρι τῶν πέντε, edd. Ald. Bas. Cam. μέχρι καὶ τῶν. VATER.

14, 4. Ἀκμάζει τὸ μὲν σῶμα.] Tempus quod de corporis et animi vigore Aristoteles hic et Polit. VII. 16. determinat, perpetuum utique non est: alios enim vigor iste celerius, alios tardius accedit ac linquit. Voluit tamen id quod communiter evenit, atque adeo a sapientibus viris probabatur, hic afferre. Hi enim cum ætatem humanam in hebdomadas annorum dividerent, quarta quintaque hebdomade corpus, septima animum inprimis vigere censebant. Vide Solonis fr. n. XIV. Idem et in Macrobio, veterum exscriptore, invenies Somn. Scip. I. 6. Perpetuis tamen septenariis ætatem hominum metiri improbat Aristoteles Polit. VII. 17. sub finem, si vera est illius loci lectio. Ceterum quod corporis vigorem trigesimo ætatis anno inprimis attribuit, hac in re non multum a Solone discrepat, cum aliis autem apprime convenit Aristoteli Macrobius l. c. *Quinta annorum hebdomas omne virium, quantæ inesse unicuique possunt, complet augmentum.* Hinc illud Platonis Legg. IV. p. 721. γαμῆν δὲ, ἐπειδὴν ἐτῶν ἧ τις τριάκοντα, μεχρὶς ἐτῶν πέντε καὶ τριάκοντα· εἰ δὲ μὴ, ζημιούσθαι χρήμασί τε καὶ ἀτιμίᾳ. Aristot. Polit. VII. 16.

Διὸ τὰς μὲν ἀρμόττει περὶ τὴν ὀκτωκαιδεκα ἐτῶν ἡλικίαν συζευγύναι, τοὺς δ' ἐπτά καὶ τριάκοντα, ἢ μικρόν· ἐν τοσοῦτῳ γὰρ ἀκμάζουσιν τε τοῖς σώμασι σύζευξις ἔσται κ. τ. λ. Quod ipsum Solonis quoque elegia jam citata probat, nimirum animi vigorem septima hebdomade maximum esse. Idem Macrobius quoque indicat, cum in loco jam allegato ita pergit: *Notandum vero quod cum numerus septem se multiplicat, facit ætatem quæ proprie perfecta habetur et dicitur, adeo ut illius ætatis homo et consilio aptus sit, nec ab exercitio virium alienus habeatur.* SCHRADER. Vide Platonis Rep. V. p. 460. E.

14, 4. Ἡ δὲ ψυχὴ περὶ τὰ ἐνὸς δεῖν] Cod. Victor. et vetus interpres Latinus: ἡ δὲ ψυχὴ ἐνὸς δεῖν. Melius. BUHLE.

CAP. XV.

15, 2. Ἐντιμότης προγόνων ἔστι] Ald. Bas. et Ricc. ἐντιμότερα τις πρ. ἔ. Ven. Cam. Spir. Majorag. ἐντιμότης τις πρ. ἔ. Georgius Trapezuntius: *nobilitas autem quædam majorum claritas est.* BUHLE.

15, 2. Καὶ καταφρονητικὸν] Ald. et Bas.: καὶ καταφρονητική. BUHLE.

15, 2. Διότι πόρρω ταῦτα μᾶλλον—εὐαλαζόνεута] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. διὰ τὸ ταῦτα πόρρω μᾶλλον, ἢ ἐγγὺς γιγνόμενα, ἐντιμότερα εἶναι καὶ εὐαλαζόνεута. BUHLE.

15, 2. Πορρω ταῦτα.] Ταῦτα sunt ea, quibus alii majoribus nobilium similes sunt, et cum iis certant, quod neutiquam facile elici poterit. Quare ταῦτα melius scribetur, ut propositio universe pronuntietur: *res, quamvis eadem*, pro loci aut temporis distantia majores fiunt. Plane eandem constructionem verborum, ibique τὸ αὐτὸ positum invenies L. II. 9, 9. VATER.

15, 2. εὐαλαζόνεута] Edd. Ald. Bas. εὐαλαζονεύοντα. VATER.

15, 2. εὐαλαζόνεута.] Ἀλαζόνες sunt, qui inanem laudem ac ventum sequuntur, et de aliquibus rebus glorianur: εὐαλαζόνεута ea, quæ ita præclara sunt, ut magnam facultatem intolerantius nos jactandi præbere nobis videantur. VICTOR.

15, 3. εὐγενές.] Unde virtus generis Polit. III. 8, 17. veteres divitiæ et virtus Polit. VIII. 4. §. pen. aliudve quid eorum quæ in honore habentur, et a majoribus derivata sunt, Rhet. I. 5. 11. appellatur. SCHRADER.

15, 3. εὐγενές—γενναῖον.] Iisdem præne verbis libro de Animal. I. 1. p. 6. distinxit duo hæc: εὐγενές μὲν γὰρ ἔστιν τὸ ἐξ ἀγαθοῦ γένους· γενναῖον δὲ τὸ μὴ ἐξιστάμενον ἐκ τῆς αὐτοῦ φύσεως. VICTOR.

15, 3. Ὅπερ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ] Abest ὡς ab iisdem edd. BUHLE.

15, 3. Φορὰ γὰρ τίς ἔστιν ἐν τοῖς γένεσιν] Eadem edd. φορὰ

γάρ ἐστι καὶ ἐν τοῖς γένεσιν. Ibidem in sequentibus pro καὶ ἐνίστε, ἀν ἧ ἀγαθόν, legitur: ἐνίστε καὶ ἀν ἧ. Isingr. καὶ plane omisit. Cf. Victorii Comment. p. 413. BUHLE.

15, 3. Γιγνομένοις· καὶ ἐνίστε] Edd. eæd. et Cam. καὶ omitunt. VATER.

15, 3. περιττοί.] Problem. XXX. init. Διὰ τί πάντες, ὅσοι περιττοὶ γεγόνασιν ἄνδρες, ἢ κατὰ φιλοσοφίαν, ἢ πολιτικὴν, ἢ ποιήσιν, ἢ τέχνας, φαίνονται μελαγχολικοὶ ὄντες; Ingeniosos Cicero reddit, quamvis, ut opinor, verbum exprimere non curavit, aut fortasse non potuit, Tusc. I. 33. Aristoteles quidem ait, omnes ingeniosos melancholicos esse etc. A numeris hoc verbum translatum esse, manifestum est: impar enim numerus a Græcis περιττός vocatur. VICTOR.

15, 3. κάπειτα πάλιν ἀναδίδωσιν.] Schol. Gr., et qui Vict. sequuntur, vertunt, *rursus flaccescit et retro fertur*. At cum hæc vocabuli significatio nusquam inveniat, immo vero ἀναδιδόναι simpliciter ac proprie de productione et generatione usurpatur, eodem sensu hic expressum erit, ut διὰ τινος χρόνου suppleas. Recte Muretus reddit: *ac deinde rursus ex intervallo alios emittit* scil. viros egregios. Proventum retro ferri et pejorem fieri, haud obscure significatur verbis διὰ τινος χρόνου. Nam, quæ ex intervallo fiunt, interjecto tempore aliter eveniunt, et ἐξίστανται. Ad hoc sequentia referuntur, ut subaudias: Ipso autem, quo degenerant, intervallo, *degenerant illæ quidem familiæ, quæ ingenio excellunt, in mores insaniores*. VATER.

15, 3. κάπειτα πάλιν ἀναδίδωσιν.] Vera videtur hujus loci interpretatio quam Victorius loco secundo posuit. Sic autem ille: “Posteaque rursus, intervallo aliquo temporis edit ac gignit industrios item atque insignes viros: ut intelligere debeamus, medio illo spatio, eam, tamquam effætam, tenuis ingenii homines et inertes procreasse: quod hic significare omnino vult Aristoteles, ut addiderit præterea, quem admodum fœcunditas illustrium virorum non manet, ita etiam sterilitatem perpetuam non esse.”

15, 3. φορὰ—ἀναδίδωσιν.] Pindarus Nem. VI. 14: Τεκμαίρει δὲ νυν' Ἀλκιμίδας Τὸ συγγενὲς ἰδεῖν Ἀγχι καρποφόροις Ἀρούραισιν, αἶ τ' ἀμειβόμεναι Τόκα μὲν ὦν βίον ἄνδρες—Σιν ἐπηετανὸν πεδίων ἔδοσαν, Τόκα δ' αὐτ' ἀναπαυσάμεναι σθένος ἔ-Μαρψαν. Ibid. XI. 48. ἀρχαῖαι δ' ἀρεταὶ Ἀμφέροντ' ἀλλασσόμεναι γενεαῖς ἀνδρῶν σθένος. Ἐν σχέρῳ δ' οὐτ' ὦν μέλαιναι καρπὸν ἔδωκαν ἄρουραι Δέन्द्रεά τ' οὐτ' ἐθέλει πάσαις ἐτέαν περ ὁδοῖς Ἀνθος εὐῶδες φέρειν, πλούτῳ ἴσον, Ἀλλ' ἐν ἀμείβοντι. καὶ Θνατον οὕτω σθένος ἄγει Μοῖρα.

15, 3. Τὰ μὲν εὐφυᾶ γένη] Eædem edd. τὰ μὲν εὐφυῇ γένη. Vetus interpres Latinus videtur legisse γένει. BUHLE.

15, 3. εὐφυᾶ γένη εἰς μηχανώτερα.] Fieri omnibus in rebus lapsus in res propinquas constat: quanvis autem non parum

inter se discrepent, qui *ingeniosi* a Latinis, εὐφρεῖς a Græcis vocantur, quique a Græcis μανικοὶ, non omnino tamen illos dijunctos esse, cognosci etiam potest, quia sæpe, cum de alteris loquitur, alteros etiam ponit. In Probl. XXX. de atra bile loquens, inquit, In quibus autem perinulta calidaque fuerit, μανικοὶ καὶ εὐφρεῖς. In A. P. c. 16. Διὸ εὐφροῦς ἐστὶν ἡ ποικιλική, ἢ μανικοῦ. VICTOR.

15, 3. στάσιμα.] Familias ingenio stabili firmoque præditas, ut in Probl. XIX. 48. in quo de choris tragædiarum disputat, ἡθὺς στάσιμον vocavit. Non omnino autem valere στάσιμον quietem pacatumque inde etiam intelligitur, quod hujuscemodi indolem naturamque congruere choro illic affirmat, cum stabilem alienam ab eo esse, et nullo modo illi convenire, tradat. Quod vero dixit migrare hos degenerareque εἰς ἀβελτηρίαν, eodem hoc nomine usus est Rep. V. 11. p. 162, 24. VICTOR.

15, 3. Εἰς ἀβελτηρίαν] Desunt hæc in Ald. Bas. et Ricc. BUHLE.

CAP. XVI.

16, 1. πλούτῳ ἃ ἔπεται ἤθη.] Cicero in Or. de Lege Agraria ad Quirites mores divitum opulentorumque eleganter atque erudite descripsit, dicens, (c. Rull. II. 35.) *Campani semper superbi, bonitate agrorum et fructuum, magnitudine urbis, salubritate, descriptione, pulchritudine. Ex hac copia atque omnium rerum affluentia, primum illa nata sunt; arrogantia, qua a majoribus nostris alterum Capua consulem postulavit, deinde ea luxuries, quæ ipsum Hannibalem, armis etiam tum invictum, voluptate vicit.* VICTOR.

16, 1. πάσχοντές τι.] Πάσχοντές τι inquit, significans eos contraxisse hanc quasi labem inde: et animo ita affectos, quia hanc vim habet pecunia, ut inficiat animos mortalium, ut infra quoque locutus est, ἅμα δὲ καὶ εἰκότως τοῦτο πάσχουσι. VICTOR.

16, 1. Ὑπερήφανοι, πάσχοντές τι.] Acute Ulricus conjicit, dempta interpunctione, οἱ πάσχοντές τι legendum esse, quia πάσχοντες subjectum enuntiati est. Cui suspicioni plane assentior. Quanquam interdum iste subjecti articulus deest, hic tamen magis quam alias desideratur. Vulgo vertitur: *Contumeliosi enim sunt divites et superbi, quam quasi labem a divitiarum possessione contrahunt.* Sic quasi ἀπὸ τοῦ κοινοῦ intelligetur, οἱ πλούσιοι γὰρ ὑβρίζουσι καὶ ὑπερήφανοι, quæ ratio hic, ni fallor, perquam dura est. Πάσχοντές τι non sunt necessario ii, qui labem contrahunt, sed etiam ii, quorum mores divitiarum possessione afficiuntur, quasi scriptum esset, τοιαῦτα

γὰρ ἦθ' ἔπεται τῷ πλούτῳ, ὥστε εἶναι τοὺς ἀνθρώπους ὑβριστάς. Ceterum edd. Ald. Bas. τι non habent. VATER.

16, 1. Ὁ γὰρ πλοῦτος] Cod. Victorii, vetus interpres Latinus, et Cam. et Majorag. ὁ δὲ πλοῦτος. Eædem edd. in sequentibus pro ὧν habent ὧνεια. Minus usitate. BUHLE.

16, 2. Διὰ τὴν τρυφὴν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. διὰ τε τὴν τρ. BUHLE.

16, 2. Σαλάκωνες.] Retinuerunt in Latina versione Græcam vocem Victorius, Majoragius, Muretus, quam Trapezuntius, Sigonius, Riccobonus, vertunt *arrogantes*, vetustissimus interpres, ut et Hermolaus Barbarus, *jactatores*, Sturmius, *in luxu se ostentantes*, Æmilius Portus, *suarum opum ostentatores*, Italus interpres, *boriosi*, Gallicus, *les riches ont une vanité si insupportable qu'ils ne font que parler de ce qui est à eux, et de ce qu'ils doivent avoir*. Et vero ex Hesychio, et quem hic allegat, Theophrasto, Suida, aliisque grammaticis, tum ex hoc ipso Aristotelis loco, satis liquet Salacones dici eos qui divitias suas sermone et factis inepte jactant ostentantque, sæpe etiam, quo non oportebat, impendunt. Quam appellationem a quodam Salacone, Autolycei patre, homine molli, ortam indicat Schol. Gr. ad Aristoph. Vesp. 1164. SCHRADER.

16, 2. Σαλάκωνες.] Schol. Gr. ad hoc voc. notat: ὑπερβολὴ τῆς μεγαλοπρεπείας. Hesychius ex Theophrasto, *δαπανῶν, ὅπου μὴ δεῖ*. Σόλοικοι simpliciter sunt *inepti*, etsi omnino apto vocabulo Latini carent. Significantur homines, qui deliciis alicujus rei capti, ejus caussa opes profundunt, et aliis hanc vivendi rationem præire volunt. VATER.

16, 2. σόλοικοι.] Ita appellantur non tantum qui dicunt, sed et qui agunt inepte. Soli Ciliciæ fuit oppidum, cujus incolæ Solæci, qui cum barbare loquerentur, inde vocabulum hoc ad omnes vitioso sermone utentes, et tandem ad illos quoque, qui in actionibus suis ineptiunt, est translatum. SCHRADER. Victorius sequentia loca apposuit: Plutarch. Polit. Præc. p. 817. A. Οὐχ ὥσπερ ἔνιοι τῶν ἀπειροκάλων καὶ σολοίκων. Vita Dion. p. 965. A. Οὐδὲν ἐν τῇ διαίτῃ σόλοικον ἐπιδεικνύμενος. Xenophon Cyrop. VIII. 3. 21. Δαΐφάρνης δὲ τις ἦν σολοικότερος ἀνθρώπος τῷ τρόπῳ, ὃς ᾤετο, εἰ μὴ ταχὺ ὑπακούει, ἐλευθερώτερος αὖ φαίνεσθαι.

16, 2. Καὶ τὸ οἶσθαι] Eædem edd. καὶ τῷ οἶσθαι. Minus bene. BUHLE.

16, 2. Καὶ τὸ οἶσθαι.] Ita libri scripti et ed. Cam. In ceteris vett. τῷ legitur. Paullo post in verbis, Πλούσιον εἰπεῖν—ἔφη—διατρίβοντας in edd. Ald. Bas. πλούσιον εἰπεῖν et διατρίβοντας deest. Contra ἔφη in omnibus impressis reperitur, et sine caussa in Bipontino deletum est. VATER.

16, 2. Τοῦτο πάσχουσι] Ibidem: ταῦτα πάσχουσι. BUHLE.

16, 2. Πολλοὶ γὰρ εἰσιν] Abest εἰσιν ab iisdem edd. BUHLE.

16, 2. Σιμωνίδου] Responsum hoc Simonidis, serio an joco prolatum, merito reprehendit Plato Rep. VI. p. 489. B. Dionysio, et ipsi postea Syracusanorum regi, percontanti cur Philosophi divitum limina terant, divites Philosophorum domos raro aut nunquam visant, Aristippus Socratis auditor argute respondit, "Οτι οἱ μὲν ἴσασιν ὧν δέονται, οἱ δ' οὐκ ἴσασιν. Idem Aristippus indignanti cuidam quod Philosophos cerneret obsidere divitum fores, καὶ γὰρ καὶ οἱ ἱατροὶ, φησὶ, παρὰ ταῖς τῶν νοσούντων· ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτό τις ἔλοιτ' ἂν νοσεῖν ἢ ἱατρεύειν. Utrumque refert Diogenes Laërt. in v. Aristippi c. 4. SCHRADER.

16, 2. Πλούσιον, εἰπεῖν — διατρίβοντα] Margo Isingr. σοφὸν, φάναι τοὺς γὰρ σοφοὺς (ἔφη) ἐστὶν ὁρᾶν ἐπὶ τὰς πλουσίων θύρας φοιτῶντας. Non recte, saltem quoad verba σοφὸν, φάναι. In ipso textu Isingr. cum aliis ἔφη, a nonnullis post θύραις insertum, omisit, quod et ego expunxi. BUHLE.

16, 3. Καὶ τὸ οἶσθαι ἀξίους.] Vulgo vertitur, *quia se putant*, ut hæc ad salacones referantur, et διὰ subaudiatur; quod durum est. Hoc enim, quod se dignos putent, qui imperent, non salaconum ineptorumque, sed universe divitum affectio est. Itaque Aristoteles instituta constructione excidisse videtur. Quod enim non semel ei accidit, ut, cum antea adjectiva, quibus hominum affectiones declarantur, conjunxerit; deinde substantiva affectionum immisceat: idem hic evenisse putaverim. Cum καὶ οἱ οἰόμενοι pergere oporteret, τὸ οἶσθαι posuit. VATER.

16, 3. Ἀνοήτου εὐδαίμονος ἤθους] Cod. Victorii, vetus interpres Latinus, et Ald. Bas.: ἀνόητον εὐδαίμονος ἤθος. Vulgatum prætulit Victorius. Vid. ejus Comment. pag. 415. BUHLE.

16, 3. ἀνοήτου.] Leg. forte ἀνοήτου ἀνδρὸς καὶ εὐηθοῦς ὁ πλοῦτός ἐστι. Vel ἀνοήτου τινὸς καί. Vel ἀνοήτου μόνου. TOUR.

16, 3. ἀνοήτου εὐδαίμονος.] Ciceronis verba sunt in Lælio, quæ hæc Aristotelis exprimere pulchre videntur. *Nec quicquam insipiente fortunato intolerabilius fieri potest.* Videtur autem manifesto nunc εὐδαίμων usurpasse pro εὐτυχίᾳ: nam quomodo in libris de moribus cepit, ac vere beatum valens hoc verbum, locum hic non habet: neque enim stultus, a consilioque vacuus, beatus, quem fingunt philosophi, esse potest. VICTOR.

16, 4. νεωστὶ κεκτημένοις.] Νεοπλούτους Græci appellant, qui patrimonium amplum repente adepti sunt: quo verbo quoque Demosthenes improbos quosdam cives notavit in Or. de fæd. Alex. p. 218. Οὗτοι δ' οἱ νεόπλουτοι μόνοι καταφρονεῖν ὑμᾶς ὑμῶν αὐτῶν ἀναγκάζουσιν. A damnatis autem meritoque exagitationis horum moribus, νεόπλουτον appellari quicquid insolens

atque improbum est, testimonio etiam Plutarchi confirmari potest Sympos. VII. p. 708. C. Καὶ περὶ οἶνων διαφορᾶς καὶ μύρων ἐρωτᾶν καὶ διαπυνθάνεσθαι, φορτικὸν κομιδῇ καὶ νέεπλουτον. VICTOR. Æschyl. Agam. 1046. Εἰ δ' οὖν ἀνάγκη τῇσδ' ἐπιρρέποι τύχης, Ἀρχαιοπλούτων δεσποτῶν πολλὴ χάρις. Οἱ δ' οὐπότ' ἐλπίσαντες ἡμῶσαν καλῶς, Ὡμοὶ τε δούλοις πάντα καὶ παρὰ στάθμην.

16, 4. Τὰ δὲ ἀκρατευτικά] Ald. et Bas.: τὰ δὲ ἀκρατεύματα. BUHLE.

CAP. XVII.

17, 1. Ὅμοίως δὲ καὶ] Abest καὶ ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. BUHLE.

17, 1. Τὰ δὲ βελτίω] Eædem edd. τὰ δὲ καὶ βελτίω. BUHLE.

17, 2. Φιλοτιμότεροι γάρ] Ibidem: φιλότιμοι γάρ. Hoc etiam expressit Georg. Trapezuntius. Nostrum dedit Victorius e Codd. BUHLE.

17, 2. Ἀνδρωδέστεροί ἐῖσι.] Edd. Ald. Bas. Cam. εἰσὶ omitunt. VATER.

17, 2. ἐξουσία.] Ἐξουσίαν potestatem facultatemque appellat: sic enim Cicerō hoc verbum interpretatus est. Zeno libertatem his verbis definiit (D. Laert. VII. 121.): ἐλευθερίαν εἶναι ἐξουσίαν αὐτοπραγίας. In quæstione illa incredibili Cicerō, qua disserit, *solos sapientes esse liberos*, definitionem hanc exprimens, inquit, *Quid est enim libertas? potestas vivendi, ut velis*. VICTOR.

17, 4. σεμνότεροι ἢ βαρύτεροι.] Duplex quædam morum gravitas his vocabulis distinguitur: una, quæ gravitati humanitatem ac modestiam jungit, et dignitatem suam præ se fert citra arrogantiam atque ostentationem: altera, quæ severiori et altiori quam par est supercilio incedit, atque in amplitudine sua tuenda verba et facta frequentat, quæ aliis sint molesta. Prior illa gravitas venerationem, posterior odium creat. SCHRADER. Βαρεῖς, ut puto, appellat, qui in tuendo statu illo suo modum non tenent, ac nimis magnos spiritus gerunt, eaque de causa molesti aliis atque odiosi fiunt. Σεμνοῦς, qui idem modestia quadam adhibita, temperanterque faciunt, ut dignitatem sane suam ipsi non abjiciant aut minuant: nec tamen importune arroganterque se ostentando, in omnium oculos incurrant, apud ipsosque merito offendant. Hujusce-modi fuisse Niciæ ingenium tradit Plutarchus: p. 524. C. Καὶ γὰρ οὐκ ἦν αὐστηρὸν, οὐδ' ἐπαχθὲς ἄγαν αὐτοῦ τὸ σεμνόν, ἀλλ' εὐλαβεῖά τινι μεμιγμένον. Contra autem βάρος valere, quod indicavi, certum est: unde majores magistratus severioresque ab eadem dicti sunt βάρος habere, et βαρύτεροι esse in commentario, quo præcepta dat ad Remp. administrandam p. 813. D. καὶ τῶν μὲν βαρυτέρων ὑφίσταί τι, καὶ παρ' ἐνδύοναι μετρίάζοντα ταῖς δὲ

μικροτέραις ἀξίωμα προστιθέναι, καὶ ὄγκον, ὅπως μήτε περὶ ταύτας εὐκαταφρόνητοι, μήτ' ἐπίφθονοι περὶ ἐκείνας ᾤμεν. VICTOR.

17, 4. Ποιεῖ γὰρ ἐμφανεστέρους] Cod. Victorii, et vetus interpres Latinus: ποιεῖ γὰρ σεμνοτέρους. BUHLE.

17, 4. Οὐ μικραδικηταὶ εἰσιν, ἀλλὰ μεγαλάδικοι] Ald. Bas. Frob. et Ricc. οὐ μικραδικητικοὶ εἰσιν, ἀ. μ. Ven. Cam. Isingr. Spir. Majorag. οὐ μικραδικητικοὶ εἰσιν, ἀλλὰ μεγαλαδικητικοί. BUHLE.

17, 5. Ἡ δ' εὐτυχία τὰ μόρια ἔχει τῶν εἰρημένων τὰ ἥθη] Cod. Victorii, vetus interpres Latinus, et Isingr. ἡ δ' εὐτυχία κατὰ μόριά τε τῶν εἰρημένων ἔχει τὰ ἥθη. Nescio, an melius. BUHLE.

17, 5. Αἱ μέγισταὶ δοκοῦσαι] Uncinis seclusi μέγιστα. Videatur enim vox interpolata esse, et deest in versione Georgii Trapezuntii, et in Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. In sequentibus eadem edd. habent καὶ τὰ κατὰ τὸ σῶμα. Igitur cum τὰ defecisset in textu, quem operis exscribendum dedi, equidem illud restitui. BUHLE.

17, 5. Μέγιστα δοκοῦσαι.] In edd. vett. μέγιστα deest, ideoque Buhlio suspectum videbatur. Sed auctoritate Cod. Victorii et prisci Intpr. locum suum apte tuetur. Significat, quæ inprimis hoc numero habentur, præcipuæ (cf. L. I. 4, 7. et 13. et II. 5, 12.). VATER.

17, 5. Καὶ κατὰ τὸ σῶμα.] Ita ex Schraderi Lips. ed. itidemque edd. vett. omnes. Victorius et Sylb. τὰ κατὰ τὸ σῶμα, quod necessarium videtur, quia definitum quoddam bonorum genus significatur. Verba, παρασκευάζει ἡ εὐτυχία πλεονεκτεῖν, Muretus non expressit. Sane supervacanea sunt, neque grata est verborum copia in re, de qua jam non agitur. Si Aristotelea sint, præter καὶ aliam conjungendi voculam, ut iterum ἔτι, exspectaverim. VATER.

17, 6. ὑπερφηανώτεροι.] Archytas Stobæi I. p. 16. "Θθεν οὐκ ἀτυχίαν ἐνεγκέν ἐμμελῶς χαλεπώτερόν ἐστιν, ἀλλ' εὐτυχίαν. Πάντες μὲν γὰρ ἐν ἀτυχίᾳ μένοντες, ὡς ἐπὶ πολὺ μέτριοι καὶ κόσμιοι τὸ ἥθος ἡμεν φαίνονται· ἐν δ' εὐπραγίαις ἀνδρεῖοι, μεγαλόφρονες, μεγαλόψυχοι. Δεινὰ γὰρ ἀτυχία συναγαγὲν καὶ καταρτίσαι τὴν ψυχάν, ἃ δ' εὐπραγία τοῦναντίον ἐπᾶραι καὶ κενῶσαι. Διὸ ποθεκτικοὶ μὲν ἅπαντες καὶ συνετοὶ τὸν τρόπον ἀτυχεύοντες, ἐπιθετικοὶ δὲ καὶ θαρσαλέοι τὸν τρόπον εὐτυχεύοντες.

17, 6. Βέλτιστον ἥθος] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. βέλτιον ἥθος. BUHLE.

17, 6. Βέλτιστον ἥθος.] Ita legitur fide cod. Victorii et prisci Intpr. Edd. vett. βέλτιον. Paullo post pro, καὶ ἀδυνατόν, edd. vett. καὶ ἀδυναμία. Illud bene repositum est ex prisco Intpr. et libris scriptis melioribus. VATER.

17, 6. εὐτυχία ὅτι φιλόθεοι.] Contra Lactantius Div. Inst. II. 1, 8. Tum (in prosperis rebus) maxime Deus ex memoria hominum elabitur, cum beneficiis ejus fruenter, honorem dare di-

vinæ indulgentiæ deberent. At vero si qua necessitas gravis presserit, tunc Deum recordantur. Lucretius III. 53. multoque in rebus acerbis Acrinus advertunt animos ad religionem.

17, 6. Ἀπὸ τῆς τύχης] Eædem edd. ὑπὸ τῆς τύχης. BUHLE.

17, 6. Καὶ ἀδυναμία] Ald. Ven. Bas. Frob. Cam. Majorag. καὶ ἀδυναμία. BUHLE.

17, 6. ἀδυνατία.] In pluribus ac melioribus scriptis libris καὶ ἀδυνατία legitur, quod respondet superiori sermoni, ut ἀδυνατία dixerit, sicut πένητος et ἀποχρῶς dixerat: eundem enim manifesto, quem supra, ordinem non conservat. Hujus quoque lectionis vestigium apparet in vetere translatione. Quare altera ejecta, quæ ἀδυναμία habebat, hanc recepi. Omni autem quæstione de moribus diligentique harum rerum explicatione absoluta, exponendum videtur, quod mihi sæpe in mentem venit, ac non parum molestum fuit: Quintilianus enim lib. V. 10, 17. ubi de argumentis disputat, ostendit Aristotelem plenius uberiusque hunc locum tractasse, ac multa ad naturam moresque hominum pertinentia exposuisse, quæ nunc hic nullo modo leguntur. Verba ipsius hæc sunt: *Ideoque Aristoteles II. de Arte Rhet. libro diligentissime est executus, quid cuique rei et quid cuique homini soleat accidere, et quas res, quosque homines, quibus rebus aut hominibus vel conciliasset vel alienasset ipsa natura. Ut divitias quid sequatur, aut ambitum, aut superstitionem, quid boni prorent, quid mali petant, quid milites, quid rustici, quo quæque modo res vitari vel appeti soleat; et quæ sequuntur. Ubi enim hic agitur de ambitu aut superstitione? Quod verbum ab Aristotele factum est de militibus aut rusticis? Quid igitur dicemus? Hanc hujus libri partem laceram ac fractam esse, eaque omnia desiderari, quæ a Quintiliano significantur; an magnum illum rhetorem lapsum esse, et quæ tractari hic credebat, cum in manibus librum non haberet, non quæ vere traderentur, nominasse? Omnino res dura; neque enim in hoc libro hiatus ullus apparet, sed contra continuata rerum series admirabilis. Nec temere debemus non omnino continendum scriptorem tantæ negligentiae condemnare, quamvis quædam hic a philosopho tradantur, quæ in ea re explicanda omittere ipse non debuit. Quare, ut illa imprudenter præteriit, ita potuit alia, quæ minime hic tractata umquam fuerunt, nominare, et quasi pro ipsis supponere.* VICTOR.

CAP. XVIII.

18, 1. Ἐπεὶ δὲ.] Caput hoc perfectam continet transitionem, cui præmittit hoc principium: *Omnis ad persuadendum adhibenda oratio huc tendit, ut auditor de vi persuadendi, quæ orationi insit, judicet, et illa inductus assentiatur. Probat id*

dialectice tum a contrario, tum inductione. Pendet autem sermo Aristotelis, variis μεταξυλογίαις interruptus a §. 1. usque ad illa §. 2. fin. *reliquum est ut de communibus disseramus.* Hæc enim demum verba ἀπόδοσιν continent et illius ἐπὶ quod §. 1. et alterius quod §. 2. legimus. Quanquam et priori illi ἐπὶ ex parte respondet illud, ὥστε διακρισμένον quod est §. 2. SCHRADER.

18, 1, 2. 'Επὶ δ' ἡ τῶν πιθανῶν λόγων—λοιπὸν ἡμῖν διελθεῖν περὶ τῶν κοινῶν.] Impeditissima est loci constructio, ejusque difficultate offensi Commentatores, ni fallor, lapsi sunt. Schol. Gr. et Victorius arbitrati sunt, apodosin prioris ἐπὶ esse in verbis, ὥστε διακρισμένον—τοὺς λόγους τοὺς ἡθικοὺς ποιήσομεν. Hæc ad sententiam apodosi esset. Tantum enim abest, ut ad grammaticen τῷ ἐπὶ ista verba respondeant, ut apodosi hoc vocabulo incipi posse non videatur. Sed ne ad sententiam quidem conveniunt. Protasis, ἐπὶ ἡ τῶν πιθανῶν λόγων χρῆσις πρὸς κρίσιν ἐστὶ, ad omnia dicendi genera eorumque ambitum respicit. Itaque si τοὺς λόγους τοὺς ἡθικοὺς ποιῇν itidem universe pronuntiatur, hæc apodoseos sententia plane non est præparata. Nam ex eo, quod *oratio ad judicium refertur et in unoquoque dicendi genere judex est*, non consequitur, *definitum esse, quomodo et quibus viis orationes moratas efficere possimus.* Aliter res se haberet, si concluderetur, hoc *definendum esse.* Præterea, ut nunc hæc, quæ putatur, apodosi profertur, ea, quæ §. 2. leguntur, ἔτι δ' ἐξ ὧν ἡθικοὺς τοὺς λόγους ἐνδέχεται ποιῇν, haud ferenda esset repetitio. Deinde ex enuntiatis, περὶ ὧν γὰρ ἴσμεν καὶ κεκρίκαμεν, et, τῷ γὰρ λόγῳ χρῆσθαι, καὶ ἀναιρεῖν τάναντία, apparet, non solum de commovendo et afficiendo judice prima capitis parte quæri, sed de demonstratione et persuasione. Denique qui hæc sine temere capta opinione de nexu hujus capitis cum proxime antecedentibus legerit, is, ni fallor, ὥστε ἡθικοὺς τοὺς λόγους ποιῇν, eo referet, quod præcedit, περὶ τῶν—ἥθλων—εἴρηται πρότερον. Tunc vero si nihilominus, ὥστε ποιήσομεν, apodosi sit, protasi latissime patente hæc apodosi longe angustior est. Sic enim ad solum genus deliberativum pertinet. Τὰ κατὰ τὰς πολιτείας ἥθη non sunt mores ex singulorum hominum natura et fortuna derivati, qui L. II. c. 2—17. explicantur; sed ii, qui hominibus pro ratione administrandæ rei publicæ conveniunt, quosque Aristoteles L. I. c. 8. attigit. Hunc ad locum referuntur verba, ἐν τοῖς συμβουλευτικοῖς εἴρηται πρότερον. Itaque cum οἱ λόγοι οἱ ἡθικοὶ ipso loco cum his ἥθεσι jungantur: quod defendunt Interpretes, et ipsa hujus capitis inscriptione significant: paragrapho prima, ἐπὶ—ἡθικοὺς ποιήσομεν, declarari, cur libro secundo haecenus de affectibus et moribus hominum disputatum sit, id vix est verum. Cum vero hunc ad modum verbis ἡθικοὺς ποιήσομεν periodus absoluta videretur:

minus recte vulgo maxima interpunctione a sequentibus separata sunt.

Quod sequitur, ἐπεὶ δὲ περὶ ἕκαστον γένος τῶν λόγων ἕτερόν τι τὸ τέλος ἦν, ni fallor, cum superiori ἐπεὶ cohæret, ita ut, λοιπὸν ἡμῖν διελθεῖν περὶ τῶν κοινῶν, utriusque paragraphi apodosis sit, utque Aristoteles longa hac protasi non nisi hoc probare voluerit: omnia, quæ ad persuadendum pertinerent, jam a se disputata esse præter locum de communibus fidei instrumentis. Aristoteles ita orditur: *Quoniam orationis ad persuadendum comparatæ usus ad iudicium refertur.* Hoc probat de tribus dicendi generibus valere, et cum pergere vellet, *cumque unicuique generi suus finis propositus sit*, inciso aliquo impeditus, propositionem, qua duæ hæ partes protaseos conjungerentur, non interjecit, ita ut ne cohærere quidem videantur. At hoc tamen modo cohærent. Quod ad persuadendum comparatum est, et ad iudicationem refertur, eo aliquid conficiatur necesse est, quod nondum est demonstratum, et de hoc iudicat iudex, cujus de persuasionem agitur. Atqui hoc, quod demonstrare oportet, est τὸ τέλος oratori propositum, quod in singulis generibus diversum est. Hanc enim solam vocis τέλος potestatem huc pertinere, ex usu Aristotelis patet. Præter argumentationem ut iudicem, ad quem oratio dirigitur, aliquo modo afficias necesse est id quod facile quisque intelligit. Ita priori parti protaseos, qua, quid faciendum sit, declaratur, prorsus respondet altera, qua, quid traditum jam sit, exponitur.

In explicanda paragraphi primæ œconomia difficilior est definire, quænam ejus enuntiata ab ipsa particula ἐπεὶ pendean. Res in eo vertitur, quid in verbis, εἴαν τε πρὸς ἀμφισβητοῦντα — ὁμοίως subaudias. In edd. Isingr. Sylb. Casaub. Lips. Bipont. hæc cum proxime antecedentibus conjunguntur: *Judex is est, cui persuadendum est aliquid, nec refert, utrum—an— (Utrobique iudex est).* Sed cum Victorio, Mureto, Sigonio, hæc sejungenda sunt, ut, colo ante εἴαν τε posito, subaudias: ἔστι δὲ κρίσις, εἴαν τε κ. τ. λ. itidemque paullo post, ἔστι δὲ κρίσις ὡσαύτως καὶ ἐν τοῖς ἐπιδεικτικαῖς. Nam tria enuntiata, *etiamsi quis apud unum oratione utens hortetur aut dehortetur; sive adversus controversantem; et in ostentativis eodem modo*, inter se respondent, ut tria dicendi genera significantur, et idcirco idem ad unumquodque supplendum sit. Etiam particula τε in εἴαν τε haud obscure notari videtur, plura secutura esse, quæ cum verbis ἔστι δὲ κρίσις eodem modo conjuncta sint. Hæc igitur ab illo ἐπεὶ suspensa sunt, et inter has enuntiationes interjecta sunt incisa quædam. At verba, quæ dein sequuntur, ὅλως δὲ μόνος—περὶ ὧν βουλευόνται, in parenthesi dicta sunt, et non modo ad ἐπεὶ non referuntur, sed ab instituta constructione plane deflectunt. Verba pro-

xima ὥσπερ καὶ πρὸς κριτὴν, cur Aristoteles de iudice pergeret, in causa fuisse, atque rursus eo, quod ita pergeret, effectum videtur, ut ἐπεὶ posterius cum superiori non conjungeretur. Ad hanc parenthesin etiam, περὶ δὲ τῶν κατὰ τὰς πολιτείας ἥθων—ἡθικοὺς ποιήσομεν, si sanum est, pertinet; nam ad πολιτικοὺς ἀγῶνας respiciunt τὰ κατὰ τὰς πολιτείας ἥθη. Sed hæc mihi suspecta, et alieno loco posita videntur. Prius enuntiatum ad verba, ἔτι ἐξ ὧν—διώρισται, ut scholion adscriptum, et inde huc translatum, et posterius, ὥστε—ποιήσομεν, deinde ad voc. ἥθων adjectum esse putaverim. Prius magis ferrem, quam posterius. Hoc enim particulare, et universali illi, quod sequitur, ac cum præterea explicatum sit de iis, quibus moratæ orationes fieri possunt, subjectum est. Ideo seorsim notandum non erat. Schraderus vero, cum dicat, priori illi ἐπεὶ ex parte respondere τὸ ὥστε διωρισμένον κ. τ. λ. quid sibi velit, non satis assequor.

Singulorum ad nexum manifestius significandum, utriusque periodi versionem, ratione mea distinctam, adjicio. Quoniam autem usus orationum ad persuadendum appositum ad iudicationem refertur; (quæ enim novimus ac iudicavimus, de his nihil amplius oratione est opus;) quandoque refertur, sive apud unum aliquis verba faciens adhortatur aut dehortatur; (ut faciunt, qui admonent, aut qui suadent; nihilo enim secius existimator, s. iudex est unus, quia, cui persuadere oportet, hic, ut simpliciter dicam, est iudex;) sive adversus controversantem, sive ad hypothesin aliquis dicit, eodem modo; (quia orationem adhibere oportet, contrariaque labefactare, adversus quæ, ut adversus controversantem, verba facias;) itidemque refertur etiam in demonstrativis; (quia oratio ad spectatorem tanquam ad iudicem est instituta;) [omnino autem solus et simpliciter is iudicantis munere fungitur, qui in civilibus contentionibus ea, quæ quærentur, iudicat; quia et quæ in foro in controversiam, et quæ in concione in deliberationem vocantur, quomodo se habeant, quærentur;—at rerum publicarum de moribus supra in deliberativis est disputatum; quare explicatum est, et quomodo, et per quæ moratas orationes efficiamus:] quoniam igitur in unoquoque orationum genere finis quidem diversus propositus erat, de his autem omnibus opiniones propositionesque paratæ sunt, ex quibus argumenta ducant, et qui consilium dant, et qui facultatis in dicendo specimen exhibent, et qui causas agunt; cumque præterea, unde moratas reddere liceat orationes, sit explicatum: reliquum est jam, ut communes argumentorum fontes persequamur. VATER.

18, 1. πρὸς κρίσιν.] Nempe ut id iudicet auditor atque censeat, quod antea non iudicabat. Oratio enim de re, quæ auditoribus dubia sit, esse solet. Dubitatio tolli nequit, nisi iudicium ejus qui dubitat recte informetur. Hoc facit

ejusmodi oratio. Ad κρίσιν ergo auditoris illa spectat. Vide *Éthic. Nic. VI. 10.* Quæ vero adhuc tradita sunt eo faciunt ut rem de qua agitur utilem, honestam, justam, jucundam, aut contra esse, auditor recte judicare possit. Ex iis quæ sequuntur id discet existimare, fierine illa, an non fieri possit; futura, an non sit futura; facta sit, an non sit. *SCHRADER.*

18, 1. Οὐδὲν ἔτι δεῖ λόγου] Ex emendatione Victorii. *Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. οὐδὲν ἔτι δεῖται τοῦ λόγου. BUHLE.*

18, 1. Δεῖ λόγου.] *Edd. vett. τοῦ λόγου.* Auctoritate cod. antiquissimi et propter usum loquendi Aristotelis et Theophrasti τοῦ a Victorio deletum est. *VATER.*

18, 1. Ἡ ἀποτρέπη] Deest hoc commation in *edd. Ald. et Bas. BUHLE.*

18, 1. πρὸς ὑπόθεσιν,] h. e. ut causam argumentumve aliquod defendat, omniaque, quæ pro eo dici possunt, exponat. *Plutarch. Erot. p. 752. E. Καὶ ὁ Ἀνθεμίων, ὠνησας, εἶπεν, ὡς ἔδει γὰρ ἀπ' ἀρχῆς λέγειν τι πρὸς τὴν ὑπόθεσιν. Diodorus Sic. XIII. c. 53. συνεπελάβετο δὲ τῆς γνώμης ταύτης καὶ Κλεοφῶν, μέγιστος ὦν τότε δημαγωγός, ὅστις παρελθὼν, καὶ πολλὰ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν οἰκείως διαλεχθεὶς, ἐμετεώρισε τὸν δῆμον. ibid. de Dionysio c. 92. πρὸς δὲ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, πολλὰ διαλεχθεὶς, οἰκεία τοῖς πράγμασι, συμψήφους ἔλαβε τοὺς Συρακουσίους. VICTOR.*

18, 1. ἀμφισβητοῦντα.] Hac voce is, qui in foro litigat, indicatur. Nam ut paullo supra deliberativi, et paullo infra demonstrativi, ita hic judicialis generis orationes intelligi par est. Sed et mox in fine §. 2. manifeste hoc verbum in foro disceptantes denotat. *SCHRADER.*

18, 1. In verbis, ὅλως δὲ μόνος ὡς ἀπλῶς, ex eodem cod. ὡς accessit, quod *edd. vett. omittunt.* Pro μόνος *ed. Cam. μόνως. VATER.*

18, 1. ὅλως δὲ μ.] In deliberationibus, ut et in judiciis, suffragia colliguntur post orationem, et secundum illa decernitur. In demonstrativis orationibus neutrum fit. Magis itaque judicat deliberatarum et judicialium orationum auditor quam demonstratarum. *SCHRADER.*

18, 1. Πολιτικοῖς ἀγῶσι.] Πολιτικούς ἀγῶνας opinor hic valere civiles omnes controversias, ac quidquid inter cives in disputationem venit. Ἀγῶνες concertationes forenses, judicialesque causæ vocari plerumque solent, hic tamen controversiæ quoque quæ in curia habentur, hoc nomine significantur: qui enim de Rep. verba faciunt, cum contrarie sæpe de iisdem rebus sentiant, contendere inter se ac controversari solent, et quæ in senatu igitur, concioneque de Rep. quærantur, et quæ in foro causæ aguntur, intellexit: quod etiam ex iis, quæ statim adjungit, satis aperte perspicitur. Τὰ ζητούμενα de quibus quæstio est, quæque ut veritas rei intelligatur, di-

ligenter examinantur. Quod ad scripturam attinet, ab antiquissimo libro abest ὥς, vetus quoque tralatio ipsum non exprimit. Si legatur tamen illud eo loco, intelligendum videtur εἰπεῖν, ut loqui consuevit, ὥς ἀπλῶς εἰπεῖν. VICTOR.

18, 1. εἴρηται πρότερον.] Lib. I. c. 8. Non videtur autem hoc incisum cum præcedenti apte cohærere, sed lacunæ suspectum esse, omnia enim argumentorum genera, adhuc a se tractata, ut indicaret, ordo requirebat. At non nisi moratam orationem memorat, cum et affectus debuisset. SCHRADER.

18, 1. Τοὺς ἥθικους ποιήσομεν] Margo Ven. τοὺς ἥθικους καὶ παθητικούς π. Marg. Isingr. pro ποιήσομεν habet ποιητέον. Idem tuetur Cod. Victor. et vetus interpret Latinus. BUHLE.

18, 2. εἰλημμένοι δόξαι καὶ προτάσεις.] Factum est Lib. I. c. 9. capp. 5, 6, 7, 8. generi deliberativo, c. 9. demonstrativo, c. 10. ad fin. libri judiciali, accommodatæ propositiones magno numero afferuntur. SCHRADER.

18, 2. πίστει φέρουσι.] Usitatus Aristoteli modus loquendi: ut enim hic πίστει φέρειν, ita φέρειν τεκμήριον, φέρειν συλλογισμὸν, παράδειγμα, παραβολήν, ἔνστασιν sæpe dixit. Ut autem φέρειν παράδειγμα, i. e. exemplo uti ad aliquid probandum, et tamquam simile afferre, dixit ipse Topic. VIII. 2. εἰς δὲ σαφηνεῖαν, παραδείγματα, καὶ παραβολὰς οἰστέον. Isocrates in Sophist. p. 293. C. Οἱ ποιητικοῦ πράγματος τεταγμένην τέχνην παράδειγμα φέροντες, λελήθασι σφᾶς αὐτοῦς. VICTOR.

18, 2. Καὶ ἐπιδεικνύοντες] Cod. Victorii: καὶ ἐπιδεικνύμενοι. BUHLE.

18, 2. ἐξ ὧν ἥθικους.] Factum est I. capp. 8 et 9. et II. 12—18. SCHRADER.

18, 4. μειῶν καὶ αὐξέειν.] In hoc consistere omnem vim oratoris Gorgias Leontinus crediderat, ut Cicero in Bruto ostendit c. 12. *quod judicaret oratoris esse maxime proprium rem augere posse laudando, vituperandoque rursus affligere.* In Æneid. XI. 401. moliri hoc, ac crebro facere Drancem Turnus arguit—atque extollere vires Gentis bis victæ, contra premere arma Latini. VICTOR.

18, 4. Καὶ συμβουλευόντες ἢ ἀποτρέποντες, καὶ ἐπαινοῦντες ἢ ἀπολογούμενοι] Sic bene lectionem constituit Victorius, secutus fidem Codicis antiquissimi, et veteris versionis Latinæ. Georg. Trapezuntius, et Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. legunt: καὶ συμβουλευόντες καὶ προτρέποντες, καὶ ἀποτρέποντες καὶ ἐπαινοῦντες ἢ ψέγοντες, καὶ κατηγοροῦντες ἢ ἀπολογούμενοι. In his nonnulla interpolationi deberi, facile apparet. BUHLE.

18, 4. Καὶ συμβουλευόντες ἢ ἀποτρέποντες.] Cum in edd. vett. καὶ συμβουλευόντες καὶ προτρέποντες καὶ ἀποτρέποντες legeretur, Victorius ex antiquiss. codice et prisco Intpr. καὶ προτρέποντες,

delevit: at, ἡ ψέγοντες καὶ κατηγοροῦντες, non expulit, quod Buhlius vult; sed hæc exciderunt in ed. Lips. errore operarum, quem repetiit Bipontina. VATER.

18, 5. Περὶ τῶν ἐνθυμημάτων] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. περὶ τε ἐνθ. Non male, cum sequatur καὶ περὶ παραδειγμάτων. BUHLE.

18, 5. Εἴ τι ἔχομεν] Non hæc agnoscunt eadem edd. Restituit ea Victorius e Cod. et vetere versione Latina. Fateor tamen, verba mihi suspecta esse. Editores Lipsienses dederunt ἔχομεν. Non recte. BUHLE.

18, 5. Ἀποτελέσωμεν.] Cod. Victorii ἀποδῶμεν. Priscus Intrpr. vulgatum tuetur. Post paullo verba περὶ τούτων γὰρ ἡ κρίσις, Muretus vertendo omisit, idque forsitan non immerito. Sin retinentur; περὶ τούτων tantum ad τὸ γέγονος referendum est, neque obstat numerus pluralis. VATER.

18, 5. τὰ λοιπά.] Doctrinam de elocutione et dispositione hoc verbo innuit, quam tertio libro tradidit. SCHRADER.

CAP. XIX.

19, 1. Περὶ δυνατῶν καὶ ἀδυνάτων] Cod. Victorii: περὶ δυνατοῦ καὶ ἀδυνάτου. BUHLE.

19, 1. Ἄν δὲ τὸ ἐναντίον ἢ δυνατόν ἢ εἶναι ἢ γενέσθαι etiam alterum videri potest possibile, h. e. cogitabile est. Idque omnino verum est, dummodo intelligas, quatenus alterum potest fieri (h. e. cogitabile est, ut fiat) itidem etiam alterum. Eodem forsitan redeunt, quibus Muretus (Var. Lect. VIII. 8.) docet, δυνατοῦ nomen late patere, ut complectatur et id, quod necessario vel fit, vel est, et id, quod citra ullam necessitatem. Quanquam ad prius hic vix respicitur. Quod de Intrpr. c. 15. ad quem locum Muretus respicit, dicitur, quod necesse sit aliquid, inde id, ut fieri possit, consequi; hoc ad τὸ δυνατόν εἶναι non pertinet. Quatenus quid facultatem habet, ut efficiatur aut efficiat; quicquid ambulare potest, id etiam potest non ambulare (ibid. c. 14).

Ἡ γὰρ αὐτὴ δύναμις τῶν ἐναντίων, ἢ ἐναντία.] Muretus ibid. c. 7. vult legi ἢ ἐναντία. Δύναμιν esse causam efficientem, contrariorum vero contrariam causam esse; ut efficiendæ virtutis et efficiendi vitii potestatem in eadem re sitam esse, in consuetudine; non tamen in una eademque consuetudine, sed in contrariis. Itaque dici, sed contraria. Facile cedo, sic loqui potuisse Aristotelem: accuratius tamen dixit, quatenus opposita sunt. Nam quatenus contraria sunt h. e. cogitatione, vis eadem est, qua utrumque efficiatur, vitium et virtus. Ut colorem quod attinet, hominum cutis et alba et nigra potest vel esse, vel fieri. Itaque quatenus opposita sunt, eadem

utriusque est potestas. Alio spectant caussæ, ob quas alterutrum revera evenit, non ad τὸ δυνατόν εἶναι, de quo hic agitur. VATER.

19, 1. Ἡ ἐναντία.] Reponere voluit Muretus (Var. Lect. VIII. 7, 8) ex Codd. MSS. et edd. nonnullis ἡ ἐναντία. Minus recte. BUHLE.

19, 1. ἡ ἐναντία.] *Quatenus contraria.* Si contrariorum naturam per se, ac in genere, non item subjecti qualitas aliudve quiddam, per quod alterum contrariorum hic et nunc excluditur, attendatur. Si ægrotare, etiam convalescere potest, verum est de homine simpliciter, non item de hoc individuo, quod morbo laborat incurabili. SCHRADER.

19, 2. Καὶ τὸ ὅμοιον ex libris scriptis et prisco Intpr. restituit Victorius, cum τὸ ἀνόμοιον legeretur. Ita ed. Cam. In Ald. Bas. καὶ τὸ ὅμοιον· καὶ εἰ τὸ χαλεπώτερον δυνατόν, omnino deest. VATER.

19, 4. Εἰ τὸ σπουδαῖον] Abest articulus τὸ ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. BUHLE.

19, 4. εἰ τὸ σπουδαῖον.] Elegantissimi carminis, politissimæ orationis scriptor, etiam simpliciter carmen, qualecunque illud sit, pangere, et in universum orationem aliquam commentari poterit. Bellæ imaginis peritus artifex, omnino pingere poterit. Aristot. Top. VI. 1. ῥᾶρον γὰρ ὅτιοῦν ποιῆσαι, ἢ καλῶς ποιῆσαι. Ethic. Magn. I. 3. Μετὰ τοῦτο τοίνυν τοῦτ' ἐάν τις σκοπῇ ἐπὶ τῶν ἐπιστημῶν πασῶν, ὁφεται οὐκ ἄλλην μὲν ποιοῦσαν οἰκίαν, ἄλλην δὲ σπουδαίαν οἰκίαν, ἀλλὰ τὴν οἰκοδομικὴν· καὶ οὐ ποιητικὸς ὁ οἰκοδόμος, ἢ τούτου ἀρετὴ τοῦ αὐτοῦ τούτου ποιητικὴ· ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων. SCHRADER.

19, 4. Ἡ οἰκία εἶναι] Eædem edd. ἡ οἰκία γενέσθαι. Nostrum dedit Victorius e Codd. et vetere Latina. BUHLE.

19, 5. Οὐ ἡ ἀρχὴ δύναται.] Edd. Ald. Bas. Cam. δυνατή. VATER.

19, 5. οὐ ἡ ἀρχή.] Ratio est, quia principium dimidium est totius, ut est in veteri verbo, quod Plato Legg. VI. p. 753. E. et Polybius V. 32. laudavit, et Horatius Ep. I. ii. 40. expressit. Quin imo principium plus quam dimidium esse Plato ibidem et Aristoteles Ethic. Nic. I. 7. pronunciarunt. Idem Aristoteles Elench. Soph. II. 9. μέγιστον γὰρ ἴσως ἀρχὴ παντὸς, ὥσπερ λέγεται· διὸ καὶ χαλεπώτατον esse dixit. Ita recte colligas; *Mithridates cæpit vinci, ergo et debellari poterit.* SCHRADER.

19, 5. σύμμετρον τ. δ.] Diameter in figuris quadratis nunquam est ulli lateri commensurabilis. Hoc geometrico problemate frequenter utitur Aristoteles, ut lib. poster. c. 2. l. I. Metaphys. c. 2. in fin. et 3. Metaphys. c. 8. in princ. Proponit illud Euclides L. X. probl. ult. ad quem locum vide C. Clavii demonstrationes. SCHRADER.

19, 6. Καὶ εἰ τὸ ὕστερον] Ald. et Bas. : καὶ εἰ τὸ ἕτερον. Ven. et Cam. καὶ εἰ τὸ δεύτερον. Utraque lectio sensum præbet incongruum. Τὸ ὕστερον habent Cod. Victorii, et vetus interpres Latinus. Recte igitur Victorius illud recepit, cum sensus idem exigat. Vide Victorii Comment. p. 427. BUHLE.

19, 6. Ἀρχὴ γὰρ ἐκείνο] Sic legunt Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. Antecedit in textu : πρότερον γὰρ ἐκείνο. Vulgo : ἀρχὴ γὰρ ἐκείνη. Minus bene. Tuetur nostram lectionem quoque Georgius Trapezuntius : *principium enim* illud. BUHLE.

19, 7. ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ.] *Plerumque* ait, quia aliquando inventi sunt, qui tam occæcati libidine fuerunt, ut non intelligerent, quid appeterent, ut Pasiphaen fecisse fingunt poëtæ, quam miseram et insanam ob stultum illum amorem merito appellant, ut Virgilius Ecl. II. 69. *Ah virgo infelix quæ te dementia cepit?* neque enim exitum ille habere poterat. Ἐπιθυμίαν autem addidit, quod magis latum est, plura complecti volens, ne quis in amore tantum libidineque hac contingere putaret, quod reliquarum omnium cupiditatum commune est. VICTOR.

19, 8. Δυνατὸν, ταῦτα καὶ εἶναι καὶ γενέσθαι] Cod. Victorii : δυνατὰ ταῦτα καὶ ἔστι καὶ γίνεται. BUHLE.

19, 9. Ἄ ἡμεῖς.] Edd. cædem, ἂ καὶ ἡμεῖς. VATER.

19, 9. Ἄ ἡμεῖς ἀναγκάσαιμεν ἂν, ἢ πείσαιμεν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ἂ ἡμεῖς ἀναγκάσαιμεν ἂν καὶ πείσαιμεν. BUHLE.

19, 10. Καὶ ὦν τὸ ὅλον] Ab iisdem edd. abest ὦν. BUHLE.

19, 10. Εἰ γὰρ πρόσχισμα καὶ κεφαλὴς καὶ χιτῶν γενέσθαι δύναται, καὶ ὑπενδύματα δύναται καὶ εἰ ὑπενδύματα, καὶ πρόσχισμα] Locum jam in antiquissimis Codd. corruptum sanavi, prout licuit. Ald. Ven. Bas. Ricc. Cam. Majorag. εἰ γὰρ πρόσχημα — καὶ ὑποδήματα δύναται καὶ εἰ ὑποδήματα, καὶ πρόσχημα. Victorius e Codd. emendavit πρόσχισμα pro πρόσχημα. Recte. Videtur etiam πρόσχισμα lectum fuisse in Codice MSto, quem ed. Aldina secuta est; nam habet hæc uno loco πρόσχημα. In ceteris Victorius cum edd. illis consentit. At enimvero, quomodo πρόσχισμα, κεφαλὴς, χιτῶν, pro calcei partibus haberi possunt? — Recensuit Julius Pollux Onomast. VII. 20. *calcei partes* has : Μέρη δὲ ὑποδημάτων γλῶττα, καττύματα, ἰσχνοί, καὶ ζυγοί quæ quidem ad illas plane non quadrant. Patet igitur, in ὑποδήματα mendum latere. Jam vero Græcus Scholiastes, vetus interpres Latinus, interpretes Latini in Codd. MSS. Helmstad. Georgius Trapezuntius, et Hermolaus Barbarus, hunc locum non de calceamenti, sed vestimenti partibus intellexerunt. Legerunt igitur non ὑποδήματα, sed ὑπενδύματα. Quamobrem et ego hanc vocem reposui. Recepit eandem in textum jam ante me Theodorus Goulston. Averrhoës in

paraphrasi loco exempli ab Aristotele propositi aliud substituit. In marg. ed. Venetæ pro καὶ εἰ ὑπενδύματα notata est lectio, καὶ εἰ χιτῶν. G. Trapezuntius verba καὶ χιτῶν omnino non expressit. ΒΥΗΛΕ.

19, 10. Καὶ τὸ ὅλον.] Edd. vett. adjiciunt δυνατὸν, quod optimorum librorum scriptorum auctoritate sublatum est. Eædem edd. paullo post habent, καὶ τὰ μέρη ὡς ἐπιτοπολύ. Εἰ δὲ γὰρ, et, ὑποδήματα δυνατὸν γενέσθαι.

Πρόσχισμα, quod e libris scriptis recte a Victorio repositum est, etiam in Schol. Gr. legitur. Posterius καὶ χιτῶν, deest in codice antiquiss. aliisque scriptis et in prisco Intpr.

Bis pro ὑποδήματα in edd. Londin. Cantabrig. et Bipont. datum est ὑπενδύματα. Cujus mutationis nec auctoritas nec necessitas ulla est.

Interpretes, qui ex libris scriptis verterunt, priscus, Georgius Trapez., Hermolaus, si de *vestimenti* partibus loquuntur, forsā voce χιτῶν decepti locum male intellexerunt. Sin aliter legerunt, fortasse potius ὑποδύματα in codd. suis habuere. Cui lectioni vulgata etiam ideo præferenda erit, quod cur ὑποδήματα in omnes libros scriptos Victorii, Aldi, Trincavelli, irrepserit, caussa nulla cernitur; cur vero ὑποδύματα ex conjectura scriberetur, in promptu ratio est. Commentatores maxime in eo offenderunt, quod, quæ enumerantur, πρόσχισμα, κεφαλὶδα et χιτῶνα, ὑποδήματος, *calceamenti*, partes volunt esse non posse; præsertim cum Pollux (Onomast. VII. 20.) calceamenti non has partes nominet. Facile contra perspicui, qui illæ ὑπενδύματος partes sint. Id quod haud facile perspicitur. Ὑπένδυμα non significaret universe *indumentum*, sed *vestem interiorem*, cujus has, non species, sed partes fuisse, num magis probari poterit, quam calceamenti eas fuisse? Cum rerum ejusmodi, ut calceamenti partium, nomina regionibus temporibusque diversis diversa sint; Pollucis auctoritas, ni fallor, haud magna est. Neque promisit Aristoteles, se omnes calceamenti partes indicaturum, ut ne quasdam reticere potuerit; neque in ejusmodi exemplo diligentia scriptoris ponitur. Itaque has calceamenti partes esse posse, nemo neget; præsertim cum idem Pollux (ibid. c. 22.) πρόσχισμα dicat esse *calceamentum senum vilissimum*, ut forsā pauperes calceamento non integro usi fuerint, ad quod alii plura adsuenda curarent. Sed calceamenti partem certe τὸ πρόσχισμα fuisse, testis, omni exceptione major, est ipse Aristoteles. Qui (Probl. XXX. 8.) Οὐκ ἔστιν, inquit, ἐν ἄλλῃ τέχνῃ (ἢ ἐπιστήμῃ) ἐκ τούτου ποιήσουσα πλὴν ὡς μέρους, οἷον ἡ σκυτικὴ ὑπόδημα ἐκ πρόσχισματος. (Ita absque dubio re ipsa poscente et Th. Gazæ, qui ex libro scripto vertit, Victorii et Stephani auctoritate ibi scribendum est pro προσχήματος, quod adhuc ibi insidet.) Atque hoc satis est argumenti ad retinendam lectio-

nem ὑποδήματα. Κεφαλὶδα partem calceamenti esse posse, vix quisquam dubitet. Etiam χιτῶν esse poterit; mira enim sæpe ejusmodi rerum est appellatio. Præterea ejus delendi tanta est auctoritas, ut inde certe contra vulgatum argumentari non possis. Nam si semel optimorum testium auctoritate expungitur, vereor, ne cum Mureto bis id expungas necesse sit. Reliquum est, ut propter errorem Schraderi hoc addam, in Schol. Gr. non solum lectionem prisce Intpr. sed manifesto etiam vulgatum inesse. Ita nempe habet: πρόσχισμα λέγεται, τὸ ἔμπροσθεν τῆς τραχηλαίας τοῦ ὑποκαμίσου, κεφαλὶς δὲ, ἡ τραχηλαία. Καὶ πάλιν, ἐπὶ τοῦ καληγίου (caligæ) πρόσχισμα, τὸ κοῖλον. Κεφαλὶς δὲ, τὸ καύκαλον. Καὶ εἰ ἄνευ τέχνης ὑπόδημα δυνηθῶ ποιῆσαι κ. τ. λ. VATER.

19, 11. Καὶ εἰ τὸ γένος [ὅλον] τῶν δυνατῶν γενέσθαι, καὶ τὸ εἶδος. καὶ εἰ τὸ εἶδος, καὶ τὸ γένος] Cod. Victorii: καὶ εἰ γένος δυνατὸν γενέσθαι, καὶ τὰ εἶδη καὶ εἰ τὰ εἶδη, καὶ τὸ γένος. Utique melius. Vocem ὅλον uncinis seclusi; potest enim ea sine ullo incommodo abesse, et vereor cum Victorio, ne e superiori loco huc fluxerit. BUHLE.

19, 11. Καὶ εἰ τὸ γένος ὅλον.] Muretus ὅλον non vertit. VATER.

19, 12. καὶ εἰ θάτερον.] Quo modo hunc modum argumentandi, verba ipsa exprimens, vocet Cicero, manifestum est. Nam id quoque ostendit Quintilianus V. 10, 78. ubi de argumentis disserit. *Illa quoque quæ ex rebus mutuam confirmationem præstantibus, ducentur, quæ proprii generis quidam videri volunt et vocant* ἐκ τῶν πρὸς ἄλληλα Cicero ex rebus sub eandem rationem venientibus. (De Invent. I. 30.) Dialectici autem τὰ πρὸς τὴν hæc appellant, ut exemplis quoque, quæ hic adponit, explanatur: ipsa namque manifesto conveniunt illis, quæ in libris de ratione disserendi ipse πρὸς τὴν vocat. Cicero autem *quæ cum aliquo conferuntur*, ut in Topic. c. 11. *Nam alia quoque sunt contrariorum genera, velut eorum, quæ cum aliquo conferuntur, ut duplum simplex etc.* VICTOR.

19, 13. "Οθεν καὶ Ἀγάθωνι εἴρηται] Fuit Agathon discipulus Platonis, egregius Tragædiarum scriptor, cujus sæpe Aristoteles meminit. In altero senario pro καὶ τύχῃ προσγίγνεται, quod vulgo legebatur, e marg. Ven. et Isingrin. restitui καὶ τέχνη pr. Cam. et Major. in priori senario τέχνη pro τύχῃ habent. Minus bene. Legerunt τέχνη etiam in posteriori senario Græcus Scholiastes, Georgius Trapezuntius, Hermolaus Barbarus, Muretus, et Riccobonus. Apparet ex ipso contextu, in versibus Agathonis sibi opponi ea, quæ arte, et quæ fortuna fiunt; alias enim non liquet, cur Aristoteles eos attulerit. Conf. Schraderi Comment. p. 380. BUHLE.

19, 13. Καὶ μὴν τὰ μέν γε τῇ τύχῃ—καὶ τύχῃ προσγίγνεται.]

Ita edd. vett. et Victorii, Sylb. Sed in alterutro senario τέχνη legi, res ipsa postulat, et suadet senarius Agathonis, Ethic. Nic. VI. 4. laudatus, in quo similis sententia inest. Cum Schol. Gr. Georgio Trapez. et Hermolao in secundo senario recte ponitur. Remanet difficultas in interpunctione et in casu voc. τέχνη. Ex conjectura Mureti (cf. ejus Nott.) scribitur, ἀνάγκη καὶ τέχνη προσγίγνεται, *alia nobis necessitate et arte accedunt*. Sed forsan melior est Goulstoni lectio: Καὶ μὴν τὰ μὲν γε τῇ τύχῃ πράσσειν, τὰ δὲ Ἡμῖν ἀνάγκη καὶ τέχνη προσγίγνεται. Quam ipse Muretus vertendo expressit: *Necesse est alia quidem a fortuna fieri, Alia autem a nobis, ad quæ ars adhiberi solet*. VATER. Porsonus ad Euripidis Med. 1090. ita locum Agathonis constituit: Καὶ μὴν τὰ μὲν γε χρὴ τέχνη πράσσειν τὰ δὲ Ἡμῖν ἀνάγκη καὶ τύχῃ προσγίγνεται.

19, 14. Καὶ εἰ τοῖς χείροσιν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. καὶ τὸ τοῖς χείροσιν.—De Euthyno nihil constat, præterquam quod ex hoc loco colligi potest, fuisse cum stupidi et sterilis ingenii hominem. Bonum Euthynum! BUHLE.

19, 14. χείροσιν—ἄφρονεστέροις.] Χείροσιν inquit *vita ac moribus impares intelligens*: ἥττοσιν viribus atque opibus inferiores, ἄφρονεστέροις mente consilioque minores. VICTOR.

19, 14. εἰ τοῖς χείροσιν.] Cicero Tusc. II. 17. Ergo hæc (ferre laborem, continere vulnus) *veteranus miles facere poterit, doctus vir sapiensque non poterit? ille vero melius ac non paullo quidem*. Galgacus ap. Tacit. Agric. 31. *Bri-gantes femina duce exurere coloniam, expugnare castra, ac, nisi felicitas in sacordiam vertisset, exuere jugum potuere: nos integri et indomiti primo statim congressu non ostendemus, quos sibi Caledonia viros seposuerit?* SCHRADER.

19, 14. Εὐθυνοῦς.] Schol. Gr. Εὐθύνοῦς. Edd. Ald. Bas. Cam. Εὐθυμος. VATER.

19, 15. Περὶ δὲ ἀδυνάτων] Cod. Victorii et margo ed. Isingr. περὶ δὲ ἀδυνάτου. BUHLE.

19, 16. Πρῶτον μὲν γὰρ] Abest γὰρ ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. BUHLE.

19, 16. Γεγονὸς ἂν εἴη καὶ τὸ μᾶλλον] Eædem edd. καὶ τὸ μᾶλλον πεφυκὸς γεγονὸς ἂν εἴη. BUHLE.

19, 18. καὶ ἐβούλετο—καὶ ἐπεθύμει.] *Voluit prævia deliberatione, concupivit ex affectu*. Ita enim differunt voluntas et cupiditas Rhet. I. 10. Quodcunque ergo quis facere appetit, sive ratione sive affectu id appetat, id si et facere possit, jam utique facit. Nihil enim ulla parte obstat. Quod si alterutrum horum, nempe vel appetitus vel facultas desit, nihil fiet. Tractatur hic locus disertissime a M. Tullio in Or. pro Milone c. 15. sqq. SCHRADER.

19, 18. "Ετι, εἰ ἐβούλετο] Eædem edd. καὶ, εἰ ἐβούλετο. BUHLE.

19, 19. Καὶ εἰ δυνατόν, καὶ ὠργίζετο] Ibidem: καὶ εἰ ἐδύνατο, καὶ ὠργίζετο. BUHLE.

19, 19. Καὶ εἰ δύνατον, καὶ ὠργ.] Hoc ex Cod. Victorii et prisco Intrpr. ductum est. Edd. vett. καὶ ἐδύνατο, idque Muretus probat. VATER.

19, 20. Καὶ εἰ ἔμελλε γίνεσθαι, καὶ ποιεῖν.] Interpunctio, post γίνεσθαι posita, delenda est. Ad eam Sturmius vertit: *Et si ei faciendum fuit, fecit*. Neu post ἔμελλε interpungas hunc ad modum: *Et si inibi erat: factum est aut fecit*. Nam apodosin voculæ conditionalis Aristoteles in aliis propositionibus infinitivo non expressit, et certe præterito tempore, non instanti, posuisset. Apodosi deest: *Et si in eo fuit, ut (aliquis aliquid) fieret aut faceret*. In sequentibus tantum ad τὸ ποιεῖν respicitur. VATER.

19, 21. Καὶ εἰ γέγονεν] Ibidem: καὶ εἰ πρόγεγονεν. BUHLE.

19, 21. Καὶ τὸ πρότερον, καὶ τὸ τούτου ἕνεκα γέγονεν] Ald. Ven. Bas. Cam. Major. καὶ εἰ τὸ πρότερον, καὶ τούτου ἕνεκα, πρότερον τούτου γέγονεν. Cam. et Major. omiserunt εἰ. Nostram lectionem, utique veram, restituit Victorius e Codd. BUHLE.

19, 21. ἐπείρασε.] Arbitror his verbis Venerem significari: πειράσαι enim appellare de stupro sæpe valet: Attici autem homines πρᾶξαι aiebant, cum quempiam miscuisse cum aliqua corpus indicare volebant, honeste rem obscenam significantes: id etiam testatur Pollux Onom. V. 93. ubi de coitu animantium loquitur. Καὶ Ἀττικώτερον τὸ διεπραξάμην, καὶ διέπραξα, καὶ ἔπραξα. VICTOR. Vide Ruhnkenium ad Timæi Lexic. p. 210.

19, 22. Φανερόν, ὅτι ἐκ τῶν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. φανερόν ἐκ τῶν, omissa ὅτι. BUHLE.

19, 22. Φανερόν, ὅτι, et §. 23. ἢ μελλήσει auctoribus Cod. Victorii et prisco Intrpr. legitur. Edd. vett. ὅτι omittunt, et perinde ac Schol. Gr. μελλήσει habent. VATER.

19, 22. Καὶ βουλήσει] Eædem edd. καὶ βουλῇ. Melius forsitan. Nostrum tuentur Codd. Victorii. BUHLE.

19, 23. Τὰ ἐν ἐπιθυμίᾳ—ὄντα] Eædem edd. τὸ ἐν ἐπιθυμίᾳ—ὄν. BUHLE.

19, 23. Διὰ ταῦτα καὶ εἰ ἐν ὀρμῇ] Ab Ald. Ven. Bas. Cam. Major. Ricc. abest εἰ. Ven. Cam. Major. Ricc. præterea post καὶ inserunt τό. Cod. Victorii: ταῦτα καὶ ἐν ὀρμῇ, omisso διὰ. BUHLE.

19, 24. 25. Καὶ εἰ προγέγονεν—οἰκία.] Ne miretur aliquis, plane eadem hic iterum dici, quæ §. 21. legebantur. Hic loquitur Aristoteles de ἐσομένοις, illic de γεγονόσι. Paullo post,

§. 26. Edd. Ald. Bas. Cam. καὶ δίκαιον omisso articulo τό.
VATER.

19, 24. Περύκει] Isingr. πέφυκε. BUHLE.

19, 25. Τὸ ἔνεκα τούτου γέγονε] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc.
Spir. Major. τὸ ἔνεκα τούτου γεγονός. BUHLE.

19, 25. Εἰ θεμέλιος, καὶ οἰκία] Abest καὶ ab iisdem edd. nec
non a Victor. eamque sequentibus. BUHLE.

19, 26. Ὡστ', ἐπεὶ καθ' ἕκαστον τῶν λόγων τὸ προκείμενον τέλος
ἀγαθόν ἐστι] Cod. Victorii: ὥστ', ἐπεὶ τὸ καθέκαστον τῶν λόγων
τῶν προκειμένων τέλος. Sensus fere eodem redit. In sequentibus
post ὅσον Ald. Ven. et aliæ insertum habent εἰ, quod Victorius
delevit, cum illud a pluribus MSS. abesset. Cf. ad hanc §.
Rhet. I, 7, 9, 14. BUHLE.

19, 27. Παρὰ ταῦτά τι] Cod. Victor. παρὰ ταῦτα ἔτι.
BUHLE.

19, 27. κενολογεῖν.] Metaphys. I. 7. p. 23, 25. Τὸ δὲ λέγειν
παραδείγματα εἶναι, καὶ μετέχειν αὐτῶν τὰ ἄλλα, κενολογεῖν ἐστι, καὶ
μεταφορᾶς λέγειν ποιητικᾶς. VICTOR.

19, 27. Τὰ καθέκαστα] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Major.
τὰ καθέκαστον. BUHLE.

CAP. XX.

20. 1, 2. Λοιπὸν δὲ—ἀρχή] Exciderunt hæc in textu Victo-
riano. BUHLE.

20. 1, 2. Λοιπὸν δὲ—ἀρχή.] Exciderunt hæc ex ed. Victorii.
Sed cave putes, diversitatem lectionis hac re significari. Ipse
Victorius posthac (ad §. 9.) hæc verba laudat. VATER.

20, 1. κοινῶν.] Post *proprius locos*, de *communibus* agendum
esse jam tum monuerat Lib. I. c. 2. *Proprios locos* vocat, qui
singulis caussarum generibus sunt domestici, quos et εἰδῆ
appellavit ibid. Hos primo libro traditos esse docet ipse
II. 1. et 18. Appellat vero et quatuor illos c. 19. expositos
communes, c. 18. nempe respectu locorum e finibus singulo-
rum generum petitorum. At respectu eorum qui nunc se-
quuntur, quatuor isti *proprii* esse videntur, nam ad tria tan-
tum caussarum genera adhibentur, ac præterea ne quidem
omnibus his æque sunt communes, ut docetur c. 19. Hæc
caussa est cur hic inter τὰ ἴδια referantur. *Communes* autem
probationes vocat illas quas nunc est traditurus, quia non tan-
tum æque ad omnia caussarum genera, sed et ad res omnes,
morales, naturales, pariter sunt accommodatæ, quod et docuit
L. I. c. 2. SCHRADER.

20, 2. Τούτου δὲ—Λιβυκοί.] Qui rebus gestis similibus non
utuntur, sed ipsi fingunt, duobus modis hoc faciunt: aut
enim simile quippiam rei, de qua agitur, quod fieri soleat,
afferunt; aut figmentis aliorum fabulisque pervulgatis utun-

tur, quas tamen ipsis etiam, si commode hoc facere possunt, comminisci licet. Cicero in Partitionibus c. 11. hanc divisionem probavit; non tamen, quod facit Aristoteles, exempli species illius esse, quod suo ac proprio nomine ita vocatur, ac genus horum omnium est, declaravit. *Maximam autem facit fidem ad similitudinem veri, primum exemplum, deinde introducta rei similitudo: fabula etiam nonnunquam, etsi sit incredibilis, tamen homines commovet.* Παραβολήν etiam Cicero collationem appellavit, quod ex IV. 27. de Finibus percipi potest. Sed id etiam testatur Quintilianus. Λιβυκοὶ autem emendavi, secutus fidem scriptorum codicum: in cunctis enim excusis libris depravate antea καὶ Λιβύης legebatur. Libycæ vero, sive Africanæ fabulæ celebres sunt. Aphthonius, cum fabulæ naturam expressisset, inquit, Καλεῖται δὲ Συβαριτικὸς καὶ Κίλιξ καὶ Κύπριος πρὸς τοὺς εὐρόντας μεταθεῖς τὰ ὀνόματα· νικᾷ δὲ μᾶλλον Αἰσώπειος λέγεσθαι, τῷ τὸν Αἰσωπον ἄριστα πάντων συγγράψαι τοὺς μύθους. Vetus Aphthonii interpres Libycas etiam fabulas appellat: inquit enim, Ἰστέον δὲ, ὅτι εἰσὶ τίνες, οἱ Συβαριτικούς μύθους λέγουσι, τοὺς ἐκ μόνων λογικῶν ζώων· Αἰσωπέους δὲ τοὺς ἐξ ἀλόγων, καὶ λογικῶν συγκεκμημένους· Αὐδίους δὲ, καὶ Φρυγίους, καὶ Λιβυκοὺς, τοὺς ἐκ μόνων ἀλόγων ζώων. Idem autem Africanarum fabularum alibi etiam mentionem fecit. Dion etiam Prusiensis in IV. Or. de Regno p. 71. et V. quem Diogenem vocari voluit, Λιβυκὸν μῦθον appellavit. Nec non Theon Rhetor, ubi de fabula agit, inquit, p. 21. Καλοῦνται δὲ Αἰσώπειοι, καὶ Λιβυστικοὶ, καὶ Συβαριτικοὶ, καὶ Φρύγιοι κ. τ. λ. VICTOR.

20, 2. Καὶ Λιβυκοὶ] Sic correxit Victorius MSS. Codd. consensu. Ven. καὶ Λιβύης. Cam. et Major. καὶ Λίβυες. BUHLE.

20, 3. Καὶ γὰρ πρότερον] Non agnoscunt πρότερον Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. Restituit illud e Codd. Victorius. BUHLE.

20, 3. Καὶ γὰρ πρότερον Δαρεῖος.] Πρότερον, quod in edd. vett. deest, ex Cod. Victorii et prisco Intpr. restitutum est, perinde atque ὥστε καὶ οὗτος, ἄν, ubi edd. vett. habent ὥστε καὶ νῦν, ἄν. VATER.

20, 3. Καὶ πάλιν Ξέρξης—διέβη] Non agnoscunt hæc Ald. et Bas. neque expressit ea G. Trapezuntius. BUHLE.

20, 3. Ὡστε καὶ οὗτος] Ita dedit Victorius e Codd. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. ὥστε καὶ νῦν. BUHLE.

20, 3. Ἄν λάβῃ, διαβήσεται.] Ed. Ald. Bas. ἂν λάβοι habent, et διαβήσεται omittunt. VATER.

20, 4. Παραβολή.] Collationis exemplum esse possunt similitudines quædam, quibus crebro, ut stultorum errores convinceret, cogeretque eos fateri se valde peccare, utebatur in sermone Socrates. Naturam autem hic collationis hujus aperte non expressit, sed illam, quæ foret, allatis duabus indicavit.

Clemens Alexandrinus Strom. VI. p. 804. duas ipsius definitiones attulit; quæ tamen mihi Aristoteleæ parabolæ non respondere videntur, ac potius ἀλληγορίας vim, quam παραβολῆς, explicare: inquit enim, Διὸ καὶ τῇ μεταφορικῇ κέχρηται τῇ λέξει· τοιοῦτον γὰρ ἡ παραβολή, λόγος ἀπὸ τινος, οὐ κυρίου μὲν, ἐμφοῦς δὲ τῷ κυρίῳ, ἐπὶ τὰ ληθῆς καὶ κύριον ἄγων τὸν συνιέντα· ἢ ὡς τινὲς φασί, λέξεις δι' ἐτέρων τὰ κυρίως λεγόμενα μετ' ἐνεργείας παριστάνουσα. Interpres quoque VIII libri Topicorum, qui, quid interesset inter exemplum ac collationem hanc monstrare volens, lapsus est, tradit parabolam confirmare rem factam, cum exemplum rerum gestarum ope rem futuram probet. Verba, quibus in evolvida ejus natura usus est, hæc sunt. Ἡ δὲ παραβολὴ εἰκὼν ἐστίν, ὁμοιότητα πρὸς τὶ γεγενὸς σημαίνουσα: et exemplum namque et collationem hanc rem futuram spectare arbitror. Discrimen autem, quod inter has probationes sit, indicavit, cum et collationes et fabellas fingi et excogitari dixerit, non e veterem memoria repeti. Idem etiam non bene sensisse videtur, quod collationem imaginem esse inquit, aut certe parum proprie locutus est: discrepant enim εἰκόνες, de quibus in tertio libro copiose aget, a collationibus: cum enim similitudines ducuntur a rebus, quæ jam sunt, non quæ finguntur, illæ imagines vocantur, ut furentem iracundia hominem leoni similem dicere: nec exempli species imagines sunt, ad fidemque faciendam valent, sed ad rem illustrandam atque ante oculos pæne eorum, qui audiunt, ponendam, adhibentur. VICTOR.

20, 4. Παραβολή.] Eustathius ad II. A. p. 176. Ἔστιν οὖν παραβολή, νόημα πιστούμενον ἐκ τῶν καθ' ἐκάστην γινομένων τὰ λεγόμενα· ἢ λόγος διδάσκων καὶ πιστούμενος τὸ ὑποκείμενον ἐκ τῶν εἰωθότων ἀεὶ γίνεσθαι. Λέγεται δὲ παραβολή, διότι τοῖς λεγομένοις παραβάλλει, τούτῳ τε συγκρίνει καὶ παρατίθησι, πρᾶγμα τι γνωρίμων εἰωθὸς ἀεὶ γίνεσθαι, ὅπερ ὀφείλει πάντως γνωριμώτερον εἶναι τοῦ δι' ὃ παρείληπται· κακία γὰρ παραβολῆς, τὸ ἄγνωστον καὶ ἀσύνηθες, εἰς ὃ αἱ τοῦ Χοιρίλου κακίζονται παραβολαί· διότι οὐδὲ διδασκαλικὴ ἡ τοιαύτη ἐστὶ παραβολή. Λαμβάνεται δὲ ἀπὸ πάντων λογικῶν τε καὶ ἀλόγων, ἐμψύχων τε καὶ ἀψύχων, ὡς μυριαχοῦ δειχθήσεται. Χαρακτηρίζεται δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διὰ τῶν παρακειμένων αὐτοῖς παραβολικῶν ἐπιβρῆμάτων, ὧν τὰ μὲν εἰσὶ κοινὰ, οἷον τὸ ὥς, τὸ ὥσπερ, τὸ καθάπερ· τὰ δὲ ποιητικά, οἷον τὸ εὐτε, ἤτε, ἅτινα καὶ αὐτὰ τὸ καθὰ δηλοῦσι. Δύναται δὲ ποτε καὶ διχὰ τούτων εἶναι τὴν παραβολήν· οἷον, ὡς εἴ τις μονομαχίαν φράζων, εἴτα θέλων παραβολὴν εἰπεῖν, ἐρεῖ οὕτως, οὕτω καὶ θῆρες μάχονται, λέων τυχὸν καὶ κάπρος, τὰδε καὶ τὰδε ποιοῦντες· ἢ καὶ ἄλλως· ὅτι λόγος ἔχει καὶ λέοντα καὶ κάπρον ἀλλήλοις μαχομένους, τὰ καὶ τὰ ποιεῖν· ἢ ὅτι εἶδον ἐγὼ ποτε καὶ λέοντα καὶ κάπρον τὰ καὶ τὰ ποιοῦντα· ἢ ὅτι οὐδὲ λέων οὐδὲ κάπρος τοιάνδε μάχην συστήσουσι τὰ καὶ τὰ ποιοῦντες.

20, 4. Τὰ Σωκρατικά] Eadem edd. καὶ τὰ Σωκρατικά. Minus apte. BUHLE.

20, 4. "Οτι οὐ δεῖ] Reposuit ὅτι Victorius e Codd. et vetere versione Latina. Aberat enim illud ab iisdem edd. Ceterum Victorii Cod. sequentia paulo aliter: ὥσπερ ἂν εἴ τις τοὺς ἀθλητὰς κληροῖη, οἳ μὴ δύνανται ἀγωνίζεσθαι. Eadem expressit vetus quoque interpres Latinus. BUHLE.

20, 4. κληρωτοὺς ἄρχειν.] Xenophon. Mem. I. 2, 9. Ἄλλὰ νῆ Δία, ὁ κατήγορος ἔφη, ὑπερροῶν ἐποίει τῶν καθεστῶτων νόμων τοὺς συνόντας, λέγων ὡς μωρῶν εἴη τοὺς μὲν τῆς πόλεως ἄρχοντας ἀπὸ κυάμου καθίστασθαι, κυβερνήτη δὲ μηδένα θέλειν κεκρῆσθαι κυαμευτῶ, μηδὲ τέκτονι, μηδ' ἐπ' ἄλλα τοιαῦτα κ. τ. λ. Peringeniosa est dissertatio, Frontinio auctore, Historiæ Acad. Inscript. T. XLVII. p. 209. in qua, qua probare conatur, non aliam ob causam quam propter effatum hoc, Socratem apud cives suos, democratiæ studiosissimos, odio haberi cœptum, tandem nimiae loquendi libertatis pœnas capite luisse.

20, 4. Ὡς δέον τὸν λαχόντα, ἀλλὰ μὴ τὸν ἐπιστάμενον] Sic præclare dedit Victorius. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Major. ὡς δὲ τὸν λαχόντα. Alius Victorii Cod. habet: ὡς οὐ δέον τὸν λαχόντα, ἀλλὰ τὸν ἐπιστάμενον. Perperam. BUHLE.

20, 4. Ὡς δέον τὸν λαχόντα.] Ita Victorius dedit ex codice antiquiss. et ceteris melioribus et ex prisco Intpr. Edd. vett. ὥστε τὸν λαχ. In antiquiss. illo codice præterea negationis vocula transponitur: ὡς οὐ δέον τὸν λαχόντα, ἀλλὰ τὸν ἐπιστάμενον, ex quo perspicitur, non oportere etc. VATER.

20, 5. Λόγος fabula a Latinis scriptoribus vel *apologus* appellatus est. Quintilianus Lib. V. 11, 19. *Illæ quoque fabulæ, quæ etiamsi ab Æsopo originem non acceperunt*, et quæ sequuntur. Nam Cicero de Oratore II. 66. cum inquit *et ad hoc genus ascribamus etiam narrationes apologorum*, idem intellexit: plures autem esse notiones verbi Græci, significarique etiam illo μύθους, docuit Alexander in I. Topic. VICTOR. Vide Spalding. ad I. Quintiliani.

20, 5. Λόγος δέ.] Edd. Ald. Bas. δὲ non habent. Sequitur, Στησίχομος μὲν γάρ. Bentleio Aristotelis locus de fabula Stesichori suspectus est, quod Conon (Narrat. 42.) eandem fabulam narrans pro Phalaride Gelonem ponit, de quo locutus sit Stesichorus. Idque eo confirmatur, quod vita Gelonis cum ætate Stesichori, quæ in marm. Arundel. ei tribuitur, vehementer congruit. Qua tamen suspicione ab ipso Bentleio locus noster liberatur. Posthac enim multorum scriptorum testimoniis conficit, Stesichorum prius, quam illic definitur, vixisse, ideoque in Phalaridem hæc dicere potuisse. Vide Bentleii opusc. philol. ed. Lips. p. 168 seq. VATER.

20, 5. Ὑπὲρ τοῦ δημαγωγοῦ] Sic emendavit ex Codd. MSS. fide Victorius. Ald. Ven. Bas. Ricc. Spir. ὑπὲρ τοῦ δημηγόρου. Cam. et Major. ex margine ed. Venetæ receperunt quoque δημαγωγοῦ. BUHLE.

20, 5. ὡς ἵππος.] Studiosis omnibus notum arbitror Horatium in Ep. I. 10, 34. hac fabula usum esse: *Cervus equum, rursus melior* etc. Plutarchus item in Περὶ τοῦ μὴ δεῖν δανείζεσθαι p. 830. E. VICTOR.

20, 5. Τῶν Ἱμεραίων] Dedi Ἱμεραίων, quod Sylburgio etiam approbatum agnoscunt Stephanus Byz. Suidas, alii. Idem tuentur edd. Victor. Casaub. Duvall. Londin. Edd. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. Morel. Sylb. (in textu) et Schrader. Ἱμερέων. Ed. Lips. Ἱμερίων. BUHLE.

20, 5. Καὶ διαφθείραντος] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. καὶ διαφθείραντος. Nostrum habent Cod. Vict. et vetus interpres Latinus. BUHLE.

20, 5. Ἡρώτα τιν' ἀνθρώπων] Ex correctione Victorii, quam vetus interpres Latinus et Isingr. firmant. Edd. Ald. Ven. Bas. Cam. Frob. Ricc. Spir. Major. Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. ἡρώτα τὸν ἀνθρώπων. Fateor, mihi hanc lectionem magis arridere. BUHLE.

20, 5. Ὁ δ' ἔφησεν, ἐὰν λάβῃ] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Major. ὁ δὲ φησιν, ἐὰν λάβῃς. Minus bene. BUHLE.

20, 5. Ἡρώτα τιν' ἀνθρώπων est ex Cod. Victorii. Edd. vett. τόν. Indidem et ex prisco Intpr. repositum est, ὁ δ' ἔφησεν, ἐὰν λάβῃ, ubi edd. vett. ὁ δὲ φησεν, ἐὰν λάβῃς. VATER.

20, 5. Ἐφη, ὁράτε, μὴ] Eadem edd. et Spir. ὁράτέ, φησι, μή. In sequentibus pro ταὐτὸ legunt pluraliter ταῦτά. BUHLE.

20, 5. Ἐὰν δὲ φυλακῇ] Ibidem: ἐὰν δὲ καὶ φυλακῇν. BUHLE.

20, 5. Δουλεύετε ἥδη] Ald. Ven. Bas. Frob. Cam. Major. δουλεύετε ἥδη. Minus bene. BUHLE.

20, 6. Ἐν Σάμῳ συνηγορῶν] Cod. Victorii, et vetus interpres Latinus: δημηγορῶν. BUHLE.

20, 6. ἀλώπεκα.] Plutarchus An Seni p. 790. C. Ἡ μὲν γὰρ Αἰσώπειος ἀλώπηξ τὸν ἐχῖνον οὐκ εἶα τοὺς κρότῳνας αὐτῆς ἀφελεῖν, βουλόμενον, ἂν γὰρ τούτους, ἔφη, μεστὸὺς ἀπαλλάξῃς, ἔτρεοι προσίασι πεινῶντες. Quos vero Aristoteles κυνοραίστας appellat vermes, quod canes maxime lædere soleant, κρότῳνας vocavit Plutarchus. Homerus, ubi de cane Ulyssis loquitur, discessu heri neglecto, Odys. P. 300. horum etiam plenum fuisse dicit, quos eodem nomine, quo Aristoteles, appellat. Ἐνθα κῶν κῆϊτ' Ἀργος, ἐνὶ πλείους κυνοραίστεων. Eosdem, ut arbitror, M. Varro *ricinos* Latino verbo appellavit de R. R. II. 9, 14. VICTOR.

20, 6. Διαβαίνουσιν ποταμόν.] Theophilus Corydalleus (qui sæc. XVII. init. Constantinopoli vixit) in τῇ Ἐκθέσει περὶ Ῥητορικῆς, Fabricii in Bibl. Gr. T. XIII. inserta, in qua inprimis hos Aristotelis libros sequitur, Æsopi fabulam accurate describit. Cum vero, διαβαίνουσιν ποτε ποταμόν, haud male legat, et ex libro scripto discrepantiam traxisse videatur, eam notare volui. VATER.

20, 6. Οὐ δυναμένην δέ.] Ab edd. Ald. Bas. δὲ abest. VATER.

20, 6. Ἀτὰρ οὖν καὶ ὑμᾶς, ἔφη, ὧ ἄνδρες Σάμιοι] Cod. Vict. et vetus interpres Latinus: ἀτὰρ καὶ ὑμᾶς, ἄνδρες Σάμιοι, οὗτος μὲν οὐδὲν ἔτι βλάβει. Isingr. et Ricc. ὧ ἄνθρωποι Σάμιοι. Minus usitate. BUHLE.

20, 6. Τὰ κοινὰ κλέπτοντες] Vetus interpres Latinus vertit: *reliqua furantes*. Legit igitur: τὰ λοιπὰ κλ. Melius forsitan. BUHLE.

20, 7. λόγοι δημηγορικοί.] Sunt apologi hi apti concionibus, accommodatique valde auribus multitudinis: concio enim ex imperitis hominibus constat, qui, ut Quintilianus testatur, et simplicius, quæ ficta sunt, audiunt, et capti voluptate facile iis, quibus delectantur, consentiunt. Δημηγορίαν a Latinis *concionem* vocari declarat Cicero, cujus hæc sunt verba ex Oratore: *Ipsæ illæ conciones ita multas habent obscuras, abditasque sententias*. De historia autem Thucydidis loquebatur, in quo δημηγορίας orationes ad multitudinem habitas vocari notum est. Quintilianus II. *Concionalem partem dicendi* appellavit, quam Græci rhetores δημηγορικὸν γένος vocaverant. VICTOR.

20, 7. Λόγους δὲ, ῥᾶον] Isingr. λόγους δὲ, ῥάδιον. BUHLE.

20, 9. Ἡ γὰρ πίστις διὰ τούτων] Restituit Victorius hoc comminationem ex MSS. nam deest illud in Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Major. et in versione Lat. Georgii Trapezuntii. BUHLE.

20, 9. Ἐχοντα δὲ, ὡς μαρτυρίοις, ἐπιλόγοις χρώμενον ἐπὶ ἐνθυμήμασι] Cum hac lectione omnes edd. consentiunt, præterquam quod ἐπὶ τοῖς ἐνθυμήμασι cum articulo habent, quem tamen Lips. omisit, nescio utrum fortuito, an secuta Codicem Victorii. Is quidem Cod. hunc locum plane ignorat, sed adscripsit alia manus hæc: ἔχοντα δὲ, ὡς μ. ἐπιλόγῳ χρώμενον τοῖς ἐνθυμήμασι. Pro ἐπιλόγῳ saltem ἐπιλόγοις reponendum esse, monuit jam Victorius. Ceterum tuetur Codicis verba vetus interpres Latinus. Addidit autem Victorius (Comment. p. 442): *Me non tam hæc oratio offendit, ut penitus eam repudiandam censeam; fortasse ab aliquo, qui magis explanare voluerit, locus improbe contaminatus est*. Vulgatum, a Victorio servatum, et ego retinendum esse ratus sum. BUHLE.

20, 9. Ὡς μαρτυρίοις, ἐπιλόγοις χρώμενον ἐπὶ ἐνθυμήμασι.] Mu-retus, μαρτυρίοις vertendo omisit. Codex Victorii hunc locum habet; tantum in eo discedit, quod ἐπὶ λόγῳ ibi legitur, et post vocula ἐπὶ deest, quam contra alii libri scripti tuentur, quod, ut plura alia, ob errorem novissimi editoris dico. In ἐπὶ τοῖς ἐνθυμήμασι, articulus contra fidem exemplarium omnium et linguæ usum ex exemplo Lips. excidit, nec in Bipont. mendum sublatus est. VATER.

20, 9. ἐπιλόγοις χρώμενον.] Ἐπίλογος, ut ex hoc, et ex inferiore loco, ubi de sententiis agit, intelligere licet, significat quidquid post rem aliquam jam explicatam, et pæne transactam, quod illum ornet atque expoliat, adjungitur, et quasi decantatur. Unde postremæ quoque partes orationum ita vocatæ sunt, in quibus brevi repetuntur et augentur, quæ copiosius antea exposita fuerant. Testimonia igitur epilogi vim naturamque illa sumunt, quæ rebus jam argumentorum ope confirmatis adjunguntur; et ἐπίλογον sententiæ habere dicuntur, cum ejus rei ratio, quæ in sententia jam pronuntiata incredibilis videbatur, subjungitur. Sententia, nisi fallor, hujus loci hæc est. Hoc tamen molesti restat, quod in diversis codicibus varic hic locus legitur: antiquissimus enim liber ita habet, ἐπὶ λόγῳ χρώμενον τοῖς ἐνθυμήμασιν: eique in hoc adstipulatur vetus tralatio: nec tamen puto, sive unitatis numero, sive multitudinis legatur, dissectam vocem illam esse oportere, sed aut ἐπιλόγοις aut ἐπιλόγῳ legi debere: hoc tamen interest, hoc aut illo modo legatur, quod alterum nomen naturam quandam significat, ac per se manet; alterum e genere illo est, quæ egent re, cui adponantur. Quod si absit etiam præpositio ἐπὶ, quæ post verbum χρώμενον in excusis, et scriptis non nullis posita est, duriora omnia videbuntur; nam sensus ipse non valde variatur: et post enthymemata, argumentisque jam expositis, exempla adjungi debere, tamquam epilogum, accipere omnino oportebit. In fidelissimo sane illo libro, a quo antea aberat, alia manu illa reposita est: aliter tamen interpungi oratio, si scriptura hæc recipiatur, debet, notulisque hoc a superiori parte distingui, ut omnis locus ita legatur: ἔχοντα δὲ, ὡς μαρτυρίοις, ἐπιλόγῳ χρώμενον τοῖς ἐνθυμήμασι. Me vero non tam hæc oratio offendit, ut penitus eam repudiandam censeam; fortasseque ab aliquo, qui magis explanare voluerit, locus improbe contaminatus est. VICTOR.

20, 9. Ἐπαγωγῇ] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. ἐπαγωγᾷς. Nostrum habent Codd. Vict. BUHLE.

20, 9. ῥητορικοῖς—ὀλίγοις.] Oratoribus, iisque qui in foro aut in concione dicunt, non valde apta accommodataque est inductio, nisi paucis admodum temporibus ac locis. Cum vero ῥητορικοῖς et neutro genere dictum esse possit, ut valeat materiem, ac res oratorias, et virili; ita enim quoque oratores appellantur; putavi hic dicendi peritos significare: quin autem illa etiam sit notio hujus nominis dubitari non potest: Ethic. Nic. I. 3. καὶ ῥητορικὸν ἀποδείξεις ἀπαιτεῖν. Plato Phædr. p. 271. D. Ἐπειδὴ λόγου δύναμις τυγχάνει ψυχαγωγία οὔσα, τὸν μέλλοντα ῥητορικὸν ἔσσεσθαι ἀνάγκη εἰδέναι ψυχὴν ὅσα εἶδη ἔχει. Sed cum ipse post priorem editionem, re tota diligenter animadversa, pæne sententiam mutaverim in extremo hujus partis interpretando, cogitari volo ab eruditis, et qui existimare de

his valent, an melius sit illud ἐν ὀλίγοις reddere *nisi cum verba fiunt ad paucos*, scilicet auditores. Nam contingit oratorem aliquando dicere in parvo conventu hominum, quo tempore non male potest uti subtiliore hac ratione, quæ in turba et magna multitudine locum non habet: cum pauci autem sunt, quibus orator operam dat, consuerunt etiam esse acutiores, rerumque peritiores, aliter tanta potestas recte ipsis commissa non foret. In aliis, quæ me impulerunt ut ita credam, alicujus est ponderis præpositio ἐν, quæ, ut opinor, non conveniret illic, si tempus intelligi deberet. VICTOR.

20, 9. Πλὴν ἐν ὀλίγοις] Inseruit ἐν auctoritate MStorum Victorius. Recte. In iisdem edd. πλὴν ὀλίγων. BUHLE.

20, 9. Διὸ καὶ] Eadem edd. διότι καί. BUHLE.

20, 9. Μάρτυς γὰρ πιστὸς] Cod. Victorii: μάρτυς γὰρ χρηστός. BUHLE.

CAP. XXI.

21, 1. γνώμη.] Autor ad Herenn. IV. 17. *Sententia est oratio sumta de vita, quæ, aut quid sit, aut quid esse oporteat in vita, breviter ostendit.* Herenniana ista definitio ea parte clarior est, quod illud quoque sententiarum genus exprimit, quæ, quid in vita fieri soleat, pronunciant. Cujusmodi sunt Terentianæ istæ: *Facile omnes cum valemus recta consilia ægrotis damus. Ita plerique ingenio sumus, nostri nosmet pœnitent.* Et ista Tulliana, *Habet præteriti doloris segura recordatio delectationem.* III. Ep. 12. (1. ep. 18.) Aristoteles tamen easdem quoque complexus est, cum in definitione generatim dixit, περὶ ὧν αἱ πράξεις εἰσὶ, quæ ad humanas actiones pertinent, isto enim verbo eæ quoque comprehenduntur γνώμαι, quæ, quid in vita humana fieri soleat, enunciant. Unde et tales mox ipse subjicit. SCHRADER. Conf. Gregorium Corinth. Comm. Hermog. Or. Gr. Reiskii VIII. p. 896.

21, 2. Ἀπόφανσις] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. addunt μέν. Abundanter. BUHLE.

21, 2. Οὔτε περὶ πάντων] Ibidem: οὔτε ἐπὶ πάντων. Minus apte. BUHLE.

21, 2. Οὔτε περὶ πάντων.] Edd. vett. inde a Bas. ἐπὶ, Aldina vulgatum habet. VATER.

21, 2. ὥστ', ἐπεὶ—γνώμαί εἰσιν.] Hoc, quod hic traditur, significare voluit Quintilianus, cum inquit, VIII, 5. *Hanc quidam partem enthymematis; quidam initium, aut clausulam epichirematis esse dixerunt; et est aliquando, non tamen semper.* Qui enim partem enthymematis esse dixerunt, intelligebant et initium, et clausulam, a reliqua parte se junctam, sententiam conficere: qui initium, quique clausulam epichirematis, manifesto cum summo hoc doctore sentiebant, nisi quod enthymema epichirema appellabant. Σχεδὸν autem addidit, quia

non omnino enthymemata materiam hanc habent, sed frequenter fereque circa facta nostra, et quæ sequimur in vita, aut fugimus, versantur. Ipsas etiam has, quæ in universum aliquid præcipiant, intelligere debemus: aliter enim sententiæ non forent: hujusmodi namque sententias esse oportere, quæ scilicet in universum communiterque aliquid jubent, aut vetent, paullo ante ipse declaravit. Sed neque hunc sensum fuisse Aristotelis existimandum est, ut omnia principia enthymematum, aut clausulas, voluerit esse sententias: neque enim id verum foret: neque ille id umquam pronuntiavit. VICTOR.

21, 2. Περὶ τοιούτων] Ibidem: περὶ τούτων. BUHLE.

21, 2. Χρὴ δ' οὐ ποθ'] Ex Euripidis Medea vs. 294. BUHLE.

21, 2. Ἐνθύμημα ἔσται] Ita legunt Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. Schrader. Lips. Bene. In aliis legitur ἔστι. BUHLE.

21, 2. Χωρὶς γὰρ ἄλλης] Duo hi senarii in Medea proxime subsequuntur supra laudatos. In altero senario pro vulgato in Ald. Ven. Bas. Ricc. ἀνδρῶν ἀμφάνουσι, sive, ut in Cam. et Major. ἀνδρῶν ἀλφάνουσι, recte reposuit ἀστῶν ἀλφάνουσι Victorius. Ἀλφάνειν est invenire. Vide Victor. pag. 445. BUHLE.

21, 2. Ἀστῶν ἀλφάνουσι.] Edd. vett. ἀνδρῶν. Illud est in Euripide, in libris scriptis et in Schol. Gr. Pro ἀλφάνουσι ed. Cam. et Schol. Gr. ἐμφάνουσι. Paullo post in verbis, καὶ τό οὐκ ἔστιν, edd. Ald. Bas. Cam. τὸ omittunt. VATER.

21, 2. Οὐκ ἔστιν, ὅστις πάντ' ἀνὴρ εὐδαιμονεῖ] Pronuntiat hunc senarium Euripides apud Aristophanem in Ranis, ubi et alter versus et tertii semissis adduntur, in quibus sententiæ ratio redditur. Petiit hos versus Aristophanes ex Euripidis Strophæa, fabula hodie deperdita, ut notavit Scholiastes ad Aristophan. Ran. 1250. Integra Euripidis sententia hæc est:

Οὐκ ἔστιν, ὅς τις πάντ' ἀνὴρ εὐδαιμονεῖ

*Ἡ γὰρ πεφυκῶς ἐσθλὸς οὐκ ἔχει βίον,

*Ἡ δυσγενὴς ὦν πλουσίαν ἄροι πλάκα. BUHLE. ex SCHRAD.

21, 2. Οὐκ ἔστιν ἀνδρῶν] Ex Euripidis Hecuba vs. 864. In vulgatis Euripidis edd. legitur θνητῶν pro ἀνδρῶν quod jam animadvertit Hartungus Decur. I, cap. I. Verba hunc senarium sequentia restituit Victorius e Codd. MStis; nam defecerunt ea in Ald. Bas. Ven. Cam. et Major. quæ inter illum et proximum Euripidis versum nihil interjectum habent. BUHLE.

21, 3. ἐπιλόγου.] Quem hic epilogum, mox appellat ἀπόδειξιν, demonstrationem, et supr. τὴν αἰτίαν causam, et τὸ διὰ τὴν cur ita sit. SCHRADER.

21, 4. Δεόμεναί εἰσιν] Ald. Ven. Bas. Frob. Cam. Spir. Major. addunt αἱ μετὰ ἐπιλόγου. Georgius Trapezuntius vertit: quæ igitur egent demonstratione, cum ratione sunt. Removit

tamen additamentum Victorius; abest enim a MS. et vetere versione Latina. BUHLE.

21, 4. Ὅσαι—λέγουσιν, ἢ ἀμφ.] Omnino non agnoscunt hæc edd. Ald. Bas. Frob. In Isingr. αἰ—λέγουσι, καὶ ἀμφισβ. BUHLE.

21, 5. Ἀνδρὶ δ' ὑγιαίνειν] Cujusnam hæc sententia sit, mihi non liquet. BUHLE. V. Jacobs ad Simonidis fr. XII.

21, 5. Φαίνεται μὲν γὰρ] Abest μὲν ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. BUHLE.

21, 5. δήλας ε. ἐπιβλέψασιν.] Cum proferuntur, illico perspicuæ sunt, dummodo aliquis attendat, mentisque aciem illuc convertat: id enim significat, ut arbitror, ἐπιβλέπειν, quo verbo in Topicis non semel usus est, ut IV. extr. Ἐτι δ' ἐν τοῖς γένεσιν ἐπιβλεπτόν, διαιροῦντα κατ' εἶδη, μεχρὶ τῶν ἀτόμων. VICTOR.

21, 5. Οὐδεὶς ἐραστής] Ex Euripidis Troad. vs. 1051. Laudatur idem senarius Eudem. VII, 2. In Euripidis edd. legitur: Οὐκ ἔστ' ἐραστής. BUHLE.

21, 6. Ὅστις ἀρτίφρων] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. addunt: πέφυκ' ἀνὴρ. Conf. supra §. 2. BUHLE.

21, 6. Μὴ δεῖν ἀεὶ φυλάττειν τὴν ὀργὴν] Non habet ἀεὶ vetus interpret Latinus, nec Cod. Victorii, a quo etiam verba τὴν ὀργὴν absunt. De auctore senarii Ἀθάνατον ὀργὴν κ. τ. λ. mihi non constat. BUHLE. Versus Euripidi fortasse tribuendus. Vide Bentleii Dissert. Phalarid. p. 139.

21, 6. Θνητὸν ὄντα] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. τὸ θνητὸν ὄντα. BUHLE.

21, 6. Θνατὰ χρὴ τὸν θνατὸν] Sic Horat. Od. lib. II, 11: *Quid æternis minorem Consiliis animum fatigas?* Cf. tamen de hac sententia Ethic. ad Nicom. X. 7. BUHLE.

21, 7. Περὶ μὲν γὰρ] Abest μὲν ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. BUHLE.

21, 7. ἀμφισβητουμένων ἢ παραδόξων μ. ἀ. ἐ.] Ni enim ratio addatur, fidem non inveniet hujusmodi sententia. *Melius esse injuriam accipere, quam inferre: supplicum misereri non oportere*, et his similia, qui audit, rejicit; at si rationes annectantur, haud dubie adsentietur: nempe, Qui facit injuriam semper improbus est, at qui patitur probus esse potest. Et misericordia intempestiva justitiæ solet esse adversa. SCHRAEDER.

21, 7. Προθέντα τὸν ἐπίλογον] Ibidem: προσθέντα τὸν ἐπίλογον. Perperam. BUHLE.

21, 7. Χρῆσθαι τῷ συμπεράσματι] Isingr. χρῆσθαι ὡς τῷ σ. BUHLE.

21, 7. Οὐ φημὶ χρῆναι] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. οὐ, φημὶ, χρῆ. Nescio, an melius. BUHLE.

21, 7. Τὸ διότι στρογγυλώτατα] Sic dedit Victorius e Codd. Ven. Cam. Spir. Major. τὸ διὰ τί. BUHLE.

21, 7. *περὶ δὲ τῶν—στρογγυλώτατα.*] Quod si quippiam, inquit, aliquando pronuntiari debet, quod non omnino repugnet opinionibus reliquorum, veruntamen habeat in se aliquid obscuri, nec planum apertumque sit, cum etiam verbis expositum fuerit, media quædam via tenenda est: neque enim ita comprobare id oportet, et epilogum adungere, ut si foret e genere illorum, quæ adversantur judiciis multorum: neque etiam non aliquo modo explicare. Explicatio igitur adhibenda est, et causa ejus dicti afferenda, sed paucis et eleganti quodam modo. Arbitror autem ipsum intelligere sententias, quas enthymematicas supra vocavit: inspicitur enim in illis, non copiose narratur, causa ejus rei, ut ipse supra tradidit, atque exemplis illustravit. *Στρογγυλώτατα* vero valet, ut opinor, *aptissime* et *admodum concinne*: ut quasi orbem quandam conficiat, quod non minus orationem validam acremque, quam politam atque elegantem, reddit. Cicero quoque *rotunde* dixit, cum ornatum sermonis significare vellet, vel structuræ potius concinnitatem. De Finib. IV. c. 3. *A te quidem apte et rotunde: quippe habes enim a rhetoribus.* VICTOR.

21, 8. *Καὶ τὰ αἰνιγματώδη*] Abest articulus τὰ ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. BUHLE.

21, 8. *αἰνιγματώδη.*] Ea sunt quæ procul et obscurius causam significant, ut Stesichori istud hic relatum apophthegma, quod cum vastitatem et frugum atque arborum excisionem minetur iis, qui adversum potentes contumeliosi sint, ita id protulit, ut connexio citra inquisitionem reperiri nequeat. Neque enim e vestigio liquet, cur contumeliosi metuere habeant, ne humi canant cicadæ. Sensus autem est, fore ut arbores excendantur, et ob id cicadis, ubi consistent, nihil præter humum reliqui sit in agro. Aristoteles H. A. V. 30. οὐ γίγνονται δὲ τέττιγες ὅπου δένδρα μὴ ἐστὶ. Demetrius *περὶ Ἑρμηνείας* c. 99. Dionysio Syracusano tribuit, quod Aristoteles Stesichori esse hic dixit, et addit, c. 100. Εἰ δ' οὕτως ἀπλῶς εἶπεν, ὅτι τεμεῖ τὴν Λοκρίδα χώραν, καὶ ὀργιλώτερος ἂν ἐφάνη, καὶ εὐτελέστερος. Nūn δὲ ὥσπερ συγκαλύμματι τοῦ λόγου τῇ ἀλληγορίᾳ κέχρηται· πᾶν γὰρ τὸ ὑπονοούμενον φοβερώτερον, καὶ ἄλλος εἰκάζει ἄλλο τι· ὃ δὲ σαφές καὶ φοβερόν, καταφρονεῖσθαι εἰκὸς, ὥσπερ τοὺς ἀποθεδυμένους. Conf. c. 243. SCHRADER. Vide Gregorium Corinth. I. cit. p. 897. Eustath. II. Γ. p. 395.

21, 9. *ἀρμόττει δὲ γνωμολογεῖν.*] Quintilianus hoc etiam tangit, VIII. 5, 8. Ne passim, et a quocunque dicantur: magis enim decet eos, in quibus est auctoritas, ut rei pondus etiam persona confirmet: quis enim ferat puerum, aut adolescentulum, aut etiam ignobilem, si indicet in dicendo, et quodam modo præcipiat? VICTOR.

21, 9. *Πρᾶσβύτερον*] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. *πρᾶσβυτέροις.* BUHLE.

21, 9. Ἐμπειρός τις ἐστίν] Ald. Ven. Bas. Frob. Cam. Ricc. Spir. Major. omittunt ἐστίν. Isingr. retento ἐστίν respuit τις. BÜHLE.

21, 9. Μάλιστα γνωμοτύποι] Excidit μάλιστα in Cam. BÜHLE.

21, 10. Μάλιστα ἀρμόττει.] Ab iisdem edd. μάλιστα abest. A Victorio ex libris scriptis restitutum est, et in Schol. Gr. sermone quoque invenitur. VATER.

21, 10. Σχετλιασμῶ.] Σχετλιασμός, *conquestio*, h. e. ea pars orationis, qua conquerimur, et commoti sumus ex injuria vel adversa fortuna. Unde σχετλιαστικὰ σχήματα dicuntur formæ dicendi, et figuræ, quibus illam conquestionem et lamentationem significamus. Vide Apsin. Rhetor. p. 728. Cicer. Inv. I. 55. ERNEST. *Lexic. Techn.* Hoc præceptum optimos quosque poëtas cognitum habuisse, ac diligenter servasse, planum est. Ariadna enim apud Catullum, cum de injuria Thesei quereretur, omnes amatores accusavit. *Jam jam nulla viro juranti femina credat, Nulla viri speret sermones esse fideles.* Hecuba apud Euripidem, cum Ulyssem, eloquentem hominem, ingrati animi crimine insimularet, oratores omnes immemores beneficiorum esse dixit: Ἀχάριστον ὑμῶν σπέρμ', ὅσοι δημηγόρους Ζηλοῦτε τιμὰς, μὴ δὲ γιγνώσκοισθέ μοι. VICTOR.

21, 10. δεινῶσει.] *In exaggeratione.* Eodem verbo Sturmius, Majoragius, Æm. Portus, reddunt illud ἐν δεινῶσει, quod Hermolaus *prægravationem*, Victorius *exacerbationem*, Sigonius et Riccobonus *indignationem* vertunt. Quintiliano VI. 2. Δεινῶσις definitur *Oratio rebus indignis, asperis, invidiosis addens vim, qua virtute*, inquit, *præter alios plurimum Demosthenes valuit.* Pertinet huc Hermogenis Lib. II. de formis oratoriis c. 9. quod est περὶ δεινότητος. Videtur autem δεινῶσις hic loci generatim significare quemcunque gravem animi impulsus, rebus sive tristibus sive lætis excitatum. Nam ut dolore conturbatus, ita gaudio quoque exultans animus facile impellit linguam, ut universaliter pronunciet, quod ex parte tantummodo quadam verum est, adeoque simul æstus deferbuit, cum exceptione dicendum fuisse, ipse intelligit. Eadem vox usurpatur infr. 24, 4. et III. 19. SCHRADER. Vide Ernest. *Lex. Techn.* in v.

21, 11. τεθρυλλημέναις καὶ κοιναῖς γνώμαις.] Intelligit quasdam priscorum sapientum voces, quibus illi aliquid ad vitam honeste integreque traducendam hominibus præceperant. Cujusmodi sunt, quas Phocylides collegit, ac versibus exposuit; illæ namque præcipue hoc nomine vocabantur, quod testatur etiam Quintilianus his verbis VIII. 5. 3. *Antiquissimæ sunt, quæ proprie, quamvis omnibus idem sit nomen, sententiæ vocantur*: quas Græci γνώμας appellant. VICTOR.

21, 11. θυσαμένους.] θύσασθαι non immolare tantum, sed et ita immolare significat, ut propitium jam numen esse redditum confidere possint sacrificantes. Hoc *litare* appellant Latini, quod Macrobius Sat. III. 5. exponit, *facto sacrificio numen placare*. SCHRADER.

21, 11. Εἰς οἰωνὸς ἄριστος] Homer. Iliad. XII, 243. Cic. Cato Maj. cap. 4: *Quintus Fabius Maximus, augur cum esset, dicere ausus est, optimis auspiciis ea geri, quæ pro reipublicæ salute gererentur; quæ contra rempublicam fierent, contra auspicia fieri*. SCHRADER.

21, 11. Non assequor, quo pertineat ἐπὶ τὸ ante ἤττους ὄντας. Conjeci, illas voces retractas ex seqq. esse ab imperito, qui accusativo fulcrum dare vellet, oblitus verbi παρακαλοῦντι. Ita etiam mox post εἰρημένον male scriptum est ἐστίν, quod semel tantum in nova periodo scribendum erat. Illic id solæcum est. WOLF.

21, 11. ἐπὶ τὸ ἤττους.] Recte statuit Wolfius hæc sana esse non posse. Mihi videtur verbum aliquod excidisse.

21, 11. Ξυνὸς ἐνυάλιος] Hectoris verbum Il. XVIII, 309. BUHLE.

21, 11. Καὶ μὴδὲν ἀδικοῦντα] Abest καὶ ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. De versu sequenti vide supra notam ad I, 15, Brodæi Miscell. VI, 19, et Victor. Comment. p. 453. BUHLE.

21, 11. Νήπιος.] Hanc sententiam crebro pronuntiare solitus est Philippus Macedo. Livius XL. 3. *His ferox animus omnes homines omnia loca temporaque suspecta habebat. Postremo negare propalam cæpit, satis tutum sibi quidquam esse, nisi liberos eorum, quos interfecisset, comprehensos in custodia haberet, et tempore alium alio tolleret*. Clemens Alexand. Strom. VI. p. 747. Stasini poëtæ illum versum esse ostendit. Eandem sententiam diversis verbis protulit Euripides Androm. 518. Ille quoque improbus rhetor, vel sceleratus potius, qui a Ptolemæo adhibitus est in consilium, cum deliberaretur de Cn. Magno, postquam argumentis confirmavit tollendum eum esse, postulareque hoc salutem ejus regni, orationem suam proverbio clausit: dixitque νεκρὸς οὐ δάκνει, quo significabatur nihil incommodi accipi posse a mortuo. VICTOR. V. Plutarch. T. I. p. 660. D.

21, 12. παροιμιῶν καὶ γνῶμαι.] Non omnia proverbia sunt sententiæ, ut adagiorum indicem perlustranti patebit, sed illa tantum quæ quid agi soleat, aut agendum sit, pronuntiant. Quale est illud *Atticus vicinus*, quo utimur, cum molestum vicinum, (tales fuisse Atticos ceteri Græciæ populi sæpe sunt experti) vitandum esse monemus. Simile est illud, *Francum amicum habeas, vicinum non habeas*, Eginharto in vita Caroli M. memoratum. SCHRADER.

21, 12. Οἷον παροιμία] Edd. eædem: οἷον μαρτυρία. Nostrum restituit Victorius e Codd. et vetere versione Latina. BUHLE.

21, 13. Δεῖ δὲ τὰς γνώμας.] Duo tempora indicat, quibus sententias pervulgatas refellere prodest; primo, cum earum oppugnation opinione[m] virtutis apud alios nobis conciliabit; probus enim utique is videtur qui improbas sententias vituperat: secundo, cum aliqua perturbatione commotus est is, qui dicit; ut Menedemus Terentianus in Heaut. III. x. 13. *Aut ego profecto ingenio egregie ad miseriam Natus sum, aut illud falsum est quod vulgo audio Dicit: diem adimere cegritudinem hominibus.* SCHRADER.

21, 13. Φαίνεσθαι μέλλοι] Victor. Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. φαίνεσθαι μέλλῃ. BUHLE.

21, 13. Ὁργιζόμενος φαίῃ] Ald. Ven. Bas. Frob. Cam. Ricc. Major. ὀργιζ. καὶ φαίῃ. Non bene. BUHLE.

21, 13. Οὗτος γοῦν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. οὗτος μὲν οὖν. BUHLE.

21, 13. οὗτος γ' οὖν.] Dicit hoc potuit de Iphicrate Atheniensi, summo imperatore, qui, cum humili loco natus esset, utilis reipublicæ civis fuit: hic enim, si natales suos spectasset, ab omni publico munere sibi temperasset, nec tot comoda resp. ex ejus prudentia virtuteque cepisset. Dicit autem a laudatore ipsius contra accusatores vituperatoresque, cum vehementius eos confutare vellet, ac stomacharetur aliquos inveniri, qui illi ignobilitatem objicerent, "ubi sunt, qui aiunt oportere unum quemque se ipsum nosse," et quæ sequuntur. VICTOR.

21, 14. Δεῖ δὲ τῇ λέξει.] Edd. vett. τῇ ἔξει. Λέξει Victorius ex libris scriptis recepit. Idem est in Schol. Gr. VATER.

21, 14. Δηλοῦν] Eædem edd. συνδηλοῦν. Spir. tamen δηλοῦν. In antecedentibus Ald. Ven. Bas. Frob. vitiose legunt τῇ ἔξει pro τῇ λέξει. BUHLE.

21, 14. Ἐπιβούλου γάρ] Ald. Ven. Bas. Cam. Major. ἐπιβουλία γάρ. BUHLE.

21, 14. Ἐπιβούλου γάρ.] Ita Intpr. priscus et libri scripti. Edd. vett. ἐπιβουλία γάρ. Paullo post pro οὐκ ἀρέσκοι, quod etiam Schol. Gr. manifesto expressit, edd. Ald. Bas. ἀρκέσει. Minus bene. Contra pro τοὺς τε κακοὺς, edd. eædem et Cam. τοὺς γὰρ κακοὺς; idque, ni fallor, melius. VATER.

21, 15. Διὰ τὴν φορτικότητα] Ald. Bas. διὰ τὸ φορτικώτατον. BUHLE.

21, 15. φορτικότητα.] φορτικότης hic valet indolem naturamque vanam, et quæ inani specie sapientiæ teneatur, ut merito risum aliis de se præbeat: φόρτος enim risus quoque, quo aliquem despicientes utimur, vocari solet, ut Aristophanes eo verbo usus est. (Plut. 796. Pac. 747.) Ipse Ethic. Eudem. I.

4. de artibus nonnullis accurate loquens, earumque vim naturamque evolvens, φορτικάς esse inquit, τὰς πρὸς δόξαν πραγματευομένας μόνον, i. e. quæ ad opiniones hominum captandas, ventumque, ac gloriam tantum exercentur. VICTOR. Φορτικότητα Schol. interpretatur ἀγροικίαν. Vid. III. 1, 5.

21, 15. ἐπιτύχη τῶν δοξῶν.] Ἐπιτυχεῖν τῶν δοξῶν significat consequi et adipisci sensus eorum atque opiniones: ita sentire de aliqua re, ut ipsi sentiunt; incidere forte in illas: valet enim ἐπιτυγχάνειν propositum finem in unaquaque re adipisci, et non dejici illo atque depelli. VICTOR.

21, 15. Ὁ δὲ λέγω] Ibidem et in Ven. Cam. Ricc. Major. δ δὲ λέγω. BUHLE.

21, 15. Αὐτὰς θηρεύειν] Eadem edd. αὐτοὺς θηρ. Minus bene. Ricc. tuetur αὐτάς; sed Spir. quoque habet αὐτούς. BUHLE.

21, 15. Αὐτὰς θηρεύειν.] Edd. vett. αὐτούς. Illud ex prisco Intrpr. et Cod. Victorii ductum est. Indidem est, καθόλου λεγόμενου, προῦπολαμβάνοντες et πῶς; cum in edd. vett. λεγόμενον, ὑπολαμβάνοντες legatur, πῶς omittatur. Denique cum in iisdem edd. impressum esset, οὕτως· εἶτα, Victorius ex libris scriptis melioribus dedit εἰθ' οὕτω. VATER.

21, 15. Προῦπολαμβάνοντες] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. ὑπολαμβάνοντες. BUHLE.

21, 15. Γείτοσι τύχη] Cam. Majorag. et Vict. γ. τύχοι. BUHLE.

21, 15. Τοῦ εἰπόντος] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. addunt ὅτι. BUHLE.

21, 15. οὐδὲν γειτονίας.] Initium hexametri est, cujus vero poetæ compertum non habeo. Sententiam sane ipsam, parum immutatis verbis, protulit Demosthenes in Or. adv. Calliclem init. Οὐκ ἦν ἄρα, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χαλεπώτερον οὐδὲν ἢ γείτονος πονηροῦ καὶ πλεονέκτου τυχεῖν. VICTOR.

21, 15. Πῶς τυγχάνουσι, ποῖα προῦπολαμβάνοντες] Ibidem paulo aliter: ποῖα τυγχάνουσι προῦπολαμβάνοντες. BUHLE.

21, 15. στοχάζεσθαι—προῦπολαμβάνοντες.] Danda opera est oratoribus, ut indagent quas quaque de re anticipatas opiniones habeant. M. Anton. in Cic. Or. II. 44. Sicut medico diligenti prius quam conetur ægro adhibere medicinam, non solum morbus ejus, cui mederi volet, sed etiam consuetudo valentis, et natura corporis cognoscenda est; sic cum aggredior ancipitem causam et gravem, ad animos judicum pertractandos, omni mente in ea cogitatione curaue versor, ut odoror quam sagacissime possim, quid sentiant, quid existiment, quid expectent, quid velint, quo deduci oratione facillime posse videantur. SCHRADER.

21, 15. Εἰθ' οὕτω περὶ τούτων καθόλου λέγειν] Ibidem οὕτως cum antecedentibus jungitur; sequitur εἶτα περὶ τούτων καθόλου λέγειν. Spir. nobiscum facit. BUHLE.

21, 16. Ταύτην δὲ δεῖ] In marg. Ven. ταύτην τε δεῖ. Melius. BUHLE.

21, 16. Τὸ γνωμολογεῖν, ἐν ὅσοις, αἱ δὲ γινῶμαι, περὶ τῶν προαιρετῶν, πῶς χρηστέον] Victorius ex codice antiquiss. et prisco Intpr. recte emendavit. Edd. vett. τῷ γνωμολογεῖν, ἐν οἷς, ἐπὶ τῶν προαιρετῶν, πότε χρηστέον. Ceterum Morellius refert, ab Intpr. prisco, τῷ γνωμολ. expressum esse, non τὸ, quod Victorius vult. VATER.

21, 16. Τὸ γνωμολογεῖν] Ald. et Bas. τῷ γνωμολογεῖν. Ed. Isingr. in marg. τοῦ γνωμολογεῖν. BUHLE.

21, 16. Ἐν ὅσοις] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. ἐν οἷς. BUHLE.

21, 16. Αἱ δὲ γινῶμαι] Ibidem: αἱ γὰρ γινῶμαι. BUHLE.

21, 16. Περὶ τῶν προαιρετῶν] Codd. plures Victorii, et marg. ed. Venetæ: περὶ τῶν προαιρέσεων. Edd. illæ pro περὶ habent ἐπὶ. BUHLE.

21, 16. Πῶς χρηστέον αὐταῖς] Eadem edd. ποτὲ χρηστέον αὐτῇ. Melius forsitan, si ποτὲ excipias, quod Codd. auctoritate fretus Victorius recte in πῶς mutavit. BUHLE.

CAP. XXII.

22, 1. περὶ δὲ ἐνθύμημάτων.] Derivatum est hoc caput ex εὐπορία προτάσεων, *ratione conquirendi medios terminos*, quæ docetur Lib. I. Prior. Analyt. a c. 27, ad 32. ut seq. cap. e libris Topicorum, 24. et 25. ex Elenchis Sophisticis est traductum. SCHRADER.

22, 1. ἄλλο γὰρ εἶδος.] Ratio seligendi enthymemata differt a locis ipsis. Quomodo aliud est argenti fodina, aliud argentum investigandi et explorandi modus. SCHRADER.

22, 2. Καὶ πῶς συλλογισμὸς] Marg. ed. Isingr. καὶ ποῖος συλλογ. Cf. cum hoc capite Analyt. Prior. I. 27—32. BUHLE.

22, 3. οὔτε γὰρ πόρρωθεν, οὔτε πάντα.] His duobus præceptis fere continentur quæ fusius deinceps hoc capite traduntur. Prius jam præcepit I. 2, 12. Posterius hic repetit 3, et 10, ubi opponuntur ἐξ ἀπάντων et ἐκ τῶν ὑπαρχόντων. Insunt autem et communia et propria. Quintilianus II. 12, 6. *Interdum videntur indocti copiam habere majorem, quod dicunt omnia: doctis est et electio et modus.* SCHRADER.

22, 3. Ἀσαφὲς, διὰ μῆκος.] Edd. Ald. Bas. Victorii, Cam. Sylburg. διὰ τὸ μῆκος. Articulus qui ex Schrad. exemplo male excidit, utique restituendus est. Postea pro καὶ τοῦ πιθανωτέρους, edd. Ald. Bas. Cam. καὶ τό. VATER.

22, 3. ἀσαφὲς, διὰ τὸ μῆκος.] E longinquo petiti argumenti vim non percipit mens, præsertim rudis, ut nec id quod longe distat oculi acies. Themistius Paraphr. Lib. I. Poster. Aristot. c. 28. p. 6. b. *Τοιαύτην αἰτίαν καὶ Ἀνάχαρσις ἀπέδωκε τοῦ μὴ εἶναι παρὰ Σκύθαις αὐλητρίδας, τῷ μὴ εἶναι ἀμπέλους· πόρρω γὰρ*

καὶ οὕτως· προσεχὲς μὲν γὰρ τὸ μὴ μεθύσκεσθαι αἷτιον· τούτου δὲ τὸ μὴ εἶναι οἶνον· τούτου δὲ τὸ μὴ εἶναι ἀμπέλους. SCHRADER.

22, 3. τὸ δὲ ἀδολεσχία.] Omnia, aut nimium multa afferre, quæ conclusioni persuadendæ quocunque modo inserviunt, ἀδολεσχία est, quæ pariter tenebras orationi offundit, ut doceatur Rhet. III. 3. Augustinus Niphus ad h. l. *Nec oportet omnia sumentem in enthymemate concludere, scilicet maiorem, et minorem, et illarum probationes, sed alteram tantum partem, ex qua apparet sequi intentum.* Idem supra jam monuerat Aristoteles I. 2. Itaque verum quidem est quod annotavit Niphus, et rationi quam Rhetor noster hic attexit conveniens, at nimis angustum. Aristoteles enim hoc verbo οὔτε πάντα non tantum partes syllogismi intellectu faciles, sed et multas propositiones probabiles, communes, intempestivas, plane omitti debere præcipit §. 10. 11. Paucis enim, et quidem proximis, diserte explicatis, utendum esse. SCHRADER.

22, 3. Ὡς περ φασὶν οἱ ποιηταὶ] Respexit Aristoteles ad Euripidis Hippolyt. vs. 989. Cf. Plutarch. de Educ. Liber. p. 6. B. ubi idem versus affertur, et Quintil. Institt. Orat. I. 12. BUHLE, maxime e VICTOR.

22, 3. Μουσικωτέρους λέγειν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. μουσικώτερον λέγειν. BUHLE.

22, 3. οἱ μὲν γὰρ τὰ κοινά.] Illi, i. e. *ineruditi*, Accorambonum sequutus, interpretatur Schraderus: scil. “Indocti communia quædam, et universa, tanquam turbæ notiora, loquuntur: at eruditi rerum scientiam sibi comparaverunt, itaque inde argumentantur, e propriis nempe et interioribus scientiarum principiis.” Sed recte, opinor, per οἱ μὲν, *eruditos* intelligunt Victorius et Majoragius: Majoragii verba apponam: “Eruditi dicunt ea, quæ in universo genere sunt et communia, quoniam artes et scientiæ, quibus præditi sunt, generalia tantum, et quæ quampluribus sunt communia, amplectuntur; singularia vero negligunt; at vero hæc a vulgi intelligentia sunt remota, quia vulgus ea, quæ singularia sunt et sub sensum cadunt, animadvertit. Imperiti vero ex rebus cognitis et apertis et ad sensum accommodatis ducunt argumenta, ideoque videntur probabiliores.”

22, 3. Καὶ τὰ καθόλου] Vict. Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. articulum τὰ omittunt. BUHLE.

22, 3. Τοῖς κρίνουσιν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. τοῖς κρινούσι, tempore futuro. BUHLE.

22, 3. ἀναγκαίων—ἐπὶ τὸ πολὺ.] Quæ ex necessariis rebus argumenta constant, τεκμήρια ab eo vocari, quæ vero res plurimum fiunt εἰκότα appellari, notum est. VICTOR.

22, 4. πρῶτον μὲν οὖν—ὑπάρχοντα.] Idem autem hoc præcepit, et iisdem etiam præne verbis Analyt. Pr. I. 29. unde per-

cipitur verum esse, quod hic inquit, servari hoc debere in omni genere syllogismi, nec posse ullo pacto omitti. Ita igitur illic locutus est: Δεῖ γὰρ τὰ ὑπάρχοντα καὶ οἷς ὑπάρχει περὶ ἑκάτερον ἀθρεῖν, καὶ τούτων ὡς πλείστων εὐπορεῖν. Πολιτικὸν autem syllogismum dicens, intelligit *oratorium*, ut Sophist. Elench. II. 9. ὅπερ καὶ περὶ τοὺς πολιτικούς λόγους συμβέβηκε, cum oratoriam artem significare vellet: primis enim temporibus, qui huic studio se dabant, politicos se esse dicebant, ac scientiam regendarum civitatum se tenere aiebant. Ὑπάρχοντα *quæ in eo sunt*, eodem intellectu utitur Demosthenes pro Ctesiph. p. 276. Συνέβαινε δὲ αὐτῷ, τῷ πολέμῳ κρατοῦντι τοὺς ὁποίους δὴ ποθ' ὑμεῖς ἐξεπέμπετε στρατηγούς, αὐτῇ τῇ φύσει τοῦ τόπου, καὶ τῶν ὑπαρχόντων ἑκατέροις, κακοπαθεῖν. Narrat enim Philippum, quamvis in præliis superior fuisset, vicissetque illos, quibus Athenienses bellum administrandum dederant: tamen multa incommoda accepisse illo tempore propter naturam loci, et aliarum etiam rerum, quæ in persona fortunisque, et ipsius et hostium, erant: ita enim multa complexus est, quæ facile explicare, aut paucis saltem commemorare non potuisset. Ὑπάρχοντα autem hic a philosopho vocata, Isocrates ἐνόντα appellat Or. c. Sophist. p. 292. E. ὥστε μηδὲν τῶν ἐνόντων ἐν τοῖς πράγμασι παραλιπεῖν. et Busir. p. 229. E. πολλῶν δ' ἐνόντων εἰπεῖν. Ipse Aristoteles Poët. c. 6. τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ λέγειν δύνασθαι τὰ ἐνόντα καὶ τὰ ἀρμόττοντα. VICTOR.

22, 4. κατὰ τούτου ἔχουν τὰ ὑπάρχοντα.] *Quæ in ea re insunt*, nempe vel in subjecto, vel in prædicato quæstionis demonstrandæ, ita enim ipse Aristoteles exponit infra, οἷον περὶ δικαιοσύνης, εἰ ἀγαθὸν ἢ μὴ ἀγαθὸν, ἐκ τῶν ὑπαρχόντων τῇ δικαιοσύνῃ, ἢ τῷ ἀγαθῷ. Per ea ergo quæ insunt, intelligit subjecti prædicative definitionem, proprietates, antecedentia, consequentia, repugnantia, partes, adjuncta, similia &c. Adi Lib. I. Pr. Anal. c. 27. §. 5. Pertinet huc et illud e I. Prior. c. 30. §. 1. Δεῖ γὰρ τὰ ὑπάρχοντα καὶ οἷς ὑπάρχει περὶ ἑκάστον ἀθρεῖν, καὶ τούτων ὡς πλείστων εὐπορεῖν. et §. 3. ἐὰν ληθῇ τὰ ὑπάρχοντα περὶ ἑκάστον, ἡμέτερον ἢ τὰς ἀποδείξεις ἐτοίμως ἐμφανίζεῖν. Exquisitius hac de re in Topicis se egisse affirmat ibidem §. 4. itaque ut ipse, ita nos lectorem eo remittimus. SCHRADER.

22, 5. Τίς ἢ δύναμις] Abest articulus ἢ ab iisdem edd. BUHLE.

22, 5. Καὶ αὐτὴ πόση] Reposui αὐτὴ, quod etiam edd. Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. agnoscunt. In aliis edd. αὐτῇ. Minus bene. BUHLE.

22, 6. Ἡ ἄλλο τι τῶν τοιούτων] Ita dedit Victorius e Cod. antiquissimo, et vetere versione Latina. Ald. Ven. Bas. Frob. Cam. Ricc. Majorag. ἢ τῶν ἄλλων τινῶν τοιούτων. BUHLE.

22, 6. Ἡ δοκούντων ὑπάρχειν] Abest ὑπάρχειν ab iisdem edd. Cum salvo sensu abesse possit, uncinis illud seclusi. BUHLE.

22, 6. Ἡ δοκούντων ὑπάρχειν] Ὑπάρχειν in ed. Bipont. unci-

nis inclusum est, ut adulterinum, nec in ulla ed. vet. inventum Sed quantum equidem video, a nulla abest. Contra §. 7. in verbis, ἢ δοκεῖ ὑπάρχειν, in edd. Ald. Bas. Cam. aliisque ὑπάρχειν omittitur. VATER.

22, 8. Εἴ τι δίκαιον ἢ ἀδίκον] Eadem edd. post δίκαιον insertum habent ὑπάρχει. BUHLE.

22, 9. δικαισύνης—μὴ ἀγαθόν.] Non defuerunt Sophistæ, qui fallacibus rationibus probare conati sint justitiam rem malam esse, ut Thrasymachus Eleus, cujus rationis meminit Plato Lib. I. de Rep. VICTOR.

22, 9. Εἰ ἀγαθόν] Textus Lips. male: ἢ ἀγαθόν. BUHLE.

22, 9. Ἡ ἀγαθόν.] Ita edd. Ald. Bas. Cam. Schrad. Multo melius edd. Victorii, Isingr. Sylb. εἰ ἀγαθόν. VATER.

22, 10. Ὡστ', ἐπειδὴ] Restituit ὥστε Victorius. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Majorag. illud omittunt, et in sequentibus post φανερόν addunt οὖν. Margo ed. Venet. pro ἐπειδὴ legit ἐπεὶ δέ. BUHLE.

22, 10. Ὡστε ἐπειδὴ.] Ex optimis codd. ὥστε a Victorio insertum est. In edd. vett. non reperitur. VATER.

22, 10. Καὶ διὰ τοῦ λόγου· δῆλον γάρ.] Enuntiata ita nectuntur: ὥστε ἐπειδὴ—καὶ διὰ τοῦ λόγου (*tum propter hanc rationem, quod perspicuum est, fieri non posse, ut aliter demonstretur:*) φανερόν, ὅτι κ. τ. λ. Ita Victorius, quasi scriptum esset διὰ τούτου τοῦ λόγου, ὅτι. Nec aliter Schol. Gr. διὰ τοῦ λόγου, ἥτοι τοῦ συλλογισμοῦ. At malim cum Mureto λόγον de ratione ipsa intelligere. Hic fortasse, καὶ γὰρ διὰ τοῦ λόγου δῆλον legit, nam veritit, et ratio ipsa pervincit. VATER.

22, 10. καὶ διὰ τοῦ λόγου.] Mureti correctionem firmat aliquatenus codex optimus A, ubi γὰρ post δῆλον deest. Membranæ Balliolenses particulam agnoscunt, locum ita reddentes: *Non enim ex omnibus accipiunt, sed ex his quæ circa unumquodque existunt, et per orationem palam enim quia impossibile aliter ostendere.*

22, 10. τοπικοῖς.] Vide Topic. Lib. I. c. 12.

22, 10. ἔχειν ἐξελεγμένα—ἐπικαιροτάτων.] Habere selectas propositiones de rebus, quæ usu venire possent, maximeque opportunæ sunt; id enim manifesto significat ἐπικαιρότατα; ut locos etiam nonnullos μάλιστα ἐπικαίρους et κοινούς in Topicis appellavit. Valet autem hic ὥσπερ ἐν τοῖς τοπικοῖς, ut in disciplina illa fit, qua loci sedesque argumentorum monstrantur: id enim quoque illic custoditur, atque ipse id Topic. I. diligenter præcipit. VICTOR.

22, 10. περὶ ἑκαστον ἔχειν ἐξειλ.] Huic fini Aristoteles et Theophrastus *Thesium* libros conscripserunt, in quibus infinitarum quæstionum (hæ enim *thesium* nomine veniunt) oratorie tractatarum exempla continebantur, eloquentiæ studiosorum magno usu tum editos, ingenti vero eorundem damno

jam deperditos. Vide de iis Theonis Progymn. c. xii. quod est de Thesi, et Diog. Laertium in Vita Aristotelis. SCHRA-
DER.

22, 11. 'Αλλ' εἰς τὰ ὑπάρχοντα] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ἀλλὰ τὰ ὑπάρχοντα, omissa præpositione. BUHLE.

22, 11. Περιγράφοντα ὅτι πλεῖστα καὶ ἐγγύτατα] Eædem edd. περιγράφοντα τὰ πλεῖστα καὶ ἐγγυτάτω τοῦ πράγματος. Equidem Victorium secutus sum, qui, nescio an Codicis cujusdam auctoritate fretus, lectionem hanc haud male immutavit. BUHLE.

22, 11. περιγράφοντα.] Pro temporis etiam brevitate præficientem, seponentemque sibi magnum illorum numerum: neque enim paucis contentus esse debet, si potest multa colligere; et ut quam plurima potest, ita quæ rei illi maxime propinqua sint; intelligit autem, quæ ipsi hæreant atque adfixa sint, nec e longinquo petantur: illa autem, quo magis talia fuerint, eo magis rei affinia erunt, minusque ad alia pertinebunt. VICTOR.

22, 11. ὅσῳ γὰρ ἂν πλείω.] Lib. Prior. Analyt. I. c. 27, §. 6. ὅσῳ μὲν γὰρ ἂν πλείονων τοιούτων εὐποροῇ τις, θᾶπτον ἐντεύξεται συμπεράσματι· ὅσῳ δ' ἂν ἀληθεστέρων, μᾶλλον ἀποδείξει. SCHRA-
DER.

22, 11. "Οσῷ δ' ἐγγύτερον] Ven. Cam. et Majorag. ὅσῳ δ' ἐγγυτέρω. BUHLE.

22, 12. Λέγω δὲ κοινὰ μὲν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. λέγομεν δὲ κοινά. Nil refert. BUHLE.

22, 12. 'Επὶ τὸ "Ιλιον] Eædem edd. εἰς τὸ "Ιλιον. BUHLE.

22, 12. 'Εκώλυσεν] Ibidem: ἐκώλυεν. Est Cynus Neptuni filius, quem Achilles interfecit. Pindar. Olymp. II. BUHLE.

22, 12. οὐκ ἔνορκος.] Pausanias Lacon. c. 24. "Ομηρος δὲ ἔγραψε μὲν τῆς ποιήσεως ἀρχόμενος, ὡς Ἀχιλλεὺς χαριζόμενος τοῖς Ἀτρεΰς παισὶ, καὶ οὐκ ἐνεχόμενος τοῖς ὄρκοις τοῖς Τυνδάρεω, παρα-
γένοιτο εἰς Τροίαν. VICTOR.

22, 12. εἰς μὲν οὖν—τοπικός.] Hunc locum topicum appellat, quia similis est locis topicis, ac sequitur instituta illius disciplinæ: neque enim hæc ratio oratoris tantum est, sed dialectici quoque: non multo quoque supra docuit etiam in hoc studio necessarium esse selectum propositionum, ut in topica facultate. Cum vero hic antea excusi haberent, εἰς μὲν οὖν τρόπος τῆς ἐκλογῆς καὶ πρῶτος οὗτος ὁ τόπος, emendavi, secutus fidem scriptorum librorum: in cunctis enim, quos vidi, extremum verbum τοπικός est: antiquissimus etiam τόπος τῆς ἐκλογῆς, non τρόπος habet: quam lectionem sequitur quoque vetus tralatio: depravatam autem illam ab aliquo fuisse puto, cui absurdum videretur dici τόπον ἐκλογῆς, putaritque τρόπον potius legi debere. Veruntamen, ut loci sunt, in quibus argumenta manent, ita etiam loci vocantur, qui rationem continent modum-

que quomodo selectus alicujus rei fieri debeat. Quod etiam testimonio Alexandri confirmatur, qui in Topic. I. cum locum eum explicare inciperet, ubi Aristoteles docet, quomodo seligi dialecticæ propositiones, et magna copia earum parari possit, inquit, *Περὶ τῆς τῶν προτάσεων ἐκλογῆς πρῶτον τέπους τινὰς καὶ ἀφορμὰς τῆς τε ἐκλογῆς, καὶ τῆς εὐπορίας αὐτῶν παραδίδωσιν.* VICTOR. Lego εἰς μὲν οὖν τῆς ἐκλογῆς καὶ πρῶτος οὗτος ὁ τρόπος. Τρόπος est in libris quibusdam Basiliensibus, in Parisiensibus Wecheli, in libris Victorii, et supra dixerat, *τίνα τρόπον δεῖ ζητεῖν, καὶ μετὰ ταῦτα τοὺς τόπους.* Ergo statim incipit tradere τοὺς τόπους sive τὰ στοιχεῖα. Στοιχεῖα ut in Euclide, et Horat. I. Ep. I. *Restat, ut his ego me ipse regam, solerque elementis.* MURETUS.

22, 12. Τόπος τῆς ἐκλογῆς—οὗτος ὁ τοπικὸς] Restitui lectionem a Victorio receptam. Edd. supra laudatæ, ut et Schrader. et Lips. pro τόπος legunt τρόπος. Verum τόπος habent Cod. antiquissimus Victorii, et vetus interpret Latinus. Confirmat eandem lectionem Alexander Aphrodis. ad Top. I, 11: *περὶ τῆς τῶν προτάσεων ἐκλογῆς πρῶτον τόπους τινὰς καὶ ἀφορμὰς τῆς τε ἐκλογῆς, καὶ τῆς εὐπορίας αὐτῶν παραδίδωσιν.* Pro τοπικὸς Ald. Ven. Bas. Cam. Spir. Ricc. Majorag. legunt τόπος. Dedit illud Victorius ex Codd. MStis, qui omnes in eo conspirant. BUHLE.

22, 12. Εἰς μὲν οὖν τρόπος τῆς ἐκλογῆς, καὶ πρῶτος οὗτος.] Ita edd. vett. et Schrad. Victorius ex codice antiquiss. et prisco Intpr. τόπος dedit. Pro ὁ τοπικὸς, edd. Ven. Cam. ὁ τόπος; illud tuentur omnes libri scripti, edd. Ald. Bas. et Schol. Gr. qui notat, ὁ τοπικὸς, κατάλληλος τοῖς τοπικοῖς. Τόπος—ὁ τοπικὸς Victorius explicat *selectum propositionum, qui sequitur instituta disciplinæ topicæ.* At illo obscuriori τοπικὸς, ejusque cum voce τόπος conjunctione offendor. Forsan in eo insidet corruptela. Magis hic videtur esse locus adjectivo, quo significetur, hoc delectus genere ad ipsam materiem tractationis respici, ceteris ad formam tractationis et ad probationem. Ita his transeat ad ea, quæ statim sequuntur, ad probationem et locos enthymematum. Conjeci aliquando: οὗτος ὁδοποιός. Quæsitæ enim materia, probationi via facta est. Ingeniosa est Mureti correctio, qua prius τόπος spurium esse vult, et τρόπος, quippe quod in omnibus libris scriptis præter antiquissimum insit, præfert: εἰς μὲν οὖν τῆς ἐκλογῆς καὶ πρῶτος οὗτος ὁ τρόπος. VATER.

22, 12. In nonnullis codicibus non τόπος sed τρόπος legitur, quam lectionem nos sequuti sumus, confirmati eo quod cap. hujus §. 1. legitur: dicamus τίνα τρόπον δεῖ ζητεῖν, καὶ μετὰ ταῦτα τοὺς τόπους. Modus autem ille enthymemata conquirendi unus et præcipuus, qui locis enthymematum hic præmittitur, in hoc consistit, ut conclusioni alicui oratorie de-

monstrandæ intenti, ea quæ subjecto et prædicato illius, et quidem proxime insunt, seligamus, nec tamen omnia, sed ex his eximia tantummodo usurpemus, id quod initio hujus capitis proposuit, cum argumenta οὔτε πόρρωθεν οὔτε πάντα congerenda esse præcepit. SCHRADER.

22, 13. στοιχεῖον—τὸ αὐτό.] Locos elementaque pro eodem capi, quamvis antea id non explanasset, animadvertisse tamen poteramus: in primo enim libro cum dixisset, λέγω δὲ εἶδη τὰς καθ' ἕκαστον γένος ἰδίας προτάσεις· τόπους δὲ τοὺς κοινούς ὁμοίως πάντων, post inquit, πρότερον δὲ λάβωμεν τὰ γένη τῆς ῥητορικῆς, ὅπως διελόμενοι πόσα ἔστι, περὶ τούτων χωρὶς λαμβάνωμεν τὰ στοιχεῖα καὶ τὰς προτάσεις. Quod enim supra τόπους vocaverat, infra elementa appellavit. Cicero de Orat. II. 45. quoque Latino verbo, quod posteriori huic respondet, hujuscemodi quippiam significare volens, usus est. *Næque illa elementa desiderare, quæ ut nemo tradat, quis est, qui nesciat, quæ sint in homine laudanda.* Theophrastus etiam, ut testatur Alexander in I. et II. Topicorum, cum definiret *locum*, hoc nomen usurpavit: inquit enim *locum* esse ἀρχὴν ἢ στοιχεῖον, unde principia cujusque rei sumantur. Cum autem nunc se velle tradere elementa enthymematum dixisset Aristoteles, supra vero, ubi sibi hoc agendum esse indicavit, hoc nomine usus non fuisset, sed locos vocasset; hæc enim verba ipsius sunt, καὶ μετὰ ταῦτα τοὺς τόπους, ideo docet utrumque nomen idem valere, solereque se sine discrimine, cum idem significare velit, alterutro uti. VICTOR.

22, 13. Στοιχεῖα.] Hujus vocis significationes evolvit Aristot. Metaphys. IV. c. 3. SCHRADER.

22, 14. δεικτικά—ἐλεγκτικά.] Cum enthymemata quædam probare dicat, ὅτι ἔστιν ἢ οὐκ ἔστιν, manifesto significavit esse hujus generis, quæ affirmant aliquid, ut etiam quæ negent: cum contra, quæ vim redarguendi habent, et ἐλεγκτικά appellantur, semper negando concludant. Interpretes Hermogenis rhetoris de differentia horum enthymematum etiam egit. Nam duo et ipse genera esse cognovit, et eodem quoque nomine appellat: necnon exempla utriusque ex optimo omnium oratore subdidit. Δεικτικά, inquit, sunt, quæ cursum suum faciunt, speciem consecutionis retinentia, ceu, τὸ εὖ πράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν ἀφορμὴ τοῦ κακῶς φρονεῖν τοῖς ἀνοήτοις γίνεσθαι. Ἐλεγκτικά autem, quæ præ se ferunt pugnam quandam, ac perveniunt, quo volunt, adversando repugnandoque alicui sententiæ, ut, Οὐ γὰρ ἂν Σόλων μὲν αὐτὸ παρέλιπεν, Αὐτοκλῆς δὲ εὔρετο. VICTOR.

22, 15. δεικτικὸν ἐνθύμημα.] Augustinus Niphus ex citatione Schraderi: “ Est ostensivum enthymema quod ex concessis “ concludit propositum, nam accipit ea, quæ videntur omni- “ bus vel pluribus, et concludit propositum: et sic per con-

“cessa, non data ab adversariis, sed simpliciter probabilia
 “Aristoteles intelligit, quæ vel omnibus vel pluribus viden-
 “tur. Elencticum vero, quod ex datis concessisque adversa-
 “rio repugnantia atque improbabilia colligit. Repugnantia
 “autem et improbabilia dico quæ sunt contra adversariorum
 “opinionem.”

22, 15. Ἀνομολογούμενα συνάγειν.] Ἀνομολογούμενα *discrepan-
 tia inter se, repugnantiamve* significat. Ἀνομολογούμενα συνάγειν
 valet *dissidentia concludere ac cogere*, et quæ adversentur iis,
 quæ ab adversario ostensa prius et conclusa fuerint: erit enim
 hoc manifesto illum convincere ac redarguere, cum in eum
 locum deducas, ut assentiri cogatur contrariis eorum, quæ
 antea probarat: quod igitur hoc præstat enthymema, ἐλεγκτι-
 κὸν vocatur. VICTOR.

22, 16. Περὶ ἐκάστων τῶν εἰδῶν] Eædem edd. περὶ ἑκάστα τῶν
 εἰδῶν. Forte legendum est: περὶ ἑκάστον τ. εἰδῶν. BUHLE.

22, 16. Muretus ait, pro verbis, ἔχονται οἱ τόποι, vulgo legi,
 ἔχονται, ὥσπερ εἴρηται, quod in exemplis meis non inveni. Ve-
 netum non contigit inspicere. [Non habet ed. Ven.] Idem
 in verbis, περὶ τῶν ἡθῶν καὶ πάθων, lectionem ed. Venetæ ex-
 pressit, καὶ τῶν εἰδικῶν παθημάτων. VATER.

22, 16. Περὶ τῶν ἡθῶν καὶ παθημάτων] Ex emendatione Victo-
 rii. Ald. Bas. Frob. et Codd. quidam Victorii: περὶ τῶν ἰδικῶν
 παθημάτων. Ven. περὶ τῶν εἰδικῶν. Ed. Camot. e margine Ven.
 recepit περὶ τῶν ἡθικῶν. Georg. Trapezuntius vertit: *de propriis
 affectibus*. Optimam certe lectionem exhibuit Victorius,
 secutus Codicem antiquissimum, et veterem versionem Lati-
 nam. BUHLE.

22, 16. Εἰλημμένοι] Cam. Majorag. et Isingr. εἰρημένοι.
 BUHLE.

22, 17. Ἐτι δὲ καὶ] Abest καὶ ab Ald. Ven. Bas. Cam.
 Ricc. Spir. Majorag. BUHLE.

22, 17. Καθόλου—παρασημαίνόμενοι.] Καθόλου, i. e. *communi-
 ter atque in univsum*: cuncta scilicet simul genera com-
 plectentes: περὶ πάντων vero, de quibus ante proprii loci as-
 signati sunt: pollicetur enim se communes omnium locos,
 et qui sine discrimine tribus dicendi generibus accom-
 modentur, nunc traditurum. Παρασημαίνόμενοι hic significare
 videtur *adscribentes, adnotantes*: verbis enim, quæ id ipsum
 demonstrent, non signis, notisve ullis, hoc declarat. Eodem
 modo Topic. I. 12. usus est: Παρασημαίνεσθαι δὲ καὶ τὰς ἐκάστων
 δόξας: quem locum cum Alexander explanaret, id verbum pro
 παραγράφειν videtur accepisse. Δεῖν δὲ φησιν ἐν ταῖς ἐκλογαῖς
 παρασημαίνεσθαι, καὶ παραγράφειν τὰς ἐκάστων δόξας. Nam in
 Sophist. Elench. p. 452, 12. notas has indiciaque, ut arbitror,
 παράσημα vocavit. Κάκει δὴ παράσημα ποιῶνται. VICTOR.

22, 17. Τοὺς ἐλεγκτικούς, καὶ τοὺς ἀποδεικτικούς] Eædem edd.

τούς τε ἐλεγκτικούς, καὶ τοὺς δεικτικούς. Nostrum tuentur omnes Victorii MSS. BUHLE.

22, 17. Καὶ ἐνστάσεων] Eadem edd. καὶ τῶν ἐνστάσεων. BUHLE.

22, 17. Πρὸς τὰ ἐνθυμήματα.] Edd. vett. πρὸς non habent *. Victorius id ex ingenio emendavit, quia hic de ἐνστάσεσι sermo sit, non de argumentis, quibus probetur aut urgeatur, afferendis. Et hoc quidem aptius. Sin antiquam lectionem retinere velis, ἐνθυμήματα, ἃ δεῖ φέρειν, possunt ea esse, quæ adversario opponuntur, et ad τὰς λύσεις pertinere. VATER.

22, 17. Διορίσωμεν] Ed. Victor. διορίσομεν. BUHLE.

22, 17. Πρὸς τὰ ἐνθυμήματα] Abest πρὸς ab Ald. Ven. Bas. Cam. Spir. Ricc. Majorag. Non bene. BUHLE.

CAP. XXIII.

23, 1. τῶν ἐναντίων.] *Ex contrariis* locum hunc Quintilianus appellavit, qui iisdem pæne exemplis, quibus Aristoteles, usus est, lib. V. 10, 73. *Frugalitas bonum, luxuria enim malum. Si malorum causa bellum, erit emendatio pax. Si veniam meretur, qui imprudens nocuit, non meretur præmium, qui imprudens profuit.* Accuratus tamen cum exponit summus doctor, quomodoque tractari debeat, exquisitius docet. VICTOR. Topic. II. 6. Ὅσοις ὁ ἀνάγκη θάτερον μόνον ὑπάρχειν, ἢ οὐχ ὑπάρχειν, οἷον, τῷ ἀνθρώπῳ τὴν νόσον, ἢ τὴν υἱείαν· εἰὰν πρὸς θάτερον εὐπορῶμεν διαλέγεσθαι, ὅτι ὑπάρχει, ἢ οὐχ ὑπάρχει, καὶ πρὸς τὸ λοιπὸν εὐπορήσομεν· τοῦτο δ' ἀντιστρέφει πρὸς ἄμφω. Δείξαντες μὲν γὰρ ὅτι ὑπάρχει θάτερον, τὸ λοιπὸν δεδειχότες ἐσόμεθα ὅτι οὐχ ὑπάρχει· εἰὰν δὲ ὅτι οὐχ ὑπάρχει δείξωμεν, τὸ λοιπὸν ὅτι ὑπάρχει δεδειχότες ἐσόμεθα. Δῆλον οὖν ὅτι πρὸς ἄμφω χρήσιμος ὁ τόπος ἐστίν.

23, 1. Εἰ τῷ ἐναντίῳ τὸ ἐναντίον ὑπάρχει] Eadem edd. brevius: εἰ τῷ ἐναντίῳ ἐναντίον, omisso ὑπάρχει. Confer Topic. II, 7. BUHLE.

23, 1. Ἀναιροῦντα μὲν—κατασκευάζοντα δὲ] Ibidem: ἀναιροῦντι μὲν—κατασκευάζοντι δέ. Nostram lectionem habent meliores Victorii Codd. Recepit eam quoque Spir. BUHLE.

23, 1. Ἡ ὡς ἐν τῷ Μεσσηνιακῷ.] Edd. Ald. Bas. ὡς, ed. Cam. ἢ omittit.

Εἶπερ γάρ. In ed. Bipont. audacius καὶ interjectum est ante εἶπερ.

Ὁφείλεσθαι χάριν. Ἄλλ' εἶπερ. Ita in edd. Ald. Bas. Victorii, Cam. Sylb. legitur; ed. Isingr. καὶ εἶπερ. Ed. Bipont. καί· Ἄλλ' εἶπερ, quod quamvis ad sententiam, cujus caussa Muretus quoque vertit: *et illud: at*, appositum sit; nulla tamen

* Πρὸς dedit, ut videtur, Victorius e Cod. antiquiss. Certe hanc voculam e nostris agnoscunt A. B.

auctoritate nititur, neque necessarium videtur, cum exempla ejusmodi sine conjunctione componi possint (cf. L. III. 9, 7). Certe vix licuerit, hanc ob causam καὶ bis ex conjectura assumere, præsertim cum nemo intelligat, utrum, si nectendi vocalæ exciderunt, καὶ, an ἢ positum fuerat. Sufficiat senarium quintum ita imprimere, ut novum exemplum incipere lector sentiat. VATER.

23, 1. Μεσσηνιακῶ.] Alcidas orator Messeniacam orationem scripsit, i. e. pro Messeniis. Vide supra I. 13, 2. VICTOR.

23, 1. Ἐν τῷ Μεσσηνιακῶ] Vide notam ad Rhet. I, 13. Senarii sequentes incerti auctoris sunt. BUHLER. Sunt fortasse Agathonis vel Theodectis.

23, 1. Καὶ, Εἴπερ γάρ] Reposui καὶ ex ed. Isingr. quod necesse est addi. BUHLER.

23, 1. Δίκαιον εἰς ὄργην πεσεῖν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. habent πίπτειν. Sed πεσεῖν legitur in Cod. Victorii antiquissimo, et metro convenit. Εἰς ὄργην πεσεῖν poetice dictum pro ὀργίζεσθαι. BUHLER. Vide Elmsleium ad Euripidis Med. p. 94. cui verum videtur πίπτειν.

23, 1. Ψευδηγορεῖν] Eadem edd. excepta Spir. ψευδολογεῖν, invito metro. Victorius ex eodem Codice ψευδηγορεῖν reposuit. BUHLER.

23, 2. Aristot. Topic. II, 9. Cic. Topic. cap. 3. BUHLER.

23, 2. ὁμοίων πτώσεων.] Vide supra I. 7, 27.

23, 2. Ἡ μὴ ὑπάρχειν.] Edd. Ald. Bas. εἰ μὴ ὑπάρχειν. Male. VATER.

23, 3. Aristot. Topic. II, 8; Cic. de Invent. I, 9; Orat. ad Brutum cap. 41, exempla asserunt alia. BUHLER.

23, 3. Ἄλλος ἐκ τῶν.] Dionysius Halicarn. (l. c. p. 123.) totam pæne paragraphum, ἄλλος ἐκ τῶν—ἀποκτεινάντων Νικάνορα exscribit. Τὸ καλῶς καὶ τὸ δικαίως perinde ac edd. vett. bis habet pro ἢ τὸ δικαίως. Paullo post cum iisdem edd. consentit in lectione περὶ τῶν τελώνων. Victorius ibi ex Codice antiquiss. et prisco Intrpr. dedit, περὶ τῶν τέλων, cui lectioni equidem conjecturam Sylburgii, a Buhlio haud circumspecte receptam, περὶ τῶν τελωνιῶν, quantumvis ingeniosam, non antepono. Neutiquam mutatione opus est. Oratio, in qua hæc dicerentur, potest inscripta fuisse, περὶ τῶν τέλων. Quin, sin hæc de ipsis vectigalibus Diomedon pronuntiaverit, aptissima sunt: vectigalia enim ipsa et vendebantur et emebantur. Dein Dionysius non, ὑπάρχει, καὶ τῷ ποιήσαντι—πεπονθότι, sed ὑπάρχει· τῷ πεπραγμένῳ ὑπάρξει καὶ τῷ ποιήσαντι ἢ ποιῶντι, habet. Idem cum omittat jambos Theodectis; eos quidem, ut ad rem, quam in epistola ad Ammæum ageret, minus facientes, consulto omittere potuit. Sed sunt in hoc loco quædam, quæ me exerceant. Verba enim, Ἄλλὰ διαλαβόντα χρὴ σκοπεῖν, quæ metri causa versus tenore in edd. novissimis impressa

sunt, a Victorio et, ut opinor, etiam a Mureto iis adjunguntur, quæ scriptor inter primum et postremum jambum interjicit. Dialecticus excipiet: *hæc seorsim spectanda sunt*: poetæ tragici vix hæc fuerint. Contra Aristotelis pedestri dicendi generi hic jambus non convenit. Præterea quæ a φησὶ δ' usque ad ὑπολαβὸν φησι leguntur, ni fallor, tam frigida sunt, ut tota sermocinatio ex paraphrasi quadam, jambus, ἀλλὰ—σκοπεῖν, ex lusu otiosi hominis originem traxisse videatur. Sin duo jambi, Μητέρα—βροτῶν, et, Τὴν μὲν—κτανεῖν, junguntur, difficultatis vix quidquam in his residet.—Hæc igitur est caussa aliqua, in qua res, quæ inter se conferuntur, dissideant (διαφωνεῖ τὸ τοιοῦτο.) Sequentibus contra exemplis non idem probatur, sed contrarium, *si quid in quempiam—juste atque honeste factum est, juste etiam fecit, qui fecit; et contra.* Idcirco vel ordo exemplorum vel conjungendi modus, καὶ οἷον, vitio aliquo laborat. VATER.

23, 3. πρὸς ἄλληλα.] Latina schola vocat *relata*. Talia sunt ista: *facere pati, emere vendere, dare accipere, locare conducere*, et nomina ista, *pater filius, dominus servus, discipulus magister*. Exempla alia affert Aristoteles Topic. II. 8, 4. Cicero de Inv. I. c. 29. *Si Rhodiis turpe non est portorium locare, nec Hermacreonti quidem turpe est conducere.* Et in Orat. ad Brutum c. 41. *Cur aut discere turpe est, quod scire honestum est, aut quod nosse pulcherrimum est, id non gloriosum docere.* SCHRADER. Vide Quintil. V. 10, 78.

23, 3. Τὸ καλῶς ἢ τὸ δικαίως] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. τὸ καλῶς καὶ τὸ δικ. Sic etiam infra, ubi eadem verba repetuntur. BUHLE.

23, 3. οἷον, ὡς.] De hoc pleonasmo vide Schæfer. ad Bastii Epist. Crit. p. 278. necnon Boissonad. ad Nicetam p. 290. qui hoc ipso loco utitur. Conf. infr. §. 6.

23, 3. Περὶ τῶν τελωνιῶν] Recepi præclaram Sylburgii emendationem in notis propositam, quam sensus necessario exigit. Dionysius Halicarn. in epist. ad Ammæum, et Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. περὶ τῶν τελωνῶν. Victorius e Cod. et vetere versione Latina rescripsit περὶ τῶν τελῶν, quod etiam edd. Morel. Sylburg. (in textu), Spir. Majorag. Casaub. Duvall. Schrader. Londin. Lips. agnoscunt. Enimvero nec de *publicanis*, e quorum numero ipse erat *Diomedon*, nec de *vectigalibus* per se, sed de *vectigalium redemtura* Diomedon locutus est. Optima igitur est lectio περὶ τῶν τελωνιῶν. Georgius Trapezuntius lectionem Aldinam expressit. Post *Διομέδων* addit in versione, *publicanorum princeps*, haud dubie ex interpolatione. Vid. Victorii Comment. p. 472. BUHLE.

23, 3. Ἔστι δ' ἐν τούτῳ παραλογίσασθαι.—τῶν ἀποκτεινάντων Νικάνορα] Leguntur hæc paulo aliter in Dionysii Halicarnasæi epistola ad Ammæum, et quidem ita: ἔστι δὲ τούτῳ παρα-

λογίσασθαι. Οὐ γὰρ, εἰ δικαίως ἔπαθεν ἄν, καὶ δικαίως ὑπὸ τούτου πέπονθεν· ὡς ὁ φόνου ἄξια ποιήσας πατὴρ εἰ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἑαυτοῦ τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἀπάγεται, δεῖ σκοπεῖν χωρὶς, εἰ ἄξιός ὁ παθὼν παθεῖν, καὶ ὁ ποιήσας ποιῆσαι· εἴτα χρῆσθαι ὅποτέρως ἂν ἀρμόττῃ. Ἐνίοτε γὰρ διαφωνεῖ τὸ τοιοῦτον, ὥσπερ ἐν τῇ Ἀλκμαίωνι τοῦ Θεοδέκτου, καὶ οἷον ἡ περὶ Δημοσθένους δίκη, καὶ τῶν ἀποκτεινάντων Νικάνορα. Videtur autem locus negligenter a Dionysio exscriptus, atque etiam ab eo interpolatus esse; quare textum Aristotelis re-fingere nolui. BÜHLE.

23, 3. παραλογίσασθαι—ὑπὸ σοῦ.] Qui huic rei studeret, posset etiam ope hujus loci fucum facere, decipereque imperitum adversarium: continet enim in se vitium, fallaciaque non parva aliquando subest: si enim quispiam juste necatus est, juste sane ille malum passus est: verum a te id fortasse proficisci non debuit. Antequam studio et diligentia Henrici Stephani, docti viri, egregiique typographi, prodiisset in lucem libellus, in quo est epistola Dionysii Halicarnassei ad Hammæum (c. 12. p. 747. Reisk.) secutus ipse consensum omnium, quos mihi videre licuit, et scriptorum et excusorum librorum, ita hunc locum accepi, ut nunc quoque hic notatum reliqui. Cum autem in ea locus citatus sit, quem modo in manibus habemus, valde variatus, cujus etiam loci de fide nihil mihi penitus exploratum est, existimavi primum non alienum esse, ut prius legebatur, eum hic adponere, postea suspiciones de ipso meas indicare. Ita igitur in illis litteris expositus est: Ἔστι δὲ τούτῳ παραλογίσασθαι· οὐ γὰρ εἰ δικαίως ἔπαθεν ἄν, καὶ δικαίως ὑπὸ τούτου πέπονθεν· ὡς ὁ φόνου ἄξια ποιήσας πατὴρ, εἰ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἑαυτοῦ τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἀπάγεται, δεῖ σκοπεῖν χωρὶς, εἰ ἄξιός ὁ παθὼν παθεῖν, καὶ ὁ ποιήσας ποιῆσαι. Εἴτα χρῆσθαι ὅποτέρως ἂν ἀρμόττῃ· ἐνίοτε γὰρ διαφωνεῖ τὸ τοιοῦτον, ὥσπερ ἐν τῇ Ἀλκμαίωνι τοῦ Θεοδέκτου, καὶ οἷον ἡ περὶ Δημοσθένους δίκη, καὶ τῶν ἀποκτεινάντων Νικάνορα. Primum autem, postquam testatus est locum esse in eo fallaciæ, quomodo ope illius imponi possit adversario significat, negans id verum esse, quod falso putaretur firmum: in excusis enim prius non negabatur, sed affirmabatur, quod traditur. Deinde exemplum ponitur ejus, quod dicit, non acceptum ab aliquo poëta, sive oratore, ut solet, sed tamquam fictum et conformatum ab auctore. Veluti inquit, pater, qui gessit quod morte dignum est, an vocari in judicium, reique capitalis reus fieri debeat a filio: deinde inquit quomodo uti oporteat hac animadversione: nam, ut infra omisit exemplum Theodectis verbaque tragici non posuit, ita hic de suo addere comminiscique potuit, quod rem statim explanaret. Non affirmo tamen hoc, sed existimandum doctis hominibus, multumque judicio valentibus, relinquo. VICTOR.

23, 3. Εἴτα χρῆσθαι, ὅποτέρως ἀρμόττει] Ald. Ven. Bas. Cam.

Ricc. Spir. Majorag. εἶτα χρήσασθαι, ὑποτέρως ἀν ἀρμότῃ. Melius forsitan. BUHLE.

23, 3. καὶ οὐδὲν κωλύει.] Nihil vetare inquit, quin hoc videlicet aliquando contingere possit, sive quin hæc simul non maneant, sed repugnent. VICTOR.

23, 3. Ὡςπερ ἐν τῷ Ἀλκμαίωνι τοῦ Θεοδέκτου] Theodectes Phaselide, Lyciæ urbe, oriundus, Platonis et Isocratis discipulus, Aristotelis sodalis, sed natu grandior, quinquaginta Tragedias scripsit, in quibus fuit et *Alcmæon* inscripta. Vid. Steph. Byz. in Φασηλῖς, et Suidam v. Θεοδέκτης. Alcmæon Eriphylen matrem suam interfecerat, quod hæc Amphiarai mariti salutem prodiderat. Alpheisibæa fuit Alcmæonis uxor. Pro τοῦ Θεοδέκτου edd. supra laudatæ habent τῷ Θεοδέκτου. BUHLE ex SCHRADER.

23, 3. φησὶ δὲ ἀποκρινόμενος—κτανεῖν.] Hæc, ut opinor, Aristotelis verba sunt, quæ in eo loco continerentur, breviter exponentis: nec enim verba poëtæ, extrema parte excepta, quæ versiculo clauditur, sed sententiam tantum hic accepit: respondens, inquit, Alcmæon ei, qui percunctatus fuerat, affirmavit, summum esse omnium mortalium odium adversus matrem suam. Verum, inquit, si quis bene de illis existimare vult, hæc seorsum, distincteque consideret, oportet. Cum Alpheisibæa, quæ fortasse et ipsa supra interrogaverat, percunctaretur, quo modo vel distingui rem oporteret, vel damnationis sibi causa hæc rei distinctio fuisset, suscipiens rursus sermonem Alcmæon, senariolum protulit, cujus sententia hæc est: hanc morte dignam fuisse statuerunt, me vero, qui interficerem, nullo modo dignum judicarunt. In pari autem causa Orestis, cum et ipse matricida foret, et morte digna existimata esset Clytemnestra, idem contingere debuit, nisi Palladis sententia sublevatus, iudicio illo absolutus fuisset. Quod vidit etiam Euripides; in extrema enim Electra, cum sinxisset Castorem Pollucemque facta cæde continuo apparuisse, quid sentirent de omni illo facto ita inducit ipsos cum Oreste loquentes: Δίκαια μὲν νῦν ἦδ' ἔχει, σὺ δ' οὐχὶ δρᾷς. Separaverunt igitur et ipsi personas, seorsumque quid de utraque dici posset, ostenderunt: sororem enim debita pœna cum affectam non negassent, sororis filium nefarie fecisse statuerunt. VICTOR. Etiam Orest. 538. Θυγατὴρ δ' ἐμὴ θανούσ' ἔπραξεν ἔνδικα Ἀλλ' οὐχὶ πρὸς τοῦδ' εἰκὸς ἦν αὐτὴν θανεῖν.

23, 3. Διαλαβόντα χρή σκοπεῖν] Ald. Bas. Frob. διαλαβόντας σκοπεῖν. Ven. Cam. Ricc. addunt δεῖ. BUHLE.

23, 3. Πῶς; ὑπολαβὼν φησι] Ald. Bas. Frob. his omissis post Ἀλφεισιβοίας insertum habent πρὸς οὓς. Isingrin. πῶς τοῦτο, φησί. BUHLE.

23, 3. Καὶ οἷον ἡ περὶ Δημοσθένους δίκη, καὶ τῶν ἀποκτεινάντων Νικάγορα] Locus est obscurus. Opinatus est Dionysius Ha-

licarnasseus, significari causam *pro Ctesiphonte*, quam tamen sententiam refutavit (Comment. p. 475) Victorius; nam oratio ὑπὲρ τοῦ στεφάνου inscripta non potuit vocari περὶ Δημοσθένους. Præterea, ut mihi videtur, recte conjecit Victorius, unam eandemque causam esse, quam Aristoteles vocavit *de Demosthene*, et de iis, qui interfecerunt Nicanorem. Erravit tamen idem vir longe eruditissimus, dum fuit, *Nicanorem* hic innui* arbitratus *Alexandri ducem*, qui in divisione regnorum Alexandri Parthos accepit, et Cassandri dolo postea sublatu est; nam is quidem Nicanor Aristotelem supervixit. Diodor. Sic. XVIII, 64. Justin. XIII, 4. Neque etiam hoc loco cogitandum est de *Demosthene oratore*. Quod si enim ad exempli ab Aristotele adducti nexum cum ceteris respicias, apparet, Nicanorem ob Demosthenem aliquem sublatum interfectum esse; Demosthenes autem orator quomodo perierit, notum est, et periit insuper eodem anno, quo Aristoteles obiit. Igitur attinuit causa forsitan† Demosthenem illum, cujus meminit Demosthenes orator in Olynth. IV, T. I, p. 34. in Orat. Reiskii. Fuit hic quoque magnus in republica Atheniensium vir, et exercitum duxit. Quibus præmissis, sensus loci erit: *ut causa de Demosthene* (a Nicanore sublato), *et de iis, qui* (illius cædem ulti) *Nicanorem interfecerunt*. Nam cum hi viderentur (judicibus Nicanorem) *jure interfecisse*, visus est etiam (Nicanor) *jure periisse*. BUHLE.

23, 3. Ἐπεὶ γὰρ] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. ἐπειδὴ γάρ. BUHLE.

23, 3. Καὶ περὶ τοῦ Θύβησιν ἀποθανόντος.] Attigit verbo tantum Aristoteles rem tum notissimam, et fusius enarratam a Xenophonte Hellen. VII, c. 3. *Euphron*, homo peregrinus, Thebis nimiam potestatem adeptus, turbatis prius multis in ea urbe forisque, tandem ab inimicis, impetu in eum facto, occisus est. Percussores in judicium vocati sunt, quorum unus auctor fuit judicibus, ut, si vere de ea nece existimare vellent, viderent, num morte Euphron dignus fuerit, tanquam injustum non sit, quemlibet morte dignum necare. BUHLE.

23, 3. Ἐκέλευε κρίναι] Cod. Victorii: κελύει κρίνεσθαι. Sic etiam Xenophon: ἐκέλευε κρίνεσθαι. BUHLE.

23, 3. Οὐκ ἄδικον ὄν] Edd. supra laudatæ non habent ὄν. BUHLE.

23, 4. Aristot. Topic. II, 10. BUHLE.

23, 4. Πάντα ἴσασι] Ald. Ven. Bas. Frob. Cam. Spir. Majorag. πάντες ἴσασι. Perperam. BUHLE.

* Victorii verba sunt, "An hoc per-
tineat ad hunc, Nicanorque ille sit,
quem intelligit Aristoteles, affirmare

"in tam incertâ re, non ausim."

† Hæc est ipsa Victorii sententia p. 474.

23, 4. Πάντα ἴσασι restitutum est ex Cod. Victorii et prisco Intrp. Edd. vett. πάντες.

Ἐκ τοῦ, εἰ τὸ ἥττον ὑπάρχει, καὶ τὸ μᾶλλον ὑπάρχει, quia, si, quod minus, inest, et, quod majus. Modo verbi magis offendor, quam eo, quod propositio falsa sit. Qua si Aristoteles uti voluisset, saltem, καὶ τὸ μᾶλλον ὑπάρχοι, dixisset. Præterea ne verbo quidem notatur, hanc propositionem esse conversionem præcedentis: Si, quod majus, adest; etiam, quod minus. Contra ex verbis, quæ sequuntur; Licet igitur, utro opus est, id confirmare, sive inesse, sive non inesse, colligas duo illa tantum eo differre, quod altera propositione, adesse; altera, non adesse probetur, et cum priori, non adesse, ostensum sit; hac, adesse, ostendi. Accedit, id quod maximum est, quod nemo dixerit patrem verberare minoris esse, quam vicinos. Itaque conjecerim accommodatius ad sequentia legendum esse: ἐκ τοῦ, εἰ τὸ μᾶλλον ὑπάρχει, καὶ τὸ ἥττον ὑπάρχει, ex eo pendet, adesse, quod minus, si, quod majus. Cum posterius enuntiatum priori oppositum esset, facile aliquis adducebatur, ut μᾶλλον et ἥττον inverso ordine scriberet, utque inde locus vitium traheret. Certe duris explicationibus Schol. Gr. et Victorii, ἥττον, quod minus esse debebat; aut Majoragii, ἥττον, quod rarius, μᾶλλον, quod frequentius, vix est acquiescendum. VATER.

23, 4. Σχολῇ ὅ γ' ἀνθρώποι.] Hic modus est loquendi familiaris Atticorum, crebroque a poetis usurpatus, sed ab iis quoque qui soluta oratione scripserunt. Nam optimus etiam dicendi auctor Plato sic locutus est in Phæd. p. 65. B. Καίτοι εἰ αὐταὶ τῶν περὶ τὸ σῶμα αἰσθήσεων μὴ ἀκριβεῖς εἰσὶ, μηδὲ σαφεῖς, σχολῇ γ' αἱ ἄλλαι. Significat autem multo minus id ab aliis expectari posse propter imbecillitatem eorum, quod, quæ tarde lenteque fieri dicuntur, et magnum otium requirere, ut perficiantur, fieri non posse intelliguntur. An Latini ita locuti sint, exploratum non habeo, nos certe patrio sermone mirifice illum exprimimus, dicimus enim a bell' agio id fieri posse, quod minus expectandum est: atque id, quasi cum contemptu, pronuntiamus. VICTOR. Vide Elmsleium ad Sophoclis Œd. Tyr. 434.

23, 4. Καὶ τὸν πατέρα τύπτει] Abest τύπτει ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. Non male; nam abundat. Unctinos adhibui. BÜHLE.

23, 5. μήτε μᾶλλον μ. ἤ.] Cum paria omnia sunt, nec aliquid superat aut superatur Cicero de Orat. II. c. 40. ex pari appellavit, atque exemplo etiam illustravit. Ex pari sic: est ejusdem et eripere contra remp. et largiri pecunias. Hunc autem a re pari locum in Topicis quoque, ut hic, cum locis ex majore et minore copulavit: vocavit autem eum illic,

(II. 4.) ἐκ τοῦ ὁμοίως ὑπάρχειν, ἢ δοκεῖν ὑπάρχειν· ac trifariam tractari inquit: iisdem scilicet modis, qui cum extremis tribus superioris ex maiore minoreque iidem sunt, respondent enim illis: nam primo modo ex maiore, auxilio cuius unum uni adesse probatur: quia auctionem ipsius auctio ejus, quod dicitur de illo, consequitur, non est modus, qui respondeat in loco ex pari. Cujus rei causam accurate attulit Aphrodisiensis. VICTOR.

23, 5. καὶ σὸς μὲν.] Incerti poëtæ versus sunt, qui duorum patrum parem miseriam (ambo enim filiis suis orbatī erant) exponunt. Cēnei vero secundo versu expressum nomen totius carminis sententiam aperit, ut jam dubitari nequeat, quin hujus filius, Meleager, illustris ex mythico ævo vir, intelligatur versu extremo. Cēnei autem uxor erat Althea, filia Thestii, qui Toxeum et Plexippum filios, Meleagri scelere, amisit. Hos ergo, Thestium et filios, primo versu denotari par est: ut sententia sit; Tuusne ergo, O Althea, miserandus pater sit, Cēneus non sit? Par infortunium parem misericordiam meretur. Fabulam ipsam vide apud Diodor. Sic. IV. 34. Ovid. Metam. VIII. e quo huc pertinent isti versus 42. 43. *An felix Cēneus nato victore fruatur, Thestius orbus erit? melius lugebitis ambo.* SCHRADER.

23, 5. Ἀπολέσας Κλεινότατον γόνον] Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. ἀπολέσας Κλεινὸν γόνον. BÜHLE.

23, 5. Ἀπολέσας Κλεινότατον γόνον.] Edd. Ald. Bas. κληνότατον. Cod. Victorii, κλεινὸν ἀπολέσας γόνον. Senarios hos versus esse, ex primo jambo constat. Κλεινότατον huic metro neutiquam quadrat, neque Morellii lectione, ἀπολέσας Κλεινὸν γόνον metrum restituitur, nisi quis ἀπολέσας, ut scholion, plane deleat, et κλεινὸν γόνον in secundo jambo collocet. Ceterum eo, quod Cēnei filius, Meleager, clarior majorque est filiis Thestii, Toxeo et Plexippo, vis exempli non continetur: sed eo, quod utrobique filii perierunt. Locus enim est τοῦ μήτε μᾶλλον, μήτε ἥττον, ubi par pari respondet, ut, si alterum sit, alterum esse oporteat. VATER.

23, 5. Εἰ μὴδὲ Θησεύς] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. εἰ μὴ Θησεύς. BÜHLE.

23, 5. εἰ μὴδὲ Θησεύς.] Theseus ante Alexandrum, id est Paridem, Helenam abduxit, ut ex Isocratis encomio Helenæ, et Plutarcho in Thesei vita constat. Castor et Pollux, Tyn-darei filii, Helenæ fratres, duas Leucippi filias rapuerunt. Hector Patroclum hostem necavit. Hæc exempla Paridem, quod Helenam rapuit, et Achillem dolo sustulit, excusant, e loco parium. Theseum, Castorem, Pollucem, Hectorem ob raptum et cædem nemo damnat: ergo, nec Paridem. De paribus enim factis paria judicia ferri par est. Qui unum e

paribus damnat, damnabit omnes; qui unum absolvit, omnes pariter absolverit. SCHRADER.

23, 5. Καὶ εἰ μὴ οὐ Τυνδ.—'Αχιλλέα 'Αλέξανδρος.] Desunt hæc in edd. Ald. Bas. VATER.

23, 5. "Οτι ἡττῶνται πολλάκις] Sic legunt margo ed. Venet. vetus interpres Latinus, Georgius Trapezuntius, et edd. Spir. Morel. Sylb. Casaub. Duvall. et Londin. Recte. Cod. Victor. habet ἡττακοῦνται, quod etiam in textum recepit ed. Riccoboni. Forma hæc verbi inusitata est. Ald. et Bas.: ὅτι θανοῦνται. Ven. Cam. Majorag. Victor. Schrad. Lips. ὅτι ἀποθανοῦνται, sensu inepto. BUHLE.

23, 5. "Οτι ἐποθανοῦνται πολλάκις.] Ita ed. Veneta. Ed. Ald. θανοῦνται. Codex antiquiss. θανατοῦνται. Alius scriptus ἡττακοῦνται. Ex prisco Intpr. Morellius recepit ἡττῶνται, sensu favente et jure suo, quod ex discrepantia codd. perspicitur locum corruptum esse. VATER.

23, 5. Τῆς ἡμετέρας δόξης—καὶ ὑμᾶς] Ald. Bas. Spir. et Ricc. τῆς ἡμετέρας δόξης—καὶ ἡμᾶς. BUHLE.

23, 6. ἐκ τοῦ τὸν χρόνον.] Ducitur quoque aliter argumentum a tempore, valetque multum ad refellendum: cum tempus scilicet illi crimini repugnat, manifestoque declarat id falsum esse. Ut Isocrates dilui posse ostendit quæ objiciebantur Busiridi: vituperatores enim illius, et qui hospites immolare ipsum solitum insimulabant, aiebant ab Hercule interfectum, cum constaret, Busiridem, ut ipse diligenter ostendit, multis seculis Herculem ætate antecessisse. VICTOR.

23, 6. "Αλλος ἐκ τοῦ τὸν χρόνον σκοπεῖν] Ex emendatione Victorii. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Majorag. ἄλλος εἰς τὸν χρόνον σκοπεῖν, omisso etiam sequenti οἶον. Conf. Topic. II, 4. BUHLE.

23, 6. "Αλλος ἐκ τοῦ τὸν χρόνον σκοπεῖν· οἶον ὡς.] Hoc restitutum est a Victorio ex Codice antiquiss. et prisco Intpr. Edd. vett. ἄλλος εἰς τὸν χρόνον σκοπεῖν· ὡς. Dionysius Halicarn., qui (l. I. p. 123.) totam paragraphum, ἄλλος—μὴ διήσουσιν exscripsit, habet, ἄλλος εἰς τὸν χρόνον σκοπεῖ· οἶον ὡς. Præterea in verbis, ἄρ' οὐ δῶσατε, omittit ἄρ'; pro enuntiato, καὶ πάλιν πρὸς τὸ Θεβαίους Φίλιππον διέναι, quod et ipsum Schol. Gr. sine dubio ante oculos habuit, Dionys. legit, καὶ πάλιν διὰ Θεβαίων διέναι Φίλιππον; in lectione εἰς τὴν Ἀττικὴν cum Cod. Victorii consentit, ubi in edd. vett. est πρὸς, Schol. Gr. utraque præpositione utitur. In verbis, βοηθῆσαι εἰς Φωκεῖς, Dionysius εἰς non agnoscit, et pro καὶ ἐπίστευσε, μὴ διήσουσιν, quod itidem Schol. Gr. expressit, posuit, καὶ διέσπευσεν, μὴ δώσουσιν. VATER.

23, 6. 'Ως 'Ιφικράτης ἐν τῇ πρὸς Ἀρμόδιον] Petitum est hoc

exemplum ex *Iphicratis* oratione inscripta περὶ τῆς Ἰφικράτους εἰκόνης πρὸς Ἀρμόδιον, quæ hodie deperdita est. Non recte eam a Plutarcho et aliis *Lysiae* tributam esse, hoc ipso Aristotelis loco firmavit Victorius Comment. p. 478. Plura de Iphicrate monuerunt Muretus Var. Lectt. VIII, 22; Taylor ad *Lysiae* fragmenta p. 637, et Ruhnkenius Hist. crit. Orat. Gr. Orat. Reiskii Vol. VIII, p. 139. BUHLE.

23, 6. ὅτι εἰ πρὶν.] Vocari a recentioribus dicendi magistris πλαστον ἐπιχειρημα, certum est: cum scil. orator fingit ac comminiscitur aliquid, quod factum sane non sit, sine incommodo tamen ullo fieri potuerit. Hermogenes in III. de Invent. id docet, et, excepta persona, hoc ipso exemplo utitur. VICTOR.

23, 6. Ἐξίου τῆς εἰκόνης τυχεῖν, ἐὼν ποιήσω] Sic ex Codice antiquissimo correxit Victorius. Edd. Ald. Ven. Basileens. Cam. Spir. Ricc. Majorag. ἡξίου τῆς εἰκόνης τυχεῖν, ἐὼν ποιήσῃ. Expressit hanc quoque lectionem Georgius Trapezuntius. BUHLE.

23, 6. Πρὸς τὸ Θηβαίου:] Ita recte legitur in eodem Victorii Codice. Ven. Cam. Spir. Majorag. πρὸς τοὺς Θηβαίους. Adjuverat Philippus, Macedoniæ rex, Thebanos in bello contra Phocenses. Idem cum haud multo post ab illis peteret, ut sinerent se cum exercitu per agrum Thebanum iter facere, et bellum Atheniensibus inferre, nonnulli fortasse rebus Philippi studentes censuerunt, posse id facile permitti, jusseruntque Thebanos recordari tempus illud, quo Philippi auxilio egerent, et cogitare, si tunc rex id poposcisset, an recusaturi fuerint. Nihilominus Demosthenes Thebanis persuasit, ut cum reliquis Græciæ civitatibus contra Philipppum conspirarent. Vid. Victorii Comment. p. 479. BUHLE.

23, 6. Διέναι εἰς τὴν Ἀττικὴν] Ald. Ven. Bas. Ricc. Spir. πρὸς τὴν Ἀττικὴν. Cam. ἐνιέναι πρὸς τὴν Ἀττικὴν. Minus apte. BUHLE.

23, 6. Ἀτοπον.] Res est absurda, si, quia hoc facere neglexit, fideique ipsorum se commisit, transmittere illum cum suis copiis per agrum suum non sinent. Προῖτο autem effuse ac large se in hoc gessit, et quod facile impetrasset, si contendisset, abiecit: id enim hoc verbum valet. Διέναι vero *transitum dare* significat, potestatemque alicui facere, ut per fines suos cum exercitu iter faciat: quod etiam verbum eodem intellectu Demosthenes usurpavit pro Ctesiph. p. 276. Οὔτε εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐλθεῖν δυνατὸς, μήτε Θητταλῶν ἀκολουθοῦντων, μήτε Θηβαίων διέντων. VICTOR.

23, 6. Μὴ διήσουσιν] Camot. e margine Ven. recepit οὐ διδοῦσιν. Majorag. οὐ διήσουσιν. BUHLE.

23, 7. ἐκ τῶν εἰρημένων.] Cum argumentum ducitur ex iis, quæ ex moribus vitaque ipsorum dicta sunt, admodumque

ipsis congruunt, adversus illum ipsum, qui dixit: eminet autem, inquit, hic inter alios, ac vim maximam semper habere existimatus est. VICTOR.

23, 7. Ἐν τῷ Τεύκρῳ] Fabulæ verba huc pertinentia aut exciderunt, aut quia tum nota erant, ab Aristotele omissa sunt. Dictum Iphicratis desumptum est ex ejus oratione περὶ προδοσίας adversus Aristophontem. Quintilian. Institt. Orat. V, 12, 10: Cui simile quiddam fecisse Iphicrates dicitur, qui cum Aristophontem, quo accusante similis criminis reus erat, interrogasset, an is accepta pecunia rempublicam proditurus esset? isque id negasset; Quod igitur, inquit, tu non fecisses, ego feci? Confer Valckenærii Diatrib. in Euripidis fragm. cap. XX, p. 211. BUHLE. Adde Spalding. ad locum Quintilianii.

23, 7. Ὡς ἐχρήσατο Ἰφικράτης.] Deest ὃ in edd. vett. et prisco Intrp. A Victorio, e codice antiquiss. recte adjectum est. Poscit id sententia loci. Facile intelligitur, ὃ ad τρόπον referendum esse, non ad Τεύκρῳ, post quam vocem colo interpungendum est.—Pro Ἀριστοφῶντα Schol. Gr. videtur Ἀντιφῶντα legisse.—Pro εἰ δὲ μὴ, edd. Ald. Bas. Cam. εἰ δ' οὐ. Eædem ἂν omittunt in τὶς ἂν εἶπειν. VATER.

23, 7. Ὡς ἐχρήσατο] Abest ὃ ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. Eædem edd. in seq. πρὸς τὸν Ἀριστοφῶντα. Post εἶτα omittunt εἶπε, et pro οὐ προδοίης habent οὐκ ἂν προδοίης id quidem melius forsitan. Nostram lectionem exhibuit Victorius Codd. auctoritate. BUHLE.

23, 7. Ἀδικῆσαι ἐκείνον] Eædem edd. ἀδικῆσειν ἐκείνον. BUHLE.

23, 7. Εἶπειν] Restitui Atticismum. Ald. Ven. Bas. Cam. Spir. Ricc. Majorag. Victor. Schrader. Lips. εἴποιεν. Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. εἴποι. In sequentibus πρὸς ἀπιστίαν τοῦ κατηγοροῦ plures edd. articulum τοῦ omittunt. BUHLE.

23, 7. Ἀλλὰ πρὸς ἀπιστίαν—τοῦ φεύγοντος] Muretus omittit, et certe his deletis oratio melius cohæret. Verba ἀλλὰ—κατηγοροῦ ne constructione quidem satis conjuncta sunt cum antecedentibus. Schol. Gr. hæc habet. VATER.

23, 7. βούλεται.] Βούλεται hic debet significat. Sic Theophrastus De Stirp. VIII. c. 1. Ταῦτα γὰρ διὰ τὴν ἀσθένειαν παραλαβεῖν τῇ ῥιζώσει βούλεται τοὺς χειμῶνας. Sæpe ita locutus est Aristoteles: ut Ethic. V. ὅμως δὲ βούλεται μένειν μᾶλλον. VICTOR.

23, 7. Τοῦτ' οὖν ἐξελέγχειν ἀεὶ. Καθόλου δ' ὁ τόπος οὗτός ἐστιν, ὅταν τις ἐπιτιμᾷ ἄλλοις, ἃ αὐτὸς ποιεῖ, ἢ ποιήσειεν ἂν ἢ προτρέποι ποιεῖν, ἃ αὐτὸς μὴ ποιεῖ, μὴδὲ ποιήσειεν ἂν] Ald. Ven. Bas. Cam. τοῦτο οὖν ἐξελέγχειν καθόλου, ὁ τόπος οὗτός ἐστιν—ἃ αὐτὸς μὴ ποιῇ, ἢ μὴ ποιήσειεν ἂν ἢ προτρέπει ποιεῖν, ἃ αὐτὸς μὴ ποιεῖ, ἢ μὴ ποιήσειεν ἂν. Spir. τοῦτ' οὖν ἐξελέγχειν δεῖ. Καθόλου δ' ὁ τόπος—ἃ αὐτὸς ἢ μὴ ποιεῖ. Ricc. τοῦτ' οὖν ἐξελέγχειν (omisso δεῖ vel

ἀεὶ,) ἃ αὐτὸς ποιῇ, ἢ ποιήσειεν ἄν—ἃ αὐτὸς μὴ ποιῇ, ἢ μὴ ποιήσειεν ἄν. Victoriana lectio, quam edd. ceteræ omnes habent, cum nostra conspirat, præterquam quod Codicem antiquissimum et veterem interpretem Latinum secutus Victorius maluit καθόλου δ' ἄτοπος οὗτός ἐστιν, in qua emendatione equidem magno viro non assentior. Jejunum enim fit assertum Aristotelis, si eam tuearis. Multo melius autem illud ad antecedentia quadrat, ἄτοπος in ὁ τόπος mutato. Pristina lectio maxime in primis totius loci verbis mala interpunctione laborabat; hinc Victorio difficultas nata. BUHLE*.

23, 7. Καθόλου δ' ἄτοπος.] Ita dedit Victorius ex codice antiquiss. Magis tamen placeat lectio edd. vett. καθόλου δ' ὁ τόπος, a Buhlio recepta. Nam aptior est, et teste Morellio in prisco Intrpr. invenitur. In eodem Intrpr. ut in edd. vett. perperam legitur, ἐπιτιμᾷ ἄλλοις, ἃ αὐτὸς μὴ ποιεῖ, ἢ μὴ ποιήσειεν ἄν. VATER.

23, 8. ἐξ ὀρισμοῦ.] Locum ex definitione illustrat quatuor exemplis. Primum est Socratis, qui e dæmonii definitione demonstrat se Deos non negare, quod luculenter exposuit Plato in Apolog. Socratis p. 21. Francof. Secundum est Iphicratis, qui cum Harmodius ille, paullo ante memoratus, generis obscuritatem objiceret, definitione *generosi* et *propinqui*, fastum adversarii repressit, et decus suum defendit. Tertium, ex incerti auctoris oratione de Paride excerptum. Sententia illius videtur hæc esse: Paridem intemperantem habendum non esse, una quippe Helena contentum. Argumentum e definitione temperantis petitur. Quartum exemplum quiddam e Socratis ore auditum refert. Is enim, cum ab Archelao Macedonum rege Athenis evocaretur, noluit proficisci, et factum suum definitione contumeliæ excusavit. Se nimirum regiis beneficiis propter tenuitatem paria reddere non posse: hoc autem ignominiosum esse. Satius itaque fore, si domi se contineat. SCHRADER.

23, 8. Οἶον, ὅτι τὸ δαιμόνιον οὐδέν ἐστιν, ἀλλ' ἢ θεὸς, ἢ θεοῦ ἔργον] Cod. Victor. οἶον, τί τὸ δαιμόνιον ἐστιν, ἄρα θεὸς, ἢ θεοῦ ἔργον; Aristot. Topic. II, 2. BUHLE.

23, 8. Καὶ ὡς Ἰφικράτης] Morel. Sylburg. Casaub. Duvall. Londin. ὡς ὁ Ἰφικράτης cum articulo. BUHLE.

23, 8. Τοῖς Ἀρμόδιου] Ald. Ven. Bas. Cam. Spir. Ricc. Majorag. τῶν Ἀρμόδιου. Minus usitate. BUHLE.

23, 8. Καὶ Ἀριστογείτονος.] Ed. Ald. κατὰ Ἀριστογείτονος. Ed. Cam. καὶ τῶν Ἀριστογείτονος. Aliquanto post pro lectione edd. vett. λαβόντες πρῶτον, restitutum est, λαβόντες τὸ, in quo libri scripti consentiunt. VATER.

* Verba οἶον ἐν τῷ Τεύχεσιν—εἴπειεν puto esse διὰ μέσου. His certe seclusis belle procedunt omnia. Sententiæ nexus hic

est; *Excellit autem hic modus, (vel locus) sed ad fidem accusatori detrahendam.*

23, 8. Ὁμολογήσειαν] Ibidem: ὁμολογήσαιμεν. In sequentibus ante ἀπόλαυσιν Ald. et Bas. insertum habent πρὸς. BUHLE.

23, 8. Βαδίζειν ὡς Ἀρχέλαον] Ald. Ven. Bas. Cam. Spir. Ricc. Majorag. βαδίζειν εἰς Ἀρχέλαον. Restituit Atticismum e Codd. Victorius. BUHLE.

23, 8. Ἀμύνεσθαι] Ven. Cam. et Majorag. ἀμύνεσθαι. Ed. Isingr. ἀμείβεσθαι. Idem videtur ante oculos habuisse Georg. Trapezuntius; nam vertit: *si beneficio affectus non possis re-ferre*. BUHLE.

23, 8. Ὡσπερ καὶ κακῶς] Abest καὶ ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. BUHLE.

23, 8. Λαβόντες τὸ τί ἐστι] Ex emendatione Victorii. Eadem edd. λαβόντες πρῶτον τί ἐστι. BUHLE.

23, 8. τὸ τί ἐστι.] h. e. *Definitionem*, quod, quidnam res illa sit, evolvat. VICTOR.

23, 9. ποσαυχῶς.] Tractatur hic locus Topic. II. c. 3. ubi cum exemplum hic allatum *de eo quod recte factum dicitur*, non legatur, Muretus verba illa περὶ τοῦ ὀρθῶς pro glossemate habuit, et vertere omisit. Assentior autem P. Victorio cujus in comment. ad h. l. verba sunt ista: “Non intelligit nunc
“ octo libros, quos inscripsit τοπικὰ, neque enim in illis quot
“ modis capiat, cum aliquid recte factum dicitur, docuit:
“ videtur potius ita appellare disciplinam topicam, in qua
“ hujusmodi ratio esset usitata. Infra quoque qui diligenter
“ attendent, videbunt eodem pacto ipsum locutum, et, in Dia-
“ lecticis, in Topicis, dixisse, cum facultates ipsas significaret:
“ ea enim illic protulit, quæ neque in suis Topicis, neque in
“ Elenchorum Sophisticorum libro inveniuntur. Ut cum
“ etiam quandoque inquit ἐν ῥητορικῶς, intellexit in oratoria
“ facultate, in studio quod oratores exercent.” Cæterum vocabuli ὀρθῶς non est una significatio: rectum enim cum de figuris dicitur, obliquo; cum de moribus, iniquo opponitur, et ne hoc quidem uno modo. Etenim recte fieri dicitur quod cum commodo nostro fit. Quomodo qui rem familiarem, qui valetudinem, qui censum suum curat, recte facere dicitur. Sed et illud recte factum appellatur, quod cum laude et honestate est conjunctum, ut, pro patria vitam fundere, bonum publicum anteponere privato, cohibere affectus suos. Item quod juste fit, recte fieri dicimus: etenim reddere depositum, persolvere æs alienum, rectum est. Denique et quod arte fit recte fieri dicimus, quomodo Tullium recte dicere, Vitruvium recte ædificare, Apellem recte pingere, perhibebimus. Non uno ergo modo quippiam recte fieri dicetur, nec, cur verba ista περὶ τοῦ ὀρθῶς hic expungeret Muretus, satis caussæ erat. SCHRADER.

23, 9. Περὶ τοῦ ὀρθῶς.] Muretus non expressit hæc, at Schol.

Gr. habet.—Βλάσφημον ὄντα ex Cod. Victorii et prisco Intrpr. repositum est, edd. vett. βλασφημοῦντα. VATER.

23, 9. 'Εν τοῖς τοπικοῖς] *Disciplina topica* intelligenda est. Conf. tamen Topic. II, 3. Verba sequentia περὶ τοῦ ὕβους Muretus pro glossemate habuit, et textu expunxit. Verum vide Schraderi Comment. p. 419. BUHLE.

23, 10. ἐκ διαιρέσεως] *Partitionem* Cicero appellavit de Orat. II. c. 39. Exemplum etiam attulit, quod ab eo, quo usus est hic Aristoteles, quamvis plene ipsum non expressit, non discrepat. *PARTITIONE* hoc modo: aut senatui parendum de salute reip. fuit, aut aliud consilium instituendum, aut sua sponte faciendum. Aliud consilium, superbum: suum, arrogans. Utendum igitur fuit consilio senatus. VICTOR.

23, 10. Aristot. Anal. Prior. I, 31. Topic. II, 2; III, 6. Rhet. I, 10. BUHLE.

23, 11. 'Εξ ἐπαγωγῆς] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. ἐκ τῆς ἐπαγωγῆς. BUHLE.

23, 11. Πεπαρηθίας] Homer. Od. A. 215. Μήτηρ μὲν τ' ἐμέ φησι τοῦ ἔμμεναι, αὐτὰρ ἔγωγε Οὐκ οἶδ'· οὐ γὰρ πώ τις ἐὼν γόνου αὐτὸς ἀνέγνω. Ubi Eustathius: Δοκεῖ δὲ καὶ τῷ Ἀριστοτέλει τὰ εἰρημμένα ὁρθῶς ἔχειν· ὅς φησιν ὡς ἄριστα περὶ τῶν τέκνων κρίνουσιν αἱ γυναῖκες· διό φησι Πεπαρηθία τις γυνὴ μαρτυρήσασα οἰκεῖον τινα εἶναι παῖδα, ἔλυσε τὴν περὶ ἐκείνου ἀμφιβολίαν. Vide Taylori *Elements of Civil Law*, p. 252.

23, 11. 'Εκ τῆς Πεπαρηθίας] *Peparethus* una est ex insulis Cycladibus, in qua oppidum erat haud ignobile ejusdem nominis. Diruit hoc postea Philippus, Macedonum rex, Persei pater, ne classi Romanorum prædæ aut præmio esset, ut utar verbis Livii Hist. XXXI, 28. *Peparethia* haud dubie orationis nomen est pro urbe Peparetho habitæ. BUHLE.

23, 11. Θεσσαλίσκον] Isingr. Θετταλοὶ υἱόν. Vitiose. BUHLE.

23, 11. Εἰ τοῖς κακῶς] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. ὅτι τοῖς κακῶς. Nostrum tuentur Cod. Victorii et vetus versio Latina. BUHLE.

23, 11. Τοῖς ἀνατρέφασι] Recepit jam Victorius e Cod. antiquissimo. Agnoscunt idem edd. Victorianam secutæ. Reliquæ habent τοῖς ἀναστρέφασι. BUHLE.

23, 11. Τοῖς ἀνατρέφασι, quod ex eodem Cod. Victorius emendaverat, etiam in Schol. Gr. invenitur. Edd. vett. ἀναστρέφασι. VATER.

23, 11. Οὐ χρηστὸν ἐστὶν] Abest ἐστὶν ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. BUHLE.

23, 11. Τοὺς σοφοὺς τιμᾶσι Πάριοι γοῦν] Eadem edd. præter Riccobonianam post τιμᾶσι insertum habent περὶ ὑπονοῦν. Jure suo expunxit hæc Victorius, quoniam absunt ab antiquissimo Codice, nec sensum satis commodum præbent. Acute idem suspicatur, scripturæ varietatem hanc ortam esse ex librarii

lapsu, qui in exscribendo olim loco peccaverit, et cum Πάρισι γοῦν scribere cum oporteret, περὶ ὅτουοῦν exscripserit. Quod si tamen additamentum, nam habet illud et vetus interpres Latinus, tueri malis, legendum saltem est: περὶ ὅτιοῦν. BUHLE.

23, II. Βλάσφημον ὄντα] Ex emendatione Victorii. Eædem edd. et Ricc. βλασφημήσαντα. BUHLE.

23, II. Δωδωνίς.] Sub lectione Cod. A. δαδμονίς aliud quiddam videtur latere, quod quale sit, non statuo.

23, II. Ἰταλιῶται.] Haud temere Ἰταλιῶται non Ἰταλοὶ inquit: neque enim germani Itali, priscique hujus nostræ terræ habitatores, Pythagoram Samium honorarunt, a quo præcepta vivendi, institutaque ob linguæ diversitatem accipere non potuerunt, sed Græci populi, qui postea huc advenierant, et ipsius non parvam partem occuparant, quæ ab ipsis magna Græcia vocitata est: hos enim a regionis quoque vocabulo, sedibusque, quas tenebant, Ἰταλιώτας appellabant, distincto aliquantum nomine a primis ipsius propriisque incolis, qui Ἰταλοὶ vocabantur. Idem etiam servari solitum in Siciliae habitatoribus boni auctores tradunt: antiquos enim verosque ejus insulæ cultores, qui illuc cum conditore ejus gentis venerunt, ab eoque nomen acceperunt, Σικελούς, novos vero adventiciosque, qui eo jam nomine ipsis imposito accesserunt, eadem ratione Σικελιώτας nominabant. Metaponti autem ætatem degit, magna cum admiratione vicinarum civitatum, opinioneque sanctitatis, Pythagoras. VICTOR.

23, II. Καὶ Ἀθηναῖοι.] Aptius scribetur, καὶ Ἀθηναῖοι. Nam novum hoc est exemplum inductionis de felicitate civitatum. VATER.

23, II. φιλόσοφοι.] Epaminondam et Pelopidam intelligit, una cum quibus et extitisse, et floruisse, et obiisse virtutem Thebanorum ac gloriam ostendit Polybius Megalopolitanus in accurata illa disputatione, quæ inscribitur Περὶ δυναστειῶν, καὶ οἷα καλλίστη. VICTOR.

23, II. Φιλόσοφοι ἐγένοντο] Itidem correxit Victorius, fretus auctoritate Codicis antiquissimi, et veteris interpretis Latini. Eædem edd. φιλόσοφοι ἐλέγοντο. Georgius Trapezuntius: *Thebis quoque qui præfuerunt, philosophi* erant. BUHLE.

23, 12. Ἡ οἱ πλείστοι.] Ed. Cam. ἡ οἱ πλείους. VATER.

23, 12. Ἀλλ' οὔγε πλείστοι] Eædem edd. ἀλλ' ἡ οἱ πλείστοι. BUHLE.

23, 12. Ἀποδέχονται οἱ κρίνοντες] Ibidem non legitur οἱ κρίνοντες. Addidit Victorius e Codice et vetere versione Latina; nescio an satis recte, cum hæc verba facile subintelligenda interpolationis suspicionem moveant. BUHLE.

23, 12. Ἐναντίον κρίνειν] Eædem edd. cum articulo: τὸ ἐναντίον κρίνειν. BUHLE.

23, 12. *Η διδασκάλοις] Ibidem singulariter: ἡ διδασκάλω.
BUHLE.

23, 12. *Ὡςπερ τὸ εἰς Μιξιδημίδην εἶπεν Αὐτοκλῆς] *Autocles*, Strombichidæ, a triginta tyrannis interfecti, filius ab Atheniensibus legatus de pace Lacedæmonem missus fuit. Dicitur Xenophonti *orator sollertissimus*, Hellen. VI, p. 591, B. Cf. Ruhnkenius Hist. crit. Orat. Gr. p. 139. l. l. Mixidemides cum causam in Arcopago dicere nollet, Autocles accusator ferri hoc non posse dixit, si Eumenides Deæ sibi honestum putassent, causam suam in eo iudicio tractari, Mixidemides vero non honestum id sibi duceret. Eumenides in Arcopago Orestem matricidam accusasse, ex Æschyli *Eumenidibus* constat. BUHLE.

23, 12. Ταῖς μὲν σεμναῖς θεαῖς καλῶς εἶχεν] Ald. Ven. Bas. Cam. Spir. ταῖς σεμναῖς θεαῖς ἱκανῶς εἶχεν. Abest μὲν quoque ab ed. Ricc. Reposuit μὲν, ut et καλῶς pro ἱκανῶς, Victorius e Cod. et vetere versione Latina. Georgius Trapezuntius lectionem Aldinam expressit. At nostram habet quoque margo ed. Venetæ. BUHLE.

23, 12. Ταῖς μὲν σεμναῖς θεαῖς] Victorius μὲν posuit, quod antea non legebatur; sed codd. testimonium non affert, quo eum usum Buhlius inducit. VATER.

23, 12. Μιξιδημίδη δ' οὐ] Eædem edd. Μιξιδημίδη δ' οὐπω. Minus bene. BUHLE.

23, 12. Μιξιδημίδη δ' οὐ] Edd. vett. οὐπω. Illud est ex Cod. Victorii et prisco Intrp. Ex iisdem ductum est, εἶπερ Θησεύς, pro quo edd. vett. εἰ Θησεύς. VATER.

23, 12. Σαπφώ.] Vide Gregor. Corinth. l. c. p. 896.

23, 12. *Ἀριστιππος.] Aristippus, cum Platonis contumaciam accusare vellet, qui in sermone disputationeque quippiam asseverantius protulerat, ad auctoritatem magistri confugit, eumque longe aliter se gerere solitum declaravit, nec loquendi rationem illam umquam probasse; cum contra, se nihil scire profiteretur, nihilque affirmaret: Socratem namque intellexit, quamvis sodalem dixerit: omnis enim familia, quæ easdem sententias in philosophia sequeretur, hoc nomine vocabatur. Nam Aristotelis veteres interpretes, Theophrastum, Eudemum Cypium, reliquosque passim, εταίρους ipsius appellant. Valet autem ἐπαγγελτικώτερόν τι εἰπόντα, qui Plato, ut Aristippus arbitrabatur, nescio quid asseverantius, contumaciusque dixerat. In hoc ipso libro infra καὶ ἐντεῦθεν δὲ δικαίως πάντες ἐδυσχέρινον οἱ ἄνθρωποι τὸ Πρωταγόρου ἐπάγγελμα, quod præ se ferebat Protagoras, ac præstare se posse aiebat, et tamquam arrogantem illam vocem: nam quæ sequuntur verba modestiam Platonis defendunt, et pæne declarant sine causa Aristippum arrogantiam eum insimulasse: addit enim ὡς ᾤετο, ut opinio illius erat. VICTOR.

23, 12. Ἐπαγγελτικώτερόν τι εἰπόντα] Non agnoscunt τι εἰπόντα edd. Ald. et Bas. BUHLE.

23, 12. Ἰγρήσιππος,] Muretus, Xenophontem secutus Hel-
len. IV. 7. 2. Ἀγῆσιπολις rescribi jubet. Xenophontis verba
sunt, Ὁ δὲ Ἀγῆσιπολις, ἐπεὶ ἔγνω, ὅτι εἴη αὐτῷ ἡγητέον τῆς φρουρᾶς,
καὶ τὰ διαβατήρια θυομένῳ ἐγένετο, ἐλθὼν εἰς τὴν Ὀλυμπίαν χρηστη-
ριαζόμενος, ἐπηρώτα τὸν θεόν, εἰ οἷός τις ἂν ἔχοι αὐτῷ, μὴ δεχομένῳ τὰς
σπονδὰς τῶν Ἀργείων ὅτι, οὐχ ὁπότε καθήκοι ὁ χρόνος, ἀλλ' ὁπότε ἐμ-
βάλλειν μέλλοιεν Λακεδαιμόνιοι, τότε ὑπέφερον τοὺς μῆνας. Ὁ δὲ θεὸς
ἐπεσήμαινεν αὐτῷ, ὅσιν εἶναι μὴ δεχομένῳ σπονδὰς, ἀδίκως ὑποφερομέ-
νας. Ἐκείθην δ' εὐθύς πορευθεὶς εἰς Δελφοὺς, ἐπήρετο αὐτὸν Ἀπόλλων,
εἰ κάκεινῳ δοκοίη περὶ τῶν σπονδῶν, καθάπερ τῷ πατρί. Ὁ δ' ἀπεκρί-
νατο, καὶ μάλα κατὰ ταῦτά. Idem dictum Agesilao tribuitur
in Plutarchi Apophthegm. p. 191. B. sed falso, uti docet
Wytenbachius.

23, 12. Ἐπερ Θησεύς] Ex emendatione Victorii. Edd. Vic-
torianâ priores: εἰ Θησεύς. Conf. supra I, 6. BUHLE.

23, 12. Ὅν αἱ θεαὶ] Ita, licet invitis omnibus Codd. MStis,
vetere interprete Latino, Georgio Trapezuntio, et edd. Ald.
Ven. Bas. Cam. et Ricc. recte tamen emendavit Victorius.
Legebatur olim: ὃν οἱ θεοί. BUHLE.

23, 12. Καὶ περὶ Εὐαγόρου] Innuitur Isocratis oratio, qua
summus hic rhetor Evagoram, Salaminis in Cypro regem,
patrem Nicoclis, ornavit. BUHLE.

23, 13. Ἐκ τῶν μερῶν] Ex enumeratione partium. Ποῖα κί-
νησις. Argumentum excogitatum contra illos, qui *animum*
aiebant esse *motionem*: partibus enim omnibus enumeratis,
quæ motum constituunt, declaratoque nullam earum animum
esse, planum fit, animum motum non esse. Ipse in Topicis:
εἰ γὰρ κίνησις, ἢ ἀλλοίωσις, ἢ φορὰ, ἢ αὔξησις, ἢ γένεσις· ἀλλὰ μὴν
οὐδὲν τούτων· οὐ τοίνυν κίνησις. VICTOR.

23, 13. Ποῖα κίνησις ἢ ψυχὴ] Ald. Bas. et Frob. ποῖα κινεῖ ἢ
ψυχὴ. Sic etiam Georgius Trapezuntius: quæ movet anima.
Isingr. ποῖα κίνησις τῆς ψυχῆς. Conf. Topic. II, 4. De Anima I,
3. BUHLE.

23, 13. Σωκράτους.] Socratem appellat orationem pro So-
crate scriptam, seu declamationem aliquam de illo habitam.
Ita enim fere veteres hujuscemodi libros vocare consueverant,
ut Isocrates Euagoram. Ἀσεβεῖν εἰς ἱερὸν dixit, ut Æschines
c. Ctesiph. p. 499. Οἱ εἰς τὸ ἱερὸν τὸ ἐν Δελφοῖς καὶ τὰ ἀναθήματα
ἡσέβουν, et paullo ante, Demosthenem intelligens, ἀσεβήσας μὲν
εἰς τὸ ἱερὸν τὸ ἐν Δελφοῖς. VICTOR.

23, 13. Θεοδέκτου.] Vide Ruhnkens. Hist. Crit. Or. Gr. p.
159.

23, 14. Topic. II, 8. In Codice quodam Victorii hic lo-
cus inscriptus est: ὁ ἀπὸ τῶν ἐπομένων τινὶ ἀγαθῶν ἢ κακῶν.
BUHLE.

23, 14. Ἐπεσθαί τι αὐτοῖς] Ald. Ven. Bas. Frob. Cam. Spir. Major. ἔπεσθαί τε αὐτῶ. BUHLE.

23, 14. Ὁ τόπος οὗτός ἐστιν] Ita dedit Victorius e Cod. et vetere versione Latina. Ald. Ven. Bas. Frob. Cam. Spir. Ricc. οὗτος ὁ λόγος ἐστίν. Isingr. et Major. οὗτος ὁ τόπος ἐστίν. BUHLE.

23, 14. ὡς εἴρηται.] Callippi rhetoris supra nusquam fecit mentionem, at locum a possibili communesque alios exposuit c. 19. hujus libri. Aut ergo istud c. 19. hic intelligit, aut volumen aliud, in quo copiosius Callippi artem exposuerat. SCHRADER.

23, 14. Καὶ τᾶλλα] Respexit Stagirita ad *locos communes* expositos supra cap. 19. Sensus est: *Callippus totam Rhetoricam suam loco de consequentibus, de possibili, aliisque communibus supra declaratis superstruxit.* In sequentibus προσλαβοῦσα καὶ τὸ δ. abest καὶ a nonnullis edd. BUHLE.

23, 15. Topic. II, 8. BUHLE.

23, 15. Ἡ προτρέπειν] Respuunt ἢ Ald. Ven. Bas. Cam. Spir. Major. quare uncinos applicavi. BUHLE.

23, 15. Ἄλλος.] Alius locus, et ipse a *consequentibus* sumptus, in hocque similis superiori: alia vero in re dissimilis, ut ostendet, cum de duobus, inter seque oppositis, aut suadere alterum illorum, aut dissuadere oporteat, modoque antea tradito in ambobus uti. VICTOR.

23, 15. Πρώτερον εἰρημένῳ τόπῳ] Sic legunt Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. Reliquæ edd. pro τόπῳ habent τρώπῳ. Minus apte. BUHLE.

23, 15. Ἐφη] Edd. Victorianâ priores: ἔφησε. Eadem totam hanc periodum transposito verborum ordine sic legunt: εἰ μὲν γὰρ, ἔφησε, τὰ ἄδικοι λέγῃς, οἱ ἄνθρωποι σε φιλήσουσιν, εἰ δὲ τὰ δίκαια, οἱ θεοί. Georgius Trapezuntius vertit: *Nam si injusta suades, inquit, Dii; si vero justa, homines te odio habebunt.* Cum sensus fere eodem redeat, utrum verborum ordinem malis, secutus sum Victorium, cujus vide Comment. p. 492. BUHLE.

23, 15. Δεῖ μὲν οὖν δημηγορεῖν.] Teste Morellio priscus Intrp. μὲν non habet. Enuntiatum, quod sequitur, εἰ μὲν γὰρ τὰ δίκαια λέγῃς, (non illud antecedens, quod simile est, ut Buhlius notat,) transpositis verbis in edd. vett. ita legitur: τὰ ἄδικοι λέγῃς, οἱ ἄνθρωποι σε φιλήσουσιν· εἰ δὲ τὰ δίκαια, οἱ θεοί. Verum verborum ordinem Victorius ex codice antiquiss. et prisco Intrp. restituit. VATER.

23, 15. Δεῖ μὲν οὖν.] Subintellige, εἴποι τις ἄν.

23, 15. Ἐὰν μὲν γὰρ δίκαια.] Tiresias quoque apud Euripidem Phœn. eodem pacto argumentatus est, v. 968. Ὅστις δ' ἐμπύρῳ χρῆται τέχνῃ, Μάταιος· ἦν μὲν ἐχθρὰ σημήνας τύχῃ, Πικρὸς

καθέστηχ', οἷς ἂν οἰωνοσκοπῇ· Ψευδῇ δ' ὕπ' οἴκτου τοῖσι χρωμένοις λέγων, Ἄδικεῖ τὰ τῶν θεῶν. VICTOR.

23, 15. Τοῦτο δ' ἐστὶ] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. τουτὶ δ' ἐστὶ. Magis Attice. BUHLE.

23, 15. ἔλος καὶ τοὺς ἄλας.] G. Vossius Instit. Orat. IV. 11. 6. probante Schradero: "Facillime subscripserim Antonio Majoragio, qui parcemiam hanc de iis dici putat, qui ut boni aliquid nanciscantur, necesse habent quippiam mali simul subire, ut qui salinas emere non possunt nisi cum stagnis, sive paludibus, adjunctis. Itaque contrarium huic fuerit illud Plautinum Cap. IV. 1. 5. *sine sacris hæreditas*."

23, 15. Τὸ ἔλος πρίασθαι καὶ τοὺς ἄλας] Obscurus est hujus proverbii sensus, inprimis cum lectio dubia sit. Ald. Bas. Frob. τὸ ἔλκος πρίασθαι καὶ τοὺς ἄλας. Ven. Cam. Isingr. Spir. Ricc. τὸ ἔλαιον πρ. κ. τ. ᾧ. Hanc lectionem expresserunt vetus interpres Latinus, interpretes Latini MSti Helmstadienses, (Schrader. Comment. p. 423,) Georgius Trapezuntius, Hermolaus Barbarus, Sturmius, Sigonius, et anonymus interpres Gallicus. Amplexus est eandem Erasmus Adag. Chil. III, Cent. VI, 25: *Oleum et salem oportet emere*, hoc sensu, ut proverbium alludat ad *desipientes*, qui ex more Græcorum oleo et sale, teste Scholiaste Aristophanis, uncti sint. Edd. Morel. Sylb. et Casaub. τὸ ἔλεος πρ. κ. τ. ᾧ. Vitiose. Interpres Italus sic vertit: *Questo è tutt' uno con quel proverbio, che si dice: comprare il mel con le mosche*. Nostram lectionem recepit Victorius Codd. MStorum auctoritate. Tuentur eam quoque Scholiastes Græcus et edd. Major. Schrader. Londin. Lips. BUHLE.

23, 15. Τὸ ἔλος πρίασθαι idem dedit ex libris scriptis. Edd. vet. ἔλκος vel ἔλαιον, sed Cam. quoque ἔλος. VATER.

23, 15. Βλαίσωσις.] Græcam vocem in Latina versione retinuerunt Victorius, Sigonius, et Majoragius, tanquam proprium quoddam et tum temporis usitatum nomen hujus figuræ, aut argumentationis: vetustissimi *claudicationem* vertunt, Trapezuntius et Hermolaus *commutationem*, Riccobonus *inversionem*. Res plana est, nomen ad hunc argumentandi modum transferri desitum. Proprie βλαισοὶ dicuntur quibus genua et tibiæ conversæ sunt et intortæ: vitium ipsum βλαισότης et βλαίσωσις appellatur, ut ex Arist. et Galeno docet J. Camerarius in Comm. Gr. Lat. de partibus corporis humani p. 488. SCHRADER.

23, 16. In Codice quodam Victorii locus inscriptus est: ἐκ τῶν ἄλλως καὶ ἄλλως ἐπαινούντων, ὃ καὶ παράδοξον λέγεται. BUHLE.

23, 16. ἐπειδὴ οὐ τὰ αὐτά.] Uberius hunc locum in Elenchis pertractat: nam exempla etiam adfert, quibus explanet, ve-

rum esse, quod ponit abditas hominum voluntates discrepare a vocibus, quas semper in ore habent: ut, inquit, cum occumbere honeste potius quam jucunde vivere se malle dicant, et paupertatem ferre potius juste, quam turpiter divitias parare: tamen contraria volunt. VICTOR. Elench. 13. Ἐτι δὲ καὶ ἐκ τῶν βουλήσεων, καὶ ἐκ τῶν φανερῶν δόξων· οὐ γὰρ ταῦτα βούλονται τε καὶ φασιν, ἀλλὰ λέγουσι μὲν τοὺς εὐσχημονεστάτους τῶν λόγων, βούλονται δὲ τὰ φαινόμενα λυσιτελεῖν. Οἷον, τεθνάναι καλῶς μᾶλλον ἢ ζῆν ἡδέως φασὶ δεῖν· καὶ πενέσθαι δικαίως, μᾶλλον, ἢ πλουτεῖν αἰσχυρῶς· βούλονται δὲ τάναντία. Τὸν μὲν οὖν λέγοντα κατὰ τὰς βουλῆσεις εἰς τὰς φανεράς δόξας ἀκτέον· τὸν δὲ κατὰ ταύτας, εἰς τὰς ἀποκεκρυμμένας· ἀμφοτέρως γὰρ ἀναγκαῖον παραδόξα λέγειν, ἢ γὰρ πρὸς τὰς φανεράς, ἢ πρὸς τὰς ἀφανεῖς δόξας ἐροῦσιν ἐναντία.

23, 16. ἐκ τούτων π. σ. θ.] Apertas hominum sententias ex occultis, occultas ex apertis vel confirmare vel refellere. SCHRADER.

23, 16. τῶν γὰρ παραδόξων.] Cum alii quoque loci sint, quorum ope demonstrari possit quempiam sentire contra communes opiniones, hunc in primis multum valere, possetque præclare hoc præstare affirmat, quia numquam non eo uti possumus: necesseque est utro modo aliquis loquatur, dicat, quod discrepet ab opinionibus: aut enim apertis id, aut abditis repugnabit, cum contrariæ illæ inter se sint. VICTOR.

23, 16. Κυριώτατός ἐστιν.] Post hoc Muretus in versione collocat verba, ληπτέον δ', ὁπότερον ἂν ᾗ χρήσιμον, quæ postea §. 18. omisit, et quæ illic certe non satis convenire videntur: hic vero sunt aptissima. VATER.

23, 17. ἐκ τοῦ ἀνάλογον.] Proportio, Græcis *analogia*, definitur ab Aristot. Ethic. V. 3. *ισότης λόγου*, æqualitas rationis. Ratio sive λόγος definitur ab Euclide Elem. V. init. duarum quantitatum, ejusdem generis, inter se habitudo sive respectus, e. g. lineæ duorum pedum ad lineam pedum quatuor respectus, par est habitudini, quæ est inter lineam quinque pedum et aliam pedum decem. Et simpliciter ut se habent 4 ad 8, ita 8 ad 16: utrobique enim duplum est. Et ut se habent 6 ad 9, ita 12 ad 18. Utrobique enim sesqui alterum est. Et ut se habent 3 ad 9, ita 4 ad 12: triplum enim est utrobique. Hæc isto modo inter se comparata quantitatum æqualitas, in mathematicis *proportio* appellatur, unde ad substantiarum aliorumque generum parilitatem vox hæc est translata. Etenim inter os animalis et radicem plantæ, inter scutum Martis et poculum Bacchi, inter currus aurigam et navis gubernatorem, inter arma militum et preces atque lacrymas ecclesiæ *analogia* esse animadvertitur. Differt autem proportio a similitudine, quod similitudo sit inter duo, ut Scipionem vivum et

ejus in foro Romano statuam, inter Achillem et leonem, inter Herodem et vulpem: proportio vero inter quatuor, ut ex allatis modo exemplis est perspicuum. In similitudine ergo unum uni, in proportionem bina binis comparantur. Habet autem proportio eam vim, ut quod uni parti convenit, alteri quoque ob similitudinis rationem sit tribuendum. SCHRADER.

23, 17. Ταῦτα συμβαίνειν] Addidit ταῦτα Victorius e Cod. antiq. et vetere versione Latina; nam Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. illud non habent. BUHLE.

23, 17. Ταῦτα συμβαίνειν.] Muretus, ni fallor, ταῦτά legi voluit, idque magis placeat. Post statim, Νεώτερον ὄντα τῆς ἡλικίας, et ἄνδρας νομίζουσι est ex cod. Victorii et prisco Intrpr. Edd. vett. τῇ ἡλικίᾳ et νομιούσι. VATER.

23, 17. Νεώτερον ὄντα τῆς ἡλικίας] Eadem edd. τῇ ἡλικίᾳ. Nostrum dedit Victor. BUHLE.

23, 17. Ἄνδρας νομίζουσι] Ibidem: ἄνδρας νομιούσι. Minus apte. Conf. Victorii Comment. p. 494. BUHLE.

23, 17. Μισθοφόρους, οἷον Στράβακα.] Procul dubio Strabax hic idem est, quem narrat Demosth. Lept. §. 69. propter Iphicratem, ejusque commendatione civitate donatum esse. Conjungitur ibi Strabax cum Polystrato, qui una cum Chabria et Iphicrate conductitio exercitui in bello Corinthiaco, Ol. 96. 97. gesto, præfuit. Wolfius, Vir maximopere colendus, (ad locum Demosth. Comm. p. 303.) Strabax, inquit, videri potest Iphicratis in eodem bello adjutor fuisse. VATER.

23, 17. Διαπεπραγμένους] Ibidem: πεπραγμένους, sine διά. BUHLE.

23, 18. In Cod. quodam Victorii locus hic inscribitur: ἐκ τοῦ ἐν ἀποτέλεσμα ἐξ ἀμφοῖν δεικνυσθαι τῶν ἐναντίων, καὶ αἴτια ταῦτά ενός τινος. Turbavit in textu nostro nonnulla Muretus, sine idonea causa. BUHLE.

23, 18. ἐκ τοῦ, τὸ συμβαίνειν.] Cum ambigitur an res quædam sint diversæ, an altera vera, altera falsa, altera licita, illicita altera esse possit, respicere jubet ad id quod ex utraque oritur et resultat. Si enim hoc idem est, eodem recident et illæ. Deos natos aliquando esse Hesiodus in Θεογονίᾳ, et cæteri gentilium theologi impune asserebant: eosdem vero mori impium dictu censebatur. At Xenophanes priores illos posterioribus nihilo religiosiores esse inde demonstrabat, quod ex amborum assertione par impietas sequebatur, nempe ista, Deos aliquando non esse: quod tam hi quam illi fateri cogebantur. SCHRADER.

23, 18. Καὶ ὅλως δὲ τὸ συμβ. ἔ. ἔ.] Tota hæc res, inquit, in eo posita est in universum, ut quodcumque suadere aut

dissuadere, laudare aut vituperare, accusare aut defendere res quasdam cupimus, ad id quod rem consequitur, sive bonum illud sit, sive malum, respiciamus, et illud consequens, quod caussæ nostræ prodest, cum antecedente idem esse, contendamus. Ex. gr. Socrate damnato, simul damnabitur studium sapientiæ. Socrate servato, servabuntur sapientiæ studia. Imo, Socrate sublato, tolletur ex urbe ἀθεότης, impietas, tolletur corruptio adolescentum. Si terram et aquam præconi Persico poscenti dabimus, prodemus nostram libertatem. Si dare negabimus, conservabimus nobis libertatem. Si dare non detrectabimus in præsentī, liberabimus patriam a certo periculo. Si in suspectum fœdus adscribemini, cogemini mox facere quævis imperata. Sin talis fœderis manseritis immunes, constabit vobis vestra libertas. Imo, si communi fœderi vestra quoque nomina dederitis, concordia vobis cum finitimis erit firma, nec suspecti eritis alicujus cum hoste collusionis. SCHRADER.

23, 18. Τὸ συμβαῖνον ἐξ ἑκατέρου, λαμβάνειν ὡς ταυτό.] Sermo non est de duobus, quorum ex utroque consequatur aliquid, sed de hoc: quidquid ex quopiam evenit, sumendum esse ut idem, atque id, unde consequitur. Ita τὸ κρίνειν τὸν Σωκράτην conjungitur cum eo, quod inde efficitur, itidemque est in exemplis ceteris. Atque sic locus bene cohæret cum antecedentibus. Ibi dicuntur *duo, unde eadem consequuntur, eadem esse*. Jam pergitur, *ea, quæ aliunde eveniunt, sumi posse, ut eadem, atque ea, unde eveniunt*. Hunc ad modum ἑκάτερον intelligere oportet, nisi conjicias, ἐξ ἑτέρου, aut cum ed. Isingr. ἐξ ἑκάστου legendum esse, pro quo ἑκατέρου facile inveni potuerit, quia antea de duobus disserebatur. VATER.

23, 18. Τὸ συμβαῖνον ἐξ ἑκατέρου] Isingr. τὸ σ. ἐξ ἑκάστου. BUHLE.

23, 18. μέλλετε δὲ κρίνειν.] Exemplum fortasse sumptum est e Socrate Theodectis, cujus orationis supra mentionem fecit. Valde similis huic locus est, si non omnino eadem argumentatio, quo usus est M. Cicero pro Milone: cum iudices abstertere volens a condemnando facto rei, affirmavit, si id fecerint, eos sententia sua statuturos, omnibus, qui in latrones inciderint, necessario moriendum: cum qui ex eorum telis vitam eripuerint, iniquo iudicio postea tollantur. *Non potestis hoc facinus improbum judicare, quin simul judicetis, omnibus, qui in latrones inciderint, aut illorum telis, aut vestris sententiis, esse pereundum*. VICTOR.

23, 18. Τὸ μετέχειν τῆς κοινῆς εἰρήνης ποιεῖν τὸ προσταπτόμενον.] Ex Schol. Gr. intelligitur, hoc aut certe ejusmodi pronuntiatum Demosthenis esse: Μετέχειν τῆς κοινῆς εἰρήνης—εὐτεὶ τὸ ποιεῖν, ὁ προστάττει ὁ Φίλιππος. VATER.

23, 18. Ληπτέον ὁ. ἀν ἧχ.] Nimum licenter ista verba loco movit Muretus. Bene enim cum antegressis cohæret docere, prudentiæ oratoris esse e consequentibus id sumere et urgere, quod proposito ipsius ad probandum refellendumve convenientius est. SCHRADER.

23, 19. Εἰ φεύγοντες.] Exemplum hoc sumptum est ex oratione Lysiae, quam scripsit claro viro, et qui acriter in rep. versabatur, cum multitudo ingens civium Athenis, dominatu paucorum ejecta, e Piræo in urbem armis rediisset, persuadere cupiens, ne antiquam remp. quod nonnulli conabantur, convelli atque immutari paterentur. Illa autem omnis vetustate dilapsa esset oratio, nisi in vita Lysiae ipsius bonam magnamque partem ejus posuisset Dionysius Halicarnasseus: ad extremum enim et hujus orationis partis et vitæ oratoris, hæc verba leguntur. Δεινὸν γὰρ ἀν εἶη, ὃ Ἀθηναῖοι, εἰ ὅτε μὲν ἐφεύγομεν ἐμαχόμεθα Λακεδαιμονίοις, ἵνα κατέλωμεν· κατελθόντες δὲ φευξόμεθα, ἵνα μὴ μαχώμεθα. VICTOR. Vide Lysiam ed. Reisk. p. 924. Sequentia ita corrigunt viri docti: ὅτε μὲν γὰρ τὸ μάχεσθαι ἀντὶ τοῦ μὴ μένειν· ὅτε δὲ τὸ μὴ μ. ἀντὶ τοῦ μένειν. Vulgata sic exponit Scholiastes: ὅτε μὲν γὰρ φυγάδες ὄντες ἡρετισάμεθα μένειν ἐν τῇ πατρίδι, ἀντὶ τοῦ μάχεσθαι, ἥτοι ἀντὶ τοῦ πολέμου, οἱ ἐπολεμήσαμεν τοὺς πολεμοῦντας τὴν πατρίδα· ὅτε δὲ ἡρετισάμεθα τὸ μὴ μένειν ἐν τῇ πατρίδι, ἵνα μὴ μαχώμεθα καὶ πολεμῶμεν. Majora: "Modo omni ratione in patria manere volebant, et sese armis defendere; modo potius quam armis decertare, discedere a patria statuerunt."

23, 19. ἵνα μὴ μαχώμεθα.] Hujus generis enthymemata plura sunt et valde acria in Orationibus Ciceronis: veluti hoc pro Domo sua: *Si timuisse eos facis, qui discesserunt, concede non timuisse, qui remanserunt.* Et pro Cn. Plancio: *Nec si a populo præteritus est, quem non oportuit; a judicibus condemnandus est, qui præteritus non est.* VICTOR. in Ad-dendis.

23, 20. τὸ οὗ ἕνεκα.] Valet οὗ ἕνεκα ἀν εἶη, *cujus gratia illud fieri poterit.* E. g. quempiam boni aliquid dilargitum, ut incommodet, non ut adjuvet, ut Eutrapelus ille faciebat, de quo Horatius (Ep. I. 18. 31.) sive ut quæ antea dederat, postea eripiens, dolorem inurat. Εἰ μὴ γένοιτο vero, id est, quamvis vere ab eo, ea de causa factum non sit, nihilominus ejus rei gratia factum affirmare. Hac quoque M. Cicero pro Deiotaro argumentatione usus, purgavit, quo quidam signo utebantur offensionis Cæsaris apud populum, quod plausus ipsi dari non soleret: inquit enim, cum alia antea ratione huic crimini occurrisset, *Et fortasse eo prætermisus, quia nihil vulgare te dignum videri potest.* Non plaudebatur sane Cæsari, quia boni viri vehementer illi irati erant, postquam nimis superbe ac contumaciter se gerere cæpit: nihil

tamen vetat, quin ea etiam de causa id fieri potuerit. VICTOR.

23, 20. Inscriptio hujus loci est in Cod. quodam Victorii : ἐκ τοῦ παρὰ τὸν σκόπον τοῦ λαβόντος συμβαίνειν. BUHLE.

23, 20. Τὸ, οὗ ἕνεκα ἂν εἴη] Abest ἂν εἴη ab Ald. et Bas. Isingr. in margine habet lectionem hanc : τὸ, οὗ ἕνεκα μὴ ἔστι, γένοιτο δ' ἂν, τούτου—quæ mihi quidem magis arridet, quoniam sensum efficit clariorem. Georgius Trapezuntius vertit : *si cujus gratia id factum non sit, hujus gratia esse, aut factum fuisse, dicere*. BUHLE.

23, 20. Ἄλλος, τὸ οὗ ἕνεκα ἂν εἴη, εἰ μὴ γένοιτο, τούτου ἕνεκα φάναι εἶναι ἢ γεγενῆσθαι.] Cum Victorio vulgo vertitur : *Cujus rei causa aliquid esse potest, quamvis factum non sit*. Sed hoc, *quamvis factum non sit*, ad rem non satis facit, neque in exemplis, quæ sequuntur, eo respicitur, an hæc causa vera sit, nec ne. Sententia Aristotelis, ni fallor, hæc est : oratoris esse, ex iis, quæ rei alicujus causa esse possint, unam eligere, quæ proposito suo accommodatissima sit. Itaque ἢ γένοιτο scripserim, quod Muretus versione expressit, *cujus rei causa aliquid est, aut fieri potest* ; ut a librario quodam forsan εἴη vitiose repetitum, et inde εἰ μ. ortum sit. Sic Aristoteles accurate postea εἶναι ἢ γεγενῆσθαι opponit, et sic in codice suo Schol. Gr. legit, *cujus verba hæc sunt* : Οὐτινος ἕνεκα εἶναι, ἥτοι, διδὸν δίδωμί σοι νομίσματα. ἢ γένοιτο, ἥτοι ἔδωκα VATER.

23, 20. Πολλοῖς ὁ δαίμων] Incerti poëtæ senarii sunt. Cæsar de Bello Gall. I, 14, ad Helvetiorum legatum : *Consuesse Deos immortales, quo gravius homines ex commutatione rerum doleant, quos pro scelere eorum ulcisci velint, his secundiores interdum res, et diuturniorem impunitatem concedere*. VICTOR.

23, 20. Εὐτυχίματ' ἀλλ' ἴνα.] Edd. Ald. Bas. εὐτυχήματα ἴνα. VATER.

23, 20. Ἐκ τοῦ Μελεάγρου τοῦ Ἀντιφώντος] Vide notam ad Rhet. II, 2, 19. BUHLE.

23, 20. οὐχ ἴνα κτάνωσι.] Leve est quidem, nec tamen prætereundum, quod in ista positione, scil. ante duas mutas, finalem brevem libentius porrigunt Tragici. Quid si scripserit Antipho, οὐχ ὥς κτ.?

23, 21. Καὶ ἐπιζήμιον] Censuit Victorius, legendum esse : καὶ οὐκ ἐπιζήμιον. Non probō. Sensum verborum in versione Latina expressi. Vid. Victor. Comment. p. 498. BUHLE.

23, 21. πρᾶγματος.] Scil. quod cupiebant, quod sequebantur et optabant. VICTOR.

23, 21. Ἐκ μὲν τῶν ἀποτρεπόντων.] Qui scit, quæ res ad aliquid faciendum hortentur, aut inde retrahant, idem etiam intelliget quo modo aliquis alicui culpæ ac facinori affinis

esse ostendi possit: quæ namque impellunt improbos ad facinus, eædem, si fuisset ostenduntur, arguunt reum id commisisse. Huic loco occurrit M. Cicero pro Milone: cum enim intelligeret homines ad multa impelli, quæ damnum afferant, justo odio, aut ira percitos, facile probari posse, videretque his premi Milonem, majora illa fuisset in Clodio, quam in Milone argumentatur, vel potius in illo maxima, nulla in Milone. *At valuit, inquit, odium: fecit iratus: fecit inimicus: fuit ultor injuriæ, punitor doloris sui, et seqq.* VICTOR.

23, 21. Παμφίλου καὶ ἡ Καλλιππου.] Callippus rhetor supra quoque citabatur, qui, an idem sit cum eo Callippo quem Rhet. I. 12. et Plutarch. in Dione memorarunt, nondum liquet. Pamphilum quendam Platonis auditorem Sami a se auditum ait Epicurus apud Ciceronem N. D. I. 26. Eundem Apellis præceptorem, et primum inter pictores omnibus literis eruditum fuisse Plinius tradit XXXV. 10. Imagines ordine alphabetico, item de pictura scripsisse Suidas auctor est. Hinc L. Crassi in illum illusio ap. Ciceronem De Orat. III. 21. *Pamphilum, inquit, nescio quem sinamus in infulis, i. e. in fasciis, tantam rem tanquam pueriles delicias aliquas depingere.* Quo verbo nihil perfecti de dicendi arte tradidisse, sed simulachrum tantum quoddam instar pictæ infulæ reliquisse arguitur. Infulæ enim, sacerdotum et victimarum ornamenta, ut opinor, pingi solebant. V. H. Turnebi Comment. in III. Agrar. Cic. contra Rullum. De eodem Pamphilo adi et Ger. Vossium in De quatuor artibus popularibus V. §. 6. 15. 45. 53. Et Lib. De Scientiis Mathemat. c. 2. §. 13. SCHRADER. Vide Spalding. ad Quintil. III. 6. 34.

23, 22. δοκούντων μὲν γίγ. ἀ. δ.] In incredibilibus provocatur ad effectum, qui si conspicuus sit, resisti non potest, quin, quod incredibile videbatur, jam probabile quoque esse fateamur. Matrem filio mortem moliri incredibile est, at Sassia, Cluentii mater, id fecit. Desinit itaque esse incredibile. Leges lege indigere incredibile est: at eventus docet legum universalitatem lege nova interdum esse restringendam. Pisces sale indigere verisimile non est, in salso enim mari nati sunt et alti: at eventus docet sine sale conservari non posse. Olivas oleo indigere non est probabile, oleo enim abundant; experientia vero docet in oleo illas optime servari. Multa ergo per se parum verisimilia, adeoque paradoxa, magistra rerum experientia vera esse ostendit. SCHRADER.

23, 22. καὶ ὅτι μᾶλλον.] Majorem fidem incredibilibus conciliat eventus ipse, cum nempe res fieri perspiciuntur, quam si extra effectum, per se, verisimiles videantur. SCHRADER.

23, 22. Εἰ μὴ ἦν] Ald. Ven. Bas. Frob. ἢ μὴ ἦν. BUHLE.

23, 22. Τὰ εἰκότα ὑπολαμβάνουσιν] Margo Ven. τὰ εὐπίστα ὑπολαμβάνουσιν. BUHLE.

23, 22. Ὁ Πιθεύς] Vulgo Πιτεύς, sive Πιτθεύς. Reposui Πιθεύς. Steph. Byz. Πίθος, ὁμωνύμως τῷ ἀγγεῖῳ, δῆμος τῆς Κε-
κροπίδος φυλῆς. BUHLE. Male omnino. Vulgatam scripturam
tuentur non codices tantum, sed etiam marmora. Vide Ruhn-
kenium ad Platonis Schol. p. 255.

23, 23. ἀνομολογούμενα.] *Quæ dissident.* Quæ non cohæ-
rent: quæ simul vera esse nequeunt: quorum altero con-
cesso alterum diffiteri oportet. Cicero in Topicis *repugnans*
appellat. Boëthius Comment. II. Topic. Cic. p. 784.
Repugnans est, si id quod contrario consequens est, alteri con-
trario comparetur. Velut in hoc ipso, quod tractamus, exemplo,
recte accipere et non recte accipere contraria sunt: sed non
recte accipere comitatur invitum reddere. Jure enim invitum
reddit, quod non recte accepit. Repugnat igitur invitum red-
dere ei quod est recte accipere. Et in IV. Topic. p. 821. Re-
pu gnantia non ipsa contraria, sed contrariorum sunt conse-
quentia. Amare et odio habere contraria sunt: Amare igitur
et nocere et lædere et calumniari repugnantia sunt: item odio
habere et benefacere. SCHRADER.

23, 23. Τὰ ἀνομολογούμενα σκοπεῖν] Ald. Ven. Bas. Cam.
Ricc. Spir. Major. his subjungunt commation, χωρὶς μὲν ἐπὶ τοῦ
ἀμφισβητοῦντος, quod in aliis edd. et in nostro textu paulo
post sequitur. Sic etiam Georgius Trapezuntius. Minus
apte. BUHLE.

23, 23. Καὶ χρόνων] Eædem edd. omittunt καί. Non male.
BUHLE.

23, 23. Ἐκ πάντων καὶ χρόνων.] Edd. vett. præter Ald. καὶ
omittunt. Paulo post, πολλοὺς λέλυμαι, in Cod. Victorii,
prisco Intrp. et Schol. Gr. reperitur. Edd. Ald. Bas. πολλάς,
Cam. πολλά. VATER.

23, 23. Ἐπ' αὐτοῦ] Ed. Isingrin. ἐφ' αὐτοῦ. In sequentibus
καὶ φησὶ μὲν abest μὲν ab edd. Victorianâ prioribus. BUHLE.

23, 23. Πολλοὺς λέλυμαι] Eædem edd. πολλά λέλυμαι. Emen-
davit Victorius e Cod. antiquissimo, et vetere versione Latina.
Tuetur πολλοὺς quoque margo ed. Venetæ. Georgius Trape-
zuntius: *Ego autem pro multis vestrum solvi.* BUHLE.

23, 24. Inscriptus est locus in Cod. Victorii: Ἄλλος ὁ ἀπὸ
τοῦ, λεγομένης τῆς αἰτίας λύεσθαι διαβολήν. Vid. Victorii Com-
ment. p. 502. BUHLE.

23, 24. Τοῖς προδιαβεβλημένοις] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc.
Spir. Majorag. τοῖς διαβεβλημένοις. Secutus est Victorius Cod.
antiquissimum et veterem interpretem Latinum. BUHLE.

23, 24. Μὴ δοκοῦσι] Ita e Cod. dedit Victorius. Recte. Ve-

tus interpres Latinus, Georg. Trapezuntius, et eadem edd. ἢ δοκοῦσι. Male. BUHLE.

23, 24. Μὴ δοκοῦσι] Ita Cod. Victorii. In prisco Intpr. et omnibus edd. vett. legitur, ἢ δοκοῦσι, quod alteri præferendum esse existimo. Ne quis premat exemplum matris, quam verisimile non sit coiisse cum filio. Nani in hoc exemplo et in eo, quod sequitur, ni fallor, hoc maxime inest: videri aliquid vel esse, quod tamen non sit; aut esse, quod non videatur. Hoc est τὸ παράδοξον, eodem spectant verba ἐδόκει συνεῖναι et οὐ δοκεῖ. Itaque homines significantur, qui propter calumniam vel alia de causa videantur aliquo modo affecti esse (προδιαβεβλημένοι ἢ δοκοῦντες). Utraque suspicione expurgantur dicta causa, cur tales videantur. VATER.

23, 24. Ὑποβεβλημένης] Eadem edd. διαβεβλημένης. Expresserunt idem vetus interpres Latinus, et Georg. Trapezuntius. Perperam. Emendavit Victorius. BUHLE.

23, 24. Ὑποβεβλημένης τινὸς τὸν αὐτῆς υἱόν.] Edd. Ald. Bas. Cam. διαβεβλημένης πρὸς τὸν αὐτῆς υἱόν. Male. Illud dedit Victorius ex codice antiquiss. VATER.

23, 25. In Codd. inscriptio loci est: ὁ ἀπὸ τοῦ αἰτίου καὶ αἰτιατοῦ. BUHLE.

23, 25. ἀπὸ τοῦ αἰτίου.] Cicero pro Milone, cum ostendere vellet insidiatorem fuisse Clodium, hoc loco usus est. *Satis est quidem in illa tam audaci, tam nefaria belua docere, magnam ei causam, magnam spem in Milonis morte propositam, magnas utilitates fuisse: et quæ sequuntur.* VICTOR.

23, 25. Κατηγορήσαντος Θρασυβούλου] Thrasybulum Colytense fuisse, qui Leodamantem accusaret, putat Ruhnkenius Hist. crit. Orat. Gr. p. 143. l. l. Cf. Not. ad Rhet. I, 7. BUHLE.

23, 26. εἰ ἐνεδέχeto βέλτιον.] Hoc argumento probare voluit M. Cicero, Milonem Clodio insidias non fecisse, sed eum coactum, ut vim vi depelleret, interemisse. *Quem igitur cum omnium gratia noluit, hunc voluit cum aliquorum querela? quem jure, quem loco, quem tempore, quem impune non est ausus, hunc injuria, iniquo loco, alieno tempore, periculo capitis, non dubitavit occidere?* VICTOR.

23, 26. Βέλτιον ἄλλως] Restituit ἄλλως e MSto Victorius; nam abest illud ab edd. Victorianâ antiquioribus. BUHLE.

23, 26. Εἰ μὴ οὕτως ἔχει] Corruptitur sensus negativa μὴ, quamvis omnes edd. eam agnoscant. Georgius Trapezuntius eam non expressit; vertit enim, *namque, si sic se habent.* In marg. quoque Isingr. notatur lectio εἰ οὕτως ἔχει, sine μή. Igitur uncinos adhibui. BUHLE.

23, 26. Εἰ μὴ οὕτως ἔχει.] Muretus μὴ omisit. Vulgatum bene habet. Sensus est: *Si id, quod facit aut suadet, non est*

illud βέλτιον. Paullo post legitur, ἔστι δὲ τοῦτο. Edd. Ald. Bas. ἔστι γάρ. Male. VATER.

23, 26. Πολλάκις γὰρ ὕστερον γίγνεται] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. πολλάκις γὰρ τοῦτο γίγνεται ὕστερον δῆλον. Expunxit τοῦτο Victorius, quoniam illud a MSS. abest. BUHLE.

23, 26. Πολλάκις γάρ.] Post γὰρ in edd. vett. τοῦτο adjectum est, quod Victorius delevit, cum in codice antiquiss. et prisco Intrpr. non invenisset. §. 27. in verbis ἅμα σκοπεῖν Muretus forsā ἅμα expungi voluit. VATER.

23, 27. Ξενοφάνης.] Xenophanis consilium hoc celebrat etiam Plutarchus De Superst. p. 171. D. et Erot. p. 763. C. nisi quod non Eleatis, ut Aristoteles, sed Ægyptiis id datum esse ostendit, nec de Leucothea, sed Osiri locutum esse Xenophanem narrat. Vide etiam Clement. Alexandr. Cohort. p. 7=21. Quæ fuerit Leucothea docet Cicero Tusc. I. 12. *Ino, Cadmi filia, nonne Leucothea nominata a Græcis, Matuta habetur a nostris.* VICTOR. V. Wytttenbach. ad priorem Plutarchi locum.

23, 27. Εἰ θύωσι—καὶ θρηνώσιν] Eadem edd. excepta Spirensi: εἰ θύουσιν—καὶ θρηνοῦσιν. Vetus interpres Latinus, notante Morelio: εἰ θύουσιν—καὶ θρηνήσουσι. Nostrum tuetur Cod. antiquissimus Victorii. BUHLE.

23, 28. Ἐν τῇ Καρκίνου Μηδείᾳ] Carcinus Atheniensis, poeta tragicus, vixit ætate Philippi, Macedoniæ regis. Notus est etiam ex Aristophanis *Pace*. Cf. Suidas v. Ἀράβιον. BUHLE.

23, 28. Περὶ τὴν ἀποστολὴν] Recepit Cam. e marg. Ven. περὶ τὴν ἀποσκευήν. Minus bene. BUHLE.

23, 28. Τὸν Ἰάσονα ἀν ἀπέκτεινε] Abest ἀν ab Isingr. BUHLE.

23, 28. Ἔστι δ' ὁ τόπος οὗτος—καὶ τὸ εἶδος] Sic dedit Victorius e Cod. et vetere versione Latina. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. ἔστι δ' ὁ τόπος οὗτος καὶ τοῦ ἐνθυμήματος τὸ εἶδος. BUHLE.

23, 28. Ἡ πρότερον Θεοδώρου τέχνη] Eadem edd. et Major. ἡ πρότερα. BUHLE.

23, 28. Θεοδώρου.] Theodorus hic, nisi conjectura fallit, Byzantius ille est, quem in Phædro Platonis (p. 353. Læm. 266. H. Steph. 1235. Francof.) Socrates βέλτιστον λογοδαίδαλον, *optimum orationum artificem* appellat, et Cicero in Bruto c. xii. in fin. Lysia in arte subtiliorem, in orationibus autem jejuniorem fuisse narrat. Meminit Cicero ejusdem et in Oratore c. xii. Contra Thrasybulum et Andocidem, alia item scripsisse, Suidas auctor est. Binos de arte dicendi libellos edidisse, at exilia ea fuisse artis hujus initia, ex hoc Aristotelis loco patet. Eundem Sophist. Elench. c. ult. post Tisiam et Thrasymachum artis dicendi aliqua tradidisse commemorat. Alius ab hoc Byzantio est ille Theodorus, qui in Theæteto Platonis

cum Socrate loquens introducit. Is enim Cyrenæus et Geometra erat. SCHRADER.

23, 29. Inscribitur locus in Cod. Victorii: ἀπὸ φερωνυμίας. Vide Victorii Comment. p. 506. BUHLE.

23, 29. ἀπὸ τοῦ ὀνόματος.] Cicero in Topicis notationem appellat, et exponit, cum ex vi verbi argumentum aliquod elicatur, quod quidem non omnino vanum esse affirmatur Magn. Ethic. I. 6. In laudando sane et in vituperando usui fore, satis declarant tot exempla ab Aristotele hic allata. Commendat eundem Topic. II. 6. 2. SCHRADER.

23, 29. Σιδηρώ.] Eustath. ad Il. A. p. 158. Καὶ εἰσὶν ἀληθῶς φερώνυμα τὸ σίντιες οἱ παρ' Ὀμήρῳ, καὶ ὁ σίνις, καὶ ἐπὶ κακῷ μέντοι, ἵνα καὶ αὐτοὶ, ὡς βλαπτικοὶ, κατὰ τὴν παροιμιαζομένην Σιδηρῶ θρασίαν ἐκείνην γυναῖκα, φοροῖεν τὸ οἰκείον ὄνομα. Contemnit vero omnem hanc argumentationem, et inanem judicat Quintilianus V. 10. 30.: quando tamen firmamenti aliquid habere possit ostendit. Quod autem addit, Nam et illud est apud Euripidem, frigidum sane, quod nomen Polynicis, ut argumentum morum, frater incessit, locum hunc intelligit e Phœniss. 639. ἐξελθ' ἐκ χώρας ἀληθῶς δ' ὄνομα Πολυνείκην πατὴρ Ἐλτέ σοι θεία προνοία νεικέων ἐπώνυμον. VICTOR. V. Stanleium ad Æschyl. Theb. 8. Eustath. Il. Γ. 379=287, 35. ἀφελῆς δὲ καὶ γλυκεῖαι καὶ σώφρονες αἱ τοιαῦται ὕβρεις, καὶ οὐ πάνυ πικραὶ ὅποιον καὶ τὸ, ἡ Σιδηρῶ. γυνὴ δὲ αὕτη θρασεία τὸ οἰκείον ὄνομα φορεῖ. Vide et Brunck. ad fragmenta e Tyrone Sophoclis.

23, 29. Ἡρόδικος Θρασύμαχον.] Sequuntur tria exempla huius loci ab Herodico prolata. Herodicus supra Rhet. I. 5. memoratus, Thrax fuit; at qui hic citatur, si Græco ad h. l. interpreti fides habenda, Atheniensis fuit historicus. Exemplorum ex Herodico isto depromptorum sententia plana est. Thrasymachus nempe certandi cupidum, Polus pullum equi asinine, Draco serpentem notat. Quorum nominum primum pugnacis et maledici Thrasymachi, secundum petulantis Poli ingeniis, tertium Draconis Atheniensium legislatoris asperis legibus scite conveniebat. Thrasymachus Chalcedonius, et Polus Agrigentinus clari rhetores fuerunt, quorum hunc Plato in Gorgia inducit loquentem, et Græcus Rhet. scholiastes Gorgiæ discipulum fuisse refert. Illum Plato nomini suo similem, i. e. audacem, et contentiosum, esse criminatur apud Athenæum XI. p. 505. Draconis legum asperitas tangitur Polit. II. 10. Adeo duras fuisse, ut omnibus fere delictis capitalis pœna esset constituta, retulit Plutarch. v. Solonis p. 87. E. ubi et Demadis oratoris verbum recenset: *Draconem non atramento, sed sanguine leges suas scripsisse.* Nec minus concinnum erat Herodici in eundem hic commemoratum dicterium, draco enim, sive serpens, mordet quoque immerentem. De eodem legendus Gellius XI. 18. SCHRADER.

23, 29. Καὶ ὡς Εὐριπίδου 'Εκάβη.] Sine dubio hoc mendum est ed. Schrad. in Lips. et Bipont. propagatum. Edd. Ald. Bas. Victorii, Isingr. Cam. Syllb. ὡς ἡ Εὐριπίδου. VATER.

23, 29. Εὐριπίδου 'Εκάβη.] In fabula, quæ *Troades* inscribitur, v. 990. Hecuba Helenam, vim Veneris prætendentem, refellens ait: Veneris nomen primas syllabas cum *insipientia* habere communes, Ἀφροδίτη enim *Venerem*, Ἀφροσύνη *insipientiam* notat. Latine diceremus *amentiam amantium esse propriam*. Etenim ut syllabas principes, ita præcipuas actiones Venerei cum dementibus habent communes. SCHRADER. Non possum non mirari unde in mentem venerit Eustathio tribuere Aristoteli hanc hujus nominis etymologiam, cum manifesto utatur, ut exemplo, ratione hac Euripidis. Nam quod addit, ab eodem quoque existimari Jovem, qui Ζεὺς vocetur, ut præbitorem vitæ causamque ζωῆς ita appellatum, falsum ac commenticium est. Verba Eustathii in Iliad. I. p. 414, 37. hæc sunt. ὡς δὲ καὶ ζωογόνος ὁ ἀλληγορικὸς Ζεὺς, δηλοῖ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ αὐτοῦ ῥητορικῇ, λέγων ὅτι Ἀφροδίτη ὡς ἀρχουσα ἀφροσύνης, καὶ Ζεὺς, ὡς ζωῆς αἴτιος ὢν. VICTOR.

23, 29. Ἀρχεὶ θεᾶς] Ald. Bas. Frob. ἀρχης θεά. Ricc. ἀρχὴ θεᾶς. Ven. Cam. Isingr. ἀρχεὶς θεά. Majorag. ἀρχεὶ θεᾶ. Perperam. Locum restituit Victorius e Cod. antiquissimo. Ut hic habet, legitur etiam apud ipsum Euripidem Troad. vs. 990. BUHLE.

23, 29. Καὶ ὡς Χαιρήμων] Chæremon Tragædus, dicitur fuisse Socratis discipulus. Vid. Athenæus in Dipnos. II. init. A Suida, qui octo ejus fabulas recensuit, vocatur Comicus. Cf. Rhet. III, 12, et Poët. cap. 24. BUHLE.

23, 29. Πενθεύς.] Apud Euripidem etiam Pentheo, quæ falso in excusis inscribitur *Bacchæ*, Liberi patris sacerdos, cum Pentheo ipso, Thebanorum rege, loquens, eique futuras miseras exponens, audito ab illo ipso ejus nomine, inquit, v. 508. ἐνδυστυχῆσαι τοῦνομ' ἐπιτήδειος εἶ. Et sane sæpe hoc loco in fabulis suis usus est Euripides. Quod etiam M. Varro L. L. V. p. 78. testatur, ubi Ennium poëtam reprehendit: inquit enim, *Imitari dum voluit Euripidem, et ponere etymon, est lapsus. nam Euripides quod Græca posuit, etyma sunt aperta. Ille ait ideo nomen inditum Andromachæ, quod ἀνδρὶ μάχεται* etc. VICTOR. Vide Hemsterhusium ad Theocriti Id. XXVI. 26.

23, 30. τὰ ἐλεγκτικά.] Infra III. 17. τῶν δὲ ἐνθυμημάτων τὰ ἐλεγκτικά μᾶλλον εὐδοκιμεῖ τῶν δεικτικῶν ὅτι ὅσα ἐλεγχον ποιεῖ, μᾶλλον δῆλον ὅτι συλλελογίσται παράλγηλα γὰρ μᾶλλον τάναντία γνωρίζεται.

23, 30. Θορυβεῖται μάλιστα τὰ τοιαῦτα] Twiningius (l. l. p. 190.) explicat: *Talibus maxime applauditur*. Vocabulum

quidem hanc significationem passivam admittit, sed cum L. I. 2, 10. dicatur: *Ad persuadendum quidem non minus valent orationes, quæ exemplis abundant, sed magis θορυβοῦνται enthymematicæ*: ibi aptius vertitur, *majorem animorum motum efficiunt*; itidemque ideo etiam hic accipiendum est. VATER. Vide quæ annotavimus I. 2, 10.

23, 30. "Ὅσα ἀρχόμενα προορῶσι] Ex emendatione Victorii. Ald. Ven. Bas. Ricc. ὅσα ἀρχόμενοι προορῶσι. Cam. ὅσα ἀρχόμενοι συνορῶσι. Majorag. ὅσα ἀρχόμενα συνορῶσι. Nostram lectionem tuentur Cod. Victorii antiquissimus, et vetus interpres Latinus. BUHLE.

CAP. XXIV.

24, 1. Quemadmodum caput præcedens *Topicorum*, ita hoc et sequens *Elenchorum Sophisticorum* epitome, et ad oratorium usum accommodatio quædam est. Esse autem ejusdem artis et quid rectum sit, et quid recti speciem tantummodo habeat, discernere, jam tum docuit supra I. 1. SCHRADER.

24, 1. Τὸν μὲν εἶναι—τὸν δὲ] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. τὸ μὲν εἶναι—τὸ δέ. BUHLE.

24, 2. εἰς μὲν, ὁ παρὰ τὴν λέξιν.] Unus quidem cujus vitium proficiscitur ab elocutione, cujus fallacia in verbis est; hoc enim appellat παρὰ τὴν λέξιν. Cicero quoque Ep. Attic. XVI. 4. hunc modum dicendi usurpavit, cum de litteris Sex. Pompeii loqueretur, *Earum exemplum nobis legit, si quid videretur: pauca παρὰ τὴν λέξιν: ceteroqui et salis graviter et non contumaciter*. Παρὰ τὴν λέξιν autem intellexit, non proprie, neque ex consuetudine puri sermonis, ac vitia denique in oratione. Idem etiam in XIII. 10. παρὰ τὴν ἱστορίαν inquit, contra atque res gesta est, intelligens. Aristoteles, ut arbitror, παρὰ τὴν λέξιν vocavit, quæ ab oratione verbisque fallaciæ proficiscuntur, ut παρὰ τὴν ἁλλειψιν, et παρὰ τοῦτο dicere consuevit. Longe igitur alia ratione eadem verba a duobus his magnis scriptoribus posita sunt. VICTOR.

24, 2. παρὰ τὴν λέξιν.] Cum Sophistæ vel verbis vel rebus decipiant, Rhetor noster ut in *Elenchis Soph.* IV. 1. ita hic quoque primum aliquot fallaciarum locos, qui in verbis vitium condunt, recenset, mox eos subjungit, qui rebus ipsis fraudem involverunt. SCHRADER.

24, 2. τὸ μὴ συλλογισάμενον.] Sophist. *Elench.* his verbis præne idem tradidit: Σφόδρα δὲ καὶ πολλάκις ποιεῖ δοκεῖν ἐληλέγχθαι τὸ μάλιστα σοφιστικὸν σκαφάντημα τῶν ἐρωτῶντων, τὸ μὴ δὲν συλλογισαμένους, μὴ ἐρώτημα ποιεῖν τὸ τελευταῖον, ἀλλὰ συμπερασματικῶς εἰπεῖν, ὡς συλλελογισμένους, οὐκ ἄρα τὸ καὶ τό. VICTOR.

24, 2. ἐν μὲν μέρῳ.] Primus iste locus triplicem fere conti-

net fallaciam. Prima est, cum conclusionem formula verborum, dialecticis usitata, inferimus, licet nihil, unde hæc sequatur, præcesserit. Idque et in affirmantibus et in negantibus conclusionibus contingere ita potest. Secunda est, cum oppositionis speciem aliquam verbis effingimus, ubi in re ipsa contrarietas nulla est. Ut si ita ludas: *persuasus eram dolium hoc plane esse exhaustum, at nunc nihil in eo superesse intelligo*. Item: *Multi arbitrantur melius secum iri actum, quam nobiscum, cum certum sit, multo pejus nos exceptum iri quam illos*. Ejusdem hujus fallaciæ exemplum est dictum quoddam Epicharmi, ab Aristotele recensitum Rhet. III. 9. Quemadmodum ergo prior illa dialectica est, ita hæc secunda Rhetorica est fallacia, Rhetores enim enthymematibus utuntur. Enthymema vero stricto sensu est, quod ex contrariis est conflatum. Hujusmodi enim omnium maxime probatur, ut docetur c. præced. Quæcunque ergo collectio contrarietatem simulat, eadem simulat quoque enthymema. Tercio, et hoc fallacis hujus loci esse videtur, aliquot conclusionum, aliunde satis notarum, cumulum afferre, et ex illis veluti conglobatis principiis quiddam conari inferre, quod prima specie inde sequi videtur, at penitius attentum non cohæret. Hujusmodi paralogismus fuerit: *cives servavit, hostes ultus est, Græcos in libertatem vindicavit; ergo creditori debitam summam reddere non tenetur*. Item: *Horatius vicit hostem, patriam periculo liberavit, imperium in Albanos populo Rom. peperit. Ergo sororem illi impune licebit occidere*. Exemplum sophismatis hujus legitur apud Cornel. Nep. in vita Epaminondæ c. 8. Primæ partis fallacia latet in simulata formatione conclusionis: Secunda, in ficta contrarietate: Tertia, in acervo probabilium præmissarum. SCHRADER.

24, 2. Οὐκ ἄρα τὸ καὶ τὸ] Ita dedit Victorius ex melioribus MSS. Eadem edd. οὐκ ἔστι τὸ καὶ τό. BUHLE.

24, 2. Ἀνάγκη ἄρα τὸ καὶ τό.] Edd. Ald. Bas. ἀνάγκη ἔστι καὶ τό. VATER.

24, 2. Καὶ τὸ τοῖς ἐνθυμήμασι συνεστραμμένως καὶ ἀντικειμένως εἰπεῖν] Ven. Cam. Ricc. Majorag. ἐν γὰρ τοῖς ἐνθυμήμασι. Edd. reliquæ nostram lectionem habent, quam etiam meliores Victorii Codd. MSi agnoscunt. Repetitur vulgo τὸ ante συνεστραμμένως, quod tamen expunxi, cum absit illud a marg. ed. Isingr. cujus lectio ceteroquin cum nostra conspirat. Cod. antiquissimus Victorii, et vetus interpres Latinus pro συνεστραμμένως legunt συνεστραμμένον. Minus bene. BUHLE.

24, 2. Καὶ τὸ τοῖς ἐνθυμήμασι.] Ita priscus Intpr. libri scripti, et edd. Ald. Bas. Ed. Ven. ἐν γὰρ τοῖς. Muretus τὸ τοῖς ἐνθυμήμασι de industria fortasse exprimere noluit, quia speciem habet scholii, ad τὸ συνεστραμμένως καὶ ἀντικειμένως εἰπεῖν adscripti. Contra si hæc significant, non solum multas propo-

sitiones, quæ in syllogismis majores vocantur, cumulare, quemadmodum paullo post dicitur; sed etiam ipsos syllogismos ad rem vicinam pertinentes conjungere (cf. §. 4.): illa verba tolerari poterunt. Ἐνθύμημα φαίνεται tunc non de uno, qui fictus sit, syllogismo dictum est, sed significat, *videtur* id, quod ponis, *probatum et confectum esse*. VATER.

24, 2. Τοῖς δ' ἑτέροις ἐτιμώρησε] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. τοῖς δ' ἡμετέροις ἐτιμώρησε. Sic etiam Georgius Trapezuntius: *qui nostros ultus est*. BUHLE.

24, 2. ἐξ ὁμωνυμίας.] Hæc fallacia describitur ab Aristot. in Elench. c. iv. quæ usitato at barbaro vocabulo, *æquivocatio* nunc appellatur. Quinque ejus hic recensentur exempla. SCHRADER.

24, 2. Ὡς τὸ φάναι] Abest ὡς a Cod. antiquissimo Victorii, et a vetere versione Latina, quare uncinis illud compescui. BUHLE.

24, 2. Εἴ τις τὸν κύνα—συμπααραλαμβάνει] Cod. Victorii: εἴ τις κύνα—συμπααραλαμβανοίη. Melius. *Pan* quoque canis appellatus est. BUHLE.

24, 2. Ὅτι Πίνδαρος ἔφη] Fragmentum in textu ab Aristotele allatum ex Pindari *Partheniis* esse, putat Schneiderus *Carm. Pindar. fragm. p. 18*. BUHLE.

24, 2. Ὡστε τὸ κύνα] Ald. Ven. Bas. Cam. Spir. Riccob. ὥστε τὸ τινά, sine sensu. Reposuit Victorius τὸ κύνα e melioribus MStis et vetere versione Latina. Cum locus sit paulo obscurior, adscribam Schraderi expositionem (Comment. pag. 467): *Ne canem quidem in domo ali sordidum est. Ergo canem esse, honorificum est. Æquivocatio autem est in his conjunctis vocibus, canem esse, quod vel canem in domo esse, vel Cynicum esse significare potest. Cynici enim philosophi canes appellabantur, qui hac fallacia cognomen istud suum ornare poterant*. BUHLE.

24, 2. Τὸ κοινωνικὸν φάναι τὸν Ἐμῆν—κοινὸς Ἐρμῆς] Κοινωνικὸς est, qui bona, quæ habet, libenter in alios confert. Κοινὸς, communis, non idem significat. Mercurius dicitur κοινὸς, quia *superis Deorum gratus et imis*. Cf. Erasmi Adag. Chil. II. Cent. I, 85. Fallit igitur, qui ex eo, quod Mercurius solus Deorum κοινὸς vocetur, colligit eum maxime κοινωνικὸν esse. BUHLE ex SCHRADER.

24, 3. Συντιθέντα λέγειν.] Edd. Ald. Bas. Cam. συντεθέντα. Paullo post, ἕκαστον γὰρ οἶδε, edd. Ald. Bas. εἶδε. VATER.

24, 3. τὸ διηρημένον κ. τ. λ.] Fallacia compositionis et divisionis tractatur Elench. Soph. IV. Hic loci primum exemplum est Euthydemii Sophistæ, quem in Elenchis Soph. quoque perstringit Aristoteles. Is ergo ita nugabatur, in Piræo cum sodali confabulans: Quod scis, scis in Piræo; (isthic enim ambo consistebant) atqui novisti esse triremes: annue-

bat ille, quod in mari aut in Sicilia Atheniensium triremes esse nosset : hinc nugator iste colligebat : Ergo scis triremes esse in Piræo. Vide Elench. c. XX. SCHRADER.

24, 3. Ἔστι δὲ τοῦτο Εὐθυδήμου λόγος] Fusius hoc exemplum explicatum est in nota ad lib. de Soph. Elench. cap. XX, §. 6, Vol. III, p. 662. BUHLE.

24, 3. Ἐκαστον γὰρ οἶδε] Isingr. ἕκαστος γὰρ οἶδε. BUHLE.

24, 3. Οὐ γάρ ἐστιν ἐν ἀγαθὸν δύο κακὰ] Vetus interpres Latinus videtur legisse : οὐ γάρ ἐστιν ἐν κακὸν δύο ἀγαθὰ. BUHLE.

24, 3. εἰς Θρασύβουλον.] Vide Spalding. ad Quintil. III. 6, 26.

24, 3. Τὸ Πολυκράτους εἰς Θρασύβουλον] Polycrates Sophista fuit, Busiridis laudator, reprehensus ab Isocrate Busir. init. Thrasybulum ornaturus usus est quoque captione hac, illum Athenis triginta *tyrannos*, quasi totidem *tyrannides*, sustulisse, cum tamen Thrasybulus triginta *tyrannis* sublatis, non nisi unam *tyrannidem* sustulisset. Confer de Polycrate Demetr. περὶ ἐρμην. p. 112. ed. Victorii, et Dionys. Halic. De Isæo cap. 21. BUHLE ex SCHRADER.

24, 3. εἴη δ' ἄν.] Extremum hoc exemplum inquit, quod contineri sophismate illo posse, quod dicitur παρὰ σύνθεσιν καὶ διαίρεσιν, ostendimus, referri etiam potest ad aliam fallacis conclusionis rationem, quæ, quod præcisa oratio sit, παρὰ τὴν ἑλλειψιν appellatur : non enim explanatum est *a quo* : si enim hoc in argumento positum fuisset, omnis decipiendi ratio sublata foret : æquum enim est viri interfetricem occidi, sed a magistratu, non a quolibet homine : multo magis dubitandum est, an a filio recte tolli possit. VICTOR.

24, 4. δεινώσει] De hac voce dictum supra c. 21, 10. Primus autem hic est locus rerum : potest eo et reus et actor uti : reus enim si c. g. vehementer contra adulterium in thesi disserat, ejusque turpitudinem exsecretur, adulterii insons videbitur ; morata enim hujusmodi oratio fidem facit dicenti. Actor item, si in adulteros vehementer excandescat, atque hos sanctissimæ societatis violatores ferrum et ignem mereri clamet, utut factum non demonstraverit, tamen reum adducet in adulterii suspicionem, errore auditoris. Hic enim cum eum, qui gravem injuriam passus est, graviter irasci sciat, contra eum, qui graviter irascitur, gravem injuriam pertulisse opinatur. Atque ut hoc in casu reo morata oratio, ita accusatori actio ejusque vis fidem conciliat. SCHRADER.

24, 4. Ὅταν ὁ κατηγορῶν ὀργίζηται] Cod. Victorii : ὅταν ὁ κατηγορῶν ὀρη. BUHLE. Et hoc, vel ὀργίσῃ, reponendum suadet Victorius : Scil. cum accusator auditorum animos commoveat irritetque.

24, 5. Ἀσυλλόγιστον γὰρ καὶ τοῦτο] Idem : ἀσυλλόγιστον γὰρ δὴ τοῦτο. Vetus interpres Latinus hoc commation plane non expressit. BUHLE.

24, 5. Ἀσυλλόγιστον γὰρ καὶ τοῦτο.] Hæc Muretus in versione non exprimit, ac facile abesse possunt, quia non multo post repetuntur. Minus apta est Fabii Paullini conjectura, hæc post voc. Ἰππαρχον transferenda esse. Sed ne delendi quidem necessitas ulla apparet. Sylburgius, cujus error in ed. Bipont. manavit, ex Morellio notat, Victorii codicem, γὰρ δὴ τοῦτο, habere; in prisco Intpr. totum commation deesse. Illud falsum est. Cod. Victorii cum vulgato hic consentit, sed cum deinde hæc iterum legantur, illum ad modum discrepat. Priscus vero Intpr. priusne an posterius omittat, propter illius errorem definire nequeo. VATER. Membranæ Balliol. in priore loco, *Insillogixatum n. et k.* In posteriore, *insillogixatum n. k.*

24, 5. Οἱ ἐρῶντες.] Isingr. οἱ ἔρωτες. Nescio, an melius. BUHLE.

24, 5. Οἱ ἐρῶντες.] Ita hoc argumento usus est Pausanias apud Platonem Sympos. p. 182. C. Οὐ γὰρ, οἶμαι, συμφέρει τοῖς ἀρχουσι φρονήματα μεγάλα ἐγγίγνεσθαι τῶν ἀρχομένων, οὐδὲ φιλίας ἰσχυράς καὶ κοινωνίας· ὃ δὴ μάλιστα φιλεῖ τά τε ἄλλα πάντα καὶ ὁ ἔρως ἐμποιεῖν. Ἐργῷ δὲ τοῦτο ἔμαθον καὶ οἱ ἐνθάδε τύραννοι· ὁ γὰρ Ἀριστογείτονος ἔρως καὶ Ἀρμοδίου φιλία βέβαιος γενομένη κατέλυσε αὐτῶν τὴν ἀρχήν. Locum Platonis indicavit Victorius.

24, 5. Καὶ εἴ τις λέγοι.] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ἢ εἴ τις λέγοι. BUHLE.

24, 6. Ὁ λέγει Πολυκράτης εἰς τοὺς μῦς] De muribus nervos hostilium arcuum arrodentibus tradiderunt exempla memorabilia Herodot. II, 141; Polemo ap. Clem. Alexandr. Protrept. p. 25, D. Cf. Beckmann ad Aristot. Ausc. mirab. cap. XXIV, et ad Antigon. Caryst. cap. XXI. Struxit ex ejusmodi narrationibus Polycrates sophisma: *Qui opem ferunt obsessis, laude digni sunt; at mures id fecerunt, ergo laude digni sunt.* In sequentibus textus verbis pro διατραγόντες Ald. Ven. Bas. Cam. Spir. Ricc. Majorag. habent διατρώγοντες. Melius forsitan. BUHLE maxime ex SCHRADER.

24, 6. Ἀχιλλεὺς ἐμήνισε.] Plutarch. II. p. 74. Ὁ παρὰ Σοφοκλεῖ τὸν Ἀχιλλέα παροξύνων Ὀδυσσεύς, οὐ φησὶν ὀργίζεσθαι διὰ τὸ δεῖπνον κ. τ. λ. Vide Brunckii Fragmenta Sophoclea in Ἀχαιῶν σύλλογος n. VII. Non annotasset Wyttenbachius, “nil constat, in illa fabula Achillem inductum fuisse iratum διὰ τὸ δεῖπνον, propter cœnam &c. &c.” si hic locus illi fuisset ad manus.

24, 6. Ὁ Ἀχιλλεὺς ἐμήνισε τοῖς Ἀχαιοῖς ἐν Τενέδῳ] Exstitit hujus argumenti olim fabula Sophoclis, Σύνδειπνοι. Vid. Cic. epist. ad Quintum fr. II, ult. Athen. Dipnos. I, p. 17, D. et VIII, p. 365, B. Fragmentum ejus, unde noster locus lucem capit, servavit Plutarch. de Discrim. Adul. et Amici, sub fin. BUHLE ex SCHRADER.

24, 6. Ἐπὶ τοῦ μὴ κληθῆναι] Codd. quidam Victor. διὰ τὸ μὴ

κληθῆναι. Expressit idem vetus interpres Latinus. Cod. antiquissimus Victorii utrumque habet ita: διὰ τὸ, ἐπὶ τοῦ μὴ κλ. BUHLE.

24, 7. Παρὰ τὸ ἐπόμενον] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. παρὰ ἐπόμενον, omisso articulo. BUHLE.

24, 7. ὅτι μεγαλόψυχος.] Peccat hæc collectio, et quia universalem affirmantem convertit simpliciter, et quia in secunda figura concludit affirmative. Ex eo enim quia omnis magnanimus gaudet solitudine, male infert eum qui gaudet solitudine esse magnanimum. SCHRADER.

24, 7. Ὑπεριδὼν γάρ] Codd. quidam Victorii: ὑπεριδὼν δέ. BUHLE.

24, 7. ὑπεριδὼν] Ὑπεριδεῖν ὁμιλίαν aliquorum significat contemnere illos, nec dignos judicare consuetudine sua. Sic Lysias p. 302. καὶ μὴν οὐδὲν οὗτος ἐξεῦρεν ὁπόθεν ἂν εἰκότως ὑπερεῖδε τὴν ἐμὴν ὁμιλίαν. VICTOR.

24, 7. Καὶ οὗτος μεγαλόψυχος] Cod. Antiq. Victorii: καὶ οὗτοι μεγαλόψυχοι. Idem tuentur Ald. Bas. Frob. BUHLE.

24, 7. Δόξειεν ἂν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Majorag. Victor. δόξαιεν ἂν. Isingr. δόξαι ἂν. Melius quam illæ, neglecto tamen Atticismo, quem recte Morelius revocavit. BUHLE.

24, 7. Μοιχός· ὅτι καὶ οἱ μοιχοὶ τοιοῦτοι] Ex emendatione Victorii. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. μοιχὸς ὁ τοιοῦτός ἐστιν. Nostrum tamen agnoscunt quoque vetus interpres Latinus, et margo ed. Venetæ. BUHLE.

24, 7. Πλανᾶται, μοιχός· ὅτι καὶ οἱ μοιχοὶ τοιοῦτοι.] Ita in pluribus libris scriptis et in prisco Intrpr. legitur. Edd. vett. πλανᾶται, μοιχὸς ὁ τοιοῦτός ἐστιν. Codex antiquiss. habet τοιούτοις ἄρα. VATER.

24, 7. πτωχοί.] Sophistæ in suis illis laudationibus rerum absurdarum hujuscemodi argumentis utebantur, nam inventos esse, qui efferrent vitam mendicorum atque exulum, in quo ipsos sedulo insinuat, ostendit Isocrates in Proœm. Laudationis Helenæ, quas illorum orationes putare debemus hic intellexisse Aristotelem. VICTOR.

24, 7. Ὅτι γάρ] Ald. Bas. et Spir. ὅπου γάρ. Non bene. BUHLE.

24, 7. Διαφέρει δὲ τῷ πῶς.] Edd. Ald. Bas. τὸ πῶς. VATER.

24, 7. Διαφέρει δὲ τῷ πῶς.] Diversissima est hac in re mendicorum et opulentorum ratio; illi enim, ut stipem obtineant, cantu et saltu blandiuntur, et, quod nusquam habeant certum domicilium, passim vagantur: hi vero propter fortunam et opes suas, quidvis sibi licere existimant, et, si vel in foro saltent, applausores inveniunt, tum in quibus volent urbibus domicilia sibi comparant. Hæc diversitas si non atten-

datur, et propositiones ipsæ simpliciter convertantur, pariter fit paralogismus. SCHRADER.

24, 7. εἰς τὴν ἑλλειψιν ἐ.] Incidit in aliud genus vitiosæ conclusionis de quo supra §. 3. et infra §. 9.

24, 8. Ἄλλος παρὰ τὸ ἀναίτιον.] Edd. eædem παρὰ ἀναίτιον.—Οἶον τὸ ἅμα. Ita edd. Lips. et Bipont. At edd. Ald. Bas. Victorii, Isingr. Cam. Sylburg. et Dionysius Halic. τῷ ἅμα. Illud forsân mendum est; certe hæc lectio auctoritate omnino destituitur. Dionysius cum (l. l. p. 124.) totam hanc paragraphum, ἄλλος παρὰ τὸ—πολεμὸς, excribat, in hoc a vulgato discedit, quod οἶον omittitur in verbis, οἶον ὡς. VATER.

24, 8. ἀναίτιον ὡς αἴτιον.] Quoniam rerum quæ eveniunt, veram causam sæpe ignorant, effectus autem causam sequitur, inde fit, ut quod rem quocunque modo præcessit, imperite causam rei interpretentur. Vide Elench. Soph. V. 9. SCHRADER.

24, 8. οἱ ἐν ταῖς πολιτείαις.] Eodem etiam hoc loco Cicero usus est, cum M. Antonio cuncta damna, quæ resp. in bello civili, quod a C. Cæsare contra Cn. Pompeium gestum est, accepisset, assignanda esse dixit. *Ut igitur in seminibus causa est arborum et stirpium, sic hujus luctuosissimi belli semen tu fuisti. Doletis tris exercitus populi R. interfectos? interfecit Antonius. Desideratis clarissimos cives? eos quoque eripuit vobis Antonius. Auctoritas hujus ordinis afflicta est? afflixit Antonius.* Manifesto autem nunc intelligit Demosthenem, principem Græcorum Oratorum: idem enim quoque in Or. c. Ctesiph. exprobravit ipsi Æschines: Καὶ ταῦτα ἡμῖν συμβέβηκεν ἐξ ὅτου Δημοσθένης πρὸς τὴν πολιτείαν εἰσελήλυθεν. VICTOR.

24, 8. Ὡς ὁ Δημάδης] De *Demade* vid. Ruhnken. hist. crit. Orat. Gr. in Orat. Gr. Reiskii Vol. VIII, p. 150. BUHLE.

24, 9. αἵρεσις—ἐδόθη.] Euripides Iph. Aul. 66. Ἐπεὶ δ' ἐπιστάθησαν, εὖ δὲ πῶς γέρων Ὑπῆλθεν αὐτοὺς Τυνδάρεως πυκνῇ φρενί, Δίδωσ' ἐλέσθαι θυγατρὶ μνηστήρων ἓνα. VICTOR.

24, 9. Αὐτῇ ἐδόθη] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Majorag. αὐτῇ ἐδόθη. Idem legit haud dubie Georgius Trapezuntius; nam vertit: *cum eligenti a patre daretur.* Male. Nostram lectionem a Victorio exhibitam tuetur etiam vetus interpres Latinus. De re conf. Euripidis *Iphigeniam in Aulide*. Eundem locum Aristoteles jam attigit Elench. Soph. cap. 5. BUHLE.

24, 9. Ὑβριν εἶναι] Legitur in marg. ed. Venetæ: μὴ ὕβριν εἶναι. BUHLE.

24, 9. ἀρχὴ χειρῶν ἀδικῶν.] *Quando ipse auctor princepsque injuriæ fuerit.* Rhetor. ad Alex. Συνέκοψας μου τὸν υἱόν. Ἐγώ γε, χειρῶν ἀδικῶν ἀρχοντα. Quo exemplo etiam declaratur illam contumeliam esse, cum quispiam prior ferit. Sed etiam

Demosthenes c. Aristocratem, p. 635. unde intelligitur hæc in lege, quæ has injurias vetabat, verba posita fuisse: voluit enim scriptor ipsius, si quis injuriam acceptam ulciscens, quempiam percussisset, intelligi contra legem non fecisse. Ἄν τις τύπη τινά φησιν ἄρχων χειρῶν ἀδίκων ὥς, εἴ γε ἡμύνατο, οὐκ ἀδικεῖ. VICTOR.

24, 10. ἐν τοῖς ἐριστικοῖς.] In disputationibus Sophistarum, fraude et fallaciis adversarios eludentium. *Ex eo quod non simpliciter, sed adjuncto aliquo verum est.* Idem locus monstratur Elench. Soph. V. 3. *Simpliciter* id esse dicitur, quod absolute effertur citra temporis, loci, alteriusve circumstantiæ adjectionem: *secundum quid* autem, quod circumstantiæ apposita conditione restringitur. SCHRADER.

24, 10. Ἀλλὰ κατὰ τι γίγνεται] Codd. fere omnes Victorii, et margo Ven. ἄλλο τι γίγνεται. Ald. Ven. Bas. Frob. Cam. Ricc. Spir. Majorag. Morel. Victor. Sylb. Casaubon. Duvall. Schrader. Londin. ἀλλά τι γίγνεται. Minus bene. Secutus sum editores Lipsienses, qui ex ed. Isingr. ἀλλὰ κατὰ τι γίγν. receperunt. BUHLE.

24, 10. Ἀλλὰ κατὰ τι γίγνεται.] Ex ed. Isingr. sine auctoritate et sine caussa idonea κατὰ receptum est in Lips. et Bipont. quod exemplaria cetera non agnoscunt, et itidem paullo post legitur ἀλλά τι εἰκὸς, subaudito κατὰ. VATER.

24, 10. Ἔστι τὸ μὴ ὄν.] Edd. omnes, ἔστι τὸ μὴ ὄν, ὄν. Sine dubio mendum hoc est. In exemplo Bipont. repetitur.— Παρὰ τὸ μὴ ἀπλῶς. Edd. Ald. Bas. Cam. articulum τὸ omitunt. VATER.

24, 10. Ὡσπερ καὶ Ἀγάθων λέγει] Senarii in textu sequentes ex *Agathonis* fabula quadam hodie deperdita excerpti sunt. De Agathone vid. Schol. ad Aristophan. Ran. 84. cujus verba exscripsit Suidas v. Ἀγάθων. Conf. Aristophan. Thesmophoriaz. init. et Philostrat. de Vitis Sophist. p. 497. ed. Paris. 1608. fol. BUHLE ex SCHRADER.

24, 10. Γίγνεται γὰρ τό.] Schol. Gr. et Muretus videntur legisse, γίγνεται γὰρ τι. In verbis, καὶ πρὸς τι, ed. Cam. καὶ non habet. Paullo post pro ποιεῖ συκοφαντίαν, edd. Ald. Bas. Cam. τὴν συκοφαντίαν. Contra in iis, quæ statim sequuntur, καὶ ἐνταῦθα, παρὰ τὸ εἰκὸς, in edd. Ald. Bas. articulus τὸ deest. VATER.

24, 10. Οὐ προστιθέμενα] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Majorag. οὐ προστιθέμενον. Minus bene. BUHLE.

24, 11. Ἔστι δ' ἐκ τούτου.] Edd. eædem et Cam. ἔστι δὲ τούτου. VATER.

24, 11. ἡ Κόρακος τέχνη.] Non parum commendat hunc de duplici verisimili locum, quod illo prisci cujusdam rhetoris tota ars absolvebatur. Eodem argumento ad loci alicujus dialectici commendationem usus quoque fuit supra c. 23, 21.

Coracem et Tisiam, Siculos, dicendi artis præcepta primos omnium conscripsisse Cicero ex Aristotele memorat in Bruto c. 12. Eosdem artis illius inventores et principes appellat De Orat. I. c. 20. Ex his Tisiam Lysiæ et Isocratis præceptorem fuisse in X. Rhetorum vitis Plutarcho tributis docetur pp. 195. et 196. SCHRADER.

24, 11. Κἀν ἔνοχος ὢν] Ald. Bas. et Ricc. καὶ ἔνοχος ὢν, BUHLE.

24, 11. Οἶον ἀν ἰσχυρὸς ὢν] Vetus interpres Latinus vertit: *non fortis existens*. Legit igitur: οἶον οὐκ ἰσχυρὸς ὢν. Perperam. BUHLE. Legit ille ἀνισχυρὸς cūm A.

24, 11. ἦττω λόγον.] Vide quæ collegit Cresollius Theatr. Rhet. I. 11.

24, 10. Καὶ τὸ τὸν ἦττω λόγον κρεῖττω ποιεῖν] Vulgo: καὶ τὸ τὸν ἦττω δὲ λόγον κρ. π. Expunxi δὲ hoc loco, et rejeci illud ad sequentia post ἐντεῦθεν. Hæc enim est lectio Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. eaque melior. Cic. Brut. cap. 8; *Leontinus Gorgias, Thrasymachus Chalcedonius, Protagoras Abderites, Prodicus Ceius, Hippias Eleus, aliique multi docere se profitebantur arrogantibus sane verbis, quemadmodum causa inferior, ita enim loquebantur, dicendo fieri superior posset. Iis sese opposuit Socrates. Quod ex Aristotelis loco patet, Protagoras hujus arrogantis dicti primus auctor fuit; hinc illud simpliciter audiit Πρωταγόρου ἐπάγγελμα*. BUHLE.

24, 11. ψεῦδος—εἰκός.] Halicarnasseus quoque in Ep. ad Hammæum de hoc verisimili loquitur, tamquam pessimo ac malitiæ plenissimo: traditque superare ipsum fallacia cetera omnia argumenta: vocat enim ipsum ipsum κακουργότατον τῶν ἐπιχειρημάτων. VICTOR.

CAP. XXV.

25, 1. Περὶ λύσεων.] Eodem ordine progressus est in Sophisticis Elenchis, quorum pars secunda huic Rhetoricorum capiti respondet. SCHRADER.

25, 1. Περὶ δὲ λύσεων] Cod. Victorii et vetus versio Latina: *περὶ δὲ λύσεως*. Melius. Cf. ad hoc caput Rhet. III, 17. et Anal. Prior. II, 26. BUHLE.

25, 1. ἀντισυλλογισάμενον κ. τ. λ.] Ἀντισυλλογισμὸς est, cum syllogismum adferimus, cujus conclusio conclusioni syllogismi adversarii contradictorie opponitur. Ἐνστασις sive *instantia* est, cum ut ipse Noster infr. 26, 4. declarat, *aut syllogismum non recte conclusum, aut falsum aliquid pro vero sumtum esse ostenditur*, h. e. cum vel materia vel forma syllogismi adversarii reprehenditur. Hoc antisyllogismi et instantiæ discrimen clare docuit quoque c. seq. et III. 17. Item Prior. Analyt. II. 26. SCHRADER.

25, 1. Ἐνστασις quomodo differat a contrario syllogismo, vid. c. XXVI, 4. et Analyt. Pr. II. c. 28. (26.) *Inter exceptionem et propositionem* (quæ major sit in syllogismo, cuique altera subjiciatur,) *hoc interest, quod illa potest esse universalis; propositio vero vel omnino nequit, vel saltem in syllogismis universalibus non potest.* VATER.

25, 1, ἀντισυλλογισάμενον ἢ ἔνστασιν.] Cicero de Orat. II. 53. non inerudite et ipse, quod hic traditur, explicavit: significat enim duobus modis resisti posse argumento adversarii: aut tuo quopiam argumento, quod contrarium comprobet (id quod Aristoteles inquit ἀντισυλλογίσασθαι) aut illius argumento reprehendendo, quod vitium aliquod in se contineat, quæ etiam ratio simplex non sit; sed quod aut vitium sit in materia, ut nunc loquuntur, aut in forma. *Sed argumento resistendum est, inquit, aut iis, quæ comprobandi ejus causa sumuntur, reprehendendis, aut demonstrando id, quod concludere illi velint, non effici ex propositis, nec esse consequens: aut, si ita non refellas, afferendum est in contrariam partem, quod sit aut gravius, aut æque grave.* Cum autem ἔνστασις verbum sit dialecticorum, et ἐνστῆναι valeat resistere et occurrere alicui rationi, ac tamquam impedire, ne aliquid inde efficiatur, exitumque habeat res illa, eodem tamen verbo, idem significare volens, usus est Isocrates in libro quem scripsit ad Philippum Maced. τάχ' οὖν ἂν τις ἐνστῆναι τοῖς λεγομένοις τολμήσειε λέγων κ. τ. λ. VICTOR.

25, 2. Ἐνδέχεται ποιεῖν] Margo Ven.: ἐνδ. εἰπεῖν. BUHLE.

25, 3. ἐν τοῖς Τοπικοῖς.] Non intelligit suos Topicorum libros, in his enim de quatuor istis ἐνστάσεων modis non egit, sed intelligit ipsam ἐξ ἐνδόξων argumentandi rationem, omnibus hominibus familiarem et veluti innatam, ut docuit Rhet. I. 1. Eodem sensu Topica allegat II. 23, 9. et Eristica ac Dialectica 24, 10. SCHRADER.

25, 3. Ἐκ ταύτου] Revocavi lectionem Victorii, utique meliorem vulgata ἐξ ἑαυτοῦ. Vetus interpres Latinus, et Georgius Trapezuntius: *ex eodem.* Sic quoque infra §. 4. pro ἀφ' ἑαυτοῦ reposui ἀπὸ ταύτου. BUHLE.

25, 4. ἀφ' ἑαυτοῦ.] Cum ex eo, quod antecedenti enthymematis nobis oppositi, ejusdemque vel subjecto vel prædicato inest, contrarium argumentum exsculpitur, coque id quod objectum est confutatur. SCHRADER.

25, 4. Περὶ ἔρωτος.] Edd. Ald. Bas. Cam. περὶ ἔρωτα. VATER.

25, 4. Εἷη ἐνθύμημα] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. εἷη τὸ ἐνθύμημα. BUHLE.

25, 4. οἶον εἰ περὶ ἔρωτος.] Si inter præmissas nobis oppositi enthymematis sit illa, *Amor bonus est*, duobus ea modis refelli potest, vel si contrarie oppositam, *Omnis amor est malus*,

vel si contradictoriam, *Quidam amor non est bonus*, tuo argumento concludas. Prius appellatur hic καθόλου, posterius κατὰ μέρος. E. g. Omni amorī inest indigentia: amator enim desiderat rem cupitam, eaque indiget Rhet. I. 12. Omnis ergo amor malus est. Sed et eadem propositio hoc modo confutabitur: Amor quo Byblis Caunum fratrem suum deperiit, nefarius fuit, et malus. Ergo quidam amor malus est. Hæc conclusio cum contradictorie opponatur antecedenti sive minori adversarii, eam convellet. De *Caunio amore* v. Ovid. Metamorph. IX. 453. Hesych. Steph. Suid. in v. Καῦνος, et Erasmi Adag. SCHRADER.

25, 4. Καθόλου εἰπόντα.] Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. καθόλον εἰπόντα. BUHLE.

25, 4. Οὐκ ἂν ἐλέγετο Καύνιος ἔρως.] Sic recte emendavit e Cod. antiquissimo Victorius. Ald. Ven. Bas. Cam. Spir. οὐκ ἂν ἐλέγετο κάλλιστος ἢ (Isingr. καὶ) κάκιστος ἔρως. Vetus interpres Latinus: non utique diceretur optimus aut pessimus amor. Neque alia expressit Georgius Trapezuntius. At patet, Aristotelem ad pervulgatum proverbium allusisse Καύνιος ἔρως. Facile intelligitur, quomodo proverbii ipsius loco glossema in textum irrepserit. BUHLE.

25, 5. "Οτι ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ.] Edd. eadem, ὅτι ἀγαθός; §. 6. "Οτι εἰ κακῶς, pro ὅτι οἱ κακῶς, et §. 7. ὅτι μεθύουσι, pro ὅτι τοῖς μεθύουσι. VATER.

25, 6. ὅτι οἱ κακῶς—φιλοῦσιν.] Exemplum etiam hoc esset superioris modi, i. e. ἐνστάσεως quæ ducitur a contrario: contrarii enim sunt inter se, qui malum acceperunt, illis, qui bonum, ut etiam odio habere contrarium est ei, quod dicimus diligere; nec tamen non exemplum etiam est parium ac similitum. Nam qui injuriam acceperunt, si odio ducuntur, similes in contraria re sunt illis, qui commodo accepto diligunt, nec impedit, quin eadem res diversorum argumentorum exemplum esse possit aliter atque aliter acceptorum. VICTOR.

25, 7. "Ενστασις ὅτι, οὐκ οὖν ὁ Πιττακός.] Ita exhibui sensu exigente. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ὅτι omitunt. Non male. Pro οὐκ οὖν vulgo legitur οὐκ οὖν. Illud prætuli, et habet sic quoque ed. Isingr. BUHLE.

25, 7. Πιττακός.] Vide Aristot. Polit. II. fin. Ethic. Nic. III. 5. Diogen. Laërt. I. 76. quæ loca conguessit Wytenbachius ad Plutarch. Sept. Sap. Conv. p. 155. F.

25, 8. ἐπεὶ] Ut demonstret omnia adversaria argumenta, qualiacunque sint, per ἐνστασιν posse solvi, repetit quæ de materia syllogismorum oratoriorum Lib. I. c. 2, 11. seqq. fusius sunt tradita, eaque hic ad quatuor fontes revocat, *verisimile, exemplum, τεκμήριον*, et *signum*. Ex horum aliquo cum omnia enthymemata ducantur, nihil autem istorum sit, quod

non solvi queat, sequitur nunquam defore oratori ἔνστασιν, qua adversarii argumentum convellat, præsertim si quatuor illos jam expositos ἐνστάσεων modos attenderit. SCHRADER.

25, 8. ἐπεὶ δὲ τὰ ἐνθυμήματα.] Protasis est, cujus apodosis (φανερὸν, ὅτι) longo post intervallo sequitur. Enthymema autem hic latissime accipitur pro omni argumentatione oratoria, quomodo exemplum sub se comprehendit, cui alias ut I. 2, 9. alibique passim opponitur. SCHRADER.

25, 8. Ὅταν λαβὼν τὸ καθόλου, εἶτα συλλογίσηται τὰ κατὰ μέρος.] Hæc non conveniunt cum iis, quæ L. I. 2, 17. legebantur: in inductione exemplum unum aut nonnulla, quæ afferantur, *se habere ad rem probandam, ut pars se habet ad partem*. (Cf. ibi dicta ad §. 8.) Quare arbitror hoc scholion esse, quo dialecticæ inductionis natura declararetur a quopiam, qui inter utramque differre non intelligeret. Accedit, quod ceteræ probandi rationes breviter sine ejusmodi descriptione notantur. Conjectura confirmatur auctoritate Mureti, qui in versione hæc non expressit. Pronuntiatum, quod postea legitur, τὸ δ' εἰκὸς οὐ τὸ αἰεὶ, ἀλλὰ τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, Victorio suspectum est, et sane scholii speciem id quoque præ se fert. Sunt tamen utraque in Schol. Gr. VATER.

25, 8. Τὰ κατὰ μέρος] Eædem edd. singulariter: τὸ κατὰ μέρος. In antecedentibus post ἐπαγωγῆς Victorius censet delendum esse διὰ, quod sensum turbet; quare illud uncis conclusi. BUHLE.

25, 8. Καὶ ὅντος, διὰ τεκμηρίου] Eædem edd. καὶ ὅντος τεκμηρίου. Melius forsitan. Georgius Trapezuntius vertit: *quæ ex iis inferuntur, quæ necessario indicio sunt*. BUHLE.

25, 8. Καὶ ὅντος διὰ τεκμηρίου.] Διὰ cum abesset ab edd. vett. a Victorio ex codice antiquiss. et prisco Intpr. recte restitutum est. Opus est hac vocula, ut respondeatur verbis, ἐκ τῶν εἰκότων, διὰ παραδείγματος, διὰ σημείων. VATER.

25, 8. Ἡ τοῦ ἐν μέρει ὄντος] Ibidem: ἡ ἐν μέρει ὄντος, sine articulo. BUHLE.

25, 10. Ἀποδείκνυσιν] Ibidem: ἐπιδείκνυσιν. BUHLE.

25, 10. Ἀλλ' αἰεὶ καὶ ἀναγκαῖον ὁ δὲ κριτής] Ex emendatione Victorii, quam omnes MSti, et vetus versio Latina confirmant. Ald. Bas. Ven. Spir. ἀλλὰ καὶ ἀναγκαῖον αἰεὶ εὐθύς ὁ κριτής. Cam. quam Majorag. plerumque sequitur, e marg. Ven. nostram lectionem recepit, nisi quod pro ὁ δὲ κριτής habet εὐθύς ὁ κριτής. Consentit nobiscum quoque ed. Riccoboni, omisit tamen δὲ ante κριτής. BUHLE.

25, 10. Ἀλλ' αἰεὶ καὶ ἀναγκαῖον.] Ed. Bas. ἀλλὰ εἰ—Ὁ δὲ κριτής. Ed. eadem et Ald. Cam. εὐθύς ὁ κριτής. Vulgatum Victorius in omnibus libris scriptis invenit. Idem ex prisco Intpr. dedit οὐχ αὐτῷ κριτέον. Edd. vett. οὐκ αὐτῷ. Cum post αὐτῷ ἐλέγομεν, maxima interpunctione vulgo distinguatur,

sententia hujus loci penitus corrumpitur. Tunc protasis, ἐπεὶ γὰρ ὁ μὲν κατηγορῶν, sine apodosi est. Itaque colo interpungere oportet. Apodosis continetur verbis, οὐκ οὖν ἱκανόν; et quæ statim ante, inde a verbis, οὐ γὰρ ἂν ἦν εἰκὸς, usque ad τὸ γνῶμη τῇ ἀρίστη κρίνειν leguntur, perinde ac incisum, ἔστι δὲ — οὐκ ἀναγκαῖον, parentheseos signis includenda sunt. VATER.

25, 10. Οὐχ αὐτῷ κριτέον] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. Schrader. Lips. οὐκ αὐτῷ. Minus bene. BUHLE.

25, 10. Τὸ γνῶμη τῇ ἀρίστη κρίνειν] Rhet. I, 15. BUHLE.

25, 11. ἢ τῷ χροῖν.] Ut supra de Helena, Quicquid pater liberis concedit, id liberis licet facere: at non semper, sed dum in ejus potestate sunt. Ἡ τοῖς πράγμασιν. Ut, Decet filium persequi injurias patris; sed in alienis personis, non in matre: et jure potius quam vi. Εἰ ἀμφοῖν. Vim vi repellere licet, sed absque cæde, et non in die festo. PORTUS.

25, 11. Τὰ κυριώτατα δὲ] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. κυριώτατον δέ. Cum articulus τὰ absit a plurimis aliis edd. uncinis illum compescui. BUHLE.

25, 11. Εἰ γὰρ τὰ πλεονάκεις.] Nec tamen, quamvis ambo conjungi præstaret, non multum adjuvat demonstrare sæpius id, frequentiusque effici. Respondent autem hæc verba superioribus illis, τοῦτο δὲ συμβήσεται, ἐὰν ᾗ ἡ ἔνστασις μᾶλλον ὡς ἐπιτοπολὺ: si namque proximis hærent, videbatur et tempus et res copulari debuisse, cum temporis tantum hic mentio fiat: nisi quis putet, quod alterum significet, defuisse: infra namque, καὶ εἰ τὰ πλείω καὶ πλεονάκεις οὕτω: nihil tamen, quod hanc lect. adjuvet, inveni; nisi quod in antiquissimo libro πλειονάκεις legitur, ut fortasse pars extrema ejus verbi, quod desideretur, primæque consequentis sententiæ et voces et syllabæ, relictæ temere a librario fuerint. VICTOR.

25, 12. Λύεται δὲ καὶ] Abest καὶ ab iisdem edd. BUHLE.

25, 12. Ἐν τοῖς πρώτοις] Conf. supra cap. 24, et I, 2. BUHLE.

25, 12. Ἐκ τῶν Ἀναλυτικῶν] Analyt. Prior. II, 27. BUHLE.

25, 13. Τὰ παραδείγματῶδη] Sic legunt meliores Victorii Codd. et vetus interpret Latinus. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. τὰ παραδείγματα. Conjicit Victorius, utrumque ab Aristotele scriptum fuisse, et παραδείγματα et παραδείγματῶδη, ut supra dictum est: τὰ σημεία καὶ τὰ διὰ σημείου ἐνθυμήματα, nec non infra: τὰ δὲ τεκμήρια καὶ τεκμηριώδη ἐνθυμήματα. Ordo verborum in textu ita instituendus est: πρὸς δὲ τὰ π. ἢ αὐτὴ λύσις, (ἢ) καὶ (πρὸς) τὰ εἰκότα. BUHLE.

25, 13. Ἡ καὶ τὰ πλείω] Ald. Ven. Bas. Cam. Spir. Majorag. καὶ εἰ τὰ πλείω. Nostrum dedit Victorius e MStis. BUHLE.

25, 13. Ἡ καὶ τὰ πλείω.] Ita edd. Ald. Bas. et libri scripti. Edd. aliæ vett. καὶ εἰ τὰ πλείω. Hoc Muretus videtur reddi

disse : *et multo magis, si plura et sæpius ita evenire doceamus.* Vulgatum recte habet, dummodo hoc enuntiatum non suspendeas a præcedenti ὅτι. VATER.

25, 14. Γίνεται ἀποδείξει] Cod. antiq. Victorii et vetus interpres Latinus : γίνεται ἀπόδειξις. BUHLE.

CAP. XXVI.

26, 1. αὔξειν—ἐνθυμήματα.] Aliud est enthymematis elementum locusque, aliud enthymema ipsum : ut enim augere ac minuire locos esse enthymematum negarat, ita enthymemata esse nunc affirmat ; i. e. enuntiationes quasdam, et proprios augendi conterendique locos : rem autem ita se habere, a simili ducto argumento, probat : ut enim loci quidam proprii inveniuntur, qui bonum malumve quippiam esse confirmant, et alii, qui æquum aut iniquum, necnon, qui honestum aut turpe ; ita hi extant, quorum auxilio amplum aliquid aut minutum esse docere possimus. VICTOR.

26, 1. Ἐνθυμήματος στοιχείον] Vetus interpres Latinus : ἐνθυμημάτων στοιχείον. BUHLE.

26, 1. Τὸ αὔξειν καὶ μειοῦν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Majorag. τὸ αὔξειν καὶ τὸ μειοῦν. BUHLE.

26, 3. Οὐδὲ τὰ λυτικά ἐνθυμήματος εἶδος τί ἐστίν] Recte sic emendavit Victorius e Cod. antiquissimo, et vetere versione Latina. Edd. eadem et Spir. οὐδὲ τὰ λ. ἐνθυμήματα εἶδος τί ἐστίν. Hæc quoque expressit G. Trapezuntius. Male. Nam Aristoteles infra docet, *instantiam*, qua tamen argumentatio *disolvi* potest, non esse enthymema. BUHLE.

26, 3. κατασκευαστικῶν.] Vide Spalding. ad Quintil. III. 9, 5.

26, 3. Ἡ ὁ ἔνστασιν ἐνεγκών.] Edd. Ald. Bas. Cam. articulum ὁ omittunt. Ex ed. Cam. ἡ in verbis εἴη ἡ διαφορά ; et ἡ ἐστίν in his, οὐκ ἔστιν ἡ ἐστίν, excidit. VATER.

26, 3. Ἀνταποδείκνυσι] Edd. supra laudatæ singulariter : ἀνταποδείκνυσι. Verum omnes Victorii Codd. MSS. pluralem agnoscunt. In sequentibus restitui verba εἰ δὲ, ὅτι οὐ γέγονεν, οὗτος, ὅτι γέγονεν, quæ e textu ed. Lips. operarum peccato excidere. BUHLE.

26, 4. Ἐν τοῖς τοπικοῖς.] Valet hic ἐν τοῖς τοπικοῖς, ut supra, *in re topica*. In Sophist. Elench. hunc modum loquendi sæpe usurpavit, ut cum inquit, Ἐν μὲν τοῖς ἀνευ γραφῆς διαλεκτικοῖς : et ἐν δὲ τοῖς ῥητορικοῖς αἱ κατὰ σημεῖον ἀποδείξεις : nec multo post, ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τοῖς συλλογιστικοῖς et aliis etiam in locis. Cicero quoque, ut opinor, cum in Bruto inquit, c. 31. *Istorum in dialecticis omnis cura consumitur*, eodem intellectu id verbum cepit. Tradit autem nihil aliud esse ἔνστασιν, nisi in medium afferre opinionem aliquam ad persuadendum aptam,

qua planum fiat, firmiter conclusum ab adversario non esse, aut aliquid sumptum ad probandum, quod falsum sit: opinionem autem, non propositionem appellavit, quia eo nomine vocantur, quæ jam syllogismo enthymematicæ destinatæ sunt.

VICTOR.

26, 4. 'Εξ ἧς] Ald. Bas. Ricc. ἐξ ἧς. Perperam. BUHLE.

26, 5. Ante hanc §. leguntur in omnibus Victorii Codd. MStis, quæ in edd. libri sequentis prima verba sunt: ἐπεὶ δὲ τρία ἐστίν, ἃ δεῖ πραγματευθῆναι περὶ τὸν λόγον, ὑπὲρ κ. τ. λ. Eadem etiam hoc loco vetus interpres Latinus expressit. Arbitratur autem Victorius, id olim alicujus librarii negligentia commissum esse, cujus erratum a reliquis postea, qui inde exscripserunt, animadversum correctumque non sit. BUHLE.

26, 5. Quod ante verba ὑπερ μὲν in omnibus libris scriptis Victorius invenit libri tertii initium, ἐπειδὴ—τὸν λόγον, id etiam eodem loco in edd. Ald. Bas. perperam inculcatum est. VATER.

26, 5. περὶ τὴν διάνοιαν.] Dicens τὰ περὶ τὴν διάνοιαν, omnia significat, quæ ad sensus animi proferendos, notionesque pertinent. VICTOR.

26, 5. Καὶ ὡς αὐτὰ λύσομεν.] Edd. Ald. Bas. Cam. ὡς αὐτήν. Illud Victorius ex codice antiquiss. et prisco Intpr. recte restituit. VATER.

26, 5. Λοιπὸν δὲ διελθεῖν] Ex emendatione Victorii. In edd. Victoriana prioribus λοιπὸν δὲ διεξελεθῆν. BUHLE.

26, 5. Λοιπὸν δὲ διελθεῖν est ex libris scriptis omnibus. Edd. vett. διεξελεθῆν. VATER.

ANIMADVERSIONES VARIORUM

AD

LIBRUM TERTIUM

RHETORICORUM ARISTOTELIS.

I, I. ΕΠΕΙΔΗ.] Priscus Intpr. teste Morellio et edd. Cam. Argent. ἐπειδὴ δέ. VATER.

I, I. Δεύτερον δὲ] Vetus interpres Latinus, et Cam. ἐπειδὴ δέ. BUHLE.

I, I. Ὅτι ἐκ τριῶν εἰσι.] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. ὅτι ἐκ τριῶν ἐστι. Perperam. BUHLE.

I, I. ἢ γὰρ τῷ αὐτοῖ] Expressit hunc locum Cicero De Orat. II. 27. *Ratio omnis dicendi, inquit ibi Antonius, tribus ad persuadendum rebus est nixa, ut probemus vera esse ea quæ defendimus, ut conciliemus nobis eos qui audiunt, ut animos eorum ad quemcunque caussa postulabit motum vocemus.* Et ibid. c. 29. *Necesse est, ut is, qui nobis caussam adjudicaturus sit, aut inclinatione voluntatis propendeat in nos, aut defensionis argumentis adducatur, aut animi permotione cogatur.* SCHRADER.

I, I. εἶδη—τόποι.] Per species enthymematum intelliguntur loci unicuique generi caussarum proprii; per locos, κατ' ἐξοχὴν loci communes et communissimi. Ita enim ipse has voces interpretatur I. 2, 22. Alio sensu species enthymematum dicuntur II. 22, 14. SCHRADER.

I, 2. Λέξεως.] Λέξιν quid hic appellet apertum est: idem scilicet, quod Phalereus Ἑρμηνείαν. Eodem hoc verbo, in eadem re significanda, usus est Isocrates in Or. ad Philipp. p. 83. Α. ὥστε μηδένα τὸν λόγον αὐτὸν, μηδὲ τὴν λέξιν ἐπαινεῖν, ὡς ἀκριβῶς καὶ καθαρῶς ἔχουσιν. VICTOR.

I, 3. κατὰ φύσιν.] Sic locutus est Poet. init. ἀρξάμενοι κατὰ φύσιν πρῶτον ἀπὸ τῶν πρώτων. VICTOR. Vide de Part. Anim. II, 10.

I, 3. Οὕτω δ' ἐπικεχρίσθαι] Ald. Bas. Ricc. οὕτω δ' ἐπικέχρηται. Minus bene. Cf. §. 7. BUHLE.

I, 3. Τὸ περὶ τὴν ὑπόκρισιν.] Edd. Ald. Bas. Victor. Isingr.

Cam. Sylb. Casaub. Schrad. τὰ περὶ τ. ὑποκρ. Illud edd. Lips. Bipont. vel mendum est, vel sine caussa et sine auctoritate mutatum. VATER.

I, 3. Αὐτοὶ τραγωδίας] Ita dedit Victorius e Codd. et vetere versione Latina. Recte. Ald. Ven. Bas. 1. 2. Frob. Ricc. αὐτὰς τὰς τραγωδίας. Isingr. Cam. Spir. Major. αὐτοὶ τὰς τραγωδίας, cum articulo. BÜHLE.

I, 3. ὑπεκρίνοντο γὰρ] Confirmat Horatius A. P. 277. *Quæ canerent agerentque peruncti fœcibus ora.* Nam ipsos poëtas intelligo perungi fœce. Id etiam ostendit Plutarchus v. Solonis p. 95. C. ἐθέασατο τὸν Θέσπιν αὐτὸν ὑποκρινόμενον, ὥσπερ ἔθος ἦν τοῖς παλαιοῖς. VICTOR.

I, 3. Γλαύκων] Vide Wolfii Prolegom. Homer. p. CLXII. Schneider. ad Xenoph. Sympos. III. 6. Tyrwhitt. ad Aristot. A. P. 46.

I, 3. Καὶ Γλαύκων ὁ Τήϊος.] Cf. Aristot. Poët. cap. 25. BÜHLE.

I, 4. Ἔστι δὲ αὕτη] Ald. Ven. Bas. Ricc. ἔστι δὲ αὕτη. BÜHLE.

I, 4. ἐν τῇ φωνῇ.] Cum hic manifesto Aristoteles in voce sola actionein manere velit, Cicero corporis motum addidit: constare namque illam et voce et motu dixit: ad actionis tamen usum atque laudem maximam sine dubio partem vocem obtinere confessus est. Quod autem ad ea, quæ nunc aguntur, hic valet, hanc omnem rem erudite ipse, diligenterque in III. libro de Oratore tractavit, ac pulcherrimis exemplis illustravit. Quare studiosos hortor, ut locum illum, ad ea, quæ nunc brevi hic traduntur explananda, valde accommodatum, legant, c. 58. *Aliud enim vocis genus iracundia sibi sumat, acutum, incitatum, crebro incidens,* &c. VICTOR.

I, 4. Καὶ πότε μέσῃ.] In edd. Ald. Bas. Cam. πότε deest. VATER.

I, 4. ὀξεία—μέσῃ.] Vide Twining. Int. A. P. p. 423.

I, 4. νῦν τῶν ποιητῶν] Vide Twining. ib. p. 278. 279.

I, 4. τόνοις.] Vox a chordis translata. Cicero De Orat. III. 56. *Nam voces, ut chordæ, sunt intentæ, quæ ad quemcunque tactum respondeant.* Tribus autem modis illa variatur, cum aut contenditur, aut remittitur, aut mediocritatem quandam inter hæc duo retinet: primum sonum *acutum*, secundum *gravem*, tertium, mediumque inter illos, *flexum* appellarunt: cum muliebri autem genere, ὀξεία, et βαρεία, et μέσῃ usus sit, intellexit φωνῇ aut προσωδία. VICTOR.

I, 4. ῥυθμοῖς τισι.] Hi pedes perturbant mirifice animum; hi, contra, tranquillunt: quod Hermogenes docet multis locis, cum ostendit hanc aut illam formam dicendi speciemque suos quosdam, sibi aptos numeros, postulare. Et Plutarchus Erotic. T. II. p. 759. A. ταυτὶ δὲ τὰ Βακχικὰ καὶ

Κορυβαντικά σκιρτήματα, τὸν ῥυθμὸν μεταβάλλοντες ἐκ τροχαίου, καὶ τὸ μέλος ἐκ Φρυγίου, πρᾶννουσι καὶ καταπαύουσιν. VICTOR.

1, 4. Πρὸς ἕκαστα] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. πρὸς ἕκαστον. Georgius Trapezuntius: *et quibus in unoquoque numeris*. BUHLE.

1, 4. Περί ὧν σκοποῦσι.] Cod. Victorii et priscus Intpr. περί ἃ σκοποῦσι. Idem Schol. Gr. habet. Illorum duorum testium auctoritate paullo post in verbis δύνανται νῦν a Victorio νῦν restitutum est, quod abest ab edd. vett. VATER.

1, 4. ἁρμονία, ῥυθμός.] Plato Legg. II. p. 664. F. 665. A. τῇ δὲ τῆς κινήσεως τάξει ῥυθμὸς ὄνομα εἶη· τῇ δ' αὖ τῆς φωνῆς, τοῦ τε ὀξέος ἅμα καὶ βαρέος συγκεραννυμένων, ἁρμονία ὄνομα. VICTOR.

1, 4. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα.] Cicero de Orat. III. 56. Sine hac, (actione sc.) *summus orator esse in numero nullo potest: me- diocris, hac instructus, summos sæpe superare*. Et Orat. c. 17. *Nam et infantes, actionis dignitate, eloquentiæ sæpe fructum tulerunt*. VICTOR.

1, 4. ἐκεί.] Id est, in fabulis scriptisque poetarum. Hoc verum esse declarat Terentius in Prologo Phormionis: *Quod si intelligeret, cum stetit olim nova, Actoris opera magis stetit, quam sua, Minus multo audacter, quam nunc lædit, læderet*. VICTOR.

1, 4. Δύνανται νῦν] Abest νῦν ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Sequentia Ven. Cam. Major. sic legunt: οὕτω δηλονότι καὶ κατὰ τοὺς π. ἀγ. Georgius Trapezuntius: *sic et in civilibus*. Non male. Abesse tamen verba οὕτω δηλονότι a Codd. MSS. notavit Victorius. BUHLE.

1, 4. νῦν τῶν ποιητῶν.] Vide Twining. ib. p. 278. 279.

1, 4. καὶ κατὰ] Delevi οὕτω δηλονότι, quæ a MSS. absunt, utpote scholion. Οὕτω alibi apud Aristotelem foris intelligitur, ut Περί Ἑρμ. c. 1. Καὶ ὥσπερ οὐδὲ γράμματα πᾶσι τὰ αὐτὰ, οὐδὲ φωναὶ αἱ αὐταί. Civiliū autem contentionum nomine complectitur et forenses causas, et deliberationes de rep. habitas in senatu, aut apud multitudinem. VICTOR.

1, 4. μοχθηρίαν] Vitio ac culpa rerumpublicarum, quæ corruptæ sunt, ac multis undique mendis scatent. Nam in optimo reip. statu hæc incommoda nasci non possunt. VICTOR.

1, 5. φορτικόν] De sensu hujus v. consulantur Twiningius Interp. Poët. Aristot. p. 540 seq. et Heindorfius ad Platonis Cratyl. p. 400. A. §. 36. A. Gellius N. A. XVIII. 4. *Molestos et illepidos, quos Græci μοχθηροὺς καὶ φορτικούς dicerent*.

1, 5. Περί Ῥητορικὴν, οὐκ ὀρθῶς ἔχοντος] Ald. Ven. Bas. 1. 2. Cam. Frob. Ricc. Major. περί τὴν Ῥητ. οὐκ ὀρθῶς ἔχοντος. Isingr. et Spir. περί τὴν Ῥητ. οὐχ ὡς ὀρθῶς ἔχοντος. BUHLE.

1, 5. Οὐκ ὀρθῶς ἔχοντος ἀλλ' ὡς.] Conjectura editorum exempli Isingr. οὐκ ὡς ὀρθῶς, videri posset probanda esse. At

Aristoteles etiam alibi prius ὡς omittit, ut c. III, 3. VATER.

I, 5. Περιεργία ἐστίν] Ald. et Bas. περιεργία|ἐστίν, operarum forsitan vitio, qui editionem Aldinam typis exscripserunt. BUHLE.

I, 5. Μοχθηρία valet hic, nisi fallor, non pravitatem animi, ad omne facinus parati, sed vitium potius naturæ, quæ mala consuetudine deterior facta sit, ac sinat se a vero abduci. VICTOR. Μοχθηρία non significat hic animi ad malum facinus prompti pravitatem, sed illam generis nostri labem, qua sono vocis et corporis motu, quæ oculis auribusque subji-ciuntur, plerique magis afficimur et ducimur, quam rationibus, quas divinius nostri pars mens introspectit. SCHRA-DER.

I, 6. Τὸ μὲν οὖν τῆς λέξεως ἔχει τι] Codd. meliores Victorii: ὅμως ἔχει τι. Vetus tamen interpres Latinus quoque ὅμως non agnoscit. BUHLE.

I, 6. Ὡδὶ ἢ ὡδὶ εἰπεῖν. Ed. Cam. ἢ ὡδὶ non habet. VATER.

I, 6. Post verba, οὐ μὲν τοι τοσοῦτον, forsitan alia quædam ab Aristotele adjecta erant, quæ absumpta sint: certe alioquin hæc non sunt bene connexa. Si *doctrinæ, quæ de elocutione agit, particula quædam in omni disciplina necessaria est*; ne in Geometria quidem tradenda negligi poterit. Atque hoc, ut sententiam tuam luculenter declares, non est ex opinione tantum. Itaque quæ sequuntur, ἀλλ' ἅπαντα—διδάσκει, ad illa pertinere nequeunt. Sed major illius doctrinæ pars, cui ornatus orationis propositus est, *ex opinione est, et in Geometria docenda non usurpatur*. Οὐ μὲντοι τοσοῦτον respondet verbis, τι μικρόν. Quæ cum per Grammaticen vix liceat jungere voci ἀναγκαῖον, quæ Sigonii est ratio, *parvam nescio quam habet necessitatem*: ne licebit quidem illa reddere, *neque tamen tanti*, vel, *verum non tantopere*, uti vulgo redditur: sed verterim: *at hæc minima pars est*. Quod si sequebatur, *Pleraque enim ornatum spectant*, aut ejusmodi aliud quid, quo altera major pars doctrinæ de elocutione describeretur; omnia bene cohærebant, neque deerat id, quo οὕτω, et paullo post, ταὐτὸ ποιήσει τῇ ὑποκριτικῇ, referretur. VATER.

I, 6. Non reperio satis gravem causam suspicionis Tuæ, nec cur τοσοῦτον ad μικρόν retuleris. Τὸ μικρόν ἀναγκαῖον construendo jungi oportet; et ἀναγκαῖον est pro subst. ἀνάγκη. Οὐ μὲντοι τοσοῦτον pertinet ad διαφέρει τι. Sensus hic est: At-tamen in omni explicatione doctrinæ interest *quiddam*, quali elocutione utare: etsi *non tantum* interest. (Sc. quantum putatur in oratoria). Hanc ob causam dicit, elocutionem *quodam modo necessariam* esse ἐν τῇ διδασκαλίᾳ. Mox addit: ἀλλ' ἅπαντα φαντασία ταυτά ἐστι (sic enim scribo, non φαντασία ταυτά ἐ.) πρὸς τὸν ἀκροατὴν &c. Sed omne illud genus, quod

propter popularium civitatum vitia nunc tantopere colitur, *externæ tantum speciei est*, (s. ostentatione constat,) et ad auditorem in concione pertinet: quocirca in geometria et severioribus artibus docendis nemo eloquendi artem adhibet. Paulo post *κινῆσαι* aliter accipitur ab aliis; a nemine, quantum video, recte. Nescio quis adeo absurde tentavit *μιμήσασθαι*. Aptissimum est *κινῆσαι*, i. e. *commovere*, illo sensu quo Cicero Or. 12. scribit, ab Herodoto et Thucydide primis *commotam esse historiam*, ut auderet uberius et ornatius dicere. Græcum sic plane est ap. Plutarchum in Solone: *τῶν περὶ Θέσπιν ἀρχομένων τὴν τραγωδίαν κινεῖν*. WOLF. Vide Spaldingium ad Quintil. III. 1. 8.

I, 6. οὐ μέντοι τοσοῦτον.] Non tamen tantum interest in ceteris artibus ac disciplinis, quantum in studio dicendi: nisi potius *τοσοῦτον* valet magnum aliquid, (nec enim plane perspicitur cum quo id conferat) ut affirmet, adjuvare sane id non nihil, non tamen eximium aliquid atque ingentis ponderis præstare. Causa vero ejus est, quod hujuscemodi omnia, si vere quæras, non ad docendum faciunt, sed ad speciem assumuntur, et ad auditorem ipsum referuntur, qui non ita in aliis, ut in dicendi arte, respicitur. *Φαντασία ἐστίν*, valet, non suapte natura vim habent, sed ex opinionibus hominum penduntur. Πρὸς ἀκροατὴν vero, i. e. auditoris gratia requiruntur, et ejus oblectandi conciliandique sibi causa captantur, non ad rem ipsam explanandam, artemve tradendam necessaria sunt. VICTOR.

I, 6. Ἐκεῖνη, τέχνη, non λέξις. Nam dictio ornata multo ante in lucem venerat, etsi sero ea quidem, ut manifesto ipse tradidit, quare hæc non desiderabatur: *ὑπόκρισις*, quæ doceret quomodo oratores vultum conformare, gestus corporis agere, vocem intendere aut submittere deberent, desiderabatur. VICTOR.

I, 7. Οἷον Θρασύμαχος ἐν τοῖς Ἑλέοις] Intelligitur *Thrasymachus Chalcedonius*, magni nominis Rhetor et Sophista. Scripserat hic Ἑλέους, sive *Miserationes*, ut Cicero nomen transtulit, in quibus nonnulla de actione ad misericordiam commovendam præceperat. BUHLE.

I, 7. Θρασύμαχος ἐν τοῖς Ἑλέοις.] Hoc Thrasymachi opus respicere videtur Plato Phædr. p. 267. C. ad quem locum Hermias p. 192. ed. Ast. ὁ γὰρ Χαλκηδόνιος, τοῦτέστιν, ὁ Θρασύμαχος, ταῦτα ἐδίδαξεν, ὡς δεῖ ὡς (εἰς) οἶκτον ἐγείραι τὸν δικαστὴν, καὶ ἐπισπᾶσθαι ἔλεον, γῆρας, πένιαν, τέκνα ὀδυρόμενα (an ὀδυρόμενον) καὶ τὰ ὅμοια.

I, 7. Καὶ ἔστι—ἐντέχνον.] Actionis hic rationem ab elocutionis artificio distinguit: illam enim sine arte modice tractari posse tradit, et a natura ipsa proficisci; hanc participem artis, et studio ac diligentia ab hominibus comparari affirmat.

Appellat autem περὶ δὲ τὴν λέξιν, quod ad orationis ornatum pertinet, ut supra locutus est, cum inquit, καὶ τὸ περὶ τὴν λέξιν ὁψὲ προῆλθε: quod vero illud ἔντεχον esse dicit, in arte positum intelligit: nec ortum a natura habere vult. VICTOR.

I, 7. Διὸ καὶ τοῖς τοῦτο—ῥήτορσιν.] Quare, inquit, qui hanc facultatem habent excolendi orationem, ornateque ac polite dicendi, victores et ipsi e certaminibus discedunt, palmamque inde reportant; ut illi etiam, qui actione valent, conformareque vocem ad res fingendas, atque imitandas possunt: quod proprium est artis histrionum: id enim significare voluit, cum inquit πάλιν: quod tamen ut apertius faceret, addidit, καθάπερ καὶ τοῖς καθ' ὑπόκρισιν ῥήτορσιν: iis namque verbis magis id explanavit. VICTOR.

I, 7. Καθάπερ καὶ τοῖς] Ita restitui. Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. Lips. καθάπερ ἐν τοῖς. Parum belle. BUHLE.

I, 8. Ἦρξαντο—κινῆσαι.] Similiter locutus est Plutarchus in Solone p. 95. B. ἀρχομένων δὲ τῶν περὶ τὸν Θέσπιν ἥδη τὴν τραγωδίαν κινεῖν. Quod vero addidit ὥσπερ πέφυκεν, intellexit, ut consentaneum erat, et naturæ ordine fieri debebat. Cujus rei causam ipse reddit: cum enim nomina, et quæ ex his constat oratio, rerum imago sit, poëtas dicit, qui se ad imitandi studium dederant, in excolenda locutione, quo melius sc. imitarentur, primum laborasse. VICTOR.

I, 8. ὀνόματα μιμήματα.] Uberius Plato Cratyl. p. 423. B. ὄνομα ἄρ' ἐστίν, ὡς εἰοικε, μίμημα φωνῆς ἐκείνου, ὃ μιμεῖται καὶ ὀνομάζει, ὃ μιμούμενος τῇ φωνῇ, ὃ ἂν μιμῆται. Olympiodorus ad Philenum Platonis tradit Democritum nomina vocales imagines rerum appellare consuevisse; ὅτι ἀγάλματα φωνήεντα καὶ ταῦτα ἐστὶ τῶν θεῶν, ὡς Δημόκριτος. VICTOR.

I, 8. Πάντων μιμητικώτατον] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. πάντων μιμητικωτάτη. Minus bene. Nam referendum est μιμητικώτατον ad sequens τῶν μορίων. BUHLE.

I, 9. Λέγοντες εὐήθη.] In nonnullis libris scriptis ἀήθη legitur. Schol. Gr. utramque lectionem dicit in codd. inveniri, posteriore in suo libro habuit. Sed εὐήθη multo aptius est: inania, quæ sola dictione exornentur. VATER.

I, 9. εὐήθη.] Insulsa quædam. Infra I 2, 2. διὸ καὶ τὰ ὑποκριτικά, ἀφηρημένης τῆς ὑποκρίσεως,—φαίνεται εὐήθη. Figmenta vero poetarum nuda, ac numeris ceterisque ornamentis spoliata, quæ ipse μουσικῆς χρώματα appellat, inania plerumque esse, nec respondere gloriæ ipsorum, significavit apud Platonem Socrates Polit. X. p. 601. quam sententiam videtur expressisse Isocrates in Euagora p. 191. A. his verbis; καταμάθοι δ' ἂν τις ἐκείθεν τὴν δύναμιν αὐτῶν· ἦν γάρ τις τῶν ποιητῶν, τῶν εὐδοκιμούντων, τὰ μὲν ὀνόματα, καὶ τὰς διανοίας καταλίπη, τὸ δὲ μέτρον διαλύσῃ, φανήσεται πολὺ καταδεέστερα τῆς δόξης, ἥς νῦν ἔχομεν περὶ αὐτῶν. Eodem præne pacto Cicero locutus est, cum quæ res

Isocratem induxerit, ut numeros tantopere amplexaretur, exponeret. *Cum enim videret, inquit, oratores cum severitate audiri, poetæ autem cum voluptate, tum dicitur numeros secutus, quibus etiam in oratione uteremur.* Videbantur igitur poetæ, adjuti a dictione, ac beneficio denique ipsius tantum honorem sibi ac gloriam comparasse, quod ea, longe diversa a consuetudine uterentur, atque ipsam egregie expolitam, atque omnibus festivitatis ornatam haberent: et hæc causa, inquit, fuit, cur prima dictio poetica fuerit: primam autem vocat, non qua rudes homines primum uti cœperunt, sed qui operam huic studio dabant, et dicendo clari fieri studebant. Nam Gorgiam ipsum Leontinum sic locutum esse constat. Cicero sæpe hoc testatur, ut in Oratore etiam his verbis. *Gorgias autem avidior est generis ejus, et his festivitatis, sic enim ipse censet, insolentius abutitur.* Copiose autem Dionysius in v. Lysiae: qui etiam tradit, cum hoc vitium infecisset nonnullos quoque Atticos oratores, existimasse Timæum illud a Gorgia fluxisse, qui cum Athenas orator venisset, in concione, quam ad populum habuit, cunctos novitate orationis perculit. Idem etiam Halicarnasseus, quibus in rebus poetica hæc tropicaque locutio, quemadmodum ipse eam appellat, sita sit, accurate exponit. VICTOR.

I, 9. Ἐγένετο ἡ λέξις.] Edd. Ald. Bas. Cam. ἡ omittunt. Paulo post dicitur, εἰς τὸ ἱαμβεῖον μετέβησαν. Qua de re, tetrametros versus cum iambicis commutatos esse, Aristoteles etiam Poet. c. IV. et XXIV. loquitur. Causa est in eo, quod illi saltationi aptiores essent; hi ad consuetudinem vitæ communis propius accederent. Cf. Bentl. Opusc. p. 258. VATER.

I, 9. Οἷον ἡ Γοργίου.] Vide Victorii Comment. p. 547. In antecedentibus pro λέγοντες εὐήθη margo ed. Venetæ offert λέγοντες ἀήθη. Male. BUHLE.

I, 9. ἡ Γοργίου.] Vide Cresollii Theatr. Rhet. III. 23, 2.

I, 9. δηλοῖ δὲ τὸ συμβαῖνον.] Similiter locutus est Nat. Anim. IV. τεκμήρια δὲ τὰ συμβαίνοντα τοῖς εἰρημένοις. VICTOR.

I, 9. Τῶν ὀνομάτων ἀφήκοντο.] Ven. Cam. Spir. Major. et reliquæ omnes legunt: τῶν ὀνομάτων ἀφήκασιν. Legendum saltem fuisset ἀφείκασιν, aut ἀφῆκαν. Secutus sum lectionem Aldinam tam hoc loco, quam infra statim, ubi idem verbum repetitur. BUHLE.

I, 9. Ἀφήκασι, ὅσα—ποιῶντες, ἀφήκασι.] Ἀφήκασι importune repetitum est. Alterutrum ex errore librariorum natum videtur. Prius cum Twiningio (in versione Poëticae p. 471.) deleverim, quippe quod constructionis significandæ causa facilius illic poni potuit. Mutata interpunctione tunc bene junguntur enuntiata: ὅσα παρὰ τὴν διάλεκτόν ἐστιν, οἷς δ' οἱ—ποιῶν-

τες, nec opus est altera Twiningii correctione, qua οἷς τ' οἱ (οἷς θ' οἱ) scribit. VATER.

1, 9. Παρά τὴν διάλεκτον] Ald. Bas. et Ricc. περὶ τὴν διάλεκτον. BUHLE.

1, 9. διάλεκτος familiaris communisque modus loquendi vocatur. VICTOR.

1, 9. οἱ πρῶτον.] Intelligit, ut opinor, eos, qui tres hos, quorum fabulæ nonnullæ remanserunt, ætate antecessere: et si Æschylus minus se removet a consuetudine veterum illorum: multum enim retinet antiquæ illius licentiæ: audacius enim jungit verba, utiturque libenter verbis externis. Sophocles medium se præbuit inter hos ipsos: nec tamquam culpam aliquam timet immiscere orationi verba aliquantum immutata: et quæ, si non nova inauditaque prorsus sunt auribus suorum civium, olent tamen peregrinitatem. Euripides amplitudinem attulit, splendoremque suæ locutioni, delectu verborum elegantium ac politorum, quæ sumpsit e consuetudine, summaque cura inde hausit. VICTOR.

1, 9. Οἷς δ' οἱ πρῶτον ἐκόσμουν] Ald. Bas. 1. 2. Frob. Ricc. οἷς δ' οἱ πρῶτοι ἐκόσμουν. Isingr. οἷς δ' οἱ πρῶτοι τὰ ἐκόσμουν. BUHLE.

1, 9. Καὶ ἔτι νῦν οἱ τὰ ἐξάμετρα] Ricc. et Spir. καὶ ἔτι καὶ νῦν. Ald. Ven. Bas. Cam. Major. καὶ ἔτι καὶ νῦν εἰς τὰ ἐξάμετρα. Male. Nostrum tuetur etiam margo Ven. BUHLE.

CAP. II.

2, 1. Ἐὰν μὴ δηλοῖ] Vetus interpres Latinus vertit: *quæcunque non manifestaverit*. Legit fortasse: ὅς ἂν μὴ δηλοῖ. BUHLE.

2, 1. Ἄλλ' οὐ πρόπουσα λόγῳ] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. ἀλλ' οὐ πρ. τῷ λόγῳ, cum articulo. BUHLE.

2, 2. κύρια.] Verba *propria*, quatenus opponuntur translatis. Dionys. Jud. Lys. c. 3. κύρια καὶ κοινὰ καὶ ἐν μέσῳ κείμενα ὀνόματα, opponit τῇ τροπικῇ φράσει. ERNEST. Lex. Techn. in v. Vide Twining. Int. Poet. p. 433.

2, 2. Τὸ γὰρ ἐξαλλάξαι] Sic recte emendavit Victorius. Eandem lectionem habent margo Ven. et Cam. Spir. et Major. Conf. Aristot. Poët. cap. XXI. Edd. Ald. Ven. Bas. Ricc. τὸ γὰρ ἐξαλαπάξαι. BUHLE.

2, 2. Τὸ γὰρ ἐξαλλάξαι.] Pro inepta edd. vett. lectione ἐξαλαπάξαι Victorius illud restituit e vestigiis codicis cujusdam. Idem manifesto Schol. Gr. ante oculos habuit. VATER.

2, 2. ἐξαλλάξαι.] Discedere a communi usu sermonis, atque ipsum variare ac commutare. Lib. Poet. 22. σεμνὴ δὲ ἐξαλάττουσα τὸ ἰδιωτικόν, ἢ τοῖς ξενικοῖς κεχρημένῃ. Paullo infra §. 5.

τό τε διὰ τὸ εἶρηται ἐπὶ τὸ μείζον γὰρ ἐξαλλάττει τοῦ πρέποντος. Dionysius Hal. in Vita Lysiae c. 3.: ἀλλ' οἱ βουλόμενοι κοσμὸν τινα προσεῖναι τοῖς λόγοις, ἐξήλλαττον τὸν ἰδιώτην, καὶ κατέφρευγον ἐπὶ τὴν ποιητικὴν φράσιν. Est tamen hic locus in excusis Lysiae codicibus aliquantulum deformatus. VICTOR. Vide Ernesti Lex. Techn. v. ἐξαλλάττειν.

2, 2. Φαίνεσθαι σεμνοτέραν] Ald. Bas. et Ricc. φαίνεσθαι σεμνό-τερον. BUEHLE.

2, 2. Ὅπερ γάρ] Recepit ὅπερ ed. Lips. ex Isingr. Vulgo: ὡς περ γάρ. BUEHLE.

2, 3. Θαυμασταὶ γὰρ τῶν ἀπόντων εἰσὶν] Sanavit hunc locum ex Codd. Victorius. Ald. et Bas. θαυμαστὸν γὰρ τῶν ἀπάντων ἐστίν. Ven. θαυμαστὴν γὰρ τῶν ἀπόντων ἐστίν. Cam. et Major. θαυμασταὶ γὰρ τῶν ἀπόντων ἐστίν. Aliam lectionem expressit Georgius Trapezuntius: *haec enim ex omnibus admiramur*. BUEHLE.

2, 3. Τὸ θαυμαστόν.] Edd. Ald. Bas. Cam. adjiciunt ἐστί. VATER.

2, 3. Πολλά τε ποιεῖ τοῦτο.] Perperam Schol. Gr. τοῦτο accepit ut subjectum: *hoc multum valet*. Paullo post, πολλῶν ἐλάττω εἰσὶ, ex Mureti (Var. Lect. VII. 8.) felicissima emendatione legitur. Ne quis defendat lectionem librorum scriptorum, et edd. tantum non omnium, πολλῶν ἐλάττωσιν. Quæ verba si cum τοῖς λόγοις conjungantur, ut ex antecedentibus ἀρμόττει, subaudias; necessario scribendum erit, πολλῶν ἐλάττωσιν, οὐκ: ibi enim *non convenit*. Præterea propositio, quæ sequitur, ἡ γὰρ ὑπόθεσις ἐλάττων, tunc abundaret. Sin cum Schol. Gr. Victorio, Majorag. Sigon. Sturm. veritas, *multo paucioribus uti licet ornamentis*; ab ellipsin confugis tam durum, ut ne in mediocri quidem scriptore tolerari possit. VATER.

2, 3. πλεον γὰρ ἐξέστηκε.] Quod ait Aristoteles plurimum discrepare argumenta poetarum ab argumentis oratorum, et personas quoque circa quas versantur, sic exponit Isocrates Evag. p. 190. D. καὶ γὰρ πλησιάζοντας τοῖς ἀνθρώποις τοὺς θεοὺς οἷόν τ' αὐτοῖς ἔστι ποιῆσαι, καὶ διαλεγομένους, καὶ συναγωνιζομένους, οἷς ἂν βουληθῶσι. VICTOR.

2, 3. Ἐν δὲ τοῖς ψιλοῖς λόγοις πολλῶν ἐλάττω εἰσὶν] Legebatur vulgo πολλῶν ἐλάττωσιν, sine sensu, ut visum est editoribus. Recepit ed. Lips. igitur in textum emendationem Mureti (Var. Lect. VII, 8), quam et ego exhibui. Nescio tamen, an non defendi possit vulgata lectio, in qua omnes Codd. MSti, et interpretes Latinus conspirant, si ex antecedentibus suppleas τοῦτο ἀρμόττει. BUEHLE.

2, 3. ἐν δὲ τοῖς ψιλοῖς λόγοις πολλῶν ἐλάττωσιν.] Hæc verba duriorum structuram faciunt: videturque omnino, nisi forte

mendum hic sit, aliquid intelligi oportere, quod sententiam absolvat, quæ hujuscemodi sit, necesse est: In soluta oratione multo paucioribus uti licet ornamentis auxiliisque. Non multo post, cum eandem sententiam efferret, eodem pæne pacto locutus est: et huic ipsi nomini, quod eo casu positum, videtur verbo carere, unde regatur, βοηθήματα, quasi præsidia et adjumenta, adjunxit. Τοσοῦτον δ' ἐν λόγῳ δεῖ μᾶλλον φιλοπονείσθαι περὶ αὐτῶν, ὅσον ἐξ ἐλαττόνων βοηθημάτων ὁ λόγος ἐστὶ τῶν μέτρων. Quia autem aliquis mihi scrupulus in his verbis visus est esse, hoc etiam admonere non alienum putavi, in MSS. nihil varietatis inveniri: et a vet. quoque tralatione receptam hanc lectionem reddi. VICTOR.

2, 3. Εἰ δοῦλος καλλιπεῖτο] Ald. Bas. et Ricc. κάλλιστα ἐποιεῖτο. Ven. Cam. Spir. Major. καλλιποιεῖτο. Nostrum habet Cod. antiquissimus Victorii. Georgius Trapezuntius: *si servus ornatiora diceret.* BUHLE.

2, 3. καλλιπεῖτο.] Verbo usus est Plato Apol. Socr. init. Οὐ μέντοι, μὰ Δι', ὃ ἄ. Α. κεκαλλιεπημένους γε λόγους, ὥσπερ οἱ τούτων, ῥήμασί τε καὶ ὀνόμασιν, οὐδὲ κεκοσμημένους, ἀλλ' ἀκούσεσθε εἰκὴ λεγόμενα τοῖς ἐπιτυχοῦσιν ὀνόμασιν. Hunc locum de eo quod deceat aut non deceat, erudite copioseque persecutus est M. Cicero in Oratore c. 21. *Quam enim indecorum est de stillicidiis, cum apud unum judicem dicas, amplissimis verbis, et locis uti communibus, de majestate P. R. summissee et subtiliter.* Halicarnasseus quoque in v. Lysiae brevi eadem omnia tetigit: cum autem decoro orationis multum tribuat, appellat id optimam, ad summamque perductam virtutem. VICTOR.

2, 3. Περὶ λίαν μικρῶν] Abest λίαν ab Ald. Bas. et Ricc. BUHLE.

2, 4. λανθάνειν.] Vide Twiningium l. c. p. 470.

2, 4. λανθάνειν ποιούντας] Cod. antiquissimus Victorii: λανθάνειν ποιούντος. BUHLE.

2, 4. Ἐκεῖνο δέ] Ald. et Bas. ἐκεῖ δέ. BUHLE.

2, 4. Ὡς γὰρ πρὸς ἐπιβουλεύοντα διαβάλλονται] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. pro ὥς γὰρ, ut Codd. fide dedit Victorius, habent ὥσπερ γάρ. Muretus l. l. διαβάλλονται inutandum esse censet in διευλαβοῦνται. Eleganter. BUHLE.

2, 4. διαβάλλονται.] Male affecti animo sunt adversus eum qui fecte et artificiose dicit, et quasi adventitium sibi ornatum et alienum adsciscit, ut adversus eum, quem intelligunt insidias sibi moliri. Non enim hic, ut sæpe, διαβάλλονται criminantur significat. Eadem pæne notio est hujus verbi apud Plutarch. Symp. VIII. 7. p. 727. B. ἄρ' οὖν, ὁ Σύλλας ἔφη, διὰ τὸν μῦθον, τὸν περὶ παιδοφονίαν, ἀφοσιοῦνται τὰς χειλιδόνας, ἄπωθεν ἡμᾶς πρὸς ἐκεῖνα τὰ πάθη διαβάλλοντες. Longe animos nostros,

ut a sævis illis factis abhorreamus, conformantes: nos quasi inimicos reddentes tam nefariis facinoribus. VICTOR. Vide Wyttenbach. ad Plutarch. p. 37. B.

2, 4. καθάπερ πρὸς τοὺς οἶνους τοὺς μεμιγμένους.] Plutarch. Sympos. IV. p. 661. D. διὸ φεύγουσι τὸν μεμιγμένον οἶνον οἱ πίνοντες· οἱ δὲ μιγνύοντες πειρῶνται λανθάνειν, ὥς ἐπιβουλεύοντες. VICTOR.

2, 4. Ἡ Θεοδώρου φωνή] De Theodoro Tragædo vide Aristot. Polit. VII, 17. Plutarch. de Sui Laude p. 545. E. VICTOR.

2, 5. Κλέπτεται valet, clam hoc fit, dolus procedit, et artificium non intelligit, qui audit. Ipse infra: οὕτω γὰρ κλέπτεται ὁ ἀκροατής: necnon, οὐ κέκλεπται οὖν. Demetrius Phalereus De Elocut. non semel hoc verbo eodem intellectu, nisi fallor, usus est, cum de frigore orationis disputaret. §. 118. Ψυχρὸν δὲ καὶ τὸ μέτρα τιθέναι συνεχῆ, καθάπερ τινες, καὶ μὴ κλεπτόμενα ὑπὸ τῆς συνεχείας. Et quæ non tegantur, et obscurentur a continuatione verborum. Item, ubi de arida locutione agit §. 239. ἡ σύνθεσις δὲ ἀποκεκομμένη, καὶ κλέπτουσα τοῦ διανοήματος τὴν ἄδειαν. Dionysius Halic. Comp. c. 19. καὶ τάσεις φωνῆς αἱ καλουμέναι προσῳδαί, διάφοροι, κλέπτουσαι τῇ ποικιλίᾳ τὸν λόγον. VICTOR.

2, 5. Κλέπτεται.] Vide Ernesti Lex. Techn. v. κλέπτειν.

2, 5. Ἐν τοῖς περὶ Ποίσεως] Poët. cap. XXI. BUHLE.

2, 5. γλώτταις.] Vide Ernesti Lex. Techn. v. Γλώτται. Sturzium de Dialect. Maced. p. 18.

2, 5. Ὑστερον ἐροῦμεν] Cap. III, et VII. BUHLE.

2, 5. Τὸ δὲ διὰ τί.] Edd. Ald. Bas. Cam. τό τε διὰ τί. VATER.

2, 6. κύριον καὶ οἰκεῖον.] Cicero de Orat. III. 38. *Tria sunt in verbo simplici, quæ orator afferat ad illustrandam atque exornandam orationem, aut inusitatum verbum, aut novatum, aut translatum.* Probat igitur, dicet aliquis, quæ Aristoteles damnat? Nullo modo hoc verum est: nam et Philosophus modice usurpata, et certis quibusdam locis, non ingrata, inusitata etiam et novata verba esse affirmat. Videtur autem Cicero, quas Græci γλώττας et γλωττικὰ ὀνόματα, *verba inusitata* appellare: et sane externa ac peregrina nomina a communi usu sermonis remota sunt. Quare non sine causa ita vocavit. Latini tamen quoque non vernacula, nec patrii sermonis propria nomina aliquando usurpabant, ut cum barbara ac Græca verba orationi admiscebant; quod sine modo traditur fecisse Lucilius. Quod κύριον autem ac proprium nomen appellet, ipse narrat in libro de arte poëtarum. Κύριον est, inquit, quo passim omnes in re appellanda utuntur; οἰκεῖον suum, et alicui rei maxime accommodatum, significare constat. Animadvertendum an Cicero cum de Orat. III. 39. inquit, *Quid sit, quod omnes translatis, et alienis magis delec-*

*tantur verbis, quam propriis ac suis, et κύρια et οἰκεία intellex-
erit? nam statim etiam addit, Nam si res suum nomen, ac
proprium vocabulum non habet &c. An κύρια tantum, quod
magis puto, duobus Latinis verbis expresserit? In oratione
enim quoque pro Cæcina inquit, c. 18. Rem aliquam suo
certo ac proprio vocabulo nominare. Cum tamen apud Græ-
cos οἰκείῳ nomini ἀλλότριον, κυρίῳ μεταφορικὸν ex altera parte
respondeat, idque etiam hic Cicero manifesto servavit, (pro-
prium enim translato, suum vero alieno opposuit,) ambo hæc
verba exprimere videri potest voluisse. VICTOR.*

2, 6. οἰκείον.] Vide Twining. l. c. p. 448.

2, 6. Καὶ μεταφορὰ] Cam. et Major. καὶ μεταφοραί. Minus
apte. BUHLE.

2, 6. Καὶ μεταφορὰ, μόναι χρήσιμοι.] T. Winstanleius (in ed.
Poëticae Oxon. 1780. p. 183.) conjicit μόνα χρήσιμα hic le-
gendum esse, quod quamquam ad Grammaticen accommo-
datius esset, non dubito tamen, etiam illud ab Aristotelis
manu proficisci potuisse, si ad voc. μεταφορὰ respexerit. VA-
TER.

2, 6. πάντες γὰρ μεταφοραῖς διαλέγονται.] Cicero Orat. ad
Brutum c. 24. Translatione frequentissime sermo omnis uti-
tur, non modo urbanorum, sed etiam rusticorum, siquidem est
eorum gemmare vites, sitire agros, lætas esse segetes, luxu-
riosa frumenta. SCHRADER.

2, 6. ἐὰν εὖ ποιῇ τις.] Ex communi sermone seligat, et pro-
priis ac translatis utatur. SCHRADER.

2, 6. Ἔσται τε ξενικὸν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir.
Major. ἔσται τὸ ξενικόν. BUHLE.

2, 6. Καὶ σαφηνισί] Ald. Bas. et Ricc. καὶ σαφισί. BUHLE.

2, 6. Τοῦ ῥητορικοῦ λόγου ἀρετῇ] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc.
Spir. Major. cum articulo: ἡ τοῦ ῥητορικοῦ λόγου ἀρετῇ. BUHLE.

2, 7. Παρὰ ταύτας] Ex emendatione Victorii. Eædem edd.
περὶ ταύτας. BUHLE.

2, 7. Παρὰ ταύτας ex Cod. Victorii et prisco Intpr. recte
restitutum est. Edd. vett. περὶ ταύτας. VATER.

2, 7. Τοῦτο πλεῖστον δύναται — αἱ μεταφοραί.] Τοῦτο πλεῖστον
jungi nequit. Τοῦτο est subjectum enuntiatum, prædicatum
πλεῖστον δύναται. Itaque verba, αἱ μεταφοραί, sine dubio scho-
lion sunt, neque ullo modo cohærent cum iis, quæ antece-
dunt, et quæ sequuntur.—Ad hunc locum cf. Poet. c. XXI.
Aristotelis metaphora tropos omnes continet (vid. Cic. Or.
27. med.); ut, si forma cum genere, et genus cum forma, et
forma cum forma, et res, quæ ex proportionem aliqua simili-
tudinem habent, inter se commutantur. In tertio genere
quæ comparantur, similia sunt propter affectionem utrique
rei communem, eandemque ob causam et uni generi subjecta
sunt, et in oculos incurrit similitudo. In quarto genere simi-

litudo parumper remotior est. Hic enim non inter ipsa ea, quæ contenduntur, sed inter duo alia, quibus illa respondent, similitudo intercedit. Ita si vesp̄er pro ætate dicitur, ad diem et ad vitam est respiciendum. (Cf. Twining. l. l. p. 437.) VATER.

2, 8. Τοσοῦτον δ' ἐν λόγῳ] Ita reposui. Ἐν λόγῳ tuentur meliores Victorii Codices. Alii, ut et Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Majorag. habent ἐν λόγοις· minus bene. Morel. Victor. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. τοσοῦτα δ' ἐν λόγῳ—ὅσω. Schrader. et Lips. τοσοῦτα δ' ἐν λόγῳ—ὅσον. BUHLE.

2, 8. Ἐχοι μάλιστα] Restitui optativum ex Ald. Ven. et Bas. Vulgo: ἔχει μάλιστα. BUHLE.

2, 8. λαβεῖν—ἄλλου.] Rectius vertit P. Victorius: *Et non licet semper sumere ipsam ab alio auctore*. Sententia est; Non esse quod ab alio semper petas et quasi emendices metaphoras, cum ipse excogitare illas possis et debeas. Idem dixit Poët. c. 22. fin. τὸ δὲ μέγιστον τὸ μεταφορικὸν εἶναι. Μόνον γὰρ τοῦτο οὔτε παρ' ἄλλου ἐστὶ λαβεῖν, εὐφυΐας τε σημεῖόν ἐστι. Τὸ γὰρ εὖ μεταφέρειν τὸ ὅμοιον θεωρεῖν ἐστὶ. SCHRADER.

2, 8. Λαβεῖν οὐκ ἔστιν αὐτὸ] Vulgo αὐτὴν, ut ad præcedens μεταφορὰ referatur. Male. Revocavi αὐτὸ ex Ising. sensu hoc exigente. Referendum enim est ad τὸ σαφὲς κ. τ. λ. BUHLE. Temere factum a Buhlio quod lectionem MStorum mutarit. Locum recte explicavit Schraderus.

2, 9. Ἐκ τοῦ ἀνάλογον] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. ἐκ τοῦ ἀναλόγου. BUHLE.

2, 10. Ἀπὸ τοῦ βελτιόνος τῶν ἐν ταύτῳ γένει] Eædem edd. ἀπὸ τῶν βελτιόνων τῶν ἐν τῷ γένει. Nostram lectionem habent Cod. antiquissimus Victorii, vetus interpres Latinus, et Victor. Morel. Sylb. Casaubon. Duvall. Schrader. Londin. Ed. Lips. habet τῆς ἐν ταύτῳ γένει, operarum forsitan peccato. BUHLE.

2, 10. ἐν τῷ αὐτῷ γένει.] Genus hic appellat αἰτεῖν, i. e. *proscere*, quod duas habet partes, εὐχέσθαι et πτωχεύειν: qui enim a diis immortalibus commodi aliquid postulant, εὐχέσθαι dicuntur: res autem dignitatem in se habet: nemo enim tam fortunatus, qui non auxilio deorum egeat, ac sæpe votis opem ab illis imploret. Qui stipem, ac quibus producere vitam possint, cogunt, ut mendici homines faciunt, πτωχεύειν proprie dicuntur. Qui igitur eum, qui a diis immortalibus votis aliquid peteret, diceret translato nomine πτωχεύειν, hic manifesto eum dedecoraret: ut contra ornaret, qui mendicantem diceret εὐχέσθαι. VICTOR.

2, 10. Καλλίαν μητραγύρτην.] Μητραγύρται appellabantur, qui magnæ matri stipem cogeabant: ἀγύρται enim mendici erant, et qui emendicato pane viverent: junctum autem ita nomen, eos, qui ipsi illi deæ, ut loquebantur, emendicaret. Clemens Alexandrinus Pædag. III. 4. p. 269. περιφέρονται δὲ

αὐταὶ ἀνὰ τὰ ἱερὰ ἐκθυόμεναι καὶ μαντευόμεναι, ἀγύρταις καὶ μητραγύρταις, καὶ γράϊαις βωμολόχοις οἰκοφθορούσαις ὁσημέραι συμπομπέουσαι. Menander ap. eund. Cohort. p. 64. Οὐδεὶς μ' ἀρέσκει περιπατῶν ἔξω θεός Μετὰ γράός· οὐδ' εἰς οἰκίας παρεισίων ἐπὶ τοῦ σανιδίου,—μητραγύρτης, τοιοῦτοι γὰρ οἱ μητραγύρται· Cicero Legg. II. 9. cum inquit, *præter Ideæ matris famulos, eosque certis diebus, ne quis stipem cogito, μητραγύρτας intellexit.* Nam quod ad dies pertinet, quibus stipem cogendi ipsis facultatem reliquerat Cicero, *μητρωακὰς ἡμέρας* eos vocabant: certis enim quibusdam diebus sacra illa colere moris erat: castos autem eos, qui superstitione illa tenebantur, ducebant, ut ex Marini Proclo (p. 45. Suidæ v. *Μητρωακαὶ* citato) colligitur: τὰς δὲ *μητρωακὰς* παρὰ Ῥωμαίοις ἢ καὶ πρότερον παρὰ Φρυγῇ σπουδασθείσας ἡμέρας καστείας ἐκάστου μηνὸς ἤγνευε. Lucretius II. 626. cum sacra ritusque illos exponeret, inquit, *Ære atque argento sternunt iter, omnia circum Largifica stipe ditantes.* Clearchus Athenæi XII. p. 541. C. de infelici exitu Dionysii junioris, Siciliæ tyranni, αὐτὸς δὲ Διονύσιος τέλος μητραγυρτῶν καὶ τυμπανοφορούμενος οἰκτρῶς τὸν βίον κατέστρεψε. Calliæ autem hujus, qui *δαδοῦχος* vocitari solitus erat, meminit Xenophon Hellen. VI. iii. 3. VICTOR.

2, 10. Καλλιάν μητραγύρτην.] Schol. Gr. *μητραγύρτην* in codice suo habuit, idemque in edd. vett. et in multis libris scriptis legitur. Mendum est, quod antiquitus irrepsit. VATER.

2, 10. Οἱ μὲν διονυσοκόλακας] Ald. Ven. Bas. Cam. Major. οἱ μὲν διονυσιοκόλακες. Spir. οἱ μὲν διονυσιοκόλακας. Victor. Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Schrader. Londin. ὁ μὲν διονυσοκόλακας, quod et Cod. Victorii et vetus interpret Latinus agnoscunt. Equidem ed. Lips. secutus sum. BUHLE.

2, 10. Διονυσοκόλακας.] Sententia, nisi fallor, hæc est. Nec defuit, qui sodales Dionysii tyranni, flagitiososque homines, qui ipsi assentari in animum induxerant, appellaret juncto nomine, non proprio tamen, *Διονυσοκόλακας*, quasi *Liberi patris assentatores*: ita enim, ut arbitror, vocari solebant, qui in comædiis inducebantur adulatores impuri, et quasi fædi illius studii exemplaria: ipsi vero illi ministerium illud suum ornantes, se ipsos *artifices* vocabant, in eadem translatione manentes, et ad Liberum patrem, *Διόνυσον* a Græcis vocatum, ut qui ipsos infamare volebant, alludentes: appellabantur autem ita, ut puto, qui scenam ornabant: sive fabulas ipsas agebant, quas ludis Liberi patris docere Athenienses consuevisse notum est, sive Bacchus aliquos prope se habere sole-ret animi causa, qui ipsum artificio suo, lepidisque dictis oblectarent. Horum mentionem fecit Athenæus V. p. 198. B. cum Ptolemæi Philadelphi pompam exponeret: Μεθ' οὗς ἐπορεύετο Φίλισκος ὁ ποιητής, ἱερεὺς ᾧν Διόνυσου, καὶ πάντες οἱ περὶ Διόνυσου τεχνίται. Epicurus, cum Platonis familiæ maledicere vel-

let, ut refert Laërtius X. 8. Διονυσοκόλακας ipsos μεταφορικῶς appellavit, tamquam assentatores eos, non sodales, insimulans. In Athenæo, ut opinor, mendum est: cum enim narraret assentatores Dionysii, quos hic intelligit Aristoteles, ab iis, qui conscii erant nefariæ ipsorum vitæ studiique facete perstringi solitos, sic apud eum in excusis legitur (VI. p. 249. F.) πλείστους δ' εἶχεν μαὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Διονύσιος τοὺς κολακεύοντας, οὓς καὶ προσηγόρευον οἱ πολλοὶ Διονυσιολάκας, cum scribi debeat, nisi fallor, διονυσοκόλακας: quid enim acutum lepidumque vox illa in se habuisset, si ita locuti forent? cum, si διονυσοκόλακας legatur, non parum leporis urbanitatisque in ea ex translato verbo appareat. VICTOR. Vide Wyttenbachium ad Plutarch. p. 53. E. et Schweighæuserum ad posteriorem Athenæi locum. Schweighæusero ignota videtur fuisse Victorii annotatio.

2, 10. Διονυσοκόλακας casu quarto habent Schol. Gr. priscus Intrpr. et libri scripti tantum non omnes. Edd. vett. Διονυσοκόλακες. Paulo post in verbis, καὶ πορθῆσαι, priscus Intrpr. teste Morellio, καὶ πορίσαι, expressit. Schol. Gr. vulgatum tuetur. VATER.

2, 10. Ἄμφω μεταφοραῖ] Victor. Morel. Sylb. Casaub. Schraeder. Duvall. Londin. ἄμφω μεταφορά. BUHLE.

2, 10. Καὶ οἱ μὲν λησται αὐτοῦς] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. post λησται insertum habent αὐτοὶ δέ. Sustulit hæc Victorius, cum absint a Codd. et a vetere versione Latina. BUHLE.

2, 10. καλοῦσι νῦν.] Nunc inquit, ut suspicor, quia priscis temporibus id turpe non erat, et ipsi se ipsos, ut erant, λησταῖς vocabant, quod narrat Thucydides I. 5. copiose. VICTOR.

2, 10. Καὶ λαβεῖν καὶ πορθῆσαι] Vetus interpres Latinus vertit: et accipere et acquirere. Videtur itaque legisse: καὶ λαβεῖν καὶ πορίσαι. BUHLE.

2, 10. κώπας ἀνάσσειν.] Ita etiam Cyclop. 86. ὁρῶ πρὸς ἀκταῖς ναὺς Ἑλλάδος σκάφος Κώπης τ' ἀνακτας. Helen. 1048. πείσειας ἄντιν' οἵτινες τετραζύγων Ὀχων ἀνάσσουσ' ὥστε νῶν δοῦναι δίφρους. VICTOR. κώπης ἀναξ Æschyl. Pers. 378. Conf. Eustath. ad Il. B. p. 345, 8.

2, 10. Κώπας—Μυσίαν.] Hæc verba unum versum conficere, et scribendum esse ἀποβὰς, facilius est divinare, quam abrupti loci structuram vel sensum constituere. Id admodum miror, quod ἀνάσσειν κώπας s. κώπης ob metaphoræ insolentiam notatur, quum jam Æschylus Pers. 378. remigem dixisset κώπης ἀνακτα, vulgoque usitatum esset χεῖρ' ἀναξ. Sed sæpe nimis rigidus est philosophus in his rebus. WOLF.

2, 10. Καὶ ἀποβὰς εἰς Μυσίαν.] Schol. Gr. plenius hoc fragmentum profert, ἀποβὰς εἰς Μυσίαν ἐτραυματίσθη πολεμίῳ βραχίονι. Sed ne his quidem pronuntiati sententia satis aperi-

tur. Lectores, quibus totus locus esset notus, alia, quæ sequerentur aut antecederent, supplebant, cf. L. I. 6, 22. Ceterum ἀποβάς εἰς Μυσίαν tenore versus scribendum videtur. VATER.

2, 11. Ἀμαρτία] Codd. quidam Victorii, et margo Ven. ἀμαρτάνειν. In sequentibus ὅτι ἄμφω φωναὶ nemo interpretum hæsit. Fateor tamen, me hæc verba non capere, et puto aliquid excidisse. Igitur signum lacunæ feci. BUHLER.

2, 11. Διονύσιος ὁ χαλκοῦς.] Dionysii hujus mentionem fecit Plutarch. in Nicia p. 526. B. poëmaque ipsius ad sua tempora mansisse narrat. Athenæus X. p. 443. D. οὐ κακῶς οὖν ὁ χαλκοῦς ἐπικαλούμενος Διονύσιος ἐν τοῖς ἐλεγείοις κυλίκων ἐρέτας ἔφη κ. τ. λ. et XV. p. 669. D. ἀλλ' ἵνα καὶ γὰρ, φησί, μνημονεύσω τοῦ χαλκοῦ ποιητοῦ καὶ ῥήτορος Διονυσίου· χαλκοῦς δὲ προσηγορεύθη διὰ τὸ συμβουλευθεῖσαι Ἀθηναίους χαλκῷ νομίσματι χρῆσθαι. VICTOR.

2, 11. Ὅτι ἄμφω φωναί.] Buhlius V. Cl. vix recte suspicatus est quædam excidisse post hæc verba. Locus sanus est. Subaudias: ὅτι ἄμφω εἰσὶ φωναί. Notatur comparationis causa inesse in eo, quod et cantus et stridor voce continetur. VATER.

2, 11. φαύλη δὲ ἡ μ.] Peccavit Dionysius, quod suavissimam omnium vocem, asperrima et quæ nihil significaret, exprimere voluit: κραυγὴ enim clangorque est vox e genere earum, quas ἀσήμευς, quod nihil significarent, Græci appellabant. VICTOR.

2, 12. ἔτι οὐ πόρρωθεν.] Phalereus idem præcepit, μήτε μὴν πόρρωθεν μετενηνεγμένους· ἀλλ' αὐτόθεν, καὶ ἐκ τοῦ ὁμοίου, et quæ sequuntur. Nam exemplis quoque id illustrat. Sed etiam Cicero de Orat. III. 41. *Deinde videndum est, ne longe simile sit ductum. Syrtē patrimoniū; scopulū libentius dixerim. Charybdim bonorum; voraginem potius: facilius enim ad ea quæ visa, quam ad illa quæ audita sunt, mentis oculi feruntur.* VICTOR.

2, 12. τὰ ἀνώνυμα ὀνομασμένως κ. τ. λ.] Ita ut quæ nomine carent, illo donentur; quo prolato, statim intelligatur affinitas. Hanc autem originem habuisse translationes Cicero quoque multis locis testatur, cum res scilicet suum nomen ac proprium vocabulum non haberet; id enim significare manifesto voluit De Orat. III. 38. *Tertius ille modus transferendi verbi late patet, quem necessitas genuit, inopia coacta et angustius.* VICTOR.

2, 12. αἰνίγματι τῷ εὐδοκιμοῦντι.] Athenæus solus, quod sciam, integrum illud ponit: duobus autem versibus constabat: Lib. X. p. 452. C. πολλοὶ δὲ γρίφων καὶ τοιοῦτοί τινες εἰσὶν, οἷον, Ἄνδρ' εἶδον πυρὶ χαλκὸν ἐπ' ἀνέρι κολλήσαντα, Οὕτω συγκόλλως ὥστε σύναιμα ποιεῖν. Τοῦτο δὲ σημαίνει τῆς σικύας προσβολήν. Priorem versum posuit Aristoteles Poët. 22. Demetrius Phal. §. 102. Plutarchus Symp. Sept. Sap. p. 154. B. VICTOR.

2, 12. τὸ πάθος.] Πάθος quod nominavit, intellexit genus hoc curationis, non motum animi, in quo, cum opera requiratur ejus qui molitur chirurgique, ab eo qui accipit ægrotoque hoc vocavit. VICTOR.

2, 12. Turpe vitium est σικίας, pro quo scribendum σικύας. WOLF. Mansit hoc vitium in contextu nostro, nobis quidem invitis; quod statim corrigat benignus lector.

2, 12. ἐκ τῶν εὖ ἡνιγμένων.] Cicero De Orat. III. 42. effici ænigmata ex coacervatis pluribus translationibus affirmat: cum enim plures continuatas ἀλληγορίαν efficere dixisset, de illa ipsa oratione loquens, inquit, *Est hoc magnum ornamentum orationis, in quo obscuritas fugienda est, etenim ex hoc genere fiunt ea, quæ dicuntur ænigmata.* VICTOR.

2, 12. Λαβεῖν ἐπεικῆς· μεταφορᾷ γὰρ αἰνίττονται] Ald. Bas. et Ricc. λαβεῖν ἐπεικῶς. Eædem edd. nec non Ven. Cam. Spir. Major. αἱ μεταφοραὶ γάρ. Sustulit articulum Victorius, qui in nullo MSto occurrit. Ceterum recepi equidem præclaram summi hujus viri emendationem μεταφορᾷ pro vulgato μεταφοραι, quod sensum præbet ineptum. Adscribere liceat ipsa Victorii verba (Comment. p. 565): *Vereor, ne μεταφορᾷ, dandi casu, numero unitatis, scribi debeat; prisca enim exemplaria non extremæ vocali literam, subscriptam habent, ut inferiori ætate fieri cœptum est.* BUHLE.

2, 12. μεταφοραὶ γὰρ αἰνίττονται.] *Quævis enim metaphora habet vim ænigmatis, s. in metaphora inest vis ænigmatum.* Si sic accipis; idque per verbi usum licet; mutatione opus non erit. WOLF.

2, 12. ὥστε δῆλον] Cum translatio igitur ænigmatis naturam habeat, non est dubitandum, quin illa elegans bonaque futura sit. Quæ autem εὖ μετενηχῆθαι hic dicit Aristoteles, *ratione translata, et translationem sumptam ratione* Cicero appellat De Or. III. 40. VICTOR.

2, 13. Καὶ ἀπὸ καλῶν.] Pendent hæc, quamvis valde remota sint, a superioribus δεῖ μεταφέρειν. Idem significavit, contrarium prohibens damnansque Cicero De Or. III. 41. *Fugienda est omnis turpitudine earum rerum, ad quas eorum animos, qui audiunt, trahet similitudo. Nolo morte dici Africani castratam rempublicam: nolo stercus curiæ dici Glauciam; quamvis sit simile, tamen est in utroque deformis cogitatio.* VICTOR.

2, 13. Λικύμνης.] Sophista et scriptor artis dicendi, sodalis auditorque Gorgiæ Leontini, teste Dionysio Halic. in v. Lysiæ (p. 458. Reisk.) *Σημαινόμενον, quod verbo significatur,* interpretatus est Cicero in erudita illa epistola ad Pætum IX. 22. de hac ipsa re, de qua disputatur hic, scripta. VICTOR.

2, 13. ἔτι δὲ τρίτον.] Est tertium quippiam extra illa, cujus auxilio captiosam sophistarum argumentationem dissolvimus, qua concludebant nullam esse turpitudinem in verbis. Quod

princeps affirmare ausus est Bryso, postea arripuerunt Stoici, studioseque defenderunt. Vide Epistolam Ciceronis modo allegatam. VICTOR.

2, 13. οὐδένα αἰσχρολογεῖν.] Vide Quintilian. VIII. 3, 39. De Brysone conf. Schweighæuser. ad Athenæi XI. 108. p. 328. seqq.

2, 13. Ἐτι δὲ οὐχ ὁμοίως] Abest δὲ ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Majorag. BUHLE.

2, 13. τὰς δὲ μεταφορὰς ἐντεῦθεν.] Valet ἐντεῦθεν, ut suspicor, hic *a rebus honestis*; confirmato enim iudicio Lycimnii, confutataque fallacia Brysonis, redit ad id, quod supra brevi traderat; antequam enim in hæc digrederetur, præceperat duci etiam oportere translationes a rebus pulchris, quod nunc repetit, quomodo pulchra illa intelligi debeant, docens. VICTOR.

2, 13. ἢ τῇ φωνῇ κ. τ. λ.] Voce inquit, nam quædam ingrata, et molesta verba sono esse declaravit: sunt autem alia non pauca speciosa ac suavia: aut *vi* inquit, i. e. notione et intellectu: videtur enim idem hic Aristot. significare *δυνάμει* quod Theophrasto *διανοίᾳ* in ejusdem rei definitione apud Deme- trium Phal. 175: aut *oculis aspectuque*, i. e. si videantur: nam honestæ ac turpes voces judicantur, si singulos sensus aut juvant, aut lædunt, res, quæ ab illis significantur. Ab omnibus autem sensibus similia duci, vocesque transferri docuit eleganter Cicero de Orat. III. 40. *Nam et odor urbanitatis, et mollitudo humanitatis, et murmur maris, et dulcedo orationis, sunt ducta a ceteris sensibus: illa vero oculorum multo acriora, quæ ponunt pæne in conspectu animi quæ cernere et videre non possimus.* VICTOR.

2, 14. ὁ μητροφόντης.] Locus ex Euripidis Oreste 1587. Ὁ μητροφόντης, ἐπὶ φόνῳ πράσσων φόνον inquit Menelaus, Orestem criminans; cui, se defendens, respondet Orestes, Ὁ πατὴρ ἁμύντωρ, ὃν σὺ προὔδωκας θανεῖν. VICTOR.

2, 14. Καὶ ὁ Σιμωνίδης.] Anaxilaus Messenius Reginorum tyrannus hic est, qui mulabus vicit in ludis Olympicis, et in quem Simonides carmen composuit. Ab Heraclide Pontico nominatur in Politiis. Cf. Bentleyi Opusc. p. 237. VATER. Dissert. Phalarid. p. 156 = III.

2, 15. ὑποκορίζεσθαι.] Vide Toupium ad Suidam II. p. 315. Ruhnkenium ad Timæi Lex. p. 266.

2, 15. Ὡς περ καὶ Ἀριστοφάνης] Aliæ edd. cum articulo ὁ Ἀριστ. Fabula Aristophanis *Babylonii* inscripta hodie deperdita est: BUHLE.

2, 15. Ἀντὶ μὲν χρυσίου] Ex emendatione Victorii. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. ἀντὶ μ. χρυσοῦ. BUHLE.

2, 15. Ἀντὶ μὲν χρυσίου] Victorius ex libris scriptis restituit, et quia χρυσιδάριον a χρυσίῳ derivetur, non a χρυσοῦ. VATER.

2, 15. Ἐν ἀμφοῖν] Abest ab Ald. Bas. et Ricc. BUHLE.

CAP. III.

3, 1. τὰ δὲ ψυχρὰ] Qui hunc locum spectat, Demetrius Phal. §. 116. lacuna laborat. Vide Schneiderum.

3, 1. ψυχρὰ] Quod sine ulla gratia est, ac venustate, neque audientes aliquo modo excitat, sed languorem quendam potius animis inducit, ac tædium, atque molestiam, id Græci ψυχρὸν, Latini *frigidum* appellare consueverunt. Cicero pro A. Cæcina c. 21. *Cave in ista tam frigida, tamque jejuna calumnia delitescas.* De Claris Orat. c. 48. T. Juvencium scribit, *nimis lentum in dicendo, ac pene frigidum* fuisse: et ibid. 67. *Acumen M. Pisonis sæpe stomachosum, nonnunquam frigidum.* Epist. ad Quintum fr. III. 3. *accusatoribus, inquit, frigidissimis utitur.* Orat. ad Brutum c. 26. ait, *ridicula domo allata plerumque esse frigida.* et M. Antonius De Orat. II. 63. monet, ut *quæ frigidiora sunt vitemus.*—Hoc vitio cumulata est Appuleii Madaurensis locutio, quid enim frigidius eo membro, *enervam, et exossam saltationem explicat?* Ita *sagam divinipotentem* dixit, et *domuitionem*, et plurima alia. MAJORAGIUS.

3, 1. Ἐν τέτταρσι γίγνεται] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. γίνονται. Minus Attice. BUHLE.

3, 1. διπλοῖς ὀνόμασιν.] Verba διπλᾷ Cicero *juncta* sæpe appellavit. Non autem cuncta verba juncta frigus gignunt, sed ea quæ nimis tumide juncta sunt. Junctis namque verbis consuetudo etiam utitur, maxime Græcorum: quorum lingua ad complicanda verba aptior. Docet hoc accurate Demet. Phalereus, ac quæ vitandæ sint nominum junctiones admonet. Neque tamen puto, quæ Lycophronis exempla hic ponit, continenter ab auctore collocata fuisse, sed ex omnibus ipsius scriptis, quæ dispersim posita forent, et vitiosiora essent, collecta ab Aristotele fuisse: dixisseque semel Lycophronem arbitror, πολυπρόσωπον οὐρανὸν, postea, alio in loco μεγαλοκόρυφον γῆς, et eodem pacto ἀκτὴν στενοπόρον, seorsim a superioribus, quod manifesto intelligitur, cum copula interjecta sit. Πολυπρόσωπον autem οὐρανὸν, quod plurimam variamque faciem habeat, ob sidera ipsa, nisi fallor: nam Græcus etiam poëta καλὸν πρόσωπον ἡλίου in carmine suo appellavit: terram vero μεγαλοκόρυφον, quod magnos vertices, arduosque admodum colles sustineret: litus στενοπόρον, quod meatum callemque illac transeuntibus angustum præbeat. VICTOR. Vide Ernesti Lex. Tech. v. Διπλᾷ.

3, 1. Οἶον Λυκόφρων] Non cogitandum est de *Lycophrone Chalcidensi*, qui Ptolemæi Philadelphi ætate floruit, et cujus *Cassandra* adhuc exstat; sed de *Lycophrone Sophista*. Vide Victorium ad Demetr. Phaler. p. 109. BUHLE. Vide Fabricii Bibl. Gr. III. 16, 7.

3, 1. Καὶ Γοργίας.] Edd. Ald. Bas. Cam. καὶ ὡς Γοργίας. VATER.

3, 1. Ὠνόμαζε, πτωχόμουςος κόλαξ.] Majoragius minus accurate vertit, *Gorgias adulatorem vocavit ptochomusum*. Si enim hic esset sensus verborum; πτωχόμουςον κόλακα, diceretur. Gorgias significatur quondam conjunctim pronuntiasse, πτωχόμουςος κόλαξ. VATER.

3, 1. Ἐπιορκίσαντας καὶ κατευορκίσαντας.] Schol. Gr. et ed. Cam. ἐπιορκήσαντας καὶ κατευορκήσαντας. Equidem existimo legendum esse, ἐπιορκίσαντας καὶ κατευορκήσαντας. Reprehenduntur ii, qui junctis nominibus utantur, atque huc etiam ii referendi sunt, qui propositionem adjiciant ad vocabulum, quod ea non indiget. At qui ἐπιορκήσαντας conjunctim dicat, is peccati argui non potest, quia non ὀρκεῖν, sed ἐπιορκεῖν demum *pejerandi* significatum habet. Majoragii ex opinione ἐπιορκίζειν *pejerare* significat, et solummodo indicatur, Græcos hac et sequenti voce raro usos esse. Vix recte. Hic non de vocabulis infrequentibus, sed de compositis sermo est, et ἐπιορκίζειν *pejerare* nec significat, nec potest significare: ὀρκίζειν enim est, *adigere ad jusjurandum*. Eandem ob causam vocabulum alterum κατευορκίσαντας ferri nequit, quia, quid sit κατ - ευ - *adigere ad jusjurandum*, nemo intelligat. Contra loco aptissimum est κατευορκήσαντας, *sancte jurantes*. Gorgias ideo notatur, quod κατευορκεῖν dixit pro εὐορκεῖν, et quod alias pro frequenti ὀρκίζειν usurpavit ἐπιορκίζειν, quasi *adobstringere jurejurando*. Ceterum in scriptoribus ecclesiasticis utrumque, et ἐπιορκίζειν et κατευορκεῖν, invenias. VATER.

3, 1. Καὶ ὡς Ἀλκιδάμας] Vide supra not. ad I, 13; II, 23. BUHLE.

3, 1. Τὸ τῆς θαλάττης ἔδαφος] Emendavit sic Victorius auctoritate Codicis antiquissimi, et veteris interpretis Latini. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. τὸ τῆς Θεττάλου. Idem tuentur plures etiam Victorii Codd. MSti. Georgius Trapezuntius: *et purpurocolor Thessali pavementum*. BUHLE.

3, 1. Διὰ τὴν δίπλωσιν] Ven. et Cam. διὰ τὴν δίπλασιν. BUHLE.

3, 2. Πέλωρον ἄνδρα] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. τὸν πελώριον ἄνδρα. BUHLE.

3, 2. Σίννις ἀνὴρ] Videtur lussisse hoc epitheto, quisquis fuerit ejus auctor. Scironis, famosi illius prædonis, socii fuerunt Sinnis et Procrustes; hinc a Lemniis nomen σίννις impositum ei, qui aliis gravia damna inferret. Dubia tamen est lectio. Margo ed. Venetæ offert σῖνος. Sylburgius censet σῖνις cum uno ν legendum esse, quoniam derivetur vox a σίνεσθαι in quo ei non adstipulor. BUHLE.

3, 2. Σκίρων, σίννις ἀνὴρ.] Buhlius cum commemoret, propter famosum latronem, Sinnin, a Lemniis nomen σίννις imposi-

tum esse ei, qui aliis gravia damna inferret: sane errat. Nulla est auctoritas rei ne probabilis quidem. Sinnis, Peloponnesi et Atticæ pestis, quid Lemniorum ad usum dicendi? Editor ille errorem hausit ex Commentario Majoragii, nulla culpa hujus interpretis, qui ex Eustathio (ad Il. I. 594.) refert, Lemnios primum *Σιντίας*, *noxios*, esse appellatos, quod piratæ essent, vel ut inventores armorum, et vult inde nomen *σίνης* etiam de aliis frequentatum esse, id quod et probatione caret, neque satis quadrat. Contra Ez. Spanhemius (ad Callimachi hymn. in Apoll. v. 92.) notat, cum duo fuerint latrones, Sciron et Sinnis, Scironem quasi *alterum Sinnin* dictum esse. Hæc metaphora esset. At Aristoteles dicit de *γλώτταις*, de *priscis et insuetis vocabulis*. Prisca ejusmodi vox est *σῖνος* et *σίνης* pro *βλάβη*. Quod quo minus affirmetur, non obstat usus quorundam scriptorum, in quibus vocabulum *σίνεσθαι* invenitur. Etiam si enim Aristoteles in notandis *γλώτταις* justo asperior reperiatur: eandem tamen severitatem sæpe adhibuit, ut c. V, 7, ubi omnino increpatur loquendi genus, quo prædicatum cum duobus subjectis junctum non ita exprimas, ut utrique conveniat, sed ad posterius solummodo accommodes. Propter hanc asperitatem a Dorvillio (ad Charit. IV. 4. p. 400.) notatur. Aristoteles, cum tantum prosam orationem et poëticam distinguat, inter diversa prosæ genera hic quidem non discernat, et, neglecta dicentium audientiumque auctoritate, quid fieri debeat, exponat, ita judicare potuit; quanquam quid de multis scriptoribus nostræ ætatis judicasset, vix pronuntiaverim. *Σῖνος* et *σίνης* igitur sunt voces priscæ. Teste Galeno *σίνειν* pro *βλάπτειν* est Ionicum, h. e. ab antiquis Ionum poëtis crebro usurpatum, id quod et ex Homero perspicitur. Hæc origo vocis nostræ exemplis sequentibus bene convenit. Qua tamen ita explicata, vereor, ne cum Stephano, Sylburgio, aliisque *σίνης* scribendum sit. VATER. Vide Monk. ad Euripid. Hipp. 981. Blomfield. ad Callim. H. Ap. 91.

3, 2. *ἄθυρμα τῇ ποιήσει*] *ἄθυρμα* est *lusus*, quod aliis Græcis in soluta oratione dicitur *παίγνιον*. Fuse hunc locum illustravit Paulus Leopardus (Emendat. II, 6), qui legi jubet: *ἀθύρματα ποιήσει*, *ludos faciet*. Verum, cum appareat, *φράσσιν* esse decerptam e contextu, nihil hic mutandum est. BUHLE.

3, 2. *ἄθυρμα τῇ ποιήσει*] Plenius affertur hoc dictum §. 4. *οὐδὲν τοιοῦτον ἄθυρμα τῇ ποιήσει προσφέρων*. Sensus verborum Alcidamantis vix attingi poterit, quia desunt enuntiata, quibuscum conjuncta erant. Hoc tamen perspicuum est, *ἄθυρμα* et vocabulum priseum et translatum esse: illuc enim hic, huc altero in loco respicitur. Utrumque locum immutat Paullus Leopardus (Emendat. II. 6.) hic *ἀθύρματα ποιήσει*, *ludos fa-*

ciet, §. 4. οὐτιδανὸν καὶ ἀθύρματα ποιήσει προσφέρων legi iubens. Qua mutatione nihil opus puto. Nam ejusmodi locum qui corrigit, fere nescit, annon sensum alienum inferat in verba, quæ, prout posita sunt, per se sensu absoluto non indigent. Causa conjecturæ Leopardo sine dubio hæc fuit, quod a Thoma Magistro sub hac voce notatum est, ἄθυρμα melius et Ἀττικώτερον esse, quam παίγνιον, cujus loquendi usus testis Plato laudatur. Obsoletum igitur hoc vocabulum vocari non posse. Sed Interpretes ad locum Thomæ (in edit. Bernard. p. 17.), inprimis Sallierius, bene animadverterunt, Thomam usu loquendi, apud Philonem, Ælianum, Longum, aliosque scriptores seriores, qui Atticissarent, frequente, deceptum esse; in Platone ἄθυρμα nonnisi semel aut bis inveniri, sed crebro in Homero et poetis, qui eum imitentur. Quare vocabulum Aristotelis quidem ætate inter γλώττας numerari potuisse, usu vero posthac tritum ab omnibus cœpisse usurpari. Cumque ἄθυρμα plures significationes habeat; forsitan ab aliquo veterum Atticistarum, unde Thomas, quæ notat, hauriret, traditum fuisse, ἄθυρμα cum παίγνιῳ apte non commutari. Ἄθυρμα enim, ut sæpe in Homero, oblectamentum significat, et hoc translato sensu a Schol. Gr. posteriori in loco accipitur. VATER.

3, 2. Καὶ ἀκράτω τῆς διανοίας ὀργῇ τεθηγμένον] Ex emendatione Victorii, Codicem antiquissimum secuti. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. καὶ ἀκράτω τῆς διανοίας, καὶ ὀργῇ τεθηγμένον, quæ lectio minime contemnenda est. Abest autem καὶ ab omnibus MStis, et a vetere versione Latina. Georgius Trapezuntius nostræ lectioni favet; vertit enim: *et ardenti mentis ira exacerbatum*. BUHLE.

3, 3. ἐπιθέτοις.] Epitheta Aristoteles appellat non tantum adjectiva, sed et substantiva, substantivis addita, ut agnominationes, periphrases, per appositionem adjecta, ut et ea nomina, quæ in casu gignendi ad aliorum nominum naturam explanandam apponuntur. Liquet id ex præced. cap. §. 14. ubi *matricida*, et *patris ultor* Orestis, et tertii hujus c. §. 3. ubi *panegyris* Isthmiorum ludorum, et *reginæ civitatum* legum, *rami sylvæ*, epitheta dicuntur. SCHRADER.

3, 3. μακροῖς.] Erravit Majoragius, qui μακρὰ reddidit *longe petita*: neque enim apte de adjunctis nominibus dicitur ipsa longe peti, ut de translatis; neque ita accipi nomen hoc potest; dixisset enim πρόρωθεν, si id significare voluisset. Quin autem longa nimis et proluxa idonea non sint prosæ orationi, dubium non est: nimis enim tumidam inflatamque ipsam reddunt: comici autem poetæ, priscae illius comœdiæ, risus movendi causa, hujuscemodi nomina aucupantur aut fingunt: et tragici, qui ita granditati et magniloquentiæ se putant consulare, ut Æschylus. VICTOR.

3, 3. "Οτι ποιήσις ἐστίν] Ven. Cam. Spir. ὅτι ποιήσεώς ἐστίν. BUHLE.

3, 3. "Οτι ποιήσις ἐστίν.] Ex ed. Veneta est altera lectio, ὅτι ποιήσεως. Illud Victorius ex libris scriptis melioribus, ex prisco Intrpr. et ed. Ald. restituit. VATER.

3, 3. Ἐπεὶ δὲ ἔχει χρῆσθαι αὐτῇ.] Diversitas lectionis est in libris scriptis; antiquissimus αὐτῷ, alii et edd. vett. αὐτῇ habent. Eo majore jure Victorius ex prisco Intrpr. recepit αὐτοῖς. Vera hæc est emendatio. Ποίησιν ex Buhlii sententia ad voc. αὐτῇ repetere vix quadrat. Pro λέξει ποιητικῇ tunc acciperetur, quam liceret interdum introducere in orationem prosam. At per Aristotelem hoc licere valde dubito: ceteris ejus præceptis prorsus adversatur. Cum decretum antecedens, ψυχρὸν ἐστίν, ἐπιθέτοις ἢ μακροῖς, ἢ ἀκαίροις ἢ πυκνοῖς χρῆσθαι, quod late patet, restringatur: alio modo restringi vix poterit, nisi hoc: *Utare tamen epithetis* iis, quæ orationi prosæ convenient, et ne his quidem justo frequentius. Atque hoc lectione αὐτοῖς, scil. ἐπιθέτοις, expressum est, eaque hoc aptior est, quod toto in loco de solis epithetis agitur, non universe de dictione poetica. VATER.

3, 3. Χρῆσθαι αὐτῇ] Hæsit Victorius in αὐτῇ, et legendum esse censuit cum vetere interprete Latino αὐτοῖς. Enimvero αὐτῇ spectat ad antecedens ποιήσις, et sensus satis est perspicuus. Cod. Victorii: χρῆσθαι αὐτῷ non bene. BUHLE.

3, 3. στοχάζεσθαι δὲ τοῦ μετρίου.] Hoc non fecit Thucydides, cum alibi, tum in Oratione funebri, notante Dionys. Halicarn. namque ut grandiore redderet orationem, tritumque ac plebeium sermonem declinaret, ad poetica phrasin se contulit, et nomina inflata captavit, ut ornatus ille nimis insolens novusque esset: ἤλλαξεν inquit τὴν ἐρμηνείαν εἰς ὄγκον ἅμα καὶ κόσμον ὀνομάτων ἀηδέστερον. VICTOR.

3, 3. ἐπεὶ μεῖζον] Cicero Or. c. 22. *In omnibusque rebus videndum est, quatenus, etsi enim suus cuique modus est, tamen magis offendit nimium quam parum.* VICTOR.

3, 3. Ἐπεὶ μεῖζον ποιεῖ.] Ad hæc intelligendum est, τὸ ἀμέτρως χρῆσθαι τοῖς ἐπιθέτοις, quod ex antecedentibus elicias, quodque τῷ εἰκῇ λέγειν respondeat. Sequitur ἡ μὲν γὰρ οὐκ ἔχει τὸ εἶναι, ἡ δὲ τὸ κακῶς, ubi ad articulum ἡ subaudire oportet vocem λέξις ex τῷ λέγειν desumptam: *illud—hoc dicendi genus.* VATER.

3, 3. Τοῦ εἰκῇ λέγειν] Ald. Ven. Bas. et Cam. τὸ εἰκῇ λέγειν. Correxuit Victorius ex MStis. BUHLE.

3, 3. Ἡδύσματι χρῆται, ἀλλ' ὡς ἐδέσματι] Itidem ex emendatione Victorii; nam sic legunt Codd. et vetus interpretes Latinus. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. pluraliter: ἡδύσμασι χρῆται, ἀλλ' ὡς ἐδέσμασι. Georgius Trapezuntius: *quasi bellariis, sed quasi cibariis utitur epithetis.* BUHLE.

3, 3. Οὐ γὰρ ἡδύσματι χρῆται.] In edd. Isingr. et Bipont. οὐ γὰρ ὡς ἡδύσματι sine ulla librorum scriptorum impressorumve auctoritate. Priscus Intpr. Morellio videtur ὡς habuisse: sed cum ὡς necessario supplendum sit, cave hac de caussa versionem testem producas. Ed. Isingr. etiam c. I, 5. ὡς inseruit; constanter quidem, at justo audacius, cum, qui in pluribus locis invenitur, usus loquendi esse videatur. VATER.

3, 3. ὑγρὸν ἰδρῶτα.] Hunc locum, ut ab Aristot. hic traditus est, iisdem verbis posuit Phalereus §. 116. VICTOR.

3, 3. τοὺς πόλεων βασιλεῖς νομίμους] Sic MS. vetustiss. et vet. tralatio. Non leges appellavit, verum addidit plura verba, dicens *civitatum leges legales*: intellexit autem leges, quæ in liberis civitatibus regnarent. Quod si quis alteram lect. sequi malit, lapsus hoc pacto erit Alcidas, quid enim attinuit addere, τοὺς τῶν πόλεων βασιλεῖς? Plato tamen ita locutus est Symp. p. 191. C. ἃ δ' ἂν τις ἐκὼν ἐκόντι ὁμολογήσῃ, φασὶν οἱ πόλεως βασιλεῖς νόμοι δίκαια εἶναι. Existimetur autem, quod in Alcidas vitiosum fuit, ac ferri non potuit, in Platone nihil culpæ habere, cum id affingat Agathon, qui poëta erat, et tunc ipsum amoris dotes, virtutesque celebrabat: ut ne dum peccaverit Plato, summam laudem mereatur, qui et quid personam deceret, quæ loquebatur, et rem ipsam, de qua sermo tunc erat, cogitavit. VICTOR. Vide Schneiderum ad Fragm. Pindari Inc. 2.

3, 3. Τῶν πόλεων βασιλεῖς νόμους] Revocavi pristinam lectionem Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. Georgius Trapezuntius non expressit βασιλεῖς: legit tamen νόμους: nam vertit: *nec leges, sed civitatum leges*. Eandem lectionem tuentur plures Victorii Codices. Victorius tamen Cod. antiquissimi et veteris interpretis Latini auctoritate emendavit τῶν πόλεων βασιλεῖς νομίμους, quod non probo. Secuti eum sunt editiones recentiores. BUHLE.

3, 3. Τῶν πόλεων βασιλεῖς νομίμους] Ita codex antiquiss. et priscus Intpr. Alii libri scripti, edd. vett. et manifesto Schol. Gr. βασιλεῖς νόμους, quod novissimus editor prætulit. Injuria forsàn; certe, quod βασιλεῖς νομίμους et insolitum est et ineptius, non obstat. Ejusdemmodi est elocutio, quæ sequitur, δρομαία ὄρμη pro δρόμῳ. VATER.

3, 3. Καὶ οὐ δρόμῳ] Ex emendatione Victorii. Ald. Ven. (quæ in marg. nostrum habet,) Bas. 1. 2. Frob. καὶ οὐ δρομαία. Male. BUHLE.

3, 3. In frigide dictis Alcidas nobis velim illud παραλαβῶν. Alienum id est, quocumque trahas; neque tamen, quo modo invectum sit, video. Paullo ante vero non erat sollicitanda lectio, τοὺς τῶν πόλεων βασιλεῖς νόμους, quod ego quoque in margine meo pro vulg. νομίμους reponendum nota-

ram. Falsum acumen Sophistæ ductum est ex nobili sententia Pindari, quam sæpe multi repetierunt. WOLF.

3, 3. Καὶ οἰκονόμος τῆς τῶν ἀκούοντων ἡδονῆς] Ald. Bas. et Cam. καὶ οἰκονομία τῆς τῶν ἀκουσάντων ἡδονῆς. Ven. Ricc. Spir. Major. καὶ οἰκονόμος τῆς τῶν ἀκουσάντων ἡδονῆς. BUHLE.

3, 3. Καὶ ἀντίμιμον τὴν τῆς ψυχῆς ἐπιθυμίαν] Sic recte legit Victorius. Idem tuentur Scholiastes Græcus et margo ed. Venetæ. Ἀντίμιμος est, qui faciem alicujus rei præ se fert. Ald. Ven. Bas. 1. 2. Frob. Cam. ut et Victorii Codd. MSti: καὶ τίμιον, sine sensu. Georgius Trapezuntius: et honorabilem animi cupiditatem. Vetus interpret Latinus: et honorabile eam, quæ animæ, concupiscentiam. Igitur non legit ἀντίμιμον, quod Victorius temere asseruit. BUHLE.

3, 3. Καὶ ἀντίμιμον τὴν τῆς ψυχῆς ἐπιθυμίαν.] Ἀντίμιμον e margine ed. Venetæ receptum est a Victorio. Libri scripti et edd. vett. καὶ τίμιον habent sine sensu idoneo; Schol. Gr. ἀντίσιμον. Cujus tamen in Commentario, ni fallor, vestigium inest lectionis ἀντίμιμον. Verba Scholiastæ hæc sunt: Ἀντίσιμον, ἦτοι, ἴσα τοῖς μιμητικοῖς δυναμένην· ὁ δὲ μιτροπολίτης οὕτως ἡρμήνευσε. Ἀντίσιμον, καθόσον ἡ τῆς ψυχῆς ἐπιθυμία ἐναντία ἐστι καὶ ἀντιπράττουσα τῇ ἐπιθυμίᾳ καὶ τῷ θελήματι τοῦ σώματος. Τοῦτο δὲ τὸ ἀντίσιμον καὶ διπλοῦν ἐστι καὶ ἐπίθετον. Atque illa sine dubio caussa fuit, cur Victorius dicat, in Schol. Gr. esse ἀντίμιμον. Vestigium tamen obscurius est. In margine ed. Venetæ hæc vox fortasse ex conjectura posita est. Itaque quanquam Victorii lectio ceteris præstat, nihilominus omnino certum non est, veram hanc esse Aristotelis scripturam. Alia quædam epitheta cum voce ἀντὶ conjuncta ad sententiam æque apposita sunt. Præterea alia patet conjiciendi via. Forsan plane ita, ut in exemplo proximo, οὐ κλάδοις, ἀλλὰ τοῖς τῆς ὕλης κλάδοις, Alcidas ideo reprehenditur, quod ἐπιθυμίαν τῆς ψυχῆς, non ἐπιθυμίαν scripsit: ut si legatur, ἀντὶ θυμοῦ, τὴν τῆς ψυχῆς ἐπιθυμίαν. Etiam sic, quod cerni dicitur, utrumque adest, et epitheton, τῆς ψυχῆς, et τὸ διπλοῦν, ἐπιθυμίαν. VATER. Schol. MS. Land. ubique ἀντίμιμον præbet, et μιτροπολίτης. Per hoc nomen designari puto Gregorium Corinthi Metropolitam, cujus scripta recenset Leo Allatius de Georgiis p. 416.

3, 3. ἀντίμιμον.] Reposui e marg. ed. Ven. pro vulg. τίμιον. Manavit autem, nisi fallor, e Græco interprete, qui manifesto ita legit: neque enim in ullo scripto libro id inveni: vestigiumque ipsius in vet. tralatione exstat, et sane, quæ in exemplo requiruntur, in ipso sunt: epithetum namque est, et junctum duplexque nomen. Id vero, quod sustuli, altera harum conditione caret; simplex enim est. Ut igitur tuto hinc deleri potuit, ita nihil certi habeo, quo firmiter hoc constituam. Quare totam rem, ut se habet, cruditis viris cognitam esse

volui. Est autem ἀντίμιμον, quod faciem alicujus rei præ se fert, atque illam exprimit. Aristoph. Thesm. 17. Ὡς μὲν βλέπειν χρὴ πρῶτα μηχανήσατο Ὀφθαλμον ἀντίμιμον ἡλίου τροχῷ. Alcidas igitur, cum animi cupiditatem ἀντίμιμον appellavit, frigide locutus est, adposuit enim nomen, quod, et quia affectatum otiosumque, et quia junctum, nullo pacto dictioni oratoriæ conveniebat; ascivit enim ita ille sibi poeticum stilum, ac poema illud paullatim fiebat. VICTOR.

3, 3. Καὶ οὕτως ἔξεδρον] Restituit ἔξεδρον e Scholiaste Græco Victorius. Ald. Ven. Bas. 1. 2. Frob. καὶ οὕτως ἔξεῦρον. Minus bene. BUHLE.

3, 3. ἔξεδρον.] Antea mendose ἔξεῦρον. Correxī ex Græco interprete. Ἐξεδρον autem hic, nisi fallor, valet immensam exsuperantiam, quæ a sede et tamquam finibus recti exeat; quemadmodum videtur cepisse hoc nomen Athenæus V. p. 187. E. ubi maledicit Platoni in Charmide: ποιεῖ γὰρ αὐτὸν (Socratem scil.) ἀσυμφώνως ποτὲ μὲν σκοτοδιναῖον, καὶ μεθυσκόμενον τῷ τοῦ παιδὸς ἔρωτι, καὶ γινόμενον ἔξεδρον, καὶ καθάπερ νεβρὸν ὑποπεπτωκότα λέοντος ἀλκῇ. Ita enim arbitror legi debere, cum in excusis perperam sit νεκρόν. Videtur vero id verbum ab avibus translatum: illæ enim ἔξεδροι, cum in locis adversis inauspicatisque sidebant, vocabantur. Cum autem hæc omnia e mediis quibusdam orationibus sumpserit, ut vitiosæ tantum locutionis exemplum sint, non est quod miremur, aut plenam sententiam in nonnullis non esse: aut desiderari, ut in hac, verbum, unde casus nominum regantur. VICTOR.

3, 3. Ὅταν γὰρ γιγνώσκοντι] Abest γὰρ Cam. BUHLE.

3, 3. ἐπεμβάλη.] Similiter locutus est Plato Cratyl. p. 414. D. de inculcatis alicui nomini syllabis: ὥστε ἐπεμβάλλοντες πολλὰ ἐπὶ τὰ πρῶτα ὀνόματα, τελευτῶντες ποιοῦσι μὴδ' ἂν ἓνα ἀνθρώπων συνεῖναι ὅτι ποτὲ βούλεται τὸ ὄνομα. illæ enim impediunt, ne, unde ductum id nomen sit, videri possit. Idem affirmavit M. Varro de L. L. *Multa enim verba, litteris commutatis, sunt interpolata.* VICTOR.

3, 3. Τῷ ἐπισκοτεῖν] Vetus interpres Latinus vertit: *ex superintendere.* Legit: τῷ ἐπισκοπεῖν. Non bene. BUHLE.

3, 3. Διὸ χρησιμωτάτη] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. διὸ χρησιμώτατον. BUHLE.

3, 3. χρησιμωτάτη—διθυραμβοποιῖς] Idem tradidit Demetrius ubi et ipse de frigore orationis disserit. Dionysius Hal. cum in v. Lysiae c. 3. inquit, Gorgiam Leontinum prope dithyrambicis quædam fudisse, intellexit, ut puto, verba juncta: huic enim vitio illum affinem fuisse testimonio Aristotelis didicimus. VICTOR.

3, 3. Διθυραμβοποιῖς· οὗτοι γὰρ ψοφῶδεις.] Majoragius ad οὗτοι subaudit, poetæ dithyrambici, qui *grandiloqui* sint. Vix recte. Ex vocabulo antecedenti eliciendum est voc. διθύραμ-

βοι: hi enim aptius dicuntur φοβώδεις esse, et plane ita intelligendum est sequens enuntiatum, τοῖς ἐποποιῶις, σεμνὸν γὰρ καὶ αὐθάδεις (scil. τὸ ἔπος). VATER.

3, 3. Οὗτοι γὰρ φοβώδεις] Vertit vetus interpres Latinus: *probratosi*, quasi legerit φογώδεις. Minus bene. BUHLE.

3, 3. αὐθάδεις.] Eleganter inquit esse superbum uti peregrinis vocibus, quasi fastidientis tritum usitatumque morem loquendi nec consuetudini servientis: is enim, si vitam spectes, αὐθάδης est, qui sibi putat licere, quod aliis non licet, ac ceteros præ se contemnit. VICTOR.

3, 3. Μεταφορὰ δέ] Cod. antiquissimus Victorii: ἡ μεταφορὰ, omissa δέ. BUHLE.

3, 4. σεμνὸν—τραγικόν.] Duo hæc verba libenter copulare solitus est Aristoteles, ut Lib. II. de rebus superis c. 1. τραγικώτερον γὰρ οὕτω καὶ σεμνότερον ὑπέλαβον ἴσως εἶναι τὸ λεγόμενον. Idem autem, ut opinor, secutus Cicero, et ipse in Bruto inquit, c. 55. *Fuit enim Sulpicius, vel maxime omnium, quos quidem ego audierim, grandis, et, ut ita dicam, tragicus orator.* Quicquid autem inflatum, ac tumidum erat, tragicum, quia hoc genere dicendi tragici poetæ utuntur, vocabatur. VICTOR.

3, 4. Χλωρὰ καὶ ἔναιμα τὰ πράγματα.] Plures libri scripti, καὶ ἄναιμα, quod sane aptius est. Statim, ni fallor, præferendum esset, nisi existimari possit, alias χλωρὰ τὰ πράγματα ab Alcідamante pronuntiata esse, alias ἔναιμα. Ita enim vulgatum ferri poterit. Sin conjuncta hæc fuerint uno in loco; vel audaciam videtur superasse, qui, cum fieri possit, ut homines simul palleant, et cruenti sint; ad τὰ πράγματα hoc transferret. VATER.

3, 4. χλωρὰ καὶ ἔναιμα.] Sic edd. et MS. antiquissimus. Plures tamen MSS. ἄναιμα quasi *exsanguia* et *decolorata*. Quod si iisdem rebus duo hæc translata nomina apposuit, atque naturam earum significare voluit, verisimilius est ἄναιμα legi debere: neque enim videntur posse ullo modo eadem res eodem tempore pallidæ sanguinolentæque esse. Diversas tamen ille res diversis epithetis intelligere potuit, aut χλωρὸν non *pallidum* sed *viride* ac *vegetum* hic valet: χλωρὰ vero quæ pallent, et quæ colorem amiserunt appellari etiam planum est. Cicero Tusc. II. 8. Sophoclis (Trach. 1055) ἐκ δὲ χλωρὸν αἷμα μου πέπωκεν ἤδη reddidit, *Jam decolorem sanguinem omnem exsorbuit.* Galenus quoque multis locis hanc vim habere hoc verbum testatus est, ut in Comm. I. Prognost. (T. V. p. 121, 122. ed. Bas.) Hippocratis verba interpretatus καὶ τὸ χρώμα τοῦ ξύμπαντος προσώπου χλωρόν τε ἢ καὶ μέλαν, inquit, μετριωτέρα δὲ ἢ ἐπὶ τὸ χλωρόν· εἰώθασι δὲ οὕτως ὀνομάζειν οἱ παλαιοὶ ποτὲ μὲν τὸ ὤχρὸν· ἐνίστε δὲ ὡς οἱ πολλοὶ κράμβας τε καὶ θριδικίνας καλοῦσι χλωράς. Locum illum vertens Celsus II. 6. χλωρὸν reddit *perpallidum*. VICTOR.

3, 4. Σὺ δὲ] Ed. Cam. οὐ δὲ, haud dubie operarum vitio. BUHLE.

3, 4. Ποιητικῶς γὰρ ἄγαν] Ald. et Bas. ποιητικοῦ γὰρ ἄγαν. Ven. Cam. Spir. Major. ποιητικὸν γ. ἄγ. BUHLE.

3, 4. Ποιητικῶς γὰρ ἄγαν.] Edd. vett. ποιητικόν. Illud est ex libris scriptis pluribus et melioribus. VATER.

3, 4. Καὶ οὐδὲν τοιοῦτον ἄθυρμα τῇ ποιήσει] Paulus Leopardus (Emendatt. II, 6) suspicatur legendum esse: καὶ οὐτιδανὸν καὶ ἀθύρματα ποιήσει προσφέρων, id est, *et nihili hominem afferens*, ut reprehendat Aristoteles Alcidamantem in oratione Homericis vocibus utentem. BUHLE.

3, 4. Γοργίου.] Plutarchus Symp. p. 727. D. Γοργίας δὲ ὁ σοφιστὴς χελιδόνος ἀφείσης ἐπ' αὐτὸν ἀπόπατον, ἀναβλέψας πρὸς αὐτὴν, οὐ καλὰ ταῦτ' εἶπεν ὦ Φιλομήλα. VICTOR.

3, 4. ὦ Φιλομήλα.] Confirmatur hoc exemplo quod Cicero quoque memoriæ prodidit, Aristotelem translationis nomine appellasse etiam verba immutata, et partem ipsius esse voluisse: neque enim, si accurate attendimus, hæc metaphora est e genere quatuor illarum, quæ proprio nomine ita vocantur, sed videtur *hypallage*, i. e. *immutatio*: nam, relicto proprio nomine, aliud pro illo capitur, quod idem significat: ipsam autem μεταωνυμίαν Grammatici vocant, eodem illo hoc quoque testante, quod nomina transferantur. Verba ipsius hæc sunt ex Oratore, cum diligenter antea vim harum rerum definivisset, et exemplis etiam illustrasset c. 27. *Aristoteles autem translationi hæc ipsa subjungit, et abusionem, quam κατάχρησιν vocant.* VICTOR.

CAP. IV.

4, I. Ἡ εἰκὼν] Demetrius de Eloc. pro εἰκὼν utitur v. εἰκασία. BUHLE.

4, I. εἰκὼν] Quintilianus VIII. 6, 8. *In totum autem metaphora brevior est similitudo, eoque distat, quod illa comparatur rei, quam volumus exprimere; hæc, pro ipsa re dicitur; comparatio est enim, cum dico fecisse quid hominem, ut leonem, translatio est cum dico de homine leo est.*

4, I. εἰκὼν] Vide Ernesti Lex. Techn. in v. et Lex. Lat. v. *Imago*. Quintilian. V. II, 24.

4, I. διαφέρει γὰρ μικρόν.] Differt tantum additione adverbii similitudinis. Quod Tacitus Hist. IV. 6, 1. per metaphoram dixit, *Etiam sapientibus cupido gloriæ novissima exuitur*, id Plato jam ante per imaginem extulerat; *cupidinem gloriæ*, inquit, *ceu ultimam tunicam anima solet deponere*. Nempe metaphora rem unam dicit esse alteram, propter aliquam similitudinem: quod cum duriusculum interdum sit, emollitur, si res una dicetur velut altera. SCHRADER.

4, I. Ὅταν δὲ] Ald. Ven. Bas. Cam. Riccob. Major. ὅτι δέ. De hemistichio Homérico cf. Hartung. Decur. I, sub fin. BUHLE.

4, 1. Μετενέγκας λέοντα] Eædem edd. et Spir. μετενεγκών. Melius forsitan, utpote usitatus. BÜHLE.

4, 2. οἷστέαι δὲ] Ut supra φέρειν ἐνθύμημα φέρειν παράδειγμα sæpe dixit, sic etiam nunc φέρειν εἰκόνας ait. Sic Topic. VIII. c. 2. εἰς δὲ σαφήνειαν, παραδείγματα καὶ παραβολὰς οἷστέον. VICTOR.

4, 3. οἷον ἦν Ἀνδροτίων.] Patriam vitamque personarum, quæ imagine hac appellantur, cognitam non habeo. Hidrici cujusdam, Cariæ reguli, qui Mausoli frater fuit meminit Isocrates Or. Phil. p. 102. E. καὶ μὲν Ἰδριέα γε τὸν εὐπορώτατον τῶν νῦν περὶ τὴν ἡπειρον. Sic enim legi debet. Eundem memorat Diodorus Sic. XVI. 42. et Harpocrat. in v. VICTOR.

4, 3. Ἦν Ἀνδροτίων εἰς Ἰδριέα] Margo Ven. Cam. ἡ Ἀνδρωτίωνος εἰς Ἰδριέα. Conf. Victorii Comment. p. 583. De Androtonie, Isocratis discipulo, egit Ruhnken. Hist. crit. Or. Gr. p. 152, Orat. Gr. Vol. VIII. ed. Reiske. Idrieus videtur fuisse idem cum Mausoli fratre, Cariæ regulo, cujus Isocrates in Orat. ad Philippum meminit. BÜHLE.

4, 3. Θεοδάμας.] Theodamas similem esse dicebat Archidamum Euxeno, qui geometriam non calleret. Euxenus igitur, ut arbitror, deformis et improbus erat: hoc tamen in se boni habebat, quod erat bonus geometra. Si quis igitur geometriam ab Euxeno auferret, nulla in re Archidamus ab eo discreparet; nam ceteris rebus ac vitiis pares sunt. Vim eandem habere arbitror acutam vocem Polemonis, quam retulit Laërtius in vita ipsius; cum enim admiraretur ille Sophoclem poëtam, valdeque fabulis ejus delectaretur, nec ulla in re inferiorem ipsum faceret Homero, dixit Homerum esse Sophoclem epicum, Sophoclem autem Homerum tragicum. Et servata analogia, Euxenus erit Archidamus geometria auctus: cum enim nulla alia in re inter se discrepent, nisi quod Euxenus geometriam didicit, Archidamus non didicit, ut pares penitus facti sint, geometria spoliato Euxeno, ita pares erunt, si Archidamo affigetur geometria. VICTOR.

4, 3. Καὶ ὡς Θεοδάμας εἰκαζεν Ἀρχίδαμον Εὐξένῳ, γεωμετρῆϊν οὐκ ἐπισταμένῳ] Non male conjicit Victorius l. l. Euxenum fuisse virum pessimum, sed bonum Geometram; Archidamum vero fuisse et ipsum improbum, sed Geometriæ imperitum. Aufer ergo, dixit Theodamas, ab Euxeno Geometriæ scientiam, tum simillimus erit Archidamus; aut illam adde Archidamo, tum huic par erit Euxenus. Latet tamen in sequentibus, vulgatam lectionem si retineas, aliqua difficultas vix expedienda. Legitur vulgo: ἔσται (aliæ edd. ἔστι) γὰρ καὶ ὁ Εὐξένος Ἀρχίδαμος γεωμετρικός. Sensus Victorius sic expressit: erit enim et Euxenus Archidamus, auctus Geometria. Ed. Ald. habet: ἔστι γὰρ καὶ ἡ Εὐξένος Ἀρχιδ. γεωμ. Puto igitur, olim lectum fuisse ἢ Εὐξένος. Quod si amplectaris, exit sensus hic

aptior, ut mihi videtur: *Archidamus assimilari potest Euxeno, si eatenus Geometriæ scientia imbutus fuerit, quatenus eā pollet Euxenus.* In textu nihil mutavi. BUHLE.

4, 3. Ἔσται γὰρ καὶ ὁ Εὐξένος Ἀρχίδαμος γεωμετρικός.] Buhlius conjicit: ἔσται γὰρ καὶ ἡ Εὐξένος Ἀρχίδαμος γεωμετρικός, quod hunc ad modum explicat: *Archidamus assimilari potest Euxeno, si eatenus Geometriæ scientia imbutus fuerit, quatenus ea pollet Euxenus.* Sed verba conjecturæ neque hoc, neque quidquam aliud, quod loco conveniat, significant. Viri Cl. menti, ut opinor, hoc obversatum est: ἔσται γὰρ καὶ ὁ Εὐξένος Ἀρχίδαμος, γεωμετρικός, ἢ Εὐξένος. At vulgatum nulla difficultate premitur. Sicuti Archidamus par est Euxeno, si hujus ex affectionibus scientiam Geometriæ dempseris: ita rursus Euxenus par est Archidamo γεωμετρικῶ, h. e. dummodo hujus ad affectiones adjeceris Geometriæ scientiam, quam ut alter alteri par sit, tantam esse oportere, quanta est Euxeni, per se quisque intelligit, nec fuit notatu opus. VATER.

4, 3. Ἐν τῇ πολιτείᾳ τῇ Πλάτωνος.] Aliæ edd. τῇ τοῦ Πλάτωνος. BUHLE.

4, 3. Ἐν τῇ πολιτείᾳ τῇ Πλάτωνος.] Edd. Ald. Bas. Cam. et omnes libri scripti præter antiquissimum habent, πολιτεία διὰ τοῦ Πλάτωνος. Ex codice antiquiss. et prisco Intrpr. Victorius illud reposuit. VATER.

4, 3. Πλάτωνος.] De Rep. V. p. 469. D. ἀνελεύθερον δὲ οὐ δοκεῖ καὶ φιλοχρήματον νεκρὸν συλᾶν, καὶ γυναικείας καὶ σμικρὰς διανοίας, πολέμιον νομίζειν τὸ σῶμα τοῦ τεθνεώτος, ἀποπταμένου τοῦ ἐχθροῦ, λελοιπότος δὲ ᾧ ἐπολέμει, ἢ οἷσι τὶ διάφορον ὄρεᾶν τοὺς τοῦτο ποιοῦντας τῶν κυνῶν, αἱ τοῖς λίθοις, οἷς ἂν βληθῶσιν, χαλεπαίνουσι, τοῦ βάλλοντος οὐχ ἀπτόμεναι. Pacuvius in *Armorum Judicio* apud Nonium hac imagine usus est: *Nam canis, quando est percussa lapide, non tam illum appetit, Qui se icit, quam illum cum lapidem, qui ipsa icta est, petit.* VICTOR.

4, 3. Καὶ ἡ εἰς τὸν δῆμον.] Præclare hunc locum sanavit Victorius Codicis antiquissimi ope. Ald. Ven. Bas. 1. 2. Frob. Cam. Spir. habent: καὶ ὡς ὁ Δημοσθένης εἰς τὸν δῆμον. BUHLE.

4, 3. ἡ εἰς τὸν δῆμον.] Republ. VI. p. 488. A. Νόησον γὰρ τοιοῦτον γενόμενον εἴτε πολλῶν νεῶν πέρι, εἴτε μιᾶς ναύκληρον, μεγέθει μὲν καὶ ῥάμῃ ὑπὲρ τοὺς τῇ νηὶ ἅπαντας, ὑπόκωφον δὲ, καὶ ὀργῶντα ὡσαύτως βραχὺ τι κ. τ. λ.

4, 3. Ὑποκώφῳ δέ.] Ald. et Bas. ὑποκώφῳ δέ. Ricc. ὑποκούφῳ δέ. BUHLE.

4, 3. ἡ εἰς τὰ μέτρα.] Republ. X. p. 601. Οὐκουν, ἣν δ' ἐγὼ, εἰσιν τοῖς τῶν ὡραίων προσώποις, καλῶν δὲ μὴ, οἷα γίγνεται ἰδεῖν, ὅταν αὐτὰ τὸ ἄνθος προλίπη;

4, 3. Τοῖς ἄνευ κάλλους ὡραίοις.] Majoragius vim vocis ὡραίοις non satis expressit, cum vertat, *adolescentibus nulla pulchritudine præditis.* Ὠραῖοι enim sunt *florentes adolescentia*, qui

ob vultum juvenilem, cutem teneram et mores juventuti proprios placent: pulchri vero non sunt. Illa cum ætate per-eunt. Post paullo veram lectionem ἀπανθήσαντες Victorius dedit ex libris scriptis. Edd. vett. inepte εὐπαθήσαντες. VATER.

4, 3. Ἀπανθήσαντες] Edd. Ald. Ven. Bas. 1. 2. Frob. Cam. Spir. εὐπαθήσαντες. Parum ad rem, ut jam monuit Sylburgius. BUHLE.

4, 3. Σαμίου.] Ita Samii oblata commoda, non nisi queruli, acceptabant. Debebant Samii Atheniensibus libertatem suam, et a jugo Persico atque Oligarchico liberationem, multis tamen Samiorum frendentibus, quibus popularis status gravis erat. SCHRADER. Vid. Thucydid. I, 115. Diodor. XII, 27. pag. 495. BUHLE.

4, 3. Δημοσθένης.] Non intelligit, ut opinor, Demosthenem, summum oratorem, sed alterum Demosthenem, qui eum ætate antecessit, et ipsum in rep. regenda cum laude versatum virum. VICTOR.

4, 3. Δημοκράτης] Eadem imagine usus est Aristoph. Equit. 712. ΚΑ. ἐπίσταμαι γὰρ αὐτον οἷς ψωμίζεται. ΑΛ. Καθ' ὥσπερ αἰτιθαί γε σιτίζεις κακῶς. Μασώμενος γὰρ, τῷ μὲν ὀλίγον ἐντίθης, Αὐτὸς δ' ἐκείνου τριπλασίον κατέστακας. Hic autem est Democrates ille cujus mentionem fecit Plutarchus Polit. Præc. p. 803. D. VICTOR.

4, 3. Ἀντισθένης Κηφισόδοτον τὸν λεπτόν] Quibus summa corporis gracilitas foret, Græci λεπτοὺς vocabant. Plures autem Athenæo XII. p. 551. hoc habitu corporis fuisse traduntur. Tenuem autem macrumque cum appellavit L. Gellium, impurum hominem, Catullus, λεπτόν, ut Græci loquuntur, intellexit. Cephisodoti oratoris meminit Demosthenes c. Leptin. p. 501. Ejusdem Orationem posuit Xenophon Hell. VI. 3, 2. et VII. 1, 12. Suæ vocis autem rationem reddens Antisthenes, et qua in re Cephisodotus thuri similis esset, ostendens, inquit: quia lætitia omnes bonos afficit cum absumitur, macieque conficitur: non potest enim, qui tenuior cotidie sit, ab interitu longius abesse. Mors autem ipsius, ut perdit civis, justum gaudium excitabat. Nam thus, cum teritur atque incenditur, valde redolere, ob idque magis delectare, constat. VICTOR.

4, 3. Τὸν λεπτόν λιβανωτῶ εἵκασεν, ὅτι ἀπολλύμενος εὐφραίνει] Ven. Cam. Major, τὸν λεπτήν. Margo Ven. τὸν κλέπτην, quod haud displicet. Simile est proverbium inter nostrates: Die Iuden nehmen sich nirgend besser aus, als am Galgen. Pro ἀπολλύμενος Ald. et Bas. ἀπολόμενος. Minus bene. De Cephisodoto Oratore vid. Ruhnken. p. 141. l. l. Verum cum plures Cephisodoti in historia Attica memorentur, etiam alius ab Aristotele intelligi potuit; et utique alius esse debuit, si κλέπτην pro vulgato λεπτόν legatur. BUHLE.

4, 3. Καὶ ὡς εἰκόνας] Ald. Bas. 1. 2. Frob. et margo Isingr. καὶ ὡς εἰκός. Male. BUHLE.

4, 4. αἰεὶ δὲ δεῖ.] Id enim si sit, eximia erit, et optima omnium. Ceteroqui translationes a proportionibus ductas non omnes esse reciprocas Demetrius docet c. de Metaphora p. 76. et in aliquibus id tentanti facile liquebit. Leptines *Spartam alterum Græciæ oculum* esse scite dixit, nec tamen hæc commutare et alterum animalis oculum *Spartam animalis* dicere licebit. SCHRADER.

4, 4. ἐκ τοῦ ἀνάλογον ἀνταποδιδόναι.] Quid ἀνάλογον in translationibus sit, copiose docuit Poet. c. 21. Verbum ἀνταποδιδόναι sic expressit Quintilianus VIII. 3, 77. *Quod facit reditio contraria, quæ ἀνταπόδοσις dicitur.* Phalareus de Elocut. ubi de metaphoris disputat, οὐ πᾶσαι μέντοι ἀνταποδίδονται, ὥσπερ αἱ προειρημέναι. An, semper id ita se habere dicens Aristoteles, respexit rei ipsius naturam, quæ semper, ut id fieri pateretur, non quam polite beneque efficeretur, cogitavit? necessario enim requiri videtur, ut quod in altera illarum fit, in altera quoque fieri possit, quamvis non tam eleganter apteque geratur: nec Phalareus omnino negavit in quibusdam id locum habere, sed non tam commode tractari efficiqne posse affirmavit. Cum autem Homerus apes βουτρὺδόν, quasi uvarum in morem, volare dixisset; hac ratione translato nomine vetus quidam poeta, ut Eustathius narrat, imitatus illum, immutavit formam, et cum vim ingentem copiamque ipsarum significare vellet, examen uvarum vocavit. VICTOR.

4, 4. ἀνταποδιδόναι.] Vide Ernesti Lex. Techn. in v. Ἀνταποδίδοσθαι.

4, 4. Ἀνταποδιδόναι, καὶ ἐπὶ θάτερα, καὶ τῶν ὁμογενῶν.] Ultima verba Victorius ita interpretatur: *idemque debet contingere in illis, quæ sub eodem genere sunt.* Majoragius vertit: *oportet metaphora in rebus ejusdem generis fieri.* Neutrum tamen verba significant. Nam ad hoc notandum alia addenda erant: illud Victorii expressum esset, καὶ τὴν ἐκ τῶν ὁμογενῶν. Quare conjecerim, καὶ ἐπὶ τῶν ὁμογενῶν scholion esse, vel ad verba, ἐκ τοῦ ἀνάλογον, vel ad ἐπὶ θάτερα adscriptum. Eo omisso sententia loci salva manet: retento contra interrumpitur. Nam tunc exemplum, quod sequitur, oportet esse ἐκ τῶν ὁμογενῶν h. e. metaphora ἐξ εἰδους εἰς εἶδος; sed est ἐκ τοῦ ἀνάλογον, et ut tale citatur etiam in Poet. c. 21. Schol. Gr. verba suspecta manifesto ante oculos habuit. VATER.

4, 4. Καὶ ἐπὶ θάτερα] Ald. Bas. et Ricc. καὶ ἐπὶ θατέρου. BUHLE.

4, 4. Τὴν ἄσπιδα ἀρμόττει λέγεσθαι φιάλην Ἀρεως.] Athenæus Deipn. X, 9. dicit Nestoris poculum, quod ille secum portaret in bello, non male φιάλην Ἀρεως vocari, κατὰ τὸν Ἀντιφάνους

Καινέα, ἐν ᾧ λέγεται οὕτως· εἰ τῇ δῆλος φιάλην τὸ ὄπλον Ἄρεως κατὰ Τιμόθεον ξυστόν τε βέλος. Unde suspicari licet, Aristoteli pronuntiatum Timothei, dithyrambici, cum hæc scriberet, in animo fuisse: quanquam Athenæi locus corruptus videatur (cf. Koppiers Observata philologica in loca quædam Antiphanis etc. p. 41.) Postea plures hac metaphora uti ausi sunt, quos vide in Comm. Casaub. ad Athen. p. 728. VATER. Conf. Tyrwhitt. ad Poët. §. 35.

4, 4. Φιάλην Ἄρεως] Audacissimam hanc metaphoram a Theognide, poëta dithyrambico, usurpatam esse, conjicit Schneider ad Demetr. περὶ ἔρμ. p. 140. BÜHLE.

CAP. V.

5, 1. Ἑλληνίζειν.] Id est, Græco sermone recte uti, ac pure emendateque loqui. Omnem autem hanc partem Cicero reliquit, ut quæ facilem cognitionem haberet, ut ipse affirmat, et a sua certa scientia accurate tractaretur: nam ad extremum etiam illius disputationis (quædam enim quæ evitari deberent brevi tradidit) inquit: *Prætereamus igitur præcepta Latine loquendi, quæ puerilis doctrina tradit, et subtilior cognitio, ac ratio litterarum alit, ac consuetudo sermonis cotidiani, ac domestici libri confirmant, et lectio veterum oratorum ac poetarum.* VICTOR.

5, 1. Ἑλληνίζειν.] Diogenes Laërtius in Zenone VII. 59. Ἀρεταὶ δὲ λόγου εἰσὶ πέντε, Ἑλληνισμός, σαφήνεια, συντομία, πρέπον, κατασκευή. Ἑλληνισμός μὲν οὖν ἐστὶ φράσις ἀδιάπτωτος, ἐν τῇ τεχνικῇ καὶ μὴ εἰκαῖα συνηθεία. Σαφήνεια δὲ ἐστὶ λέξις γνωρίμως παριστώσα τὸ νοούμενον. Συντομία δὲ ἐστὶ λέξις αὐτὰ τὰ ἀναγκαῖα περιέχουσα πρὸς δήλωσιν τοῦ πράγματος. Πρέπον δὲ ἐστὶ λέξις οἰκεία τῷ πράγματι. Κατασκευὴ δὲ ἐστὶ λέξις ἐκπεφυγυῖα τὸν ἰδιωτισμόν. Ὁ δὲ βαρβαρισμός, ἐκ τῶν κακιῶν λέξεις ἐστὶ παρὰ τὸ ἔθος τῶν εὐδαιμονούντων Ἑλλήνων. Σολοικισμός δὲ ἐστὶ λόγος ἀκαταλλήλως συντεταγμένος. Vide Suidam in v. Σολοικισμός. Schol. Platonis p. 70. Τὸ Ἑλληνίζειν τριττόν· ἢ τὸ τὴν Ἑλληνικὴν συνήθειαν διασώζειν τῶν ὀνομάτων ἐπὶ πάντων· οἱ πολλοί· ἢ τὸ ἀκριβοῦν τὴν Ἑλληνικὴν φωνήν, καὶ τὴν ὀρθότητα τὴν ἐν τῇ προφορᾷ· οἱ γραμματικοί· ἢ τὴν κυριότητα τῶν ὀνομάτων τὴν κατὰ φύσιν προσήκουσαν τοῖς πράγμασιν ἀπονέμειν· οἱ φιλόσοφοι. Cum seqq. confer Demetrium §. 53. et seqq.

5, 2. Ἄν ἀποδιῶ—ἀπαιτοῦσιν.] Majoragius vertit, *ut quis eas, sicuti natura postulat, vel ante vel post in ordine collocet, ut inter se respondeant*: quo tamen loci constructio vix expressa est. Hæc ita se habet. Ἔστι τὸ Ἑλληνίζειν ἐν τοῖς συνδέσμοις, ἃν ἀποδιῶ τις (οὕτως), ὡς (σύνδεσμοι) πεφύκασιν πρότεροι καὶ ὕστεροι γίγνεσθαι ἀλλήλων, (τοῖον,) οἷον ἔνιοι ἀπαιτοῦσιν, *quemadmodum unaquæque postulat.* Nam modo una sufficit con-

junctionis nota, modo duæ inter se respondent. Idcirco ἐνισι positum est. VATER.

5, 2. Μακρὰν ἀπαρτᾶν] Ald. Bas. et Ricc. nec non plures Victorii Codd. μακρὰν ἀπαντᾶν. Nostrum autem tuentur Cod. Victorii antiquissimus, et vetus interpret Latinus. Georgius Trapezuntius: *et neque longo intervallo redire.* Confer Quintilian. Institt. Orat. VIII, 2; I, 4; VIII, 6. BUHLE.

5, 2. Ἡλθῃ γὰρ Κλέων δεόμενός τε καὶ ἀξιῶν] Ald. Bas. Cam. Ricc. ἦλθῃ τε γὰρ Κλέων καὶ δεόμενός τε καὶ ἀξιῶν. Ven. Spir. Major. prius καὶ omittunt. Paulo insolentius in hac lectione conjunctiones multiplicatæ sunt. BUHLE.

5, 3. ἰδίοις—περιέχουσι.] Quintil. VIII. 2, 1. *Primus enim intellectus est sua cuiusque rei appellatio.* Idem autem, ut arbitror, quod hic Aristot. significat: περιέχοντα enim nomina (nisi fallor) philosophus appellat, cum circumscribitur res pluribus verbis, nec uno exprimitur. Exemplis satis accommodata hujus vitii indicandi erunt, quæ eodem capite Quintilianus ponit, accusans eum, qui in actione *Hibericas herbas* dixerat, cum *spartum* significare vellet, necnon alium clarum tum oratorem, qui *duratos muria pisces* pluribus verbis obscure protulerat, quod uno aperte dicere poterat, *salsamenta*. VICTOR.

5, 3. περιέχουσιν.] Minus recte, (si quid video) et prorsus contra sermonis usum interpretes vertunt *circumlocutionibus, circumscriptionibus*: cum ὀνόματα περιέχοντα dixerit Philosophus nomina generalia, generalem quamdam rei notionem exprimentia: quibus opponit τὰ ἴδια, propria nomina, i. e. magis definita atque determinata, quibus ex usu sermonis ea res de qua agitur ab omnibus aliis distingui solet. Sic et sæpe alibi apud Philosophum (veluti Topic. IV. 1.) distinguuntur et opponuntur inter se τὸ γένος et τὸ ἴδιον. Itaque, mox ait, vitioso illo dicendi genere consulto uti solere vates: quoniam non tam facile erroris convinci se posse intelligunt si διὰ γενῶν λέγουσι, i. e. si verbis utuntur generalioribus. SCHWEIGHÆUSER ad Athen. VII. p. 309. A.

5, 3. τοῖς ἰδίοις ὀνόμασι.] Damnat eorum vanitatem, qui cum rem aliquam suo et proprio nomine poterant aperte dicere, malunt eandem per ambages circumloqui. *Ut si quis medicus,* verba sunt Ciceronis de Divin. II. 64. *ægroto imperet, ut sumat Terrigenam, herbigradam, domiportam, sanguine cassam, potius quam hominum more, cochleam.* Nam Pacuvianus *Amphion*, *Quadrupes*, *tardigrada*, *agrestis*, *humilis*, *aspera*, *Capite brevi*, *cervice anguina*, *adspectu truci*, *Eviscerata*, *inanima*, cum animali sono, cum dixisset obscurius, tum Attici respondent; *Non intelligimus nisi aperte dixeris.* At ille uno verbo, *testudo.* *Non potueras hoc igitur a principio, citharista,*

dicere? L. Appuleius lib. III. *Metamorphoseon* ita orditur: *Commodum punicañtibz phaleris aurora roseum quatiens la-certum, cœlum inequitabat.* Quod multo brevius et clarius dicere potuisset ille adfectatæ elegantiz scriptor. Tum vero demum periphrasis, sed inaffectedata, est opportuna, cum quidquam vel splendidius proferri, vel dictu deforme tegi res pascit. Vide quæ Aristot. libri hujus c. 2. et Quintilianus VIII. 6. de periphrasi docuerunt. SCHRADER.

5, 4. Μὴ ἀμφιβόλοις] Cam. et Major. μὴ ἀμφιβόλωz. Quinctil. VII, 9. BUHLE.

5, 4. Οἱ γὰρ τοιοῦτοι ἐν ποιήσει λέγουσι ταῦτα, οἷον Ἐμπεδοκλῆς] Locus clarus est. *Tales, qui nihil habent, quod dicant, videri tamen cupiunt aliquid dicere, poetice sua effutiunt, quemadmodum Empedocles fecit.* Sollicitavit lectionem vulgatam Victorius, sensum verborum non capiens, et pro ἐν ποιήσει legere maluit ἐν προαιρέσει. Aliam lectionem ex vetere versione Latina, quæ habet, *in fictione dicunt hæc*, exsculpsit Morelius; arbitratus enim est, interpretem legisse ἐν προσποιήσει, sicut idem paulo ante προσποιῶνται in textu vertit *fi-gunt.* Verum argutatus est Morelius; et hac immutatione facta quoad sensum nihil lucreris. BUHLE.

5, 4. Ὅταν γὰρ λέγωσιν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. non habent γάρ. BUHLE.

5, 4. Κροῖστος Ἄλυν διαβάς] Herodot. I, 91. Cf. ibid. cap. 53. BUHLE.

5, 4. Διὰ τῶν γενῶν] Sic bene emendavit Victorius e Codd. et vetere versione Latina. Ald. Ven. Bas. Cam. διὰ τῶν λοξῶν. Nostrum offerunt quoque margo Ven. et Georgius Trapezuntius. BUHLE.

5, 4. Ἡ πόσα ἔχει] Eædem edd. ut et Ricc. et Major. ἢ τὸ πόσα ἔχει. BUHLE.

5, 4. οἱ χρησμολόγοι.] Cicero de Divinat. II. 54. *Callide enim qui illa composuit, perfecit, ut quodcunque accidisset prædictum videretur, hominum et temporum definitione sub-lata.* Æschines c. Ctesiph. p. 490. hoc ipsum sectari gloriosos homines vanosque, cum aliquid falsi pronuntiant, affirmat: οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι ἀλάζονες, ὅταν τι ψεύδωνται, ἀόριστα καὶ ἀσαφῆ πει-ρῶνται λέγειν, φοβούμενοι τὸν ἔλεγχον. VICTOR.

5, 5. Notandum est ex hac §, Protagoram primum nomi-num genera divisisse in masculina, feminina, et *instrumenta*, (quæ *neutra* dicuntur Latinis,) quod vasa et utensilia plerumque neutrius generis sunt. In Poët. cap. 21. *neutra* appel-lantur τὰ μεταξύ. BUHLE ex SCHRADER.

5, 5. δεῖ γὰρ ἀποδιδόναι.] Cuncta quoque hæc breviter tetigit Cicero de Orat. III. 11. quamvis, ut minuta, et omnibus cognita, relinquere se velle ostendisset. Sic enim locutus est: *Atque ut Latine loquamur, non solum videndum est ut et*

verba afferamus ea quæ nemo jure reprehendat; et ea sic, et casibus, et temporibus, et genere, et numero, conservemus, ut ne quid perturbatum ac discrepans, aut præposterum sit, &c. Sed etiam in Partit. c. 6. Consecutio autem, ne generibus, numeris, temporibus, personis, casibus, perturbetur oratio. VICTOR.

5, 6. Τὸ γεγραμμένον] Ex emendatione Victorii. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. τὸ εἰρημένον. BÜHLE.

5, 6. Τὸ γεγραμμένον.] Victorius dedit ex libris scriptis omnibus, itidemque Schol. Gr. habet. Edd. vett. τὸ εἰρημένον. VATER.

5, 6. Ἡρακλείτου.] Locum Heracliti adducit Clemens Alexandrinus Strom. V. p. 716. ἀντικρὺς δὲ ὁ μὲν Ἡράκλειτος, τοῦ λόγου τοῦδ' ἐντός αἰεὶ φησιν ἀξύνετοι γίνονται οἱ ἄνθρωποι, καὶ πρόσθεν ἢ ἀκοῦσαι καὶ ἀκούσαντες τὸ πρῶτον. Necnon Sextus Empiricus VII. 132. Ἐναρχόμενος οὖν τῶν περὶ φύσεως ὁ προειρημένος ἀνὴρ, καὶ τρόπον τινα δεικνὺς τὸ περιέχον, φησί· Λόγου τοῦδε ἐντός αἰεὶ ἀξύνετοι γίνονται ἄνθρωποι, καὶ πρόσθεν ἢ ἀκοῦσαι καὶ ἀκούσαντες τὸ πρῶτον· γινομένων γὰρ κατὰ τὸν λόγον τόνδε ἄπειροι εἰκόασι, πειρώμενοι ἐπέων, καὶ ἔργων τοιοῦτων ὁκοίων ἐγὼ διηγεῖμαι κατὰ φύσιν διαιρέων ἕκαστον, καὶ φράζων ὅπως ἔχει· τοὺς δὲ ἄλλους ἀνθρώπους λανθάνει ὁκόσα ἐγερθέντες ποιοῦσιν, ὅπως περ ὁκόσα εὐδόντες ἐπιλανθάνονται. VICTOR.

5, 6. Ἡρακλείτου.] Heraclitus Ephesius Darii Hystaspidis ævo vixit, et ut Cicero De Fin. II. 5. memorat, de natura nimis obscure scripsit, et quidem consulto, ut ob id σκοτεινὸς fuerit appellatus. Ejusdem in dicendo obscuritatem tangit de Divin. II. 64. De Nat. D. I. c. 26. Theon Sophista Prologymn. c. IV. p. 35. ed. Camerar. Ὁμοίως δὲ ἀσαφὴς γίνεται φράσις, καὶ ὅταν τι σημαῖνον μύριον ἄδηλον ἢ μετὰ τινος συντέτακται· οἶον, Οἱ δὲ καὶ ἀχνύμενοί περ ἐπ' αὐτῷ ἡδὺ γέλασαν. Ἀμφίβολον γὰρ, πότερον ἐπὶ τῷ Θεοσίτῃ ἀχνύμενοι, ὅπερ ἐστὶ ψεῦδος, ἢ ἐπὶ τῇ καθολικῇ τῶν νεῶν. Καὶ πάλιν, Δῆμον Ἐρεχθίδος μεγάλητορος, ὃν ποτ' Ἀθήνη Θρέψε Διὸς θυγατὴρ—πότερον τὸν δῆμον, ἢ τὸν Ἐρεχθεά φησὶν ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς τραφεῖναι, καὶ τεκεῖν τὴν γῆν. Παρὰ ταύτην δὲ τὴν ἀμφιβολίαν τὰ Ἡρακλείτου τοῦ φιλοσόφου βιβλία σκοτεινὰ γέγονε, κατακόρως αὐτῇ χρησαμένου, ἥτοι ἐξεπίτηδες, ἢ καὶ δι' ἄγνοίαν. SCHRADER.

5, 6. Τοῦ λόγου τοῦδ' ἐντός] Ita dedit Victorius e pluribus Codd. MStis. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. τοῦ λόγου τοῦ ὄντος. Sententiam Aristotelis de Heracliti obscuritate confirmant Demetr. de Interpr. p. 126; Cic. de Fin. II, 5; De Divinat. II, 64; De Nat. Deor. I, 26. BÜHLE.

5, 6. πρὸς ὁ δ.] Videtur ad structuram verborum implendam intelligi debere χρῆ in verbis Aristotelis. VICTOR. Equidem excidissee censeo δεῖ ob initium vocis διαστίξαι.

5, 7. Ἐτι τάδε ποιεῖ σολοικίξιν, τὸ μὴ ἀποδιδόναι, ἐὰν μὴ ἐπιξευγ-

νύης ἀμφοῖν, ὃ ἀρμόττει.] Rem intelligo, verba item; non structuræ modum et ordinem. Corrigendum olim notavi, nec nunc pœnitet, τὸ μὴ ἀποδιδόναι, ἐὰν ἐπιζεύγνυς, ἀμφοῖν δ' ἀρμόττει, si in junctura, quod ζεύγμα sive συνεζευγμένον vocant, non utriusque vocabulo redditur, quod utrique convenit. Verborum collocatio neminem offendant, quum ἀμφοῖν non magis ad postrema quam ad ἀποδ. spectet. Si vero τὸ μὴ ἐπιδιδόναι, quasi pro vocabulo artis positum, explicatum esset per sequentia, non ἐὰν ἐπιζεύγνυς sequeretur, sed τὸ μὴ ἐπιζευγνύναι. WOLF.

5, 7. Ἐτι τὰδε ποιεῖ] Eadem edd. ἔτι δὲ ποιεῖ. BUHLE.

5, 7. Τὸ μὴ ἀποδιδόναι] Vetus interpres Latinus videtur legisse τὸ μὲν ἀποδιδόναι. BUHLE.

5, 7. ἐὰν μὴ ἐπιζευγνύς.] Vide Vater. supr. 3, 2.

5, 7. Ἄ μὴ προθεῖς εἴπῃ] Variant edd. et quidem Ald. Bas. et Ricc. habent καὶ ἂν μὴ προσθῆς εἴπῃ. Ven. et Cam. καὶ ἂν μὴ προσθεῖς εἴπῃς. Spir. et Major. καὶ ἂν μὴ προθεῖς εἴπῃς. Victor. Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Schrader. Londin. ἂν μὴ προθεῖς εἴπῃς, omisso καί. Equidem Lips. secutus sum. BUHLE.

5, 7, Ἄ μὴ προθεῖς εἴπῃς, μέλλων.] Ἄ mendum videtur edd. Lips. et Bipont. Edd. ceteræ, quas vidi, omnes ἂν exhibent, quod etiam aptius est. Καὶ quod ante ἂν in edd. vett. legitur, codicis antiquiss. ex auctoritate Victorius delevit: ex eodem libro προθεῖς posuit, cum in ed. Ald. προθῆς legeretur. Sensus hic est: Si quis id, quod primo loco dicendum est, ibi non ponit, sed differt, dum multa alia vult interjicere, obscura fit oratio; quasi scriptum esset, ἂν, μὴ προθεῖς, ὕστερον εἴπῃς. In sequenti exemplo, quod Majoragius liberius reddidit, post voc. εἴτα colo interpungendum est. Εἴτα enim perinde ac ἀλλὰ μὴ, sunt verba ab Aristotele interposita, ut ad illud subaudias, deinde adjiciendum est. VATER.

5, 7. μεταξὺ] Damnat Aristoteles μεταξυλογίαν, hoc est, cum vel circumstantia, vel aliquid tota materia alienum intersetur, et hac ratione vel membrum, vel periodus diffinditur. Theon. l. c. μὴ δὲ μεταξυλογίαις, καὶ ταύταις διὰ μακροῦ· τὰ γὰρ ἐγγὺς λαμβάνοντα τὴν ἀπόδοσιν, οὐ λυπεῖ τοὺς ἀκροατάς. Adde Quintil. VIII. 2. SCHRADER.

CAP. VI.

6, 1. Ὅγκον.] Victorius inflationem vertit, Riccobonus, tumorem, incommode uterque: his enim vocibus, ut corporis, ita orationis quoque vitium notatur. At describitur ab Aristotele hoc capite virtus quædam elocutionis, quam proinde Trapezuntius, Sturmius, Portus, Majoragius rectius amplitudinem, Gallicus interpres l'enfleure, et de grossir la diction, Italicus, dare ampiezza a l' oratione, interpretantur. Desi-

gnatur isto interpretum verbo character magnificus, quem pariter ὄγκον appellant Dionysius Hal. et Hermogenes. Quanquam Socrates et Plato hoc nomine vitium characteris magnifici denotarunt. SCHRADER. Vertit quidem Victorius *inflationem tumoremque*, in commentario autem interpretatur, Dionysium Hal. in Lysia allegans, *orationem quæ haberet in se gravitatem, et amplitudinem non parvam*. Conf. Ernest. Lex. Tech. in v.

6, 1. Ὁγκος τῆς λέξεως non est *tumor et turgor orationis*, sed *amplitudo*, qua, ubicunque convenit, utendum est. VATER.

6, 3. τὸ ποιητικόν.] Hoc Thucydidi contigisse testatur Halicarnasseus: ille namque in concionibus suis cum grandiore oratione uti vellet, non potuit hanc culpam evitare: modumque in ornamentis his colligendis, et oratione amplificanda tenere, sed usus est, ut ipse loquitur, ποιητικῇ κατασκευῇ. VICTOR.

6, 4. Τὸ ἐν πολλὰ ποιεῖν] Restituit ἐν c Cod. MSto Victorius, nam abest illud ab Ald. Ven. Bas. Cam. et Ricc. BUHLE.

6, 4. λιμένας εἰς Ἀχαϊκούς.] Senarii finis est, auctorem ipsius nondum comperi. Eodem consilio videtur dixisse Sophocles Œd. Tyr. 987. καὶ μὴν μέγας (γ') ὀφθαλμοὺς οἱ πατρὸς τάφοι: unum enim tantum bustum fuerat. In eadem quoque fabula clarum admodum exemplum est hujus libertatis locus hic omnis, Ὡ γάμοι, γάμοι, ἐφύσαβ' ἡμᾶς κ. τ. λ. Quare Longinus c. 23. quoque ipso usus est, cum ostendere vellet, casuum, temporum, personarum, numerorum, generum permutationes variare orationem, atque amplificare. VICTOR.

6, 4. Δέλτου μὲν αἶδε πολύθυροι διαπτυχαί] Versus est Euripidis Iphigen. in Taur. 727. Ald. Ven. Bas. Ricc. Δελτούμεναι δέ. Emendatior jam exhibetur versus in marg. Ven. Pro πολύθυροι Hartungus (Decur. I, 2) et Victorius ex vulgatis Euripidis editionibus dederunt πολύθρηνοι, cujus tamen immutationis ipsum Victorium postea pœnituit, Comment. p. 598. Legitur autem πολύθρηνοι adhuc in omnibus edd. recentioribus. Quam curavit nuperrime Beckius, vir doctissimus, eam nondum vidi. Equidem πολύθυροι recepi, quod firmiter Codd. Victor. omnes, Cod. Græcus Augustini Niphi, vetus interpres Latinus, Codd. Latini MSti Helmstadienses (Schrader. Comment. pag. 516), et edd. Victorianâ antiquiores. Georgius Trapezuntius versum plane omisit. Pro αἶδε Hartungus maluit αἶ, sine δέ, exigente metro. Non expunxi δέ, cum Aristoteles memoriter citaverit. BUHLE.

6, 4. Πολύθρηνοι διαπτυχαί.] Necessario scribitur πολύθυροι, quod Schol. Gr. et testes veteres omnes habent, quia in Euripidis Iphig. in Taur. v. 727, ubi hic jambus et prava lectio invenitur, quæ significatur, epistola lætitiæ plena est, non

mœrcris. Θύραι sunt plicationes epistolæ; cf. Hesych. θύραν τὴν πύχαι ἔχουσαι. Vide Victorii Var. Lect. I. 31. c. 18. VATER.

6, 5. Καὶ μὴ ἐπιζευγύναι.] Edd. Ald. Bas. Cam. καὶ τὸ μὴ ἐπιζ. VATER.

6, 5. μὴ ἐπιζευγύναι.] Non copulare vincireque uno articulo duos casus, sed utrique suum articulum assignare. VICTOR.

6, 6. μετὰ συνδέσμων.] Virgil. Georg. II. 192. *Pateris libamus et auro.* Æn. I. 115. *In brevia et syrtes.* Ib. 65. *molemque et montes insuper altos Imposuit.* et III. 223. *In partem prædamque.* Hæc singula ob copulam interjectam grandius prolata, tenuiora erunt, si dicas *pateris aureis, brevia Syrtium, molem montium, in partem prædæ.* Adi in Gifanii Ind. Lucretiano titulum *Participia brevitatem afferunt orationi.* SCHRADER.

6, 6. Μὴ ἀσύνδετα δέ· οἶον.] In utroque, quod sequitur, exemplo pro ὅτε ἐπορεύθην positum est participium πορεύθεις; itaque ἄνευ συνδέσμου est oratio. Asyndeta vero esset, si legeretur: πορεύθεις, διαλέχθεις, et ἐπορεύθην, διαλέχθην. VATER.

6, 7. Ὁ ἐκείνος ποιῇ] Aliæ edd. οἶον ἐκείνος ποιεῖ. De *Antimacho Clario* s. *Colophonio*, (nam fuit Claro, a Colophonii condito oppido, oriundus,) ejusque vita, ingenio, et carminibus erudite disseruit *Schellenbergius*, vir ornatissimus, qui etiam fragmenta sedulo collegit et illustravit. Vid. Antimachi Coloph. Reliq. Halæ Sax. 1786, 8; ubi de fragmento, ab Aristotele in textu citato, p. 52 pluribus agitur. Occurrit idem Antimachi versus in Teumessum, s. Telmessum, Bæotii agri collem, apud Strabon. IX, p. 409. (ed. Paris. 1620 fol.) Conf. Schraderi Comment. p. 517, et Valckenær. ad Euripid. Phœniss. v. 1107. BUHLE.

6, 7. Antimachus Claro urbe, quæ Colophoniorum colonia erat, fuit oriundus, unde *Clarius* Ciceroni in Bruto c. 51. et Ovidio, *Colophonius* autem Dionysio Hal. De comp. Verb. c. 75. Plutarcho in Lysandr. c. 33. et Antipatro Thessalonicensi in Epigr. quod Salmasius vulgavit in Comment. ad Spartianum p. 44. appellatur. Hadrianum Imp. Homerum e medio tollere, et Antimachum pro eo introducere voluisse narrat Dio Lib. LXIX. p. 794. Elogium ejusdem habes apud Quintil. X. 1. Elocutionem viri cum non omni ex parte præbent veteres styli censores, Aristoteles tamen illi familiarem amplificandi rationem commendat, qua in colle Bæotiæ, Teumesso, amplificando fuit usus, dum commemoravit quæ collis iste non habebat. Initium tantummodo carminis hic affert Aristoteles, quod et Strabo fecit, Lib. IX. p. 409. B. ubi subjicit, γνώριμα δὲ τὰ ἔπη· satis nempe caussæ, cur versus reliquos omitterent. Ceterum Strabo hæc præmittit; ὃν ἐκεί-

σμησεν Ἀντίμαχος διὰ πολλῶν ἐπῶν, τὰς μὴ προσοῦσας ἀρετὰς διαριθ-
μούμενος. Nempe sermonis de hoc colle ampliandi caussa ita
fere scripserit: *Non est quidem ille aut excelsus admodum,
aut valde latus, aut aqua irriguus, aut arboribus vestitus, at-
tamen apricus, herbis et floribus uber, egregie munitus, oppido
propinquus.* Adeo etiam virtutes, quæ absunt, recensitæ, ex-
tendere queunt elogium. Ejusdem fere commatis est illud
legis naturæ elogium in Miloniana Ciceronis c. 4. *Est hæc,
Judices, non scripta, sed nata lex, quam non didicimus, accepi-
mus, legimus—ad quam non docti, sed facti, non instituti, sed
imbuti sumus.* Ut enim descriptioni hujus legis immoretur, in-
textit, quid non sit. Inprimis vero absentium vitiorum recensio
auget laudationem, ut in illo Lucretii III. 26. *Apparet divom
numen, sedesque quietæ; Quas neque concutiunt venti, nec nu-
bila nimbis Adspargunt, neque nix acri concreta pruina Cana
cadens violat, semperque innubilis æther Integit, et large dif-
fuso lumine ridet.* Indidem petitum est Italiæ præconium
apud Virgil. Georg. II. 140. *Hæc loca non tauri—et 151. At
rabiæ tigris absunt.* C. Cæsarem quoque ornabit, qui dicet,
quod non fuerit crudelis, non avarus, non superbus, non in-
exorabilis. Catullus vero amicam Formiani vituperaturus,
Ep. 41. memorat bona quibus illa carebat: *Salve nec minimo
puella naso, Nec bello pede, nec nigris ocellis.* Et hujus-
modi quidem amplificandi ratio nunquam non erit præsto:
in laudatione enim rei aut personæ, si mala, quibus illa caret,
commemorentur, in vituperatione, si bona, amplior redditur
oratio. SCHRADER.

6, 7. ἄχορδον.] Vide infr. 12, 11.

6, 7. ἐπιφέρουσι.] Significantur, ut puto, hoc verbo, ἐπίθεται.
Nam Demetrius quoque, cum de appositis nominibus loque-
retur, ipso usus est: c. 85. Ἐνιοὶ δὲ καὶ ἀσφαλίζονται τὰς μετα-
φορὰς ἐπιθέτοις ἐπιφερομένοις, ὅταν αὐτοῖς κινδυνώδεις δοκῶσιν ὡς ὁ
Θεόγνης παρατίθεται τὸ τοξοφόρμιγγα ἄχορδον, ἐπὶ τοῦ τόξου βάλλον-
τος. VICTOR.

6, 7. Εὐδοκιμεῖ γὰρ τοῦτο] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir.
Major. εὐδοκιμεῖ δὲ τοῦτο. BUHLE.

6, 7. Λεγόμενον, ταῖς ἀνάλογον.] Edd. Ald. Bas. Argent.
λεγόμενον τοῖς ἀνάλογον ταῖς ἀνάλογον. Mendum hoc, quod in
plures libros scriptos irrepsit, ex melioribus a Victorio sub-
latum est. VATER.

6, 7. Τὴν σάλπιγγα] Non instrumentum (tubam) innuit
Aristoteles, sed ejus sonum. BUHLE.

CAP. VII.

7, 1. πρέπον.] Cicero in Orat. c. 21. *Est eloquentiæ, sicut
reliquarum rerum, fundamentum, sapientia: ut enim in vita,*

sic in oratione, nihil est difficilius quam, quid deceat, videre. πρέπον appellant hoc Græci, nos dicamus sane decorum. SCHRA-
DER. Vide Ernest. Lex. Techn. in v.

7, 1. Παθητική τε] Vetus interpres Latinus vertit: *passionis illativa secundum aliquid.* Legit igitur παθητική τι. BUHLE.

7, 2. περὶ εὐόγων αὐ.] Cicero loc. cit. *Quam indecorum est de stillicidiis, cum apud unum judicem dicas, amplissimis verbis et locis uti communibus; de majestate vero P. R. submissee et subtiliter?* Ib. c. 29. *Is erit igitur eloquens, qui poterit parva submissee, modica temperate, magna graviter dicere.* SCHRADER.

7, 2. αὐτοκαβδάλως] Ex emendatione Victorii. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Major. αὐτοκιβδήλως. BUHLE.

7, 2. αὐτοκαβδάλως] Schol. Lycophronis v. 745. Αὐτοκάβδαλον· αὐτοσχέδιον, τὸ εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχε γεγονός. Εἴρηται δὲ ἡ λέξις ἐπὶ τῶν ἀλφίτων· αὐτοκάβδαλα γὰρ εἴρηται κυρίως, τὰ ὡς ἔτυχε φεραθέντα ἄλευρα. Hinc emendabis Etymologum p. 173. Αὐτοκαβδάλους ab Athenæo XIV. p. 621. F. vocatos, qui ludicra non præmeditata ex tempore funditarent, risus captandi gratia, notat Salmasius in Solin. p. 76.

7, 2. κόσμος.] V. Twiningium l. c. p. 448. De Cleophonte v. Tyrwhitt. ad Poët. §. 4.

7, 2. Οἷον ποιεῖ Κλεοφῶν] Cleophon fuit patria Atheniensis, et poëta tragicus. Decem ejus fabulæ laudantur a Suida v. Κλεοφῶν. Conf. Aristot. Poët. cap. XXII. BUHLE.

7, 2. Καὶ εἰ εἴπειεν ἂν, πότνια συκῇ] Particulam εἰ e Cod. antiquissimo, et vetere versione Latina restituit Victorius. Pro πότνια συκῇ Ald. et Bas. habent πότνια σύ. Male. BUHLE.

7, 2. Πότνια συκῇ.] Edd. vett. πότνια σύ. Illud in Cod. Victorii, in prisco Intpr. et Schol. Gr. est. VATER.

7, 3. Παθητική δὲ κ. τ. λ.] Docet Aristoteles aliud genus orationis convenire aliis motibus animorum: peccaturumque eum magnopere, qui hoc non servarit: et e. g. dicendi genus, proprium irati, et quod illo modo affecto quadrat, tribuerit ei, qui leni animo et tranquillo est: etsi non solum certa quædam nomina esse ostendit singulorum motuum, sed etiam variandum modum, rationemque illa edendi, quod intelligitur ex verbis, quæ sequuntur: quod enim inquit, δυσχεραίνοντως καὶ εὐλαβουμένως videtur potius valere ad sensum animi indicandum, quam ad certa quædam verba usurpanda. Quod tradit Cicero De Orat. III. extr. facit ad ὑποκριτικὴν: præcipit enim, ut vocem variet orator, mutata materia, variatisque motibus animorum; totamque rem persequitur accurate, atque erudite, cujus præceptionis initium est, *Aliud enim vocis genus iracundia sibi sumat, &c.* VICTOR.

7, 3. Ὀργιζομένου λέξις] Eædem edd. nec non Ven. Cam. Ricc. Spir. Major. ὀργιζ. ἢ. λ. cum articulo. BUHLE.

7, 3. Δυσχεραίνοντως καὶ εὐλαβουμένως] Cod. antiquissimus Victorii: δυσχεραίνοντος καὶ εὐλαβουμένου. BUHLE.

7, 3. ἀγαμένως.] Hesychius θαυμαστῶς exponit. Plato Phædon. p. 389. E. ὡς ἡδέως καὶ εὐμενῶς καὶ ἀγαμένως τῶν νεανίσκων τὸν λόγον ἀπεδέξατο, orationem mirifice probavit. Atque ita capiendum esse, docet similis locus in Timæo p. 527. A. τὸ μὲν οὖν προοίμιον θαυμασίως ἀπεδέξαμέθα σου. Synes. Ep. c. p. 239. ταύτην ἀνέγνων ἡδέως ἅμα καὶ ἀγαμένως; ubi cum admiratione vertendum esse, quæ sequuntur, ostendunt: ὠφείλετο γὰρ τὸ μὲν, (ἡδέως) τῇ διαθήσει τῆς ψυχῆς· τὸ δὲ, (ἀγαμένως) τῷ κάλλει τῆς γλώττης: quibus inest color e Platonis Ep. XII. ductus. Non tam facile, qua potestate in Aristotele Rhetor. III. 7. p. 336. sumendum sit, decernas; ἐὰν δὲ ἐπαινετὰ, ἀγαμένως· ἐὰν δὲ ἐλβεῖνά, ταπεινῶς. Alii aliter vertunt: Victorius, cum lætitia, non probante H. Stephano in Thes. Habet interdum ἀγασθαι, æque ac cognatum ἀγάλλεσθαι, lætandi et exultandi significationem, ut ap. Philonem T. II. p. 547. Ὡς γὰρ ἐπ' οὐθενὶ τῶν πώποτε γενομένων αὐτοκρατόρων, ἅπαντες ἡγάσθησαν: ubi Mangeius, sibi constans, ἡγαλλιάσθησαν, quod ne Græcum quidem est, reponit. Omnibus tamen perpensis, ἀγαμένως in Aristotele accipere malim admirabiliter, magnifice. RUHNKENIUS ad Timæi Lex. p. 9.

7, 4. Καὶ ἡ οἰκεία λέξις.] Vulgo vertitur, rebus accommodata elocutio, ut iterum universe de τῇ λέξει τῇ ἀνάλογον dicatur. Parum accurate, ut opinor. Hæc enim orationis accommodatio (οἰκείωμα) ad solum πάθος pertinere videtur, hunc ad modum, Elocutio, qua aptus animi motus significatur. Nam huc spectant, quæ statim sequuntur, causam talem videri, qualem πάθει indicas, et tum §. 3. tum §. 5. de πάθει sermo est. Itidemque cum §. 7. de τῇ ἡθικῇ λέξει agatur; quid singulari huic generi οἰκεῖον sit, exponitur. VATER. Conf. Ernesti Lex. Tech. in Οἰκεία.

7, 4. παραλογίζεται.] Nempe oratoris irati, aptis ad iram exprimendam vocibus utentis, auditor ita colligit: qui contumelia est affectus, indignatur: hic indignatur, ergo contumelia est affectus: quæ collectio aperte fallax est, nam universalem affirmantem convertit simpliciter, et syllogismum affirmantem conficit in secunda figura. Et tamen ita plerique ratiocinantur. SCHRADER. De Poet. c. 24. Ἔστι δὲ τοῦτο παραλογισμός· οἰοῦνται γὰρ οἱ ἄνθρωποι, ὅταν τοῦδ' ὄντος ἢ γινομένου, τότε γίνηται, εἰ τὸ ὕστερόν ἐστιν, καὶ τὸ πρότερον εἶναι ἢ γίνεσθαι· τοῦτο δὲ ἐστὶ ψεῦδος. Vide Twiningium p. 488.

7, 4. Τὰ πράγματα οὕτως ἔχειν] Sensum turbat οὕτως, quare conjicio, illud interpolatum esse. Poterit tamen, ne quid dissimulem, ordo verborum ita quoque institui: ὥστ' οἰοῦνται, τὰ πράγματα οὕτως ἔχειν, ὡς ὁ λέγων (αὐτὰ ἔχειν φησί), εἰ καὶ μὴ οὕτως ἔχει. BUHLE.

7, 4. Εἰ καὶ μὴ οὕτως ἔχει, ὡς ὁ λέγων, τὰ πράγματα, οὕτως ἔχουσιν.] Ita enim interpungendum est, cujus sententiæ adiutorem habeo Twiningium (l. l. p. 488.) Vulgo nonnisi post ἔχει interpungunt, et, quæ sequuntur, jungentes vertunt: *Etiamsi non se habeat ita, sic se habere res, ut orator dicit.* Tunc ἔχει subjecto caret, ac si hic loci sensus esset, Buhlius jure suo esset suspicatus, vitium ei insidere. Οὕτως posterius uncinis inclusit. Recte tamen habet. Οὕτως istud negationi μὴ οὕτως, et vocula ὡς utrique οὕτως respondet. Cum jungam, εἰ μὴ οὕτως ἔχει τὰ πράγματα, ὡς ὁ λέγων, ne subaudias, *ut dicens ait*, ellipsis durior est. Suppleo ὡς ὁ λέγων ἔχει, *uti ille se habet* scil. *motu animi exprimendo.* Putant auditores, res ira dignas esse, si orator iratus apparet. VATER.

7, 5. Συνομοιοπαθεῖ] Cod. antiq. Victorii: συνομοπαθεῖ. Melius. BUHLE.

7, 5. μηθὲν λέγει.] Μηθὲν λέγειν significat *nihil afferre firmum ac validum ad aliquid probandum*, non *omnino silere*, ut supr. 5, 4. Ethic. Nicom. VII. 13. οἱ δὲ τὸν τροχιζόμενον—εὐδαίμονα φάσκοντες εἶναι—οὐδὲν λέγουσι. Simplicius in Categor. affirmat consuetudinem fuisse, ut, cum arbitrabantur quempiam aliquid de ea re dicere quam non intelligeret, dicerent, οὐδὲν λέγεις, quamvis ille de illa ipsa re verba faceret ac disputaret. Cicero quoque hunc modum dicendi usurpavit Tusc. II. *Omittamus igitur hunc, nihil prorsus dicentem.* De Fato c. 20. *Ita cum attulisset nullam causam, quæ istam declinationem efficeret, tamen aliquid sibi dicere videtur, cum id dicat, quod omnium mentes aspernentur ac respuant.* Terent. Eunu. *Abi sis: nihil dicis, Parmeno.* VICTOR.

7, 6. καὶ ἡθικῇ] Elocutio rei et affectui consentanea, non tantum probandi et commovendi vim habet, sed et mores dicentis valet demonstrare. Sermo enim et animi et morum character est. Itaque qualem se quisque haberi vult, talem se esse ostendere potest elocutionis beneficio. SCHRADER.

7, 6. Καὶ ἡθικῇ δὲ αὕτη ἡ ἐκ τῶν σημείων δεῖξις. Quod hic significatur ἡθος λέξεως, non sunt illi *orationis* mores, quibus persuadeatur auditoribus, dicentem honesti studio teneri, sed elocutio, sensui, intelligentiæ, et linguæ auditorum conveniens. Facile, ni fallor, intelligetur, in hac elocutionis tractatione dici non posse de demonstratione ex argumentis sumpta. Itaque τὰ σημεία non sunt argumenta illa, de quibus L. I. c. 2. agebatur; sed signa quædam, quibus ostendat orator sentire se cum audientibus. Usus loquendi hac inconstantia, articulo τῶν σημείων, et implicita constructione, ὅτι ἀκολουθεῖ ἡ ἀρμόττουσα, offendor. Præterea, quænam sint hæc *signa*, non assequor. Τὰ ὀνόματα τῇ λέξει οἰκεία, quæ postea afferuntur, non sunt. At id, quod §. 4. exponitur, rerum

probandarum naturam animi quodam motu significare, quasi *δεῖξις ἐκ σημείων* est. Forsan verba, *ἡ ἐκ τῶν—ἀκολουθεῖ*, sunt scholion ad illam paragraphum quondam in margine notatum. VATER.

7, 6. Valde vereor, ut hic multis probes audaciam tuam in excernendis septem vocabulis, quamvis admodum sit ingeniosa. Mihi aliquando tantum *ὅτι* in *ὅτε* mutandum videbatur; ad *ἡθικῇ* supplebam *λέξις*; *σημεῖα* denique accipiebam de notis, quas vocamus, characterum. Altero libro præcepit de *morata oratione*, duabus partibus; quatenus ea primum bonos mores ipsius oratoris exprimere debet, tum accommodata esse ad mores auditoris. Nunc de *morata elocutione* loquitur, quæ aptanda est generi et habitui eorum, de quibus agitur. Attamen repugnanti facile concedo, aliquid duri remanere in verbis *ἐκ τῶν σημείων*, quod tollere nequeo. WOLFF.

7, 6. Καὶ γυνή, ἢ ἀνὴρ] Revocavi ἢ pro vulgato καὶ ex Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. quoniam sequitur: καὶ Λάκων, ἢ Θετταλός. BÜHLE.

7, 7. "Εξῆς—ποιοὶ τινες.] Habitum hoc in loco non in tam ampla significatione capi vult, ut in Dialecticis capitur, h. e. pro omni vitæ consuetudine stabili et firma, quæ non facile mutari possit; quoniam non omnis ejusmodi consuetudo mores evariat, ut qui sordidas artes tractant, cetarii, lanii, coqui, fartores, piscatores, ut ait Terentius, ceterique opifices mercenarii. Nihil enim prohibet eos iisdem esse moribus, quamvis diversos animi habitus contraxerint propter artium varietatem. Ita qui sunt ingenuis artibus exculti, ut Grammatici, Rhetores, Dialectici, Mathematici, Philosophi, possunt iisdem esse moribus, licet hæ scientiæ sint distinctæ. Quid ergo? volo, inquit Aristoteles, h. l. eos habitus intelligi, quibus vita hominum informatur, et ab aliis distinguitur, qui variare mores solent, quales sunt eruditio, ignorantia, mercatura, agricultura, militia, ceteraque hujusmodi. Nam sine ulla dubitatione vir eruditus alio modo loquetur, quam imperitus et indoctus: eadem ratione aliter mercator, quam agricola, aliter miles, quam pastor. Hoc est, quod elegans ille poëta cecinit, *Navita de ventis, de tauris narrat arator, Enumerat miles vulnera, pastor oves*. Debet igitur orator non tantum genera hominum, sed etiam habitus respicere, ut ad eos verba sua accommodet, sic enim facile mores oratione exprimet. Hoc est quod Horatius docet in Arte Poëtica, *Respicere exemplar vitæ morumque jubebo Doctum imitatore, et veras hinc ducere voces*. MAJORAG.

7, 7. Ποιήσει τὸ ἥθος significat: efficient, ut orator moribus similis videatur audientium. VATER.

7, 7. Οὐθ' ὁσαύτως, ἀγροίκος ἀν] Cod. antiq. Victorii: οὐθ'

ὡσαύτως ἂν, ἄγχοικος ἂν. Mavult repetitum ἂν Victorius, ut Atticis solemne. BUHLE.

7, 7. οἱ λογογράφοι.] Arbitror eum in primis Isocratem intellexisse, qui otiose domi orationes scribebat, et cujus libri referti sunt hoc modo dicendi: v. c. Paneg. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν ὅτι συνθήκαι εἰσίν. Evag. p. 199. B. Κόωνα δὲ—τίς οὐκ οἶδεν ὅτι δυστυχησάσης τῆς πόλεως, ἐξ ἀπάντων ἐκλεξάμενος, ὡς Εὐαγόραν ἦλθε. Demosthenes quoque De Coron. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν Ἑλλήνων, τίς δὲ βαρβάρων. et infr. τίς γὰρ οὐκ οἶδε τῶν πάντων. Cicero, pro Milone: *An est quisquam, qui hoc ignoret: et Sed quis non intelligit omnes tibi partes, &c.* Ut intelligere autem facile licet, idem non uno tantum modo, sed duobus agebant, quos ambos hic videtur significare voluisse. Quare duobus ex verbis, quæ in excusis antea dijuncta erant, ἅ πάντες enim illic legebatur, unum conflavi: sententiasque inter se cohærentes interpunctione separavi, quemadmodum in MS. quodam legi animadverti. Sic Isocrates Philipp. p. 90. D. Οὐ τὴν φιλίαν ἅπαντες ἴσασιν ἡμᾶς τε καὶ Λακεδαιμονίους μᾶλλον ἀγαπήσαντας ἢ τῶν συγκατασκευασάντων ἑκατέροις ἡμῶν τὴν ἀρχήν. Idem Panathen. p. 235. B. καίτοι πάντες ἴσασι τῶν μὲν ῥητόρων πολλοὺς, οὐχ ὑπὲρ τῶν τῇ πόλει συμφερόντων, ἀλλ' ὑπὲρ ὧν αὐτοὶ λήψεσθαι προσδοκῶσι, δημηγορεῖν τολμῶντας. VICTOR.

7, 7. Τίς δ' οὐκ οἶδεν ἅπαντες ἴσασιν] Ex emendatione Victorii. Ald. Ven. Cam. Spir. τίς δ' οὐκ οἶδεν, ἅ πάντες ἴσασιν; Eadem expresserunt vetus interpres Latinus, et Hermolaus Barbarus. BUHLE.

7, 9. Ἐπὶ πάσῃ ὑπερβολῇ] Sic restituit Victorius e Codd. MSS. Ald. ἐπὶ πᾶσιν ὑπερβολῇ. male. Ven. Cam. Major. ἐπὶ πάσης ὑπερβολῇς. BUHLE.

7, 9. Ἄχος—τὸ θρυλλούμενον.] Pervulgatum illud inest in verbis sequentibus, et in Quintiliano legitur L. VIII. 3, 36: Προεπιπλήττειν τῇ ὑπερβολῇ, ut: *si licet dicere; permittite mihi, sic uti!* Ubi I. M. Gesnerus notat, etiam in Aristotele προεπιπλήττειν præferendum esse. Jam Casaubonus in margine exempli sui scripserat, *melius sane προεπιπλήττειν*, et Stephanus in Thes. L. Gr. locum nostrum ita laudat. In omnibus tamen, quæ vidi, exemplaribus et in Schol. Gr. vulgatum legitur, et defendi possit eo, quod ipsum proverbium non afferatur. Προεπιπλήττειν significat: *adjicere aliquid, quo se orator ipse corripiat.* Haud bene Buhlius auditorem immiscet, qui se voce sua corrigat. VATER. Apud Aristotelem leg. censeo, Ἄχος δ. π. ὑ. τὸ θρυλλούμενον δεῖν αὐτὸν αὐτῷ προεπιπλήττειν. SPALDING. ad Quintil. l. c. Vide et Ernesti Lex. Techn. v. προεπιπλήττειν.

7, 10. οὕτω γὰρ κλέπτεται.] Si in nonnullis orationis partibus ars negligitur, facilius assentitur auditor: sin omnia

palam artem ostendunt, suspecta fit dicentis oratio auditoribus, ut vinum mixtum convivis, supra c. 2. SCHRADER.

7, 10. Ἐὰν δὲ τὸδε μὲν, τόδε δὲ μὴ λανθάνη ποιῶν, τὸ αὐτό. Orationem ita constitutam vertere oportet: *Sin hoc quidem, illud vero non faciens, tegat artificium: idem efficiet.* At τὸ αὐτό, simpliciter hoc significato positum, insolentius est. Forsan λανθάνει legendum est, ita ut post μὴ interpungas, et λανθάνει ποιῶν τὸ αὐτό, idem agens, nectas. Vulgo vertunt, quasi ita jam impressum esset. VATER.

7, 10. μαλακὰ σκληρῶς.] Ita dissimulanda est ars, ne tamen unquam contra artem quidquam delinquatur: nomina dura interdum non dure proferre, occultatio, eadem vero vel semel molliter profari, violatio est artificii. SCHRADER.

7, 11. ὅταν ἔχη ἥδη τ. ἀ.] Cicero Orat. c. 62. *Id autem tum valet, cum is, qui audit, ab oratore jam obsessus est ac tenetur: non enim id agit, ut insidietur et observet, sed jam favet, processumque vult: dicendique vim admirans, non anquirat, quod reprehendat.* VICTOR. Verbo οὐρανόμηκες usus est Isocratis Or. de Permut. p. 76. ed. Orell. Τὸ δὲ κατορθωθὲν οὐρανόμηκες ποιήσουσιν.

7, 11. ὅταν ἔχη.] Id est, cum in affectum vehementiorem oratione sua eos jam impulit, et omnem ipsorum animum occupavit. Si quod enim asperum atque insolens verbum tum erumpat, admirantur id potius, et vehementer approbant auditores, quam ut rationem ejus tum quidem inquirant. SCHRADER.

7, 11. Ἰσοκράτης.] Locus totus ad extremum nobilissimæ orationis positus, hic est, p. 79. E. Φήμην δὲ καὶ μνήμην καὶ δόξαν πόσῃν τινα χρὴ νομίζειν, ἢ ζῶντας ἔξειν, ἢ τελευτήσαντας καταλείψειν, τοὺς ἐν τούτοις τοῖς ἔργοις ἀριστεύσαντας. Alter locus est p. 60. D. καὶ τοι πῶς ἂν ἐκείνων ἄνδρες ἀμείνους ἢ μᾶλλον φιλέλληνες ὄντες ἐπιδειχθεῖν, οἳ τινες ἔτλησαν ἐπιδεῖν. κ. τ. λ. Restituendum autem ἔτλησαν pro vulg. ἐτόλμησαν patet non solum ex h. l. Aristotelis, sed ex Or. π. τ. Ἀντιδόσεως p. 331. C. ubi multos locos ex suis orationibus adduxit. VICTOR.

7, 11. Φήμην δὲ καὶ μνήμην] Ita legitur ap. Isocratem Paneg. sub fin. Ald. Ven. Bas. Cam. Major. φήμη δὲ καὶ γνώμη. Sic etiam Cod. MSS. et vetus interpret Latinus. Male. Verum pro sequentibus οἳ τινες ἔτλησαν apud Isocratem in nonnullis edd. mendose legebatur οἳ τινες ἐτόλμησαν. Vid. Victorii Comment. p. 608. BUHLER.

7, 11. Φήμην δὲ καὶ μνήμην.] Vide Isocr. Panegyr. c. 50. Inde μνήμην emendatum est. Schol. Gr. æque ac edd. vett. et libri scripti, φήμη δὲ καὶ γνώμη habet. VATER.

7, 11. ἐνθουσιάζοντες.] Idem significavit Cicero Orat. c. 56. cum de versibus loquens, quos in oratione per imprudentiam

dicunt, inquit, *Sed non attendimus neque exaudimus nosmet ipsos*: nam verba quædam, quæ in contentionibus ipsis, ac motu illo animi sine reprehensione afferuntur, postea sedatis animis a malevolis exagitari posse declaravit in eodem libro Cicero, c. 8. *Facile est enim verbum aliquod ardens, ut ita dicam, notare; idque, restinctis jam animorum incendiis, irridere.* Hujuscemodi autem verba plane intelligit, de quibus nunc agitur. VICTOR.

7, II. ἐνθουσιάζοντες.] v. G. Vossium A. P. c. xii.

7, II. "Ὅπερ Γοργίας ἐποίει] Aliæ edd. ὡς περ Γοργίας ἐποίει. BUHLE.

7, II. Γοργίας.] Similiter de Gorgia locutus est Republ. III. 1, 9. Γοργίας μὲν οὖν ὁ Λεοντῖνος, τὰ μὲν ἴσως ἀπορῶν, τὰ δ' εἰρωνευόμενος, ἔφη, καθάπερ ὄλμους εἶναι τοὺς ὑπὸ τῶν ὀλμοποιῶν πεποιημένους, οὕτω καὶ Λαρισσαίους τοὺς ὑπὸ τῶν δημιουργῶν πεποιημένους· εἶναι γάρ τινες καὶ Λαρισσαίους. VICTOR. Consule Schneiderum ad locum cit. ex Aristotelis Polit.

7, II. ἐν τῷ Φαίδρῳ.] Platonis scilicet, ubi Socrates, p. 338. D. ὥστε ἐὰν ἄρα πολλάκις νυμφόληπτος, προϊόντος τοῦ λόγου, γένωμαι, μὴ θαυμάσης· τὰ νῦν γὰρ οὐκ ἔτι πόρρω διθυράμβων φθέγγομαι. Et paullo post: οὐκ ἤσθου, ὦ μακάριε, ὅτι ἔπη ἤδη φθέγγομαι; ἀλλ' οὐκ ἔτι διθυράμβους, καὶ ταῦτα ψέγων· ἐὰν δὲ ἐπαινῇ τὸν ἕτερον ἀρξῶμαι, τί με οἶε ποιήσιν; VICTOR.

CAP. VIII.

8, I. Τὸ σχῆμα τῆς λέξεως hic est forma et figura orationis, qua quantitas syllabarum sese excipientium consideratur. Si in syllabis collocandis ratio et proportio servatur (ἀριθμὸς τοῦ σχήματος τῆς λέξεως), ita ut syllabæ breves et longæ ordine quodam sequantur; hic est *rhythmus orationis*. Sic numerantur intervalla temporis, quibus ad singula pronuntianda opus est, auditorumque aures æquabili modo afficiuntur (Probl. XIX. 38.) Cum vero syllabarum disponendarum ordo vel accuratius definitus vel liberior sit: illo *rhythmus* oratorius, hoc *metrum* continetur. Aristotelis præcepta de rhythmo cum aliorum comparata sunt in *Libro singulari de Rhythmo Græcorum* (Oxon. 1789.) Cap. 4. et 5. Cf. etiam Harrisii Philolog. Inquir. P. I. c. 2. VATER.

8, I. σχῆμα τῆς λέξεως appellat hic formam orationis speciemque continuationis ipsius: neque enim nunc disserit de figuris verborum, quas Græci dicendi magistri σχήματα λέξεως vocant, et Cicero *lumina orationis et tanquam gestus* vocare solet, cum locutio a vulgari et simplici more loquendi variatur. VICTOR.

8, I. ἔμμετρον. Vide Ernest. Lex. Tech. in v.

8, I. Καὶ ἅμα καὶ ἐξίστησι] Ald. Bas. Ricc. καὶ ἀμα καὶ ἐξέστη. BUHLE.

8, 1. ἐξίστησι valet hic, avocat auditores a materia, de qua agitur, causaque ipsa, ad concinnitates orationis. VICTOR.

8, 1. ὥσπερ οὖν.] Ὡσπερ νῦν legendum putat Toupius.

8, 1. ὥσπερ οὖν.] Longinus c. 41. citante Victorio; ὥσπερ τὰ ὀδάρια τοὺς ἀκροατὰς ἀπὸ τοῦ πράγματος ἀφέλκει, καὶ ἐπ' αὐτὰ βιάζεται, οὕτως καὶ τὰ κατεβρύθμισμένα τῶν λεγομένων οὐ τὸ τοῦ λόγου πάθος ἐνδίδωσι τοῖς ἀκούουσι, τὸ δὲ τοῦ ῥυθμοῦ· ὥς ἐνίοτε προειδότας τὰς ὀφειλομένας καταλήξεις αὐτοὺς ὑποκρούειν τοῖς λέγουσι, καὶ φθάνοντας, ὥς ἐν χορῶ τινι, προαποδιδόναι τὴν βᾶσιν.

8, 1. ἀπελευθερούμενος.] Hunc morem illustrat Casaubonus, ad Suetonii Jul. Cæs. c. 2.

8, 1. Κλέωνα] Sustulit Victorius articulum τὸν, quem priores edd. habent. Abest ille a MSS. BÜHLE.

8, 1. ἀπέραντον.] Id est, Fine caret certo atque apto, et intervallis distincto. SCHRADER.

8, 2. περαίνεται γὰρ ἂ. π.] Omnes clausulæ in oratione, in cantu, in pulsu, in saltu, aptiores et conspectiores fiunt, si certo numero constant. Numerus autem ligatæ orationis metrum, solutæ rythmus appellatur, qui et in corporis motu locum habet. SCHRADER.

8, 2. ῥυθμός.] Rhythmum, numeri, i. e. ἀριθμοῦ partem esse significavit Aristot. Problem. XIX. 38. Ῥυθμῷ δὲ χαίρομεν, διὰ τὸ γινώριμον καὶ τεταγμένον ἀριθμὸν ἔχειν, καὶ κινεῖν ἡμᾶς τεταγμένως· οἰκειότερα γὰρ ἢ τεταγμένη κίνησις φύσει τῆς ἀτάκτου.

8, 3. διὸ ῥυθμὸν δεῖ ἔχειν.] Hunc locum expressit manifesto Cicero in Oratore, cum, facto præclaro antea de Aristotele testimonio, adjunxit, *Is igitur versum in oratione vetat esse; numerum jubet*. Versum autem orationem habere dixit, quæ esset ἔμμετρος· habebat enim numerosa oratio plurimos et acerrimos adversarios, quos cum auctoritate doctissimorum et gravissimorum virorum etiam refellere vellet, confugit ad Aristotelem; quod etiam fecit Dionysius Halic. Περὶ Συνθ. c. 25. p. 197. cum enim ab eadem causa staret, hujus maxime loci auctoritate, qui dissentirent, confutare se posse existimavit. VICTOR.

8, 3. μὴ ἀκριβῶς.] ἀκριβῶς non male *exquisite* reddi opinor; nam quas ἀκριβεῖς τέχνας Græci, Cicero *artes exquisitas* vocavit: commodè etiam aliquando, huic certe loco aptius, *astricte*: eandem enim sententiam referens Cicero de Orat. III. 48. inquit, *Non astricte, sed remissius numerosam esse oportet*. Hunc locum videtur intellexisse Demetrius, cum inquit, §. 41. δεῖ μέντοι λογίζεσθαι, ὅτι κὰν μὴ ἀκριβῶς δυναίμεθα τοῖς κώλοις περιτιθέναι τοὺς παίωνας, ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἀμφοτέρους, παιωνικήν γε πάντως ποιησόμεθα τὴν σύνθεσιν. κ. τ. λ. VICTOR.

8, 4. Τῶν δὲ ῥυθμῶν, ὁ μὲν ἡρώος, σεμνὸς καὶ οὐ λεκτικὸς, καὶ ἀρμονίας δεόμενος.] Cod. Victorii et priscus Intpr. habent, τῶν δ' εὐρύθμων, non male. Καὶ οὐ λεκτικὸς a Victorio restitutum

est ex Demetr. Phaler. §. 42. qui locum nostrum sine dubio expressit verbis, ὁ μὲν ἡρώος σεμνὸς καὶ οὐ λογικὸς, ἀλλ' ἡχώδης. Libri scripti et edd. vett. καὶ λεκτικὸς, quod nullo pacto ferri potest. Nam λεκτικὸν non est *elegans*, ut vult Majoragius, sed *id, quod vulgari loquendi consuetudini sermonique aptum est*. Hoc intelligitur ex Poët. c. 4. ubi iambi eam ob causam λεκτικοὶ vocantur, quod πλεῖστα ἱαμβεῖα λέγομεν ἐν τῇ διαλέκτῳ τῇ πρὸς ἀλλήλους, ἐξάμετρα δὲ ὀλιγάκις καὶ ἐκβαίνοντες τῆς λεκτικῆς ἀρμονίας. Contra ibidem ἡρώος dicitur σεμνὸς esse. Ex adverso igitur opposita sunt τὸ σεμνόν et τὸ λεκτικόν, et vera est Victorii emendatio, qua hunc ad modum ponuntur. Audacius Vinc. Madius (in Annotatt. ad Poët.) corrigit, σεμνὸς, ἀλλὰ λεκτικῆς ἀρμονίας δεόμενος. Ex conjectura Sturmii ed. Argentina, itemque ed. Cantabr. habent, καὶ ληκτικόν, quod ille vertit, *graviter cadens*. Id etiam Schol. Gr. expressit, et voce μεγαλόφωνος explicavit. Quanquam hoc ineptum non est, illud tamen magis convenire videtur, et accedit, quod ληκτικὸς vocabulum inauditum est. VATER.

8, 4. ἡρώος.] Quintilian. IX. 4. 88. *Et herous, qui est idem dactylus, Aristoteli amplior*. Demetrius §. 42. heroum spondeum vocasse videtur. Pro eodem autem pede ponuntur, quia, quamvis syllabis discrepent, temporibus tamen inter se congruunt. In III. De Oratore Cicero c. 47. anapæstum etiam heroi nomine contineri tradit: *Quare primum ad heroum nos dactyli, et anapæsti, et spondei pedem invitat, &c.* Aristotelem autem intelligit, quem tamen, quomodo nos invitare ad hos pedes dicat, quos hic aperte fugiendos præcipit, non video: ipse certe in Oratore, cum eundem hunc locum exprimeret, cum Aristotele sentit, et hunc pedem prosæ orationi parum aptum esse tradidit. Verba ipsius hæc sunt: c. 57. *Quod longe Aristoteli videtur secus, qui judicat heroum numerum grandiore, quam desideret soluta oratio: sibi igitur ipsi adversatur*. Dicerem locum eum depravatum esse, ne confiteri cogerer Ciceronem, cum libros illos scripsit, perverse præceptum hoc accepisse, et in re tanti momenti lapsum fuisse: sive memoriæ vitio, negligentiaque, quod a scriptore hoc dictum nunquam fuerat, litteris mandatum affirmasse: mendosum tamen illum non esse confirmat, quod in eodem libro post de heroo, ut de recepto, probatoque loquitur: inquit enim De Or. III. 49: *Neque vos pæon, aut herous ille conturbet, ipsi occurrent orationi: ipsi, inquam, se offerent, et respondebunt non vocati*. Infraque, *Eorumque verborum junctio nascatur a proceris numeris, ac liberis, maxime heroo, et pæone priore aut cretico*. VICTOR.

8, 4. Καὶ οὐ λεκτικὸς] Abest particula negandi ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. et Victor. Desideratam autem

a Victorio, in textum receperunt edd. Morell. et sqq. Λεκτικὸς est h. l. *communi loquendi modo aptus*. Cf. Quintilian. Institt. IX. 4. BUHLE.

8, 4. καὶ λεκτικὸς] Nisi vitii aliquid hic subest, valet λεκτικὸς, h. l. *sonorus ac grandiloquus*, quod sane mirum videtur, cum omnis locutio λέξις a Græcis vocetur: unde ipse aliquando suspicatus sum legi debere οὐ λεκτικὸς: in edd. autem nullis aut MSS. negandi particulam inveni: quæ vero res me moverint, ut eam defecisse putarim, nunc indicabo. In A. P. c. 4. ipse inquit, μάλιστα γὰρ λεκτικὸν τῶν μέτρων τὸ ἱαμβεῖόν ἐστιν κ. τ. λ. Id autem hic etiam repetit, qua in re convenit illi cum Græcis omnibus ac Latinis scriptoribus: nam Ciceronis verba sunt, *Sunt enim qui iambicum putent, quod sit orationi simillimum*. Demetrius c. 43. ὁ δὲ ἱαμβὸς εὐτελὴς καὶ τῇ τῶν πολλῶν λέξει ὅμοιος. Iambus igitur humilis abjectusque consensu omnium pes est; contra herous, amplus: quomodo igitur, tantopere inter se diversi, λεκτικοὶ ambo recte appellantur, quæso homines cogitent. Præterea video Ciceronem, Græcæ linguæ peritissimum, reddidisse λεκτικόν, *quod sit orationi simillimum*. Sed quod multo maximum apud me est, Demetrius, hunc eundem locum persequens, ac pæne iisdem, quibus Aristoteles verbis, non esse aptum familiari sermoni hunc pedem dicit §. 42. ὁ μὲν ἡρώος σεμνὸς καὶ οὐ λογικὸς, ἀλλ' ἡχώδης. Cicero autem in Orat. c. 57. manifesto hæc verba vertit, cum inquit, *Quod longe Aristoteli videtur secus, qui judicat heroum numerum grandiozem, quam desideret soluta oratio*. VICTOR. Vide Ernesti Lex. Tech. p. 196. Spalding. ad Quintil. IX. 4. 76. cum Tyrwhitto Madii emendationem probat, καὶ λεκτικῆς ἀρμονίας δεόμενος.

8, 4. καὶ ἀρμονίας δ.] Demetrius Phal. l. c. οὐδὲ ἔρρυθμος, ἀλλ' ἄρρυθμος ὥσπερ ὁ τοιόσδε· Ἦκειν ἡμῶν εἰς τὴν χώραν. Ἦ γὰρ πυκνότης τῶν μακρῶν ὑπερπίπτει τοῦ λογικοῦ μέτρου.

8, 4. ὁ δ' ἱαμβὸς—πολλῶν. Cicero Orat. c. 56. *Senarios vero et Hipponacteos effugere vix possumus: magnam enim partem ex iambis nostra constat oratio*. Horatius quoque de A. P. 81. *aptum sermonibus eum dixit*. VICTOR.

8, 4. Πάντων τῶν μέτρων] Cod. antiq. Victorii, et vetus interpres Latinus: πάντες τῶν μέτρων. BUHLE.

8, 4. Δεῖ δὲ σεμνότητα] Hanc partem, ut puto, expressit Cicero in Orat. c. 57. *Plenam tamen eam vult esse gravitatis, ut eos, qui audient, ad maiorem admirationem possit trahere*. VICTOR.

8, 4. Δεῖ δὲ σεμνότητα γενέσθαι scil. in oratione. Edd. vett. δεῖ δὲ σεμνοτέραν. Σεμνότητα est ex cod. Victorii et prisco Intrpr. VATER.

8, 4. Καὶ ἐκστῆσαι] Sunt, qui malint ἐκστῆναι, quod etiam

Ven. et Cam. tuentur. Vulgatum defendit Victorius pag. 618. In antecedentibus pro σεμνότητα Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. habent σεμνοτέραν. BUHLE.

8, 4. 'Ο δὲ τροχαῖος κορδακικώτερος.] Harpocrat. ὁ κόρδαξ κωμικῆς ὀρχήσεως ἐστὶν εἶδος. Tetrametra constabant octo pedibus, et versus trochaici tetrametri inprimis accinebantur saltationi, quod ob longitudinem suam varietati motuum, et ob trochæum pedem celeritati essent aptiores. BUHLE.

8, 4. 'Ο δὲ τροχαῖος κορδακικώτερος.] In Orat. c. 57. Cicero, *Trochæum autem, qui est eodem spatio, quo choreus, cordacem appellat, quia contractio et brevitās dignitatem non habet.* Quintilianus, Aristotelem et ipse intelligens, inquit, IX. 4. 88. *Choreum, ut nimis currentem, damnet; eique cordacis nomen imponat.* Cordax saltationis genus est mollioris, et nullam gravitatem retinentis, ut vett. etiam grammatici tradunt. Theophrastus de homine vecordi, inquit (Char. c. 6.) δυνατὸς καὶ ὀρχεῖσθαι νήφων τὸν κόρδακα. Demosthenes Olynth. II. p. 23, 13. κορδακισμὸς οὐ δυνάμενος φέρειν. Cum igitur Aristoteles κορδακικώτερον trochæum vocavit, significavit, ut arbitror, eum nimis incitatum ac tenerum esse, ut *cordax* appellata *saltatio* erat: non enim eum plane cordacem esse dixit, ut Cicero, secutusque ipsum Quintilianus, accepisse videntur. VICTOR. Vide Casaubonum et Duportum ad Theophrasti l. c. Tyrwhitt. ad Poët. c. 18.

8, 4. Τροχέρως ῥυθμὸς] Idem testes τροχαῖος ῥυθμὸς habent. VATER.

8, 4. Ὡς ἐχρῶντο μὲν ἀπὸ Θρασυμάχου] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. post ἐχρῶντο μὲν insertum habent ὡς ἐν ἀπορρήτῳ. Expunxit hæc Victorius, quia absunt a Cod. antiq. et vetere versione Latina. Repugnant quoque in textu sequentia. De *Thrasymacho* vide supra not. ad III, 1. BUHLE.

8, 4. οὐκ εἶχον δὲ λ. τ. ἦν.] Rationem ejus, naturamque non tenebant, nam auctor ipsius immiscendi orationi Thrasymachus, ne ipse quidem hoc intelligebat: nec qui monstratum ab ipso adhibuerunt, hoc excogitarunt. Erat igitur usus ipsius vetus, disciplina nova; se enim hoc aperuisse videtur significare philosophus. VICTOR.

8, 4. Ἔστι δὲ τρίτος.] Iambus et trochæus ut unum genus numerantur, quia utriusque quantitas eadem est, et longa et brevis syllaba: quantitas vero hic maxime spectatur. Itaque Pæon tertium rhythmici genus est. VATER.

8, 4. Ἔστι δὲ τρίτος.] Cicero c. 57. *Esse autem tertium et medium inter illos: sed ita factos eos pedes esse, ut in eis singulis modus insit, aut sesquipleus, aut duplex, aut par.*

8, 4. Ἔστι δὲ τρίτος—ὁ ἡμιόλιος] Ut recte intelligant hunc locum lectores, pauca monebo. Duæ syllabæ breves (˘˘) continent duo tempora, et sunt æquales uni syllabæ longæ (—),

quæ igitur, quamvis una tantum syllaba sit, duo tamen tempora continet. Jam vero in heroico pede (—) par intervallum ad par est, viz. duo tempora (—) cum duobus (—) conferuntur. In trochaico et iambico duo tempora (—) ad unum (—) conferuntur. Tertius s. pæan secundum proportionem est proximus. Continet enim duo tempora (—) collata ad tria (—). Ratio autem inter duo et tria est sesquialtera. Hinc Græcis ἡμιόλιος dicitur. Cic. Orat. cap. 56: *Pes, qui adhibetur ad numeros, partitur in tria; ut necesse sit, partem pedis aut æqualem esse alteri parti, aut altero tanto, aut sesqui esse majorem. Ita fit æqualis dactylus, duplex iambus, sesquipleus pæon.* BUHLE.

8, 4. Τρία γάρ] Ita Codd. Victorii. Eædem edd. τρία δέ. Minus bene. BUHLE.

8, 5. Διά τε τὰ εἰρημένα.] Edd. Ald. Bas. Cam. διά γε. VATER.

8, 5. μετρικοί.] Cicero hoc ita videtur expressisse: *Iambus enim et dactylus in versum cadunt maxime: itaque, ut versum fugimus in oratione, sic hi sunt evitandi continuati pedes: aliud enim quiddam est oratio, nec quicquam inimicus quam illa versibus.* Μετρικοί igitur reddit, *in versum cadunt maxime*: quod non penitus respondet ei, quod ait Aristoteles, qui ita locutus videtur, dixisseque eos versibus aptos, quia ex pæane versus omnino non conficitur, quæ res facit, ut facilius fallat, nec intelligatur ab iis, qui audiunt: qui enim frequentantur carminibus poetarum, pedes nullo negotio animadvertuntur. VICTOR.

8, 5. ἀπὸ μόνου γὰρ οὐκ ἔστιν.] Cicero c. 57. *Pæan autem minime est aptus ad versum; quo libentius eum recepit oratio.*

8, 5. Νῦν—χρῶνται.] Sui temporis oratores insimulat. VICTOR.

8, 5. χρῶνται τῷ ἐν παιᾶνι καὶ ἀρχόμενοι, quamvis ἀρχόμενοι. Reprehenduntur oratores, uno tantum pæonis genere, et eo quidem, qui fini quadrat, etiam in principio usi. At cum res contra se habeat: ni fallor, vitio textus laborat. Ex paragrapho sexta enim perspicitur, oratores illos, qui increpantur, usurpasse solum pæonem ad principium aptum (—): alterum (—), qui ad finem orationis idoneus esset, videntur ignorasse. Atque hanc ob causam Aristoteles de hoc longius quam de illo disserit. Quare puto excidisse id, quod voci ἀρχόμενοι oppositum est, et forsitan scribendum esse: χρ. τῷ ἐν παιᾶνι τελευτῶντες καὶ ἀρχόμενοι. Ad proximum enuntiatum apposita est hæc lectio. VATER.

8, 6. παιᾶνος δύο εἶδη.] Cicero De Orat. III. 47. *Ab eodem illo maxime pæan probatur, qui est duplex, nam aut a longa oritur, quam tres breves consequuntur, ut hæc verba, desinite,*

incipite, comprimite: aut a brevibus deinceps tribus, extrema producta atque longa, sicut illa sunt, domuerant, sonipedes: atque illi philosopho ordini placet a superiore pæane, posteriore finire. VICTOR.

8, 6. Τὸ μὲν ἐν] "Εν omittunt edd. Ald. Bas. Cam. In Schol. Gr. legitur. VATER.

8, 6. Εἶτε Λυκίαν] Ex emendatione Victorii, Codicis antiquissimi fidem secuti. Alii Codd. MSS. ut et Ald. Bas. 1. 2. Frob. ἤτε Λυκίαν. Ven. et Cam. εἶτε Λυκίε. Margo Ven. εἶτα Λυκίε. Georgius Trapezuntius habet: *Delogena, Diana filia Jovis*. Igitur εἶτε Λυκίαν in Cod. suo non legit. Pro Δαλογενέες Ald. Bas. 1. 2. Frob. legunt ἀλλογενέες. BUHLE.

8, 6. Χρυσοκόμα Ἑκατέ] Ven. χρυσοκόμα ἐκάεττε. Margo Ven. et Cam. in textu χρυσ. ἐκάεργε. Nostrium dedit Victorius e MSS. BUHLE.

8, 6. Ἐτερος δ' ἐξ ἐναντίας] Ald. Bas. 1. 2. Frob. ἔτερα δ' ἐξ ἐν. Male. Cam. ἔτερον, subaudito ex antecedentibus εἶδος, quod magis arridet. BUHLE.

8, 6. Μετὰ δὲ γὰν] Exemplum hoc e vetere aliquo poëta sumtum est, cujus carmina perierunt. BUHLE.

8, 6. ἀποκόπτεσθαι.] Arbitror Ciceronem recte fecisse, qui terminari ἀποκόπτεσθαι reddidit: cum enim orationis pars aliqua concluditur, tamquam abscinditur, abrumpiturque a consequentibus sententiis: et hæc caussa est, cur elegantissime philosophus ἀποκόπτεσθαι dixerit, finire significare volens. VICTOR. Vide Ernesti Lex. Technol. in v.

8, 6. μὴ διὰ τὸν γραφεά, μηδὲ διὰ τὴν παραγραφὴν] Significavit verbo γραφεά *librarium*, ut Cicero quoque putavit, qui nisi fallor, hunc locum adumbrare voluit, cum in Oratore inquit, c. 68. *Non solum, quod ait Aristoteles et Theophrastus, ne infinite feratur, ut flumen, oratio, quæ non aut spiritu promittantis, aut interductu librarii, sed numero coacta debet insistere*: primorum enim verborum sententiam supra Aristoteles exposuit, ubi rhythmum in oratione necessarium esse ostendit, sitque ἀπέραντος: consequentium vero Cicero aperte hinc duxit. Sed etiam De Orat. III. 44. ubi ait, *Interspirationis enim, non defatigationis nostræ: neque librariorum notis, sed verborum et sententiarum modo interpunctas clausulas in orationibus esse voluerunt*, hunc locum respexisse atque effingere voluisse existimari potest. Παραγραφὴν Græci appellare consueverant notas ad marginem adscriptas: sic Isocrates ἐν ἀντιδόσει p. 322. A. Ἀρξάμενος ἀπὸ παραγραφῆς ἀνάγνωθι τὰ περὶ τῆς ἡγεμονίας αὐτῆς. Simplicius in III. de Auscult. καὶν ὡς ἀπὸ παραγραφῆς ἡ λέξις προστεθείσα συγκεχύσθαι ἐν τῇ βίβλῳ δοκῇ. Nam γραφεά valere *librarium* et qui exscribit ejusdem testimonio confirmatur Comment. in Categ. ἀλλὰ γραφέως ἀμάρτημα τοῦτο ὑπολαμβάνουσιν. VICTOR. Vide Ernesti Lex. Techn. in παραγραφῇ.

8, 6. Διὰ τὸν γραφέα] Restituit Victorius e Cod. antiq. et vetere versione Latina. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. διὰ τὸν γράφοντα. BUHLE.

8, 7. Ποιοῦσι ῥυθμοὶ] Ita legunt Cod. Victor. et vetus interpres Latinus. Ald. Ven. Bas. 1. 2. Frob. Cam. Spir. Major. ποιοῦσι ῥυθμόν. Non bene. BUHLE.

CAP. IX.

9, 1. συνδέσμων μίαν.] Per vinculum hoc et pronomina et conjunctiones copulativas et participia intelligo. SCHRAEDER.

9, 1. ἀναβολαί.] Est ἀναβολή, ut vett. grammatici tradunt, *cantiunculae exordium*: illas autem longiore ductu confici solitas, ipsius indicio intelligere licet. Aristoph. Pac. 830. *ξυνελέγοντ' ἀναβολὰς ποτῶμεναι*. Idem Homerus significavit, cum ait, Od. A. 155, *ἤτοι ὁ φορμίζων ἀνεβάλλετο καλὸν αἰεῖδεν*. VICTOR. Vide Twiningium l. c. p. 180.

9, 1. ἀρχαίων ποιητῶν ἀντιστροφῶις.] Non sine causa *priscorum* addidit: inferiores enim poëtae ex eo tempore, quo imitari cœperunt, totosque se studio imitationis dediderunt, dithyrambos sine antistrophis his pangebant; illis autem antea, cum simplicius adhuc carmen esset, non carebant; quod ipse memoriae prodidit in Problem. XIX. 15. VICTOR.

9, 2. εἰρομένην—κατεστραμμένην.] Aquila §. XVIII. *Est igitur omnis oratio aut soluta—Aut perpetua, quam Græci εἰρομένην λέξιν appellant, quæ ita connectitur, ut superiorem elocutionem semper proxima sequatur, atque ita seriem quandam significatus rerum explicet. Ea præcipue historię descriptioni convenit, quæ tractum et fusum genus eloquendi, non conversum, neque circumscriptum desiderat. Habet et sæpe in judiciali genere dicendi usum necessarium, si quando quasi decursu quodam uti volumus, ut illa se habent in Orat. Miloniana: (c. 27.) Occidi, occidi non Spurium Mælium, qui annona levanda, jacturisque rei familiaris et cetera. Aliæ autem, quæ ex ambitu constat, quem ambitum Græci περίοδον appellant. Est autem ea, quæ sententiam certā quadam circumscriptione definit atque determinat: qualis est hæc: Si quantum in agro locisque desertis audacia potest, tantum in foro et in judiciis impudentia valeret, non minus nunc A. Cæcina cederet Sex. Ebutii impudentiæ, quam tum cum in faciunda cessit audacia. Sed hic ambitus constat ex membris, quæ κῶλα Græci vocant, et cæsis, quæ κόμματα appellant. Membrum quidem est pars orationis ex pluribus verbis absolute aliquid significans, hoc modo: Etsi vereor, iudices, ne turpe sit pro fortissimo viro dicere incipientem timere. Cæsum autem est pars orationis, nondum ex duobus aut ex*

pluribus verbis quicquam absolute significans, hoc modo: Etsi vereor, judices, ne turpe sit. Nonnunquam tamen cæsam dicimus orationem, quoties non efficiuntur verba ex connexione membrorum, sed singula, quodvis significantia, proferuntur, ad istum modum: Quis est iste Lollius? Armiger Catilinæ, stipator tui corporis, concitator tabernariorum, percussor, latrator fori, depopulator curiæ. Et alibi apud eundem oratorem: Comites illi delecti manus erant tuæ. Ut quisquis te familiaritate attigerat, ita maxime manus tua putabatur. Constat autem ambitus ex duobus membris, ex tribus membris, ex quatuor interdum: etsi nonnulli ex uno membro ambitum putant posse compleri, quam μονόκωλον περίοδον appellant. Ego autem non video, quemadmodum periodos cognominetur, et non potius colon, si unum sit. Vide Ernesti Lex. Tech. in Εἰρομένη. et Διαιρεῖν.

9, 2. Confer omnino Turnebi Adversar. I, 4. BUHLE.

9, 2. Ἡροδότου Θουρίου ἥδ' ἱστορίας ἀπόδειξις] Herodotus fuit Halicarnasso oriundus. Vocatur ab Aristotele *Thurius*, quoniam cum aliis colonis e patria Thurios migravit. Strabo XIV, p. 656. ed. Paris. 1620, fol. Vulgatæ Herodoti editiones sic habent: Ἡροδότου Ἀλικαρνασσοῦ ἱστορίας ἀπόδειξις ἥδε. Margo Ven. ἥδ' ἱστορίας ἀπόδειξις. BUHLE.

9, 2. Ἡροδότου Θουρίου.] Vide Wesselingii animadversionem ad Herodoti locum.

9, 2. Λέγω δὲ εἰρομένην, ἣ οὐδὲν ἔχει τέλος καθ' αὐτήν. Ἡ εἰρομένη λέξις, oratio *fusa*, qua Herodotus et antiquissimi scriptores usi dicuntur, non minus, quam altera, *quæ periodis distincta est*, interpunctione in partes suas dividitur. Attamen *per se finem non habet, nisi confecta tota rei disputatione*; altera *finem per se habet*. De periodis cum loquatur Aristoteles, non de amplo et ornato oratorum dicendi genere videtur dixisse, sed de ipsa periodorum natura, quæ, ut opinor, in eo cernitur, quod duæ sententiæ ipsa constructione ita conjunguntur, ut ratio, qua inter se cohærent, accuratius definita sit, utque quæ ad hanc conjunctionem remotius pertinent, suo loco ut incisa inserantur. Conjungendi vocabulis, quæ in periodis usurpantur, certus terminus constituitur, usque ad quem loci sententiam progressuram esse, et qui audit, et qui legit, statim sentit; ac si apodosi ad protasin responsum est, rem aliquam confectam esse, omnes intelligunt. Hunc ad modum in periodis, quæ compositæ vocantur, res se habet: nec aliter est in simplicibus, in quibus una tantum propositio, quæ causam rei antea nominatæ, aut rationem ei oppositam continet, expressa est; altera subauditur. Periodus igitur est oratio, qua ipsa quidpiam, cui respondendum sit, ponitur, idque altero, quod ad illud referendum est, adjecto perficitur (ἔχει τέλος καὶ ἀρχὴν καθ' αὐτήν). Eodem modo in strophis

carminum lyricorum est certus terminus, ad quem cum per-
ventum sit, carminis pars finita esse sentiatur. Contra in
oratione fusa continuo propositiones propositionibus uno fere
modo junguntur; quæ inter singula intercedat necessitudo,
non definitur. Sententiarum quidem aliæ artius, laxius aliæ
cohærent, aliæ sibimet respondent: sed quum dictionis nota
hæc raro significantur, auditor, nisi sententiarum potestatem
ipse comparet, certe dicentis per artem non intelliget, his
prolatis ad illa responsum; his, quæ artius connexa sunt, fi-
nitis, sententiam aliquam absolutam esse. Etsi etiam orati-
oni fusæ intertexta sint quædam, quæ ad periodorum ratio-
nem propius accedant: scriptori tamen in enuntiatis definita
quodam ratione jungendis non exercitato sæpe accidit, ut
apodosis protasi non omnino respondeat, eamque non exhau-
riat. Itaque hæc oratio æquabili tenore fluit, neque termi-
nus alius ea utenti constitutus est, quam ipsius materiæ am-
bitus. Ubi scriptor ipse expressis verbis declarat, se ab alia
ad aliam rem progredi, aut ex ipso ejus ad argumentum pla-
ne diversum transitu id apparet; materia igitur finita (ἀν τὸ
πρᾶγμα λεγόμενον τελειωθῇ), lector demum locum habet, ubi
jure suo consistat. VATER.

9, 2. Τελειωθῇ] Ald. Ven. Bas. 1. 2. Frob. Cam. Spir.
Major. τελειωθείη. BUHLE.

9, 2. Ἐπὶ τοῖς καμπτήρσιν] A Latinis καμπτήρας appellari
flexus, docet Turnebus *Adversar.* XII, 13; XXVIII, 42.
Ald. Ven. Bas. 1. 2. Frob. Cam. Spir. Major. insertum habet
ante hæc: καὶ οἱ δρομεῖς. Sustulit autem ea verba Victorius,
quoniam absunt a MStis, et a versionibus Latinis veteris in-
terpretis et G. Trapezuntii. BUHLE.

9, 2. Προορῶντες γὰρ τὸ πέρας] Marg. Ven. πόρρω ὄντες γὰρ
τοῦ τέλους. quam lectionem a Scholiaste Græco putat con-
fictam Victorius *Commen.* p. 625. In nullo enim Codice
eam invenit. BUHLE.

9, 3. λέγω δὲ περίοδον.] Phalereus §. 1. cum et ipse naturam
periodi quæreret, hujus definitionis mentionem fecit, mirifi-
ceque eam laudavit. Principium autem et finem habere pe-
riodum ipsam ex se inquit, quia propriis quibusdam, diver-
sisque a reliqui sermonis finibus concludatur, ut perfectam
sua vi sententiam conficiat. Nec me latet in libris suis de
arte dicendi Trapezuntium aliter hunc locum interpretatum
esse, qui existimavit dixisse Aristotelem principium ac finem,
quod recentiores rhetores πρότασιν et ἀπόδοσιν: cujus tamen
judicium non probo. VICTOR.

9, 3. Αὐτὴν καθ' αὐτήν] Abest αὐτὴν Ven. Cam. Spir. et
Majorag. BUHLE.

9, 3. μέγεθος εὐσύνοπτον.] Εὐσύνοπτος res dicitur quæ tota si-
mul conspici potest. In A. P. c. 7. magnitudinem εὐσύνοπτον

appellavit, cujus cunctæ partes uno aspectu acciperentur. M. Varro, cum Theophrasti locum verteret e I. libro de Stirpibus, *in conspectu reddit*: Theophrasti verba hæc (Hist. Pl. I. 15); Ἐν δὲ Συβάρει δρῦς ἐστὶν εὐσύνοπτος ἐκ τῆς πόλεως. Varronis vero, *Item Sybari quercus, quæ est in oppidi conspectu*. Εὐσύνοπτον tamen hic commode eo pacto reddi non potest. Comprehensionem igitur magnitudinem habere dicens oportere μεταφορικῶς, quæ uno aspectu oculorum videatur, docuit illam prolixam admodum esse non debere, ut partes ipsius animo totæ percipi simul possint. VICTOR.

9, 3. Προνοεῖν εἶναι, μὴδὲ ἀνύειν, ἀγῆδες.] Cod. Victorii et priscus Intpr. μὴδὲ ἀνοίγειν, quod Victorio aptius videtur. Sed ἀνοίγειν ad oratorem pertinet, qui nihil patefaciat, προνοεῖν ad auditorem, quod minus quadrat, quam si duo hæc unius ejusdemque subjecti sunt. Ἀνύειν vero, quod in Schol. Gr. et edd. vett. reperitur, æque ac προνοεῖν ad auditorem respicit, (μὴδὲ εἶναι τι ἀνύειν, περαίνειν, auditorem audiendo nihil perficere:) itaque præferendum est. VATER.

9, 3. Μὴδὲ ἀνύειν] Cod. antiq. Victor. et vetus interpres Latinus: μὴδὲ ἀνοίγειν. Melius forsitan. BUHLE.

9, 3. Τῶν μέτρων] Ibidem: τὰ μέτρα. BUHLE.

9, 3. χυδῆν.] Hic quæ in prosa, pedestrique oratione scripta sunt, appellare videtur: Isocrates χυδῆν *inconsiderate, nulloque delectu habito* vocavit Panathen. p. 238. A. Ὅμοιος ἂν εἶναι δόξαιμι τοῖς εἰκῇ καὶ φορτικῶς καὶ χυδῆν ὅ τι ἂν ἐπέλθῃ λέγουσιν. VICTOR. Adde Astium ad Platon. Legg. VII. 15. p. 374.

9, 4. Δεῖ δὲ τὴν περιόδον] Ex emendatione Victorii. Ald. Ven. Bas. I. 2. Frob. Cam. δεῖ δὲ τῇ περιόδῳ. BUHLE.

9, 4. Ὡσπερ τὰ Σοφοκλέους ἱαμβεῖα] Petita sunt hæc ἱαμβεῖα, quæ Sophoclis vocantur, ex Euripidis Meleagro, ut jam monuit Græcus Scholiastes, et confirmatur testimonio Luciani Opp. T. III, pag. 436. ed. Reitz. Laudavit eundem versum Demetr. Phaler. §. 58. ed. Schneider. Cf. Valckenær. ad Euripid. Hippolyt. p. 137. Aut Aristotelem memoria fefellit, (cum Sophoclis Philoctetes eodem fere modo incipiat: Ἀκτὴ μὲν ἦδε τῆς περιρρύτου χθονὸς Λήμνου κ. τ. λ.) aut in textu nostro pro Σοφοκλέους reponendum est Εὐριπίδου. Ceterum in versu ipso recte legitur Πελοποιίας, non Πελοπίας, ut nonnullæ edd. et textus Luciani adhuc habent. Exempli vices hic solus versus non explet; at fortasse eas explerunt, qui sequerentur, quosque ut tum vulgo notos Aristoteles silentio præteriiit. BUHLE.

9, 4. Σοφοκλέους ἱαμβεῖα. Καλυδῶν μὲν ἦδε, γαῖα Πελοποιίας χθονός.] Exempli vis in uno hoc senario inest, eaque in eo cernitur, quod versus abruptus est. Hoc enim est τὸ διακόπτεσθαι, media periodo desistere, iis, quæ sequuntur, omissis. Ut si quis pronuntiato hoc Euripidis versu loqui desineret, pecca-

ret; nec caperet quisquam verborum sensum, sed Peloponnesiam vocari Calydonem jure arbitraretur. Ab Euripide vitii nihil commissum est, id quod statim apparet ex versu sequenti, quem Lucianus in Symposio (Opp. ed. Reitz. T. III. p. 436.) servavit: ἐν ἀντιπόρθμοις πέδι' ἔχουσ' εὐδαίμονα. Perperam editores, γαῖα Πελοπίας χθονὸς, junxerunt: at Πελοπίας χθονὸς ἐν ἀντιπόρθμοις, et γαῖα ἔχουσα πέδια εὐδαίμονα, nectenda sunt. Itaque melius post γαῖα commate interpungetur. Ex eodem illo, qui sequitur, versu intelligitur, etiamsi Euripidis Meleager adhuc exstaret, alios tamen iambos nostro cogitatione adjiciendos non esse, certe non sequentes, nisi quis totam exempli potestatem eversum eat; quod contra Buhlium noto. Neque plurali voce ἱαμβεῖα ejus sententia firmatur. Cum ἱαμβεῖα pluraliter nominentur, subaudiendum est, ὥσπερ οἷον διακόπτονται τὰ Εὐριπίδου ἱαμβεῖα. Cum iambus sit Euripideus, ne putes inter vocc. Σοφοκλέους et ἱαμβεῖα quædam excidisse, quibus præter alia hoc notaretur. Quamvis omnia exemplaria et Schol. quoque Gr. qui versum Euripideum esse non ignorat, Σοφοκλέους, habeant: Εὐριπίδου tamen vel reponendum est, si vitio librariorum illud debetur, vel intelligendum, si Aristotelem memoria fefellerit, quod minus probabile est. Si in margine membranæ cujuspiam aliud exemplum ex Sophocle notatum erat; id in textum irrepere potuit: præsertim si forte tineæ, scriptis Aristoteleis inimicæ, veram lectionem absumpserant. VATER.

9, 4. Σοφοκλέους.] Euripidis versiculum hunc esse tradit Græcus interpres e fabula Meleagro, quod etiam confirmatur testimonio Luciani, qui in Symposio vel Lapithis, ut Euripidis, et hunc, et qui ipsum consequitur, citat, καὶ Εὐριπίδης· Καλυδῶν μὲν ἦδε γαῖα Πελοπίας χθονὸς· Ἐν ἀντιπόρθμοις πέδι' ἔχουσ' εὐδαίμονα. Idem autem, suppresso auctoris nomine, a Demetrio quoque adducuntur: multos ex eadem fabula, qui deinceps sequebantur, posuit Græcus interpres: quos unde hauserit nescio, nisi forte tragicædiam illam, quæ nunc periit, vidit: sunt autem hi: Οἶνεὺς δ' ἀνάσσει τῇσδε γῆς Αἰτωλίας Πορθάονος παῖς· ὅς ποτ' Ἀλθαίαν γαμεῖ Λήδας ὄμαιμον Θεστίου τε παρθένον. VICTOR.

9, 4. Διαιρεῖσθαι.] Vide Elench. Soph. I. 3. p. 425.

9, 5. ἀφελής.] Quam noster ἀφελῆ Phalereus ἀπλὴν appellat: verbo igitur inter se discrepant, re idem sentiunt: eadem enim notio est utriusque verbi. Ἀφελὴς περίοδος est simplex ambitus, et qui in partes dissectus non sit, ut qui ex membris constat. VICTOR.

9, 5. Ὡσπερ ἡ εἰρημένη περίοδος.] Edd. Ald. Bas. Cam. ὥσπερ καὶ ἡ εἰρημένη. Sensus hic est: *Et facile comprehendi spiritu potest*, ut totum aliquid; non ut dissecta quædam pars; ut si quis iambum Euripideum e contextu orationis evulserit.

Sturmius conjicit, ἡ εἰρημένη περίοδος, ut illud pendulum orationis genus (§. 1.), quod habeat respirationem in membris singulis (ἐν τῇ διαίρεσει.) Sed hoc non convenit: illa enim non est periodus. VATER.

9, 5. Ἡ εἰρημένη περίοδος] Abest εἰρημένη a Cod. antiquissimo et vetere versione Latina. Vid. Schneider. ad Demetr. pag. 129. BUHLE.

9, 5. Κῶλον δ' ἔστι τὸ ἕτερον μόνιον ταύτης.] Minus accurate Majoragius vertit: *Membrum vero est altera periodi pars.* Ταύτης significat, *hujus periodi*, scil. compositæ, quæ ἐν κώλοις et διηρημένη est. Illa interpretatione forsitan effectum est, ut in verbis sequentibus, ἀφελῇ δὲ λέγω τὴν μονόκωλον, interpretandis a plerisque Commentatoribus Ciceronis decreta in Aristotelem inferrentur, quod etiam Viro egregio, Schneidero, Demetrii Phaler. editori (p. 129. ad §. 34.) accidisse suspicor. Ex hac vero, inquit, ratione concludi potest, ἀφελῇ περιόδου Aristoteli esse eam, quæ duabus distinctis partibus constat, quarum altera, si refertur ad alteram cum ea conjunctam, colon dicitur.—Ciceroni quidem ea sola periodus est, quæ pluribus membris continetur; atque ad hæc præcepta etiam in τῇ ἀφελῇ, (in simplici periodo,) plus quam unum membrum expressum esset. At ab Aristotele propositio, quamvis una, dummodo per se principium et finem habeat, periodus vocatur, et quidem μονόκωλος. Colon vero periodi compositæ per se principium et finem non habet. Itaque cave putes, quod compositæ periodi partes sunt membra, simplex uno membro continetur, hanc simplicem compositæ cujuscumque partem esse. Ceterum Aristotelis et Ciceronis decreta facile, ut opinor, componi poterunt. Nam etiam in simplici Aristotelis periodo duas sententias existimo conjunctas esse, quarum altera pronuntiata particula, ut adversativa, suppletur; altera uno colo expressa est. Ad §. 2. hanc rationem jam exposui. VATER.

9, 5. Κῶλον δ' ἔστι] Demetrius Phal. 34. Τὸ δὲ κῶλον Ἀριστοτέλης οὕτως ὀρίζεται. “κῶλόν ἐστι τὸ ἕτερον μέρος περιόδου.” εἶτα ἐπιφέρει, “γίνεται δὲ καὶ ἀπλῇ περιόδου.” οὕτως ὀρισάμενος “τὸ ἕτερον “μέρος,” δίκωλον ἐβούλετο εἶναι τὴν περίοδον δηλονότι. Ὁ δὲ Ἀρχέδημος συλλαβὰν τὸν ὅρον τοῦ Ἀριστοτέλους, καὶ τὸ ἐπιφερόμενον τῷ ὅρῳ σαφέστερον καὶ τελεώτερον οὕτως ὀρίσατο. Κῶλόν ἐστιν ἥτοι ἀπλῇ περιόδου, ἢ συνθέτου περιόδου μέρος. Ubi vide Schneiderum.

9, 5. Κῶλον δ' ἔστι] E Demetrii libro quispiam non sine caussa suspicaretur hic aliquid defecisse; affirmat enim ille definito membro Aristotelem hæc verba adjunxisse, γίνεται δὲ καὶ ἀπλῇ περιόδου, quæ hic nusquam nunc leguntur: quamvis autem nihil certi de hoc a me tradi possit, contenderim tamen ea verba hic numquam posita fuisse: ac potius sententiam Aristotelis quam verba, quibus in ea explicanda usus

ille fuerat, Demetrium protulisse: morem enim ille habebat verba antiquorum scriptorum, sententia conservata, variare: et, ut commodum ipsi erat, sæpe adducere. VICTOR.

9, 6. Δεῖ δὲ—μακράς.] Hoc etiam in Orat. Cicero præcepit c. 66. Constat enim ille ambitus, et plena comprehensio, e quatuor fere partibus, quæ membra dicimus, ut et aures impleat, et neve brevior sit, quam satis sit, neque longior, (quamquam utrumque nonnumquam, vel potius sæpe accidit: ut aut citius insistendum sit, aut longius procedendum) ne brevitatis defraudasse aures videatur, neve longitudo obtudisse. Quod in extremo vero mutilum diminutumque est, μείουρον significat: versus quoque nonnullos, qui in fine tempore deficerent atque claudicaret, Græci μειούρους vocabant. VICTOR. Demetrius Phal. 16. Τῶν δὲ περιόδων αἱ μικρότεραι μὲν ἐκ δυοῖν κώλων συντίθενται, αἱ μέγισται δὲ ἐκ τεττάρων· τὸ δ' ὑπὲρ τέσσαρα οὐκ ἔτ' ἂν ἐντὸς εἴη περιοδικῆς συμμετρίας.

9, 6. μειούρους.] Vide Twiningium p. 537.

9, 6. Ἀνάγκη γὰρ, ὅταν ἔτι ὁρμῶν ἐπὶ τὸ πόρρω, καὶ τὸ μέτρον, οὗ ἔχει ἐν ἑαυτῷ ὅρον, ἀντισπασθῇ παυσαμένον] Locus erat corruptus, sed puto equidem, me cum levissima mutatione sanasse. Ald. et Bas: οὐτ' ἔχει ἐν ἑαυτῷ ὅρον ἀντισπασθῆναι παυσαμένου, sine sensu. Ven. Cam. et Major. οὐτ' ἔχει ἐν ἑαυτῷ ὅρου ἀντισπασθῇ παυσαμένου. Margo Ven. ὁρμῇ ἐπὶ τὸ πόρρω, καὶ μέτρον, οὐτ' ἔχει κ. τ. λ. Ad hanc lectionem accedit versio Georgii Trapezuntii: Nam necesse est, cum ad longius et mediocritatem prospiciat (προσφῶν), nec sibi terminum præfixerit, cum subito intervallo retrahatur. Ricc. Spir. Victor. et ceteræ cum lectione a me exhibita conspirant, præterquam quod vulgatum ὅρου in ὅρον mutavi. Jam vero totius loci sensum hunc esse arbitror: Nam necesse est, cum auditor, (cogitatione) ulterius procedens, et usque ad eum terminum, quem in animo habet, retrahatur ab oratore periodo nimis brevi utente, eum offendi propter repulsionem. Gratus accipiam, si quis meliora obtulerit. BUHLE.

9, 6. Οἱ ἐξωτέρω] Ald. et Bas. οἱ ἐξώτεροι. BUHLE.

9, 6. Τοὺς συμπεριπατοῦντας] Ibidem: τοὺς περιπατοῦντας. BUHLE.

9, 6. Αἱ περίοδοι] Ibidem: αἱ περίοδοι καί. BUHLE.

9, 6. Λόγος γίγνεται καὶ ἀναβολῇ ὅμοιον] Cod. antiq. Victorii, et vetus interpretes Latinus: ἄλογος γίγνεται. Pro ἀναβολῇ Ald. et Bas. habent ἀναβολῆς. Minus bene. Georgius Trapezuntius verba inde ab ὁμοίως δὲ usque ad ὅμοιον plane omisit. BUHLE.

9, 6. Οἱ τ' αὐτῷ κακὰ τεύχει] Hesiod. Opp. et D. vs. 263. In antecedentibus pro ἀναβολῆς Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. et Spir. legunt ἀναβολῆν. BUHLE.

9, 6. Προπετῇ οὖν ἄγει] Nonnullæ edd. ἄγει. Non bene. Pro

προπετῇ Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. et Major. προπετῶς.
BUHLE.

9, 7. Τῆς δὲ ἐν κόλοις] Ald. Ven. Bas. et Cam. τῆς δὲ ἐν κόλῳ.
Nostrum dedit Victorius. BUHLE.

9, 7. Δηρημένη.] V. Ernesti Lex. Tech. in διαιρεῖν.

9, 7. Πολλάκις ἐθαύμασα τῶν τὰς πανηγύρεις συναγαγόντων] Incipit his verbis Isocratis Panegyricus. Edd. Aristotelis modo laudatæ habent: ἐθαύμασα πολλάκις τῶν τὰς πανηγύρεις ἀγόντων.
BUHLE.

9, 7. Ἀντικειμένη.] Theophrastus apud Dionysium Hal. in v. Lysiae p. 484. c. 14. Ἀντίθεσις δ' ἔστι τριττῶς, ὅταν τῷ αὐτῷ τὰ ἐναντία, ἢ τῷ ἐναντίῳ τὰ αὐτὰ, ἢ τοῖς ἐναντίοις ἐναντία προσκατηγορηθεῖη· τοσαυταχῶς γὰρ ἐγχαρεῖ συζευχθῆναι. Τούτων δὲ τὸ μὲν ἴσον καὶ τὸ ὅμοιον, παιδιῶδες, καθάπερ εἰ ποίημα· διὸ καὶ ἤττον ἀρμόττει τῇ σπουδῇ· φαίνεται γὰρ ἀπρεπὲς, σπουδάζοντα τοῖς πράγμασι τοῖς ὀνόμασι παίζειν, καὶ τὸ πάθος τῇ λέξει περιαιρεῖν· ἐκλύει γὰρ τὸν ἀκροατήν· οἷον ὡς ὁ Λυσίας ἐν τῇ τοῦ Νικίου ἀπολογία βουλόμενος ἔλεον ποιεῖν· “Κλαίω τὸν ἀμάχητον καὶ ἀναυμάχητον ὄλεθρον. Ἰκέται μὲν αὐτοὶ τῶν θεῶν καθίζοντες, προδότας δὲ τῶν ὄρκων ἡμᾶς ἀποφαίνοντες. “Ἀνακαλοῦντες συγγένειαν, εὐμένειαν” (εὐγένειαν Markland.) VICTOR.

9, 7. Οἶον, Ἀμφοτέρους] Abest οἶον ab Ald. Bas. et Ricc. Exciderunt verba hæc et sequentia usque ad τοῖς μὲν γὰρ e textu Victoriano. BUHLE.

9, 7. Ἀμφοτέρους.] Isocrates Paneg. p. 47. D. ἀμφοτέρους δὲ, καὶ τοὺς ἀκολουθήσαντας, καὶ τοὺς ὑπομείναντας ἔσωσαν· τοῖς μὲν γὰρ ἱκανὴν τὴν οἶκοι χώραν κατέλιπον, τοῖς δὲ πλείῳ τῆς ὑπαρχούσης ἐπόρισαν.

9, 7. Τοῖς μὲν γὰρ πλείῳ τῆς οἶκοι] Ald. Bas. et Ricc. τῶν μὲν γὰρ πλείῳ τοῖς οἶκοι. Ven. τοῖς μὲν γὰρ πλείῳ τῶν οἶκοι. Veram lectionem e Codd. restituit Victorius. BUHLE.

9, 7. Ἐναντία· ὑπομονή, ἀκολουθήσις· ἱκανόν, πλεῖον] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. ἐναντία δὲ ὑπομονῇ ἢ ἀκολουθίᾳ, ἱκανῶς πλεῖον. BUHLE.

9, 7. Ἐναντία· ὑπομονή.] Ita libri scripti. Edd. vett. ἐναντία ἢ ὑπομονή. VATER.

9, 7. Ὡστε καὶ τοῖς χρημάτων δεομένοις, καὶ τοῖς ἀπολαῦσαι βουλομένοις] Sententia est imperfecta; neque enim, unde hæc verba regantur, appositum est. Locus apud Isocratem ita legitur: ὥστε καὶ τοῖς χρημάτων δεομένοις, καὶ τοῖς ἀπολαῦσαι τῶν ὑπαρχόντων ἐπιθυμοῦσιν, ἀμφοτέροις ἀρμόττειν. Civitas Atheniensium consilio suo ita rempublicam constituit, ut et his et illis conveniret. Quæ sequuntur verba, quibus hæc membra e regione sibi respondere indicatur, Aristotelis sunt. VICTOR.

9, 7. Ἀπόλαυσις κτήσει ἀντίκειται.] Ingeniose Riccobonus conjecit, χῆται, indigentia, ἀντίκειται legendum esse, quod sane melius respondet τοῖς δεομένοις. Sed vereor, ne vocabulum hoc, in Homero frequens, frustra in scriptis Aristotelis

quæras. Etiam κτήσις, *acquirere*, convenit, dummodo ad τοῖς δεομένοις, *indigentibus*, suppleas, et *acquirere cupientibus*. VALTER.

9, 7. Ἐν ταύταις] Ven. Cam. Spir. Major. ἐν πόλεσι ταύταις. Sustulit recte Victorius πόλεσι nam abest illud a Codd. MSS. et subintelligendum potius est πράξεισι, ut ex Isocratis contextu apparet. Verba Isocratis sunt: ὁρῶσα δὲ περὶ μὲν τὰς ἄλλας πράξεις οὕτω ταραχώδεις οὖσας τὰς τύχας, ὥστε πολλάκις ἐν αὐταῖς καὶ τοὺς φρονίμους ἀτυχεῖν, καὶ τοὺς ἀνόητους κατορθοῦν.—BUHLE.

9, 7. Νόμῳ τῆς πόλεως στέρεσθαι] Apud Isocratem: νόμῳ τῆς πολιτείας ἀποστερεῖσθαι. BUHLE.

9, 7. Ἰδίᾳ μὲν τοῖς βαρβάροις οἰκέταις χρῆσθαι] Apud Isocratem additur ἀξιοῦν, culpa forsitan librarii alicujus in nostro textu omissum. Aliæ edd. καὶ ἰδίᾳ, uti et Ald. et Bas. 1. 2. Frob. οἰκέταις χρῆσθαι legit. In exemplo præcedenti pro κακῶς ἀπώλοντο Cam. et Major. καλῶς ἀπώλοντο. Minus bene. BUHLE.

9, 7. Ἡ ζῶντας ἔξειν] Ald. Bas. 1. 2. Frob. Isingr. et Spir. ἡ ζῶντας αὖξειν. Sic etiam vetus interpret Latinus, qui venit: *exaltare*. Ven. Cam. Major. ἡ ἄξειν ζῶντας. Emendavit Victorius. BUHLE.

9, 7. Πειθόλαον—Λυκόφρονα.] Pitholaus et Lycophron Thebes, uxoris Alexandri Pheræi, fratres fuere: qui ab illa ipsa ad cædem tyranni impulsī, eum interfecerunt: ac primis quidem temporibus moderate se gerentes, amplissimos honores a civibus consecuti sunt: postea mutato consilio, quam aliis eripuerant injustam potestatem, sibi asciscentes, dominatum civitatis occuparunt. Contra eos bellum diu gessit Philippus Macedo; ipsi tamen post Onomarchi, Phocensium imperatoris, adversam pugnam interitumque, spoliati sociis, urbem ei tradiderunt: fideque ab ipso accepta, coacta manu mercenariorum ad Phayllum confugerunt. Hæc Diodorus in XVI. libro narrat.—Fuerintne autem hi, qui nunc appellantur ab Aristotele, affirmare non ausim. Præterea, cum ignotus sit qui illis ita maledixerit, nec non quo in oppido hæc in ipsos dicta fuerint, omnia obscuriora fiunt. Citatur etiam ab Harpocrate in Lexico testimonium Lycurgi, acerbissimi illius accusatoris, ex orat. c. Lycophronem: si quippiam id forte ad h. l. facit.—Videtur autem contumeliosa hæc vox, bimembri ambitu comprehensa, in eos jacta, qui pecunia, quam comparassent in suis civibus hostibus emancipandis, eadem postea uterentur in illis ab iisdem emendis, atque in servitute sibi adjudicandis. VICTOR.

9, 7. Ἐν τῷ δικαστηρίῳ] Edd. Ald. Venet. Bas. Cam. Ricc. Spir. Majorag. ἐν δικαστηρίῳ, omisso articulo. BUHLE.

9, 7. Οὔτοι δ' ὑμᾶς οἶκοι μὲν ὄντες ἐπώλουν· ἐλθόντες δ' ὡς ἡμᾶς ἐώνηται] Cod. Victorii et Isingr. utrobique habent ὑμᾶς, quod

equidem non omnino improbaverim. Ald. Ven. Bas. 1. 2. Frob. Cam. Spir. priori membro legunt ἡμᾶς, posteriori ὑμᾶς. Ed. Major. et margo Ven. utrobique ἡμᾶς. G. Trapezuntius vertit: *Isti nos domi quidem servientes vendebant, postea autem quam venerunt ad nos, emti sunt.* Sit iudicium penes lectores. Secutus sum textum Victorianum. Pro ὄντες Codd. quidam scripti tuentur ἑῶντες. Vetus quoque interpres Latinus vertit: *sinentes.* BUHLE.

9, 7. Τὸ εἰρημένον] Margo Isingr. τὸ εἰρόμενον. Male. BUHLE.

9, 7. Ἐλθόντες δ' ὡς ἡμᾶς.] Schol. Gr. cum hac codicis Victorii lectione consentit. Edd. vett. ὑμᾶς. VATER.

9, 8. ἔλεγχος.] Elenchum ratiocinationem μετὰ ἀντιφάσεως vocari ab hoc auctore, quia conclusionem habet oppositam priori conclusioni, manifestum est. VICTOR.

9, 9. παρίσσωσις vocatur, cum verba verbis quasi dimensa et paria responderint, ut Cicero appellare consuevit: quam autem παρίσσωσιν hic Aristoteles appellat, Demetrius, ut posteriores dicendi magistri, ἰσόκωλον vocat. VICTOR. Vide Heindorfium ad Platonis Phædrum p. 319. Ernesti Lex. Tech. in v.

9, 9. Ἐὰν ἴσα τὰ κῶλα] Ven. Cam. et Major. ἐὰν ἦ ἴσα τὰ κῶλα. BUHLE.

9, 9. Ἐκότερον τῶν κῶλων] Edd. eadem, et Ald. Bas. Ricc. Spir. ἐκάτερα τῶν κῶλων. BUHLE.

9, 9. παρομοίωσις.] Demetrius, qui de his luminibus orationis accurate disseruit c. 25. tamquam genus παρομοίωσιν esse vult: ἰσόκωλα autem partem formamque ipsius appellat. VICTOR. v. Ernesti Lex. Tech. in v.

9, 9. ἢ ἐν ἀρχῇ ἢ ἐπὶ τελευτῆς.] Hermogenes παρίσώσεις has appellavit, inquit enim p. 295. Γίνονται δὲ αἱ παρίσώσεις καὶ κατ' ἀρχὰς καὶ κατὰ τέλος κ. τ. λ. VICTOR.

9, 9. Ἐπὶ τελευτῆς ἔχειν] Ibidem: ἐπὶ τελευτῇ. Sic etiam infra statim, ubi eadem verba repetuntur. BUHLE.

9, 9. Ἡ ἐπὶ τελευτῆς.] Edd. Ald. Bas. Cam. ἐπὶ τελευτῇ, itidemque paullo post ἐπὶ τελευτῇ δέ. VATER.

9, 9. καὶ ἀρχῇ μὲν] Principium semper nomina similia dicens habere, initium membri intelligit, non primam partem verbi, quod primum in membro positum fuerit, ut Hermogenes fecit, cujus hæc sunt verba: καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν, οἶον, προσήκει προθύμως, καὶ ὁ Πλάτων, Πausaniῶν δὲ παυσάμενον: quod si verborum in primis syllabis similitudinem spectavit, eo potius nomine uti debuit, quo similia illa inter se esse declarantur, quam quo paria æqualiaque: similitudo namque qualitatis, æqualitas vero quantitatis est. Quamvis autem æquale simileque quandoque confundantur, ubi scrupulum id injicere potest ac turbare animos lectorum, officium est accurati scriptoris apposite loqui. Cum tamen Plato, cujus ille utitur

exemplo, addiderit, διδάσκουσι γάρ με ἴσα λέγειν οἱ σοφοί: significare ille fortasse æqualitatem syllabarum, non similitudinem nominum voluit: pares enim numero in utroque sunt: ut etiam in verbis Demosthenis προσήκει προθύμως sive Xenophontis illa putes Hellen. II. sive potius consuetudinem rhetorum sui temporis Plato sequutus est, qui ita loquebantur: recentiores certe, ubi id fiebat, quamvis impares syllabæ verborum eorum forent, παρίσωσιν vocabant, ut alterum oratoris ejusdem locum ex orat. pro Ctesiph. Φιλίππῳ φίλον, et de F. L. Φίλιππον φιλεῖν τὴν πόλιν. Nomina vero similia appellat Aristoteles, quæ tota sui formatione parum inter se discrepantia fuerint, non similiter tantum desinunt aut incipiunt. VICTOR.

9, 9. Ἀργὸν γὰρ] Abest γάρ ab edd. iisdem. In sequentibus pro ἀργὸν in nonnullis edd. vitiose impressum est ἀγρόν. BUHLE.

9, 9. Δωρητοὶ τ' ἐπέλοντο] Homer. II. I, 522. BUHLE.

9, 9. Ωἰήθησαν αὐτὸν παιδίον τετοκέσαι] Locus haud dubie est corruptus; sanus enim sensus ei non inest. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. οὐκ ὦήθησαν αὐτόν. Sustulit negationem Victorius, cum Codd. MSti et vetus interpretes Latinus eam non agnoscant. Georgius Trapezuntius vertit: *Putarunt eum bene fecisse, et eum ipsum causam fuisse.* Legit igitur alia in Codice suo. Si conjecturæ sit locus, putaverim equidem, reponendum esse: ὦήθησαν αὐτὸν εὖ πεποιημέναι, ἀλλ' αὐτὸν αἴτιον γεγονέναι. Αὐτὸν tuentur in posteriori quoque membro edd. Victoriana antiquiores. Textum intactum reliqui. BUHLE.

9, 9. ἄξιος—χαλκοῦ.] In eum dicta vox est, qui cum nullius pretii homo esset, maximos tamen honores aut consecutus erat, aut discerni sibi postulabat. Lusit autem qui in eum dixit, in verbo χαλκοῦς: ex ære enim statuæ fiebant, et vilissima pecunia, ut quæ ex eadem materia esset χαλκὸς appellabatur: asse enim dignum illum non esse, et abjectissimo nummo significare voluit. VICTOR.

9, 9. Σταθῆναι χαλκοῦς] Eadem edd. σταθῆναι χαλκοῦ. Male. Nostrum reposuit e Cod. antiquissimo, et vetere versione Latina Victorius. Georgius Trapezuntius inde ab eo loco, quem ex ejus versione supra adduxi, ita pergit: *In nominis autem, quod similiter cadens appellatur, hoc modo: Erat in cogitatione maxima, et in spe minima. In verbo autem integro, quam conversionem appellamus, hoc pacto: At tu et vivo dicebas male, et nunc in mortuum scribis male. Concurrunt autem in idem nonnunquam contentio, compar et similiter desinens—.* Patet ex hac versione, totum hunc Aristotelis locum a librariis turbatum esse. Nonnulla alio ordine se excipiunt. Plura, quæ in textu nostro habemus, Trapezuntius omisit. BUHLE.

9, 9. σὺ δ' αὐτὸν] Plenius citat Demetrius, XXVI. σὺ δ' αὐτὸν καὶ ζῶντα ἔλεγες κακῶς, καὶ νῦν θανόντα γράφεις κακῶς. Probante Victorio.

9, 9. Καὶ νῦν ἀποθανόντα γράφεις κακῶς] Recepi in textum ἀποθανόντα, quod sensus exigit. Occurrit idem exemplum bis apud Demetrium, et quidem verbo ἀποθανόντα non omisso, quod apud Aristotelem librarius quidem festinans excidere sibi passus est. BUHLE.

9, 9. Καὶ νῦν γράφεις κακῶς.] Demetrius Phal. (de eloc. §. 26. et 211.) hoc dictum laudat, et illic post νῦν addit θανόντα, hic ἀποθανόντα. At hæc, ni fallor, idonea caussa non est, cur verba Aristotelea mutes. Nam Demetrium in exscribendis veterum scriptorum locis liberius versari constat. Accedit, quod cum hoc diceretur, sine incommodo auditorum θανόντα abesse poterat, dummodo νῦν cum vi quadam pronuntiaretur. In ed. Bipontina nihilominus ἀποθανόντα receptum est.—Καὶ ἀντίθεσιν. Edd. Ald. Bas. Cam. καὶ ἀντίθεσις. VATER.

9, 9. Ἀπὸ συλλαβῆς δὲ] Abest ἀπὸ Ald. et Bas. BUHLE.

9, 9. Ἔστι δὲ ἅμα πάντα ἔ. τ.] Invenitur aliquando sententia, quæ una omnibus his luminibus illustrata sit: e. g. Gorgias apud Plutarchum p. 484. E. Cimonem monet κτᾶσθαι μὲν ὡς χρῆτο, χρῆσθαι δὲ ὡς τιμῶτο, nam et contraria contrariis opponuntur, et membra sunt æqualia, et in initiis ac finibus similitudines existunt. Similiter Cicero pro Milone *Nam qui non pœnam confessioni, sed defensionem dedit, is causam interitus quærendam, non interitum putavit.* Enthymema igitur est περίοδοςque τετράκωλος, atque idem ἰσοσύλλαβον. VICTOR.

9, 9. Ὁμοιοτέλεστον] Cod. antiquissimus Victorii: ὁμοτέλεστον. Melius forsitan. BUHLE.

9, 9. Ἐν τοῖς Θεοδεκτείοις] Vid. supra T. I. p. 2. seq. BUHLE.

9, 9. Ἐν τοῖς Θεοδεκτείοις.] Accurate cogitandum, an Θεοδεκτεία appellet libros, quos ipse de artificio dicendi a se scriptos ad Theodecten miserit, sive quos Theodectes Phaselites, ipsius sodalis, scripserit: nam vetus hæc quæstio est, et priscis etiam temporibus agitata, ut Quintilianus quoque ostendit II. 15, 10. *A quo non dissentit Theodectes, sive ipsius id opus est, quod de rhetorice, nomine ejus, inscribitur; sive, ut creditum est, Aristotelis.* Nam τέχνην ῥητορικὴν Theodectis nomine circumferri solitam, plures auctores tradunt, ut Stephanus, ubi de ipsius patria loquitur; ut Antiphanes Comicus apud Athenæum IV. p. 134. B. Ὁτὴν Θεοδέκτου μόνος ἀνευρηκὼς τέχνην. Quæ appellantur etiam ἡθικὰ Νικομάχεια, non defuerunt qui crederent a Nicomacho Aristotelis filio scripta, non ad eum a patre missa, in qua opinione Cicero quoque fuit: neque tamen hoc ipsi soli in mentem venit, sed de Græcis auctoribus, ut

alia omnia ejus generis, transtulit: inde enim id ortum existimare omnino debemus, cum Laertius et ipse videatur ita sensisse in Eudoxi vita, qui narrat a Nicomacho litteris mandatum esse, Eudoxum voluptatem summum bonum dixisse: hoc vero manifesto legitur in X. eorum librorum. Verisimile autem est id ipsum a suæ gentis hominibus accepisse: cum enim ita quidam inscriptos libros viderent, ut ἡθικά Νικομάχεια, ἡθικά Εὐδόχεια, ῥητορικά Θεοδέκτεια, fallebantur, credentes ab illis ipsis scriptos, quorum nomen præferebant, cum ad eos missi ab auctoribus ipsorum forent; ita enim hic loquitur Aristoteles, ut existimem omnino, quos intelligit, ab ipso scriptos libros fuisse, verisimile est enim ipsum scripta sua citare. Laertius quoque in monimentis Aristotelis notandis, hujus artis mentionem facere videtur: inquit enim, §. 24. τέχνης τῆς Θεοδέκτου εἰσαγωγῆς ἃ: si ita legi debet: nam in pluribus MSS. diversam ab hac lectionem inveni: συναγωγῆς enim cuncta habent. VICTOR.

9, 10. Τόκα μὲν ἐν τήνῳις Schol. Gr. et ed. Majorag. ἐν τήνων; ceteræ edd. vett. ἐν τήνων. Versum hunc Epicharmi, ut metro consulatur, Muretus (Var. Lect. XIV. 5.) ita scribendum censet: Τόκα μὲν παρ' κείνοις ἐγὼν ἦν, τόκα δὲ παρ' κείνοις ἐγὼν. VATER. Vulg. recte se habet.

9, 10. ψευδεῖς ἀντιθέσεις.] Demetrius c. 24. "Ἔστι δὲ κῶλα, ἃ μὴ ἀντικείμενα ἐμφαίνει τινα ἀντίθεσιν, διὰ τὸ τῷ σχήματι ἀντιθέτως γεγράφθαι, καθάπερ τὸ παρ' Ἐπιχάρμῳ τῷ ποιητῇ πεπαιγμένον, ὅτι "Τόκα μὲν ἐν τήνῳις ἐγὼν ἦν, τόκα δὲ παρὰ τήνῳις ἐγὼν." Τὸ αὐτὸ μὲν γὰρ εἴρηται, καὶ οὐδὲν ἐναντίον· ὁ δὲ τρόπος τῆς ἐρμηνείας μεμιμημένος ἀντίθεσιν τινα πλανῶντι ἔοικεν. Ἄλλ' οὗτος μὲν ἴσως γελῶτα ποιῶν οὕτως ἀντέθηκεν, καὶ ἅμα σκώπτων τοὺς ῥήτορας.

9, 10. ἐν τήνῳις] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. legunt ἐν τήνων, quæ scriptura si vitio caret, subaudiendum est γῆ, οἰκία, vel simile, ut bene monuit Sylburgius. BUHLE.

CAP. X.

10, 1. Conf. Schneider. ad Demetr. de Elocut. p. 153. BUHLE.

10, 1. Διαριθμησάμεθα· ἀρχὴ δ' ἔστω] Sic emendavit Victorius ex Codice antiquissimo. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. διαριθμήσωμεν· ἀρχὴ δ' ἔσται. BUHLE.

10, 2. Τὸ γὰρ μανθάνειν] Inepte hoc loco mihi videtur appositum esse γὰρ, quare uncinos adhibui. Georgius Trapezuntius illud non expressit. BUHLE.

10, 2. Ἡδὺ φύσει πᾶσιν ἐστι] Ald. Bas. et Spir. ἡδὺ πάσῃ φύσει ἐστί. Minus bene. BUHLE.

10, 2. Ἐποίησε μάθησιν] Cam. ἐποίησε λάθησιν. Perperam. BUHLE.

10, 2. Ἀπηνθηκότα] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Major. ἀπηνθηκότες. Minus bene. Nostrum offert quoque margo ed. Ven. Homer. Odys. Ξ, 214, Ulysses ad Eumæum subulcum: Ἄλλ' ἐμπης καλάμην γέ σ' ὀτομαι εἰσορόωντα

Γινώσκειν—.

Haud dubie ad hunc versum Aristoteles allusit. BUHLE.

10, 3. Διόπερ, ἂν εὖ, ἀστεῖον φαίνεται] Ald. Ven. Bas. Cam. Spir. Major. διόπερ ἂν ἀστεῖον φαίνεται. Melius. Ricc. nobiscum facit, præterquam quod φαίνεται agnoscit. BUHLE.

10, 3. Διόπερ ἂν εὖ.] Εὖ, quod edd. vett. omittunt, Victorius ex libris scriptis restituit. Ad sententiam omnino necessarium est. VATER.

10, 3. Διαφέρουσα προσθήσει] Revocavi lectionem a Victorio e melioribus MStis jam in textum receptam. Georgius Trapezuntius vertit: *translatio* additione *differens*; nec aliter legunt Ald. Bas. et Spir. Contra Ven. Cam. Ricc. Major. Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Schrader. Lond. Lips. habent *προθέσει*. Minus bene. Cf. supra III, 4. BUHLE.

10, 3. μακροτέρως.] Non solum addita imaginis particula, sed et similitudinis ipsius sæpe necessaria explanatione. SCHRADER.

10, 3. Οὐκ οὖν οὐδὲ ζητεῖ] Nonnullæ edd. οὐκ οὖν οὐδὲ ζητεῖ. Non recte. BUHLE.

10, 3. οὐκ οὖν οὐδὲ ζ.] Animus sciendi cupidus mavult cognoscere quid res sit, quam cui similis illa sit. SCHRADER.

10, 4. Διὸ καὶ οὕτε.] V. Twiningium p. 190.

10, 4. Ὅσων ἢ ἅμα λεγομένων] Ald. Bas. et Ricc. ὅσων ἢ ἅμα νοουμένων. Minus bene. Georgius Trapezuntius: *vel simul cum* dicantur. BUHLE.

10, 4. Καὶ εἰ μὴ] Codd. quidam Victorii: καὶ οὐ μὴ. BUHLE.

10, 4. Οἷον μάθησις] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Major. οἷον ἢ μάθησις. BUHLE.

10, 5. Urbanum orationis aut est in ipsa sententia rerum quæ dicuntur, aut in elocutione: et posterius quidem vel in compositione verborum consistit, vel in singulis vocibus. Primum horum Aristoteles τῷ μὲν σχήματι, alterum τοῖς ὀνόμασιν appellat, quorum hoc *tropi*, illo *figuræ* denotantur. *Tropus* enim fere in singulis vocibus, *figura* in compositione spectatur. SCHRADER.

10, 5. καὶ τὴν τοῖς ἄλλοις.] Ex Isocratis Or. ad Philippum p. 96. D. ubi sic legitur in antiquo MS. Bibliothecæ Medicæ, καὶ τὴν εἰρήνην τὴν τοῖς ἄλλοις κοινὴν, πόλεμον τοῖς αὐτῶν ἰδίοις νομιζόντων, cum in excusis legatur, καὶ τῆς εἰρήνης, οὔσης τοῖς ἄλλοις κοινῆς, τὸν πόλεμον αὐτῶν ἡδίῳ εἶναι νομιζόντων. "Idia autem valere hic *rem familiarem* ac *patrimonium* denique, planum est. Idem alibi: ὥς διὰ τὴν τῶν κοινῶν ἐπιμέλειαν, οὐ δύνανται τοῖς αὐτῶν ἰδίοις προσέχειν τὸν νοῦν. VICTOR.

10, 5. Ἀντίκειται πόλεμος] Ven. Cam. et Major. post πόλεμος additum habent γάρ. Bene. BUHLE.

10, 6. οὐδὲν γὰρ ποιεῖ πάσχειν.] *Animum auditoris non commouet*: id enim existimo valere πάσχειν: affici, inquam, animo hoc aut illo pacto, perfundique voluptate, aut alia quapiam re. Demosthenes de F. L. p. 402, 8. Τοσοῦτον κρότον καὶ ἔπαινον καὶ θόρυβον παρὰ πάντων γενέσθαι, ὥστε τὸν Φίλιππον παθεῖν τι καὶ δοῦναι. VICTOR.

10, 6. ἔτι.] Non de metaphoris solum, sed de quibusvis vocibus rem oculis clare subjicientibus Aristotelem hic loqui contra Victorium recte docet Majoragius, qui tamen a tanto viro, et cum de his libris, tum de ipso in hos libros commentante Majoragio tam optime merito, modestius dissentire debuisset. Sententia hujus loci est, quod cum de re futura dicere quisquam cupit, ita eam proponere debeat, ut veluti præsens jam cerni, nec futura, sed jam fieri videatur. SCHRAEDER.

10, 6. Εἰ πρὸ ὁμμάτων ποιεῖ] In edd. Ald. Ven. Bas. Cam. Spir. Major. his subjunctum est commation: ὥς ἤδη ἐνεργοῦσα. Delevit hoc Victorius; nam abest illud a Codice antiquissimo, et a vetere versione Latina. Pro ἐνεργοῦσα Isingr. habet ἐνεργοῦ, (forsitan operarum peccato,) et margo Ven. ἐνεργεία. BUHLE.

10, 6. ἔρᾳ—μέλλοντα.] Cognovit etiam hoc Cicero, præcepitque cum in II. de Orat. c. 59. dissereret de genere illo facetiarum, quod re tractari dicit: inquit enim, *Est autem hæc hujus generis virtus, ut ita facta demonstres, ut mores ejus, de quo narres, ut sermo, ut vultus omnes exprimantur, ut iis, qui audiunt, tum geri illa fierique videantur, quæ fiant, non quæ postea fieri debeant.* VICTOR.

10, 6. Δεῖ ἄρα τούτων στοχάζεσθαι τριῶν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. ἔτι δεῖ τριῶν στοχάζεσθαι τούτων. Nostrum tuentur Victorii Codd. MSti, et margo Ven. BUHLE.

10, 6. Ἐνεργείας.] Nonnullæ edd. habent ἐναργείας, ut Ven. et Cam. Verum ἐνεργείας bene se habet. Ἐνέργεια hoc loco actio, quæ πρὸ ὁμμάτων ποιεῖ. Ἐνάργεια est perspicuitas, de qua hic non sermo est. BUHLE.

10, 6. Ἐνεργείας.] Quintilianus VIII. 3, 89. Ἐνέργεια ab agendo ducta, et cujus propria sit virtus, non esse, quæ dicuntur otiosa. Eandemque post significavit, dicens, 6, 11. Cum rebus sensu carentibus, actum quandam et animos damus, qualis est, “Et pontem indignatus Araxes.” Intelligit autem philosophus ἐνέργειαν, id quod supra vocarat πρὸ ὁμμάτων: qui enim inducit res inanimas agentes aliquid, is ante oculos eorum, qui audiunt, res ponit. VICTOR.

10, 7. Τῶν δὲ μεταφορῶν τεττάρων.] Cf. dicta ad c. II, 7.—Hunc locum usque ad verba πειρᾶσθαι δοῦναι Dionysius Hali-

carn. (l. c. p. 122.) exscripsit. Diversitas lectionis ejus hæc est. Pro ὥσπερ Περικλῆς habet ὡς Περικλῆς; pro ἐξέλη, ἐξέλοι, idque accommodatius ad Grammaticam et ad verbum ἐξαιρεθείη, quod L. I. 7, 34. usurpatur. Pro Λακεδαιμόνων Dionys. Λακεδαιμονίων, quod jam Victorius lectioni vulgari prætulit. Εὐθύνας δοῦναι περὶ, Dionys. δοῦναι τοῦ περὶ; Τὸν δῆμον ἔχοντα, Dion. ἀγαγόντα; Πειραῖσθαι δοῦναι, Dion. πειραῖσθαι διδόναι οὕτως. VATER.

10, 7. ὥσπερ Περικλῆς.] Simile dictum Geloni tribuit Herodotus VII. 162. Καὶ ἀγγέλλοντες τῇ Ἑλλάδι, ὅτι ἐκ τοῦ ἐνιαυτοῦ τὸ ἔαρ αὐτῇ ἐξαερίζεται. VICTOR.

10, 7. Ὡσπερ Περικλῆς ἔφη] Conf. Rhet. I, 7. 34. BUHLE.

10, 7. Λεπτίνης περὶ Λακεδαιμονίων.] Eadem qua Leptines metaphora usus est Cicero pro Leg. Manil. c. 5. *Corinthum patres vestri, totius Græciæ lumen, extinctum esse voluerunt.* Et N. D. III. 38. *Hi duos illos oculos oræ maritimæ effoderunt.* Leptines igitur officium esse dicebat bonorum civium, non sinere Spartam penitus extinguī, declarans, si aliter ab ipsis fieret, sine magno Græciæ damno id non futurum. Similiter Cimon Atheniensibus suasit p. 489. C. μήτε τὴν Ἑλλάδα χωλὴν, μήτε τὴν πόλιν ἐτερόζυγα περιῖθεῖν γεγεννημένην. Plutarchus Polit. Præc. p. 803. A. Δέχεται δὲ ὁ πολιτικὸς λόγος δικανικοῦ μᾶλλον καὶ γνωμολογίας, καὶ ἱστορίας, καὶ μύθους, καὶ μεταφοράς, αἷς μάλιστα κινούσιν οἱ χρώμενοι μετρίως καὶ κατὰ καιρὸν ὡς ὁ εἰπών. Μὴ ποιήσητε ἐτερόζυθαιμον τὴν Ἑλλάδα. Καὶ Δημάδης, τὰ ναυάγια λέγων πολιτεύεσθαι τῆς πόλεως. Καὶ ὁ Ἀρχίλοχος· Μήδ' ὁ Ταντάλου λίθος Τῆσδ' ὑπὲρ νήσου κρεμάσθω. Καὶ Περικλῆς τὴν λήμην τοῦ Πειραιῶς ἀφελεῖν κελεύων. Καὶ Φωκίων ἐπὶ τῆς Λεωσθένους νίκης, καλὸν τὸ στάδιον εἶναι· δεδιέναι δὲ τοῦ πολέμου τὸν δολιχόν. VICTOR. Vide Wolfii Proleg. ad Demosthenis Or. c. Leptinem p. 45.

10, 7. Περὶ Λακεδαιμονίων] Ita reposui. Vulgo: περὶ Λακεδαιμόνων. Lectio hæc ex vitio typographico orta est, in ed. Aldina obvio. BUHLE.

10, 7. Καὶ Λεπτίνης—οὐκ ἔαν περιῖθεῖν] Vide ad h. l. Victorium p. 647. Probat hic, vel ἔαν, vel περιῖθεῖν, e textu ejiciendum esse, cum ambo verba unum idemque significent, et Plutarchus, hoc dictum etiam afferens, solo ἔαν usus sit. Dubitari autem potest, utrum expungas. Equidem τὸ περιῖθεῖν uncis seclusi. BUHLE.

10, 7. Ἑλλάδα ἐτερόζυθαιμον.] Metaphora non dissimili Apharban in Excerptis de Legat. Hist. Byz. ed. Paris. p. 26. Φανερόν ἐστι τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων, ὅτι ὥσπερα νεὶ δύο λαμπτήρες εἰσιν ἢ τε Ῥωμαϊκὴ καὶ Περσικὴ βασιλεία· καὶ χρὴ καθάπερ ὀφθαλμοὺς τὴν ἐτέραν τῇ τῆς ἐτέρας κοσμεῖσθαι λαμπρότητι, καὶ μὴ πρὸς ἀνάρεσιν ἑαυτῶν ἀμοιβαδὸν μεχρὶ παντὸς χαλεπαίνειν.

10, 7. Καὶ Κηρισόδοτος] De Cephisodoto v. Rubnken. l. l. p. 141. BUHLE.

10, 7. Μιλτιάδου ψήφισμα.] In historiam hanc nondum incidi. Demosthenes sane c. Æschin. de F. L. p. 438. Τὶς ὁ τὸ Μιλτιάδου καὶ Θεμιστοκλέους ψήφισμα ἀναγινώσκων; nihil tamen quod h. l. adjuvet. Translationem vero hic esse puto, quia inquit, *Scitum exire*, cum intelligere vellet, ni fallor, quæ decreto illo continerentur. Ἐξίεναι autem dicebatur populus, cum instructus arinis ad bellum proficiscebatur. VICTOR.

10, 7. Τὸ Μιλτιάδου ψήφισμα] Schol. Gr. interpretatur, τὸ μὴ βουλευσάσθαι· μιλτιάδης μὴ βουλευσάμενος ἐξῆλθεν κατὰ τοῦ ξέρξου. Ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν μὴ βουλευσάσθαι εἶπεν τὸ τοῦ μιλτιάδου ψήφισμα. Eidem Athenienses ad expeditionem contra Thebanos, Eubœam aggressos, excitari videntur. Alii in sola voce ἐξίεναι metaphoram quærent; alii denique volunt ψήφισμα pro populo armato dici. VATER.

10, 7. Πρὸς Ἐπίδauρον] Ex emendatione Victorii. Legunt ita Cod. antiquissimus, vetus interpretes Latinus, Georgius Trapezuntius, et margo Ven.—Ald. Ven. Bas. Cam. et Spir. πρὸς Ἐπίδαμνον. Fuit Epidaurus oppidum in intimo Saronico sinu. BUHLE.

10, 7. τὴν πάραλον.] Vide Robortelli Annot. I. 9.

10, 7. Ῥόπαλον τοῦ δήμου] Dedi hunc locum, sicut eum Victorius constituit. Consentit quoque cum nostra lectione margo Ven.—Ald. Ven. Bas. Cam. omiserunt Ῥόπαλον, et pro τοῦ δήμου habent τοῦ Μήδου, sine sensu. Vetus interpretes Latinus: *fustem Medi*. Hoc saltem ferri potest. Georgius Trapezuntius hoc exemplum ignorat. BUHLE.

10, 7. Τὴν πάραλον, Ῥόπαλον τοῦ δήμου.] Vera hæc lectio a Victorio ex margine exempli Veneti recepta, Scholiastæ Gr. consensu confirmatur. Ceterum Schol. addit, γράφεται καὶ, τοῦ μίδου. Edd. vett. et libri quidam scripti τοῦ μήδου, codex antiquiss. τοῦ μήδμου. VATER.

10, 7. Σηστὸν δὲ] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. τὸν δὲ Σηστόν. BUHLE.

10, 7. τηλίαν τοῦ Πειρ.] Sestum in Hellesponto fuisse oppidum constat, unde magnam vim frumenti Athenienses domum convehebant: importato enim fere utebantur ob agri sterilitatem. Idem igitur Pitholaus Sestum appellavit *Piræi arcam frumentariam*:—idemque pæne significavit vox illa M. Catonis, qui Siciliam *cellam penariam reip.* nominavit. VICTOR. De re frumentaria Atheniensium vide F. A. Wolfium disse- rentem ad Demosthenis Or. Leptin. p. 250. sq.

10, 7. Τηλείαν τοῦ Πειραιέως] Aliæ edd. τηλίαν. In Cod. antiquissimo Victorii τὴν λείαν perperam; erratum tamen librarii sequitur etiam vetus interpretes Latinus, qui vertit: *prædam Pirææi*. BUHLE.

10, 7. Λήμην τοῦ Πειραιέως] Athenæus III. p. 99. D. Δημά-

δης ὁ ῥήτωρ ἔλεγε, τὴν μὲν Αἴγιναν εἶναι λήμνην τοῦ Πειραιῶς· τὴν δὲ Σάμον ἀπορρώγα τῆς πόλεως· ἔαρ δὲ τοῦ δήμου, τοὺς ἐφήβους· τὸ δὲ τεῖχος, ἐσθῆτα τῆς πόλεως· τὸν δὲ σαλπικτὴν, κοινὸν Ἀθηναίων ἀλέκτορα. Vide Wyttenbach. ad Plutarch. Apophth. p. 186. C.

10, 7. Μοιροκλῆς.] Mæroclēm Salaminium inter claros Athenarum reip. administratores fuisse notat Harpocration p. 200. Eundem Demosthenes Or. c. Theocrinem p. 514. C. tanquam iniquum caussarum patronum reprehendit, et in Or. de F. Leg. p. 239. C. quod a singulis eorum, qui metalla redemerant, vicens drachmas fraudulenter exegerit, ab Eubulo accusatum esse refert. Quo in posteriori loco, ut et apud Suidam, et in vetustissimis Rhet. Arist. interpretibus, vitiose Μυροκλῆς scribitur. Dictum illius, ab Aristot. hic memoratum adeo est obscurum, ut etiam optimi interpretes in illo hæsitent. Victorius ingenue, *Vis hujus exempli*, inquit, *non omnino mihi percepta est, nec plane, quæ tralatio in his verbis sit, e genere carum, quæ ex collatione rationis fiunt, video.* et A. B. Mirandulanus: *Non video quomodo in hoc exemplo sit metaphora secundum analogiam.* Veram Mæroclis verbi sententiam eruit et fuse explanavit rerum et verborum peritissimus vir Cl. Salmasius Lib. De Modo Usurarum c. 2. p. 41—46. Ubi in antecessum contendit, vitium huic loco factum esse ex antiqua scribendi consuetudine Græcorum, quæ iota tertiis casibus adscribebat: unde nihil dubitat, quin Arist. ita scriptum reliquerit, ἐκεῖνον μὲν γὰρ ἐπιτρίτω τόκῳ πονηρεύεσθαι, αὐτὸν δὲ ἐπιδεκάτῳ. Τόκος ἐπίτριτος Athenis illo ævo appellabatur usura, quæ tertiam partem sortis, loco fœnoris, in annum debebat, ut ἐπίπεμπος quæ quintam, ἔφεκτος quæ sextam, ἐπόγδοος quæ octavam, ἐπιδέκατος quæ decimam. Ἐπίτριτος vero τόκος erat usurarum maxima, eamque exigebat probus ille, scilicet, homo, Mæroclis æmulus: minima usurarum erat ἐπιδέκατος, qua se contentum esse jactabat Mærocles. Τόκος ἐπίτριτος in sortem centum drachmarum, usuræ loco triginta tres drachmas, ἐπιδέκατος decem tantummodo drachmas quotannis exigebat. Probior autem est utique qui intra fœnoris omnium levissimi modum se continet, quam qui extorquet fœnus omnium gravissimum. Analogia itaque consistit in summa et infima usura, summæ et infimæ improbitati comparata. Salmasianæ huic correctioni, et interpretationi, sane eruditæ, hactenus adsentior, at quod negandi particulam mox infarcit, et legi jubet τίνα τῶν οὐκ ἐπιεικῶν ego quidem ἐπέχω. Facit enim id contra omnium codicum et vetustissimorum interpretum fidem: et potest per τίνα τῶν ἐπιεικῶν intelligi homo cetera probus, aut probus a multis habitus. SCHRADER. De Mærocle vide Ruhnken. Hist. Crit. Or. Gr. p. 156.

10, 7. Καὶ Μοιροκλῆς, οὐδὲν ἔφη πονηρότερος εἶναι.] Schol. Gr.

edd. vett. et Bipont. *πονηρότερον*. Cum hæc reddantur, *nulla in re se esse improbiorem*, atque ita reddenda sint: casus quartus a Græco scriptore poni non potuit (cf. ad L. I. 13, 10.). Veram lectionem Victorius dedit ex codice antiquiss. Locus hic paullo obscurior est, correctus a Salmasio (de Modo usur. c. 2. p. 41.), sed a J. Fr. Gronovio (de Pecun. vett. I. III. c. 14.) demum illustratus. Schol. Gr. Victorius et Majoragius in amphibolia vocabuli *τόκος*, quod et *filium* et *usuram* significat, existimant jocum inesse. Haud recte. Hæc enim ἐκ τοῦ ἀνάλογον metaphora non est. Τόκοι sunt *usuræ*; sed cum ἐπὶ πόσων τόκων *πονηρέεσθαι* dici vix possit; necesse est, cum Salmasio scribatur conjunctim, ἐπιτρίτων et ἐπιδεκάτων, ut jungi queat, ἐπιτρίτων τόκων *πονηρέεσθαι*, *trientem capitis pro usura improbe accipere*. Salmasius censet præterea ἐπιτρίτῳ τόκῳ et ἐπιδεκάτῳ legendum esse. Quo tamen opus non est. Bene enim a Gronovio observatus est Græcorum usus, quo præter tertium casum etiam secundum, et quidem pluralem, intellectis oculis πρὸ vel ἀντὶ vel ἕνεκα, de usuris usurpant, ut Demosthenes (in Phorm. Oratt. Gr. Reisk. T. II. p. 914.) ἐγγείων τόκων δανεισάμενος. Τόκων igitur recte habet. Neque οὐκ ἐπιεικῶν Aristoteles scripsit, quod Salmasius suspicatur. Sed sententia loci hæc est: *Et Mærocles dixit, se nihilo pejorem esse bono homine, quem nominabat: ille enim tertiam pecuniarum partem aufert; ego vero nonnisi decimam abstuli*. Ἐπιεικεῖς perinde atque apud Latinos boni sunt homines, qui nullius criminis in judiciis postulari possunt, sed rem suam, quantum licet, cum detrimento aliorum augent. Hi boni pro usura exigebant, et quasi furabantur, trientem capitis. Mærocles sine dubio is, cujus apud Demosthenem sæpe fit mentio, vir in re publica Atheniensium non obscure versatus, pecuniarum, quarum repetendarum caussa accusatus videtur, modo decimam partem se sumpsisse dicit. Ab Eubulo aliquando iste Mærocles de ejusmodi caussa publica reus factus est, quod a metallorum redemptoribus vicens drachmas extorsisset, quæ forsan hæc ipsa caussa est. Callide igitur Mærocles utrumque, et crimen suum, et fœnerationem bonorum illorum hominum, uno vocabulo, τῷ *πονηρέεσθαι*, significat; id quod eo facilius facere potuit, quum plerique vel omnem fœnerationem improbarent, vel permagnas ejusmodi usuras injuria exigi existimarent. Atque ita ostendit se minoris culpæ reum esse, quam illos fœneratores, qui tamen ἐπιεικεῖς putarentur et nominarentur. Metaphora hæc ἐκ τοῦ ἀνάλογον ducta et duplex est. *Πονηρεύεσθαι* (*furari*) pro fœnerando accipit, et contra, quam furatus erat, pecuniam quasi τόκον nominat. Minus apta est J. F. Musapti correctio, (in paraphrasi Riccoboni memorata,) οὐδέν, ἔφη, *πονηρότερον εἶναι*. Sic enim ad accusandum istum bonum hominem,

quo nemo pejor sit, oratio dirigitur. At ex postremis verbis intelligitur ad Mæroblem culpa liberandum eam prolatam esse. Magis igitur convenit, etiam primum enuntiatum ad accusationem pertinere, *se nihilo pejorem esse*, οὐδὲν, ἔφη, πονηρότερος εἶναι. VATER.

10, 7. Πονηρότερον εἶναι] Nescio, cur Morelius emendaverit πονηρότερος, quod etiam vulgo legitur. Pristinam lectionem restitui. BUHLE.

10, 7. Ἀναξανδρίδου.] Ald. Ven. Bas. Cam. Spir. Ἀλεξάνδρου. Sic etiam vetus interpres Latinus et Hermolaus Barbarus. In versione Georgii Trapezuntii textus verba inde a καὶ Μοιροκλής usque ad Αἰσίων δὲ non translata sunt. Recte dedit Victorius Ἀναξανδρίδου, quod Cod. antiquissimus habet. Meminit Aristoteles Anaxandridæ poëtæ infra quoque (cap. 11, 12.) Conf. Suidas. BUHLE.

10, 7. ὑπερήμεροι.] Proprie ὑπερήμεροι dicuntur, qui intra diem iudicii non adfuerunt, qui legitimum tempus transire passi sunt: translato igitur ille a iudiciis foroque nomine, virgines suas grandes, quæ domi propter paupertatem sedebant, ὑπερήμερους eleganter appellavit. VICTOR.

10, 7. Πολυεύκτου.] Polyuctus Sphettius Atheniensis orator fuit, cujus Plutarchus alique mentionem fecerunt. Vox autem ipsius edita in Speusippum, attonitum hominem, et cujus corpus morbo illo stupebat, eandem vim habuit: omnis namque urbanitas ipsius constabat ex eo genere translationis: cum enim ipsum, multa in rep. molientem, ac nulla certa in sententia permanentem, increparet, inquit, ipsum non posse conquiescere, quamvis a fortuna in pentesyringo morbo colligatus fuisset: naturam namque ipsius volubilem vicisse vim ejus morbi, qui alios omnes prosternit ac domat. Eo igitur significavit ingenium ipsius instabile ac varium: nec enim mobilem inquietumque corpore, sed animo ostendere voluit, quamvis in pentesyringo corporis membra constringerent: in verbo autem, quod, ut ab ipso prolatum est, Græcum posui, omnis lepos et elegantia mansit: erat enim πεντεσύριγγον vineli quoddam genus, quo sontes homines in carcere vinciebant: ita appellatum, quod quinque foramina haberet, in quæ brachia, pedes, caputque insererent, ut nulla ratione illinc exire, tamque arcto vinclo se nexi exolvere ac liberare possent. Illius meminit Aristophanes Equit. 1046. δῆσαι σ' ἐκέλευε πεντεσύριγγω ξύλω. Unde igitur verbum translatum sit, apparet: idem autem apoplexia facere consuevit: is enim quoque morbus ita corpus eorum, quos oppressit, impedit: muneribusque suis orbat, ut neque manus, neque pedes, nec caput, officium suum faciant. VICTOR. De Polyucto vide Ruhnkenii Hist. Crit. p. 157.

10, 7. Τὸ μὴ δύνασθαι] Isingr. τῷ μὴ δύνασθαι. Melius. BUHLE.

10, 7. Ἐν πεντασυρίγγῳ νόσῳ δεδεμένον] Ald. et Bas. ἐν πέντε συρίγγων νόσῳ δεδυμένον. BUHLE.

10, 7. Τὰς τριήρεις ἐκάλει Μύλῳνας ποικίλους.] Schol. Gr. hæc intelligit de navibus bellicis, quæ regiones hostiles populentur et conterant, raptumque frumentum, Athenas portent; quod probabile est. Alii in eo volunt esse metaphoræ sedem, quod servi in transtris itidem exercentur, atque in pistrinis. VATER.

10, 7. Μύλῳνας ποικίλους.] Pistrina, officinasque in quibus moleretur frumentum, μύλῳνας Græci vocant: quæ frumentum Athenas comportarent triremes μύλῳνας Cephisodotus: *varios autem accipio distinctos variis coloribus*, naves enim pingere consueverant. Virgil. Georg. IV. 289. *Et circum pictis vehitur sua rura phaselis.* VICTOR.

10, 7. Ὁ κύων.] Diogenes Cynicus cauponas Attica phiditia vocabat; accusavit autem hac voce intemperantiam Atheniensium, qui turpiter in cauponis viverent, cum contra Lacedæmonii publicas cœnas parsimoniam et temperantiæ causa institutas frequentarent. VICTOR.

10, 7. Τὰ καπηλεῖα] Cod. Victorii: τὰ καπηλικά. Idem videtur legisse vetus interpres Latinus. BUHLE.

10, 7. Æsionis hujus meminit Plutarchus in Demosth. p. 851. A. Vid. Ruhnken. Hist. Crit. p. 153.

10, 7. Τὰ Ἀττικά φειδίτια] Ald. Ven. Bas. Cam. Spir. φιλίτια. Aliæ edd. φιδίτια. Duplex est hujus vocis etymologia, παρὰ τὴν φιλίαν, et παρὰ τὴν φειδῶ. Melior tamen ea, quam equidem secutus sum. Vid. Victorii Comment. p. 650. Confer Aristot. Polit. II, 7, 8, 9. Cic. Quæst. Tusculan. V, 34. Plura de phiditiis collegit Meursius in *Creta*, in *Laconicis*. Atheniensium commessiones in cauponis Spartanorum temperantiæ ac frugalitati plane dispares fuere. Hinc Cyonis (Cynici) sarcasmus. BUHLE.

10, 7. ὥστε βοῆσαι.] Arbitror hoc quoque ab Æsione prolatum fuisse: quod Aristoteles significare videtur. Similiter Demosthenes F. L. ταῦτ' οὐχὶ βοᾷ, καὶ λέγει ὅτι χρήματ' εἴληφεν Αἰσχίνης. VICTOR.

10, 7. Καὶ τοῦτο τρόπον τινὰ μεταφορὰ, καὶ πρὸ ὁμμάτων] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. καὶ τοῦτο πρὸ ὁμμάτων τρόπον τινὰ, καὶ μεταφορὰ. Veram verborum seriem e Cod. antiquissimo, quocum etiam vetus versio Latina facit, restituit Victorius. BUHLE.

10, 7. τρόπον τινὰ.] Hinc percipitur verum esse, quod Cicero in Oratore ait c. 27. *Aristotelem et hypallagem, et abusionem translationi subjungere*: proprium namque hic nomen proprio commutatum est, et pro Græcis sumpta est Græcia:

ex eodem certe genere translationum non est. Unde fortasse inquit *τρόπον τινά*, ut Cicero De Orat. III. 43. *Hæc autem, quæ aut immutata esse dixi, aut aliter intelligenda, ac dicerentur, sunt translata quodam modo.* VICTOR.

10, 7. Κηφισόδοτος κ. τ. λ.] Admonebat Cephisodotus ut puto, viderent Athenienses, ne dum nimis turbide in concionibus publicas res administrarent, multos verius concursus, quam conciones cogerent: erant enim conciones turbulentæ, quæ a seditiosis hominibus impetu potius, quam more legibusque excitabantur. *Συνδρομή* proprio nomine est impetus hostilis, repente excitatus, cum ex multis locis multi quopiam irruunt. VICTOR.

10, 7. Cephisodotus Orator Athenienses *εὐλαβεῖσθαι ἐκέλευε*, μὴ πολλὰς ποιήσωσι τὰς συνδρομὰς ἐκκλησίας. Hæc vix sensum habent per se; multo minus, si in iis spectetur exemplum translationis, vel Isocratis locus, cum illo dicto comparatus. *Συνδρομαὶ* sunt *concursum tumultuarii*. Hos, si quid video, Cephisodotus acerbe dixit pro ἐκκλησίαις: atque id a lectore adscriptum forsan ipsum ἐκκλησίας intulit. WOLF.

10, 7. Ἰσοκράτης.] In Orat. ad Philipp. p. 84. E. Ὅτι τὸ μὲν ταῖς πανηγύρεσιν ἐνοχλεῖν, καὶ πρὸς ἅπαντας λέγειν τοὺς συντρέχοντας ἐν αὐταῖς, πρὸς οὐδένα λέγειν ἐστίν. Hinc quoque manifesto intelligitur consuetudo nostri hujus doctoris in citandis testimoniis veterum scriptorum: neque enim cuncta ipsorum verba fideliter adducit, illis contentus, quæ exemplo necessaria sunt: duo namque hic verba reliquit, ad id, quod ostendere volebat, non facientia: et pro nomine, quod conventus illos apud eum referebat, conventus ipsos eodem numero et casu posuit. VICTOR.

10, 7. ἐπιταφίῳ.] Lysiae sc. p. 116. Ὡστ' ἄξιον ἦν ἐπὶ τῷδε τῷ τάφῳ τότε κείρεσθαι τῇ Ἑλλάδι, καὶ πενήθῃαι τοὺς ἐνθάδε κειμένους, ὥς συγκαταλαπτομένης τῆς αὐτῶν ἐλευθερίας τῇ τούτων ἀρετῇ. Cum autem dixerit Aristoteles τῶν ἐν Σαλαμῖνι τελευτησάντων, interpretatus est, nisi fallor, nomen τῷδε, quo Lysias usus fuerat: neque enim ipse manu monstrare potuit sepulchrum, ut orator fecerat, dictum enim illud fuit manifesto δεικτικῶς. VICTOR.

10, 7. Τελευτησάντων] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. τετελευτηκότων. BUHLE.

10, 7. Καὶ ὥς Ἰφικράτης] Abest ὥς ab iisdem edd. BUHLE.

10, 7. Ἡ γὰρ ὁδός.] Edd. Ald. Bas. εἰ γάρ. VATER.

10, 7. Διὰ μέσων] Victorius: διὰ μέσου. BUHLE.

10, 7. Καὶ τὸ διὰ μέσου.] Edd. vett. διὰ μέσων. Illud, quod et Schol. Gr. in sermone suo expressit, ex omnibus libris scriptis Victorius restituit. Paulo ante vero, ut in ceteris exemplaribus, ita etiam in Victoriano διὰ μέσου est, quod contra nuperum editorem dico. VATER. Victorius utrobique

edidit διὰ μέσου, licet in priore loco, quod ex commentario patet, voluisse videatur διὰ μέσων. Edd. vett. Aldina certe et Isingr. habent utrobique διὰ μέσων.

10, 7. Καὶ τὸ διὰ μέσου] Ibidem: καὶ τὸ διὰ μέσων. BUHLE.

10, 7. Παρακαλεῖν τοὺς κινδύνους τοῖς κινδύνοις βοηθήσοντας.] Schol. Gr. ex Scholio vetere hanc explicationem affert: *Majorum pericula hortari et excitare posteros, qui præsentia pericula avertant.* Illud, *majorum*, abesse possit in fragmento, in quo de ipsis periculis agitur. Victorius jungit βοηθήσοντας et κινδύνους: *advocare pericula, ut periculis subsidio sint: cum periculo id aggrediendum esse, ut pericula avertas.* Quarum explicationum quæ melior sit, definire non audeo. Illic metaphora eo continetur, quod pericula *hortari*, hic eo, quod *subsidio esse* dicuntur. VATER.

10, 7. παρακαλεῖν τ. κ.] An Aristoteles hoc exemplum ipse finxerit, an ab alio acceperit, incertum est. Sententia autem plana est ista: ut e periculo te explices, periculum aliud subeundum, et quasi advocandum esse, quomodo qui e naufragio servari volunt, in maris se fluctus cum fracta tabula interdum ejiciunt. Florus I. 17. *Fabius Maximus periculosissimum bellum periculo explicavit.* Translatio autem est in vocibus παρακαλεῖν et βοηθήσοντας, quæ proprie de hominibus, metaphorice de periculis, dicuntur. SCHRADER.

10, 7. Λυκολέων.] V. Wolf. ad Demosth. Or. c. Lept. p. 368. De Chabriæ Statuis vide Diodori Sic. XV. 33.

10, 7. Chabrias vivo sibi statuam flexo genu fieri voluit, quæ et ab Atheniensibus in foro illi hac figura est posita, quod in bello ad Thebas contra Lacedæmonios illo statu impetum hostium excipere milites suos docuisset, ut narrat Cornel. Nep. in vita I. 2. Ea statua cum supplicantis habitum referret, genu nempe flexo, et Chabrias postea in capitis periculum, ut idem Nepos memorat, incidisset, Lycoleon, caussæ illius patronus, ut judicum animos commoveret, et meritorum Chabriæ memoriam ob oculos poneret, ad statuam illi positam, et supplicantis gestum repræsentantem, jussit respicere, et ita supplicanti ignoscere. SCHRADER.

10, 7. αἰσχυνθέντες] Ita legitur in omnibus MStis Victorii, et in marg. Ven. Ald. et Bas. αἰσχύθητε. Ven. Cam. et Major. ἡσχύθητε. Minus bene. BUHLE.

10, 7. ἐν τῷ παρόντι] Et translatio est in hoc exemplo, et positio ante oculos: translatio quidem, nam ut pro reis propinqui prosternere se et deprecari solent, ita statua Chabriæ genu nixa, pro Chabria judicibus supplicare videbatur. Porro rei sensu carenti, (talis est statua) actum tribuere (supplicare actus et gestus est) positio est ante oculos. Translatio autem ista dum in præsentī periculo Chabrias versabatur, tantummodo habebat locum. At positio ante oculos perpetua erat,

quoniam Chabriæ illud in prælio inventum, e Cornel. Nep. indicatum, statua illa jugiter repræsentat. SCHRADER.

10, 7. Κινδυνεύοντος γὰρ αὐτοῦ] Recte ita emendavit Victorius e Cod. antiquissimo. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. κινδυνεύόντων γὰρ αὐτῶν. Idem expressit vetus interpres Latinus. Neque tamen de pluribus, sed de uno Chabria sermo est. Apud Georgium Trapezuntium verba textus inde α καὶ Λυκολέων usque ad καὶ ὅτι Latine non reddita sunt. BUHLE.

10, 7. ὑπόμνημα τ. τ. π. ε.] Quamvis certi nihil de hoc afferri possit, suspicor tamen ejusdem oratoris verba fuisse, quæ superiora illa sequerentur, interrupta autem hic sint declaratione auctoris, sive de eodem Chabria alibi in eadem caussa dicta sint. Isocrates quoque hac ipsa translatione videtur usus in Panegyri. p. 73. C. et Pac. p. 184. B. VICTOR.

10, 7. Πάντα τρόπον μικρὸν φρονεῖν μελετῶντες] Ven. Cam. Spir. πάντα τρόπον μελετῶντες ἀεὶ μικρὰ φρονεῖν. Major. cum nostra lectione consentit, præterquam quod μικρὰ φρονεῖν habet. BUHLE.

10, 7. Πάντα τρόπον.] Ex Isocratis Paneg. p. 72. C. VICTOR.

10, 7. Μικρὸν φρονεῖν μελετῶντες.] Ita est in exemplo Ald. et in omnibus libris scriptis. Ex ed. Veneta manavit lectio altera, μελετῶντες ἀεὶ μικρὰ φρονεῖν. VATER.

10, 7. Οὐ γὰρ διαλυόμεθα] Itidem ex Isocratis Panegyrico. BUHLE.

10, 7. καὶ τὸ τὰς συνθήκας.] Isocrates ib. p. 78. D. πολὺ κάλλιον τροπαῖον τῶν ἐν ταῖς μάχαις γινομένων· τὰ μὲν γὰρ ὑπὲρ μικρῶν ἔργων, καὶ μιᾶς τύχης ἐστίν· αὗται δὲ ὑπὲρ παντὸς τοῦ πολέμου, καὶ καθ' ὅλης τῆς Ἑλλάδος ἐστήκασιν. VICTOR.

10, 7. Ὑπὲρ μικρῶν] Ald. Ven. Cam. Spir. Major. ὑπὲρ μικροῦ. BUHLE.

10, 7. Ὅτι καὶ] Ex emendatione Victorii, quam omnes libri MSti, et vetus interpres Latinus confirmant. Cam. Spir. Major. ἔτι καί. BUHLE.

10, 7. Καὶ τοῦ πρὸ ὁμμάτων ποιεῖν] Ald. Bas. et Ricc. καὶ τῷ πρὸ ὁμμάτων ποιεῖν. BUHLE.

CAP. XI.

11, 1. Τί λέγομεν] Aliæ edd. τί λέγωμεν. BUHLE.

11, 2. τετραγώνον.] Simonides fr. 139. ap. Platonem in Protagora p. 339. Adde Nostri Ethic. Nic. I. 10. Conf. Toupium ad Suidam II. p. 239.

11, 2. ἀνθοῦσαν ε.] Isocrates Philipp. p. 84. C. Ἄλλ' εἰδὼς μὲν τὸν λόγον τοῦτον οὐ τῆς ἐμῆς ἡλικίας θεόμενον, ἀλλ' ἀνδρὸς ἀνθοῦ-

σαν τὴν ἀκμὴν ἔχοντος, καὶ τὴν φύσιν πολὺ τῶν ἄλλων διαφέροντος.
VICTOR.

II, 2. ἔχοντος] Recte emendavit ἔχοντος e Codd. MStis Victorius; nam Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. habent ἔχοντα. BUHLE.

II, 2. σὲ δ' ὥσπερ ἄφετον.] Ex eadem Orat. p. 108. A. In verbo ἄφετον actus intelligitur, ita autem vocabantur animantes, quæ sine custode tutæ ubique vagabantur. Euripid. Ion. 822. ὁ δ' ἐν θεοῦ Δόμοισιν ἄφετος, ὡς λάθοι, παιδεύεται. Plutarchus v. Lysand. p. 445. A. ὥσπερ ἵππος ἐκ νομῆς ἀφέτου καὶ λειμῶνος αὐθις ἦκων ἐπὶ φάτνην. De vi hujus nominis erudite Budæus in Comment. disputavit. VICTOR.

II, 2. ἄφετον] Eadem edd. ἀφετέον. Non bene; quamvis hoc quoque reddiderit vetus interpretes Latinus. Omisit omnino id exemplum Georgius Trapezuntius. BUHLE.

II, 2. Τοῦντεῦθεν οὖν Ἑλληνες αἰζαντες ποσὶ] Est senarius Euripidis Iphigen. in Aul. vs. 80. Valde corrupte tam in Codd. MStis, testante Victorio (Comment. pag. 657), quam in edd. pluribus legitur. Ald. Bas. Spir. τὸ ἐλευθέριοι δ' Ἑλληνες αἰζαντες ποσὶ, nec aliter habent Ven. Cam. Major. quæ tamen dē omitunt. Margo Ven. τοῦλευθερον Ἑλληνες αἰζαντες δοροί. Sic etiam Codd. quidam MSti. Alii Codd. τοῦ λαθεῖν Ἑλληνες; alii: ἐλευθέροις δ' Ἑλληνες. Vetus interpretes Latinus vertit: *Et hoc, Libertatem Græci accersientes. Hoc Accersientes operatio et metaphora; cito enim dicit. Tria postrema verba textus Græcus non agnoscit. Melius Georgius Trapezuntius: At Græci pedibus liberis irruerunt; nam irruere et translatio et actio est; velocitatem enim ostendit.* Cum Trapezuntius quoque addiderit commination, quod textus ignorat, probabile est, verba quædam excidisse. Ald. Ven. Bas. Cam. Spir. post sequentia ἐνέργεια καὶ μεταφορὰ adjiciunt: ταχὺ γὰρ λέγει. BUHLE.

II, 2. Αἰζαντες ποσὶ.] Schol. Gr. γράφεται δὲ καὶ αἰζαντες δόρυ. VATER.

II, 2. αἰζαντες μεταφορὰ.] Monstrat nunc verbum, in quo exempli vis est: cum αἰζαντες enim, inquit, dixerit Euripides, verbo eo usus est, quo et translatio et actus contineretur: a cursoribus autem illud sumptum puto: cernitur enim pæne studium illorum festinatioque, qua e diversis locis multi subito eodem confluerent. VICTOR. Typographi, puto, errore verba ταχὺ γὰρ λέγει ex ed. Victoriana, quam recentiores pleræque secutæ sunt, exciderunt: agnoscuntur enim ab omnibus MSS. et vett. edd. Scholiastes ad h. l. secundum MS. Laud. Μεταφορὰ ἐστὶ τὸ αἰζαντες, ἐνέργειαν δηλοῦσα· τὸ γὰρ αἰζαντες λέγει καὶ σημαίνει ταχὺ, ἥτοι ταχύτητα· ἡ δὲ ταχύτης ἐνέργειά ἐστι. Γράφεται καὶ αἰζαντες δορί.

II, 2. Ὅμηρος πολλαχοῦ.] Od. E. 175. τὸ δ' οὐδ' ἐπὶ νῆες εἶσαι Ὀλύμποιοι περώσιν, ἀγαλλόμεναι Διὸς οὔρῳ. Ubi Eustathius: καὶ

ὁρᾷ τὸ ἀγαλλόμεναι, ὡς ἐπὶ ἐμφύχων τῶν νηῶν λεχθέν. Sed et alii complures hac figura usi sunt: Sophocles Aj. 581. οὐ πρὸς ἱατροῦ σοφοῦ Θροεῖν ἐπωδὰς πρὸς τομῶντι πήματι. Schol. in locum: ἔστι δὲ γλυκύτατον λέγειν τὸ τραῦμα τομῆς ἐπιθυμεῖν, ὥσπερ εἰ αἰσθησιν εἶχεν. Plutarchus an Pythia p. 398. A. Ἀριστοτέλης μὲν οὖν μόνον Ὅμηρον ἔφη κινούμενα ποιεῖν τὰ ὀνόματα διὰ τὴν ἐνέργειαν.

11, 3. διὰ τὸ ἐμφυχα.] Respicit hunc locum Demetrius c. 71. Eadem autem virtus in Latino summo poëta sæpe invenietur: cum enim in carmine de rebus rusticis cecinit, et ipsa suas mirantur Gargara messes: et Miraturque novas frondes et non sua poma, et Neque audit currus habenas, Homerum imitatus, idem fecit. Sed in pastorali quoque lusu cum inquit, Nec tantum Rhodope miratur et Ismarus Orphea, Quantum omnis mundus gaudet cantante Sileno. VICTOR.

11, 3. Τὸ ἐνέργειαν ποιεῖν] Sic recte Codd. MSti Victor. et vetus interpretes Latinus. Ald. Ven. Bas. Cam. Spir. τὸ ἐναργεῖς ποιεῖν. BUHLE.

11, 3. Ἐν πᾶσι δὲ—εὐδοκιμεῖ.] Propositio hæc, si universe dicta est, orationis conjunctionem dissolvit; nam versus Homericus, qui laudantur, ad illud, ὡς κέχρηται Ὅμηρος τῶ τὰ ἄψυχα ἐμφυχα λέγειν, respiciunt. Ἐν πᾶσι, ut sæpius in his libris, in his omnibus significat, quod ab Interpretibus neglectum esse mireris. VATER.

11, 3. Οἷον ἐν τοῖσδε] Ibidem et in Ricc. et Major. οἷον ἐν τούτοις. BUHLE.

11, 3. Αὐθις ἐπὶ δάπεδόν τε] Est versus Homericus Od. Α, 597. Ald. Ven. Bas. 1. 2. Frob. Cam. Spir. Major. αὐθι δ' ἐπὶ δάπεδον δέ. Isingr. αὐτι. Ricc. αὐτις, quæ ceteroquin cum nostra lectione conspirat. In vulgatis Homeri edd. versus ita legitur:

Αὐτις ἔπειτα πέδονδε κυλίνδετο λᾶας ἀναιδής. BUHLE.

11, 3. Ἐπτατ' διστὸς] Iliad. N, 587. BUHLE.

11, 3. Ἐπιπτέσθαι μενεαίνων] Iliad. Δ, 126. BUHLE.

11, 3. Ἐν γαίῃ ἴσταντο] Iliad. Α, 573. Conf. Φ, 168. BUHLE.

11, 3. Αἰχμὴ δέ] Iliad. O, 542. Vide etiam Hartungi Decur. I, 9. BUHLE.

11, 4. Ἐν ταῖς εὐδοκιμούσαις] Abest articulus ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. Versus sequens Homericus exstat in Iliad. N, 799. BUHLE.

11, 5. Δεῖ δὲ μεταφέρειν.] Vide Harrisii Philological Inquiries p. 187.

11, 5. Καὶ μὴ φανεῶν] Ex emendatione Victorii. Sensus particulam negandi exigit, et tuetur eam quoque Cod. antiquissimus. Ab Ald. Ven. Bas. Cam. et Spir. nec non a vetere versione Latina, μὴ abest. BUHLE.

11, 5. Καὶ τὸ ἀνωμαλίσθαι] Ald. et Bas. καὶ τὸ ἀνωμαλεῖσθαι.

Ricc. καὶ τὸ ὁμαλεῖσθαι. Respexisse Aristotelem conjicit Victorius (Comment. pag. 661) ad locum Isocratis in Or. ad Philippum, ubi hic ostendit, se intelligere, nullo modo id ad exitum perducī potuisse, quod suadebat regi, eo tempore, quo Athenæ principatum Græciæ obtinebant, aut cum postea Sparta rerum potita est; nullo enim negotio utramlibet ipsarum disturbaturam ea consilia fuisse; cum autem cuncta adæquata jam sint, ob incommoda multa accepta in bello, existimare se viam ejus rei conficiendæ facilem esse. Verba Isocratis sunt: οὐν δ' οὐχ ὁμοίως ἔγνωκα περὶ αὐτῶν· οἶδα γάρ, ἀπάσας ὁμαλισμένας ὑπὸ τῶν συμφορῶν. Fateor, me Aristotelis verba non satis percipere. BÜHLE.

II, 5. Καὶ τὸ ἀνωμαλίσθαι τὰς πόλεις.] Peccavit editor novissimus, quod lectionem vulgarem in oratione Græca, Victorii conjecturam in versione expressit. Victorius enim est suspicatus, ὁμαλίσθαι scribendum esse, quod Riccobonus recepit, quodque veri sane speciem habet. Isocrates quidem in orat. ad Philipp. πόλεις dicit ὁμαλισμένας ὑπὸ τῶν συμφορῶν, urbes Græciæ principes ad æquabilitatem redactas non obfuturas esse consiliis, communiter contra Persas capiendis. Recte tamen Victorius textum non mutavit, id quod vix liceat, cum certum non sit, Aristotelem illum locum dare voluisse. Accedit, quod conjecturæ vix aptior sensus est, quam vulgati, quod Majoragius felicissime ita explicavit, ut iniquitas a superficie corporum translata sit ad formam civitatum: *Et inæquales factas esse civitates, in multum distantibus rebus idem valet: nam et in superficie et in potestate est æqualitas.* Sed si inæqualitas significatur, non iniquitas et planities, verba ultima, ἐν ἐπιφανείᾳ καὶ δυνάμεσι τὸ ἴσον, singulare nihil continent, quod memoratu dignum videatur, aut præcipuam probandi vim habeat. Non solum superficies et facultates, sed etiam centum aliæ res inter se æquales sunt. Equidem verterim: *Et iniquas factas esse civitates;* (subaudias, τὸ ἀνωμαλίσθαι, quod proprie de forma corporum dicitur,) *iniquum in multum distantibus rebus itidem est: nam in superficie et in potestate æquum est.* Ellipsis illa dura non poterit videri, quia, quod suppletur vocabulum, statim antecedit, et in eo ipso superficiei notio inest. Ὁμαλίζειν apud Aristot. Polit. II. c. 9. med. apud Athenæum Deipn. XII, 12. init. et alias usurpatur de æquabilitate fortunarum et potentiae in civitatibus, quam, cum desierit, multi legislatores restituendam putarent. Ἀνωμαλίσθαι igitur significat, ab illa æquabilitate recessisse (cf. Aristot. Polit. II. c. 12. extr.). Si, non civitates cum corporibus, sed plures res publicæ inter se comparentur; utcunque vertas; sive, *Et ab æquabilitate conditionis civium recessisse res publicas, quod æque evenit in civitatibus ceteroquin diversissimis;* sive ex conjectura Victorii: *Et ad*

æquabilitatem redactas esse Græciæ civitates, id quod in longe distantibus idem est: ipsa metaphora, si locum cum antecedentibus contendas, minus placeat, et postremum enuntiatum, nam in conditione superficiæ et potentiae hoc, in quo conveniunt, cernitur, non satis quadrat. Cur enim superficies nominetur, vix quisquam intelligat: at hoc ipso verisimile fit, corporis formam spectari. In vulgata lectione testes omnes consentiunt, eaque etiam in Schol. Gr. invenitur. Cujus tamen in sermone si cui videantur vestigia inesse lectionis, quam Victorius commendavit, verba Græca exscribo. Ἀνωμαλίσαι ἐστὶν, ὅταν τὴν ἐπιφάνειαν ἢ τῆς γῆς, ἢ τοῦ ξύλου, ἔχουσαν ἀνισότητας, πειρᾶται τις ἐξομαλίσαι, καὶ ἰσῶσαι αὐτὰς τὰς ἀνισότητας. Μεταφορικῶς δέ τις εἶπη, καὶ τὰς πόλεις ἀνωμαλίσαι, ὅταν τὴν ἐν τῇ πόλει θεωρουμένην ἀνισότητα, (ἐν τῷ τοὺς μὲν εἶναι πλουσίους, τοὺς δὲ πένητας· καὶ τοὺς μὲν δυνάστας, τοὺς δὲ ἀδικουμένους·) πειρᾶται τις ἐξισῶσαι· εἰγούν δὲ ἄμφω, ἥτοι ἡ πόλις καὶ ἡ ἐπιφάνεια, κατὰ πολὺ διεστῆκασιν· ἀλλ' οὖν καθὼς τὸ ἴσον καὶ ὁμαλὸν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας θεωρεῖται, καὶ ἐπὶ τῶν δυναμένων τῶν ἐν τῇ πόλει, εἰς ταῦτα καὶ ὅμοια· τὸ γὰρ ἐξομαλίσαι, τὸ ἐξοδιάσαι δηλοῖ. VATER.

11, 5. ἀνωμαλίσθαι τ. π.] Intellexisse hic Aristotelem puto Isocrat. Or. ad Phil. p. 90. B. νῦν δ' οὐχ ὁμοίως ἔγνωκα περὶ αὐτῶν· οἶδα γὰρ ἀπάσας ὁμαλισμένας ὑπὸ τῶν συμφορῶν. Quamvis autem sine præpositione ἀνὰ magister ille dicendi ὁμαλισμένας civitates dixerit, noster vero addiderit ad idem verbum ἀνὰ, non tamen hoc variat: contrariumque ostendere facit junctum hoc verbum: ἀνωμάλοσις namque idem valet apud hunc auctorem in Polit. II. 12. extr. ubi de rep. Philolai disserit, i. e. æqualitas. VICTOR.

11, 6. προεξαπατᾶν.] Cum videlicet in errorem ante inducitur auditor, quam veram dicentis mentem percipit. Tale est illud Ciceronis De Or. II. 70. Quid huic abest, nisi res et virtus? Laudare hominem prima auditione videtur, quem, ubi attentius, quid dicatur, observas, malum dicit et mendicum. Domitius Afer apud Quintil. VI. 3. de oratore inepto, at vestibis culto: Homo in agendis caussis optime vestitus. Versatus dicere velle videbatur, quod cum mutet, eludit auditorem. SCHRADER.

11, 6. Προεξαπατᾶν in vitiis operarum numerabam, et corrigendum προεξαπατᾶν, in cujus significationem illud recte torquendum esset, si verum esset. Ceterum novus hinc ducitur locus urbane dictorum. Ergo ante καὶ major interpunctio sit necesse est. WOLF.

11, 6. Ὅτι οἱ τέττιγες ἑαυτοῖς χαμόθεν ἄσονται.] Interpretes tantum non omnes, voc. ἑαυτοῖς ad Locrenses referunt, quibus (cf. L. II. 21, 8.) hoc dicebatur. Id nemo probaverit. Ἐαυτοῖς significat, Cicadæ sibi ipsis, h. e. solis, cantabunt post cædem incolarum. At si αὐτοῖς scribitur, quemadmodum in

Schol. Gr. impressum est : tum illa explicatio convenit, idque forsā præferendum est. VATER.

11, 6. διὰ τὸ αὐτὸ.] Ænigma per involucra et errorem circumducit ad veritatem. Constat autem continuatione metaphorarum, quæ ambo ideo jucunda sunt, quod cum aliud dici videatur, mox aliud longe intelligiprehenditur. SCHRADER.

11, 6. Θεόδωρος.] Theodorum Byzantium, ut opinor, intelligit, veterem sophistam, cujus et Plato et Cicero sæpe mentionem fecerunt. VICTOR.

11, 6. Θεόδωρος.] Theodorus Byzantius, Platoni, Ciceroni, aliisque memoratus Sophista, amabat contra opiniones auditorum proferre sententias et fere inauditas, quibus tamen non possent, non ubi declaratæ fuissent, adsentiri. SCHRADER.

11, 6. παράδοxon—καὶ μὴ πρὸς τὴν ἔμπροσθεν δόξαν.] Simili fere ratione dixit A. P. c. 1. ἐτέρως καὶ μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον. Rursus c. 3. ἡ ὡς τὸν αὐτὸν καὶ μὴ μεταβάλλοντα. Ita Sophocl. Œd. Tyr. 58. γνωτὰ κοῦκ ἄγνωτα. 1230. ἐκόντα κοῦκ ἀκόντα. VICTOR.

11, 6. Ἄλλ' ὥσπερ οἱ] Sensum turbat οἱ. Victorius propterea legendum esse censuit ὥσπερεῖ. Verum abest οἱ ab Isingr. quare puto illud librarii cujusdam culpa in textum migrasse. Uncinos adhibui. BUHLE.

11, 6. παραπεποιημένα.] Quæ novo modo conformantur, ut in ridiculis et cavillationibus, quæ fiunt mutatis literis. Hic enim sensus vv. παρὰ γράμμα σκώμματα. ERNEST. Lex. Techn.—Scholiastes ad h. l. Παραπεποιημένα λέγει τὰ σκώμματα τὰ ὑπάρχοντα παρὰ γράμμα ἔν' οἷον πρὸς τινὰ τραυλὸν, (Aristophan. Vesp. 45.) Ὅλῃς κόλακος κεφαλὴν ἔχεις· παρ' ἔν γράμμα, ἥτοι παρὰ τὸ ῥ ἔστι τὸ σκώμμα, οὕτω γὰρ ἔδει εἰπεῖν, Ὅλῃς κόρακος κεφαλὴν ἔχεις. Παραπεποιημένα λέγει τὰ παρεφθαρμένα παρὰ γράμμα ἔν.

11, 6. Παραπεποιημένα vocat nomina, ad risum excitandum leviter immutata. VICTOR.

11, 6. παρὰ γράμμα.] Quæ literæ immutatione fiant. Eodem nomine jocum hunc appellat Cicero Ep. ad Volumnium Eutrapelum VII. 32. Nisi bellum παρὰ γράμμα. Παρονομασίαν videtur appellare in de Orat. II. 63. Alterum genus est, quod habet parvam verbi immutationem, quod in litera positum, Græci vocant παρονομασίαν, ut nobiliorem, mobiliorem Cato. Ex ipsius etiam libris exempla multa capi possent, ut Philipp. II. En cur magister ejus ex oratore arator factus est. et XI. Nec paratum solum, sed peritum atque fortem. VICTOR.

11, 6. Ἔσταιχις δ' ἔχων] Versus incerti poetæ. BUHLE.

11, 6. χίμετλα.] Similiter fere jocatus est Aristophanes

Vesp. 1162. κακοδαίμων ἐγώ, "Ὅστις ἐπὶ γῆρα χίμετλον οὐδὲν λή-
φομαι" ubi v. interpretes. Cicero quoque hujus joci, qui
παρὰ προσδοκίαν vocatur, eundem ortum caussamque esse dixit.
De Orat. II. c. 63. *Sed scitis esse notissimum ridiculi genus,
cum aliud expectamus, aliud dicitur. Hic nobismetipsis noster
error risum movet. Et post: Natura enim nos, ut ante dixi,
noster delectat error: ex quo, cum quasi decepti sumus ex-
pectatione, ridemus.* VICTOR.

II, 6. Τὰ δὲ παρὰ γράμμα] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. τὰ
δὲ παραγράμματα. Male. BUHLE.

II, 6. Ὁ λέγει, λέγειν] Recte addidit Victorius λέγειν e
Codice antiquissimo, et vetere versione Latina. Abest illud
ab edd. Victorianâ antiquioribus. BUHLE.

II, 6. Θράττει.] Nicon Citharædus ex Thracia muliere
serva erat genitus, quos natales illi exprobaturus Theodorus
Byzantius aiebat Θράττη σε, h. e. *Thracia mulier te*, intellige
peperit. At cum θράττω significet *conturbo*, unius diphthongi
in alteram τοῦ η in ει conversione ita accipi hoc verbum po-
tuit, *conturbat te*, sensu longe alio. Ceterum qui Niconem
ex Threicia natum esse norat, hunc demum afficere hic jocus
poterat, alium non item. SCHRADER.

II, 6. Βούλει αὐτὸν πέρσαι.] Fateor me lusum verborum in
hoc exemplo non satis capere. In verbo πέρσαι fallaciam
latere, patet; sed, quomodo eam explicem, dubius hæreo.
Franciscus Medices, Victorii familiaris, arbitratus est, pro
πέρσαι reponendum esse πέρσαις, et alluisse Theodorum, vel
quicumque hujus dicti auctor fuerit, ad carmen heroicum
Timothei Milesii *Persæ* inscripti, (de quo v. Poët. cap. 2.
sub fin. Pausan. in Arcad. p. 701 ed. Kuhn. Plutarch. Vit.
Philopœmen. Opp. T. I, p. 362 ed. Franc. et Suidas v. Τιμό-
θεος) verum non video, quidnam in hoc sit *faceti*? Multo
magis aridet Majoragii interpretatio (Comment. p. 242.)
Is opinatur, Græcis fuisse verbum πέρσειν usurpatum de iis,
qui Persarum rebus faverent; sicut Pythia Demosthenem
dixerit φιλιππίζειν, quoniam Philippi Macedonis rebus stude-
ret. Quam interpretationem si amplectaris, clara est fallacia.
Βούλει αὐτὸν πέρσαι verti potest primo: *Vin' eum perdere*;
deinde, *Vin' eum Persis favere.* BUHLE.

II, 7. Δεῖ δὲ ἀμρότερα προσηκόντως λεχθῆναι.] Hæc paragraphi
signo separantur ab antecedentibus, quibuscum tamen, nī
fallor, artissime conjuncta sunt. Ἀμρότερα pertinet ad utrum-
que genus cavillationum, quæ mutatis litteris fiunt, et vel
metro, vel prosa continentur. Ad sequens οὕτω δὲ καὶ, non
suppleverim, δεῖ προσηκόντως λεχθῆναι, quia hujus propositionis
mera repetitio esset initium paragraphi octavæ. Maxima
interpunctio melius collocabitur post voc. λεχθῆναι, et sic
novus locus de ὁμωνυμίᾳ incipit; quasi, itidem atque antea,

scriptum esset, οὕτω δὲ καὶ (ταὐτὸ δύναται ταῦτα) τὰ ἀστεῖα (διὰ ὁμωνυμίας). VATER.

II, 7. Ἰσοκράτης.] Or. ad Philipp. p. 94. C. "Ὡστ' εἴ τις φαίη τότε τὴν ἀρχὴν αὐτοῖς γενέσθαι τῶν παρόντων κακῶν, ὅτε τὴν ἀρχὴν τῆς θαλάττης ἐλάμβανον, οὐκ ἂν ἐξελεχθείη ψευδόμενος. Et similiter fere in Or. de Pac. p. 179. E. Animadvertendum autem an hunc ornatum sermonis inferiores rhetores διαφορὰν vocarint, quia idem verbum iteratum longe aliam rem significat ac cum primo usurpatum fuit. VICTOR.

II, 7. Ἄλλ' οὐχ οὕτω λέγει] Cod. antiq. Victorii addit: ἄλλ' ἄλλως. BUHLE.

II, 7. Καὶ ἀρχὴν οὐχ, ὃ εἶπεν] Ven. Cam. et Major. καὶ μὴ ἀρχὴν, duplicata negatione. Quod si malis, tum ita interpungendum erit: καὶ μὴ ἀρχὴν, οὐχ, ὃ εἶπεν. BUHLE.

II, 7. Καὶ ἀρχὴν, οὐχ ὃ εἶπεν, ἀπόφησιν.] Cod. Victorii, οὐχ ὃ εἶπεν, αὐτὸ φησίν, id quod certe subaudiendum est. VATER.

II, 8. Ὅμωνυμία ἢ μεταφορά.] Aptius est, quod Victorius ex codice antiquiss. dedit, et Schol. quoque Gr. habet, ὁμωνυμία ἢ μεταφορᾶ. VATER.

II, 8. Ἀνάσχετος οὐκ ἀνάσχετος] Prius ἀνάσχετος videtur nomen proprium esse. Sic Latini: *Lepidus non lepidus. Cato non Cato.* Cic. divinat. in Verrem cap. 17: *repente e vestigio Verres ex homine, tanquam aliquo Circæo poculo, factus est verres.* Cod. Victorii priori loco habet ἄσχετος. BUHLE.

II, 8. Ἀνάσχετος nomen viri esse potest, et ita se res habet, ut suspicor: qui fortasse, quod importunis moribus esset, ac petulans, *intolerabilis* dici potuit: id enim valet ἀνάσχετος. In multis hoc nominibus evenire docet Eustathius ad Homer. Il. A. p. 156. καὶ Ἄνεκτος μὲν προπαροξυτόνως, κύριον ἀνεκτὸς δὲ ὀξυτόνως, οὐ φορητός. Ὅμοίως καὶ Νικήτης μὲν κύριον, νικητής δὲ, ὁ νικήσας. VICTOR.

II, 8. Εἰ αἰεὶ δις significat, αἰεὶ προσηκόντως, εἰ δις, quotiescunque iteratur. Quod præcedit, id convenienter dictum esse, probatur hoc argumento, εἰ αἰεὶ δις. Quod si verti posset, quotiescunque duplici modo (vox quædam ponitur), quod dubito: argumentum, quamvis universe patens, quadraret. At sola vocabuli ejusdem iteratio τὸ προσήκον non efficit, id quod etiam verbis proximis præcipitur, τό, τε γὰρ τὴν ἀρχὴν φάναι ἀρχὴν εἶναι, οὐδὲν σοφόν. Itaque placeat ingeniosa Musapti correctio, εἰ ἀηδής; ut hunc ad modum explicetur vox ἀνάσχετος. Bene sic probatio ad unum ac solum, quod antecedit, exemplum pertinet. VATER. Dubio caret Musapti correctio, sic enim habet codex A. Vide Riccobonum ad h. l.

II, 8. Ἡ σε δεῖ ξένον] Restitui ξένον ex ed. Isingr. Vulgo ξένος. Cujusnam poetæ sit senarius, nescio. BUHLE.

II, 8. Ἡ ἄξιον ἀποθανεῖν] Nonnullæ edd. ἡ ἄξιον γ' ἀποθανεῖν. Infra, ubi idem exemplum repetitur, nonnullæ edd. pro ἄξιον γ' habent ἄξιον γάρ. Sequentia commatia usque ad §. 9. non expressit Georgius Trapezuntius. BUHLE.

II, 9. Τοσούτῳ μᾶλλον] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. τοσούτῳ εὐδοκιμεῖ μᾶλλον. BUHLE.

II, 10. ἀεὶ προσεῖναι—λέγεσθαι.] Necesse est, semper habeant aut personam, in quam quadrent, aut elegantem structuram, summamque locutionis virtutem : id enim, nisi fallor, appellat ὁρθῶς λέγεσθαι. Quod si altero horum caruerint, ea parte claudicabunt, nec urbanæ admodum sed pæne vulgares voces videbuntur. VICTOR.

II, 10. Εἰ τὸ λεγόμενον ἀληθές] Sic e Codd. pluribus et veteri versione Latina correxit jam Victorius. Idem tuentur Ald. Bas. Ricc. Major. Edd. Ven. Cam. Spir. Mor. Sylb. Casaub. ἡ τὸ λεγόμενον ἀληθές. BUHLE.

II, 10. Ἔστι γὰρ ταῦτα] Ald. et Bas. ἔστι γὰρ ταυτί. Attice. BUHLE.

II, 10. Τὴν ἄξιαν δεῖ γαμεῖν τὸν ἄξιον· ἀλλ' οὐκ ἀστεῖον] Excidit commation hoc Cam. BUHLE.

II, 10. Καὶ ἀντίθεσις] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. καὶ ἀντίσωσις. Georgius Trapezuntius vertit : *et si compositio comparitasque insit*. Nescio an melius. BUHLE.

II, 10. Καὶ ἀντίθεσις.] Edd. vett. ἀντίσωσις. Illa lectio, quæ per se melior est, quia Aristoteles de hac re vocem ἀντίθεσις usurpare solet, non ἀντίσωσιν, auctoritate cod. Victorii et prisci Intrpr. firmatur. VATER.

II, 10. Καὶ ἔχοι ἐνέργειαν] Margō Ven. καὶ ἔχοι ἐνάργειαν. Minus bene. BUHLE.

II, 11. τοῖς ἄνω ἀεὶ] Adverbium temporis ἀεὶ, cum superiore sententia conjungi debet, hoc sensu sc. *ut a me declaratum est, ubicunque supra de illis mentionem feci* ; multis enim locis imagines translationes esse dixit : inferiori parti quomodo hæere possit, non video. VICTOR.

II, 11. Αἰεὶ γὰρ] Ald. et Bas. ἡ γάρ. BUHLE.

II, 11. ἡ ἀσπίς.] Demetrius c. 35. Ἐνιοὶ δὲ καὶ ἀσφαλίζονται τὰς μεταφορὰς ἐπιθέτοισι ἐπιφερομένοις, ὅταν αὐτοῖς κινδυνῶδεις δοκῶσιν. Ὡς ὁ Θεόγνης παρατίθεται τὸ τόξον φόρμιγγα ἄχορδον ἐπὶ τοῦ τῷ τόξῳ βάλλοντος· ἡ μὲν γὰρ φόρμιγξ κινδυνῶδεις ἐπὶ τοῦ τόξου, τῷ δὲ ἄχορδῳ ἡσφάλισται. V. Yvo Villiomarus in Loc. cont. R. Titii I. 2. Theognidis, Poëtæ Tragici, frigiditatem risit Aristophanes Acharn. II. ubi v. Schol. Negat tamen Valckenærius Annot. Crit. in Nov. Fæd. p. 394. interpretem Demetrii quidquam habuisse, quo firmaret Theognin poëtam h. l. intelligi. Conf. Twining. p. 439. et notata supra 4, 4.

II, 11. πιθήκῳ αὐλητήν.] (sc. εἰκάζουσι). Hanc similitudinem, ni fallor, in illis videbant, quod tibicines quoque, ut simiæ,

contracto corpore, manibusque ad os appositis, cum tibias inflant, ut bestia illa sedent. VICTOR.

II, 12. Οἶον, πιθήκῳ αὐλητὴν· λύχνῳ φακαζομένῳ εἰς μύωπα.] Valde obscurus est hic locus atque etiam corruptus. Ald. et Bas. πιθήκῳ (vitiose impressum est in Ald. πιθύκῳ) αὐλητικῷ· λύκῳ φακαζομένῳ εἰς μύωπα. Codd. quidam Victorii habent: πιθήκῳ αὐλήτῃ. Ven. πιθήκῳ αὐλητὴν, λύκῳ κ. τ. λ. Marg. Ven. et Isingr. nec non Cam. Ricc. Major. πιθήκῳ αὐλητὴν, λύχνῳ κ. τ. λ. Spir. πιθήκῳ αὐλητικῷ, λύχνῳ κ. τ. λ. Equidem Victorii lectionem revocavi, quæ Codicem antiquissimum, et veterem versionem Latinam sequitur. Nam in edd. recentioribus pro λύχνῳ legitur λύκῳ. Præpositionem εἰς meo periculo unciis seclusi, quoniam ea sensum turbat. In φακαζομένῳ omnes Victorii Codd. consentiunt. Georgius Trapezuntius vertit: *velut, simiæ pulsanti, aut lupo ad calcar madefacto*. Quid hoc sibi velit, ignoro. Sensus totius loci hic est: *Assimilant autem sic: velut, simiæ tibicinem (tibias inflantem;) stillanti lucernæ hominem lusciosum*. BUHLE.

II, 12. Πιθήκῳ αὐλητὴν.] Ita præter alios testes etiam Schol. Gr. Edd. vett. αὐλητικῷ. VATER.

II, 12. λύχνῳ φακαζομένῳ εἰς μύωπα.] Quem locum hic præpositio εἰς habeat non dispicio, neque enim, ut infra inquit εἰς ὑπωπιασμένον, ita videtur hic recte accipi posse εἰς μύωπα; sed videtur dicere debuisse εἰκάζουσιν, i. e. *similem aiunt esse Lusciosum lupo aut lucernæ*. Non tamen, quæ contractio fiat aut in lupo aut in lucerna stillantibus, apparet, qua ipsa in re similitudinem esse testatur. VICTOR.

II, 12. Λυκῷ φακαζομένῳ εἰς μύωπα.] Λύχνῳ, quod pro λυκῷ præter marginem ed. Venetæ exemplum Cam., alia, cod. Victorii et priscus Intrpr. habent, propter auctoritatem horum testium præferendum videtur. V oculam εἰς dudum Riccobonus deleri iussit: ex Schol. Gr. ni fallor, intelligitur, qui inculcata sit. Tres in Schol. reperiuntur lectiones λυκῷ et λύχνῳ, εἰς μύωπα et ὥς μύωπα. Quod si quis ὥς adscripserat, cum de imaginibus sermo sit; εἰς inde facile oriri potuit. VATER.

II, 13. ῥάκει οἰκίας] Ita legunt Codd. Victorii, et vetus interpretes Latinus. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. ῥάκει οἰκέτου. Margo Ven. ῥάκει οἰκείας. Vitiose. Georgius Trapezuntius comminatione hoc omisit. BUHLE.

II, 13. Νικήρατον.] Niceratus cum Rhapsodis suæ ætatis certamen iniit festis diebus a Solone olim institutis, ibique aliquando victus fuit a Pratyæ. Ceterum ut metaphora a Thrasy-macho usurpata rectius intelligatur, puto argumentum carminis recitati a Nicerato fuisse Philoctetem, cujus infortunium ab hydro morsi commemorat obiter Homerus II. B. 722. Fabulam exposuerat in Iliade parva Lesches. Vide

annotationem Heynii ad locum Homeri p. 380. Quid igitur, si statuamus inde fuisse recitatum locum de Philoctete a Nicerato? SCHNEIDER. ad Xenophont. Symp. III. 5.

II, 13. ἐκπίπτουσιν.] Ἐκπίπτειν significat *labi et explodi*. Noster in A. P. c. 18. ἐπεὶ καὶ Ἀγάθων ἐξέπεσεν ἐν τούτῳ μόνῳ. Verbum hoc expressit Cicero De Orat. II. 83. *Et cum sint populares multi varique lapsus, vitanda est acclamatio adversa multitudinis*. Varro VII. de L. L. de Ennio loquens, *Imitari dum voluit Euripidem et ponere etymon, lapsus est*. VICTOR.

II, 13. καὶ ἐὰν εὐδοκιμῶσι.] Hæc verba, nisi fallor, respondent illis τὸ δ' εὖ ἐστὶ, ὅταν μεταφορὰ ᾖ, et cum his sunt continuanda. Cum enim illic dixerit urbanitatem a probe factis translationibus oriri, addit nunc, eandem et a præclaris imaginibus, in sermone usurpatis, existere, cum videlicet non tantum unum dicitur esse alterum, ut in exemplis paullo supra prolatis, sed et cum nota similitudinis additur, et per eam πρότασις ac ἀπόδοσις innuitur. Fit hoc in duobus sequentibus incerti poetæ senariis, quos Aristoteles non improbat, ut Majoragio visum, sed tanquam εὐδοκιμούσας commendat. SCHRADER.

II, 13. Καὶ ἐὰν εὐδοκιμῶσι] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. καὶ ἐὰν εὖ εὐδοκιμῶσι. Isingr. inter εὖ et εὐδοκιμῶσι distinguit, quæ tamen lectio, ut recte monet Sylburgius, stare non potest, nisi forte mutato verbi modo legas: καὶ ἐὰν εὖ, εὐδοκιμοῦσι. Verum abest εὖ ab omnibus Codd. MStis. Margo Ven. habet: καὶ ἐὰν μὴ εὐδοκιμῶσι. Minus bene. Sensum in versione Latina exprimere studui. BUHLE.

II, 13. Καὶ ἐὰν εὐδοκιμῶσι.] Schol. Gr. καὶ ἐὰν μὴ εὐδοκιμῶσι. Forsan utrumque scholion est. Ad ἐὰν μὴ εὖ et ἐὰν μὴ εὐδοκιμῶσι, supplendum videtur ταῦται scil. εἰκονες; itaque utriusque enuntiati eadem potestas est. Facile hoc, ut explicatio, adjici potuit, et postea ἐὰν εὐδοκιμῶσι scribi. VATER.

II, 13. Ὅταν ἀποδιδῶσι.] Priscus Intrpr. ἀποδιδῶσιν, idque, ni fallor, melius. Ἀποδιδόναι ad hoc pertinet, quod in sequentibus iambis, præmisso τῷ ὥσπερ, altera comparationis pars redditur. VATER. ἀποδιδῶσι legendum suspicatur Victorius.

II, 13. Ὅσπερ σέλινον] Senarius hic, et sequens, incerti poetæ sunt. BUHLE.

II, 13. Ὅσπερ Φιλάμμων ζυγομαχῶν τῷ κωρύκῳ.] Majoragius inepte verit, *juga gerens*; non rectius alii, *e curru, e iugo pugnans*. Ζυγομαχεῖν translatum quidem est a bobus iugo junctis, ibique rixantibus. Deinde vero universe *rixari*, et inprimis, Thoma Magistro, et Ruhnkenio Viro summo (ad Timæi Lex. Plat. in h. voc.) testibus, *rixas inimicorum* significat. Illam translationem hic non premi, Aristoteles ipse ostendit, cum paullo post iambum hunc repetat, et illud voce simplici μάχεσθαι explicet. Cum Majoragio peccarunt multi, qui ita hæc reddunt, ac si Philammon ipse pugnare

diceretur. Sed Aristoteles aliquanto post disertis verbis ait; rem secus habere. Illo sumpto, ne ἀποδόσεως quidem exemplum hoc esset. Itaque post Φιλάμμων, perinde ac post σέλιον, interpungendum est. Exempli vim existimo in eo cerni, quod quæ comparari vix possint, inter se contendantur. Philammon est inclytus ille Olympiæ victor. Quandoque huic non convenit τὸ ζυγομαχεῖν τῷ κωρύκῳ: qui τῷ κωρύκῳ pugnat, ut cum imbecillo homine aut ludo viliori certare significetur, necesse est. Utrum vero κώρυκος sit nomen proprium hominis imbecilli, aut appellativum *folliis*, omnino quidem certum esse nequit ejusmodi in fragmento: hoc tamen est perquam verisimile. Nam κώρυκον *follem*, in gymnasticis exercitiis usurpatum a veteribus, significare hic posse, præter testimonia scriptorum posteriorum, ut Cælii Aureliani, ab aliis laudatorum, unde de consuetudine, Aristotelis ætatem superante, haud tuto colligas, probat locus Timoclis ab Athenæo (l. VI. c. 12.) servatus, quem Stephanus in Thes. L. Gr. male explicavit. Ibi parasiti, ciborum pleni et probe farti, dicuntur quasi se præbere athleticis ἀντὶ κωρύκων, loco follium, sabulo, farina, aut arena impletorum, quos athletæ pulsare et jactare soleant. VATER.

II, 13. Τῷ κωρύκῳ] Κωρύκῳ, velut nomen proprium, majusculo K scriptum est in pluribus edd. sed rectius minusculo scribes, et appellative accipies pro *bulga*, seu *sacco coriaceo*, ut Suidas et Hesychius interpretantur. Turnebus quoque (Adversar. X, 10) *sacculum* interpretatur, et κωρυκομαχίαν apud Cælium Aurelianum (Chron. XV, 12) pugillatorii folliis ludum videri ait. Similiter *Coryceum* Vitruvio esse locum, in quo ludere solent coryco. SYLBURG.

II, 14. Πεισόμενος αὐτόν] Ald. Bas. I. 2. Frob. Ricc. πειρόμενος αὐτόν. Isingr. πειρώμενος αὐτόν. Parum apte. BUHLE.

II, 14. Ὡς ὁ Καρπάθιος — τὸν λαγὼ] Cum Carpathi incolæ leporibus carerent, unus eorum par leporum introduxit, unde tanta eorum multitudo propter fœcunditatem exorta est, ut omnes fructus absumerentur. Julius Pollux Onomast. V, 12. Erasmi Adag. Chil. II, Cent. I, 81. BUHLE.

II, 15. ὑπερβολαί] Naturam hyperboles expressit, nec tamen, quod par esset Græco, Latinum nomen invenit, Cicero in Topicis: ejus enim hæc verba sunt: *Aut aliquid, quod fieri nullo modo possit, augendæ rei gratia dicatur, aut minuendæ, quæ ὑπερβολὴ dicitur.* Superjectionem Quintilianus vocavit VIII. 6, 67. ubi de omni illarum vi, et quot modis fierent, non indiligenter disseruit: eadem certe, quæ a Deme- trio Phalereo, gravi politoque scriptore traduntur, rettulit. VICTOR.

II, 15. Ωίθητε γὰρ, αὐτὸν εἶναι συκαμίνων τάλαρον] Cod. antiq. Victorii: ὥθη γὰρ τότε δ' αὖ αὐτόν εἶναι συκαμίνων κάλαθον. Ea-

dem fere vetus interpres Latinus expressit. Vulgatum defendit Victorius p. 675. BUHLE. Victorius ὠήθητε vel ὠήθης legerit.

11, 15. συκαμίνων τ.] Eodem pacto lusit maledicus quidam Athenis in L. Syllam (referente Plutarcho p. 451. F). Συκάμινον ἔσθ' ὁ Σύλλας ἀλφίτω πεπασμένον. VICTOR.

11, 15. Ζυγομαχῶν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. ζυγομαχεῖ. Sed vide supra in textu §. 13. BUHLE.

11, 15. Ὡλήθητ' ἄν] Cod. antiq. Vict. et vetus interpres Latinus: ὠήθης. Ald. Bas. Ricc. ὠήθη δ' ἄν. Ven. Cam. et Major. ὠήθην δ' ἄν. BUHLE.

11, 15. Φιλάμμουνα] Aliæ edd. ut Ald. Φιλάμωνα· aliæ Φιλάμμωνα. Vitiose. BUHLE.

11, 15. Τὰ σκέλη φορεῖ] Reposui φορεῖ, quod supra etiam legitur. Tuentur idem Ald. et Bas. Vulgo φορεῖν. BUHLE.

11, 15. Σκέλη φορεῖν.] Quos vidi, libri omnes ita habent, præter edd. Isingr. et Bipont. ubi φορεῖ editum est, id quod §. 13. legitur. Hac conjectura nihil proficitur. Nam præterquam quod Aristoteli licuit hæc verba paullo aliter quam antea proferre, eodem jure §. 13. φορεῖν scribi possit. Certe utrobique Schol. Gr. φορεῖν habet. VATER.

11, 15. Ὡλήθην δέ] Cod. antiq. Victorii: ὠήθησαν δέ. Ald. Bas. et Ricc. ὠήθη δέ. BUHLE.

11, 16. Σφοδρότητα] Ex Codd. restituit Victorius. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. σφοδρότερον. BUHLE.

11, 16. Σφοδρότητα.] Ita Cod. Victorii et priscus Intrpr. Edd. vett. σφοδρότερον. VATER.

11, 16. Οὐδ' εἰ μοι τόσα δόη] Sunt verba Achillis irati ad Ulysem de Agamemnone loquentis. Hom. Iliad. I, 385. Pro τόσα δόη Cod. Victorii et vetus interpres Latinus habent τόσα δόης. Perperam. BUHLE.

11, 16. Τόσα δόη.] Cod. Victorii, priscus Intrpr. Schol. Gr. edd. Ald. Bas. δόης, quam scripturam ob auctoritatem antiquissimorum testium prætulerim, cum altera iis deberi videatur, qui Aristotelem ex Homeri exemplis corrigerent. Aristoteles quidem haud raro loca aliorum scriptorum in his libris laudata aliquantum mutat, præsertim si loco suo ad unum hominem, ut hic ad Agamemnonem, referuntur: δόης latius pateret. VATER.

CAP. XII.

12, 1. Γραφική.] Vide Ernesti Lex. Techn. in v.

12, 1. τὸ μὲν γὰρ ἐλληρίζειν.] Significavit ἀγωνιστικὴν, utilem sc. forensibus pugnis contentionibusque locationem, quam in recta solum ratione Græci sermonis positam vult; neque enim exquisitam compositionem requirit—Qui autem facultate hac caret, is omnino ea lingua uti nescit, ut qui scri-

bendi rationem ignorat, nequit, si qua vult scribendo aliis impertiri, neque certiores, quæ sua aut illorum interesse illos scire existimarit, absentes amicos facere, sed silere cogitur: hoc enim ad alteram partem pertinet, significatque orationem γραφικήν. Non valet autem hic κατασιωπᾶν, quod sæpe apud bonos auctores, *silentium fieri jubere*, sed ipsum *silentio aliquid præterire ac tacere*. VICTOR.

12, 2. ἡθικῇ, quæ naturas et mores effingit, παθητικῇ, quæ commotionum plena est, et quomodo affectus animo sit, qui dicit, ostendit. De his duobus generibus accurate disseruit Cicero in lib. de Oratore. VICTOR.

12, 2, οἱ ὑποκριταὶ] Demetrius 194. πᾶν δὲ τὸ ἀπαθὲς ἀνυπόκριτον.

12, 2. ἀναγνωστικοί.] Ἀναγνωστικούς, ut arbitror, appellat poëtas, qui non in scena tantum placebant, quantum cum domi legerentur, et accurate considerarentur. Demetrius 193. Διὰ τοῦτο καὶ Μένανδρον ὑποκρίνονται, λελυμένον ἐν τοῖς πλείστοις. Φιλήμονα δὲ ἀναγινώσκουσιν. VICTOR.

12, 2. Οἷον Χαιρήμων] Vide supra Rhet. II, 23. Poët. c. XXIV. De Lycimnio, cujus mentio fit postea, conf. supra III, 2. et infra cap. XIII. BUHLE.

12, 2. Ἀναγνωστικοί· οἷον Χαιρήμων.] Chæremone fuisse poëtam ἀναγνωστικόν, h. e. talem, qui, si animo placido legatur, accurata pictura et pulchra rerum minutarum significatione magis delectet, quam si cantu recitetur, testimonium Athenæi confirmat. Hic tradit, in floribus describendis Chæremone inprimis moratum esse. Cf. Deipnos. XIII, 9, ubi aliquot fragmenta hujus poëtæ reperiuntur, et de iis Twininium l. c. p. 168. VATER.

12, 2. Οἱ μὲν τῶν γραφικῶν] Cod. antiq. Victor. et vetus interpret Latinus: οἱ μὲν τῶν γραφῶν. BUHLE.

12, 2. ἐν τοῖς ἀγῶσι στενοὶ.] Tales Isocratis esse orationes judicavit, et, ut gloriæ illius parum æquus, reprehendit Hieronymus Rhodius, Aristotelis discipulus, apud Dionys. Halic. in judicio de Isocrate c. 18. Defendit autem politissimum scriptorem Victorius in suis ad hunc rhetoris locum declarationibus. SCHRADER.

12, 2. Οἱ δὲ τῶν ῥητόρων εὖ λεχθέντες] Cod. Victor. οἱ δὲ τῶν ῥητόρων ἢ τῶν λεχθέντων. Eodem modo vetus interpret Latinus, qui tamen ἢ non expressit. Ald. et Bas. οἱ δὲ τῶν ῥητόρων εὖ λεχθέντων. Secutus sum Victorium, licet verbis in textu positissimum mendum adhuc subesse suspicer. Georgius Trapezuntius vertit: *oratores autem boni, cum legantur, agrestes videntur*. BUHLE.

12, 2. ἰδιωτικοὶ ἐν ταῖς χερσίν.] Tales erant orationes Hortensii, de quibus Quintilianus XI. 3. *Hortensii scripta*, inquit, *tantum intra famam sunt, qui diu princeps oratorum,*

aliquando Ciceronis æmulus existimatus est, novissime, quoad vixit, secundus, ut appareat placuisse aliquid eo dicente quod legentes non invenimus. SCHRADER.

12, 2. Εὖ λεχθέντες.] Vera hæc lectio nititur auctoritate librorum scriptorum, Schol. Gr. ed. Cam. et, teste Victorio, prisci Intpr. Λεχθέντων habent codex antiquiss. edd. Ald. Bas. et, teste Morellio, priscus Intpr. Causa corruptionis perspicua est. VATER.

12, 2. Φαίνεται εὐήθη] Ald. et Bas. φαίνεται εὐήθως. Minus bene. BUHLE.

12, 2. ἀσύνδετα — ὑποκριτικά.] Demetrius 193. Ἐναγώνιος μὲν οὖν ἴσως μᾶλλον ἢ διαλελυμένη λέξις· ἡ δ' αὐτὴ καὶ ὑποκριτικὴ καλεῖται· κινεῖ γὰρ ὑπόκρισιν ἢ λύσις. Γραφικὴ δὲ λέξις ἡ εὐανάγνωστος· αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ συνηρτημένη καὶ οἷον ἡσφαλισμένη τοῖς συνδέσμοις. ibid. 194. Ὅτι δὲ ὑποκριτικὸν ἢ λύσις, παράδειγμα ἐγκείσθω τόδε. Ἐδεξάμην, ἔτικτον, ἐκτρέφω, φίλε. Οὕτως γὰρ λελυμένον ἀναγκάσει καὶ τὸν μὴ θέλοντα ὑποκρίνεσθαι διὰ τὴν λύσιν· εἰ δὲ συνδήσας εἴποις, ἐδεξάμην καὶ ἔτικτον καὶ ἐκτρέφω, πολλὴν ἀπάθειαν τοῖς συνδέσμοις συμβαλεῖς. et 269. τὴν διάλυσιν vocat δεινότητος ἐργάτιν. cf. 271, 301. Aquila c. 30. *Ideoque et Aristoteli et iteratio ipsa verborum ac nominum, et repetitio frequentior, et omnis hujusmodi motus actioni magis et certamini quam stilo videtur convenire.*

12, 2. Τὰ ἀσύνδετα.] Edd. Ald. Bas. Cam. τὰ τε ἀσύνδετα. VATER.

12, 2. Ἐν δὲ ἀγωνιστικῇ καὶ οἱ ῥήτορες χρῶνται] Sic fide antiquissimi libri emendavit Victorius. Ald. et Bas. ἐν δὲ ἀποδεικτικῷ. Ven. Cam. Spir. Major. ἐν δὲ ἀποδεικτικῇ. Georgius Trapezuntius: *At vero in demonstratione oratores utuntur.* Cf. Demetr. de Elocut. §. 271. BUHLE.

12, 2. Ἐν δὲ ἀγωνιστικῇ καὶ οἱ ῥήτορες χρῶνται.] Cod. Victorii ἐν δὲ ἀγωνιστικῇ οὐ (scil. ἀποδοκιμάζεται), καὶ ; lectio commendabilis, quam etiam Schol. Gr. videtur ante oculos habuisse. Pro ἀγωνιστικῇ edd. vett. vel ἀποδεικτικῷ, vel, ut priscus Intpr. ἀποδεικτικῇ.—Ἔστι γὰρ ὑποκριτικά. Ita habet cod. Victorii. Edd. vett. ὑποκριτικῇ. VATER.

12, 2. Ἔστι γὰρ ὑποκριτικά.] Ald. Bas. Ven. Cam. Ricc. Major. ἔστι γὰρ ὑποκριτικῇ. BUHLE.

12, 3. μεταβάλλειν.] Variare sc. et sono vocis et gestu corporis immutato. Isocrates Or. ad Philipp. cum intelligere se ostenderet, quot quantisque rebus inferiores essent quæ legerentur, illis orationibus quæ agerentur, auribusque acciperentur: destitutæ autem illis, quæ optimæ sunt, mediocres viderentur: inquit enim p. 87. C. Ἐπειδὴν γὰρ ὁ λόγος ἀποστερηθῇ τῆς τε δόξης τοῦ λέγοντος, καὶ τῆς φωνῆς, καὶ τῶν μεταβολῶν, τῶν ἐν ταῖς ῥητορείαις γιγνομένων. Hoc igitur munire viam facit, et aditum patefacere actioni. VICTOR.

12, 3. μεταβάλλειν.] Cum idem bis terve dicere cupis, verba

ita sunt varianda, ut aliud atque aliud dicere videaris; ita enim fiet ut in eadem sententia auditorem citra fastidium illius diutius retineas. Rhetores post Aristotelem παλιλογίαν, item ἐξεργασίαν et *expolitionem* appellarunt. SCHRADER.

12, 3. Ὅπερ ὥσπερ ὁδοποιεῖ] Ald. Ven. Bas. Cam. Spir. Ricc. Major. omittunt ὥσπερ, quare uncinos adhibui. Eadem edd. mox pro οὗτός ἐστιν ὁ κλέψας legunt οὗτος δὲ ὁ κλέψας. BUHLE.

12, 3. Ὅπερ ὥσπερ ὁδοποιεῖ τῷ ὑποκρίνεσθαι.] Victorius ὥσπερ et τῷ dedit ex codice antiquiss. et prisco Intpr. In edd. vett. τὸ legitur et ὥσπερ omissum est. VATER.

12, 3. οὗτος—ἐπιχειρήσας] Effinixeritne hoc exemplum Aristoteles an ex oratore alio excerpserit incertum est. Merito vero illud commendat, habet enim non unum ornamentum ἐπιμονήν, ἀναφοράν, ὁμοιόπτωτον, ὁμοιοτέλευτον, ἀσύνδετον. SCHRADER.

12, 3. Φιλήμων ὁ ὑποκριτής] Cod. Vict. et vetus interpres Latinus: Φιλήμων ὁ ὑποκριτικός. Anaxandridæ fabula Γερωντομανία inscripta laudatur etiam ab Athenæo Dipnosoph. XIII, p. 570, E. ubi sermonem in ea habitum esse de Rhadamanthye et Palamede, ut inventoribus facetiarum, traditur. Leguntur ibidem ipsius poetæ verba. Fragmentum correxit Toup. Emendatt. in Suidam I, pag. 134. ed. Lips. (205 Oxon.) Pro Ἀναξανδρίδου nonnullæ edd. male Ἀλεξανδρίδου. BUHLE. Victorium perperam intellexit Buhlius. Athenæi locus est XIV. p. 614. C.

12, 3. δοκὸν φέρων.] Μονοτονίαν, vulgare illud pronunciantium vitium, et statarium corporis in dicendo habitum, notare videtur. Quo gemino vitio qui laborant, similes videntur bajulo trabem gestanti. Ut enim hic corpore in nullam partem flexo, et non aliter ac si veru deglutivisset, incedit: ita illi vocis tenore uno et vultus, manuum, laterum, eadem ac perpetua specie utuntur. Quorum hoc oculos, illud aures offendit. SCHRADER.

12, 4. τὰ ἀσύνδετα ὡσαύτως.] Hujus rei exempla multa sumi possent ex orationibus Demosthenis ac Ciceronis. Cujusmodi est ex Orat. c. Androtion. p. 614. Ὁμοῦ μετόικους, Ἀθηναίους, δέων, ἀπάγων, βοῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις. Julius quoque Rufinianus in libello, quem confecit de Figuris, exempla quædam posuit hujus schematis. VICTOR.

12, 4. ἐν ποιεῖ τὰ πολλά.] Videatur Harrisii *Hermes* p. 240.

12, 4. Δῆλον, ὅτι τοῦναντίον ἐστὶ τὸ ἐν πολλά. Ἐχει οὖν αὐξήσιν] Ex emendatione Victorii. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. δῆλον, ὅτι ἐστὶ τὸ ἐν πολλά. τοῦναντίον οὖν ἔχει αὐξήσιν. BUHLE.

12, 4. Δοκεῖ δὲ ὑπεριδεῖν, ὅσα εἶπον, ὅσα φημι] Aliter hæc leguntur in MStis Victorii, et quidem ita: πολλά δοκεῖ ὑπεριδεῖν, ὅσα εἶπον, omissis verbis, ὅσα φημι, quæ nec vetus interpres Latinus expressit. BUHLE.

12, 4. Ἰκέτευσα, πολλά, *hæc multa sunt*. Ita cum Victorio et Majorag. interpungendum est. Cave jungas ἰκέτευσα πολλά, *supplicavi multa*, ut alii vertunt haud accommodata ad ea, quæ præcesserunt. VATER.

12, 4. Καὶ Ὅμηρος ἐν τῷ] Iliad. B, 671 :

Νιρῆυς δ' αὖ Σύμηθεν ἄγε τρεῖς νῆας ἑΐσας,

Νιρῆυς, Ἀγλαΐης θ' υἱός, Χαρόποιό τ' ἄνακτος,

Νιρῆυς, ὃς κάλλιστος ἀνὴρ ὑπὸ Ἰλίων ἦλθε. BUHLE.

12, 4. Νιρῆυς] V. Wolfii Prolegom. p. XLIII. ed. nov.

12, 4. Πολλά εἶρηται] Cod. Victorii: πολλά λέγεται. BUHLE.

12, 5. Ἡ μὲν οὖν δημηγορικὴ λέξις] Ven. Cam. Morel. Sylb. Casaub. εἰ μὲν οὖν δημ. λέξις. Perperam. BUHLE.

12, 5. Ἡ μὲν οὖν.] Ita edd. Ald. Bas. libri scripti et priscus Intpr. Ex exemplo Veneto manavit lectio altera, εἰ μὲν οὖν. VATER.

12, 5. σκιαγραφία.] “Σκιαγραφία proprie est *adumbratio*, quæ fit circumscribendis lineis extremis umbræ, quam corpora in sole faciunt: cujus rei inventor fuisse traditur Apollodorus Atheniensis Olymp. 93. appellatus inde *σκιαγράφος* v. Plin. H. N. 35, 9.” FISCHER ad Platonis Phæd. c. 13. p. 288. Hunc Aristotelis locum bene confert Heindorfius cum Platonis Theæt. p. 208. E. Νῦν δῆτα, ὧ Θεαίτητε, παντάπασί γε ἔγωγε ἐπειδὴ ἐγγὺς ὥσπερ σκιαγραφήματος γέγονα τοῦ λεγομένου, ξυνήμι οὐδὲ σμικρὸν· ἕως δὲ ἀφ᾽εστηκη πόρρωθεν, ἐφαίνετο τί μοι λέγεσθαι, i. e. *velut qui σκιαγράφημα e propinquo contemplatur, quod contemplandum est e longinquo*. Plura dabunt Heindorfius ad illum I. Wytttenbachius ad Phæd. p. 170. Astius ad Rep. II. p. 410. Vide etiam Eustath. II. O. p. 1005, ult. Od. K. 1665, 32. A. p. 1672, 19, 24. 1702, 42.

12, 5. σκιαγραφία.] Rudior pictura umbras tantum repræsentat, exquisitior addit colores. SCHRADER.

12, 5. ὅσῳ πλείων.] Quæ subtiliter et curiose picta sunt, nec procul nec a multis simul spectari, nedum satis dijudicari possunt. Quæ vero crassius et numero ampliori sunt adumbrata, et longius, et a pluribus queunt conspici, animadvertique. Græcorum de Repub. deliberationes in civium concione instituebantur, ubi dictione ejusmodi utendum erat, quæ a multitudine intelligeretur. SCHRADER.

12, 5. Ὅσῳ γὰρ ἂν πλείων ἢ ὁ ὄχλος, πόρρωτερον ἢ θέα.] Cum Victorio plerique omnes sic vertunt, *quanto major fuerit turba eorum, quæ descripta sunt, tanto longinquius spectari possunt*, ut multa ea, quæ depicta sint ἐν τῇ σκιαγραφίᾳ, ὄχλος nominentur: quibuscum sentire nequeo. Nam hæc verba sunt argumentum, quo probetur, orationi deliberativæ accurata tractatione non esse opus. Sed ex protasi, *quo plura picta sunt in tabula quadam*, non consequitur, suminis lineis ea descripta esse, et *longinquius spectari* oportere. Quid? Si eo minutius expressa sint? Alia igitur explicatione indi-

gemus, ut, quam locus postulat, vim probandi hæc verba habeant. Antea quidem de amplificanda oratione exponebatur: sed hæc, quæ jam sequitur, de dictione deliberativi generis disputatio cum illis non ita nexa est, ut ὄχλον amplificatam orationem significare necesse sit. Contra verisimillimum est, ea, quæ locum nostrum excipiunt, *si coram uno iudice res agitur, facilius perspicitur, quid causæ proprium sit, quid non sit*, τῷ ὄχλῳ opponi. Ὀχλος est magna auditorum corona. Σκιαγραφία non solum de pictura umbratili, sed etiam de qualibet imagine dicitur. Quam quo plures auditores circumdant, eo minus singuli propius accedere possunt, altero alterum impediante, neque quisquam tam accurate picturam examinat, quam si solus adesset. Haud aliter in concione res est. Quæ quo frequentior est, eo longinquius stat auditorum pars maxima, et cum strepitus non desit, quæ dicuntur, omnia vix possunt diligenter expendi. Explicationem meam probant Schol. Gr. et Sturmii.—Φαίνεται ἐν ἀμφοτέροις, h. e. in pictura et in oratione deliberativa. VATER.

12, 5. ἀμφοτέροις.] Tam in umbratili pictura multis ad spectandum proposita, quam in deliberatione cum civium congregata turba. SCHRADER.

12, 5. Ἡ ἐνὶ κριτῇ] Ven. Cam. et Major. εἰ ἐνὶ κριτῇ. Melius forsitan. BUHLE.

12, 5. ἐλάχιστον γὰρ] Pauci illi, qui iudicio interesse solent, accuratius expendunt, quid dicatur, quam multitudo, nec licet coram uno aut paucissimis iudicibus tam facile a causa discedere. Cicero pro Deiotaro c. 2. *Moveor etiam loci ipsius insolentia, quod tantam causam, quanta nulla unquam in disceptatione versata est, dico intra domesticos parietes, dico extra conventum, et eam frequentiam in qua oratorum studia niti solent.* SCHRADER.

12, 5. Αἰεὶς γραφικωτάτη—ἔργον αὐτῆς] Ald. Bas. et Ricc. λέξις γραφικώτατον—ἔργον αὐτοῦ. BUHLE.

12, 6. Τὸ γὰρ ἡδεῖαν εἶναι] Cod. Victor. τὸ δὲ ἡδ. εἶναι. BUHLE.

12, 6. Τὸ γὰρ ἡδεῖαν εἶναι.] Priscus Intpr. et cod. Victorii, τὸ δέ. VATER.

12, 6. Οὐδὲ ἂν σύντομος. Ἀλλὰ δῆλον, ὅτι τὸ μέσον ἀρμόττει] Sic recte e MSS. correxit Victorius. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Major. οὐδὲ ἂν σύντομον. ἀλλὰ δηλόνοτι τὸ μέσον ἀρμόττειν. BUHLE.

12, 6. Καὶ ὁ ῥυθμὸς] Exciderunt verba hæc operarum incuria in ed. Lips. BUHLE.

12, 6. Περὶ τάξεως εἰπεῖν.] Quæ sequuntur in hoc libro, iis non de sola consecutione partium orationis, sed etiam de natura procemii, narrationisve, quam in unoquoque genere habent, et de ipsa orationis conformatione præcipitur. Ita-

que ne mireris, hic passim inseri quædam, quæ ad dispositionem partium non pertinent, quorum tamen alibi aptus locus non esset : ut c. XIV. non solum locus, quo animus auditorum attendendus sit, sed etiam attendendi modus tractatur ; c. XV. non modo de collocandis iis, quæ calumniæ aut adhibendæ aut destruendæ caussa disserantur, sed etiam de ejus fontibus agitur. Illa, quæ animos attenderent, proœmio inprimis convenire alii docebant ; hæc præsertim defensorem in proœmio afferre oportebat. Itaque utrumque in loco de proœmiis disputatur. VATER.

CAP. XIII.

13, 1. ἀναγκαῖον.] Probat hic Aristoteles unam indicatarum partium sine altera esse non posse, adeoque necessariam esse utramque. Principium quo utitur per se notum est, absurdum fore proponi rem tanquam confirmandam, nec tamen confirmari, aut operose quidquam confirmari, quod ante non sit propositum. SCHRADER.

13, 1. Καὶ τότ' ἀποδείξαι] Cod. Victor. et vetus interpres Latinus : καὶ τοῦτ' ἀποδείξαι. Nescio an melius. BUHLE.

13, 2. πρόβλημα—ἀπόδειξις.] Ut in aliis scientiis et artibus aliud est problema, aliud demonstratio, et utrumque quidem traditu necessarium : ita, in arte dicendi, et propositio, quæ problemati, et fides, quæ demonstrationi respondet, unice est necessaria. Posteriorem, eamque principem orationis partem Aristot. hic πίστιν, Cicero *fidem*, alii *confirmationem* appellant. SCHRADER.

13, 3. νῦν δὲ διαίρουσι.] Plures, magnopereque inter se discrepantes, fuerunt opiniones veterum magistrorum de hac re : quod testatus etiam Cicero est de Or. II. *Ut eas item quatuor, quinque, sexve partes, vel etiam septem (quoniam aliter ab aliis digeruntur) in quas est ab his omnis oratio distributa : nec ii tantum, qui ætate doctorem hunc nostrum antecesserunt, inter se dissensere, verum etiam qui consecuti sunt : nemo tamen paucioribus, quam ipse, contentus fuit : numerumve earum magis contraxit.* VICTOR.

13, 3. Νῦν δὲ διαίρουσι γελοῖως.] Nisi exciderunt e textu, quas partes orationis esse dicerent rhetores Aristoteli ætate suppare, certe intelligendæ sunt, et quidem, ni fallor, hæ : προοίμιον, διήγησις, ἀντιπαράβολη, ἐπίλογος. Ne putes autem, hic eandem orationis partitionem significari, quæ postea §. 5. rhetoribus Theodorum secutis tribuitur et improbatur. Ista huc non pertinet : isti, ubicunque de caussa aliquid commemoraretur, hanc διήγησιν nominarunt ; ubicunque refutaretur, ἐλεγχον ; atque ita, præter ipsam caussæ narrationem, in proœmio æque atque in peroratione, narrationem, ut singularem partem, posuere. VATER.

13, 3. Διήγησις—ἀντιπαραβολή—ἐπάνοδος.] Vide Ernesti Lex. Technol. in vv. Plato Phædr. p. 267. D. Τὸ δὲ δὴ τέλος τῶν λόγων κοινῇ πᾶσιν ἔοικε συνδεδογμένον εἶναι, ὃ τινες μὲν ἐπάνοδον, ἄλλοι δὲ ἄλλο τίθενται ὄνομα.

13, 3. οἷαν λέγουσιν.] Volebant illi quos Aristot. hic refellit, narrationi post procœmium in omni oratione locum esse certum ac perpetuum, quod utut in judiciali genere obtineat, a demonstrativa sane abest. Interdum quidem nulla, interdum interrupta, et per totam orationem sparsa est narratio nec a fide diversa. Vid. Rhet. III. 16. Par ratio est et deliberativi generis. Consultatio enim omnis est de futuris, at narratio est præteritorum. Per se itaque neque hoc genus narrationem poscit. At tum ea requiritur, cum, ut de futuris rectius consultetur, referuntur præterita. Quod nec semper, nec in stato orationis loco fieri solet, et cum fit, confirmationis pars redditur. SCHRADER.

13, 3. πρὸς ἀντίδικον.] Erat Rhetorum, quos confutat, iudicio, certa orationis pars et illa, πρὸς ἀντίδικον. At cum adversarius (ἀντίδικος,) in uno genere judiciali tantummodo sit perpetuus, in ceteris rarius occurrat, non potest hæc pro communi parte orationum venditari. SCHRADER.

13, 3. οὐχ ἢ συμβουλή.] Per accidens enim id fit, nec perpetuum est. SCHRADER.

13, 3. Ἄλλ' οὐχ, ἢ συμβουλή] Codd. quidam Victorii et Ald. Ven. Bas. et Ricc. ἀλλ' οὐχ ἢ συμβουλή. Nostrum defendit Victorius, et tuetur quoque margo ed. Venetæ. Georgius Trapezuntius: *verum non ita deliberatio*. BUHLE.

13, 3. Καὶ γὰρ ἡ κατηγορία, καὶ ἡ ἀπολογία πολλάκις, ἀλλ' οὐχ ἢ συμβουλή, quam textus rationem probare nequeo. Majoragius hæc ita reddit: *Siquidem etiam accusatio et defensio sæpe adhibetur, sed non, quatenus est deliberatio*. Aristoteles si hoc scripsisset, ad vocc. κατηγορία et ἀπολογία articulum vix adjecisset. Haud rectius, ut bis antea, tertio etiam ἡ συμβουλή pro ἢ scriberetur. Sic supplendum esset, ἀντιλογία ἐστίν: atque tunc neque πολλάκις aptum est, et quod huc maxime pertinebat, in genere deliberativo quoque accusari et defendi, id ipsum præteritur. Quare ter ἢ scripserim, hunc ad modum: *Et quidem, quatenus accusatur aut defenditur in genere deliberativo, (πολλάκις προοίμιον καὶ ἀντιπαραβολὴ καὶ ἐπάνοδος γίγνεται,) non quatenus datur consilium*. VATER.

13, 3. Συμβουλή: ἀλλ' ὁ ἐπίλογος. Ἔτι οὐδέ.] Sententia loci funditus evertitur prava hac interpunctione, quæ inde ab exemplo Sylburgii increbuit. Statim apparet, Ἄλλ' ὁ ἐπίλογος ἔτι οὐδὲ δικανικοῦ πάντος jungendum esse, *ne in judiciali quidem genere epilogus omnino adhibetur*: atque ita in Victorii et Majoragii Commentariis legitur. Ne sensus quidem est lectionis alterius. Ἔτι οὐδὲ Victorius restituit ex libris scriptis omnibus, cum in edd. vett. legeretur, ἔτι δὲ οὐδέ. VATER.

13, 3. Ἐπεὶ οὐδέ] Ald. Ven. Bas. Cam. Spir. Major. ἔτι δὲ οὐδέ. BUHLE.

13, 3. μῆκους ἀφαιρεῖσθαι.] E magna re et longa partem aliquam in usum segregem demere licet, e parva non item. Quare et prolixæ orationi particulam quandam in epilogum decerpi commodum est, e pusilla vero idem tentare ineptum foret. SCHRADER.

13, 3. Τοῦ μῆκους ἀφαιρεῖσθαι. Ἀναγκαῖα ἄρα μόρια] Ald. Ven. Bas. 1. 2. Frob. τοῦ μῆκους ἀφαιρουμένου (Spir. ἀφαιρουμένου) ἀναγκαῖα ἄρα μόρια. Emendavit Victorius e MSS. et vetere versione Latina. Receptam lectionem habet jam margo Ven. BUHLE.

13, 3. Ἀναγκαῖα ἄρα μόρια.] Edd. Ald. Bas. Cam. ἀναγκαῖα εἶναι μόρια habent, et hæc jungunt cum antecedentibus, quæ ibi ita scribuntur: συμβαίνει γὰρ τοῦ μῆκους ἀφαιρουμένου ἀναγκαῖα εἶναι μόρια. Malum hujus lectionis sensum esse, quisque intelligat; et favet alteri librorum scriptorum auctoritas, in quibus omnibus Victorius ἄρα positum invenit. VATER.

13, 4. Ἰδία μὲν οὖν ταῦτα.] De judicio Aristotelis, et omni denique hoc loco his verbis agit Quintilianus III. 9, 5. Hoc quoque idem aliquatenus novat, quod præmio non narrationem subjungit, sed propositionem. Verum id facit quia propositio est genus, narratio species videtur; et hac non semper, illa semper et ubique credit opus esse. VICTOR.

13, 4. τὰ γὰρ πρὸς τὸν ἀντίδικον.] Eodem loco Quintilianus, Tamen neque iis assentior, qui detrahunt refutationem, tamquam probationi subjectam, ut Aristoteles: hæc enim est, quæ constituat; illa, quæ destruat. Manifesto autem hic intelligitur, appellare Quintilianum τὰ πρὸς τὸν ἀντίδικον refutationem. Quod autem, cur ab ejus sententia discedat, rationem reddens, inquit, Hæc enim est, quæ constituat, illa quæ destruat: πίστιν ipse constituere confirmareque vult: τὰ πρὸς ἀντίδικον vero, destruere et argumenta adversarii refellere. Qua de causa cum diversa eorum munera sint, alteram alterius partem habendam non putat: falso tamen et imperite ita sensit, ut qui prorsus videatur nescisse, non minus quæ refellunt, quam quæ confirmant argumenta, probationes esse, ut Aristoteles, et in superiore libro, et aliis etiam locis declaravit. Rem autem ita se habere, si disserendi artem non didicerat, ex Partitionibus etiam Ciceronis potuit animadvertere: qui, cum filius dixisset, Nempe ea sequuntur, quæ ad faciendam fidem pertinent, ait, Ita est: quæ quidem in confirmationem, et in reprehensionem dividuntur. Nam in confirmando, nostra probare volumus; in reprehendendo, redarguere contraria. VICTOR.

13, 4. τὰ γὰρ πρὸς τ. ἀ.] Intelligit confutationem, quæ et ipsa fidei pars est, etenim dum adversarii argumenta labefacimus, nostram causam firmamus. Idem docetur infra c. 17. SCHRADER.

13, 4. Procemium nec demonstrat, nec demonstrandi causa præmittitur, sed si quo referendum est, pertinebit ad propositionem. Proprium enim procemii munus non discrepat a propositione. Vid. c. seq. SCHRADER.

13, 4. Ἄλλ' οὐ τὸ προοίμιον, in quo τὰ πρὸς τὸν ἀντίδικον afferuntur; οὐδ' ὁ ἐπίλογος, qui τὴν ἀντιπαραβολὴν fere continet et ἀναμιμνήσκει. VATER.

13, 5. Οἱ περὶ Θεόδωρον] Vid. Rhet. II, 23. BUHLE.

13, 5. Θεόδωρον.] Plato Phædr. p. 266. E. Προοίμιον μὲν, οἶμαι, πρῶτον ὡς δεῖ τοῦ λόγου λέγεσθαι ἐν ἀρχῇ, ταῦτα λέγεις, ἢ γὰρ, τὰ κομψὰ τῆς τέχνης;—Δεύτερον δὲ δὴ διήγησίν τινα μαρτυρίας τε ἐπ' αὐτῇ, τρίτον τεκμήρια, τέταρτον εἰκότα καὶ πίστῳσιν οἶμαι καὶ ἐπιστῳσιν λέγειν τὸν γε βέλτιστον λογοδαίδαλον Βυζάντιον ἄνδρα. Τὸν χρηστὸν λέγεις Θεόδωρον. Τί μὴν; καὶ ἐλέγχον, καὶ ἐπεξέλεγχον κ. τ. λ. πάντα γὰρ ἀρχαί. Idem Legg. IV. p. 722. D.—λόγων πάντων καὶ ὅσων φωνὴ κεκοινῶνῃκε προοίμιά τε ἐστὶ, καὶ σχεδὸν οἶόν τινες ἀνακινήσεις, ἔχουσαι τινὰ ἐντεχνον ἐπιχείρησιν, χρήσιμον πρὸς τὸ μέλλον περαίνεσθαι. Καὶ δήπου κηθαρωδικῆς ὥδῃς λεγομένων νόμων καὶ πάσης μούσης προοίμια θαυμαστῶς ἐσπουδασμένα πρόκειται.

13, 5. Καὶ ἐπεξέλεγχος] Ex emendatione Victorii. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. καὶ ἐπέλεγχος. BUHLE.

13, 5. ἐπεξέλεγχος.] Ita libri scripti et Schol. Gr. Edd. vett. ἐπέλεγχος. VATER.

13, 5. Δεῖ δὲ εἶδος κ. τ. λ.] Axioma vocabulorum non necessariae multiplicationi oppositum. Voces animi nostri conceptuum, conceptus rerum signa sunt, ut docet Aristoteles sub init. lib. π. ἐρμηνείας. Ubi ergo res diversa non est, nec signum diversum requiritur. SCHRADER.

13, 5. Εἶδος τι λέγοντα] Eadem edd. εἶδος τι λέγοντας. In sequentibus pro κενὸν nonnullæ edd. κοινόν. Perperam. BUHLE.

13, 5. Δικύμμιος.] Vide Heindorf. ad Platonis Phædr. p. 318.

13, 5. Ἐπούρωσιν.] Hæc lectio recepta est ex cod. Victorii. Ceteri libri scripti perperam ἐπέρουσιν habent; edd. Ald. Bas. ἐπέρωσιν, ed. Cam. ἐπέρρωσιν. Ἐπούρωσις a Majoragio vertitur, *irruptio*, probabiliter ad sententiam, quanquam de ejusmodi nominibus certi aliquid vix constat. Sed ἐπούρωσις neque ab ἐπόρω derivari, neque hoc significare potest. Quodsi hic est sensus loci: præstat lectio Scholiastæ Gr. ἐπόρουσιν, ab ἐπορούω, ad quam plurimorum codd. scriptura proxime accedit. VATER.

CAP. XIV.

14, 1. Τὸ μὲν οὖν προαύλιον.] Plato in Phædro (Cratyl. p. 417. E.) in simili exponendo hoc nomen usurpavit. Καὶ γὰρ νῦν μοι ἔδοξε ὥσπερ τοῦ τῆς Ἀθηνᾶς νόμου προαύλιον στομαυλῆσαι. Cicero de Or. II. c. 80. cum ex Antonii persona de procemiis disputans, inquit, *Connexum autem ita sit principium conse-*

quenti orationi, ut non tamquam citharædi proœmium, affictum aliquod, sed cohærens cum omni corpore membrum esse videatur, προούμιον, ut puto, expressit. VICTOR.

14, 1. προοίμιον.] Quintilian. IV. 1. Quod principium Latine vel exordium dicitur, majore quadam ratione Græci videntur προοίμιον nominasse: quia a nostris initium modo significatur, illi satis clare partem hanc esse ante ingressum rei, de qua dicendum sit, ostendunt. Nam sive propterea quod οἶμη cantus est, et citharædi pauca illa, quæ antequam legitimum certamen inchoent, emerendi favoris gratia canunt, proœmium cognominaverunt: oratores quoque ea, quæ, priusquam causam exordiantur, ad conciliandos sibi iudicum animos præloquuntur, eadem appellatione signarunt: sive, quod οἶμον iidem Græci viam appellant, id, quod ante ingressum rei ponitur, sic vocare est institutum: certe proœmium est, quod apud iudicem dici, priusquam causam cognoverit, prosit.

14, 1. "Ο, τι ἂν εὔ ἔχωσιν] Restituit εὔ e Cod. antiq. et veteri versione Latina Victorius; nam abest illud ab edd. Victoriana antiquioribus. BUHLE.

14, 1. Τοῦτο προαυλίσαντες.] Ita edd. Bas. Isingr. Cam. Sed edd., apud quas major est auctoritas, ut Ald. et Victorii, itemque Sylburg. προαυλίσαντες habent, cui etiam analogia vocum similium favet. VATER.

14, 1. ἐνδοσίμω.] "Ἐνδοσίμων usurpatur pro modulationis exordio, quo præcentor sive chori præfectus cantandi reliquis auspiciū facit. Hesychius: "Ἐνδοσίμων, τὸ πρὸ τῆς ᾠδῆς κινῆσις. Hæc et alia plura habet Gatakerus ad Marc. Antonin. XI. 20. p. 336.

14, 1. "Οπερ πάντες ποιῶσι παράδειγμα—προοίμιον.] Hæc ab Interpretibus plerisque omnibus junguntur: cuius rei omnes exemplum sibi assumunt proœmium Isocratis. Quæ dura est verborum constructio. Equidem malletm interpungere post voc. ποιῶσι, ὅπερ πάντες ποιῶσι παράδειγμα κ. τ. λ. ita ut παράδειγμα casu primo accipiat; id quod omnes faciunt: ut Isocrates etc. Sturmius mecum sentit. VATER.

14, 1. "Ισοκράτους Ἑλένης.] Totum hunc locum breviter exprimit Quintilianus III. 8, 8. In demonstrativis vero proœmia esse maxime libera existimat. Nam et longe a materia duci hoc, ut in Helenæ laude Isocrates fecerit: et ex aliqua rei vicina, ut idem in Panegyrico, cum queritur plus honoris corporum, quam animorum virtutibus dari: et Gorgias in Olym-pico, laudans eos, qui primi tales instituerunt conventus. VICTOR.

14, 1. Οἰκείον ὑπάρχει] Isingr. οἰκείον ὑπάρχειν. BUHLE.

14, 1. ἐκτοπίσῃ.] Ἐκτοπίζειν valet hic deserere locum ac materiam, quam tibi proposueris, et in aliam quasi regionem mi-

grare. Eodem verbo utitur Aristot. de N. A. VIII. 12. ubi de Avibus, quæ sedes mutant, loquitur. VICTOR.

14, 2. Γοργίας.] v. Wytttenbach. ad Plutarch. II. 144. B.

14, 2. Ἐν τῷ Ὀλυμπικῷ] Correxuit Victorius ita. Aliæ edd. Ὀλυμπιακῷ. Cf. cum hac §. Arist. Problem. Sect. XXX. BÜHLE.

14, 2. Ἰσοκράτης δὲ ψέγει.] Non initium Panegyrici affert, sed relicto illo, consilium Isocratis aperit, ac quid illic agat, exponit. Hinc autem perspicui potest, (quod veteres scriptores tradiderunt) quam libenter omnibus in rebus Aristoteles Isocrati adversatus sit: cum enim principio Panegyrici ille accusasset eo nomine majores, Aristoteles Probl. XXX. ostendit antiquos hoc summo consilio fecisse, et ejus rei acutissimas causas attulit, quibus planum facit, nec potuisse ipsos hoc, nec debuisse, ullo modo instituere: laudatque denique judicium ipsorum, quod Isocrates vituperat. VICTOR.

14, 3. Ἡ τοὺς τοιούτους] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. οὐ τοὺς τοιούτους. Sic etiam Georgius Trapezuntius. At Cod. antiq. et vetus interpres Latinus nostrum habent. BÜHLE.

14, 3. Ὅντες ἀδελφοί] Itidem ex emendatione Victorii. Ald. Ven. (quæ tamen in margine nostrum offert) Bas. 1. 2. Frob. Cam. Spir. Major. ὄντες ἀλλήλοις. Isingr. ὄντες λανθάνουσι. BÜHLE.

14, 3. ὥσπερ Ἀλέξανδρος.] Non insulse suspicaretur aliquis hoc sumptum esse ex oratione, quæ Parim ornabat, et *Alexander* inscripta erat, cujus in II. 23. horum librorum mentionem fecit. VICTOR.

14, 3. Οὗτος γὰρ συμβουλευέει.] Schol. Gr. ita habet: Γράφεται δὲ οὕτως διὰ τὸ μέγαλον. Melius forsitan. Certe συμβουλευέει non ad Alexandrum, sed ad Isocratem referendum est, idque manifestius est, si οὕτως scripseris. VATER.

14, 4. Περὶ παραδόξου λόγος Victorius ex libris scriptis recte restituit. Edd. Ald. Bas. Cam. περὶ παραδόξου λόγου habent. VATER.

14, 4. Χοιρίλος.] Chœrili versus, quos respicit Aristoteles, loco non suo appositus Schol. MS. Laud. p. 114. Ὅπισθεν πρὸ δύο ἴσως τετραδίων, περὶ ἐπιδεικτικῶν προοιμίου λέγων, ἐμνήσθη ὁ Ἀριστοτέλης ἔπους τοῦ Χοιρίλλου· (sic) ἡ δὲ ὑπόθεσις τούτου τοιαύτη· δάκνεται ἐπὶ τοῖς ποιητικαῖς ἀνδράσι τοῖς ἀκμάζουσιν ὥς ἔοικεν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ, καὶ οὕτω χαλεπαίνων ἀποφθέγγεται ταῦτα τὰ ἔπη·

Ἄ μάκαρ, ὅστις ἔην κεῖνον χρόνον ἴδρις αἰοιδῆς,

Μουσῶν θεράπων, ὅτ' ἀκήρατος ἦν ἐτι λείμων·

Νῦν δ' ὅτε πάντα δέδασται, ἔχουσι δὲ πείρατα τέχνηι,

Ἵστατοι ὥστε δρόμου καταλειπόμεθ', οὐδέ πη ἐστὶ.

Πάντη παπταίνοντα νεοζυγῆς ἄρμα πελάσσαι.

Καὶ τὰ ἐξῆς. Αἰτιᾶται αὖ τὴν σύγχυσιν τῶν ποιητῶν, καὶ ἀποδύρεται διὰ τὴν ποιητικὴν κοινωθεῖσαν καὶ συγχυθεῖσαν καὶ ὥσανεὶ μοιρασθεῖσαν παρὰ συγκλῦδων καὶ ἀγελαίων καὶ βωμολόχων ἀνδρῶν, οἷον ὡς ἔοικεν ἐθρασύνοντο κατὰ τοῦ ἀνδρός. Sic MS. iste, nisi quod v. 1. habet ἐκεῖνον, et v. 5. πελάσαι. Omnia fere, quæ sine MS. ope dici possent, dixit de hoc fragmento Nækius Dissert. de Chæriilo p. 104. et seqq.

14, 4. Λόγων προοίμια] Sic habent omnes libri MSti. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. λεγόμενα προοίμια. Minus bene. BUHLE.

14, 4. Δεῖ δὲ ἢ ξένα, — τὰ ἐνδόσιμα (ἐν τοῖς ἐπιδεικτικοῖς)] Hoc enuntiatio transitur ad procœmia orationum judicialium, in quibus oportet auditores exordio moneri de statu causæ. Hoc igitur in genere causæ propria explicantur, ceterorum in procœmiis sæpe alia quædam. Cum vero τὰ ἐνδόσιμα §. 1. significarent ea, quibus musici, cum prælusissent, jam transeant ad ipsum cantum: hic universa exordia hoc nomine declarantur. VATER.

14, 5. Τοῦ δικανικοῦ προοίμια] Cam. προοιμίου. Vitiose. BUHLE.

14, 5. Διὰ σὲ καὶ τεὰ δῶρα, εἴτε σκύλα] Exemplum hoc e lyrici poëtæ carmine hodie deperdito petitum est. Ut in textu legitur, habent quoque omnes Codd. MSti, vetus versio Latina, et Ald. et Bas. Georgius Trapezuntius: *Propter te, atque munera tua, immo prædas*. Ven. Cam. et Spir. legunt: οἷον, ἦλθεν εἰς σὲ, διὰ σὲ καὶ τεὰ δῶρα, καὶ εὐεργετήματα, καὶ τὰ σκύλα, ὧς θεὸς Διόνυσε, Major. cum nostra lectione conspirat, præterquam quod pro εἴτε σκύλα agnoscit καὶ τὰ σκύλα. BUHLE.

14, 6. Ἐν δὲ τοῖς λόγοις] Græcus Schol. et vetus interpres Latinus: ἐν δὲ τοῖς προλόγοις. BUHLE.

14, 6. Περὶ οὗ ἢ ὁ λόγος, καὶ μὴ κρέμνεται] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Major. περὶ οὗ ἢ ὁ λόγος, καὶ μὴ κρέματα. Spir. κρέμνεται in ceteris cum illis convenit. BUHLE.

14, 6. Ἦγεο μοι λόγον ἄλλον] Videtur initium carminis Chæriili de bellis Græcorum cum Persis esse, ut jam odoratus est Wolfius, sagacissimi ingenii Criticus, in Schellenberg. Reliq. Antimachi Coloph. pag. 39. BUHLE.

14, 6. Ἦγεο μοι.] Hunc v. et seq. post alios Chæriilo tribuit Nækius l. c. p. 3. et seqq. qui monet v. 2. MS. Dresdens. exhibere ἐπ' Εὐρώπην.

14, 6. Ἦγεό μοι λόγον ἄλλον — μέγας.] Felicissime Wolfius coniecit, hoc initium esse carminis Chæriili de bello Græcorum cum Persis. Cf. Schellenbergii l. l. p. 39. VATER.

14, 6. Ἐμοὶ πατὴρ ἦν Πόλυβος] Versus est ex Sophoclis Œdipo tyranno, sed non ex prologo; nam occurrit demum in tertio tragœdiæ actu. Recte igitur monet Schraderus, in

nostris Sophoclis Codd. aut trajecta istuc esse verba, aut memoriam fefellisse Aristotelem, aut in alia quadam Sophoclis fabula ita olim lectum fuisse, quæ ad nos non pervenerit. Pro Πόλυβος nonnullæ edd. male habent Πολύβιος. BUHLE.

14, 6. Ἐμοὶ πατὴρ ἦν Πόλυβος.] In Œdipo tyranno Sophoclis v. 774. hæc leguntur. Twiningius l. c. p. 220. suspicatus est, ea delenda esse, cum expectandum sit, Aristotelem Sophoclis consuetudinem universe potius, ut paullo ante Euripidis, descripsisse, quam ut uno exemplo eam significaret. Cujus argumenti pondus non magnum est. Nam etiam alias universi aliquid, ut §. 5. dithyrambicorum mos, uno exemplo declaratur. Multo graviori de caussa Victorio certe hic iambus suspectus fuit, quia non in prologo fabulæ legatur. Schraderus dicit in tertio actu (sic item Victor.) eum inveniri, cujus tamen mensuræ ratio ad tragicos Græcos non pertinet. Sophoclis prologi ipsarum fabularum partes sunt: itaque latius patent, nec nisi ex ipso Aristotele intelligere poteris, quæ ejus de prologi fine sententia fuerit. Accommodate ad Poët. c. 12. hac in fabula versu 150, post quem chorus statim incipit, prologi finis constituitur. Ut exemplum igitur, quo fabulæ argumentum prologo declaretur, hic iamibus prolatus esse non poterit. Aristotelem ejusmodi in re memoria lapsus esse, vix dixerim. Scholio hæc verba deberi videntur hominis significaturi, quomodo hac tragœdia argumentum sensim explicetur. Utrum vero alius iambi ex prologo hujus vel alius tragœdiæ laudati in locum substitutus, an ultro intrusus sit, definire non audeo. Illud mallet, cum his in Rhetoricis ejusmodi loci scriptorum veterum temporis injuria et librariorum inscitia, ut opinor, potius absumpti videri debeant, quam inculcati. In Schol. Gr. hujus iambi loco primus versus Ajacis Mastig. Ἀεὶ μὲν, ὃ παῖ Λαρτίου, δέδορκά σε, reperitur. VATER.

14, 6. Τί ἐστὶ τὸ τέλος] Abest τί ἐστὶ ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. BUHLE.

14, 6. μικρὸν τὸ πρᾶγμα.] Cicero quoque idem præcepit De Or. II. 79. *Itaque in parvis atque frequentibus causis ab ipsa re est exordiri sæpe commodius.* Hoc nonnunquam commisisse Lysiam in vita ipsius narrat Halicarnasseus, ut ἀπροσμι-
άστως scil. et abrupte inciperet, ac narratione uteretur principio suæ orationis: et vero hoc ille facere potuit, qui tenues ac minutas in primis causas agebat. VICTOR.

14, 7. ἰατρύματα.] Quibus animi auditorum si forte alieni, aut parum attenti, nec satis dociles sint, sanari, h. e. excitari, conciliari, et, ut intelligenter audiant, adduci possint. Sunt enim affectus velut quidam animi morbi quibus oratio mederi potest. SCHRADER. Vide Ernesti Lex. Techn. in v. De seqq. vide Spalding. ad Quintil. IV. 1, 6.

14, 7. κοινά.] Non judicialis tantum generis, sed et omnium aliarum orationum, exordiis, quin etiam ceteris orationum partibus convenientia, etenim et extra procœmium dicere licet, quod animos reddere attentos, dociles, et nobis adungere possit. SCHRADER.

14, 7. ἐκ τοῦ λέγοντος.] Quatuor locos procœmiorum recenset, quorum aliquos infra c. 17. repetit. Omnes illos in Milonianæ exordio adhiberi monstrat Vossius Inst. Orat. III. ii. 8. p. 345. SCHRADER.

14, 7. Περὶ αὐτοῦ μὲν—περὶ διαβολὴν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Major. μέντοι—διαβολῆς. Ed. Spir. quoque agnoscit μέντοι. Nostrum exhibuit Victorius e Codd. MStis. BUHLE.

14, 7. τὸν μὲν γὰρ ἀπολογούμενον.] Hoc servare Ciceronem in Milon. notum est: idem etiam, cum ad id se accingeret, suas esse partes hoc accurate facere significavit. *Sed antequam ad eam orationem venio, quæ est propria nostræ quæstionis, videntur ea esse refutanda, quæ in senatu sæpe ab inimicis, ab improbis sæpe jactata sunt.* VICTOR.

14, 7. Διαβλητέον] Isingr. διαβολητέον. Perperam. BUHLE.

14, 7. Ἴνα μνημονεύσωσι] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. Ἴνα μνημονεύσιν. BUHLE.

14, 7. Ἐκ τοῦ εὖνουν ποιῆσαι] Eædem edd. ἔκ τε τοῦ εὖν. π. BUHLE.

14, 7. Καὶ ἐκ τοῦ ὀργίσει.] Edd. Ald. Bas. Cam. ἐκ omitunt. VATER.

14, 7. οὐ γὰρ ἀεὶ συμφέρει.] Vide Quintilianum contra hæc disputantem cum animadversionibus Gesneri et Spaldingii IV. i. 37.

14, 7. πολλοὶ εἰς γέλωτα.] Aristoph. Vesp. 564. Οἱ δὲ λέγουσιν μύθους ἡμῖν, οἱ δ' Αἰσώπου τὶ γελοῖον. Οἱ δὲ σκώπτουσ', ἵν' ἐγὼ γελάσω, καὶ τὸν θυμὸν κατάρθωμαι.

14, 7. ἅπαντα ἀνάξει.] Omnia dicit eam vim habere ut ad docilitatem deducant, intelligens cuncta quæ recte in principiis orationum usurpantur: quibus addidit, hujusmodi de se opinionem excitare, ut probus videre vir, quia tales in primis attente audiuntur. Valde vero conjunctam esse attentionem docilitati, planum est. Id autem Cicero de Invent. I. 16. testatus est his verbis: *Et cum docilem facere velis, simul attentum facias oportet: nam is maxime docilis est, qui attentissime est paratus audire.* VICTOR.

14, 7. προσεκτικοί.] Cicero Partit. Orat. c. 8. *Ut attente audiamur, trium rerum aliqua consequemur. Nam aut magna quædam proponemus, aut necessaria, aut conjuncta cum ipsis, apud quos res agetur.* SCHRADER.

14, 8. ἔξω τοῦ λόγου.] Hæc supra Lib. I. c. 1. τὰ ἔξω τοῦ πράγματος nominavit, ubi Rhetoras, quod his docendis potissi-

mum occupati essent, reprehendit. Cur autem de talibus nunc et ipse præcipiat, ne sui oblitus esse videatur, causam affert, nempe quod auditores vere sint depravati. Quo verbo non malitiam horum ullam, sed imperitiam potius, et indolem, ad blanda et quæ extra rem sunt lubentius audienda propendentem, intelligit. SCHRADER.

14, 8. ἀν μὴ τοιοῦτος ᾖ.] Quintilian. IV. 1, 72. *Aristoteles quidem in totum id necessarium apud bonos judices negat. Et XII. 10, 52. Quod si mihi des concilium judicum sapientum, perquam multa recidam ex orationibus non Ciceronis modo, sed etiam ejus, qui est strictior multo, Demosthenis. Neque enim affectus omnino movendi erunt, nec aures delectatione mulcendæ, cum etiam procæmia supervacua esse apud tales Aristoteles existimet: non enim trahentur his illi sapientes: proprie et significanter rem indicare, probatione colligere, satis est.* VICTOR.

14, 9. τὸ προσεκτικὸς ποιεῖν] Ibidem: τὸ προσεκτικὸν π. BUHLE.

14, 9. πανταχοῦ.] Huc respicit Cicero de Orat. II. 79. *Nam et attentum monent Græci, ut principio faciamus judicem et docilem: quæ sunt utilia, sed non principii magis propria quam reliquarum partium: faciliora etiam in principiis, quod et attenti tum maxime sunt, cum omnia expectant &c.* VICTOR.

14, 9. Πανταχοῦ γὰρ ἀνιάσι] Ald. Ven. Bas. 1. 2. Frob. Cam. Ricc. πανταχοῦ γὰρ ἀνιάσει. Isingr. ἀνιάσουσι. Non bene. Nostrum tuetur etiam margo ed. Ven. BUHLE.

14, 9. Πανταχοῦ γὰρ] Ut potestas particulæ γὰρ intelligatur, ante hæc verba supplendum est: Itaque attendere auditorum animos procæmii proprium non est; nam nusquam minus, quam initio orationis, languent. VATER.

14, 9. Οὐδὲν γὰρ] Eædem edd. οὐδὲ γὰρ. BUHLE.

14, 9. Πρόδικος.] Plato Cratyl. p. 384. B. Εἰ μὲν οὖν ἐγὼ ἤδη ἡκηόειν παρὰ Προδίκου τὴν πεντηκοντάδραχμον ἐπίδειξιν, ἣν ἀκούσαντι ὑπάρχει περὶ τοῦτο πεπαιδευῆσθαι ὥς φησιν ἐκεῖνος, οὐδὲν ἂν ἐκώλυσέ σε αὐτίκα μάλα εἰδέναι τὴν ἀλήθειαν περὶ ὀνομάτων ὀρθότητος· νῦν δὲ οὐκ ἀκήκοα, ἀλλὰ τὴν δραχμιαίαν. Vide Quintilian. IV. 1, 73. Suid. in Πρόδικος.

14, 9. Ὅτε νυστάζουσιν] Ald. Ven. Bas. Ricc. ὅτε νυστάζειν. Isingr. νυστάξειαν. BUHLE.

14, 10. οὐχ ἥπερ ὁ ἀκροατής.] *Non quatenus auditor est, sed quatenus vel adversario nostro favet, vel metuitur, vel amat audire aliena, vel corruptus est. Quæ enim auditori, quatenus auditor est, conveniunt, conveniunt omni auditori, ad omnem autem auditorem procæmium necessarium non esse, supra jam tum docuit.* SCHRADER.

14, 10. Ἄναξ, ἔρῳ μὲν, οὐχ ὅπως σπουδῆς ὑπο] Est senarius ex Antigone Sophoclis vs. 223, dictus ab eo, qui Polynicem

contra regis edictum sepultum esse, Creonti nuntiabat. Apud Sophoclem pro σπουδῆς legitur τάχους· verum Schol. agnoscit σπουδῆς. BUHLE.

14, 10. Τί φροιμιάζει] Sic Thoas rex Iphigeniam, longo exordio utentem, interpellat ap. Eurip. Iphig. in Taur. vs. 1162. BUHLE.

14, 10. Καὶ οἱ πονηρὸν τὸ πρᾶγμα] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. post πονηρὸν insertum habent δέ. BUHLE.

14, 10. τὰ κύκλω.] Ambages loquuntur, et quæ rem potius undique circumstant, quam rem ipsam: quod autem addidit, καὶ προοιμιάζονται, valet, principia sermoni suo accurata affigunt, et in excusandis se ipsis magnam partem orationis consumunt. Vim hujus verbi expressit Virgilius Georgic. II. 45. *Non hic te carmine ficto, Atque per ambages, et longa exorsa tenebo.* VICTOR.

14, 11. Ἐπεὶ δὲ εὖ λέγεται] Homer. Odys. H. 327. BUHLE.

14, 11. Ἐν δὲ τοῖς ἐπιδεικτικοῖς — ἀλλ' ἐν Λακεδαιμονίοις.] Suspecta hæc possent videri, quia Aristoteles de procæmiis epideictici generis statim primo loco explicavit; hic vero cum a judiciali ad deliberativum transiisset, rursus de epideicticis orationibus quædam interjiciat. Possis etiam dicto Socratico offendi, quod jam L. I. 9, 30. laudatum est. Sed Aristoteles cum hic inde a §. 9. de animis auditorum advertendis dicat, non de solo judiciali genere locutus videtur. Quapropter ab hac disputatione ad epideicticum genus revertentem cave magni erroris et neglecti accuses ordinis, quem Aristoteles diligenter servare solet. Accessit, quod, enuntiatio postremo, quo utile esse præcipitur, auditores ad benevolentiam et misericordiam movere, materia præbebatur scriptori, ut adderet, *in epideicticis orationibus hoc effici maxime eo, si auditores se ipsos simul laudari putent.* VATER.

14, 11. τὰ δὲ τοῦ δημηγορικοῦ.] Vide Spalding. Quintil. III. 8, 8.

14, 11. Ἐκ τῶν τοῦ δικανικοῦ λόγου] Sic habent Cod. antiquissimus Victorii, et vetus interpret Latinus. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. ἐκ τῶν τοῦ δικανικοῦ λόγων. BUHLE.

14, 11. καὶ οὐδὲν δεῖται.] Quintil. III. 8, 8. *Aristoteles quidem, nec sine causa, putat, et a nostra, et ab ejus, qui dissentiet, persona duci frequenter in consiliis exordium; quasi mutantibus hoc nobis a judiciali genere: non numquam etiam, ut minor res, majorve videatur: quod enim ait, "a nostra, et ab ejus, qui dissentiet, persona," manifesto hæc verba vertit: ἀλλ' ἢ εἰ αὐτὸν, ἢ τοὺς ἀντιλέγοντας.* Nam quod ad posterius verbum pertinet, ita quoque supra Aristoteles locutus est, cum, contra rhetoras sui temporis disserens, quando egerent procæmiis deliberationes indicavit, *ὅταν ἀντιλογία ᾖ.* VICTOR.

14, 11. 'Αλλ' ἢ δι' αὐτόν.] Edd. Ald. Bas. ἀλλὰ δι' αὐτόν. VATER.

14, 11. τοιοῦτον τὸ Γοργίου.] Τοιοῦτον intelligo, αὐτοκάβδαλον et inconditum, et quod prima sui parte speciem nullam dignitatemve retineret. VICTOR.

14, 11. Οὐδὲν γὰρ προξαγκωνίσας] Ven. Bas. Cam. Isingr. Spir. Major. οὐδὲν γὰρ προξαγκωνίσας. Perperam. BÜHLE.

14, 11. προξαγκωνίσας—προανακινήσας.] Ἐξαγκωνίζειν significat brachiorum partem, quam ἀγκῶνα vocant, extendere: atque ita, quasi vinctam illigatamque illam expedire, atque omnem inde torporem ejicere: ἀνακινήσαι vero, brachia manusque commovere ac concutere; quo etiam crebro motu illa calidiora et agiliora redderentur. Plato Legg. IV. p. 722. D. hoc ipso verbo usus est. VICTOR. Vide supra 13, 5.

14, 11. προξαγκωνίσας.] Προξαγκωνίζειν proprie brachia extendere, tollere, haud dubie ex athletarum disciplina verbo translato, qui brachiis sublatis et vibratis pugnae proludunt. Vid. Spanhem. ad Callim. H. Del. 322. Hinc ab Aristotele ad oratorem traductum, qui proæmio quodam utitur, priusquam ad rem ipsam deveniat. ERNESTI Lex. Techn. quem et v. in Προανακινεῖν.

CAP. XV.

15, 1. ἐν μὲν] Primus hic est objectum crimen diluendi locus, isque generalis, omnia ea complectens quæ aliorum malæ de nobis opinioni faciunt evellendæ. Quo enim modo alteri male de nobis sentienti occurrimus, eodem et de nobis male loquenti resistere possumus. Mala de nobis existimatio interdum e dictis atque factis nostris, interdum ex alterius criminatione in animis hominum excitatur. Si prius contingat, innocentiam nostram demonstrare, dicta nostra ac facta purgare, et, ut benigne sentiant, obsecrare prodest. Eadem ergo conari debemus, si non tam dicta ac facta nostra, quam adversarii calumniæ pravam de nobis opinionem animis iudicum inseverint. SCHRADER.

15, 2. ἄλλος τρόπος] Secundus modus diluendi crimen est statum controversiæ recte attendere, nec in alienis, sed in iis, quæ in quæstione sunt, versari, et ad hæc adversarium revocare. Controversiæ autem status ab Aristot. enumerantur Lib. I. 13. et III. 16. 17. De quibus fusius agit Hermogenes Lib. de Statibus. SCHRADER.

15, 2. ἄλλος τρόπος] Eædem edd. τρόπος, solemnī permutatione. Nostrum tumentur Codd. MSti. Sic et infra. BÜHLE.

15, 2. ἄλλος τρόπος] Schol. Gr. et edd. vett. τρόπος. Illud est ex cod. Victorii et prisco Intpr.—Οὐ τούτῳ præter testes

optimos etiam Schol. Gr. habet. Edd. vett. οὐ τοῦτο legunt, quod ne aptum quidem est. VATER.

15, 2. Ἡ οὐ τούτῳ] Ex emendatione Victorii, Codd. MStos et veterem versionem Latinam secuti. Habet idem margo Venet. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. ἢ οὐ τοῦτο. Minus bene; nam sequitur ἢ ὡς οὐ τηλικούτων. BUHLE.

15, 2. οὐ τούτῳ.] Vide Spalding. ad Quintil. III. 6, 60.

15, 2. Περὶ γὰρ τοιούτων] Eadem edd. περὶ γὰρ τούτων. BUHLE.

15, 2. Πρὸς Ναυσικράτην] De Nausicrate s. Naucræte, Erythræo, Isocratis discipulo, v. Ruhnken. l. l. p. 160. Taylor. Lect. Lysiac. cap. III. BUHLE.

15, 2. Ναυσικράτην.] Nausicratis mentionem fecit Plutarchus Cimón. in fine. Ita quoque Ciceronem causam T. Milonis defendisse notum est: *Illud jam in judicium venit, non occisusne sit, quod fatemur, sed jure an injuria.* VICTOR.

15, 3. Εἰ, ὅπως τοῦτο γένηται, ἐποίουν] Num legendum ἐποίεις; BUHLE.

15, 3. Εἰ, ὅπως τοῦτο γένηται, ἐποίουν.] Ἐποίουν suspectum fuit editori novissimo, qui ἐποίεις conjecit. At illud recte habet: est prima persona. Jam antea defensor inducebatur, ut diceret, συνέβη δὲ βλαβῆναι: nunc pergit, odio dignus essem, si consulto fecissem. VATER.

15, 4. Εἰ ἐμπεριείληπται.] Hic modus recriminationem continet. Nam si poterit orator ostendere adversarium in ea culpa esse, quam in alio reprehendit, vel antea fuisse, facile criminationem ejus eludet, aut si non potest ipsum affinem esse culpæ demonstrare, idem fere valebit, si aliquem ex ejus propinquis esse ostendat. Hac ratione sic utitur Cicero pro Q. Ligario: *Habes igitur, Tubero, quod est accusatori maxime optandum, confitentem reum; sed tamen ita confitentem se in ea parte fuisse, qua te, Tubero, qua virum omni laude dignum patrem tuum. Itaque prius de vestro delicto confiteamini necesse est, quam Ligarii ullam culpam reprehendatis.* Hinc totum exordium quintæ actionis in Verrem duxit Cicero, ut ostendat neminem debere alterum accusare de ea re, qua ipse sit infectus. *Legem enim (inquit) sibi ipsi indicunt innocentiae, continentiae, virtutumque omnium, qui ab altero rationem vitæ reposcunt.* MAJORAG. Locum Ciceronis ex Or. pro Ligario excitat etiam Schraderus, et mox adjungit c. 3. *Sed hoc quæro quis putet fuisse crimen, esse in Africa Ligarium? Nempe is, qui et ipse in eadem Africa esse voluit.*

15, 5. Εἰ ἐμπεριλαμβάνονται] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. εἰ ἄλλοι ἐμπ. Georgius Trapezuntius: si alii quoque comprehenduntur. BUHLE.

15, 5. Οἶον, εἰ ὅτι καθαρός ὁ μοιχός.] Majoragius vertit: ut, si adulter est scelere purus, ergo etiam hic atque ille; quam

sententiam accuratius hoc modo expressisset: *ut si, quia certus adulter (is, qui adulterium commisisse videbatur,) scelerare purus est, (dixeris,) etiam hunc atque illum (purum esse).* Ita tamen intellectum hoc exemplum non omnino quadrat ad ea, quæ antecedeabant: *si comprehenduntur, quos adversarii fatentur criminationi non esse obnoxios;* certe, ut quadret, valde torqueatur necesse est. Itaque præstat hæc vocis καθαρός explicatio: *ut si, quia adulter munditiei et elegantiae studiosus est, (qua de caussa cliens tuus insimulatur,) inde consequitur, hunc vel illum quoque (quem innocentem esse confitentur,) esse adulterum.* Ne εἰ et μοιχὸς jungi possint hunc ad modum: εἰ, ὅτι καθαρὸς, ὁ μοιχὸς, ut ὁ μοιχὸς prædicatum sit; articulus obest, qui prædicato non convenit. Nisi ὁ μοιχὸς significet istum, (de quo quæritur,) adulterum: *ut si, quia elegantiae studet, iste adulter esse dicitur: ergo, (inquies,) etiam hic vel ille (adulter est);* aut nisi articulum deleas cum Riccobon. qui haud inepte coniecit, scribendum esse, οἷον εἰ, ὅτι καθάριος, μοιχός. Καθάριος L. II. 4, 15. 24, 7. legebatur. VATER.

15, 5. Καὶ ὁ δεῖνα ἄρα] Abest hoc commation a nonnullis MStis, et a versionibus cum veteris interpretis, tum Georgii Trapezuntii. BUHLE.

15, 6. Εἰ ἄλλους διέβαλεν] Plures edd. διέβαλλον. Minus apte. BUHLE.

15, 6. Ἡ ἄλλος αὐτόν.] Edd. Ald. Bas. Victorii, ἡ ἄλλος αὐτοῦς. Aristoteles quid scripserit, non definitio: hoc tamen mallet. Propositiones, εἰ ἄλλους—, ἡ ἄλλος—, ἡ ἄνευ—pendent ab eodem enuntiato, οἱ πεφύνασιν οὐκ ἔνοχοι. Itaque etiam ii, qui culpantur, iidem videntur esse, id quod lectione αὐτοῦς expressum est. Αὐτοῦς significat, eosdem illos: *Si alii quidam ab ipso accusatore, aut ab alio quopiam criminis insimulati sunt, aut sine criminatione in suspicionem venere, qui tamen innocentes reperiabantur.* Hanc ob causam altera lectio, cui Schol. Gr. favet, minus apta est, et vox αὐτὸν constructionem interruptit. VATER.

15, 7. Ἐκ τοῦ ἀντιδιαβάλλειν] Sic elegantius Cod. antiquissimus Victorii. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. ἐκ τοῦ ἐναντίου διαβάλλειν. BUHLE.

15, 7. Ἐκ τοῦ ἀντιδιαβάλλειν.] Hoc loco egregie usus est Virgilius in Palæmone: jacto enim in ipsum maledicto, Damætas inquit, *Parcius ista viris tamen objicienda memento; Novimus et qui te.* Quam rationem arripiens quoque statim Menalcas, expressius ea usus est. *Tum credo, cum me arbustum videre Myconis, Atque mala vites incidere falce novellas.* VICTOR.

15, 8. εἰ γέγονε κρίσις.] Si judicium de ea re factum est: quæ enim semel judicata sunt, non debent iterum in judicium vocari. A multis autem exagitabatur Euripides, quod tam sceleratam sententiam in fabula sua posuisset, ut Aristoph.

Ran. vv. 102. 1519. Vide Cicero Offic. III. 29. Quæ actio foret ἀντίδοσις copiose declaravit Budæus Comm. L. G. p. 91. Hygiænon vero manifesto hic viri nomen est: testimonium quoque Hyperidis ex Or. c. Hygiænontem citat Harpocrat. ubi explicat notionem verbi θέσθαι, nisi forte illic quoque Εὐριπίδης legi debet. VICTOR.

15, 8. Ὡς περ Εὐριπίδης πρὸς Ὑγιαίνοντα ἐν τῇ Ἀντιδόσει κατηγοροῦντα, ὡς ἀσεβῆς.] Nefariam sententiam, hæc verba in textu sequentem, protulit Euripides in Hippolyto vs. 612. Conjicit Valckenærius ad h. v. p. 232, pro Ὑγιαίνοντα scribendum esse Ὑγιαίνετον. Τῇ Ἀντιδόσει significatur oratio de honorum permutatione. Suidas v. ἀντίδοσις. Cf. laudd. Valckenærio H. Vales. in Maussaci Dissertatt. pag. 204, et Ezech. Spanhem. in Aristoph. Ran. vs. 102 et 797. Monuit idem Vales. in Menagianis T. I, pag. 148, confusa esse de hoc Euripidis versu Aristoteli dicta cum iis, quæ de Euripidis Ixione Plutarchus tradidit T. II, pag. 19, E. Ut ἀσεβῆς mutes in ἀσεβῆ, non est necesse. BUHLE.

15, 8. Εὐριπίδης πρὸς Ὑγιαίνοντα—ὡς ἀσεβῆς.] Relatu dignissima erat eximii Valckenarii ad Eurip. Hippol. p. 232. conjectura, Ὑγιαίνετον. Quam ut probabilem facit Græcorum nominum analogia, ita certa est correctio ejusdem, ὡς ἀσεβῆ. Nam pertinent hæc ad κατηγοροῦντα sc. αὐτόν; non ad nominativum nominis. WOLF. κατηγορεῖν cum secundo, non cum quarto casu construitur.

15, 8. Ἀντιδόσει.] De Antidosi vide Wolsium in Prolegom. ad Demosth. Lept. 123.

15, 8. Εἰ βούλεται κατηγορεῖν] Ald. Bas. Ricc. εἰ ἐβούλετο. Ven. Cam. Major. ἢ ἐβούλετο, id quidem non bene. BUHLE.

15, 9. διαβολῆς κατηγορεῖν.] Contra calumniam subtiliter copioseque disseruit Isocrates in Orat. περὶ τῆς ἀντιδόσεως, et quot incommoda ex ea provenirent, docuit. VICTOR.

15, 9. διαβολῆς κατηγορεῖν.] Interdum ab hypothesis ad thesin procedere, et in universum calumnie vim et turpitudinem depingere oportet. Facit Lucianus in Dialogo De non temere credendo calumnie. Item Isocrates in Antidosi, et Cicero pro Cluentio. SCHRADER.

15, 9. Κρίσεις ποιεῖ] Eædem edd. addunt: καὶ ὅτι οὐ πιστεύει τῷ πράγματι. Georgius Trapezuntius: et quod rebus non credit. BUHLE.

15, 9. ἀμφοῖν.] Et accusatoris et defensoris. SCHRADER.

15, 9. Οἷον ἐν τῷ Τεύκρῳ ὁ Ὀδυσσεύς] Memoratur Sophoclis Tragædia Τεύκρος inscripta apud Schol. Aristophan. Nub. vs. 583. Cf. Steph. Byz. v. Κυχρεῖος. BUHLE.

15, 10. Τὸν ἐπαινοῦντα μικρόν] Sic dedi e margine Ven. nam sensus hanc lectionem exigit. Vulgo: τῷ ἐπαινοῦντι μικρόν. BUHLE.

15, 10. Τῷ ἐπαινοῦντι μικρὸν, μακρῶς ψέξει, μέγα, συντόμως.] Ed. Bipont. ex margine Venetæ τὸν ἐπαινοῦντα recepit, quam tamen conjecturam sensus loci non exigit. Casus tertius, accommodate ad antecedens vocabulum positus, nihilominus cum infinitivo jungitur, casu quarto, ἐπαινοῦντα, ad infinitivum quasi subaudito. Nec obstat, quod sequitur προθέντα. Hoc enim remotius est a voce διαβάλλοντι, atque hanc ob causam infinitivo potius, quam illi, debebat convenire.—Majoragius hæc vertit: *si paululum laudet, ut gravius vituperet, et si, quod magnum atque egregium est, breviter attingat*; nec aliter Schol. Gr. Hoc modo, ut opinor, ad συντόμως suppletur ἐπαινοῦντι: sed ita demum ea, quæ opponuntur, apte inter se respondent, si cum Victorio jungas, ψέξει τῷ ἐπαινεῖν μικρὸν πρᾶγμα μακρῶς, καὶ μέγα συντόμως. Atque hoc etiam callidius est, ita vituperare, ut *pusillam rem* magno verborum ambitu, *magnam* paucis, laudes. VATER.

15, 10. ἢ πολλὰ ἀγαθὰ προθ.] Callida alia ratio calumniandi, ut omnia potius facere velle videaris, quam criminari: cum scil. antea multas alicujus dotes, ac præclaras virtutes constitueris, id unum, quod ad rem pertinet, vituperare. Horatius Sat. I. 4. hoc eleganter ingenioseque tractavit: *Mentio si qua De Capitolini furtis injecta Petilli Te coram fuerit: defendas, ut tuus est mos: Me Capitolinus convictore usus amicoque A puero est: causaque mea permulta rogatus Fecit, et incolumis lætor quod vivit in urbe: Sed tamen admiror, quo pacto judicium illud Fugerit. Hic nigræ succus loliginis, hæc est Ærugo mera.* Sic Cicero pro L. Flacco, elevare volens testimonia Græcorum, qui valde premebant reum, ne videretur hoc odio ductus facere, docuit se ab illo genere hominum voluntate non abhorrere, laudavitque studia ipsorum, quæ celebrata nihil causæ nocebant: id autem unum, quod ad rem erat, atrociter vituperavit. *Verumtamen hoc dico de toto genere Græcorum: tribuo illis litteras: do multarum artium disciplinam: non adimo sermonis leporem, ingeniorum acumen, dicendi copiam: denique etiam, siqua sibi alia sumunt, non repugno: testimoniorum religionem et fidem numquam ista natio coluit: totiusque hujus rei, quæ sit vis, quæ auctoritas, quod pondus, ignorant.* VICTOR.

15, 10. Καὶ τῷ ἀπολοιομένῳ] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. καὶ τῷ ἀπολογουμένῳ. BÜHLE.

15, 10. Ὅτι ὁ Διομήδης] Homer. Iliad. K, 242 sq. BÜHLE.

CAP. XVI.

16, 1. οὐκ ἐφεξῆς.] Non in unum locum conclusa, sed per totam dispersita orationem. SCHRADER.

16, 2. ποικίλος.] Constat enim partim commemoratione,

partim confirmatione, et expolitione rerum. Commemoratio autem, et commemoratorum probatio differunt. SCHRADER.

16, 2. Αἰτὸς] Simplex, tenue, appellatur, quod minus ex-cultum, minus elaboratum est. SCHRADER.

16, 3. Δεῖ δὲ τοὺς μὲν γνωρίμους] Ita exhibui auctoritate fretus Codd. MSS. plurimorum et veteris interpretis Latini. Nec aliter legunt Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. et Victorii. Interea non tacebo, Cod. antiquissimum Victorii et Georgium Trapezuntium tueri τὰς μὲν γνωρίμους, quod etiam agnoscunt Morel. Sylb. Casaub. Schrader. Londin. et Lips. Videntur tamen sequentia διὸ οἱ πολλοὶ huic lectioni non favere; nec patet, quomodo in τὰς suppleri possit πράξεις, cum nihil ejusmodi antecesserit. BUHLE.

16, 3. Τὰς μὲν γνωρίμους.] Ita ex cod. Victorii et ed. Morellii positum est. Schol. Gr. et edd. vett. τοὺς habent. In ceteris codd. MSS. et in prisco Intpr. quid reperitur, al-tum apud omnes silentium est. Ad τὰς supple πράξεις, idque huc referre haud alienum est, cum initio capitis de πράξεσι dicatur, earumque a declaratione διήγησις omnino pendeat. Præterea in iis, quæ statim ante leguntur, ἐκ τούτων ἀνδρεῖος, ἐκ τῶνδε σοφῶς, intelligas necesse est, ἐκ ταυτῶν τῶν πράξεων. Quo facilius, cum hæc adhuc scriptoris menti obversarentur, ommissa voce πράξεις, pergere potuit. Altera ratio loco minus convenit. Nam, quod vertunt, *Et oportet notos homines in memoriam vocare, quamobrem multi* (qui noti sunt) *narratione non indigent*: id non quadrat, quia οἱ πολλοὶ plerosque significant, non multos, neque quisquam dixerit, plerosque tam notos esse, ut actiones eorum attingere sufficiat. Præterea verba, ἀλλὰ χρῆσθαι αὐταῖς δεῖ, videntur ταῖς γνωρίμοις πράξεσι respondere hunc ad modum: *Notas autem actiones in memoriam revocare oportet, quo fit, (ut plerique,) ut multitudo auditorum narratione non egeant; ut si Achillem laudibus celebrare velis; nempe quia facta universi norunt: sed* (quanquam actiones longa tractatione non exposueris,) *iis tamen utaris* (ea in memoriam revoces) *necesse est. Sin Critiam, opus est (expositione, qua res ejus gestæ longius describantur).* Buhlius in oratione Græca lectionem τοὺς, in versione autem Latina τὰς prætulit. VATER.

16, 3. Οὐ γὰρ πολλοὶ ἴσασιν] Post hæc verba est in textu nostro, et in aliis quoque edd. ut in Morel. Sylb. Casaub. cett. signum lacunæ positum, cujus breviter rationem red-dam. Primum monendum est, legi in omnibus fere edd. excepta Victoriana camque secutis, ut et Lipsiensi, eadem repetita, quæ supra (Rhet. I, 9) ab Aristotele dicta sunt, inde a verbis: ἔστι δὲ ἑπαινος—τὸ δὲ μὴ κωλύον μετατεθεῖν. Hæc ab imperito quodam librario temere huc translata esse, in

oculos incurrit; quare in textum ea non admisi. Deinde veritus est Victorius (Comment. p. 718), ne aliqua in textu desiderentur; sequentia enim, particula illa exturbata, ad judicialis generis narrationem pertinent, cum præteritus omnis sermo manifesto de demonstrativis narrationibus fuerit. Hinc signum lacunæ. BÜHLE.

16, 3. Quæ hic post verba πολλοὶ ἴσασιν in libris scriptis, in Intrpr. prisco, Schol. Gr. et edd. vett. leguntur, Ἔστι δ' ἔπαινος—τὸ δὲ, μὴ κωλύον, μετατέθη, ea ex L. I. c. 9, 33—38. transposita et hic inculcata sunt. Præterquam quod Aristoteles hæc verba, in opere suo jam posita, repetere non potuit, ea loco huic non conveniunt. Hic enim non de discrimine τοῦ ἐπαίνου, τοῦ ἐγκωμίου et τοῦ μακαρισμοῦ quæritur, neque de necessitudine, quæ inter demonstrativum et deliberativum genus intercedit. Sed si sententia, quæ præter alias in hoc scholio inest, δεῖ ἐπιδεικνύουαι τὰς πράξεις, attingenda forsitan visa esset Aristoteli, certe tot de ea verba facere nequisset. At illa sententiarum qualiscunque cognatio in caussa est, cur hæc in margine adscriberentur, et inde in textum irreperent. Itaque in exemplis, post Victorium editis, tantum non omnibus omittuntur, in quibusdam quidem, ut apud Victorium, lacunæ signo addito, quia, si continua et nexa hæc esset oratio, de genere demonstrativo plane non exponi dicunt; in aliis, ut in Riccobon. Cantabr. ne hoc quidem signum interpositum est, ita ut, Νῦν δὲ γελοίως, statim jungatur cum verbis, πολλοὶ ἴσασι. Atque hæc ratio hunc ad modum defendi poterit. In iis, quæ sequuntur, de narratione generis judicialis sermo est, sive lacunam cerni, sive non cerni, dixeris. Nam quæ §. 4. leguntur, ἢ βεβλαφέναι ἢ ἡδίκηκέναι, §. 5. ὅσα ἡδέα τοῖς δικασταῖς, et alia, ad judiciaire genus pertinent. Aristoteles, cum c. XIII, 3. monuerit, διήγησιν proprie solius judicialis generis esse, inde a verbis, νῦν δὲ γελοίως, universe de διηγῆσαι disputat; itaque de διηγῆσαι judiciali. Transitus non notatur. Nihilominus aliquanto verisimilius est, quædam hic desiderari, quia Aristoteles §. I. et §. II. expressis verbis dicit, se de narratione demonstrativi et deliberativi generis præcipere, ideoque, titulo itidem præmisso, videtur tractationem narrationis judicialis a ceteris separare debuisse. Huc accedit, quod ipsa vocc. νῦν δὲ efficiant, ut aliquid aliud præcessisse expectes, ad quod hæc referrentur. Fortasse, si in quibusdam libris lacunæ signum conspiceretur; hæc ipsa caussa fuit, cur in eo pluribus codicibus scholion istud reciperetur. VATER.

16, 4. νῦν δὲ γελοίως.] Isocratem hic accusat Aristoteles, teste Quintiliano IV. 2, 32. *Eam plerique scriptores, maxime qui sunt ab Isocrate, volunt esse lucidam, brevem, verisimilem: — eadem nobis placet divisio: quanquam Aristoteles ab Isocrate*

parte in una dissenserit, præceptum brevitatis irridens: tamquam necesse sit longam aut brevem expositionem, nec liceat ire per medium. VICTOR.

16, 4. διήγησιν δ. ε. τ.] Hoc dicit auctor Rhet. ad Alexandrum c. 31. unde inter alia liquet librum illum Aristotelis non esse: neque enim puto hic rideret, quod illic tradidit. Procul dubio Isocratem hic tangi, quem de narratione id docuisse, et ea in re ab Aristot. dissensisse, refert Quintil. IV. 3, 32. SCHRADER. Platonis locum e Phædr. p. 267. B. citat Spaldingius ad Quintil. Ταῦτα δὲ ἀκούων ποτὲ τοῦ Προδίκου ἐγέλασε καὶ μόνος αὐτὸς εὐρηκέναι ἔφη ὧν δεῖ λόγων τέχνη· δεῖν δὲ οὔτε μακρῶν οὔτε βραχέων, ἀλλὰ μετρίων.

16, 4. "Ὡςπερ ὁ τῶ μάττοντι ἐρωμένῳ] Ald. Ven. Bas. Cam. ὥςπερ ὁ τῶ μάττοντι ἐρρωμένως, σκληράν δὲ μαλακῇ μάξει. Ricc. ὥςπερ ὁ τῶ μάττοντι ἐρρωμένῳ, σκληρὸν ἢ μαλακὸν μάζει. Nostram lectionem Victorio approbatam tuetur quoque marg. Ven. BUHLE.

16, 4. Τί δ', ἔφη, εὖ ἀδύνατον] Eadem edd. τί δ' εὖ, ἔφη, ἀδ. BUHLE.

16, 4. Ἡ τῶ ταχὺ, ἢ τῶ συντόμως, ἀλλὰ τῷ μετρίως] Isingr. ἢ τὸ ταχὺ, ἢ τὸ συντόμως, ἀλλὰ τὸ μετρίως. BUHLE.

16, 4. "Ὅσα ποιήσει] Ald. Bas. et Ricc. ὅσα ποθήσει. BUHLE.

16, 4. Ἡ βεβλακέναι] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Major. ἢ βεβλακέναι, quod referendum esset ad βλάζειν. Hesych. βλάζειν, τὸ μωραίνειν. BUHLE.

16, 5. 'Ο δὲ ἀπεκρίνατο] Ante hæc nonnullæ edd. male insertam habent disjunctivam ἢ, quam recte Victorius delevit. In antecedentibus post ὅσα εἰς τὴν σὴν ἀρετὴν margo Ven. interponit ἢ εἰς θατέρου. BUHLE.

16, 5. Τοὺς ἀφισταμένους Αἰγυπτίους] Ex emendatione Victorii. Ald. Ven. Bas. Cam. Major. mendose τοὺς ἀφισταμένους Αἰγύπτου. Vid. Herodot. II, 30. BUHLE.

16, 5. "Ὁ τοὺς ἀφισταμένους.] Edd. Ald. Bas. Cam. al. Ἡ ὁ τοὺς ἀφισταμένους. Victorius ex auctoritate codicis antiquiss. delevit voculam ἢ; quæ tamen non est prorsus absona. Nam aliquantum differt inter exemplum, quod proxime antecedit, et inter orationem Ægyptiorum ab Herodoto (L. II. 30.) servatam. VATER.

16, 6. ἐλάττων.] Accusator enim, qui priore loco dixit, pleaque jam narravit. SCHRADER.

16, 6. ἀμφισβητήσεις.] Ciceroni et Quintiliano *status* appellatur. SCHRADER.

16, 6. Περὶ τὸ ὁμολογούμενον] Margo Ven. παρὰ τὸ ὁμολογούμενον. Non bene. BUHLE.

16, 7. "Ετι πεπραγμένα] Isingr. ἔτι μὴ πεπραγμένα. Nescio an melius. BUHLE.

16, 7. Ἔτι πεπραγμένα δεῖ λέγειν, ὅσα μὴ πραττόμενα, ἢ οἶκτον, ἢ δεινῶσιν φέρει.] Facile perspicitur, in oppositione τῶν πραττόμενων, eorum, quæ fiunt, et ante oculos nostros geruntur, et τῶν πεπραγμένων, vim loci hujus inesse; quæ tamen omnino perit, si vertis cum Majoragio: *Præterea res eas narrare oportet, quæ factæ, neque miserationem, neque indignationem commovent.* Hac explicatione, propter illam caussam rejicienda, vereor, ne supponatur Aristoteli præceptum rhetoricum ipsi huic loco contrarium. Nam de defensore sermo institutus est, eique conducit, animos auditorum commovere, et miserationem sui, indignationem in adversarios excitare. Recte igitur Musaptus τὰ πεπραγμένα reddit *res, quæ, ut jam factæ et gestæ, uno verbo commemorantur; πραττόμενα autem, quæ, ut fiunt, caussis et effectibus expositis narrantur.* Ὅσα μὴ significat *præter ea, quæ, et sensus esset apertus, si placuisset Aristoteli brevitatis studioso, orationem longius extendere, hunc fere ad modum: Ἔτι ὡς πεπραγμένα, οὐχ ὡς πραττόμενα, δεῖ λέγειν, ὅσα μὴ, λεγόμενα ὡς πραττόμενα, ἢ οἶκτον, ἢ δεινῶσιν φέρει.* Sine incommodo tamen hæc possunt subaudiri, cum in proximo, quod præcedebat, præcepto quædam insint, quibus hoc nostrum præparetur: *non est in iis commorandum, quæ certa sunt; jam pèrgitur: non est commorandum in eventibus, quippe ab accusatore jam narratis, nisi in iis, quibus exponendis animos commoveas.* Vis exemplorum, quæ sequuntur, in promptu est. Ulyssis ad Penelopen oratio et Euripidis Prologus sunt narratiunculæ eorum, quæ longius tractarentur et coram Alcinoο, ut Phæaces ad misericordiam benevolentiamque moverentur, et in ipsa Euripidis fabula, ubi vivida hominum agentium imago auditorum animos afficeret. Atque inde perspicitur, aptissimam esse particulam ὅτι, quam Victorius in omnibus libris scriptis invenit. *Exemplo est, quod—brevissime dicuntur.* Minus recte ex edd. Ald. Bas. Cam. Buhlius ὅτε recepit.—Sine caussa putarunt Commentatores, in numero versuum, quibus Penelopæ hæc narrata esse Aristoteles velit, plurimum difficultatis inesse. Ulyssem enim viginti sex aut triginta duobus versibus res a se gestas uxori exponere, non *sexaginta.* Unam modo orationis Ulysseæ partem in rationem induxerunt, Schraderus Odyss. Ψ. vv. 310—342. Buhlius vv. 262—288. At cum utrique, vv. 264—284. et vv. 310—342. eodem modo et ad eventa Ulyssis, et ad τὸν Ἀλκίνοου ἀπόλογον pertineant: hi versus quinquaginta et tres numero rotundo recte ἐξήκοντα ἔπη nominantur.—*Phayllus* quis fuerit, equidem nescio, neque erubesco, id cum Victorio confiteri. Nostro ex loco, in quo codd. meliores, Schol. Gr. edd. Ald. Bas. τὸν κύκλον, edd. Venet. Cam. τὸν Κύκλαπα habent, effici nihil poterit, nisi hoc: vel histo-

riam, in collectione poëtarum, quorum carmina ita juncta et collocata essent, ut continua serie res gestæ inde ab Urano usque ad Ulyssem describerentur, h. e. in *Cyclo* epico narratam, vel eam, quæ libro nono Odysseæ, qui de *Cyclope* agit, continetur, a Phayllo aliquot versibus comprehensam, et alicubi insertam esse. VATER.

16, 7. οἶκτον erga actorem, δεινῶσιν adversus ipsum defensorem; hunc enim h. l. instruit Rhetor. SCHRADER.

16, 7. Παράδειγμα ὁ Ἀλκινόου ἀπόλογος] Innuit Aristoteles Ulyssis longam cum Alcinoο confabulationem Odys. I, 83 sq. Singulis partibus carminum Homericorum sua nomina ab argumento ducta imposita fuisse, testati sunt plures. Ælian. V. H. XIII, 14. *Alcinoi apologus* in proverbium abiit, si quis sermone nimis prolixo uteretur; vid. Pollux Onomast. lib. VI, ubi nomina, quibus vocaretur loquax, collecta sunt. Memoravit eum Aristoteles quoque Poët. cap. 16. Plato de Republ. lib. X, pag. 345. Opp. T. VII. ed. Bip. Ἀλκίνου γὰρ ἀπόλογον ἔργῳ. BUHLE.

16, 7. Ἀλκίνου ἀπόλογος.] Vide Twining. Int. Poet. p. 365. Ast. Platon. Rep. p. 625.

16, 7. Ὅτε πρὸς τὴν Πηνελόπην ἐν ἐξήκοντα ἔπεσι] Quæ Alcinoο fuse narraverat Ulysses, (nam sunt ab Homero in *quatuor* libris perscripta,) ea Penelopæ brevius exposuit (Odys. Ψ, 262—288), et quidem *viginti sex* versibus, non *sexaginta*, ut textus habet. Itaque in nostro loco aut est error librariorum, aut ipsius Aristotelis, aut defecerunt in Odysseæ Codd. nonnulla, olim lecta. Ceterum dedi ὅτε pro vulgato ὅτι. Pro ἔπεσι nonnullæ edd. vitiose legunt ἔτεσι. BUHLE.

16, 7. Καὶ ὡς Φάῦλλος τὸν κύκλον] Ita dedit Victorius e melioribus Codd.—Ven. Cam. Spir. et margo Isingr. τὸν Κύκλωπα. *Phayllus* unus fuit ex poëtis Cyclicis, qui Antehomerica et Posthomerica carminibus epicis conderent. BUHLE.

16, 7. Καὶ ὡς Φάῦλλος τὸν κύκλον.] Unicum hunc arbitror locum esse, ubi poetæ Phaylli mentio fiat. Phayllum, Onomarchi, Phocensium tyranni, fratrem novimus; novimus etiam Athletas eodem nomine ex Aristophane et aliis: sed inter poëtas Cycli nullum quisquam retulit; neque id ex hoc loco fieri potest. Nam hunc Phayllum, id quod Tu recte vidisti, paucis versibus oportet ea narravisse, ut πεπραγμένα, quæ ab alio auctore fuse narrata erant, ὡς πραττόμενα. Ut Euripides in plurium Fabularum principiis facit, et insigniore quam alibi modo fecisse videtur in prologo Œneï. Vix autem quisquam poëta, nec epicus, nec lyricus aut scenicus, universum Cyclum, opus longe vastioris materiæ, quam est tota Ilias et Odyssea, in breve contrahere potuit, nisi magno volumine: quod si exstitisset, mirum esset, neminem ex illa ætate, qua compendia pro libris legebant, mentionem ejus

fecisse. Hoc potissimum me facit alteri lectioni patronum, qua Phayllus τὸν Κύκλωπα (Polyphemi fabulam forsitan ap. Hom.) breviter et summatim repetiisse dicatur. Ita vero antiquissimus testis Cycli epici perit; nec maiorem ejus rei auctoritatem alter locus Aristotelis habet de Elench. Soph. c. 10. quem et ipsum locum, nisi me fallit memoria, Schwarzius indicavit. WOLF.

16, 7. Καὶ ὁ ἐν τῷ Οἰνεί πρόλογος] *Æneus* fabula fuit Euripidis; hodie est deperdita. Vid. Valckenær. Diatrib. p. 197. BUHLE.

16, 7. Ὁ ἐν τῷ Οἰνεί πρόλογος.] Quinque iambi ex hoc prologo servati Scholiastæ nostro soli debentur, cujus in Commentario ad §. 10. collocati, ita leguntur: *Ω γῆς πατρώας χαῖρε φίλτατον πέδον Καλυδῶνος, ἔνθεν αἶμα συγγενὲς φυτὸν (quod in editionibus Fragmentorum Euripidis feliciter in φυγῶν mutatum est,) Τυδεὺς τόκος μὲν Οἰνέως, πατήρ δ' ἐμὸς, Ὀδυσσεὺς Ἄργος· παῖδα δ' Ἀδράστου λαβὼν Συνῆψε γένναν. VATER. φυγῶν dedit Victorius.

16, 8. τὸ προαίρεσιν δηλοῦν.] h. e. quo consilio, quo animi proposito aliquid sit factum declarare. Naturam προαιρέσεως pluribus exponit Aristoteles III. Ethic. Nic. c. 2. et 3. Signum quoddam προαιρέσεως est, si sæpe fecerit. Rhet. I. 9. SCHRADER.

16, 8. ποιὸν δὲ τὸ ἥθος.] Προαίρεσις mores arguit. Etenim qui id quod laudabile est capto consilio eligit, laudabilis, qui turpia consulto præfert, turpis merito censetur. SCHRADER.

16, 8. Διὰ τοῦτο] Isingr. διὰ τοῦτο γάρ. Melius. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. διὰ τί γάρ. BUHLE.

16, 8. Σωκρατικοί.] Id est, illi qui de virtute et hominum moribus habentur, tales enim sermones Socrati inprimis erant familiares, qui de mathematicis, et naturalibus rebus parum, at de virtute paranda, et probis improbisque moribus multa disserebat, a Platone et Xenophonte inprimis in literas relata. SCHRADER.

16, 9. Ἄλλα ἠθικά] Ald. Bas. Ricc. ἄλλα δὲ ἠθικά. Vulgo vitiose impressum: ἀλλὰ ἠθικά, quo sensus corrumpitur. BUHLE.

16, 9. ἄλλα.] Secundum hoc est de morata oratione præceptum, nempe id observare, quod solet mores comitari, atque istud dictione exprimere. SCHRADER.

16, 9. ἀπὸ διανοίας.] Tertium quod mores effingit, est, μὴ ὡς ἀπὸ διανοίας λέγειν. In proæresi duo sunt, consultatio et electio; prius διάνοια, posterius proprie προαίρεσις dicitur Ethic. III. 2. in fin. ἡ προαίρεσις μετὰ λόγου καὶ διανοίας ἐστίν. Docet itaque Aristoteles, quod si quis moratam formare orationem velit, non debeat in consultatione et rerum disquisitione sistere, sed et quid ipse eligat, et potius habeat, adjici-

cere. Juerit cum h. l. conferre alium qui exstat in Poët. c. 6. SCHRADER.

16, 9. ἀπὸ διανοίας illi dicunt, qui, quæ ratio suasit, exponunt, et acutis sententiis orationem, ad idque quod volunt probandum appositis, ornant: ἀπὸ προαιρέσεως vero, qui simplicius loquuntur, ac quæ res impulerint ipsos ad agendum, aperiunt, relictæ subtili disputatione de illis rebus. VICTOR.

16, 9. 'Αλλ' εἰ μὴ ὠνήμην] Restitui ὠνήμην ex Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. et Major. Vulgatum ὠναίμην vitio non carere, jam monuit Sylburgius. BUHLE.

16, 9. "Ωσπερ Σοφοκλῆς ποιεῖ παράδειγμα τὸ ἐκ τῆς 'Αντ.] Sic interpungendum est. Male vulgo: ὥσπερ Σοφ. ποιεῖ παράδειγμα, τὸ ἐκ τῆς 'Αντ. Conf. Victorii Comment. p. 736. Locus petitus est ex Antigone vs. 911. In nostris Sophoclis edd. pro βεβηκότων rectius legitur κεκευθότοιιν. BUHLE.

16, 9. "Οστις ἂν βλάστοι ποτέ.] Ald. et Bas. ὅστις ἀναβλάστοι ποτέ. Non bene. BUHLE.

16, 10. 'Εκ τῶν παθητικῶν λέγειν διηγούμενον] Cod. antiquissimus Victorii, et vetus interpret Latinus: ἐκ τῶν π. λέγε διηγούμενος. BUHLE.

16, 10. Τὰ ἰδίᾳ ἢ αὐτῷ] Codd. meliores MSti, et vetus interpret Latin. τὰ ἰδία. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. τὰ ἰδία ἑαυτῷ. Spir. τὰ ἰδίᾳ ἑαυτῷ. BUHLE.

16, 10. 'Ο δ' ὥχρητό με ὑποβλέψας] Sic Cicero de Catilina ex urbe a se ejecto: *Et retorquet oculos profecto sæpe ad hanc urbem, quam ex suis faucibus ereptam esse luget* &c. BUHLE.

16, 10. 'Ως περὶ Κρατύλου Αἰσχίνης] Videtur intelligi Æschines Socraticus. In sequentibus pro διασείων margo Ven. offert διασύρων. BUHLE.

16, 10. 'Ως ἄρ' ἔφη] Homer. Odys. T, 361. BUHLE.

16, 10. "Ινα ὡς τοιοῦτον θεωρῶσι καὶ τὸν ἀντίδικον.] Male in exemplaribus novissimis post θεωρῶσι interpunctio excidit. Accuratus scriptum esset, καὶ τὸν ἀντίδικον ὡσαύτως vel ἐναντίως, scil. ποιόν τινα εἰσάγαγε. VATER.

16, 10. ἐκ τῶν ἀπαγγελλόντων.] Chori pars apud Sophoclem in Trachin. 869. cernens ad se venire anum, e domo reginæ prodeuntem, tristem obductoque supercilio, cognovit inde ipsam aliquid novi incommodi nuntiaturam esse: quare admonuit reliquas, ut id expectarent. VICTOR.

16, 10. Δεῖ διηγείσθαι] Abest δεῖ ab Ald. Bas. Ricc. Spir. BUHLE.

16, 10. Καὶ ἐνίστε καὶ ἐν ἀρχῇ] Restitui lectionem Isingr. Inapte vulgo: καὶ ἐνίστε οὐκ ἐν ἀρχῇ. Georgius Trapezuntius: *et nonnunquam in ipso principio*. BUHLE.

16, 11. ἐν δὲ δημηγορίᾳ ἥκιστα.] Dionysius Halic. A. Rhet. X. 14. ὅλη μὲν ἰδέα συμβουλευτικὴ διηγήσεως οὐ δεῖται· ἴσασι γὰρ

οἱ βουλευόμενοι περὶ ὧν σκοποῦνται, καὶ δέονται μαθεῖν, ὃ πρακτέον ἐστίν, οὐχ ὅ περ βουλευτέον.

16, 11. Ποιεῖ ἔργον] Sic legunt omnes libri MSti. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. ποιούσι. Minus bene. BUHLE.

16, 11. Ἡ Καρκίνου ἐν τῷ Οἰδίποδι] De Carcino, Tragico Atheniensi, vid. Harles. Bibl. Gr. Fabric. T. II. p. 290. BUHLE.

16, 11. Καὶ ὁ Αἴμων] Vid. Sophocl. Antig. vs. 635 sq. BUHLE.

CAP. XVII.

17, 1. Τὰς δὲ πίστεις.] Statuum doctrinam, Aristoteles hoc loco et capitibus duobus præcedentibus delineat tantum, quam Hermogenes libro peculiari περὶ στάσεων, et seculo superiori P. J. Nunnesius Lib. 2. Instit. Rhetor. plenius tradiderunt. Plures qui eandem doctrinam illustrarunt veteres, recentes, deperditos, superstites, editos, ineditos, recenset Ger. Vossius Instit. Orat. I. 11. p. 177. SCHRADER.

17, 1. Καὶ ὅτι οὐ τοσόνδε] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. ἢ ὅτι οὐ τοσόνδε. BUHLE.

17, 2. ἐν ταύτῃ τῇ ἀμφ. μ.] Idem tradit Ethic. Nic. V. 2. Exemplum erunt Caius et Sempronius, quorum hic illum in iudicium vocat, quod pecuniam depositam sibi reddere recusat. In hoc casu aut Caius aut Sempronius erit improbus; Sempronius, si repetit, quod nunquam se deposuisse novit: Caius, si depositum diffitetur. SCHRADER.

17, 2. Ὡστ' ἐν τούτῳ χρονιστέον] Cod. antiquissimus Victorii, et vetus interpret Latinus: ὥστ' ἐν τούτῳ χρηστέον. Minus bene. BUHLE.

17, 2. Ὡστ' ἐν τούτῳ χρονιστέον.] Præter cod. Victorii et priscum Intpr. etiam Schol. Gr. χρηστέον habet; quæ lectio, testibus vetustissimis probata, per se est commendabilis. Nam ut ἐν τούτῳ verbis ἐν τοῖς ἄλλοις respondeat, ita intelligendum est, ut suppleas, ἐν ταύτῃ τῇ ἀμφισβητήσῃ περὶ τοῦ δικαίου, id quod, si χρονιστέον legitur, non sine magno incommodo subaudietur. Χρηστέον vero convenit: Itaque in hoc genere adhibendum est (id, ut moneas, necesse esse, ut litigantium alteruter improbus sit); in ceteris generibus non itidem. VATER.

17, 2. ἐν τούτῳ χρηστέον.] Scholiastes ad h. l. Ὡστε ἐν τούτῳ, ἤτοι, τῇ ἀμφισβητήσῃ περὶ τοῦ εἰ γέγονεν ἢ μὴ, χρηστέον τῷ δεικνύειν τὸν ἕτερον πονηρόν· οὐ γὰρ ἔχει προβάλλειν τὴν ἀγνοίαν· ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις, ἤτοι, τῇ ἀμφισβητήσῃ τῇ περὶ τοῦ εἰ δίκαιον ἢ μὴ, εἰ μέγα ἢ μὴ, οὐ χρηστέον τῷ δεικνύειν τὸν ἕτερον πονηρόν· λέξει γὰρ ἐκεῖνος, ὡς ἡγνούν.

17, 3. Ὅτι καλὰ καὶ ὠφέλιμα] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Major. ὅτι καλὰ ἢ ὠφέλιμα. BUHLE.

17, 3. Καλὰ καὶ ὠφέλιμα Victorius dedit ex libris optimis; edd. vett. καλὰ ἢ ὠφέλιμα habent, quod ex §. 4. et 5. huc translatum esse dixerim. VATER.

17, 4. Ἐκτὸς τοῦ πράγματος] Cod. antiq. Vict. et vetus interpres Latinus: ἐκ τοσούτου πράγματος. BUHLE.

17, 5. Ἡ μὲν γὰρ] Victorius subaudit συμβουλή. Mallem, ἀπὸ τοῦ κοινοῦ suppleas πίστις: *Illa argumentatio de futuris instituitur*, idque has ob causas. Cum ante παραδείγματα dicerentur δημηγορικώτατα esse, intelligebantur πίστει παραδειγματώδεις; præterea πίστις certe supplendum est in sequentibus, ἢ δὲ περὶ ὄντων. VATER.

17, 5. ἢ μὲν γὰρ] Δημηγορία scil. ἢ δὲ, i. e. δίκη. VICTOR.

17, 5. Περὶ ὄντων] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. περὶ τῶν ὄντων. BUHLE.

17, 6. καταβλάπτει ἄλληλα] Mutuo se impediunt ac labe-
factant. Id autem fieri arbitror, ut ipse quoque significare videtur, quia obruunt eos, qui audiunt: ingenia enim, quæ bonis artibus exculta non sunt, nec tam subtilibus disputationibus assueta, ut eorum, qui res judicant, plerumque sunt, defatigantur: antequam enim unum perceperint, alterum et deinceps tertium supervenit: ut nullam ita pro-
lata vim habere videantur, nec quicquam efficiant. VIC-
TOR.

17, 6. Ὡ φίλ'] Verba Menelai ad Pisistratum, Nestoris filium, ap. Homer. Odys. Δ. 204. BUHLE.

17, 7. μὴ περὶ πάντων.] Quintil. V. 12. *In rebus apertis argumentari, tam sit stultum, quam in clarissimum solem mortale lumen inferre.* SCHRADER.

17, 8. ἀφανίζουσιν.] Vide Twining. Int. Poët. p. 494.

17, 8. οὐ γὰρ ἔχει κ. τ. λ.] Nempe quatenus est demonstra-
tio, i. e. quatenus rei veritatem ex certis principiis colligit. At si pars ejus sit sententia, quod interdum contingere Rhet. II. 21. docetur, mores quoque continebit. Interim certum est, quod in oratoris amabiles mores, oratione expressos, intentus, iisque delectatus animus auditoris, enthymematum vim simul advertere non possit. SCHRADER.

17, 9. Καὶ ἐγὼ δέδωκα] Abest καὶ ab Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Major. BUHLE.

17, 9. Τοῦτω μὲν γὰρ] Non agnoscunt μὲν Victor. Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. BUHLE.

17, 10. Ἐπιμνήδης.] Vide Casaubon. ad Diog. Laërt. Lib. I. in Epimenide.

17, 10. Καὶ ὁ νόμος.] Mala interpunctione in exemplis tan-
tum non omnibus sententia loci obscuratur. Verba, ἐκεῖ

(scil. in genere judiciali) δὲ περὶ τὸ γεγονὸς, usque ad εὐρεῖν ἀπόδειξιν, ad declarationem generis judicialis pertinent. Ut hæc: *Demonstrationi judiciali, quasi fundamentum, lex inservit; quod cum tibi fuerit exordium, probationem facile invenies.* Contra ad ea, quæ statim sequuntur, καὶ οὐκ ἔχει πολλὰς διατριβάς, ex antecedentibus supplendum est: καὶ τὸ δημηγορεῖν οὐκ ἔχει. Idque necessario intelligi, exinde cernitur, quod hæc neutiquam conveniunt generi judiciali, ubi sane locus est *commorationibus* (διατριβαῖς), in quibus adversario detrahatur, orator contra se commendet. Præterea, quæ adjiciuntur, Ἄλλ' ἤριστα πάντων, sensu suo carent, nisi subaudias, *minime omnium* deliberativum genus habet *commorationes*. Victorii auctoritas favet huic rationi. Qua si utamur, interpungendum est: ἀλλήλων δέ· καὶ ὁ νόμος — δικανικοῖς· ἔχοντα — ἀπόδειξιν. Καὶ οὐκ ἔχει. VATER.

17, 10. καὶ οὐκ ἔχει.] Deliberativum scil. VICTOR.

17, 10. διατριβάς.] Διατριβή, *commoralio*, excursio, et quoddam ἐπεισόδιον, quo orator subinde utitur, ornatus atque amplificationis gratia. ERNESTI Lex. Techn.

17, 10. Συμμαχικῶς.] Περὶ εἰρήνης hanc orationem nunc inscribunt: hanc enim arbitror nunc intelligi ab Aristotele. VICTOR.

17, 11. τὸν λόγον ἐπεισοδιοῦν ἐ.] h. e. inserere orationi laudes quarundam rerum, quæ sint ab argumento quidem diversæ, et ob id minus necessariæ, at argumento tamen affines, et amplificandi caussa annexæ. Vox est ad orationes translata a poëmate, in hoc enim ἐπεισόδιον dicitur id, quod præter argumentum, augendi ornandive gratia, poëmati miscetur, nec arcessitum tamen longe, sed fabulæ cognatum est. Vide Gerardi Vossii Instit. Poët. I. 4. SCHRADER. Vide Ernesti Lex. Techn. in v. ἐπεισοδιοῦν.

17, 11. Ἐπεισοδιοῦν ἐπαίνοις verti solet cum Victorio, *augendo et cumulando laudes refertam reddere orationem*, quod non satis definitum videtur. Ἐπεισοδιοῦν significat *a re tractanda digredi ad rem aliam*, idque maxime perspicitur ex Poët. c. 9. 17. et 24. Orationi demonstrativæ accommodatissima sunt episodica, desumpta a laude aliorum, quam in quæ jam ipsum laudantis consilium fertur. Alio significato ἐπεισόδιον dicitur Poët. c. 12. de maxima tragædiæ parte, quæ tum agitur, cum chorus in scena versatur. VATER.

17, 11. Ἰσοκράτης.] Cum enim Busiridem ornandum suscepisset, digreditur in laudes regionis, in qua ille regnavit: ac loci naturam, ubertatemque agrorum: necnon opportunitatem fluvii commendat: deinde instituta sacerdotum in cælum fert: sed etiam Pythagoram celebrat, qui inde philosophiam in Græciam asportavit. Idem etiam facit in lau-

datione Helenæ: explicat enim virtutes et facta præclara Thesei: ornat Paridem: de pulchritudine disserit, eamque extollit. VICTOR.

17, 11. Τοῦτό ἐστιν] Margo Ven. ταῦτά ἐστιν. Minus bene. BUHLE.

17, 11. Τοῦτό ἐστιν] Cod. Victorii et priscus Intpr. ταῦτό ἐστιν. VATER.

17, 11. Εἰ γὰρ Ἀχιλλέα λέγει] Codd. MSti et vetus interpres Latinus: εἰ γὰρ Ἀχιλλέα λέγων. In sequentibus revocavi pristinam lectionem τὴν θεόν, nam apparet ex contextu, *Thetidem* simul a Gorgia celebrari solitam fuisse, quando Achillem ille prædicaret. Victorius Codd. MStorum fidem secutus dedit τὸν θεόν, et *Jovem* intellexit. Non probo. Legunt tamen ita edd. recentiores omnes. Georgius Trapezuntius adeo vertit: *postremo Jovem*. BUHLE.

17, 11. Ὁ τοῖόν γε ἐστ.] Cod. Vict. et vetus interpres Lat. ἡ τοιόνδε ἐστ. Aliæ edd. ὁ τοιόνδε ἐστ. Nihil mutandum duxi. BUHLE.

17, 11. Ὁ τοῖόν γε ἐστίν.] Hæc lectio manavit ex ed. Sylburg. Edd. Ald. Bas. Victorii, Cam. itemque ex libris scriptis antiquissimus, fortassis et ceteri, Intpr. priscus et Schol. Gr. τοιόνδε habent. Ita igitur scribendum est, nec vis propria τοῦ γε hic quadrat. Sensus est: *quod est ejusmodi*, scil. quo præcepimus utendum esse. VATER.

17, 13. Μᾶλλον δῆλον, ὅτι συλλελόγισται] Verba δῆλον, ὅτι reposita sunt a Victorio e MStis. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. ea non habent. Neque expresserunt interpretes. BUHLE.

17, 14. ἀπαντᾶν.] Vide Ernesti Lex. Techn. in v.

17, 14. Καὶ προδιασύροντα] Ven. Cam. et Major. καὶ προσδιασύροντα. BUHLE.

17, 14. Καλλίστρατος] Vide ad Rhet. I, 24. BUHLE.

17, 14. Οὕτως τότε] Ven. Cam. et Major. οὗτος τότε. Minus bene. BUHLE.

17, 15. Ὑστερον δὲ λέγοντα] Morel. Sylburg. Casaub. Duval. Londin. ἔτερον δὲ λέγοντα. Perperam. BUHLE.

17, 15. Ἀντισυλλογιζόμενον] Cod. antiq. Victor. et vetus interpres Latin. συλλογιζόμενον. BUHLE.

17, 15. ἄνθρωπον προδιαβεβλημένον.] Hoc se fecisse in P. Sylla defendendo ipsemet Cicero testatus est: prius enim quam vitam moresque hominis commendaret, remotumque eum esse natura doceret a gravibus culpis ac sceleribus, quorum arguebatur, dissolvit crimina quæ ipsi objecta fuerant: videbat enim, cum tanta illa et tam atrocia forent, omnem conatum ejus irritum futurum fuisse, in laudando ejus ingenio animique probitate. Verba ejus sunt: *Jam enim faciam, criminibus omnibus fere dissolutis, contra atque in ceteris cau-*

sis fieri solet, ut nunc denique de vita hominis ac de moribus dicam: et quæ sequuntur. VICTOR.

17, 15. *χώραν.*] Vide Ernesti Lex. Techn. in v.

17, 15. *ταῖς θεαῖσι*] Euripid. Troad. vs. 969. Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. *τοῖς θεοῖς*. Male. BUHLE.

17, 15. *ἐν τούτοις.*] Ita loquitur, ac si totam hic Hecubæ orationem posuisset: vel potius, si quæ antea ab Helena dicta fuerant, recordaremur: in his enim, inquit, primum aggressa est, atque confutavit, quod insulsißimum erat, nec magnopere causam Helenæ adjuvabat: respondet namque parti illi, qua tradidit aliquando oportere *πρὸς εὐέλγκτα* pugnare: quod autem hoc in veris quoque causis facere prosit, inde arbitror fieri, quod unum alterumve argumentum eversum ac confutatum, reliqua quoque videtur infirmare, atque hebetiora reddere. VICTOR.

17, 16. *ἀντιλογίαν ἔχει* valet, exposita esse huic malo, ut inveniant qui libenter reprehendant, atque illis sententiis adversentur. Isocrates quoque eadem pæne vitia in hoc genere orationis, cum aliquis suas laudes prædicat, esse dicit in oratione *περὶ ἀντιδόσεως*. VICTOR.

17, 16. *Ὅπερ Ἰσοκράτης ποιεῖ ἐν τῷ Φιλίππῳ*] Id est, in Orat. ad Philippum. Vid. p. 96. D. SCHRADER.

17, 16. *Ἀντιδόσει.*] Intelligere videtur orationem, quam nunc *περὶ ἀντιδόσεως* inscribunt: in exordio enim ipsius consilium suum aperit Isocrates, et ut hæc mala, incommodaque evitaret, quæ fugere non possunt, qui sine causa necessaria se ac res suas laudant, coactusque videretur non sponte, de se ipso tam multa prædicare, simulque omnia complecti posset, fatetur se in ea finxisse cuncta illa sibi ab adversario exprobrata. Quæ cum diligenter diluat, res interim suas ornat, atque id citra invidiam facit, nec oratio longa videri potest: cui enim periculum creatur, nihil relinquere debet, quod saluti sibi esse possit. Cum diligenter igitur totum librum legerim, nihil aliud videre illic potui, quod huic loco accommodatum sit: ejusque, quod nunc traditur, exemplum aliquo modo esse valeat: nullum tamen illic orator loquentem inducit: nec, quæ ipse commode dicere non poterat, alium dicere facit: quod nunc fieri debere, exemplo videtur confirmare velle Aristotelem: suspicari aliquis fortasse posset, alteram ipsum ejusdem orationem intellexisse, quæ eundem indicem haberet, si eam edidit: bis enim causam dixit Isocrates hoc nomine, ut Plutarchus in vita ipsius narrat: duoque diversis temporibus, in judicium eum vocarunt, et Megaclides quidam, et Lysimachus. Ea autem, quæ nunc in manibus est, respondet Lysimacho: Megaclidi enim occurrit, cum ipse morbo impediretur, Apharei, adoptivi filii, ore, atque ex eo judicio victor discessit. In ea igitur, quæ ve-

tustate amissa est, aliquid fortasse hujusmodi legebatur. VICTOR.

17, 16. Καὶ ὡς Ἀρχίλοχος.] Hoc etiam, ut ipse docet, Archilochus tenebat: qui cum Lycamben, cui graviter iratus erat, vel potius filiam ejus, quam acerbo item odio prosequabatur, omnibus probris, ac maledictis vexare vellet, non ipse in eos dixit, sed patrem de filia turpiter loquentem in iambo induxit. Non continentur autem hoc uno versiculo flagitia illius impuræ domus, sed omni illo carmine, cujus hoc initium erat: nam octo quoque, qui hunc ipsum sequuntur, apud Stobæum capite περὶ ἐλπίδος, nihilominus illa non explanantur: sententia autem horum versuum, quos videre possumus, hæc est. Id spectatum, ac factum esse quod, quia antea fieri non posse credebatur, quasi fidem facit, nihil esse, quod non sperari possit, ac debeat: quid autem id sit, non apparet: exordium hujus rei exponendæ, quod longum est, simile parque est Virgilianæ illi sententiæ. *Mopso Nisa datur: quid non speremus amantes? Jungentur jam gryphes equis, ævoque sequenti cum canibus timidi venient ad pocula damæ.* Patrem autem Lycamben filiabus turpia quædam ac nefaria apud Archilochum suasisse, inde etiam intelligi licet, quod ipsæ ita illi respondere inducuntur, et ob consceleratum illum, ac fœdum sermonem eum stultitiæ insimulare. *πάτερ Λυκάμβρα ποῖον ἐφράσω λόγον; Τὶς σὰς παρρηίης φρένας;* Qui Archilochi locus ab Hephæstione in Enchiridio adducitur, ubi de iambo versu præcipit: posterior vero versiculus a Demetrio quoque Phalereo in commentario de elocutione. *Χρημάτων*, in Archilochio versu, citato ab Aristotele, *rerum*, ut sæpe, non *pecuniarum* significare, apertum est. *ἀπώροτον* autem, (quo verbo Sophocles in *Antigona* paucis versibus iterum usus est: et Plato in sexto libro de legibus) quod aliquis possit jurejurando concepto affirmare non futurum. VICTOR.

17, 16. ἐν τῷ ἰάμβῳ.] Vide Tyrwhitt. ad Poët. §. xxxvii.

17, 16. Καὶ τὸν Χάρωνα.] Idemque Charonem fabrum inducit vituperantem (ut suspicor) aut Lycamben ipsum, aut filias, aut aliquem inimicum suum in iambo, cujus initium est, ut Aristoteles inquit: *Οὐ μοι τὰ Γύγω.* Longius autem idem carmen contextuit Plutarchus in libro de securitate p. 470: *Οὐ μοι τὰ Γύγω τοῦ πολυχρύσου μέλει:* nihil tamen ne illic quoque, quod ad Charonem pertineat, aut notam alicui inurat: significatur enim illo, ipsum flocci non facere divitias Gygis, opulentissimi Lydiae regis. Idem pæne principium habet suavissimum carmen, quod in tertio libro epigrammatum legitur: sed illud non ab Archilochio, sed ab Anacreonte Teio conditum existimatur: sententiæ autem illius omnes molles ac delicatæ. VICTOR.

17, 16. Καὶ τὸν Χάρωνα τὸν τέκτονα] Omisit hæc verba Georgius Trapezuntius. Conf. Hartung. Decur. I, 3.

17, 16. τὸν Αἴμονα.] Repetendum e superioribus et ἀπὸ κοινοῦ, ut veteres grammatici loquuntur, ποιεῖ λέγοντα. VICTOR.

17, 17. Δεῖ δὲ καὶ μεταβάλλειν] Abest καὶ ab Ald. Bas. et Ricc. BUHLE.

17, 17. χρή δὲ τὰς διαλλαγὰς.] Eandem pæne sententiam affinxit Isocrates Archidamo Spartano, cui orationem scripsit, quam haberet in rebus adversis suæ civitatis: admonet enim ille oportere fœdus omnes icere, cum aut hostes superarent, aut ipsis viribus ac fortuna non cedant. Asdrubal quoque apud T. Livium, cum moneret P. C. ut rebus secundis moderate uterentur, dixit, *Si se atque Hannonem audissent cives sui, et ipsi tempore uti voluissent, daturos fuisse pacis conditiones, quas tunc victi peterent.* VICTOR.

17, 17. Εὐτυχοῦντας δεῖ καταλλάττεσθαι] Non habent istud commation Ald. Ven. Bas. Cam. Major. Restituit illud e Codice ant. et vetere versione Latina Victorius. BUHLE.

CAP. XVIII.

18, 1. Περὶ δὲ ἐρωτήσεως.] *Interrogatio*, quæ non nisi ex formis pronuntiatorum una est, huc non pertinet: ejus tractandæ in prima hujus libri parte locus fuisset. Sed cum veterum orationes interdum interromperentur compellatione et interrogatione adversarii: ostendendum erat, ubinam interrogandum esset. VATER.

18, 1. Conf. Topic. lib. VIII.

18, 1. Εἰρηκῶς ᾗ] Sic e Codd. recte emendavit Victorius, assentientibus etiam vetere interprete Latino et Georgio Trapezuntio. Ald. Ven. Bas. et Cam. ἐρωτηκῶς ᾗ. Scribendum saltem fuisset ἡρωτηκῶς ᾗ. BUHLE.

18, 1. Συμβαίνει.] Ed. Cam. συμβαίνοι. VATER.

18, 1. Λάμπωνα.] Lamponis hujus meminit Plutarchus v. Periclis p. 154. F. Aristophanes item Av. 521. VICTOR.

18, 1. Τῶν τῆς Σωτείρας ἱερῶν] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. τῶν τῆς σωτηρίας ἱερῶν. Mendose. BUHLE.

18, 2. Τὸ δὲ ἐρωτήσαντι] Ven. Cam. Major. τῷ δὲ ἐρωτήσαντι. Sed nostrum tuetur jam margo Ven. BUHLE.

18, 2. Πυθόμενον γάρ] Ald. Bas. et Ricc. πυθόμενος γάρ. Isingr. πυθομένους. BUHLE.

18, 2. τὸ φανερόν.] Cum unam tantum propositionem interrogaveris, non debes rursus interrogare, quod perspicuum est, sed statim concludere. Planum igitur est posteriore hac percunctandi ratione concludi ἐνθυμηματικῶς: una enim tantum propositio, cum altera nota sit, negotium conficit: priore

vero illa συλλογιστικῶς : ambæ enim sumuntur.—Valde autem accommodatum exemplum est præcepto huic explicando : sic enim Socrates cum Melito egit : num in sermone ipse crebro dæmonii cujusdam, quod valde sequeretur, mentionem faceret : cum concessisset id Melitus, interrogavit, nonne dæmones, sive deorum filii essent, sive res aliqua divina ; quod inficiari ipsum non posse intelligebat ; neque enim alia ulla de illis notio in animis mortalium erat. Onisit autem, ut perspicuum, Qui concedit filios esse, et patres quoque necessario concedit, atque ex priorē illa prolata, posteriore vero intellecta, ἐνθυμηματικῶς conclusit, et quasi illum dementiæ condemnavit. VICTOR.

18, 2. Μέλητου.] Insigne est scholion servatum in membranis Platonis olim Clarkianis, nunc vero Bodleianis, quod non erit inutile hic integrum apponere, præsertim quum plurima ejus verba omiserit catalogi MSS. Clark. conditor p. 72. Habet itaque MS. iste, Elmsleio teste, sequentia: Οὗτος ὁ Ἄνυτος Ἀνθελμίωνος ἦν υἱός, Ἀθηναῖος γένος, Ἀλκιβιάδου ἑραστής, πλούσιος ἐκ βυρσοδεψικῆς· ὅθεν καὶ σκωπτόμενος ὑπὸ Σωκράτους διὰ τοῦς ἔπεισε μισθῷ Μέλητον ἀσεβείας γραφὴν δοῦναι κατὰ Σωκράτους· μέμνηται Λυσίας ἐν Σωκράτους Ἀπολογίᾳ, καὶ Ξενοφῶν ὁμοίως, καὶ Ἀριστόξενος ἐν τῷ Σωκράτους βίῳ, Θεόπομπος δὲ Σρατιώτισιν Ἐμβάδας αὐτὸν εἶπεν παρὰ τὰς ἐμβάδας, ἐπεὶ καὶ Ἀρχιππος Ἰχθύσιν εἰς σκυτέα αὐτὸν σκώπτει. Μέλητος δὲ τραγωδίας φαῦλος ποιητής, Θραξ γένος, ὡς Ἀριστοφάνης Βατράχοις Πελαργοῖς Λαίου υἱὸν αὐτὸν λέγων· (ἔπει οἱ Πελαργοὶ ἐδιδάσκοντο καὶ ὁ Μέλητος Οἰδιποδειανέθηκεν, ὡς Ἀριστοτέλης Διδασκαλίαις·) ἐν δὲ Γεωργίῳ ὡς Καλλιᾶν περαινόντος αὐτοῦ μέμνηται· μέμνηται αὐτοῦ καὶ Λυσίας ἐν Σωκράτους ἀπολογίᾳ.

18, 2. Οὐ φάσκοντος αὐτὸν θεοὺς νομίζειν.] Edd. Ald. Bas. φάσκοντος αὐτὸν θεοὺς οὐ νομίζειν ; faciliior verborum constructio, quæ tamen correctionis speciem habet. Statim post pro εἶρηκεν—ἤρετο priscus Intpr. et cod. Victorii, εἶρηκεν, ὡς ἂν δαιμόνιον τι λέγοι, ἤρετο. VATER.

18, 2. Εἶρηκεν, εἰ δαιμόνιον τι λέγοι. ὁμολογήσαντος δὲ, ἤρετο] Cod. ant. Victorii : εἶρηκεν, ὡς ἂν δαιμόνιον τι λέγοι, ἤρετο. BUHLE.

18, 2. Plato in Apol. p. 27. B. Ἀλλὰ τὸ ἐπὶ τούτῳ ἀπόκριναι, ἐστ' ὅστις δαιμόνια μὲν νομίζει πράγματα εἶναι, δαίμονας δὲ οὐ νομίζει.

18, 3. Ἡ παράδοξον] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. Major. ἡ παράδοξα. BUHLE.

18, 3. Θορυβοῦσιν ὡς ἀποροῦντες.] Majoragius vertit, *perturbantur auditores, ac dubitant* ; Victorius dicit *θορυβεῖν* intransitive positum esse pro *trepidando* ; cujus loquendi usus exempla vix invenies. Equidem arbitror, *θορυβεῖν* hic eam, quam Twiningius alibi alieno loco inferebat, tenere significationem *interpellandi cum strepitu*, id quod faciunt auditores, qui hæ-

sitant, quique putant, inanem esse oratoris argumentationem, seque ab eo decipi. VATER.

18, 4. Ἄλλως] Nisi aliqua istiusmodi opportunitas afferatur, interrogatione abstinendum est. Extra enim quatuor jam recensita tempora adversarius interrogatus, fiet fortasse ut ille commode respondeat, adeoque ipse vincat, et tu ridearis, quod Philippo accidit, qui cum L. Crassum interrogasset, *qui latras?* id responsi tulit, *Furem video.* SCHRADER.

18, 4. Ἄλλως δὲ μὴ ἐγχειρεῖν] Margo Ven. ἐγχαρεῖν. BUHLE.

18, 4. διὰ τὴν ἀσθένειαν τ. ἀ.] Dialecticis interrogationes sunt familiares, versabantur enim inter doctos, at oratori cum multitudo res est. Quæ cum huiusmodi captionum capax non sit, harum usus frequentior a studio quoque oratoris erit alienior. SCHRADER.

18, 4. συστρέφειν, *contrahere*, de brevitate enim et compendio orationis agit. Eodem intellectu cepit Demetrius §. 8. Ὡς περ θὰ θηρία, συστρέψαντα ἑαυτὰ, μάχεται, τοιαύτη τις ἂν εἴη συστροφὴ καὶ λόγου. Et Dionys. Halic. in v. Isocratis c. 11. ἐν τῷ συστρέφειν τὰ νοήματα, καὶ στρογγύλως ἐκφέρειν, ὡς πρὸς ἀληθινούς ἀγῶνας, Λυσίαν ἀποδέχομαι. VICTOR. Vide eundem de Lysia c. 6. et 13.

18, 5. Φανερόν δ' ἡμῖν ἔστω] Eadem edd. ἔσται. BUHLE.

18, 6. Καὶ συμπεραινόμενον] Ven. Cam. Major. καὶ πρὸς συμπεραινόμενον non male, ut mihi saltem videtur. Victorius præpositionem sustulit, quoniam a Codd. et vetere versione Latina abest. BUHLE.

18, 6. Καὶ συμπεραινόμενον.] Ed. Ven. Cam. καὶ πρὸς συμπεραινόμενον, quæ explicatio est et correctio, in nullo libro scripto, nec in prisco Intpr. nec in edd. Ald. Bas. reperta, quæque, puto, facilius conjectura esset, συμπεραينوμένου. At mutationis necessitas tanta non suppetit, quod hoc vel anacoluthon est, vel πρὸς ut suppleas, id ex antecedentibus collectum iri existimavit Aristoteles. VATER.

18, 6. Οὐκοῦν, ἔφη.] Hæc lectio edd. Lips. et Bipont. sensu apto caret. Omnia, quæ vidi, exemplaria cetera, ἔφη. Οὐκοῦν habent: Ait, affirmavit ille. (Tunc Pisander perrexit:) Nonne etc. In illo, nulla auctoritate adjuto, inter utramque questionem desideratur, quid Sophocles responderit. VATER.

18, 6. Ταῦτά τοῦτοις ἔθου] Isingr. ταῦτα τ. ἔθου. Perperam. BUHLE.

18, 6. Καὶ ὡς ἔφη] Ven. Cam. Major. καὶ ὅς ἔφη. In marg. Ven. ὅς ἔφη, omisso καί. Utrumque male. BUHLE.

18, 7. Γοργίας.] Præcepti huius Gorgiæ mentionem fecit, Victorio teste, Olympiodorus in comm. ad Platonis Gorgiam, quem descripsisse videtur Scholiastes a Ruhnkenio editus p. 111. Τοῦτο παράγγελμα Γοργίου, τὸ τὰς σπουδὰς τῶν ἀντιδίκων γέλῳτι ἐκλύειν, τὰ δὲ γελοῖα ταῖς σπουδαῖς ἐκκρούειν.

18, 7. περὶ Ποιητικῆς.] Mutilus est cum multis aliis et iste Aristotelis libellus. Ad hunc ergo cum ista libri facie Aristoteles nos frustra remittat, nos e Ciceron. De Orat. II. 54. seqq. Quintil. Instit. Orat. VI. 3. et Demetrio περὶ Ἑγμ. p. 145. sq. quaecunque petemus supplementum. SCHRADER.

CAP. XIX.

19, 1. ἐπίλογος.] V. Ernesti Lex. Techn. in v.

19, 1. Πρὸς ἑαυτὸν κατασκευάσαι.] Edd. Ald. Bas. Cam. κατασκευάζειν.—Δεῖ στοχάζεσθαι. In ed. Cam. δεῖ non legitur. VATER.

19, 1. Καὶ τὸν ἐναντίον φαύλως] Ex emendatione Victorii, quam libri MSti, et vetus interpretes Latini confirmant. Ald. Ven. Bas. Cam. καὶ τὸν ἐναντίον φαῦλον, quod non quadrat ad præcedens εὔ. BUHLE.

19, 1. Τὸ ἐπαινεῖν, καὶ ψέγειν, καὶ ἐπιχαλκεύειν] Eadem edd. ut et Ricc. Spir. et Major. repetito articulo: καὶ τὸ ἐπαινεῖν, καὶ τὸ ψέγειν, καὶ τὸ ἐπιχαλκεύειν. BUHLE.

19, 1. ἐπιχαλκεύειν.] Auditoris animum sibi conformare et conciliare. Τὸ ἐπιχαλκεύειν metaphorice dictum pro κατασκευάζειν ἑαυτῷ εὔ τὸν ἀκροατὴν. Lucem huic verbo adfert locus Aristoph. Nub. 421. ubi Strepsiades Socrati filium erudendum corrigendumque traditurus dicit, ἔνεκα τούτων ἐπιχαλκεύειν παρέχοιμ' ἂν, velim ut eum accipias veluti in incude formandum, h. e. corrigendum, erudiendum, et a pristina vita mutandum. Schol. explicat παιδεύεσθαι οἷον ἐν ἄκμων. ERNESTI Lex. Techn.

19, 1. Πόθεν σπουδαίους—καὶ φαύλους tam otiosum est, ut, si quid aliud, hoc scholii speciem habere putem. VATER.

19, 1, Est glossema πόθεν—φαύλους. WOLF.

19, 2. Δεδειγμένων ἤδη] Ald. Ven. Bas. Cam. Ricc. Spir. et vetus interpretes Latini: δεδειγμένον ἤδη. Nostrum e Cod. antiquissimo dedit Victorius. Cf. Rhet. I, 9. BUHLE.

19, 2. Καὶ ταπεινοῦν] Victor. Morel. Sylb. Casaub. Duvall. Londin. ἢ ταπεινοῦν. BUHLE.

19, 2. Ἐκκείνται οἱ τόποι πρότερον] Rhet. I, 7, 9, 14; II, 7, 23. BUHLE.

19, 3. Καὶ οἷα καὶ ἡλικία] Supple: τὰ πεπραγμένα. BUHLE.

19, 3. Ἄγειν τὸν ἀκροατὴν] Ita dedit Victorius e Codd. Subintelligendum χρή. Ven. Cam. Major. ἄγει τὸν ἀκροατὴν. Minus bene. BUHLE.

19, 3. Οἱ τόποι πρότερον] Rhet. II, I—II. BUHLE.

19, 4. Ἴνα γὰρ εὐμαθῇ ἢ] Cod. Victorii, et vetus interpretes Lat. εὐμαθῆς, ut subaudiatur ἀκροατῆς vel λόγος. Georg. Trapezuntius vulgatum sequitur: nam ut facilia intellectu sint. BUHLE.

19, 5. "Οτι, & ὑπέσχετο, ἀπέδωκεν] Revocavi ὅτι ex Ven. Cam. et Major. sensu exigente. Vulgo διότι. BUHLE.

19, 5. Διότι & ὑπέσχετο.] Διότι in exemplo novissimo ex ed. Veneta in ὅτι mutatum est. Sine caussa. In lectione διότι edd. Ald. Bas. Victorii (hujusque sine dubio etiam codices,) consentiunt. Ipsum quasi epilogi exordium adjicitur, ita tamen, ut non loquens orator introductus sit, sed indirecte ejus sermo declaretur. VATER.

19, 5. Ἡ μὴ κατ' ἀντικρὺ] Ex emendatione Victorii. Idem tuetur margo Ven. Ald. Bas. Ricc. εἰ μὴ κατ' ἀντικρὺ. Ven. Cam. Spir. Major. εἰ κατ' ἀντικρὺ, omissa negativa. Non bene. BUHLE.

19, 5. Ἡ μὴ κατ' ἀντικρὺ est ex libris scriptis Victorii. Edd. vett. vel εἰ μὴ κατ' ἀντ. vel εἰ κατ' ἀντ. VATER.

19, 5. Περὶ τούτου — ταῦ] Eadem edd. περὶ τοῦδε — τάδε. BUHLE.

19, 5. Ἐγὼ δὲ τάδε καὶ διὰ ταῦτα.] Cod. Victorii, ἐγὼ δὲ καὶ ἄδε καὶ ταῦτα. VATER.

19, 5. Ἡ οὕτως τί ἔδειξεν] Edd. Ald. Ven. Bas. Cam. Spir. ἡ δὴ οὕτως τί ἔδειξεν. Habet tamen Ven. nostrum in margine. BUHLE.

19, 5. Ἡ δὴ οὕτως, ἡ ἐκ παραβολῆς] Verba ἡ ἐκ παραβολῆς pro Scholio habet Victorius (Comment. p. 755), in qua conjectura ei adstipulor. Quod si verba retinere malis, pro ἡ saltem legendum est ἡγουν. BUHLE.

19, 5. Ἡ ἐκ παραβολῆς.] Hæc verba equidem non magis, quam Victorius Buhliusque, ferre possum. Nam utraque ratio, si ἐξ εἰρωνείας et ἐρωτήσεως argumenta adversarii cum tuis compares; ac si *pro ordine, quem ipsa natura præcipit*, argumenta tua, iisque expositis, adversarii colloques; utraque igitur hæc ratio *comparatio* est, quæ perorationem tractanti omnino commendata paullo ante cernitur. Itaque non convenit, ἡ ἐκ παραβολῆς vel ut tertium aliquid nominari, vel deleta particula ἡ cum sola prima parte conjungi. In Schol. Gr., quem Victorius refert jubere, ut voculam ἡ deleas, hæc correctio non invenitur. Schol. Gr. in sermone suo ἡ οὖν habet, quæ explicatio est, non lectio. Si retentis his verbis solummodo ἡ in ἡτοι vel ἡγουν mutare malueris; præter illud, quod jam dixi, obstat, quod Aristoteles alias ita non loquitur. VATER.

19, 5. ἡ ἐκ παραβολῆς.] Assentior P. Victorio ista verba pro glossemate habenti. SCHRADER.

19, 6. Ineptissimum mendum etiam nunc habet ipse finis libri, τελευτή. Ocius scribe mecum τελευτῇ, ut sit, τελευτῇ (τοῦ λόγου) ἀρμόττει ἡ ἀσύνδετος τῆς λέξεως. Nosti τὴν ἀσύνδετον rhetorum, σύνταξιν puta. Quid vulgatum significet, ἡ ἀσύνδετος τελευτῇ τῆς λέξεως, nullo modo comminisci possum. WOLF. Ita etiam scribendum suspicatur Victorius.

19, 6. Ἀσύνδετος.] Vide Ernesti Lex. Techn. in Διαλελυμένη.

19, 6. εἴρηκα.] Lysias orationem c. Eratosthenem pariter finit: ἀκηκόατε, ἐωράκατε, πεπόνθατε, ἔχετε, δικάζετε. V. et illam c. Andocidem p. 257. Idem tamen per polysyndeton claudit orationem primam c. Theomnestum. Cicero epilogo Cluentianæ itidem ponit asyndeta, at in quartæ Catilinariae et illius quæ est pro Flacco perorationibus asyndeto jungit polysyndeton. SCHRADER.

Aristotle.

Rhetorica

53474

LGr

Author

A717r
.Ya.3

Title Animadversiones variorum criticae et exegeticae in
Aristotelis de Rhetorica, libros tres.

DATE.

NAME OF BORROWER.

University of Toronto
Library

DO NOT
REMOVE
THE
CARD
FROM
THIS
POCKET

Acme Library Card Pocket
LOWE-MARTIN CO. LIMITED

